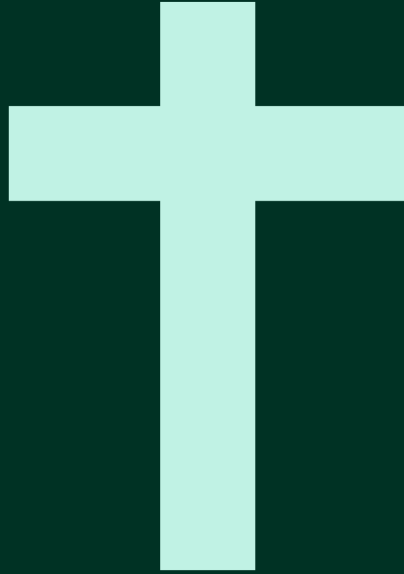

Mixtec, San Miguel
el Grande

New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

Mixtec, San Miguel el Grande
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande (MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9

Contents

Mateo	1
Marcos	51
Lucas	83
Juan	136
Hechos	175
Romanos	226
1 Corintios	248
2 Corintios	268
Gálatas	281
Efesios	288
Filipenses	295
Colosenses	301
1 Tesalonicenses	306
2 Tesalonicenses	311
1 Timoteo	314
2 Timoteo	320
Tito	324
Filemón	327
Hebreos	329
Santiago	345
1 Pedro	351
2 Pedro	357
1 Juan	361
2 Juan	367
3 Juan	368
Judas	369
Apocalipsis	371

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MATEO TU'UN VA'A NI CHAA SAN MATEO

Lista ndasa vai tata Jesucristo

- ¹ Ya'á kúu lista ndasa vai tata Jesucristo, se'e David, se'e Abraham.
- ² Abraham ni sá'a-de Isaac. Te Isaac ni sá'a-de Jacob. Te Jacob ni sá'a-de Judá jín ñaní-i.
- ³ Te Judá ni sá'a-de Fares jín Zara ni kaku chii Tamar. Te Fares ni sá'a-de Esrom. Te Esrom ni sá'a-de Aram.
- ⁴ Te Aram ni sá'a-de Aminadab. Te Aminadab ni sá'a-de Naasón. Te Naasón ni sá'a-de Salmón.
- ⁵ Te Salmón ni sá'a-de Booz ni kaku chii Rahab. Te Booz ni sá'a-de Obed ni kaku chii Rut. Te Obed ni sá'a-de Isaí.
- ⁶ Te Isaí ni sá'a-de rey David. Te rey David ni sá'a-de Salomón ni kaku chii ña'an ní kuu ñasíí Urías.
- ⁷ Te Salomón ni sá'a-de Roboam. Te Roboam ni sá'a-de Abías. Te Abías ni sá'a-de Asa.
- ⁸ Te Asa ni sá'a-de Josafat. Te Josafat ni sá'a-de Joram. Te Joram ni sá'a-de Uzías.
- ⁹ Te Uzías ni sá'a-de Jotam. Te Jotam ni sá'a-de Acaz. Te Acaz ni sá'a-de Ezequías.
- ¹⁰ Te Ezequías ni sá'a-de Manasés. Te Manasés ni sá'a-de Amón. Te Amón ni sá'a-de Josías.
- ¹¹ Te Josías ni sá'a-de Jeconías jín ñaní-i, ná kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia.
- ¹² Te ni kuu kivi já kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia, te Jeconías ni sá'a-de Salatiel. Te Salatiel ni sá'a-de Zorobabel.
- ¹³ Te Zorobabel ni sá'a-de Abiud. Te Abiud ni sá'a-de Eliaquim. Te Eliaquim ni sá'a-de Azor.
- ¹⁴ Te Azor ni sá'a-de Sadoc. Te Sadoc ni sá'a-de Aquim. Te Aquim ni sá'a-de Eliud.
- ¹⁵ Te Eliud ni sá'a-de Eleazar. Te Eleazar ni sá'a-de Matán. Te Matán ni sá'a-de Jacob.
- ¹⁶ Te Jacob ni sá'a-de José, yii María, ña'an-ún ni skáku-ña Jesús, I'a nání Cristo.
- ¹⁷ Súan vai taká tata. Onde Abraham te onde David ío uxí kuun tatá. Te onde David te onde kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia ío uxí kuun tatá. Te onde kuangoyo fuerza-i ñuu Babilonia te onde ni kaku Cristo, suni ío uxí kuun tatá.

Kivi ní kaku Jesucristo

- ¹⁸ Te kivi ní kaku Jesucristo súan ni io. Náa-ya, María, ja á ni kunda tu'un ja tánda'a-ña jín José, te onde ná té ketá'an-ga-ña jín-de, te ni juku'un se'e-ña ní sá'a Espíritu Santo.
- ¹⁹ Te José, yii-ña-ún, ñn chaa va'a kúu-de. Te tú ní kuní-de sándiva'a-de jín-ña, chi sua kuní-de xndóo sa'í-de-ña.
- ²⁰ Te nini súan nákaní iní-de, te ni chaa-ni ñn ndajá'a máa Tatá nuu-dé ni ka'an-ya jín-de jín jáni: José, se'e David, ma yú'ú-ro kuáka-ró ñasíí-ro María, chi ja ñú'un chii-ña jián, onde nuu máa Espíritu Santo vai.
- ²¹ Te skáku-ña ñn se'e yíí. Te skúnání-ró-i Jesús. Chi máa-i, nama-i taká ñayivi ká'io kuachi, áchí-ya.

²² Súan ni kuu taká ya'á, návā'a ná skíkūu tu'un ni ka'an máá Tatá jín cháa ni jani tu'un-ya:

²³ Koo ñn ña'an jáá. Te juku'un se'e-ña. Te skáku-ña ñn se'e yíi. Te kunání-i Emmanuel (ja kuní ka'an: Jín máá-yó ndújín Dios). Achí.

²⁴ Te ni nata'u núu José. Te ni ndukoo-de. Te ni sá'a-de natu'un ni tá'ú tíñu ndajá'a máá Tatá nuu-dé. Te ni jaka-de ñasí'i-de.

²⁵ Te tú ní kixí-de jín-ña, onde ni kaku se'e yíi núú-ña. Te ni skúnání-de-i Jesús.

2

Chaa ndíchí jín tíñuú xíní

¹ Te ni kaku Jesús ini ñuu Belén ndañúu Judea. Te kivi-ún tá'ú tíñu rey Herodes. Yúan-na te yaku chaa ndíchí, ni kikoyo-de ichi nú kána ndikandii. Te ni jakoyo-de ñuu Jerusalén.

² Te ni kaka'an-de: Ndénu kándeey rey ñayivi judío ja ní kaku. Chi ni kajini-ri tíñuú xíní-i ja ní kenda ichi núu kána ndikandii. Te vai koyo-ri ja chíñú'ún-rí-i, áchí-de.

³ Te rey Herodes, ni jini tu'un-de tu'un-ún. Te ni yu'ú-de, onde jín táká ñayivi ñuu Jerusalén.

⁴ Te ni nastútú-de taká sutu ñá'nu jín táká chaa káchaa tutu ini ñuu. Te ni jika tu'un-de chaa-ún nú ndénu kaku Cristo.

⁵ Te máá cháa-ún, ni kakachi-de nuu rey: Ini ñuu Belén ndañúu Judea, chi nuu tutu ja ní chísó cháa ni jani tu'un-ya, yóso súan:

⁶ Te róó ñuu Belén ndañúu Judá, na tú lúlí-ga-ro núu cháa kákuñá'nu ñuu Judá, chi ini-ro kenda ñn I'a tá'ú tíñu nuu-yo. Te koto-ya ñayivi ñuu-ri Israel, áchí tutu.

⁷ Yúan-na te Herodes, ni kana sa'í-de xini cháa ndíchí-ún. Te ni ni'in vá'a-de tu'un ndé kivi ní kenda tíñuú xíní-ún.

⁸ Te ni tájí-de chaa-ún kája'an-de ñuu Belén. Te ni ka'an rey: Kuángoyo-ní yúan, te kaka tu'un vá'a-ní sikí súchí lúlí-ún. Te ní ni kajini-ní nuu-í, te kastu'ún-ní nuu-ná návā'a suni ná kichiñú'ún-ná-i, áchí rey.

⁹ Te súan ni kajini so'o-de tu'un ni ka'an rey. Te kája'an-de. Te máá tíñuú xíní já ní kajini-de ichi núu kána ndikandii, yoxnúú-tí nuu-dé onde ni jaa-ti núu kátuu súchí lúlí-ún. Te yúan ni jukuiñi-ti.

¹⁰ Te nuu ní kajini-de tíñuú xíní-ún, te ni kakusii xa'an iní-de.

¹¹ Te ni kivi koyo-de ini ve'e. Te ni kajini-de nuu súchí lúlí-ún jín náa-i María. Te ni kajukuiñi jítí-de nuu-í. Te ni kachiñú'ún-de-i. Te ni kajuña-de janu-dé. Te ni kasoko-dé oro, jín súsia kutú, jín súsia ua nuu-í.

¹² Te ni kaskóto jani-de. Te ni jini-de ja tú no'on-de nuu Herodes. Yuán ingá ichi káno'on-de ñuu-de.

¹³ Te kája'an-de. Yúan-na te ñn ndajá'a máá Tatá, ni skóto-ya José nuu kixí-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Ndukoo, te ki'in-ró súchí lúlí jián jín náa-i, te ki'in-ro onde ñuu Egipto. Te kunchaa-ro yúan onde kastu'ún-rí nuu-ro. Chi a yani nandúkú Herodes súchí lúlí jián já ká'ni-dé-i. Achí.

¹⁴ Te José, ni nata'u núu-dé. Te ni ndukoo-de. Te ni ki'in-de súchí lúlí jín náa-i kája'an núu-de onde ñuu Egipto.

¹⁵ Te ni kándeey-de yúan onde ni ji'i Herodes. Te ni skíkūu tu'un ni ka'an máá Tatá jín cháa ni jani tu'un-ya: Onde ñuu Egipto ni kana-ri Se'e-ri vai-i, áchí.

Ja ní kaja'ni-dé súchí yíi lúlí

¹⁶ Yúan-na te Herodes ja ní jini-de ja súan ni kasákátá cháa ndíchí núu-dé, te ni kiti xaan iní-de. Te ni tájí-de soldado kája'an. Te ni kaja'ni táká súchí yíí lúli úu kuiá jín ja lúli-ga ká'io-i ini ñuu Belén jín táká ndañúu, natu'un ni ni'in vá'a-de tu'un kivi ní ka'an cháa ndíchí-ún jín-de.

¹⁷ Yuán ní skíkuu tu'un ni ka'an Jeremías cháa ni jani tu'un Dios, chi ni ka'an-de:

¹⁸ Ini ñuu Ramá ni jini so'o-ri ja kánda'i te kánde'e kó'ó. Raquel, ndé'e-ña já sé'e-ña. Te tú kuni-ña ndúsi iní-ña, chi ni ndi'i-i, ni kanaa. Achí.

¹⁹ Te vásá ní jii rey Herodes. Te ñn ndajá'a máá Tatá, ni skóto jani-ya José onde nuu kánde-de ñuu Egipto.

²⁰ Te ni ka'an-ya jín-de: Ndukoo, te ki'in-ró súchí lúli jián jín náa-i, te no'on-ro ñuu Israel kunchaa-ro, chi a ni kaji'i ja kákuu ka'ni súchí jián núu. Achí.

²¹ Yúan-na te ni ndukoo-de. Te ni ki'in-de súchí lúli-ún jín náa-i. Te kuano'on-dé ñuu Israel.

²² Te ni ni'in-dé tu'un ja Arquelao tá'ú tíñu ini ñuu Judea, ni jukuiñi-de nuu táa-de Herodes. Te ni yu'ú José ki'in-de yúan. Te Dios, ni skóto jani-ya José. Yuán kuá'an-de ñn ndañúu Galilea.

²³ Te ni jaa-de ñn ñuu nání Nazaret. Te yúan ni kanchaa-de. Te ni skíkuu tu'un ni kaka'an cháa ni kajani tu'un Dios: Cháa ñuu Nazaret kunání-yá, achí.

3

Juan, cháa skuánducha

¹ Te jika kivi ní cháa Juan cháa skuánducha kándii-de nuu ñú'un té'é ndañúu Judea. Te ni jani-de tu'un.

² Te ni ka'an-de: Nakani ini jíná'an-ró, chi a yani koo ñuu natu'un andívi, achí-de.

³ Chi siki cháa yá'a ni ka'an Isaías, cháa ni jani tu'un Dios onde sáa: ñn ndajá'a, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátu'a-ró íchi máá Jító'o-yo, te sándóo-ró íchi-yá. Achí.

⁴ Te sa'ma ní ñu'un Juan, ni kuu ixi camello. Te ni nu'ni ñn sánchii ñii chí-de. Te ndeyu ní yee-dé ni kuu ndikuáyú jín ndúxi yoko.

⁵ Yúan-na te ñayivi ñuu Jerusalén jín táká ñayivi ñuu Judea jín táká ñayivi yúñúu Jordán, ni kenda koyo-i nuu-dé.

⁶ Te ni skuánducha-dé-i ini yucha Jordán. Te kánakani ndaa-i kuachi-i yúan.

⁷ Te ni jini-de ja vái koyo kua'a cháa fariseo jín cháa saduceo nuu skuánducha-dé-ún. Te ni ka'an-de jín: Se'e koó kákuu-ró. Ndéja ní kastá'an nuu-ro já kúnu-ró kóto-ró juicio ja cháa.

⁸ Núsáa te sá'a-ró tíñu ja á ni nakani ini-ro-ún.

⁹ Te ma káni ini-ro ká'an-ro: Abraham kuu táa-yo. Chi ká'an-ri jín-ró já kúu-ni sá'a Dios ja táká yuu yá'a nduu se'e Abraham.

¹⁰ Te vina a kátuu tú'a hacha ja xiti yúnu onde yo'o. Te taká yunu já tú kúun nde'e vá'a, xiti te kivi nuu ñú'un.

¹¹ Ko I'a vai ichi yatá-rí, ñá'nu-ga kuu-ya vásá rúu. Te tú kúñá'nu-ri kundiso-ri ndijan-yá. Máa-yá skuánducha-yá róó jín Espiritu Santo jín ñú'un.

¹² Te tinn-ya pala chíxí'ú trigo. Te xndéché-yá te nastútú-yá trigo ndivi ini yaka-ya. Te ka'mu-ya paja-ún nuu ñú'un ja má ndá'va kuti-gá, achí Juan.

Ja ní janducha Jesús ni sá'a Juan

¹³ Yúan-na te ni kenda Jesús ini ñuu Galilea. Te ni cháa-ya yucha Jordán nuu Juan náva'a skuánducha-dé-ya.

14 Ko Juan, tú ní kuni-de, chi n̄i ka'an-de jíin-yá: Sua kánúú já skuánducha máá-ní náá, naja vái-ní nuu-ná núsáá, áchí-de.

15 Ko n̄i ka'an Jesús jíin-de: Vina te sá'a-ró, chí súan kánúú skíkuu-yó táká tiñu va'a, áchí-ya. Yúan-na te vása ní skuánducha-dé-ya.

16 Te nuu ní kuu n̄i janducha Jesús, te n̄i nana-ni-ya iní nducha. Te n̄i nuña andíví. Te n̄i jini-ya Espiritu Dios júngava vai nátu'un paloma. Te n̄i jinu siki-yá.

17 Te n̄i kenda ñn tu'un ichi ándíví ní ka'an: Ya'á kúu Se'e-ri ja kúndá'ú ini-ri-i, te kúsi iní-ri jíin-i, áchí.

4

Siki já ní jito nchaq tá'an kui'na jíin-yá

1 Yúan-na te n̄i jaa Jesús onde nuu ñú'un té'é ní sá'a Espiritu, náva'a koto nchaq tá'an kui'na jíin-yá.

2 Te uu xiko ndúú, uu xiko ñúú, n̄i jo ndicha ini-ya. Yúan-na te vása ní ji'i-ya sóko.

3 Te n̄i jaa kui'na ní jito nchaq tá'an jíin-yá. Te n̄i ka'an jíin-yá: Te nú Se'e Dios kúu-ró, te ka'an jíin yúu yá'a ná ndúu staa, áchí.

4 Te n̄i ka'an-ya jíin: Yóso núu tutú: Nasu máni máá staa kée cháa te kuchaku-de, chí suni kánúú tú'un ká'an Dios, áchí-ya.

5 Yúan-na te kui'na-ún, kua'an jíin-yá máá ñúu ij. Te yúan n̄i kaa jíin-yá xini torre ve'e ij.

6 Te n̄i ka'an jíin-yá: Nú Se'e Dios kúu-ró, te súngava-ró máá-ró onde nuu ñú'un, chí yóso núu tutú: Tájí-yá ndajá'a-yá kii siki-ro, te kunu nchaq-ya róo náva'a tú stují-ro já'a-ro núu yúu, áchí.

7 Te n̄i ka'an tuku Jesús jíin kui'na-ún: Suni yóso-gá nuu tutú: Ma kóto nchaq-ro máá Tatá-ro Dios, áchí-ya.

8 Te inga jinu n̄i jaka kui'na-ún-ya kuá'an jíin-yá xini ñn yuku súkún xaan. Te n̄i stá'an taká ñuu luu ní ñúyivi núu-yá.

9 Te n̄i kachi jíin-yá: Taká ñuu yá'a kua'a-ri nuu-ro nú jukuiñi jítí-ró te chiñú'ún-ró rúu, áchí.

10 Yúan-na te n̄i kachi Jesús jíin kui'na-ún: Satanás, kuxio kuá'an, chí yóso núu tutú: Chiñú'ún-ró máá Tatá Dios máá-ró, te nuu máá ñn-ni-ya kuátíñu-ró, áchí-ya.

11 Yúan-na te n̄i kuxio kui'na-ún kua'an. Te n̄i chakoyo ndajá'a ándíví ní kajatíñu nuu-yá.

12 Te nuu ní jini tu'un Jesús ja kánde Juan vekaa, te kuano'on-yá ñuu Galilea.

13 Te n̄i xndoo-ya ñuu Nazaret. Te n̄i jaa-ya ñuu Capernaum. Te ñuu-ún ncháa yani yu'u mar ma'ñú ñuu Zabulón jíin ñuu Neftalí. Te n̄i kanchaa-ya yúan,

14 Náva'a ná skíkuu tu'un n̄i ka'an Isaías chaq n̄i jani tu'un Dios:

15 Ñuu Zabulón jíin ñuu Neftalí ichi núu mar inga lado yucha Jordán, kúu ñuu Galilea ñayivi sijn nación.

16 Te ñayivi-ún kaxiukú-i ñuñaa, te n̄i kajini-i ñn luz ká'nu. Te n̄i kundijin nuu ñayivi kákuni naa, áchí-de.

Ndasa n̄i keja'á Jesús jáni-ya tú'un

17 Onde sáá ní keja'á Jesús jáni-ya tú'un: Nakani ini jíná'an-ró, chí a yani koo ñuu nátu'un ándíví, áchí-ya.

18 Te jika Jesús yu'u mar Galilea kua'an-ya. Te ni jini-ya núu úu tá'an ñani, ñin Simón ja nání-de Pedro, te inga Andrés ñani-de. Te káskuíta ka'nu-de ñunu-dé iní mar. Chi chaá kátin tiyáká kákuu-de.

19 Te ni ka'an-ya jín-de: Kundikin ruu kikoyo-ró, te ná násá'a-ri róo chaá ñin ñayivi, áchí-ya.

20 Yúan-na te ni kaxndóo-ni-de ñunu-dé. Te ni kandikin-de-ya.

21 Te ni ja'a-ya yúan kua'an-ya. Te ni jini-ya núu úu-ga tá'an ñani, Jacobo se'e Zebedeo, jín ñani-de Juan. Te ká'in-de iní barco jín táa-de Zebedeo, kánaku'ni-de ñunu-dé. Te ni kana-ya xiní-dé.

22 Te chaá-ún, ni kaxndóo-ni-de barco jín táa-de. Te ni kandikin-de-ya.

23 Te ni jika kuu Jesús ní ñúu Galilea, ni stá'an-ya tú'un iní ve'e sinagoga máa-de. Te jáni-ya tú'un ja koo ñuu Dios. Te násáva'a-ya táká ñayivi káku'u jín táká nuu úu-i.

24 Te ni jicha tu'un-ya kuá'an ní ñúu Siria. Te nuu-yá ni kakinchaka-i taká ñayivi káku'u. Ñayivi káta'an tiní nuu kué'e, jín táká ñayivi káyaji ní'ni, jín ja tá'an tachí káni, jín ja jí'í yí'í, jín ja ndúyúnú, ndi'i-i, ni násáva'a-ya-í.

25 Te kua'a ñayivi ñúu Galilea, jín ñúu Decápolis jín ñayivi ñúu Jerusalén, jín ñúu Judea, jín ñúu inga lado yucha Jordán, ni kandikin-i-ya.

5

Tu'un ni stá'an-ya onde nuu yúku

1 Te ni jini-ya núu ñayivi kuá'a. Te ni kaa-ya kuá'an-ya yúku. Te ni jungoo-ya. Te chaá káskuá'a jín-yá, ni jakoyo-de nuu-yá yúan.

2 Te ni stá'an-ya tú'un yá'a nuu-dé:

Tu'un xáan ndatu

3 Xáan ndatu ñayivi káta'an ndá'ú iní añú-i, chi kuu kivi-i iní ñuu Dios nátu'un andíví.

4 Xáan ndatu ñayivi kánde'e, chi ndusi iní-i sá'a-ya.

5 Xáan ndatu ñayivi vítá iní, chi ni'in-í ní ñúyivi kúu ta'u-í.

6 Xáan ndatu ñayivi kákuu xa'an iní-i skíkuu-i taká tiñu ndaa, chi kuu ja kákuni-i.

7 Xáan ndatu ñayivi kákundá'ú iní tá'an, chi suni ni'in-í tu'un kundá'ú iní.

8 Xáan ndatu ñayivi ndóo iní añú-i, chi kuní-i nuu Dios.

9 Xáan ndatu ñayivi kánasamani tá'an, chi kunán-i se'e Dios.

10 Xáan ndatu ñayivi kájika jínu sikí ja kásá'a-i tiñu ndaa, chi kuu kivi-i iní ñuu Dios nátu'un andíví.

11 Xáan ndatu máa-ró jíná'an-ró nú káka'an ndiva'a-i jín-ró te kachindikín-i róo te kákaji-i róo sikí rúu vasa tú kuachi-ró.

12 Si xáan koo iní-ro, chi ká'nu xa'an tá'u-ro ío onde andíví. Chi súan ni kachindikín-i chaá ni kajani tu'un Dios ni kikoyo xna'an-ga vásá róo.

Chaá nátu'un ñij, jín luz

13 Máa-ró kákuu nátu'un ñij ñuyivi. Ko nú ñij-ún ná náa xikó u'a, ndasa ndu'u'a inga jínu. Tuká tiñu kuti, chi sua kacha-ro kí'in te kuañu-i sikí.

14 Máa-ró kákuu nátu'un luz ñuyivi. Ñin ñuu kándeé xiní yúku, ma kúu kúndeé sa'í.

15 Ni tú skuikín-ro ñin yiti te chindee-ró kayú chi nundóo, chi sua kundij nuu candelero te stúun nuu ja káxiukú iní ve'e.

16 Súan stá'an-ro luz máa-ró núu táká ñayivi, nává'a ná kuní-i tiñu va'a kásá'a-ró, te ná nákana jaa-i máa Táa-ro ja kanchaa-ya onde andíví.

Siki tú'un ley aná'an jín tú'un Jesús

17 Ma káni iní-ro jíná'an-ró já vái-ri xnáa-rí ley jín cháa ni kajani tu'un Dios. Na tú vai-ri xnáa-rí chi sua skíkuu-ri.

18 Chi jandáa ká'an-ri jín-ró: Onde kivi náa andívi jín ñúyivi, ni in jota te ni in punto ma náa kúti núu tutú ley onde nú tú skíkuu taká tu'un ká'an ley.

19 Te nú in cháa tú jándatu-de nuu in tu'un tá'ú tíñu yá'a, vasa tu'un lúli kúu, te nú stá'an-de nuu sáva-ga ñayivi sá'a-i súan, cháa-ún kuu-de natu'un in mozo lúli iní ñuu Dios natu'un andívi. Ko nú sua jándatu-de te stá'an-de, yúan-na te kuu-de in cháa kúñá'nu onde iní ñuu Dios natu'un andívi.

20 Chi a ká'an-ri jín-ró: Nú tú va'a-ga koo tíñu ndaa kásá'a máa-ró vásá tíñu kásá'a cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, te ma kivi kuti-ro iní ñuu Dios natu'un andívi.

Siki tú'un isiki ncháa tá'an

21 A ni kajini tu'un-ró já ní ka'an-ya jín cháa aná'an: Ma ká'ni-ro ndíyi, te nani cháa nú ka'ni-dé ndíyi, te ki'in-de nuu justicia.

22 Ko ruu, ká'an-ri jín-ró: Nú in cháa kití iní-de nuu ñaní-de, ná kí'in-de nuu justicia. Te nú in cháa ka'an ndíva'a-de nuu ñaní-de, ná kí'in-de nuu junta. Te nú in cháa ka'an-de: Róo tasi, achi-de, ná kí'in-de juicio infierno.

23 Ko nú kándá'a-ró já sokó-ro ní chaa-ro jín núu altar, te nú yúan ni nuku'un iní-ro já jíto u'u ñani-ro róo,

24 Te skéndo-ro já sokó-ro-ún nuu altar yúan, te ki'in-ro te ndumani-ro jín ñaní-ro xna'an-ga. Yúan-na te vásá cháa-ro te soko-ro.

25 Yachi ndatu'ún vá'a-ró jín cháa jíto u'u róo nini ká'in-ró jín-de ichi. Chi nú túu, te kuá'a-de róo nuu juez. Te juez kuá'a-de róo nuu policía, te kundee-ró vékaa.

26 Te jandáa ká'an-ri jín-ró já má kenda kuti-ro yúan, onde nú tú chunáa-ro taká centavo.

27 Ni kajini tu'un-ró já ní ka'an-ya sáa: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró.

28 Ko ruu, ká'an-ri jín-ró, nú ndé'é in cháa nuu in ña'an já kusú-de jín-ña kuní-de, yúan-na te a ni isiki ncháa tá'an-de jín ñá'an-ún iní ańú-de.

29 Te nú nduchi-ro lado vá'a-ró kuní skívi róo nuu ío kuachi, tava te skána-ró ná kí'in. Chi va'a-ga ja náa in nduchi-ro, nasu já koo ndí'i yiki kúñu-ró kí'in nuu infierno.

30 Te nú nda'a vá'a-ró kuní skívi róo nuu ío kuachi, xiti te skána-ró ná kí'in. Chi va'a-ga ná náa in nda'a-ro nasu já koo ndí'i yiki kúñu-ró kí'in nuu infierno.

31 Te suni onde sáa ní ka'an: nú ndéja kuní xndóo ñasí'i, te ná kuá'a tutu ndúsín nuu-ñá.

32 Ko ruu, ká'an-ri jín-ró: nú xndóo in cháa ñasí'i-de, ko nasu já tını iní-ña, yúan-na te sá'a-de ja isiki ncháa-ña-dé. Te nú in cháa, natanda'a-dé jín ñá'an-ún, te isiki ncháa-de tá'an-de.

Siki tú'un káka'an téyí

33 Te suni ni jini so'o-ró tú'un ni ka'an-ya jín cháa aná'an: ma ká'an ni'in-ró chi skíkuu-ró taká tu'un ni kee yu'u-ro núu Dios.

34 Ko ruu, ká'an-ri jín-ró: Ma ká'an téyí kuti-ro, ni siki andívi, chi silla Dios kúu.

35 Ni siki ñúyivi, chi teyu nuu káxndí ja'a-yá kúu. Ni siki ñúu Jerusalén, chi ñuu máa Rey ñá'nu kúu.

³⁶ Te suni ma ká'an nī'in-ró siki xiní-ro, chi ma kúu sá'a kuti-ro já ndúu kuíjín xí ndúu túún ñn ixi-ro.

³⁷ Ko ka'an-ro: Vee táa, túu táa, achi-ro, chi nú skáa-ga-ro ká'an-ro, tu'un káñáá kúu.

³⁸ Nī kajini tu'un-ró já ní ka'an-ya jíin cháa aná'an: Nduchi jíin ndúchi, te nu'un jíin nú'un nakunáa, áchí.

³⁹ Ko ruu, ká'an-ri jíin-ró: Ma kasú-ro núu cháa ñáá. Chi nú ndé cháa kuní-de stují-dé yiki núu-ro lado vá'a, te suni kuá'a-ró ingá lado ná stují-dé.

⁴⁰ Te nú ndé cháa kuní kanaá jíin-ró, te kuancháa-de sa'ma-ro, te suni kuu kuá'a-ró tikachi-ró núu-dé.

⁴¹ Te nú ndé cháa skáka-de róo ñn kilómetro, te kaka-ró uu jíin-de.

⁴² Cháa jikán nuu-ro, nuu-dé kuá'a-ró. Te cháa kuní ki'in núu-de nuu-ro, ma sásá'an-ró kuá'a-ró núu-dé.

Ndasa kánúú kúmani-yo jíin cháa kájito u'u yóó

⁴³ Nī kajini tu'un-ró já ní ka'an sáa: Kundá'ú ini-ro tá'an-ró, te koto u'u-ro cháa jíto u'u róó, áchí.

⁴⁴ Ko ruu, ká'an-ri jíin-ró: Kundá'ú ini-ro cháa kájito u'u róó. Te ka'an va'a-ró jíin cháa káka'an siki-ro. Te sá'a va'a-ró jíin cháa kákiti ini nuu-ro. Te kakan ta'u-ro já'a cháa ká'an ndiva'a jíin-ró te káchindikín róó.

⁴⁵ Náva'a ná kúu-ró sé'e máa Táa-ro já káncháa-ya ándiví, chi máa-ya já'a-ya ndíkandii siki ñáyivi ñáá jíin siki ñáyivi vá'a. Te skúun-ya saú siki ñáyivi kásá'a tiñu va'a jíin siki ñáyivi kásá'a tiñu ñáá.

⁴⁶ Chi nú maní-ro jíin cháa maní jíin-ró, naún ní'in-ro. Á tú suni súan kásá'a cháa xíní.

⁴⁷ Te nú máni ñani-ro ká'an luu-ró jíin, te naún sá'a-ga-ro núsáa. Á tú suni súan kásá'a cháa sñn nación.

⁴⁸ Núsáa te ná síyja va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, natu'un ío va'a máa Táa-ro káncháa-ya ándiví.

6

Cuenta caridad

¹ Koto va'a-ró máa-ró. Ma sá'a ndijin-ro táka tiñu va'a-ró náva'a nde'é ñáyivi núu-ro, chi nú súan te tú na ta'u-ro kuá'a máa Táa-ro já káncháa-ya ándiví.

² Te nú sá'a-ró caridad, ma tiví-ro corneta natu'un cháa uu xini káxiukú-de ini ve'e sinagoga jíin núyá'u. Chi súan kásá'a-de náva'a nakana jaa-i-de. Ko jandáa ká'an-ri jíin-ró já á nī kani'in-dé ta'u-dé.

³ Ko nú sá'a-ró caridad, ma kuní nda'a vésé-ró naún sá'a nda'a vá'a-ró,

⁴ Náva'a sá'a sa'í-ro caridad-ún. Chi máa Táa-ro, jiní-ya já ní sá'a sa'í-ro. Yúan-na te ma'ñú táka ñáyivi te kuá'a-ya tá'u kúu-ró.

Ja jikán ta'u-yo jíin Padre Nuestro

⁵ Te nú jikán ta'u-ro, te ma sá'a-ró natu'un cháa uu xini. Chi máa-de, kákusiñ ini-de kakan ta'u-dé ini ve'e sinagoga jíin jiki yá'ya náva'a ná kuní ñáyivi núu-dé. Ko jandáa ká'an-ri jíin-ró ja á nī kani'in-dé ya'u-de.

⁶ Ko róo nú jikán ta'u-ro, ndivi ini ve'e-ró te kasu-ro yúxé'é-ró. Te kakan ta'u-ro núu máa Táa-ro já káncháa sa'í-ya. Chi máa Táa-ro, jiní-ya já súan sá'a sa'í-ro. Yúan-na te ma'ñú táka ñáyivi te kuá'a-ya tá'u kúu-ró.

⁷ Te nú jikán ta'u-ro, ma kée xió kuiñí-ro ká'an-ro natu'un kásá'a cháa sñn nación, chi kájani ini-de ja súan ná'an ká'an-de, te vásá jini so'o-ya.

8 Núsáá te ma sá'a-ró nátu'un kásá'a máá-de. Chi Táa-ro, a jiní-ya naun ndatíñu kánandí'i-ró ondé té cha'an-ga kakan-ro núu-yá.

9 Núsáá te sua kakan ta'u máá-ró: Táa máá-ná ja kánchaa-ní onde andíví, ná nákana jaa-ná ní jín sí'ví-ní.

10 Te ná kóo ñuu nuu tá'ú-ní tiñu. Te ná kóo taká tiñu játa'an iní máá-ní, nátu'un ío iní andíví suni súan ná kóo iní ñuyívi yá'a.

11 Staa káyee-ná taká kivi, kua'a-ní nuu-ná vina.

12 Te nátu'un kásá'a-ná tuká'nu iní-ná nuu ñáyivi kásá'a falta nuu-ná, suni súan sá'a-ní tuká'nu iní-ní nuu-ná ja sá'a-ná falta nuu-ní.

13 Te ma skívi-ní náá koto nchaa-i náá, chi sua nama-ní náá nuu kini nuu ku'a. Chi máá-ní kúu I'a tá'ú tiñu, te tin-ní fuerza, chi kuñá'nu-ní ní káni. Súan ná kóo. Amén. Achí-ro.

14 Chi nú sá'a-ró tuká'nu iní nuu ñáyivi kásá'a falta jín-ró, te suni súan máá Táa-ro ondé andíví sá'a-ya tuká'nu iní nuu falta máá-ró.

15 Ko nú tú sá'a-ró tuká'nu iní nuu ñáyivi kásá'a falta jín-ró, te suni súan máá Táa-ro ondé andíví ma sá'a-ya tuká'nu iní nuu falta-ro.

Tu'un kondicha iní-yo

16 Ko nú ká'io ndicha iní-ro, te ma sá'a-ró nátu'un kásá'a chaa uu xini já kájito xí-de. Chi máá-de kástují-dé nuu-dé nává'a stá'an-de máá-de nuu ñáyivi ja ndichá iní-de. Chi jandáa ká'an-ri jín-ró já á ni kani'in-dé ya'u-de.

17 Ko máá-ró, nú ndicha iní-ro, te chi'i-ró aceite xini-ro te nakiti nuu-ro,

18 Nává'a tú stá'an-ro máá-ró núu taká chaa ja ndichá iní-ro, chi nuu máá Táa-ro já kánchaa sa'í-ya stá'an-ro máá-ró. Te máá Táa-ro já ndé'é sá'í-ya, kua'a-ya yá'u-ró kuni taká ñáyivi.

Ndasa kaya yaji

19 Ma kayá-ro yají-ro iní ñuyívi yá'a, chi chaa tikixin te kana si'in yóo, te tiví. Te suni kuu kivi ñaku'ná te saku'ná kí'in jín.

20 Ko kaya-ro yají-ro ondé andíví, chi yúan ma kúu chaa tikixin te ni ma kúu kana si'in yóo já stíví. Te yúan ni ma kúu kivi ñaku'ná já saku'ná kí'in jín.

21 Chi nuu kánde yaji-ro, yúan kúu nuu kuitú iní-ro jín.

22 Lámpara yiki kúñu kúu nduchi. Te nú nduchi-ro ío va'a, ní-ni yiki kúñu-ró ndí ncháa.

23 Ko nú nduchi-ro káñáa, te ní-ni yiki kúñu-ró kánde ñuñáa. Súan ío te nú luz ñáva'a-ró kúu ñu'un tuún, nasaa-ga ñuñáa kóo núsáa.

24 Ni ñn mozo ma kúu kuatíñu-de nuu úu jito'o. Chi kití iní-de nuu ñn te kumaní-dé jín ingá, xí kuándatu-de nuu ñn te saní'in iní-de nuu ingá. Ma kúu kuatíñu-ró núu Díos jín núu tú'un kúká.

Ma nákani iní-yo sikí já kúchaku-yo

25 Núsáá te ká'an-ri jín-ró: Ma nákani iní-ro sikí já kúchaku-ro, nú ndasa kee-ro, xí nú ndasa ko'o-ró, ni sikí yiki kúñu-ró, nú ndasa kundii kunamá-ro. A tú kánúu-gá vida-ro vásá já kée-ro, te yiki kúñu-ró vásá sá'ma-ro náún.

26 Nde'é-ró tísaa andíví tú jítu-tí, ni tú nástútú-tí, ni tú náchiva'a-tí iní yaka-tí. Chi máá Táa-ro andíví skée-yá-tí. Á tú kánúu-ga-ro vásá kítí-ún.

27 Ko ndé róo ja súan nákani iní-ro te á kuu chísó-ga-ro máá-ró ñn yíkí náún.

28 Naja kánakani iní-ro sikí sá'ma. Nde'é ndasa kája'nu ita yuku. Tú sátiñu, ni tú táu.

29 Ko ká'an-ri jín-ró, ja rey Salomón kivi ní kuñá'nu xaan-dé, ni tú ní kúu ku'un-de ñn sa'ma súan nátu'un ita-ún.

³⁰ Te Dios, nú súan skúnámá-ya itá yuku-ún ja ío vina te yuchaan kayu nuu ñú'un, naga ñi kuu ja má skúnámá-ya róo te naja tú kákandíja va'a-ró.

³¹ Núsáá, te ma nándi'i iní-ro, ndasa kee-yo, xí ndása ku'un-yó, achi-ro.

³² Chi ñáyivi sñin nación kándúkú táká ndatíñu jian. Ko máá Táa-ro ondé andíví, a jiní-ya já kánandi'i-ró táká ndatíñu yá'a.

³³ Ko kánúú-gá ja ndúkú ndéé-ró kivi-ró iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te sá'a-ró tiñu ndaa nátu'un sá'a máá-yá. Yúan-na te kua'a-ga-ya táká ndatíñu-ún nuu-ro.

³⁴ Núsáá te ma nákaní iní-ro já kúu yuchaan, chi yuchaan te nakani iní-ro jíin túndó'o-ún. Chi vina kúu vina te yuchaan kúu yuchaan.

7

Ma nákuñdii sikí tá'an

¹ Ma nákuñdii-ró sikí ñáyivi, náva'a ma nákuñdii-i sikí máá-ró.

² Chi nátu'un nákuñdii-ró sikí ñáyivi-ún, suni súan nakuxndii-i sikí máá-ró. Chi jíin kú'a ja káchikua'á-ro, suni nakukua'á-ro.

³ Te naja ndé'é-ró já kándeé mǐ'ín ndúchi ñaní-ro. A tú nákaní iní-ro já ñin vitu kándeé nduchi máá-ró.

⁴ Naja ká'an-ro jíin ñaní-ro: Kundatu, ná táva-rí mǐ'ín kándeé nduchi-ro, te tú nákaní iní-ro já kándeé ñin vitu ndúchi-ro náún.

⁵ Chaa uu xini, xna'an-ga tava-ro vitu kándeé nduchi máá-ró. Yúan-na te kuu nde'é vá'a-ró te tava-ro mí'ín kándeé nduchi ñaní-ro.

⁶ Ma kuá'a-ró ndatíñu ñi núu tí'ina jíná'an-ti, ni ma skána-ró perla-ro núu kini jíná'an-ti. Chi nú súan te kuañu-ti sikí, te naxió káva-ti íchi núu-ro te chuxíní-tí róo.

Kakan-yo núu-yá te ni'in-yo

⁷ Kakan, te kua'a-ya núu-ro. Ndúkú, te ni'in-ro. Ka'an, te ná núña ve'e kivi-ró.

⁸ Chi chaa jikán, te kii nuu-dé. Te chaa ndúkú, ní'in-dé. Te chaa ká'an, te núña ve'e kivi-de.

⁹ Ndé ñin róo, nú se'e-ró jikán-i ñin staa núu-ro, te kua'a-ró ñin yuu núu-í náún.

¹⁰ Xí nú jikán-i ñin tiyáká te kua'a-ró ñin koó núu-í náún.

¹¹ Te nú róo, vasa chaa ñáá kákuu-ró, te kájiní-ro kuá'a-ró ndatíñu va'a nuu sé'e-ró, naga máá Táa-ro já kánchaa-ya ándíví, ja má kuá'a-ya ndatíñu va'a nuu cháa jikán nuu-yá núsáá.

¹² Núsáá te taká tiñu ja kuní-ro já sá'a ñáyivi jíin-ró, suni súan sá'a máá-ró jíin-i, chi súan ká'an tutu ley jíin cháa ñi kajani tu'un Dios.

Sikí uu ichi

¹³ Kivi koyo-ró íchi yuxé'é túu, chi jichá yuxé'é te ká'nu ichi já kuá'an nuu náa ñáyivi. Te kua'a-í kivi koyo-i kua'an-i ichi-ún.

¹⁴ Chi tuu yuxé'é te lúli-ni ichi já kuá'an nuu ní'in tá'u-í kuchaku-i. Te yaku-ni-i káni'in-í ichi-ún.

Nde'e yunu vá'a jíin yunu ñáá

¹⁵ Te koto-ró máá-ró núu cháa kájaní tu'un tú'ún já vái-de nátu'un riñ jito-de, ko ichi iní-de kándeé yi'í kiti xa'an.

¹⁶ Jíin tiñu kásá'a-de te kuní-ro-dé. Á kuu táxín-ró uva xini nú íñu, xí kúu táxín-ró mérxexé xini íñu kímí.

¹⁷ Súan kúu, ja táká yunu vá'a kúun nde'e vá'a xini, ko yunu ñáá kúun nde'e ñáá xini.

18 ñin yunu vá'a ma kúu kuun nde'e káñáá xini. Te ni ñin yunu káñáá, ma kúu kuun nde'e vá'a xini.

19 Taká yunu tú kúun nde'e vá'a xini, ná xití, te ná kí'in nuu ñú'un kayu.

20 Núsáá te súan jíin nde'e kúun xini, te kuni-ro ñaún yunu kúu.

21 Nasu ndí'i ñayivi ká'an Táta, Táta, jíin-rí, kivi iní ñuu nátu'un andíví. Chi máni ñayivi skíkuu tiñu kuni máá Táa-ri, I'a kánchaa andíví.

22 Kivi-ún, te ka'an kua'a ñayivi jíin-rí: Táta, Táta, nasu ní kajani-ná tu'un jíin sí'ví-ní, te ni kákiñi'in-ná tachi káni kaja'an ja ní kasá'a-ná kua'a tiñu ñá'nu jíin sí'ví máá-ní náún. Achí-i.

23 Yúan-na te ka'an ni'in-ri jíin ñayivi-ún: Tú ní jini kuti-rí róó. Kuxio ki'in-ro, chi chaa kásá'a tiñu chá'an kakuu-ró.

Siki úu ve'e ja sñn sñn in ja'a

24 Te taká chaa jini so'o tu'un ká'an-ri yá'a te skíkuu-de, te kuu-de nátu'un ñin chaa ndichí. Te chaa-ún, ni jani-de ñin ve'e siki ñin kava.

25 Te ni kuun sau, te ni jinu nducha ñú'un, te ni kee tachi xaán, te ni kaka ja vé'e-ún. Te tú ní nduá, chi kándij siki káva.

26 Te taká chaa jini so'o tu'un ká'an-ri yá'a, te tú skíkuu-de, te kuu-de nátu'un ñin chaa xini ñáá. Te chaa-ún, ni jani-de ñin ve'e nuu ñití.

27 Te ni kuun sau, te ni jinu nducha ñú'un, te ni kee tachi xaán, te ni kaka ja vé'e-ún. Te ni ndua-ni, te ni naa í, áchí-ya jíin-i.

28 Te nuu ní jinu ni ka'an Jesús taká tu'un yá'a, te taká ñayivi kuá'a-ún, ni kánaa iní-i káini so'o-i tu'un ni stá'an-ya.

29 Chi ni stá'an-ya núu-í nátu'un chaa ndiso tiñu, nasu nátu'un chaa kachaa tutu.

8

Ja ní nasáva'a-ya ñin chaa té'yu ndí'yi

1 Te ni nuu Jesús vai-ya yúku-ún. Te ni kandikin kua'a ñayivi-yá.

2 Te ñin chaa té'yu ndí'yi, ni chaa-de nuu-yá. Te ni chiñú'un-de-ya, te ni ka'an-de jíin-yá: Táta, nú kuni-ní, te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

3 Te ni skáa Jesús nda'a-yá. Te ni ké'é-yá-de. Te ni ka'an-ya: Kuni-ri, ná ndúndoo-ró, áchí-ya. Te ndí'yi té'yu-de-ún ni ndundoo-ni.

4 Yúan-na te ni kachi Jesús jíin-de: Ma kachí kuti-ro núu ní ñin-i. Ko kuá'an, te stá'an-ro máá-ró núu sutú. Te soko-ro núu-dé nátu'un ni tá'ú Moisés tiñu, nává'a kuni-de ja ní ndundoo-ró, áchí-ya.

Ja ní nasáva'a-ya mozo ñin chaa kúu capitán

5 Te ni kivi Jesús ñuu Capernaum. Te ni jaá ñin chaa kúu capitán nuu-yá ká'an nda'ú-de jíin-yá:

6 Táta, mozo-ná kátuu-í ve'e-ná ni kuyúnú-i te ndó'o xaán-í, áchí-de.

7 Te ni kachi Jesús jíin-de: Kí'in máá-rí te nasáva'a-ri-i, áchí-ya.

8 Te ni ka'an capitán jíin-yá: Táta, nasu chaa va'a kúu-ná ja kivi-ní iní ve'e-ná, chi ná ká'an-ni-ní, te ná ndúva'a mozo-ná.

9 Chi máá-ná, suni chaa ndiso tiñu kúu-ná. Te nává'a-ná soldado-ná. Te ká'an-ná jíin ñin-de: Kuá'an, te já'an-de. Te jíin ingá-de: Ñá'an, te cháa-de. Te jíin mozo-ná: Sá'a ya'á, te sá'a-i. Achí-de.

10 Te ni jini so'o Jesús tu'un yá'a. Te ni naa iní-ya ndé'é-yá. Te ni kachi-ya jíin ñayivi kándikin-ya-ún: Jandaa ká'an-ri jíin-ró, ja ní iní ñuu Israel tú ní jini-ri ni ñin chaa kándija súan.

11 Te ká'an-ri jíin-ró, ja kíkoyo kua'a ñáyivi íchi núu kána ndikandii jíin íchi núu kée ndikandii. Te jungoo-i jíin Abraham, jíin Isaac, jíin Jacob onde ini ñuu nátu'un andívi.

12 Ko ñáyivi kákuu máá sé'e ñuu nuu tá'ú-yá tiñu, kiñi'in-ya-í ki'in-i yata ké'e nuu ñáa. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í, áchí-ya.

13 Yúan-na te ni kachí Jesús jíin cháa kúu capitán: Kuá'an. Nátu'un ni kandíja-ró, te kuni-ro ja súan ío, áchí-ya. Te mozo-ún ni nduva'a-ni-i hora-ún.

Ja ní nasáva'a-ya náchisó Pedro

14 Te ni jaa Jesús ve'e Pedro. Te ni jini-ya náchisó-de kátúu-ñá yí'i kiji-ña.

15 Te ni tiin-ya ndá'a-ñá. Te ni kee kiji-ún-ña. Te ni nduko-ña. Te ni jatíñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

16 Te nuu ní ini, te nuu-yá ni chakoyo ja kándiso ñáyivi káta'an tachí kini. Te jíin tú'un-ni ká'an-ya, te ni kiñi'in-ya tachí-ún kája'an. Te ni nasáva'a-ya táka ñáyivi káku'u.

17 Náva'a ná skíkuu tu'un ni ka'an Isaías cháa ni jani tu'un Dios onde sáa: Máa-yá, ni naki'in-ya kué'e-yo, te ni janchaa-ya ja ndó'o-yó, áchí.

Uu cháa ndúkú-de kundikin-de-ya

18 Te ni jini Jesús ja ní jíkó ndúu kua'a ñáyivi ká'iin-i xiin-yá. Te ni tá'ú-yá tiñu ja ná ja'a-i ki'in-i inga lado.

19 Te nuu-yá ni jaa ñn cháa cháa tutu. Te ni ka'an-de: Maestro, kundikin-ná ní vasa ndé onde ki'in-ní, áchí-de.

20 Te Jesús ni kachí-ya jíin-de: Taká ñukuui, ká'io yau kava káyi'i-ti, jíin tísaa andívi, ká'io taka-ti. Ko máá Sé'e cháa, túu nuu kusú-ya, áchí-ya.

21 Te inga cháa skuá'a jíin-yá, ni ka'an-de jíin-yá: Táta, kuá'a-ni tu'un ná kichinduji-ná táa-ná xna'an-ga, áchí-de.

22 Te ni kachí Jesús jíin-de: Kundikin ruu ná kí'on. Skéndo taká ndiyi-ún ná chinduji tá'an ndiyi jíná'an. Achí-ya.

Ja ní jukuiñi tachí xáan ní sá'a-ya

23 Te ni kivi-ya ini ñn barco. Te cháa káskuá'a jíin-yá, ni kandikin-de-ya kája'an-de jíin-yá.

24 Te nuu mar ni ndonda ñn tachí xáan, te su'ma ndúcha-ún, ni jasú siki barco. Ko máa-yá kixí-ni-ya.

25 Te cháa káskuá'a jíin-yá, ni jakoyo-de nuu-yá. Te ni kaxndúko-de-ya. Te káka'an-de: Táta, nama-ni yóo, chí naa-yo, áchí-de.

26 Te ni kachí-ya jíin-de: Naja káyu'ú-ro. Tú kákandíja va'a-ró náún, áchí-ya. Yúan-na te ni nduko-ya. Te ni ka'an-ya núu tachí xáan-ún jíin núu ndúcha mar. Te ná'in yúu-ni ni kuu.

27 Te ni kayu'ú taká-de. Te káka'an-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja onde tachí jíin mar káandatú nuu-dé, áchí-de.

Chaa káta'an tachí kini onde ndañúu Gadara

28 Te ni jaa-ya inga lado mar ndañúu Gadara. Te onde ve'e ańu ni kenda uu cháa káta'an tachí kini. Te ni chakoyo-de nuu-yá. Te ja xáan-dé, te tú ni ñn ñáyivi jika-i ichi-ún.

29 Te ni kakana jaa-de: Naún kuni-ni jíin-ná Jesús, Se'e Dios. Ni cháa-ni yá'a ja xndó'o-ni náa vasa té jaa-ga kivi náún, áchí-de.

30 Te onde jíká jíin máa-de ío ñn tikuni kini kájitú-ti.

31 Te tachí kini-ún, ni kaka'an nda'ú jíin-yá: Nú kiñi'in-ni náa, te táji-ni náa ná kivi koyo-ná ini tikuni kini ká'iin yúan, áchí.

³² Te n̄i kachi-ya j̄ini j̄iná'an: Kuángoyo núsáá, áchí-ya. Te n̄i kenda kája'an, te kuángoyo nuu t̄iku'n̄i k̄ini-ún. Te t̄iku'n̄i k̄ini-ún n̄i kajungoyo-t̄i ñ̄n yukáva onde in̄i mar. Te nuu mar n̄i kaji'i-t̄i.

³³ Te cháa kándito-t̄i yúan, n̄i kajinu-de. Te n̄i jakoyo-de onde ñ̄nuu. Te n̄i kajani-de taká tu'un j̄ín já ní kuu cháa n̄i kata'an tachi k̄ini-ún.

³⁴ Yúan-na te ndivi ñ̄áyivi ñ̄ú-ún, n̄i kenda koyo-i kuata'an-i Jesús. Te n̄i kajini-i nuu-yá. Te n̄i kaka'an nda'ú-i j̄ín-yá ja ná kúxio-ya kí'in-ya ñ̄ú-i.

9

Ja ní nduvá'a cháa n̄i kuyúnú

¹ Yúan-na te n̄i k̄ivi-ya in̄i ñ̄n barco. Te n̄i naja'a-ya kuá'an-ya ingá lado mar. Te n̄i najaa-ya ñ̄ú-ya.

² Te nuu-yá yúan n̄i k̄akinchaka-i ñ̄n cháa n̄i kuyúnú kátúu-dé nuu ñ̄n j̄ito. Te n̄i j̄ini Jesús ja kákandija-de. Te n̄i ka'an-ya j̄ín cháa n̄i kuyúnú-ún: 'ijo, sándéé in̄i-ro. A ío tuká'nu in̄i nuu taká kuachi-ró, áchí-ya.

³ Te yakú cháa káchaa tutu, n̄i kajani in̄i-de: Cháa yá'a ká'an ndiva'a-de.

⁴ Te n̄i j̄ini Jesús ja súan kájani in̄i-de. Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Naja kájani ñ̄áá in̄i-ro.

⁵ Te ja úu tu'un yá'a, ndéja yíi-ga káa. Á ka'an-ri: A ío tuká'nu in̄i nuu taká kuachi-ró. Xí ká'an-ri: Ndukoo, te kaka-ró.

⁶ Ko náva'a ná kuní-ro já máá Sé'e cháa ndíso-ya tíñu nuu ñ̄úyivi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu in̄i nuu kuáchi, te ná ká'an-ri inga tu'un j̄ín cháa n̄i kuyúnú yá'a núsáá: Ndukoo, te naki'in-ró j̄ito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró, áchí-ya j̄ín-de.

⁷ Yúan-na te máá cháa-ún, n̄i ndukoo-ni-de. Te kuano'on-dé ve'e-de.

⁸ Te kua'a ñ̄áyivi ká'in-ún, n̄i kajini-i ja súan n̄i sá'a-ya. Te n̄i kayu'ú-i. Te n̄i kanakana jaa-i Dios ja súan n̄i ja'a-ya fuerza nuu ñ̄áyivi.

Ja ní kana-ya xini Mateo

⁹ Te Jesús, n̄i ja'a-ya kuá'an-ya yúan. Te n̄i j̄ini-ya núu ñ̄n cháa nání Mateo kánchaa-de nuu kútutú xú'ún ñ̄ú. Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Kundikin-ro rúu. Te n̄i ndukuiñi-de, te n̄i ndikin-de-ya.

¹⁰ Yúan-na te n̄i yee-yá staa in̄i ve'e-de. Te suni kua'a cháa xini j̄ín cháa ká'io kuachi, n̄i jakoyo-de. Te n̄i kayee-dé staa j̄ín Jesús j̄ín cháa káskuá'a j̄ín-yá.

¹¹ Te n̄i kajini cháa fariseo. Te n̄i kaka'an-de j̄ín cháa káskuá'a j̄ín-yá: Naja yé Maestro máá-ró j̄ín cháa xini j̄ín cháa ká'io kuachi, áchí.

¹² Yúan-na te n̄i j̄ini so'o Jesús. Te n̄i ka'an-ya: Cháa ká'io ndáján, tú kánandi'i-de cháa táná, chi cháa káku'u kúu ja kájinu ñ̄ú'ún yúan.

¹³ Kuá'an j̄iná'an-ró núsáá. Te skuá'a-ró naún tu'un kúu: Ná kúnda'ú in̄i tá'an-i kuní-ri. Nasu já sokó-í nuu-rí, áchí onde sáá. Chi tú vai-ri kana-ri xini cháa ndaa, chi cháa ká'io kuachi kana-ri xini já ná nákani in̄i-de. Achí-ya.

Sikí já kondicha in̄i

¹⁴ Yúan-na te nuu-yá n̄i jakoyo cháa káskuá'a j̄ín Juan. Te n̄i kaka'an-de: Náá j̄ín cháa fariseo, ká'io ndicha in̄i-ná. Te cháa káskuá'a j̄ín-ní, naja tú ká'io ndicha in̄i-de, áchí-de.

¹⁵ Te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de: Á kuu kondicha in̄i ñ̄áyivi ká'in viko tánda'a, te nú nini kánchaa yii j̄ín-i. Ko cháa ñ̄n k̄ivi já kúxio yii-ún nuu-í. Yúan-na te kuu koo ndicha in̄i-i.

¹⁶ Tú ni ñ̄n nachu'un sa'ma jáá núu sú'nu tu'ú. Chi ja ní nuku'un jáá-ún ka'nchaa-ga ja tu'ú-ún. Te ja te'ndé-ún, ví'i-gá te'nde.

17 Te tú káchu'un ñáyiví vino jáá iní ñii tú'ú. Chì nú súan, te ndatá ñii-ún, te kati vino, te naa ñii-ún. Ko káchu'un-i vino jáá iní ñii jáá. Yúan-na te kendōo vā'a ndendúú. Achí-ya.

Ja ní nachakū sesí'í Jairo

18 Te nini ká'an-ya tú'un yá'a jíin-de, te ñin cháa kúñá'nu nì jaa-de nuu-ya. Te nì chiñú'ún-de-ya. Te nì ka'an-de: Sesí'í-ná, sáá ní jì'i-i. Ko k'ón te xndée-ní nda'a-ní sikì-í, te ná náchakū-i. Achí-de.

19 Te nì ndukuiñi Jesús. Te nì ndikin-ya-dé, jíin cháa káskuá'a jíin-ya kája'an-de jíin-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñin ña'an kú'u kue'e niñi

20 Te yúan nì kenda ñin ña'an kú'u-ña já ní kuu uxì uu kuia jati niñi-ña. Nì jaa-ña íchi yatá-ya. Te nì ké'é-ña yúsá'ma-ya.

21 Chi nì ka'an máa-ña: Nú ná ké'é-rí vasté sá'ma-ya, te kaku-ri, áchí-ña.

22 Te nì xió káva Jesús. Te nì jini-ya núu-ña. Te nì ka'an-ya: Sándée iní-ro, 'ija. Nì kandija-ro te yúan ní kaku-ro. Achí-ya. Te máa ñá'an-ún, nì nduvá'a-ni-ña hora-ún.

23 Te nì jaa Jesús ve'e cháa kúñá'nu-ún. Te nì jini-ya núu cháa kátiví xkuili jíin ñáyiví kuá'a kakuva-a-i.

24 Te nì kachi-ya jíin-i: Kuxio jíná'an-ró, chi suhí sí'í yá'a tú ní jí'i-i, chí kixí-ni-i, áchí-ya. Te nì kasákátá-i nuu-ya.

25 Te nì kiñi'in-ya ñáyiví kuá'a-ún kua'an-i. Te nì kivi-ya iní ve'e. Te nì ñin-ya ndá'a súhí sí'í-ún. Te nì ndukoo-ni-i.

26 Te nì jichá tu'un-ún kua'an ñii ñuu yúan.

Uu cháa kuáa

27 Te nì ja'a Jesús yúan, kua'an-ya. Te uu tá'an cháa kuáa, nì kandikin-de-ya, kákana kó'ó-de xiní-ya: Se'e David, kundá'ú iní-ní náá vii, áchí-de.

28 Te nì najaa-ya vé'e. Te nì chakoyo cháa kuáa-ún nuu-ya. Te nì ka'an Jesús jíin-de: Á kákandija-ro já kúu sá'a-ri, áchí-ya. Kuu Táta, áchí-de.

29 Yúan-na te nì xndée-ya ndá'a-ya sikì ndúchi-dé. Te nì ka'an-ya: Nátu'un nì kákandija-ro, súan ná kúu núsáá, áchí-ya.

30 Te nduchi-dé, nì kananuña-ni. Te Jesús, nì ka'an nì'in-ya jíin-de: Nde'é vá'a-ró já tú ni ñin kuni tu'un, áchí-ya.

31 Ko máa-de, nì kákenda-de kája'an-de. Te nì kajachá xa'an-dé tu'un-ya ñii ñuu yúan.

Ñin cháa ñí'ín

32 Te nuu ní kenda-de kája'an-de, te nì chakoyo ñáyiví jíin ñin cháa ñí'ín tá'an-de tachí kini.

33 Te nì kiñi'in-ya tachí kini-ún kua'an. Te cháa ñí'ín-ún, nì naka'an-de. Te ñáyiví kuá'a-ún, nì kakee nuu-í kánde'é-i. Te nì kaka'an-i: Ni tú kájiní kuti-yo súan iní ñuu Israel, áchí-i.

34 Ko cháa fariseo, nì kaka'an-de: Jíin tachí kini ñá'nu kiñi'in-de tachí kini kája'an, áchí-de.

Cuenta cháa ka'nu trigo-ya

35 Te nì jika kuu Jesús taká ñuu jíin taká rancho. Te suni iní ve'e sinagoga nì stá'an-ya tú'un nuu-í. Te nì jani-ya tú'un vā'a ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te nì nasáva'a-ya ñáyiví kaku'u nani kue'e.

36 Te nì jini-ya núu ñáyiví-ún. Te nì kundá'ú iní-ya-í. Chi nì kajichá nuu-i, te kákuxí iní-i nátu'un ri, kiti tú jito'o-ti.

³⁷ Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Trigo ta'nu, jandáa kúu ja kuá'a ío, ko cháa ka'nu, yaku-ni-de ío.

³⁸ Kakan ta'u-ro núu máa Tatá, I'a xíin trigo núsáa, náva'a ná tájí-yá cháa ka'nu kikoyo-de nuu trigo-ya. Achí Jesús.

10

Ja ní kaji-ya uxí uu cháa skuá'a jíin-yá

¹ Yúan-na te n̄i kana-ya xiní ndí'uxí uu cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i ja'a-ya fuerza in̄i-de ja kúndéé-de jíin tachí k̄ini, náva'a kiñi'in-de ki'in fuera, te nasáva'a-de ñayivi káku'u taká nuu kué'e.

² Te ndí'uxí uu cháa apóstol súan káinání-de: Cháa ñin kúu Simón (cháa-ún, suni nání-de Pedro) jíin ñaní-de Andrés, te sava-ga-de: Jacobo, se'e Zebedeo, jíin ñaní-de Juan,

³ Felipe, jíin Bartolomé; Tomás jíin Mateo, cháa x̄ini; Jacobo se'e Alfeo, jíin Lebeo, cháa ja súni nání-de Tadeo;

⁴ Te suni Simón ñuu Caná, jíin Judas Iscariote, cháa n̄i nastúu-ya.

Ja ní tájí-yá-de kája'an-de

⁵ Te n̄i tájí Jesús uxí uu cháa yá'a kája'an-de. Te n̄i tá'ú-yá tiñu nuu-dé: Ma kíngoyo-ró íchi ñayivi s̄iin nacióin, ni ma k̄ivi koyo-ró iní ñuu Samaria.

⁶ Xna'an-ga ki'in-ro iní ve'e Israel, nuu r̄ii, kiti ní kanaa.

⁷ Te nú kua'an-ro te kani-ró tú'un: A yani koo ñuu nátu'un andívi, ach̄i-ro.

⁸ Te nasáva'a-ró ñayivi káku'u. Te sándoo-ró já kate'yu. Naschakú-ro ndíyi. Kiñi'in-ró tachí k̄ini ki'in. Chi n̄i ni'in sáni-ró, te suni súan kuá'a sáni-ró.

⁹ Ma kúndiso-ró xú'ún iní bolsa-ro, ni oro, ni plata, ni xu'ún kuáchí.

¹⁰ Ni ñunu já kúu ichi, ni uu su'nu já kú'un-ró, ni ndijan-ro, ni vara. Chi cháa sátiñu, yúan ni'in-dé kee-dé.

¹¹ Te ñani ñuu xí rancho nú n̄i k̄ivi koyo-ró, te yúan ndúkú-ró ñin cháa va'a in̄i-de in̄i ñuu-ún. Te kendo-ró yúan onde kenda-ró kí'in-ro.

¹² Te nuu k̄ivi-ró vé'e-ún, te ka'an-ro ná sándéé iní ñayivi-ún.

¹³ Te nú va'a in̄i ñayivi-ún, te tu'un ndéé ní ka'an-ro-ún ná jáa sik̄i-í. Ko nú tú va'a in̄i-i, te tu'un ndéé-ún ná nájaa nuu-ro.

¹⁴ Te nú ío ñayivi tú jata'ú róó, ni tú jíni ná'ín tú'un ká'an-ro, ná kenda koyo-ró vé'e-ún xí ñuu-ún, te skóyo-ró tikacha iní ja'a-ro.

¹⁵ Jandáa ká'an-r̄i jíin-ró, ja vítá-ga koo kuachi sik̄i ñuu Sodoma jíin ñuu Gomorra k̄ivi k̄i juicio, vásá sik̄i ñuu-ún.

Tundó'o jito cháa jáni tu'un

¹⁶ Kuni so'o ch̄i tájí-rí róó ki'in-ro nátu'un r̄ii ma'ñú yí'i. Núsáa te koo ndíchí-ró nátu'un koo, te koo vítá in̄i-ro nátu'un paloma.

¹⁷ Te koto va'a-ró máa-ró núu ñayivi ch̄i nastúu-i róó nuu junta. Te in̄i ve'e sinagoga-i xndó'o-i róó.

¹⁸ Te onde nuu gobernador jíin núu rey kinchaka-i róó ja sik̄i r̄uu, náva'a kani ndaa-ro tú'un nuu-dé jíin núu cháa s̄iin nacióin.

¹⁹ Ko nú n̄i nastúu-i róó, ma nákani xa'an in̄i-ro ndasa ka'an-ro. Ch̄i suni máa hora-ún te kuá'a-ya tú'un nuu-ro ndasa ka'an-ro.

²⁰ Ch̄i nasu máa-ró kákuu ja ká'an, ch̄i Espiritu máa Táa-ro kúu ja ká'an jíin yú'u-ro.

²¹ Te ñani jíin ñaní nastúu tá'an ja kúu, te táa nastúu se'e. Te se'e-ún ndonda sik̄i táa, te ka'ni tá'an.

22 Te ndivii-í, koto u'u-i róó ja siki rúu. Ko chaa kundij ni'in onde kivi jínu, chaa-ún kaku-de.

23 Ko nú kachindikín-i róó ini ñuu yá'a, te kunu-ró kí'in-ro ingá ñuu. Chi jandaa ká'an-ri jín-ró, ja má kúyachi-ro káka kuu-ró táka ñuu Israel, onde jaa máa Sé'e chaa.

24 Ñin chaa skuá'a, nasu ñá'nu-ga kúu-de vása maestro-de. Ni chaa jatiñu, nasu ñá'nu-ga kúu-de vása jito'o-de.

25 Chaa skuá'a, súan-ni koo-de, natu'un maestro-de, te chaa sатиñu, natu'un jito'o-de. Chi nú máa chaa kúu táa-ún ni kaskúnání-i-de Beelzebú, naga ni kuu ja má skúnání-i se'e ja ío ini ve'e-de núsáa.

Ja ní ka'an-ya tú'un ndéé ini jín-de

26 Núsáa te ma yú'ú-ro-í, chi tú ni ñin naún yíndi'u, ja má kenda ndijin, ni tú ni ñin ja yísa'í, ja má kuní-ro núu.

27 Ja ní ka'an-ri jín-ró núñaá, kani ndijin-ro tú'un. Te ja ní jini tu'un-ró, onde xini ve'e kundij-ro te kani-ró tú'un.

28 Te ma yú'ú-ro kóto-ró ñáyivi já'ni yíki kúñu-yó, chi ma kúu ka'ni-í añu-yo. Ko sua yu'ú-ro kóto-ró já kúu xnáa ndúu añu-yo jín yíki kúñu-yó núu infierno.

29 Tú kúya'u uu tisaa ja ñin xu'ún náún. Te ni ñin-ti tú júngava-ti núu ñú'un, nú tú jini máa Táa-ro.

30 Chi a ni ka'u-ya onde taká ixi xini-ro.

31 Núsáa te ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chi kánúu-ga-ro vása kuá'a tísaa.

32 Ko nú ndé chaa jáni ndaa-de tu'un-ri nuu ñáyivi, suni súan nakani ndaa-ri tu'un-de nuu máa Táa-ri kánchaa-ya ándiví.

33 Te nú ndé chaa ské'ichi-de ruu nuu ñáyivi, te suni súan ské'ichi-ri-de nuu máa Táa-ri kánchaa-ya ándiví.

34 Ma kani ini-ro jíná'an-ró já vai-ri ja koo ná'in-ni ini ñuyivi yá'a. Tú vai-ri ja koo súan, chi sua yuchi koo.

35 Chi vai-ri ja skuátá'an-ri taká chaa jín táa-de, te sesí'í jín náa-i, te sejanú jín náchisó-ña.

36 Te ja kóto u'u chaa kúu ja koo ini ve'e-de.

37 Nú ñin chaa maní-gá-de jín táa-de xí jín náa-de vása jín-ri, tú va'a chaa kúu-de ja kúndikin-de ruu. Te nú ñin chaa maní-gá-de jín sé'e yí-de, xí jín sesí'í-de, tú va'a chaa kúu-de ja kúndikin-de ruu.

38 Te chaa tú kánda-de jín túndó'o kii siki-dé, te kundikin-de ruu kii-de, tú va'a chaa kúu-de ja kúndikin-de ruu.

39 Te chaa jítu ini-de kaku-de chi túndó'o kii siki-dé, te naa-dé. Ko nú kuu ñin chaa ja siki rúu, te kuchaku-de.

40 Te ñáyivi kuátá'ú róó jíná'an-ró, ruu kuátá'ú-i. Te ñáyivi kuátá'ú rúu, kuátá'ú-i I'a ni táji rúu vai-ri.

41 Nú ndé ñáyivi kuátá'ú ñin chaa jáni tu'un Dios, chi chaa jáni tu'un Dios kúu-de, te máa-i, ni'in-í ya'u chaa jáni tu'un Dios. Te nú ndé ñáyivi kuátá'ú chaa ndaa, chi chaa ndaa kúu-de, te máa-i, ni'in-í ya'u chaa ndaa.

42 Te nú ndé chaa kuá'a-de ñin yajin ndúcha víjin ko'o ñin suchí yá'a, chi suchí skuá'a kúu-i, jandaa ká'an-ri jín-ró ja má xnáa-dé ya'u-de.

11

1 Te súan ni jinu ni tá'ú Jesús tiñu nuu uxí uu chaa káskuá'a jín-yá. Te ni kenda-ya yúan kua'an-ya já stá'an-ya, te kani-ya tú'un ini ñuu máa-de jíná'an-de.

Uu chaa ni táji Juan nuu-yá

² Te kánde Juan iní vekaa. Te ni jini tu'un-de káka'an-i taká tiñu sá'a Jesús. Te ni táji-de uu tá'an chaa káskuá'a jíin-de ja kaká tu'un-de-ya:

³ Máá-ni kúu chaa kii-ún, xí kúndatu-yó ingá-de náún, áchí-de.

⁴ Te ni ka'an Jesús. Kuá'an te kastu'un-ró núu Juan taká tu'un kájiní so'o-ró jíin tiñu kájiní-ro.

⁵ Chaa kuáá, kándundijin nuu-dé. Te chaa rengo, kánakaka-de. Chaa té'yu ndi'yi, kándundoo-de. Te chaa só'ó, kánakuni so'o-de. Te chaa ni jí'i, kánachaku-de sá'a-ri. Te suni jáni-ri tu'un va'a Dios nuu ñáyivi ndá'ú.

⁶ Te xáán ndatu kúu chaa ja tú náyu'ú-de jíto-de ruu, áchí-ya jíin-de.

⁷ Te káno'on chaa-ún. Te ni kejá'a Jesús ká'an-ya tú'un Juan nuu ñáyivi-ún: Naja ní kenda-ró ní kaja'an-ro onde nuu ñú'un té'é. Ja ndé'é-ró ichá ja kandá sá'a tachí náún.

⁸ Ko naja ní kenda-ró ní kaja'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaa ñú'un sa'ma ndúchá náún. Nde'é, chaa káñu'un sa'ma ndúchá, máni iní ve'e rey káxiukú-de.

⁹ Ko naún ndé'é-ró ní káenda-ró. ñin chaa jáni tu'un Dios náún. Suni ká'an-ri jíin-ró, kúñá'nu-ga Juan vásá ñin chaa jáni tu'un Dios.

¹⁰ Chaa yá'a kúu chaa yóso tú'un-de nuu tutú: Kuni so'o-ró chí táji-rí ndajá'a-rí kuxnúu-de ja-de. Te chaa-ún sátu'a-de ichi-ro vásá jáa-ro. Achí.

¹¹ Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja iní ñuyivi yá'a tú'ío ni ñin chaa jáni tu'un Dios ja kúñá'nu-ga máa-de vásá Juan chaa skuánducha. Ko chaa lúli-ga iní ñuu nátu'un andívi, chaa-ún kúñá'nu-ga-de vásá Juan.

¹² Onda kivi ní kenda Juan chaa skuánducha, te onde vina, te chaa ni'in nda'a, fuerza kákuni-de kivi-de iní ñuu nátu'un andívi, te tá'ú máa-de tiñu yúan kákuni-de.

¹³ Chí máa ley jíin taká chaa ni kajani tu'un Dios, ni kajani-de tu'un yá'a onde kivi ní chaa Juan.

¹⁴ Te nú kákuni-ro kuatá'ú-ró tú'un, máa-de kúu Elías chaa kii-ún.

¹⁵ Chaa ío so'o kuni ná'in, te ná kuni so'o-de.

¹⁶ Naún tu'un yátá skétá'an-ri jíin ñáyivi yá'a. Kákuu-i nátu'un suchí lúli káxiukú núyá'u ja súan kákana kó'ó-i xiní tá'an-i.

¹⁷ Ni kaxndé'e-ri xkuili nuu-ro, te tú ní kájita já'a-ró. Ni kanda'i-ri nuu-ro te tú ní kándukuí'a iní-ro, áchí-i.

¹⁸ Chí ni kii Juan tú ní yé-de tú ní jí'i-de. Te káka'an-ro: Tá'an-de tachí kini.

¹⁹ Ko máa Sé'e chaa yé-yá jí'i-ya. Te káka'an-ro: Yá'a ío ñin chaa yáji téyí te jí'i xa'an-dé vino; chaa jiní tá'an jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuachi kúu-de, áchí-ro. Ko ñin chaa ndíchí, máni tiñu ndíchí sá'a-de, te súan kuni-ro jándaa ndíchí-de. Achí-ya.

Ja ní kana jíin-yá nuu sáva ñuu

²⁰ Yúan-na te ni kejá'a-yá kána jíin-yá nuu taká ñuu nuu ní sá'a-ya kuá'a tiñu ñá'nu, chí tú ní nákaní iní-i jíná'an-i. Te ni ka'an-ya:

²¹ Naka ndá'ú kuu róo ñuu Corazín. Naka ndá'ú kuu róo ñuu Betsaida. Chí nú iní ñuu Tiro jíin iní ñuu Sidón ni sá'a-ri tiñu ñá'nu ja ní sá'a-ri nuu máa-ró núu, inga kivi te a ni kanakani iní ñáyivi-ún. Te ku'un-i sa'ma ndái te ku'u-í yaá núu-í núu.

²² Ko ká'an-ri jíin-ró, ja vítá-ga koo kuachi siki ñuu Tiro jíin ñuu Sidón kivi kii juicio vásá siki róo jíná'an-ró.

23 Te róo ñuu Capernaum, a ñi kuñá'nu xaan-ro náún. Ko onde infierno najinu-ro, chi nú iní ñuu Sodoma ní sá'a-ri tiñu ñá'nu ja ní sá'a-ri nuu-ro yá'a núú, te a ñi kendo ñuu yúan onde vina núú.

24 Ko ká'an-ri jíin-ró, ja vítá-ga koo kuachi sikí ñáyivi ñuu Sodoma kivi kii juicio vásá sikí-ro.

25 Te suni kivi-ún ñi ka'an Jesús: Táa, Jito'o andívi jíin ñúyivi kuu máa-ni. Te ná kúta'u-ná nuu-ni ja ní jasú-ni taká tu'un yá'a nuu cháa ndíchi jíin núu cháa kájuku'un iní, te ñi stá'an ndijin-ni nuu cháa súchi iní jíná'an-de.

26 Chi súan ñi jata'an iní-ni, Táa, áchi-ya.

27 Taká ndatiñu ñi ja'a Táa-ri nuu-ri. Te tú ñi ñn-i jiní-i nuu máa Sé'e, chi máni máa Táa jiní-ya. Ni tú jiní ñi ñn-i nuu máa Táa, chi máa Sé'e jiní-ya, jíin núu cháa ja kuní máa Sé'e te stá'an ndijin-ya núu-dé.

28 Taká róo ja kásatiñu-ró te kándiso-ró ja vée, ña'an nuu-ri jíná'an-ró te xndetatú-ri róo.

29 Kundiso-ró yugo-ri jíná'an-ró, te skuá'a-ró tú'un ká'an-ri jíin-ró, chi I'a ndá'ú jíin I'a vítá iní añú kuu-ri. Te ni'in-ro núu ndetatú añú-ro jíná'an-ró.

30 Chi ñama-ni yugo-ri te tú veé carga-ri ja kundiso-ró, áchi-ya.

12

Ja ní kakachi-de yoko trigo kivi ndetatú

1 Te ñn kivi ndetatú ñi ja'a Jesús kua'an-ya ñn nuu káa trigo. Te cháa káskuá'a jíin-yá, káji'i-de soko. Te ñi kakejá'á-de kákachi-de yoko káyee-dé.

2 Te ñi kajini cháa fariseo. Te ñi kaka'an-de jíin-yá: Naún kuu jian, chi cháa káskuá'a jíin-ró kásá'a-de súan kivi ndetatú, te tú ío ley, áchi-de.

3 Te máa-yá, ñi ka'an-ya jíin-de: Tú ní káka'u-ró tutú ndasa ñi sá'a David náún. Chi máa-de jíin cháa ñi kaxiukú jíin-de, ñi kaji'i-de soko ñn kivi.

4 Te ñi kivi-de iní ve'e Dios. Te ñi yee-dé statilá kaxiukú ndijin, ja tú ío ley kee-dé, ni cháa ká'in jíin-de, chi máa-ni sutu káyee núú.

5 Xí té ka'u-ga-ro núu tutú ley ndasa kásá'a sutu iní ve'e ii kivi ndetatú, chi tú káskíkuu máa-de ley-ún.

6 Chi a ká'an-ri jíin-ró ja ñá'nu-ga kuu ñn cháa kándij yá'a vásá ja kuu máa vé'e ii.

7 Ko nú a ñi kájuku'un iní-ro tú'un yá'a: Kuní-ga-ri ja ná kúndá'ú iní tá'an-ró, nasu ja sokó-ro kiti núu-ri, áchi, yúan-na te ma ndóna-ró sikí cháa tú ká'io kuachi núú.

8 Núsáa te máa Sé'e cháa, suni Jito'o kivi ndetatú kuu-ya, áchi-ya.

Ñn cháa ñi ichi nda'a-dé

9 Te ñi kenda-ya yúan. Te ñi ja-ya iní ve'e sinagoga-de jíná'an-de.

10 Te yúan ñi io ñn cháa ñi ichi kájan ñn nda'a-dé. Te ñi kajika tu'un-de Jesús ja ndúkú-de kuachi sikí-yá kákuñi-de, te ñi kaka'an-de: Á kuu sá'a-yó taná kivi ndetatú, xí túu, áchi-de.

11 Te máa-yá, ñi ka'an-ya jíin-de: Ndé róo ñáva'a-ró ñn ri, te nú kiti-ún jungava-ti iní ñn tunchi kivi ndetatú, te tú ñn-ró-ti te natava-ro-ti náún.

12 Te xaan-ga ya'u ncháa ñn cháa vásá ñn ri. Núsáa te ío va'a ja vá'a sá'a-yó kivi ndetatú, áchi-ya.

13 Yúan-na te ñi ka'an-ya jíin cháa-ún: Skáa nda'a-ro, áchi-ya. Te ñi skáa-de nda'a-dé. Te ñi nduva'a ii-ni natu'un káa inga.

14 Ko cháa fariseo, ñi kenda-de kája'an-de. Te ñi kandatú-ún-de ndasa ka'ni-dé-ya.

Tu'un máá-yá n̄i ka'an Isaiás onde sáá

15 Ko n̄i jini Jesús ja súan kájani in̄i-de. Te n̄i kuxio-ya yúan kua'an-ya. Te kua'a ñáyivi ní kandikin-i-ya. Te n̄i nasáva'a-ya ndívii-í.

16 Te máá-yá, n̄i ka'an xaan-yá jín ñáyivi-ún ja ná tú stá'an ndijin-i-ya.

17 Náva'a ná skíkuu tu'un n̄i ka'an Isaiás, chaá n̄i jani tu'un Dios:

18 Yá'a ío mozo-ri ja ní nakaji-ri, áchí Dios, áchí Isaiás, te man̄i-rí jín-i. Te kúsii in̄i-ri jín-i. Te kuá'a-ri Espiritu-ri sik̄i-í. Te kastu'ún-i nuu ñáyivi s̄in nación ja k̄i juicio sik̄i máá jíná'an.

19 Ma kútix̄in sé'e-ri, ni ma nákat̄a-i. Te ni ñin ma kúni tu'un ja kána jín-i in̄i ichi.

20 Ma ká'nu-i ñin nukúá ní tax̄in, ni ma ndá'va-i ñin mecha kayú ñú'má, ch̄i onde ná kúni'in tu'un ndaa sá'a-i.

21 Te kuñukuu in̄i ñáyivi s̄in nación tiñu sá'a Se'e-ri. Achí.

Ñin chaá kuáá ñí'in tá'an tach̄i k̄ini

22 Yúan-na te nuu-yá n̄i k̄achincha-i ñin chaá tá'an tach̄i k̄ini, ja kuáá-de te ñí'in-de. Te n̄i nasáva'a-ya-dé. Te chaá kuáá ñí'in-ún, n̄i naka'an-de te n̄i nakuni-de.

23 Te n̄i kanaa in̄i taká ñáyivi-ún kándé'é-i. Te n̄i kaka'an-i: Á se'e David kúu chaá yá'a náún, áchí-i.

24 Ko chaá fariseo, n̄i kajini so'o-de ja súan n̄i kaka'an-i. Te n̄i kaka'an-de: Chaá yá'a, nú tú ndújín-de jín Beelzebú, te ma kúu kiñi'in-de tach̄i k̄ini ki'in núú, ch̄i ja kúñá'nu nuu tach̄i kúu-ún, áchí-de.

25 Ko Jesús, n̄i jini-ya ja súan kájani in̄i-de. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Taká nación ja sás̄in máá te kánakuatá'an máá, naa. Te taká ñuu x̄i vé'e ja sás̄in máá, te kánakuatá'an máá, ma kúni'in.

26 Te nú Satanás sás̄in máá, te kiñi'in máá já'an, ndasa kuni'in ñuu nuu tá'ú tiñu máá núsáá.

27 Te nú ndújín Beelzebub jín-ri ja kiñi'in-ri tach̄i k̄ini. Núsáá te se'e-ró, ndé jín kákiñi'in máá-i tach̄i-ún. Ja yúan, máá-i, ná náku x̄ndí-i sik̄i-ro.

28 Ko nú jín Espiritu Dios kiñi'in-ri tach̄i k̄ini kája'an, jandáa kúu ja nú-ro ní chaá ñuu nuu tá'ú Dios tiñu núsáá.

29 Ch̄i ndasa kuu k̄ivi ñin ñáyivi in̄i vé'e chaá kándaján, te saku'ná-i ndatiñu-de, te nú tú xna'an-ga ku'ni-i-de. Yúan-na te kuu saku'ná-i ndatiñu-de.

30 Nú ndé chaá tú ndújín-de jín-ri, te jito u'u-de ruu. Te chaá tú nastútú jín-ri, máni jachá-de.

Tu'un ndiva'a sik̄i Espiritu Santo

31 Súan ká'an-ri jín-ró: Sik̄i taká kuachi jín taká tu'un ndiva'a, sá'a-ya tóká'nu in̄i. Ko tu'un ká'an ndiva'a sik̄i Espiritu Santo, ma sá'a kuti-yá tóká'nu in̄i.

32 Te nú ndé ñin chaá ka'an-de sik̄i máá Sé'e chaá, sá'a-ya tóká'nu in̄i nuu-dé. Ko nú ndé ñin chaá ka'an-de sik̄i Espiritu Santo, ma sá'a kuti-yá tóká'nu in̄i nuu-dé, ni kua yá'a, ni kua chaá.

33 Kuu-ró yunu vá'a ja vá'a nde'e, x̄i kúu-ró yunu káñáá, ja ñáá nde'e. Ch̄i jín ndé'e te jini-yo naún yunu kúu.

34 Se'e ko kákuu-ró. Ndasá kuu ka'an-ro tú'un va'a, te nú ñáyivi ñáá kákuu-ró. Ch̄i tu'un ñú'un in̄i añú chaá, máni tu'un-ún ká'an-de.

35 Chaá va'a, sá'a-de tiñu va'a, ch̄i ío va'a in̄i-de. Te chaá ñáá, sá'a-de tiñu ñáá, ch̄i káñáá in̄i-de.

³⁶ Ko ruu, ká'an-ri jíin-ró, ja táká tu'un sáni káka'an cháa, naku'a-de cuenta tu'un-ún kivi cháa juicio.

³⁷ Chi siki tú'un ká'an-ro, te kendo va'a-ró. Te suni siki tú'un ká'an-ro, te ta'nu ndatu-ro, áchí-ya.

Ja ní kajikan-i #n tuni

³⁸ Yúan-na te yaku cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, ni kaka'an-de jíin-yá: Maestro, kákuni-ná ja sá'a-ni #n tuni nde'é-ná, áchí-de.

³⁹ Te ni ka'an-ya jíin-de: Ñayivi ñáa ja káisi ki ncháa-i Dios, kajikan-i tuni. Ko ma kuá'a-ri nuu-í, chi tuni Jonás, cháa ni jani tu'un Dios, kuu ja kuá'a-ri nuu-í.

⁴⁰ Chi natu'un ni kandee Jonás chi tiyáká ká'nu uní ndúú uní ñúú, suni súan kúnde Se'e cháa chi ñu'un uní ndúú uní ñúú.

⁴¹ Taká cháa ñuu Nínive, nachaku-de jíin ñayivi yá'a kivi kii juicio. Te nakuxndii-de siki-í. Chi máa-de, ni kanakani iní-de kivi ní jani Jonás tu'un nuu-dé. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vasa Jonás.

⁴² Te reina onde ichi sur, nachaku-ña jíin ñayivi yá'a kivi kii juicio. Te nakuxndii-ña siki-í. Chi onde jiká xaan ní kii-ña ní jini so'o-ña tú'un ndíchi ní ka'an Salomón. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándii yá'a vasa Salomón.

⁴³ Nú ni kenda tachi kini iní #n cháa. Te jika kuu nuu ñú'un té'é ndúkú nuu júngo. Te tú ní'in.

⁴⁴ Yúan-na te ká'an tachi-ún: Ná nó'on-ri ve'e nuu ní kenda-ri, áchí. Te nú ni najaa, te jini ja #n ve'e sáni kuu. Te ni nduluu ve'e-ún ja ní nastaa iní.

⁴⁵ Yúan-na te ki'in tachi-ún, te kuaka tá'an jíin usiá-ga tachi ñáa-ga vasa máa. Te kivi koyo te kaxiukú yúan. Núsaa te ví'í-gá tá'an cháa yúan onde sandí'í-na vasa ja xnañúú núú. Te suni súan ta'an ñayivi ñáa yá'a. Achí-ya.

Náa-ya jíin ñaní-ya

⁴⁶ Te nini súan ká'an-ya jíin ñayivi-ún, te ni ja náa-ya jíin ñaní-ya ká'in-ña ichi yata vé'e, kákuni-ña ká'an-ña jíin-yá.

⁴⁷ Te ni kachi #n cháa jíin-yá: Yúan nde'é-ní, ni cháa náa-ní jíin ñaní-ní ká'in-ña yata vé'e, te kákuni-ña ká'an-ña jíin-ní, áchí-de.

⁴⁸ Te ni ka'an-ya jíin cháa ni ka'an súan jíin-yá: Ndéja kuu náa-ri, te ndéja kaku ñani-ri. Achí-ya.

⁴⁹ Te ni skaa-ya ndá'a-yá onde nuu kaxiukú cháa kaskuá'a jíin-yá. Te ni ka'an-ya: Yá'a nde'é-ró nuu náa-ri jíin nuu ñaní-ri.

⁵⁰ Chi ñayivi skikuu tiñu kuni máa Táa-ri kanchaa-ya onde andívi, jian kuu kuá'a-ri kuu náa-ri. Achí-ya.

13

Tu'un yata siki cháa saka trigo

¹ Te kivi-ún ni kenda Jesús ve'e-ún te kua'an-ya. Te ni ja-ya ní jungoo-ya yú'u mar.

² Te ni kataka kua'a xaan ñayivi núu-yá. Te ni kivi-ya iní #n barco. Te ni jungoo-ya. Te taká ñayivi-ún ni kakendo-i yu'u mar.

³ Te ni ka'an-ya kuá'a tú'un yata jíin-í: Kuni so'o te kuni-ro. #n cháa saka trigo, ni kenda-de saka-dé.

⁴ Te saka-dé kua'an-de. Te #n nuni-ún, ni jungava yu'íchi. Te ni cháa tisa te ni kakókó-tí.

⁵ Te inga ni jungava nuu ñú'un yúu núu tú ío kua'a ñú'un. Te ni kana yachi-ni chi tú ío kókon ñu'un.

⁶ Te nuu ní kana ndikandii, te ni kasun-ni. Te ni ichi, chi tú yo'o ní ío.

7 Te inga ni jungava mañú ñu. Te ni ja'nu ñu-ún. Te ni jasú nuu.

8 Te sava ni kajungava nuu ñú'un vá'a. Te ni kuun nuni, ñn ja ñn ciento, inga ja uní xiko, te inga ja okó uxi.

9 Chaa ío so'o kuni ná'ín, te ná kúni so'o-de. Achí-ya.

10 Yúan-na te ni chakoyo chaa káskuá'a jíin-yá. Te ni kaka'an-de jíin-yá: Naja ká'an-ní tu'un yátá jíin ñáyivi yá'a, áchí-de.

11 Te ni ka'an-ya jíin-de: Róó, chí a kuajuku'un iní-ro tú'un yísa'í yá'a sá'a Dios, ndasa koo ñuu nátu'un andívi. Ko máa ñáyivi yá'a, ma júku'un iní-i.

12 Chi chaa ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé sá'a-ya. Te kuñava'a-de kua'a xa'an-gá. Ko chaa ja ná tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún, te kuxio kí'in.

13 Ja yúan ká'an-ri tu'un yátá jíin-i. Chi vasa kánde'é-i, ko tú kájini-i. Te vasa kájini so'o-i, ko tú kájini ná'ín-i ni tú kájuku'un iní-i.

14 Ñáyivi yá'a káskíkuu-i tu'un ni ka'an Isaías: Vasa kájini ná'ín vá'a-ró, ko ma júku'un iní-ro. Te vasa kánde'é ndí'i-ró, ko ma kuní-ro.

15 Chí xa'an ní kakuni'in iní ñáyivi yá'a. Te xa'an ú'u kájini so'o-i. Te kájasu-i nduchi-í náva'a ma kuní-i jíin nduchi-í, te ma kúni ná'ín-i jíin só'o-i, te ma júku'un iní-i, te ma nájíó káva iní-i, te ma násáva'a-ri-i. Achí.

16 Ko xa'an ndatu máa-ró jíná'an-ró, chí kánde'é-ró jíin nduchi-ro, te kájini ná'ín-ró jíin só'o-ró.

17 Chi jandaa ká'an-ri jíin-ró ja tiní chaa kájani tu'un Dios jíin tiní chaa va'a, ni kakuni-de nde'é-de nuu ja kánde'é máa-ró, ko tú ní kájini-de. Te suni ni kakuni-de kuni so'o-de ja kájini so'o máa-ró, ko tú ní kájini so'o-de. Achí-ya.

18 Kuni ná'ín jíná'an-ró tú'un yátá chaa sáka núsáa.

19 Nú ñn chaa jíni so'o-de tu'un ñuu Dios, te nú tú júku'un iní-de, yúan-na te chaa kui'na te kuanchara-ni tu'un ni saka iní añú-de-ún. Chaa yúan kúu nuni ní jungava yu'íchi.

20 Te nuni ní saka núu ñú'un yúu, yúan kúu chaa jíni so'o-de tu'un, te kúsi-ní iní-de jíin.

21 Ko tú nuu káka yo'o iní-de, te yaku-ni kivi kánda. Te nú ni ndonda tundó'o siki-dé, xí nú ni sándiva'a-i jíin-de siki tú'un-ún, te náyu'ú-ni-de.

22 Te nuni ní saka má'ñú ñu, yúan kúu chaa jíni so'o-de tu'un. Ko kutéñu-de jíin ndátíñu-de. Te kuní-de kuu kúka-de. Te xndá'ú-de máa-de jíin. Ndi'i ya'á jasú nuu tú'un-ún, te tú kúun nuni.

23 Ko nuni ní saka núu ñú'un vá'a, yúan kúu chaa jíni so'o-de tu'un te júku'un iní-de. Te bueno já'a-de nuni, ñn-de ciento, inga-de uní xiko, te inga-de okó uxi, súan kája'a-de nuni. Achí-ya.

Tu'un ndikin lazo

24 Ío inga tu'un yátá ní ka'an-ya jíin-de; Ñuu nátu'un andívi kúu nátu'un ñn chaa ni chí'i itu va'a nuu ñú'un-dé.

25 Ko nini kixi-de, te ni ja chaa jíto u'u tá'an jíin-de. Te ni chí'i tuku ndikin lazo nuu trigo-de, te kua'an.

26 Ko nuu ní kana yuku itu-ún, te kúun nuni, yúan-na te suni ni kana lazo.

27 Te ni jakoyo mozo máa táa, chaa xíin. Te ni kaka'an-i jíin-de: Táta, á tú ní chí'i-ní nuni vá'a nuu ñú'un-ní yá'a. Te ndénu ní ni'in-ní lazo yá'a núsáa. Achí-i.

28 Te ni ka'an-de jíin mozo-de: ñn chaa jíto u'u ruu ni sá'a ya'á, áchí-de. Te ni kaka'an mozo-ún jíin-de: Núsáa te kuní-ní ja ná kítu'un-ná náún, áchí-i.

29 Te máa-de ni ka'an-de: Túu, chí náni tú'un-ró lazo-ún te sanaa te tu'un-ró trigo jíin.

³⁰ Ná kuá'nu máá jíná'an onde kiví tá'nu. Te kiví-ún te tá'ú-rí tiñu nuu cháa ka'nu: Stútú xna'an-ga lazo jian, te sá'a-ró nú nī návā'a ka'mu-yó. Ko trigo yá'a, nastútú-ró ná kivi inī yaka-ri. Achí-de, áchí-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

³¹ Ío inga tu'un yátá ní ka'an-ya jín-de: Ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un ndikin yuá mostaza, ja ní ki'in in chaa te nī chaa-de nuu ñú'un-dé.

³² Te jandáa in ndikin lúlí-ga kúu vásá taká-ga tata. Ko nú nī ja'nu, te kúu ká'nu-ga vásá taká-ga yua. Te kuu in yunu ká'nu. Te chaa tisaá andíví, te vatu-ni sá'a-ti taká-ti chíi nda'a-ún. Achí-ya.

Tu'un yujan ía

³³ Ío inga tu'un yátá ní ka'an-ya jín-de: Ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un yujan ía já ní ki'in in ña'an. Te nī chisa'í-ña chíi unī tiyíi yúchi onde nī ndí'i nī kuu ía ní sá'a. Achí-ya.

³⁴ Taká tu'un yá'a nī ka'an Jesús jín ñáyivi kuá'a-ún. Te nú túu tu'un yátá te tú ká'an-ya jín-i,

³⁵ Návā'a ná skíkuu tu'un nī ka'an chaa nī jani tu'un Dios: Ka'an-ri tu'un yátá, te kachi-ri tu'un yisa'í onde kiví ní jungoo ñuyívi, áchí.

Ja ní ka'an káji-yá tu'un ndikin lazo

³⁶ Yúan-na te nī nakuatá'ú Jesús nuu ñáyivi-ún. Te nī ndívi-ya iní ve'e. Te nī jakoyo chaa káskuá'a-ún nuu-yá. Te nī kaka'an-de jín-yá: Kani káji-ní tu'un yátá lazo nuu-ná, áchí-de.

³⁷ Te nī ka'an-ya jín-de: Ja sáka tatá va'a-ún kúu máá Sé'e chaa.

³⁸ Te ñu'un-ún kúu ñuyívi. Te tata va'a-ún kákuu se'e Dios. Te lazo-ún kákuu se'e kui'na.

³⁹ Te chaa u'u ja ní chi'i lazo-ún kúu kui'na. Te kiví tá'nu-ún kúu kiví jínu ñuyívi. Te chaa ka'nu-ún kákuu ndajá'a Dios.

⁴⁰ Te nátu'un kutútú lazo, te kayu nuu ñú'un, súan kuu kiví jínu ñuyívi.

⁴¹ Te máá Sé'e chaa, táji-yá ndajá'a-yá ki'in. Te nastútú-yá taká ñáyivi kásá'a kuachi jín ñáyivi kásá'a tiñu ñáá.

⁴² Te taan-yá-i kayu-i nuu ñú'un. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í jíná'an-i.

⁴³ Yúan-na te ñáyivi vá'a-ún, ndii ncháa-i nátu'un ndikandii, kuxiukú-i jín máá Táa-i inī ñuu nuu tá'ú-yá tiñu. Chaa ío so'o kuni ná'ín, ná kúni so'o-de.

Tu'un janu xú'ún, jín tú'un perla, jín tú'un ñunu

⁴⁴ Ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un in janu xú'ún já yisa'í chíi in ñu'un, te nī ndenda nī sá'a in chaa, te jasú tuku-de siki, te kúsi iní-de jín, te kua'an-de, te xíkó ndí'i-de naún návā'a-de, te jáan-de ñu'un-ún.

⁴⁵ Suni ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un in chaa jáan-de te xíkó-de ja ndúkú-de perla luu.

⁴⁶ Te nī jini-de in perla ja xaán yá'u. Te nī kee-de kua'an-de. Te nī xíkó ndí'i-de taká ndatíñu-de. Te nī jaan-de perla-ún.

⁴⁷ Suni ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un in ñunu já júkuja ka'nu inī mar. Te tñin tñi nuu tíyáká.

⁴⁸ Te nuu ní chítú ñunu-ún, te nī kanatava-dé yundúcha. Te nī kajungoo-de. Te nī kakaji-de kiti vá'a-ún kivi-ti iní jika. Te nī kaskána-de kiti ñáá-ún kua'an.

⁴⁹ Suni súan koo kiví jínu ñuyívi. Chi kenda koyo ndajá'a-yá. Te kaji-ya ñáyivi ñáá ma'ñú ñáyivi vá'a.

⁵⁰ Te taan-yá-i kayu-i nuu ñú'un. Te yúan nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í. Achí-ya.

⁵¹ Te ñi kachi Jesús jíin-de: Ñi kajuku'un iní-ro táká tu'un yá'a náún, áchí-ya. Te ñi kaka'an-de jíin-yá: Jaan Táta, áchí-de.

⁵² Te ñi kachi-ya jíin-de: Ja yúan ío cháa káchaa tutu jiní-de sa'an ñuu nátu'un andíví, te máa-de kúu nátu'un ñn cháa xíin vé'e, te onde iní yaka-de táva-dé ndatíñu jáá jíin ndatíñu aná'án, áchí-ya.

⁵³ Te súan ñi jinu ñi ka'an Jesús tu'un yátá yá'a. Te ñi kenda-ya yúan kua'an-ya.

Ja ní kaské'ichi-i-ya iní ñuu Nazaret

⁵⁴ Te ñi najaa-ya ñúu-ya. Te ñi stá'an-ya núu-dé iní ve'e sinagoga máa-de jíiná'an-de. Te ñi kanaa iní-de ñi kande'é-de nuu-yá. Te ñi kaka'an-de: Ndénu ní ni'in cháa yá'a tu'un ndíchí yá'a jíin tíñu ñá'nu sá'a-de yá'a.

⁵⁵ Nasu sé'e cháa carpintero kúu ya'á náún. Á nasu María nání náa-de. Te taká ñani-de káinání Jacobo, José, Simón, jíin Judas.

⁵⁶ Te tú ká'jin kua'a-de jíin-yó yá'a náún. Te ndénu ní ni'in-dé taká tu'un yá'a núsáa. Achí-de.

⁵⁷ Te súan ñi kakujá'a iní-i jíin-yá. Te Jesús, ñi ka'an-ya jíin-i: Chaa jáni tu'un Dios, máni ñuu-de jíin iní ve'e-de kúu ja tú kaka'an tu'un jíñú'un jíin-de, áchí-ya.

⁵⁸ Te tú ní sá'a-ya kuá'a tíñu ñá'nu yúan, chí tú ní kákandíja-i.

14

Ja ní ji'i Juan, cháa skuánducha

¹ Te suu kivi-ún te Herodes cháa tá'ú tíñu, ñi jini tu'un-de tu'un Jesús.

² Te ñi kachi-de jíin mozo-de: Chaa yá'a kúu Juan ja skuánducha. Ñi nachaku-de ja ní ji'i-de, te ja yúan sá'a-de tíñu ñá'nu yá'a. Achí-de.

³ Chí Herodes, ñi ñn-de Juan. Te ñi ju'ni-de. Te ñi chindee-de cháa vekaa ja kuáchi Herodías ñasí'í Felipe ñani máa Herodes.

⁴ Te Juan, a ñi kana jíin-de nuu Herodes: Tú ío ley kuaka-ró-ña, áchí-de.

⁵ Te Herodes, ñi kuni-de ka'ni-dé Juan. Ko ñi yu'ú-de ñi jito-de ñayivi, chí kájani ndaa iní-i ja ñn cháa jáni tu'un Dios kúu Juan.

⁶ Te ñn kivi ní sá'a Herodes ñn viko kivi ní kaku-de. Te sesí'í Herodías ñi jita já'á-i nuu ñayivi. Te ñi kusii iní Herodes jíin-i.

⁷ Te ñi jatú'un téyí-de ja kuá'a-de taká naún kakán-i nuu-dé.

⁸ Te náa-i, a ñi jani íchí-ña-í, te ñi ka'an-i: Kua'a-ní xini Juan, cháa skuánducha-ún nuu-ná kundee nuu ñn ko'o, áchí-i.

⁹ Yúan-na te máa rey-ún, ñi kuxí iní-de. Ko siki já ní jatú'un téyí-de jíin siki já ní kajini so'o cháa káyee staa jíin-de-ún, te ñi tá'ú-de tíñu ná kuá'a soldado nuu-í.

¹⁰ Te ñi tájí-de soldado ñi ja'an. Te ñi xiti xini Juan iní vekaa.

¹¹ Te ñi cháa xini-dé kánde nuu ñn ko'o. Te ñi ja'a soldado nuu súchí sí'í-ún. Te máa-i, ñi janchaka-i nuu náa-i.

¹² Yúan-na te ñi jakoyo cháa káskuá'a jíin-de. Te ñi kandaña-de yiki kúñu Juan. Te ñi kachinduji-de. Te ñi kee-de kaja'an-de. Te ñi kakastu'ún-de nuu Jesús.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

13 Te ni jini tu'un Jesús. Te ni kuxio-ya kuá'an-ya yúan iní ñn barco onde nuu ñú'un té'é kándeé sñn-ya. Te ni kajini tu'un ñayivi jíná'an-i. Te onde taká ñuu ni kandikin-i-ya kájika já'á-i jín-yá.

14 Te ni kenda Jesús kua'an-ya. Te ni jini-ya núu ñáyivi kuá'a xáan. Te ni ndukuí'a iní-ya jín-i. Te ni sá'a-ya taná taká ñayivi káku'u.

15 Te nuu ní ini te ni chakoyo cháa káskuá'a jín-yá nuu-yá. Te ni kaka'an-de: Yá'a chí máá ñú'un té'é kúu, te a ni kee ndikandii. Tájí-ní-i ná kóngoyo-i taká ñuu. Te ná kuáan máá-i staa kée-í, áchí-de jín-yá.

16 Te ni kachi Jesús jín-de: Tú níni kí'in-i jíná'an-i: Kua'a máá-ró já ná kée-í, áchí-ya.

17 Te máá-de, ni kaka'an-de jín-yá: Tú naún káñava'a-ná chí u'un-ni státilá jín úu-ni tiyáká, áchí-de.

18 Te máá-yá, ni kachi-ya jín-de: Kua'a ná kí nuu-rí yá'a, áchí-ya.

19 Te ni tá'ú-yá tiñu nuu ñáyivi-ún ni kajungoo taká-i nuu ichá. Te ni ki'in-ya ndí'ú'un státilá jín úu tiyáká-ún. Te ni ndakoto-ya íchi ándíví. Te ni jikan ta'u-yá ja'a státilá. Te ni sákuáchí-yá. Te ni ja'a-ya núu cháa káskuá'a jín-yá. Te cháa-ún, ni kajani-de nuu ñáyivi-ún.

20 Te ndivii-í ni kayee. Te ni kanda'a chí-i. Te ni kanastútú-de uxí uu jika staa kuáchí-ún ja ní ndendoso.

21 Te jínu u'un mil cháa ni kayee-ún, te sñn-ga kúu ñasí'í jín súchí lúlí.

Ja ní jika já'á-yá nuu mar

22 Yúan-na te ni skandá-ni Jesús cháa káskuá'a jín-yá, ni kivi koyo-de iní ñn barco. Te ná kúxnúú-de kóngoyo-de ingá lado yu'u mar sá'a-ya, chí kuéé jachá-ya ñáyivi kuá'a-ún.

23 Te ni jacha-ya ñáyivi-ún kaja'an-i. Te ni kaa sñn-ya kuá'an-ya yúku, kuákakan ta'u-yá. Te ni ini, te kándeé máá ñn-ni-ya yúan.

24 Te barko-ún, a kándeé ma'ñú mar. Te ká'ú xaan ní ndonda su'ma ndúcha síkí-dé, chí sua ni nana nuu tachi.

25 Te tíkuáán-na kúu. Te ni ja Jesús nuu-dé, jika já'á-yá nuu mar.

26 Te cháa káskuá'a-ún, ja ní kajini-de-ya, já jika-ya núu mar, te ni kayu'ú-de. Te káka'an-de: Añú kúu, áchí-de. Te kákana kó'ó-de ja káyú'ú-de.

27 Yúan-na te Jesús, ni ka'an-ni-ya jín-de: Sándéé iní-ro. Máá-rí kúu. Ma yú'ú-ro, áchí-ya.

28 Yúan-na te ni ka'an Pedro jín-yá: Táta, te nú máá-ní kúu, te tá'ú-ní tiñu ná káka-ná nuu mar yá'a jaá-ná nuu-ní, áchí-de.

29 Te ni ka'an-ya: Ña'an, áchí-ya. Te ni nuu Pedro iní barco. Te ni jika-de nuu ndúcha-ún kua'an-de nuu Jesús.

30 Ko nuu ní jini-de ja xáan kée tachi, te ni yu'ú-de. Te ni kejá'á-de sá'u-de chí nducha. Te ni kana kó'ó-de: Táta, nama-ní náá, áchí-de.

31 Te ni skáa-ni Jesús nda'a-yá. Te ni tñn-ya-dé. Te ni kachi-ya jín-de: Chaa tú kándíja va'a kúu-ró. Naja jáni síkí iní-ro. Achí-ya.

32 Te ni ndívi-ya iní barko-ún jín-de. Te ni kuná'ín-ni tachi xáan-ún.

33 Yúan-na te cháa ká'jin iní barko-ún, ni chakoyo-de nuu-yá. Te ni kachiñú'ún-de-ya. Te káka'an-de: Jándáa ndíja máá-ní kúu Se'e Dios, áchí-de.

Ñayivi káku'u iní ñuu Genesaret

34 Te ni kaja'a-ya kuá'an-ya ingá lado. Te ni chakoyo-ya ñú'un íchí ñúu Genesaret.

35 Te cháa ñuu-ún, ni kanakuni-de-ya. Te ni katájí-de tu'un ní ñúu-ún. Te ni kakinchaka-de ñayivi káku'u nuu-yá.

³⁶ Te n̄i kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná ké'é-i vasté yúsá'ma-yá. Te taká ñayivi ní kaké'é sá'ma-yá-ún, n̄i kanduva'a-i.

15

Ndasa kuchá'an ñáyivi

¹ Yúan-na te yaku cháa fariseo jíin cháa káchaa tutu in̄i ñuu Jerusalem, n̄i jakoyo-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de jíin-yá:

² Cháa káskuá'a jíin-ró, naja káské'ichi-de taninu cháa aná'an. Ch̄i tú kánandá'a-de te káyee-dé staa. Achí-de.

³ Te máa-yá, n̄i ka'an-ya jíin-de: Te máa-ró, suni naja káské'ichi-ro tíñu n̄i tá'ú Dios nuu-ro núsáá, chi ja sikí táninu máa-ró.

⁴ Ch̄i n̄i ka'an Dios: Kuandatú nuu táa-ro núu náa-ro, te ndéja ká'an ndiva'a nuu táa nuu náa, ná kúu nú kuu, áchí.

⁵ Ko máa-ró káka'an-ro: Nú íó ndatíñu ja xín ñn cháa, te a kuu ni'in tíñu ja kuní táa-de xí náa-de, te nú xna'an-ga ka'an-de: A n̄i soko-rí ndatíñu-ún nuu Dios, achí-de.

⁶ Yúan-na te tuká kánúú skíkuu-de kua'a-de nuu táa-de nuu náa-de, áchí-ro. Te súan kástiví-ró tú'un Dios jíin táninu n̄i kajakin-ro.

⁷ Cháa uu xin̄i kákuu-ró. Bueno n̄i jani Isaías tu'un sikí-ro súan:

⁸ Ñayivi yá'a, jíin yú'u-í káchiñú'ún-i ruu, ko jíin añú-i ch̄i jíká-ni kúu in̄i-i jíto-i ruu.

⁹ Te káchiñú'ún sáni-i ruu, ch̄i kástá'an-i tu'un jani in̄i ñn cháa, áchí Isaías. Achí-ya.

¹⁰ Te n̄i kana-ya xin̄i ñáyivi-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin-i: Kuni so'o jíná'an-ró, Te chu'un in̄i-ro tú'un ká'an-ri:

¹¹ Nasu já kivi in̄i yu'u cháa kuchá'an-de sá'a, chi ja kenda in̄i yu'u-dé, yuán kúu ja kúchú'an-de sá'a, áchí-ya.

¹² Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i chakoyo-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de: Á jiní-ní ja ní kakiti in̄i cháa fariseo ja ní kajini so'o-de tu'un yá'a, xí túu, áchí-de.

¹³ Ko máa-yá, n̄i ka'an-ya: Taká yunu já tú ní náchu'un máa Táa-ri andiví, te tu'un-ri ki'in.

¹⁴ Sía jíná'an-ró ná kí'in-de. Cháa kuáá kástá'an ichi núu sáva-ga cháa kuáá kákuu-de. Ch̄i nú ñn cháa kuáá stá'an-de ichi núu ingá cháa kuáá, te ndendúú-de jungoyo-de in̄i xa'va. Achí-ya.

¹⁵ Te n̄i ka'an Pedro jíin-yá: Kastu'ún kájí-ní tu'un yátá yá'a nuu-ná jíná'an-ná, áchí-de.

¹⁶ Te n̄i kach̄i Jesús: Te suni onde róo tú kájuku'un in̄i-ro náún.

¹⁷ Á tú kájuku'un in̄i-ro já taká ja kée-í kivi kua'an ch̄i-i, te ndénda-ni kua'an.

¹⁸ Ko ja kenda yu'u-í, ch̄i onde in̄i añú-i vai, te yuán kúu ja kúchá'an-i sá'a.

¹⁹ Ch̄i onde ichi in̄i añú-i kenda ja jani ñáá in̄i, ja já'ni ndíyi, ja ísiki ncháa tá'an, ja kuáxán in̄i, ja sakuí'ná, ja ká'an tu'un tú'ún, ja ká'an ndiva'a.

²⁰ Taká tu'un yá'a kúu ja kúchá'an-i sá'a. Ko nú tú nánda'a-i te kee-í staa, tú kúchá'an-i sá'a. Achí-ya.

Tu'un sesí'í ña'an ñúu Caná

²¹ Te n̄i kenda Jesús yúan kua'an-ya ichi ndáñúu Tiro jíin Sidón.

²² Te ñn ña'an ñúu Caná, n̄i kenda-ña ndáñúu yúan. Te n̄i kana kó'ó-ña: Táta, Se'e David, kundá'ú in̄i-ní náá, ch̄i sesí'í-ná ká'ú xaan tá'an-i ñn tach̄i kini, áchí-ña jíin-yá.

²³ Ko máá-yá, tú ní ká'an kuti-yá jíin-ña. Yúan-na te nì jakoyo cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì kaka'an nda'ú-de jíin-yá: Ka'an-ní jíin-ña ná kí'in-ña, chí kána kó'ó-ña vái-ña íchi yatá-yo, áchí-de.

²⁴ Te nì ka'an-ya: Máni nuu ríi, kiti ní kanaa, ká'in se'e Israel, nì tájí-yá ruu vai-ri, áchí-ya.

²⁵ Yúan-na te nì cháa-ña núu-yá. Te nì chiñú'ún-ña-yá. Te nì ka'an-ña: Táta, chindéé chítuu-ní náá, áchí-ña.

²⁶ Te nì ka'an máá-yá: Tú ío va'a ja kuáncháa-yo staa sé'e-yó te skána-yó núu lúsu, áchí-ya.

²⁷ Te nì ka'an-ña: Jandaa ká'an-ní, Táta, ko lúsu-ún, ichi chí mesa náchii-tí staa kuachí kóyo yu'u jíto'o-ti yáji-tí, áchí-ña jíin-yá.

²⁸ Yúan-na te nì ka'an Jesús: Nána, xaan vá'a nì kandíja-ní, ná sá'a-ná jíin-ní nátu'un kuní-ní, áchí-ya. Te máá hora jian ní nduva'a-ni sesí'í-ña.

Ja ní nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kú'u

²⁹ Te nì ja'a Jesús kua'an-ya yúan. Te nì ja-ya yú'u mar ñuu Galilea. Te nì kaa-ya kuá'an-ya yúku-ún. Te yúan nì jungoo-ya.

³⁰ Te nì jakoyo kua'a ñáyivi núu-yá jíin ñáyivi rengo, ja kuáa, ja ñí'in, ja tiku'lu, jíin sava-ga-i ja kaku'u. Te nì kajakin-i-ún núu já'a Jesús. Te nì nasáva'a-ya-í jíná'an-i.

³¹ Te nì kaakee nuu ñáyivi-ún kánde'é-i ja súan nì kajini-i náka'an ñáyivi ñí'in, nduva'a ñáyivi tiku'lu, náka ñáyivi rengo, ndúndijin nuu ñáyivi kuáa. Te nì kanakana ja-i Dios ñáyivi Israel.

Ja ní skée-ya kuun mil ñáyivi

³² Te nì kana Jesús xiní cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kúndá'ú ini-ri ñáyivi yá'a, chí a nì kuu uní kivi káxiukú-i jíin-ri, te tú naún káji-í. Te tú kuní-ri natáji-ri-i no'on ndicha-i, chí nú súan te sava ichi te kuitá i-í. Achí-ya.

³³ Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá nì kaka'an-de jíin-yá: Te ndénu ní'on staa kuá'a kée ndá'a chí ñáyivi kuá'a yá'a, chí máni ñu'un té'é kúu yá'a, áchí-de.

³⁴ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Nasaa staa kándiso-ró, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Usia-ni, te yakú tiyáká lúli, áchí-de.

³⁵ Yúan-na te nì tá'ú-yá tiñu nuu ñáyivi-ún nì kajungoo-i nuu ñu'un.

³⁶ Te nì ki'in-ya ndí'usiá staa jíin cháká-ún, te nì jikan ta'u-yá, te nì sakuachí-yá, te nì ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá, te nì kajani-de nuu-í.

³⁷ Te nì kayee táká-i. Te nì kanda'a chí-i. Te nì kanastútú-de ja ní kendo kuachí-ún, usia ndo'o chítú ndí.

³⁸ Te ñáyivi ní kayee-ún, jínu onde kuun mil cháa, te sín-ga kúu ñasí'í jíin táká suchí lúli.

³⁹ Yúan-na te nì jacha-ya ñáyivi-ún kuangoyo-i. Te nì ndivi-ya ini barco. Te nì ja-ya ndañú Magdala.

16

Ja kájukan-i tuni nuu-yá

¹ Te nì jakoyo cháa fariseo jíin cháa saduceo nuu-yá, chí koto ncháa-de-ya káku-de. Te nì kájukan-de tuni ichi ándiví núu-yá te kuni-de.

² Ko máá-yá nì ka'an-ya jíin-de: Nú nì ini, te kaka'an-ro: nandii ndaxín, chí ío viko kuá'a ándiví, áchí-ro.

³ Te jañá'an káka'an-ro: Vina te kuun sau, chi ñin ñáá viko kuá'á andívi, áchí-ro. Chaa uu xini kákuu-ró. A kájiní-ro naún kuní ka'an viko andívi, ko tú kájuku'un iní-ro tuni kivi yá'a.

⁴ Ñayivi ñáá yá'a ja káisiki ncháa-i Dios, kájukan-i tuni nuu-rí. Ko ma kuá'a-ri ni ñin nuu-í, chi máni tuni Jonás, chaa ni jani tu'un Dios, kuu ja kuá'a-ri. Achí-ya. Te ni skéndo-o-ya-dé jíná'an-de. Te kua'an-ya.

Cuenta yujan ía cháa fariseo

⁵ Te ni jakoyo chaa káskuá'a-ún inga lado mar. Te ni kanaa iní-de kundiso-de staa.

⁶ Te ni kachi Jesús jín-de: Koto va'a-ró máá-ró núu yujan ía cháa fariseo jín cháa saduceo, áchí-ya.

⁷ Te kándatu'ún máá-de: Sikí ja tú kándiso-yó staa ká'an-ya núsáa, áchí-de.

⁸ Te ni jini Jesús ja súan kándatu'ún-de. Te ni ka'an-ya: Chaa kákandíja yaku-ni kákuu-ró. Naún kándatu'ún-ró. Ja tú ní kándiso-ró staa naún.

⁹ Onde vina tú kájuku'un iní-ro naún. Á tú kánuku'un iní-ro ja ní kuu jín ú'un staa jín ú'un mil chaa, te nasaa jika ní kanastútú-ró-sa.

¹⁰ Ni ja ní kuu jín usiá staa-ún jín kúun mil chaa, te nasaa ndo'o ní kanastútú-ró.

¹¹ Te naja tú kájuku'un iní-ro, chi tú ní ká'an-ri tu'un statilá jín-ró, chi sua ja koto va'a-ró máá-ró núu yujan ía cháa fariseo jín cháa saduceo. Achí-ya jín-de.

¹² Yúan-na te ni kajuku'un iní-de ja tú ní ká'an-ya jín-de ja koto-de máá-de nuu yujan ía státilá, chi sua ja má kándíja-de sa'an kástá'an chaa fariseo jín cháa saduceo.

Tu'un ni ka'an ndaa Pedro

¹³ Te ni ja Jesús ichi ndáñuu Cesarea de Filipo. Te ni jika tu'un-ya chaa káskuá'a jín-yá: Naún chaa kuu máá Sé'e chaa káka'an ñayivi jíná'an-i, áchí-ya.

¹⁴ Te máá-de ni kaka'an-de: Juan, chaa skuánducha, káka'an sava-i. Te sava-ga-i, Elías, te sava-ga-i, Jeremías, xí ñin chaa ni jani tu'un Dios onde sáa, áchí-i. Achí-de.

¹⁵ Te máá-yá ni ka'an-ya jín-de: Te róó, na chaa kuu-ri káka'an-ro, áchí-ya.

¹⁶ Te ni ka'an Simón Pedro: Máá-ní kuu Cristo, Se'e Dios, I'a chakú, áchí-de.

¹⁷ Yúan-na te ni kachi Jesús: Xáan ndatu-ro, Simón se'e Jonás, chi nasu ñin chaa ní kástu'ún tú'un yá'a nuu-ro, chi sua máá Táa-ri I'a kánchaa andívi ní stá'an-ya núu-ro.

¹⁸ Ko ruu, suni ká'an-ri jín-ró ja máá-ró kuu Pedro, te sikí káva yá'a kundij tiku'ni kándíja-i nuu-rí sá'a-ri. Te ja kánde infierno ma kúndéé jín-i.

¹⁹ Te nuu-ro kuá'a-ri ndakáa máá ñuu nátu'un andívi. Te taká ja kú'ni-ro iní ñuyívi yá'a, kunu'ni iní andívi. Te taká ja ndájí-ró iní ñuyívi yá'a, ndají iní andívi. Achí-ya.

²⁰ Yúan-na te ni ka'an xa'an-yá jín cháa káskuá'a jín-yá, ja tú ni ñin nuu kachí-de ja máá-yá kuu Jesucristo.

Jín kivi ní ka'an-ya ja kuu-ya

²¹ Te máá hora jian ní kejá'á Jesús ni kastu'ún ndaa-ya núu cháa káskuá'a jín-yá ja jinu ñu'ún kí'in-ya ñuu Jerusalem te ndo'o xa'an-yá. Te chaa ni kayii jín taká sutu ñá'nu jín cháa káchaa tutu, ma kuátu'ún-de-ya te ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

²² Yúan-na te Pedro, ni kiñi'in sñn-de-ya. Te ni kejá'á-de ká'an xa'an-dé jín-yá: Ma kuu Táta, tú kuti na modo ja tá'an-ní tundó'o yá'a, áchí-de.

23 Yúan-na te ni jíó káva Jesús nuu Pedro. Te ni kachi-ya jíin-de: Satanás, kuxio ki'in-ro, chi chaa sáká núu kúu-ró núu-rí. Chi tú ká'an-ro tú'un Dios, chi sa tu'un chaa ká'an-ro. Achí-ya.

Tu'un ndó'o chaa kákandíja

24 Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin chaa káskuá'a jíin-yá: Nani chaa nú kuní-de kii-de yata-rí, ma kúndá'ú ini-de máa-de, te ná kuándéé ini-de jíin túndó'o kii siki-dé, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

25 Chi chaa jitú ini-de kaku-de chii tundó'o kii siki-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu in chaa ja siki rúu, ko kuchaku-de. Achí-ya.

26 Chi naún ní'in chaa vasa ná kúndéé-de ní'in-dé níi ñúyivi, te nú xnáa-dé añú-de. Xí na jíin chúnáa chaa añú-de.

27 Chi máa Sé'e chaa, ndii-ya jíin táka ndajá'a-yá. Te nduñá'nu-ya sá'a Táa-ya. Yúan-na te cha'u-ya in in ñayivi nú ndasa kaa tiñu ni kasá'a máa-i.

28 Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Ió sava chaa ká'in yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuní-de nuu máa Sé'e chaa ndii-ya ñúu-ya.

17

Siki já túku ni nduu-ya

1 Yúan-na te nuu iñú kiví te ni jaka-ya Pedro jíin Jacobo jíin ñaní-de Juan, kua'an siin-ya jíin-de in yuku súkún.

2 Te yúan, tuku ni nduu-ya núu-dé. Te ni nandii ncháa nuu-yá nátu'un ndikandii. Te sa'ma-yá ni kandukiyi nátu'un ndua luz ja nandii ndáxín.

3 Te yúan ni kandenda Moisés jíin Elías, kádatu'ún-de jíin-yá, ni kajini-de.

4 Te ni ka'an Pedro: Táta, va'a-ga ná kendo-yó yá'a. Nú kuní-ni te sá'a-ná unj ve'e kuii. In kuu máa-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de jíin Jesús.

5 Te nini ká'an-de, te ni chaa in viko nu'ún. Te ni jasú níi núu-dé. Te ni kenda luz chii. Te ni kenda in tu'un ja ní ka'an: Ya'á kúu Se'e-ri, ja kúndá'ú ini-ri-i. Te kúsi ini-ri jíin-i. Ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-i núsáá. Achí Dios.

6 Te tu'un yá'a ni kajini so'o chaa káskuá'a-ún. Te ni kandua ndee-ni-de, chi ni kayu'ú xaan-dé.

7 Yúan-na te ni ja Jesús. Te ni skandá-ya-dé. Te ni ka'an-ya: Ndukoo, ma yú'ú-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

8 Te ni kandakoto-de. Te tuká ni in naún ní kajini-de, chi máa in-na Jesús.

9 Te kánuu-de yuku-ún. Te Jesús ni ka'an xaan-yá jíin-de: Ma kachí-ro núu ní in ja súan ni kajini-ro, chi onde ná náchaku máa Sé'e chaa ma'ñú ndíyi, áchí-ya.

10 Yúan-na te chaa káskuá'a jíin-yá, ni kajika tu'ún-de-ya: Te chaa káchaa tutu, najá káka'an-de ja kánúú ndíi Elías xna'an-ga, áchí-de.

11 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Jandáa kúu ja ndíi Elías xna'an-ga, te nasájáa-de taká ndatíñu.

12 Ko ká'an-ri jíin-ró, ja á ni ndii Elías, te tú ní kánakuni-i-de. Te ni kasá'a-i taká ja ní kakuu ini-i jíin-de. Te suni súan xndó'o-i máa Sé'e chaa. Achí-ya.

13 Yúan-na te chaa káskuá'a-ún, ni kajuku'un ini-de ja tú'un Juan, chaa ni skuánducha, kúu ja ní ka'an-ya jíin-de.

Siki súchí jí'iyí'

14 Te ni najakoyo-ya núu ñayivi kuá'a-ún. Te ni chaa in chaa nuu Jesús. Te ni jukuiñi jíi-de nuu-ya.

15 Te ni ka'an-de: Táta, kundá'ú iní-ní se'e-ná, chí jí'í yí'í-i, te ndó'o xaan-í. Te tini jínu nduá-i nuu ñú'un, te tini jínu nduá-i nuu ndúcha.

16 Te ni kinchaka-ná-i nuu cháa káskuá'a jíin-ní, te tú kákuu sá'a-de tana-í, áchí-de.

17 Te ni ka'an Jesús: Ñayivi xaán ní'in iní kákuu-ró já tú kákandíja-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-ri jíin-ró. Te nasaa-ga kivi ndó'o-ri jíin-ró. Kua'a-i ná kii-i, áchí-ya.

18 Te Jesús, ni ka'an xaan-ya nuu tachí kini-ún, te ni kenda kua'an iní suchí-ún. Te ni nduva'a-ni-i máa hora-ún.

19 Yúan-na te ni jakoyo sijn cháa káskuá'a-ún nuu Jesús, te ni kaka'an-de: Naja tú ní kákuu kiñi'in-ná ki'in, áchí-de.

20 Te ni kachi Jesús jíin-de: Siki já tú kákandíja va'a-ró ní kuu yuán. Chí ká'an ndaa-ri jíin-ró, ja nú kákandíja-ró, vasté in tí'li nátu'un in ndikin yuá mostaza, te kachi-ro kúni yuku yá'a: Kuxio yá'a te kuá'an onde yúan, achi-ro, te ki'in. Te kuu sá'a-ró táká tiñu súan.

21 Ko in tá'an yuán ni ma kenda kuti ki'in, te nú tú kakan ta'u-yo te kondicha iní-yo. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an-ya já kuu-ya

22 Te nini ká'in-ya iní ñuu Galilea, te ni kachi Jesús jíin-de: Máa Sé'e cháa natuu-ya núu ndá'a sáva-ga cháa.

23 Te ka'ni-dé-ya. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya, áchí-ya. Te máa-de, ni kandukuí'a xaán iní-de.

Siki xú'ún póniná

24 Te ni jakoyo-ya ñuu Capernaum. Te cháa kájukan poniná, ni chakoyo-de nuu Pedro. Te ni kaka'an-de: Te Maestro máa-ró, tú kua'a-de poniná náun, áchí-de.

25 Te Pedro: Kuu, áchí-de. Te ni ndivi-de iní ve'e. Te ni ka'an Jesús xna'an-ga jíin-de: Naún kachi-ro. Taká cháa rey iní ñuyivi yá'a, ndénu kájukan-de poniná. Á nuu sé'e-de xí núu cháa sijn ve'e, áchí-ya.

26 Te ni kachi Pedro jíin-ya: Nuú cháa sijn ve'e kájukan-de, áchí-de. Te ni kachi Jesús jíin-de: Te se'e-de ká'io libre-i núsáa.

27 Ko náv'a tú skití iní-yo-dé, te kuá'an onde yu'u mar, te skivi-ró gancho, te katin-ró tíyáká kenda xna'an-ga. Te ndika-ro yú'u-tí. Te yúan ni'in-ro in peso. Te kua'a-ró núu-dé ja kuu ruu jíin róo. Achí-ya.

18

Ndéja kúñá'nu-ga iní ñuu nátu'un andívi

1 Te suni kivi-ún ni chakoyo cháa káskuá'a-ún nuu Jesús. Te ni kaka'an-de jíin-ya: Ndé cháa kúñá'nu-ga iní ñuu nátu'un andívi, áchí-de.

2 Te ni kana Jesús xini in suchí lúli. Te ni jani-ya-í ma'ñú-de.

3 Te ni kachi-ya: Jandaa ká'an-ri jíin-ró, ja nú tú naxió káva iní-ro te nduu-ró nátu'un in suchí lúli, ma kivi kuti-ro iní ñuu nátu'un andívi.

4 Chí nú ndé cháa sásúchí-de máa-de nátu'un suchí lúli yá'a, cháa-ún kúñá'nu-ga iní ñuu nátu'un andívi.

5 Te cháa ja jíin sí'vi-rí játá'ú-de in suchí lúli nátu'un suchí yá'a, te ruu játá'ú-de.

6 Te nú in suchí lúli yá'a kándíja-i ruu, te kivi-i kuachi sá'a in cháa, te va'a-ga nú ní nú'ni in yosó ká'nu sukun cháa-ún, te kee-de ki'in-de xuu ndúcha mar núu.

7 Naka ndá'ú ñayivi iní ñuyivi, chi kájito ncha-de-i kás'a-i kuachi, te jínu ñú'ún já koo kivi-ún. Ko naka ndá'ú cha ja skivi-de-i iní kuachi.

8 Núsáa te nú nda'a-ro xí já'a-ro kuní skivi róo nuu ío kuachi, xiti te skána-ró ná kí'in. Va'a-ga ja koo rengo-ro xí koo tikú'lu-ró kúchaku-ro ñí káni, nasu já koo ndendúú nda'a-ro xí ndendúú ja'a-ro kí'in-ro nú ñú'ún ñí káni.

9 Te nú nduchi-ro kuní skivi róo nuu ío kuachi, tava te skána-ró ná kí'in. Va'a-ga ja kúchaku-ro jíin ñin-ni nduchi-ro, nasu já koo ndendúú nduchi-ro kí'in-ro nú ñú'ún infierno.

10 Koto-ró máa-ró jíiná'an-ró. Ma sájá'a iní-ro nú ñin suchí lúlí yá'a. Chi a ká'an-ri jíin-ró já ndájá'a-í ká'io andíví, nene kájiní-ya nú máa Táa-ri ja káncha-ya onde andíví.

Siki ríi kiti ní sana

11 Chi máa Sé'e cha, ni kii-ya já náma-ya táka ñayivi já á ni naa.

12 Ndasa kájani iní-ro. Nú ñin cha ñáva'a-de ñin ciento ríi, te skuíta-de ñin-ti. Á tú xndóo-de kuun xíko xia'un kuun-gá-ti, te kí'in-de onde yuku kíndúkú-de kiti ní sana-ún.

13 Te nú ni nani'in-dé-ti, jandáa ká'an-ri jíin-ró ja kúsi-gá iní-de jíin kiti-ún vása jíin kúun xíko xia'un kuun-gá kiti tú ni kásana-ún.

14 Te súan máa Táa-ro I'a káncha onde andíví, tú játa'an iní-ya já náa ní ñin tá'an suchí lúlí yá'a.

Ndasa kuu ñani sá'a kuachi

15 Núsáa te nú ñani-ro ní sá'a-de kuachi siki-ro, te kuá'an, te kastu'un sá'a-ro nú-de ñaun kuachi ni sá'a-de. Te nú ni chu'un iní-de tu'un ká'an-ro jíin-de, yúan-na te a ni ndumaní-dé jíin-ró sá'a-ró.

16 Ko nú tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an-ro, te kuaka uu xí uní-ga ñayivi kí'in jíin-ró, náva'a jíin tú'un ká'an uu xí uní testigo te kundaa taká tu'un.

17 Te nú tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an cha-ún, te kastu'un-ró núu tiku'ni kándíja. Te nú suni tú ní chú'un iní-de tu'un ká'an tiku'ni-ún, te sía-ro-dé ná kúu-de nátu'un ñin cha sín nación xí ñin cha xíní.

18 Jandáa ká'an-ri jíin-ró, taká ja kú'ni-ro iní ñuyivi yá'a, kunu'ni iní andíví. Te taká ja ndájí-ró iní ñuyivi yá'a, ndaji iní andíví.

19 Inga tu'un ká'an-ri jíin-ró, ja nú uu tá'an-ro iní ñuyivi yá'a, koo conforme-ro siki ñin tu'un ja kájukan ta'u-ro, te máa Táa-ri onde andíví skíkuu-ya tú'un-ún jíin-ró.

20 Chi nú ni kanataka uu xí uní ñayivi káchiñú'ún-i ruu jíin sí'ví-rí, te yúan káncha-ri ma'ñú-i, áchí-ya.

Siki tú'un sá'a tuká'nu iní

21 Yúan-na te ni ja Pedro nuu-ya. Te ni ka'an-de jíin-ya: Táta, nasaa jínu sá'a-ná tuká'nu iní nuu ñani-ná ja sá'a-de kuachi nuu-ná. Onde usia jínu náun, áchí-de.

22 Te ni kachi Jesús: Tú ká'an-ri jíin-ró já onde usia jínu, chi onde kuun ciento kuun xíko uxí jínu.

23 Ja yúan máa ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un ñin cha kúu rey, ja ní kuní-de sánda-de cuenta jíin mozo-de.

24 Te ni kejá'a-de násá'a-de cuenta. Te yúan ni ja ñin cha taú ñin millón peso nuu-dé.

25 Te tú ní kúu chunáa cháa yúan. Te ni tá'ú tínu jito'o-de ja ná kúya'u-de jíin sé'e-de jíin ñasí'i-de jíin táka ndatíñu ñáva'a-de te nakunáa xú'ún taú-de.

26 Yúan-na te nì jukuiñi jítí mozo-ún. Te nì ka'an nda'ú-de jíin rey-ún: Táta, kundatu-ní, te vásá ná chúnáa ndí'i-ná xu'ún-ní, áchí-de.

27 Te máá jito'o-ún, nì kundá'ú iní-de mozo-de. Te nì sía-de kua'an. Te nì sá'a-de tuká'nu iní ja taú mozo-de-ún.

28 Ko mozo-ún nuu ní kenda-de kua'an-de, te nì ketá'an-de jíin ñin tá'an mozo-de ja taú uxi peso nuu-dé. Te nì katiin cháa-ún. Te nì kiti-dé sukun cháa-ún. Te nì ka'an-de: Chunáa ndí'i ja taú-ro núu-rí, áchí-de.

29 Yúan-na te tá'an mozo-de-ún, nì jukuiñi jítí núu-dé. Te nì ka'an nda'ú jíin-de: Kundatu te vásá ná chúnáa ndí'i-ri xu'ún-ró, áchí mozo-ún.

30 Ko máa-de, tú ní kuní-de, chi nì chindee-de cháa-ún vekaa onde kivi ní nakunáa ja taú cháa-ún nuu-dé.

31 Te nì kajini tá'an mozo-de-ún ja ní ta'an-de. Te nì kakuxíi xáan iní-de. Te nì chakoyo-de. Te nì kanakani ndí'i-de tu'un nuu jito'o-de ja ní ta'an cháa-ún.

32 Yúan-na te jito'o-ún, nì kana-de xiní mozo ñáa-ún nì ja. Te nì ka'an-de: Mozo ndiva'a kúu-ró, chi taká ja taú-ro-ún nì sá'a-ri tuká'nu iní nuu-ro, chi nì ka'an nda'ú-ro jíin-rí.

33 Te nátu'un nì kundá'ú iní-ri róó, suni súan ní kundá'ú iní-ro tá'an mozo-ro núu, áchí-de.

34 Yúan-na te nì kiti iní jito'o-ún nuu-dé. Te nì chi'i-de cháa nda'a justicia, onde nì nachunáa-dé taká ja taú-de.

35 Suni súan sá'a máa Táa-ri andívi jíin-ró te nú tú sá'a-ró tuká'nu iní-ro núu taká ñani-ro, onde jíin iní jíin añú-ro nú naún kuachi sá'a-de jíin-ró, áchí-ya jíin-de.

19

Ja ní kandikin kua'a-i-ya

1 Te nì ndí'i nì ka'an Jesús taká tu'un yá'a. Te nì kenda-ya iní ñuu Galilea kua'an-ya. Te nì ja-ya yúñuu Judea, inga lado yucha Jordán.

2 Te kua'a ñayivi, nì kandikin-i-ya kuá'an-i jíin-yá. Te yúan nì nasáva'a-ya-í jíná'an-i.

Siki tú'un tú xndóo tá'an

3 Yúan-na te nì jakoyo yaku cháa fariseo nuu-yá, ja koto ncha-de-ya kákuni-de. Te nì kaka'an-de: Vatu-ni kuu xndóo ñin cháa ñasí'i-de ja siki ñani kuachi kúu, xí túu, áchí-de.

4 Ko máa-yá, nì ka'an-ya: Á tú ní kaka'u-ró tutú ndasa nì sá'a Dios cháa onde xnáñúú, chi ja yí jíin ja sí'i ní sá'a-ya. Achí.

5 Yúan-na te nì ka'an Dios: Ja yúan xndóo cháa táa-de náa-de, te ketá'an-de jíin ñasí'i-de. Te ñin-na ñayivi kúu ndendúú-de. Achí Dios.

6 Súan kúu ja ná tuká kúu uu, chi ñin-na kúu. Núsáa te ma sásin ñin cháa ja á nì skétá'an Dios, áchí-ya.

7 Te nì kakachi-de jíin-yá: Te Moisés, naja ní tá'ú-de tiñu ja kúva'a akta ndusin, te ndoo-ña núsáa, áchí-de.

8 Te nì ka'an-ga-ya jíin-de: Siki ja ní'in iní añú-ro jíná'an-ró, yúan ní jatú'un Moisés ja xndóo-ró ñasí'i-ro. Ko onde xnáñúú, tú súan ní kúu.

9 Ko ruu, ká'an-ri jíin-ró, nú ndé cháa xndóo-de ñasí'i-de, nasu ja tñi iní-ña, te tanda'a-dé jíin ingá-ña, ísiki ncháa-de ñasí'i-de. Te cháa tanda'a jíin ñá'an ní ndoo, suni ísiki ncháa-de-ña, áchí-ya.

10 Te nì kaka'an cháa káskuá'a jíin-yá: Nú súan ío tiñu taká cháa jíin ñasí'i-de, va'a-ga ma tanda'a-dé núsáa, áchí-de.

11 Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Nasu táká cháa juku'un in̄i-de tu'un yá'a, chi cháa n̄i ja'a-ri tu'un nuu-dé, cháa yúan kájuku'un in̄i-de.

12 Ío cháa kákuu eunuco onde kivi ní kaku-de ch̄ii náa-de, te ío cháa kákuu eunuco n̄i sá'a inga cháa jíin-de, te ío cháa kákuu eunuco n̄i kasá'a máa-de ja sikí ñúu nátu'un andíví. Cháa ja kúu juku'un in̄i-de, ná juku'un in̄i-de núsáa. Achí-ya.

Jesús jíin súchí lúli

13 Yúan-na te n̄i chakoyo ñayivi jíin súchí lúli-i, ja ná cháa-ya ndá'a-yá xin̄i-í, te ná kakán ta'u-yá ja'a-í. Te cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i kaka'an xaan-dé jíin ñayivi-ún.

14 Te n̄i ka'an Jesús: Sía ná kíkoyo s̄uchí lúli núu-rí, te ma kasú-ro íchi-í, ch̄i nátu'un s̄uchí yá'a kákuu ja kúu kivi in̄i ñuu nátu'un andíví, áchí-ya.

15 Te n̄i cháa-ya ndá'a-yá xin̄i-í jíná'an-i. Te n̄i kuxio-ni-ya yúan kua'an-ya.

Cháa kúká

16 Te yúan n̄i jaá ñn cháa súchí núu-yá, n̄i ka'an-de jíin-yá: Cháa va'a kúu-ní Maestro. Naún tiñu sá'a-ná te ni'in tá'u-ná kuchaku-ná ní káni. Achí-de.

17 Te n̄i kachi-ya jíin-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jíin-rí. Tú ni ñn cháa va'a ío, ch̄i máa ñn-ni Dios. Nú kuni-ro kúchaku-ro, te skíkuu-ró tiñu n̄i tá'ú-yá. Achí-ya.

18 Te n̄i kachi-de jíin-yá: Ndéja kúu núsáa, áchí-de. Te Jesús, n̄i ka'an-ya: Ma ká'ni-ro ndíyi, ma kúsiki ncháa tá'an-ro, ma sákuí'ná-ró, ma ká'an-ro tú'un tú'ún,

19 Kuandatu nuu táa-ro nuu náa-ro, te kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú in̄i-ro máa-ró, áchí-ya.

20 Te n̄i kachi cháa súchí jíin-yá: Taká tiñu yá'a, a n̄i skíkuu-ná onde ná lúli-ná. Naún sá'a-ga-ná núsáa. Achí-de.

21 Te n̄i kachi Jesús jíin-de: Nú kuni-ro kéndoo va'a-ró, kuá'an, te xikó-ró ja ñáva'a-ró, te kua'a-ró núu ñayivi ndá'ú. Te onde andíví koo yaji-ro. Yúan-na te kii-ró kúndikin-ro rúu ki'on, áchí-ya.

22 Te cháa súchí-ún ja ní jini so'o-de tu'un yá'a, te kua'an-de kúxí in̄i-de, ch̄i kua'a xaan ndatíñu ñáva'a-de.

23 Yúan-na te n̄i kachi Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja xaan ú'u kivi ñn cháa kúká in̄i ñuu nátu'un andíví.

24 Ko ruu ká'an-ri jíin-ró, ja yachi-ga ja'a ñn camello yau yiki tíkuí, vásá ñn cháa kúká kivi-de in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

25 Ko cháa káskuá'a jíin-yá, súan n̄i kajini so'o-de tu'un yá'a, te n̄i kayu'ú xaan-dé. Te n̄i kaka'an-de: Ndé cháa kaku núsáa, áchí-de.

26 Te n̄i ndakoto Jesús nuu-dé. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Jíin cháa ma kúu kuti, ko taká-ni tiñu ndí'i-ni kúu sá'a Dios, áchí-ya.

27 Yúan-na te n̄i ka'an Pedro jíin-yá: Náa, n̄i kaskéndoo-ná taká ndatíñu-ná, te káindikín-ná níi vai-yó. Naún ní'in-ná núsáa, áchí-de.

28 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an máa Sé'e cháa jíin-ró jíná'an-ró, ja kivi kúnchaa-ri mesa-ri te nduñá'nu-ri in̄i ñuyivi jáa, kivi-ún te kunchaa-ro núu uxí uu silla. Te sánda-ro tiñu ndí'uxí uu tata cháa Israel, ch̄i káindikín-ro rúu.

29 Te cháa skéndoo ve'e-de, xí ñani-de, xí kuá'a-de, xí táa-de, xí náa-de, xí sé'e-de, xí ñú'un-dé ja sikí rúu, te nani'in-dé ñn ciento vuelta. Te suni ni'in tá'u-dé kuchaku-de ní káni.

30 Te kua'a cháa kúnúu, nduu-de sandí'í-na. Te cháa sandí'í-na, ndunúu-de.

20

Chaa kásatiñu nuu itú

¹ Chi ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un ñn chaa kúu jito'o ve'e, ja ní kenda-de ñn jañá'an, ndúkú-de chaa sátiñu nuu itú-de.

² Te ni sánda-a-de jíin cháa kásatiñu-ún ja chá'u-de ñn peso ja kivi. Te ni táji-de chaa-ún kuangoyo-de nuu itú-de.

³ Te suni ni kenda-de nátu'un ka'ñn. Te ni jini-de nuu sava-ga chaa ká'in sáni-de nuyá'u.

⁴ Te ni kachi-de jíin cháa-ún: Kuangoyo nuu itú-ri, chi cha'u va'a-ri róó, áchí-de. Te máa cháa-ún kuangoyo-de.

⁵ Te ni kenda tuku-de nátu'un ka'uxi uu jíin ká'uni. Te suni súan ni sá'a-de.

⁶ Te a yani ka'u-ún ni kenda tuku-de. Te ni ketá'an-de jíin yakú-ga chaa ká'in sáni. Te ni kachi-de jíin cháa-ún: Naja ká'in kúxi-ró yá'a ní ncháka ncháa, áchí-de.

⁷ Te ni kakachi chaa-ún jíin-de: Kuachi ja tú naún ká'an jíin-ná ja sátiñu-ná. Te ni kachi-de jíin máa cháa-ún: Kuangoyo nuu itú-ri, chi cha'u va'a-ri róó, áchí-de.

⁸ Te nuu ní ini kivi-ún, te ni kachi jito'o itu-ún jíin mandador: Kana xini cháa ká'in nuu tíñu te cha'u-ró-de, onde chaa ni chaa sandí'i-na te onde chaa ni chaa núú, áchí-de.

⁹ Te ni chaa chaa ni jakoyo onde ka'u-ún aini-ún. Te ni káki'in-de peso peso ya'u-de ja ñn ñn-de.

¹⁰ Te ni chaa chaa ni jakoyo núú yúan. Te kájaní iní-de ja ví'i-gá ki'in ya'u-de. Ko suni ñn peso ni káki'in ñn ñn-de jíiná'an-de.

¹¹ Te ni káki'in-de ya'u-de-ún. Te ni kandonda va-a-de káka'an-de siki jito'o ve'e-ún.

¹² Chaa sandí'i-na yá'a ñn hora-ni ni kasátiñu-de, te ñn núú-ni ni cha'u-ní-de jíin-ná ja xaán ní'ní te ni'in ni kasátiñu-ná ncháka ncháa, áchí-de.

¹³ Te máa jito'o ni kachi-de jíin ñn-de: Amigo, tú sá'a ndi va'a-ri jíin-ró. Nasu ní sánda-a-yo ja ñn peso ki'in-ró náún.

¹⁴ Ki'in ya'u-ró te no'on-ro, chi ruu kuní-ri cha'u-ri chaa sandí'i-na yá'a nátu'un ni cha'u-ri róó.

¹⁵ Tú kuu sá'a-ri ja kuní-ri jíin ja xín máa-rí náún, xí kúkuásún iní-ro ja vá'a ni cha'u-ri-de.

¹⁶ Súan kúu ja táka chaa núú, nduu-de sandí'i-na. Te chaa sandí'i-na-ún, nduu núú-de. Chi kána-ya xini kuá'a ñáyivi, ko yakú-ni-i káji-ya. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

¹⁷ Te ni kaa Jesús kua'an-ya íchi ñúu Jerusalén. Te ni jaka sñn-ya ndí'uxi uu chaa káskuá'a jíin-yá. Te nini kája'an-ya te ni ka'an-ya jíin-de:

¹⁸ Ná kuní-ro, chi kaa-yo kí'in-yo ñúu Jerusalén. Te yúan natuu máa Sé'e chaa nuu táka sutu ñá'nu jíin núu cháa káchaa tutu, te ka'ni-dé-ya.

¹⁹ Te nachí'i-de-ya ndá'a ñáyivi sñn nación, nává'a sákátá-i nuu-yá. Te kuá'a-i ta-u-yá. Te ka'ni-í-ya jiká cruz. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

Favor jikán ñn náa ja'a sé'e-ña

²⁰ Yúan-na te ni jaá náa se'e Zebedeo nuu-yá jíin sé'e-ña. Te ni chiñú'ún-ña-yá, jikán-ña ñn favor nuu-yá.

²¹ Te máa-yá, ni ka'an-ya jíin-ña: Naún kuní-ro, áchí-ya. Te ni kachi-ña jíin-yá: Kua'a-ni xiin-ni kuxiukú ndéndúú se'e-ná yá'a jíin-ní, ñn-i ichi ndává'a-ní, te inga-i ichi ndávésé-ní, kivi tá'ú-ní tíñu iní ñuu-ní, áchí-ña.

²² Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Tú kájin̄i-ro naún kúu ja kájikan-ro. Á kuu ndo'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sik̄i-rí, x̄i kúu kuanducha-ro núu ní janducha-rí. Achí-ya. Te máá-de n̄i kaka'an-de: Kuu sá'a-ná, áchí-de.

²³ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Jandáa ja ndó'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sik̄i-rí, te nuu ní janducha-rí, kuanducha-ro. Ko ja kúxiukú-ró íchi ndává'a-r̄i jíin íchi ndávésé-rí, nasu máá-rí tá'ú tíñu ja kuá'a-r̄i nuu-ro, ch̄i máá Táa-r̄i jiní ndé chaa ni'in, ch̄i a n̄i sátu'a-ya já kúxiukú cháa-ún. Achí-ya.

²⁴ Te ux̄i-ga cháa-ún, n̄i kajini so'o-de tu'un yá'a. Te n̄i kakit̄i in̄i-de nuu úu ñani-ún.

²⁵ Yúan-na te Jesús, n̄i kana-ya xiní-dé. Te n̄i kach̄i-ya jíin-de: Kájin̄i-ro já cháa kákuñá'nu nuu ñáyivi s̄in nación, tá'ú téyí-de tíñu nuu-í. Te ja kákuñá'nu sik̄i máá-de, suni kát̄in n̄i'in so'o-de.

²⁶ Ko sik̄i róo jíná'an-ró, na tú súan koo. Ch̄i nú ndé róo kuní kuñá'nu nuu tá'an-ró, te róo kúu ja kuátíñu nuu tá'an-ró.

²⁷ Te nú ndé róo kuní kunúu, yuán ndúu mozo nuu táká-ro.

²⁸ Nátu'un máá Sé'e chaa, ch̄i tú vai-ya já kuátíñu ñáyivi núu-yá, ch̄i sua játíñu-ya núu ñáyivi, te kataña-ya máá-yá kuu-ya já nákuuan-ya kuá'a ñáyivi, áchí-ya.

Sik̄i úu chaa kuáa

²⁹ Yúan-na te n̄i kenda koyo-ya iní ñuu Jericó. Te kua'a xaán ñáyivi, n̄i kandik̄in-i Jesús.

³⁰ Te yúan káxiukú úu chaa kuáa yú'íchi-ún. Te n̄i kajini so'o-de ja ní ja'a Jesús kua'an-ya, te n̄i kakana kó'ó-de: Táta Se'e David, kundá'ú in̄i-ní náá, áchí-de.

³¹ Te ñáyivi-ún, n̄i kaka'an xaán-í jíin-de ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máá-de, ví'í-gá n̄i kakana jaa-de: Táta Se'e David, kundá'ú in̄i-ní náá, áchí-de.

³² Te n̄i jukuiñi Jesús. Te n̄i kana-ya xiní-dé. Te ká'an-ya jíin-de: Naún sá'a-r̄i jíin-ró kákuni-ro, áchí-ya.

³³ Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Táta, ja ná ndúndij̄in nduchi-ná kákuni-ná, áchí-de.

³⁴ Yúan-na te Jesús n̄i kundá'ú in̄i-ya-dé. Te n̄i ké'é-yá nduchi-dé. Te n̄i kandundij̄in-ni nduchi-dé. Te n̄i kandik̄in-de-ya kuá'an-de jíin-yá.

21

Ja ní k̄ivi Jesús ñuu Jerusalén

¹ Te nuu ní kakuyani-ya ñúu Jerusalén, n̄i jakoyo-ya ñúu Betfagé ch̄i yuku Olivos. Yúan-na te n̄i táji Jesús uu chaa káskuá'a jíin-yá kua'an-de.

² Te ká'an-ya jíin-de: Kua'an onde ñuu kánchaa nuu-ro jián, te ni'in-ro ñin burro nú'ni-ti jíin ñin burro yík̄in jíin-tí. Te ndájí-ró-tí, te kunchaka-ró-tí kii-ró jíin-tí nuu-rí yá'a.

³ Te nú ndé chaa ka'an jíin-ró, te kach̄i-ro kúni-de: máá Jito'o-yo jínu ñú'ún-yá-ti, ach̄i-ro. Yúan-na te sía-ni-de-ti, áchí-ya.

⁴ Te súan ni kuu taká yuán náva'a sk̄ikuu tu'un n̄i ka'an chaa n̄i jani tu'un Dios:

⁵ Kach̄i nuu sésí'í ñuu Sion: Yá'a nde'é-ró ch̄i Rey máá-ró vai-ya núu-ro. Vitá in̄i-ya. Te yóso-yá ñin burro yík̄in se'e kit̄i ndíso, áchí.

⁶ Te chaa káskuá'a-ún kája'an-de. Te n̄i kasá'a-de nátu'un n̄i tá'ú Jesús tíñu nuu-dé.

⁷ Te káinchaka-de burro jíin burro yík̄in-ún n̄i najaa-de nuu-yá. Te n̄i kachúkú-de tikach̄i-de sik̄i-ti. Te n̄i jukoso-yá-ti.

⁸ Te ñayivi kuá'a-ún, ni kajakin-i tikachi-i ini ichi. Te sava-ga-i ni kaja'nu-i nda'a yunu. Te ni kajakin-i ini ichi-ún.

⁹ Te ñayivi kaja'an ichi nuu-ya jín ñayivi kándikin ichi yata-ya, ni kaka'an jaa-i: Xáan va'a Se'e David. Ná nákana jaa-yo-ya, chi ndiso-ya tiñu máa Tatá. Xáan va'a l'a kuu-ya onde andivi. Achí-i.

¹⁰ Te ni kivi-ya ini ñuu Jerusalem. Te ni kuva taká ñayivi ñuu-ún. Nde cha kuu cha ya'a, achí-i.

¹¹ Te ni kaka'an ñayivi-ún: Cha ya'a kuu Jesús cha jani tu'un Dios. Te onde ñuu Nazaret ndañuu Galilea vai-de. Achí-i.

Ja ní sándoo-ya vé'e ij

¹² Te ni kivi Jesús ini ve'e ij Dios. Te ni kiñi'in-ya ñayivi kajaan, kaxikó, in ini ve'e ij-ún, kaja'an. Te ni skuío kani-ya mesa cha kaxndáji xu'ún, jín silla cha kaxikó paloma.

¹³ Te ni ka'an-ya jín-i: A yoso nuu tutú: Ve'e-ri, chi ve'e nuu kájukan ta'u-í nání, achí tutú. Ko máa-ró, a ni kanasá'a-ró yaú kava ñaku'ná. Achí-ya.

¹⁴ Yúan-na te ñayivi kuáa jín ñayivi rengo, ni jakoyo-i nuu-ya ini ve'e ij. Te ni nasava'a-ya-í.

¹⁵ Ko sutu ñá'nu jín cháa kachaa tutu, ni kajini-de taká tiñu ñá'nu sá'a-ya, jín nuu súchi lúli kákana jaa-i ini ve'e ij-ún: Xáan va'a Se'e David, achí-i. Te ni kakiti ini-de.

¹⁶ Te ni kaka'an-de jín-ya. Á tú jini so'o-ró já kaka'an súchi ya'a, achí-de. Te ni ka'an Jesús jín-de: Á té ka'u-ga-ro tutú ndasa ká'an: Súchi lúli jín súchi kájaxin, va'a kánakana jaa-i ní, sá'a-ní, achí.

¹⁷ Te ni xndoo-ya-dé. Te ni kenda-ya ñuu kua'an-ya onde ñuu Betania. Te yúan ni kendo-ya ákuáa-ún.

Tu'un mérkexé

¹⁸ Te jañá'an kivi xían-ún kuano'on-ya onde ñuu, te jí'i-ya sóko.

¹⁹ Te ni jini-ya nuu in mérkexé kándij yu'ichi-ún. Te ni jaa-ya nuu mérkexé-ún. Te tú kuti naún ní ni'in-ya, chi máa núma-ní ío. Te ni ka'an-ya jín: Ma kúun kuti-gá nde'e xiní-ro, achí-ya. Te ni ichi kájan-ni mérkexé-ún.

²⁰ Te cha kaskuá'a jín-ya, ni kanaa ini-de ja ní kajini-de tiñu ya'a. Te ni kaka'an-de: Ndasá ni sá'a-ya já ní ichi kájan-ni mérkexé-ún, achí-de.

²¹ Te ni ka'an Jesús: Jandaa ká'an-ri jín-ró, nú kákandija-ró te tú jani siki ini-ro, nasu máa in tiñu mérkexé ya'a kuu sá'a-ró, chi suni kuu nú ka'an-ro jín yúku ya'a: Kuxio te jungoo-ró onde nuu mar kundee-ró, te kuu súan.

²² Te taká ja kakán ta'u-ro, te nú kákandija-ró, te ni'in-ro. Achí-ya.

Siki tiñu ndiso Jesús

²³ Te ni najaa-ya ini ve'e ij. Te nini stá'an-ya tu'un, te sutu ñá'nu jín cháa ni kayii ini ñuu, ni jakoyo-de nuu-ya. Te ni kajika tu'un-de-ya: Na jín tu'un sá'a-ró tiñu ya'a. Te ndéja ní ka'an jín-ró sá'a-ró súan. Achí-de.

²⁴ Te ni ka'an Jesús: Suni ná kaká tu'un-rí róo in tu'un. Te nú kuu xndío kani-ró, yúan-na te kachi-ri nuu-ro na jín tu'un sá'a-ri tiñu ya'a.

²⁵ Ja ní skuánducha Juan sáa, ndé onde ni kii tu'un-ún. Ode andivi xí onde cha, achí-ya jín-de. Yúan-na te ni kandatú'ún máa-de: Nú ka'an-yo já onde andivi, te kachi-de kuni-yó: Naja tú ní kákandija-ró nuu-dé núsáa.

²⁶ Te nú ka'an-yo já onde cha, te káyu'ú-yo ñayivi, chi ndivii-í kájani ini-i ja cháa ni jani tu'un Dios ni kuu Juan. Achí-de jín tá'an-de.

²⁷ Te ni kaka'an-de: Tú kájin-ri, achí-de jín Jesús. Te suni ni ka'an-ya jín-de: Ni ruu, tú kachi-ri nuu-ro na jín tu'un sá'a-ri taká tiñu ya'a.

Sikí úu se'e yíí

²⁸ Ko ndasa kájani iní-ro. Ìn cháa nì io uu se'e yíí-de, te nì jaa-de nuu ìn-i. Te nì kachì-de jíín-i: Hijo, kuá'an te sátiñu-ró núu itú vina, áchí-de.

²⁹ Te nì ka'an-i: Mā kí'in-ná, áchí-i. Ko nì kunúu, te nì nakani iní-i te kua'an-i.

³⁰ Te táa-ún, nì jaa-de nuu ingá-i. Te suni súan nì ka'an-de jíín-i. Te nì ka'an-i: Bueno, ná kí'in-ná táta, áchí-i. Ko tú ní já'an-i.

³¹ Ja ndéndúú-i, ndé ìn-i nì skíkuu tiñu kuni táa-i, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Sùchí ìn, áchí-de. Te nì ka'an Jesús jíín-de: Jandáa ká'an-rì jíín-ró ja cháa xíní jíín ñá'an téné, xna'an-ga-ún kívi iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu vásá róo jíná'an-ró.

³² Chi nì kii Juan, nì stá'an-de ichi ndáa nuu-ro, te tú ní kákandíja-ró tú'un ká'an-de. Ko cháa xíní jíín ñá'an téné, nì kákandíja-ún tú'un nì ka'an-de. Te máá-ró, vasa ndé'é-ró tiñu yá'a, te tú ní kánakani kuti iní-ro náv'a kandíja-ró núu-dé.

Sikí cháa kásatiñu nuu itú uva

³³ Kuni so'o inga tu'un yátá jíná'an-ró. Nì io ìn cháa, táa iní ve'e kúu-de. Te nì nachu'un-de ìn itú uva. Te nì jasú-de jakú, te nì jacha-de ìn yau nuu kaxín-de. Te nì ndukani-de ìn torre, te nì xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíín. Te nì kee-de kua'an jíká-de.

³⁴ Te nì cháa kívi ndútútú ndé'e uva. Te jito'o itú uva, nì tájí-de mozo-de kája'an nuu cháa kásatiñu ja náki'in nde'e uva.

³⁵ Ko cháa kásatiñu, nì kákatíin-ún mozo-de. Ìn-de nì kastují, inga-de nì kaja'ni, te inga-de nì kaja'a yuu xíní-dé.

³⁶ Te máá jító'o, nì natájí tuku-de yaku-ga mozo-de kája'an, kua'a-gá vásá já xnañúú. Te suni súan nì kasá'a-ún jíín mozo-de.

³⁷ Te onde sandí'í-na, te nì tájí-de se'e yíí-de kua'an. Ná kóo ja jíñú'ún núu sé'e-rì, áchí-de.

³⁸ Ko ja kásatiñu-ún, ja ní kajini nuu sé'e máá jító'o, te nì kaka'an: Cháa yá'a xín tá'u. Ná chó'o, te ná ká'ni-yo-dé. Te ná ndóo ta'u-dé kuu-yó, áchí.

³⁹ Te nì kákatíin-ún máá sé'e. Te nì kákiñi'in-ún-de yata itú uva. Te nì kaja'ni-ún-de.

⁴⁰ Te nú nì cháa jito'o itú uva. Te ndasa sá'a-de jíín cháa kásatiñu-ún, áchí-ya jíín-de.

⁴¹ Te nì kaka'an-de jíín-yá: Xnáa íi-dé cháa ñáa-ún. Te kuá'a-de itú uva-de-ún nuu ingá cháa kásatiñu. Te kívi kúun nde'e, te nakuá'a mozo-de nde'e-ún nuu-dé. Achí-de.

⁴² Te nì ka'an Jesús jíín-de: Té ka'u-ga-ro tutú ì yá'a náún. Yuu já ní kaské'ichí cháa kácutá'an, yuán kúu máá yúu ndíso fuerza jikí. Máá Tatá Dios nì sá'a-ya súan. Te kánaa iní-yo ndé'é-yó tiñu yá'a.

⁴³ Núsáa te ká'an-rì jíín-ró, ñuu nuu tá'ú Dios tiñu kuxio nuu-ro jíná'an-ró. Te kuá'a-ya tá'u-ún nuu ingá ñayivi, náv'a kua'a-i nde'e vá'a.

⁴⁴ Cháa ndua sikí yúu-ún, ta'nu-de. Te nú ndé sikí júngava máá yúu-ún, te kukuáchí sá'a. Achí-ya.

⁴⁵ Te sutu ñá'nu jíín cháa fariseo nì kajini so'o-de tu'un yátá ní ka'an-ya-ún. Te nì kajuku'un iní-de ja sikí máa-de nì ka'an-ya.

⁴⁶ Te nì kandúkú-de modo tñn-de-ya. Ko nì kayu'ú-de nì kajito-de ñayivi, chí kájani iní-i ja ìn cháa jáni tu'un Dios kúu-ya.

22

Tu'un viko tánda'a

¹ Te nì ka'an Jesús inga tu'un yátá jíín-de jíná'an-de:

² Ñuu nátu'un andívi kúu nátu'un ñn rey ja ní sá'a-de ñn viko tánda'a já kúu se'e-de.

³ Te ñi táji-de mozo-de kuakana xini táká ñayivi ní kastu'ún-de nuu, ná kii-i. Ko ñayivi-ún, tú ní kákuni-i kii-i.

⁴ Te ñi táji tuku-de yaku-ga mozo-de kaja'an. Te ñi ka'an-de: Kachi nuu ñayivi ní kana-ri xini-ún: A ñi sátu'a-ri ja kúxini-yó. Ñi ja'ni-rí xndiki-ri jín kiti xá'an, te ndi'i a ío tu'a. Ña'an viko tánda'a jíná'an-ró. Achí-ro.

⁵ Ko ñayivi-ún, tú ní kájitú iní-i. Te kaja'an-i tiñu máa-i, ñn-i ichi rancho-i, te inga-i nuu ndátíñu-i.

⁶ Te sava-ga-i, ñi kakatíñn-i mozo-de, te ñi kaja'a-i tuka nuu-dé, te ñi kaja'ni-í-de.

⁷ Te ñi jini tu'un rey. Te ñi kiti iní-de. Te ñi táji-de soldado-de kaja'an. Te ñi xnáa-dé ñayivi ní kaja'ni ndíyi-ún. Te ñi ja'mu-de ñuu-i.

⁸ Yúan-na te ñi ka'an rey jín mozo-de: Jandáa, ja víko tánda'a, a ío tu'a. Ko ñayivi ní kana-ri xini-ún, tú va'a ñayivi kákuu-i.

⁹ Núsáa te kuá'an jíná'an-ró ondé nuu náketá'an ichi yatá ñuu. Te kana-ró xini nasaa ñayivi ní'in-ro, ná kii-i nuu víko tánda'a yá'a. Achí-de.

¹⁰ Te ñi kenda koyo mozo-de kaja'an taká-ni ichi. Te ñi stútú-de nasaa ñayivi ní kani'in-dé: ñn jinu-ni ñayivi vá'a jín ñayivi ú'u. Te viko tánda'a-ún ñi chítú ndíi jín ñayivi.

¹¹ Te ñi kivi rey iní ve'e ja ndé'é-de nuu ñayivi ní kataka. Te ñi jini-de nuu ñn cha ja tú ñú'un-de sa'ma víko tánda'a.

¹² Te ñi kachi-de jín cháa-ún: Amigo, ndasa ñi kivi-ró yá'a ja ná tú ñú'un-ró sa'ma víko tánda'a, achí-de. Te máa cháa-ún, tú ní ká'an kuti-dé.

¹³ Yúan-na te ñi ka'an rey jín cháa kájatíñu-ún: Tíñn-ró te ku'ni-ro ndá'a-dé ja'a-dé, te kiñi'in-ró-de ná kí'in-de nuu ñaa yata ké'e. Yúan nde'e-de te nakaji-dé ñii yú'u-dé.

¹⁴ Chi ñi kana-ri xini kuá'a-í, ko yaku-ni-i ñi kaji-ri, achí-ya.

Siki xú'ún yóo

¹⁵ Yúan-na te kaja'an cha fariseo. Te ñi kandatú'ún máa-de nú ndasa tíñ yatá-de-ya jín tú'un ká'an-ya.

¹⁶ Te ñi katáji-de cha káskuá'a jín máa-de jín cháa herodiano kaja'an nuu-yá. Te ñi kaka'an-de jín-yá: Maestro, kájiní-ná ja ká'an ndaa-ni te stá'an ndaa-ni ichi Dios. Te tú yú'ú-ni jito-ni ñn cha, chi tú ndé'é-ni ndasa jito taká cha.

¹⁷ Núsáa te kachi-ni nuu-ná jíná'an-ná: Ndas kachi-ni, á kuu ku'a-yó xú'ún yóo nuu César xí túu, achí-de.

¹⁸ Ko Jesús, ñi juku'un iní-ya já xndá'ú-de-ya kákuni-de. Te ñi ka'an-ya jín-de: Cha uu xini kákuu-ró. Naja kábito ncha-ro rúu.

¹⁹ Stá'an xu'ún yóo jián ná ndé'é-rí. Achí-ya jín-de. Te ñi kastá'an-de ñn peso máa-de nuu-yá.

²⁰ Yúan-na te ñi kachi-ya jín-de: Ndé cha kúu cha ncháa nuu yá'a, jín tú'un yóso yá'a, achí-ya.

²¹ Te ñi kaka'an-de jín-yá: César kúu, achí-de. Yúan-na te ñi ka'an-ya jín-de: Kua'a ja xín César nuu César, te ja xín Dios nuu Dios núsáa, achí-ya.

²² Te nuu ní kájiní so'o-de tu'un yá'a, te ñi kanaa iní-de, te ñi kaxndóo-de-ya, te kaja'an-de.

Siki já náchaku ndiyi

²³ Te suni kivi-ún ñi jakoyo cha saduceo nuu-yá. Cha-ún kaka'an-de ja tú nachaku kuti ndíyi. Te ñi káika tu'ún-de-ya:

²⁴ Maestro, Moisés n̄i ka'an-de: Nú ñn cháa kuu-de, te nú tú se'e-de ní ío. Te ñani-de, ná nátanda'a jíin ñásí'í-de, te ndukani-de tata ñani-de.

²⁵ Te jíin-ná n̄i ka'io usiá ñani. Te cháa núú n̄i tanda'a-dé. Te n̄i jíi-de. Te tú se'e-de ní ío. Te n̄i xndóo-de ñásí'í-de nuu ñaní-de.

²⁶ Te suni súan n̄i ta'an cháa uu, te suni súan cháa un̄i, onde ndí'usiá-de.

²⁷ Te nuu ní kaji'í ndí'usiá-de, te suni n̄i jíi máá ñá'an-ún.

²⁸ Núsáá te kivi náchaku taká ndiyi, te ja ndí'usiá-de ndé ñn-de kuu-ña ñásí'í-de. Chi ndí'i-de n̄i kanchaka-de-ña, áchí-de jíin-yá.

²⁹ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Máni kástíví-ró tú'un, chi tú kájuku'un in̄i-ro jíin tutú i, ni jíin fuerza Dios.

³⁰ Chi kivi náchaku-de ma'ñú ndiyi, ni cháa tú tanda'a-dé jíin ñásí'í, ni ña'an tú koo yii-ña. Chi nduu-de nátu'un ndajá'a Dios andívi.

³¹ Te sikí ndiyi ja náchaku, á tú ní káka'u-ró tutú ja ní ka'an Dios jíin-ró:

³² Máá-rí kúu Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, áchí-ya. Ko nasu Dios cháa n̄i kaji'í kúu-ya, chi sua Dios cháa káichaku kúu-ya, áchí Jesús jíin-de.

³³ Te ñayivi-ún, n̄i kanaa iní-i n̄i kajini so'o-i tu'un stá'an-ya.

Tu'un tá'ú tíñu kánúú xáan-gá

³⁴ Yúan-na te cháa fariseo, n̄i kajini so'o-de ja ní kundéé-yá jíin cháa saduceo, te n̄i kandututú-de.

³⁵ Te ñn máá-de, ja kúu-de maestro ley, n̄i jiká tu'un-de-ya náva'a koto ncha-de-ya kuní-de:

³⁶ Maestro, ndéja kúu tu'un tá'ú tíñu kánúú xáan-gá nuu tutú ley, áchí-de.

³⁷ Te n̄i kachi Jesús jíin-de: Kuman̄i-ro jíin máá Tatá-ro Dios onde jíin iní jíin añú-ro, jíin ní núu jiní tuní-ro, áchí.

³⁸ Ya'á kúu tu'un tá'ú tíñu kánúú xáan-gá.

³⁹ Te tu'un uu kúu suni nátu'un inga-ún: Kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú in̄i-ro máá-ró, áchí.

⁴⁰ Te chi ndendúú tu'un yá'a kándeé taká tutu ley, jíin taká tutu cháa n̄i kajani tu'un Dios, áchí-ya.

Sikí Sé'e David

⁴¹ Te nini ká'jin tutú cháa fariseo yúan, te Jesús n̄i jiká tu'un-yá-de:

⁴² Ndasa kájani in̄i-ro já kúu Cristo. Ndé Se'e kúu-ya, áchí-ya. Te n̄i kakachi-de jíin-yá: Se'e David kúu-ya, áchí-de.

⁴³ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Te naja ní sá'a Espiritu ja David skúnání-de-ya Jito'o-de núsáá. Chi n̄i ka'an-de:

⁴⁴ Máá Tatá Dios, n̄i ka'an-ya jíin Jito'o-ri: Nungoo-ró íchi ndává'a-ri nini ná chúkú-rí cháa kájito u'u róo kuu-de teyu kuxndí ja'a-ro, áchí.

⁴⁵ Te nú Jito'o n̄i ka'an David jíin-yá, te ndasa kúu máá-yá se'e-de núsáá, áchí-ya.

⁴⁶ Te ni ñn-de tú ní kúu xndió káni kuti-dé tu'un nuu-yá. Te ni tuká ní chundéé iní ni ñn-de kaka tu'un-de-ya ondé kivi-ún.

23

Sikí já ní kana jíin-yá nuu-í

¹ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin ñayivi jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

² Cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, n̄i kajungoo-de nuu silla Moisés.

³ Núsáá te taká naún tá'ú-de tíñu nuu-ro, yúan kuándatu-ro te sá'a-ró. Ko ma sá'a-ró nátu'un kásá'a máá-de. Chi ká'an-de, ko tú káskíkuu-de.

4 Chì káju'ni-de carga vee ja yí kúndiso-i, te káchaa-de sikí-í. Ko máá-de jíná'an-de, tú kákuyí-de ké'é-de carga-ún ni jín ñn nda'a lúlí-de.

5 Chì kásá'a-de taká tiñu-de náva'a kuní ñayivi núu-dé. Chì kánaskáa-de nuu yóso tú'un tutu-de, te suni súan jín yú'a nuu tikachí-de.

6 Te xaan kákusiñ iní-de jín silla jínú'ún ondé xiní mesa nuu ío xini, jín silla ondé xiní mesa iní ve'e sinagoga.

7 Suni ja ká'an sa'an-yo jín-de nuyá'u, te ja ká'an ñayivi: Maestro, Maestro, jín-de, kákusiñ iní-de jín.

8 Ko máá-ró jíná'an-ró, ma kúnání-ró Maestro, chì ñn máá tú'ún-ni kúu Maestro máá-ró, kúu Cristo. Te taká róó, ñani kákuu-ró.

9 Te ma ká'an-ro ja ní ñn cháa iní ñuyivi yá'a kúu Táa-ro. Chì ío ñn Táa-ro jíná'an-ró, te kánchaa-ya ondé andíví.

10 Ni ma kúnání-ró Jító'o. Chì ío ñn Jító'o-ro jíná'an-ró, te Cristo kúu-ya.

11 Te cháa kúñá'nu-ga nuu-ro, ná ndúu-de mozo nuu-ro jíná'an-ró.

12 Chì cháa sáná'nu máá-de, ndusúchí-de. Te cháa sásúchí máá-de, nduñá'nu-de.

13 Naká ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jín cháa fariseo. Cháa uu xiní kákuu-ró, chì kájasu-ro ñúu nátu'un andíví núu ñayivi. Chì tú kivi koyo máá-ró, ni tú kája'a-ró tú'un ja kivi koyo ñayivi kándúkú kivi.

14 Naká ndá'ú kuu róó, cháa káchaa tutu jín cháa fariseo. Cháa uu xiní kákuu-ró, chì kákókó-ró vé'e ña'an kákendoo ndá'ú. Te kásá'a-ró ja túu kuachi-ró, yuán kájikán ta'u ná'an-ró. Ja yuán ví'í-gá ta'nu ndatu-ro.

15 Naká ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jín cháa fariseo. Cháa uu xiní kákuu-ró, chì káxndékava-ró mar jín ñú'un íchí ja skándíja-ró ñn cháa. Te nú a ni kandíja-de, te ví'í-gá uu jínu nduu-de ñn se'e infierno kásá'a-ró vásá máá-ró.

16 Naká ndá'ú kuu róó cháa kuáa ja káyoxnúú-ró núu ñayivi. Chì káka'an-ro: Nú ndé cháa játu'un téyí-de sikí vé'e ñ, te tú ní'in tíñu, ko nú ñn cháa játu'un téyí-de sikí oro iní ve'e ñ-ún, yuán te fuerza ná skíkuu-de, áchí-ro.

17 Cháa ñáa jín cháa kuáa kákuu-ró. Ndéja ña'nu-ga kúu, oro xí máá vé'e ñ ja sándoo oro-ún.

18 Te: Nú ndé cháa játu'un téyí-de sikí altar, tú ní'in tíñu. Ko nú ñn cháa játu'un téyí-de sikí ndatíñu ni kachúkú-i nuu altar, yuán te fuerza ná skíkuu-de. Achí-ro.

19 Cháa xiní ñáa jín cháa kuáa kákuu-ró. Ndéja ña'nu-ga kúu, ndatíñu ni soko-í, xí máá altar ja sándoo ndatíñu-ún.

20 Núsáa te cháa játu'un téyí sikí altar, sikí máá altar játu'un téyí-de jín sikí taká ndatíñu káxiukú núu-ún.

21 Te cháa játu'un téyí sikí vé'e ñ, sikí máá vé'e ñ-ún játu'un teyí-de jín sikí I'a ncháa iní-ún.

22 Te cháa játu'un teyí sikí andíví, játu'un teyí-de sikí silla nuu tá'ú Dios tiñu jín sikí I'a kánchaa nuu-ún.

23 Naká ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, cháa uu xiní kákuu-ró. Chì kája'a-ró ñn sikí uxí décimo ita minú jín ita xín jín comino nuu Dios, te káxndoo-ró tú'un kánúu xaan-ga nuu ley, ndasa kii juicio, jín ndasa kundá'ú iní-ya yóó, jín ndasa kándíja-yó. Taká ya'á kánúu sá'a-ró núu, te suni ma xndoo-ró ingá-ún núu.

24 Cháa kuáa kákuu-ró ja káyoxnúú-ró núu ñayivi. Chì máni kátava-ro týúkún te kákókón-ró camello.

25 Naká ndá'ú kuu róó cháa káchaa tutu jín cháa fariseo. Cháa uu xiní kákuu-ró. Chì kánakacha-ró íchi yatá vaso jín íchi yatá kó'o. Ko ichi iní ñú'un

chítú tú'un kuí'ná jíin tú'un káñáá.

²⁶ Chaa kuáá kákuu-ró, fariseo. Nakacha xna'an-ga ichi iní vaso jíin ichí iní ko'o, náva'a suni súan ná ndúndoo ichi yatá-ún.

²⁷ Naka ndá'ú kuu róo chaa káchaa tutu jíin cháa fariseo. Chaa uu xini kákuu-ró, chi nátu'un ve'e añú ja kándayaa kándaa-ró. Te jandáa ja lúu káa ichi yatá, ko ichi iní ñú'un chítú yíki añú jíin táká ja te'yú.

²⁸ Suni súan máá-ró jíiná'an-ró, chi ichi fuera, jandáa kásá'a-ró ja cháa ndaa kákuu-ró núu ñáyivi. Ko ichi iní-ro ñú'un chítú-ró tú'un yóso yú'u jíin tú'un káñáá.

²⁹ Naka ndá'ú kuu róo chaa káchaa tutu jíin cháa fariseo. Chaa uu xini kákuu-ró, chi káskuá'nu-ró vé'e añú chaa ni kajani tu'un Dios. Te kásá'a luu-ró vé'e añú taká chaa ndaa.

³⁰ Te káka'an-ro: Nú ní ká'io-yó kivi ní ka'io ndiyi táa-yo, te ma kivi nduu-yo jíin-de ja ká'ni-yo cháa ni kajani tu'un Dios núu, áchí-ro.

³¹ Te súan káani ndaa-ro tú'un siki máá-ró, chi táa-ro ni kaja'ni-dé chaa ni kajani tu'un-ya. Te máá-ró kákuu ndija se'e-de.

³² Núsáá te ná náskútú-ró kú'a ndiyi táa-ro.

³³ Koo jíin sé'e koo kákuu-ró. Ndasaa kaku-ró ja tá'nu ndatu-ro núu infierno núsáá.

³⁴ Ja yúan tájí-rí chaa kani tu'un Dios nuu-ro jíin cháa ndíchi jíin cháa chaa tutu. Te sava-de, ka'ni-ro-dé, te kata kaa-ró-de jika cruz. Te sava-ga-de, kua'a-ró yúnu xii-de ini ve'e sinagoga máá-ró, te chindikin-ro-dé ndita'an ñuu.

³⁵ Náva'a koo kuachi siki máá-ró ja ní jati niñi ñáyivi ndaa nuu ñú'un yá'a, onde niñi cháa ndaa Abel, te onde niñi Zacarías, se'e Berequías, chi ni kaja'ni-ro-dé sava ma'ñú altar jíin vé'e ii.

³⁶ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Taká tundó'o yá'a kii siki ñáyivi yá'a.

³⁷ Jerusalén, Jerusalén, ni kaja'ni-ro cháa káani tu'un Dios. Te ni kaja'a-ró yúu cháa ni tájí-yá vai nuu-ro. Ió kua'a vuelta ni kuni-ri nastútú-rí se'e-ro nátu'un chuki ja nastútú-ti tirii-ti chí ndijin-ti, ko tú ní kákuni-ro.

³⁸ Vina te ni kendo vichí vé'e-ro núsáá.

³⁹ Chi ká'an-ri jíin-ró ja má kuni kuti-gá-ro núu-ri jíiná'an-ró, onde jaa in kivi ká'an-ro: Ná nákana jaa-yó-yá, chi ndiso-ya tínu máá Tatá, achí-ro. Achí-ya.

24

Tuni nuu kuyani nchaq Jesús

¹ Te ni kenda Jesús ini ve'e ii kua'an-ya. Te chaa káskuá'a jíin-yá-ún, ni jakoyo-de nuu-yá ja stá'an-de taká ve'e ja ncháa tá'an jíin vé'e ii-ún nuu-yá.

² Te ni ka'an-ya: Á kánde'é-ró núu vé'e yá'a. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja má kútá'an-ga ni in yuu. Chi in kivi te ndi'i stunchaa-i. Achí-ya jíin-de.

³ Te ni jungoo-ya onde yuku Olivos. Te ni jakoyo chaa káskuá'a-ún nuu-yá. Te ni kajika tu'un sín-de-ya: Kastu'un-ni nuu-ná. Ndé kivi koo taká tundó'o yá'a. Te naún tuni koo nuu kuyani nchaq-ni jíin kivi jínu ñuyivi, áchí-de.

⁴ Te ni ka'an Jesús: Koto-ró máá-ró jíiná'an-ró, náva'a tú xndá'ú ni in-de róo.

⁵ Chi kikoyo kua'a cháa ki'in núu sívi-rí. Te ka'an-de: Máá-rí kuu Cristo, achí-de, te xndá'ú-de kua'a xaán ñáyivi.

⁶ Te kuni tu'un-ró káka'an ja ío guerra, jíin ja koo guerra. Ko ma yú'ú-ro, chi níni koo súan. Ko té jinu-ga kivi.

⁷ Chi ndonda nación siki nación, te ñuu siki ñuu. Te koo kue'e xaán jíin tamá. Te yá'a yúan taan.

⁸ Te taká yúan kákuu tundó'o kéjá'a núu.

Tu'un ndasa ndo'o ñayivi kákandíja

⁹ Yúan-na te nastúu-de róó jíná'an-ró, ja kóto-ró túndó'o. Te ka'ni-dé róó. Te taká ñayivi, koto u'u-i róó ja síkí rúu.

¹⁰ Yúan-na te nayú'ú kua'a-í, te nastúu tá'an-i, te koto u'u tá'an-i.

¹¹ Te jukuiñi kua'a cháa kani tu'un tú'ún. Te xndá'ú-de kua'a ñayivi.

¹² Te ndeə tiñu ñáá, te yuán kuá'a-í ma koo maní-gá-i.

¹³ Ko cháa kúndii nì'in onde kivì jínu, cháa-ún kaku.

¹⁴ Te tu'un va'a yá'a cuenta ñuu nuu tá'ú-yá tiñu, kuicha ini ní ñúyivi náva'a kuni ndaa taká ñayivi, yúan-na te jinu.

¹⁵ Núsáá te nú nì kajini-ro ja káchá'an te nì tucha taká ndatíñu ini lugar iñ nátu'un nì ka'an Daniel, cháa nì jani tu'un Dios onde sáá, (cháa ká'u, ná júku'un ini-de),

¹⁶ Yúan-na te ñayivi káxiukú ini ñuu Judea, kunu-i kingoyo-i onde yuku.

¹⁷ Te cháa kándeé xini vé'e, ma núu-de kiñi'in-de ndatíñu ini ve'e-de.

¹⁸ Te cháa kándeé onde rancho, ma náxío káva yátá-de naki'in-de tikachí-de.

¹⁹ Ko kivì-ún naka ndá'ú kuu ña'an káñu'un se'e, jín ña'an káskáxin.

²⁰ Núsáá, te kakan ta'u-ro náva'a tú kunu-ró víko vjin ni kivì ndétatú ki'in-ro.

²¹ Chì kivì-ún koo tundó'o xaan, ja ná té koo-ga onde kivì ní jungoo ñuyivi, te onde vina, te ni ma koo-ga.

²² Te nú tú ní ndúkúti kivì-ún núú, te ni ñn ñayivi má kaku kuti-í núú. Ko ja síkí ñayivi ní nakaji-ya-ún, yuán ndúkúti kivì-ún sá'a-ya.

Tuni máa kivì sándí'í-na

²³ Núsáá te nú ndé cháa ká'an jín-ró: Yá'a nde'é-ró kánchaa Cristo, xí yúan nde'é-ró kánchaa-ya, ma kándíja-ró ja ká'an-de.

²⁴ Chì kenda Cristo xndá'ú jín cháa kani tu'un tú'ún. Te sá'a-de tuni jín tiñu ñá'nu, náva'a xndá'ú-de onde ñayivi ní nakaji-ya nú ná kúu sá'a-de.

²⁵ Vina a nì kastu'ún-rí nuu-ro onde jín kivì.

²⁶ Núsáá te nú ka'an ñayivi jín-ró: Yúan nde'é-ró, onde nuu ñu'un té'é kánchaa-ya, achi-i, te ma kenda-ró. Xí: Jian nde'é-ró, ichi ini ve'e kánchaa-ya, achi-i, te ma kándíja-ró jíná'an-ró.

²⁷ Chì nátu'un ndíi ncháa ja nándeyu ichi núu kána ndikandii te jáa onde ichi núu kée ndikandii, suni súan kii máa Sé'e cháa.

²⁸ Chì nú ndénu kútúu ndíyi, yúan taka tiji.

²⁹ Yúan-na te nú nì ndí'i taká tundó'o kivì-ún, te kutúun-ni ndikandii, te tuká nandii yoo. Te jungoyo tiñuú xini ichi ándívi. Te taká fuerza andívi ndí'i ka'ya.

³⁰ Yúan-na te ichi ándívi kenda tuni máa Sé'e cháa. Te nde'e taká ñayivi ío ini ñuyivi yá'a. Te kuni-i nuu máa Sé'e cháa kii-ya jín vikó ío andívi, jín kuá'a fuerza ja ndúñá'nu-ya.

³¹ Te táji-yá ndajá'a-yá kingoyo. Te nde'e jaa clarín. Te nastútú-yá ñayivi ní nakaji-ya ndíkúun lado ñuyivi, onde ñn lado andívi te onde inga lado.

³² Vina te skuá'a-ró ndasa sá'a mékexé. Nú a nì nduyúcha núma, te nì najaa nda'a, te a kájiní-ro ja á nì kuyani viko sáú.

³³ Suni súan róó, nú a nì kajini-ro taká tiñu yá'a, te kuni-ro ja á yani jaa kivì-ún.

³⁴ Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja má náa ñayivi yá'a, onde ná skíkuu taká tiñu yá'a.

³⁵ Andívi jín ñuyivi chì naa, ko tu'un ká'an-ri chi ma náa.

³⁶ Ko kivì koo-ún, jín hora, tú ni ñn cháa jini, ni ndajá'a ká'io andívi, tú ni ñn naún jini, ni máa Sé'e-ya. Chì máa ñn-ni máa Táa-ri jini-ya.

³⁷ Chì nátu'un nì io kivì ní kii Noé, suni súan koo kivì kii máa Sé'e cháa.

38 Ch̄i k̄iv̄i-ún ja ná té chá'an-ga kuun sau xáan, káyee-í, káji'i-i, kátanda'a cháa, te kátanda'a ñá'an. Te n̄i jaa k̄iv̄i já ní k̄iv̄i Noé in̄i barco ká'nu.

39 Te tú ní kájin̄i kuti-í onde n̄i chaa sau xáan, te n̄i xnáa ndí'i-cha-í. Te suni súan kii máá Sé'e chaa.

40 K̄iv̄i-ún te kuiñi uu chaa onde rancho. Te ñn-de naki'in-ya, te inga-de ndoo.

41 Te uu ñasí'í ndiko-ña ñn-ni yosó. Te ñn-ña náki'in-ya, te inga-ña ndóo.

Sik̄i já kúndito-yó

42 Núsáa te kundito-ró, ch̄i tú kájin̄i-ro na k̄iv̄i ncháa Jito'o-ro.

43 Ko ná júku'un in̄i-ro tú'un yá'a. Táa in̄i ve'e, nú ní jin̄i-de na hora kuu ja kii ñaku'i'ná, te kundito-de núú. Te ma kuá'a-de tu'un ja saku'i'ná vé'e-de núú.

44 Núsáa te suni koo tu'a máá-ró ch̄i máá k̄iv̄i já tú naún kájan̄i in̄i-ro, te ncháa-ni máá Sé'e chaa.

45 Ndéja kúu ñn mozo ndíchí já játíñu va'a. Ch̄i máá jito'o, kani-de mozo-ún ná kóto-i se'e-de, náva'a skée-í suchí-ún hora ja ío va'a.

46 Xáan ndatu kuu mozo-ún. Te nú n̄i ncháa jito'o-i, te nani'in-dé mozo-ún sá'a-i súan.

47 Jandáa ká'an-ri jín-ró, ja káni-de mozo-ún ja kóto-i taká ndatíñu-de.

48 Ko nú mozo káñáa kúu-i te jáni in̄i-i: Kúkuéé-ga te ncháa jito'o-ri, ach̄i-i.

49 Te nú kejá'a-i stují-í tá'an mozo-i. Te kee-í ko'o-i jín cháa kánajini.

50 Yúan-na te ncháa jito'o mozo-ún k̄iv̄i já tú ndatu-i jín hora ja tú jin̄i-i.

51 Te xiti sáva-de-i. Te skétá'an-de-i jín cháa uu xin̄i jiná'an. Te yúan kundee-i nde'e-i te nakaji-í ñii yú'u-í.

25

Sik̄i uxí ña'an jáá

1 Yúan-na te ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un uxí ña'an jáá, ja ní káki'in-ña linterna káindá'a-ña. Te n̄i kenda koyo-ña kuáta'an-ña ñn yii víko tánda'a.

2 Te u'un-ña ká'io ndito xin̄i-ñá, te u'un-ña káñáa xin̄i-ñá.

3 Te ña'an káñáa xin̄i-ún, kándá'a-ña linterna-ña. Ko tú káindá'a-ña petróleo ku'un in̄i.

4 Ko ña'an ndíto xin̄i-ún, káindá'a-ña botella ñú'un petróleo ñn ká'nu-ni jín taká linterna-ña.

5 Te nini n̄i kukuéé yii-ún ja cháa-de, te n̄i kakixi-ni-ña.

6 Te nuu ní kuu sava ñúú, te n̄i kajini so'o-ña ñn tu'un kána jaa: Yá'a nde'é-ró, a vai yii. Kenda koyo kita'an-ro-dé, ach̄i.

7 Yúan-na te taká ña'an jáá-ún, n̄i kanduko-ña. Te n̄i kasátu'a-ña linterna-ña.

8 Te ña'an káñáa xin̄i-ún, n̄i kaka'an-ña jín ña'an ká'io ndito xin̄i-ún: Kuá'a ñn tá'ú petróleo nuu-rí, chi kuanda'va linterna-ri, ach̄i-ña.

9 Ko ña'an ká'io ndito xin̄i-ún, n̄i kaka'an-ña: Ma kúu, ch̄i sanaa te ma kánda ja kúu-ri jín já kúu-ró. Va'a-ga ki'in-ro núu cháa xikó te kuaan-ró já kúu máá-ró. Ach̄i-ña.

10 Te nini kája'an-ña kájakuaan-ña, te n̄i chaa-ni yii-ún. Te ña'an ká'io tu'a-ún, n̄i k̄iv̄i koyo-ña jín-de in̄i ve'e viko tánda'a. Te n̄i nakasu-de yuxé'é.

11 Yúan-na te n̄i kunúu. Te n̄i chakoyo tuku sava-ga ña'an jáá-ún. Te n̄i kaka'an-ña: Táta, Táta, kuña-ni ve'e, ná k̄iv̄i koyo-ná, ach̄i-ña.

12 Ko máa-de n̄i ka'an-de: Jandáa, ká'an-ri jín-ró, tú jin̄i-ri róo, ach̄i-de.

13 Kundito núsáa, ch̄i tú kájin̄i-ro na k̄iv̄i, ni na hora ncháa máá Sé'e chaa.

Chaa n̄i teta'an ndatíñu

14 Ch̄i ñuu nátu'un andíví kúu nátu'un ñn cháa ja kenda jíká-de inga ñuu ki'in-de. Te ni kana-de xini mozo-de. Te ni teta'an-de ndatíñu-de nuu mozo-de-ún jíná'an.

15 Te nuu ñn-i, ni ja'a-de u'un mil peso. Te nuu ingá-i, uu mil peso. Te nuu ingá-i, ñn-ni mil peso. Súan ni teta'an-de nuu ñn ñn mozo-de ndasa xini máá-i jíná'an-i. Te ni kee-ni-de kua'an jíká-de.

16 Te mozo ni ki'in u'un mil peso-ún, ni kee-i kua'an-i jín. Te ni sátiñu-i jín. Te ni ni'in-í u'un-ga mil peso siki.

17 Suni súan ni sá'a mozo ja ní ki'in uu mil peso-ún. Te ni ni'in túku-i uu-ga mil peso siki.

18 Ko mozo ja ní ki'in ñn mil peso, ni kee-i kua'an-i. Te ni jacha-i ch̄i ñu'un. Te ni chisa'í-i xu'ún jító'o-i.

19 Te ni kuu kua'a kivi. Te ni nchaa jító'o mozo-ún. Te ni nasánda-de cuenta jín-i.

20 Te ni ja mozo ja ní ki'in u'un mil peso-ún, ni jastá'an-i u'un-ga mil peso. Te ni ka'an-i: Táta, ni ja'a-ní u'un mil peso nuu-ná. Te yá'a nde'é-ní, u'un-ga mil peso ni ni'in-ná siki. Achí-i.

21 Te jító'o-i, ni ka'an-de jín-i: Ió va'a. Mozo skíkuu va'a kúu-ró. Ni skíkuu va'a-ró jín yakú-ni ndatíñu. Ná cháa-ri kua'a tíñu siki-ro. Ná júngo-yó, ch̄i kúsii iní jító'o-ro jín-ró. Achí-de.

22 Te ni ja tuku mozo ja ni ki'in uu mil peso-ún. Te ni ka'an-i: Táta, ni ja'a-ní uu mil peso nuu-ná. Te yá'a nde'é-ní, uu-ga mil peso ni ni'in-ná siki. Achí-i.

23 Te jító'o-i, ni ka'an-de jín-i: Ió va'a. Mozo skíkuu va'a kúu-ró. Ni skíkuu va'a-ró jín yakú-ni ndatíñu. Ná cháa-ri kua'a tíñu siki-ro. Ná júngo-yó, ch̄i kúsii iní jító'o-ro jín-ró. Achí-de.

24 Yúan-na te ni ja mozo ja ní ki'in ñn mil peso-ún, te ni ka'an-i: Táta, a jini-ná ní ja cháa xaan iní kúu-ní. Te já'nu-ní nuu tú jachá-ní, te nástútú-ní nuu tú sáka-ní.

25 Te ni yu'ú-ná. Te ni ja'an-ná. Ni chisa'í-ná xu'ún-ní ch̄i ñu'un. Te vina ná náku'a-ná xu'ún-ní nuu-ní. Achí-i.

26 Te jító'o-i, ni ka'an-de jín-i: Mozo ñáá, mozo kúxí kúu-ró. Ni jini-ro ja já'nu-ri nuu tú jachá-ri, te nástútú-ri nuu tú sáka-rí.

27 Ní já'a-ró xu'ún-ri nuu banco núú. Te nuu ncháa-ri, te naki'in-ri xu'ún-ri onde jín sé'e xu'ún núú. Achí-de jín-i.

28 Yúan-na te ni kachi-de jín ingá mozo-de: Núsáa te kuanchaa-ro mil peso jian núu-í. Te ku'a-ró núu mozo ja ñáva'a ux̄i mil peso-ún.

29 Ch̄i ñayivi já á ñáva'a, te kii-ga nuu-í, te ví'í-gá kuñava'a-i. Ko ñayivi já ná tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-i-ún, te kuxio ki'in.

30 Te mozo ja tú jatíñu va'a-ún, kiñi'in-i ná kúndee-i ñuñáa yata vé'e. Te yúan nde'e-i, te nakaji-í ñii yú'u-í. Achí-de.

Siki já koo juicio taká nación

31 Te kivi kii máá Sé'e cháa ja ndúñá'nu-ya, te kikoyo ndi'i ndajá'a ndóo-ya jín-yá. Yúan-na te jungoo-ya ñn nuu silla tá'ú tíñu, ch̄i ñá'nu kuu-ya kúnchaa-ya.

32 Te ndutútú taká ñayivi núu-yá. Te sásin-ya-í ná ñn ná ñn-i jíná'an-i, nátu'un ndusin ri jín ndíxí'ú sá'a cháa ndító-ti.

33 Te kani-ya ri-ún ichi ndává'a-ya, te ndíxí'ú-ún ichi ndávésé-yá.

34 Yúan-na te máá Rey, kachi-ya kúni ñayivi ká'jin ichi ndává'a-ya: Ichi yá'a kikoyo-ró, ch̄i kúsii iní Táa-ri jín-ró. Kivi koyo-ró ñúu nuu tá'ú-ró tíñu, ch̄i a ni sátu'a-ya onde kivi ní jungoo ñuyivi.

³⁵ Chi n̄i j̄i'ri soko, te n̄i kaja'a-ró já ní yee-rí. N̄i jich̄i-ri nducha, te n̄i kaja'a-ró já ní j̄i'ri. N̄i jika tatú-ri, te n̄i kaja'a-ró vé'e-ró ní kanchaa núu-ri.

³⁶ Víchí líi-rí, te n̄i kanachisúkun-ro rúu. N̄i ku'u-ri, te n̄i kajande'é-ró rúu. N̄i kandee-ri vekaa, te n̄i jakoyo-ró núu-rí. Ach̄i-ya.

³⁷ Yúan-na te ka'an ñayivi vá'a-ún j̄ín-yá: Tátá, ndé kiv̄i ní kajini-ná ní ja ní j̄i'ni soko, te n̄i kaja'a-ná ja ní yee-ní, xí já ní jich̄i-ní, te n̄i kaja'a-ná ja ní j̄i'ni vii.

³⁸ Te ndé kiv̄i ní kajini-ná ní ja ní jika tatú-ní, te n̄i kaja'a núu-ná ve'e-ná nuu-ní, xí já víchí líi-ní, te n̄i kanachisúkun-ná níi.

³⁹ Te ndé kiv̄i ní kajini-ná ní ja ní ku'u-ní, xí já ní kandee-ní vekaa, te n̄i kajande'é-ná níi, ach̄i-i.

⁴⁰ Yúan-na te kach̄i máá Rey-ún kuni-i: Jandáa ká'an-ri j̄ín-ró ja ná n̄i kasá'a-ró súan j̄ín ñn ñani lúlí-rí yá'a, te nuu rúu n̄i kasá'a-ró.

⁴¹ Yúan-na te suni kach̄i-ya kúni ñayivi ká'jin ichi ndávésé-yá-ún: Ñayivi tá'nu ndatu kákuu-ró. Kuxio kingoyo-ró núu kayú-ro ní káni, nuu ío tu'a ja kúndee kui'na j̄ín táká ndajá'a máá.

⁴² Chi n̄i j̄i'ri soko te tú ní kaja'a-ró já kée-rí. N̄i jich̄i-ri nducha te tú ní kaja'a-ró já kó'o-ri.

⁴³ N̄i jika tatú-ri te tú ní kaja'a-ró vé'e-ró kúnchaa núu-ri. Víchí líi-rí, te tú ní kanachisúkun-ro rúu. N̄i ku'u-ri, n̄i kandee-ri vekaa, te tú ní kajande'é-ró rúu. Ach̄i-ya.

⁴⁴ Yúan-na te máá ñayivi-ún, suni ka'an-i j̄ín-yá: Tátá, ndé kiv̄i ní kajini-ná ní ja ní j̄i'ni soko, xí já ní jich̄i-ní nducha, xí já ní jika tatú-ní, xí já víchí líi-ní, xí já ní ku'u-ní, xí já ní kandee-ní vekaa, te tú ní kajatíñu-ná nuu-ní vii. Ach̄i-i.

⁴⁵ Yúan-na te kach̄i máá Rey j̄ín-i: Jandáa ká'an-ri j̄ín-ró, ja tú ní kasá'a-ró súan j̄ín ñn ñani lúlí-rí yá'a, te ni nuu rúu tú ní kasá'a-ró, ach̄i-ya.

⁴⁶ Te kingoyo ñayivi yá'a nuu ndó'o-i ní káni. Ko ñayivi ndáa-ún, kiv̄i koyo-i nuu kúchaku-i ní káni, ach̄i-de. Achí Jesús.

26

Ja ní kanat̄in tu'un tá'an sik̄i Jesús

¹ Te nuu ní ndi'i n̄i ka'an Jesús taká tu'un yá'a, yúan-na te n̄i ka'an-ya j̄ín cháa káskuá'a j̄ín-yá:

² A kájin-ro já úu-na kiv̄i te koo viko Pascua, te máá Sé'e cháa natuu-ya já kúu-ya jiká cruz, ách̄i-ya.

³ Yúan-na te sutu ñá'nu j̄ín cháa káchaa tutu j̄ín cháa n̄i kayii ini ñuu, n̄i kandutútú-de yu'u palacio máá sutú ñá'nu-ga ja nání Caifás.

⁴ Te n̄i kandatú-ún-de ndasa xndá'ú-de Jesús, te kat̄in-de-ya, te ka'ni-dé-ya.

⁵ Te n̄i kaka'an-de: Ma kúu sá'a-yó máá kiv̄i víko, ch̄i nú súan te ndonda vaa ñayivi, ách̄i-de.

Jesús j̄ín ñá'an ndíso perfume ini ñuu Betania

⁶ Te kándee Jesús ñuu Betania kánchaa-ya ini vé'e Simón cháa té'yu ndi'yi.

⁷ Te n̄i cháa ñn ña'an núu-yá kándá'á-ña ñn tiya'a ñú'un perfume ja yá'u xaan ncháa. Te n̄i chí'i-ña xiní-yá nini yé-yá staa.

⁸ Te cháa káskuá'a j̄ín-yá, n̄i kajini-de yuán. Te n̄i kakit̄i ini-de. Te n̄i kaka'an-de: Naja náa sáni perfume j̄ian.

⁹ Ch̄i j̄ian kúu kuya'u ya'u xaan, te kua'a-yó núu ñayivi ndá'ú núu. Achí-de.

¹⁰ Te n̄i jini-ni Jesús ja súan ío. Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Naja kástá'an-ro ñá'an yá'a. ñn tiñu va'a sá'a-ña j̄ín-rí.

11 Chì nene káxiukú ñáyivi ndá'ú jíin-ró, ko ruu, na tú nene kánchaa-ri jíin-ró.

12 Chi nì chi'i-ña perfume yá'a yiki kúñu-ri, náva'a sátu'a-ña rúu ja yúji-ri.

13 Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ní ñúyivi nú ná kuichá tu'un va'a yá'a, te tiñu nì sá'a-ña vína, suni koo tu'un náva'a ná núku'un inji-i-ña, áchí-ya.

14 Yúan-na te ñn tá'an ja uxí uu-de, nání-de Judas Iscariote, nì ja'an-de nuu sutú ñá'nu jíná'an.

15 Te nì ka'an-de jíin: Naún kua'a-ní nuu-ná, te ná nastúu-ná-de nuu-ní, áchí-de. Te nì kaja'a oko uxí peso nuu-dé.

16 Yúan-na te onde kiví-ún, nì kejá'á-de ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya núu sutú-ún.

Viko lélú Pascua

17 Te máa kiví kejá'á viko kóo statilá tú yí'i yujan ía jíin, nì jakoyo chaa káskuá'a-ún nuu Jesús. Te nì kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kuní-ní ná kísátu'a-ná nuu kée-ní lélú Pascua, áchí-de.

18 Te nì ka'an-ya: Kuá'án onde ñuu, nuu ñn chaa yúan. Te kachi-ro kúni-de: Achí máa Maestro, a nì kuyani kiví-rí. Vina te kee-rí lélú Pascua inji ve'e-ró jíin cháa káskuá'a jíin-rí. Achí-ya. Achí-ro.

19 Te chaa káskuá'a jíin-yá, nì skíkuu-de tiñu nì tá'ú Jesús nuu-dé. Te nì kasátu'a-de viko Pascua.

20 Te nuu ní ini, te káyee-yá staa jíin uxí uu chaa káskuá'a jíin-yá.

21 Te nini káyee-yá staa jíin-de te nì ka'an-ya: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ñn róo nastúu ruu vina, áchí-ya.

22 Te nì kakukuí'a xaan iní-de. Te ná ñn ná ñn-de nì kaka'an-de jíin-yá: Táta, náá kúu náún, áchí-de.

23 Yúan-na te nì ka'an-ya: Chaa ja chíxí'ú núu kó'o jíin-rí, chaa-ún nastúu-de ruu.

24 Chi jandáa máa Sé'e chaa ki'in-ya nátu'un yóso tú'un-ya núu tutú. Ko naka ndá'ú kuu chaa nastúu máa Sé'e chaa. Va'a-ga nú tú ní kaku chaa-ún núu, áchí-ya.

25 Yúan-na te nì ka'an Judas ja ní nastúu-ya-ún: Maestro, náá kúu náún, áchí-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

26 Te nini káyee-dé, te nì ki'in Jesús staa, te nì jikan ta'u-yá. Te nì ja'nchaa sava-ya. Te nì ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì ka'an-ya: Ki'in te kee-ro, chi ya'á kúu yiki kúñu-ri, áchí-ya.

27 Te suni nì ki'in-ya ñn taza. Te nì jikan ta'u-yá. Te nì ja'a-ya núu-dé jíná'an-de. Te nì ka'an-ya: Ko'o taká-ro jíná'an-ró.

28 Chi ya'á kúu niñi-rí ja sá'a contrato jáá. Te játi ja sikí kúa'a ñáyivi náva'a koo tuká'nu inji nuu taká kuachi-i.

29 Te ká'an-ri jíin-ró, ja ondé vina ma kó'o-ga-ri nducha ndé'e uva yá'a onde kiví náko'o-ri ja jáá jíin-ró inji ñuu nuu tá'ú Táa-ri tiñu. Achí-ya.

30 Te nì kajita-ya ñn yaa ii. Te nì kenda-ya kaja'an-ya ondé yuku Olivos.

31 Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Ndivii-ro náyu'ú-ro ja sikí rúu akuáa vina. Chì a yóso núu tutú: Stují-rí chaa ndíto ri, te tikunì ri-ún, kuicha-ti, áchí.

32 Ko nuu náchaku-ri, te xna'an-ga ruu ki'in-ri ñuu Galilea vásá róo, áchí-ya.

33 Te nì ka'an Pedro: Vasa ndi'i-de ná náyu'ú-de, ko náá, chi ma náyu'ú kuti-ná, áchí-de jíin-yá.

34 Te nì ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ákuáa vina, onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu unì jínu, áchí-ya.

35 Te nì ka'an Pedro jíin-yá: Vasa ná kúu-ná jíin-ní, ko ma kasú-ná yu'u-ná ja kúu ní, áchí-de. Te suni súan nì kaka'an sava-ga chaa káskuá'a jíin-yá.

Jesús iní Jardín Getsemaní

³⁶ Yúan-na te nì jaa Jesús jíin-de ndañúu nání Getsemaní. Te nì ka'an-yá jíin cháa káskuá'a-ún: Yá'a-ni jungoo-ró nini ná kí'in-ri onde yúan kakan ta'u-rí, áchí-ya.

³⁷ Te nì jaka-ya Pedro jíin ndéndúú se'e Zebedeo kua'an-de jíin-yá. Te nì kejá'á-yá kúxíí iní-ya, te ndúkuí'a xaan iní-ya.

³⁸ Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Xaan ndúkuí'a iní-ri, chí nátu'un a jí'i-ri, yá'a kundatu-ró te kundito-ró jíin-rí.

³⁹ Te nì kanduu-ya ñn tí'lí-na. Te nì jukuiñi jíití-yá. Te nì jikan ta'u-yá: Táa máa-ná, nú kuu te chaxio-ní tundó'o-ná yá'a ná kí'in, ko nasu já kuní máa-ná kúu, chí ja kuní máa-ní, áchí-ya.

⁴⁰ Te nì ncha-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì jini-ya já kákixi-de. Te nì ka'an-ya jíin Pedro: Tú kánda-ró kundito-ró jíin-rí vasté ñn hora náún.

⁴¹ Kundito, te kakan ta'u-ro, náv'a ma kóto ncha-ún róó. Chí kuní ndija añú-ro, ko yiki kúñu-ró chí túu, áchí-ya.

⁴² Te nì ja'an tuku-ya vuelta uu, te nì jikan ta'u-yá: Táa máa-ná, te nú ma kúu kuxio tundó'o-ná yá'a, ja má kundéé-ná jíin, te ná kúu ja kuní máa-ní núsáa, áchí-ya.

⁴³ Te nì ncha-ya ingá jínu. Te nì jini-ya já kákixi tuku-de, chí xaan káji'i-de numa'ná.

⁴⁴ Te nì xndóo-ya-dé jíná'an-de. Te nì kee tuku-ya kuá'an-ya. Te nì jikan ta'u-yá ja vuelta uní. Te suni ñn-ni tu'un nì ka'an-ya.

⁴⁵ Yúan-na te nì ncha tuku-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kusú te ndetátú-ro-ná. Vina te nì jaa hora ja máa Sé'e cha natuu-ya núu ndá'a cháa ká'io kuachi.

⁴⁶ Ndukoó ná chó'o, chí cha nastúu ruu, a nì kuyani-de vai-de, áchí-ya.

Ja ní kakatñn-de Jesús

⁴⁷ Te nini sá súan ká'an-ya, te nì cha Judas, ñn tá'an ja uxí uu-ún. Te jíin-de nì jakoyo kua'a xaan ñáyivi jíin machete jíin yúnu. Chí sutu ñá'nu jíin cháa nì kayii iní ñuu-ún, nì katáji ñáyivi-ún.

⁴⁸ Te cha nì nastúu-ya-ún, nì ja'a-de ñn tuní. Te nì ka'an-de: Cha tiyú'ú-rí-ún, yuán kúu. Katñn jíná'an-ró. Achí-de.

⁴⁹ Te nì cha-ni-de nuu Jesús. Te nì ka'an-de jíin-yá: Tarsíoo, Maestro, áchí-de. Te nì tiyú'ú-de-ya.

⁵⁰ Te nì ka'an Jesús jíin-de: Amigo, na sikí vái-ró, áchí-ya. Yúan-na te nì jakoyo ñáyivi-ún. Te nì kakatñn-ni-i Jesús, kája'an-i jíin-yá.

⁵¹ Te ñn cha kándii yúan jíin Jesús, nì skáa-de nda'a-dé. Te nì tava-dé machete-de. Te nì stují-dé ñn mozo sutu ñá'nu-ún, nì kachi-ni-de so'o.

⁵² Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Nachindee machete-ro, chí taká ja stáa machete, jíin machete kuu.

⁵³ Xí jáni iní-ro já má kúu kakan ta'u-rí nuu Táa-ri vina, te máa-yá táji-yá ví'i-gá uxí uu mil ndajá'a ándívi kíkoyo nuu-rí náún.

⁵⁴ Ko nú súan, te ndasa skíkuu tu'un ká'an tutu ij já kánúú kóo súan, áchí-ya.

⁵⁵ Te suni hora-ún nì ka'an Jesús jíin ñáyivi kuá'a-ún: Nátu'un sikí ñn cha kuí'ná vái koyo-ró jíin machete jíin yúnu katñn-ró rúu náún. Nditá'an kivi ní kanchaa-ri jíin-ró ní stá'an-ri tu'un nuu-ro iní ve'e ij, te tú ní kakatñn-ró rúu.

⁵⁶ Te súan kásá'a-ró náv'a skíkuu tutu ij cháa nì kajani tu'un Dios, áchí-ya. Yúan-na te taká cha káskuá'a jíin-yá, nì kaxndóo-de-ya. Te nì kajinu-de kája'an-de.

Ja ní kandii Jesús nuu sutu ñá'nu-ga

⁵⁷ Te cháa n̄i k̄akat̄īn̄ Jesús, n̄i jaka-de-ya kuá'an-de jíin-yá onde ve'e Caifás, cháa kúu sutu ñá'nu. Te yúan ká'jin̄ t̄utú cháa káchaa tutu jíin̄ táká cháa n̄i kayii.

⁵⁸ Ko Pedro, jíká-ni ndikín-de-ya onde n̄i jaa-de yuxé'é sutu ñá'nu-ún. Te n̄i k̄ivi-de ichi iní n̄i jungoo-de jíin̄ cháa kájat̄īnu yúan, náva'a kun̄i-de ndasa koo.

⁵⁹ Te taká sutu ñá'nu jíin̄ táká cháa n̄i kayii jíin̄ táká cháa junta, n̄i kandúkú-de tu'un t̄u'ún siki Jesús náva'a ka'ni-dé-ya.

⁶⁰ Ko tú ní káni'in-dé modo, vasa n̄i chakoyo kua'a testigo falso. Ko onde sandi'í-na n̄i chakoyo uu-ga,

⁶¹ Te n̄i kaka'an: Chaa yá'a n̄i ka'an-de: Kuu stunchaa-ri ve'e ii Dios, te nuu uní-ni kivi te nachutá'an-ri, áchí.

⁶² Te n̄i ndukuiñi máa sutu ñá'nu. Te n̄i jik̄a tu'ún-de-ya: Tú ka'an kuti-ro náun. Ndasa kaka'an cháa yá'a siki-ro. Achí.

⁶³ Ko tú ní ká'an kuti Jesús. Te n̄i ka'an máa sutu ñá'nu: Onde jíin̄ Dios I'a chakú, ká'an n̄i'in-ri jíin̄-ró. Kastu'ún te nú máa-ró kúu Cristo, Se'e Dios xí túu, áchí jíin̄-yá.

⁶⁴ Te n̄i ka'an Jesús jíin̄-de: Ká'an ndaa-ro. Te ná kastu'ún-rí nuu-ro, ja ingá kivi te kun̄i-ro núu máa Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a I'a ndiso fuerza. Te ndii-ya jíin̄ vikó andívi. Achí-ya.

⁶⁵ Yúan-na te máa sutu ñá'nu-ga, n̄i ndatá-de sa'ma-dé. Te n̄i ka'an-de: Aaj, ká'an ndiva'a-de. Naún n̄ini kúni so'o-yó ká'an inga testigo núsáa. Vina a n̄i kajini so'o-ró já ká'an ndiva'a-de.

⁶⁶ Ndasa káani in̄i-ro, áchí-de. Te n̄i kaka'an sava-ga: Ió va'a ja kúu-de, áchí.

⁶⁷ Yúan-na te n̄i kativi si'vi-de nuu-yá. Te n̄i kaja'a-de jiki núu-yá. Te sava-de, n̄i k̄akatu-dé yiki núu-yá.

⁶⁸ Te n̄i kaka'an-de: Róo Cristo, kastu'ún ndé cháa n̄i stují róo, áchí-de.

Ja tú ní játu'un Pedro

⁶⁹ Te kánchaa Pedro yata vé'e-ún. Te in̄ ña'an jat̄īnu, n̄i jaa-ña núu-dé. Te n̄i ka'an-ña: Te róo, jíin̄ Jesús ñuu Galilea jíká-ró vii, áchí-ña.

⁷⁰ Ko máa-de, tú ní játu'un-de jito nuu táká ñayivi: Tú jiní-ná naún tu'un ká'an-ní, áchí-de.

⁷¹ Te n̄i kenda-de yuxé'é-ún kua'an-de. Te n̄i jin̄i inga-ña núu-dé. Te n̄i ka'an-ña jíin̄ ñayivi ká'jin̄ yúan: Chaa yá'a suni jíká kuu-de jíin̄ Jesús ñuu Nazaret, áchí-ña.

⁷² Te inga jinu tú ní játu'un-de. Sa máa-de n̄i ndun̄i'in yu'u-dé: Tú jiní-ri cháa jian, áchí-de.

⁷³ Te n̄i kunúu. Te ñayivi ká'jin̄ yúan n̄i jakoyo-i nuu-dé. Te n̄i kaka'an-i jíin̄ Pedro: Jandaa ja súni tá'an-de kúu-ró, chi tu'un ká'an-ro nastúu róo, áchí-i.

⁷⁴ Yúan-na te n̄i keja'á ní'in ká'an ndiva'a-de: Tú jiní-ri cháa jian, áchí-de. Te n̄i kana-ni lí'li.

⁷⁵ Te n̄i nuku'un in̄i Pedro tu'un Jesús, ja ní ka'an-ya jíin̄-de: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jinu. Te n̄i kenda-de kua'an-de. Te n̄i nde'e xaan-dé.

27

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

¹ Yúan-na te n̄i kundijin. Te taká sutu ñá'nu jíin̄ cháa n̄i kayii, n̄i kaskétá'an-de tu'un ja ká'ni-dé Jesús.

² Te n̄i kaju'n̄i-de-ya. Te kua'an-de jíin̄-yá nuu Poncio Pilato, cháa kúu gobernador.

³ Yúan-na te Judas, cháa n̄ nastúu-ya-ún, n̄ jini-de ja n̄ kuni'in sik̄i-yá. Te n̄ nakani ini-de. Te nákuá'a-de ok̄o ux̄i peso-ún nuu sutú ñá'nu jíin núu cháa n̄ kayii-ún núu.

⁴ Te n̄ ka'an-de: N̄i sá'a-ná kuachi. N̄i nastúu-ná ñn cháa ja tú ío ni ñn kuachi sik̄i-dé, áchí-de. Ko máá sutú-ún n̄i kaka'an-de: Naún jítú ini-ri. Sik̄i máá-ró kúu. Achí-de.

⁵ Te n̄i s̄ungoyo Judas ok̄o ux̄i peso-ún ini ve'e ii. Te n̄i kee-de kua'an-de. Te n̄i skuá'ña-de máá-de.

⁶ Te sutu ñá'nu-ún, n̄i kanastútú-de xu'ún-ún. Te n̄i kaka'an-de: Ma kúu chú'un-yó xú'ún yá'a ini janu núu kásoko-í, chi xu'ún yá'u niñi kúu, áchí-de.

⁷ Ko n̄i kandatú-ún-de. Te n̄i kajaan-de ñn ndu'a ñu'un kíxín jíin xú'ún-ún, nává'a yúan yuji taká ñayivi jíká.

⁸ Ja yúan nání ñu'un-ún onde vina: Ñu'un niñi.

⁹ Yúan-na te n̄i skíkuu tu'un n̄i ka'an Jeremías cháa n̄i jani tu'un Dios: N̄i kaki'in-i ndí'okó ux̄i peso-ún, ya'u I'a n̄i kundaá ya'u-ya, ch̄i yakū cháa Israel, n̄i kasándaá-de ja kúya'u-ya,

¹⁰ Te n̄i kaja'a-i xu'ún-ún ja sik̄i ñn ndu'a ñu'un kíxín, nátu'un n̄i tá'ú máá Tatá Dios tiñu nuu-rí, áchí.

¹¹ Te Jesús, kándichi-ya núu gobernador. Te gobernador-ún n̄i jika tu'ún-de-ya: Máá-ró kúu rey cháa judío náún, áchí-de. Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

¹² Te taká sutu ñá'nu, n̄i kajikan-de kuachi sik̄i-yá. Ko tú ní xndió kani-ya ní ñn tu'un.

¹³ Yúan-na te n̄i ka'an Pilato jíin-yá: Te tú jini so'o-ró nasaa kuachi kajikan cháa yá'a sik̄i-ro náún, áchí-de.

¹⁴ Te tú ní ká'an kuti-yá ni ñn tu'un jíin-de. Te n̄i naa ini gobernador ndé'é-de nuu-yá.

¹⁵ Te ío costumbre gobernador ja kivi víko yúan sía-de ñn preso, nú ndéja kájata'an ini máá ñayivi ñúu-ún sía-de.

¹⁶ Te suu kivi-ún ío ñn cháa kándeé preso nání-de Barrabás, te n̄i jicha tu'un-de.

¹⁷ Te n̄i kandutútú ñayivi te n̄i ka'an Pilato jíin-i: Ndé cháa kákuni-ro já sía-ri vina, á Barrabás xí Jesús, cháa ja nání Cristo, áchí-de.

¹⁸ Ch̄i a n̄i juku'un ini-de ja ní kakukuásún ini sutu ñá'nu, te yúan ní kanastúu-de Jesús.

¹⁹ Te nini kánchaá Pilato ini ve'e tíñu, te n̄i táji ñásíí-de tu'un nuu-dé: Ma sá'a-ró cuenta ja kúu sik̄i cháa va'a jian, ch̄i kuni, xaan ní siyú'ú jani ruu ja sik̄i-dé, áchí-ña.

²⁰ Ko sutu ñá'nu jíin cháa n̄i kayii-ún, n̄i kaská'an-de ñayivi já ná kakán-i Barrabás kaku-de, te Jesús ná kúu-ya.

²¹ Te gobernador, n̄i jika tu'ún-de-i: Ja úu tá'an-de, te ndé ñn-de kuni-ro sía-ri, áchí-de. Te n̄i kaka'an-i: Sía-ní Barrabás, áchí-i.

²² Te n̄i ka'an Pilato jíin-de: Núsáá te ndasa sá'a-ri jíin Jesús, cháa nání Cristo, áchí-de. Te n̄i kaka'an ndí'i-i: Ná kúu-de jika cruz, áchí-i.

²³ Te gobernador, n̄i ka'an-de jíin-i: Naún kuachi n̄i sá'a-de núsáá, áchí-de. Ko máá ñayivi-ún, ví'í-gá n̄i kaka'an jaa-i: Ná kúu-de jika cruz, áchí-i.

²⁴ Te n̄i jini Pilato ja tú kúndéé-de jíin ñayivi, ch̄i sasua kádonda vaá-ga-i. Te n̄i ki'in-de nducha. Te n̄i nandá'a-de jito nuu ñayivi kuá'a-ún. Te n̄i ka'an-de: Tú na kuachi máá-rí ío ja kúnchaá niñi cháa va'a yá'a sik̄i-rí. Sik̄i máá-ró ná kúu. Achí-de.

25 Te n̄i kaka'an taká ñayivi: Ma yú'ú-ní, chí sikí máá-ná jíin sikí sé'e-ná ná kúnchaa kuachi niñi-dé, áchí-i.

26 Yúan-na te n̄i sía-de Barrabás kua'an. Te n̄i xndó'o-de Jesús. Te n̄i naku'a-de-ya já kúu-ya jiká cruz.

Ja ní kasákátá soldado nuu-ya

27 Te soldado gobernador, n̄i kajaka-de Jesús kua'an-de jíin-ya ini ve'e palacio. Te n̄i kakana-de xini tá'an-de n̄i kandutútú-de.

28 Te n̄i kasávichí-de-ya. Te n̄i kachu'un-de-ya ñin sa'ma kuá'á tındí'í.

29 Te n̄i katñn-de ñin corona ñnu. Te n̄i kachu'un-de xini-ya. Te n̄i kachi'i-de yunu ndává'a-ya. Te n̄i kajukuiñi jíti-de nuu-ya, n̄i kasákátá-de nuu-ya: Rey judío, taá ndii, áchí-de.

30 Te n̄i kativí sivi-de nuu-ya. Te n̄i kakiñi'in-de yunu-ún nda'a-ya. Te n̄i kastují-dé xini-ya jíin.

31 Te nuu ní ndi'i n̄i kasákátá-de nuu-ya, te n̄i kanakuanchaa-de sa'ma ñú'un-ya-ún. Te n̄i kanachu'un-de-ya sá'ma máá-ya. Te n̄i kakeñi'in-de-ya kuíta kaa-ya jiká cruz.

Ja ní kajata kaa-de-ya

32 Te nuu ní kakenda-de, te n̄i kaketa'an-de jíin ñin chaa ñnu Cirene nání-de Simón. Te n̄i katetíñu-de chaa-ún ki'in-de jíin-ya, kundiso-de cruz-ya.

33 Te n̄i jakoyo-de ñin tinduu nání Gólgota, ja kuní ka'an: Yiki xini.

34 Te n̄i kaja'a-de vino jíin súsia uá ja kó'o-ya. Ko nuu ní jito nchaa-ya, te tú ní kuní-ya kó'o-ya.

35 Te nuu ní ndi'i n̄i kajata kaa-de-ya jiká cruz, te n̄i kasaka-dé sa'ma-ya nuu tá'an-de, te n̄i kasá'a-de ñin apuesto sikí. Te n̄i skíkuu tu'un ká'an chaa n̄i janí tu'un Dios: N̄i kandatá-i sa'ma-rí, te sikí sú'nu-rí n̄i kasá'a-i ñin apuesto, áchí.

36 Yúan-na te n̄i kajungoo-de yúan, n̄i kande'é-de nuu-ya.

37 Te n̄i kachaa-de ñin tu'un xini cruz-ya já kúu kuachi-ya: Ya'á kúu Jesús Rey ñayivi judío, áchí.

38 Te n̄i kajata kaa-de uu ñaku'ná jíin-ya. ñin ichi ndává'a-ya, te inga ichi ndávésé-ya.

39 Te ñayivi kaja'a yúan, n̄i kaskuíkó-i xini-í. Te n̄i kaka'an ndiva'a-i jíin-ya.

40 Róo ká'an-ro já stunchaa-ro vé'e i te nuu uní kivi te ndukani-ró núú, nú Se'e Dios kúu-ró, núsáá te nama-ró máá-ró, te nuu-ró jiká cruz vii, áchí-i.

41 Te sutu ñá'nu jíin cháa kachaa tutu jíin cháa fariseo jíin cháa n̄i kayii, suni súan n̄i kasákátá-de nuu-ya. Te n̄i kaka'an-de:

42 Sava ñayivi, n̄i nama-de-i, ko ma kúu nama-de máá-de. Nú rey ñayivi Israel kúu-de, te ná núu-de jiká cruz vina. Yúan-na te ná kándija-yó-de.

43 Kándija-de nuu Dios, te ná náma máá-ya-de vina te nú kuní máá-ya, chí n̄i ka'an-de: Máá-rí kúu Se'e Dios, áchí-de. Achí.

44 Te ñaku'ná kándita kaa jíin-ya jiká cruz, suni ñin-ni tu'un n̄i kaka'an ndiva'a jíin-ya.

45 Te nuu ní kuu ka'uxi uu te n̄i kuxki'vi ní núú ñú'un onde ka'uní.

46 Te a yani ka'uní aini, n̄i ka'an jaa Jesús: Elí, Elí, lama sabactani, áchí-ya. Ya'á kuní ka'an: Dios máá-ná, Dios máá-ná, najá ní xndóo-ní náá.

47 Te sava ñayivi ká'jin yúan, n̄i kajini so'o-i tu'un-ún. Te n̄i kaka'an-i: Kána chaa yá'a xini Elías, áchí-i.

48 Te jínu ñin chaa n̄i ja-de. Te n̄i ki'in-de kachi, n̄i chindaji-de nuu vinagre. Te n̄i chaa-de xini ñin yunu. Te n̄i ja'a-de nuu-ya ja kó'o-ya.

49 Te n̄i kaka'an sava-ga-i: Sía, nándéó nú chaá Elías nama-de chaá xí túu, áchí-i.

50 Ko máá Jesús, n̄i ka'an jaa-ya ingá jínu. Te n̄i jí'i-ni-ya.

51 Yúan-na te sa'ma ndíta kaa onde in̄i ve'e īi, n̄i te'nde ūu onde nuu xiní, te onde nuu já'a. Te n̄i taan ñuyívi. Te toto, n̄i kandata.

52 Te suni n̄i kananuña ve'e añú. Te kua'a ndíyi chaá ndoo, ja á n̄i kaji'i-de, n̄i kanachaku-de.

53 Te nuu á n̄i nachaku-ya, te n̄i kandenda koyo-de in̄i ve'e añú. Te n̄i ndívi koyo-de in̄i ñuu īi. Te n̄i kandenda ndijin-de nuu kuá'a ñáyivi.

54 Te chaá capitán, jíin cháa kándito Jesús jíin-de, n̄i kajini-de ja ní taan, jíin táká tínu n̄i kuu. Te n̄i kayu'ú téyíi-de. Te n̄i kaka'an-de: Jandáa ja Sé'e Dios kúu chaá yá'a núú, áchí-de.

55 Te ká'jin kua'a ñásí'í yúan kándé'é jíká-ni-ña. Te suu ña'an-ún, n̄i kandikjin-ña Jesús onde ñuu Galilea vai-ña kájatíñu-ña núu-yá.

56 Te jíin ñá'an yúan ká'jin María ñuu Magdala, jíin María náa Jacobo jíin José, jíin náa se'e Zebedeo.

Ja ní kachiyuji-de-ya

57 Te n̄i ini kivi-ún. Te n̄i jaa ñin chaá kúká ñuu Arimatea, nání-de José, chi suni ñin chaá n̄i skuá'a jíin Jesús kúu-de.

58 Chaá yá'a, n̄i jaa-de nuu Pilato. Te n̄i jikan-de yiki kúñu Jesús. Te n̄i tá'ú tínu Pilato ja ná kuá'a-i yiki kúñu Jesús nuu-dé.

59 Te n̄i ki'in José ndíyi-ún. Te n̄i chisúkun-dé-ya jíin ñin sa'ma kuítá ndóo.

60 Te n̄i chindee-de-ya in̄i ve'e añú jáá ñáva'a-de, ja ní jacha jiká ñin kava. Te n̄i stúu-dé ñin yuu ká'nu, n̄i jasú-de yuxé'é añú-ún. Te kua'an-de.

61 Te María ñuu Magdala jíin ingá María, káxiukú-ña yúan ichi núu vé'e añú-ún.

62 Te n̄i kuu kivi xían. Te iku-ún n̄i kuu kivi ní kasátu'a-i máa-i. Te taká sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, n̄i kandutútú-de nuu Pilato.

63 Te n̄i kaka'an-de: Táta, kánuku'un in̄i-ná ja cháa xndá'ú ñá'an-ún, onde ná chakú-ga-de núú, te n̄i ka'an-de: Nuu uní kivi te nachaku-ri,

64 Núsáa, te tá'ú tínu-ní ná kúkútu yuyaú-ún onde jinu nuu uní kivi. Chi nú túu te sanaa kí chaá n̄i kaskuá'a jíin-de-ún akuáa, te nasakuí'ná-de ndíyi-ún ki'in-de jíin. Yúan-na te kachi-de kuni ñayivi: N̄i nachaku-ya já ní jí'i-ya, achi-de. Te ká'ú-ga kuu tu'un xndá'ú yúan vásá já xnáñúú, áchí-de.

65 Te n̄i ka'an Pilato jíin-de: Yá'a ká'io soldado. Kuá'an jíin-de, te sákútu máa-ró yuyaú-ún nú ndasa kájin-ri. Achí-de.

66 Te ká'jan-de. Te n̄i kasákútu-dé ve'e añú. Te jíin sello n̄i kajasu va'a-de sikí yúu já ndí'u yuyaú-ún. Te ká'jin soldado jíin-de.

28

Ja ní nachaku Jesús

1 Te n̄i ja'a kivi ndétatú-ún. Te n̄i kundijin kivi ñin semana. Te María ñuu Magdala jíin ingá María-un, n̄i kajande'é-ña vé'e añú-ya.

2 Te ñin ndajá'a máa Tatá Dios, n̄i kuun-ya ichi ándívi ní chaá-ya. Chi n̄i taan xaan ní sá'a-ya. Te n̄i stúu-yá yuu-ún kua'an. Te n̄i jungoo-ya sikí.

3 Te ndíi ncháa núu-yá. Te su'nu ñú'un-ya káa nátu'un yu'a volcán.

4 Te soldado kándito yúan, n̄i kayu'ú-de, te kákisi-i-de n̄i sá'a-ya. Te n̄i kakundíyi-de.

5 Te n̄i ka'an ndajá'a jíin ñá'an-ún: Ma yú'ú-ro, chi a jiní-ri ja kánandúkú-ró Jesús, I'a n̄i jí'i jiká cruz.

⁶ Túu-ya yá'a, chí a nì nachaku-ya nátu'un nì ka'an-ya. Ña'an te nde'é-ró núu ní katúu máá Jító'o-ro.

⁷ Kuángoyo yachì te kachì-ro núu cháa nì kaskuá'a jíin-yá, ja á nì nachaku-ya má'ñú ndíyi. Te jandáa xna'an-ga kí'in-ya ñúu Galilea vása kí'in-ro. Te yúan kunì-ro núu-yá. Achì-ro kúni-de. Kástu'ún ndíja-rì nuu-ro, áchì-ya.

⁸ Te máá-ña káyu'ú-ña te kákusi iní-ña. Te nì kandenda-ña iní ve'e añú-ún. Te nì kajinu-ña kuákastu'ún-ña núu cháa kaskuá'a jíin-yá. Te nini kája'an-ña núu-dé,

⁹ Te nì kenda-ni Jesús nì ketá'an-ya jíin-ña. Te nì ka'an-ya jíin-ña: Taá ndii, áchì-ya. Te nì kanuu-ña sukún já'a-yá, te nì kachiñú'ún-ña-yá.

¹⁰ Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-ña: Ma yú'ú-ro jíná'an-ró. Kuá'an te kastu'ún-ró núu ñaní-rì ja ná kíngoyo-de onde ñuu Galilea. Te yúan kunì-de nuu-rì. Achì-ya.

¹¹ Te nini kája'an-ña, te sava soldado kándito ve'e añú-ún, káno'on-de onde ñuu. Te nì kakastu'ún-de nuu sutú ñá'nu taká tiñu ja súan nì jo.

¹² Te nì ndutútú-de jíin cháa nì kayii. Te nì kandatú'ún-de. Te nì kaja'a-de kua'a xú'ún núu soldado jíná'an.

¹³ Te nì kaka'an-de: Súan ka'an-ro jíná'an-ró: Chaa kaskuá'a jíin máa-de, nì kikoyo akuáa, te nì kanasakuí'ná ndíyi-ún nini kákixi-ná, achì-ro.

¹⁴ Te nú tu'un yá'a ná kúni so'o gobernador, te máa-rí, kiská'an-rì-de, náva'a ma kóo kuachi sikì máa-ró. Achì-de.

¹⁵ Te soldado, nì kaki'in-de xu'ún. Te nì kasá'a-de nátu'un nì ta'u tíñu nuu-dé. Te tu'un yá'a nì jicha kua'an ní ñúu ñayivi judío onde vina.

Ja ní nastá'an-ya máa-yá nuu-í

¹⁶ Te ndí'uxí ñn chaa kaskuá'a-ún, nì kee-de kája'an-de onde ñuu Galilea, onde yuku núu ní tá'ú tíñu Jesús nuu-dé ja kí'in-de.

¹⁷ Te nì kajini-de nuu-ya, te nì kachiñú'ún-de-ya. Ko sava-de tú ní kákandíja-de.

¹⁸ Te nì chaa Jesús, nì ka'an-ya jíin-de: Sikì-rí, a nì chaa Dios taká fuerza ja ío inì andíví jíin iní ñuyívi.

¹⁹ Núsáa te kuá'an jíná'an-ró. Te stá'an-ro tú'un nuu taká ñayivi, ná chú'un inì-i. Te skuánducha-ro-í onde jíin sí'ví máa Táa-yo jíin sí'ví máa Sé'e, jíin sí'ví máa Espíritu Santo.

²⁰ Te stá'an-ro núu-í ná kuándatu-i taká tiñu nì tá'ú-rí nuu-ro. Te máa-rí kaka ndija-rì jíin-ró ní káni onde kivì ndí'i ñuyívi. Achì-ya. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN MARCOS TU'UN VA'A NI CHAA SAN MARCOS

Juan, chaa skuánducha

¹ Yá'a kéjá'á tú'un va'a máá Jesucristo, Se'e Dios.

² Te súan n̄i chaa Isaías tutu, chi chaa jáni tu'un Dios n̄i kuu-de sáá: Kuni so'o-ró, ch̄i tájí-rí ndajá'a-rí kuxnúú-de jaa-de sátu'a-de ichi-ro.

³ Te ndajá'a-ún, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátu'a-ró íchi máá Jító'o-yo te sándóo-ró íchi-yá, ach̄i-de, áchí Isaías.

⁴ Te Juan, n̄i skuánducha-dé onde nuu ñú'un té'é. Te n̄i jani-de tu'un jánducha jíin tú'un nakani in̄i, náva'a sá'a Dios tuká'nu in̄i nuu kuáchi.

⁵ Te n̄i chakoyo taká ñayivi ndañúu Judea, jíin taká ñayivi ñúu Jerusalén. Te n̄i skuánducha-dé-i in̄i yucha Jordán. Te kánakani ndaa-i kuachi-i yúan.

⁶ Te sa'ma ní ñu'un Juan n̄i kuu ixi camello, jíin ñin sanchi ñii nú'n̄i ch̄i-de. Te n̄i yee-dé ndikuá'yú jíin ndúxi yokoyuku.

⁷ Te n̄i jani-de tu'un: Ichi yatá-rí vai ñin I'a kúñá'nu-ga vásá rúu, ja tú kúñá'nu-r̄i jukuita ndee-r̄i te ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá, áchí-de.

⁸ Te ruu, ch̄i jíin ndúcha skuánducha-rí róo jíná'an-ró, ko I'a-ún, ch̄i jíin Espiritu Santo skuánducha-yá róo, áchí Juan.

Ja ní janducha Jesús n̄i sá'a Juan

⁹ Te n̄i kuu kivi. Te Jesús, n̄i kenda-ya ñúu Nazaret ndañúu Galilea. Te n̄i janducha-yá n̄i sá'a Juan in̄i yucha Jordán.

¹⁰ Te n̄i nana-ni-ya in̄i nducha-ún. Te n̄i jini-ya já ní nuña andívi. Te Espiritu n̄i jungava siki-yá nátu'un paloma.

¹¹ Te ichi andívi ní kenda ñin tu'un n̄i ka'an: Máá-ró kúu Se'e-r̄i, te kúndá'ú in̄i-r̄i róo. Te kúsi in̄i-r̄i jíin-ró. Achí.

Siki já ní jito nchaq tá'an Satanás jíin-yá

¹² Yúan-na te máá Espiritu, n̄i chundá'á-ni-ya kuá'an-ya onde ñu'un té'é.

¹³ Te n̄i kanchaa-ya núu ñú'un té'é yúan uu xiko kivi, te vásá ní jito nchaq tá'an Satanás jíin-yá. Te n̄i kandee-ya jíin kiti xaan. Te máni ndajá'a andívi ní kajatíñu nuu-yá.

Ndasa n̄i kejá'á Jesús jáni-ya tú'un

¹⁴ Yúan-na te onde n̄i kivi Juan vekaa, te n̄i jaa Jesús ndañúu Galilea, jáni-ya tú'un va'a Dios.

¹⁵ Te n̄i kachi-ya: A n̄i jinu kivi, te a yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Nakani in̄i jíná'an-ró, te kandíja-ró tú'un va'a-ya.

Ja ní kana-ya xini kúun tá'an chaa

¹⁶ Te n̄i ja'a-ya xíin mar Galilea kua'an-ya. Te n̄i jini-ya núu Simón jíin ñaní-de Andrés, káskuíta ka'nu-de ñunu-dé in̄i mar, chi chaa kátin tiyáká kákuu-de.

¹⁷ Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Kundikin ruu kikoyo-ró, te ná násá'a-r̄i róo chaa t̄in ñayivi. Achí-ya.

¹⁸ Yúan-na te n̄i kaxndóo-ni-de ñunu-dé. Te n̄i kandikin-de-ya.

¹⁹ Te n̄i jika-ya ñin tí'lí-ga. Te n̄i jini-ya núu Jacobo jíin ñaní-de Juan. Se'e Zebedeo kákuu chaa-ún. Suni ká'íin chaa-ún in̄i barco, kánaku'ni-de ñunu-dé.

²⁰ Te n̄i kana-ni-ya xini-dé. Te n̄i kaskéndo-de táa-de Zebedeo in̄i barco-ún jíin mozo-de, te kuangoyo-de yata-yá.

Ja ní keñi'in-ya tachí káni

²¹ Te nì kivi koyo-de inì ñuu Capernaum. Te taká kivi ndétatú nì kivi-ni Jesús inì ve'e sinagoga, te nì stá'an-ya tú'un.

²² Te nì kanaa ini-i kájinì so'o-i tu'un stá'an-ya, chi nì stá'an-ya nátu'un chaa ndíso tíñu, nasu nátu'un chaa káchaa tutu.

²³ Te inì ve'e sinagoga-ún kándeé ñn chaa tá'an tachí káni. Te chaa-ún, nì kana kó'ó-de:

²⁴ Naún kuní-ní jíin-ná jíná'an-ná, Jesús ñuu Nazaret. Vai-ní xnáa-ní náá náún. A jiní-ná na ní kúu, chaa ío ndoo nuu Dios, áchí.

²⁵ Te Jesús, nì ka'an xa'an-yá jíin: Kasu yu'u-ro, te kenda-ró-de, áchí-ya.

²⁶ Te máá tachí káni-ún, xa'an ní ja'ni yí'í chaa-ún. Te nì kana jíkó'ó. Te nì kenda kua'an inì-de.

²⁷ Te ndivii-í nì kanaa ini-i kánde'é-i. Te kádatu'ún máá-i: Naún kúu ya'á. Tu'un jáá kúu náún, chi tá'ú ní'in-de tíñu nuu tachí káni, te kádatu nuu-dé, áchí-i.

²⁸ Te nì jicha nuu-ni tu'un-ya kuá'an ní taká ndañuu ja ní jíkó ndúu yuñuu Galilea.

²⁹ Te nì kandenda-ni-ya inì ve'e sinagoga. Te nì chakoyo-ya jíin Jacobo jíin Juan onde ve'e Simón jíin Andrés.

³⁰ Te náchisó Simón, kátuu-ñá yí'í kiji-ña. Te nì kaka'an-ni-de jíin-yá ndasa kuu máá-ña.

³¹ Yúan-na te nì jaa-ya. Te nì ñin-ya ndá'a-ñá. Te nì ndukani-ya-ñá. Te nì kee-ni kiji-ún-ña. Te nì jatíñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

Ja ní nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u

³² Te nuu ní ini, nì kee ndikandii, te nì chakoyo chaa kándiso ñáyivi kaku'u, jíin ñáyivi tá'an tachí káni.

³³ Te taká ñáyivi ñuu-ún, nì kakutútú-i yuxé'é yúan.

³⁴ Te nì nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u tinì nuu kué'e. Te nì kiñi'in-ya kuá'a tachí káni kája'an. Te tú ní já'a-ya tú'un ka'an tachí káni-ún, chi a kájinì-ún-yá.

Ja ní jikan ta'u-yá nuu ñú'un té'é

³⁵ Te ña'an xa'an ní ndukooyá, onde ná íña-gá. Te nì kenda-ya te kua'an-ya ñn lugar ñu'un té'é. Te yúan nì jikan ta'u-yá.

³⁶ Te Simón jíin chaa káxiukú jíin-de, nì kandikin-de-ya.

³⁷ Te nì kanani'in-dé-ya. Te kaka'an-de jíin-yá: Taká ñáyivi, kánandúkú-i ní, áchí-de.

³⁸ Te nì kachi-ya jíin-de: Ná kí'on sáva-ga ñuu káxiukú yáni, náva'a kani-ri tu'un yúan, chi ja yúan ní chaa-ri. Achí-ya.

³⁹ Te kua'an-ya. Te nì jani-ya tú'un inì taká ve'e sinagoga ní ndañuu Galilea. Te nì kiñi'in-ya tachí káni kája'an.

Ja ní nasáva'a-ya ñn chaa té'yu ndi'yi

⁴⁰ Te ñn chaa té'yu ndi'yi, nì chaa-de nuu-yá. Te nì jukuiñi jíití-de nuu-yá, ká'an nda'ú-de jíin-yá: Nú kuní-ní, te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

⁴¹ Te Jesús, nì kundá'ú inì-ya-dé. Te nì skaa-ya ndá'a-yá. Te nì ké'é-yá-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kuní-ri. Ná ndúndoo-ró. Achí-ya.

⁴² Te máá súan-ni nì ka'an-ya, te ndi'yi té'yu chaa-ún, kua'an-ni. Te nì ndundoo-ni-de.

⁴³ Yúan-na te nì ka'an xa'an-yá jíin-de. Te táji-ni-ya-dé ki'in-de.

⁴⁴ Te ká'an-ya jíin-de: Koto-ró, ma ká'an kuti-ro jíin ní ñn-i, chi kuá'an, te stá'an-ro máá-ró núu sutú. Te kundá'a-ró ndatíñu stá'an-ro núu-dé, náva'a kuní-de ja ní ndundoo-ró, nátu'un nì tá'ú Moisés tíñu sáá, áchí-ya.

⁴⁵ Ko máá-de, n̄i kenda-de kua'an-de. Te n̄i kejá'á-de n̄i jacha xaan-dé tu'un. Te n̄i kachi-de ná n̄i ta'an-de. Te tuká-ni ní kúu k̄iv̄i ndijin Jesús onde in̄i ñuu, ko n̄i kanchaa s̄in-ya ñin lugar ñu'un té'é. Te yúan n̄i kikoyo ñayiv̄i táká lado nuu-yá.

2

Chaa n̄i kuyúnú

¹ Te n̄i kuu yakú k̄iv̄i. Te n̄i k̄iv̄i tuku-ya ñúu Capernaum. Te n̄i kenda tu'un ja vé'e kanchaa-ya.

² Te n̄i kakutútú kuá'a xaan ñáyiv̄i núu-yá. Te tuká ní kánda kuti yúxé'é kuñi-i. Te n̄i jani-ya tú'un nuu-í.

³ Yúan-na te n̄i chaa yakú chaa nuu-yá jín ñin chaa n̄i kuyúnú, ja kúun tá'an-de kándiso-de chaa-ún.

⁴ Te ja kuá'a ñáyiv̄i-ún, te tú ní kúu k̄iv̄i-de nuu-yá jín cháa-ún. Te n̄i kajuña-de xin̄i vé'e nuu kánde-ya-ún. Te nuu ní kakaan-de yau-ún, n̄i kaskúun-de jito yuu núu kátúu cháa n̄i kuyúnú-ún.

⁵ Te n̄i jin̄i Jesús ja kákandíja máá-de. Te n̄i ka'an-ya jín cháa n̄i kuyúnú-ún: Hijo, a ío tuká'nu in̄i nuu táká kuachi-ró, áchí-ya.

⁶ Te yúan káxiukú yakú chaa káchaa tutu. Te yúan, n̄i kajani in̄i:

⁷ Naja ká'an chaa yá'a súan. Núsáa te tu'un ndiv̄a'a ká'an-de. Ndéja kúu sá'a tuká'nu in̄i nuu kuáchi, ch̄i ñin-ni máá Dios, áchí.

⁸ Te n̄i juku'un-ni in̄i Jesús ja súan kájani in̄i. Te n̄i ka'an-ya jín: Naja kájani in̄i-ro súan.

⁹ Te ja úu tu'un yá'a, ndéja yí-ga káa. Á ka'an-ri jín cháa n̄i kuyúnú yá'a: A ío tuká'nu in̄i nuu táká kuachi-ró; x̄i ká'an-ri jín-de: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te k̄i'in-ro jín, ach̄i-ri náún.

¹⁰ Ko náv̄a'a ná kun̄i-ro ja máá Sé'e chaa, ndíso-ya tínu in̄i ñuyiv̄i yá'a ja sá'a-ya tuká'nu in̄i nuu kuáchi, te ná ká'an-ri ñga tu'un jín cháa n̄i kuyúnú yá'a núsáa:

¹¹ Jín-ró ká'an-ri: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró, áchí-ya jín-de.

¹² Te máá cháa-ún, n̄i ndukoo-ni-de. Te n̄i naki'in-de jito yuu-dé. Te n̄i ndenda-de kua'an-de nuu ñáyiv̄i kuá'a-ún. Te ndiv̄i-í, n̄i kakee nuu-í kánde'é-i. Te n̄i kanakana jaa-i Dios: Na tú kájin̄i kuti-yo súan nátu'un ya'á, áchí-i.

Ja ní kana-ya xin̄i Leví

¹³ Te n̄i kenda tuku Jesús kua'an-ya onde yu'u mar. Te taká ñayiv̄i, n̄i jakoyo-i nuu-yá. Te n̄i stá'an-ya tú'un nuu-í.

¹⁴ Te n̄i ja'a-ya kuá'an-ya. Te n̄i jin̄i-ya núu Leví, se'e Alfeo, kanchaa-de nuu kútútú xú'ún ñúu. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Kundikin-ro rúu, áchí-ya. Te n̄i ndukuiñi-de. Te n̄i ndikin-de-ya.

¹⁵ Te Jesús, n̄i yee-yá staa in̄i ve'e-de. Te suni kua'a cháa xin̄i jín cháa ká'io kuáchi, káyee-dé staa jín Jesús jín cháa káskuá'a jín-yá, ch̄i ío kua'a-dé kándikin-de-ya.

¹⁶ Te chaa káchaa tutu, jín cháa fariseo, kánde'é-de ja yee-yá staa jín cháa xin̄i jín cháa ká'io kuáchi. Te n̄i kaka'an-de jín cháa káskuá'a jín-yá: Naja yee-yá jí'i-ya jín cháa xin̄i jín cháa ká'io kuáchi, áchí-de.

¹⁷ Yúan-na te n̄i jini so'o Jesús. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Chaa ká'io ndáján, tú kánandi'i-de chaa táná, ch̄i chaa kaku'u kúu ja kájinu ñú'ún. Na tú vai-ri kana-ri xin̄i cháa ndaa, ch̄i chaa ká'io kuáchi kána-ri xin̄i, áchí-ya.

Siki já kondichá iní

18 Te cháa káskuá'a jíin Juan, jíin já káskuá'a jíin cháa fariseo, ká'io ndichá iní-de. Te nī chákooyo cháa-ún. Te nī kaka'an-de jíin-yá: Cháa káskuá'a jíin Juan jíin já káskuá'a jíin cháa fariseo, naja ká'io ndichá iní-de, te cháa káskuá'a jíin-ní, tú ká'io ndichá iní-de, áchí-de.

19 Te Jesús, nī ka'an-ya jíin-de: Á kuu kondichá iní ñayivi ká'jin viko tánda'a, te nú kánchaa yii jíin-i. Chī nú nini kánchaa yii jíin-i, ma kúu kondichá iní-i.

20 Ko cháa ñin kivi já yíi-ún, kuxio-de nuu-í. Te kivi-ún, kuu kondichá iní-i.

21 Tú ni ñin nachu'un sa'ma jáá núu sú'nu tu'ú. Chī nú súan, te suni máá já ní nuku'un jáá-ún ka'ncha-ga ja tu'ú-ún, te ja te'ndé-ún ví'í-gá te'nde.

22 Te tú ni ñin chu'un vino jáá iní ñii tú'ú. Chī nú súan, te máá vino jáá-ún ndátá ñii-ún, te katí vino-ún, te ñii-ún naa-ní. Ko ñii jáá jíin vino jáá, kúu ja kúu ku'un, áchí-ya.

Ja ní kakachi-de yoko trigo kivi ndétatú

23 Te ñin kivi ndétatú nī ja'a Jesús kua'an-ya ñin nuu káa trigo. Te cháa káskuá'a jíin-yá, kájika-de kua'an-de. Te kakachi-de yoko.

24 Yúan-na te cháa fariseo, nī kaka'an-de jíin-yá: Naún kúu jian. Naja kásá'a-de súan kivi ndétatú, chī tú ío ley. Achí-de.

25 Te máá-yá, nī ka'an-yá jíin-de: Á tú ní káka'u kuti-ro tutú naún ní sá'a David, kivi ní kii tundó'o nuu-dé. Te nī ji'i-de soko, onde jíin cháa nī kaxiukú jíin-de.

26 Te nī kivi-de iní ve'e Dios. Te Abiatar nī kuu máá sutú ñá'nu-ga. Te nī yee-dé statilá ij kaxiukú ndijín, ja tú ío ley kee ní ñin cháa, chī máni sutu káyee núu. Te suni nī ja'a-de nuu cháa kaxiukú jíin-de, áchí-ya.

27 Te suni nī ka'an-ya jíin-de: Kivi ndétatú nī jungoo ja siki cháa; nasu cháa ja siki kivi ndétatú.

28 Núsáá te máá Sé'e cháa, suni Jito'o kivi ndétatú kúu-ya, áchí-ya.

3

Ñin cháa nī ichi nda'a

1 Te inga jínu nī ndivi Jesús iní ve'e sinagoga. Te yúan nī io ñin cháa nī ichi kájan ñin nda'a-dé.

2 Te kánde'é-de nú nasáva'a-ya-dé kivi ndétatú, náva'a kakan-de kuachi siki-yá.

3 Yúan-na te nī ka'an-ya jíin cháa kátí'ichi nda'a-ún: Ichi má'ñú yá'a jukuiñi-ro, áchí-ya.

4 Te nī ka'an-ya jíin-de jíná'an-de: Ndé ley ío siki kivi ndétatú. Á sá'a va'a-yó, xí sá'a ñáa-yo. Á nama-yó ñin cháa a yani kuu, xí ká'ni-yo ñin ndiyi, áchí-ya. Te máá-de, tú ní káka'an kuti-dé.

5 Te ndé'é-yá nuu-dé ja ká'jin-de xiin-yá. Te nī kití iní-ya. Te nī kukuí'a iní-ya já ndáva iní añú-de jíná'an-de. Te nī ka'an-ya jíin cháa-ún: Skáa nda'a-ro, áchí-ya. Te nī skáa-de nda'a-dé. Te nda'a-dé-ún, nī nduva'a ij-ní.

6 Yúan-na te nī kenda koyo cháa fariseo. Te nī kandatú-ún-ni-de jíin cháa herodiano siki-yá, ndasa ka'ni-dé-ya.

Kua'a ñayivi ní kandikin-i-ya

7 Te Jesús, nī kusín-ni-ya kuá'an-ya onde yu'u mar jíin cháa káskuá'a jíin-yá. Te ñayivi kuá'a xaán ndáñúu Galilea jíin ndáñúu Judea, nī kandikin-i-ya.

⁸ Te suni onde ñuu Jerusalén jíin Idumea, jíin ingá lado yucha Jordán, jíin ndáñúu Tiro jíin Sidón. Kua'a xáan ñáyivi, n̄i kajini tu'un-i ná ñá'nu tiñu n̄i sá'a-ya. Te n̄i chakoyo-i nuu-yá.

⁹ Te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá ja ná kótú'a ñin barco lúli kivi-ya, náva'a tú kaxin-i-ya. Chi kua'a xáan ñáyivi-ún ío.

¹⁰ Chi n̄i nasáva'a-ya ñáyivi kuá'a. Te taká ñáyivi kaku'u kue'e, n̄i kakandita-i nuu-yá, ja ké'é-i-ya kákuni-i.

¹¹ Te tach̄i k̄ini nú n̄i kajini nuu-yá, te kájukuiñi j̄ití núu-yá. Te kákana kó'ó: Máá-ní kúu Se'e Dios, áchí j̄iná'an.

¹² Ko máá-yá, n̄i ka'an xaan-ya jíin ja ná tú stá'an ndijin-ún-yá.

Ja ní kaji-ya uxí uu cháa skuá'a jíin-yá

¹³ Te n̄i kaa-ya kuá'an-ya ondé yuku. Te n̄i kana-ya xiní ndé cháa játa'an in̄i máá-yá. Te n̄i jakoyo-de nuu-yá.

¹⁴ Te n̄i jani-ya uxí uu tá'an cháa, kuiñi-de jíin-yá. Te táji-yá-de kingoyo-de kani-de tu'un.

¹⁵ Te kundiso-de tiñu ja násáva'a-de ñáyivi kú'u. Te kiñi'in-de tach̄i k̄ini kingoyo.

¹⁶ Te Simón, n̄i naskúnání-yá-de Pedro.

¹⁷ Te Jacobo, se'e Zebedeo, jíin Juan ñani Jacobo, n̄i naskúnání-yá ndendúu-de Boanerges, ja kuní ka'an: Cháa nátu'un taja.

¹⁸ Te sava-ga-de nání-de Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo se'e Alfeo, Tadeo, Simón ñuu Caná,

¹⁹ onde jíin Judas Iscariote, ja ní nastúu-de-ya. Yúan-na te n̄i kivi koyo-de ñin ve'e jíin-yá.

²⁰ Te n̄i ndutútú tuku kua'a ñáyivi. Te ni tuká ní kúu kee-yá staa jíin-de.

²¹ Te n̄i kajini tu'un tá'an-ya. Te n̄i kakenda-de vai-de ja t̄in-de-ya. Chi n̄i kaka'an-de: Kaku'u-de, áchí-de.

Tu'un ndiva'a sik̄i Espiritu Santo

²² Te ja kachaa tutu, n̄i kikoyo onde ñuu Jerusalén, n̄i kaka'an: Yí'i-de Beelzebú. Te jíin tach̄i k̄ini ñá'nu kiñi'in-de tach̄i k̄ini kaja'an, áchí.

²³ Te n̄i kana-ya xiní j̄iná'an. Te n̄i ka'an-ya tú'un yátá jíin: Ndasa kuu kiñi'in Satanás-ún Satanás kí'in, áchí-ya.

²⁴ Te nú ñin ñuu sás̄in máá te kánakuatá'an máá, te ñuu yúan ma kúni'in.

²⁵ Te nú ñin ve'e sás̄in máá te kánakuatá'an máá, te ve'e yúan ma kúni'in.

²⁶ Te nú Satanás kánakuatá'an máá te sás̄in máá, ma kúni'in, chi sasua naa, áchí-ya.

²⁷ Tú ni ñin cháa kuu kivi-de in̄i ve'e cháa kándáján te sakuí'ná-de ndatíñu, te nú tú xna'an-ga ku'ni-de cháa ndáján-ún. Yúan-na te kuu sakuí'ná-de ndatíñu cháa-ún.

²⁸ Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja kóo tuká'nu in̄i nuu taká kuachi kásá'a cháa, te suni nuu tú'un ndiva'a nú ñani ka'an-de j̄iná'an-de.

²⁹ Ko nú ñin cháa ká'an-de tu'un ndiva'a sik̄i Espiritu Santo, ma kóo kuti tuká'nu in̄i-ya núu-dé, chi sua kundiso-de kuachi ní káni, áchí-ya.

³⁰ Chi n̄i kaka'an-de: Tá'an-de tach̄i k̄ini, áchí-de.

Náa-ya jíin ñaní-ya

³¹ Te n̄i cháa náa-ya jíin ñaní-ya, te ká'in-ña yatá ké'e. Te n̄i katáji-ña tú'un kua'an kákana-ña xiní-yá.

³² Te ñáyivi kuá'a káxiukú ní núu-yá-ún, n̄i kaka'an-i jíin-yá: Kuánde'é-ní, chi n̄i cháa náa-ní jíin ñaní-ní ká'in-ña yatá ké'e kánandúkú-ña ní, áchí-i.

³³ Te máá-yá, n̄i ka'an-ya: Ndéja kúu náa-ri te ndéja kákuu ñani-ri, áchí-ya.

³⁴ Te ndé'é-yá nuu ñáyivi káxiukú ní n̄i núu-yá-ún, te n̄i ka'an-ya jíin-i: Kuni so'o-ró, chi ya'á kúu náa-ri jíin ñani-ri.

³⁵ Chi ñáyivi skíkuu tiñu kuni Dios, jian kúu ñani-ri, kúu kua'a-ri, kúu náa-ri, áchí-ya.

4

Tu'un yátá sikí cháa sáka trigo

¹ Te yu'u mar n̄i kejá'á tuku-ya ní stá'an-ya tú'un. Te n̄i kandutútú kuá'a xaan ñáyivi núu-yá. Te ja yúan ní kivi-ya ní jungoo-ya iní ñin barco nuu mar. Te taká ñáyivi-ún, n̄i kakendoo-i káxiukú-i nuu ñú'un.

² Te n̄i stá'an-ya kuá'a tú'un yátá núu-í. Te n̄i ka'an-ya jíin-i:

³ Kuni so'o te kuni-ro: ñin cháa sáka trigo, n̄i kenda-de sáka-dé.

⁴ Te n̄i kuu ja ní kenda-de sáka-dé, te ñin nuni-ún, n̄i jungava yu'íchi. Te n̄i cháa tisaa. Te n̄i kakókó-tí.

⁵ Te inga, n̄i jungava nuu ñú'un yúu, nuu tú ío kua'a ñú'un. Te n̄i kana yachi-ni, chi tú ío kókon ñu'un.

⁶ Te nuu ní kana ndikandii, te n̄i kasun-ni. Te n̄i ichi, chi tú yo'o ní ío.

⁷ Te inga, n̄i jungava ma'ñú ínu. Te n̄i ja'nu iñu-ún. Te n̄i jasú nuu. Te tú ní kúun nuni.

⁸ Te sava, n̄i kajungava nuu ñú'un vá'a. Te n̄i kaja'nu. Te n̄i nakoko. Te n̄i kuun nuni. ñin ja okó uxi, inga ja uní xiko, te inga ja ñin ciento, áchí-ya.

⁹ Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Chaa ío so'o kuni ná'ín, te ná kúni so'o-de.

¹⁰ Te nuu ní ndoo máa-na-ya, te cháa ká'íin yani nuu-yá jíin ndí'uxí uu cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i kajika tu'ún-de-ya sikí tú'un yátá-ún.

¹¹ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: A kuajuku'un iní-ro tú'un yísa'í yá'a, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ko jíin já s̄in sikí ká'íin, chi máni jíin tú'un yátá ká'an-ri taká tu'un.

¹² Náva'a vasa kánde'é, ná ndé'é ko ma chú'un iní. Te vasa kájini so'o, ná kúni so'o ko ma júku'un iní. Náva'a ma ná jíó káva iní, te koo tuká'nu iní nuu táka kuachi, áchí-ya.

¹³ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Tú kájuku'un iní-ro tú'un yátá yá'a náún. Ndasá juku'un iní-ro sáva-ga tu'un yátá núsáá.

¹⁴ Chaa sáka trigo kúu cháa sáka tú'un.

¹⁵ Te nuni ní kajungava yu'íchi kákuu cháa n̄i saka tú'un iní-de. Ko nú n̄i kajini so'o-de, te cháa-ni Satanás te jáncháa-ni tu'un n̄i saka iní añú-de-ún kua'an-ni jíin.

¹⁶ Te nuni ní saka núu ñú'un yúu, kákuu cháa kájini so'o tu'un, te kúsi iní-de jíin.

¹⁷ Ko túu nuu káka yo'o iní-de. Te yaku-ni kivi kánda. Te nú n̄i ndonda tundó'o sikí-dé, xí nú n̄i sándiva'a-i jíin-de sikí tú'un-ún, te kánayu'ú-ni-de.

¹⁸ Te nuni ní saka má'ñú iñu kákuu cháa kájini so'o tu'un.

¹⁹ Ko kákutéñu-de jíin ndatíñu-de. Te kákuun-de kukúká-de, te káxndá'ú-de máa-de jíin. Te kákutóo iní-de sikí sáva-ga ndatíñu. Ndi'í ya'á sátéñu-de te jasú nuu tú'un-ún, te tú kúun nuni.

²⁰ Te nuni ní saka núu ñú'un vá'a kákuu cháa kájini so'o tu'un. Te kájatá'ú-de te kája'a-de nuni. ñin-de okó uxi, inga-de uní xiko, te inga-de ñin ciento, áchí-ya.

Tu'un yiti

21 Te suni n̄i ka'an-ya jíin-de: Á júkuiñi yiti já kúndii sa'í ch̄ii nundóó, xí chíi j̄ito. Á tú kundii nuu candelero.

22 Ch̄i tú íó ni ñn tiñu yisa'í sáni, chi taká-ni stá'an ndij̄in-ya. Ni tú íó ni ñn tu'un yisa'í sáni, chi taká-ni vai ndij̄in sá'a-ya.

23 Chaa íó so'o kuni ná'ín, te ná kúni so'o-de, áchí-ya.

24 Te suni n̄i ka'an-ya jíin-de: Ná kúni so'o va'a-ró. Ch̄i jíin kú'a ja káchikuá'á-ro, suni nakukua'á-ro. Te ndaa-ga sik̄i máá-ró já kájini so'o-ró.

25 Chi chaa ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé. Te chaa ja ná tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún te kuxio kí'in, áchí-ya.

Tu'un tata n̄i ja'nu

26 Te n̄i ka'an-ga-ya: Ñuu nuu tá'ú Dios tiñu kúu nátu'un ñn chaa n̄i chí'i-de tata nuu ñú'un.

27 Te kixí-de ñúú te ndúkoo-de ndúú. Te tata-ún a kána te já'nu. Te máá-de, tú jiní-de ndasa sá'a.

28 Ch̄i máá ñú'un kúu ja já'a nuni. Xna'an-ga vīu, te vásá kána yoko. Yúan-na te nuni ndóo chíi yoko-ún.

29 Te nú n̄i kuaan nuni-ún, te skívi-ni-de jóso, ch̄i a n̄i jaa kívi tá'nu, áchí-ya.

Tu'un ndikin yuá mostaza

30 Te n̄i ka'an-ya: Na jíin ká'an-yo já ndása kuni koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Xí na tu'un yátá skétá'an-yó jíin.

31 Kúu nátu'un ndikin yuá mostaza ja nú n̄i jicha nuu ñú'un, te yuán kúu ñn tata lúli-ga vásá taká tata ío nuu ñú'un-ún yá'a.

32 Ko nú a n̄i jicha. Te kana, te já'nu xa'an-gá vásá taká-ga yua. Te kúná'nu nda'a. Te tisaá ío andívi vatu-ni sá'a-tí taká-ti chíi kati-ún, áchí-ya.

33 Te kua'a tú'un yátá súan n̄i ka'an-ya jíin ñáyivi, ndasa n̄i kākanda máá-i kuni so'o-i.

34 Te nú tú tu'un yátá te tú ká'an-ya jíin-i. Ch̄i máni máá-ni nuu cháa káskuá'a jíin-yá n̄i kach̄i kají-yá taká tu'un.

Ja ní jukuiñi tachi xa'an ní sá'a-ya

35 Te n̄i ini kívi-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ná kija'a-yó íchi lado-ún, áchí-ya.

36 Te n̄i kaxndóo-de ñáyivi kuá'a-ún. Te súan-ni n̄i kajaka-de-ya iní ñn barco. Te suni kua'an yaku-ga barco lúli jíin-yá.

37 Te n̄i ndonda ñn tachi xa'an. Te suni n̄i ndonda su'ma mar, n̄i kívi iní barco-ún. Te barco-ún kuni chítú ndúcha iní núú.

38 Te máá-yá, kánde-ya ondé yata barco-ún, kixí-ya sik̄i ñn sa'ma yí'i xin̄i. Te n̄i kaxndúkoo-de-ya. Te káka'an-de jíin-yá: Maestro, á tú nákaní iní-ní ja náa-yo, áchí-de.

39 Te n̄i ndukoo-ya. Te n̄i ka'an xa'an-yá nuu tachí-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin mar-ún: Ná'ín-ni koo-ró, jukuiñi, áchí-ya. Te n̄i jukuiñi tachi-ún, te ná'ín yúú íi-ní n̄i kuu.

40 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Naja káyu'ú-ro. Naja tú kákandíja-ró, áchí-ya.

41 Te n̄i káyu'ú xa'an-dé. Te n̄i kaka'an-de: Ndé chaa kúu chaa yá'a núsáá, ja ondé tachi jíin mar kájandatú nuu-dé, áchí-de.

5

Chaa tá'an tachi k̄ini ndañúu Gadara

1 Te n̄i jakoyo-ya ingá lado mar ndañúu Gadara.

2 Te n̄i kenda-ya iní barco-ún. Te onde ve'e añú n̄i kenda ñn chaa tá'an tachi k̄ini, te n̄i ketá'an-ni-de jíin-yá.

³ Te ncháá-de ma'ñú vé'e añú. Te tú ni ñin kúndéé kú'ni-de jíin cadena.

⁴ Chì kua'a xáan jínu nì nu'ni-de jíin manea jíin cadena. Ko cadena-ún, ndi'i-ni nì ja'nu sava-de. Te manea-ún, ndi'i-ni nì kukuáchí ní sá'a-de. Te tú ni ñin kúndéé jíin-de ka'nu-de.

⁵ Te taká kivi ndúú ñúú-ni jìka-de yuku jíin má'ñú vé'e añú. Te kána jíin-de, te stují-dé máá-de jíin yúu.

⁶ Te nì jini-de ja á jìká-ga vai Jesús. Te nì chaa-de corre kua'an-de nuu-yá. Te nì jukuiñi jíiti-de nuu-yá.

⁷ Te nì kana kó'ó-de: Naún sá'a-ní jíin-ná Jesús, Se'e Dios, I'a kúñá'nu xaan. Ká'an nda'ú-ná jíin-ní onde jíin Dios, ma xndó'o-ní náá, áchí-de.

⁸ Chi nì ka'an-ya: Tachì kìni, kenda ki'in-ro iní chaa yá'a, áchí-ya.

⁹ Te nì jìka tu'ún-ya-de: Naún nání-ró. Te máá-de, nì ka'an-de: Chaa kua'a xáan nání-ná, chì kua'a-ná íó, áchí-de.

¹⁰ Te nì ka'an nda'ú-de jíin-yá ja má kìni'in-ya-dé ñuu-ún ki'in-de.

¹¹ Te yani yuku yúan íó ñin tikunì ká'nu kinì kájitutì.

¹² Te tachì kìni-ún, nì kaka'an nda'ú jíin-yá: Tájí-ní náá ná kíngoyo-ná kivi-ná inì kinì yúan, áchí.

¹³ Te Jesús, nì ja'a-ya tú'un. Te nì kenda tachì kìni-ún kaja'an. Te nì kivi koyo inì kinì. Te tikunì kinì-ún, nì kajungoyo-tì ñin yukáva onde inì mar. Te kinì-ún íó nátu'un uu mil-tì. Te nuu mar nì kaji'i-tì.

¹⁴ Te chaa kándito-tì yúan, nì kajinu-de. Te nì kakastu'ún-de nuu ñúu jíin núu rancho. Te nì chakoyo ñáyivi-ún kánde'é-i naún ní kuu.

¹⁵ Te nì chakoyo-i nuu Jesús. Te nì kajini-i nuu chaa nì ndo'o jíin tachì kìni-ún. Te kánchaa-de, ñú'un-de sa'ma, te a nì nduva'a xini-dé. Te nì kayu'ú-i.

¹⁶ Te chaa nì kajini-ún, nì kakastu'ún-de nuu ñáyivi vái koyo ndasa nì ta'an chaa nì yi'tachì kìni-ún, te ndasa nì kuu jíin kinì-ún.

¹⁷ Te nì kakejá'á-de nì kaka'an-de jíin-yá ja ná kenda-ya ñúu-de ki'in-ya.

¹⁸ Te nì kivi-ya iní barco. Te chaa nì ta'an tachì kìni-ún ká'an nda'ú-de jíin-yá, ja kúndee-de jíin-yá kuní-de.

¹⁹ Ko Jesús, tú ní ja'a-ya tú'un, chi nì ka'an-ya jíin-de: Kuáno'on vé'e-ró núu tá'an-ró. Te kani-ró tú'un ná ñá'nu xaan tínu nì sá'a máá Jító'o-ro jíin-ró, te ndasa nì kundá'ú inì-ya róó, áchí-ya.

²⁰ Te nì kee-de kua'an-de. Te nì kejá'á-de nì jacha-de tu'un inì ñuu Decápolis ná ñá'nu xaan tínu nì sá'a Jesús jíin-de. Te ndivii ñáyivi yúan, nì kanaa iní-i kájinì tu'un-i.

Tu'un sesí'í Jairo

²¹ Te nì ja'a tuku Jesús kua'an-ya jíin barco inga lado. Te nì kandutútú kuá'a xáan ñáyivi núu-yá. Te máá-ya, kándii-ya yú'u mar.

²² Te nì chaa ñin chaa nání-de Jairo kúñá'nu-de inì ve'e sinagoga. Te nì jini-de nuu-yá. Te nì jukuiñi jíiti-de nuu-yá.

²³ Te nì ka'an nda'ú téyíi-de jíin-yá: Sesí'í-ná a yani kuu-i. Ki'in-yo te xndéé-ní nda'a-ní sikì-í nává'a ná káku-i, te nachaku-i, áchí-de.

²⁴ Te nì kee-ya kuá'an-ya jíin-de. Te nì kandikin kua'a ñáyivi kaja'an-i jíin-yá. Te nì kajaxin-i-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñin ña'an kú'u kue'e niñi

²⁵ Te yúan íó ñin ña'an ní kuu uxì uu kua' ndó'o-ña kué'e játi niñi-ñá.

²⁶ Te xaan ní ndo'o-ña jíin ñátaná. Te nì janu-ña táka ja ñáva'a-ña jíin. Te tú kuti ní kúu tana, chì sasua ví'í-gá nì sá'a.

27 Te n̄i jini tu'un-ña tú'un Jesús. Te n̄i jaa-ña íchi yatá-yá ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún. Te n̄i ké'é-ña sá'ma-yá.

28 Chi n̄i ka'an-ña: Nú ná ké'é-rí vasté sá'ma-yá, te kaku-ri. Achí-ña.

29 Te onde nuu kána niñi-ñá-ún, n̄i ichi-ni. Te n̄i jini-ña já ondé in̄i yiki kúñu-ña ní nduva'a tundó'o tá'an-ña-ún.

30 Te Jesús, n̄i jini-ni in̄i máa-yá ja ní kenda fuerza-ya kuá'an. Te n̄i jíó káva-ya núu ñáyivi kuá'a. Te n̄i ka'an-ya: Ndéja ní ké'é sá'ma-rí, áchí-ya.

31 Te chaa káskuá'a jíin-yá, n̄i kaka'an-de: Ndé'é-ní ja ñáyivi kuá'a yá'a kájaxin-i ní, te áchí-ní: Ndéja ní ké'é rúu, áchí-de.

32 Te máa-yá, yá'a yúan ndé'é-yá náva'a kuni-ya ndéja ní sá'a.

33 Yúan-na te ña'an-ún, yú'ú-ña te kisi-i-ña, chi a jini-ña ndasa n̄i ta'an-ña. Te n̄i chaa-ña. Te n̄i jukuiñi jíti-ña núu-yá. Te n̄i kachi ndaa-ña táka tu'un.

34 Te máa-yá, n̄i ka'an-ya jíin-ña: Hija, n̄i kandija-ró te yúan ní kaku-ró. Ma yú'ú-ro, chi n̄i nduva'a-ró tundó'o tá'an-ro, áchí-ya.

Ja ní nachaku sesí'í Jairo

35 Te sá súan ká'an-ya, te n̄i chakoyo ñáyivi ká'jin ve'e chaa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga, te n̄i kaka'an-i jíin-de: A n̄i jí'í sesí'í-ní. Naja stá'an-ga-ní Maestro, áchí-i.

36 Te Jesús, n̄i jini so'o-ya tú'un yá'a ja súan n̄i kaka'an-i jíin cháa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ma yú'ú-ro. Kandija te n̄i kuu-ni, áchí-ya.

37 Te tú ní já'a-ya tú'un kundikin ni ñn yata-yá, chi máa-ni Pedro jíin Jacobo jíin ñani-de Juan.

38 Te n̄i chakoyo-ya vé'e chaa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i jini-ya já kúvaa, kánde'e, kákana jíkó'ó xa'an kákuu.

39 Te n̄i kivi-ya. Te n̄i ka'an-ya: Naja kákuvaa-ro kánde'e-ro. Te suchí sí'í yá'a, tú ní jí'i-i, chi kixi-ni-i, áchí-ya.

40 Te n̄i kasákátá ñáyivi-ún nuu-yá. Ko máa-yá, n̄i kiñi'in ndi'i-ya-í kája'an-i yata ké'e. Te n̄i ki'in-ya máa-ni táa náa suchí sí'í-ún, jíin cháa ká'jin jíin-yá, te n̄i kivi-ya núu kátuu suchí sí'í-ún kua'an-ya.

41 Te n̄i tiin-ya ndá'a suchí sí'í-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin-i: Talita cumi, ja kuni ka'an: Súchi, jíin-ró ká'an-ri, ndukoo, áchí-ya.

42 Te n̄i ndukoo-ni suchí sí'í-ún. Te n̄i jika-i, chi a ío-i ux̄i uu kuia. Te n̄i kanaa iní-de kánde'é-de, te xa'an káyu'ú-de.

43 Te Jesús, n̄i ka'an xa'an-yá jíin-de ja tú ni ñn kuni tu'un. Te n̄i ka'an-ya jíin-de ja ná kuá'a-de ja kée-í.

6

Ja ní kaské'ichi-i-ya ñúu Nazaret

1 Te n̄i kenda-ya yúan. Te n̄i najaa-ya ñúu-ya. Te chaa káskuá'a jíin-yá, n̄i kandikin-de-ya kája'an-de.

2 Te máa kivi ndétatú n̄i stá'an-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga. Te kua'a ñáyivi, n̄i kanaa iní-i kájiní ná'in-i. Te káka'an-i: Ndé n̄i ni'in cháa yá'a tu'un yá'a. Te naún kuni ka'an tu'un ndíchí ní ni'in-dé-ún. Te naún sik̄i kúu tiñu ñá'nu ja sá'a-de jíin ndá'a-dé-ún.

3 Nasu yá'a kúu chaa túji yúnu. Te nasu sé'e María, ñani Jacobo jíin José jíin Judas jíin Simón kúu-de náún. Á tú ká'jin kua'a-de jíin-yó yá'a, áchí-i. Te súan n̄i kakujá'a in̄i-i jíin-yá.

4 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-i: Chaa jáni tu'un Dios, máni ñuu-de jíin tá'an-de jíin iní ve'e-de kúu ja tú káka'an tu'un jíñú'ún jíin-de, áchí-ya.

⁵ Te tú ní kúu sá'a-ya ní ñn tiñu ñá'nu yúan. Chi yakú-ni ñayivi káku'u ni nasáva'a-ya, já ní xndée-ya ndá'a-yá siki-í.

⁶ Te náa iní-ya ndé'é-yá ja tú kákandíja máa-i. Te ni jíkó núu-ya ní ñúu yani. Te ni stá'an-ya tú'un.

Ja ní tájí-yá ndí'uxí uu-de kája'an-de

⁷ Te ni kana-ya xiní uxí uu cháa káskuá'a jíin-yá. Te tájí-yá ndí'úu ndí'úu-de kingoyo-de. Te ni ja'a-ya fuerza iní-de ja kúndéé-de jíin tachí káni.

⁸ Te ni tá'ú-yá tiñu nuu-dé ja tú kuti naún kúndiso-de kuu-de ichi. Ni ñunu, ni statilá, ni xu'un kúnu'ni sánchii-de. Chi máa vara-ni kundá'á-de.

⁹ Ko ki'vi-de ndijan. Te tú ku'un-de uu su'nu, áchí-ya.

¹⁰ Te suni ni ka'an-ya jíin-de: Nani ve'e kúu nú ni kivi-ró, te kendo-ro iní ve'e-ún onde nú ni kenda-ró yúan kua'an-ro.

¹¹ Te taká ñuu tú kájatá'ú róo yúan, ni tú káchu'un iní tu'un ká'an-ro, onde nú ni kenda-ró yúan te skóyo-ró tikacha iní ja'a-ro, te súan kani ndaa-ro tú'un nuu-í. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja vítá-ga koo kuachi siki ñúu Sodoma jíin ñúu Gomorra kivi kii juicio, vása siki ñúu-ún, áchí-ya.

¹² Te ni kenda koyo-de. Te ni kajani-de tu'un ja taká ñayivi ná nákani iní-i.

¹³ Te suni kua'a tachí káni ni kákiñi'in-de kája'an. Te jíin aceite ni kachi'i-de ñayivi káku'u, te ni kanasáva'a-de-i.

Ja ní ji'i Juan, cháa skuánducha

¹⁴ Te rey Herodes, ni jini tu'un-de tu'un Jesús, chi sí'ví-yá ni jicha nuu ndijin kua'an. Te ni ka'an-de: Jan jaan, Juan ja ní skuánducha-ún, ni nachaku ma'ñú ndíyi. Ja yúan sátiñu tiñu ñá'nu xaan iní núsáa, áchí-de.

¹⁵ Ko sava-i ni kaka'an-i: Elías kúu-de. Te sava-ga-i ni kaka'an tuku-i: ñn cháa jáni tu'un Dios kúu-de, nátu'un cháa ni kajani tu'un-ya ondé sáa, áchí-i.

¹⁶ Te ni jini tu'un Herodes. Te ni ka'an-de: Yúan kúu Juan ja ní janchaa-ri xini, te ni nachaku núsáa, áchí-de.

¹⁷ Chi suni máa Herodes, a ni tájí-de cháa ni jatín Juan. Te ni ju'ni-de cháa. Te ni chindee-de cháa vekaa ja kuáchi Herodías, ñasíí Felipe ñani máa Herodes. Chi ni janchaa-de-ña kúu tuku-ña ñasíí-de.

¹⁸ Te Juan, a ni kana jíin-de nuu Herodes: Tú ío ley kuaka-ró ñasíí ñani-ro, áchí-de.

¹⁹ Ko ña'an, Herodías-ún, ni jito yu'u-ña Juan, chi ka'ni-ña-de kuní-ña núu. Ko tú ní kúu sá'a-ña.

²⁰ Chi Herodes, ni yu'ú-de ni jito-de Juan, chi jiní Herodes ja cháa ndaa cháa ndoo kúu Juan. Te ni ndito va'a-de cháa. Te jíni ná'in-de ja ká'an Juan, te náa iní-de ndé'é-de. Te ni jo iní ni jo añú-de ni jini ná'in-de tu'un ká'an Juan.

²¹ Te ñn kivi ní kusii iní Herodes. Te ni sá'a-de ñn viko kivi ní kaku-de. Te ni sá'a-de ñn ja kúxini cháa kákuñá'nu jíin-de, jíin cháa kákuu general, jíin cháa kákuñá'nu ñuu Galilea.

²² Te ni kivi sesíí máa Herodías jita já'á-i. Te Herodes jíin taká cháa káyee staa jíin-de, ni kakusii iní-de ni sá'a-i. Te rey-ún, ni ka'an-de jíin súchí sí'í-ún: Kakan naún kuní-ro núu-rí te ná kuá'a-ri nuu-ro, áchí-de.

²³ Te ni jatú'un téyíí-de: Taká naún kuní-ro kakán-ro núu-rí te ná kuá'a-ri nuu-ro, vasa onde sava ñuu ja tñn-ri, áchí-de.

²⁴ Te ni kenda-i kua'an-i. Te ni ka'an-i jíin náa-i: Naún kakán-ná nuu-dé, áchí-i. Te ni ka'an-ña jíin-i: Xini Juan ja skuánducha-ún kakan-ro, áchí-ña.

25 Yúan-na te máá-i, n̄i nd̄iv̄i-ni-i nuu rey. Te n̄i jikan-i: Vina nchaa te kuní-ná kua'a-ní xini Juan ja skuánducha-ún nuu-ná kundee nuu ñn ko'o, áchí-i jín-de.

26 Te rey-ún, n̄i kuxíí xáan iní-de. Ko siki já ní jatun téyíí-de, jín siki já ní kajini so'o cháa káyee staa jín-de, te tú ní kuní-de sásá'an-de kua'a-de nuu-í.

27 Te rey-ún, n̄i tájí-ni-de ñn soldado ndíto yuxé'é-ún kua'an kuak̄i'in xini Juan.

28 Te soldado-ún, n̄i ja'an. Te n̄i janchaa xini Juan in̄i vekaa. Te n̄i chaa jín xini-ún kánde nuu ñn ko'o. Te n̄i ja'a nuu súchí síí-ún. Te suchí-ún, n̄i ja'a-i nuu náa-i.

29 Te n̄i kajini tu'un cháa káskuá'a jín Juan. Te n̄i jakoyo-de, n̄i kandaña-de yiki kúñu-ún. Te n̄i kachindee-de in̄i ve'e añú.

Ja ní kandutútú cháa apóstol nuu-yá

30 Te cháa apóstol, n̄i kandutútú-de nuu Jesús. Te n̄i kanakani-de tu'un taká tiñu n̄i kasá'a-de, jín tú'un n̄i kastá'an-de.

31 Te máá-yá, n̄i ka'an-ya jín-de: Ña'an s̄in ñn lugar ñu'un té'é, te ndetatú-ro ñn tílí, áchí-ya. Ch̄i kua'an vai kua'a ñáyiv̄i kákuu-i. Te ni tú ní kánuña-ya já kée-yá staa.

32 Te kája'an-ya iní ñn barco onde nuu ío s̄in ñu'un té'é.

33 Te n̄i kajini ñáyiv̄i já kája'an-ya. Te n̄i kanakun̄i-i-ya. Te onde taká ñuu n̄i kajinu-i n̄i kakutútú-i yúan. Te n̄i jakoyo-i xna'an-ga vásá máá-yá. Te n̄i kakutútú-i nuu-yá.

34 Te n̄i kenda Jesús. Te n̄i jini-ya ñáyiv̄i kuá'a xáan-ún. Te n̄i kundá'ú in̄i-ya-í, ch̄i nátun r̄i tú jito'o súan ká'jin-i. Te n̄i stá'an-ya kuá'a tú'un nuu-í.

Ja ní skée-yá u'un mil ñáyiv̄i

35 Te sáa ch̄i a kua'ini, te cháa káskuá'a jín-yá, n̄i ja-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de: Yá'a ch̄i máá ñu'un té'é kúu, te a kua'ini.

36 Núsáa te tájí-ní-i ná kingoyo-i taká rancho jín taká ñuu yani yá'a, te ná kuáan máa-i staa kée-í, ch̄i tú naún kée-í, áchí-de.

37 Te máá-yá, n̄i ka'an-ya: Kuá'a máá-ró já kée-í, áchí-ya jín-de. Te n̄i kaka'an-de jín-yá: Kingoyo-ná te kuaan-ná uu ciento peso staa te kua'a-ná kee-í náún, áchí-de.

38 Te n̄i ka'an-ya jín-de: Nasaa staa kándiso-ró. Kuánde'é, áchí-ya. Te nuu ní kajini-de, te n̄i kaka'an-de: U'un statilá te uu tiyáká ío, áchí-de.

39 Yúan-na te n̄i tá'ú-yá tiñu nuu ñáyiv̄i-ún ja ná júngo s̄in ñn nuu ñn nuu-í siki ichá kuí.

40 Te n̄i kajungo yukun-i, ñn ciento, ñn ciento-i, jín uu xiko ux̄i, uu xiko ux̄i-i.

41 Te n̄i ki'in-ya ndí'ú'un statilá-ún jín uu tiyáká-ún. Te n̄i ndakoto-ya íchi ándiv̄i. Te n̄i jikan ta'u-yá ja'a statilá. Te n̄i sakuáchí-yá statilá-ún. Te n̄i ja'a-ya núu cháa káskuá'a jín-yá n̄i kajani-de nuu-í. Te n̄i saka-yá ndí'úu tiyáká-ún nuu taká-i.

42 Te ndiv̄i ñáyiv̄i-ún, n̄i kayee-í. Te n̄i kanda'a ch̄i-i.

43 Te n̄i kanastútú-de ja ní kendo kuáchí, onde ux̄i uu jika chítú ndí kúu, onde jín tiyáká.

44 Te cháa n̄i kayee-ún jínu onde u'un mil-de.

Ja ní jika já'a-yá nuu mar

45 Yúan-na te n̄i skandá-ni Jesús cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i k̄ivi koyo-de in̄i barco. Te ná kúxnúu-de nuu-yá kingoyo-de inga lado yu'u mar nuu ñúu Betsaida. Ch̄i kuéé jachá-ya ñáyivi kuá'a-ún.

46 Te n̄i nakuatá'ú-yá nuu ñáyivi-ún kuangoyo-i. Te n̄i kee-ya kuá'an-ya onde yuku kuákakan ta'u-yá.

47 Te n̄i ini, te barco-ún a kándeé onde ma'ñú mar. Te máá ñn-na-ya ní ndoo-ya núu ñú'íchi.

48 Te n̄i jin̄i-ya já ní kakujtá-de káskáka-de barco-ún, ch̄i sua n̄i nana nuu tach̄i. Te tikuaán-na kúu, te n̄i cháa-ya núu-dé jíkajá'á-yá nuu mar. Te a ja'a-ya núu-dé ki'in-ya núu.

49 Te n̄i kajini-de-ya já jíkajá-ya núu mar. Te n̄i kajani in̄i-de ja añú kúu. Te n̄i kakana kó'ó-de.

50 Ch̄i nd̄i'i-de, n̄i kajini-de nuu-yá. Te n̄i kayu'ú-de. Yúan-na te n̄i ka'an-ni-ya jíin-de: Ndéé sá'a-ró in̄i-ro. Máá-rí kúu. Ma yú'ú-ro, áchí-ya.

51 Te n̄i kaa-ya ní k̄ivi-ya jíin-de in̄i barco-ún. Te n̄i jukuiñi tach̄i. Te máá-de, n̄i kanaa xaan in̄i-de kánde'é-de nuu-yá.

52 Ch̄i ni tú ní kájuku'un in̄i-de ja ní kuu jíin státilá-ún, ch̄i ndava in̄i añú-de.

Ñáyivi káku'u ñuu Genesaret

53 Te n̄i kaja'a-ya vái-ya inga lado. Te n̄i chakoyo-ya ñú'íchi ñuu Genesaret. Te yundúcha-ún n̄i kajukuiñi-ya.

54 Te nuu ní kenda koyo-ya in̄i barco, te ñáyivi yúan, n̄i kanakuni-ni-i Jesús.

55 Te n̄i kajicha nuu-i taká ndañúu yúan. Te n̄i kakejá'á-i n̄i kasquindiso-i ñáyivi káku'u jíin jító yuu, onde nuu ní kajini tu'un-i kándeé-ya.

56 Te ndéni n̄i kuu nú n̄i k̄ivi-ya, á ñuu lúli, á ñuu ká'nu, á rancho, te kájani-i ñáyivi káku'u-ún in̄i ichi. Te káka'an nda'ú-i jíin-yá vasté yúsá'ma-yá ná ké'é-i. Te taká ñáyivi ní kaké'é sá'ma-yá-ún, n̄i kanduva'a-i.

7

Sik̄i ndása kuchá'an ñáyivi

1 Te cháa fariseo jíin yakú cháa káchaa tutu, n̄i kikoyo-de ichi ñuu Jerusalén. Te n̄i kakutútú-de nuu Jesús.

2 Te cháa-ún, n̄i kajini-de ja sáva cháa káskuá'a jíin-yá káyee-dé staa jíin ndá'a chá'an-de, kuachi ja tú ní kanandá'á-de. Te n̄i kandonda sik̄i-dé.

3 (Chi cháa fariseo jíin taká cháa judío, nú tú nandá'á ná'an-de, tú káyee-dé staa. Ch̄i káñava'a-de tan̄inu aná'an.)

4 Te nú n̄i kanajió káva-de ja ní kaja'an-de nuyá'u, te nú tú nasándoo-de máa-de, tú káyee-dé. Te ío kua'a-gá tan̄inu káñava'a-de te káchiñú'ún-de, nátu'un ndúndoo vaso, tindo'o, ko'o káa, jíin jító.)

5 Te cháa fariseo jíin cháa káchaa tutu, n̄i kajika tu'un-de-ya. Te cháa káskuá'a jíin-ró, naja tú káchiñú'ún-de tan̄inu cháa aná'an. Naja káyee-dé staa jíin ndá'a chá'an-de, áchí-de.

6 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Cháa uu xini kákuu-ró. Bueno n̄i jani Isaías tu'un sik̄i-ro, ch̄i súan n̄i cháa máa-de tu'un sáa: Ñáyivi yá'a jíin yú'u-í káchiñú'ún-i ruu, ko jíin añú-i ch̄i jíkajá-ni kákuu in̄i-i jító-i ruu.

7 Te káchiñú'ún sáni-i ruu, ch̄i kástá'an-i tu'un jáni in̄i ñn cháa, áchí Isaías.

8 Chi n̄i kasía-ro tíñu n̄i tá'ú Dios nuu-ro, te káchiñú'ún-ró tán̄inu n̄i kajakin cháa, ja ndúndoo tindo'o jíin vaso. Te káñava'a-ró kuá'a-gá tan̄inu súan, áchí-ya.

9 Te suni n̄i ka'an-ya: Bueno-ni kástívi-ró tú'un tá'ú tíñu Dios náva'a chiñú'ún-ró tán̄inu n̄i kajakin máa-ró.

¹⁰ Chì Moisés, nì ka'an-de: Kuandatu-ro núu táa-ro núu náa-ro. Chì nú ndéja ká'an ndíva'a jíin táa jíin náa, ná kúu nú kuu. Achí-de.

¹¹ Ko máa-ro káka'an-ro: Nú ío ndatíñu ja xíin ñn cháa. Te a kuu ni'in tíñu ja kuní táa-de xí náa-de, ko nú xna'an-ga ka'an-de ja Corbán kúu (ja kuní ka'an, a nì soko-rí nuu Dios),

¹² yúan-na te tuká jínu ñú'ún kúti sá'a-de ja kuní táa-de xí já kuní náa-de, áchí-ro.

¹³ Te súan kástíví-ro tú'un Dios jíin táninu nì kajakin-ro. Te kua'a-gá tíñu súan kásá'a-ró, áchí-ya.

¹⁴ Te nì kana tuku-ya xini ñáyivi kuá'a-ún. Te nì ka'an-ya jíin-i: Ndi'i-ro ná kúni so'o-ró tú'un ká'an-ri, te chu'un iní-ro.

¹⁵ Taká ndatíñu ío ichi fuera cháa, nú nì kivi iní yu'u-dé, ma kúchá'an-de sá'a. Chì ja kenda iní yu'u-dé, yúan kúu ja kúchá'an-de sá'a.

¹⁶ Cháa ío so'o kuni ná'in, te ná kúni so'o-de, áchí-ya.

¹⁷ Te nuu ní kusin-ya núu ñáyivi kuá'a-ún, te nì ndívi-ya iní ve'e. Te cháa káskua'a jíin-ya, nì kajika tu'ún-de-ya siki tú'un yátá-ún.

¹⁸ Te nì ka'an-ya jíin-de: Suni tú káju'u iní máa-ro náún. Á tú kájiní-ro já taká ja kivi iní cháa, ma kúu kuchá'an-de sá'a,

¹⁹ chì tú kivi iní añú-de, chì toko-dé kivi, te ndénda-ni kua'an, áchí-ya. Súan nì stá'an-ya já ío ndoo taká ndeyu.

²⁰ Te nì ka'an-ga-ya: Ja kenda ichi iní ñáyivi, yúan kúu ja kúchá'an-i sá'a.

²¹ Chì onde ichi iní añú kenda ja jáni ñáa iní, ja ísiki ncháa tá'an, ja kuaxán iní, ja já ni ndíyi,

²² ja saku'ná, ja too iní, ja ñáa, ja xndá'ú ñá'an, ja tuká kúka nuu, ja ndákoto xaan, ja ká'an siki tá'an, ja sáxixi máa, ja xini ñáa.

²³ Taká tu'un ñáa yá'a, máni ichi iní añú kenda te kúchá'an-i sá'a, áchí-ya.

²⁴ Te nì ndukuiñi-ya yúan. Te kua'an-ya onde raya ñuu Tiro jíin ñuu Sidón. Te nì kivi-ya ñn ve'e. Te kuní-ya já tú ni ñn kuni tu'un. Ko tú ní kúu kundee sá'í-ya yúan.

Ña'an sirofenicia

²⁵ Chì ñn ña'an ío ñn sesí'í-ña tá'an-i tachí kini. Te nì jini tu'un-ña tú'un-ya. Te nì cháa-ni-ña. Te nì jukuiñi jíti-ña núu-yá.

²⁶ Te ña'an-ún, ña'an griega kúu-ña. Te onde ñuu Sirofenicia vai tata-ña. Te nì ka'an nda'ú-ña jíin-ya ja ná kñi'in-ya tachí kini tá'an sesí'í-ña-ún ki'in.

²⁷ Te Jesús, nì ka'an-ya jíin-ña: Sía, ná ndá'a xna'an-ga chíi taká suchí yá'a, chì tú ío va'a ja kuáncháa-yo stáa-í te skána-yo núu lúsu, áchí-ya.

²⁸ Te nì ka'an-ña: Jandáa ká'an-ní Táta, ko lúsu-ún ichi chíi mesa náchii-tí staa kuachí kóyo yu'u-í yáji-tí, áchí-ña.

²⁹ Yúan-na te nì ka'an-ya jíin-ña: Kuá'an núsáa, chì tu'un va'a kúu ja ní ka'an-ro yá'a. Te tachí kini-ún, a nì kenda kua'an iní sesí'í-ro, áchí-ya.

³⁰ Te nì kee-ña kuáno'on-ña ve'e-ña. Te nì jini-ña já kátuu sesí'í-ña núu jíto. Te a nì kenda tachí kini-ún kua'an.

Chaa só'ó kásteté

³¹ Te nì kenda tuku-ya onde raya ñuu Tiro, nì kii-ya íchi Sidón. Te nì ja-ya mar Galilea. Te nì ja'nchá sava-ya raya ñuu Decápolis vai-ya.

³² Te nì kákinchaka-i ñn cháa só'ó kásteté núu-yá. Te nì kaka'an nda'ú-i jíin-ya ja ná xndée-ya ndá'a-yá siki-dé.

³³ Te n̄i kiñi'in s̄in-ya-dé nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te n̄i chindee-ya ndá'a-yá so'o-de. Te n̄i tiv̄i si'v̄i-yá. Te n̄i ké'é-yá yáa-dé.

³⁴ Te n̄i ndakoto-ya íchi ándiv̄i. Te n̄i jaka nuu in̄i-ya. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Efata, áchí-ya. Ja kuni ka'an: Nanuña.

³⁵ Te n̄i nanuña so'o-de. Te n̄i nduvitá yáa-dé. Te n̄i kuu-ni n̄i naka'an káji-de.

³⁶ Te n̄i ka'an xa'an-yá jíin ñáyivi-ún ja tú ni ñn nuu kachí-i. Te vasa n̄i'in n̄i ka'an xa'an-yá jíin-i, ko ví'í-gá n̄i kajacha-i tu'un-ya.

³⁷ Te n̄i kanaa xaan in̄i-i kánde'é-i. Te n̄i kaka'an-i: Bueno sá'a-ya táká tiñu; chi chaá só'ó nákuni so'o-de, te chaá ñí'in náka'an-de sá'a-ya, áchí-i.

8

Ja ní skée-yá kuun mil ñayivi

¹ Te kivi-ún, n̄i io kua'a xaan ñáyivi, te tú naún káji-í. Te n̄i kana Jesús xinj cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i ka'an-ya jíin-de:

² Kúndá'ú in̄i-ri ñáyivi kuá'a yá'a, ch̄i a n̄i kuu un̄i kivi káxiukú-i jíin-rí, te tú naún káji-í.

³ Te nú natáji-rí-i no'on ndicha-i ve'e-i, te sava ichi te kujitá ii-í, ch̄i ío sava-i jíká vái koyo-i, áchí-ya.

⁴ Te chaá káskuá'a jíin-yá, n̄i kaka'an-de jíin-yá: Te ndéchi kí staa kée ndá'a ch̄i ñáyivi yá'a, ch̄i máni ñu'un té'é kúu yá'a. Achí-de.

⁵ Te n̄i jiká tu'un-yá-de: Nasaa staa kándiso-ró. Achí-ya. Te n̄i kaka'an-de: Usia-ni statilá, áchí-de.

⁶ Yúan-na te n̄i tá'ú-yá tiñu nuu ñáyivi kuá'a-ún ja ná júngo-i nuu ñu'un. Te n̄i ki'in-ya ndí'usiá statilá-ún. Te n̄i jikan ta'u-yá. Te n̄i sákuáchí-yá. Te n̄i ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá, ja ná káni-de nuu ñáyivi kuá'a-ún. Te n̄i kajani-de nuu-í.

⁷ Te suni kándiso-de yaku t̄iyáká lúlí. Te n̄i jikan ta'u-yá ja'a-tí. Te n̄i tá'ú-yá tiñu ja s̄uni ná káni-de nuu-í.

⁸ Te n̄i kayee-í. Te n̄i kanda'a ch̄i-i. Te n̄i kendo-ga. Te n̄i kanastútú-de usia ndo'o já ní kendo kuáchí.

⁹ Te ñáyivi ní kayee-ún ío natu'un kuun mil-i. Te n̄i jacha-ya-í kua'an-i.

¹⁰ Yúan-na te n̄i kivi-ni-ya in̄i barco jíin cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i chaá-ya ndáñúu Dalmanuta.

Tu'un yujan ía cháa fariseo

¹¹ Te yúan n̄i chakoyo chaá fariseo. Te n̄i kakejá'á-de káxdichí-de-ya kájikān-de tun̄i ichi ándiv̄i núu-yá ch̄i koto ncha-de-ya kákuñi-de.

¹² Te n̄i jaka nuu in̄i-ya. Te n̄i ka'an-ya: Naja kájikān ñáyivi yá'a tun̄i nuu-rí. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ma kuá'a-ri ni ñn tun̄i nuu ñáyivi yá'a.

¹³ Te n̄i skéndo-ya-dé jíná'an-de. Te n̄i ndivi tuku-ya in̄i barco, te kua'an-ya ingá lado.

¹⁴ Te chaá káskuá'a jíin-yá, n̄i kanaa in̄i-de kundiso-de staa. Ch̄i ñn-ni statilá kándiso-de in̄i barco.

¹⁵ Te n̄i ka'an xa'an-yá jíin-de: Koto va'a-ró máa-ró núu yujan ía cháa fariseo jíin núu yujan ía Herodes, áchí-ya.

¹⁶ Te kándatu'ún máa-de: Sik̄i já tú kándiso-yó staa núsáa, áchí-de.

¹⁷ Te n̄i jin̄i Jesús. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Naja kándatu'ún-ró. Ja tú kándiso-ró staa náún. Á tú kájin̄i-ro. Á cha'an-ga juku'un in̄i-ro. Sáni ndava in̄i añú-ro náún.

18 Ká'io so'o-ró, te á tú kájini so'o-ró. Ká'io nduchi-ro, te á tú kándé'é-ró, te á tú kánuku'un iní-ro.

19 Te nasaa jika chítú ndíi státilá nī kendoo kuáchí ní kanastútú-ró kivi ní sákuáchí-rí u'un státilá nī kayee ú'un mil cháa, áchí-ya. Te nī kaka'an-de: Uxi uu-ni, áchí-de.

20 Te nī ka'an tuku-ya: Te nasaa ndo'o chítú ndíi státilá nī kendoo kuáchí ní kanastútú-ró kivi ní sákuáchí-rí usia státilá nī kayee kúun mil ñayivi, áchí-ya. Te nī kaka'an-de: Usia-ni, áchí-de.

21 Yúan-na te nī ka'an-ya jíin-de: Te onde vina tú kájuku'un iní-ro náún, áchí-ya.

Ja ní nasáva'a-ya cháa kuáá ñúu Betsaida

22 Te nī jaa-ya ñúu Betsaida. Te nī kakinchaka-i ñin cháa kuáá núu-yá. Te nī kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná ké'é-yá-de.

23 Yúan-na te nī ñin-ya ndá'a cháa kuáá-ún. Te nī kiñi'in-ya-dé ñuu-ún. Te nī tivi si'ví-yá nduchi-dé. Te nī xndée-ya ndá'a-yá siki-dé. Te nī jika tu'ún-yá-de: Á jiní-ro yakú, áchí-ya.

24 Te máa-de, nī ndakoto-de. Te nī ka'an-de: Jiní-ná taká cháa. Ko nátu'un yunu jiní-ná-de kájika-de, áchí-de.

25 Yúan-na te nī cháa tuku-ya ndá'a-yá siki ndúchi-dé. Te nī ndakoto va'a-de. Te nī nduva'a ij-dé. Te onde jíká te nī jiní kájí-de ndivii.

26 Te nī natáji-yá-de kuaño'on-dé ve'e-de. Te nī ka'an-ya: Ma kivi-ró iní ñuu. Te ni ñin nuu cháa ñuu-ún ma kachí-ro, áchí-ya.

Tu'un nī ka'an ndaa Pedro

27 Te nī kenda Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá kua'an-ya jíin-de ichi taká ñuu ndañúu Cesarea de Filipino. Te ichi-ún nī jika tu'ún-yá-de: Te ruu, na cháa kúu-ri káka'an ñayivi, áchí-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

28 Te nī kakastu'ún-de nuu-yá: Juan ja skuánducha, káka'an-i. Te sava-i: Elías. Te sava-ga-i: ñin cháa nī jani tu'un Dios onde sáa, áchí-de.

29 Yúan-na te nī ka'an-ya jíin-de: Te róo, na cháa kúu-ri káka'an máa-ró, áchí-ya. Te nī ka'an Pedro: Máa-ní kúu Cristo, áchí-de jíin-yá.

30 Te nī ka'an xa'an-yá jíin-de jíná'an-de ja tú ni ñin nuu kachí-de tu'un-ya.

Jín kivi ní ka'an-ya já kúu-ya

31 Te nī kejá'a-yá nī stá'an-ya núu-dé ja jínu ñú'ún ndó'o xa'an máa Sé'e cháa. Te cháa nī kayii jíin taká sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu ma kuátú'ún-de-ya, chi ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya, áchí-ya.

32 Te kájí ní ka'an-ya tú'un yá'a. Yúan-na te Pedro, nī ñin-de-ya. Te nī kejá'a-de ká'an xa'an-dé nuu-yá.

33 Te máa-yá, nī jíó káva-ya. Te nī ndakoto-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nī ka'an xa'an-yá nuu Pedro: Satanás, kuxio ki'in-ro, chi tú júku'un iní-ro tú'un Dios, chi sa tu'un cháa júku'un iní-ro, áchí-ya.

34 Te nī kana-ya xiní ñáyivi kuá'a-ún jíin cháa káskuá'a jíin-yá. Te nī ka'an-ya jíin-de: Nani cháa nú kuni-de kii-de yata-rí, te ma chíñú'ún-de máa-de, te ná kuándéé iní-de jíin túndó'o kii siki-dé, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

35 Chi cháa jítu iní-de kaku-de chi túndó'o kii siki-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu ñin cháa ja siki rúu jíin siki tú'un va'a-ri, ko kaku-de.

36 Chi naún ní'in cháa vasa ná kúndéé-de ní'in-dé ní ñúyivi, te nú xnáa-dé añú-de.

37 Xí naún chúnáa cháa añú-de.

38 Chì nú ndé cháa kúka nuu iní-de nuu-rí jín núu tú'un ká'an-rì ma'nú ñáyivì yá'a ja káisíki ncháa-i Dios jín má'ñú cháa kásá'a kuachi, te suni súan kuka nuu iní máá Sé'e cháa nuu-dé, kivì ndíi-ya jín táká ndajá'a ndóo-ya. Te kivì-ún ndúñá'nu-ya sá'a Táa-ya, áchí-ya.

9

1 Te suni nì ka'an-ya jín-de jíná'an-de: Jandáa ká'an-rì jín-ró: Ió sava cháa ká'jin yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, ndasa kii jín fuerza, áchí-ya.

Sikì já túku nì nduu-ya

2 Yúan-na te nuu iñú kivì te nì jaka Jesús Pedro jín Jacobo jín Juan, te máni máá-ni-de nì kiñi'in sìn-ya-dé kua'an-ya jín-de ñn yuku súkún. Te yúan, tuku nì nduu-ya núu-dé.

3 Te sa'ma-yá nì kanandii ncháa, kiyi xaan, nátu'un yu'a volcán. Te tú ío nì ñn ja súan kuu nakacha kiyi inì ñuyivì yá'a.

4 Te nì kandenda Elías jín Moisés nì kajini-de. Te nì kandatú'ún cháa-ún jín Jesús.

5 Yúan-na te nì ka'an Pedro: Maestro, va'a-ga ná kéndoo-yó yá'a, te sá'a-ná unì ve'e kuii. ñn kuu máá-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de jín Jesús.

6 Chì tú ní jiní-de ndasa ka'an-de, chì káyú'ú xáan-dé.

7 Te nì cháa ñn vikó nu'ún. Te nì jasú ñí núu-dé. Te nuu vikó nu'ún-ún nì kenda ñn tu'un ja ní ka'an: Ya'á kúu Se'e-rì ja kúndá'ú inì-rì, te kuni ná'ín-ró tú'un ká'an-ya. Achí.

8 Te nì kandakoto-ni-de. Te tuká ni ñn naún ní kájinì-de, chì máá ñn-na Jesús.

9 Te kánuu-de yuku-ún, te nì ka'an xaan-yá jín-de ja tú ni ñn nuu kachí-de ja súan nì kajini-de-ún, chì onde ná náchaku máá Sé'e cháa ma'ñú ndíyi. Achí-ya.

10 Te nì kañu'un inì máá-de tu'un-ún. Te kájiká tu'ún tá'an-de naún tu'un kúu: Ja náchaku ma'ñú ndíyi.

11 Te nì kájiká tu'ún-de-ya: Te cháa káchaa tutu naja káka'an-de ja kánúu ndíi Elías xna'an-ga, áchí-de.

12 Te nì ka'an-ya jín-de: Jandáa kúu ja ndíi Elías xna'an-ga, te nasájáá-de taká ndatíñu. Te suni yóso tú'un nuu tutú ja ndó'o xaan máá Sé'e cháa te sájá'a inì-i nuu-yá.

13 A ká'an-rì jín-ró ja Elías, a nì kii-de. Te nì kasá'a-i taká ja ní kakuu inì-i jín-de, nátu'un yóso tú'un-de nuu tutú, áchí-ya.

Suchi ñí'ín

14 Te nì ncháa-ya núu sáva-ga cháa káskuá'a jín-yá. Te nì jini-ya ñáyivì kuá'a xáan, nì kájikó ndúu-i ñí núu-dé. Te cháa káchaa tutu kástátá'an jín-de.

15 Yúan-na te taká ñáyivì-ún, nì kajini-ni-i nuu-yá. Te nì kanaa inì-i kánde'é-i nuu-yá. Te nì katau-i kua'an-i nuu-yá. Te nì kaka'an-i jín-yá.

16 Te nì jiká tu'ún-yá-i: Na sikì kástátá'an-ró jín-de jíná'an-de, áchí-ya.

17 Yúan-na te nì ka'an ñn cháa ma'ñú ñáyivì kuá'a-ún: Maestro, vai nchaka-ná se'e-ná nuu-ní, chì tá'an-i ñn tachì ñí'ín.

18 Te tachì-ún, ndéni kúu te nú nì tñn-ni-i, te já'ni yí'í-ni-i. Te sjáa-ni ti'iñu yu'u-í. Te skí'ñi nu'un-i. Te kua'ichi-i sá'a. Te nì ka'an-ná jín cháa káskuá'a jín-ní ja ná kiñi'in-de ki'in. Te tú ní kakuu sá'a-de, áchí-de.

19 Te n̄i ka'an-ya jíin-i: Ñayivi xáan ní'in in̄i kákuu-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-r̄i jíin-ró. Te nasaa-ga kivi ndó'o-r̄i jíin-ró. Kua'a-i ná kii-i nuu-rí núsáá, áchí-ya.

20 Te n̄i kaja'a-de-i nuu-ya. Te n̄i jini-i-ya. Te tachi-ún, n̄i ja'ni yí'í xáan-ní-i. Te n̄i ndua-i nuu ñú'un. Te n̄i tuu-í. Te n̄i jaa ti'ñu yu'u-í.

21 Te Jesús, n̄i jika tu'ún-yá táa-i: Nasaa kivi ní kuu tá'an-i tachi yá'a, áchí-ya. Te n̄i ka'an-de: Onde lúli-i.

22 Te tondó tini jínu n̄i kuu chindee-i nuu ñú'un jíin núu ndúcha, ja ká'ni-í kuní. Ko nú kuu sá'a-ní, kundá'ú in̄i-ní náá. Te chindéé chítuu-ní náá, áchí-de.

23 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Te nú kándija-ró, chi chaa kándija te kuu taká ja kuní-de, áchí-ya.

24 Yúan-na te máá táa suchí-ún, n̄i ka'an jaa-ni-de: Kándija-ná, ko chindéé chítuu-ní náá chi tú kándija va'a va'a-ná, áchí-de.

25 Te n̄i jini Jesús ja ní katau ñayivi kuá'a-ún kua'an-i nuu-ya. Te n̄i ka'an xa'an-yá jíin tachi kini-ún: Tachi ñí'in só'ó, ruu tá'ú-rí tiñu nuu-ro. Kenda-ró iní-i, te ma ndivi-ga-ro iní-i, áchí-ya jíin.

26 Yúan-na te tachi-ún, n̄i kana kó'ó. Te tini jínu n̄i ja'ni yí'í xáan-gá-i. Te n̄i kenda kua'an. Te máá suchí-ún, n̄i kundiyi-ni-i. Te n̄i kaka'an tini ñayivi: A n̄i ji'i-i, áchí.

27 Te Jesús, n̄i t̄in-ya ndá'a-í, te n̄i ndukani-ya-í. Te n̄i ndukuiñi-i.

28 Te nuu ní kivi Jesús in̄i ve'e, te chaa káskuá'a jíin-yá, n̄i kajika tu'ún s̄in-de-ya: Naja tú ní kákuu kiñi'in-ná tachi-ún ki'in, áchí-de.

29 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: ñin tá'an yúan, ni ma kenda kuti ki'in, te nú tú kakan ta'u-yo te kondicha in̄i-yo, áchí-ya.

Ja ní ka'an tuku-ya já kúu-ya

30 Te n̄i kakenda-ya yúan. Te n̄i kaja'a-ya kuá'an-ya íchi ndáñúu Galilea. Te tú ní kuní-ya já kúni tu'un ni ñin.

31 Te n̄i stá'an-ya núu chaa káskuá'a jíin-yá: Ñayivi yá'a nastúu-i máá Sé'e chaa nuu ndá'a sáva-ga chaa. Te chaa-ún, ka'ni-dé-ya. Ko nú n̄i ji'i-ya, te nuu uní kivi te nachaku-ya, áchí-ya jíin-de.

32 Te máá-de, tú ní kájuku'un in̄i-de tu'un yá'a. Te n̄i kayu'ú-de kaka tu'ún-de-ya.

Ja ní kastátá'an-de ndé chaa kúñá'nu-ga

33 Te n̄i jaa-ya ñúu Capernaum. Te nuu ní kivi-ya iní ve'e, te n̄i jika tu'ún-yá-de: Naún tu'un n̄i kandatú'ún-ró íchi-ún, áchí-ya.

34 Te máá-de, tú ní kaka'an kuti-dé. Chi ichi-ún n̄i kastátá'an-de ndé chaa kuu ñá'nu-ga.

35 Yúan-na te n̄i jungoo-ya. Te n̄i kana-ya xiní ndí'uxí uu-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Nú ndé chaa kuní-de kunúu-de, te nduu-de sandí'í-na nuu táka tá'an-de. Te kuatíñu-de nuu tá'an-de.

36 Te n̄i t̄in-ya ñin suchí lúli. Te n̄i jani-ya-í ma'ñú-de. Te n̄i junu nchaa-ya-í. Te n̄i ka'an-ya jíin-de:

37 Chaa ja jíin sí'ví-rí kuatá'ú-de ñin suchí lúli nátu'un suchí yá'a, te ruu kuatá'ú-de. Te chaa kuatá'ú rúu, nasu rúu, chi I'a n̄i táji rúu vai-r̄i kuatá'ú-de, áchí-ya.

38 Te n̄i ka'an Juan jíin-yá: Maestro, n̄i kajini-ná ñin chaa ja jíin sí'ví-ní n̄i kiñi'in-de tachi kini kaja'an. Te tú ndikín-de yóó. Te n̄i kajasu-ná nuu-dé. Chi tú ndikín-de yóó, áchí-de.

39 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: M̄a kasú-ro núu-dé, chí ñn cháa ja jíin sí'ví-rí sá'a-de tiñu ñá'nu, m̄a kúu naka'an-de sikí-rí.

40 Chi cháa tú ká'an sikí-yo, ndújíin-de jíin-yó.

41 Te nú ndé cháa kua'a-de ñn yajin ndúcha kó'o-ró jíin sí'ví-rí, te nú súan ná sá'a-de chí kándujíin-ró jíin Cristo, jandáa ká'an-rí jíin-ró ja má xnáa-dé ya'u-de.

Sikí já skívi yóo nuu kuáchi

42 Te nú ñn sūchí lúli yá'a kándija-i ruu te kivi-i kuáchi sá'a ñn cháa, te va'a-ga nú ní nú'ni ñn yosó ká'nu sukun-dé, te kenda-de ki'in-de nuu ndúcha mar núu.

43 Te nú nda'a-ro kuní skívi róo nuu ío kuáchi, xiti ná kí'in. Va'a-ga ja kúchaku tíkú'lu-ró, nasu já kóo ndendúú nda'a-ro kí'in-ro núu infierno, nuu kayú ñu'un ja má ndá'va kuti.

44 Te yúan, ni t̄indákú-de m̄a kúu-ti. Te ni ñu'un-ún m̄a ndá'va kuti.

45 Te nú ja'a-ro kuní skívi róo nuu ío kuáchi, xiti ná kí'in. Va'a-ga ja kúchaku tíkú'lu-ró, nasu já kóo ndendúú ja'a-ro kí'in-ro núu infierno, nuu kayú ñu'un ja má ndá'va kuti.

46 Te yúan, ni t̄indákú-de m̄a kúu-ti. Te ni ñu'un-ún m̄a ndá'va kuti.

47 Te nú nduchi-ro kuní skívi róo nuu ío kuáchi, tava ná kí'in. Va'a-ga kivi-ró ñuú nuu tá'ú Dios tiñu jíin ñn-ni nduchi-ro, nasu já kóo ndendúú nduchi-ro kí'in-ro núu infierno.

48 Te yúan, ni t̄indákú-de m̄a kúu-ti. Te ni ñu'un-ún m̄a ndá'va kuti.

49 Chi taká cháa kuu u'a-de sá'a ñu'un. Te taká kuñu n̄i soko, kuu u'a sá'a ñii.

50 Va'a ío ñii. Ko nú ñii-ún ná náa xikó u'a, ndasa ndu'u'a sá'a-ró núsáa. Ná kuñava'a-ró ñii iní máa-ró. Te m̄a kánaa-ro jíin tá'an-ró, áchí-ya jíin-de.

10

Sikí tú'un tú xndóo tá'an

1 Te n̄i kenda-ya yúan, te n̄i cháa-ya ondé raya ñuu Judea jíin ingá lado yata yúcha Jordán. Te n̄i kutútú tuku ñayivi kuá'a núu-yá. Te n̄i stá'an tuku-ya tú'un nuu-í, nátu'un sá'a-ya.

2 Te n̄i jakoyo cháa fariseo nuu-yá ja kóto nchaa-de-ya. Te n̄i kajika tu'un-de-ya: Á ío ley ja skéndo ñn cháa ñasí'í-de, xí túu, áchí-de.

3 Te máa-yá, n̄i ka'an-ya jíin-de: Naún tiñu n̄i tá'ú Moisés nuu-ro, áchí-ya.

4 Yúan-na te n̄i kaka'an-de: Moisés, n̄i jatú'un-de ja kúva'a acta ndusín, te ndoo-ña, áchí-de.

5 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Sikí já ní'in in̄i añú-ro jíná'an-ró, yuán súan n̄i tá'ú-de tiñu yá'a nuu-ro.

6 Ko onde xnáñúú kivi ní jungoo ñuyivi, chí ja yí jíin já sí'í ní sá'a Dios.

7 Ja yúan kúu ja skéndo cháa táa-de náa-de, te ketá'an-de jíin ñasí'í-de.

8 Te ja ní kuu uu tá'an, ñn-na kúu. Na tuká kúu uu, chí ñn-na kúu.

9 Núsáa te ja á n̄i skétá'an Dios, m̄a ndusín kuti sá'a ñn ñayivi, áchí-ya.

10 Te onde ve'e te cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i kajika tu'un tuku-de-ya sikí tú'un-ún.

11 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Nú ndé cháa skéndo-de ñasí'í-de te tanda'a-dé jíin ingá ña'an, te ísiki ncháa-de ñasí'í-de nú súan.

12 Te nú máa ñasí'í-ún xndóo-ña yíi-ña te tanda'a-ña jíin ingá-de, te tu'un ísiki ncháa sá'a-ña. Achí-ya.

Jesús jíin sūchí lúli

13 Te *n̄i* *ch̄akoyoy* sava *ñ̄ayiv̄i* *n̄u*-yá *j̄ín* *súchí* *lúlí* *ja* *ké'é*-yá-i. Te *ch̄a* *káskuá'a* *j̄ín*-yá, *n̄i* *kaka'an* *xaan*-dé *nuu* *ñ̄ayiv̄i* *vái* *koyo* *j̄ín*-i.

14 Te *n̄i* *jini* *Jesús*. Te *n̄i* *kiti* *in̄i*-yá. Te *n̄i* *ka'an*-yá *j̄ín*-de: *Sía*, ná *kíkoyo* *súchí* *lúlí* *n̄u*-rí, te *m̄a* *kasú-ro* *íchi*-í, *ch̄i* *tá'an* *súan* *kákuu* *ja* *x̄ín* *ñ̄u* *nuu* *tá'ú* *Dios* *tiñu*.

15 *Jandáa* *ká'an*-r̄i *j̄ín*-ró: *Nú* *in̄* *ch̄a* *tú* *játú'un*-de *ñ̄u* *nuu* *tá'ú* *Dios* *tiñu* *nátu'un* *játú'un* *in̄* *súchí* *lúlí*, *m̄a* *kivi* *kuti*-dé *yúan*, *áchí*-yá.

16 Te *n̄i* *junu* *nchaa*-yá-í. Te *n̄i* *xndée*-yá *ndá'a*-yá *xini*-í *jíná'an*-i. Te *n̄i* *jikan* *ta'u*-yá *ja'a*-í.

Chaa kúká

17 *Yúan*-na te *n̄i* *ki'in*-yá *íchi* *kuá'an*-yá. Te *jínu* *in̄* *ch̄a* *súchí* *n̄i* *chaa*-de. Te *n̄i* *jukuiñi* *jítí*-de *nuu*-yá. Te *n̄i* *jika* *tu'un*-de-yá: *Chaa* *v̄a'a* *kúu*-ní *Maestro*. *Ndasa* *sá'a*-ná te *ni'in* *tá'u*-ná *kuchaku*-ná *ñí* *káni*, *áchí*-de.

18 Te *Jesús*, *n̄i* *ka'an*-yá *j̄ín*-de: *Naja* *ká'an*-ro *cháa* *v̄a'a* *j̄ín*-rí. *Tú* *ni* *in̄* *ch̄a* *v̄a'a* *íó* *ch̄i* *máa* *in̄*-ni *Dios*.

19 *A jini-ro* *tú'un* *n̄i* *tá'ú* *tiñu*-yá *n̄u*-ro: *M̄a* *kúsiki* *ncháa* *tá'an*-ró, *m̄a* *ká'ni*-ro *ndíyi*, *m̄a* *sakuí'ná*-ró, *m̄a* *ká'an*-ro *tú'un* *tú'un*, *m̄a* *kuánchaa-ro* *ndátíñu* *tá'an*-ró; *kuandatu* *nuu* *táa-ro* *n̄u* *náa-ro*, *áchí*-yá.

20 Te *máa*-de, *n̄i* *ka'an*-de *j̄ín*-yá: *Taká* *tiñu* *yá'a* a *n̄i* *skíkuu*-ná *onde* *ná* *lúlí*-ná, *Maestro*, *áchí*-de.

21 *Yúan*-na te *n̄i* *ndakoto* *Jesús* *nuu*-dé. Te *n̄i* *kumani*-yá *j̄ín*-de. Te *n̄i* *ka'an*-yá *j̄ín*-de: *in̄*-n̄a *tiñu* *kumani* *sá'a*-ró *núsáa*. *Kuá'an*, te *xikó* *ndí'i*-ró *ja* *ñáva'a*-ró, te *kuá'a*-ró *n̄u* *ñayiv̄i* *ndá'ú*. Te *onde* *andívi* *kóo* *yaji-ro*. *Yúan*-na te *kii*-ró, *kundikin-ro* *rúu* *ki'on*, te *kuandéé* *iní-ro* *j̄ín* *túndó'o* *kii* *siki-ro*, *áchí*-yá.

22 Te *máa* *cháa* *súchí*-ún, *n̄i* *kuxí* *iní*-de *ja* *súan* *n̄i* *ka'an*-yá. Te *n̄i* *kee*-de *kua'an*-de. Te *ndúkuí'a* *in̄i*-de. *Ch̄i* *kua'a* *xáan* *ndátíñu* *ñáva'a*-de.

23 *Yúan*-na te *Jesús*, *n̄i* *ndakoto*-yá *ñí* *xín*-yá. Te *n̄i* *ka'an*-yá *j̄ín* *cháa* *káskuá'a* *j̄ín*-yá: *Xaan* *ú'u* *kivi* *in̄* *ch̄a* *kúká* *iní* *ñ̄u* *nuu* *tá'ú* *Dios* *tiñu*, *áchí*-yá.

24 *Yúan*-na te *chaa* *káskuá'a* *j̄ín*-yá, *kánaa* *iní*-de *kájini* *so'o*-de *tu'un* *n̄i* *ka'an*-yá-ún. *Ko* *n̄i* *ka'an* *tuku* *Jesús* *j̄ín*-de: *Hijo*, *chaa* *ja* *xáan* *káchiñú'un*-de *xu'un*, *xaan* *ú'u* *kivi*-de *ñ̄u* *nuu* *tá'ú* *Dios* *tiñu*.

25 *Yachi-ga* *ja'a* *in̄* *camello* *yau* *yiki* *tikuí*, *vásá* *in̄* *chaa* *kuká* *kivi*-de *ñ̄u* *nuu* *tá'ú* *Dios* *tiñu*, *áchí*-yá.

26 Te *máa*-de, *ví'í*-gá *kánaa* *iní*-de, *kájani* *in̄i*-de: *Ndé* *chaa* *kaku* *núsáa*.

27 *Yúan*-na te *Jesús*, *n̄i* *ndakoto*-yá *n̄u*-dé. Te *n̄i* *ka'an*-yá: *J̄ín* *cháa* *m̄a* *kúu* *kuti*, *ko* *tú* *súan* *kúu* *j̄ín* *Dios*. *Chi* *taká*-ni *tiñu* *ndí'i*-ni *kúu* *sá'a* *Dios*, *áchí*-yá.

28 *Yúan*-na te *Pedro*, *n̄i* *ka'an*-de *j̄ín*-yá: *Náa*, *n̄i* *kaskéndo*-ná *taká* *ndatíñu*-ná. Te *n̄i* *kandikin*-ná *ní* *vai*-yó, *áchí*-de.

29 Te *n̄i* *ka'an* *Jesús*: *Jandáa* *ká'an*-r̄i *j̄ín*-ró: *Nú* *in̄* *chaa* *n̄i* *skéndo*-de *ve'e*-de, *xí* *ñani*-de, *xí* *kuá'a*-de, *xí* *táa*-de, *xí* *náa*-de, *xí* *ñásí'í*-de, *xí* *sé'e*-de, *xí* *tá'u*-dé, *ja* *siki* *rúu* *j̄ín* *siki* *tú'un* *v̄a'a* *ká'an*-r̄i,

30 te *nani'in*-dé *in̄* *ciento* *vuelta* *vina* *kúu* *ve'e*, *kúu* *ñani*, *kúu* *kuá'a*, *kúu* *náa*, *kúu* *se'e*, *kúu* *ta'u*. *Ko* *chindikin*-i-de. *Ko* *onde* *inga* *vida* *chaa*, *yúan*-na te *kuchaku*-de *ñí* *káni*.

31 Te *kua'a* *cháa* *kúnúu*, *nduu*-de *sandi'í*-n̄a. Te *chaa* *sandi'í*-n̄a, *ndunúu*-de, *áchí*-yá.

Ja ní ka'an tuku-yá ja kúu-yá

32 Te *ká'jin*-de *íchi* *ní* *kakaa*-de *kája'an*-de *ñ̄u* *Jerusalén*. Te *Jesús*, *yóxnúu*-yá *nuu*-dé. Te *n̄i* *kánaa* *iní*-de *kájini* *so'o*-de. Te *ñayiv̄i* *káindikin*-yá-ún *káyu*-ú-i.

Yúan-na te n̄i kana s̄iin tuku-ya xiní ndí'uxí uu cháa-ún. Te n̄i kastu'ún-ya nuu-dé taká tu'un kii sik̄i-ya:

³³ Ná kuní-ro: Kaa-yó kí'in-yo ñúu Jerusalén. Te yúan natuu máa Sé'e cháa nuu taká sutu ñá'nu, jíin núu cháa káchaa tutu. Te ndonda-de sik̄i-ya kuu-ya. Te nachí-i-de-ya ndá'a cháa s̄iin naciún.

³⁴ Te cháa-ún, sákátá-de nuu-ya. Te kua'a-de ta'u-ya. Te tiv̄i s̄i'ví-de nuu-ya. Te ka'ni-dé-ya. Ko nuu uní kiv̄i te nachaku-ya, áchí-ya.

Favor jikán Jacobo jíin Juan nuu-ya

³⁵ Yúan-na te Jacobo jíin Juan, se'e Zebedeo, n̄i jakoyo-de nuu-ya. Te n̄i kaka'an-de jíin-ya: Maestro, kákuni-ná ja sá'a-ní ñin ja kakán-ná nuu-ní, áchí-de.

³⁶ Te máa-ya, n̄i ka'an-ya jíin-de: Ndasa kákuni-ro ja sá'a-ri jíin-ró, áchí-ya.

³⁷ Te n̄i kaka'an-de jíin-ya: Kua'a-ní xiin-ní kuxiukú-ná jíin-ní, ñin-ná ichi ndává'a-ní, te inga-ná ichi ndávésé-ní, kiv̄i ndúñá'nu-ní, áchí-de.

³⁸ Yúan-na te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Tú kájin-ro naún kúu ja kájikān-ro. Á kuu ndo'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sik̄i-rí, xí kúu kuanducha-ro núu ní janducha-rí, áchí-ya.

³⁹ Te máa-de, n̄i kaka'an-de: Kuu sá'a-ná, áchí-de. Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Jandáa, ja ndó'o ta'an-ro jíin-rí jíin túndó'o kii sik̄i-rí, te nuu ní janducha-rí, kuanducha-ro,

⁴⁰ ko ja kúxiukú-ró ichi ndává'a-ri jíin ichi ndávésé-rí, nasu máa-rí tá'ú tíñu ja kuá'a-ri nuu-ro, ch̄i ío tu'a ja kúu ñin cháa, te cháa-ún ni'in, áchí-ya.

⁴¹ Te uxi-ga cháa-ún, n̄i kájin-ro so'o-de tu'un yá'a. Te n̄i kakit̄i in̄i-de nuu Jacobo jíin núu Juan.

⁴² Te Jesús, n̄i kana-ya xiní-dé. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kájin-ro ja taká cháa kájito-de natu'un cháa kakuñá'nu nuu ñáyivi, te kátá'ú téyí-de tíñu nuu-í. Te ja kakuñá'nu sik̄i máa-de, suni kát̄in n̄i'in so'o-de.

⁴³ Ko sik̄i róo jíná'an-ró, na tú súan koo: Ch̄i nú ndé róo kuní kuñá'nu nuu tá'an-ró, te róo kúu ja kuátíñu nuu tá'an-ró.

⁴⁴ Te nú ndé róo kuní kunúú, yuán ndúu mozo nuu taká-ro.

⁴⁵ Ch̄i máa Sé'e cháa na tú vai-ya ja kuátíñu ñáyivi núu-ya, ch̄i sua játíñu-ya núu ñáyivi te kua'a-ya máa-ya kuu-ya ja nákuaan-ya kuá'a ñáyivi, áchí-ya.

Bartimeo, cháa kuáa

⁴⁶ Yúan-na te n̄i jakoyo-ya ñúu Jericó. Te yúan n̄i ndenda-ya jíin cháa káskuá'a jíin-ya jíin ñáyivi kuá'a xáan. Te Bartimeo cháa kuáa, se'e Timeo, káncha-de yu'íchi, jikán-de caridad.

⁴⁷ Te n̄i jini tu'un-de ja Jesús ñuu Nazaret kúu-ya. Te n̄i kejá'a-de kána kó'o-de: Jesús, Se'e David, kundá'ú in̄i-ní náa, áchí-de.

⁴⁸ Te kua'a-í, n̄i kaka'an xaan-í nuu-dé, ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máa-de, ví'í-gá n̄i kana kó'o-de: Tata Se'e David, kundá'ú in̄i-ní náa vij̄, áchí-de.

⁴⁹ Yúan-na te Jesús, n̄i jukuiñi-ya. Te n̄i ka'an-ya: Kana xiní-dé ná kí-de, áchí-ya. Te n̄i kakana-i cháa kuáa-ún: Ma ndúkuí'a in̄i-ro. Ndukuiñi ná chó'o, ch̄i kána-ya róo, áchí-i jíin cháa-ún.

⁵⁰ Yúan-na te máa cháa-ún, n̄i skána-de tikachí-de. Te n̄i ndukuiñi-de. Te n̄i jaa-de nuu Jesús.

⁵¹ Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Naún sá'a-ri jíin-ró kuní-ro, áchí-ya. Te cháa kuáa-ún, n̄i ka'an-de jíin-ya: Maestro, ja ná ndúndij̄in nduchi-ná kuní-ná, áchí-de.

⁵² Te Jesús, ni ka'an-ya jíin-de: Kuá'an núsáá. Ja kándija-ró ní nama róó, áchí-ya. Te ni ndundijin-ni nduchi-dé. Te ni ndikin-de Jesús kua'an-de ichi-ún jíin-yá.

11

Ja ní kivi Jesús ñuu Jerusalén

¹ Te ni kakuyani-ya ñuu Jerusalén, ñuu Betfagé, jíin ñuu Betania, chii yuku Olivos. Te ni táji-yá uu chaá káskuá'a jíin-yá kua'an-de.

² Te ká'an-ya jíin-de: Kuá'an ñuu kánchaa nuu-ro jíin. Te nuu kivi-ni-ró yúan, te ni'in-ro ñin burro nú'ni-ti, ja ní ñin chaá té koso-gá-de-ti. Te ndáji-ró-ti, te kii-ró jíin-ti.

³ Te nú ndé chaá ká'an jíin-ró: Naja sá'a-ró súan, achi-de. Te kachi-ro kúni-de: Máá Jító'o-yo jínu nú'ún-yá-ti, achi-ro. Yúan-na te táji-ni-de-ti kii-ró jíin-ti, áchí-ya jíin-de.

⁴ Te ni kaja'an-de. Te ni kani'in-dé burro-ún nú'ni-ti yúx'é é ichi yatá ké'e, nuu náketá'an uu ichi. Te ni kándáji-de-ti.

⁵ Te sava ja ká'in yúan, ni kaka'an jíin-de: Naún kásá'a-ró sá burro jian kándáji-ró, áchí.

⁶ Yúan-na te máá-de, ni kaka'an-de jíin-ún, natu'un ni tá'ú Jesús tiñu nuu-dé. Te vásá ní kasía-ún-de vai-de.

⁷ Te ni chaá-de jíin burro-ún nuu Jesús. Te ni kaxndée-de tikachi-de siki-ti. Te ni jukoso-yá-ti.

⁸ Te kua'a-dé, ni kakin-de tikachi-de ini ichi, te sava-ga-de, ni kaja'nu-de numa yúnu. Te ni kakin-de ini ichi-ún.

⁹ Te ñayivi kája'an ichi núu-yá, jíin ñayivi kándikin ichi yatá-yá, kaka'an jaa-i: Xáan va'a I'a kúu-ya. Ná nákana jaa-yó-yá, chi ndiso-ya tiñu máá Tatá Dios.

¹⁰ Te kákusi iní-yo, chi táa-yo David, a yani tá'ú-de tiñu nuu-yo. Xáan va'a I'a kúu-ya ondé andívi, áchí-i.

¹¹ Te ni kivi Jesús ini ñuu Jerusalén, jíin ini ve'e ij. Te ni ndakoto-ya núu táká ndatiñu ín ní yúan. Te nuu ní ini, te ni kenda-ya kuá'an-ya ñuu Betania jíin máá uxí uu-de.

Tu'un mérkexe

¹² Te kivi xían-ún, ni kakenda-ya kuá'an-ya ini ñuu Betania. Te ni chaá soko chii-ya.

¹³ Te onde jíká ní jini-ya ñin mérkexe ja ío numa ndá'a. Te ni kandita-ya kuá'an-ya, jáni ini-ya já ní'in-yá ja kée-yá núu. Te nuu ní jaa-ya núu mérkexe-ún, tú kuti naún ní ní'in-yá, chi máá núma-ní ío. Chi nasu kivi kúun nde'e kúu.

¹⁴ Yúan-na te Jesús, ni ka'an-ya: Ni ñin tuká naún kée kúti ndé'e xiní-ro ní káni, áchí-ya jíin mérkexe-ún. Te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kajini so'o-de ja súan ni ka'an-ya.

Ja ní sándoo-ya vé'e ij

¹⁵ Te ni jakoyo-ya ñuu Jerusalén. Te ni kivi Jesús ini ve'e ij. Te ni kiñi'in-ya ñayivi kájaan káxikó ín-i ini ve'e ij-ún kája'an-i. Te ni skuío káni-ya mesa chaá káxndái xu'ún, jíin silla chaá káxikó paloma.

¹⁶ Te tú ní já'a-ya tú'un ja'a ni ñin-i jíin kiyi ini ve'e ij-ún.

¹⁷ Te ni stá'an-ya tú'un nuu-í: Á tú yóso núu tutú ja vé'e-ri, ve'e nuu kájukan ta'u táká ñayivi nání. Ko máá-ró, a ni kanasá'a-ró yaú kava ñaku'ná, áchí-ya.

18 Te cháa káchaa tutu jíin sutú ñá'nu, n̄i kajini so'o-de tu'un-ún. Te kándúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-ya. Ko káyú'ú-de-ya, chi taká ñayivi kánaa iní-i kajini so'o-i tu'un stá'an-ya.

19 Te nuu kuá'ini, te n̄i kenda Jesús in̄i ñuu-ún, kua'an-ya.

Ja ní ichi mérkexe

20 Te jañá'an inga kivi, n̄i kanaja'a-ya kuá'an-ya. Te n̄i kajini-ya mérkexe-ún ja á n̄i ichi onde yo'o.

21 Yúan-na te n̄i nuku'un in̄i Pedro. Te n̄i ka'an-de jíin-yá: Maestro, nde'é-ní mérkexe-ún ja ní ka'an ndiva'a-ní jíin. Te vina a n̄i ichi ii, áchí-de.

22 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Kandíja nuu Dios,

23 chi jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ndé cháa ka'an-de jíin yúku yá'a: Kuxio, te jungoo-ró ondé nuu mar, te nú tú kani sikí in̄i-de, chi sua kándíja-de ja súan kuu ja ní ka'an-de-ún, te ja ní jikan-de-ún, ni'in-dé.

24 Ja yúan ká'an-ri jíin-ró: Taká ja jikan-ro, te kakan ta'u-ro jíin, te ná kándíja-ró já ní'in-ro, te ni'in-ro.

25 Te nú kájukan ta'u-ro, te kuña ká'nu in̄i-ro núu ndé ñn cháa jíto u'u róo, náva'a máa Táa-ro kánchaa-ya ondé andívi, suni kuña ká'nu in̄i-ya núu kuáchi-ró.

26 Chi nú tú kuña ká'nu in̄i-ro, suni súan máa Táa-ro kánchaa-ya ondé andívi, ma kuña ká'nu in̄i-ya núu kuáchi-ró, áchí-ya.

Siki tíñu ndíso Jesús

27 Te n̄i najakoyo tuku-ya ñúu Jerusalén. Te jika kuu-ya iní ve'e ii. Te sutu ñá'nu, jíin cháa káchaa tutu, jíin cháa n̄i kayii, n̄i chakoyo-de nuu-yá.

28 Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Na jíin tú'un sá'a-ró tíñu yá'a. Te ndéja ní ka'an jíin-ró sá'a-ró tíñu yá'a, áchí-de.

29 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Ná kaká tu'un-rí róo ñn tu'un, te kachi-ro núu-rí. Yúan-na te ná kachi-ri nuu-ro na jíin tú'un sá'a-ri tíñu yá'a.

30 Ja ní skuánducha Juan sáa, á onde andívi ní kii tu'un, xí cháa n̄i tá'ú tíñu. Kastu'ún, áchí-ya.

31 Yúan-na te n̄i kanda'tu'ún máa-de: Nú ka'an-yo: Ja ondé andívi. Te kachi-de kuni-yó: Naja tú ní kákandíja-ró núu-dé núsáa.

32 Te nú ka'an-yo já cháa n̄i tá'ú tíñu. Te káyú'ú-yo ñayivi, chi ndivii-í kájani ndaa in̄i-i ja cháa n̄i jani tu'un Dios n̄i kuu Juan, áchí-de jíin tá'an-de.

33 Ja yúan ní kaka'an-de: Tú kájini-ri, áchí-de jíin Jesús. Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Suni ruu, tú kachi-ri nuu-ro na jíin tú'un sá'a-ri tíñu yá'a núsáa, áchí-ya jíin-de.

12

Chaa kásatiñu nuu itú uva

1 Te n̄i keja'á-yá n̄i ka'an-ya tú'un yátá jíin-de jíná'an-de: ñn cháa, n̄i nachu'un-de ñn itú uva. Te n̄i jasú-de jakú. Te n̄i jacha-de ñn yaú nuu kaxín-de. Te n̄i ndukani-de ñn torre. Te n̄i xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíin. Te n̄i kee-de kua'an jiká-de.

2 Te ñn kivi te n̄i tájí-de ñn mozo-de vai nuu já kásatiñu jíin uva-ún, ja vái naki'in-de nde'e itú uva nuu já ní kásatiñu-ún.

3 Ko máa-ún, n̄i kakatñn-ún mozo-de. Te n̄i kastují-dé. Te n̄i kakiñi'in-ún-de. kuano'on sáni-ni-de.

4 Te máa jíto'o, n̄i natájí tuku-de inga mozo-de vai nuu já kásatiñu-ún. Te n̄i kastují-ún xiní mozo-de. Te n̄i kasákátá nuu-dé. Te n̄i kakiñi'in-ún-de kuano'on-dé.

⁵ Te máá jíto'ò uva, nì nàtájí tuku-de inga chaa vai. Te nì kaja'ni-ún-de jíín kuá'a-gá-de. Te sava-de nì kastují. Te sava-de nì kaja'ni.

⁶ Ko máá jíto'ò, íó ìn se'e-de ja kúndá'ú inì-de. Te onde sandí'í-nà nì tájí-de se'e-de vai nuu cháa kásátiñu. Te nì ka'an-de: Ná kóo jíñú'ún yúán núu sé'e-rì, áchí-de.

⁷ Ko máá já kásátiñu-ún, nì kandaṭu'ún: Chaa yá'a xíin tá'ù. Ná chó'ò, ná ká'ni-yo-dé, te ná ndóo ta'ù-dé kuu-yó, áchí.

⁸ Te nì kakatìin-ún sé'e-de. Te nì kaja'ni-ún-i. Te nì kaskána ndiyi-ún yatá itú uva.

⁹ Ndasá sá'a jito'ò itú uva-ún núsáá. Chaa-de, te xnáa-dé ja ní kasátiñu-ún. Te kuá'a-de itú uva-ún nuu sáva-ga chaa, áchí-ya.

¹⁰ Ni tutú ì yá'a te ka'u-ga-ro náún. Yuu já ní kaské'ichi chaa kácutá'an, ya'á kúu máá yúu ndíso fuerza jikì.

¹¹ Máá Tatá Dios, nì sá'a-ya súan. Te kánaa iní-yo ndé'é-yó tíñu yá'a, áchí-ya jíín-de.

¹² Te kándúkú-de modo tìin-de-ya. Chi nì kajuku'un inì-de ja síkí máá-de kúu tu'un yatá ní ka'an-ya-ún. Ko nì kayu'ú-de nì kajito-de ñayivi. Te nì kaxndóo-de-ya, te kaja'an-de.

Sikì xú'ún yóo

¹³ Te nì katájí-de sava chaa fariseo jíín chaa herodiano kaja'an-de nuu-yá, náva'a tìin yatá-de-ya jíín yakú tu'un.

¹⁴ Te nì chakoyo-de. Te nì kaka'an-de jíín-yá: Maestro, kájini-ná ja ká'an ndaa-ní. Te tú yú'ú-ní jito-ní ni ìn chaa, chí tú ndé'é-ní ndasa jíto taká chaa, chí sua stá'an ndaa-ní ichi Dios. Á kuu kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César, xí túu. Á kuá'a-yó, xí ma kuá'a-yó, áchí-de jíín-yá.

¹⁵ Yúan-na te máá-yá, a nì juku'un inì-ya já xndá'ú-de-ya kákuñi-de. Te nì ka'an-ya jíín-de: Naja kájito nchaa-ro rúu. Kuá'a xu'ún jíán ná kí ndé'é-rí, áchí-ya.

¹⁶ Te máá-de, nì kaja'a-de xu'ún-ún nuu-yá. Te nì ka'an-ya jíín-de: Ndé chaa kúu chaa ncháá nuu yá'a, jíín tú'un yóso yá'a, áchí-ya. Te nì kaka'an-de jíín-yá: César kúu, áchí-de.

¹⁷ Te Jesús, nì ka'an-ya jíín-de: Kuá'a ja xíin César nuu César, te ja xíin Dios nuu Dios, áchí-ya. Te nì kánaa xáan iní-de nì kajini so'o-de tu'un nì ka'an-ya.

Sikì já náchaku ndiyi

¹⁸ Yúan-na te nì chakoyo chaa saduceo nuu-yá. Te chaa-ún, káka'an-de ja tú nachaku kuti ndiyi. Te nì kajika tu'un-de-ya:

¹⁹ Maestro. Moisés, nì chaa-de tutú nì ndoo jíín-yó, nú ñani ìn chaa kuu-de, te ndoo ñasí'í-de, te nú tú se'e-de ní íó, te ñani-de naki'in ñasí'í-de, te nandakìn-de tata ñani-de, áchí tutú-ún.

²⁰ Te nì ka'io usia ñani. Te chaa núú, nì tanda'a-dé. Yúan-na te nì jí'í-de. Te tú ní xndóo-de tata-de.

²¹ Te chaa uu, nì naki'in-de-ña. Te nì jí'í-de. Te ni chaa-ún, tú ní xndóo-de tata-de. Te chaa unì, suni súan.

²² Te ndí'usiá-de, nì kanchaka-de-ña. Te tú ni ìn-de ní xndóo-de tata. Te onde sandí'í-nà te nì jí'í máá ñá'an-ún.

²³ Núsáá te kivi náchaku taká ndiyi, ja náchaku máá ñaní jíná'an-de, te ndé ìn-de kuu-ña ñasí'í-de, chí ndí'usiá-de, nì kanchaka-de-ña, áchí-de jíín-yá.

²⁴ Yúan-na te Jesús, nì ka'an-ya jíín-de: Tú kájuku'un inì-ro jíín tutú ì, ni jíín fuerza Dios. Yuán ní kastíví-ró tú'un.

25 Chì kivi náchaku-de ma'ñú ndíyi, ni tuká tanda'a kúti-dé, ni ma nátanda'a máá-ña. Chì nduu-de nátu'un ndajá'a ká'io andívi.

26 Te siki ndíyi ja náchaku, á té ka'u-ga-ro tutú Moisés, ndasa ni ka'an Dios jíin-de ma'ñú yukú: Máá-rí kúu Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, áchí-ya jíin Moisés.

27 Ko nasu Dios chaá ni kaji'i kúu-ya, chì sua Dios chaá káichaku kúu-ya. Xaan kástivi-ró tú'un núsáá, áchí-ya jíin-de.

Tu'un tá'ú tíñu kánúú xa'an-gá

28 Te ñin chaá cháa tutu ni jini so'o-de kástatá'an-de, ni jaa-de. Te ni jini-de ja vá'a ni nachísó-yá tu'un nuu-dé. Te ni jika tu'un-de-ya: Ndé tu'un kánúú xa'an-gá nuu táká tu'un ni tá'ú-yá tíñu sáá, áchí-de.

29 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Ya'á kúu tu'un kánúú xa'an-gá nuu táká-ga: Kuni so'o Israel, máá Tatá-yo Dios, máá ñin-ni-ya ío.

30 Núsáá te kumani-ro jíin máá Tatá-ro Dios onde jíin iní jíin añú-ro, jíin ní nuu jini tuni-ro, jíin ní fuerza-ro. Ya'á kúu tu'un tá'ú tíñu kánúú xa'an-gá.

31 Te tu'un uu kúu suni nátu'un inga-ún: Kundá'ú ini-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú ini-ro máá-ró. Tuká inga tu'un tá'ú tíñu kánúú-ga ío, chi ya'á-na, áchí-ya jíin-de.

32 Yúan-na te chaá cháa tutu, ni ka'an-de jíin-yá: Jandáa Maestro, va'a ká'an-ni, chì Dios ñin-ni-ya ío, te tuká inga Dios ío.

33 Te kumani-yo jíin-yá onde jíin iní jíin añú-yo, jíin ní nuu jini tuni-yo, jíin ní fuerza-yo, te kundá'ú ini-yo tá'an-yó nátu'un kundá'ú ini-yo máá-yó, kánúú xa'an-gá ya'á vásá já ká'mu-yó kiti jíin táká kiti ká'ni-yo nuu-yá, áchí-de jíin-yá.

34 Yúan-na te ni jini Jesús ja vá'a xaan ní xndíó káni-de tu'un. Te ni ka'an-ya jíin-de: A yani kuu kivi-ró ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, áchí-ya. Te ni ñin-de, tuká ní chundéé ini-de kaka tu'un-de-ya:

Siki Sé'e David

35 Te ni stá'an Jesús ini ve'e ii. Te ni ka'an-ya: Naja káka'an chaá káchaa tutu ja Cristo kúu Se'e David.

36 Chì suni máá David, ni ka'an-de ni sá'a Espíritu Santo jíin-de: Máá Tatá Dios ni ka'an-ya jíin Jító'o-ri: Nungoo-ró íchi ndává'a-ri, te ná chúkú-rí chaá kájito u'u róo, kuu-de teyu kuxndí ja'a-ro, áchí Dios. Achí David.

37 Chì suni máá David, Jító'o, ni ka'an-de jíin-yá. Te ndasa kuu máá-yá se'e-de núsáá, áchí-ya. Te táká ñayivi ndá'ú, ni ka'io ini ni ka'io añú-i ni kajini ná'in-i ja ká'an-ya.

Siki já ní kana jíin-yá nuu-í

38 Te ni stá'an-ya tú'un. Te ni ka'an-ya jíin-i: Koto-ró máá-ró nuu cháa káchaa tutu. Chì kákuni-de kaka-de jíin sú'nu káni. Te kákuni-de ja ká'an sa'an-yo jíin-de nuyá'u.

39 Te silla onde xini mesa ini ve'e sinagoga, jíin silla xini mesa nuu ío xini kákuni-de.

40 Te chaá yá'a kákókó-de ve'e ña'an kéndoo ndá'ú, te kásá'a-de ja túu kuachi-de, yuán kájikan ta'u ná'an-de. Chaá yá'a ví'í-gá ta'nu ndatu-de, áchí-ya.

Ja ní soko ñá'an viuda xu'un

41 Te kánchaa Jesús ichi nuu janú nuu kásoko-í xu'un. Te ndé'é-yá ndasa káchu'un kua'a ñayivi xu'un iní janu-ún. Te kua'a cháa kúká, ni káchu'un téyí-de.

42 Te *n̄i* *chaa* *ɪn* *ñá'an* ní *kendoo* *ndá'ú*. Te *n̄i* *chindee-ña* *úu* *xu'ún* *yíkí* *náa*, *ja* *kúu* *ɪn* *centavo*.

43 *Yúan-na* te *n̄i* *kana-ya* *xiní* *cháa* *káskuá'a* *jíin-ya*. Te *n̄i* *ka'an-ya* *jíin-de*: *Jandáa* *ká'an-ri* *jíin-ró*, *ja* *ñá'an* ní *kendoo* *ndá'ú* *yá'a*, *n̄i* *chu'un-ga-ña* *vásá* *táká* *ñayivi* ní *kachu'un* *in̄i* *janu-ún*.

44 *Chi* *taká-i*, *n̄i* *kachu'un-i* *ja* ní *ndendoso* *sikí-í*. *Ko* *ñá'an* *yá'a*, *vasa* *kúndá'ú-ña*, *ko* *n̄i* *chu'un* *ndi'i-ña* *ja* *ñáva'a-ña*, *onde* *jíin* *táká* *ja* *kúchaku-ña*, *áchí-ya* *jíin-de*.

13

Tun̄i nuu kúyani nchaq Jesús

1 Te *n̄i* *ndenda-ya* *in̄i* *ve'e* *ii*. Te *ɪn* *chaa* *skuá'a* *jíin-ya*, *n̄i* *ka'an-de* *jíin-ya*: *Maestro*, *nde'é-ní* *ná* *xaan* *lúu* *yu* te *luu* *ve'e* *íó*, *áchí-de*.

2 Te *Jesús*, *n̄i* *ka'an-ya* *jíin-de*: *Á* *ndé'é-ró* *núu* *táká* *ve'e* *ná'nu* *yá'a*. *Ma* *kútá'an-ga* *ni* *ɪn* *yu*, *ch̄i* *ɪn* *kivi* te *ndi'i* *ndua*, *áchí-ya*.

3 Te *n̄i* *jungoo-ya* *ondé* *yuku* *Olivos*, *ichi* *núu* *vé'e* *ii*. Te *Pedro*, *Jacobo*, *Juan*, *jíin* *Andrés*, *n̄i* *kajika* *tú'ún* *sín-de-ya*:

4 *Kastu'ún-ní* *nuu-ná*. *Ndé* *kivi* *kóo* *taká* *tiñu* *yá'a*. Te *naún* *tun̄i* *koo* *nuu* *kúyani* *chaa* *taká* *tiñu* *yá'a*, *áchí-de*.

5 Te *Jesús*, *n̄i* *kejá'a-ya* *ká'an-ya* *jíin-de*: *Koto-ró* *máa-ró* *jíná'an-ró*, *náva'a* *tú* *xndá'ú* *ni* *ɪn-de* *róo*.

6 *Ch̄i* *kikoyo* *kua'a* *cháa* *ki'in* *núu-de* *sí'ví-rí*, te *ka'an-de*: *Máa-rí* *kúu* *Cristo*, *achi-de*. Te *xndá'ú-de* *kua'a* *xaan* *ñayivi*.

7 Te *nú* *n̄i* *kajini* *tú'un-ró* *káka'an* *ja* *íó* *guerra* *xí* *ja* *kóo* *guerra*, te *ma* *yú'ú-ro*. *Ch̄i* *kánúu* *kóo* *súan*. *Ko* *té* *j̄inu-ga* *kivi*.

8 *Ch̄i* *ndonda* *nación* *siki* *nación*, te *ñuu* *siki* *ñúu*. Te *yá'a* *yúan* *taan*, te *n̄i'in*, te *koo* *tama*, te *n̄i'in* *ñayivi*. *Ya'a* *kákuu* *tundó'o* *kejá'a* *núu*.

Tu'un ndasa ndo'o ñayivi kákandija

9 Te *koto-ró* *máa-ró*, *ch̄i* *nastúu-de* *róo* *nuu* *junta*. Te *in̄i* *ve'e* *sinagoga* *xndó'o-de* *róo*. Te *onde* *nuu* *gubernador* *jíin* *núu* *rey* *kana-de* *xini-ro* *ja* *siki* *rúu*. Te *kani* *ndaq-ro* *tú'un* *nuu-dé*.

10 Te *j̄inu* *ñú'ún* *ja* *xná'an-ga* *kuicha* *tú'un* *va'a-ri* *nuu* *táká* *ñayivi*.

11 Te *nú* *kinchaka-de* *róo*, *ja* *nastúu-de* *róo*, *ma* *nákani* *tú'a* *in̄i-ro* *ndasa* *ka'an-ro* *jíin-de*. *Ch̄i* *ja* *kuá'a-ya* *núu-ro* *hora* *j̄ian*, *yuán* *ká'an-ro*. *Ch̄i* *nasu* *máa-ró* *ká'an*, *ch̄i* *Espíritu* *Santo* *ka'an*, *áchí-ya*.

12 Te *ñani* *jíin* *ñaní* *nastúu* *tá'an* *ja* *ná* *kúu*. Te *táa* *jíin* *sé'e*, te *se'e-ún* *ndonda* *siki* *táa*, te *ka'ni* *tá'an*.

13 Te *taká* *ñayivi*, *koto* *u'u-i* *róo* *ja* *siki* *rúu*. *Ko* *chaa* *kundij* *n̄i'in* *onde* *kivi* *j̄inu*, *chaa-ún* *kaku*, *áchí-ya*.

14 *Ko* *nú* *n̄i* *kajini-ro* *ja* *káchá'an* te *n̄i* *tucha* *taká* *ndatíñu* *nuu* *má* *kúu* *kuti* *kóo* *súan* *núu*, *nátu'un* *n̄i* *ka'an* *Daniel* *chaa* *n̄i* *jani* *tú'un* *Dios* (*chaa* *ká'u*, *ná* *júku'un* *in̄i-de*), *yúan-na* te *ñayivi* *káxiukú* *in̄i* *ñuu* *Judea*, *ná* *kunu-i* *kingoyo-i* *onde* *yuku*.

15 Te *chaa* *kánde* *xini* *vé'e*, *ma* *núu-de* *ndivi-de* *in̄i* *ve'e* *ki'in-de* *ndatíñu-de*.

16 Te *chaa* *kánde* *onde* *rancho*, *ma* *naxió* *káva* *yátá-de* *náki'in-de* *tikachí-de* *ichi* *yatá-dé*.

17 *Ko* *kivi-ún* *naka* *ndá'ú* *kuu* *ja* *káñu'un* *se'e*, *jíin* *ja* *káskáxin-í*.

18 *Ná* *kakán* *ta'u-ro* *núsáa*, *náva'a* *tú* *kunu-ró* *máa* *viko* *v̄jin* *ki'in-ro*.

19 *Ch̄i* *kivi-ún* *koo* *tundó'o*, *ja* *té* *tuká* *koo* *onde* *kivi* *ní* *sá'a* *Dios* *ñuyivi*, te *onde* *vina*, te *ni* *ma* *kóo-ga*.

20 Te nú máá Tatá Dios, tú ní náxndíyi-ya kiví-ún núú, ni ñn cháa mā káku kuti-dé núú. Ko ja sikí cháa ñi nakaji-ya, yuán ní náxndíyi-ya kiví-ún.

Tuni máá kiví sándí'i-na

21 Núsáá te nú ndé cháa ká'an jíin-ró: Yá'a ndé'é-ró kánchaa Cristo, xí: Yúan ndé'é-ró kánchaa-ya, mā kándíja-ró já ká'an-de.

22 Chì kenda Cristo xndá'ú, jíin cháa kani tu'un tú'ún. Te sá'a-de tuni tiñu ñá'nu xaan, náva'a xndá'ú-de onde cháa ñi nakaji-ya, te nú ná kúu sá'a-de.

23 Koto-ró máá-ró, chì a ñi kachì ndí'i-rì nuu-ro, áchí-ya.

24 Te kiví ndí'i koo tundó'o-ún, kutúun ndikandii, te yoó mā ndíi-gá.

25 Te tiñuú xíní, jungoyo-tì íchi ándíví kii-tì. Te taká fuerza andíví, ndí'i ka'ya.

26 Yúan-na te kuni ñayivi núu máá Sé'e cháa kii-ya íchi ándíví núu vikó nu'ún jíin kuá'a fuerza ja ndúñá'nu-ya.

27 Yúan-na te táji-ya ndajá'a-ya kingoyo. Te nastútú-ya ñayivi ní nakaji-ya ndíkúun lado ñuyivi, onde nuu ndí'i ñu'un, te onde nuu ndí'i andíví.

28 Vina te skuá'a-ró ndasa sá'a yunu mékexé. Nú a ñi nduyúcha núma, te ñi najaa nda'a, te a kájinì-ro já á ñi kuyani viko sáú.

29 Suni súan róó, nú a ñi kájinì-ro kuákuu taká tiñu yá'a, te kuni-ro já á yani jaá kiví-ún.

30 Jandáa ká'an-rì jíin-ró ja má náa ñayivi yá'a, onde ná skíkuu taká tiñu yá'a.

31 Andíví jíin ñuyivi chì naa, ko tu'un ká'an-rì chi mā náa.

Sikí já kúndito-i

32 Ko kiví kóo-ún, jíin hora, tú ni ñn cháa jiní, ni ndajá'a ká'io andíví, ni máá Sé'e-ya, chì máá ñn-ni máá Táa-yo Dios jiní-ya.

33 Koto-ró máá-ró, te kundito-ró, te kakan ta'u-ro. Chì tú kájinì-ro ña kiví kóo.

34 Chì nátu'un ñn cháa kua'an jíká-de. Te ñi xndóo-de ve'e-de. Te ñi ja'a-de tu'un nuu mozo-de, ná tiñu sá'a ñn ñn-de. Te cháa ndíto yuxé'é, ñi ta'u tiñu nuu-dé, ná kúndito-de.

35 Núsáá te kundito-ró, chì tú kájinì-ro ña hora nchaa jito'o ve'e-ún, á aini, á ñúú, á kána lí'li, á jañá'an.

36 Chì sánaa iní-ro te nchaa-ni-ya. Te ni'in-ya róó kákixi-ro.

37 Te taká tu'un ká'an-rì jíin-ró yá'a, suni ká'an-rì jíin ndívii-í jíná'an-i. Kundito jíná'an-ró, áchí-ya.

14

Ja ní kanatñn tu'un tá'an sikí Jesús

1 Te uu-ga kiví te vásá ní kuu Pascua jíin viko kóo statilá tú yí'i yujan ía. Te sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, ñi kandúkú-de modo ndasa xndá'ú-de-ya te tñn-de-ya. Te ka'ni-dé-ya kákunì-de.

2 Te ñi kaka'an-de: Mā kúu sá'a-yó máá kiví viko, chì nú súan te ndonda vaá ñayivi, áchí-de.

Jesús jíin ñá'an ndíso perfume

3 Te kánde-ya ñúu Betania, kánchaa-ya núu mesa ve'e Simón cháa té'yu ndí'yi. Te ñi cháa ñn ña'an, kándá'a-ña ñn tiya'a ñú'un perfume máá nían ita nardo kúu. Te ncháa ya'u téyíí. Te ñi tá'ú-ña tíya'a-ún. Te ñi chu'un-ña xíní-yá.

4 Te sava, ñi kakitì inì. Te ñi kaka'an: Naja náa perfume jian.

5 Chì kuu kuya'u ví'í-gá unì ciento peso, te kuá'a-yó núu ñayivi ndá'ú núú, áchí. Te ñi kaka'an vaá sikí-ñá.

⁶ Ko Jesús, n̄i ka'an-ya: Sía-ña. Naja kástá'an-ro-ñá. Tiñu va'a sá'a-ña jíin-rí, áchí-ya.

⁷ Ch̄i nene káxiukú ñáyivi ndá'ú jíin-ró. Te nú kákuni-ro te kuu sá'a va'a-ró jíin-i. Ko ruu, na tú nene kánchaa-ri jíin-ró.

⁸ Ya'á-ni n̄i kuu n̄i sá'a-ña. Ch̄i a n̄i chí'i tu'a-ña perfume yiki kúñu-ri kivi yúji-ri.

⁹ Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja n̄i ñáyivi nú ná kuicha tu'un va'a yá'a, te tiñu n̄i sá'a-ña yá'a, suni koo tu'un náva'a ná núku'un in̄i-i-ña, áchí-ya.

¹⁰ Yúan-na te Judas Iscariote, ñn ja uxí uu yúan, kua'an-de nuu sutú ñá'nu ja nastúu-de-ya.

¹¹ Te súan n̄i kajini so'o sutu-ún. Te n̄i kakus̄i in̄i. Te n̄i kakeyu'u já kuá'a xu'ún núu-dé. Te ná ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya.

Viko lélu Pascua

¹² Te máa kivi kájá'á viko koo statilá tú yí'i yujan íá, suni máa kivi kásokó-dé lélu Pascua, te cháa káskuá'a-ún, n̄i kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kuní-ní ná kísatu'a-ná nuu kée-ní lélu Pascua, áchí-de.

¹³ Te n̄i táji-yá uu cháa káskuá'a jíin-yá kua'an-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kuá'an onde ñuu. Te yúan ketá'an-ró jíin ñn cháa ndíso ñn kivi nducha. Te kundikin-ro-dé ki'in-ro jíin-de.

¹⁴ Te nuu ndívi-de, yúan ka'an-ro jíin máa jíto'o ve'e-ún: Achí máa Maestro: Ndénu ío ñn ve'e kuá'a núu-ní nuu kée-ná lélu Pascua jíin cháa káskuá'a jíin-ná, achí-ro.

¹⁵ Te máa-de, ná stá'an-de ñn cuarto ká'nu onde xini vé'e nuu-ro, yúan a ío tu'a. Te yúan sátu'a-ró ndasa kuu-yó, áchí-ya jíin-de.

¹⁶ Te kája'an cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i jakoyo-de ñuu-ún. Te n̄i kani'in-dé nátu'un n̄i ka'an-ya jíin-de. Te n̄i kasatu'a-de ndasa kuxini-de lélu Pascua.

¹⁷ Te n̄i in̄i. Te kua'an-ya jíin máa uxí uu cháa-ún.

¹⁸ Te káxiukú-de nuu mesa káyee-dé staa. Te n̄i ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ñn róó, ja yée jíin-rí, nastúu-ró ruu, áchí-ya.

¹⁹ Yúan-na te n̄i kakuxí in̄i-de. Te n̄i kajika tu'ún ná ñn ná ñn-de-ya: Ja náá náún, ja náá náún, ká'an ñn-de, ká'an inga-de.

²⁰ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: ñn ja uxí uu ja chíxí'ú núu kó'o jíin-rí kuu, áchí-ya.

²¹ Ch̄i jandáa máa Sé'e cháa ki'in-ya nátu'un yóso tú'un-ya núu tutú. Ko naka ndá'ú kuu cháa nastúu máa Sé'e cháa. Va'a-ga nú tú ní kaku cháa-ún núu, áchí-ya.

²² Te káyee-dé. Te n̄i ki'in Jesús staa. Te n̄i jikan ta'u-yá. Te n̄i sakuáchi-yá. Te n̄i ja'a-ya núu-dé. Te n̄i ka'an-ya: Kee jíná'an-ró. Ya'á kuu yiki kúñu-ri, áchí-ya.

²³ Te n̄i ki'in-ya ñn taza. Te n̄i jikan ta'u-yá. Te n̄i ja'a-ya núu-dé. Te ndi'i-de, n̄i kaji'i-de.

²⁴ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ya'á kuu ññi-rí ja sá'a contrato jáá. Te ja síki ñáyivi kuá'a te n̄i jati.

²⁵ Te jandáa ká'an-ri jíin-ró: Ma kó'o-ga-ri nducha ndé'e uva, onde kivi náko'o-ri ja jáá in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

²⁶ Te n̄i kajita-ya ñn yaa ii. Te n̄i kenda-ya kája'an-ya ondé yuku Olivos.

²⁷ Yúan-na te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Ndivii-ro, nayu'ú-ro já síki ruu akuáa vína. Ch̄i a yóso núu tutú: Stují-rí cháa ndíto ri, te máa ri-ún, kuicha-ti, áchí.

²⁸ Ko nuu náchaku-ri, te xna'an-ga ruu ki'in-ri ñuu Galilea vása róó, áchí-ya.

²⁹ Ko Pedro, n̄i ka'an-de jíin-yá: Vasa ndivii-dé ná náyu'ú-de, ko náá ch̄i túu, áchí-de.

30 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, chí róó, akuáa vína, onde ná té kana-ga lí'li uu jíinu, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jíinu, áchí-ya.

31 Ko máa-de, téyí ní ka'an-de: Vasa ná kúu-ná jíin-ní, ko ma kasú-ná yu'u-ná ja kúu ní, áchí-de. Te suni súan n̄i kaka'an ndi'i-de.

Jesús in̄i Jardín Getsemaní

32 Te n̄i jakoyo-ya ñin nuu nání Getsemaní. Te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Yá'a-ni jungoo-ró nini ná kakán ta'u-rí, áchí-ya.

33 Te n̄i jaka-ya Pedro jíin Jacobo jíin Juan kája'an-de jíin-yá. Te n̄i keja'á-yá yú'ú-ya, te ndúkuí'a in̄i-ya.

34 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Xaan ndúkuí'a in̄i-ri, chí a yani kuu-ri. Yá'a kundatu-ró, te kundito-ró, áchí-ya.

35 Te n̄i kanduu-ya ñin tí'lí. Te n̄i jukuiñi jíití-yá nuu ñú'un. Te n̄i jikan ta'u-yá, te nú kuu kaku-ya hora-ún.

36 Te n̄i ka'an-ya: Abba, Táa. Taká tiñu kúu sá'a máa-ní. Chaxio-ní tundó'o-ná yá'a ná kí'in. Ko nasu ja kuní máa-ná, chí ja kuní máa-ní ná kúu, áchí-ya.

37 Te n̄i ncha-ya. Te n̄i jin̄i-ya já kákixi-de. Te n̄i ka'an-ya jíin Pedro: Simón, kixi-ro náún. Á tú kánda-ró kundito-ró vasté ñin hora.

38 Kundito, te kakan ta'u-ro, náva'a ma kóto ncha-ún róó. Chí kuní ndija añu-ro, ko yiki kúñu-ró chí túu, áchí-ya.

39 Te kua'an tuku-ya. Te n̄i jikan ta'u-yá. Suni ñin-ni tu'un n̄i ka'an-ya.

40 Te n̄i ncha-ya. Te n̄i jin̄i tuku-ya-dé kákixi-de, chí xaan káji'i-de numá'ná. Te tú kútuní ndasa xndió káni-de tu'un nuu-yá.

41 Te n̄i ncha-ya vuelta un̄i. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kusu te ndetátú-ro-ná. A n̄i kuu. Vina te n̄i ja hora ja máa Sé'e cháa natuu-ya núu ndá'a cháa ká'io kuachi.

42 Ndukoo, ná chó'o. Chí ja nástuu ruu, a n̄i kuyani vai, áchí-ya.

Ja ní kakat̄in-de Jesús

43 Te súan ká'an-ya, te n̄i cha-ñi Judas, ñin ja uxí uu-ún. Te ñin nuu já káchindéé tá'an jíin-de, jíin machete jíin yúnu vái koyo jíin-de. Chí sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu jíin cháa n̄i kayii, n̄i katáji cháa-ún.

44 Te cháa n̄i nastuu-ya-ún, n̄i ja'a-de ñin tuni, te n̄i ka'an-de: Chaa tíyú'ú-rí-ún, yuán kúu. Kat̄in jíná'an-ró, te kunchaka-ró kí'in-ro jíin, áchí-de.

45 Yúan-na te n̄i cha-de. Te n̄i kandita-ni-de nuu-yá. Te n̄i ka'an-de jíin-yá: Maestro, Maestro, áchí-de. Te n̄i tiyú'ú-de-ya.

46 Te cháa vai koyo jíin Judas-ún, n̄i kakat̄in-de-ya.

47 Te ñin cháa kándij yúan, n̄i stáa-de machete-de. Te n̄i kachi-de so'o mozo máa sutú ñá'nu-ga.

48 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de jíná'an-de: Natu'un sik̄i ñin cháa kuí'ná vái koyo-ró jíin machete jíin yúnu kát̄in-ró rúu náún.

49 Ndita'an kiv̄i ní kandee-ri jíin-ró in̄i ve'e ij, n̄i stá'an-ri tu'un, te tú ní kákatiin-ró rúu. Ko súan kásá'a-ró náva'a ná skíkuu tutu ij, áchí-ya.

50 Yúan-na te cháa káskuá'a jíin-yá, n̄i kaskéndoo-de-ya. Te n̄i kajinu ndi'i-de kája'an-de.

51 Te ñin suchí, ndikín-i-ya kuá'an-i jíin-yá. Te ndí-i ñin sa'ma kuítá, chí víchí líi-í. Te n̄i kakat̄in-de-i.

52 Ko máa-i, n̄i xndóo-i sa'ma kuítá-ún. Te n̄i jinu víchí líi-í kua'an-i.

Ja ní kandij Jesús nuu sutú ñá'nu-ga

⁵³ Te n̄i k̄a_{kin}chaka-de Jesús nuu máá sutú ñá'nu-ga. Te taká sutú ñá'nu jíin cháa n̄i kayii jíin cháa káchaa tutu, n̄i k̄andutútú-de.

⁵⁴ Te Pedro, jíká ndikín-de-ya ondé in̄i yuxé'é máá sutú ñá'nu-ga-ún. Te n̄i jungoo-de jíin cháa kájatíñu-ún, ndúvixi-de ñu'un.

⁵⁵ Te taká sutú ñá'nu jíin taká cháa junta, n̄i k̄andúkú-de ñn tu'un siki Jesús, ja ká'ni-dé-ya kákun̄i-de. Ko tú ní káni'in-dé.

⁵⁶ Ch̄i kua'a-dé, n̄i kasátú'ún-de siki-ya. Ko tu'un n̄i kaka'an-de-ún, tú ní kétá'an.

⁵⁷ Yúan-na te n̄i k̄andukuiñi sava-de, n̄i kasátú'ún-de siki-ya:

⁵⁸ Máá-ná, n̄i kajini-ná ká'an-de: Ruu, stúnychaa-ri ve'e īi yá'a ja ní kasáva'a nda'a. Te nuu uní kiv̄i te ndukani-ri inga ja tú níni jíin ndá'a, áchí-de, áchí jíin'an.

⁵⁹ Ko ni súan tú ní kétá'an tu'un n̄i kaka'an.

⁶⁰ Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i ndukuiñi-de kándii-de ma'ñú. Te n̄i jiká tu'ún-de Jesús: Tú ka'an kuti-ro náún. Ndasá káka'an cháa yá'a siki-ro, áchí-de jíin-ya.

⁶¹ Te máá-ya, tú ní ká'an kuti-ya. Te máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i jiká tu'ún tuku de-ya: Máá-ró kúu Cristo, Se'e máá I'a īi náún, áchí-de jíin-ya.

⁶² Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: Máá-rí kúu. Te kun̄i-ro máá Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a Dios nuu ío fuerza-ya. Te ndii-ya íchi ándiví jíin vikó nu'ún, áchí-ya.

⁶³ Yúan-na te máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i ndátá-ni-de sa'ma-dé. Te n̄i ka'an-de: Naún níni kúni so'o-yó ká'an inga-de núsáa.

⁶⁴ N̄i kajini-ro ná ndiva'a ká'an-de. Ndasá kájani in̄i-ro. Achí sutú ñá'nu-ga-ún. Te taká cháa-ún, n̄i k̄anakuxndíi-de-ya ná kúu-ya.

⁶⁵ Te sava-de, n̄i kativ̄i si'ví-de nuu-ya. Te n̄i kajasu-de nuu-ya. Te n̄i kaja'a-de jiki núu-ya. Te káka'an-de jíin-ya: Kani tu'un, áchí-de. Te cháa kájatíñu-ún, n̄i kastují-dé-ya jíin jiki.

Ja tú ní játu'un Pedro

⁶⁶ Te ichi chíi yuxé'é yúan kándii Pedro. Te ñn ña'an jatíñu nuu máá sutú ñá'nu-ga-ún, n̄i cháa-ña.

⁶⁷ Te n̄i jini-ña núu Pedro kándii-de ndúvixi-de. Te n̄i ndakoto-ña núu-dé. Te n̄i ka'an-ña: Te róó, jíin Jesús ñuu Nazaret jika-ró vii, áchí-ña.

⁶⁸ Ko máá-de, tú ní játu'un-de. Tú jini-ná, ni tú júku'un in̄i-ná naún ká'an-ní, áchí-de jíin-ña. Te n̄i kenda-de yuxé'é yatá vé'e-ún. Te n̄i kana-ni lí'li.

⁶⁹ Te ña'an jatíñu-ún, n̄i jini-ña núu-dé inga jínu. Te n̄i ka'an-ña jíin cháa ká'in yúan. Cháa yá'a suni tá'an-de, áchí-ña.

⁷⁰ Ko máá-de, tú ní játu'un tuku-de. Te n̄i kunúu tuku. Te cháa ká'in-ún, n̄i kaka'an tuku-de jíin Pedro: Jandáa ja súni tá'an-de kúu-ró, chí cháa galileo kúu-ró. Te tu'un ká'an-ro súan kuní koo, áchí-de.

⁷¹ Ko máá-de, n̄i'in n̄i ka'an ndiva'a-de: Tú jini-ri cháa yá'a ja káka'an-ro tú'un-de, áchí-de.

⁷² Yúan-na te n̄i kana-ni lí'li vuelta uu. Te Pedro, n̄i nuku'un in̄i-de taká tu'un n̄i ka'an Jesús jíin-de núu: Ondé ná té kana-ga lí'li uu jínu, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jínu, áchí-ya sáa. Te n̄i nakani in̄i-de siki tú'un-ún. Te n̄i nde'e-de.

¹ Te jañá'an-ún, te taká sutu ñá'nu, jín cháa nī kayii, jín cháa káchaa tutu, jín ndívii cháa junta, nī kaskétá'an-ni-de tu'un. Te nī kaju'ni-de Jesús kua'an-de jín-yá. Te nī kaja'a-de-ya núu Pilato.

² Te Pilato, nī jika tu'ún-de-ya: Máá-ró kúu Rey cháa judío náún, áchí-de. Te nī ka'an-ya: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya jín-de.

³ Te sutu ñá'nu-ún, nī'in nī kajikan-de kuachi siki-yá.

⁴ Te Pilato, nī jika tu'ún tuku-de-ya: Tú ka'an kuti-ro náún. Nde'é, ná kua'a kuáchi kájukan-de siki-ro, áchí-de jín-yá.

⁵ Ko Jesús, tuká ní ká'an kuti-yá. Te nī naa iní Pilato ndé'é-de nuu-yá.

⁶ Te ío costumbre Pilato ja kivi víko-ún sía-de ñn cháa yí'i vekaa, nani cháa kákuu iní ñayivi.

⁷ Te nī io ñn cháa nání-de Barrabás, kánde-de vekaa jín tá'an-de ja ní kandonda-de, nī kaja'ni-dé ndiyi.

⁸ Te nī chakoyo kua'a ñayivi. Te nī kaka'an-i jín Pilato ná sá'a-de nátu'un ío costumbre-de.

⁹ Te nī ka'an Pilato jín-i: Kákuni-ro já sía-ri Rey cháa judío náún, áchí-de.

¹⁰ Chi a nī jini-de ja ní kakukuásún iní sutu ñá'nu-ún, te yuán ní kaja'a-ún-yá nuu-dé.

¹¹ Chi sutu ñá'nu-ún, nī kaská'an-de ñayivi kuá'a-ún ja Pilato va'a-ga ná sía-de Barrabás ki'in.

¹² Te nī ka'an tuku Pilato: Ndasa kákuni-ro já sá'a-ri jín cháa káskúnání-ró Rey judío núsáa, áchí-de jín-i.

¹³ Te máa-i, nī kakana jaa tuku-i: Kata kaa-ní cháa jian jiká cruz, áchí-i.

¹⁴ Ko Pilato, nī ka'an-de jín-i: Náún kuachi nī sá'a-de, áchí-de. Te máa-i, ví'í-gá nī kakana jaa-i: Kata kaa-ní-de ná kúu-de, áchí-i.

¹⁵ Te Pilato, kuní-de ja ná kúsi iní ñayivi-ún. Te nī sía-de Barrabás kua'an. Yúan-na te nī xndó'o-de-ya. Te nī ja'a-de-ya kuíta kaa-ya já ná kúu-ya.

Ja ní kasákátá soldado nuu-yá

¹⁶ Yúan-na te soldado, nī káki'in-de-ya kuá'an-de jín-yá iní ve'e palacio. Te nī kakana xiní tá'an-de nī kandutútú-de.

¹⁷ Te nī kachu'un-de-ya ñn sa'ma kuá'á tándí'í. Te nī katñn-de ñn corona iñu. Te nī kachu'un-de xiní-yá.

¹⁸ Yúan-na te nī kaka'an-de jín-yá: Rey judío, taá ndii, áchí-de.

¹⁹ Te nī kakuun-de yunu xiní-yá. Te nī kativi sí'ví-de nuu-yá. Te nī kajukuiñi jítí-de nuu-yá, te nī kachiñú'ún-de-ya.

²⁰ Te nuu ní ndí'i nī kasákátá-de nuu-yá, te nī katava-dé sa'ma kuá'á tándí'í ñú'un-ya-ún. Te nī kanachu'un-de-ya sá'ma máa-yá, te nī kakeni'in-de-ya káta kaa-de-ya.

²¹ Te ñn cháa nání-de Simón ñuu Cirene (táa Alejandro jín Rufo kúu-de), nī ja'a-de vai-de ichi rancho. Te nī katetíñu-de cháa-ún ki'in-de jín-de kundiso-de cruz-ya.

²² Te kaja'an-de jín-yá onde nuu nání Gólgota, ja kuní ka'an: yiki xiní.

²³ Te nī kasáká núu-de vino jín súsia uá. Te nī kaja'a-de nuu-yá ko'o-ya. Ko máa-yá, tú ní jata'ú-yá ko'o-ya.

Ja ní kajata kaa-de-ya

²⁴ Te nī kajata kaa-de-ya jiká cruz. Te nī kasaka-dé sa'ma-yá nuu tá'an-de. Te nī kasá'a-de apuesto siki, ndasa ni'in, ñn ñn-de.

²⁵ Te ka'ñn nī kajata kaa-de-ya.

²⁶ Te nuu tutú kuachi siki-yá yóso: Ya'á kúu Rey cháa judío, áchí.

27 Te *n*ī *k*ajata kaa-de uū ñakuí'ná jíin-yá, ñn ichi ndává'a-ya, te inga ichi ndávésé-yá.

28 Te *n*ī skikuu tu'un ká'an tutu *i*i: Oñde jíin cháa kándañáá ní kaskétá'an-de-ya, áchí.

29 Te ñayivi kája'a yúan, *n*ī kaskuíkó-i xini-í. Te *n*ī kaka'an ndiva'a-i jíin-yá: Jan jaan. Róó, ká'an-ro já stuncháa-ro vé'e *i*i Dios, te nuu uní kivi te ndukani-ró núu.

30 Vina te nama-ró máa-ró, te nuu-ró jiká cruz núsáá vii, áchí-i.

31 Te suni súan *n*ī kasákátá sutú ñá'nu-ún nuu-yá. Te káñdatu'ún jíin cháa káchaa tutu: Sava ñayivi á *n*ī kuu *n*ī nama-de, ko ma kúu nama-de máa-de.

32 Cristo, Rey cháa Israel, ná núu-de jiká cruz vina, te ná kuní-yo, te ná kándija-yó, áchí. Te cháa kándita kaa jíin-yá-ún, suni súan *n*ī kaka'an ndiva'a-de jíin-yá.

33 Te nuu ní kuu kaxiuu, te *n*ī kuxkí'vi ní núu ñú'un ñde ka'uní.

34 Te nuu ní kuu ka'uní, te *n*ī ka'an jaa Jesús: Eloi, Eloi, lama sabactani, achí-ya. Ja kuní ka'an: Dios máa-ná, Dios máa-ná, najá ní xndóo-ní náá.

35 Te sava cháa ká'in yúan, *n*ī kajini so'o-de. Te *n*ī kaka'an-de: Nde'é, chí kána-de xini Elías, áchí-de.

36 Te jínu ñn cháa *n*ī jaa-de, te *n*ī chíndájí-de kachí núu vinagre. Te *n*ī cháa-de xini ñn yunu. Te *n*ī ja'a-de nuu-yá ja kó'o-ya. Te *n*ī ka'an-de: Ná ndé'ó nú cháa Elías xnúu-de cháa, áchí-de.

37 Ko máa Jesús, *n*ī ka'an jaa-ya. Te *n*ī jí'i-ya.

38 Yúan-na te sa'ma ndíta kaa ini vé'e *i*i, *n*ī te'ñde uū ñde nuu xini te ñde nuu já'a.

39 Te ñn cháa capitán kándij-de nuu-yá. Te *n*ī jini-de ja ní kana jaa-ya ní jí'i-ya. Te *n*ī ka'an-de: Jandáa ja Sé'e Dios kúu cháa yá'a núu, áchí-de.

40 Te suni ká'in sava ñasí'í káñde'é jiká-ña. Te yúan ká'in María ñuu Magdala, jíin Salomé, jíin María náa José jíin Jacobo súchí.

41 Chí ñde ná káñdee-ya ñuu Galilea, te ña'an-ún, *n*ī kandikín-ña-yá. Te *n*ī kajatíñu-ña núu-yá. Te suni ío kua'a-gá-ña, *n*ī kaja'an-ña jíin-yá ñuu Jerusalén.

42 Te *n*ī ini kivi-ún. Te kásatu'a-de, chí yuchaan kúu kivi ndétatú.

43 Te José ñuu Arimatea, cháa kúñá'nu nuu junta kúu-de, te suni ñúkuu ini-de ja kúu ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, *n*ī cháa-de. Te *n*ī chundéé ini-de *n*ī kivi-de nuu Pilato. Te *n*ī jikan-de yiki kúñu Jesús.

44 Te Pilato, tú kándija-de ja á *n*ī jí'i-ya. Te *n*ī kana-de xini capitán. Te *n*ī jiká tu'ún-de cháa-ún nú a *n*ī jí'i-ya.

45 Yúan-na te *n*ī kundaá ini-de ja ní ka'an capitán-ún jíin-de. Te *n*ī ja'a-de yiki kúñu-ya núu José.

46 Te José, *n*ī jaan-de ñn sa'ma kuítá. Te *n*ī xnúu-de-ya. Te *n*ī chisukun-dé-ya sá'ma-ún. Te *n*ī chindee-de-ya ini vé'e añú ja ní jacha chí ñn kava. Te *n*ī stúu-dé ñn yuu ní jasú-de yuvé'e añú-ún.

47 Te María ñuu Magdala, jíin María náa José, *n*ī kajini-ña núu ní jakín-de-ya.

16

Ja ní nachaku Jesús

1 Te *n*ī ini kivi ndétatú-ún. Te María ñuu Magdala, jíin María náa Jacobo, jíin Salomé, *n*ī kajaan-ña jí'o vixi kichí'i-ña-yá.

2 Te jañá'an kivi ñn semana, ja á *n*ī kana ndikandii, *n*ī jakoyo-ña núu vé'e añú.

3 Te káka'an máa-ña: Ndénu ní'in-yo ñn cháa chaxio yuu yuvé'e añú, áchí-ña.

⁴ Te n̄i k̄andakoto-ña. Te n̄i kajin̄i-ña já á n̄i kuxio yū-ún kua'an. Te ká'nu xān.

⁵ Te n̄i k̄iv̄i koyo-ña iní ve'e añú-ún. Te n̄i kajin̄i-ña ñ̄n cháa súchí, ñú'un káni-dé ñ̄n sa'ma kuíjín, kánchaa-de ichi ndává'a. Te n̄i kayu'ú-ña.

⁶ Te cháa-ún, n̄i ka'an-de jíin-ña: Ma yú'ú-ro. Kánandúkú-ró Jesús ñ̄nu Nazaret I'a n̄i j̄i'í jik̄a cruz. Túu-ya yá'a, ch̄i a n̄i nachaku-ya. Yá'a nde'é-ró nú ní kajakin-de-ya.

⁷ Kuángoyo núsáá, te kach̄i-ro núu cháa káskuá'a jíin-yá, jíin núu Pedro, ja xná'an-ga-ya kí'in ñ̄nu Galilea vásá kí'in-ro. Yúan kuni-ro núu-yá, nátu'un n̄i ka'an-ya jíin-ró sáá, áchí-de jíin-ña.

⁸ Te máá-ña, kájinu-ña ní ndenda-ña vé'e añú. Ch̄i káyu'ú-ña, te kákisi-i-ña. Te tú ni ñ̄n nuu ní kákach̄i-ña, ch̄i káyu'ú-ña.

⁹ Te Jesús, a n̄i nachaku-ya máá jáñá'an k̄iv̄i ñ̄n semana. Te xnáñúú-gá n̄i ndenda ndijin-ya núu María ñ̄nu Magdala. Ña'an-ún, n̄i ȳi'í usia tach̄i k̄ini-ña. Te n̄i kiñi'in-ya kuá'an.

¹⁰ Te n̄i kee-ña kuá'an-ña. Te n̄i kach̄i-ña núu cháa n̄i kajika jíin-yá, ch̄i kándukuí'a in̄i-de te kánde'e-de.

¹¹ Te súan n̄i kajini tu'un-de ja chakú-ya ní jin̄i ña'an-ún nuu-yá. Ko tú ní kákandija-de tu'un ká'an-ña.

¹² Te n̄i kuee-ga. Te inga modo n̄i nastá'an ndijin-ya máá-yá nuu úu-de kájika-de kua'an-de ichi rancho-de.

¹³ Te cháa-ún, n̄i kaja'an-de. Te n̄i kastu'ún-de nuu sáva-ga. Ko ni tú ní kákandija ja káka'an-de.

Ja kuáno'on-yá andívi

¹⁴ Yúan-na te vásá ní nastá'an ndijin-ya máá-yá nuu máá uxí ñ̄n-de, káxiukú-de káyee-dé stā. Te n̄i kana jíin-yá nuu-dé, ch̄i ndava iní añú-de, te tú ní kákandija-de tu'un n̄i kaka'an ja ní kajin̄i nuu-yá ja ní nachaku-ya.

¹⁵ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kuá'an jíná'an-ró n̄i ñ̄nyivi, te kani-ró tú'un va'a-ri nuu táká ñ̄nyivi.

¹⁶ Cháa kándija te kuanducha-dé, kaku-de. Ko cháa tú kándija, ta'nu ndatu-de.

¹⁷ Te cháa kákandija, sá'a-de tun̄i yá'a: Jíin sí'ví-rí kiñi'in-de tach̄i k̄ini k̄ingoyo. Te ka'an-de inga yu'u jáá.

¹⁸ Kuanchaa-de koq, te nú n̄i j̄i'í-de veneno, te ma sá'a daño jíin-de. Te xndée-de nda'a-dé siki ñ̄nyivi kú'u, te nduva'a-i, áchí-ya jíin-de.

¹⁹ Yúan-na te nuu ní ndi'í n̄i ka'an máá Jító'o-yo jíin-de jíná'an-de, te n̄i ndaa-ya kuáno'on-yá andívi. Te n̄i nungoo-ya ichi ndává'a Dios.

²⁰ Te máá-de, kaja'an-de. Te n̄i kajani-de tu'un-ya táká lado. Te máá Jító'o-yo, n̄i chindée ní chituu-ya-dé. Te jíin tun̄i n̄i kasá'a-de-ún n̄i stá'an-ya já ío ndaa taká tu'un yá'a. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN LUCAS TU'UN VA'A NI CHAA SAN LUCAS

Sikí tú'un ni chaa San Lucas

¹ Kua'a cháa ni kachaa-de tu'un ná taká tiñu ni sá'a Jesús ni kajini-yo.

² Te chaa ni kajini nuu-yá ná onde kiví ní kejá'á-yá, ni kajani-de tu'un-ya. Te ni kakastu'un-de nuu-yo.

³ Te náá, a ni nandúkú víi-ná taká tu'un-ya, ná onde kiví ní kejá'á. Te jáni ini-ná ja súni ío va'a chaa káji-ná tu'un yá'a nuu-ní, Teófilo máni,

⁴ nává'a ná kuní-ní ja ío ndaa taká tu'un ni skuá'a-ní.

Ja ní ka'an ndajá'a Dios jín Zacarías

⁵ Te kiví ní kuu Herodes rey ñuu Judea, ni io ñn sutu nání-de Zacarías ja ní chindéé tá'an-de jín Abías. Te ñasí'í-de nání-ña Elisabet. Te onde chii Aarón vai tata-ña.

⁶ Te chaa ndaa ni kakuu ndendúu-de nuu Dios. Te ñúkúún ní kaskíkuu-de taká tu'un jín tiñu tá'ú-yá nuu-yo.

⁷ Te tú se'e-de ní ío, chii Elisabet, ña'an numá kúu-ña, te vina, a ni kayii-de.

⁸ Yúan-na te ni jaa kiví ní kateta'an-i nuu Zacarías jíku-de jín tiñu ja kúu-de sutu nuu Dios,

⁹ natu'un ni kasá'a máa sutú. Te ja yúan ni kiví-de ini ve'e ii máa Jito'o-yo. Te ní ja'mu-de susia kutú.

¹⁰ Te nini já'mu-de susia kutú, te ichi yatá vé'e ii, kájikán ta'u ñáyivi kuá'a.

¹¹ Te ni kenda ñn ndajá'a máa Jito'o-yo núu-dé, kándii-ya ichi ndává'a altar nuu já'mu-de susia kutú.

¹² Te ni jini Zacarías nuu-yá, te ni yu'ú-de, te ni kisi-i-de.

¹³ Ko máa ndajá'a-ún, ni ka'an-ya jín-de: Zacarías, ma yú'ú-ro, chi ja ní jikan ta'u-ro a ni jini so'o Dios. Te ñasí'í-ro Elisabet, skáku-ña ñn se'e yíi, te skúnání-ró-i Juan.

¹⁴ Te kusii xáan iní-ro. Te kusii iní kua'a ñáyivi jín-i kiví káku-i.

¹⁵ Te kuu-i ñn chaa kúñá'nu nuu Dios. Te ma kó'o-i vino, ni ndixi. Te kukútú Espiritu Santo ini-i, vasa ñú'un-ga-i chii náa-i.

¹⁶ Te kua'a cháa Israel ndió káva ini-de nuu Dios sá'a-i.

¹⁷ Te kuxnúu-i jín modo jín fuerza Elías nuu I'a kii. Te taká táa, ndundá'ú ini-de se'e-de, te chaa ni'in ini, nakuandatu-de tu'un ndichí ká'an chaa ndaa, sá'a-i. Te sátu'a-i ñáyivi kóo tu'a ja cháa máa Jito'o-yo. Achí-ya jín-de.

¹⁸ Te ni ka'an Zacarías jín ndajá'a-ún: Ndasá kuní-ná te nú jandáa kúu, chi chaa ni yii kúu-ná, te ñasí'í-ná, suni a ni yii-ña, áchí-de.

¹⁹ Te ni ka'an ndajá'a-yá: Máa-rí kúu Gabriel, ja kándii-ri nuu Dios. Te ni táji-yá ruu, vai ka'an-ri jín-ró, te kachi-ri tu'un va'a yá'a nuu-ro.

²⁰ Vina te kuñí'ín-ro, te ma kúu ka'an-ro onde kiví skíkuu tu'un yá'a, chii tú ní kándija-ró tú'un ni ka'an-ri, te tu'un skíkuu ná'ín kúu, ná jaa kiví, áchí-ya jín-de.

²¹ Te ñáyivi-ún, káindatu-i Zacarías. Te kájani ini-i naún tá'an-de ja ní kuná'án kánde-de ini ve'e ii.

²² Yúan-na te ni ndenda-de, te tuká ní kúu ka'an-de jín-i. Te ni kajuku'un ini-i ja iní ve'e ii-ún ni jini-de ñn ja Dios ni skóto-ya-dé. Te máa seña-na ni sá'a-de nuu-í, chii a ni kuñí'ín-de.

²³ Te nuu ní jinu tiñu ndiso-de, te kuano'on-dé ve'e-de.

²⁴ Yúan-na te ni kuu yaku kiví. Te ñasí'í-de Elisabet, ni ni'in sé'e-ña. Te ni chisá'í-ña máa-ña ú'un yoo. Te ni ka'an-ña:

25 Súan n̄i sá'a máá Jito'o-yo jíin-rí ja ní jini-ya núu-rí. Te vina tuká kúka nuu-rí nuu táká ñayivi. Achí-ña.

Ja ní ka'an Gabriel jíin María

26 Te nuu iñú yoo, te n̄i tájí Dios ndajá'a Gabriel, n̄i ja'an-ya ñin ñuu nání Nazaret, ndañúu Galilea.

27 N̄i ja'an-ya núu ñin ña'an jáá, já á yani tanda'a-ña jíin ñin chaá nání José. Te onde ch̄ii David vai tata-de. Te ña'an jáá-ún nání-ña María.

28 Te n̄i jaa ndajá'a-yá nuu kánchaa-ña yúan. Te n̄i ka'an-ya jíin-ña: Taá ndii, ta'u-ro kúu, ch̄i máá Jito'o-yo jika-ya jíin-ró. Te xáán ndatu kéndoo-ro vása táká ña'an. Achí-ya.

29 Te máá-ña, n̄i jini-ña núu-yá. Te n̄i kuñáá ini-ña já súan n̄i ka'an-ya. Te jáni ini-ña naún tu'un kúu ja ní ka'an-ya-ún.

30 Yúan-na te n̄i ka'an ndajá'a-yá jíin-ña: María, ma yú'ú-ro, chi n̄i kus̄i iní Dios jíin-ró.

31 Vina te juku'un se'e-ró, te skáku-ró ñin se'e yíi. Te skúnání-ró-i Jesús.

32 Kuñá'nu suchí-ún. Te kunání-i Se'e I'a kúñá'nu xaan. Te máá Tatá Dios kua'a-ya mesa táa-i David nuu-í.

33 Te tá'ú-i tiñu ini ve'e Jacob n̄i káni. Te kivi tá'ú-i tiñu-ún, ma ndí'i kuti. Achí-ya.

34 Yúan-na te n̄i ka'an María jíin ndajá'a-yá: Ndasá koo Táta, ch̄i tú yii-ná ío, áchí-ña.

35 Te n̄i kach̄i ndajá'a-yá jíin-ña: Máá Espiritu Santo kii siki-ro, te fuerza máá I'a kúñá'nu xaan sá'a kati siki-ro. Yuán máá suchí íi káku-ún, kunání-i Se'e Dios.

36 Te kástu'ún-rí nuu-ro, já tá'an-ró Elisabet, suni a n̄i ni'ín sé'e-ña vina vasa a n̄i yii-ña. Te vina ío iñu yoo já tuká nání-ña ñá'an numá.

37 Chi taká ja kuní Dios, te kuu sá'a-ya, áchí ndajá'a-yá

38 yúan-na te n̄i ka'an María: Kuu, ch̄i jatíñu-ná nuu máá Tatá Dios, te súan ná koo nátu'un n̄i ka'an-ní núsáá, áchí-ña. Te máá ndajá'a-ún, kua'an-ya.

Ja ní jaa María nuu Elisabet

39 Te n̄i kuu kivi. Te n̄i ndukuiñi María, n̄i kaa-ña ñin yuku kuá'an-ña, n̄i jaa-ña ñin ñuu nání Judá.

40 Te n̄i kivi-ña iní ve'e Zacarías. Te n̄i ka'an-ña jíin Elisabet.

41 Te nuu ní jini so'o Elisabet tu'un n̄i ka'an María jíin-ña, te suchí lúlí-ún n̄i tuñu-ni-i ch̄ii-ña. Te n̄i chítú nd̄i Elisabet jíin Espiritu Santo.

42 Te n̄i ka'an jaa-ña: Xáán ndatu kúu-ró núu táká ña'an. Te suni xáán ndatu kúu suchí ñú'un ch̄ii-ró.

43 Te naún ña'an kúu ruu ja ní chaá náa máá Jito'o-ri nuu-rí.

44 Chi ja ní jini so'o-ri tu'un n̄i ka'an-ro jíin-rí, te suchí ñú'un ch̄ii-ri yá'a, n̄i tuñu-ni-i ja kús̄i iní-i.

45 Xáán ndatu kúu ña'an ní kandíja-ún, chi taká tu'un n̄i keyu'u máá Tatá Dios, skíkuu ná'ín jíin-ña, áchí Elisabet.

46 Yúan-na te n̄i ka'an María: Kuu ini-ri ja ná ndúñá'nu máá Tatá Dios.

47 Te kús̄i iní-ri jíin Dios ja náma-ya rúu.

48 Chi n̄i jini-ya já kúka nuu iní ña'an jatíñu nuu-yá núu. Ko onde vina te ka'an taká ñayivi jíin-rí ja xáán ndatu-ri.

49 Ch̄i I'a t̄in ndí'i fuerza, n̄i sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin-rí, te sí'ví íi ñáva'a-ya.

50 Te n̄i káni kúndá'ú ini-ya táká ñayivi kájanatu nuu-yá.

51 N̄i sá'a-ya tíñu ñá'nu jíin ndá'a-yá. Te n̄i skúnu-ya cháa vixi kája'an-de, onde jíin táká ja kájani sáni ini-de.

52 Te *n̄i* chaxio-ya cháa kákuñá'nu nuu mesa-de. Ko cháa kákundá'ú, *n̄i* nasáñá'nu-ya-dé.

53 Te nuu cháa káji'i soko, *n̄i* ja'a-ya já kée vá'a-de. Ko cháa kúká, *n̄i* kiñi'in sáni-ya-dé kája'an-de.

54 Te *n̄i* chindéé ní chituu-ya mozo-ya ñáyivi Israel, *ch̄i* núku'un *in̄i*-ya já ní kundá'ú *in̄i*-ya-í.

55 *Ch̄i* *n̄i* ka'an-ya jíin ndíyi táa-yo jíiná'an-de, ja ní káni kundá'ú *in̄i*-ya Abraham jíin táká tata-de, áchí María.

56 Te *n̄i* kanchaa María jíin-ña nátu'un un̄i yoo. Yúan-na te kuano'on-ña ve'e-ña.

Kiv̄i ní kaku Juan, chaa skuánducha

57 Te Elisabet *n̄i* jaa *kiv̄i* skáku-ña sé'e-ña. Te *n̄i* skáku-ña ñin se'e yíi.

58 Te *n̄i* kajini tu'un tá'an-ña jíin ñáyivi káxiukú yáni, ja Dios xaan ní kundá'ú *in̄i*-ya-ña. Te kákusi in̄i-í jíin-ña.

59 Yúan-na te nuu uná *kiv̄i*, te *n̄i* chakoyo-de ja xití ndúu suchí yíkín-ún. Te skúnání-de-i sí'ví táa-i Zacarías núu.

60 Ko *n̄i* ka'an náa-i: Ma kúu, *ch̄i* Juan kunání-i, áchí-ña.

61 Te *n̄i* kaka'an-de jíin-ña: Naja. Te tú ni ñin tá'an-ró nání súan, áchí-de.

62 Yúan-na te jíin seña kájika tu'un-de táa-i ndasa kuní-de kunání-i.

63 Te *n̄i* jikan máa-de ñin tutu. Te yúan *n̄i* chaa-de: Juan kunání-i, áchí. Te taká ñáyivi-ún *n̄i* kanaa in̄i kánde'é-i.

64 Te *n̄i* nanuña-ni yu'u-dé. Te *n̄i* nduvitá-ni yáa-dé. Te *n̄i* naka'an-ni-de *n̄i* nakana jaa-de Dios.

65 Te taká ñáyivi kákuu tá'an-de, *n̄i* kayu'ú-i. Te *n̄i* jichá taká tu'un yá'a kua'an ní yúku ndáñúu Judea.

66 Te taká ja ní kajini so'o tu'un-ún, *n̄i* kañu'un-ni *in̄i* máa. Te kaka'an: Ndasá koo suchí yá'a núsáa, *ch̄i* máa Tatá Dios ndíto-ya-í, áchí.

67 Yúan-na te táa-i Zacarías, *n̄i* chítú ndí-dé jíin Espíritu Santo. Te *n̄i* jani-de tu'un:

68 Ná nákana jaa-yo máa Tatá Dios ñáyivi Israel, *ch̄i* *n̄i* kinde'é-yá ñáyivi-yá. Te *n̄i* nama-ya-í.

69 Te onde *in̄i* ve'e mozo-ya David, *n̄i* jani-ya ñin cháa kúñá'nu nama yóo.

70 Nátu'un *n̄i* kaka'an cháa ndoo *n̄i* kajani tu'un-ya ní kikoyo-de onde xnáñúu,

71 ja náma-ya yóo *in̄i* nda'a cháa kájito u'u yóo jíin núu já kákiti *in̄i* kájito yóo.

72 *Ch̄i* kúndá'ú *in̄i*-ya táa-yo. Te núku'un *in̄i*-ya tú'un *ij̄i* ní keyu'u-yá.

73 Tu'un-ún *n̄i* chísó tú'un téyí-yá nuu Abraham, ja kuá'a-ya núu-yo.

74 Ja náma-ya yóo nuu cháa kájito u'u yóo. Te ma yú'ú-ga-yo, kuatíñu-yo núu-yá.

75 Jíin tíñu ndoo jíin tíñu ndaa taká *kiv̄i* kúchaku-yo.

76 Te róo suchí lúlí, kunání-ró cháa jáni tu'un I'a kúñá'nu xaan, *ch̄i* kuxnúu-ró kí'in-ro íchi núu máa Jito'o-yo náva'a sátu'a-ró íchi-yá.

77 Te kastu'un-ró núu ñáyivi máa-yá ja náma-ya-í, jíin já koo tuká'nu *in̄i* nuu taká kuachi-i.

78 *Ch̄i* xaan kúndá'ú *in̄i* Dios yóo. Ja yúan kúndijin nuu-yo sá'a I'a ñá'nu.

79 Náva'a kundijin nuu já ká'jin ñuñáa jíin núu já kákuñi naa. Yúan-na te kuu kaka-yo íchi vá'a, jíin íchi túu tundó'o, sá'a-ya, áchí-de.

80 Te suchí lúlí-ún, *n̄i* ja'nu ndéé-i, te *n̄i* yija *in̄i*-i. Te *n̄i* kanchaa-i onde nuu ñu'un té'é onde *kiv̄i* ní stá'an ndijin-i máa-i nuu ñáyivi Israel.

2

Kiví ní kaku Jesucristo

¹ Te *ní* kuu yakú *kiví*. Te Augusto César, *ní* jacha-de tu'un ja táká ñayivi ndútútú xiní-í jíná'an-i.

² Ya'á kúu ja ní ndútútú núú xiní-í. Te Cirenio *ní* kuu-de gobernador ñuu Siria.

³ Te taká ñayivi-ún, kája'an-i ndíta'an ñuu-i ja náku'a-a-i xiní-í.

⁴ Te ja yúan ní kenda José *iní* ñuu Nazaret, ndañúu Galilea. Te *ní* kaa-de kua'an-de ñuu Judea. Te *ní* *kiví*-de ñuu David ja nání Belén. Chí tá'an *iní* ve'e David kúu-de.

⁵ Náva'a nakua'a-de xiní-dé jíin ñásí-í-de María, chí a yani tanda'a-ña jíin-de, te ñú'un se'e-ña.

⁶ Te *nini* ká'jin-de yúan, te *ní* jinu *kiví* skáku-ña-í.

⁷ Te *ní* skáku-ña sé'e yíi núú-ña. Te *ní* chisúkun-ña-i, te *ní* jakin-ña-í *iní* nundóo kíti, chí tuká núña mesón.

⁸ Te suni ñuu yúan ío cha kándito ñúú-de ri-de.

⁹ Te yúan *ní* kii ñn ndajá'a máa Tatá Dios nuu-dé. Te káyu'ú xaan-dé.

¹⁰ Te *ní* ka'an máa ndajá'a-yá jíin-de: Mā yú'ú-ro jíin-an-ró, chí vai-ri kástu'ún-rí ñn tu'un va'a nuu-ro, te kusii *iní* taká ñayivi sá'a.

¹¹ Chí vina onde *iní* ñuu David *ní* kaku ñn I'a nama róó. Cristo máa Jito'o-yo kúu-ya.

¹² Te kuni-ro ja súan ío, chí nani'in-ro súchí yíkin-ún yisúkun-í sa'ma te kátuu-í *iní* ñn nundóo kíti. Achí-ya.

¹³ Te sanaa-ní te *ní* kenda ñn tikuní andíví, ká'jin kua'a-yá jíin ndajá'a-yá-ún, kánakana jaa-ya Dios, te káka'an-ya:

¹⁴ Ná nákana jaa-yó Dios onde andíví. Te ná ndúndéé *iní* taká ñayivi *iní* ñuyívi yá'a, sá'a Dios ja kúsi *iní*-ya jíin-i, áchí.

¹⁵ Yúan-na te ndajá'a-yá-ún, *ní* xndóo-ya-dé te káno'on-ya andíví. Te máa cháa ndíto-tí, káka'an-de: Ná kí'on onde Belén te kuni-yo naún ní kuu. Chí súan *ní* kastu'ún máa Tatá Dios nuu-yo. Achí-de.

¹⁶ Te yachí kája'an-de. Te *ní* kajini-de nuu María jíin José, jíin núu súchí yíkin-ún kátuu-í *iní* nundóo kíti.

¹⁷ Te súan *ní* kajini-de nuu-í. Te *ní* kajacha-de tu'un ndasa *ní* kajini-de sikí súchí yíkin-ún.

¹⁸ Te *ní* kanaa *iní* taká ñayivi ní kajini so'o-i tu'un káka'an cha kándito ri.

¹⁹ Ko María *ní* chiva'a-ña táká tu'un yá'a. Te náxndáa-ña tú'un-ún *iní* añú-ña.

²⁰ Te *ní* kanaxíó káva cha kándito ri, káno'on-de, kánakana jaa-de Dios. Chí *ní* kajini-de ja ío ndaa taká tu'un *ní* kajini so'o-de, nátu'un *ní* ka'an ndajá'a-yá jíin-de.

*Ja ní stá'an-de-i nuu máa Dios *iní* ve'e ij*

²¹ Te *ní* kuu uná *kiví*. Te *ní* xití ndúu súchí yíkin-ún. Te *ní* kaskúnání-de-i Jesús, chí sí'ví-ún *ní* ka'an ndajá'a-yá ná té júku'un-ga-i núú.

²² Yúan-na te *ní* jinu *kiví* ndúndoo-ña, nátu'un ká'an ley Moisés. Te *ní* kajanchaka-de-i ñuu Jerusalén náva'a stá'an-de-i nuu máa Tatá Dios.

²³ Chí yóso núu tutú máa Tatá Dios: Taká súchí yíi káku núú, súchí-ún, ná kúña ij-í nuu máa Tatá Dios, áchí.

²⁴ Te suni soko-dé uu lí'vi, xí úu paloma, nátu'un ká'an ley máa Tatá Dios.

25 Te yúan íó ñn cháa ñuu Jerusalén, nání-de Simeón. Te cháa ndaa, cháa ndoo kúu-de, te ñúkuu iní-de cháa I'a ka'an tu'un ndéé jíin ñáyivi Israel. Te Espiritu Santo jíka-ya jíin-de.

26 Chí a nī kastu'ún Espiritu Santo nuu-dé ja má kúu kuti-dé te nú tú kuni-de nuu Cristo máá Tatá Dios xna'an-ga.

27 Te nī cháa-de iní ve'e ij, nī sá'a Espiritu Santo. Yúan-na te táa suchí lúli Jesús, nī kaskívi-de-i iní ve'e ij, ja sá'a-de jíin-i nátu'un ká'an ley.

28 Te Simeón, nī junu ncháa-de-i. Te nī nakana jaa-de Dios. Te nī ka'an-de:

29 Aí Tátá, sía-ní mozo-ní ná kí'in-de, nátu'un nī ka'an-ní, chí nī kuvá'a iní-ná vina.

30 Chi nī jini jíin núu-ná ja náma-ní yóó.

31 Chi yuán ní sátu'a-ní jíto nuu táka ñáyivi,

32 náva'a ná kúndijin nuu ñáyivi sñn nación, te nduñá'nu ñáyivi máá-ní Israel, sá'a-ní. Achí-de.

33 Te José jíin náa-i, kánaa iní-de kájini so'o-de tu'un-i ndasa ká'an cháa-ún.

34 Te nī jikan ta'u Simeón ja'a-dé jíná'an-de. Te nī ka'an-de jíin náa-i María: Suchí yá'a vaí-i ja nduá te ndonda kua'a ñáyivi Israel sá'a-i. Te státá'an ñáyivi já siki-í.

35 Náva'a ná kéndá ndijin ndasa kájani iní kua'a ñáyivi. Te ñn yuchi kujiso iní ańú-ro. Achí-de.

36 Te suni kánde Ana yúan, ña'an jáni tu'un Dios kúu-ña, se'e Fanuel tata Aser kúu-ña. Te a nī yii-ña chí onde ná jáa-ña te nī kanchaa-ña jíin yí-ña usia kuaia.

37 Te nī kendoo ndá'ú-ña onde nī jinu-ña kúun xiko kuun kuiá-ña. Te tú kúxio-ña iní ve'e ij, chí sua játíñu-ña ndúú ñúú. Te ndicha iní-ña. Te jikan ta'u-ña.

38 Te suni hora-ún nī cháa-ña, nī nakana jaa-ña Dios. Te nī ka'an-ña tú'un suchí yíkín-ún nuu táka ñáyivi káñukuu iní-i kenda ñn cháa nama-de ñuu Jerusalén.

39 Te nī kuu nī skíkuu-de taká tiñu ká'an ley máá Tatá Dios. Te káno'on-de ñuu-de Nazaret ndañú Galilea.

40 Te suchí lúli-ún, nī ja'nu ndéé-i, te nī yija-i, te nī kundichí xáan-í, te nī kusii iní Dios jíin-i.

Ja ní kivi ndúu Suchí Jesús iní ñuu Jerusalén

41 Te ndita'an kuaia kája'an táa-i ñuu Jerusalén, ja ndé'é-de viko Pascua yúan.

42 Te nuu ní kuu uxí uu kuaia-i, te nī kákaa táa-i kája'an-de ñuu Jerusalén, nátu'un kásá'a máa-de kivi víko-ún.

43 Te nī jinu kivi víko-ún, te káno'on-de. Te suchí lúli Jesús nī kendoo-i iní ñuu Jerusalén, ni tú ní kájiní táa-i náa-i.

44 Te kájani iní-de ja ndé kánde nduu-i ma'ñú ñáyivi káno'on ichi-ún. Te nī kajika-de ñn kivi ncháka, te vásá ní kanandúkú-de-i ma'ñú táka tá'an-de.

45 Ko tú ní kánani'in-dé-i, te nī kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén, kuanandúkú-de-i.

46 Te onde nuu uní kivi te vásá ní kanani'in-dé-i iní ve'e ij, kánchaa-i ma'ñú cháa kákuu maestro, jíni ná'in-i, te xndichí-i-de.

47 Te taká ja kájini so'o tu'un ká'an-i-ún, nī kánaa iní kánde'é núu-í ja bueno ndito xini-í, te va'a xndío káni-i tu'un.

48 Te nuu ní kájiní-de nuu-í, te nī kánaa iní-de kánde'é-de. Te nī ka'an náa-i jíin-i: Hijo, naja sá'a-ró súan jíin-rí, chí táa-ro jíin rúu, kanandúkú xáan-rí róo te kánduku'a iní-ri, áchí-ña.

49 Yúan-na te nī kachi-i jíin-ña: Naún ní kuu, náa. Naja kanandúkú-ní náa. Tú kájiní-ní ja jínu ñú'ún kúkuu-ná jíin tiñu Táa-ná náún. Achí-i.

⁵⁰ Ko máá-ña, tú ní kájuku'un iní-ña tú'un nì ka'an-i jíin-ña.

⁵¹ Te nì nuu-i kuano'on-í jíin-de jíná'an-de. Te nì najaa-i ñuu Nazaret, jándatu-i nuu-dé. Te náa-i nì chiva'a va'a-ña táká tu'un yá'a iní añú-ña.

⁵² Te Jesús, nì ja'nu-ga-i, te nì kundíchi-ga-i. Te Dios jíin táká ñayivi, nì kākusi-gá iní jíin-i.

3

Juan, chaa skuánducha

¹ Te nuu xiá'un kuia ja tá'ú tíñu chaa Tiberio César, te Poncio Pilato kúu-de gobernador ñuu Judea. Te Herodes tá'ú-de tíñu ñuu Galilea. Te ñani-de Felipe tá'ú tíñu ñuu Iturea ndañuu Traconite. Te Lisantias tá'ú tíñu-de ñuu Abilinia.

² Te sutu ñá'nu kákuu Anás jíin Caifás, te nì chaa tu'un máá Tatá Dios nuu Juan, se'e Zacarías kánchaa-de nuu ñú'un té'é.

³ Te nì kii-de nì jíkó núu-de ñí ñuu Jordán. Te jáni-de tu'un jánducha, jíin tú'un nakani iní náva'a sá'a Dios tuká'nu iní nuu kuáchi.

⁴ Te súan nì chaa Isaías tutu, chi chaa jáni tu'un Dios nì kuu-de sáa: ñ ndajá'a, kana jaa-de onde nuu ñú'un té'é: Sátu'a-ró íchi máá Jito'o-yo, te sándóo-ró íchi-yá.

⁵ Taká yi'ndi nachítú. Te nuu taká yuku jíin tínduu. Te ndundóo íchi yákuá. Te ichi ndái ndulii.

⁶ Te taká ñayivi, kuni-i ja Dios nama-ya-í. Achí.

⁷ Te nì kenda koyo kua'a ñayivi núu-dé ja skuánducha-dé-i. Te nì ka'an-de jíin-i: Se'e koo kákuu-ró. Ndéja ní kastu'un núu-ro ja kúu-ró koto-ró juicio chaa.

⁸ Núsáa te sá'a-ró tíñu siki ja á nì nakani iní-ro-ún. Te ma kéjá'á-ró kani iní-ro: Abraham kúu táa-ri, achí-ro. Chi ká'an-ri jíin-ró ja kúu-ni sá'a Dios ja táká yuu yá'a nduu se'e Abraham.

⁹ Te vina a kátuu tú'a hacha ja xiti yúnu ondé yo'o. Te taká yunu ja tú kúun nde'e vá'a xini, xiti te kivi nuu ñú'un. Achí-de.

¹⁰ Te ñayivi kuá'a-ún, nì kajika tu'ún-i-de: Te ndasa sá'a-ná núsáa, achí-i.

¹¹ Te nì ka'an-de: Ja ñáva'a uu su'nu, ná kuá'a nuu ja tú ñáva'a kuti. Te ja ñáva'a ja kée, suni súan ná sá'a, achí-de jíin-i.

¹² Te suni nì chakoyo yaku chaa xini ja kuánducha-dé. Te nì kaka'an-de jíin Juan: Maestro, te náa, ñaún sá'a-ná, achí-de.

¹³ Te nì ka'an-de jíin: Ma skáa-ró kakán-ro ndasa nì ta'u tíñu nuu-ro, achí-de.

¹⁴ Te suni yaku soldado, nì kajika tu'ún yúan-de: Te náa, ndasa sá'a-ná jíná'an-ná, achí. Te nì ka'an-de jíin: Ma kuánchaa-ro ndátíñu tá'an-ró, ni ma sátu'ún-ró, te koo sii-ni iní-ro jíin yá'u-ró.

¹⁵ Te kájani iní taká chaa siki Juan ja sánaa te kúu-de Cristo xí túu, chi ñayivi-ún, káindatu-i chaa-ya.

¹⁶ Te nì ka'an Juan: Ruu, chi jíin ndúcha skuánducha ndíja-ri róo. Ko vai ñ I'a kúñá'nu-ga vásá rúu, ja tú kúñá'nu-ri ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá. Máa-yá, chi jíin Espíritu Santo skuánducha-yá róo jíin ñú'un.

¹⁷ Te tíin-ya pala chíxí'ú trigo. Te nasándoo va'a-ya era-ya. Te nastútú-yá trigo ndivi iní yaka-ya. Te ka'mu-ya paja nuu ñú'un ja má ndá'va kuti-gá.

¹⁸ Te kua'a-gá tu'un nì ka'an xaan-dé nuu ñayivi-ún. Chi súan nì jani-de tu'un va'a-ya núu-í.

¹⁹ Te suni nì ka'an xaan-dé nuu Herodes, chaa tá'ú tíñu-ún. Chi chaa-ún, nì jaka-de Herodías, ñasí'í ñani-de Felipe. Te kua'a-gá tíñu ñáa súan nì sá'a Herodes.

²⁰ Te ja ví'í-gá nì sá'a-de kúu ja ní chindee-de Juan vekaa.

Ja ní janducha Jesús nì sá'a Juan

²¹ Te nuu ní ndi'i nì kajanducha ñáyivi, te suni nì janducha Jesús. Te nini jikán ta'u-yá, te nì nuña-ni andívi.

²² Te nátu'un forma paloma nì jungava Espíritu Santo siki-yá. Te ichi ándívi ní kenda ñn tu'un nì ka'an: Máá-ró kúu Se'e-ri te kúndá'ú iní-ri róó. Te kúsi iní-ri jíin-ró. Achí.

Lista ndasa vai tata Jesucristo

²³ Te ná nì kejá'á Jesús stá'an-ya tú'un, ío-ya okó uxi kúia. Te kájani iní ñáyivi já sé'e José kúu-ya. Te táa José nì kuu Elí,

²⁴ ja kúu se'e Matat, se'e Leví, se'e Melqui, se'e Jana, se'e José,

²⁵ ja kúu se'e Matatías, se'e Amós, se'e Nahum, se'e Esli, se'e Nagai,

²⁶ ja kúu se'e Maat, se'e Matatías, se'e Semei, se'e José, se'e Judá,

²⁷ ja kúu se'e Joana, se'e Resa, se'e Zorobabel, se'e Salatiel, se'e Neri,

²⁸ ja kúu se'e Melqui, se'e Adi, se'e Cosam, se'e Elmodam, se'e Er,

²⁹ ja kúu se'e Josué, se'e Eliezer, se'e Jorim, se'e Matat,

³⁰ ja kúu se'e Leví, se'e Simeón, se'e Judá, se'e José, se'e Jonán, se'e Eliaquim,

³¹ ja kúu se'e Melea, se'e Mainán, se'e Matata, se'e Natán,

³² ja kúu se'e David, se'e Isaí, se'e Obed, se'e Booz, se'e Salmón, se'e Naasón,

³³ ja kúu se'e Aminadab, se'e Aram, se'e Esrom, se'e Fares, se'e Judá,

³⁴ ja kúu se'e Jacob, se'e Isaac, se'e Abraham, se'e Taré, se'e Nacor,

³⁵ ja kúu se'e Serug, se'e Ragau, se'e Peleg, se'e Heber, se'e Sala,

³⁶ ja kúu se'e Cainán, se'e Arfaxad, se'e Sem, se'e Noé, se'e Lamec,

³⁷ ja kúu se'e Musalén, se'e Enoc, se'e Jared, se'e Mahalaleel, se'e Cainán,

³⁸ ja kúu se'e Enós, se'e Set, se'e Adán, se'e Dios.

4

Siki já ní jito nchaq tá'an kui'na jíin-yá

¹ Te Jesús, nì chítú ndi-yá jíin Espíritu Santo. Te nì ndenda-ya yúcha Jordán kua'an-ya. Te nì ja-ya onde nuu ñú'un té'é ní sá'a Espíritu Santo.

² Te yúan nì kanchaa-ya úu xiko kivi. Te nì jito nchaq tá'an kui'na jíin-yá. Te taká kivi-ún, tú ní yé kúti-yá, chí onde nì ja'a kivi, te vásá nì ji'i-ya sóko.

³ Yúan-na te nì kachí kui'na-ún jíin-yá: Nú Se'e Dios kúu-ró, ka'an jíin yúu yá'a ná ndúu staa, áchí.

⁴ Te Jesús nì ka'an-ya jíin: Yóso núu tutú: Nasu máni máá staa kée cháa te kuchaku-de, chí sua jíin tú'un Dios, áchí-ya.

⁵ Te nì jaka kui'na-ún-ya kuá'an jíin-yá xiní ñn yuku súkún. Te ñn núnúu-ni te nì stá'an-ni taká ñuu ní ñúyivi núu-yá.

⁶ Te nì kachí kui'na-ún jíin-yá: Kuá'a-ri taká ñuu luu yá'a nuu-ro te tá'ú tíñu-ró núu. Chí máá-rí tñn ndi'i, te ndé nuu kuní-ri, te kuu kua'a-ri.

⁷ Núsáá te nú chiñú'ún-ró rúu, te kua'a-ri taká ñuu yá'a nuu-ro. Achí.

⁸ Te nì ka'an Jesús: Satanás, kuxio kuá'an, chí yóso núu tutú: Chiñú'ún-ró máá Tatá Dios máá-ró, te nuu máá ñn-ni-ya kuátíñu-ró, áchí. Achí-ya.

⁹ Te kua'an tuku jíin-yá ñuu Jerusalén. Te yúan nì kaa jíin-yá xiní torre ve'e ii. Te nì ka'an jíin-yá: Te nú Se'e Dios kúu-ró, te sún-gava-ró máá-ró yá'a te onde nuu ñú'un,

¹⁰ chí yóso núu tutú: Tájí-yá ndajá'a-yá kii te koto-ya róó.

¹¹ Kunu nchaq-ya róó náva'a tú stují-ro já'a-ro núu yúu, áchí. Achí kui'na.

¹² Te nì ka'an Jesús: A yóso núu tutú: Ma koto nchaq-ro máá Tatá-ro Dios, áchí-ya jíin kuí'na-ún.

13 Te ni ndi'i ni jito nchaa kui'na-un-ya. Te ni kuxio nuu-ni kua'an.

Ja ni kaské'ichi-i-ya ini ñuu Nazaret

14 Te jín fuerza Espiritu kuano'on Jesús ñuu Galilea. Te ni jicha tu'un-ya ñí ndañúu yani yúan.

15 Te ni stá'an-ya tú'un ini ve'e sinagoga ñayivi yúan. Te ni kanakana jaa ndi'i-i-ya.

16 Te ni jaa-ya ñuu Nazaret, nuu ní ja'nu-ya. Te ni kivi-ya ini ve'e sinagoga natu'un sá'a-ya taká kivi ndétatú. Te ni ndukuiñi-ya ní ka'u-ya ñin tutu.

17 Te yúan ío tutu Isaías chaa ni jani tu'un Dios onde sáa. Te ni kaja'a-de nuu Jesús. Te ni janu-ya tutú-ún. Te ni jini-ya ñin nuu yóso, te ni ka'u-ya:

18 Espiritu máa Tatá Dios jika-ya jín-rí, chi ni teta'an-ya ruu náva'a kani-ri tu'un va'a nuu ñayivi ndá'ú. Te ni táji-yá ruu vai-ri náva'a sá'a-ri tana ñayivi kákuku'á ini, te kastu'un-rí nuu ñayivi káindasu koo libre-i. Te taká ñayivi kuáa, ndundijin nuu-í, te nama-ri ñayivi ní katuji.

19 Te náva'a kani-ri tu'un siki kuiá jata'an ini máa Tatá Dios, achí-ya.

20 Te ni natuu-yá tutu-ún. Te ni naku'a-ya nuu cháa jatiñu. Te ni nungoo-ya. Te taká chaa ká'in ini ve'e sinagoga, kánde'é vá'a-de nuu-yá.

21 Yúan-na te ni ka'an-ya jín-de: Vina a ni kajini so'o-ró já ní skikuu tu'un ká'an tutu ii yá'a, achí-ya.

22 Te ndivii-dé ni kaka'an va'a-de tu'un-ya. Te kánaa ini-de kánde'é-de nuu-yá ja lúu ká'an-ya. Te ni kaka'an-de: Á nasu sé'e José kuu chaa yá'a. Achí-de.

23 Te ni ka'an-ya jín-de: Jáni ini-ri ja sánaa te ka'an-ro tú'un yátá yá'a jín-rí: Chaa táná, sá'a tana máa-ró, te taká tiñu ni kajini tu'un-ri ni sá'a-ró ñuu Capernaum, suni súan ná sá'a-ró ñuu-ro yá'a vii, achí-ro.

24 Te ni ka'an-ga-ya: Jandaa ká'an-ri jín-ró, ja ñayivi máa ñuu chaa jáni tu'un Dios, máa-i kuu ja tú kájatá'ú-i-de.

25 Jandaa ká'an-ri jín-ró, ja ní io kua'a ñá'an ní kendoo ndá'ú ñuu Israel kivi ní chaku Elías, te kivi-ún ni ndasu andívi uní kua iñu yoo. Te ni io ñin tama xaan ñí-ni ñuu-ún.

26 Ko tú ní táji-yá Elías ki'in-de nuu ní ñin ña'an-ún, chi máa-ni onde ñuu Sarepta ndañúu Sidón ni ja'an-de nuu ñin ña'an ní kendoo ndá'ú.

27 Te ini ñuu Israel, suni ni io kua'a cháa ni kate'yu ndi'yi, kivi ní chaku Eliseo, chaa ni jani tu'un Dios. Ko tú ni ñin chaa-ún ní ndúndoo, chi máa-ni Naamán, chaa ñuu Siria. Achí-ya.

28 Yúan-na te taká chaa ká'in ini ve'e sinagoga, ni kakiti ini-de ja ní kajini so'o-de tu'un ká'an-ya.

29 Te ni kandonda-de siki-yá ni kakiñi'in-de-ya yatá ñuu-ún, te kua'an-de jín-yá xini yuku nuu kándii ñuu-de. Te yúan sún-gava-de-ya kákuni-de.

30 Ko máa-yá, ni ja'a-ya má'ñú-de, te kua'an-ya.

Ja ni kiñi'in-ya tachí káni

31 Te ni najinu-ya ñuu Capernaum, ndañúu Galilea. Te ni stá'an-ya tú'un nuu-dé jíná'an-de ndita'an kivi ndétatú.

32 Te ni kánaa ini-de káini so'o-de tu'un stá'an-ya, chi ni stá'an-ya natu'un ñin chaa ndíso tíñu.

33 Te ini ve'e sinagoga kánde ñin chaa tá'an tachí káni. Te chaa-ún, ni kana kó'o-de:

34 Kuxio-ní Táta, chi tú káyitá'an-ná jín-ní, Jesús ñuu Nazaret. Vai-ní xnáa-ní náa náún. A jini-ná na ní kuu, chaa ndoo nuu Dios. Achí.

³⁵ Te Jesús, n̄i ka'an xaan-yá jíin: Kasu yu'u-ro te kenda-ró-de, áchí-ya. Yúan-na te n̄i ndua-ni chaá-ún ma'ñú ñáyivi, n̄i sá'a tachí ḱini-ún. Te n̄i kenda kua'an in̄i-de. Te tú naún ní sá'a jíin-de.

³⁶ Te ndivii-í, n̄i kayu'ú-i. Te kándatu'ún-i: Naún tu'un kúu ya'á. Chi ndiso tíñu-de ja tá'ú ní'in-de tíñu nuu tachí ḱini te kenda koyo, káka'an-i.

³⁷ Te tu'un-ya ní jicha nuu kua'an taká lado ndañú yúan.

Ja ní nasáva'a-ya náchisó Pedro jíin sáva-ga-i

³⁸ Yuán-na te n̄i ndukuiñi Jesús, n̄i kenda-ya iní ve'e sinagoga. Te n̄i kivi-ya vé'e Simón. Te náchisó Simón, yí'i xaan ḱiji-ña. Te ni kaka'an nda'ú-de jíin-yá ndasa kuu-ña.

³⁹ Te n̄i kandita-ya núu-ñá, te n̄i ka'an xaan-yá nuu ḱiji-ún. Te n̄i kee-ni ḱiji-ún-ña. Te n̄i nduko-ni-ña. Te n̄i jatiñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

⁴⁰ Te kuakee ndikandii, te taká ja kañava'a ñáyivi káku'u tin̄i nuu kué'e, n̄i kákinchaka-i nuu-yá. Te n̄i xndée-ya ndá'a-yá sikí ñin ñin-i te n̄i nasáva'a-ya-í.

⁴¹ Te suni in̄i kua'a ñáyivi ní kákenda tachí ḱini. Te n̄i kákana kó'ó: Máá-ní kúu Se'e Dios, áchí. Ko n̄i ka'an xaan-yá jíin. Te tú ní já'a-ya tú'un ka'an. Chi a kájini ja máá-yá kúu Cristo.

⁴² Te n̄i kundijin. Te n̄i kenda-ya kuá'an-ya ñin nuu ñú'un té'é. Te ñáyivi kánandúkú-i-ya, n̄i jakoyo-i nuu-yá. Te kásténdatu-i-ya náva'a tú kuxio-ya núu-í núu.

⁴³ Ko máá-yá n̄i ka'an-ya jíin-i: Jínu ñú'un já sún̄i nuu sáva-ga ñuu kani-ri tu'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Chi yúan ní táji-yá ruu vai-ri. Achí-ya.

⁴⁴ Te jáni-ya tú'un in̄i ve'e sinagoga ñuu Galilea.

5

Ja ní kana-ya xiní cháa t̄in̄i tiyáká

¹ Te n̄i kuu ja kánde Jesús yu'u mar Genesaret. Te ñáyivi, n̄i kajaxin-i-ya já ndúkú-i kuni so'o-i tu'un Dios.

² Te n̄i jini-ya úu barco ká'in̄i yani yu'u mar. Te chaá kátin̄i tiyáká, a n̄i kákenda-de in̄i barco. Te kánakacha-de ñunu-dé.

³ Te n̄i kivi-ya iní barco Simón. Te n̄i ka'an-ya jíin-de ja ná skáka-de ñin tí'li kuxio nuu ñú'un. Te n̄i jungoo-ya. Te onde in̄i barco n̄i stá'an-ya tú'un nuu ñáyivi.

⁴ Te nuu ní jinu n̄i ka'an-ya, te n̄i kachi-ya jíin Simón: Ná chó'o núu kúnú ndúcha, te skuíta ka'nu-ró ñunu-ro, te t̄in̄i-ró tiyáká, áchí-ya.

⁵ Te n̄i ka'an Simón: Maestro, níi niñú n̄i kasátiñu-ná, ko tú ni ñin ní kátin̄i kuti-ná. Ko ja ká'an máá-ní kúu, te ná skuíta ka'nu-ná ñunu-ná, áchí-de.

⁶ Te n̄i sá'a-de súan. Te n̄i jasú-de tiyáká kuá'a xáan iní ñunu-dé. Te ñunu-dé ndúkú té'nde núu.

⁷ Te n̄i kasá'a-de seña nuu tá'an-de, ká'in̄i in̄i inga barco, ná ḱi chindéé tá'an jíin-de. Te n̄i chakoyo-de. Te n̄i kaschítú nd̄i-dé-t̄i iní ndendúu barco ja kuní kee barco-ún ch̄i nducha núu.

⁸ Te Simón Pedro, n̄i jini-de ja súan n̄i kuu. Te n̄i jukuiñi jíit̄i-de nuu Jesús, te n̄i ka'an-de: Kuxio-ní Táta, chi chaá ío kuachi kúu-ná, áchí-de.

⁹ Chi máá-de jíin taká ja ní kachindéé tá'an jíin-de-ún, n̄i kánaa iní-de kánde'é-de ja ní kat̄in̄i-de tiyáká-ún,

¹⁰ te suni súan Jacobo jíin Juan, ndendúu se'e Zebedeo, chi chaá kachindéé tá'an jíin Simón kákuu-de. Te n̄i kachi Jesús jíin Simón: Ma yú'ú-ro. Onde vina te t̄in̄i-ró cháa. Achí-ya.

11 Yúan-na te nuu ní kandenda barco nuu ñú'un íchí, te nì kaxndóo ndi'i-de ndatíñu-de. Te nì kandikín-de-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñn chaa té'yu ndi'yi

12 Te Jesús, kánde-ya ñn ñuu. Te nì jaa ñn chaa nuu-yá, té'yu ndi'yi-de. Te chaa-ún, nì jini-de nuu Jesús. Te nì jukuiñi jíti-de. Te nì ka'an nda'ú-de jíin-yá: Táta, nú kuni-ní te kuu nasándoo-ní náá, áchí-de.

13 Yúan-na te nì skáa-ya ndá'a-ya. Te nì ké'é-ya-de. Te nì ka'an-ya: Kuni-ri, ná ndúndoo-ró, áchí-ya. Te ndi'yi té'yu-ún, nì kuxio-ni kua'an.

14 Te nì ka'an xaan-yá jíin-de: Ma kachí kuti-ro núu ní ñn. Chi kuá'an, te stá'an-ro máá-ró núu sutú. Te kundá'a-ró ndatíñu stá'an-ro núu-dé, náva'a kuni-de ja ní ndundoo-ró, nátu'un nì tá'ú Moisés tiñu sáá. Achí-ya.

15 Ko tu'un-ya-ún, nì jicha-ga kua'an. Te nì kataka kua'a xaan ñáyivi já kuni ná'in-i, te nduva'a-i taká kue'e káta'an-i kákuni-i.

16 Te máá-yá, nì kusín-ya kuá'an-ya ondé ñu'un té'é. Te yúan nì jikan ta'u-yá.

Chaa nì kuyúnú

17 Te ñn kivi kánde Jesús stá'an-ya tú'un. Te chaa fariseo jíin maestro ley, káxiukú-de yúan. Te chaa-ún, nì kikoyo-de ichi taká ñuu Galilea ndañuu Judea jíin ñuu Jerusalén. Te fuerza máá Tatá Dios kánde jíin-yá náva'a nasáva'a-ya ñáyivi kú'u.

18 Te nì chaa yaku chaa, te nuu ñn jito yuu kándiso-de ñn chaa nì kuyúnú. Te kándúkú-de skivi-de chaa-ún nuu kánde-ya, te kani-de chaa-ún nuu-yá.

19 Te ja kuá'a ñáyivi, te tú ní káni'in-dé ndénu skivi-de chaa-ún. Yúan-na te nì kaka-de xini vé'e. Te yúan nì kaxndón-da-de teja, te nì kaskúun-de chaa-ún nuu Jesús sava ma'ñú jíin jito yuu.

20 Te nì jini-ya já kákandija chaa-ún. Te nì ka'an-ya jíin chaa nì kuyúnú-ún: Súchi, a ío tuká'nu ini nuu taká kuachi-ró, áchí-ya.

21 Yúan-na te chaa kachaa tutu jíin chaa fariseo, nì kejá'a-de kájani ini-de: Ndé chaa kuu ya'á ja ká'an tu'un ndiva'a. Ndéja kuu sá'a tuká'nu ini nuu kuachi, chi ñn-ni máá Dios, áchí-de.

22 Yúan-na te Jesús, a nì jini-ya já súan kájani ini-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Naún kájani ini-ro.

23 Ja uu tu'un yá'a ndéja yí-ga káa. Á ka'an-ri: A ío tuká'nu ini nuu taká kuachi-ró, xí ká'an-ri: Ndukoo, te kaka-ró.

24 Ko náva'a ná kuni-ro já máá Sé'e chaa ndiso-ya tiñu nuu ñáyivi yá'a ja sá'a-ya tuká'nu ini nuu kuachi, te ná ká'an-ri inga tu'un jíin chaa nì kuyúnú yá'a núsáa: Jíin-ró ká'an-ri, ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro, te no'on-ro vé'e-ró. Achí-ya.

25 Te nì ndukoo-ni chaa-ún jito nuu ñáyivi-ún. Te nì naki'in-de jito nuu ní katúu-dé-ún. Te kuano'on-dé ve'e-de, nákana jaa-de Dios.

26 Te taká ñáyivi-ún, nì kanaa ini-i kánde'é-i. Te nì kayu'ú xaan-í. Te nì kanakana jaa-i Dios: Vina te nì kajini-yo tiñu ñá'nu xaan yá'a, áchí-i.

Ja ní kana-ya xini Leví

27 Yúan-na, te nì kenda Jesús kua'an-ya. Te nì jini-ya núu ñn chaa xini, nání-de Leví, kanchaa-de nuu kútutú xú'ún ñuu. Te nì ka'an-ya jíin-de: Kundikín-ro rúu, áchí-ya.

28 Te nì xndóo-de taká ndatíñu-de. Te nì ndukuiñi-de. Te nì ndikín-de-ya.

29 Te nì sá'a Leví ñn gasto ká'nu ini ve'e-de, te nì io kua'a tá'an-de, chaa xini jíin sava-ga-de. Te chaa-ún, káyee-dé staa jíin-yá.

30 Te cháa káchaa tutu jíin cháa fariseo, ni kaka'an-de siki cháa káskuá'a jíin-yá: Naja káyee-ro káji'i-ró jíin cháa xini jíin cháa ká'io kuachi, áchí-de.

31 Te ni ka'an Jesús, cháa ká'io ndáján, tú kánandi'i-de cháa táná, chi cháa káku'u kúu ja kájinu ñú'ún.

32 Na tú vai-ri kana-ri xini cháa ndaa. Chi cháa ká'io kuachi, kána-ri xini ná nákani ini-de, áchí-ya jíin-de.

Siki tú'un kondicha ini

33 Yúan-na te ni kaka'an-de jíin-yá: Cháa káskuá'a jíin Juan, tini jinu ká'io ndicha ini-de te kájukan ta'u-dé. Te suni súan kásá'a cháa káskuá'a jíin cháa fariseo. Ko cháa káskuá'a jíin máá-ní, naja máni káyee-dé káji'i-de. Achí-de.

34 Te ni ka'an-ya jíin-de: Á kuu sá'a-ró ja kóndicha ini ñayivi ká'iin viko tánda'a, te nú kánchaa yii jíin-i.

35 Ko chaa ñin kivi ja kuxio yii núu-í. Te kivi-ún, kuu kondicha ini-i. Achí-ya.

36 Te ni ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-de: Tú ni ñin náchu'un sa'ma jaá núu sú'nu tu'ú. Te nú súan, suni máá ja jaá-ún ka'ncha-ga, chi nuu sú'nu tu'ú ma kuu nuku'un sa'ma jaá.

37 Te tú ni ñin chu'un vino jaá ini ñii tú'ú, chi nú súan, te máá vino jaá-ún ndátá ñii-ún, te vino-ún kati, te ñii-ún naa.

38 Ko vino jaá jíin ñii jaá, kuu ja kuu ku'un ini. Te kendo va'a ndendúu.

39 Te tú ni ñin-i ío, ja á ni ji'i-i ja tu'ú, te kuní tuku-i ko'o-i ja jaá, chi: Ja ni kutu'ú kuu ja vá'a-ga, áchí-i. Achí-ya.

6

Ja ni kakachi-de yoko trigo kivi ndétatú

1 Te kivi ndétatú nuu semana uni, te ni ja'a Jesús kua'an-ya ñin nuu kaa trigo. Te cháa káskuá'a jíin-yá ni kakachi-de yoko trigo, ni kakin-dé ini nda'a-dé, te káyee-dé.

2 Te sava cháa fariseo ni kaka'an-de jíin-yá: Naja kásá'a-ró jián, chi tú ío ley sá'a-ró súan kivi ndétatú, áchí-de.

3 Te ni ka'an Jesús: Á tú ní káka'u kuti-ro tutu ñaún ní sá'a David. Chi máá-de jíin cháa ni kaxiukú jíin-de, ni kaji'i-de soko ñin kivi.

4 Te ni kivi-de ini ve'e Dios, te ni ki'in-de statilá kaxiukú ndijín, ni yee-dé. Te suni ni ja'a-de nuu cháa kaxiukú jíin-de-ún ni kayee. Te tú ío ley kee ní ñin cháa statilá-ún, chi máni sutu káyee núu. Achí-ya jíin-de.

5 Te ni ka'an-ga-ya jíin-de: Máá Sé'e cháa, suni Jito'o kivi ndétatú kuu-ya, áchí-ya.

Ñin cháa ni ichi nda'a vá'a

6 Te ñnga kivi ndétatú, suni ni kivi-ya ini ve'e sinagoga, te ni stá'an-ya tú'un. Te yúan kánde ñin cháa ni ichi kájan ndá'a vá'a-de.

7 Te cháa fariseo jíin cháa káchaa tutu, kábito yu'u-dé Jesús nú sá'a-ya taná kivi ndétatú, náva'a kakan-de kuachi siki-yá kuní-de.

8 Ko máá-yá, a ni jini-ya tú'un kájani ini-de. Te ni ka'an-ya jíin cháa kátí'ichi nda'a-ún: Ndukuiñi, te ichi má'ñú yá'a kundij-ro, áchí-ya. Te máá cháa-ún, ni ndukuiñi-de, te ni jukuiñi-de.

9 Yúan-na te ni ka'an Jesús jíin-de jíná'an-de: Ná kaká tu'ún-rí róo ñin tu'un. Ndé ley ío siki kivi ndétatú. Á sá'a va'a-yó, xí sá'a ñáá-yo. Á nama-yó ñin cháa ndúkú kuu, xí ká'ni-yo ñin ndiyi. Achí-ya.

10 Te ndé'é-yá nuu táká ja kaxiukú xini-yá-ún. Te ni ka'an-ya jíin cháa kú'u: Skáa nda'a-ro, áchí-ya. Te ni sá'a-de súan. Te nda'a-dé-ún, ni nduva'a ii-ní.

11 Te máá-ún, n̄i kakit̄i xāan iní, te kándat̄u'ún ndasa sá'a jíin Jesús.

12 Te n̄i kuu kiv̄i. Te n̄i kenda Jesús kuakak̄an ta'u-yá onde yuku. Te n̄i niñú n̄i jikan ta'u-yá nuu Dios.

Ja ní kaji-ya uxí uu chaa skuá'a jíin-yá

13 Te nuu ní kundij̄in, te n̄i kana-ya xiní cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i nakaji-ya uxí uu tá'an-de. Te chaa-ún, n̄i skúnání-yá-de apóstol.

14 Te Simón, n̄i naskúnání-yá-de Pedro, jíin ñaní-de, Andrés, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé.

15 Mateo jíin Tomás, Jacobo se'e Alfeo, jíin Simón chaa nání Zelote,

16 Judas ñani Jacobo, jíin Judas Iscariote ja ní nastúu-de Jesús.

Tu'un n̄i stá'an-ya núu-í

17 Te n̄i nuu-ya jíin-de jíiná'an-de. Te n̄i jukuiñi-ya ñin ndu'a. Te kua'a xāan cháa káskuá'a jíin-yá jíin kuá'a ñáyiv̄i ñúu Judea jíin ñáyiv̄i ñúu Jerusalén, jíin ñáyiv̄i yú'u mar ñuu Tiro jíin ñúu Sidón, n̄i kikoyo-i ja kúni ná'in-i tu'un ka'an-ya, te suni ja ná ndúva'a-i kue'e káta'an-i kuní-i.

18 Te taká ñáyiv̄i kánd'o jíin tachí k̄ini, n̄i kanduva'a ndi'i-i n̄i sá'a-ya.

19 Te ndiv̄i ñáyiv̄i kuá'a-ún, n̄i kandúkú ndéé-i ké'é-i-ya. Ch̄i ío fuerza in̄i-ya. Te n̄i nasáva'a-ya taká-i.

20 Te n̄i ndakoto-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te n̄i ka'an-ya: Xáán ndatu róo, chaa káta'an ndá'ú, ch̄i kuu kiv̄i-ró ñúu nuu tá'ú Dios tiñu.

21 Xáán ndatu róo ja káji'i-ro sóko vina, ch̄i nda'a ch̄i-ro. Xáán ndatu róo ja kánde'e-ro vina, ch̄i kuaku-ro.

22 Xáán ndatu róo jíiná'an-ró nú kákit̄i in̄i chaa kájito-de róo, jíin nú kákuxio-de nuu-ro kí'in-de, jíin nú káka'an tás̄i-de sik̄i-ro, jíin nú káské'ich̄i-de róo nátu'un chaa ñáá, ja sik̄i máá Sé'e chaa.

23 Siñ ná koo in̄i-ro kiv̄i-ún, te kus̄i xāan in̄i-ro, ch̄i ká'nu xāan koo ta'u-ro onde andiv̄i. Ch̄i súan n̄i kasá'a táa-de jíin cháa n̄i kajani tu'un Dios onde sáá.

24 Ko naka ndá'ú kuu róo, chaa kúká, ch̄i vina-ni ká'io siñ in̄i-ro.

25 Naka ndá'ú kuu róo ja ká'iin t̄i ch̄i-ro vina, ch̄i kuu-ro sóko. Naka ndá'ú kuu róo ja vina kájaku-ro, ch̄i ndukuí'a in̄i-ro te nde'e-ro.

26 Naka ndá'ú kuu róo nú vina ká'an jíin'ún taká chaa jíin-ró. Ch̄i súan n̄i kasá'a táa-de jíin cháa n̄i kajani tu'un xndá'ú onde sáá.

27 Ko ká'an-r̄i jíin róo ja kájini so'o: Kundá'ú in̄i-ro cháa kájito u'u róo, te sá'a va'a-ró jíin cháa kákit̄i in̄i nuu-ro.

28 Te ka'an va'a-ró jíin cháa káka'an ndiva'a jíin-ró. Te kak̄an ta'u-ro já'a cháa kásá'a tu'un tú'ún sik̄i-ro.

29 Te nú ndé chaa stuj̄i ñin yiki núu-ro, suni kua'a-ró tú'un ná stuj̄i-dé inga. Te nú ndé chaa jánchaa-de tikachí-ró, ni su'nuu-ro ma sásá'an-ró ná kí'in-de jíin.

30 Nani chaa jikán nuu-ro, te kua'a-ró núu-dé. Te chaa kí'in ndatíñu-ró, ma nándakan-ro.

31 Te nátu'un kuní-ro sá'a ñáyiv̄i jíin-ró, suni súan sá'a máá-ró jíin-i.

32 Ch̄i nú man̄i-ro jíin cháa man̄i jíin máá-ró, ndé chaa nakuatá'ú núu-ro núsáá. Ch̄i chaa ká'io kuachi, suni man̄i-dé jíin cháa man̄i jíin máá-de.

33 Te nú sá'a va'a-ró jíin cháa kásá'a va'a jíin máá-ró, ndé chaa nakuatá'ú núu-ro, ch̄i chaa ká'io kuachi, suni súan kásá'a-de.

34 Ch̄i nú kua'a núu-ró núu cháa ja ñúkuu in̄i-ro kuá'a-de nuu-ro, ndé chaa nakuatá'ú núu-ro, ch̄i chaa ká'io kuachi, suni já'a núu-de nuu sáva-ga chaa ká'io kuachi, náv̄a'a nani'in-gá-de.

35 Núsáá te kundá'ú in̄i-ro cháa kájito u'u róo, te sá'a va'a-ró jíin-de. Te kua'a núu-ró núu-dé. Te ma kúñukuu in̄i-ro ñaún kuá'a-de nuu-ro. Te ká'nu koo

ta'u-ro, te kuu-ró sé'e Dios andívi. Chì máá-yá, va'a iní-ya jíin cháa jáa iní jíin cháa ndíva'a.

³⁶ Núsáá te kundá'ú iní-ro ñáyivi nátu'un máá Táa-ro já súni kundá'ú iní-ya-í.

³⁷ Ma ndóna-ró sikí ñáyivi, náva'a ma ndóna-i sikí máá-ró. Ma nákuwndí-ró sikí-í, náva'a ma nákuwndí-i sikí máá-ró. Sá'a tuká'nu iní-ro núu-í, náva'a ná sá'a-i tuká'nu iní-i nuu máá-ró.

³⁸ Kuá'a nuu-í te suni súan kuá'a-i nuu-ro. Chikua'á va'a-i, sání'in-i, kaja-í, te onde jichá chu'un-i kuá'a-i nuu-ro. Chì suni jíin kú'a nì chikua'á-ro-ún, suni nakukua'á-ro. Achí-ya.

³⁹ Te nì ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-i: Chaa kuáá á kuu stá'an-de ichi núu ingá chaa kuáá. Á tú jungava ndendúú-de iní xa'va.

⁴⁰ ñin chaa skuá'a, nasu ñá'nu-ga kúu-de vásá maestro-de. Ko taká chaa káskuá'a, nú a nì kutu'a va'a-de, te koo-de nátu'un maestro-de.

⁴¹ Naja ndé'é-ró já kánde mī'ín ndúchi ñaní-ro, te tú nákan iní-ro já ñin vitu kánde nduchi máá-ró náún.

⁴² Naja ká'an-ro jíin ñaní-ro: Ñáni, kundatu ná táva-rí mī'ín kánde nduchi-ro, te tú nákan iní-ro já kánde ñin vitu nduchi-ro náún. Chaa uu xiní, xna'an-ga tava-ro vitu kánde nduchi máá-ró. Yúan-na te kuu nde'é vá'a-ró já táva-ro mí'ín kánde nduchi ñaní-ro.

⁴³ Chì xiní yúnu vá'a tú kúun nde'e káñáá. Te ni xiní yúnu káñáá tú kúun nde'e vá'a.

⁴⁴ Chì ndita'an yunu, jíin ndé'e te jini-yo naún yunu kúu, chì tú táxín-yó mékexé xiní nú íñú, ni tú táxín-yó uva xiní zarza.

⁴⁵ Chaa va'a, sá'a-de tiñu va'a, chì ío va'a iní-de. Te chaa ñáá, sá'a-de tiñu ñáá, chì káñáá iní-de. Chì tu'un ñú'un iní añú chaa, tu'un-ún ká'an-de.

⁴⁶ Naja kaka'an-ro jíin-rí: Táta, Táta, te tú káskíkuu-ró tínu ká'an-rí jíin-ró núsáá.

⁴⁷ Taká ñáyivi vái nuu-rí, te jini so'o tu'un ká'an-rí, te skíkuu, ná stá'an-rí nuu-ro na jíin kétá'an.

⁴⁸ Kúu nátu'un ñin chaa ja jáni-de ve'e-de, te nì jacha kúnú-de. Te nì jani-de ja'a sikí káva. Te nuu ní chaa ñin nducha ñú'ún xáan, te yucha-ún nì kuní stúcháa ve'e-ún núú. Ko tú ní kandá kuti, chì sikí káva kandíi.

⁴⁹ Ko ñáyivi jini so'o, te tú skíkuu, yúan kúu nátu'un ñin chaa nì jani-de ve'e-de nuu ñú'un, te tú yínduji ja'a. Te ñin nducha ñú'ún ní kani ve'e-ún, te nì stúcháa-ni. Te nì naa íi-ní ve'e-ún. Achí-ya.

7

Ja ní nasáva'a-ya mozo capitán

¹ Te nì jinu nì ka'an-ya ní kajini ná'ín ñáyivi-ún. Yúan-na te nì kivi-ya kuá'an-ya ñúu Capernaum.

² Te ñin chaa kúu capitán, ío ñin mozo-de ja maní-dé jíin. Te mozo-ún, kú'u-i te a yani kuu-i.

³ Te chaa capitán yúan, nì jini-de tu'un Jesús. Te nì tájí-de yaku chaa judío ñá'nu, kua'an nuu-yá, ka'an nda'ú jíin-yá ja ná kí-ya te nama-ya mozo-de.

⁴ Te nì jakoyo chaa-ún nuu Jesús. Te nì kaka'an nda'ú-de jíin-yá: Kánúú sá'a-ní ja ká'an-de,

⁵ chì maní-dé jíin ñúu-ná. Te nì jani-de ñin ve'e sinagoga kuu-ná jíná'an-ná. Achí-de.

⁶ Te kua'an Jesús jíin-de. Te nuu ní kakuyani-ya vé'e-ún, te nì tájí capitán yaku amigo-de, kua'an nuu-yá. Te nì ka'an-de jíin-yá: Táta, tú kuní-ná sátéñu-ná ní ja kivi-ní inì ve'e-ná.

⁷ Ja yúan tú ní kuní-ná kii-ná nuu-ní núú, ko máni ka'an-ní, te ná ndúva'a mozo-ná.

⁸ Chì máá-ná, suni cháa ndíso tíñu kúu-ná. Te tá'ú-ná tíñu nuu soldado-ná. Te ká'an-ná jíin ñin-de: Kuá'án, te já'an-de. Te jíin ñngá-de: Ña'an, te cháa-de. Te jíin mozo-ná: Sá'a ya'á, te sá'a-i. Achí-de.

⁹ Tu'un yá'a nì jini so'o Jesús. Te nì naa iní-ya ní ndé'é-yá nuu-dé. Te nì xíó káva-ya. Te nì ka'an-ya jíin ñáyivi kuá'a kándikín yata-yá: Ndaa ká'an-ri jíin-ró, ja ní inì ñuu Israel tú súan ní jiní-ri cháa kándíja, áchí-ya.

¹⁰ Te cháa nì tájí-de nuu-yá núú, nì najakoyo-de ve'e. Te nì jini-de ja á nì nduva'a mozo-ún.

Ja ní nachaku se'e yí ña'an viuda

¹¹ Yúan-na te nì kuu kivi. Te nì kivi Jesús kua'an-ya ñúu Naín. Te kua'a cháa skuá'a jíin-yá, jíin ñáyivi kuá'a, kája'an-i jíin-yá.

¹² Te nì kuyani-ya yúñú-ún. Te kákiñi'in ñáyivi-ún ñin suchí yí ní ji'i-i, ja máá ñin-i nuu náa-i núú. Te ña'an viuda kúu-ña. Te suni kua'a ñáyivi ñúu-ún ká'jin jíin-ña.

¹³ Te nì jini máá Jito'o-yo núu-ñá. Te nì kundá'ú inì-ya-ñá. Te nì kachi-ya jíin-ña: Ma ndé'e-ro, áchí-ya.

¹⁴ Te nì kandita-ya. Te nì ñin-ya camilla ndiyi-ún. Te nì kajukuiñi cháa kándiso-ún. Te nì ka'an-ya: Súchi, jíin-ró ká'an-ri, ndukoo, áchí-ya.

¹⁵ Yúan-na te nì ndukoo suchí ja á nì ji'i-ún. Te nì kejá'á-i náka'an-i. Te Jesús, nì naku'a-ya-í nuu náa-i.

¹⁶ Te ndivii ñáyivi, nì kayu'ú-i. Te kánakana jaa-i Dios. Te sava-i káka'an-i: Nì cháa ñin cháa jáni tu'un Dios nuu-yo, te kúñá'nu-de. Te sava-ga-i káka'an-i: Máa Dios, nì cháa-ya núu-yo. Achí-i.

¹⁷ Te tu'un-ya-ún nì jichá kua'an ñí ñúu Judea jíin ñí ñúu yani yúan.

Uu cháa nì tájí Juan nuu-yá

¹⁸ Te cháa káskuá'a jíin Juan, nì kakastu'ún núu-dé ndasa ío taká tíñu. Yúan-na te nì kana Juan xinì úu cháa káskuá'a jíin-de.

¹⁹ Te nì tájí-de kua'an nuu Jesús, náva'a kaka tu'ún-de-ya: Máa-ní kúu cháa kii-ún, xí kúndatu-yó ñngá-de náún, achí-de.

²⁰ Te nì jakoyo cháa-ún nuu-yá. Te nì kaka'an-de jíin-yá: Juan, cháa skuánducha, nì tájí-de náa vai koyo-ná nuu-ní vai kaka tu'ún-ná ní: Á máa-ní kúu cháa kii-ún xí kúndatu-yó ñngá-de náún, áchí-de.

²¹ Te suni máa hora-ún nì nasáva'a-ya kuá'a ñáyivi kaku'u, jíin já káte'yu, jíin já káta'an tachí kini. Te suni kua'a cháa kuáa, nì ndundijin nuu-dé nì sá'a-ya.

²² Te nì ka'an Jesús: Kuá'án, te kastu'ún-ró núu Juan naún ní kajini-ro, jíin tú'un nì kajini so'o-ró. Cháa kuáa, kándundijin nuu-dé. Te cháa rengo kánakaka-de. Te cháa té'yu ndi'yi kándundoo-de. Te cháa só'ó kánakuni so'o-de. Te cháa nì ji'i kánachaku-de sá'a-ri. Te suni jáni-ri tu'un va'a Dios nuu ñáyivi ndá'ú.

²³ Te xáán ndatu koo cháa ja má náyu'ú-de koto-de ruu. Achí-ro.

²⁴ Te cháa nì tájí Juan nì kenda-de káno'on-de. Te Jesús, nì kejá'á-yá ká'an-ya tú'un Juan jíin ñáyivi: Naja ní kenda-ró kája'an-ro ondé ñu'un té'é. Ja ndé'é-ró ñin ichá ja kandá sá'a tachí náún.

25 Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaa ñú'un sa'ma ndúchá náún. Ko ná kástu'ún-rí, chaa káñu'un sa'ma lúu te ncháá va'a-de ja kákusiñ iní-de, máni iní ve'e rey káxiukú-de.

26 Ko naja ní kenda-ró kája'an-ro. Ja ndé'é-ró núu ñin chaa jáni tu'un Dios náún. Te suni ká'an-ri jín-ró: Kúñá'nu xaan-gá-de vása ñin chaa jáni tu'un Dios.

27 Chaa yá'a kúu chaa yóso tú'un-de nuu tutú: Kuni so'o-ró chi tájí-rí ndajá'a-rí kuxnúú-de ja-de, te chaa-ún sátu'a-de ichi-ro vása jáa-ro, áchí.

28 Chi a ká'an-ri jín-ró ja iní ñuyivi yá'a tú ío ni ñin chaa jáni tu'un Dios ja kúñá'nu-ga máa-de vása Juan chaa skuánducha. Ko máa cháa lúli-ga iní ñuu ñátu'un andívi, chaa-ún kúñá'nu-ga-de vása Juan. Achí-ya.

29 Te chaa xini jín táká ñayivi-ún, kájni so'o tu'un ká'an-ya, te ni kajatá'ú-i tu'un Dios. Te ni kajanducha-í nuu Juan.

30 Ko chaa fariseo jín cháa maestro ley, ni kaské'ichi-de tu'un kuni Dios ja sá'a-de, kuachi ja tú ní kájanducha-dé nuu Juan.

31 Te ni kachi máa Jító'o-yo: Naún tu'un yátá skétá'an-ri jín ñayivi yá'a núsáa, te naún ní kandaku-i.

32 Kákuu-i nátu'un suchi lúli káxiukú núyá'u, ja kákana kó'ó-i xini tá'an-i: Ni kaxndé'e-ri xkuili nuu-ro, te tú ní kájita já'a-ró: Ni kanda'i-ri nuu-ro, te tú ní kánde'e-ro, áchí-i.

33 Chi ni kii Juan chaa skuánducha. Tú ní yée-dé staa, tú ní jí'i-de vino, te káka'an-ro: Tá'an-de tachi kini.

34 Ko máa Sé'e chaa yée-yá, jí'i-ya. Te káka'an-ro: Yá'a ío ñin chaa yáji téyí, te jí'i xaan-dé vino, chaa jini tá'an jín cháa xini jín cháa ká'io kuachi kúu-de. Achí-ro.

35 Ko ñin chaa ndíchi, máni tiñu ndíchi sá'a-de. Te súan kuni-ro jándáa ndíchi-de. Achí-ya.

Jesús jín ñá'an ndíso perfume

36 Te ñin chaa fariseo, ni ka'an nda'ú-de jín Jesús kee-yá staa jín-de. Te ni kivi-ya iní ve'e-de, te ni jungoo-ya já kée-yá.

37 Te ñin ña'an ío kuachi, kánchaa-ña ñuu yúan. Te ni jini-ña já kánchaa Jesús ve'e ñin chaa fariseo. Te ni chaa-ña jín ñin tiya'a perfume.

38 Te kánchaa-ña núu já'a-yá ichi yatá-yá. Te ndé'e-ña, te ni xndáji-ña já'a-yá jín ndúcha núu-ña. Te ni nasí'ichí-ña já'a-yá jín íxi xini-ña. Te ni tiyú'ú-ña já'a-yá, te ni jí'i-ña perfume ja'a-yá.

39 Te fariseo, chaa ni kana xini-yá-ún, súan ni jini-de, te ni jani iní máa-de: Nú chaa jáni tu'un Dios kúu chaa yá'a, te kuni-de ndé ña'an kúu ña'an yá'a núu. Chi ña'an yá'a, ja ké'é-ña-dé, ña'an ío kuachi kúu-ña, áchí-de.

40 Yúan-na te ni ka'an Jesús: Simón, ka'an-ri ñin tu'un jín-ró kuni-ri, áchí-ya jín-de. Te máa-de, ni ka'an-de: Ka'an-ní, Maestro, áchí-de.

41 Te ni ka'an Jesús: ñin chaa já'a núu xu'ún, ni io uu chaa taú nuu-dé. ñin chaa, ni taú u'un ciento peso. Te inga chaa ni taú uu xiko uxí peso nuu-dé.

42 Te tú na jín kánava'a chaa-ún ja nákunáa. Te ni sá'a-de tuká'nu iní nuu ndéndúu chaa-ún. Ka'an, ndé ñin chaa-ún kúmani-gá jín-de núsáa. Achí-ya.

43 Te ni ka'an Simón: Jáni iní-ná ja cháa ni sá'a-ga-de tuká'nu iní nuu-ún, áchí-de. Te ni ka'an-ya jín-de: Jándáa ká'an-ro, áchí-ya.

44 Te ni xío koto-ya ichi núu ñá'an-ún. Te ni ka'an-ya jín Simón: Jini-ro ñá'an yá'a náún. Ni kivi-ri iní ve'e-ró, te tú ní já'a-ró ndúcha já ndúndoo ja'a-rí. Ko ña'an yá'a, ni xndáji-ña já'a-rí jín ndúcha núu-ña. Te ni nasí'ichí-ña jín íxi xini-ña.

⁴⁵ Tú ní tíyú'ú-ró rúu. Ko ña'an yá'a, onde ñi kivi-ri iní ve'e-ró, tú júkuiñi-ña já tíyú'ú-ña já'a-rí.

⁴⁶ Tú ní jí'i-ro aceite xini-rí. Ko ña'an yá'a ñi jí'i-ñá perfume ja'a-rí.

⁴⁷ Núsáa te ká'an-ri jíin-ró, ja á ñi sá'a-ri tuká'nu iní nuu táka kuachi-ña vasa ío kua'a, chi ñi kumani xáan-ña jíin-rí. Ko nú sá'a-ri tuká'nu iní nuu ñin cháa ío yaku-ni kuachi-de, te yaku-ni kumani-dé jíin-rí, áchí-ya.

⁴⁸ Te ñi ka'an-ya jíin-ña: A ñi sá'a-ri tuká'nu iní nuu táka kuachi-ró, áchí-ya.

⁴⁹ Te cháa káyee stáa jíin-yá, ñi kakejá'a-de kájani iní máa-de: Ndé cháa kúu cháa yá'a, ja sá'a-de tuká'nu iní nuu kuáchi, áchí-de.

⁵⁰ Te ñi ka'an-ya jíin ñá'an-ún: Ñi kandíja-ró, te yuán ní nama-ri róo. Kuá'an, te ma yú'ú-ga-ro, áchí-ya.

8

Tu'un ña'an ní kajatíñu nuu-ya

¹ Yúan-na te kúkuéé-ga, te ñi jika kuu-ya táka ñuu jíin rancho. Te jáni-ya tú'un va'a te kástu'ún-yá ndasa koo máa ñúu nuu tá'ú Dios tiñu. Te máa uxí uu apóstol, kája'an-de jíin-yá.

² Te suni ío yaku ña'an já á ñi kata'an-ña tachí káni jíin kué'e, ja á ñi nasáva'a-ya-ña. Te ña'an-ún, suni kája'an-ña jíin-yá. Te ñin-ña kúu María ñuu Magdala. Te iní ña'an yúan ñi kiñi'in-ya usiá tachí káni kája'an onde sáa.

³ Te sava-ga-ña káinání-ña Juana, ñasí'í cháa nání Chuza, cháa ndíso tiñu Herodes, jíin Susana, jíin kuá'a-ga ña'an. Te kajatíñu-ña núu-yá jíná'an-ya.

Tu'un yátá siki cháa sáka trigo

⁴ Te ñi kakutútú kuá'a xáan ñáyivi. Te ñayivi káxiukú táka ñuu-ún, ñi jakoyo-i nuu-ya. Te ñi ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-i:

⁵ ñin cháa sáka trigo, ñi kenda-de sáka-dé trigo-de. Te jachá-de, te ñin nuní ní jungava yu'íchi te ñi jañu-i siki. Te tisaá andívi ní kakókó-tí.

⁶ Te inga ñi jungava siki yúu. Te ñi kana. Ko ñi ichi, chi tú kajin.

⁷ Te inga ñi jungava ma'ñú iñu. Te ñin núu-ni ñi kakana iñu jíin. Te ñi kajasu nuu.

⁸ Te sava ñi kajungava nuu ñú'un vá'a. Te nuu ní kakana, te ja ñin, te ñi ja'a ciento nuní. Achí-ya. Yúan-na te ká'an jaa-ya: Cháa ío so'o, kuni ná'in-de, te ná kuni so'o-de, áchí-ya.

⁹ Te cháa káskuá'a jíin-yá, ñi kajika tu'un-de-ya naún kuní ka'an tu'un yátá-ún.

¹⁰ Te ñi ka'an-ya: Róo, chi a kuajuku'un iní-ro tú'un yísa'í yá'a sá'a Dios, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ko ká'an-ri tu'un yátá jíin sáva-ga-i náva'a vasa ndé'é-i, ko ma kuní-i, te vasa jini so'o-i, ko ma júku'un iní-i.

¹¹ Tu'un yátá yá'a kuní ka'an: Tata-ún kúu tu'un Dios.

¹² Tata ñi kajungava yu'íchi-ún kákuu cháa kájini so'o tu'un. Te cháa-ni kui'na te jáncháa tu'un-ún iní añú-de náva'a tú kandíja-de te kaku-de.

¹³ Te ja ní kajungava siki yúu-ún kákuu cháa kájini so'o-de tu'un. Te kúsi iní-de jíin. Ko túu nuu káka yo'o iní-de. Te yaku-ni kivi kákandíja-de. Te nú ndóna tundó'o siki-dé te kánayu'ú-de.

¹⁴ Te ja ní kajungava ma'ñú iñu kákuu cháa kájini so'o-de. Ko nú kua'an-de, te kákutéñu-de jíin ndatíñu-de, chi kákuni-de kukúka-de náva'a koo si iní-de. Yuán náa tú'un iní-de. Te tú yíja va'a nuní-dé.

¹⁵ Ko ja ní kajungava nuu ñú'un vá'a kákuu cháa kándeé añú va'a añú ndaa iní-de. Te tu'un ñi kajini so'o-de-ún, ñú'un ñi in iní-de. Te kája'a-de nuní táka kivi.

Tu'un yiti

16 Tú ni ñn ñáyivi chí'i-i ñu'un xiní yiti te jasú-i kisi sikí, ni tú jáni-i chíi jito. Chí sua kundij nuu ñn candelero, náva'a tuun ndua ñu'un nuu ñáyivi kivi koyo.

17 Chí tú ío ni ñn tiñu yísa'í sáni, chí stá'an ndijin-ya táká-ni. Ni tú ío ni ñn tu'un yísa'í sáni, chí vai ndijin taká-ni sá'a-ya, te kuni-yo núu.

18 Núsáa te ná kúni so'o va'a-ró, chí chaá ñáva'a, te kii-ga nuu-dé, te chaá tú ñáva'a, vasa jáni iní-de ja á ñáva'a-de te kuxio ki'in, áchí-ya.

Náa-ya jíin ñaní-ya

19 Yúan-na te ni jaá náa-ya jíin ñaní-ya núu-yá. Te tú ní kúu kivi koyo-ña núu-yá sikí ja kuá'a ñáyivi.

20 Te ni kakastu'un ñáyivi-ún nuu-yá: Náa-ni jíin ñaní-ni ká'in-ña yatá vé'e, te ka'an-ña jíin-ni kákuni-ña, áchí-i.

21 Yúan-na te ni ka'an-ya: Náa-ri jíin ñaní-ri kákuu ñáyivi káini so'o tu'un Dios, te kaskíkuu-i, áchí-ya jíin-i.

Ja ní jukuiñi tachí xa'an ní sá'a-ya

22 Te ñn kivi, ni kivi-ya iní ñn barco jíin cháa káskuá'a jíin-yá. Te ni ka'an-ya jíin-de: Ná kija'a-yó ingá lado mar. Te ni kaskáka-ya barco kaja'an-ya.

23 Ko nini kaskáka-de barco, te ni kixi-ya. Te ni ndonda ñn tachí xa'an núu mar. Te ndúkú chítú ndúcha iní barco, te a yani koo tundó'o núu.

24 Te ni jakoyo-de nuu-yá. Te ni kaxndúko-de-ya. Maestro, Maestro, vina te naa-yo, áchí-de. Te ni nata'u núu-yá. Te ni ka'an xa'an-yá nuu tachí-ún jíin núu mar. Te ni kuná'in-ni. Te ná'in yúu í-ni ni kuu.

25 Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja tú kákandíja-ró. Te káyu'ú-de, te kánaa iní-de kánde'é-de. Te káka'an jíin tá'an máa-de: Ndé chaá kúu chaá yá'a, ja ondé nuu tachí jíin núu ndúcha tá'ú-de tiñu te káandatu nuu-dé, áchí-de.

Chaá tá'an tachí káni onde ndañúu Gadara

26 Te ni jakoyo-de ñuu Gadara, ja kánchaa ichi núu ñuu Galilea.

27 Te nuu ní jaá-ya núu ñu'un íchí, te ñn chaá ñuu-ún ni kita'an-de-ya. Te tá'an-de kua'a tachí káni. Te ni kuu kua'a kuiá ja tú ñu'un kuti-dé sa'ma, ni tú ncháa-de ñn ve'e, chí ma'ñú vé'e añu ncháa-de.

28 Te chaá-ún, ni jini-de nuu Jesús. Te ni jukuiñi jíti-de nuu-yá. Te ni kana jaa-de: Naún sá'a-ni jíin-ná Jesús, Se'e Dios, I'a kúñá'nu xa'an. Ká'an nda'ú-ná jíin-ni ma xndó'o-ni náá, áchí-de.

29 Te ni tá'ú-yá tiñu nuu tachí káni-ún ná kenda ki'in iní chaá-ún, chí ni kuu kua'a kuiá xndó'o chaá-ún. Te ni kaju'ni-i chaá-ún jíin cadena jíin manea kaa. Ko ndi'i ni kukuáchí sá'a-de. Te kenda-de já'an-ni-de onde ñu'un té'é sá'a tachí káni-ún.

30 Te Jesús, ni jika tu'un-yá-de: Naún nání-ró, áchí-ya. Te ni ka'an-de jíin-yá: Ja kuá'a xa'an nání-ná, áchí, chí yí'i kua'a xa'an tachí káni iní-de.

31 Te ni kaka'an nda'ú tachí-ún jíin-yá ja ná tú táji-yá ki'in iní tunchi kúnú.

32 Te yuku yúan ío ñn tikuni kini kájitu-ti. Te yúan ni kaka'an nda'ú jíin-yá ja ná kuá'a-ya tú'un kivi koyo iní-ti. Te ni ja'a-ya tú'un kaja'an.

33 Te ni kenda tachí káni-ún iní chaá-ún kaja'an. Te ni kivi koyo iní kini. Te tikuni kini-ún ni kajungoyo-ti yúkava-ún onde iní mar. Te nuu mar ni kajiti-ti.

34 Te chaá kándito-ti, ni kajini-de ja súan ni kuu. Te ni kajinu-de kaja'an-de. Te ni kakastu'un-de nuu ñáyivi ñuu-ún jíin táká rancho.

35 Te ni kenda koyo ñáyivi-ún ja ndé'é-i naún ní kuu. Te ni jakoyo-i nuu Jesús. Te ni kajini-i nuu cháa ni kenda tachí káni-ún, kánchaa-de nuu já'a Jesús, ñu'un-de sa'ma, te a ni nduva'a xini-dé. Te ni kayu'ú-i.

³⁶ Te cháa n̄i kajin̄i, n̄i kajani-de tu'un nuu ñáyiv̄i-ún, ndasa n̄i nduva'a cháa n̄i ta'an tach̄i k̄ini.

³⁷ Yúan-na te taká ñáyiv̄i ñúu Gadara, n̄i kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná kúxio-ya k̄i'in-ya, ch̄i xaan káyu'ú-i. Te máa-yá, n̄i ndiv̄i-ya iní barco. Te n̄i naxió káva-ya kuá'an-ya.

³⁸ Te cháa n̄i kakenda tach̄i-ún, n̄i ka'an nda'ú-de ja kuéni ki'in-de jíin-yá. Ko Jesús, n̄i táji-yá-de kua'an-de:

³⁹ Kuáno'on vé'e-ró, te kani-ró tú'un ná ñá'nu xaan tíñu n̄i sá'a Dios jíin-ró, ách̄i-ya jíin-de. Te máa cháa-ún n̄i kee-de kua'an-de. Te n̄i jani-de tu'un ñí ñúu yúan ná ñá'nu xaan tíñu n̄i sá'a Jesús jíin-de.

⁴⁰ Yúan-na te n̄i najaa-ya. Te ñáyiv̄i-ún n̄i kaka'an va'a-i jíin-yá, ch̄i ndiv̄i-í káindatu-i-ya.

Tu'un sesí'í Jairo

⁴¹ Te ñn cháa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga nán̄i-de Jairo, n̄i cháa-de. Te n̄i jukuiñi jíti-de nuu já'a Jesús. Te n̄i ka'an nda'ú-de jíin-yá ja ná k̄ivi-ya iní ve'e-de.

⁴² Ch̄i ío ñn sesí'í-de ja máa ñn-i nuu-dé, nátu'un ux̄i uu k̄uiá-i. Te such̄i-ún ndúkú-i kuu-i. Te n̄i kee Jesús kua'an-ya. Te kua'a ñáyiv̄i ní kajax̄in-i-ya.

Ja ní nasáva'a-ya ñn ña'an kú'u kue'e niñi

⁴³ Te ñn ñasí'í n̄i kuu ux̄i uu k̄uiá j̄ati niñi-ñá. Te ña'an-ún n̄i janu-ña táka ndatíñu-ña ní kuu cháa táná. Te tú ní nduva'a-ña sá'a ni ñn-de.

⁴⁴ Te n̄i jaa-ña íchi yatá-yá. Te n̄i ké'é-ña yú'u sá'ma-yá. Te n̄i ichi-ni nuu j̄ati niñi-ñá-ún.

⁴⁵ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Ndéja ní ké'é rúu, ách̄i-ya. Te ndiv̄i-dé tú ní kája'a-de tu'un. Te Pedro jíin cháa ká'jin jíin-de yúan, n̄i kaka'an-de: Maestro, ñáyiv̄i kuá'a yá'a kájax̄in-i níí, te a ká'an-ní: Ndéja ní ké'é rúu, ách̄i-de.

⁴⁶ Ko n̄i ka'an Jesús: Ndaa ja ñn ñáyiv̄i ní ké'é rúu, ch̄i n̄i jin̄i-r̄i ja ní kenda fuerza in̄i-r̄i, ách̄i-ya.

⁴⁷ Yúan-na te ña'an-ún, n̄i jin̄i-ña já tú ní kúu chisa'í-ña máa-ña, te n̄i cháa-ña k̄isi-i-ña. Te n̄i jukuiñi jíti-ña núu Jesús, te jíto nuu taká ñáyiv̄i, n̄i jani ndaa-ña tú'un naja ní ké'é-ña-yá, te ndasa n̄i nduva'a-ni-ña ní sá'a-ya.

⁴⁸ Te máa-yá n̄i ka'an-ya jíin-ña: N̄i kandíja-ró, te yuán ní kaku-ró. Kuá'an, te ma yú'ú-ro. Ach̄i-ya.

Ja ní nachaku sesí'í Jairo

⁴⁹ Te nini ká'an-ya súan, te n̄i cháa ñn mozo cháa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga-ún, n̄i kach̄i nuu-dé: A n̄i j̄i'í sesí'í-ro. Ma sateñu-ga-ro Maestro, ách̄i.

⁵⁰ Te n̄i jini so'o Jesús ja ní ka'an mozo-ún. Te n̄i kach̄i-ya jíin cháa-ún: Ma yú'ú-ro: Kandíja-ni, te ná kaku sesí'í-ro.

⁵¹ Te n̄i k̄ivi-ya iní ve'e. Te tú ní já'a-ya tú'un k̄ivi ni ñn jíin-yá, ch̄i máa-ni Pedro jíin Jacobo, jíin Juan, jíin táa náa such̄i sí'í-ún.

⁵² Te kánde'e ndiv̄i ñáyiv̄i te kánduku'á in̄i-i. Te n̄i kach̄i-ya: Ma ndé'e-ro jíiná'an-ró. Tú ní jí'i-i, ch̄i kix̄i-ni-i, ách̄i-ya.

⁵³ Te n̄i kasákátá-i nuu-yá, ch̄i n̄i kajin̄i-i ja á n̄i j̄i'í such̄i-ún.

⁵⁴ Ko máa-yá, n̄i t̄in-ya ndá'a-í. Te n̄i ka'an jaa-ya: Súch̄i, ndukoo, ách̄i-ya.

⁵⁵ Yúan-na te n̄i nachaku-i. Te n̄i ndukoo-ni-i. Te n̄i tá'ú-yá tíñu ja ná kuá'a-de staa kée-í.

⁵⁶ Te táa-i náa-i, n̄i kakee nuu-dé kánde'e-de. Ko n̄i tá'ú-yá tíñu nuu-dé ja tú ni ñn nuu kach̄i-de ja súan n̄i kuu.

9

Ja ní tájí Jesús uxí uu-de kája'an-de

¹ Te nì nastútú-yá ndí'uxí uu cháa-ún. Te nì ja'a-ya fuerza inì-de ja kúndéé-de jíin táká tachì kíni jíin já kuánchaa-de taká kue'e.

² Te nì tájí-yá-de kája'an-de ja ná káni-de tu'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, te ná násáva'a-de ñayivi káku'u.

³ Te nì ka'an-ya jíin-de: Ma kúndiso kuti-ro já kúu ichi, ni vara, ni ñunu, ni staa, ni xu'ún, ni ma kúndiso-ró uu su'nu.

⁴ Te nani ve'e kúu nú nì kivi-ró, te kendo-ró yúan. Te yúan kenda-ró kí'in-ro.

⁵ Te nú ndé nuu tú káku'i-kuatá'ú-i róó, te nú nì kenda-ró ñuu yúan, te skóyo-ró tikacha inì ja'a-ro. Te súan kani ndaa-ro tú'un nuu-í jíin'an-i, áchí-ya.

⁶ Te nì kenda-de kája'an-de, nì kajíkó ndúu-de taká ñuu, nì kajani-de tu'un. Te taká lado nì kanasáva'a-de ñayivi káku'u.

Ja ní kuñáa inì Herodes

⁷ Te Herodes, cháa tá'ú tiñu, nì jini tu'un-de taká tiñu nì sá'a-ya, te kúñáa inì-de, chì káka'an sava-i: Juan, cháa nì jí'i, nì nachaku-de.

⁸ Te sava tuku-i: Nì ndenda Elías. Te sava-ga tuku-i: ñin cháa nì jani tu'un Dios onde sáa a nì nachaku-de. Achí-i.

⁹ Te nì kachì Herodes: Nì janchaa-ri xinì Juan. Te ndé cháa kúu cháa yá'a núsáa, chì jíini tu'un-ri ja sá'a-de tiñu yá'a, áchí-de. Te nì kuni-de nde'é-de nuu Jesús.

Ja ní skée-yá u'un mil ñayivi

¹⁰ Te nì nchaa cháa káskuá'a-ún. Te nì kanakani-de tu'un nuu-yá taká tiñu nì kasá'a-de. Te nì kí'in-ya-dé, te kua'an sìn-ya jíin-de ñin nuu ñú'un té'é, ñuu nání Betsaida.

¹¹ Te nì kajinì ñayivi-ún. Te nì kandikin-i-ya, kája'an-i jíin-yá. Te nì jatá'ú-yá-i, te nì jani-ya tú'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te nì nasáva'a-ya táká ñayivi káku'u.

¹² Te a ku'ini. Te nì nchakoyo ndí'uxí uu-de nuu-yá. Te nì kaka'an-de jíin-yá: Táji-ní ñayivi kuá'a yá'a ná kíngoyo-i taká ñuu jíin táká rancho yani yá'a, te ndúkú-i ndénu ndoo-i te ni'in-í staa kée-í, chì yá'a nuu ñú'un té'é ká'in-yó, áchí-de.

¹³ Te nì kachì-ya jíin-de: Kua'a máa-ró já ná kée-í, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Tú nún káñava'a-ná, chì u'un-ni statilá jíin uu-ni tiyáká. Te nú túu kiku'aa-ná staa kée taká ñayivi yá'a, te ma kánda, áchí-de.

¹⁴ Chì ío ná tu'un u'un mil cháa. Yúan-na te nì ka'an-ya jíin cháa káskuá'a-ún: Ka'an jíin ñayivi ná júngo ñin nuu ñin nuu-í ná tu'un uu xiko uxí, uu xiko uxí ja ñin ñin, áchí-ya.

¹⁵ Te súan nì kasá'a-de, nì kasúngo ndi'i-de-i.

¹⁶ Te nì kí'in-ya ndí'ú'un statilá jíin uu tiyáká-ún. Te nì ndakoto-ya íchi ándiví te nì jikan ta'u-yá ja'a statilá. Te nì sakuáchí-yá statilá-ún. Te nì ja'a-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá nì kajani-de nuu-í.

¹⁷ Te ndivii-í nì kayee-í. Te nì kanda'a chii-i. Te nì kanastútú-de uxí uu jika staa kuachí já ní ndendoso.

Tu'un nì ka'an ndaa Pedro

¹⁸ Te ñin kivi jikán ta'u máa ñin-ni Jesús, chì máa-ni cháa káskuá'a-ún ká'in-de jíin-yá. Te nì jika tu'un-yá-de: Te ruu, na cháa kúu-ri, káka'an ñayivi, áchí-ya.

¹⁹ Te nì kaka'an-de: Juan, cháa skuánducha, káka'an-i. Te sava-i: Elías. Te sava-ga-i: ñin cháa nì jani tu'un Dios onde aná'an, nì nachaku-de, áchí-de.

20 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Te róó, n̄a cháa kúu-ri káka'an máá-ró, áchí-ya. Yúan-na te Simón Pedro, n̄i ka'an-de: Máá-ní kúu Cristo Se'e Dios, áchí-de.

21 Yúan-na te n̄i ka'an xa'an-ya jíin-de, te n̄i tá'ú-ya tiñu nuu-dé ja tú ni ñn nuu kachí-de tu'un yá'a.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

22 Te n̄i ka'an-ya: Jínu ñú'ún ndó'o xa'an máá Sé'e cháa, te cháa n̄i kayii jíin táká sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, ma kuátú'ún-de-ya, chí ka'ni-dé-ya. Te nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

23 Te n̄i ka'an-ya jíin ndí-i-de: N̄ani cháa nú kuni-de kii-de yata-ri, te ma chíñú'ún-de máá-de te ná kuándéé iní-de jíin túndó'o kii siki-dé taká kivi, te ná kúndikin-de ruu kii-de.

24 Chi cháa jítu iní-de kaku-de chíi tundó'o kii siki-dé, naa-dé. Te vasa ná kúu ñn cháa ja siki rúu, ko kaku-de.

25 Chi naún ní'in cháa, vasa ná kúndéé-de ní'in-dé ní ñúyivi, te nú xnáa-dé máá-de, xí síjita-de añú-de.

26 Chí nú ndé cháa kúka nuu iní-de nuu-ri jíin núu tú'un ká'an-ri, suni súan kuka nuu iní máá Sé'e cháa nuu cháa-ún kivi ndí-ya. Te kivi-ún ñá'nu koto luu-ya jíin Táa-ya, te suni jíin táká ndajá'a ndóo-ya.

27 Te jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ío sava cháa ká'in yá'a ja má kúu kuti-dé onde nú tú kuni-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

Siki já túku ní nduu-ya

28 Yúan-na te natu'un nuu uná kivi já ní ka'an-ya tú'un yá'a, te n̄i jaka-ya Pedro, jíin Juan, jíin Jacobo, n̄i kaa-ya kuá'an-ya jíin-de ñn yuku, kuákakan ta'u-ya.

29 Te nini jikán ta'u-ya, te nuu-ya, tuku n̄i nduu. Te sa'ma-ya ní nduu kiyi xa'an. Te n̄i kanandii ncháa.

30 Te yúan n̄i kandatú'ún úu cháa jíin-ya. Te cháa-ún kákuu Moisés jíin Elías.

31 Te kándii ncháa cháa-ún. Te n̄i kaka'an-de tu'un ja á yani skíkuu-ya tíñu-ya te kuu-ya ñuu Jerusalén.

32 Te Pedro jíin cháa ká'in jíin-de-ún káji'i xa'an-dé numá'ná te kákixi-de. Te nuu ní kanata'u núu-dé, te n̄i kajini-de ja ndí ncháa Jesús, jíin úu cháa ká'in jíin-ya-ún.

33 Te nuu ní kakuxio cháa-ún nuu Jesús, te n̄i ka'an Pedro jíin-ya: Maestro, va'a-ga ná kéndoo-yó yá'a. Te ná sá'a-ná uní ve'e kuii, ñn kuu máá-ní, inga kuu Moisés, te inga kuu Elías, áchí-de. Te tú jiní-de naún tu'un n̄i ka'an-de.

34 Te nini ká'an-de, Te n̄i cháa ñn viko nu'ún ní jasú ní núu-dé jíná'an-de. Te n̄i kayu'ú xa'an-dé ja ní kivi koyo-de chíi viko nu'ún-ún.

35 Te chíi viko nu'ún yúan, n̄i kenda ñn tu'un ja ní ka'an: Ya'á kúu Se'e-ri, ja kúndá'ú iní-ri-i, te kuni ná'ín-ró tú'un ká'an-ya, áchí.

36 Yúan-na te n̄i jukuiñi tu'un-ún. Te máá ñn-na Jesús kándii-ya núu-dé. Te máá-de tú ní káka'an kuti-dé. Te ní kivi-ún tú ni ñn nuu ní kákachi-de ja súan n̄i kajini-de.

Siki súchí tá'an tachi kini

37 Te inga kivi xían-ún, n̄i kanuu-ya yúku-ún. Te ñn ñayivi kuá'a, n̄i kenda-i n̄i kajata'an-i Jesús.

38 Te nuu ñayivi kuá'a-ún n̄i kenda ñn cháa n̄i kana jaa-de: Maestro, jikán ta'u-ná nuu-ní ja ndé'é-ní se'e-ná, chí máá ñn-i ñáva'a-ná.

39 Chí ñn tachi kini tñn-ni-i. Te sanaa-ní te kána kó'ó-i sá'a, te já ni yí'í-ni-i. Te sjáa-ni ti'ñu yu'u-í. Te xa'an stují-í. Te xa'an ú'u kenda.

⁴⁰ Te n̄i ka'an nda'ú-ná jíin cháa káskuá'a jíin-ní yá'a ja ná kíni'in-de ki'in. Te tú ní kákuu sá'a-de, áchí-de jíin Jesús.

⁴¹ Te n̄i ka'an Jesús: Ñayivi xáan ní'in in̄i kákuu-ró já tú kákandíja-ró. Nasaa-ga kivi kúnchaa-ri jíin-ró te ndo'o-ri jíin-ró. Kuá'a se'e-ró ná kii-i, áchí-ya.

⁴² Te nini n̄i kandita-i nuu-yá, te tach̄i k̄ini n̄i stuncháa-ni-i. Te n̄i ja'ni yí'í xáan-ní-i. Ko máá Jesús n̄i ka'an xaan-yá nuu tach̄i k̄ini-ún. Te n̄i nasáva'a-ya súchí-ún. Te n̄i nakuá'a-ya-í nuu táa-i.

Jíin kivi ní ka'an-ya já kúu-ya

⁴³ Te ndivii ñayivi ní kanaa iní-i kándē'é-i ndasa ñá'nu káa Dios. Te n̄i kakee nuu-í kándē'é-i taká tiñu n̄i sá'a Jesús. Te n̄i ka'an Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

⁴⁴ Chu'un tu'un yá'a in̄i-ro jíná'an-ró. Chi máá Sé'e chaa natuu-ya iní nda'a cháa ká'io kuachi, áchí-ya.

⁴⁵ Ko máá-de, tú ní kájuku'un in̄i-de tu'un yá'a. Chi n̄i ka'an sá'í-ya tú'un yá'a náva'a ma júku'un in̄i-de. Te n̄i kayu'ú-de kaka tu'un-de-ya sikí tú'un-ún.

Ja ní kastátá'an-de ndé chaa kúñá'nu-ga

⁴⁶ Yúan-na te n̄i kastátá'an-de nú ndé chaa kúñá'nu-ga.

⁴⁷ Ko Jesús, n̄i jini-ya já súan kájani in̄i-de. Te n̄i ki'in-ya ñin suchí lúli. Te n̄i jani-ya-í xiin-yá.

⁴⁸ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Chaa ja jíin sí'ví-rí játá'ú-de suchí yá'a, te ruu játá'ú-de. Te chaa játá'ú ruu, játá'ú-de i'a n̄i táji ruu vai-ri. Te chaa súchí-ga ma'ñú róo jíná'an-ró, chaa-ún kúñá'nu-de, áchí-ya.

⁴⁹ Yúan-na te n̄i ka'an Juan: Maestro, n̄i kajini-ná ñin chaa ja jíin sí'ví-ní kíni'in-de tach̄i k̄ini kája'an, te n̄i kajasu-ná nuu-dé, chi tú ndikín-de yóo, áchí-de.

⁵⁰ Ko n̄i ka'an Jesús jíin-de: Ma kasú-ro núu-dé jíná'an-ró, chi chaa tú jito u'ú yóo, jíin yóo ndújíin-de.

Ñayivi ñúu Samaria n̄i kaské'ichi-i-ya

⁵¹ Te n̄i kuyani ja kivi nó'on máa-yá onde andívi. Te n̄i chaa téyí iní-ya já kí'in-ya ñúu Jerusalén.

⁵² Te n̄i táji-yá chaa kua'an jíin tú'un káyoxnúu-de nuu-yá. Te chaa-ún kája'an-de. Te n̄i kivi-de ñin ñúu Samaria náva'a sátu'a-de te vásá ja-ya.

⁵³ Ko ñayivi yúan tú ní kájatá'ú-i-ya, chi n̄i kajini-i ja íchi ñúu Jerusalén kí'in-ya núu.

⁵⁴ Te Jacobo jíin Juan, chaa káskuá'a jíin-yá, n̄i kajini-de yúan. Te n̄i kaka'an-de: Táta, á tú kuni-ní ná tá'ú tiñu-yó kii ñu'un ichi andívi te ná xndí'i ñayivi yá'a, natu'un n̄i sá'a Elías. Achí-de.

⁵⁵ Yúan-na te n̄i jíó káva Jesús nuu-dé. Te n̄i ka'an xaan-yá jíin-de: Tú kájini-ro ndasa káa in̄i-ro,

⁵⁶ chi máá Sé'e chaa, tú vai-ya já xnáa-yá añú ñayivi, chi sua nama-ya-í, áchí-ya. Te kája'an-ya ingá ñúu.

Uu chaa ndúkú-de kundikin-de-ya

⁵⁷ Te kájika-ya kuá'an-ya. Te ñin chaa n̄i ka'an-de jíin-yá ichi-ún: Táta, kundikin-ná ní vasa ndé onde kí'in-ní, áchí-de.

⁵⁸ Te n̄i kach̄i Jesús jíin-de: Taká ñukuii, ká'io yau kava káy'i-ti, te suni tisaá andívi ká'io taka-ti. Ko máá Sé'e chaa, tú nuu kusú-ya, áchí-ya.

⁵⁹ Te *n̄i* ka'an-ya jíin ingá-de: Kundik̄in ruu ná kí'on, áchí-ya. Te máá cháa-ún *n̄i* kach̄i-de: Tátá, kua'a-ní tu'un ná kíchinduji-ná táa-ná xna'an-ga, áchí-de.

⁶⁰ Te *n̄i* ka'an Jesús jíin-de: Skéndoo taká ndiyi-ún ná chinduji tá'an ndiyi jíiná'an. Te róó kuá'án te kani-ró tú'un taká lado, ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

⁶¹ Yúan-na te suni *n̄i* ka'an inga-de: Tátá, kundik̄in-ná níí, ko kua'a-ní tu'un ná kika'an-ná xna'an-ga jíin já ká'io ve'e-ná, áchí-de.

⁶² Te Jesús, *n̄i* ka'an-ya jíin-de: ñin cháa nú jítu-de jíin latú-de, te nd'é-de ichi yatá-dé, tú va'a cháa kúu-de ja kivi-de in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya.

10

Ja ní tájí-yá un̄i xiko ux̄i-de kua'an-de

¹ Yúan-na te onde *n̄i* kuu taká tiñu yá'a, te máá Jító'o-yo ní jani-ya un̄i xiko ux̄i-ga-de. Te cháa-ún, *n̄i* tájí-yá uu uu-de káyoxnúú-de nuu-ya kua'an-de taká ñuu jíin lugar nuu á jáni in̄i máá-yá ja kí'in-ya.

² Te *n̄i* ka'an-ya jíin-de: Trigo ta'nu, jandáa kúu ja kuá'a, ko cháa ka'nu yaku-ni-de íó. Núsáá, te kakan ta'u-ro núu máá Tatá x̄in trigo, ná tájí-yá cháa ka'nu kikoyo-de nuu trigo-ya.

³ Kuá'án jíiná'an-ró. Ná kástu'ún-rí nuu-ro, ch̄i tájí-rí róó kí'in-ro nátu'un lélú má'ñú yí'í.

⁴ Te ma kúndiso-ró bolsa, ni ñunu, ni ndijan-ro. Te nú ndéja ní ketá'an-ró jíin ichi, te ma ndátu'ún-ró jíin.

⁵ Te nani ve'e nú kivi-ró, te xna'an-ga ka'an-ro: Ná sándéé in̄i ve'e yá'a, ach̄i-ro.

⁶ Te nú in̄i ve'e yúan íó ñin cháa va'a in̄i, te tu'un ndéé ní ka'an-ro-ún ná jáa sik̄i-dé. Te nú tú kánchaa ñin cháa va'a in̄i, te tu'un ndéé-ún najaa-ni nuu-ro.

⁷ Te suni ve'e yúan kendoo-ró, te kee-ro, ko'o-ró naún kája'a-i nuu-ro. Ch̄i cháa sátíñu, ni'in-dé kee-dé. Ma káka-ró ndíta'an ve'e.

⁸ Te nani ñuu nú *n̄i* kivi koyo-ró, te nú kuatá'ú-i róó, yúan te kaji-ro jíiná'an-ró naún kájani-i nuu-ro.

⁹ Te nasáva'a-ró ñáyivi kaku'u káxiukú-i ñuu yúan. Te kach̄i-ro kúni-i: Nuu-ro jíiná'an-ró, a yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, ach̄i-ro.

¹⁰ Ko nani ñuu nú *n̄i* kivi koyo-ró, te nú tú ní kájatá'ú-i róó, te kenda koyo-ró in̄i ichi-í yúan, te ka'an-ro:

¹¹ Onde tikacha ñú'un íó ñuu-ro yá'a *n̄i* t̄in in̄i ja'a-rí jíiná'an-ri, ná náskóyo-ri ja kúu sik̄i máá-ró. Te kun̄i-ro, ja á yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹² Te ká'an-ri jíin-ró, kivi-ún te koo-ga tuká'nu in̄i ya núu ñáyivi núu Sodoma, vásá núu ñúu-ún.

¹³ Naka ndá'ú kuu róó ñuu Corazín, te naka ndá'ú kuu róó ñuu Betsaida. Ch̄i nú in̄i ñuu Tiro jíin in̄i ñuu Sidón ní sá'a-ri tiñu ñá'nu ja ní sá'a-ri nuu máá-ró yá'a núú, te inga kivi te a *n̄i* kanakani in̄i ñáyivi-ún núú, te ku'un-i sa'ma ndái te ku'u-í yaa núu-í núú.

¹⁴ Núsáá te kivi kíi juicio te koo-ga tuká'nu in̄i-ya núu ñuu Tiro jíin núu ñuu Sidón vásá núu máá-ró.

¹⁵ Te róó, ñuu Capernaum, a *n̄i* kuñá'nu xa'an-ro jiní-ro náún, ko onde infierno najinu-ro.

¹⁶ Chaa jíni so'o tu'un ká'an máá-ró, nuu-rí jíni so'o-de. Te cháa sájá'a in̄i nuu-ro, nuu-rí sájá'a in̄i-de. Te cháa sájá'a in̄i nuu-rí, sájá'a in̄i-de nuu I'a ní tájí rúu vai-ri. Achí-ya.

17 Te n̄i najakoyo un̄i xiko ux̄i ch̄aa-ún kákusīi iní-de, te káka'an-de: Táta, onde tach̄i k̄ini kájandatu nuu-ná ja jíin sí'ví-ní vidáa, áchí-de.

18 Te Jesús, n̄i ka'an-ya jíin-de: N̄i jini-r̄i nuu Satanás n̄i jungava ichi ándíví, nátu'un ñin taja.

19 Vina te kuá'a-r̄i fuerza nuu-ro náv̄a'a kuañu-ro sikí kóo jíin sikí kúrsiuku, jíin sikí táká fuerza máá ja jíto u'u yóo. Te tú naún sá'a kuti jíin-ró.

20 Ko ma kús̄i iní-ro jíin tíñu yá'a ja kájandatu tach̄i núu-ro, ch̄i sua ná kús̄i iní-ro ja á káyoso sí'ví-ró onde andíví. Achí-ya.

21 Te suni hora-ún n̄i kus̄i iní Jesús, onde jíin Espiritu Santo, te n̄i ka'an-ya: Ná kúta'u-ná nuu-ní Táa, Jito'o andíví jíin ñúyivi kúu máá-ní, ja ní jas̄u-ní taká tu'un yá'a nuu cháa ndíchí jíin núu cháa kájuku'un in̄i. Te n̄i stá'an ndij̄in-ní nuu cháa súchí iní jíná'an-de. Ch̄i súan n̄i jata'an in̄i-ní Táa.

22 Taká ndatíñu n̄i ja'a Táa-r̄i in̄i nda'a-rí. Te tú ni ñin jini nuu máá Sé'e, ch̄i máni máá Táa jini-ya. Ni tú jini ni ñin nuu máá Táa, ch̄i máá Sé'e jini, jíin n̄ani cháa ja kuní máá Sé'e te stá'an ndij̄in-ya núu-dé. Achí-ya.

23 Te s̄in n̄i jíó káva máá Jesús nuu cháa káskuá'a jíin-ya. Te n̄i ka'an-ya: Xáan ndatu cháa kun̄i tíñu ja ní kajini máá-ró.

24 Ch̄i ká'an-r̄i jíin-ró ja kuá'a cháa kájani tu'un Dios jíin cháa kákuu rey, n̄i kakun̄i-de nde'é-de nuu ja kánde'é máá-ró, ko tú ní kajini-de, te kuni so'o-de ja ní kajini so'o-ró kuní-de núu, ko tú ní kajini so'o-de, áchí-ya.

Chaa va'a ñuu Samaria

25 Te yúan kánchaa ñin maestro ley, te n̄i ndukuiñi-de ch̄i koto nchaa-de-ya kuní-de: Maestro, naún sá'a-ná náv̄a'a ni'in tá'u-ná kuchaku-ná ñí káni, áchí-de.

26 Te n̄i ka'an máá Jesús jíin-de: Ndasa yóso núu tutú ley. Ndasa ká'an ká'u-ró. Achí-ya.

27 Te máá cháa-ún n̄i ka'an-de: Kumani-ro jíin máá Tatá-ro Dios onde jíin iní jíin añu-ro jíin ñí fuerza-ro jíin ñí núu jini tuni-ro, te kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró nátu'un kundá'ú in̄i-ro máá-ró, áchí-de.

28 Te n̄i kach̄i Jesús jíin-de: Va'a n̄i ka'an-ro. Sá'a súan, te ni'in tá'u-ro kúchaku-ro núsáa, áchí-ya.

29 Ko máá cháa-ún, kuní-de ja kée ndaa-de jíin tú'un ká'an-de, te n̄i jika tu'un-de Jesús: Te ndéja kúu tá'an-ná, áchí-de.

30 Te máá Jesús n̄i ka'an-ya: ñin cháa n̄i kenda-de ñuu Jerusalén. Te n̄i kuun-de kua'an-de ñuu Jericó. Te ichi-ún n̄i kenda ñaku'íná núu-dé, te n̄i kajanchaa ndatíñu-de, te n̄i kastují-dé. Te n̄i kee kája'an, n̄i ndoo cháa-ún kátúu-dé. Te a yani kuu-de núu.

31 Te n̄i kuu ja ichi-ún n̄i kuun ñin sutu vai-de. Te n̄i jini-de nuu cháa-ún. Te n̄i sío-ni-de kua'an-de.

32 Suni súan ñin cháa levita, n̄i kuyani-de lugar yúan. Te n̄i jini-de nuu cháa-ún. Te n̄i sío-ni-de kua'an-de.

33 Ko ñin cháa ñuu Samaria, jika-de kua'an-de ichi-ún, n̄i kuyani-de nuu kátúu cháa-ún. Te n̄i jini-de. Te n̄i kundá'ú in̄i-de cháa-ún.

34 Te n̄i jaa-de. Te n̄i chu'un-de aceite jíin alcohol nuu ní tuj̄i cháa-ún. Te n̄i ju'ni-de nuu. Te n̄i skáa-de cháa-ún sikí caballo-de. Te kua'an-de jíin-de onde mesón. Te n̄i jito-de cháa.

35 Te inga kivi xian-ún n̄i kenda-de kua'an-de. Te n̄i tava-dé uu peso n̄i ja'a-de nuu cháa xian mesón. Te n̄i ka'an-de: Koto-ní-de. Jíin táká-ga ja kanú-ní jíin-de, te nuu ncháa-ná, te nachunáa-ná nuu-ní, áchí-de.

³⁶ Núsáá te ja uní tá'an cháa-ún, te ndé ñn-de nī kuu tá'an cháa nī kenda ñákuj'ná nuu-ún, jáni inī-ro, áchí-ya jíin-de.

³⁷ Te nī ka'an máá cháa-ún: Cháa nī kundá'ú inī-de-ún, áchí-de. Yúan-na te nī ka'an Jesús jíin-de: Kuá'an núsáá, te suni súan sá'a máá-ró, áchí-ya.

Ja ní jaa-ya núu María jíin Marta

³⁸ Te jík-a-ya kuá'an-ya íchi. Te nī kivi-ya ñn ñuu. Te ñn ñasí'í, nání-ña Marta, nī kana-ña xiní-yá nī kivi-ya iní ve'e-ña.

³⁹ Te ña'an yá'a, ío ñn ku'u-ña nání María. Te María-ún, nī jungoo-ña núu já'a Jesús, jíni ná'ín-ña tú'un ká'an-ya.

⁴⁰ Ko Marta kútéñu-ña já tñí tiñu sá'a-ña. Te nī jaa-ña núu-yá, te nī kachi-ña: Táta, tú ndé'é-ní ja kú'u-ná nī xndóo-i náá játíñu máá ñn-ná. Núsáá te ka'an-ní jíin-i ná chindéé tá'an-i jíin-ná. Achí-ña.

⁴¹ Ko nī ka'an Jesús: Marta, Marta, xaan jítú iní-ro sátiñu-ró, te ja kuá'a tíñu sá'a-ró, te nī ndukuí'a inī-ro jíin.

⁴² Ko ío ñn-ni tiñu kánúú xáan. Te María, nī nakaji-i tiñu kánúú-ún. Te ni ñn, ma kúu kuancháa nuu-í. Achí-ya.

11

Ja jikán ta'u-yo jíin Padre Nuestro

¹ Te nī kuu ja jikán ta'u-yá káncháa-ya ñn lugar. Te nuu ní ndí'í nī ka'an-ya, te ñn cháa káskuá'a jíin-yá, nī ka'an-de jíin-yá: Táta, stá'an-ní nuu-ná ndasa kakan ta'u-ná jíná'an-ná, nátu'un nī stá'an Juan nuu cháa káskuá'a jíin-de, áchí-de.

² Te nī kachi-ya jíin-de: Nú kájikán ta'u-ro, te sua ka'an-ro: Táa máá-ná ja káncháa-ní onde andíví, ná nákana jaa-ná ní jíin sí'v'í-ní. Te ná kóo ñuu nuu tá'ú-ní tiñu. Te ná kóo taká tiñu játa'an inī máá-ní, nátu'un ío inī andíví suni súan ná kóo inī ñuyí'v'í yá'a.

³ Staa káyee-ná taká kivi kuá'a-ní nuu-ná vina.

⁴ Te sá'a-ní tuká'nu inī-ní nuu taká kuachi-ná, chí suni máá-ná kásá'a-ná tuká'nu inī-ná nuu ñáyiví kásá'a-i falta nuu-ná. Te ma skivi-ní náá koto ncháa-i náá chí sua nama-ní náá nuu kini nuu kuí'a. Achí-ya.

⁵ Te nī ka'an-ga-ya jíin-de: Ndé róo ío ñn amigo-ro te nú ki'in-ro núu-dé sava ñúú te kachi-ro kúni-de: Amigo, kuá'a núu unī staa núu-rí,

⁶ chí ñn amigo-rí nī cháa-de ve'e-rí ja jík-a-de viaje. Te tú naún kuá'a-rí nuu-dé kee-dé. Achí-ro.

⁷ Te cháa kándeé ichi iní ve'e ka'an-de: Ma stá'an-ro rúu, chí a ndasú yuxé'é-rí, te se'e-rí kákixi-i jíin-rí. Te ma kúu ndukoo-rí te kuá'a-rí nuu-ro. Achí-de.

⁸ Ká'an-rí jíin-ró, vasa ma ndúkoo-de kuá'a-de nuu-ro já kúu-de amigo-ro, ko ja xáan stá'an-ro-dé te yuán ndúkoo-de te kuá'a-de taká ja jínu ñú'ún-ró.

⁹ Te ká'an-rí jíin-ro jíná'an-ró: Kakan, te kuá'a-ya núu-ro. Ndúkú, te ni'in-ro. Ka'an, te ná núña ve'e kivi-ró.

¹⁰ Chí cháa jikán, te kii nuu-dé. Te cháa ndúkú, te ní'in-dé. Te cháa ká'an, te núña ve'e kivi-de.

¹¹ Te ndé ñn róo ñn táa inī ve'e kúu-ró. Te nú se'e-ró jikán-i staa núu-ro, te kuá'a-ró ñn yuu núu-í náún. Xí nú jikán-i ñn tiyáká, te lugar ja kuá'a-ró tiyáká, te kuá'a-ró ñn koq nuu-í náún.

¹² Xí nú jikán-i ñn ndiví núu-ro, te kuá'a-ró ñn kúrsiuku nuu-í náún.

13 Te nú róó vasa cháa ñáá kákuu-ró, te kájiní-ro kuá'a-ró ndatíñu va'a nuu sé'e-ró, naga nì kuu máá Táa-ro I'a kánchaa andíví já má kuá'a-ya Espiritu Santo nuu cháa jikán núsáá. Achí-ya.

Sikì tú'un Beelzebú káka'an-i jín-yá

14 Te kíñi'in-ya ñn tachi ñí'ín. Te nuu ní kenda tachi-ún kua'an, te cháa ñí'ín-ún nì naka'an-de. Te taká ñayívi ká'ín yúan nì kakee nuu-í kánde'é-i.

15 Ko sava ñayívi-ún nì kaka'an-i: Jín Beelzebú, cháa kúñá'nu nuu taká tachi, kíñi'in-de tachi kája'an, áchí-i.

16 Te sava-ga-i kájito nchaa-i-ya. Te nì kajikan-i ñn tuni ichi ándíví núu-yá.

17 Ko máá Jesús nì jini-ya já súan kájani ini-i. Te nì ka'an-ya jín-i: Te nú ñn ñuu sásín máá, te kánakuatá'an máá, te ñuu yúan ma kúni'in. Te nú ñn ve'e sásín máá te kánakuatá'an máá, te ve'e yúan ma kúni'in.

18 Te nú Satanás suni sásín máá, ndasa kuní'in ñuu nuu tá'ú tíñu máá núsáá. Chì káka'an máá-ró ja jín Beelzebú kíñi'in-ri tachi-ún kája'an.

19 Te nú ndújín Beelzebú jín-rí ja kíñi'in-ri tachi kíni. Núsáá te se'e-ró, ndé jín kákiñi'in máá-i tachi-ún. Ja yúan máá-i, ná nákuñdii-i sikì-ro.

20 Ko nú jín xiní ndá'a Dios kíñi'in-ri tachi kíni kája'an, jandáa kúu ja núu-ro ní cháa ñuu nuu tá'ú Dios tíñu núsáá.

21 Nú ñn cháa kándaján, te jín machete ndíto-de yujé'é-de, yúan-na te ká'ín va'a taká ndatíñu-de.

22 Ko nú jaa inga cháa nì'in-ga vásá máá-de, yúan-na te kundéé cháa-ún jín-de, te kuanchaa ndí'i-ni machete-de nuu-dé ja ndíto-de jín. Te kíñi'in ndí'i ndatíñu-de.

23 Nú ndé cháa tú ndújín-de jín-rí, núsáá te jito u'u-de ruu. Te cháa tú nástútú jín-rí, jachá-de.

24 Nú nì kenda ñn tachi kíni ini ñn cháa te jika kuu nuu ñú'un té'é, ndúkú núu júngoo te tú ní'in, yúan-na te ka'an: Ná nó'on-ri ve'e nuu ní kenda-ri, achì.

25 Te nú nì nchaa te jiní ja vé'e luu kúu, chi nì ndundoo,

26 yúan-na te ki'in tachi-ún, te kuaka tá'an jín usiá-ga tachi ñáá-ga káa vásá máá. Te kivi koyo, te kuxiukú yúan. Núsáá te ví'í-gá tá'an cháa yúan onde sandí'í-ná vásá já xnáñúú núú, áchí-ya.

27 Te nì kuu ja ká'an-ya tú'un yá'a. Te ñn ña'an kándeé ma ñú ñáyívi kuá'a-ún, nì kana jaa-ña xiní-yá: Xáán ndatu ña'an ní skáku níí, te nì skáxin-ña níí, áchí-ña.

28 Te nì ka'an-ya: Sua ndatu-ga kúu ñayívi kájiní so'o tu'un Dios, te káchu'un ini-i, áchí-ya.

Ja kájukan-i ñn tuni

29 Te nì kataka ñayívi núu-yá, te nì ka'an-ya: Ñayívi ñáá yá'a, kájukan-i tuni, ko ma kuá'a-ri nuu-í, chí tuni Jonás kúu ja kii nuu-í.

30 Chì nátu'un Jonás, nì kuu-de ñn tuni nuu cháa ñuu Nínive, suni súan máá Sé'e cháa kuu-ya ñn tuni nuu ñayívi yá'a jíná'an-i.

31 Te reina onde ichi sur, nachaku-ña jín ñáyívi yá'a kivi kii juicio. Te nakuxndii-ña sikí-í. Chì onde jiká xáan ní kii-ña ní jini so'o-ña tú'un ndíchí ní ka'an Salomón. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándij yá'a vásá Salomón.

32 Taká cháa ñuu Nínive nachaku-de jín ñáyívi yá'a kivi kii juicio, te nakuxndii-de sikí-í. Chì máá-de nì kanakani ini-de kivi ní jani Jonás tu'un nuu-dé. Te vina ví'í-gá kúñá'nu I'a kándij yá'a vásá Jonás.

Tu'un yiti

³³ Tú ni ñn cháa, nú ni chi'i-de ñu'un xini yíti, te chisa'í-de yiti-ún chi nundóo. Chi sua kani-de nuu candelero, náva'a ná kuni ñayivi kivi koyo ini ve'e, nuu máa luz.

³⁴ Lámpara yiki kúñu kúu nduchi-yo. Te nú nduchi-ro ío va'a, ní-ni yiki kúñu-ró ndii ncháa. Ko nú nduchi-ro káñáa, te ní-ni yiki kúñu-ró kánde ñuñáa.

³⁵ Koto ñúkuún-ró máa-ró núsáa, chi luz kánde ini-ro sanaa te ñu'un tuún kúu.

³⁶ Nú ní yiki kúñu-ró ndii ncháa, ni tú ío ñn tíli nuu tuún, ní nándii ncháa núsáa, nátu'un ñn lámpara ja xú'un kayú. Achí-ya.

Ja ní kana jín-ya nuu cháa fariseo

³⁷ Te nini ká'an-ya, te ni ka'an nda'ú-ni ñn cháa fariseo jín-ya ja kée-ya staa jín-de. Te ni kivi Jesús ini ve'e cháa-ún. Te ni jungoo-ya kée-ya staa jín-de.

³⁸ Te cháa-ún, ni jini-de nuu-ya. Te ni naa ini-de ndé'é-de ja tú ní nánda'á-ya te yée-ya staa.

³⁹ Te máa Jíto'o-yo ní ka'an-ya jín-de: Jandaa kúu, chi róo, cháa fariseo, kánakacha-ró ichi yatá tindo'o jín ichi yatá kó'o. Ko ichi ini-ro, chi ni kachítu ndii-ro jín tú'un kuí'ná jín tú'un ñáa.

⁴⁰ Cháa káñáa jín'an-ró. I'a ni sá'a ichi yatá, á tú suni ní sá'a-ya ichi ini.

⁴¹ Ko taká ja kendo sobra nuu-ro, te kaja'a-ró kúu caridad, te kajúni ini-ro ja taká tiñu kás'a-ró ío ndoo ja súan.

⁴² Naka nda'ú kuu róo cháa fariseo, chi kaja'a-ró ñn siki uxí ita minú jín ruda jín taká yua, nuu Dios, te tú kás'a kuti-ro tiñu ndaa, ni tú maní-ro jín-ya. Ní kás'a-ró ndéndú tiñu yá'a te ma xndóo-ró ingá tiñu-ún núu.

⁴³ Naka nda'ú kuu róo cháa fariseo, chi xaan kákuñi-ro silla onde xini mesa ini ve'e sinagoga. Te ka'an sa'an ñayivi jín-ro nuyá'u kákuñi-ro.

⁴⁴ Naka nda'ú kuu róo cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, chi cháa uu xini kákuu-ró. Nátu'un ve'e añu ja tú ndijin kánde, súan ká'io-ró, te cháa kájika kuu, tú jini-de ja jañu-de siki, achí-ya jín-de.

⁴⁵ Te ñn cháa kúu maestro ley, ni ka'an-de: Maestro, nuu ní ka'an-ni tu'un yá'a, suni ni ka'an-ni siki máa-ná jín'an-ná, achí-de jín-ya.

⁴⁶ Te ni ka'an-ya: Naka nda'ú kuu róo cháa maestro ley jín'an-ró, chi káchaa-ró carga ve'e siki taká cháa ja tú kákuu kundiso-de. Ko máa-ró, ni tú káké'é-ró carga-ún vasté jín ñn nda'a lúli-ró.

⁴⁷ Naka nda'ú kuu róo jín'an-ró. Chi kás'a-ró vé'e añu cháa ni kajani tu'un Dios. Te ni kaja'ni táa-ro-dé jín'an-de.

⁴⁸ Súan kúu ja káka'an ndaa-ro ja kájata'an ini-ro tiñu ni kasá'a táa-ro. Chi jandaa kúu ja ní kaja'ni-dé cháa-ún. Te máa-ró, ni kasá'a-ró vé'e añu ndiyi-ún.

⁴⁹ Ja yúan súni ni ka'an Dios ñn tu'un ndíchi: Tájí-rí cháa kani tu'un-ri jín cháa apóstol ki'in nuu-í jín'an-i. Te sava-de ka'ni-í te sava-ga-de chindikín-i, achí Dios,

⁵⁰ náva'a siki ñayivi yá'a ná koo kuachi cuenta ja ní jati niñi taká cháa ni kajani tu'un-ri onde kivi ní jungoo ñuyivi,

⁵¹ onde niñi Abel, te onde niñi Zacarías, cháa ni jii sava ma'ñú altar jín vé'e ii. Súan ká'an-ri jín-ro, ja siki ñayivi yá'a kuu kuachi-ún.

⁵² Naka nda'ú kuu róo maestro ley, chi ni kajanchaa-ro ndákáa kivi-i ini tu'un ndíchi núu, te ni kajasu-ro núu cháa kákuñi skuá'a. Ko ni máa-ró suni tú ní káskuá'a-ró, achí-ya.

⁵³ Te nini ká'an-ya tú'un yá'a, te cháa káchaa tutu jín cháa fariseo, ni katau xaan-dé nuu-ya. Te ni kastátá'an-de jín-ya ja ná ká'an-ga-ya kuá'a tú'un.

⁵⁴ Chì kájito yu'u-dé-ya, ja sánaa te ni'in-dé yaku tu'un ka'an-ya, náva'a kakan-de kuachi siki-ya.

12

Cuenta yujan ía cháa fariseo

¹ Nini súan kúu, te ni kakutútú kuá'a xaán ñáyivi, ja kajañu tá'an-i. Te ni ka'an-ya jín cháa káskuá'a jín-yá: Koto va'a-ró máa-ró núu yujan ía cháa fariseo, chi yuán kúu tu'un yóso yú'u.

² Chì tú ni ñn naún yíndi'u ja má kenda ndijin. Ni tú ni ñn ja yísa'í ja má kuní-yo núu.

³ Núsáá, taká tu'un ni ka'an-ro ñúñáa, onde nuu ío ndijin ná kúni so'o-i. Te tu'un ni ka'an yaá-ro ní kajini so'o-i ká'in-i ini ve'e, te onde xiní ve'e ná koo jaa tu'un.

Ndéja yú'ú-yo koto-yo

⁴ Ko amigo, ka'an-ri jín-ró jíná'an-ró: Ma yú'ú-ro koto-ró ñáyivi já'ni yiki kúñu-yo, chí nú ni ndí'i ni kaja'ni-í, te tuká inga naún kúu sá'a-ga-i.

⁵ Ko ná stá'an-ri nuu-ro ndé ja yú'ú-ro koto-ró. Ío ñn ja nú a ni ja'ni-í róo te ío poder yuán chindee róo nuu infierno. Yuán yú'ú-ro koto-ró núsáá. Yuán kástu'ún-ri nuu-ro.

⁶ Tú kúya'u u'un tisaa ja úu xu'ún náún. Te tú ni ñn-ti náa iní Dios.

⁷ Chì a ni ka'u-ya ondé taká ixi xiní-ro. Núsáá te ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chí kánúú-ga-ro vásá kuá'a tísaa.

⁸ Te ká'an-ri jín-ró: Nú ndé cháa kani ndaa-de tu'un-ri nuu ñáyivi, suni súan máa Sé'e cháa nakani ndaa-ya tú'un-de nuu ndajá'a Dios.

⁹ Ko nú ndé cháa ské'ichi-de ruu nuu ñáyivi, suni súan ské'ichi-ri-de nuu táka ndajá'a Dios.

¹⁰ Te nú ndé cháa ka'an ndiva'a-de siki máa Sé'e cháa, koo tuká'nu ini-ya núu-dé. Ko nú ndé cháa ka'an ndiva'a-de siki Espíritu Santo, ma koo tuká'nu ini nuu-dé.

¹¹ Te nú ni kajanchaka-i róo ini ve'e sinagoga nuu cháa kakuñá'nu jín núu cháa tá'ú tíñu, ma nákaní xaán ini-ro ndasa xndió káni-ró tú'un, xí ndasa ka'an-ro.

¹² Chì máa Espíritu Santo stá'an-ya núu-ro ndasa kanúú tú'un ka'an-ro hora-ún, áchí-ya.

Siki já kútóo ini

¹³ Yuán-na te ñn cháa kánde-de nuu ñáyivi kuá'a-ún, ni ka'an-de jín-yá: Maestro, ka'an-ní jín ñaní-ná ná ká'ncha sava-de ta'u-ná jín-ná, áchí-de.

¹⁴ Ko máa-ya ni ka'an-ya jín-de: Utale, ndéja ní jani ruu ja kúu-ri cháa sándaá xí cháa ká'ncha sava ta'u já kúu róo jíná'an-ró. Achí-ya.

¹⁵ Te ni ka'an-ya jín-de: Koto va'a-ró máa-ró, te ma kútóo ini-ro, chí vasa kua'a xaán ndatíñu ñáva'a ñn cháa, ko nasu já jín yuán te kuchaku jínú'ún-de, áchí-ya.

¹⁶ Yuán-na te ni ka'an-ya ñn tu'un yátá jín-i: Ni jo ñn cháa kúká. Te ni ndea xaán nuní-dé.

¹⁷ Te cháa-ún, nákaní ini-de: Ndasá sá'a-ri, chí tuká núña yaka-ri nataan-gá-ri niñi-rí, áchí-de.

¹⁸ Te ni kachí-de: Sua ná sá'a-ri. Ná kanú-ri yaka-ri. Te nakani-ri ja ká'nu-ga. Te yuán nataan ndí'i-ri niñi-rí jín táka-ga ndatíñu-ri.

19 Yúan-na te kachj-ri jíin iní jíin añú-ri: Vina te kua'a xáan ndatíñu ñáva'a-ró já kánda kua'a kuíá. Ná ndétatú-ro te kaji-ro kó'o-ró, te ná kúsii iní-ro núsáá, áchí-de jíin máá-de.

20 Ko n̄i kachj Dios jíin-de: Chaa ñáá kúu-ró. Akuáa vina te kuu-ro. Te ndatíñu n̄i sátu'a-ró-ún, ndé chaa kuu. Achj Dios.

21 Súan ío sikj cháa ja sákúká-de máá-de, ko tú kúká-de nuu Dios.

Ma nákani in̄i-yo sikj já kúchaku-yo

22 Te n̄i ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Núsáá te ká'an-ri jíin-ró, ma nákani in̄i-ro sikj já kúchaku-ro, nú ndasa kee-ro, ni sikj yíki kúñu-ró, nú ndasa kundii kunamá-ro.

23 Á tú kánúú-gá vida-ro vásá já kée-ro, te yiki kúñu-ró vásá sá'ma-ro náún.

24 Nde'é-ró tikaká, tú jítu-tj, ni tú nástútú-tj, ni tú náchiva'a-tj iní yaka-tj, chj máá Dios skée-yá-tj. Á tú kánúú-ga-ro vásá kiti-ún.

25 Ko ndé róo ja súan nákani in̄i-ro te á kuu chísó-ga-ro máá-ró ñn yíki.

26 Te nú ma kúu sá'a-ró vasté ñn tiñu lúli-ga súan, te naja kánakani in̄i-ro jíin sáva-ga-ún núsáá.

27 Nde'é ndasa kája'nu ita yuku. Tú sátíñu, ni tú táú. Ko ká'an-ri jíin-ró ja rey Salomón kivi ní kuñá'nu xaán-dé ni tú ní kúu ku'un-de sa'ma súan natu'un ita-ún.

28 Te Dios, nú súan skúnamá-ya ita yuku-ún ja ío vina te yuchaan kayu nuu ñu'un, naga n̄i kuu ja má skúnamá-ya róo. Te naja tú kákandíja va'a-ró.

29 Te ma kuítú iní-ro ndasa kee-ro, xí ndása ko'o-ró ni ma nákani xaán iní-ro núsáá.

30 Chi taká ndatíñu yá'a kájítú iní ñayivi ñúyivi jíin. Ko máá Táa-ro a jiní-ya já kánandi'i-ró taká ndatíñu yá'a.

31 Ko kuítú iní-ro kivi-ró iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Yúan-na te kua'a-ga-ya taká ndatíñu-ún nuu-ro.

32 Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, chj vasa tikun̄i lúli kákuu-ró, ko máá Táa-ro ándívi, a n̄i kusii iní-ya já núu-ro kuá'a-ya ñúu nuu tá'ú-yá tiñu.

33 Xikó taká ndatíñu-ró, te sá'a-ró caridad. Ndúkú-ró bolsa ja má kútú'ú kuatíñu-ró. Te suni taan-ro yajj-ro ondé ándívi nuu tú naa. Chj yúan ma kúu kivi ñakuí'ná, ni ma kúu chaa tikixin te stívi-tí.

34 Chi nuu kánde yajj-ro, yúan kúu nuu kuítú iní-ro jíin.

35 Ku'n̄i n̄i'in chii-ró jíná'an-ró, te lámpara máá-ró, ná kóo tu'a-ni ñu'un in̄i.

Ja ní káindatu mozo jito'o-i

36 Te máá-ró jíná'an-ró ná kóo tu'a-ró natu'un mozo káindatu-i jito'o-i ja ncháa-de kua'an-de viko tánda'a, nává'a nú n̄i ncháa-de te ka'an-de, te kuña-ni-i ve'e jíná'an-i.

37 Xáán ndatu kuu mozo-ún te nú n̄i ncháa jito'o-i nuu-í, te jiní-de ja kándito-i. Jandáa ká'an-ri jíin-ró ja kú'ni-de chj-de, te nuu mesa súngeo-de mozo-de te kani-de ko'o-í jíná'an-i.

38 Te vasa ná cháa-de ñúú, xí vasa ná ncháa-de ja'a ñuu, te nú suni súan kuní-de sá'a mozo-ún ja kándito-i, ndatu xaán kéndoo mozo-ún jíná'an-i.

39 Ko ná júku'un in̄i-ro tú'un yá'a. Táa in̄i ve'e, nú ní jiní-de na hora kúu ja kii ñakuí'ná te kundito-de núú, te ma kuá'a-de tu'un sakuí'ná vé'e-de núú.

40 Te róo suni súan koo tu'a-ró, chj máá kivi já tú naún kájani in̄i-ro, te ncháa-ni máá Sé'e chaa, áchí-ya jíin-de.

41 Yúan-na te Pedro, n̄i jika tu'un-de-ya: Táta, máá-ni nuu náá jíná'an-ná ká'an-ní tu'un yá'a náún, xí súni ká'an-ní nuu taká-ga chaa yá'a, áchí-de.

⁴² Te n̄i ka'an máá Jító'o-yo: Ndéja kúu ñn mozo ndito xin̄i já skíkuu va'a, chí máá jító'o, kani-de mozo-ún ná kóto-i se'e-de náva'a skée-í suchí-ún máá hora ja xín tíñu.

⁴³ Xáán ndatu kuu mozo-ún, te nú n̄i nchaá jito'o-i te nani'in-dé-i sá'a-i súan.

⁴⁴ Jandáa ká'an-ri, ja káni-de mozo-ún ja kóto-i taká ndatíñu-de.

⁴⁵ Ko nú mozo-ún jáni in̄i-i: Kúkuéé-ga te nchaá jito'o-ri, ach̄i máá-i. Te kejá'a-i stují-í mozo máá-i jíin ñá'an kájatíñu nuu-í. Te kee-í te ko'o-i, te najini-i.

⁴⁶ Te mozo-ún, nú n̄i nchaá jito'o-i kiv̄i já tú ndátu-i jíin hora ja tú jiní-i, te xndó'o-de-i, te kiñi'in-de-i onde jíin cháa tú káskíkuu va'a.

⁴⁷ Chí nú ndé mozo a jiní-i tíñu ndasa játa'an in̄i jito'o-i, te nú tú ní sátu'a-i, ni tú ní skíkuu-i tíñu kuní máá-de, ndo'o xaan-í yunu xíi.

⁴⁸ Ko nú ndé mozo tú jiní-i tíñu ndasa játa'an in̄i jito'o-i, te nú sá'a-i tíñu ñáa ja xndó'o-de-i núú, yúan-na te yaku-ni yunu xíi ndo'o-i. Chí nú kua'a-ya kuá'a ndatíñu nuu ñn chaá, te nandakan kua'a-yá nuu-dé. Te suni súan nú kua'a ndatíñu kátatu-i ñn chaá, ví'í-gá nandakan-i nuu-dé.

Sik̄i tú'un sásñn máá jíná'an

⁴⁹ N̄i kii-ri ja chindee-ri ñu'un in̄i ñuyívi yá'a. Te xaan kuní-ri ja ná kóo.

⁵⁰ Te ío ñn tundó'o ja kuánducha-rí jíin, ko xaan ndukuí'a in̄i-ri onde ná skíkuu-ri.

⁵¹ Kájani in̄i-ro já ní chaá-ri ja kóo ná'ín-ni in̄i ñuyívi náún. Ká'an-ri jíin-ró ja ná túu, chí sua ndonda sik̄i tá'an.

⁵² Chí ñn-ni ve'e koo u'un ñayívi, te sásñn máá jíná'an. Un̄i ndonda sik̄i úu, te uu ndonda sik̄i uní.

⁵³ Chí ndonda sik̄i tá'an, táa sik̄i sé'e-de, te se'e sik̄i táa-i. Náa sik̄i sésí'í-ña, te sesí'í sik̄i náa-i. Náchisó sik̄i séjanú-ña, te sejanú sik̄i náchisó-i. Achí-ya.

Sik̄i tuni skuá'a-yó

⁵⁴ Te suni n̄i ka'an-ya jíin ñáyivi kuá'a-ún: Nú n̄i kajini-ro nána viko íchi nú kée ndikandii, te káka'an-ro: Kuun sau, áchí-ro, te kúu súan.

⁵⁵ Te nú n̄i nana nuu tach̄i, te káka'an-ro: Nandii, áchí-ro, te súan kúu.

⁵⁶ Chaá uu xin̄i kákuu-ró. A kájini-ro naún kuní ka'an tuni in̄i ñuyívi jíin ándívi, te naja tú kánakuni-ro kiv̄i yá'a núsáa.

⁵⁷ Te naja tú kátava máá-ró cuenta ndé ja kúu tíñu va'a núsáa.

⁵⁸ Ko nú kua'an-ro núu juez jíin cháa jító u'u róó, te yach̄i ná ndátu'ún vá'a-ró jíin-de nini ká'íin-ró íchi jíin-de. Chí nú túu, te kua'a-de róó nuu juez, te juez kua'a-de róó nuu policía, te policía chindee-de róó vekaa.

⁵⁹ Te ká'an-ri jíin-ró, ja má kenda kuti-ro yúan onde nú tú chunáa-ro táka centavo, áchí-ya jíin-de.

13

Kánúú nákani in̄i-yo

¹ Te suni kiv̄i-ún ká'íin yaku chaá jíin-yá yúan. Te n̄i kajani-de tu'un nuu-yá ndasa n̄i kata'an chaá ñuu Galilea. Chí Pilato, n̄i sáká núu-de niñi cháa-ún jíin niñi kiti já kásoko-í nuu Dios.

² Te n̄i ka'an Jesús: Chaá ñuu Galilea yúan, ja súan kándo'o-de tundó'o-ún, te á n̄i io xaan kuáchi-de vásá taká-ga chaá ñuu Galilea, kájani in̄i-ro náún.

³ Ná kástu'ún-rí nuu-ro já túu, chí suni súan naa-ro jíná'an-ró nú tú nakani in̄i-ro.

⁴ Te suni xia'un unĭ chaa ja sikĭ máa-de nĭ ndua torre ñuu Siloé te nĭ kaji'i-de, á nĭ kasá'a-de kuachi xaan-gá vásá taká-ga chaa kaxiukú ñuu Jerusalén, kájani inĭ-ro náún.

⁵ Ná kástu'ún-rí nuu-ro ja túu. Chi suni súan naa-ro jíná'an-ró nú tú nakani inĭ-ro. Achí-ya.

Tu'un mérkexe

⁶ Te nĭ ka'an-ya tú'un yátá yá'a: ĩn chaa ñáva'a-de ĩn mérkexe ja ní nachu'un-de ma'ñú itú uva-de. Te nĭ jaa-de ndúkú-de nde'e xiní. Te tú ní ní'in kúti-dé.

⁷ Te nĭ kachi-de jíin mozo ndíto itú uva-ún: Vina te a ío unĭ kuaĭ kándúkú-rí nde'e xiní mérkexe yá'a, te tú ní'in kúti-rí. Xiti ná kí'in. Naja kándiĭ satéñu nuu ñú'un yá'a. Achí-de.

⁸ Yúan-na te nĭ ka'an máa mozo: Táta, skéndo-ní, ná kúndiĭ vasté ingá kuaĭ yá'a, onde ná sáyúchí-ná ja'a te chu'un-ná ja'an te nándéó.

⁹ Te nú nĭ ja'a nde'e, te ío va'a. Te nú túu, te vásá xiti-ní áchí-i. Achí-ya.

Tu'un ña'an jĭka tí'í

¹⁰ Te ĩn kivi ndétatú nĭ stá'an-ya tú'un inĭ ĩn ve'e sinagoga.

¹¹ Te nĭ kenda ĩn ña'an tá'an-ña ĩn tachĭ kĭni ja ní kuu xia'un unĭ kuaĭ kú'u-ña. Te nĭ kai-ña, jĭka tí'í-ña, chi tú kúu kuti ndúko tuun-ña.

¹² Te nĭ jinĭ Jesús nuu-ñá. Te nĭ kana-ya xiní-ñá. Te nĭ kachi-ya jíin-ña: Nána, vina te a nĭ nduva'a-ní ja kú'u-ní, áchí-ya.

¹³ Te nĭ chaa-ya ndá'a-yá sikĭ-ñá. Te nĭ ndúko tuun-ni-ña, te nĭ nakana jaa-ña Dios.

¹⁴ Te chaa kúñá'nu inĭ ve'e sinagoga, nĭ kitĭ inĭ-de nuu Jesús ja ní nasáva'a-ya-ñá kivi ndétatú. Te nĭ ka'an-de jíin ñáyivi kuá'a-ún: Iñu kivi ío sátiñu-ró, te kivi-ún chakoyo-ró kúu tana-ro. Ko kivi ndétatú yá'a, chi ma kúu, áchí-de.

¹⁵ Yúan-na te nĭ ka'an máa Jíto'o-yo jíin-de; Chaa uu xinĭ kákuu-ró. Ja kúu kivi ndétatú te tú kándájĭ-ró xndikĭ-ro xí burro-ró núu káyee-tí-ún, te tú káskó'o-ró-tĭ nducha náún.

¹⁶ Te sesí'í Abraham yá'a, nú'ni-ña xiá'un unĭ kuaĭ nĭ sá'a kui'na. Te tú ío va'a ndájĭ-rí-ña kivi ndétatú náún, áchí-ya.

¹⁷ Te súan nĭ ka'an-ya tú'un yá'a. Te nĭ kakuka nuu taká chaa kájito u'u-ya-ún. Ko taká ñáyivi, nĭ kakusiĭ inĭ-i jíin taká tiñu ñá'nu nĭ sá'a-ya.

Tu'un ndikĭn yuá mostaza

¹⁸ Te nĭ ka'an-ya: Ndasa kuní koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te na jíin skétá'an-rĭ.

¹⁹ Kúu nátu'un ndikĭn yuá mostaza ja ní ki'in ĩn chaa te nĭ chaa-de nuu itú-de. Te nĭ ja'nu. Te nĭ kuu ĩn yunu ká'nu. Te tisaĭ andívĭ nĭ kasá'a-tĭ taká-tĭ chíi nda'a-ún. Achí-ya.

Tu'un yátá yújan ía

²⁰ Te nĭ ka'an tuku-ya: Naún tu'un yátá skétá'an-rĭ jíin ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

²¹ Kúu nátu'un yujan ía ja ní ki'in ĩn ña'an. Te nĭ chisa'í-ña chíi unĭ tiyĭi yúchi onde nĭ ndi'í nĭ kuu ía ní sá'a. Achí-ya.

Sikĭ íchi yúxé'é túu

²² Te nini kua'an-ya íchi ñuu Jerusalén, te nĭ jika kuu-ya taká ñuu jíin taká rancho, nĭ stá'an-ya tú'un.

23 Te n̄i ka'an ñin cháa jíin-yá: Táta, yakū-ni cháa kaku-de náún, áchí-de. Te n̄i kach̄i-ya jíin-de:

24 Ndúkú ndéé téyíí-ró kivi koyo-ró íchi yúxé'é túu, ch̄i ká'an-ri jíin-ró ja kuá'a ñáyivi ndúkú ndéé-i kivi-i, ko ma kúu kivi koyo-i.

25 Ch̄i táa in̄i ve'e, ndukuiñi-de, te kasu-de yuxé'é. Te ichi yatá vé'e kuiñi-ró. Te skáján-ró vitú yúxé'é te ka'an-ro: Táta, táta, kuña-ni ve'e, ná kivi koyo-ná, ach̄i-ro. Te kach̄i-de kuni-ró: Aa, tú jiní-ri ná ñuu vaikoyo-ró, ach̄i-de.

26 Yúan-na te kejá'a-ró ká'an-ro jíin-de: N̄i kayee-ná staa jíin-ní, te in̄i ya'ya ñuu-ná n̄i stá'an-ní tu'un nuu-ná, ach̄i-ro.

27 Te máa-de kach̄i-de kuni-ró: Ach̄i-ri jíin-ró ja tú jiní-ri róo ndé ñuu vaikoyo-ró. Kuxio jíná'an-ró ch̄i ñáyivi kásá'a tiñu ñáá kaku-ró. Ach̄i-de.

28 Te yúan nde'e-ro, te nakaji-ro ñi yú'u-ro kuiñi-ró. Te kuni-ro núu Abraham jíin núu Isaac jíin núu Jacob jíin núu táka-ga cháa n̄i kajani tu'un Dios kuiñi-de in̄i ve'e Dios. Te róo kuxio-ró sásin-ya róo.

29 Te kikoyo-i ichi núu kána ndikandii jíin íchi núu kée ndikandii, ichi norte jíin íchi sur, te jungoo-i in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

30 Kuni so'o va'a-ró: Sava cháa sandi'í-na, ndunúu-de. Te sava cháa kúnúu, nduu-de sandi'í-na. Ach̄i-ya.

Tu'un Herodes

31 Te kivi ún n̄i jakoyo yakū tá'an cháa fariseo, te ká'an-de jíin-yá: Kuxio-ní yá'a te kenda-ní ki'in-ní, ch̄i cháa Herodes ka'ni-dé ní kuni-de, áchí-de.

32 Te n̄i kach̄i-ya jíin-de: Kuá'an, te kastu ún-ró núu máa ñukui jian: Vina ch̄i kinni'in-ri tach̄i kini kaja'an. Te sá'a-ri tana vina jíin yúchaan. Te onde nuu uní kivi te sijn̄u-ri tiñu-ri.

33 Ko kánúu xaan já vina jíin yúchaan jíin ísá te kaka-ri ki'in-ri, ch̄i ma kúu ja ñin cháa jáni tu'un kenda-de yatá ñuu Jerusalén, te kuu-de. Ach̄i-ro.

Siki já ní kuku'a in̄i-ya jíin ñuu Jerusalén

34 Jerusalén, Jerusalén, n̄i kaja'ni-ro cháa kajúni tu'un Dios, te n̄i kaja'a-ró yúu xiní cháa n̄i táji-yá vai nuu-ro. Ió kua'a vuelta n̄i kuni-ri nastútú-rí se'e-ró, natú'un chuki ja nastútú-ti tir̄i-ti chí ndijin-ti, ko tú ní kaku-ri-ro.

35 Vina te kendoó vichí vé'e-ró núsáa. Ko ká'an-ri jíin-ró já má kuni kuti-ga-ro núu-rí jíná'an-ró onde ja ñin kivi ká'an-ro: Ná nákana jaa-yó-yá ch̄i ndiso-ya tiñu máa Tatá Dios, ach̄i-ro. Ach̄i-ya.

14

Ja ní nasáva'a-ya ñin cháa kú'u kivi ndétatú

1 Te ñin kivi ndétatú n̄i kivi-ya in̄i ve'e ñin cháa kúná'nu nuu cháa fariseo jíná'an-de ja kée-yá staa jíin-de. Te kájito yu'u-dé-ya.

2 Te n̄i kenda ñin cháa kú'u-de kue'e kuiñi, kándii-de nuu-ya.

3 Te n̄i ka'an Jesús jíin cháa kaku maestro ley jíin cháa fariseo: Á kuu sá'a-ri tana kivi ndétatú xí túu, áchí-ya.

4 Ko máa-de, tú ní káka'an kuti-dé. Yúan-na te n̄i ki'in-ya cháa ñu'un kuiñi-ún. Te n̄i nasáva'a-ya-dé. Te n̄i natáji-yá-de kuano'on-dé.

5 Te n̄i ka'an-ya jíin-ún: Te nú burro máa-ró xí xndiki-ro júngava-ti in̄i ñin sókó, te tú natava-ro-ti vasa kivi ndétatú kúu náún. Ach̄i-ya.

6 Te tú ní kaku xndió káni-de ni ñin tu'un nuu-ya ja súan n̄i ka'an-ya jíin-de.

Siki ñáyivi sáná'nu-i máa-i

7 Te n̄i jini-ya já kándúkú-de jungoo jíñú'ún-de silla xini mesa. Te n̄i ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin cháa n̄i kataka yúan.

8 Nú n̄i kana ñin cháa xini-ro já kí'in-ro ñin viko tánda'a, te ma jungoo jíñú'ún-ró silla xini mesa. Chi nú súan, sanaa te a n̄i kana-de xini ñin cháa kúñá'nu-ga vásá róó.

9 Te cháa cháa n̄i kana xini-ro-ún jíin-de. Te ka'an-de jíin-ró: Kuxio, ná kunchaa cháa yá'a jian. Yúan-na te kúka nuu-ro kí'in-ro ondé sandi'í-na kunchaa-ro.

10 Ko nú n̄i kana ñin cháa xini-ro, kuá'an te jungoo-ró ondé sandi'í-na. Chi nú ja cháa n̄i kana róó yúan te kachi-de kuni-ró: Amigo, nuu silla jíñú'ún yá'a jungoo-ró, achi-de. Yúan-na te nduñá'nu-ró jito nuu cháa káxiukú ká'nu jíin-ró.

11 Chi taká cháa sáñá'nu-de máa-de, ndusúchí-de. Te taká cháa sásúchí-de máa-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

12 Te suni n̄i ka'an-ya jíin cháa n̄i kana xini-yá-ún: Nú sá'a-ró sámá xí xini, ma kána-ró xini cháa kákuu amigo-ro, ni xini ñani-ro, ni xini tá'an-ró, ni xini cháa kúká. Chi nú súan te suni máa-de nakana-de xini-ro. Te n̄i kuu ja ní nani'in-ro tá'u-ro.

13 Ko nú sá'a-ró gasto, te kana-ró xini cháa ndá'ú, cháa tikú'lu, cháa tá'nú, jíin xini cháa kuáa.

14 Te xáan ndatu kendoo-ró nú súan, chi tú naún náku'a-de nuu-ro. Ko ni'in-ro yá'u-ró kivi náchaku taká cháa ndaa, achí-ya.

Ñin xini ká'nu

15 Te ñin cháa yée staa jíin-yá, n̄i jini so'o-de tu'un yá'a. Te n̄i kachi-de jíin-yá: Xáan ndatu kuu cháa ja kée-dé staa ondé in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-de.

16 Yúan-na te n̄i kachi-ya jíin-de: ñin cháa n̄i sá'a-de ñin xini ká'nu, te n̄i kana-de xini kuá'a ñáyivi.

17 Te nuu ní ja hora ja kúxini-de-ún, te n̄i táji-de mozo-de kuakachi nuu já kée staa xini-ún: Ña'an-ni jíná'an-ni. Chi a n̄i ndi'í ío tu'a. Achí.

18 Te ñin-ni n̄i kasajá'a in̄i ndi'í-de. Te cháa ñin n̄i kachi-de jíin mozo. N̄i jaan-ri ñin ñu'un te kánúú kínde'é-rí. Te ná kúña ká'nu in̄i-de nuu-rí, chi ma jáa-ri. Achí-de.

19 Te n̄i ka'an inga-de: N̄i jaan-ri u'un yunta xndiki te kikoto nchaa-ri-ti. Ná kúña ká'nu in̄i-de nuu-rí, chi ma jáa-ri. Achí-de.

20 Te n̄i ka'an tuku inga-de: Sáa ní tanda'a-rí. Te ja yúan má kuu ja-ri. Achí-de.

21 Te kuano'on mozo-ún n̄i kastu'ún-de nuu jito'o-de. Yúan-na te máa táa in̄i ve'e-ún, n̄i kit̄i in̄i-de. Te n̄i kachi-de jíin mozo-de: Kuá'an yachi ní nuyá'u jíin taká ya'ya, te kana-ró xini cháa ndá'ú, cháa tikú'lu, cháa tá'nú, jíin cháa kuáa, ná kíkoyo-de. Achí-de.

22 Te n̄i kachi mozo-ún: Táta, a n̄i kuu natu'un ká'an-ni ko núña-ga lugar. Achí-i.

23 Te jito'o-ún n̄i ka'an-de jíin mozo-de: Kuá'an taká ichi jíin taká rancho te stétuu-ró ñáyivi-ún ná kí-i yá'a, náva'a ná chítu in̄i ve'e-ri.

24 Chi ká'an-ri jíin-ró já ní ñin cháa n̄i jakana-ró-ún, ma kúxini kuti-dé ve'e-ri, achí-de. Achí-ya.

Siki cháa kuni-de kundikin-de-ya

25 Te kája'an kua'a xaán ñáyivi jíin Jesús. Te n̄i ka'an-ya jíin-i:

26 Nú ndé chaa kii-de nuu-rí, te nú chíñú'ún-de táa-de, náa-de, ñasí'í-de, se'e-de, ñani-de, kuá'a-de, xí ondé jíin máá-de, ma kúu kuu-de chaa skuá'a jíin-rí.

27 Te chaa tú ndóyo-de jíin túndó'o kii sikí-dé, te kundikín-de ruu kii-de, ma kúu kuu-de chaa skuá'a jíin-rí.

28 Chì nú ndé róo kuní-ro káni-ró ñin ve'e, á tú xna'an-ga jungoo-ró te tava-ro cuenta nasaa kuu gasto, te kuní-ro nú vatu-ni kanda-ró jíinu xí túu.

29 Chì nú túu, te nú a nì jani-ró já'a, te ma kánda xu'ún-ró síjínu-ró. Yúan-na te taká ñayivi kájinì nuu vé'e tiku'lu-ró-ún, sákátá-i nuu-ro.

30 Te ka'an-i: Chaa yá'a, nì kejá'á-de jáni-de ñin ve'e, te tú ní kánda-de síjínu-de, achi-i.

31 Xí nú ndé rey kuní-de ki'in-de kuatá'an-de jíin ingá rey, á tú xna'an-ga jungoo-de te nakani iní-de te nú vatu-ni kuu jíin uxí mil soldado kuatá'an-de jíin ingá rey ja vái sikí-dé jíin okó mil soldado.

32 Chì nú túu, te nini jíká-ga vai inga rey, te tájí-de ñin chaa ki'in ka'an nda'ú jíin-de ja ná júkuiñi.

33 Te suni súan nú ndé róo tú síjíta-ró taká ndatíñu ñáva'a-ró, ma kúu kuu-ró cháa skuá'a jíin-rí núsáa.

Tu'un yátá sikí ñí

34 Va'a ío ñii, ko nú onde ñii-ún ná náa xikó, te ndasa ndu'u'a núsáa.

35 Ma kuatíñu kuti, ni ja kúu nuu ñú'un já ndúu ja'an, chì kacha-de ki'in. Chaa ío so'o kuni ná'ín, ná kúni so'o-de. Achi-ya.

15

Sikí ríj, kiti ní sana

1 Te taká chaa xíní jíin cháa ká'io kuachi, nì jakoyo-de nuu Jesús náva'a kuni so'o-de tu'un ká'an-ya.

2 Te chaa fariseo jíin cháa káchaa tutu, nì kaka'an-de: Chaa yá'a, játa'ú-de chaa ká'io kuachi te yée-dé staa jíin cháa-ún, áchí-de.

3 Te máá Jesús, nì ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin-de:

4 Ndé ñin róo nú ñáva'a-ró ñin ciento ríj, te skuíta-ró ñin-ti, á tú skéndo-ro kúun xíko xia'un kuun-gá-ti ondé nuu ñú'un té'é, te kinándúkú-ró kiti ní naa-ún onde nani'in-ro-ti xí túu.

5 Te nú nì nani'in-ro-ti, kúsi iní-ro xndée-ró-ti nuu chó'o-ro.

6 Te nú nì najaa-ro vé'e te nastútú-ró cháa kákuu amigo-ro jíin tá'an-ró, te kachi-ro kúni chaa-ún: Ná kúsi iní-yo chì nì nani'in-rí ríj-rí-rí kiti á nì naa núú. Achi-ro.

7 Ká'an-rí jíin-ró, ja súan kúsi-gá iní-ya ondé andíví jíin ñin chaa ío kuachi nú nakani iní-de, vásá jíin kúun xíko xia'un kuun-gá chaa va'a ja tú kájinu ñú'ún-de tu'un nakani iní.

Tu'un ña'an ní skuíta-ña ñin peso

8 Xí nú ñin ñasí'í ñáva'a-ña uxí peso, te skuíta-ña ñin peso, á tú chi'i-ña yíti te nastáa-ña vé'e, te nandúkú víi-ña onde nani'in-ña.

9 Te nú nì nani'in-ña, te kána-ña xíní tá'an-ña jíin amiga-ña, te kachi-ña kúni-i: Ná kúsi iní-yo, chi nì nani'in-rí peso-rí ja ní skuíta-rí-ún núú. Achi-ña.

10 Ká'an-rí jíin-ró, ja súan kúsi-gá iní taká ndaja'a Dios jíin ñin chaa ío kuachi nú nakani iní-de.

Tu'un suchí ní naa, te nì ndenda-i

11 Te nì ka'an-ga-ya: ñin chaa nì io uu se'e yí-de.

12 Te *suchí* *súchí-ún* *ní* *ka'an-i* *jín* *táa-i*: *Táa*, *ku'a-ní* *sava* *ñu'un* *núu-ná* *ja* *kúu* *ta'u-ná*, *áchí-i*. Te *ní* *teta'an-de* *ta'u-í* *nuu* *ndéndúú-i*.

13 Te *ní* *kuu* *yaku* *kiví*, te *suchí* *súchí-ún* *ní* *stútú* *ndí'i-i* *ndatíñu-i*. Te *ní* *kee-i* *kua'an* *jíká-i* *inga* *ñuu*. Te *yúan* *ní* *xnáa-í* *ta'u-í*, *chi* *ní* *janu* *ndíva'a-i*.

14 *Súan* *ní* *ndí'i* *ní* *janu* *sáni-i*, te *vásá* *ní* *chaa* *ñn* *tama* *xáan* *iní* *ñuu-ún*, te *ní* *kejá'á* *nándi'i-i*.

15 Te *ní* *kee-i* *kua'an-i*, te *ní* *jaa-i* *nuu* *ñn* *chaa* *ñuu-ún*. Te *chaa-ún* *ní* *tájí-de-i* *kua'an-i* *onde* *rancho-de* *ja* *yúan* *koto-i* *kiní-de*.

16 Te *kuní-i* *taan* *tíi-i* *chii-i* *jín* *tíxiko* *káyee* *kiní-ún*. *Chi* *tú* *kuti* *ní* *ñn* *naún* *ní* *já'a* *nuu-í*.

17 *Yúan-na* te *ní* *jini* *máa-i*. Te *ní* *ka'an-i*: *Taká* *mozo* *íó* *iní* *ve'e* *táa-ri*, *íó* *kua'a* *stáa* *káyee-dé*. Te *ruu* *jí'i-ri* *soko* *yá'a*.

18 *Ná* *ndúkuiñi-ri* te *ná* *nó'on-ri* *nuu* *táa-ri*. Te *kachi-ri* *kuni-de*: *Táa*, a *ní* *sá'a-ná* *kuachi* *nuu* *Dios* *andívi* *jín* *núu* *máa-ní*.

19 *Tuká* *va'a* *chaa* *kúu-ná* *ja* *kúnání-ná* *se'e-ní*. *Ko* *ku'a-ní* *tu'un* *kuu-ná* *nátu'un* *ñn* *mozo-ní*. *Achi-ri*.

20 Te *ní* *ndúkuiñi-i*, te *ní* *kee-i* *kuano'on-í* *nuu* *táa-i*. Te *nini* *jíká-gá* *vai-i*, te *ní* *jini* *táa-i* *nuu-í*. Te *ní* *kundá'ú* *iní-de-i*. Te *jínu-de* *ní* *jaa-de*. Te *ní* *nuu-de* *sukun-í*, te *ní* *titú-de-i*.

21 *Yúan-na* te *ní* *ka'an-i* *jín-de*: *Táa*, a *ní* *sá'a-ná* *kuachi* *nuu* *Dios* *andívi* *jín* *núu* *máa-ní*. *Tuká* *va'a* *chaa* *kúu-ná* *ja* *kúnání-ná* *se'e-ní*. *Achí-i*.

22 *Ko* *máa* *táa-i*, *ní* *ka'an-de* *jín* *mozo-de*: *Kuákí'in* *ñn* *su'nu* *vá'a-ga* te *chu'un-ró-i*. Te *chu'un-ró* *ñn* *xe'e* *ndá'a-í*. Te *chi-i-ró* *ndiján* *já'a-í*.

23 Te *suní* *kiki'in-ró* *chelu* *xá'án*. Te *ka'ni-ro-tí* *ná* *kée-yo*. *Chi* *sá'a-yó* *víko*.

24 *Chi* *se'e* *yí-rí* *yá'a* a *ní* *ji'i-i* *núú*, te *ní* *nachaku-i*. A *ní* *naa-í* *núú*, te *ní* *ndenda-i*, *áchí-de*. Te *ní* *kakejá'á-de* *sá'a-de* *viko*.

25 Te *se'e* *yí* *ñá'nu-de*, *kánde-i* *onde* *rancho*. *Suchí-ún* *vai* *ndii-i*. Te *ní* *nduyani-i* *yata* *vé'e*. Te *ní* *jini* *so'o-i* *tiví* *música* te *kájita* *já'á* *ñáyivi*.

26 Te *ní* *kana-i* *xini* *ñn* *mozo*. Te *ní* *jika* *tu'un-i* *mozo-ún* *nú* *naún* *viko* *íó*.

27 Te *ní* *kachi* *mozo-ún* *nuu-í*: *Ní* *nchaa* *ñani-ro* te *táa-ro*, *ní* *ja'ni-dé* *chelu* *xá'án*, *chi* *ní* *ndenda* *va'a* *se'e* *yí-de*, *áchí* *mozo*.

28 *Yúan-na* te *ní* *kiti* *iní-i*, te *tú* *ní* *kuní-i* *ndívi-i*, *ko* *ní* *kenda* *táa-i*. Te *ní* *ka'an* *nda'ú-de* *jín-i* *ná* *ndívi-i*.

29 *Ko* *máa-i* *ní* *ka'an-i*: *Íó* *kua'a* *kuiá* *jatíñu-ná* *nuu-ní*, *ní* *tú* *sáni'in* *kuti* *iní-ná* *tiñu* *tá'ú-ní*. Te *tú* *ní* *já'a-ní* *vasté* *ñn* *litú* *núu-ná* *kee* *síi-ná* *jín* *amigo-na*, *áchí-i*.

30 *Ko* *ní* *nchaa* *se'e-ní* *yá'a*. Te *vasa* *ní* *xnáa* *ndí'i-i* *ndatíñu-ní* *jín* *ñá'an* *téné*, te *ní* *ja'ni-ní* *chelu* *xá'án* *kée-í*, *áchí-i* *jín* *táa-i*.

31 *Yúan-na* te *ní* *kachi-de* *jín-i*: *Hijo*, *róo* *chi* *nene* *ncháa-ro* *jín-rí*. Te *taká* *ndatíñu* *máa-rí* *suní* *ndatíñu* *máa-ró* *kúu*.

32 *Ko* *jínu* *ñú'ún* *sá'a-yó* *víko* te *kusi* *iní-yo*. *Chi* *ñani-ro* *yá'a*, a *ní* *ji'i-i* *núú*, te *ní* *nachaku-i*. A *ní* *naa-í* *núú*, te *ní* *ndenda-i*, *áchí-de*. *Achí-ya*.

16

Tu'un mandador xndá'ú

1 Te *suní* *ní* *ka'an-ya* *jín* *cháa* *káskuá'a* *jín-ya*: *ñn* *chaa* *kúká*, *ní* *ñava'a-de* *ñn* *mandador*. Te *chaa* *kúká-ún* *ní* *jini* *tu'un-de* *ja* *stívi* *mandador* *ndatíñu-de*.

2 Te *ní* *kana-de* *xini* *cháa-ún*. Te *ní* *ka'an-de* *jín-de*: *Naún* *tu'un* *kúu* *ja* *jini* *tu'un-ri* *siki-ro*. *Naku'a* *a* *cuenta* *tiñu* *ndíso-ró*, *chi* *ma* *kúu-ga-ro* *mandador* *nuu-rí*. *Achí-de*.

³ Yúan-na te cháa mandador, ni ka'an máá-de: Ndasa sá'a-ri. Chi jito'o-ri jáncháa-de tiñu mandador nuu-ri. Nú kacha-ri ñu'un, ma kánda-ri. Nú kakan-ri caridad, xaan kúka nuu-ri.

⁴ A jiní-ri ndasa sá'a-ri náva'a kivi kuáncháa-de tiñu ndíso-ri, te koo ñayivi maní jín-ri, te kuu kivi-ri ini ve'e-i.

⁵ Te ni kana-de xiní ná ñn cháa káitay nuu jito'o-de. Te ni kachi-de jín cháa-ún: Nasaa taú-ro núu jito'o-ri, áchí-de.

⁶ Te máá cháa-ún, ni kachi-de: Uní mil litro aceite, áchí-de. Te ni kachi mandador jín-de: Ki'in lista-ro. Te jungoo yachi-ro. Te chaa-ró uu mil-na. Achí-de.

⁷ Yúan-na te ni ka'an-de jín ingá cháa: Te róó, nasaa taú-ro, áchí-de. Te cháa-ún, ni kachi-de: ñn ciento ve'e trigo, áchí-de. Te máá-de ni kachi-de jín cháa-ún: Ki'in lista-ro, te nachaa-ró kúun xiko-ni, áchí-de.

⁸ Te jito'o-ún, ni ka'an-de jín cháa mandador xndá'ú ja bueno ndíchi ní sá'a-de. Chi taká se'e kua yá'a, ndíchi-ga máá-i nuu ñayivi ío vina, vásá taká se'e luz.

⁹ Te máá-ri, ká'an-ri jín-ro: Jín xú'ún xndá'ú, ná sá'a-ró amigo-ro náva'a nú ni ndí'i xu'ún-ró, te naki'in-i róó kunchaa-ro ini ve'e-i ní káni.

¹⁰ Chi cháa skíkuu va'a ñn tiñu vasa lúli-ni, suni skíkuu va'a-de jín tiñu ándéé. Te cháa ja xndá'ú-de jín ñn tiñu vasa lúli-ni, suni xndá'ú-de jín tiñu ándéé.

¹¹ Chi nú sikí xú'ún xndá'ú tú ní kaskíkuu va'a-ró, ndé cháa kuá'a tiñu ndaa nuu-ro núsáá.

¹² Te nú tú ní kaskíkuu va'a-ró jín ndatíñu sava-ga cháa, ndéja kuá'a ndatíñu máá-ró núu-ro núsáá.

¹³ Ni ñn mozo ma kúu kuatíñu-de nuu uu jito'o. Chi kiti ini-de nuu ñn, te kumaní-dé jín ingá, xí kuándatú-de nuu ñn te sání'in ini-de nuu inga. Ma kúu kuatíñu-ró núu Dios jín núu xú'ún, áchí-ya.

¹⁴ Te cháa fariseo ká'in-de yúan, cháa too ini kákuu-de. Te ni kajini so'o-de taká tu'un ká'an-ya. Te ni kasákátá-de nuu-ya.

¹⁵ Te ni ka'an-ya jín-de: Máá-ró kákuni-ro já ná káni ini ñayivi já cháa ndaa kákuu-ró. Ko Dios, a jiní-ya ndasa káa ichi ini añú-ro. Chi tiñu kájani ini ñayivi já tiñu ñá'nu kúu-ún, te nuu Dios tiñu chá'an kúu.

¹⁶ Máá ley jín cháa kájani tu'un Dios, ni kuu-ga onde kivi ní kii Juan. Yúan-na te ni kejá'a tú'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te ñayivi, jín fuerza kivi koyo-i yúan.

¹⁷ Ko yachi-ga naa ándívi jín ñúyivi, vásá já náa ñn punto nuu tutú ley.

¹⁸ Nú ndé cháa skéndoo-de ñasíi-de te tanda'a-dé jín ingá ña'an, yuán ísíki ncháa-de-ña. Te cháa tánda'a jín ña'an ní ndoo-ún, suni ísíki ncháa-de tá'an-de.

Chaa kúka jín Lázaro

¹⁹ Ni io ñn cháa kúka, ni ñu'un-de sa'ma kuá'a tindi'í jín sá'ma tindu'á vá'a. Te ndita'an kivi ní sá'a-de ndeyu ní kayee vá'a-de.

²⁰ Te suni ni io ñn cháa ndá'ú nání-de Lázaro, ni jikan-de caridad. Kátúu-dé yux'éé cháa kúka-ún. Te ní-de ni kana ndí'yi.

²¹ Te kuní-de kee ndá'a chii-de jín yúxi stáa koyo chii mesa cháa kúka-ún. Te jákoyo ti'ina te kána yuu-ti núu ndí'yi-de.

²² Te ni j'i cháa jikán caridad-ún. Te ndajá'a ándívi, ni jaka-ya-dé kuano'on-ya jín-de nuu Abraham. Te suni ni j'i cháa kúka-ún, te ni yuji-de.

²³ Te cháa kúka-ún, ndó'o xaan-dé kánde-de infierno. Te ni ndakoto-de. Te onde jíká ní jini-de nuu Abraham, te káncháa Lázaro jín-de.

24 Yúan-na te máá cháa-ún, n̄i kana kó'ó-de: Tátá Abraham, kundá'ú in̄i-ní náá, te tájí-ní Lázaro ná kichindaji-de xin̄i ndá'a-dé nuu ndúcha, te ná xndáji-de yáa-ná. Ch̄i xaan jatú-ná kayú-ná nuu yáá ñú'un yá'a. Achí-de.

25 Te n̄i kach̄i Abraham jíin-de: Hijo, a núku'un in̄i-ro já ní io kúká-ró ná n̄i chaku-ro, te Lázaro, sua ndá'ú n̄i ta'an-de, ko vina, a n̄i ndundéé iní-de yá'a, te róó ndó'o-ró jián.

26 Te suni n̄i sá'a Dios ñn xa'va kúnú xáan, kándeé ma'ñú róó jíin rúu. Te cháa ká'jin yá'a, vasa kákuni-de ja'a-de jaa-de jian, ko ma kúu, ni ma kúu ja'a máá-ró kí-ró yá'a. Achí Abraham.

27 Yúan-na te n̄i ka'an, cháa kúká-ún: Táa, jikán ta'u-ná nuu-ní, tájí-ní-de ki'in-de ve'e táa-ná núsáa.

28 Ch̄i ío u'un-ga ñani-ná, te ná káni ndaa-de tu'un nuu-í, náva'a ma kíkoyo-i nuu ndó'o-ná yá'a, achí-de.

29 Te n̄i kach̄i Abraham jíin-de: A káñava'a-i tutu n̄i cháa Moisés jíin tutú n̄i kachaa cháa n̄i jani tu'un Dios onde sáa. Yúan ná kúni so'o-i, achí Abraham.

30 Yúan-na te máa-de n̄i kach̄i-de: Túu, tátá Abraham, ch̄i nú ñn cháa n̄i ji'i ki'in nuu-í, yúan-na te nakani in̄i-i jíná'an-i, achí-de.

31 Ko n̄i kach̄i Abraham jíin-de: Nú tú chú'un in̄i-i tu'un n̄i jani Moisés jíin cháa n̄i kajani tu'un Dios, suni ma kándija kuti-í nú nachaku ñn ndiyi ki'in nuu-í, achí-de.

17

Sik̄i ñáyivi sk̄ivi tá'an nuu kuáchi

1 Te n̄i kach̄i-ya jíin cháa káskuá'a jíin-ya: Tú modo te nú tú koto nchaa-i ñáyivi. Ko naka ndá'ú kuu cháa sk̄ivi ñáyivi-ún nuu kuáchi.

2 Va'a-ga nú ní nú'ni ñn yosó sukún-dé te kenda-de ki'in-de nuu ndúcha mar, nasu já sk̄ivi-de ñn suchí lúlí yá'a nuu kuáchi.

Sik̄i tú'un sá'a tuká'nu in̄i

3 Koto va'a-ró máá-ró: Nú ñani-ro sá'a-de kuáchi sik̄i-ro, kana jíin núu-dé. Te nú n̄i nakani in̄i-de, te sá'a-ró tuká'nu in̄i-ro núu-dé.

4 Te nú usia jínu ja ñn kiv̄i ní sá'a-de kuáchi sik̄i-ro, te nú usia jínu nakani in̄i-de te ka'an-de jíin-ró: Sá'a tuká'nu in̄i-ro núu-rí, achí-de, yúan-na te ná sá'a-ró tuká'nu in̄i-ro núu-dé. Achí-ya.

5 Te n̄i kaka'an cháa kákuu apóstol jíin máá Jító'o-yo: Sá'a-ní ja vá'a-ga ná kándija-ná núsáa, achí-de.

6 Te n̄i kach̄i máá Jító'o-yo jíin-de: Nú kákandija-ró vasté ñn tí'li nátu'un ñn ndikin yuá mostaza núú, te ka'an-ro jíin núyú'ndú yá'a: Tu'un máá-ró onde jíin yó'o-ro, te nachu'un-ró máá-ró onde nuu mar, achí-ro. Te kuandatu nuu-ro.

Tu'un yátá mozo játíñu

7 Ndé ñn róó, náva'a-ró ñn mozo jítu-de jíin xndiki xí skáji-dé ri. Te najaa-de ve'e ja ní ja'an-de yuku. Te kach̄i-ni-ró kúni-de: Ña'an te nungoo-ró.

8 Á tú xna'an-ga ka'an-ro jíin-de: Sá'a ndeyu ná kúxini-ri. Naku'n̄i va'a ch̄i-ro, te kani-ró kó'o-rí. Te onde nú n̄i ndi'i n̄i yee-rí staa, yúan-na te vásá kée máá-ró kó'o-ró, achí-ro xí túu.

9 Te á nakuatá'ú-ró núu mozo-ún ja ní sk̄ikuu-i tiñu n̄i tá'ú-ró núu-í. Jáni in̄i-ri ja túu.

10 Suni súan máá-ró jíná'an-ró, nú n̄i kaskikuu-ró tíñu n̄i tá'ú-yá nuu-ro, te ka'an-ro: Tú va'a mozo kákuu-ná, ch̄i máni tiñu ja taú-ná sá'a-ná, kúu ja á n̄i kasá'a-ná, achí-ro. Achí-ya.

Uxi cháa té'yu ndí'yi

11 Te jíká Jesús kua'an-ya ñuu Jerusalén. Te ichi iní ñuu Samaria jíin iní ñuu Galilea nì ja'a-ya kuá'an-ya.

12 Te nuu ní kivi-ya iní ñn ñuu yúan, te uxi cháa té'yu ndí'yi nì kaketa'an-de jíin-yá. Te cháa-ún onde jíká ní kajukuiñi-de.

13 Te nì kakana jaa-de: Maestro, Jesús, kundá'ú iní-ní náá víi, áchí-de.

14 Te nì jini Jesús nuu-dé, te nì kachi-ya jíin-de: Kuá'an jíná'an-ró te stá'an-ro máa-ró núu sutú, áchí-ya. Te nini kaja'an-de, te nì kandundoo-ni-de.

15 Yúan-na te ñn-de, nì jini-de ja ní nduva'a-de. Te nì naxió káva-de kua'an-de. Te nákana jaa-de Dios.

16 Te nì jukuiñi jíití-de nuu já'a Jesús. Te nì nakuatá'ú-de nuu-yá. Te cháa-ún, cháa ñuu Samaria kúu-de.

17 Te nì ka'an Jesús jíin-de: Nasu uxi tá'an-ro ní kandundoo náún. Te ñn-ga-de, ndénu ká'jin-de núsáa.

18 Tú ío inga-de ja cháa-de te nakana jaa-de Dios, xí sá cháa ñn yá'a náún. Achí-ya.

19 Te nì kachi tuku-ya jíin-de: Ndukuiñi, te no'on-ro vé'e-ró. Nì kandíja-ró te yúan ní nduva'a-ró, áchí-ya.

Siki ñuu nuu tá'ú Dios tiñu

20 Te cháa fariseo, nì kajiká tu'un-de-ya: Ndé kivi cháa ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-de. Te nì kachi-ya jíin-de: Ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, ma cháa ndijin,

21 ni ma kúu ka'an-i: Nde'é yá'a, nì cháa, xí ndé'é yúan, nì jaa, chí ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, a ío ma'ñú máa-ró jíná'an-ró. Achí-ya.

22 Yúan-na te nì ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá: Chaa tiempo ja kákuni-ro ndé'é-ró ñn kivi kenda máa Sé'e cháa, ko ma kuni-ro jíná'an-ró.

23 Te kachi-i kuni-ró: Nde'é yá'a kánchaa-ya, xí ndé'é yúan kánchaa-ya, achi-i. Te ma kí'in-ro jíin-i, ni ma kúndikin-ro-í.

24 Chí nátu'un ndíi ncháa ja nándeyu onde ñn lado andíví te jáa onde inga lado andíví, suni súan kuu kivi kii máa Sé'e cháa.

25 Ko jínu ñú'ún já xná'an-ga ndo'o xa'an-yá, te ñayivi yá'a ské'ichi-i-ya.

26 Chí nátu'un nì kuu kivi ní kii Noé, suni súan kuu kivi kii máa Sé'e cháa.

27 Káyee-í, káji'i-i, kátanda'a cháa, kátanda'a ñá'an, te nì jaa kivi já ní kivi Noé iní barco ká'nu-de. Te nì cháa sau xáan. Te nì xnáa ndí'i-cha-í jíná'an-i.

28 Suni súan nì kuu kivi Lot. Káyee-í káji'i-i, kajaan-i káxikó-i, káchi'i-i itu, kájani-i ve'e,

29 onde nì jaa kivi ní kenda Lot iní ñuu Sodoma kua'an-de. Te nì kuun ñu'un jíin azufre ichi ándíví. Te nì naa ndí'i ñayivi-ún.

30 Suni súan kuu kivi kii máa Sé'e cháa kistá'an ndijin-ya máa-yá.

31 Te kivi-ún, te cháa kándeé xini vé'e-de, ma núu-de naki'in-de ndatíñu-de ja ní ndoo iní ve'e. Te cháa kándeé onde rancho, ma náxio káva-de no'on-de.

32 Ma náa iní-ro ndasa nì ta'an ñasí'í Lot.

33 Chí cháa jíitú iní-de kaku-de chíi tundó'o kii siki-dé, naa-dé. Ko cháa kuu ja siki rúu, kaku-de.

34 A ká'an-ri jíin-ró ja ákuáa-ún kundaa uu-i nuu jíto. Te ñn-i naki'in-ya, te ndoo inga-i.

35 Uu ñasí'í ndiko ká'nu-ña. Te ñn-ña náki'in-ya, te ndoo inga-ña.

36 Uu cháa kuiñi-de rancho. Te ñn-de naki'in-ya, te inga-de xndóo-ya.

37 Te nì kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kúu Táta, áchí-de. Te nì kachi-ya jíin-de: Nuú kútúu ndí'yi, yúan taká tijii, áchí-ya.

18

Tu'un yátá sikí juez jíin ñá'an viuda

¹ Te ni ka'an-ya ñin tu'un yátá jíin-de ja nené kakan ta'u-dé te ma kuítá-de jíin.

² Te ni kachí-ya: Ni jo ñin juez iní ñin ñuu. Te ni tú ní yú'ú-de nuu Dios, ni tú ní jíto-de nuu ní ñin cháa.

³ Te suni ni jo ñin ña'an ní kendo ndá'ú-ña ñúu yúan. Te ña'an-ún, ni ja'an ni ja'an-ña núu-dé. Te ni ka'an-ña jíin-de: Sá'a-ní justicia ja ní sá'a ñayivi jíin-ná jíto u'u-i náá. Achí-ña.

⁴ Ko máá juez-ún, kua'a kivi tú ní kuní-de sá'a-de. Yúan-na te ni nakani iní máá-de: Vasa tú yú'ú-ri jíto-ri Dios ni tú jíto-ri nuu ní ñin cháa,

⁵ ko ja ñá'an viuda yá'a, xaan stá'an-ña rúu. Te yúan ná sá'a-ri justicia jíin-ña. Chí nú tú, te kuníni í iní-ri sá'a-ña.

⁶ Te ni kachí máá Jító'o-yo: Kuni ná'in-ró jíná'an-ró ndasa ni ka'an juez káñáá-ún.

⁷ Te Dios tú sá'a-ya justicia jíin ñayivi ní nakaji-ya náún, ja ndúú ñúu-ni káka'an ndá'ú-i jíin-yá, vasa kuéé sánda-ya já'a-í.

⁸ A ká'an-ri jíin-ró ja yachí nama-ya-í jíná'an-i. Ko kivi cháa máá Sé'e cháa, á ni'in-yá ñayivi kákandíja nuu-yá iní ñuyivi yá'a xí túu, áchí-ya.

Tu'un yátá cháa fariseo jíin cháa xíní

⁹ Te suni ni ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin yakú cháa ká'in yúan, chí kájani iní-de ja cháa ndaa kákuu máá-de te kásajá'a iní-de nuu sáva-ga ñayivi.

¹⁰ Uu tá'an cháa ni kákaa-de kája'an-de ve'e íi, ja kakán ta'u-dé. ñin-de kúu cháa fariseo, te inga-de kúu cháa xíní.

¹¹ Te cháa fariseo, ni kandii-de, te ni jikan ta'u-dé tu'un yá'a: Tátá Dios, ná kúta'u-ná nuu-ní chí tú káa-ná nátu'un káa sáva-ga cháa, cháa ku'ná, cháa ñáá, cháa ísiki ncháa tá'an kákuu-de, ni tú káa-ná nátu'un káa cháa xíní yá'a.

¹² Uu jínu ja semana ío ndicha iní-ná. Te já'a-ná ñin ja uxí sikí táka ndatíñu ñáva'a-ná nuu-ní, áchí-de.

¹³ Ko cháa xíní-ún, ni kandii jiká-ni-de, ni tú ní kuní-de ndukani-de nuu-dé, chí ni kani-de jiki jiká-dé ja kúkuí'a iní-de. Te ni ka'an-de: Tátá Dios, kundá'ú iní-ní náá, chí cháa ío kuachi kúu-ná, áchí-de.

¹⁴ Ká'an-ri jíin-ró já cháa ndá'ú yá'a, ni nuu-de kuano'on-dé ve'e-de, te ni janchaa-ya kuachi-de, ko ingá cháa-ún, chí túu. Chí taká cháa sáñá'nu-de máá-de ndusúchí-de. Te taká cháa sásúchí-de máá-de, nduñá'nu-de. Achí-ya.

Jesús jíin súchí lúli

¹⁵ Te ni chakoyo ñayivi jíin sé'e lúli-i nuu Jesús ja ná ké'é-yá-i. Te cháa kákuá'a jíin-yá, ni kajini-de ja súan ío, te ni kaka'an xaan-dé nuu ñayivi-ún.

¹⁶ Ko máá Jesús, ni kana-ya xíní-dé. Te ni ka'an-ya: Sía ná kíkoyo súchí lúli núu-rí. Te ma kasú-ro íchi-í, chí nátu'un súchí yá'á kákuu ja kúu kivi iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹⁷ Jandaa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñin cháa tú játú'ún-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu nátu'un játú'ún ñin súchí lúli, ma kivi kuti-dé yúan, áchí-ya.

Chaa kúká

¹⁸ Te ñin cháa kúñá'nu, ni jika tu'ún-de-ya: Chaa va'a kúu-ní Maestro. Naún sá'a-ná te ni'in tá'u-ná kuchaku-ná ní káni. Achí-de.

¹⁹ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Naja ká'an-ro cháa va'a jíin-rí. Tú ni ñin cháa va'a ío, chí máá ñin-ni Dios.

20 A jiní-ro tú'un nì tá'ú tíñu-ya núu-ro: Mā ká'ni-ro ndíyi, mā kúsíki ncháa tá'an-ró, mā sákuí'ná-ró, mā ká'an-ro tú'un tú'ún, kuandatu nuu táa-ro, nuu náa-ro, áchí-ya.

21 Te máá-de nì kachì-de: Taká tiñu yá'a a nì skíkuu-ná onde ná lúli-ná, áchí-de.

22 Te Jesús, nì jini so'o-ya tú'un yá'a. Te nì kachì-ya jíin-de: Ìn-na tiñu kúmani sá'a-ró. Xikó ndí'i ja ñáva'a-ró, te kuá'a-ró núu ñáyivi ndá'ú. Te onde andívi kóo yaji-ro. Yúan-na te kii-ró kúndikin-ro rúu kí'on. Achí-ya.

23 Yúan-na te máá cháa-ún, nì jini so'o-de ja súan nì ka'an-ya. Te nì kuxíí xáan iní-de, chì kúká xáan-dé.

24 Te ndé'é Jesús ja súan nì kuxíí xáan iní-de, te nì kachì-ya: Xaan ú'u kivi ìn cháa kúká iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

25 Yachì-ga kivi ìn camello yau yiki tíkuí vásá ìn cháa kúká kivi-de inì ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

26 Te ñáyivi, nì kajini so'o-i tu'un nì ka'an-ya-ún, nì kaka'an-i: Te ndé cháa kaku núsáá, áchí-i.

27 Te nì ka'an-ya jíin-de: Ió tiñu ja má kúu sá'a ni ìn cháa. Ko Dios, chì kúu sá'a-ya táká-ni. Achí-ya.

28 Yúan-na te nì ka'an Pedro jíin-ya: Náá, nì kaskéndo-o-ná taká ndatíñu-ná te káindikìn-ná ní vai-yó. Achí-de.

29 Te máá-ya nì kachì-ya jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú ìn cháa nì skéndo-de ve'e-de, xí táa-de, xí ñaní-de, xí ñásí'i-de, xí sé'e-de ja sikí ñuu nuu tá'ú Dios tiñu,

30 te nani'in kuá'a-gá-de vina. Te onde inga vida cháa, te kuchaku-de ní káni. Achí-ya.

Jíin kivi ní ka'an Jesús ja kúu-ya

31 Te Jesús, nì ki'in-ya ndí'uxí uu-de, te nì ka'an-ya jíin-de: Vina chì kaa-yó kí'in-yo ñuu Jerusalén. Te yúan skíkuu taká tu'un nì cháa cháa nì kajani tu'un Dios onde sáá sikí máá Sé'e cháa.

32 Chì natuu-ya núu ñáyivi sìn naciòn. Te sákátá-i nuu-ya. Te sá'a ndiva'a-i jíin-ya. Te tivì s'vì-i nuu-ya.

33 Yúan-na te nú nì ndí'i nì kaxndó'o-i-ya, te ka'ni-í-ya. Ko nuu uní kivi te nachaku-ya. Achí-ya.

34 Ko máá-de, tú ní kájuku'un kuti iní-de tu'un yá'a. Te tu'un-ún nì ka'an sa'í-ya. Yuán tú ní kájuku'un inì-de ja ní ka'an-ya jíin-de.

Ja ní ndundijin nduchi cháa kuáá

35 Te nì kuyani-ya kuá'an-ya ñuu Jericó. Te ìn cháa kuáá, káncháa-de yu'íchi jikán-de caridad.

36 Te cháa kuáá-ún, nì jini so'o-de kája'a ñáyivi kája'an-i. Te nì jiká tu'ún-de naún kúu yuán.

37 Te nì kakachì-i nuu-dé ja Jesús, ñuu Nazaret, nì ja'a-ya kuá'an-ya.

38 Yúan-na te nì kana kó'ó-de: Jesús, Se'e David, kundá'ú inì-ní náá, áchí-de.

39 Te ñáyivi kája'an ichi núu-ya, nì kaka'an-i jíin-de ja ná kasú-de yu'u-dé. Ko máá-de ví'í-gá nì kana kó'ó-de: Se'e David, kundá'ú inì-ní náá víí, áchí-de.

40 Yúan-na te nì jukuiñi Jesús. Te nì tá'ú-ya tiñu ná kíi-de nuu-ya. Te nì ja-de. Te nì jiká tu'ún-ya-de:

41 Naún sá'a-ri jíin-ró kuní-ro, áchí-ya. Te cháa-ún nì ka'an-de: Táta, ja ná ndúndijin nduchi-ná kuní-ná, áchí-de.

⁴² Te n̄i kach̄i Jesús jíin-de: Kuá'án, chi n̄i kandíja-ró te yuán ní nduva'a-ró, áchí-ya.

⁴³ Te n̄i ndundijin-ni nduchi-dé. Te n̄i ndikin-de-ya, nákana jaa-de Dios. Te taká ñayivi-ún, n̄i kajini-i nuu-dé. Te n̄i kanakana jaa-i Dios.

19

Tu'un Zaqueo

¹ Te n̄i kivi Jesús in̄i ñuu Jericó, n̄i ja'a-ni-ya kuá'an-ya núu.

² Te yuán n̄i kenda-ni ñin chaa kúká, nání-de Zaqueo. Te chaa-ún kúñá'nu-de nuu taká chaa xíní.

³ Te ndúkú ndéé-de ndéé-de nuu Jesús nú ndé chaa kúu-ya. Ko tú ní kúu, ch̄i kua'a ñayivi ní kajasu-i-ya, te vina liki-ni-de.

⁴ Te jínu-de n̄i jakuxnúu-de. Te n̄i kaa-de xin̄i ñin nuyú'ndú náva'a kun̄i-de nuu-ya. Ch̄i yuán ja'a-ya kí'in-ya.

⁵ Te n̄i jaá Jesús yuán. Te n̄i ndakoto-ya núu-dé. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Zaqueo, yach̄i nuu-ró ch̄i vina jínu ñú'ún já kéndoo-ri ve'e-ró. Achí-ya.

⁶ Yuán-na te yach̄i n̄i nuu-de. Te kúsii xáan iní-de n̄i jaka-de-ya.

⁷ Te ñayivi-ún, n̄i kajini-i ja súan n̄i kuu. Te n̄i kaka'an sóo-i: A kua'an-tu-ya kéndoo-ya jíin ñin chaa ío kuachi, áchí-i.

⁸ Yuán-na te Zaqueo n̄i jukuiñi-de. Te n̄i kach̄i-de jíin máá Jító'o-yo: Táta, sava ndatíñu-ná, ná kuá'a-ná nuu ñayivi ndá'ú. Te nú nuu ñin chaa n̄i janchaa-ná ndatíñu-de, te ná nákuá'a-ná kuun já súan nuu-dé. Achí-de.

⁹ Te n̄i kach̄i Jesús jíin-de: Vina te in̄i ve'e yá'a n̄i kaku ñin chaa núsáá, ch̄i máá, suni se'e Abraham kúu.

¹⁰ Ch̄i máá Sé'e chaa vai nándúkú-yá te nama-ya já á n̄i naa. Achí-ya.

Tu'un yátá uxí mozo jíin xú'ún

¹¹ Te n̄i kajini so'o ñayivi-ún taká tu'un yá'a. Te Jesús n̄i ka'an-ga-ya ñin tu'un yátá, ch̄i a n̄i kuyani-ya ñúu Jerusalén, te kájani in̄i-i ja vítan ñú'ni koo ndijin ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹² Ja yuán ní ka'an-ya: ñin chaa kúñá'nu, n̄i kenda-de kua'an jíká-de inga ñuu náva'a ni'in-dé fuerza ja tíin-de ñuu, te chaa-de.

¹³ Te n̄i kana-de xin̄i uxí tá'an mozo-de, te n̄i ja'a-de ciento ciento peso nuu ñin ñin-i. Te n̄i ka'an-de jíin-i: Sátíñu jíná'an-ró nini ki'in-ri te nchaa-ri, áchí-de.

¹⁴ Ko kájito u'u ñayivi ñúu-ún-de, te n̄i katájí ñin comisión kuakasú nuu-dé: Tú játa'an in̄i-yo já tá'ú chaa yuán tiñu nuu-yo. Achí.

¹⁵ Te n̄i kuu ja ní ni'in-dé fuerza ja tíin-de ñuu, te n̄i nchaa-de. Te n̄i tá'ú-de tiñu ná kíi mozo ja ní ja'a-de xú'ún núu-ún, náva'a ná kuní-de ndasa n̄i kasatíñu ñin ñin-i.

¹⁶ Te mozo ñin n̄i jaá nuu-dé. Te n̄i ka'an-i: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuu-ná, te n̄i ni'in-ná mil peso siki, áchí-i.

¹⁷ Te máá-de n̄i kach̄i-de jíin mozo: Ío va'a ch̄i mozo va'a kúu-ró. N̄i skíkuu va'a-ró jíin yakú ndatíñu-ri. Vina te tá'ú-ró tíñu nuu uxí ñuu tíin-ri, áchí-de.

¹⁸ Te n̄i chaa inga mozo te n̄i ka'an: Táta, n̄i ja'a-ní ciento peso nuu-ná, te n̄i ni'in-ná u'un ciento peso siki, áchí-i.

¹⁹ Te suni n̄i ka'an-de jíin mozo-ún: Róó, suni tá'ú-ró tíñu nuu ú'un ñuu tíin-ri, áchí-de.

²⁰ Te n̄i chaa inga mozo. Te n̄i ka'an: Táta, yá'a ío ciento peso-ní, chi n̄i chiva'a-ná in̄i ñin pañito.

21 Chi n̄i yu'ú-ná n̄i jito-ná ní ja cháa xaan iní kúu-ní, te náki'in-ní ja tú jáitúu-ní, te já'nu-ní ja tú jachá-ní, áchí-i.

22 Yúan-na te n̄i kachi-de jíin-i: Mozo káñáa kúu-ró, te jíin tú'un n̄i kenda yu'u-ro jíin, nákuɣndíi-ri sikí-ro. Ch̄i a jiní-ro já cháa xaan iní kúu-ri, ja náki'in-ri ja tú jáitúu-ri, te já'nu-ri ja tú jachá-ri.

23 Núsáa, naja tú ní já'a-ró xú'ún-ri no'on banco núú. Te nuu ncháa-ri te nandakan-ri xu'ún-ri onde jíin sé'e xu'ún núú. Achí-de.

24 Yúan-na te n̄i kachi-de jíin sáva-ga ñáyivi ká'jin yani nuu-dé: Kuanchara ciento peso jian núu-í, te kuá'a-ró núu mozo ñáva'a mil peso, áchí-de.

25 Te máa ñáyivi, n̄i kaka'an jíin-de: Táta, a ñáva'a-i mil peso xaan, áchí.

26 Te n̄i ka'an tuku máa cháa kúñá'nu: A ká'an-ri jíin-ró, cha ja á ñáva'a, te kii-ga nuu-dé, te cha ja tú ñáva'a, vasa ja á ñáva'a-de-ún, te kuxio ki'in.

27 Te suni cha kájito u'u ruu, ja tú ní kákuni-de ja tá'ú-ri tiñu nuu-dé, kuáki'in-de ná kíkoyo-de nuu-ri yá'a. Te ka'ni-ro-dé jíná'an-de. Achí-de.

Ja ní kivi Jesús iní ñuu Jerusalén

28 Te n̄i ndi'i n̄i ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i jakuxnúú-yá kuakaa-ya núu Jerusalén.

29 Te nuu ní kuyani-ya ñuu Betfagé jíin ñuu Betania, n̄i jaa-ya ñin yuku nání yuku Olivos. Te n̄i táji-yá uu cha káskuá'a jíin-yá kaja'an-de:

30 Kuá'an rancho kánde lado jian. Te nuu kivi-ni-ró yúan, te ni'in-ro ñin burro nú'ni-ti, ja ní ñin cha té koso-gá-de-ti. Te ndáji-ró-ti. Te kii-ró jíin-ti.

31 Te nú ndé cha ká'an jíin-ró, naja kándáji-ró-ti, achí-de, te ka'an-ro jíin-de: Máa Jító'o-yo jinu nú'ún-yá-ti, achí-ro, áchí-ya.

32 Te kaja'an cha n̄i táji-yá-ún te n̄i kani'in-dé-ti natu'un n̄i ka'an-ya jíin-de.

33 Te nini kándáji-de burro-ún te n̄i kaka'an jito'o-ti jíin-de: Naja kándáji-ró burro-ri, áchí-de.

34 Te máa-de, n̄i kaka'an-de: Ch̄i máa Jító'o-yo jinu nú'ún-yá-ti, áchí-de.

35 Te n̄i chakoyo-de jíin-ti nuu Jesús. Te n̄i kaxndée-de tikachi-de sikí burro-ún. Te n̄i kaskáa-de Jesús sikí-ti yóso-yá-ti.

36 Te nini jika-ya kuá'an-ya, te n̄i kakin-de tikachi-de iní ichi.

37 Te nini kákuyani-ya ñuu Jerusalén ja kakuun-ya yuku Olivos, te taká cha káskuá'a jíin-yá, kánakana jaa-de Dios sikí taká tiñu ñá'nu ja ní kajini-de n̄i sá'a-ya.

38 Te kaka'an-de: Ná nákana jaa-yó Rey yá'a ch̄i ndiso-ya tiñu máa Tatá Dios. Ch̄i vinda vinené ío onde andívi, te suni luu ñá'nu kaa yúan. Achí.

39 Yúan-na te sava cha fariseo ká'jin ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún, n̄i kaka'an-de jíin-yá: Maestro, kana jíin-ní nuu cháa káskuá'a jíin-ní, ná kasú-de yu'u-dé, áchí-de.

40 Te máa Jesús n̄i ka'an-ya: A ká'an-ri jíin-ró ja nú cha yá'a ná kasú-de yu'u-dé, te súan kana kó'ó taká yuu, áchí-ya.

41 Te n̄i kuyani-ya. Te n̄i jini-ya núu ñuu-ún. Te n̄i nde'e-ya sikí ñuu-ún.

42 Te n̄i ka'an-ya: Aa, xáan va'a nú ní jiní máa-ró ndasa vai tu'un vinda vinené núú. Ko vina ch̄i a yisa'í te ma kuni-ro núu.

43 Ch̄i jaa kivi, ja cháa kájito u'u róo kuíko ndúu nini-dé róo. Te taká lado kasu-de róo. Te nataan ni'in-de róo.

44 Te stuncháa-de róo nuu ñu'un onde jíin sé'e-ró já kaxiukú-i iní-ro. Te ma skéndo-de yuu kóso tá'an sikí yuu, ch̄i tú ní jiní-ro já ní kii-ya núu-ro. Achí-ya.

45 Te n̄i kivi Jesús iní ve'e ii. Te n̄i keja'á-yá kíni'in-ya ñáyivi kajaan kaxikó in-i iní ve'e ii-ún kaja'an-i.

46 Te n̄i ka'an-ya jíin-i: Á tú yóso núu tutú: Ve'e-ri, chí ve'e nuu kájikan ta'u kúu, ko máá-ró, a n̄i kanasá'a-ró yaú kava ñáku'ná, áchí-ya.

47 Te ndita'an kiv̄i stá'an-ya tú'un in̄i ve'e īi. Ko sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu jíin cháa kákuñá'nu in̄i ñuu-ún, n̄i kandúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-ya.

48 Ko tú ní kákuu ndasa sá'a-de jíin-yá, chí ndivii ñáyiv̄i, n̄i kakee nuu-í ká'jin-i kájini ná'ín-i tu'un ká'an-ya.

20

Sik̄i tíñu ndíso Jesús

1 Te ñin kiv̄i jíin stá'an-ya tú'un nuu ñáyiv̄i in̄i ve'e īi, te jáni-ya tú'un va'a. Te sutu ñá'nu jíin cháa káchaa tutu jíin cháa n̄i kayii, n̄i jakoyo-de nuu-yá.

2 Te n̄i kajika tu'ún-de-ya: Kastu'ún, na jíin tú'un sá'a-ró tíñu yá'a. Te ndéja ní ka'an jíin-ró sá'a-ró súan, áchí-de.

3 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Suni ná kaká tu'ún-rí róo ñin tu'un: Kastu'ún,

4 ja ní skuánducha Juan sáa, á onde andív̄i ní kii tu'un, xí cháa n̄i tá'ú tíñu, áchí-ya.

5 Yúan-na te n̄i kandatú'ún máá-de: Nú ka'an-yo já onde andív̄i, te kach̄i-de kuni-yó: Naja tú ní kákandíja-ró núu-dé núsáa.

6 Te nú ka'an-yo já cháa n̄i tá'ú tíñu, te ndivii ñáyiv̄i kuá'a-i yuu xiní-yo. Chí kájani ndija in̄i-i ja cháa n̄i jani tu'un Dios n̄i kuu Juan, áchí-de jíin tá'an-de.

7 Te n̄i kaka'an-de ja tú kájini-de ndénu ní kii tu'un-ún.

8 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Suni ruu tú kach̄i-ri nuu-ro na jíin tú'un sá'a-ri tíñu yá'a, áchí-ya.

Chaa kásatiñu nuu itú uva

9 Te n̄i kejá'á-yá n̄i ka'an-ya tú'un yátá yá'a jíin ñáyiv̄i-ún: ñin chaa n̄i nachu'un-de ñin itú uva. Te n̄i xndóo-de nuu cháa kásatiñu jíin. Te n̄i kee-de kua'an jíká-de ja ná'án xáan.

10 Te ñin kiv̄i n̄i tájí-de ñin mozo-de kua'an nuu cháa kásatiñu jíin uva ja ná náku'a-de nde'e uva nuu mozo-ún núu. Ko chaa kásatiñu-ún, n̄i kastují-dé mozo. Te n̄i kakiñi'in-de-i kuano'on sáni-ni-i.

11 Te jito'o-ún, n̄i natájí tuku-de inga mozo-de. Ko máá cháa kásatiñu-ún, suni n̄i kastují-dé mozo-ún, te n̄i kasákátá-de jíin-i te n̄i kakiñi'in-de-i kuano'on sáni-ni-i.

12 Te jito'o uva-ún n̄i natájí tuku-de mozo un̄i-de kua'an. Ko máá cháa kásatiñu-ún, suni n̄i kastují-dé mozo-ún. Te n̄i kaskúnu-de-i.

13 Yúan-na te n̄i ka'an máá jito'o itú uva: Ndasa sá'a-ri. Ná tájí-rí se'e-ri ja kúndá'ú in̄i-ri-i. Sanaa te koo ja jíin'ún-de nuu sé'e-ri. Achí-de.

14 Ko máá cháa kásatiñu-ún, n̄i kajini-de nuu-í. Te n̄i kandatú'ún máá-de: Suchí yá'a xín tá'u. Ná chó'o, ná ká'ni-yo-í náv̄a ná ndóo ta'u-í kuu-yó, áchí-de.

15 Te n̄i kakiñi'in-de-i ichi yátá itú uva. Te n̄i kaja'ni-dé-i. Te ndasa sá'a máá jito'o itú uva jíin-de núsáa.

16 Chaa-de, te xnáa-dé chaa kásatiñu-ún. Te kuá'a-de itú uva nuu inga chaa. Achí-ya. Te ñáyiv̄i-ún ja ní kajini so'o-i tu'un yá'a, te n̄i kaka'an-i: Ma kúu kuti súan, Táta. Achí-i.

17 Ko máá-yá n̄i nde'é-yá nuu-í te n̄i ka'an-ya: Núsáa te naún kuní ka'an tu'un yóso yá'a: Yuu ní kaské'ichi chaa kachutá'an, ya'á kúu máá yuu ndíso fuerza jik̄i. Achí.

18 Taká-i ja nduá sik̄i yúu-ún, te ta'nu. Ko nú ndé sik̄i júngava máá yúu-ún, te kukuáchí-i sá'a. Achí-ya.

Sikí xú'ún César

19 Yúan-na te sutu ñá'nu-ún jíin cháa káchaa tutu ni kandúkú-de modo tiin-de-ya máa hora-ún. Chi ni kajuku'un ini-de ja sikí máa-de kúu tu'un yátá ní ka'an-ya-ún. Ko ni kayu'ú-de ni kajito-de ñayivi.

20 Te ndé'é ndé'é-de ichi-yá. Te ni katájí-de sava chaá ja kóto yu'u-dé-ya. Te chaá-ún, káka'an-de ja cháa ndaa kákuu-de, náva'a tiin yátá-de-ya sikí tú'un ká'an-ya, te nastúu-de-ya núu fuerza gobernador, chaá tá'ú tínu yúan, kákuni-de.

21 Te chaá-ún, ni kajika tu'un-de-ya: Maestro, kájini-ná ja ká'an va'a-ní te stá'an ndaa-ní tu'un. Te tú ndé'é-ní ndasa jito taká ñayivi, chi sua stá'an ndaa-ní ichi Dios.

22 Á kuu kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César xí túu, áchí-de.

23 Ko máa-yá, ni jini-ya ja xndá'ú-de-ya kákuni-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja kajito nchaá-ro rúu.

24 Stá'an xú'ún jíin ná ndé'é-rí. Ndé chaá kúu chaá ncháá nuu yá'a, jíin tú'un yóso yá'a. Achí-ya. Te ni kaka'an-de: César kúu, áchí-de.

25 Yúan-na te ni ka'an-ya jíin-de: Kuá'a ja xíin César nuu César, te ja xíin Dios nuu Dios núsáá, áchí-ya.

26 Te tú ní kákuu tiin yátá-de-ya jíin tú'un yá'a jito nuu ñayivi. Te ni kanaa ini-de ni kajini so'o-de tu'un ni ka'an-ya jíin-de. Te tú ní káka'an kuti-gá-de.

Sikí já náchaku ndiyi

27 Yúan-na te ni jakoyo yaku chaá saduceo. Te chaá-ún, káka'an-de ja tú nachaku kuti ndiyi. Te ni kajika tu'un-de-ya:

28 Maestro, Moisés ni chaá-de tutu ni ndoo jíin-yó: Nú ñani in chaá kuu-de, te ío ñasí'í-de, te nú tú se'e-de ní ío. Yúan-na te ñani-de ná náki'in ñasí'í-de, te nandakin-de tata ñani-de, áchí tutu-ún.

29 Bueno, ni ka'io usiá ñani. Te chaá núu, ni tanda'a-dé. Te ni ji'i-de. Te tú kuti sé'e-de ní ío.

30 Te chaá uu, ni naki'in-de-ña. Te ni ji'i-de. Te tú kuti sé'e-de ní ío.

31 Te chaá uní ni naki'in-de-ña. Te ni ji'i tuku-de. Te ndí'usiá-de suni súan. Te ni kaji'i-de. Te tú kuti ní in se'e ní káxndóo-de.

32 Te onde sandí'í-na te suni ni ji'i máa ñá'an-ún.

33 Te kivi náchaku taká ndiyi, ndé in-de kuu-ña ñasí'í-de núsáá. Chi ndí'usiá-de ni kanchaka-de-ña, áchí-de jíin-yá.

34 Yúan-na te ni kachi Jesús jíin-de: Se'e ñayivi yá'a, chi kátanda'a-í jíná'an-i.

35 Ko ío ñayivi já jáni ini Dios ja ñayivi vá'a kúu-i. Te ñayivi-ún nachaku-i ma'ñú ndiyi, te kivi-i inga vida. Te tú tanda'a kúti-í jíná'an-i yúan.

36 Ni ma kúu kuti-gá-i. Chi in núu-ni kákuu-i jíin ndájá'a ándiví, te suni se'e Dios kákuu-i, chi a ni nachaku-i.

37 Te sikí ndiyi ja náchaku, suni in-ni tu'un ni stá'an Moisés nuu yóso tú'un cuenta yukú. Chi ni skúnání-de-ya Dios Abraham, Dios Isaac, jíin Dios Jacob.

38 Chi Dios, nasu Dios ñayivi ní kaji'i kúu-ya, chi sua Dios ñayivi káichaku kúu-ya. Chi nuu máa-yá káichaku taká ñayivi. Achí-ya.

39 Te yaku chaá káchaa tutu, ni kaka'an-de: Va'a-ni ni ka'an-ní Maestro, áchí-de.

40 Te tuká ní kátava ini-de ja kaká tu'un-de-ya.

Sikí Cristo, Se'e David

41 Te ni ka'an-ya jíin-de: Naja káka'an-de ja Cristo kúu Se'e David.

42 Chì máá David nì ka'an-de nuu tutú Salmo: Máá Tatá Dios nì ka'an-ya jíin Jító'o-rì: Nungoo-ró Íchi ndává'a-rì,

43 te ná chúkú-rí ñayivi kájito u'u róo kuu-i teyu kuxndí ja'a-ro, áchí.

44 Te máá David: Jító'o nì ka'an-de jíin-yá: Te ndasa kúu-ya sé'e-de núsáá, áchí-ya.

45 Te kánchaa-ya má'ñú táká ñayivi. Te nì ka'an-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá:

46 Koto-ró máá-ró núu cháa káchaa tutu, chí kákuni-de kaka-de jíin sú'nu káni. Te kákuni-de ja ká'an sa'án-yo jíin-de nuyá'u. Te silla jíin'ún ondé xinì mesa inì ve'e sinagoga, jíin silla xinì mesa nuu ío xini kákuni-de.

47 Te suni cháa yá'a kákókó-de ve'e ña'an kéndoo ndá'ú. Te kándúkú-de modo sáni, ja kájikan ta'u ná'án-de. Chaa yá'a, ví'í-gá ta'nu ndatu-de, áchí-ya.

21

Ja ní soko ñá'an viuda xu'ún

1 Te nì ndakoto-ya, te nì jinì-ya núu ñayivi kúká káchu'un-i xu'ún inì janu.

2 Te nì jinì-ya núu ñin ña'an viuda ja ní kendo ndá'ú íi-ñá, te nì chu'un-ña úu xu'ún yíkin náa inì janu-ún.

3 Te nì ka'an-ya: Jandáa ká'an-rì jíin-ró, ja ñá'an ní kendo ndá'ú yá'a, nì chu'un-ga-ña vásá táká-ga-i.

4 Chi taká-i, nì káchu'un-i ja ní ndendoso sikí-í nì kasoko-í nuu Dios. Ko ña'an yá'a, vasa kúndá'ú-ña ko nì chu'un ndí'i-ña já kúchaku-ña jíin, áchí-ya.

Naún tuni koo kivi jínu ñuyivi

5 Te sava-de káka'an-de tu'un ve'e ii, ndasa nì nduluu jíin yúu lúu jíin ofrenda. Te nì ka'an-ya:

6 Taká ndatíñu ja kánde'é-ró yá'a, chaa ñin kivi já má kútá'an-ga ni ñin yuu, chí ndí'i ndua sá'a-i, áchí-ya.

7 Yúan-na te nì kajika tu'ún-de-ya: Maestro, ndé kivi koo taká tiñu yá'a. Te naún tuni koo nuu kuyani chaa taká tiñu yá'a, áchí-de.

8 Yúan-na te nì ka'an-ya jíin-de: Koto-ró máá-ró jíná'an-ró náva'a tú xndá'ú ni ñin-i róo. Chì kikoyo kua'a ñayivi kí'in núu sí'ví-rí, te ka'an-i: Máá-rí kúu l'a-ún. A nì chaa kivi-ún, achí-i. Ko ma kí'in-ro jíin-i.

9 Te nú nì kajini tu'un-ró já ío guerra te kájatá'an ñayivi, te ma yú'ú-ro, chí kánúú já xná'an-ga koo taká tiñu yá'a. Ko ma ndí'i yachí.

10 Yúan-na te nì ka'an-ya jíin-de: Ndonga nación sikí nación te ñuu sikí ñuu.

11 Te taan xaan. Te yá'a yúan koo tama jíin kué'e xaan. Te koo tuni ñá'nu ichi ándíví, te yu'ú ñayivi jíná'an-i.

12 Ko onde té chá'an-ga koo taká tiñu yá'a, te chindikín-i róo te katín-i róo. Te nastúu-i róo inì ve'e sinagoga jíin inì vekaa, kinchaka-i róo nuu rey jíin núu gobernador ja sikí rúu.

13 Te koo súan náva'a kani ndaa-ro tú'un.

14 Núsáá te ná kúnda inì-ro já má nákani inì-ro ndasa xndíó káni-ró tú'un nuu-í.

15 Chì ruu, kua'a-rì ñin yu'u jíin tú'un ndíchí núu-ro, náva'a chaa kájito u'u róo, ma kúu ka'an-de sikí-ro ni ma kúu kundé-de jíin-ró.

16 Te suni táa-ro, ñani-ro, tá'an-ró, jíin ñayivi kájinì tá'an-ró jíin, nastúu-i róo. Te kuu sava-ró sá'a-i.

17 Te taká ñayivi, koto u'u-i róo ja sikí rúu.

18 Ko ni ñin ixi xiní-ro ma náa kúti.

19 Te nú kuandéé inì-ro te kuchaku añú-ro.

20 Ko nú n̄ kajin̄i-ro já ní kajíkó ndúu soldado yata ñúu Jerusalén, yúan-na te juku'un in̄i-ro já á yani naa ñúu-ún.

21 Yúan-na te ñayivi káxiukú in̄i ñuu Judea, kunu-i kingoyo-i onde yuku. Te ñayivi ká'in ma'ñú ñúu-ún, kuxio-i k'in-i. Te ñayivi ká'in onde rancho, ma ndivi-i in̄i ñuu.

22 Ch̄i kivi yúan kuu kivi náni'in tá'an Dios jín-i, náva'a náskíkuu taká tu'un yóso núu tutú.

23 Ko kivi-ún, naka ndá'ú kuu ña'an káñu'un se'e jín ñá'an káskáxin-í, ch̄i kii tundó'o xaan siki ñuyivi. Te kit̄i in̄i Dios jín ñayivi yá'a.

24 Te kuu-i jín machete. Te kingoyo-i preso onde taká nación. Te ñayivi s̄in nación, kuañu-i siki ñúu Jerusalén onde jinu kivi ñayivi s̄in nación.

25 Yúan-na te koo tuni nuu ndikandii jín núu yóo jín núu tíñuú xini. Te kii tundó'o siki taká ñayivi ñuyivi yá'a. Te yu'ú ñayivi já ní'in mar jín sú'ma mar.

26 Te kuu xaan sava chāa ja káyu'ú-de, ch̄i káindatu-de chāa tundó'o yá'a siki ní ñuyivi. Te taká fuerza andivi, ndi'i ka'ya.

27 Yúan-na te kuni-i nuu máa Sé'e chāa kii-ya núu ñin viko nu'ún, jín fuerza ja ndúñá'nu xaan-yá.

28 Te nú a n̄i kejá'á taká tiñu yá'a, yúan-na te ndukani-ró xini-ro te ndakoto-ró, ch̄i a yani nama-ya róo, áchí-ya jín-de.

29 Te suni n̄i ka'an-ya ñin tu'un yátá jín-de: Nde'é yúnu mérkexe, jín taká-ga yunu.

30 Nú n̄i kajin̄i-ro já ní kejá'á nájaa numa yúnu-ún, yúan-na te káju'ku'un in̄i-ro já á yani nchāa viko sáú.

31 Suni súan máa-ró, nú n̄i kajin̄i-ro kuákuu taká tiñu yá'a, yúan-na te kuni-ro já á yani koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

32 Jandáa ká'an-ri jín-ró ja má náa ñayivi yá'a onde nú tú skíkuu taká tiñu.

33 Andivi jín ñuyivi ch̄i naa, ko tu'un ká'an-ri chi ma náa.

34 Koto-ró máa-ró náva'a ma kutéñu añu-ro jín já kée ndásí-ró xí já koo nájini-ró. Te ma kutéñu-ró jín ndátíñu kuchaku-ro, ch̄i sanaa te chāa-ni kivi-ún siki-ro.

35 Ch̄i nátu'un ñin xeyu, súan jinu siki taká ñayivi káxiukú ní ñuyivi yá'a.

36 Núsáa te kundito-ró taká kivi, te kakan ta'u-ro náva'a kuu kaku-ró núu taká tundó'o ja kii-ún, te kundii-ro núu máa Sé'e chāa. Achí-ya.

37 Te ndita'an kivi ní stá'an-ya tú'un in̄i ve'e ii. Te ndita'an akuáa ní kenda-ya kuá'an-ya onde yuku Olivos. Te yúan n̄i ndoo-ya.

38 Te taká ñayivi, ña'an chákoyo-i nuu-yá in̄i ve'e ii, náva'a kuni so'o-i tu'un ká'an-ya.

22

Ja ní kanat̄in tu'un tá'an siki Jesús

1 Yúan-na te n̄i kuyani viko koo statilá tú yí'i yujan ía, ja nání víko Pascua.

2 Te taká sutu ñá'nu jín taká chāa káchaa tutu, n̄i kandúkú sá'i-de modo ndasa ka'ni-dé-ya, chi n̄i kayu'ú-de n̄i kajito-de ñayivi.

3 Te n̄i kivi Satanás in̄i Judas, chāa nání Iscariote, ñin tá'an ja uxí uu-ún kuu-de.

4 Te chāa-ún, n̄i kee-de kua'an-de. Te n̄i ndatu'ún-de jín sutú ñá'nu jín cháa kákuu jefe nú ndasa nastúu-de Jesús.

5 Te máa cháa-ún n̄i kakusi in̄i-de. Te n̄i kakee yu'u-dé ja kuá'a-de xu'ún núu Judas.

⁶ Te *n̄i* jat̄u'un Judas. Te *n̄i* ndúkú-de modo ndasa nastúu-de-ya núu sutú jíná'an náva'a tú kuvaa ñayivi.

Viko lélú Pascua

⁷ Te *n̄i* jā viko kóo statilá tú yí'i yujan íá. Te máá kiví-ún jínu ñú'ún ká'ni-í lélú Pascua.

⁸ Te *n̄i* tájí-yá Pedro jín Juan kua'an-de, te *n̄i* ka'an-ya jín-de: Kuá'an te sátu'a-ró núu kée-yo lélú Pascua, áchí-ya.

⁹ Te *n̄i* kaka'an-de jín-yá: Ndénu kuni-ní sátu'a-ná, áchí-de.

¹⁰ Te *n̄i* kachí-ya jín-de: Kuni so'o, nú a *n̄i* jā-ro iní ñuu-ún, te ketá'an-ró jín in cháa ndiso in kiyi nducha. Kundikin-ro-dé ki'in-ro jín-de onde iní ve'e nuu ndívi-de.

¹¹ Te ka'an-ro jín jito'o ve'e-ún: Achí máá Maestro jín-ní: Ndénu ío in ve'e kua'a núu-ní nuu kée-ná lélú Pascua jín cháa káskuá'a jín-ná, achí-ro.

¹² Yúan-na te jito'o-ún stá'an-de in cuarto ká'nu onde xiní vé'e nuu-ro, ja á núña. Te yúan sátu'a-ró. Achí-ya.

¹³ Te kája'an-de. Te *n̄i* kani'in-dé nátu'un *n̄i* ka'an-ya jín-de. Te *n̄i* kasátu'a-de ndasa kuxíni-de lélú Pascua.

¹⁴ Te *n̄i* jā hora-ún, te *n̄i* jungoo-ya núu mesa. Te suni *n̄i* kajungoo apóstol-ya jín-yá.

¹⁵ Te *n̄i* kachí-ya jín-de: Xaan kúu iní-ri kee-rí lélú Pascua yá'a jín-ró jíná'an-ró ja té ndo'o-ga-ri.

¹⁶ Chí kástu'ún-rí nuu-ro, ja má kée kúti-gá-ri Pascua yá'a, onde nú tú skíkuu máá iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Achí-ya.

¹⁷ Te *n̄i* ki'in-ya in taza. Te *n̄i* jikan ta'u-yá, te *n̄i* ka'an-ya: Ki'in ya'á. Te saka-ro núu tá'an-ró.

¹⁸ Chí ká'an-ri jín-ró já onde vina ma kó'o kuti-gá-ri nducha ndé'e uva, onde nú tú koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

¹⁹ Te *n̄i* ki'in-ya stáa. Te *n̄i* jikan ta'u-yá. Te *n̄i* sakuáchi-yá. Te *n̄i* ja'a-ya núu-dé jíná'an-de. Te *n̄i* ka'an-ya: Ya'á kúu yiki kúñu-ri ja ní jataña-ri ja sikí róo jíná'an-ró. Ya'á sá'a-ró já núku'un iní-ro rúu.

²⁰ Suni súan *n̄i* sá'a-ya jín taza, nuu ní ndí'i *n̄i* kuxíni-ya. Te *n̄i* ka'an-ya: Taza yá'a kúu niñi-rí ja sá'a contrato jáá. Te *n̄i* jati ja sikí róo jíná'an-ró.

²¹ Ko ndé'é-ró já cháa nastúu ruu, kánchaa-de jín-rí nuu mesa yá'a.

²² Chí jandáa, máá Sé'e cháa ki'in-ya íchi já ní sánda Dios. Ko naka ndá'ú kuu cháa nastúu I'a-ún, áchí-ya.

²³ Yúan-na te cháa káskuá'a jín-yá, *n̄i* kakejá'á-de kájika tu'ún tá'an máá-de, nú ndé in-de kúu cháa sá'a tiñu yá'a.

Ja ní kastátá'an-de ndé cháa kúñá'nu-ga

²⁴ Te *n̄i* kakejá'á-de kástátá'an máá-de nú ndé in-de kúñá'nu-ga nuu tá'an-de.

²⁵ Yúan-na te máá-yá *n̄i* ka'an-ya jín-de: Taká rey, chí nuu taká ñayivi kátá'ú téyí-de tiñu. Te cháa kákuñá'nu nuu máá-i, cháa kásá'a va'a káskúnání-i-de.

²⁶ Ko sikí róo jíná'an-ró na tú súan koo. Ndé róo ja kúñá'nu-ga, ná ndúu-ró nátu'un cháa súchi-ga. Te ndé róo ja kúñá'nu-ga-ro, ná ndúu-ró nátu'un cháa játíñu nuu tá'an-ró.

²⁷ Te ndéja kúñá'nu-ga ío, á cháa yé stáa núu mesa, xí cháa játíñu. Nasu cháa ja yé stáa núu mesa náún. Te ruu, nátu'un cháa játíñu kúu-ri nuu-ro.

²⁸ Ko máá-ró jíná'an-ró, *n̄i* ka'in-ró jín-rí vasa kájito nchaa-i ruu.

²⁹ Te nátu'un *n̄i* ja'a Táa-ri in ñuu ja tá'ú-rí tiñu nuu, suni súan kua'a-ri nuu-ro.

30 Návã'a kee-ro kó'o-ró núu mesa jíin-rí iní ñuu nuu tá'ú-rí tiñu. Te jungoo-ro núu silla. Te sándaã-ro tíñu ndí'uxí uu tata Israel.

Tu'un Pedro jíin lí'li

31 Te suni nì ka'an máá Jító'o-yo: Simón, Simón, kuni so'o-ró, chi nì jikan Satanás róó jíná'an-ró ja síjin-ún róó nátu'un trigo.

32 Ko nì jikan ta'u-rí ja kúu róó návã'a ma náyu'ú-ro. Te máá-ró, nú a nì naxió káva iní-ro, te ná síyíja-ró táká ñani-ro. Achí-ya.

33 Te nì ka'an-de jíin-yá: Táta, a kándii tu'a-ná ja kí'in-ná jíin-ní vasá vekaa te kuu-yo, áchí-de.

34 Te nì ka'an-ya: Pedro, áchí-ri jíin-ró, ja ondé ná té kana-ga lí'li vina te uní jínu ka'an-ro ja tú jini kuti-ro rúu, áchí-ya.

35 Yúan-na te nì jika tu'un-yá-de: Ná nì tájí-rí róó nì kaja'an-ro ja tú ní kándiso-ró ñúnu, ni bolsa, ni tú ní káyí'i-ró ndiján, á nì kumaní ñn ndatíñu nuu-ro náún, áchí-ya. Te nì kaka'an-de: Tú ni ñn, áchí-de.

36 Te nì ka'an-ya jíin-de: Ko vina, chaã ñávã'a ñunu, ná náki'in-de. Te suni súan jíin bolsa. Te chaã ja tú naún ñávã'a-de, ná xíkó-de tikachí-de te ná kuáan-de ñn machete.

37 Chì ká'an-ri jíin-ró, ja kánúú skíkuu-ri tu'un yá'a ja yóso núu tutú: Te onde jíin cháa ñáá nì skétá'an-de-ya, áchí. Chi taká tu'un-ri ja yóso ná skíkuu ná'ín, áchí-ya.

38 Yúan-na te nì kaka'an-de: Táta, yá'a ío uu machete, áchí-de. Te nì ka'an-ya jíin-de: Suu jian-ni, áchí-ya.

Jesús iní Jardín Getsemaní

39 Te nì kenda-ya. Te nì kee-ya kuá'an-ya ondé yuku Olivos nátu'un sá'a sá'a-ya. Te chaã káskuá'a jíin-yá, suni kaja'an-de jíin-yá.

40 Te nuu ní jaã-ya yúan, te nì kachi-ya jíin-de: Kakan ta'u jíná'an-ró návã'a tú koto nchaã-i róó, áchí-ya.

41 Te nì kuxio-ya núu-dé kua'an-ya nátu'un ñn nuu skánda yuu. Te nì jukuiñi jíití-yá. Te nì jikan ta'u-yá.

42 Táa, nú játa'an iní-ní te chaxio-ní tundó'o-ná yá'a ná kí'in, ko nasu ja kuni máá-ná, chi ja kuni máá-ní ná kúu, áchí-ya.

43 Te nì kenda ñn ndajá'a ándívi ní jaã nuu-yá. Te nì ka'an ñn tu'un ndéé iní jíin-yá.

44 Te nì ndukuí'a xaã iní-ya. Te nì ndúkú ndéé téyíi-ga-ya ní jikan ta'u-yá. Te nì kana tañi-yá ja ní too onde nuu ñú'un nátu'un yúyú ná'nu niñi.

45 Te nuu ní ndukuiñi-ya ja ní ndí'i nì jikan ta'u-yá, te nì najaa-ya núu cháa káskuá'a jíin-yá. Te nì jini-ya ja kákixi-de, chí kándukuí'a iní-de.

46 Te nì kachi-ya jíin-de: Naja kákixi-ro. Ndukoo, te kakan ta'u-ro návã'a tú koto nchaã-i róó, áchí-ya.

Ja ní kakatñn-de Jesús

47 Te nini sásúan ká'an-ya, te nì jakoyo kua'a ñáyivi. Te ñn chaã nání Judas, ñn tá'an ja uxí uu-ún, yóxnúú-de nuu ñáyivi-ún nì jaã-de. Te nì kandita-de nuu Jesús ja tíyú'ú-de-ya.

48 Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Judas, tiyú'ú-ró rúu te súan nastúu-ró máá Sé'e chaã náún. Achí-ya.

49 Te chaã ká'jin jíin Jesús, nì kajini-de ndasa kuakuu. Te nì kaka'an-de jíin-yá. Táta, stují-yo-dé jíin machete xí túu, áchí-de.

50 Te ñn máá cháa-ún, nì stují-ní-de ñn mozo máá sutú ñá'nu-ga. Te nì kachi-de so'o lado vá'a.

⁵¹ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Sía, áchí-ya. Te n̄i ké'é-yá so'o mozo-ún, te n̄i nasáva'a-ya.

⁵² Te n̄i ka'an Jesús jíin sutú ñá'nu-ún jíin cháa kákuu jefe in̄i ve'e īi jíin cháa n̄i kayii, ja ní chakoyo-de sik̄i-yá: Nátu'un sik̄i ñin cháa kuí'ná vái koyo-ró jíin machete jíin yúnu náún.

⁵³ Ndita'an kiv̄i ní kandee-ri jíin-ró in̄i ve'e īi te tú ní kákat̄in-ró rúu. Ko ya'á kúu hora máá-ró jíin fuerza ñuñáa. Achí-ya.

Ja tú ní játu'un Pedro

⁵⁴ Te n̄i kákat̄in-de-ya kuá'an-de jíin-yá. Te n̄i kaskivi-de-ya in̄i ve'e sutu ñá'nu-ga. Te Pedro, jíká-ni ndikín-de-ya.

⁵⁵ Te sava ñayivi, n̄i kanastá'an-i ñin ñu'un yata vé'e-ún. Te n̄i kanakuíkó ndúu-i káxiukú-i. Te Pedro, suni n̄i jungoo-de jíin ñayivi-ún.

⁵⁶ Te ñin ña'an játíñu in̄i ve'e-ún, n̄i jini-ña núu-dé ja kánchaa-de yuñú'un yúan. Te n̄i nde'é vá'a-ña núu-dé. Te n̄i ka'an-ña: Te cháa yá'a, suni jíká-de jíin cháa-ún vii, áchí-ña.

⁵⁷ Yúan-na te máá-de, tú ní játu'un-de: Nána, na tú jiní-ná cháa-ún, áchí-de.

⁵⁸ Te n̄i kunúu ñin tí'lí-ga. Te n̄i jini tuku inga-de nuu Pedro te n̄i ka'an-de: Te róó, suni tá'an-de kúu-ró vii, áchí. Te n̄i ka'an Pedro: Hombre, nasuu kúu-ri, achí-de.

⁵⁹ Te nátu'un ñin hora-ga te n̄i kachi inga-de: Jandáa ja cháa yá'a, suni jíká-de jíin cháa-ún, chi cháa ñuu Galilea kúu-de, áchí.

⁶⁰ Te n̄i ka'an Pedro: Hombre, tú jiní kuti-rí ñaún tu'un ká'an-ro, áchí-de. Te nini súan ká'an-de, te n̄i kana-ni lí'li.

⁶¹ Yúan-na te n̄i xió kóto máá Jító'o-yo. Te n̄i nde'é-yá nuu Pedro. Te n̄i nuku'un in̄i-de tu'un n̄i ka'an máá Jító'o-yo jíin-de: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jínu, áchí-ya.

⁶² Te n̄i kenda Pedro kua'an-de. Te n̄i nde'e xa'an-dé.

Ja ní kasákátá-de nuu-yá

⁶³ Te taká cháa kándito Jesús, n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i kastují-dé-ya.

⁶⁴ Te n̄i kajasu-de nuu-yá. Te n̄i kastují-dé nuu-yá. Te n̄i kajika tu'un-de-ya: Kastu'ún, ndé cháa n̄i stují róó, áchí-de.

⁶⁵ Te ío kua'a-gá tu'un n̄i kaka'an-de sik̄i-yá ja ní kasá'a ndiva'a-de jíin-yá.

Ja ní kajanchaka-de-ya núu junta

⁶⁶ Te nuu ní kundijin, te n̄i kanataka cháa n̄i kayii, jíin sutú ñá'nu jíin cháa káchaa tutu, n̄i kajanchaka-de-ya núu junta máá-de.

⁶⁷ Te n̄i kaka'an-de: Máá-ró kúu máá Cristo, náún. Kachi nuu-rí, áchí-de. Te n̄i kachi-ya jíin-de: Vasa ná kachí-ri nuu-ro, te ni ma kándija kuti-ro.

⁶⁸ Te suni nú ruu xndichí-ri róó, te ma xndió káni-ró tú'un nuu-rí. Te ni ma sía-ro rúu.

⁶⁹ Ko onde vina te máá Sé'e cháa kunchaa-ya íchi ndává'a nuu ío fuerza Dios, áchí-ya.

⁷⁰ Te ndi'i-de, n̄i kajika tu'un-de-ya: Núsáa te máá-ró kúu Se'e Dios náún, áchí-de. Te n̄i kachi-ya jíin-de: Máá-ró kaka'an ja rúu kúu, áchí-ya.

⁷¹ Yúan-na te n̄i kaka'an-de: Ñaún níni kúni so'o-ga-yo ká'an inga cháa núsáa, chi jíin yú'u máá-de n̄i kajini so'o-yó vína, áchí-de.

23

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

¹ Yúan-na te n̄i kandonda ndi'i-de n̄i kajanchaka-de-ya núu Pilato.

2 Te ni kejá'á-de kásátú'ún-de sikí-yá: Chaa yá'a ni kani'in-ná-de ja sáká núu-de xiní ñáyivi ñúu-yo. Te tú já'a-de tu'un kuá'a-yó xú'ún yóo nuu César. Te ká'an-de ja máa-de kúu Cristo Rey, áchí.

3 Yúan-na te Pilato, ni jiká tu'ún-de-ya: Máa-ró kúu Rey ñáyivi judío náún, áchí-de. Te máa-yá ni ka'an-ya: Ká'an ndaa-ro, áchí-ya.

4 Te ni kachí Pilato jín táká sutu ñá'nu jín ñáyivi kuá'a-ún: Tú ni ñn kuachi ní'in-rí sikí cháa yá'a, áchí-de.

5 Ko máa cháa-ún, ví'í-gá ni kaka'an-de: Xaan kúvaa ñáyivi sá'a-de jín tú'un stá'an-de ní ñúu Judea, ni kejá'á-de onde ñuu Galilea te ni kenda-de onde yá'a, áchí-de.

Ja kándij Jesús nuu Herodes

6 Yúan-na te Pilato, ja ní jini so'o-de ja Galilea káka'an, te ni jiká tu'ún-de nú chaa ñuu Galilea kúu-ya.

7 Te nuu ní juku'un ini-de ja ndá'a Herodes yí'i ñuu-ya, te ni tájí-de-ya kuá'an-ya núu Herodes chí kivi-ún suni kánde Herodes ini ñuu Jerusalén.

8 Te nuu ní jini Herodes nuu Jesús, ni kusíi xáan ini-de, chí ío kua'a kivi kuni-de nde'é-de nuu-yá, chí ni jini tu'un-de kua'a tú'un sikí-yá. Te ñúkuu ini-de ja sá'a-ya ñn tuni nuu-dé.

9 Te xaan ní xndichí-de-ya. Ko tú ni ñn tu'un ní xndió káni-ya núu-dé.

10 Te taká sutu ñá'nu jín táká chaa káchaa tutu, ká'in-de yúan, kásátú'ún téyíi-ga-de sikí-yá.

11 Yúan-na te Herodes jín soldado-de, ni kasándiva'a-de jín-yá. Te ni kasákátá-de nuu-yá. Te ni chu'un-de-ya ñn sa'ma tindu'á. Te ni natájí tuku-de-ya kuáno'on-yá nuu Pilato.

12 Te suni máa kivi-ún, ni kanakuni maní tá'an Herodes jín Pilato, chí aná'an chí kájito u'u tá'an-de núu.

13 Yúan-na te ni kana Pilato xiní táká sutu ñá'nu, jín táká chaa kákuu jefe jín táká ñáyivi. Te ni kandutútú-i.

14 Te ni ka'an-de jín-i: Ni kákinchaka-ró cháa yá'a nuu-rí, ja sáká núu-de xiní ñáyivi, áchí-ro. Te vina a ni xndichí-ri-de jito nuu máa-ró. Te tú ni ñn kuachi ní ní'in-rí sikí-dé natu'un kásátú'ún-ró,

15 te ni Herodes, chí ni tájí-rí-de ni ja'an-de yúan. Te tú ni ñn kuachi ní sá'a-de ja ká'ni-yo-dé.

Ja kuá'an tuku-ya núu Pilato

16 Núsáa te ná xndó'o-ri-de te sía-ri-de ki'in-de. Achí-de.

17 Chí ndita'an viko-ún kánúu ja sía-de ñn preso.

18 Ko taká ñáyivi kuá'a-ún, ñn núu-ni ni kákana jaa-i: Ka'ni-ní chaa yá'a. Te sía-ní Barrabás ná kí'in-de, áchí-i.

19 Te Barrabás, kánde-de vekaa kuachi ja ní xndóna-de-i ni kanakuatá'an máa-i, te ni ja'ni-dé ñn ndíyi.

20 Te ni ka'an tuku Pilato jín-i, chí sía-de Jesús kuni-de núu.

21 Ko máa-i ni kakana jaa tuku-i: Ka'ni-ní-de jiká cruz, kata kaa-ní-de, áchí-i.

22 Te ni ka'an tuku-de jín-i vuelta uní: Te naún kuachi ni sá'a chaa yá'a vii. Tú ní'in kúti-rí ni ñn kuachi sikí-dé ja kúu-de. Núsáa te xndó'o-ri-de, te sía-ri-de ki'in-de. Achí Pilato.

Ja ní kajata kaa-de-ya

23 Ko ñn jínu-ni ni kákana jaa ñáyivi-ún, ni kajikan-i ja ná kúu-ya jiká cruz. Te máa-i jín táká sutu ñá'nu, ni kákana jaa téyíi-i. Te yuán ní kundé-i jín Pilato.

24 Yúan-na te Pilato, n̄i sánda-a-de ja ná kúu ja ní kajikan-i.

25 Te n̄i sía Pilato cháa n̄i kandee vekaa sik̄i já ní xndón-da-de-i n̄i kanakuatá'an máa-i te n̄i ja'ni-dé ndiyi. Ch̄i súan n̄i kajikan ñayivi-ún. Te n̄i nakua'a-de Jesús nuu-í ja ná sá'a-i ndasa kákuu in̄i máa-i jín-yá.

26 Te n̄i k̄akiñi'in-i-ya. Te n̄i k̄akat̄in-i in̄i cháa nání Simón ñuu Cirene ja vái-de ichi rancho. Te n̄i k̄achaa-i cruz sik̄i-dé. Te ndíso-de kua'an-de yata Jesús.

27 Te kua'a ñayivi jín ñá'an, n̄i kandikin-i yata-yá. Te ña'an-ún, kánde'e-ña te kákana jíkó'ó-ña já'a-yá.

28 Ko máa Jesús, n̄i xío kóto-ya núu-ñá. Te n̄i ka'an-ya jín-ña: Se'e ñuu Jerusalén, ma ndé'e-ro já'a-rí. Nde'e ja'a máa-ró jín já'a sé'e-ró jíná'an-i.

29 Te kuni so'o-ró, ch̄i cháa kiv̄i já ká'an-i: Xáan ndatu ña'an numá, jín já tú ní skáku se'e, jín já tú ní skáxin-í, ach̄i-i.

30 Yúan-na te ka'an ñayivi jín táka yuku: Nduu sik̄i-rí jíná'an-r̄i. Te suni jín táka t̄induu: Kasu sik̄i-rí jíná'an-r̄i, ach̄i-i.

31 Ch̄i nú jín yúnu yí'í kásá'a-de tiñu yá'a, te ndasa sá'a-de jín yúnu íchí núsáa, ách̄i-ya.

32 Te suni n̄i io uu cháa ká'io kuachi kája'an-de jín-yá ja kúu-de.

33 Te n̄i jakoyo-i jín-yá t̄induu nání yík̄i xiní, te yúan n̄i kajata kaa-i-ya jiká cruz. Te suni n̄i kajata kaa-i ndendúu cháa ká'io kuachi-ún, in̄i-de ichi ndává'a-ya, te inga-de ichi ndávésé-yá.

34 Te n̄i ka'an Jesús: Táa, sá'a-ní tuká'nu in̄i-ní nuu-í, ch̄i tú kájin̄i-i naún kásá'a-i, ách̄i-ya. Te n̄i k̄andátá-i sa'ma-yá, n̄i kásá'a-i in̄i apuesto sik̄i.

35 Te ñayivi ká'iin yúan kánde'é-i nuu-yá. Te cháa kákuhá'nu, suni n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i kaka'an-de: Sava ñayivi á n̄i kuu n̄i nama-de. Ná náma-de máa-de, te nú Cristo I'a n̄i kaj̄i Dios kúu-de, ách̄i-de.

36 Te soldado, suni n̄i kasákátá-de nuu-yá. Te n̄i k̄akandita-de nuu-yá. Te kája'a-de vinagre ko'o-ya.

37 Te n̄i kaka'an-de jín-yá: Nú máa-ró kúu rey ñayivi judío, te ná náma-ró máa-ró, ách̄i-de.

38 Te suni n̄i io in̄i tutu yoso sik̄i-yá jín yú'u griego, jín latín, jín hebreo: Ya'a kúu Rey ñayivi judío, ách̄i.

39 Te in̄i máa cháa ío kuachi-ún ja ndíta kaa-de, n̄i ka'an ndiva'a-de jín-yá: Nú máa-ró kúu Cristo, te ná náma-ró máa-ró te suni nama-ró rúu jíná'an-r̄i núsáa, ách̄i-de.

40 Ko inga-de, n̄i ka'an xaan-dé nuu tá'an-de: Tú ío ja jínú'ún-ró núu Dios naún, ch̄i in̄i núu-ni tá'nu ndatu-ro jín-yá.

41 Ch̄i máa-yó, j̄andáa vat̄u-ni ndó'o-yó yá'a, ch̄i súan kúta'u-yo táka tiñu n̄i sá'a-yó, Ko I'a yá'a, tú ni in̄i kuachi ní sá'a-ya, ách̄i-de.

42 Te n̄i ka'an-de jín Jesús: Nuku'un in̄i-ní náa nú n̄i najaa-ní in̄i ñuu nuu tá'ú-ní tiñu, ách̄i-de.

43 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jín-de: J̄andáa ká'an-r̄i jín-ró, ja vína te kunchaa-ro jín-rí nuu jardín andíví, ách̄i-ya.

44 Te nuu ní kuu nátu'un kaxiuu, te n̄i kuxkí'v̄i ní núu ñú'un onde ka'un̄i.

45 Te n̄i kutúún ndikandii. Te sa'ma ndíta kaa in̄i ve'e īi, n̄i ndata sáva sava.

46 Yúan-na te n̄i ka'an jaa Jesús: Táa, in̄i nda'a-ní nákuu'a-ná añú-ná, ách̄i-ya. Te súan n̄i ka'an-ya, te n̄i j̄i'ni-ya.

47 Te cháa capitán, nuu ní jin̄i-de ja súan n̄i kuu, te n̄i nakana jaa-de Dios: Ndaa ndija ja cháa yá'a in̄i cháa ndaa n̄i kuu-de, ách̄i-de.

48 Te ndivii ñayivi ká'iin yúan, n̄i kájin̄i-i ja súan n̄i kuu. Te n̄i kanaxió káva-i kákani-i jikí jiká-í kája'an-i.

49 Ko taká chaa kájiní tá'an jíin-yá, jíin taká ña'an kándikin-ña-yá onde ñuu Galilea, ká'íin jíká-ña kándé'é-ña taká tiñu yá'a.

Ja ní kachiyuji-de-ya

50 Te nì jo ìin chaa nání José, chaa vá'a chaa ndaa kúu-de. Te suni ìin chaa junta kúu-de.

51 Ko tú ní jata'an inì-de tu'un nì kandatù'ún junta-ún ni tiñu nì kasánda-ún. Te ñuu Arimatea inì ñuu Judea ncháa-de. Te ñúkuu inì-de koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

52 Chaa yá'a, nì jaa-de nuu Pilato. Te nì jikan-de yiki kúñu Jesús.

53 Te nì janchaa-de-ya. Te nì chisúkun-dé-ya jíin ìin sa'ma kuítá. Te nì chindee-de-ya iní ve'e añú ja ní jacha jiká ìin kava nuu tú kunduji-ga ni ìin ndiyi.

54 Te kivi xían-ún koo viko Pascua. Te a yani kundijin kivi ndétatú.

55 Te ña'an ní kikoyo jíin-yá onde ñuu Galilea, káindikín-ña José kua'an-ña jíin-de. Te nì kajiní-ña yaú kava-ún nuu ní yuji yiki kúñu-ya.

56 Te nì kanaxió káva-ña káno'on-ña. Te nì kasatù'a-ña jí'o jíin perfume, te nì kandétatú-ña kivi ndétatú-ún, natù'un nì tá'ú tiñu ley.

24

Ja ní nachaku Jesús

1 Te tíkuáan-na kivi ìin semana nì jakoyo-ña yaú kava-ún, káindá'á-ña taká jí'o nì kasatù'a-ña. Te suni kája'an sava-ga ña'an jíin-ña.

2 Te nì kajiní-ña já ní kuxio yuu ndí'u yu'u yaú kava-ún kua'an.

3 Te nì kivi koyo-ña. Te tú ní kájiní-ña yiki kúñu máá Jító'o-yo Jesús.

4 Te nini kakuñáa inì-ña já súan nì kajiní-ña, te uu chaa káñu'un sa'ma kuíjin kándii ncháa, nì kajukuiñi-ni-de xiin-ña.

5 Te nì kayu'ú-ña. Te nì kajaxin-ña núu-ña nuu ñú'un. Te nì kaka'an chaa-ún jíin-ña: Naja sá ma'ñú ndíyi kánandúkú-ró I'a chakú.

6 Túu-ya yá'a, chi a nì nachaku-ya. Á tú ná'an-ró ndasa nì ka'an-ya jíin-ró ná nì kandee-ga-ya onde ñuu Galilea núu.

7 Chi nì ka'an-ya: Jínu ñú'ún já máá Sé'e chaa natuu-ya núu ndá'a cháa ká'io kuachi, te kuu-ya jiká cruz, te nachaku-ya kivi uní. Achí.

8 Yúan-na te nì kanuku'un inì-ña tú'un nì ka'an-ya jíin-ña.

9 Te nì kenda-ña yaú kava-ún káno'on-ña. Te nì kakastù'ún-ña tú'un yá'a nuu ndí'uxí ìin-de jíin taká nuu sáva-ga-de.

10 Te ña'an kákastù'ún tú'un yá'a nuu apóstol kákuu María ñuu Magdala, jíin Juana, jíin ingá María náa Jacobo, jíin sáva-ga-ña.

11 Ko máá apóstol, kájani inì-de ja tú'un tá'an tachi káka'an-ña. Te tú ní kákandíja-de.

12 Te nì ndukuiñi-ni Pedro. Te nì jinu-de kua'an-de onde yaú kava-ún. Te nì jukuíta ndee-de. Te nì jini-de ja sá'ma kuítá-ún kándaa-na máá. Te nì kee-de kuano'on-dé ve'e-de jáni inì-de naún ní kuu.

Ja ní ketá'an-ya jíin úu-de

13 Te suu kivi-ún, te kája'an uu-de ichi ìin ñuu nání Emaús ja ncháa natù'un uxí kilómetro yósava jíin ñúu Jerusalén.

14 Te kandatù'ún máá-de taká tiñu yá'a ja ní kuu-ún.

15 Te nini kandatù'ún-de te kájika tu'ún tá'an máá-de. Te máá Jesús, nì jaa-ya yatá-dé. Te kájika tai-ya kuá'an-ya jíin-de.

16 Ko natù'un ndasú nduchi-dé náva'a ma nákuñi-de-ya.

17 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Naún tu'un kándatu'ún-ró yá'a nini kájika-ró. Te naja kándukuí'a in̄i-ro, áchí-ya.

18 Te in̄i-de ja nání-de Cleofas, n̄i ka'an-de jíin-yá: Á sá ní chaá-ní in̄i ñuu Jerusalén, te máá in̄i-ni ní tú jiní-ní taká tiñu ja ní kuu in̄i ñuu-ún kiv̄i yá'a náún, áchí-de.

19 Te n̄i jiká tu'ún-yá-de: Te naún ní io, áchí-ya. Te máá-de n̄i kaka'an-de jíin-yá: Aa, ja ní ta'an Jesús ñuu Nazaret, chaá n̄i jani tu'un Dios te n̄i sá'a-de tiñu ñá'nu. Te jíin fuerza n̄i jani-de tu'un jíto nuu Dios jíin núu taká ñayiv̄i.

20 Te sutu ñá'nu jíin cháa kakuñá'nu nuu-yo, n̄i kanastuu yuán-de. Te n̄i kanakuxndíi sik̄i-dé ja ná kúu-de. Te n̄i kaja'ni-ún-de jiká cruz.

21 Ko máá-ná jíná'an-ná, n̄i kañukuu iní-ná ja máá-de kúu chaá ja náma ñuu Israel núu. Te n̄i ndi'i taká tiñu yá'a, te vina n̄i kuu un̄i kiv̄i já ní kuu taká tiñu-ún.

22 Ko sava ñasí'í ío jíin-ná jíná'an-ná, suni n̄i kasíyú'ú-ña-ná, chi jañá'an xaan ní jangoyo-ña yaú kava-ún.

23 Te tú ní kánani'in-ña yiki kúñu-de. Te n̄i chaakoyo-ña te áchí-ña já ní kajini-ña já ní kenda koyo ndajá'a ándiv̄i núu-ña. Te n̄i kaka'an ndajá'a-ún jíin-ña já chakú-de.

24 Te n̄i kaja'an sava tá'an-ná onde yaú kava-ún. Te n̄i kajini-de nátu'un n̄i kaka'an ña'an-ún. Ko tú ní kájini kuti-dé nuu máá cháa-ún. Achí-de.

25 Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin-de: Chaá xíní ñáá kakuu-ró. Xaan úun in̄i añu-ro já kándija-ró taká tu'un n̄i kaka'an chaá n̄i kajani tu'un Dios.

26 Á tú kánúú já ndó'o Cristo tundó'o yá'a te vásá ndiv̄i-ya núu ndúñá'nu-ya náún. Achí-ya.

27 Te n̄i kejá'á-yá onde tu'un Moisés jíin tú'un chaá n̄i kajani tu'un Dios, te n̄i jani kájí-yá taká tu'un tutu īi núu-dé ja ká'an tu'un máá-yá.

28 Te n̄i kakuyani-de rancho nuu kaja'an-de-ún. Te máá-yá n̄i sá'a-ya nátu'un ki'in jiká-ga-ya.

29 Ko máá-de n̄i kastétuu-de-ya, n̄i kaka'an-de jíin-yá: Kendoo-ní jíin-ná, chi a kuá'ini te kuakuxkí'v̄i, áchí-de. Yúan-na te n̄i kiv̄i-ya já kéndoo-ya jíin-de.

30 Te nuu ní kajungoo-de ja kée-dé staa, te n̄i ki'in-ya staa-ún, te n̄i jikan ta'u-yá. Te n̄i ja'ncha sava-ya. Te n̄i ja'a-ya núu-dé jíná'an-de.

31 Yúan-na te nátu'un n̄i kananuña nduchi-dé. Te n̄i kanakuni-de-ya. Ko īi-ní n̄i kuxio-ni-ya kuá'an-ya.

32 Yúan-na te n̄i kaka'an máá-de: Jandáa ja ní tá'u'u in̄i añu-yo ja níni jáni-ya tú'un nuu-yo íchi-ún nuu ní juña-ya tutu īi núu-yo.

33 Te suni hora-ún n̄i kándukuiñi-de. Te kuano'on-dé ichi ñuu Jerusalén. Te yúan n̄i kanaketá'an-de jíin uxí in̄i-ga chaá-ún ká'iin tútú-de jíin sava-ga tá'an-de.

34 Te n̄i kaka'an-de: Jandáa jakúti a n̄i nachaku máá Jíto'o-yo. Te a n̄i ndenda ndijin-ya núu Simón. Achí-de.

35 Yúan-na te ndendúú chaá-ún, n̄i kakastu'ún-de ndasa n̄i kaketa'an-de jíin-yá ichi-ún. Te ndasa n̄i kanakuni-de nuu-yá nuu ní ja'ncha sava-ya staa.

36 Te nini kándatu'ún-de tu'un yá'a, te n̄i jukuiñi-ni máá-yá sava ma'ñú-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ma kúkuí'a in̄i-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

37 Ko máá-de, n̄i kayu'ú-de. Te n̄i kándakoto io-de. Te kájani in̄i-de ja in̄i añu kúu-ya.

38 Ko máá-yá n̄i kachi-ya jíin-de: Naja káyu'ú-ro. Naja súan kájani in̄i-ro.

39 Nde'é ndá'a-rí jíin já'a-rí, te kuni-ro já máá-rí kúu. Tin ruu te kuni-ro, chi in̄i añu tú ñáva'a kuñu ni yiki nátu'un kándé'é-ró já ñáva'a máá-rí. Achí-ya.

40 Te n̄i kuu n̄i ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i stá'an-ya ndá'a-yá ja'a-yá nuu-dé jíná'an-de.

41 Te vasa kákusi xáan iní-de, ko tú ní kákandíja va'a-de. Te yúan ní ka'an-ya jín-de: Ió ja kée-rí yá'a xí túu, áchí-ya.

42 Yúan-na te n̄i kaja'a-de #n t̄iyáká táú núu-yá, jín #n yoko ja ñú'un nduxi.

43 Te n̄i ki'in-ya ní yee-yá nuu-dé jíná'an-de.

44 Te n̄i ka'an-ya jín-de: Ya'á kúu taká tu'un n̄i ka'an-ri jín-ró ná n̄i kanchaa-ri jín-ró sáá, ja kánúú skíkuu taká tu'un-ri ja yóso núu tutú ley Moisés, jín núu tutú chaa n̄i kajani tu'un Dios jín núu tutú Salmo. Achí-ya.

45 Te n̄i juña-ya ja jini tuní-de jíná'an-de, náva'a kuu juku'un iní-de tu'un ká'an tutu ii.

46 Te n̄i kachi-ya jín-de: Súan yóso núu tutú ja ndó'o Cristo, te nuu uní kivi te nachaku-ya má'ñú ndíyi.

47 Te jín sí'ví-yá ná kuichá tu'un nuu taká ñayivi ja ná nákani iní-i, náva'a koo tuká'nu iní-ya núu taká kuachi-i. Te kejá'á tú'un yá'a onde ñuu Jerusalén ki'in.

48 Máá-ró kákuu chaa kani ndaa tu'un yá'a.

49 Te vina tájí-rí ja ní keyu'u Táa-ri. Te kii siki-ro jíná'an-ró. Ko kendoo-ró iní ñuu Jerusalén onde ná kú'un-ró fuerza ja kí onde andíví, áchí-ya.

Ja ní ndaa-ya kuá'an-ya andíví

50 Yúan-na te n̄i kiñi'in-ya-dé kua'an-ya jín-de onde ñuu Betania. Te yúan n̄i kaña-ya ndá'a-yá. Te n̄i jikan ta'u-yá ja'a-dé jíná'an-de.

51 Te nini jikán ta'u-yá ja'a-dé, te n̄i kuxio-ni-ya núu-dé, n̄i ndaa-ni-ya kuá'an-ya onde andíví.

52 Te máá-de, n̄i kachiñú'ún-de-ya. Yúan-na te n̄i kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén kákusi xáan iní-de.

53 Te nene n̄i ka'in-de iní ve'e ii kájikán ta'u-dé te kánakana jaa-de Dios. Amén.

EL SANTO EVANGELIO SEGUN SAN JUAN TU'UN VA'A NI CHAA SAN JUAN

Máá-yá kúu máá Tú'un

¹ Ondé xnáñúú ní kuu Tu'un. Te Tu'un-ún, nì kanchaa-yá jíín Dios. Te máá Tú'un-ún nì kuu Dios.

² Máá-yá nì kanchaa-yá ondé xnáñúú jíín Dios.

³ Te ondé jíín máá-yá nì sá'a Dios taká ndatíñu. Te nú tú ní sá'a máá-yá, te ma kúva'a nì ñn ndatíñu yá'a núú.

⁴ Te inì máá-yá ñú'un vida te yuán kúu ñn luz ja stúun nuu taká ñayívi.

⁵ Te máá luz, xndíi ncháa nuu ñúñáa. Te ñúñáa-ún, tú ní kúndéé ndá'va.

Juan, cháa skuánducha

⁶ Te nì tájí Dios ñn cháa nání Juan.

⁷ Cháa yá'a, nì kii-de ja káni ndaa-de tu'un máá luz, náva'a kándija taká ñayívi sá'a-de.

⁸ Nasu máá-de ní kúu luz. Ko nì kii-de náva'a kani ndaa-de tu'un máá luz.

⁹ Máá-yá kúu luz ndija ja stúun nuu taká ñayívi, te ondé sáá ní kii-yá iní ñuyívi.

¹⁰ Te nì ncháa-yá iní ñuyívi, ko vasa jíín máá-yá nì kuvá'a ñuyívi, te tú ní nákunì ñayívi núu-yá.

¹¹ Nì kii-yá núu já xín máá-yá, te ñayívi máá-yá-ún, tú ní kájatá'ú-i-yá.

¹² Ko sava ñayívi, nì kakandija-i-yá jíín sí'ví-yá, te nì kajatá'ú-i-yá. Te nuu máá-i nì ja'a-yá tú'un ja ndúu-i se'e Dios.

¹³ Te máá-i, tú ní kákaku-i cuenta niñi, te ni yiki kúñu, ni cháa, tú ní kásá'a, chí sua máá Dios nì sá'a.

¹⁴ Te máá tú'un-ún, nì nduu-yá ñn yiki kúñu. Te nì ncháa-yá jíín-yó. Te ñú'un chítú-yá jíín tú'un luu, jíín tú'un ndaa Dios. Te nì kajini-yo já lúu nì nduñá'nu-yá. Chí nátu'un luu kúñá'nu máá tú'un-ni Se'e Táa-yo Dios, suni súan-ni káa máá-yá.

¹⁵ Juan, nì jani ndaa-de tu'un-yá: I'a yá'a kúu ja ní ka'an-ri: I'a ja váji ichi yatá-rí ñá'nu-ga kúu-yá vásá rúu, chí ondé ná té kaku-ga-ri, te a ío-yá, áchí-de.

¹⁶ Te ja ñú'un chítú máá-yá, ondé yúan nì kani'in taká-yo, chí bueno nì ja'a-yá tú'un luu inì-yá núu-yo.

¹⁷ Moisés, nì ja'a-de ley nuu-yo. Ko Jesucristo, nì ja'a-yá tú'un luu inì-yá jíín tú'un ndaa nuu-yo.

¹⁸ Tú ní jiní kuti ní ñn ñayívi núu Dios. Ió ñn máá tú'un-ni Se'e-yá já kánchaa jíín-yá, te máá Sé'e-yá-ún, nì jani-yá tú'un Dios nuu-yo.

¹⁹ Te judío, nì katájí-ún sutú jíín cháa levita nì kikoyo ichi ñúu Jerusalén. Te nì kajika tu'un-ún Juan: Te róo ndé cháa kúu-ró, áchí. Te ya'á kúu tu'un nì jani ndaa Juan,

²⁰ te tú ní jasú-de yu'u-dé. Chí nì ka'an ndaa-de: Nasuú Cristo kúu-ri, áchí-de.

²¹ Te nì kajika tu'un-ún-de: Núsáa te Elías kúu-ró náún, áchí. Te nì ka'an Juan: Nasuú rúu kúu, áchí-de. Te nì kajika tu'un tuku-ún-de: Máá cháa jáni tu'un Dios kúu-ró núsáa, áchí. Túu, áchí Juan.

²² Te nì kaka'an tuku jíín-de: Te ndé cháa kúu-ró núsáa. Ka'an náva'a nakani-ri tu'un nuu cháa nì katájí rúu vai-ri. Ná ká'an máá-ró ndé cháa kúu-ró víi, áchí.

²³ Te n̄i ka'an Juan: Máá-rí kúu ñin ndajá'a kána jaa onde nuu ñú'un té'é: Ná sándóó-ró íchi máá Jító'o-yo, nátu'un n̄i ka'an Isaías, cháa n̄i jani tu'un Dios onde sáa.

²⁴ Te ja ní kikoyo-ún, fariseo n̄i katájí-ún.

²⁵ Te n̄i kajika tu'un Juan: Te naja skuánducha-ro te nú nasu Cristo ni Elías ni máá cháa jáni tu'un Dios kúu-ró núsáa, áchí.

²⁶ Te n̄i ka'an Juan jíin: Ruu, chí jíin ndúcha skuánducha-rí. Ko ma'ñú máá-ró kánchaa ñin I'a ja tú kájini-ro.

²⁷ I'a yá'a vai ichi yatá-rí. Te tú kúñá'nu-ri ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá, chí ñá'nu-ga kúu-ya vása rúu. Achí-de.

²⁸ Súan n̄i jo in̄i ñuu Betábara, onde inga lado Jordán, nuu ní skuánducha Juan.

²⁹ Te kivi xían-ún n̄i jini Juan nuu Jesús ja vái-ya núu-dé. Te n̄i ka'an-de: Yúan vai Lélú Dios, I'a kuánchaa kuachi ñayivi ñúyivi.

³⁰ I'a yá'a kúu ja ní ka'an-ri: Ichi yatá-rí vai ñin I'a ñá'nu-ga kúu vása rúu. Chí onde ná té kaku-ga-ri te ío-ya.

³¹ Te tú ní nákuñi-ri-ya. Ko náva'a kenda ndijin-ya núu ñáyivi Israel, yúan ní kii-ri skuánducha-rí jíin ndúcha. Achí-de.

³² Te n̄i jani ndaa Juan tu'un: N̄i jini-ri Espíritu ja ní kuun ichi ándívi nátu'un paloma. Te n̄i jungoo siki-yá.

³³ Te tú ní nákuñi-ri-ya, ko máá Dios, I'a n̄i tájí rúu vai-ri ja skuánducha-rí jíin ndúcha, máá-yá n̄i ka'an jíin-rí: Nú kuni-ro já kúun Espíritu siki ñin cháa te jungoo siki-dé, te máá cháa-ún kuu I'a skuánducha jíin Espíritu Santo, áchí Dios.

³⁴ Te a n̄i jini-ri-ya. Te jáni ndaa-ri tu'un ja I'a yá'a kúu máá Sé'e Dios, áchí-de.

Uu cháa kándikin-de Jesús

³⁵ Te kivi xían-ún kánchaa tuku Juan jíin úu cháa skuá'a jíin-de.

³⁶ Te n̄i jini-de nuu Jesús ja jáka kuu-ya yúan. Te n̄i ka'an-de: Yúan nde'é-ró máá Lélú Dios, áchí-de.

³⁷ Te ndendúú cháa skuá'a-ún, n̄i kajini so'o-de tu'un n̄i ka'an Juan. Te n̄i káindikín-de Jesús.

³⁸ Te n̄i xío kóto Jesús. Te n̄i jini-ya já káindikín-de yata-yá. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ñaún kánandúkú-ró, áchí-ya. Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Rabí (ja kuni ka'an: Maestro), ndénu ncháa-ní, áchí-de.

³⁹ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ña'an te kuni-ro, áchí-ya. Te n̄i jakoyo-de te n̄i kajini-de nuu ncháa-ya. Te n̄i kakendoo-de jíin-yá kivi-ún, chí a ío nátu'un kakuun áini.

⁴⁰ Te ndendúú cháa-ún, n̄i kajini so'o-de tu'un n̄i ka'an Juan. Te n̄i káindikín-de-ya. Te ñin-de kúu Andrés, ñani Simón Pedro kúu-de.

⁴¹ Cháa yá'a, n̄i nani'in-ní-de ñani-de Simón. Te n̄i ka'an-de jíin: N̄i kaketá'an-ri jíin Mesías (ja kuni ka'an: Cristo), áchí-de.

⁴² Te ncháka-de cháa n̄i cháa-de jíin núu Jesús. Te n̄i nde'é Jesús nuu-dé. Te n̄i ka'an-ya: Máá-ró kúu Simón, se'e Jonás. Vina te kunání-ró Cefas (ja kuni ka'an: ñin kava). Achí-ya.

Ja ní kana-ya xini Felipe jíin Natanael

⁴³ Te inga kivi xían-ún kuni Jesús ki'in-ya ñuu Galilea. Te n̄i ni'in tá'an-ya jíin Felipe. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kundikin-ro rúu ki'on, áchí-ya.

⁴⁴ Te Felipe kúu cháa ñuu Betsaida, ñuu Andrés jíin Pedro.

⁴⁵ Te n̄i ni'in tá'an Felipe jíin Natanael. Te n̄i ka'an-de jíin: A n̄i kaketá'an-ri jíin Jesús ñuu Nazaret. Se'e José kúu-ya. Te máá-yá kúu I'a yóso tú'un-ya núu

tutú ley Moisés jíin núu tutú n̄i kachaa cháa n̄i kajani tu'un Dios onde sáa, áchí-de.

⁴⁶ Te n̄i ka'an Natanael jíin-de: Á ío ja vá'a onde in̄i ñuu Nazaret, áchí-de. Te n̄i ka'an Felipe jíin-de: Ña'an te kun̄i-ro, áchí-de.

⁴⁷ Te n̄i jin̄i Jesús ja vái Natanael. Te n̄i ka'an-ya tú'un-de: Yá'a vai ñn cháa Israel ndaa, chí tú xndá'ú kuti-dé, áchí-ya.

⁴⁸ Te n̄i ka'an Natanael jíin-ya: Ndasa jin̄i-ní náá, áchí-de. Te n̄i ka'an Jesús: N̄i jin̄i-r̄i róo onde ná té kana-ga Felipe xin̄i-ro, ná n̄i kandee-ró chí yunu mérkexe, áchí-ya jíin-de.

⁴⁹ Te n̄i ka'an Natanael: Maestro, máá-ní kúu Se'e Dios, máá-ní kúu Rey nuu ñáyivi Israel, áchí-de jíin-ya.

⁵⁰ Te n̄i ka'an Jesús: N̄i ka'an-r̄i jíin-ró ja ní jin̄i-r̄i róo chí yunu mérkexe. Ja yúan kándija-ró náún. Tiñu ñá'nu-ga kun̄i-ro vásá yá'á, áchí-ya jíin-de.

⁵¹ Te n̄i ka'an-ga-ya jíin-de: Jandáa ká'an-r̄i jíin-ró: Vina te kun̄i-ro ja núña andívi, te ndajá'a Dios, kánda kánuu sik̄i máá Sé'e cháa, áchí-ya.

2

Viko tánda'a ñuu Caná

¹ Te kivi un̄i n̄i kuu ñn viko tánda'a in̄i ñuu Caná ndañuu Galilea. Te yúan kánchaa náa Jesús.

² Te suni n̄i kákana-i xin̄i Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-ya, n̄i kaja'an-ya víko-ún.

³ Te a n̄i ndi'i vino. Te náa Jesús n̄i ka'an-ña jíin-ya: Tú kuti-gá vino káñava'a-i, áchí-ña.

⁴ Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Nána, naja stétuu-ní-ná, chí té ja-ga hora-ná, áchí-ya.

⁵ Te n̄i ka'an náa-ya jíin súchí kájatíñu-ún: Sá'a ndéja ká'an-ya jíin-ró. Achí-ña.

⁶ Te yúan ío iñu tinaja yuu. Te kuu ku'un uu xí un̄i kivi ja ñn ñn. Chi cháa judío, súan ndoo in̄i-de.

⁷ Te n̄i ka'an Jesús jíin-i: Skútú-ró tinaja yá'a nducha. Te n̄i kaskútú-i onde yu'u.

⁸ Te n̄i ka'an-ya jíin-i: Vina te tava-ro te kinchaka-ró núu mayordomo, áchí-ya. Te n̄i kanchaka-i nuu-dé.

⁹ Te mayordomo, n̄i jito nchaa-de nducha ja ní nduu vino, te tú ní jin̄i-de ndénu ní kii. Ko mozo n̄i katava ndúcha-ún a kájin̄i-i. Yúan-na te n̄i kana-de xin̄i máá yíi.

¹⁰ Te n̄i ka'an-de jíin: Taká cháa kája'a-de vino va'a xna'an-ga te nú a n̄i kaji'i vatú máá-i, yúan-na te ja'a-de ja tú ío va'a. Ko máá-ró n̄i chiva'a-ró vino va'a yá'a onde vina.

¹¹ Yá'á kúu tun̄i xnáñúú ní sá'a Jesús in̄i ñuu Caná ndañuu Galilea. Te n̄i kajin̄i-i ja lúu ñá'nu-ya. Te cháa káskuá'a jíin-ya, n̄i káandija-de-ya.

¹² Te n̄i kuu yúan. Te máá-ya jíin náa-ya jíin ñani-ya jíin cháa káskuá'a jíin-ya, n̄i kanuu-ya ñuu Capernaum. Te n̄i kaxiukú-ya yúan yakú-ni kivi.

Ja ní sándoo-ya vé'e ñi

¹³ Te n̄i kuyani viko Pascua ñáyivi judío. Te n̄i kaa Jesús kua'an-ya ñuu Jerusalén.

¹⁴ Te n̄i jin̄i-ya ñáyivi káxikó xndiki jíin r̄i jíin paloma, jíin ñáyivi káxndáji xu'ún, káxiukú-i in̄i vé'e ñi.

15 Te n̄i sá'a-ya ñin cuarta ñii. Te n̄i skúnu-ya táká-i in̄i ve'e īi onde jín r̄i jín xndik̄i-í. Te n̄i jacha-ya xú'ún ñáyiv̄i káxndáji. Te n̄i skuíó káni-ya táká mesa-i.

16 Te n̄i ka'an-ya jín ñáyiv̄i káxik̄ó paloma: Chaxio kit̄i yá'a. Ve'e Táa-ri, ma násá'a-ró núyá'u. Achí-ya.

17 Yúan-na te chāa káskuá'a jín-yá, n̄i kanuku'un in̄i-de tu'un yóso núu tutú: Ná kuítú xáan in̄i-ri ve'e-ró, onde kuítá-ri jín, áchí.

18 Te n̄i kaka'an chāa judío: Na tuni stá'an-ro núu-rí ja ní sá'a-ró súan, áchí-de jín-yá.

19 Te n̄i ka'an Jesús: Stúnycháa-ro vé'e īi yá'a, te nuu uní-ni kiv̄i te ndukani-ri, áchí-ya.

20 Yúan-na te n̄i kaka'an chāa judío: Nuú úu xiko iñu kuia te n̄i jinu ve'e īi yá'a. Te róo nuu uní-ni kiv̄i te ndukani-ró náún. Achí-de.

21 Ko máa-yá, chí kuní ka'an-ya já yík̄i kúñu-ya kúu nátu'un ve'e īi.

22 Já yúan, nuu ní nachaku-ya já ní j̄i-ya, te chāa káskuá'a jín-yá, n̄i kanuku'un in̄i-de ja ní ka'an-ya tú'un yá'a. Te n̄i k̄akandíja-de tutu īi jín tú'un n̄i ka'an Jesús.

23 Te máa kiv̄i víko Pascua káncha-ya ñuu Jerusalén. Te kua'a ñáyiv̄i ní k̄akandíja-i-ya, chí n̄i kajin̄i-i taká tuni n̄i sá'a-ya.

24 Ko Jesús, tú ní j̄atú'ún-yá-i, chí a jiní-ya táká-i.

25 Te tú ní jinu ñú'ún-yá ja ká'an ní ñin chāa tu'un ñáyiv̄i jín-yá, chí a jiní-ya ndasa káa in̄i-i jíná'an-i.

3

Tu'un Nicodemo

1 Te n̄i īo ñin tá'an chāa fariseo nání-de Nicodemo. Te kúñá'nu-de nuu ñáyiv̄i judío.

2 Chāa yá'a n̄i chāa-de nuu Jesús ñin akuáa. Te n̄i ka'an-de jín-yá: Maestro, a kajin̄i-ná ja ñin maestro kúu-ní te vai-ní onde nuu Dios, chí nú tú chindéé chítuu Dios ñin chāa, te ma kúu sá'a-de taká tuni ja sá'a máa-ní núu, áchí-de.

3 Te n̄i ka'an Jesús: Jandáa ká'an-ri jín-ró ja nú tú nakaku jáa ñin chāa, te ma kúu kun̄i-de ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, áchí-ya jín-de.

4 Te n̄i ka'an Nicodemo jín-yá: Ndasaa kuu nakaku ñin chāa nú a n̄i yii-de. Á kuu nd̄iv̄i-de chí náa-de te nakaku tuku-de, áchí-de.

5 Te n̄i ka'an tuku Jesús: Jandáa ká'an-ri jín-ró, nú tú kaku ñin chāa jín ndúcha jín Espiritu, te ma kúu kiv̄i-de in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

6 Já ní kaku cuenta kuñu, kuñu kúu. Te ja ní kaku cuenta Espiritu, se'e Espiritu kúu.

7 Ma náanaa in̄i-ro tú'un ká'an-ri jín-ró: Jínu ñú'ún já náaku jáa-ró.

8 Kée tach̄i ndénu kuní máa, te j̄ini so'o-ró já káyu, ko tú jiní-ro ndénu vai ni ndénu kí'in. Súan kúu taká ñáyiv̄i já káku cuenta Espiritu, áchí-ya.

9 Te n̄i ka'an Nicodemo: Ndasaa kuu yúan núsáa, áchí-de jín-yá.

10 Te n̄i ka'an Jesús: Máa-ró kúu ñin maestro Israel te tú júku'un in̄i-ro jín tú'un yá'a náún.

11 Jandáa ká'an-ri jín-ró: Ká'an-ri tu'un ja júku'un in̄i-ri. Te jáni ndaa-ri tu'un tiñu n̄i jin̄i-ri. Ko tú j̄atú'ún-ró tú'un ndaa ká'an-ri.

12 A n̄i ka'an-ri tu'un ñuyiv̄i jín-ró te tú kándíja-ró. Ndasaa kandíja-ró nú ka'an-ri tu'un andiv̄i jín-ró núsáa.

13 Máa Sé'e chāa káncha-ya ándiv̄i. Te n̄i kuun-ya íchi ándiv̄i. Te máa ñin-ni-ya ní ndaa-ya ándiv̄i, tuká inga chāa ní sá'a.

14 Chì nátu'un nì jata kaa Moisés koḡ núu ñú'un té'é, jínu ñú'ún já súni súan kuita kaa máá Sé'e cháa.

15 Náva'a ma náa táká ñayivi kákandíja-i-ya, chì sua kuchaku-i ní káni, áchí-ya jíin-de.

16 Chì Dios, xaḡn ní kundá'ú iní-ya ñáyivi ñúyivi. Já yúán ní tájí-yá Se'e-ya ní kii-i, vasa máá tú'ún-ni-i nì jo, náva'a ma náa táká ñayivi kákandíja-i-ya, chì sua kuchaku-i ní káni.

17 Chì tú ní tájí Dios Se'e-ya núu ñúyivi já tá'nu ndatu ñayivi, chì sua ja ná kaku ñayivi sá'a-ya.

18 Nú kandíja ñn ñayivi núu-yá, te ma tá'nu ndatu-i. Ko ñayivi tú kándíja, ta'nu ndatu ná'in-i, kuachi ja tú kándíja-i nuu máá ñn-ni Se'e Dios.

19 A nì cháa máá luz iní ñuyivi. Ko ñayivi-ún, nì kakumani-gá-i jíin ñúñáa vása jíin luz, chì tiñu kásá'a-i kaku tiñu ñáá. Já yúán te ta'nu ndatu ná'in-i.

20 Chì taká ñayivi já sá'a tiñu ñáá, jíto u'u-i nuu ío luz. Te tú kii-i nuu ío luz, náva'a tú ndenda ndijin tiñu sá'a-i.

21 Ko ñayivi já sátiñu ndaa, vai-i nuu ío luz, náva'a kenda ndijin ja jíin Dios nì sá'a-i tiñu máá-i.

Tu'un ndaa nì ka'an Juan

22 Yoán-na te Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá, kája'an-ya núu Judea. Te yúan nì kanchaa-ya jíin-de. Te nì skuánducha-yá.

23 Te suni nì skuánducha Juan iní ñuu Enón yani ñuu Salim, chi nì jo kua'a ndúcha yúan. Te nì kikoyo ñayivi núu-dé, te nì skuánducha-dé-i.

24 Chì té kivi-ga Juan vekaa.

25 Te cháa káskuá'a jíin Juan, nì kastátá'an-de jíin cháa judío siki modo ndoo iní.

26 Te nì chakoyo-de nuu Juan. Te nì kaka'an-de: Maestro, cháa nì kanchaa jíin-ni inga lado yucha Jordán ja ní ka'an ndaa-ni tu'un-de, vina te skuánducha máá-de, te ndivii ñayivi kája'an-i nuu-dé, áchí.

27 Te nì ka'an Juan: Ni ñn cháa ma ní'in kúti-dé ni ñn modo, te nú tú kii onde andívi.

28 Máá-ró nì kajini ndaa-ro já ní ka'an-ri: Nasu rúu kúu Cristo, chì sua nì tájí-yá ruu yóxnúú-rí nuu-yá vai-ri.

29 Chaa ncháka ñasí'í kúu yii. Te amigo yii-ún ká'in xiin-dé te káini so'o tu'un ká'an-de. Te kákusi xáan iní-i, nú a nì kajini so'o-i ká'an yii-ún. Súan kúu ja kúsi xáan iní-ri vina.

30 Jínu ñú'ún já ndúñá'nu-ga máá-yá te ndúsúchí-ga máá-rí, áchí Juan.

31 I'a vai onde nuu súkún, ñá'nu-ga kúu-ya vása táká-i. Te cháa nì kaku iní ñuyivi yá'a, se'e ñuyivi kúu-de. Te tu'un ñuyivi ká'an-de. I'a vai ichi andívi, ñá'nu-ga kúu-ya vása táká cháa.

32 Te jáni ndaa-ya tú'un ja ní jini-ya jíin já ní jini so'o-ya. Ko ni ñn ñayivi tú játá'ú-i tu'un ká'an-ya.

33 Ko ñayivi játá'ú tú'un ndaa ká'an-ya, suni máá-i ká'an-ndaa-i ja ío ndaa tu'un ká'an Dios.

34 Chì I'a nì tájí Dios vai, tu'un Dios ká'an-ya. Chì Dios, tú ku'a-ni já'a-ya Espiritu-ya.

35 Máá Táa, kundá'ú iní-ya Sé'e-ya, te nì ja'a-ya táká ndatiñu nda'a Sé'e-ya.

36 Ñayivi já kándíja nuu máá Sé'e-ya, kuchaku-i ní káni. Te ñayivi já tú kándíja nuu Sé'e-ya, ma kúchaku-i chì sua ví'í-gá kití iní Dios nuu-í.

4

Jesús jíin ñá'an ñúu Samaria

¹ Te cháa fariseo, ni kajini tu'un-de tu'un Jesús, ja ío kua'a-gá cháa káskuá'a jíin máa-yá vásá jíin Juan jíin ja skuánducha-yá kua'a-gá ñayivi vásá Juan. Te ni jini Jesús tu'un-ún.

² Ko tú ní skuánducha Jesús, chi sua cháa káskuá'a jíin-yá, káskuánducha máa-de.

³ Te ni kenda-ya ñúu Judea. Te kua'an tuku-ya ñúu Galilea.

⁴ Te jínu ñú'ún ja ja'a-ya kí'in-ya ñúu Samaria.

⁵ Yúan-na te ni ja-ya in ñuu nání Sicar ini ñuu Samaria, yani ndu'a Jacob ja ní ja'a-de nuu sé'e-de José.

⁶ Te yúan ío sóko Jacob. Te Jesús, ni jungoo-ya xín sóko-ún, chi ni kuítá-ya íchi kuá'an-ya. Te nátu'un kaxiuu kúu.

⁷ Te ni chaá in ña'an ñuu Samaria, vai tava-ña nducha. Te ni ka'an Jesús jíin-ña: Kua'a nducha ná kó'o-ná. Achí-ya.

⁸ Chi cháa káskuá'a jíin-yá, a kaja'an-de onde ñuu kuakuáan-de ja kée-dé.

⁹ Te ña'an ñúu Samaria, ni ka'an-ña jíin-yá: Naja jikán-ni nducha núu-ná ko'o-ní, chi cháa judío kúu-ní, te ña'an ñúu Samaria kúu-ná, áchí-ña. Chi ñayivi judío, tú kivi nduu-i jíin ñayivi ñúu Samaria.

¹⁰ Te ni ka'an Jesús: Nú ní jini-ni naún kúu ja kuá'a Dios nuu-ní, te jíin I'a ja ka'an jíin-ní: Kua'a-ni nducha ná kó'o-ná, yúan-na te kakan-ni nuu-yá te kua'a-ya ndúcha chakú ko'o-ní núu, áchí-ya.

¹¹ Te ni ka'an ña'an-ún jíin-yá: Táta, xaán kúnú sóko yá'a te tú na jíin táva-ni nducha. Núsáa te ndénu ní'in-ni nducha chakú.

¹² Chi sóko yá'a ni ja'a táa-yo Jacob nuu-yo. Te yá'a ni ji'i máa-de nducha, jíin sé'e-de, jíin kiti-dé. Te ñá'nu-ga máa-ni vásá máa-de náún. Achí-ña.

¹³ Te ni ka'an Jesús: Nú ndé cháa ko'o nducha yá'a, kuchí tuku-de.

¹⁴ Ko cháa ko'o nducha ja kuá'a-ná nuu-dé, ma kuchí kuti-gá-de, chi nducha ja kuá'a-ná-ún, koo in sóko ini-de ja kána nducha kúchaku-de ní káni sá'a, áchí-ya jíin-ña.

¹⁵ Te ni ka'an ña'an-ún jíin-yá: Táta, kua'a-ni nducha-ún ko'o-ná, náva'a tuká kuchí kuti-ná, ni tuká kitava-ná-cha yá'a, áchí-ña.

¹⁶ Te ni ka'an Jesús jíin-ña: Kuákana-ni xini yí-ni te chaá-ni, áchí-ya.

¹⁷ Te ni ka'an ña'an-ún: Tú yii-ná ío, áchí-ña. Te ni ka'an Jesús jíin-ña: Va'a-ni ka'an-ni, tú yii-ná ío,

¹⁸ chi ni jo u'un yii-ni. Te cháa nchaka-ni vina, nasu yí máa-ni kúu-de. Ya'á kúu ja ní ka'an ndaa-ni, áchí-ya.

¹⁹ Te ni ka'an ña'an-ún jíin-yá: Táta, in cháa jáni tu'un Dios kúu-ni jáni ini-ná.

²⁰ Ndíyi táa-yo, yuku yá'a ni kachiñú'ún-de Dios. Te máa-ni kaka'an-ni ja ñúu Jerusalén kúu nuu kánúu chiñú'ún-yo, áchí-ña.

²¹ Te ni ka'an Jesús jíin-ña: Nána, ná kándíja-ni tu'un ka'an-ná chi cháa in kivi, ja ní yuku yá'a, ni ñuu Jerusalén, tú chiñú'ún-ni máa Táa-yo Dios súan.

²² Níi, tú kájiní-ni naún kúu ja kachiñú'ún-ni. Ko máa-ná, kájiní-ná I'a kachiñú'ún-ná. Chi onde nuu ñayivi judío vai tu'un nama yóo.

²³ Te cháa in kivi ja ñayivi kachiñú'ún ndáa, chiñú'ún ndíja-i Táa-yo Dios jíin ini jíin añú-i. Chi Táa-yo, ndúkú-yá ñayivi ja súan chiñú'ún-i-ya kuní-ya. Te a ni cháa kivi-ún.

²⁴ Dios kúu Espíritu. Te ñayivi kuní chiñú'ún, kánúu ja chíñú'ún ndíja-i-ya jíin ini jíin añú-i, áchí-ya.

25 Te ni ka'an ña'an-ún jíin-yá: Jiní-ná ja kí Mesías, ja nání Cristo. Te nú ni chaá máá-yá, te stá'an-ya táká tu'un nuu-yo. Achí-ña.

26 Te ni ka'an Jesús jíin-ña: Máá-ná kúu I'a-ún ja ka'an-ná jíin-ní, áchí-ya.

27 Te nini sá súan ká'an-ya, te ni chakoyo chaá káskuá'a jíin-yá. Te ni kanaa iní-de kánde'é-de ja ndátu'ún-yá jíin ñin ña'an. Ko tú ni ñin-de ní ka'an: Naún jiká tu'ún-ní-ña, xí: Naún tu'un ndátu'ún-ní jíin-ña.

28 Yúan-na te ña'an-ún, ni skéndo-ña kíyi-ña te kua'an-ña ondé ñuu. Te ni ka'an-ña jíin ñáyivi yúan:

29 Ña'an jíná'an-ró te kuni-ro ñin chaá. Chaá-ún ni kachí-de nuu-rí taká naún tiñu ni sá'a-ri. Sánaa te máá-de kúu Cristo, áchí-ña.

30 Yúan-na te ni kenda koyo-i ñuu-ún. Te ni chakoyo-i nuu-yá.

31 Te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kastétuu-de-ya: Maestro, kee-ní staa, áchí-de.

32 Te ni ka'an-ya jíin-de: Ió ndeyu kée-rí ja tú kájiní-ro, áchí-ya.

33 Yúan-na te chaá káskuá'a jíin-yá, ni kajika tu'ún tá'an-de: ñin chaá ni kinchaka ja ní yee-yá náún, áchí-de.

34 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Ndeyu-rí kúu ja sá'a-ri tiñu kuni I'a ni tájí rúu vai-ri jíin ja skíkuu-ri tiñu-ya-ún.

35 Á tú káka'an-ro: Ió kuun yóo ondé kivi tá'nu trigo. Vina te ká'an-ri jíin-ró: Ndukani nuu-ro te nde'é-ró ní ndú'a-ún, chí a ni kuaan ja tá'nu.

36 Te chaá ja'nu, a kí'in-de ya'u-de te nástútú-de nuni ja kúchaku ní káni, náva'a chaá sáka jíin cháa ja'nu, ñin ká'nu-ni kusí iní-de.

37 Chí súan kúu ja ká'an ndaa tu'un: ñin chaá sáka, te inga-de ja'nu, áchí.

38 Te a ni tájí-rí róo kika'nu-ro núu tú ní kásatiñu-ró. Sava-ga chaá ni kasátiñu, te máá-ró, a ni kivi koyo-ró núu tiñu-de. Achí-ya.

39 Te ñáyivi ñuu Samaria iní ñuu yúan, ni kajini so'o-i tu'un ni ka'an ña'an-ún. Te kua'a-i, ni kakandíja-i-ya. Chí ni ka'an ndaa-ña: Ni kachí-de nuu-rí taká naún tiñu ni sá'a-ri, áchí-ña.

40 Yúan-na te ni chakoyo ñáyivi ñuu Samaria nuu-yá. Te ni kaka'an nda'ú-i jíin-yá ja ná kéndoo-ya yúan. Te ni kendo-ya yúan uu kivi.

41 Te kua'a-gá-i ni kakandíja-i-ya sikí tú'un ká'an-ya.

42 Te ni kaka'an-i jíin ña'an-ún: Tuká níni tú'un máá-ró te kandíja-ri-ya, chí a ni kajini so'o máá-rí tu'un ká'an-ya. Te kájiní-ri ja I'a yá'a kúu ndija I'a nama ñuyívi, chí Cristo kúu-ya. Achí-i.

Ja ní nasáva'a-ya sé'e mozo rey

43 Te nuu úu kivi-ún ni kenda-ya yúan te kua'an-ya ñuu Galilea.

44 Chí máá Jesús, ni ka'an ndaa-ya ja ñin chaá jáni tu'un Dios, tú ká'io ja jíin'ún ñáyivi ñuu máá-de jíin-de.

45 Te ni jaa-ya ñuu Galilea. Te ñáyivi Galilea, ni kajatá'ú-i-ya, chí ni kajini-i taká tiñu ni sá'a-ya ondé ñuu Jerusalén kivi ní io viko yúan. Chí máá-i, suni ni kaja'an-i viko-ún.

46 Yúan-na te ni kee tuku Jesús kua'an-ya ingá jínu ondé ñuu Caná ndañuu Galilea nuu ní io nducha ja ní nduu vino ni sá'a-ya. Te iní ñuu Capernaum ni io ñin chaá jatíñu nuu rey te kú'u se'e-de.

47 Chaá yúan, ni jini tu'un-de ja ní kenda Jesús ñuu Judea vai-ya ñuu Galilea. Te ni ja'an-de nuu-yá. Te ni ka'an nda'ú-de jíin-yá ja ná núu-ya kí'in-ya te nasáva'a-ya sé'e-de, chí a yani kuu-i.

48 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Aa, te nú tú kuni-ro tuní jíin tiñu ñá'nu, ma kándíja kuti-ro, áchí-ya.

⁴⁹ Te cháa játíñu nuu rey, ni ka'an-de jíin-yá: Táta, nuu-ní ki'on vína chí nú ná kúkuéé-ní te kuu-i, áchí-de.

⁵⁰ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Kuá'án, chí chakú se'e-ró, áchí-ya. Te cháa-ún, ni kandíja-de tu'un ni ka'an Jesús. Te ni kee-de kua'an-de.

⁵¹ Te nini núu-de kuano'on-dé, te ni kenda koyo mozo-de, ni kajanata'an-de, te ni kakastu'ún núu-dé: Ni nduva'a se'e-ní, áchí jíin-de.

⁵² Te máa-de ni jiká tu'ún-de na hora ni kejá'á ndúva'a-i. Te ni kaka'an jíin-de: Iku ka'in ni kee kiji-i, áchí.

⁵³ Te máa táa-i, ni juku'un ini-de ja hora-ún kúu hora ni ka'an Jesús jíin-de: Chakú se'e-ró. Te ni kandíja-de jíin ní vé'e-de.

⁵⁴ Ya'á kúu tuni uu ja ní sá'a Jesús ná ni ndii-ya ñúu Judea onde ñuu Galilea.

5

Ja ní nasáva'a-ya ñáyivi kú'u

¹ Yuán-na te ni io viko ñáyivi judío. Te ni kaa Jesús kua'an-ya ñúu Jerusalén.

² Te ñuu Jerusalén ío in pila nducha máa yatá yúxé'é ríi. Te nuu yú'u hebreo nání Betesda. Te sókó-ún ñáva'a u'un portal.

³ Te ini portal yúan kánda kuá'a ñáyivi káku'u, ja kuáa, ja rengo, ja tí'ichi. Te káinda-tu-i kanda nducha-ún.

⁴ Chí ío kivi já núu in ndajá'a-yá ini pila-ún. Te skandá-ya ndúcha. Te cháa kivi xnáñúú ini pila, nú a ni skandá-ya ndúcha, te nduva'a-de nani kue'e tá'an-de.

⁵ Te yúan kátúu in cháa ja ní kuu oko xia'un uní kuia kú'u-de.

⁶ Te ni jini Jesús ja kátúu cháa yá'a. Te ni juku'un ini-ya já ní kuu kua'a kuiá kú'u-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Kuní-ro ndúva'a-ró náún, áchí-ya.

⁷ Te ni ka'an cháa kú'u-ún jíin-yá: Táta, tú ní'in-ná ni in cháa skivi náa ini pila, nú a ni kanda nducha. Chí nini vai-ná te kivi-ni inga-de te vásá cháa-ná. Achí-de.

⁸ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Ndukoo, te naki'in-ró jito yuu-ro te ki'in-ro, áchí-ya.

⁹ Te cháa-ún ni nduva'a-ni-de. Te ni ki'in-de jito yuu-dé te kua'an-de. Te máa kivi ndétatú kúu kivi-ún.

¹⁰ Yuán-na te ni kaka'an cháa judío jíin cháa ni nduva'a-ún: Kivi ndétatú kúu. Tú ío ley ja kúndiso-ró jito yuu-ro, áchí.

¹¹ Te ni ka'an-de jíin cháa judío: Cháa ni nasáva'a ruu, máa-de ni ka'an-de jíin-rí: Ki'in jito yuu-ro, te ki'in-ro, áchí-de.

¹² Yuán-na te ni kajiká tu'ún-ún-de: Ndé cháa ni ka'an jíin-ró: Ki'in jito yuu-ro te ki'in-ro, áchí.

¹³ Te cháa ni nduva'a-ún, tú ní jini-de ndé cháa kúu. Chí Jesús, a ni kuxio-ni-ya kuá'an-ya núu ñáyivi ká'in yúan.

¹⁴ Kúkuéé-ga, te ni ketá'an Jesús jíin-de ini ve'e ii. Te ni ka'an-ya jíin-de: Vina te ni nduva'a-ró. Ma sá'a-ga-ro kuáchi. Chí nú túu, te kii in tundó'o xaan-gá siki-ro. Achí-ya.

¹⁵ Te máa-de kua'an-de. Te ni kastu'ún-de nuu táká ñáyivi judío ja Jesús kúu I'a ni nasáva'a-ya-dé.

¹⁶ Te ni sá'a Jesús tiñu yá'a kivi ndétatú. Te cháa judío, ja yúan ní kachindikín-de-ya. Te kándúkú-de modo ndasa ka'ni-dé-ya.

¹⁷ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Máa Táa-ri sátiñu-ni-ya vína te suni ruu sátiñu-ri, áchí-ya.

18 Ja yúan cháa judío, ví'í-gá n̄i k̄andúkú-de modo ka'ni-dé-ya. Ch̄i nasu máá ñ̄n kiv̄i ndétatú ní stíví-yá, ch̄i suni n̄i ka'an-ya já Táa-ya kúu Dios. Te ñ̄n núu-ni sá'a-ya máá-yá jíin Dios.

19 Te n̄i ka'an Jesús: J̄andáa ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró: Máá Sé'e, ma kúu sá'a kuti-yá ja máá-yá, ch̄i máni ja ní jini-ya sá'a Táa-ya. Chi taká ja sá'a máá-yá, suni súan sá'a máá Sé'e-ya ñ̄n núu-ni jíin-yá.

20 Ch̄i máá Táa, kúndá'ú in̄i-ya Sé'e-ya. Te stá'an-ya núu-í taká tiñu sá'a-ya. Te ñá'nu-ga tiñu stá'an-ya vásá yá'á, náva'a naa iní-ro ndé'é-ró jíná'an-ró.

21 Ch̄i nátu'un máá Táa, ndúkani-ya ndíyi te náschakú-ya-í, suni súan máá Sé'e, náschakú-ya ndéja kuni máá-yá.

22 Ch̄i máá Táa, tú nákuḡndíi-ya sikí ní ñ̄n ñayivi, chi n̄i ja'a-ya tú'un ja nákuḡndíi máá Sé'e-ya sikí taká ñayivi.

23 Náva'a kuandatu ndivii ñayivi núu Sé'e nátu'un kájandatu-i nuu máá Táa. Te ja tú jándatu nuu Sé'e, suni tú jándatu nuu máá Táa ja ní tájí-yá Sé'e-ya vái.

24 J̄andáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñ̄n ñayivi chu'un in̄i-i tu'un ká'an-ri, te kandíja-i nuu I'a n̄i tájí rúu vai-ri, ñayivi-ún kuchaku-i ní káni, te ma tá'nu ndatu-i ja kúu-i, ch̄i sua kuchaku-i ní káni.

25 J̄andáa ká'an-ri jíin-ró: Chaa hora, te vina a kúu, ja taká ndíyi kuni so'o-i tu'un kana jaa máá Sé'e Dios. Te ja kúni so'o, nachaku jíná'an.

26 Ch̄i nátu'un máá Táa ñú'un vida in̄i máá-yá, suni súan n̄i ja'a-ya núu Sé'e-ya já ñú'un vida in̄i máá-i.

27 Te suni n̄i ja'a Dios tu'un ja nákuḡndíi Se'e sikí ñayivi, ch̄i suni Se'e chaa kúu-i.

Sikí já náchaku ndíyi

28 Ma náa iní-ro já ká'an-ri tu'un yá'a jíin-ró. Ch̄i chaa ñ̄n kiv̄i já taká ndíyi ká'jin in̄i ve'e añú, kuni so'o-i tu'un kana jaa-ya.

29 Te taká ñayivi ní kasá'a tiñu va'a, kenda-i te kuchaku-i ní káni. Te ñayivi ní kasá'a tiñu ñáá, suni nachaku-i ko ta'nu ndatu-i.

30 Ma kúu kuti sá'a máá-rí ja máá-rí. Nátu'un jíni so'o-ri, súan sánda-ri. Te modo ndaa sánda-ri, ch̄i tú sá'a-ri ja kuni máá-rí, chi ja kuni máá Táa-ri I'a n̄i tájí rúu vai-ri sá'a-ri.

31 Te nú ruu ká'an-ri tu'un máá-rí, te tú ío ndaa tu'un ká'an-ri.

32 Inga kúu ja jáni ndaa tu'un-ri. Te jiní-ri ja tú'un ndaa kúu ja ká'an-ya tú'un-ri.

Ja ní ka'an ndaa tu'un Jesús

33 Máá-ró n̄i katáji-ró cháa n̄i kaja'an nuu Juan. Te máá-de n̄i jani ndaa-de máá tú'un ndaa.

34 Vasa tú játa'ú-rí tu'un-ri ká'an ni ñ̄n chaa, ko tu'un yá'a ká'an-ri náva'a kaku-ró jíná'an-ró.

35 Máá-de n̄i kuu lámpara ja kayú te stúun. Te máá-ró, yaku-ni kiv̄i ní kajata'an in̄i-ro núu luz máá-de.

36 Ko ñá'nu-ga kúu ja jáni ndaa tu'un-ri vásá já ní ka'an Juan. Ch̄i Táa-ri, n̄i ja'a-ya tiñu nuu-rí ja ná sá'a-ri. Te suu tiñu sá'a-ri-ún kúu ja kájani ndaa tu'un ja Táa-ri, n̄i tájí-yá ruu vai-ri.

37 Te máá Táa-ri ja ní tájí-yá ruu vai-ri, máá-yá n̄i ka'an ndaa-ya tú'un-ri. Te tú ní kájini so'o kuti-ro tú'un ká'an-ya, ni tú ní kájini-ro ndasa kaa-ya.

38 Te ni tú ncháá n̄i'in tu'un-ya iní-ro. Ch̄i tú kákandíja-ró I'a n̄i tájí-yá vai.

39 Kánakaji va'a-ró tutú ij, ch̄i kájani in̄i-ro já tú'un yóso yúan kúu ja kúchaku-ro ní káni sá'a, ko máá tutú-ún kúu ja ká'an ndaa tu'un máá-rí.

- 40 Te tú kákunĭ-ro kíkoyo-ró núu máá-rí náva'a kuchaku-ro jíná'an-ró.
 41 Tú játá'ú-rí ja sáñá'nu ñáyivĭ rúu.
 42 Te a jinĭ-rĭ róó ja tú kúmani-ro jĭn Dios onde jĭn inĭ jĭn añú-ro.
 43 Ruu vai-rĭ jĭn sí'ví Táa-rĭ, te tú kájatá'ú-ró rúu. Te nú inga chaá chaá-de jĭn sí'ví máá-de, sa chaá-ún yachĭ kuatá'ú-ró-de.
 44 Ndasa kuu kandĭja-ró, chĭ kásáñá'nu-ró tá'an-ró, te tú kándúkú-ró já ndúñá'nu-ró sá'a Dios, ja máá ĩn-ni-ya íó.
 45 Ma nákani inĭ-ro já kakán-rĭ kuachi sikĭ-ro núu Táa-rĭ. A káñukuu inĭ-ro núu Moisés. Te máá-de, jikán-de kuachi sikĭ-ro jíná'an-ró.
 46 Chĭ nú ní kákandĭja-ró núu Moisés, suni ní kándĭja-ró rúu núú, chi tu'un máá-rí nĭ chaá-de.
 47 Te nú tú kákandĭja-ró tutú nĭ chaá-de-ún, te ndasa kandĭja-ró tú'un ká'an-rĭ núsáá. Achí-ya jĭn-de.

6

Ja ní skée-ya u'un mil ñáyivĭ

- 1 Te nĭ kuu taká tiñu yá'a. Te nĭ kee tuku Jesús kua'an-ya ingá lado mar Galilea, ja kúu mar Tiberias.
 2 Te kua'a xáan ñáyivĭ ní kandikĭn-i-ya, chi nĭ kajinĭ-i taká tunĭ nĭ sá'a-ya jĭn ñáyivĭ káku'ĭ.
 3 Te nĭ kaa Jesús ĩn yuku. Te nĭ jungoo-ya yúan jĭn cháa káskuá'a jĭn-yá.
 4 Te a nĭ kuyani viko Pascua, viko ñáyivĭ judío.
 5 Te nĭ ndakoto Jesús. Te nĭ jinĭ-ya já vái koyo kua'a xáan ñáyivĭ. Te nĭ ka'an-ya jĭn Felipe: Ndénu kuáan-yó staa kée ñáyivĭ yá'a, áchĭ-ya.
 6 Ko súan nĭ ka'an-ya já jíto nchaá-ya-dé, chĭ a nĭ jinĭ-ya ndasa kúu ja sá'a-ya.
 7 Te nĭ ka'an Felipe jĭn-yá: Ma kánda uu ciento peso staa náva'a kee-í tí'li tí'li jíná'an-i, áchĭ-de.
 8 Te Andrés, ñanĭ Simón Pedro, ĩn chaá skuá'a jĭn-yá, nĭ ka'an-de:
 9 Íó ĩn suchí yá'a te ndíso-i u'un statilá cebada jĭn úu tiyáká lúlí. Ko nasaa-na kúu-ún, chĭ kua'a xáan ñáyivĭ, áchĭ-de.
 10 Yúan-na te nĭ ka'an Jesús: Súngoo-ró ñáyivĭ, áchĭ-ya. Te yúan íó kua'a ichá. Te nátu'un u'un mil chaá nĭ kajungoo-de.
 11 Te nĭ kĭ'in Jesús statilá-ún. Te nĭ jikan ta'u-yá. Te nĭ saka-yá nuu cháa káskuá'a jĭn-yá. Te máá-de nĭ ja'a-de nuu ñáyivĭ káxiukú-ún. Suni súan nĭ kaja'a-de tiyáká-ún. Te nĭ kayee-í nasaa kákuu inĭ máá-i.
 12 Te nuu ní kanda'a chĭi-i, te nĭ ka'an-ya jĭn cháa káskuá'a-ún: Nastútú-ró taká pedazo ja ní ndendoso, náva'a tú naa kúti, áchĭ-ya.
 13 Te ja á nĭ kayee ñáyivĭ-ún, te nĭ kanastútú-de pedazo ja ní ndendoso sikĭ ndí'ú'un statilá cebada-ún. Te nĭ kútú-ni uxĭ uu jĭka.
 14 Te ñáyivĭ-ún nĭ kajinĭ-i tunĭ nĭ sá'a Jesús, te nĭ kaka'an-i: Jándáa ndija ja cháa yá'a kúu I'a kani tu'un Dios ja kĭi inĭ ñuyivĭ. Achí-i.
 15 Te nĭ jinĭ Jesús ja vái koyo-i ja kátĭn-i-ya, kuu-ya rey máá-i. Te nĭ kuxio tuku máá ĩn-ni-ya kuá'an-ya yúku-ún.

Ja ní jika já'a-ya nuu mar

- 16 Te nuu ní inĭ, te chaá káskuá'a jĭn-yá, nĭ kanuu-de onde mar.
 17 Te nĭ kĭvi koyo-de inĭ ĩn barco. Te kaja'an-de inga lado mar onde ñuu Capernaum. Te nĭ kuñaa. Te té nchaá-ga Jesús nuu-dé.
 18 Te nĭ kee ĩn tachĭ xáan. Te ndóna nducha mar sá'a.

19 Te ni kajika-de jíin barco nátu'un u'un xí iñú kilómetro. Te ni kajini-de Jesús ja jíka-ya núu mar. Te ni kuyani-ya núu barco-ún. Te ni kayu'ú-de.

20 Te máa-yá ni ka'an-ya jíin-de: Máa-rí kúu. Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

21 Te kákusi iní-de ja ná kivi-ya iní barco. Yúan-na te ni ja- ni barco nuu ñú'un núu kuángoyo-de-ún.

Máa Staa chakú kúu Jesús

22 Te kivi xian-ún, te ká'in taká ñayivi ingá lado mar. Te ni kajini-i ja máa in-ni barco ío yúan. Te suni ni kajini-i ja tú ní kivi Jesús iní barco jíin cháa káskuá'a jíin-yá, chi sua máni máa-ni cháa káskuá'a-ún, ni kaja'an máa-ni-de.

23 Ko sava-ga barco lúli, onde ñuu Tiberias ni jakoyo yani lugar nuu ní kayee-í staa ja ní jikan ta'u máa Jító'o-yo núu.

24 Te ni kajini ñayivi ja Jesús jíin cháa káskuá'a jíin-yá, tú káxiukú-yá yúan. Te ni kivi koyo máa-i iní barco lúli-ún, te kaja'an-i ñuu Capernaum kuanandúkú-i Jesús.

25 Te ni kanani'in-í-ya onde ingá lado mar. Te ni kaka'an-i jíin-yá: Maestro, na hora ni chaá-ní yá'a, áchí-i.

26 Te ni ka'an Jesús: Jandaa ká'an-ri jíin-ró, ja kánandúkú-ró rúu, nasu ja ní kajini-ro taká tuni ni sá'a-ri, chi sua ja ní kayee-ro staa te ni kanda'a chi-ró.

27 Ma sátiñu-ró ja ní'in-ro ndéyu ja náa, chi sua ja ná kúchaku-ro ní káni sá'a. Máa Sé'e cháa kua'a-ya ndéyu-ún nuu-ro, chi ni jatú'un Táa-yo Dios ja sá'a-ya súan. Achí-ya jíin-i.

28 Te ni kaka'an-i jíin-yá: Ndasá sá'a-ná náva'a sá'a-ná tiñu kuní Dios, áchí-i.

29 Te ni ka'an Jesús: Tiñu kuní Dios kúu ja kándija-ró núu I'a ni táji-yá vai, áchí-ya jíin-i.

30 Yúan-na te ni kaka'an-i: Núsáa te naún tuni sá'a-ní náva'a kuní-ná te kándija-ná ní. Naún tiñu sá'a-ní.

31 Ndiyi táa-yo, ni kayee-dé staa ándivi onde nuu ñú'un té'é nátu'un yóso núu tutú: Onde ándivi ní ja'a-ya staa ní kayee-dé, áchí-i jíin-yá.

32 Te ni ka'an Jesús: Jandaa ká'an-ri jíin-ró: Nasu Moisés ní ja'a staa onde ándivi núu-ro jíná'an-ró. Ko Táa-ri, chi onde ándivi ja'a ndija-ya Staa núu-ro.

33 Chi Staa Dios kúu I'a ni kuun ichi ándivi. Te ja'a-ya ja kúchaku ñayivi ñuyivi. Achí-ya jíin-i.

34 Te ni kaka'an-i jíin-yá: Táta, nene kua'a-ní staa jián kée-ná, áchí-i.

35 Te ni ka'an Jesús: Máa-rí kúu máa Staa ja kúchaku-ro sá'a. Ndéja kii nuu-ri, ma kúu kuti sóko. Te ndéja kándija ruu, ma kuchí kuti ndúcha.

36 Ko a ni ka'an-ri jíin-ró, ja tú kákándija-ró rúu, vasa ni kajini-ro núu-rí.

37 Taká ja ja'a máa Táa-ri nuu-rí, chaá nuu-rí. Te ndéja cháa nuu-rí ma kíñi'in kuti-rí kí'in.

38 Ni kuun-ri ichi ándivi náva'a sá'a-ri ja kuní I'a ni táji rúu vai-ri, nasu ja sá'a-ri ja kuní máa-rí.

39 Te máa Táa-ri kúu I'a ni táji rúu vai-ri. Te tú kuní-ya ja náa ní in ñayivi ní ja'a-ya núu-rí, chi sua ja ná náschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi.

40 Te ya'a kúu ja kuní I'a ni táji rúu vai-ri. Taká ñayivi ja jiní nuu Sé'e-ya te kándija-i nuu-yá, kuchaku-i ní káni. Te máa-rí náschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi. Achí-ya jíin-i.

41 Yúan-na te ni kaka'an cháa judío siki-yá. Chi ni ka'an-ya: Máa-rí kúu Staa ní kuun ichi ándivi.

42 Te ni kaka'an-de: Á nasu cháa yá'a kúu Jesús, se'e José. Te a kájiní-yo táa-de jíin náa-de. Te naja ká'an-de: Ichi ándivi ní kuun-ri, áchí-de.

43 Te n̄i ka'an Jesús: M̄a ká'an sóo-ró jíná'an-ró.

44 Máa Táa-ri, n̄i tájí-yá ruu vai-ri. Te m̄a kúu kii ni ñn ñayivi núu-ri nú tú kinchaka máa-yá-i. Yúan-na te naschakú-ri-i kivi jínu ñuyivi.

45 Yóso núu tutú cháa n̄i kajani tu'un Dios: Nditaká-de kutu'a-de sá'a Dios, áchí. Núsáa te taká ñayivi jini so'o tu'un ká'an máa Táa-ri, te tu'a-i jín, ñayivi-ún kii-i nuu-ri.

46 Ni ñn ñayivi, tú ní jini kuti núu máa Táa-ri. Máa I'a vai onde nuu Dios, máa ñn-ni-ya kúu ja á n̄i jini-ya núu máa Táa-ya.

47 Jandáa ká'an-ri jín-ró jíná'an-ró: Nú ñn ñayivi kándija-i ruu, kuchaku-i ní káni.

48 Máa-ri kúu Staa já kúchaku-ro sá'a.

49 Ndiyi táa-ro, n̄i kayee-dé staa ándivi onde nuu ñú'un té'é te a n̄i kaji'i-de.

50 Ko ya'á kúu Staa já vai ichi ándivi náva'a nú ndé ñayivi kée, te m̄a kúu-i.

51 Máa-ri kúu Staa chakú ja vai ichi ándivi. Te nú ndé ñayivi kée Staa yá'a, kuchaku-i ní káni. Te Staa já kuá'a-ri-ún, kúu kuñu-ri. Te kuá'a-ri kuñu-ri náva'a kuchaku ñuyivi. Achí-ya.

52 Yúan-na te cháa judío, n̄i kastatá'an máa-de: Chaa yá'a, ndasa kuu kuá'a-de kuñu-de kee-yo, áchí-de.

53 Te n̄i ka'an Jesús jín-de: Jandáa ká'an-ri jín-ró, nú tú kee-ro kúu máa Sé'e cháa, te nú tú ko'o-ró ñni-yá, te m̄a kúchaku-ro jíná'an-ró.

54 Chi cháa kee kúu-ri te ko'o ñni-ri, kuchaku-de ní káni. Te máa-ri naschakú-ri-de kivi jínu ñuyivi.

55 Chi kuñu-ri kúu ndija ndeyu. Te ñni-ri kúu ndija nducha.

56 Chaa yé kúu-ri te jí'i ñni-ri, nene kunchaa-de jín-ri, te ruu jín máa-de.

57 Máa Táa-ri chakú-ya. Te n̄i tájí-yá ruu vai-ri. Te máa-ri chakú-ri sá'a Táa-ri. Suni súan nú ndé cháa kee ruu, suni kuchaku-de sá'a-ri.

58 Ya'á kúu Staa vai ichi ándivi. Ndiyi táa-ro sijn staa ándivi ní kayee-dé, te a n̄i kaji'i-de. Ko nú ndé cháa kee Staa yá'a, kuchaku-de ní káni, áchí-ya jín-de.

59 Taká tu'un yúan n̄i ka'an Jesús ini ve'e sinagoga, nini stá'an-ya ini ñu Capernaum.

60 Te kua'a cháa káskuá'a jín-yá, n̄i kajini so'o-de. Te n̄i kaka'an-de: Xaan yí kaa tu'un yá'a. Ndé cháa kúu juku'un ini, áchí-de.

61 Te Jesús n̄i jini-ni-ya já súan n̄i kaka'an cháa káskuá'a jín-yá. Te n̄i ka'an-ya jín-de: Kanyu'ú-ro sá'a tu'un yá'a náun.

62 Te ndasa sá'a-ró nú kuni-ro máa Sé'e cháa, ndaa-ya nú ní kanchaa núu-yá.

63 Jín máa Espiritu kúu ja kúchaku-yo sá'a. Te yiki kúu tú kuti ní'in tíu. Tu'un n̄i ka'an-ri jín-ró jíná'an-ró káku cuenta Espiritu jín já kúchaku-yo sá'a.

64 Ko sava-ró, tú kákandija-ró, áchí-ya. Chi Jesús, onde xnáñúú ní jini-ya ndéja kúu ja tú kandija, te ndéja kúu ja nástuu-ya.

65 Te n̄i ka'an-ga-ya: Ja yúan ní ka'an-ri jín-ró ja ní ñn ñayivi m̄a kúu kii-i nuu-ri, nú tú ní jatú'un máa Táa-ri, áchí-ya.

66 Yúan-na te kua'a cháa káskuá'a jín-yá, n̄i kanakaka yátá-de, te tuká-ni ní kájika-de jín-yá.

Ja ní ka'an ndaa Pedro

67 Te n̄i ka'an Jesús jín máa ndí'uxí uu cháa-ún: Te róo suni kingoyo-ró káku-ri náun, áchí-ya.

68 Te n̄i ka'an Simón Pedro: Táta, ndé nuu kingoyo-ná, chi máa-ni kúu I'a jani tu'un ndasa kuchaku-ná ní káni.

69 Te kájiní-ná te kákandíja-ná ja máá-ní kúu Cristo, Se'e Dios, I'a chakú, áchí-de.

70 Te nì ka'an Jesús jíin-de: Tú ní káji-rì ndí'uxí uṽ-ro náún. Te ìn-ró kúu kui'na. Achí-ya.

71 Te súan nì ka'an-ya sikí Judas Iscariote, se'e Simón. Chi cháa yá'a, nastúu-de-ya. Te ìn tá'an ja uxí uṽ-ún kúu-de.

7

Viko vé'e enramada

1 Te nì kuu taká tiñu yá'a. Te jíka kuu Jesús ñuu Galilea. Te tú kuní-ya káka kuu-ya ñuu Judea, chi cháa judío kándúkú-de modo ka'ni-dé-ya.

2 Te a nì kuyani viko vé'e enramada, ja kúu ìn viko ñáyivì judío.

3 Te nì kaka'an ñani-ya jíin-yá: Kenda-ró yá'a te kí'in-ro ñuu Judea va'a-ga, náva'a cháa káskuá'a jíin-ró ná kuní-de ná tiñu sá'a-ró.

4 Nú kuní ìn cháa ja kuichá tu'un-de, naja sá'a sa'í-de tiñu. Te nú tiñu yá'a sá'a-ró, te stá'an ndijin-ro máá-ró nú ñáyivì núsáá, áchí-de jíin-yá.

5 Chì ni ñani-ya, tú kájatú'ún-de-ya.

6 Yúan-na te nì ka'an Jesús jíin-de: Té chá'an-ga ja kivi-rí. Ko kivi máá-ró, chi a nì cháa.

7 Ma kúu koto u'u ñáyivì róó, ko jíto u'u-i ruu, chì ká'an-rì tu'un ndaa máá ñáyivì ja máni tiñu ñáá kásá'a-i.

8 Kaa máá-ró kuángoyo-ró víko-ún. Máá-rí chi ma kí'in-rì viko-ún vina, chì té ja-ga kivi-rí. Achí-ya.

9 Te nì ka'an-ya tú'un yá'a jíin-de. Te nì kendoo-ni-ya ñuu Galilea.

10 Te nì kaa ñani-ya kája'an. Yúan-na te suni nì kaa máá-yá kuá'an-ya víko-ún, ko tú ní stá'an ndijin-ya máá-yá, chì sa'í-ni nì ja'an-ya.

11 Te cháa judío, kánandúkú-de-ya víko-ún. Te káka'an-de: Ndénu kánde cháa-ún, áchí-de.

12 Te xaan ní kuvaa tu'un-ya nú ñáyivì-ún, chì sava-i nì kaka'an-i: Cháa va'a kúu-de. Te sava-ga-i nì kaka'an-i: Túu, chì xndá'ú-de ñáyivì, áchí-i.

13 Ko ni ìn-i tú ní káka'an ndijin-i tu'un-ya, chì káyú'ú-i cháa judío.

14 Te sava viko, nì kaa Jesús kua'an-ya vé'e iì, te nì stá'an-ya tú'un.

15 Te nì kánaa iní cháa judío kánde'é-de: Ndasa jiní cháa yá'a letra, chì tú ní skuá'a-de, áchí-de.

16 Yúan-na te nì ka'an Jesús: Tu'un stá'an-rì nasu máá-rí xín, chi tu'un I'a nì tájí ruu vai-rì kúu.

17 Ìn cháa, nú kuní-de sá'a-de tiñu kuní Dios, cháa-ún, juku'un inì-de tu'un stá'an-rì, nú onde nuu Dios vai, xí já ní kiñi'in máá-rí kúu, áchí-ya.

18 Cháa ká'an tu'un máá-de, ndúkú-de ja ndúñá'nu máá-de. Ko nú ìn cháa ndúkú-de ja ndúñá'nu cháa nì tájí-de vai-de, cháa yá'a kúu cháa ndaa, te tú naún tu'un ñáá ío inì-de.

19 Moisés, nì ja'a-de ley nuu-ro jíná'an-ró xí túu. Ko tú ni ìn-ró káskíkuu ley-ún. Naja kákuñi-ro ká'ni-ro ruu. Achí-ya jíin-de.

20 Te nì kaka'an ñáyivì kuá'a-ún: Tá'an-ro tachí. Ndéja kuní ka'ni róó. Achí-i.

21 Te nì ka'an Jesús jíin-i: Nì sá'a-rì ìn tiñu, te ndivii-ro ní kánaa iní-ro kánde'é-ró.

22 Jandáa, Moisés nì ja'a-de ley xitì ndúu-ro jíná'an-ró. Ko nasu já ní kuu inì Moisés, chì ja ní kuu inì ndiyi táa-ro kúu. Te kivi ndétatú káxitì ndúu-ro.

23 Te nú káxitì ndúu-ro máá kivi ndétatú, náva'a skíkuu ley Moisés, te naja kákitì inì-ro núu-rí ja ní násáva'a iì-rì ìn cháa kivi ndétatú núsáá.

24 M̄a kóso nínu-ni t̄u'un ká'an-ro, ch̄i sua ná nándúkú víi-ro t̄u'un ndaa. Achí-ya jíin-i.

25 Yúan-na te n̄i kaka'an sava ñáyivi ñúu Jerusalén: Nasu cháa yá'a kúu ja kánandúkú-de ka'ni-dé náún.

26 Te yá'a ndé'é-ró ká'an ndijin-de. Te tú naún t̄u'un káka'an jíin-de. Sanaa te n̄i kundaa in̄i cháa kakuñá'nu ja cháa yá'a kúu Cristo.

27 Ko cháa yá'a, a kájiní-yo-dé, jíin ndé ñuu vai-de: Ko ja cháa Cristo, ni ñin-yó, ma kuní-yo ndéchi kí-ya. Achí-i.

28 Yúan-na te n̄i ka'an jaa Jesús in̄i ve'e ij, hora stá'an-ya t̄u'un: A kájiní-ro rúu, te kájiní-ro ndé ñuu vai-ri. Tú vai-ri ja sikí máa-rí, ko ñin I'a ndaa n̄i tájí rúu vai-ri. Te tú kájiní-ro I'a-ún.

29 Ko máa-rí, ch̄i jiní-ri-ya, te onde nuu máa-yá vai-ri, ch̄i n̄i tájí-yá ruu vai-ri, áchí-ya.

30 Yúan-na te n̄i kándúkú ndéé-de ja kátin-de-ya. Ko tú ni ñin-de ní kenda'a-dé-ya, ch̄i té jaa-ga hora-ya.

31 Te n̄i kakandíja kua'a ñáyivi t̄u'un n̄i ka'an-ya. Te n̄i kaka'an-i: Nú ná cháa máa Cristo, te sá'a-ga-ya tuní vásá ja sá'a cháa yá'a náún, áchí-i.

32 Te cháa fariseo, n̄i kajini so'o-de ja ñáyivi kuá'a-ún súan káka'an-i t̄u'un-ya. Te sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, n̄i katájí-de policía ja kátin-de-ya.

33 Te n̄i ka'an Jesús: Yaku-na kivi kúnchaa-ri jíin-ró jíná'an-ró. Te no'on-ri nuu I'a n̄i tájí rúu vai-ri.

34 Te nándúkú-ró rúu. Te ma nání'in-ro rúu. Te ma kúu jaa koyo-ró núu kúnchaa-ri. Achí-ya.

35 Yúan-na te n̄i kaka'an cháa judío: Te ndénu kí'in cháa yá'a ja má nání'in-yo-dé. Xí kí'in-de nuu ñáyivi-yo ja ní kajicha nuu in̄i ñuu Grecia, te stá'an-de t̄u'un nuu ñáyivi ñúu Grecia-ún náún.

36 Naún t̄u'un kúu ja ní ka'an-de yá'a: Nándúkú-ró rúu, te ma nání'in-ro rúu, te ma kúu jaa koyo-ró núu kúnchaa-ri, áchí.

37 Te kivi jínu viko-ún, ja kúu kivi kúká'nu viko, te n̄i ndukuiñi Jesús. Te n̄i ka'an jaa-ya: Nú ndé ñin ñáyivi jichí nducha, te ná kí-i nuu-rí te ko'o-i-cha.

38 Nú ñin ñáyivi kándíja-i ruu, yucha nducha chakú kaka in̄i-i, nátu'un ká'an tutu ij. Achí-ya.

39 Súan n̄i ka'an-ya t̄u'un Espiritu ja ní'in ñáyivi kákandíja-i-ya. Ko té chaa-ga Espiritu Santo. Ch̄i té chá'an-ga nduñá'nu luu Jesús.

Ja ní kusin-i sikí-ya

40 Te sava ñáyivi kuá'a-ún, n̄i kajini so'o-i t̄u'un yá'a. Te n̄i kaka'an-i: Jandaa ja máa cháa jáni t̄u'un Dios kúu cháa yá'a, áchí-i.

41 Te sava-ga-i n̄i kaka'an-i: Chaa yá'a kúu Cristo. Ko sava-ga-i n̄i kaka'an-tu-i: Onde ñuu Galilea kii Cristo náún.

42 Á tú ká'an tutu ij, ja kí Cristo onde tata David onde ñuu Belén nuu ní nchaa máa David, áchí-i.

43 Yúan-na te n̄i kastátá'an ñáyivi ja sikí-ya.

44 Te sava-i, katin-i-ya kákuñi-i. Ko tú ni ñin-i ní kenda'a-í-ya.

45 Te policía-ún, káno'on nuu sutú ñá'nu jíin núu cháa fariseo. Te máa-ún, n̄i kaka'an jíin policía: Naja tú ní cháa-de jíin-ró, áchí.

46 Te n̄i kaka'an policía-ún: Tú kuti ní ñin cháa ká'an nátu'un ká'an cháa yúan, áchí.

47 Te n̄i ka'an cháa fariseo jíin-de: Te suni n̄i xndá'ú-de róo jíná'an-ró náún.

48 A n̄i kandíja ñin cháa kuñá'nu xí ñin cháa fariseo nuu-dé náún.

49 Aa, ñáyivi yúkú yá'a ja ná tú kájiní kuti-í ley, ná tají-i, áchí.

⁵⁰ Te Nicodemo, chaa n̄i kii nuu-yá akuúa-ún, suni ñn chaa fariseo kúu-de. Te n̄i ka'an-de.

⁵¹ Naún áchí ley. Kuu nakuxndíi-yó siki ñn chaa, te nú tú xna'an-ga kuni so'o-yó tú'un ká'an-de, jíin nú tú ndúkú víi-yo naún tiñu sá'a-de náún. Achí-de.

⁵² Te n̄i kaka'an: Te róó, suni onde ñuu Galilea vai-ró náún. Nandúkú vá'a te kuni-ro já ondé ñuu Galilea tú kenda kuti ní ñn chaa jáni tu'un Dios. Achí.

⁵³ Te kuano'on-dé ná ve'e ná ve'e-de.

8

Ña'an ní ísíki ncháa-ña

¹ Te n̄i kee Jesús kua'an-ya yúku Olivos.

² Te ja kuákundijin te n̄i chaa tuku-ya vé'e ij. Te ndivii ñáyivi ní chakoyo-i nuu-yá. Te n̄i jungoo-ya, te n̄i stá'an-ya tú'un nuu-í jíiná'an-i.

³ Yúan-na te chaa fariseo jíin cháa káchaa tutu, n̄i kakinchaka-de ñn ña'an ísíki ncháa tá'an. Te n̄i jani-de-ña má'ñú-i.

⁴ Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Maestro, n̄i kani'in-ná ña'an yá'a máá núu tíñu ísíki ncháa-ña.

⁵ Te nuu ley n̄i tá'ú Moisés tiñu nuu-yo já kuá'a-yó yúu xiní ña'an kásá'a súan. Te máá-ní, ndasa kachi-ní, áchí-de.

⁶ Ko n̄i kaka'an-de tu'un yá'a ja kájito ncháa-de-ya, náva'a kuu kakan-de kuachi siki-yá. Ko Jesús, n̄i jaxin-ya máá-yá. Te n̄i chaa-ya núu ñú'un jíin xiní ndá'a-yá.

⁷ Te kájika tu'ún kájika tu'ún-de-ya. Te n̄i ndukani-ya máá-yá. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Te nú ndé ñn máá-ró tú ío kuachi, te róó kúu ja xná'an-ga kua'a yuu xiní-ña núsáa, áchí-ya.

⁸ Te n̄i nakuaxin-ya máá-yá. Te n̄i chaa tuku-ya núu ñú'un.

⁹ Te n̄i kajini so'o-de ja súan n̄i ka'an-ya. Te n̄i kanakani u'u inji-de. Te ñn-ni-de ñn-ni-de n̄i kenda koyo-de kaja'an-de. N̄i kejá'á ondé chaa ñá'nu-ga te onde n̄i ndi'i-na. Te n̄i kendo máá ñn-na Jesús jíin ña'an kándij ma'ñú-ún.

¹⁰ Te Jesús, n̄i ndukani-ya máá-yá. Te tuká ni ñn-de ní jiní-ya, chi máá-na ñasí'í-ún. Te n̄i ka'an-ya jíin-ña: Súchi, ndéchi kaja'an chaa kájukan kuachi siki-ro. Tuká ni ñn-de sání'in róó náún. Achí-ya.

¹¹ Te n̄i ka'an-ña: Ni ñn-de Táta, áchí-ña. Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Ni ruu, tú sání'in-ri kuachi-ró: Kuá'án, te ma sá'a-ga-ro kuachi, áchí-ya.

Jesús kúu ja stúun inji ñuyívi

¹² Te inga jínu n̄i ka'an tuku Jesús jíin ñáyivi: Máá-rí kúu luz ja stúun inji ñuyívi. Ndé ñáyivi kúndikin ruu, te tú kaka-i ñuñáa, chi sua kuñava'a-i luz ja kúchaku-i sá'a.

¹³ Yúan-na te chaa fariseo n̄i kaka'an-de jíin-yá. Róó ká'an-ro tú'un máá-ró. Tú ío ndaa tu'un ká'an-ro. Achí-de.

¹⁴ Te n̄i ka'an Jesús: Vasa ká'an-ri tu'un máá-rí, ko ío ndaa tu'un ká'an-ri, chi jiní-ri ndénu vái-ri, te ndénu kí'in-ri. Ko róó, ni tú kájiní-ro ndénu vái-ri, ni ndénu kí'in-ri.

¹⁵ Máá-ró, cuenta chaa jíto ncháa-ro ndasa ío. Ko ruu, tú jíto ncháa-ri ndasa káa ni ñn ñáyivi.

¹⁶ Te nú ndúkú-rí ndasa káa, te kenda ndaa tu'un sá'a-ri, chi tú sá'a máá ñn-ri, chi onde jíin máá Táa-ri, I'a n̄i tájí rúu vai-ri.

¹⁷ Te yóso núu tutú ley máá-ró, ja nú ka'an uu testigo, te ío ndaa tu'un-ún.

¹⁸ Ruu, ká'an ndaa-ri tu'un-ri. Te suni máá Táa-ri, I'a n̄i tájí rúu vai-ri, kúu inga testigo-ri. Achí-ya.

19 Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Ndénu kánchaa Táa-ro, áchí-de. Te n̄i ka'an Jesús: Tú kájin̄i-ro rúu ni Táa-ri. Te nú ní kájin̄i-ro rúu, suni kun̄i-ro Táa-ri núú, áchí-ya.

20 Tu'un yá'a n̄i ka'an Jesús nuu kásoko-í xu'un nini sta'an-ya iní ve'e ii. Te tú ni ñin-i ní t̄in-i-ya, chí té cha'an-ga jaá hora-ya.

21 Te n̄i ka'an tuku Jesús jíin-de: Ruu, chí ki'in-ri. Te nandúkú-ro rúu ko ndíso-ro kuáchi-ro kúu-ro, te ma kúu jaá koyo-ro núu kí'in-ri, áchí-ya.

22 Yúan-na te n̄i kaka'an chaa judío: Naja ká'an-de: Ma kúu jaá koyo-ro núu kí'in-ri. Á ka'ni-dé máa-de ja súan. Achí-de.

23 Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Máa-ro íchi véé vái koyo-ro, te ruu chí onde nuu súkún vái-ri. Máa-ro kákuu chaa ñuyívi yá'a, ko ruu nasu chaa ñuyívi yá'a kúu-ri.

24 Ja yúan ní ka'an-ri jíin-ró, ja ndíso-ro kuáchi-ro kúu-ro. Chí nú tú kákandíja-ró já máa-rí kúu I'a, te kundiso ná'in-ró kuáchi-ro kúu-ro. Achí-ya.

25 Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Te róó, ndé chaa kúu-ró, áchí-de. Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Máa-rí kúu ja ní ka'an-ri jíin-ró onde xnáñúú.

26 Te sik̄i máa-ro ío kua'a-gá tu'un ka'an-ri, jíin já kána jíin-rí nuu-ro. Ko I'a n̄i táji rúu vai-ri kúu I'a ndaa. Te tu'un ká'an-ri nuu ñuyívi yá'a kúu tu'un n̄i jini so'o-ri n̄i ka'an máa-yá. Achí-ya.

27 Ko tú ní kájuk̄u'un in̄i-de ja ká'an-ya tú'un máa Táa-yo jíin-de.

28 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Onde nú n̄i kajata kaa-ró máa Sé'e chaa, yúan-na te kun̄i-ro já máa-rí kúu, te tú naún sá'a-ri ja máa-rí, chí ká'an-ri tu'un n̄i stá'an máa Táa-ri nuu-ri.

29 Chí I'a n̄i táji rúu vai-ri kánchaa-ya jíin-rí. Tú xndóo-ya rúu, chí sá'a ná'in-rí tíñu játa'an in̄i máa-yá. Achí-ya.

30 Te ja ní ka'an-ya tú'un yá'a, te kua'a xaan-dé n̄i kákandíja-de-ya.

Se'e Dios jíin sé'e kui'na

31 Te n̄i ka'an Jesús jíin chaa judío ja kákandíja-ún: Te nú kendoo n̄i'in-ró jíin tú'un-ri, te kuu-ró chaa skuá'a ndija jíin-rí.

32 Te juku'un in̄i-ro jíin tú'un ndaa, te koo libre-ro sá'a tu'un ndaa-ún. Achí-ya.

33 Te n̄i kaka'an-de jíin-yá: Tata Abraham kákuu-ri, te tú kájatíñu kuti-rí nuu ní ñin ñayívi. Naja ká'an-ro: Koo libre-ro, áchí-de.

34 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Jandaa ká'an-ri jíin-ró, ja táka chaa sá'a kuachi, máni mozo kuachi kúu-de.

35 Te ñin mozo, tú kéndoo-de in̄i ve'e ní káni, ko se'e, chí kéndoo-i in̄i ve'e ní káni.

36 Núsáa te nú koo libre-ro sá'a máa Sé'e, te a n̄i kákuu libre ndija-ró.

37 A jin̄i-ri ja ñin tata Abraham kákuu-ró, ko ka'ni-ro rúu kákuu-ri, chí tú kákuu'un in̄i-ro tú'un ká'an-ri.

38 Ruu ká'an-ri tu'un n̄i jin̄i-ri nuu Táa-ri. Te suni máa-ró kásá'a-ró tíñu n̄i kájin̄i so'o-ró núu táa máa-ró. Achí-ya.

39 Te n̄i kaka'an-de: Táa-ri kúu Abraham, áchí-de. Te n̄i ka'an Jesús: Te nú se'e Abraham kákuu-ró núú, te tíñu n̄i sá'a Abraham suni sá'a máa-ró núú.

40 N̄i jini so'o-ri tu'un ndaa nuu Dios, te n̄i ka'an-ri tu'un-ún jíin-ró. Ko máa-ró, kákuu-ri ká'ni-ro rúu. Ko nasu tíñu súan ní sá'a Abraham.

41 Máa-ró kásá'a-ró tíñu máa táa-ro, áchí-ya jíin-de. Yúan-na te n̄i kaka'an-de: Máa-rí, tú ní kákaku téné-rí. Ío ñin-ni táa-ri. Dios kúu-ya. Achí-de.

⁴² Te ni ka'an Jesús: Te nú táa-ro kúu Dios, te kumaní ndíja-ró jíin-rí núú. Chì onde nuu Dios ni kenda-ri. Na tú vai-ri ja máa-rí, chì máa-yá ni tájí-yá ruu vai-ri.

⁴³ Naja tú kájuku'un ini-ro tú'un ká'an-ri núsáa. Kuachi ja tú kákanda-ró kúni so'o-ró tú'un-ri.

⁴⁴ Máa-ró kákuu se'e táa-ro kuí'na. Te skíkuu-ró tíñu kuní táa-ro kákuni-ro. Máa-de, ni ja'ni-dé ndiyi onde xnáñúú. Te tú ní kándijì ni'in-de jíin tú'un ndaa, chì tú kuti ní ìn tu'un ndaa ñú'un ini-de. Te nú ká'an-de tu'un xndá'ú, tu'un máa-de ká'an-de, chì ja xndá'ú ñáa kúu-de. Te onde chì máa-de káku taká tu'un tú'un.

⁴⁵ Ko ruu, ká'an-ri tu'un ndaa. Te ja yúan tú kákandíja-ró rúu.

⁴⁶ Ndé ìn róó ndini'in kuachi sikí-rí núsáa. Te nú ká'an ndaa-ri, naja tú kákandíja-ró rúu.

⁴⁷ Ñayivi kákuu se'e Dios, káchu'un ini-i tu'un Dios. Ja yúan tú káchu'un ini máa-ró, chì nasu sé'e Dios kákuu-ró, áchí-ya jíin-de.

⁴⁸ Yúan-na te ni kaka'an chaa judío: Ndaa káka'an-ri ja cháa ñuu Samaria kúu-ró, te tá'an-ro tachí, áchí-de jíin-yá.

⁴⁹ Te ni ka'an Jesús: Tú tá'an-ri tachí, chì sua jándatu-ri nuu Táa-ri. Te máa-ró tú káka'an jíñú'ún-ró jíin-rí.

⁵⁰ Te tú ndúkú-rí ja ndúñá'nu-ri. Dios kúu I'a sá'a, te ndé'é-yá ndasa káa.

⁵¹ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ndé ñayivi skíkuu tu'un ká'an-ri, ma kúu kuti-í. Achí-ya.

⁵² Te chaa judío, ni kaka'an-de: Vina te ni kajini-ri ja tá'an-ro tachí. Abraham jíin cháa kájani tu'un Dios, ni kaji'i-de. Te róó áchí-ro: Ja skíkuu tu'un ká'an-ri, ma kúu kuti.

⁵³ Ni jíi táa-yo Abraham. Te ñá'nu-ga kúu-ró vása máa-de náún. Te suni ni kaji'i chaa ni jani tu'un onde sáa, te ndé chaa sá'a-ró máa-ró núsáa. Achí-de jíin-yá.

⁵⁴ Te ni ka'an Jesús: Te nú ruu sáñá'nu-ri máa-rí, te nduñá'nu sáni-ri núú. Máa Táa-ri kúu I'a sáñá'nu ruu. Te máa-ró káka'an-ro já I'a-ún kúu Dios máa-ró.

⁵⁵ Te tú kájinì kuti-ro núu-yá. Ko ruu, chì jiní-ri nuu-yá. Nú ká'an-ri jíin-ró já tú jiní-ri-ya, te kuu-ri chaa xndá'ú ñáa nátu'un máa-ró jíná'an-ró núú. Ko jiní ndija-ri-ya. Te skíkuu-ri tu'un ká'an-ya.

⁵⁶ Táa-ro Abraham, ni kusii iní-de kuni-de kivi cháa-ri. Te a ni jiní-de. Te a ni kusii iní-de. Achí-ya.

⁵⁷ Yúan-na te ni kaka'an chaa judío jíin-yá: Aa, ni té koo-ga-ro úu xiko uxí kuia, te a ni jiní-ro núu Abraham náún, áchí-de.

⁵⁸ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-ri jíin-ró: A ío-ri onde ná té kaku-ga Abraham, áchí-ya.

⁵⁹ Yúan-na te ni káki'in-de yuu já kuá'a-de-ya. Ko máa Jesús ni sa'í-ni-ya. Te ni kenda-ya iní ve'e ii. Te ni ja'a-ya sáva ma'ñú-de, te kua'an-ni-ya.

9

Chaa ni kaku kuáa

¹ Te nini kua'an-ya, te ni jiní-ya núu ìn chaa kuáa onde kivi ní kaku-de.

² Te chaa káskuá'a jíin-yá, ni kajika tu'un-de-ya: Maestro, naja ní kaku kuáa cháa yá'a. Kuachi máa-de xí kuáchi táa-de kúu náún, áchí-de.

³ Te ni ka'an Jesús: Nasu kuáchi máa-de, ni nasu kuáchi táa-de kúu. Chì sua ja ná sátiñu ndijin Dios jíin-de.

⁴ Kánúú sá'a-ri tiñu I'a ni tájí rúu vai-ri, nini ío ndúú. Chì nú ná kuáa, te ma kúu sátiñu-yó.

⁵ Nini kánde-ri inì ñuyívi, te luz ñuyívi kúu-ri. Achí-ya.

⁶ Súan ni ka'an-ya. Te ni tivì sì'ví-yá nuu ñú'un. Te ni sá'a-ya ndé'yu jín tísì'ví-yá-ún. Te ni jì'i-yá nde'yu-ún sikì ndúchi cháa kuáá-ún.

⁷ Te ni ka'an-ya jín-de: Kuá'án, te nakiti nuu-ro iní pila Siloé (ja kuní ka'an, ndajá'a). Te ni kee-de kua'an-de. Te ni nakiti nuu-dé, te ni ndundijin-ni nuu-dé vai ndii-de.

⁸ Yúan-na te taká tá'an-de, jín taká ja á ni kajini ja cháa kuáa kúu-de núú, ni kajika tu'ún tá'an: Á nasu cháa yá'a kúu ja ncháa-ni te jikán caridad núú, achí.

⁹ Te sava ni kaka'an: Suu-de kúu, achí. Te sava tuku ni kaka'an: Súan jito-de nátu'un cháa-ún, achí. Ko máa-de ni ka'an-de: Máa-rí kúu, achí-de.

¹⁰ Yúan-na te ni kajika tu'ún-ún-de: Ndasá ni nanuña nduchi-ro núsáa, achí.

¹¹ Te ni ka'an-de: Ìn cháa nání Jesús, ni sá'a-de nde'yu. Te ni jì'i-dé nduchi-rí. Te ni ka'an-de jín-rí: Kuá'án nuu pila Siloé, te nakiti nuu-ro, achí-de. Te ni ja'an-ri, te ni nakiti nuu-rí, te ni ndundijin-ni nuu-rí, achí-de.

¹² Yúan-na te ni kaka'an jín-de: Ndénu kánde cháa-ún, achí. Te ni ka'an-de: Na kútuní, achí-de.

¹³ Yúan-na te ni kajanchaka cháa ni kakuáa-ún nuu fariseo.

¹⁴ Te kivì ndétatú kúu kivì ní sá'a Jesús nde'yu-ún ja ní nakuña-ya ndúchi-dé.

¹⁵ Te fariseo, suni ni kajika tu'ún ndasa ni ndundijin nuu-dé. Te ni ka'an-de jín: Ni jì'i-dé nde'yu sikì ndúchi-rí, te ní nakiti nuu-rí, te ni ndundijin-ni nuu-rí, achí-de.

¹⁶ Yúan-na te sava fariseo ni kaka'an: Cháa-ún, nasu onde nuu Dios vai-de, chi tú chíñú'ún-de kivì ndétatú, achí. Ko ni kaka'an sava-ga: Nú ìn cháa ío kuachi kúu-de, te ndasa kuu sá'a-de taká tuni yá'a, achí. Te ni kastátá'an máa jíná'an.

¹⁷ Te ni kaka'an tuku jín cháa kuáa-ún: Róó, naún kachí-ro sikì cháa ni nakuña nduchi-ro núsáa, achí. Te máa-de ni ka'an-de: Ìn cháa jáni tu'un Dios kúu-de, achí-de.

¹⁸ Ko tú ní kákandíja judío ja á ni ndundijin nuu-dé ni ja ní kuu-de cháa kuáa núú. Te ni kakana xinì táa náa cháa ja ní ndundijin nuu.

¹⁹ Te ni kajika tu'ún-ún-de: Ya'á kúu se'e-ró, ja ní kaku kuáa kaka'an-ro náún. Núsáa te ndasa ni ndundijin nduchi-dé vina, achí.

²⁰ Te ni kaka'an táa-de: Kájini-ri ja cháa yá'a kúu se'e-ri, ja ní kaku kuáa núú.

²¹ Ko tú kajini-ri ndasa ni ndundijin nuu-dé vina. Ni tú kájini-ri ndé cháa ni nakuña nduchi-dé. Kaka tu'ún máa-ró-de, chi cháa ñá'nu kúu-de, te ná kástu'ún máa-de ja máa-de. Achí-de.

²² Súan ni kaka'an táa-de, chi káyu'ú-de kájito-de judío. Chì judío, a ni kasánda ja nú ndé ñayívi ká'an ndaa ja máa-yá kúu Cristo, te kiñi'in-i ki'in-i yata vé'e sinagoga.

²³ Ja yúan ní kaka'an táa-de: A ñá'nu-de, kaka tu'ún máa-ró-de, achí-de.

²⁴ Yúan-na te inga jínu ni kakana xinì cháa ni kakuáa-ún. Te ni kaka'an jín-de: Ná nákana jaa-ró Dios, chi cháa yúan a kájini-yo já cháa ío kuachi kúu-de, achí.

²⁵ Yúan-na te máa-de ni ka'an-de: Nú ío kuachi-de xí naún, tú jiní-ri. Ko ío ìn ja jiní-ri. Chi cháa kuáa ní kuu-ri núú, te vina ni ndundijin nuu-rí. Achí-de.

²⁶ Te ni kajika tu'ún tuku-de: Ndasá ni sá'a-de jín-ró. Ndasá ni nakuña-de nduchi-ro núsáa vii. Achí.

²⁷ Te ni ka'an-de jín: A ni kuu ni kastu'ún-rí nuu-ro te tú kachu'un ini-ro. Naja kákuni-ro kúni so'o-ró ingá jínu. Suni skuá'a-ró jín-de kákuni-ro náún.

Achí-de.

²⁸ Te n̄i kakit̄i in̄i nuu-dé. Te n̄i kaka'an jíin-de: Máá-ró skuá'a-ró jíin-de. Ko ruu, ch̄i káskuá'a-rí tu'un Moisés.

²⁹ Kájini-r̄i ja ní ka'an Dios jíin Moisés. Ko chaa j̄an, tú kájini-r̄i ndénu vái-de, áchí.

³⁰ Te n̄i ka'an máá cháa-un: Náa iní-r̄i ja súan káka'an-ro, chi vasa n̄i nakuña-de nduchi-rí te tú kájini-ro ndénu vái-de.

³¹ Te a kájini-ro já Dios tú jíni so'o-ya ká'an ñayivi ío kuachi. Ko nú ndé in̄i ñayivi chiñú'ún-i Dios te sá'a-i ja kuní-ya, nuu ñayivi-ún jíni so'o-ya.

³² Onde n̄í vái-yó na tú ní kájini so'o kuti-yo já in̄i chaa nakuña-de nduchi ingá chaa n̄i kaku kuáá.

³³ Te chaa yúan, nú tú vai-de onde nuu Dios, te ma kúu kuti sá'a-de núú. Achí-de.

³⁴ Te n̄i kaka'an judío: Róo, ch̄i ío kuachi-ró ondé kivi ní kaku-ró, te stá'an-ro tú'un nuu máá-rí náún, áchí jíin-de. Te n̄i kakeñi'in-de kua'an-de.

³⁵ Te n̄i jini tu'un Jesús ja ní kakeñi'in-de kua'an-de, te n̄i nani'in-yá-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Á kándija-ró Sé'e Dios, áchí-ya.

³⁶ Te n̄i ka'an-de: Ndé chaa kúu-de náva'a kándija-ná-de vii, táta, áchí-de.

³⁷ Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: A n̄i jini-ro núu-yá. Te chaa ká'an jíin-ró, máá-yá kúu, áchí-ya.

³⁸ Te n̄i ka'an-de: Kándija-ná Táta, áchí-de, te n̄i chiñú'ún-de-ya.

³⁹ Te n̄i ka'an Jesús: Vai-r̄i in̄i ñuyivi yá'a ja náku-xndí-r̄i siki ñayivi. Náva'a taká ja kakuáá, te ndundijin nuu, te taká ja ndijin nuu, te kukuáá. Achí-ya.

⁴⁰ Te ká'in sava fariseo jíin-yá. Te n̄i kajini so'o tu'un yá'a. Te n̄i kaka'an jíin-yá: Suni chaa kuáá kakuu-r̄i náún, áchí.

⁴¹ Te n̄i ka'an Jesús jíin: Nú chaa kuáá kakuu-ró, te ma kóo kuachi-ró núú. Ko vina chi n̄i kaka'an-ro, kájini-r̄i, áchí-ro, te ja yúan kendo kuachi-ró jíin-ró.

10

Tu'un máá-yá jíin r̄i

¹ Jandáa ká'an-r̄i jíin-ró: Nú ndé chaa tú kivi-de ichi yujákú r̄i, ch̄i sasua káa-de kivi-de inga lado, chaa-ún kúu natoó jíin ñakuí'ná.

² Ko chaa kivi ichi yuxé'é, chaa-ún kúu chaa ndito r̄i.

³ Te chaa ndito yuxé'é, júña-de yuxé'é já kivi chaa-ún. Te r̄i-ún, kájini so'o-t̄i já ká'an-de. Te kána-de xin̄i r̄i máá-de jíin sí'ví-tí, te kiñi'in-de-t̄i.

⁴ Te nú n̄i kiñi'in-de taká r̄i máá-de, te yoxnúú-de nuu-t̄i. Te máá r̄i-ún káindik̄in-t̄i-dé, ch̄i kánakun̄i-t̄i ká'an-de.

⁵ Ko ma kúndik̄in-t̄i yatá in̄i chaa jíká, ch̄i sua kunu-t̄i kóto-t̄i-dé, ch̄i tú kájini-t̄i modo ká'an chaa jíká-ún, áchí-ya.

⁶ N̄i ka'an Jesús tu'un yatá yá'a jíin-de. Ko tú ní kájuku'un in̄i-de jíin tú'un n̄i ka'an-ya jíin-de.

⁷ Te n̄i ka'an tuku Jesús jíin-de: Jandáa ká'an-r̄i jíin-ró jíná'an-ró: Máá-rí kúu nátu'un yujákú r̄i.

⁸ Taká chaa n̄i kikoyo xna'an-ga vásá ní chaa-r̄i, ñatoó jíin ñakuí'ná kakuu-de, ko tú ní kájanat̄u r̄i-ún modo n̄i kaka'an-de.

⁹ Máá-rí kúu nátu'un máá yuxé'é. Nú ndé ñayivi kivi ichi-rí, kaku-i. Te kivi-i te ndenda-i, te ni'in-í icha kee-í.

¹⁰ In̄i ñakuí'ná, máni ja sakuí'ná-de, te ka'ni-dé, te xnáa-dé vai-de. Ko ruu, chi vai-r̄i ja ná kúchaku-i, te suni kuchaku jíñú'ún-i.

11 Máá-rí kúu l'a ndító va'a rií. Nú ndé cháa ndító va'a-de rií, cháa-ún koto-de-ti vasa kuu-de jíin-tí.

12 Ko ñn cháa kí'in ya'u, tú ndító va'a-de rií, chí nasu rií máá-de kákuu-ti. Te nú ni jini-de ja vái yi'i, te xndóo-de rií katñn-ún-tí, te skuní io rií.

13 Te cháa kí'in ya'u-ún, jínu-de, chí máni cháa kí'in ya'u kúu-de, te tú kúndá'ú ini-de rií.

14 Máá-rí kúu l'a ndító va'a rií. Te jini-ri nuu táká ri-ri. Te máá-tí, kájiní-ti rúu.

15 Nátu'un máá Táa-ri jini-ya rúu, te máá-rí jini-ri nuu Táa-ri. Te cháa ini-ri kuu-ri ja ri-ri.

16 Suni ñáva'a-ri yaku-ga rií. Ko ñn ñn jakú ká'in-ti. Te jínu ñú'ún ja kiki'in-ri kiti-ún, te kuni so'o-ti tú'un ká'an-ri. Te koo ñn-ni tiku'ni-ti. Te ñn-ni ja koto-ti.

17 Kúndá'ú ini Táa-ri ruu, chí cháa ini-ri kuu-ri náva'a naschakú-ri máá-rí.

18 Ni ñn ma kúu ka'ni rúu, chí máá-rí kúu ja já'a tu'un kuu-ri. Nú kuni-ri, te kuu kuu-ri, te nú kuni-ri, te kuu nachaku-ri, chí súan ío fuerza-ri. Tiñu yá'a ni tá'ú máá Táa-ri nuu-ri. Achí-ya.

19 Te judío ni kastátá'an tuku sikí tú'un yá'a.

20 Te kua'a, ní kaka'an: Tá'an-de tachí káni, te kátachí-dé. Naja kájiní so'o-ró tú'un ká'an-de, áchí.

21 Te sava-ga ni kaka'an: Nasu tú'un cháa kátachí ká'an-de. Kuu nakuña ñn tachí káni nduchi cháa kuáa náún. Achí.

Sikí já kiti ini judío nuu Jesús

22 Te ni kuu kivi víko já ndúndoo ndatíñu ini ñuu Jerusalén. Te tiempo viko víjin kúu.

23 Te Jesús, kua'an-ya, vai-ya iní ve'e ii, ini portal Salomón.

24 Te cháa judío, ni kandutíyúu-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de jíin-yá: Nasaa kivi sténdatu-ró ini-ri. Te nú máá-ró kúu Cristo, kachí káji núu-ri jina'an-ri, áchí-de.

25 Te ni ka'an Jesús jíin-de: A ni kastu'ún-ri nuu-ro te tú kákandíja-ró. Taká tiñu ja sá'a-ri jíin sí'ví Táa-ri, yuán kúu ja kaka'an ndaa tu'un-ri.

26 Tú kákandíja-ró, chí nasu rií máá-rí kákuu-ró, nátu'un ni ka'an-ri jíin-ró.

27 Ri-ri, chí káandatu-ti tú'un ká'an-ri. Te máá-rí jini-ri-ti jina'an-ti, te káindikín-ti rúu.

28 Te kuchaku-ti ñí káni sá'a-ri. Te ma náa kúti-tí. Te ni ñn ñayivi ma kúu kuancháa-i-ti ndá'a-rí.

29 Máá Táa-ri ni ja'a-ya-tí nuu-ri. Te ñá'nu-ga kúu-ya vásá táká ñayivi. Te tú ni ñn ñayivi kúu kuancháa-i-ti ndá'a Táa-ri.

30 Máá-rí jíin Táa-ri, ñn-ni kákuu-ri, áchí-ya.

31 Yúan-na te cháa judío, ni kaki'in tuku-de yuu já kuá'a-de-ya.

32 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Ni stá'an-ri kua'a tiñu va'a nuu-ro cuenta Táa-ri. Kuachi ndé ñn tiñu-ún kúu ja kuá'a-ró yúu rúu núsáa. Achí-ya.

33 Te ni kaka'an cháa judío: Nasu sikí tiñu va'a kúu ja kuá'a-yó yúu róo, chi kuachi ja ká'an ndiva'a-ró. Chí róo, cháa kúu-ró. Te sá'a-ró já Dios kúu-ró. Achí-de jíin-yá.

34 Te ni ka'an Jesús: Á nasu yóso tú'un núu ley máá-ró: Ni ka'an-ri ja súni Dios kákuu-ró, áchí.

35 Chi ni táji Dios tu'un-ya kuá'an nuu sáva cháa. Te ni skúnání-yá-de Dios. Te ma kúu ské'ichi-yo tutú ii.

³⁶ Núsáá te naja káka'an máá-ró já tú'un ndíva'a kúu ja ní ka'an-ri ja Sé'e Dios kúu-ri. Chì máá Táa-ri nì teta'an ndoo-ya rúu, te nì tájí-yá ruu vai-ri.

³⁷ Te nú tú sá'a-ri tiñu Táa-ri, ma kándíja-ró rúu.

³⁸ Ko nú sá'a-ri, vasa tú kándíja-ró rúu, ko ná kándíja-ró tíñu-ún náva'a kunj-ro te kandíja-ró já máá Táa-ri kánchaa-ya jíin-ri, te máá-ri jíin máá Táa-ri, áchí-ya jíin-de.

³⁹ Yúan-na te inga jíinu kándúkú ndéé-de katíin-de-ya. Ko nì kuxio-ya núu-dé kua'an-ya.

⁴⁰ Te nì naxió káva Jesús kua'an-ya ingá lado yucha Jordán, nuu ní skuánducha núu Juan. Te nì kanchaa-ya yúan.

⁴¹ Te nì kikoyo kua'a xáan ñáyivi núu-yá. Te nì kaka'an-i: Juan, jandáa tú ní sá'a-de nì in tuni. Ko ío ndaa taká tu'un nì ka'an-de cuenta chaa yá'a. Achí-i.

⁴² Te kua'a xáan-í nì kakandíja-i-ya yúan.

11

Ja ní nachaku Lázaro

¹ Te kú'u in chaa nání Lázaro ñuu Betania, nuu kúu ñuu María jíin kú'u-ña Marta.

² Te María-ún kúu ja ní chí'i aceite máá Jító'o-yo, te nì nasi'ichí-ña já'a-yá jíin íxi xiní-ña. Te chaa kú'u-ún kúu kua'a-ña Lázaro.

³ Te kua'a-de-ún, nì katáji-ña tú'un kua'an nuu-yá: Táta, kuni so'o-ní, chaa ja maní-ní jíin, kú'u-de, áchí-ña.

⁴ Te nì jini so'o Jesús. Te nì ka'an-ya: Kue'e yá'a, nasu kué'e kuu-de kúu. Chì sua sá'a ja ná nákana jaa-i Dios, náva'a nduñá'nu Se'e Dios sá'a máá kué'e-ún. Achí-ya.

⁵ Te kúmani Jesús jíin Marta jíin kú'u-ña jíin Lázaro.

⁶ Te nuu ní jini tu'un-ya já kú'u-de, te nì kendoo-ya yúan uu kivi núu kánchaa-ya-un.

⁷ Yúan-na, te nì ka'an-ya jíin chaa káskuá'a jíin-yá: Ná kí'on ñuu Judea inga jíinu, áchí-ya.

⁸ Te chaa káskuá'a-ún nì kaka'an-de jíin-yá: Maestro, vina a kándúkú ndéé chaa judío kua'a-de yuu ní. Te inga jíinu kí'in-ní yúan náún. Achí-de.

⁹ Te nì ka'an Jesús: Á tú ío uxí uu hora in ncháka. Chaa ja jíka ndúú, tú skáchi'i-de ja'a-dé, chí kúndijin nuu-dé ñuyivi yá'a.

¹⁰ Ko chaa jíka akuáa, skáchi'i-de ja'a-dé, chí tú kúndijin nuu-dé, áchí-ya.

¹¹ Súan nì ka'an-ya. Te vásá ní ka'an tuku-ya jíin-de: Amigo-yo Lázaro kixí-de. Kí'in-ri ja xndúkoo-ri-de nuu kixí-de. Achí-ya.

¹² Yúan-na te nì kaka'an chaa káskuá'a jíin-yá: Táta, nú kixí-de te nduva'a-de, áchí-de.

¹³ Ko súan nì ka'an Jesús ja á nì jíi-de. Te máá-de nì kajani iní-de ja kixí ndija-de.

¹⁴ Yúan-na te nì ka'an káji Jesús jíin-de: A nì jíi Lázaro, áchí-ya.

¹⁵ Te kúsi iní-ri ja róo jíná'an-ró, ja tú ní kánchaa-ri yúan, náva'a kandíja-ró. Ko vina ná kí'on núu-dé. Achí-ya.

¹⁶ Yúan-na te Tomás, chaa nání Dídimo, nì ka'an-de jíin tá'an-de, chaa káskuá'a: Suni ná kí'in-yo náva'a ná kúu ta'an-yo jíin-de, áchí-de.

¹⁷ Te nì chaa Jesús, te nì jiní-ya já ní kuu kuun kivi já á nì yuji Lázaro.

¹⁸ Te ñuu Betania kánchaa yani jíin ñuu Jerusalén, nátu'un uní kilómetro suu súan-ni kúu.

¹⁹ Te kua'a ñáyivi judío, nì kikoyo-i nuu Marta jíin núu María, ja kaka'an-i tu'un ndéé iní jíin-ña já kuá'a-ña.

20 Yúan-na te n̄i jini tu'un Marta ja vái Jesús. Te n̄i kenda-ña kuáta'an-ña-yá. Ko María, n̄i kendo-ña iní ve'e.

21 Te n̄i ka'an Marta jíin Jesús: Táta, nú ní kánchaa-ní yá'a te ma kúu kua'a-ná núú.

22 Te suni vina jiní-ná ja táka ja jikán-ní nuu Dios, te kua'a-ya núu-ní, áchí-ña.

23 Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Nachaku kua'a-ró, áchí-ya.

24 Te n̄i ka'an Marta jíin-yá: A jiní-ná ja náchaku-de kivi náchaku taká ndiyi onde ná jínu ñuyívi, áchí-ña.

25 Te n̄i ka'an Jesús: Máá-rí kúu I'a sá'a ja náchaku jíin já kúchaku ní káni. Ja kándija ruu, vasa a n̄i jíi, ko nachaku.

26 Te nú ndé ñayívi chakú-i te kándija-i ruu, ma kúu kuti-í. Á kándija-ró tú'un yá'a xí túu. Achí-ya jíin-ña.

27 Te n̄i ka'an-ña jíin-yá: Jaan Táta. A n̄i kándija-ná ja máá-ní kúu Cristo, Se'e Dios, ja kii iní ñuyívi, áchí-ña.

28 Te súan n̄i ka'an-ña. Te n̄i kee-ña kuá'an-ña. Te n̄i kana sa'í-ña xiní kú'u-ña María: Máá Maestro, a n̄i chaa-ya, te kána-ya xiní-ro, áchí-ña.

29 Te María, ja ní jini so'o-ña, n̄i ndukuiñi yachí-ña, te kua'an-ña núu-yá.

30 Ko Jesús, té jaa-ga-ya ondé ñuu, chi n̄i ndoo-ni-ya kánchaa-ya núu ní jata'an Marta-ún-ya.

31 Te kaxiukú ñayívi judío iní ve'e jíin María, kaka'an-i tu'un ndéé iní jíin-ña. Te n̄i kajini-i ja ní ndukuiñi yachí-ña kuá'an-ña. Te n̄i káindikín-i-ña, chi n̄i kaka'an-i: Onde yuvé'e añú kuánde'e-ña yúan.

32 Ko n̄i jaa María nuu kánchaa Jesús. Te n̄i jini-ña núu-yá. Te n̄i jukuiñi jíi-ña núu já'a-yá. Te n̄i ka'an-ña jíin-yá: Táta, nú ní kánchaa-ní yá'a, te ma kúu kua'a-ná núú, áchí-ña.

33 Yúan-na te n̄i jini Jesús ja ndé'e-ña jíin já kánde'e ñayívi judío vai koyo jíin-ña. Te n̄i jaka nuu iní-ya. Te n̄i ndukuí'a iní-ya.

34 Te n̄i ka'an-ya: Ndénu ní chindee-ró-de, áchí-ya. Te n̄i kaka'an-ña jíin-yá: Ña'an-ní te kuni-ní, áchí-ña.

35 Te n̄i nde'e Jesús.

36 Yúan-na te n̄i kaka'an ñayívi judío: Nde'é ná xa'an ní kundá'ú iní-de chaa-ún, áchí-i.

37 Ko n̄i kaka'an sava-i: Bueno n̄i nakuña chaa yá'a nduchi chaa kuáa. Á tú ní kuu sá'a-de ja má kúu Lázaro núú, áchí-i.

38 Te n̄i ndukuí'a tuku iní Jesús. Te n̄i chaa-ya yuvé'e añú-ún. Te ñn yau kava kúu. Te jika yú'u yaú-ún ndasú ñn yuu.

39 Te n̄i ka'an Jesús: Chaxio yuu jíin jíná'an-ró, áchí-ya. Te Marta, kua'a chaa n̄i jíi-ún, n̄i ka'an-ña jíin-yá: Táta, a já'an xiko-de, chi a n̄i kuu kuun kivi yínduji-de, áchí-ña.

40 Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Nasu ní ka'an-ri jíin-ró ja nú kándija-ró te kuni-ro já ndúñá'nu Dios náún, áchí-ya.

41 Yúan-na te n̄i kachaxio-i yuu núu kánde ndiyi-ún. Te Jesús, n̄i ndakoto-ni-ya íchi ándiví. Te n̄i ka'an-ya: Táta, ná kúta'u-ná nuu-ní ja jíni so'o-ní tu'un ká'an-ná.

42 Te jiní-ná ja jíni so'o ná'in-ní tu'un ká'an-ná, ko ká'jin kua'a ñayívi yá'a. Ja yúan súan n̄i ka'an-ná náv'a ná kándija-i ja máá-ní n̄i táji-ní náá vai-ná, Achí-ya.

43 Te súan n̄i ka'an-ya. Te n̄i ka'an jaa-ya: Lázaro, ña'an tíkenda, áchí-ya.

⁴⁴ Te cháa ja á n̄ j̄i'í, n̄ kenda-de, te yísúkun ndá'a-dé s̄i'in-de jíin sá'ma cinta. Te nuu-dé yísúkun íin sa'ma. Te n̄ ka'an Jesús jíin-i: Ndájí-de, te sía-ro-dé ná kí'in-de, áchí-ya.

⁴⁵ Yúan-na te kua'a ñáyiv̄i judío ja ní kikoyo nuu María-ún, n̄ kakandíja-i-ya. Chi n̄ kajin̄i-i tiñu n̄ sá'a Jesús.

⁴⁶ Ko sava-i n̄ kaja'an-i nuu cháa fariseo. Te n̄ kakastu'ún-i ndasa n̄ sá'a Jesús.

Ja ní kanat̄in tu'un tá'an sik̄i Jesús

⁴⁷ Yúan-na te sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, n̄ kakutútú-de. Te n̄ kandat̄u'ún-de: Ndasa sá'a-yó, chí cháa yá'a xaan sá'a-de tun̄i.

⁴⁸ Ch̄i nú sía-yo-dé, te ndiv̄i ñáyiv̄i kándíja-i. Te ch̄akoyo cháa ñuu Roma, te xnáa-dé ñuu-yo ondé jíin ñáyiv̄i-yo, áchí-de.

⁴⁹ Te íin tá'an-de nání-de Caifás, cháa-ún kúu-de máá sutú ñá'nu-ga kuia-ún, n̄ ka'an-de jíin: Róo tú kájin̄i kuti-ro.

⁵⁰ Ni tú kájuku'un in̄i-ro já kánúú kúu íin cháa ja sik̄i ñáyiv̄i, nasu já náa ndiv̄i ñáyiv̄i jíná'an-i, áchí-de.

⁵¹ Ko tu'un yá'a, na tú ní ka'an-de ja máá-de. Chi ja kúu-de máá sutú ñá'nu-ga kuia-ún, te n̄ jani-de tu'un ja kúu Jesús ja sik̄i ñáyiv̄i.

⁵² Te nasu máá íin ja ñáyiv̄i yúan, chí suni ja nastútú-yá se'e Dios ja ní kajicha nuu-i jíná'an-i.

⁵³ Yúan-na te onde k̄iv̄i-ún n̄ kandat̄u'ún-de ja ká'ni-dé-ya.

⁵⁴ Yúan-na te tuká ní j̄ika ndij̄in Jesús nuu cháa judío, chí n̄ kenda-ya yúan kua'an-ya íin ñuu nání Efraín nuu ío yani ñu'un té'é. Te n̄ kendo-yá yúan jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

⁵⁵ Te a n̄ kuyani viko Pascua ñáyiv̄i judío. Te kua'a-í n̄ kaka-a-i kua'an-i ñuu Jerusalén, náva'a sándoo-i máá-i xna'an-ga vásá kéj'á'á víko Pascua.

⁵⁶ Te kánandúkú-i Jesús. Te kájika tu'ún tá'an-i in̄i ve'e īi: Ndasa jáni in̄i-ro. Chaa-de viko yá'a xí túu. Achí-i.

⁵⁷ Te sutu ñá'nu jíin cháa fariseo, n̄ katá'ú-de tiñu ja nú ndé íin-i jin̄i-i ndénu kánde-ya, ná kástu'ún-i náva'a t̄in-de-ya.

12

Ja ní j̄i'í María ja'a Jesús jíin perfume

¹ Te iñu k̄iv̄i já té kej'á'á-ga viko Pascua, te n̄ cháa Jesús ñuu Betania nuu kánchaa Lázaro cháa n̄ j̄i'í te n̄ nachaku-de ja ní kuu-de nd̄iyi núú.

² Te n̄ kaja'a-de ndeyu ní kuxíni-ya yúan. Te Marta n̄ jani-ña kó'o. Te Lázaro kúu íin cháa yéé stáa jíin-yá.

³ Yúan-na te n̄ ki'in María íin libra perfume ita nardo ja ncháá ya'u. Te n̄ j̄i'í-ñá ja'a Jesús, te n̄ nasi'ichí-ña já'a-yá jíin íxi-ñá. Te ní in̄i ve'e-ún, n̄ jicha xiko perfume.

⁴ Te íin cháa skuá'a jíin-yá, nání-de Judas Iscariote, se'e Simón, te kuu-de cháa nastúu-de-ya. Te n̄ ka'an-de:

⁵ Naja tú ní kúya'u perfume yá'a ja uní ciento peso, te kua'a-yó núu ñáyiv̄i ndá'ú núú. Achí-de.

⁶ Súan n̄ ka'an-de, nasu já kúndá'ú in̄i-de ñáyiv̄i ndá'ú, chí sua cháa kuí'ná ní kuu-de. Te n̄ kuu-de tesorero, te jánchaa-de ja kájak̄in-i-ún.

⁷ Yúan-na te n̄ ka'an Jesús: Sía-ña, chí sik̄i k̄iv̄i yúji-r̄i kúu ja chíva'a-ña yá'á.

⁸ Ch̄i nene káxiukú ñáyiv̄i ndá'ú jíin-ró, ko ruu, na tú nene kánchaa-r̄i jíin-ró. Achí-ya.

⁹ Yúan-na te kua'a ñáyivi judío, n̄ kajini tu'un-i ja kánchaa-ya yúan. Te n̄ chakoyo-i. Ko nasu máá ñin Jesús vai nde'é-i, ch̄i suni nde'é-i nuu Lázaro kákuni-i. Ch̄i a n̄ ji'i-de te n̄ nachaku-de.

¹⁰ Ko sutu ñá'nu, n̄ kandatu'ún-de ja súni ka'ni-dé Lázaro.

¹¹ Ch̄i kua'a ñáyivi judío, n̄ kenda-i kája'an-i, te kákandija-i nuu Jesús ja siki Lázaro.

Ja ní kivi Jesús ñuu Jerusalén

¹² Te inga kivi xian, n̄ chakoyo kua'a ñáyivi víko-ún. Te n̄ kajini tu'un-i ja vai Jesús ñuu Jerusalén.

¹³ Te n̄ kaka'in-i numa yukú ñuu. Te n̄ kenda koyo-i kuata'an-i-ya. Te n̄ kakana jaa-i: Xáan va'a I'a kúu-ya. Ná nákana jaa-yó-yá ch̄i ndiso-ya tínu máá Tatá Dios. Máá Rey ñáyivi Israel kúu-ya. Achí-i.

¹⁴ Te n̄ ni'in Jesús ñin burro jáá. Te n̄ jungoo-ya siki-tí natu'un ká'an tutu:

¹⁵ Sesíí ñuu Sion, ma yú'ú-ro. Yá'a nde'é-ró vai Rey máá-ró, yóso-yá ñin burro jáá, áchí.

¹⁶ Onde xnáñúú te tú ní kájuku'un in̄i chaa káskuá'a jíin-yá jíin tínu yá'a. Ko onde ná n̄ nduñá'nu Jesús, yúan-na te vásá ní kanuku'un in̄i-de tu'un yóso siki máá-yá, jíin já ní kásá'a-de tínu yá'a jíin-yá.

¹⁷ Te ñáyivi ká'iin jíin-yá, n̄ kaka'an ndaa-i ndasa n̄ kana-ya xiní Lázaro yuvé'e añú, te ndasa n̄ nachaku-de ja á n̄ ji'i-de.

¹⁸ Ja yúan ní kenda koyo kua'a-gá-i, n̄ kajata'an-ya. Ch̄i n̄ kajini tu'un-i ja ní sá'a-ya tuni yá'a.

¹⁹ Ko chaa fariseo n̄ kaka'an máá-de: Vina te a kájin̄i-yo já má kúu kasu kuti-ro. Yúan nde'é-ró, ja ndívii ñáyivi kája'an-i yata-dé.

Ñáyivi ñuu Grecia ndúkú-i Jesús

²⁰ Te suni yaku ñáyivi ñuu Grecia n̄ kaka-i kuachiñú'ún-i kivi víko-ún.

²¹ Ñáyivi-ún, n̄ jakoyo-i nuu Felipe chaa ñuu Betsaida ndañú Galilea. Te n̄ kaka'an nda'ú-i jíin-de: Táta, nde'é-ná nuu Jesús kákuni-ná, áchí-i.

²² Te n̄ ja'an Felipe, n̄ kastu'ún-de nuu Andrés. Yúan-na te Andrés jíin Felipe ndendúú n̄ kakastu'ún-de nuu Jesús.

²³ Te n̄ ka'an Jesús jíin-de: A n̄ jaa hora ja ndúñá'nu máá Sé'e chaa.

²⁴ Jandáa ká'an-ri jíin-ró, ja ñin nuni trigo nú tú jungava nuu ñú'un te kuu, te máá ñin-ni kendo. Ko nú kuu, te kua'a xáan nuni nánda.

²⁵ Nú ndé chaa kúnda'ú in̄i-de máá-de, te naa-dé. Ko nú ndé chaa tú chíñú'ún-de máá-de in̄i ñuyivi yá'a, te kuchaku-de ní káni.

²⁶ Nú ndé ñin chaa kuni kuatíñu nuu-rí, ná kúndikin-de ruu. Te nuu kúnchaa-ri yúan kúnchaa chaa jatiñu nuu-rí-ún. Te nú ndé ñin-de jatiñu-de nuu-rí, te koo ja jíñú'ún Táa-ri nuu-dé.

²⁷ Te vina ndúkuí'a in̄i-ri. Te á ka'an-ri: Táa, nama-ní náá nuu túndó'o hora yá'a, ach̄i-ri xí túu. Ma kúu, ch̄i ja siki hora yá'a kúu ja vai-ri.

²⁸ Táa, ná nákana jaa-i ní sá'a-ní, áchí-ya jíin Dios. Yúan-na te ichi ándívi ní kenda ñin tu'un: A n̄ kanakana jaa-i ruu n̄ sá'a-ri. Te nakana jaa-i ruu inga jinu sá'a-ri, áchí.

²⁹ Te ñáyivi ká'iin yúan, n̄ kajini so'o-i te n̄ kaka'an-i ja tája kúu. Te sava-ga-i, n̄ kaka'an-i: N̄ ka'an ñin ndajá'a Dios jíin-de, áchí-i.

³⁰ Te n̄ ka'an Jesús: Tú vai tu'un yá'a ja siki ruu, ch̄i sua ja máá-ró jíná'an-ró.

³¹ Vina kúu ja ndúni'in kuachi siki ñuyivi yá'a. Vina kúu ja kenda ja kúñá'nu in̄i ñuyivi yá'a ki'in.

³² Te ruu, nú a n̄i ndita kaa-ri in̄i ñuyivi te kana-ri xin̄i ndívii ñáyivi kíkoyo-i nuu-ri, áchí-ya.

³³ Tu'un yá'a n̄i ka'an-ya já stá'an-ya ndasa kuu-ya.

³⁴ Te n̄i kaka'an ñáyivi-ún jíin-yá: Kájini-ná ja kéndoo Cristo n̄í káni, áchí tutu ley. Te naja ká'an-ní ja jínu ñú'ún kuíta kaa máá Sé'e cháa núsáá. Te ndéja kúu máá Sé'e cháa-ún. Achí-i.

³⁵ Yúan-na te n̄i ka'an Jesús: Yaku-na kiv̄i kúnchaa máá luz jíin-ró jíná'an-ró. Kaka nini ío ndijin náva'a tú kuñaa núu-ro. Chi cháa jáka ñuñaa, na tú jin̄i-de ndénu kí'in-de.

Ja tú kákandíja cháa judío

³⁶ Kandíja nuu máá luz nini kánchaa-ya jíin-ró, náva'a ná ndúu-ró sé'e luz, áchí-ya jíin-i. Súan n̄i ka'an Jesús. Te n̄i kee-ya kuá'an-ya. Te n̄i sa'í-ni-ya núu-í jíná'an-i.

³⁷ Ko vasa n̄i sá'a-ya kuá'a tuní nuu-í, ko tú ní kákandíja-i-ya.

³⁸ Náva'a skíkuu tu'un n̄i ka'an Isaías cháa n̄i jani tu'un Dios ja ní ka'an-de onde sáá: Táta, ndéja ní kandíja tu'un n̄i ka'an-yo. Te ndéja ní jin̄i nuu fuerza máá Jító'o-yo, áchí.

³⁹ Ja yúan tú ní kúu kandíja-i jíná'an-i, chi n̄i ka'an tuku Isaías:

⁴⁰ N̄i sakuáa-ya ndúchi-í, te n̄i kundava iní añú-i n̄i sá'a-ya, náva'a ma kuní-i jíin ndúchi-í, ni ma júku'un in̄i añú-i, ni ma nájíó káva in̄i-i, ja sá'a-ri tana-í, áchí.

⁴¹ Tu'un yá'a n̄i ka'an Isaías, chi n̄i jin̄i-de ndasa kúñá'nu luu-ya. Te n̄i ka'an-de tu'un-ya.

⁴² Ko vasa súan n̄i io, te kua'a cháa tá'ú tíñu, n̄i kakandíja-de nuu-yá. Ko ja káyu'ú-de fariseo te tú ní kákastu'ún-de. Chi nú súan, te skúnu-ún-de kenda-de in̄i ve'e sinagoga, jáni in̄i-de.

⁴³ Chi kúsii-gá in̄i-de ja ndúñá'nu-de sá'a ñáyivi vásá já ndúñá'nu-de sá'a Dios.

⁴⁴ Te n̄i ka'an jaa Jesús: Ñáyivi kándíja ruu, nasu máá ñin ruu kándíja-i, chi nuu I'a n̄i tájí rúu vai-ri kándíja-i.

⁴⁵ Te ñáyivi ndé'é núu-ri, suni ndé'é-i nuu I'a n̄i tájí rúu vai-ri.

⁴⁶ Vai-ri ja kúu-ri ñin luz in̄i ñuyivi, náva'a nú taká ñáyivi kándíja-i ruu, ma kúnchaa-i ñuñaa.

⁴⁷ Nú ñin ñáyivi jini so'o-i tu'un ká'an-ri, te tú skíkuu-i, tú nakuxndí-ri sikí-í, chi tú vai-ri ja náku-xndí-ri sikí ñuyivi, chi sua ja náma-ri ñuyivi.

⁴⁸ Te ñáyivi ské'ichi ruu, te tú jatú'ún-i tu'un ká'an-ri, ío ja náku-xndí sikí-í. Tu'un n̄i ka'an-ri kúu ja náku-xndí sikí-í onde kiv̄i jínu ñuyivi.

⁴⁹ Chi tú ká'an-ri ja máá-rí, chi Táa-ri I'a n̄i tájí rúu vai-ri, máá-yá n̄i tá'ú-yá tíñu nuu-ri. Ndasa kachi-ri te ndasa ka'an-ri.

⁵⁰ Te a jin̄i-ri ja tíñu tá'ú-yá kúu ja kúchaku-i n̄í káni sá'a. Núsáá te tu'un ká'an-ri, máni tu'un n̄i ka'an Táa-ri jíin-rí kúu, áchí-ya.

13

Ja ní nakacha-ya já'a cháa káskuá'a

¹ Onde ná té koo-ga viko Pascua, te a n̄i jin̄i Jesús ja ní jaa hora kenda-ya ñuyivi yá'a no'on-ya núu Táa-ya. Ko kúndá'ú in̄i-ya ñáyivi-yá ká'io in̄i ñuyivi, te onde sandí'í-na n̄i kundá'ú in̄i-ya-í.

² Te n̄i ndí'í n̄i kakuxíni-ya. Te vina a n̄i ka'an kui'na jíin iní añú Judas, se'e Simón Iscariote, ja nástúu-de-ya.

³ Te a jiní Jesús ja máá Táa-ya, a ni ja'a-ya táká ndatíñu iní nda'a-yá, te suni jiní-ya já ní kenda-ya núu Dios vai-ya. Te suni nuu Dios no'on-ya.

⁴ Te ni ndukuiñi-ya já ní kuxíni-ya. Te ni chaxio-ya sá'ma-yá. Te ni ki'in-ya ñin sa'ma vítá. Te ni ju'ni-ya chíi-ya.

⁵ Te ni chu'un-ya ndúcha iní ñin tija'an, te ni kejá'á-yá nákaça-ya já'a cháa káskuá'a. Te nási'ichí-ya jíin sá'ma vítá já nú'ni chíi-ya-ún.

⁶ Te ni ja-a-ya núu Simón Pedro. Te ni ka'an Pedro jíin-yá: Táta, ní, nakacha-ní ja'a-ná náún, áchí-de.

⁷ Te ni ka'an Jesús: Tú júku'un iní-ro já sá'a-ri vina, ko kúkuéé-ga te júku'un iní-ro, áchí-ya jíin-de.

⁸ Te Pedro ni ka'an-de jíin-yá: Ma nákaça kuti-ní ja'a-ná, áchí-de. Te ni ka'an Jesús jíin-de: Nú tú nakacha-ri ja'a-ro te ma kúu kundii-ro jíin-rí, áchí-ya.

⁹ Te ni ka'an Simón Pedro jíin-yá: Táta, nasu máá ñin ja'a-ná, chí suni nda'a-ná jíin xiní-ná núsáá, áchí-de.

¹⁰ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Chaa ja á ni ndundoo, máni jínu ñú'ún já ndúndoo máá já'a-ní-de, te a ni ndundoo ndi'i-ni-de. Te máá-ró, a ni kandundoo-ró ko nasu táká-ro. Achí-ya.

¹¹ Chí a ni jiní-ya ndéja kúu ja nastúu-ya. Ja yúán ní ka'an-ya: Nasu táká-ro ká'io ndoo.

¹² Te ni kuu ni nakacha-ya já'a-dé jíná'an-de, te ni naki'in-ya sá'ma-yá. Te ni nungoo tuku-ya. Te ni ka'an-ya: Á kájiní-ro já ní sá'a-ri jíin-ró.

¹³ Káka'an-ro já Maestro jíin Jító'o-ro kúu-ri, te káka'an ndaa-ro. Chí suu máá-rí kúu.

¹⁴ Te nú ruu, vasa Jító'o-ro jíin Maestro kúu-ri, nú nakacha-ri ja'a-ro, suni súan kánúú nákaça ja'a tá'an-ró.

¹⁵ Chí tiñu yá'a ni stá'an-ri nuu-ro náva'a suni sá'a máá-ró jíin tá'an-ró nátu'un ni sá'a-ri jíin-ró.

¹⁶ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: ñin mozo na tú kúñá'nu-ga-de nuu jító'o-de, ni ñin apóstol, na tú kúñá'nu-ga-de nuu cháa ni tájí-de kua'an-de.

¹⁷ Nú kájúku'un iní-ro jíin tú'un yá'a, te xáán ndatu koo-ró nú sá'a-ró súan.

¹⁸ Na tú ká'an-ri sikí táká-ro. A jiní-ri ndéja ní kaji-ri. Ko ná skíkuu tu'un ká'an tutu i: Chaa ni yee stáa jíin-rí, ni jañu-de ruu jíin xúsí'yi-dé, áchí tutu.

¹⁹ Ondé vina kástu'ún-rí taká tiñu nuu-ro ondé jíin tiempo, náva'a nú ni kuu, te kandíja-ró já máá-rí kúu I'a-ún.

²⁰ Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ñin ñayivi kuátu'ún-i ñin chaa ni tájí-rí kua'an, te játu'ún-i ruu. Te ñayivi játu'ún rúu, suni játu'ún-i I'a ni tájí rúu vai-ri, áchí-ya jíin-de jíná'an-de.

Ja ní kivi Satanás iní Judas

²¹ Te ja á ni ka'an Jesús tu'un yá'a, te ni ndukuí'a iní-ya. Te ni ka'an ndaa-ya: Jandáa ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró ja ñin róó, nastúu-ró rúu, áchí-ya.

²² Yúan-na te chaa káskuá'a jíin-yá, ni kandakoto-de nuu tá'an-de, kájaní iní-de ndé chaa kúu ja ní ka'an-ya.

²³ Te ñin máá cháa káskuá'a-ún ja maní-yá jíin-de, ndítuu-de jika Jesús.

²⁴ Te ni sá'a Simón Pedro ñin seña nuu cháa-ún, náva'a ná kaká tu'ún-de-ya ndé chaa kúu ja ní ka'an-ya.

²⁵ Yúan-na te máá-de ja ndítuu-de jika Jesús, ni ka'an-de jíin-yá: Táta, ndé chaa kúu, áchí-de.

²⁶ Te ni ka'an Jesús: Ná chindaji-ri staa te kua'a-ri nuu ñin chaa, te chaa-ún kúu, áchí-ya. Te ni chindaji-ya staa. Te ni ja'a-ya núu Judas Iscariote se'e Simón.

27 Te n̄i yee stáa-ún. Te n̄i k̄ivi-ni Satanás in̄i. Yúan-na te n̄i ka'an Jesús jíin: Tiñu sá'a-ró, ná sá'a yachi-ro, áchí-ya.

28 Ko ni ñn chaa káye stáa jíin-yá-ún, tú ní kájuku'un in̄i-de naún tu'un kúu ja ní ka'an-ya jíin.

29 Ch̄i sava-de, n̄i kajani in̄i-de ja ní ka'an Jesús jíin: Kuaan-ró naún kájinu ñú-ún-yó já kúu viko. Xí já kuá'a yaku na jíin núu chaa ndá'ú. Ch̄i Judas t̄in janu xú'ún.

30 Te ja ní yee stáa-ún, te n̄i kenda-ni kua'an. Te a n̄i kuaa.

Tiñu jáa tá'ú-yá nuu-yo

31 Yúan-na te ja kuá'an, te n̄i ka'an Jesús: Vina te a n̄i nduñá'nu máa Sé'e chaa. Te suni n̄i nduñá'nu Dios n̄i sá'a-ya.

32 Te nú nduñá'nu Dios sá'a-ya, suni sáni nduñá'nu máa-yá sá'a Dios, te nduñá'nu-ni-ya vítan ñú'ni.

33 Súchi, yaku-na k̄ivi kúnchaa-ri jíin-ró. Te nandúkú-ró rúu, te nátu'un n̄i ka'an-ri jíin chaa judío, onde nuu kí'in-ri, ma kúu jaa koyo-ró jíná'an-ró.

34 Ñn tiñu jáa tá'ú-rí nuu-ro jíná'an-ró: Ja ná kundá'ú in̄i-ro táká tá'an-ró. Nátu'un kundá'ú in̄i-ri róó, suni súan kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró.

35 Te nú kundá'ú in̄i-ro táká tá'an-ró, yúan-na te kun̄i taká ñayivi já máa-ró kákuu chaa n̄i kaskuá'a jíin-rí, áchí-ya.

Tu'un Pedro jíin lí'li

36 Te n̄i ka'an Simón Pedro jíin-yá: Táta, ndénu kí'in-ní, áchí-de. Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Nuu kí'in-ri-ún, ma kúu kundikin-ro rúu vina. Ko kúkuéé-ga te kundikin-ro rúu jaa-ro.

37 Te n̄i ka'an Pedro jíin-yá: Táta, naja má kúu kundikin-ná ní vina. Tú yú'ú-ná kuu-ná ja ní. Achí-de.

38 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Kuu-ro já rúu náún. Jandaa ká'an-ri jíin-ró: Onde ná té kana-ga lí'li, te ma kuátu'un-ró rúu un̄i jínu.

14

Ja sátu'a-ya vé'e andívi kúu yóó

1 Ma kúñáa in̄i añú-ro. A kákandija-ró Dios, suni ná kándija-ró rúu.

2 Ch̄i ío kua'a vé'e in̄i ve'e Táa-ri. Te nú tú súan ío, a n̄i kastu'ún-rí nuu-ro núu. Kí'in-ri k̄isátu'a-ri ve'e kuxiukú-ró.

3 Te nú kua'an-ri sátu'a-ri ve'e kuxiukú-ró, te nchaa-ri kinastútú-rí róó kí'on. Náva'a nuu kúnchaa máa-rí-ún, suni yúan kuxiukú-ró.

4 Te a kájin̄i-ro ndénu kí'in-ri. Te kájin̄i-ro íchi, áchí-ya.

5 Te n̄i ka'an Tomás jíin-yá: Táta, tú kájin̄i-ná ndénu kí'in-ní. Te ndasa kun̄i-ná ichi núsáa, áchí-de.

6 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Máa-rí kúu máa íchi, jíin tú'un ndaa, jíin tú'un kuchaku. Ma kúu jaa ni ñn-i nuu Táa-ri te nú túu ruu.

7 Te nú ní kájin̄i-ro rúu, te suni a n̄i kájin̄i-ro Táa-ri núu. Te onde vina a kájin̄i-ro-yá, te a n̄i kande'é-ró núu-yá, áchí-ya.

8 Te n̄i ka'an Felipe jíin-yá: Táta, stá'an-ní máa Táa-yo núu-ná, te ná kúva'a in̄i-ná jíná'an-ná, áchí-de.

9 Te n̄i ka'an Jesús jíin-de: Felipe, kua'a k̄iví ní kuu jíka-ri jíin-ró. Té chá'an-ga kun̄i-ro rúu náún. Chaa n̄i jin̄i ruu, nuu máa Táa-yo ní jin̄i-de. Naja ká'an-ro: Stá'an-ní máa Táa-ro núu-ná.

10 Á tú kándija-ró já máa-rí kánchaa-ri jíin máa Táa-yo, te máa Táa-yo Dios kánchaa-ya jíin-rí. Taká tu'un ká'an-ri jíin-ró, nasu já kúu in̄i máa-rí ká'an-ri. Ch̄i máa Táa-yo kánchaa-ya jíin-rí, te máa-yá sá'a tiñu-ún.

¹¹ Kandíja ruu ja kánchaa-ri jíin máá Táa-yo, te máá Táa-yo jíin máá-rí: Te nú tú súan, te kandíja ruu cuenta máá tíñu sá'a-ri.

¹² Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nú ndé chaa kándíja ruu, tíñu ja sá'a-ri yá'a suni sá'a-de. Te ñá'nu-ga tíñu sá'a máá-de vásá yá'á, chí no'on-ri nuu máá Táa-yo Dios.

¹³ Te taká naún ja kakán-ro núu máá Táa-yo jíin sí'ví-rí, yuán sá'a-ri, náva'a nduñá'nu máá Táa-yo ja sikí máá Sé'e-ya.

¹⁴ Te nú naún kakán-ro jíin sí'ví-rí, te skíkuu-ri.

Ja ní keyu'u-ya ja kí Espíritu Santo

¹⁵ Te nú maní-ro jíin-rí, te kuandatu-ro tíñu tá'ú-rí nuu-ro.

¹⁶ Te kakan ta'u-rí nuu máá Táa-yo Dios. Te kua'a-ya ingá I'a chindéé chítuu róo jíiná'an-ró, náva'a kunchaa-ya jíin-ró ní káni.

¹⁷ Máá Espíritu ndaa kúu I'a-ún. Te ñayívi, ma kúu kuatá'ú-i-ya, chí tú kándé'é-i nuu-yá ni tú kájini-i-ya. Ko máá-ró, chí kájini-ro-yá, chí ncháa-ya jíin-ró, te ku'un-ya iní-ro.

¹⁸ Ma skéndoo ndá'ú-ri róo, chí nchaa-ri nuu-ro jíiná'an-ró.

¹⁹ ñin tí'lí-na te ma kuní-ga ñuyívi núu-rí. Ko máá-ró chí kuní-ro rúu, chí chakú-ri. Te ja yuán suni kuchaku máá-ró.

²⁰ Te kivi-ún kuní-ro ja kánchaa-ri jíin máá Táa-ri, te máá-ró jíin rúu, te máá-rí jíin máá-ró jíiná'an-ró.

²¹ Nú ndé chaa ñú'un iní-de tíñu ni tá'ú-rí, te skíkuu-de, chaa-ún kúu ja maní jíin-rí. Te nú maní-dé jíin-rí, suni kumaní máá Táa-ri jíin-de. Te máá-rí, kumaní-rí jíin-de te stá'an ndijin-ri máá-rí nuu-dé, áchí-ya.

²² Te ni ka'an Judas jíin-yá (ko nasuú Iscariote): Táta, naja stá'an ndijin-ní máá-ní nuu-ná jíiná'an-ná, te nuu ñayívi chí túu, áchí-de.

²³ Te ni ka'an Jesús jíin-de: Nú ndé chaa maní-dé jíin-rí, te skíkuu-de tu'un ká'an-ri, yuán-na te kumaní máá Táa-ri jíin-de. Te chakoyo-ri nuu-dé. Te kuxiukú-rí jíin-de.

²⁴ Te chaa tú maní jíin-rí, tú skíkuu-de tu'un ká'an-ri. Te tu'un ni kajini so'o-ró, nasu tú'un máá-rí kúu, chí tu'un máá Táa-yo I'a ni tájí rúu vai-ri kúu.

²⁵ Tu'un yá'a ká'an-ri jíin-ró, nini kánchaa-ri jíin-ró.

²⁶ Ko máá Táa-yo Dios, tájí-yá máá I'a chindéé chítuu róo kii-ya jíin sí'ví-rí. Te máá I'a-ún kúu Espíritu Santo. Máá-yá, stá'an-ya táká tu'un nuu-ro, te xndáku-ya núu-ro táká tu'un ni ka'an-ri jíin-ró.

²⁷ Skéndoo-ri tu'un ndéé iní jíin-ró, tu'un ndéé iní máá-rí kua'a-ri nuu-ro. Nasu cuenta ñuyívi, chí máá-rí kua'a-ri nuu-ro. Ma kúku'a iní ańú-ro, te ni ma yú'ú-ro.

²⁸ A ni kajini so'o-ró ja ní ka'an-ri jíin-ró: Kí'in-ri te nchaa-ri nuu-ro, áchí-ri. Nú ni kumaní-ro jíin-rí, te kusii ndíja iní-ro núú, chí ni ka'an-ri jíin-ró ja nó'on-ri nuu máá Táa-yo Dios. Chí ñá'nu-ga kúu máá Táa-yo vásá rúu.

²⁹ Vina a ni kastu'ún-rí nuu-ro ondé jíin tiempo, náva'a nú a ni kuu, te kandíja-ró jíiná'an-ró.

³⁰ Ma ká'an kua'a-gá-ri jíin-ró, chí vai ja kúñá'nu iní ñuyívi yá'a. Te tú ndújín jíin-rí.

³¹ Ko vai máá, náva'a kuní ñuyívi ja maní-rí jíin máá Táa-yo Dios, te natu'un ni tá'ú máá Táa-yo Dios tíñu nuu-rí, suni súan sá'a-ri. Ndukuiñi ná chó'o.

15

Máa yó'o uva ndija

- 1 Máá-rí kúu máá yó'o uva ndija. Te máá Táa-ri kúu I'a jítu ja'a.
- 2 Taká nda'a já ndítin ruu te tú já'a nde'e, jánchaa-ya. Te taká nda'a já já'a nde'e, násándoo-ya náva'a kua'a-ga nde'e.
- 3 Te máá-ró a ni kandundoo-ró jíin tú'un ni ka'an-ri jíin-ró.
- 4 Ná kúxiukú-ró jíin-rí, te máá-rí jíin máá-ró. In nda'a uva, ma kúu kua'a máá ndé'e, te nú tú kutin jika máá yó'o. Te suni súan róó, te nú tú kuxiukú-ró jíin-rí.
- 5 Máá-rí kúu yo'o-ún, te máá-ró kákuu nda'a-rí. Chaa ja kánchaa jíin-rí, te máá-rí jíin máá-de, chaa-ún já'a kua'a ndé'e. Chi nú túu ruu, te ma kúu kuti sá'a ni in-ró jíná'an-ró.
- 6 Chaa ja tú kánchaa jíin-rí, kenda-de ki'in-de, sá'a-ya. Te ichi nátu'un in nda'a sáni, ja nástútú-i, te taan-í nuu ñú'un, te kayu.
- 7 Nú káxiukú-ró jíin-rí te tu'un ká'an-ri ñú'un ini-ro. Yúan-na te kakan naún kákuu-ro, te kua'a-ri nuu-ro.
- 8 Nú kája'a-ró kuá'a ndé'e, yúan-na te nduñá'nu Táa-ri sá'a, te súan kuu-ró cháa káskuá'a jíin-rí.
- 9 Nátu'un máá Táa-yo kúndá'ú ini-ya ruu, suni súan kúndá'ú ini-ri róó jíná'an-ró. Núsáa te kukuu-ga-ro jíin tú'un kúndá'ú ini-ri róó.
- 10 Nú skíkuu-ró tiñu ni tá'ú-rí nuu-ro, te nene kundá'ú ini-ri róó. Nátu'un máá-rí ni skíkuu-ri tiñu ni tá'ú Táa-ri nuu-rí, te nene kúndá'ú ini-ya ruu.
- 11 Tu'un yá'a ká'an-ri jíin-ró, náva'a ná kúkútu-ro jíin tú'un kúsi iní máá-rí.
- 12 Ya'a kúu tiñu tá'ú-rí: Ja ná kúndá'ú ini-ro tá'an-ró, nátu'un kúndá'ú ini-ri róó jíná'an-ró.
- 13 Nú in chaa kuu-de ja'a amigo-de, tuká inga modo ja kúndá'ú-ga ini-i-de nátu'un ni sá'a chaa-ún.
- 14 Máá-ró kákuu amigo-ri nú skíkuu-ró taká tiñu tá'ú-rí nuu-ro.
- 15 Tuká skúnání-rí róó mozo. Chi in mozo, tú jini-de naún sá'a jito'o-de. Chi sua skúnání-rí róó amigo-ri, chi a ni kastu'ún-rí nuu-ro taká tu'un ni jini so'o-ri onde nuu máá Táa-ri.
- 16 Tú ní kákaji-ró ruu. Chi sua ni kaji-ri róó, te ni jani-ri róó ja kóngoyo-ró te kua'a-ró ndé'e. Te ma náa ndé'e-ro. Te taká ja kakán-ro nú máá Táa-yo Dios jíin sí'ví-rí, kua'a-ya nú-ro.
- 17 Tiñu yá'a tá'ú-rí nuu-ro: Ja ná kúndá'ú ini-ro tá'an-ró.

Ja kachindikin-i chaa káandíja

- 18 Te nú kití ini taká ñayivi nú-ro jíná'an-ró, te ma náa ini-ro já súni ni kití ini-i nuu máá-rí xna'an-ga.
- 19 Te nú chaa ñuyivi ní kákuu-ró, te kumaní ñayivi jíin róó nátu'un jíin tá'an máá-i núú. Ko nasu cháa ñuyivi kákuu-ró, chi sua ni kaji-ri róó ini ñuyivi. Ja yúan kákití ini ñayivi nú-ro.
- 20 Ma náa ini-ro tú'un ni ka'an-ri jíin-ró: In mozo, tú kúñá'nu-ga-de nuu jíto'o-de. Nú ni kachindikin-i ruu suni súan chindikin-i róó. Nú ni skíkuu-i tu'un ni ka'an-ri, suni skíkuu-i tu'un ka'an-ro.
- 21 Ko taká tiñu yá'a sá'a-de jíin-ró ja síkí sí'ví-rí, chi tú kájiní-i I'a ni tájí ruu vai-ri.
- 22 Nú tú ní kí-ri, ni nú tú ní ká'an-ri jíin-i, ma kóo kuachi-i núú. Ko vina ma kúu kaku-i nuu kuachi-i.
- 23 Ñayivi kájito u'u ruu, suni kájito u'u-i máá Táa-ri.
- 24 Nú tú ní sá'a-ri tiñu nuu-í ja ní in chaa tú ní sá'a, te ma kóo kuachi-i núú. Ko vina a ni kájiní-i tiñu-ún, te kájito u'u-i ruu jíin máá Táa-ri.

²⁵ Ko súan kásá'a-i náva'a skíkuu tu'un yóso núu tutú ley máa-i: Ja tú na kuachi-ri, te ni kajito u'u-i ruu, áchí.

²⁶ Ko onde nuu máa Táa-yo táji-rí máa I'a chindéé chítuu róó. Máa Espiritu ndaa kúu-ya, te onde chíi máa Táa-yo Dios kenda-ya. Te nú a ni chaá-ya, te kani ndaa-ya tú'un-ri.

²⁷ Te suni máa-ró kani ndaa-ro tú'un, chí ká'in-ró jíin-rí onde kivi ní kejá'a-rí.

16

¹ Tu'un yá'a ni ka'an-ri jíin-ró náva'a tú nayu'ú-ro.

² Te ské'ichi-i róó ini ve'e sinagoga kingoyo-ró. Te jaá hora ja nú in chaá ka'ni-dé róó, te kani ini-de ja bueno ni sá'a-de nuu Dios.

³ Te tiñu yá'a sá'a-i jíin-ró, chí tú kájin-i nuu máa Táa-yo Dios, te ni nuu máa-rí.

⁴ Ko ni ka'an-ri tu'un yá'a jíin-ró náva'a nú a ni jaá hora, te nuku'un ini-ro ja súan ni ka'an-ri jíin-ró. Te tú ní ká'an-ri tu'un yá'a jíin-ró onde kivi ní kejá'a-rí, chí jíka-ri jíin-ró jíná'an-ró.

⁵ Te vina, chí no'on-ri nuu I'a ni táji rúu vai-ri. Te ni in róó, na tú kaka tu'un-ró rúu: Ndenu kí'in-ní.

⁶ Te vina a ni kuxí ini-ro chí súan ni ka'an-ri jíin-ró.

⁷ Ko ká'an ndaa-ri jíin-ró: Ja sikí róó kúu ja kánúú kí'in-ri. Chí nú tú kí'in-ri, te I'a chindéé chítuu róó, ma cháa-ya nú-ro jíná'an-ró. Nú kí'in-ri, te táji-rí-ya kí-ya nú-ro.

⁸ Te nú a ni chaá-ya te stá'an-ya nú-í ja ndiso máa-i kuachi, jíin ja kúu tiñu ndaa, jíin ndasa nákuñdii-ya-í.

⁹ Máa kuáchi-ún kúu ja tú kákandíja-i ruu.

¹⁰ Te máa tiñu ndaa-ún kúu ja nó'on-ri nuu máa Táa-yo Dios, te ma kuní-ga-ro nú-ri.

¹¹ Te tu'un nákuñdii-ún kúu ja á ni jákuñdii-ya sikí máa ja kúñá'nu ini ñuyívi yá'a.

Tu'un máa Espiritu ndaa

¹² Ió kua'a-gá tu'un ka'an-ri jíin-ró, ko ma kánda-ró jíin vina.

¹³ Te nú ni chaá máa Espiritu ndaa, máa-yá stá'an-ya táka tu'un ndaa nuu-ro. Chí tú ka'an-ya ja kuní máa-yá, chí ka'an-ya táka ja jini so'o-ya. Te stá'an-ya táka tiñu chaá.

¹⁴ Te nduñá'nu-ri sá'a-ya, chí kí'in-ya tú'un xíin máa-rí, te stá'an-ya nú-ro jíiná'an-ró.

¹⁵ Taká ja xíin máa Táa-yo, suni máa-rí xíin. Ja yúan ní ka'an-ri ja kí'in-ya ja xíin máa-rí te stá'an-ya nú-ro.

¹⁶ In tí'lí-na, te ma kuní-ga-ro nú-ri. Te suni in tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró nú-ri, chí no'on-ri nuu máa Táa-yo. Achí-ya.

¹⁷ Yúan-na te sava chaá káskuá'a jíin-yá ni kaka'an-de jíin tá'an-de: Naún kúu tu'un ni ka'an-ya jíin-yó: In tí'lí-na te ma kuní-ga-ro nú-ri, te suni in tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró nú-ri, chí no'on-ri nuu Táa-ri.

¹⁸ Te ni kaka'an-ga-de: Naún tu'un kúu ja ní ka'an-ya jíin-yó: In tí'lí-na. Tú kájuku'un ini-yo ja ká'an-ya. Achí-de.

¹⁹ Te ni jini Jesús ja kaká tu'un-de-ya kákuñ-de. Te ni ka'an-ya jíin-de: Á kájika tu'un tá'an-ró ja ní ka'an-ri tu'un yá'a jíin-ró: In tí'lí-na, te ma kuní-ga-ro nú-ri, te suni in tí'lí-ga, te nakuni tuku-ró nú-ri.

20 Jandáa ká'an-ri jíin-ró: Nde'e-ro te ndukuí'a iní-ro, ko kusii iní ñayívi ñuyívi. Te kukuí'a iní-ro, ko vasa kákukuí'a iní-ro, te ndusii iní-ro.

21 Ìn ñasíí, nú já'ncha chii-ña, te kukuí'a iní-ña, chí kuakuyani skáku-ña. Te nú a ñi skáku-ña ìn suchí lúli, tuká ná'an-ña túndó'o ñi ta'an-ña, chí kúsii iní-ña já ní kaku ìn chaa iní ñuyívi.

22 Suni súan máa-ró, kákukuí'a ndija iní-ro vína. Ko inga kivi te nakuni-ri nuu-ro te kusii iní-ro. Te ma ndukuí'a-ga iní-ro jíná'an-ró sá'a ní ìn ñayívi.

23 Te kivi-ún tú naún kaká tu'un-ró rúu. Jandáa ká'an-ri jíin-ró, nú naún kakán-ro núu máa Táa-yo jíin sí'ví-rí, te kuá'a-ya núu-ro.

24 Onde vina te tú naún ní kájkán kuti-ro jíin sí'ví-rí. Kakan, te ni'in-ro, náva'a kusii vá'a iní-ro.

25 Tu'un yá'a ká'an yátá-rí jíin-ró. Ko ìn kivi te ma ká'an yátá-gá-ri jíin-ró, chí sua kastu'un káji-rí taká tu'un máa Táa-yo Dios.

26 Te kivi-ún, kakan-ro jíin sí'ví-rí. Te tú ká'an-ri jíin-ró já kakán ta'u-rí nuu máa Táa-yo já sikí róó.

27 Chí máa Táa-yo, kúndá'ú iní-ya róó. Chí máa-ró ñi kakumani-ro jíin-rí, te ñi kakandíja-ró já onde nuu Dios vai-ri.

28 Ñi kenda-ri onde nuu máa Táa-yo, te ñi chaa-ri iní ñuyívi. Vina te kenda tuku-ri iní ñuyívi te no'on-ri nuu máa Táa-yo Dios. Achí-ya.

29 Te ñi kaka'an chaa káskuá'a jíin-yá: Vina te ká'an káji-ní. Tú ká'an-ní ñi ìn tu'un yátá.

30 Vina te káju'ún iní-ná ja jiní-ní taká tu'un, te tú jínu ñú'ún-ní ja kaká tu'un-i ní. Ja yúán kákandíja-ná ja ní kenda ndija-ní onde nuu Dios vai-ní. Achí-de jíin-yá.

31 Te ñi ka'an Jesús jíin-de: Vina te kákandíja-ró náún.

32 Kuni so'o-ró, chí vai ìn hora, te a ñi chaa, ja kuichá nuu-ró kíngoyo-ró vé'e-ró. Te skéndo-ró rúu máa ìn-ri. Ko ma kúnchaa máa ìn-ri, chí máa Táa-yo Dios kánchaa-ya jíin-rí.

33 Tu'un yá'a ká'an-ri jíin-ró náva'a koo ndée iní-ro sá'a-ri. Iní ñuyívi, chí koto-ró túndó'o. Ko kava téyí-ró, chí a ñi kundée-rí jíin ñuyívi, áchí-ya.

17

Tu'un ñi jikan ta'u Jesús ja'a yóó

1 Tu'un yá'a ñi ka'an Jesús. Te ñi ndakoto-ya íchi ándívi. Te ñi ka'an-ya: Táa, a ñi chaa máa hora. Sáñá'nu-ní Se'e-ní, náva'a suni Se'e-ní sáñá'nu-i ní.

2 Chí ñi ja'a-ní fuerza nuu máa Sé'e sikí taká chaa, náva'a nuu taká chaa ñi ja'a-ní nuu-í, kuá'a-i ja kúchaku-de ní káni.

3 Te tu'un kuchaku ní káni kúu ja ná kuní-de ní ja máa ìn ndija-ni Dios kúu-ní onde jíin Jesucristo I'a ñi táji-ní vai.

4 Máa-ná, ñi sáñá'nu-ná ní iní ñuyívi. A ñi síjínu-ná tiñu ñi tá'ú-ní nuu-ná.

5 Te vina Táa, sáñá'nu-ní náá, ná kuní jíin núu máa-ní, nátu'un ñi kuñá'nu-ná jíin-ní onde ná té jungoo-ga ñuyívi.

6 Ñi stá'an ndijin-ná ní jíin sí'ví-ní nuu taká chaa ñi ja'a-ní nuu-ná iní ñuyívi. Máa-ní ñi xín-dé núu. Te ñi ja'a-ní-de nuu-ná. Te ñi kaskíkuu-de tu'un-ní.

7 Vina te a kájiní-de ja onde nuu máa-ní vai taká tu'un ñi ja'a-ní nuu-ná.

8 Chí tu'un ñi ja'a-ní nuu-ná, ñi ja'a-ná nuu máa-de jíná'an-de. Te ñi kajatá'ú-de tu'un-ún. Te a ñi kajiní ndaa-de ja ní kenda-ná onde nuu-ní. Te ñi kakandíja-de ja ní táji-ní náá vai-ná.

9 Te jikán ta'u-ná ja'a máá-de. Tú jikán ta'u-ná ja'a ñuyívi, chí sua jikán ta'u-ná ja'a cháa ñi ja'a-ní nuu-ná, chí máá-ní xín-dé.

10 Te taká ndatíñu-ná kúu ndatíñu máá-ní. Te taká ndatíñu máá-ní kúu ndatíñu máá-ná. Te ñi nduñá'nu-ná ñi sá'a ndatíñu-ún.

11 Te tuká kánchaa-ná iní ñuyívi. Ko máá-de chí káxiukú-de iní ñuyívi, te máá-ná nájaa-ná nuu-ní. Táa, máá-ní kúu I'a ndoo, te jíin sí'ví-ní koto-ní taká cháa ñi ja'a-ní nuu-ná, náva'a ñn-ni ná kúu-de nátu'un kákuu máá-yó.

12 Ná ñi kanchaa-ná jíin-de iní ñuyívi, te ñi ndito-ná-de jíin sí'ví-ní ja ní ja'a-ní nuu-ná. Ñi ndito-ná-de te tú ní náa ní ñn-de, chí máá-ni se'e kui'na ní naa, náva'a skíkuu tutu ñi.

13 Te vina najaa-ná nuu-ní. Te ká'an-ná tu'un yá'a iní ñuyívi náva'a ná kúsiñ vá'a iní-de jíin tú'un kúsiñ iní máá-ná.

14 Ñi kastu'ún-ná tu'un-ní nuu-dé. Te ñi kakiti iní ñayívi núu-dé, chí nasu sé'e ñuyívi kákuu-de nátu'un máá-ná nasu sé'e ñuyívi kúu-ná.

15 Na tú jikán ta'u-ná ja cháxio-ní-de iní ñuyívi, chí sua koto-ní-de nuu kíni nuu kuí'a.

16 Nasu tá'an ñuyívi kákuu-de. Nátu'un máá-ná nasu tá'an ñuyívi kúu-ná.

17 Nasándoo-ní-de jíin tú'un ndaa. Tu'un máá-ní kúu máá tú'un ndaa.

18 Nátu'un ñi tájí-ní náa vai-ná iní ñuyívi, suni súan tájí-ná-de ki'in-de iní ñuyívi.

19 Te ja sikí máá-de kúu ja sándoo-ná máá-ná, náva'a koo ndoo máá-de jíin tú'un ndaa.

20 Tú jikán ta'u-ná ja'a máá ñn cháa yá'a jíná'an-de, chí suni ja'a taká ñayívi ja ná kándija-i náa sá'a tu'un kani-de jíná'an-de.

21 Náva'a taká-i ná kúu-i ñn-ni, nátu'un kánchaa-ní jíin-ná, Táa, te máá-ná jíin máá-ní. Te suni súan ná kúu-i ñn-ni jíin-yó kuní-ná, náva'a ná kándija ñuyívi ja máá-ní ñi tájí-ní náa vai-ná.

22 A ñi sáñá'nu-ná máá-de nátu'un ñi sáñá'nu-ní náa, náva'a ñn-ni ná kúu-de nátu'un ñn-ni kákuu-yó.

23 Te nátu'un máá-ná jíin máá-de, te máá-ní jíin máá-ná, suni súan kuní-ná ja ná síyija-ní-de náva'a ñn-ni ná kúu-de, te náva'a kuní ñayívi ja ní tájí-ní náa vai-ná, jíin ja kúndá'ú iní-ní-de nátu'un kúndá'ú iní-ní náa.

24 Táa, taká cháa ñi ja'a-ní nuu-ná-ún, kuní-ná ja núu kúnchaa máá-ná suni yúan ná kúxiukú máá-de jíin-ná, náva'a ná kuní-de ndasa nduñá'nu-ná sá'a-ní. Chí kúndá'ú iní-ní náa onde ná té jukuiñi-ga ñuyívi.

25 Táa, máá-ní kúu I'a ndaa, ko tú kájiní taká ñayívi núu-ní. Ko máá-ná chí jiní-ná nuu-ní. Te cháa yá'a, kájiní-de ja ní tájí-ní náa vai-ná.

26 Te máá-ná, a ñi stá'an-ná ní jíin sí'ví-ní nuu-dé. Te stá'an-ga-ná nuu-dé, náva'a ná kúndá'ú iní-de tá'an-de nátu'un kúndá'ú iní-ní náa, te suni náva'a kunchaa-ná jíin-de.

18

Ja ní kakatñn-de Jesús

1 Te ñi kuu, ñi ka'an Jesús tu'un yá'a. Te ñi kenda-ya jíin cháa káskuá'a jíin yá kua'an-ya yatá yúcha Cedrón, nuu ío ñn jardín. Te yúan ñi kivi-ya jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

2 Te Judas ja ní nastúu-ya-ún, suni jiní-de lugar yúan, chí ío kua'a vuelta ñi ketá'an Jesús yúan jíin cháa káskuá'a jíin-yá.

³ Te *n̄i* jaka Judas *ɪn* nuu soldado *j́in* yakú ndajá'a sutú ñá'nu *j́in* cháa fariseo, te *n̄i* jakoyo-de yúan *j́in* linterna *j́in* ñú'un yiti *j́in* machete.

⁴ Yúan-na te Jesús, ja á *n̄i* *jini*-ya táká tundó'o vai sikí-ya, *n̄i* kenda-ya íchi núu-dé. Te *n̄i* ka'an-ya *j́in*-de: Ndé cháa kánandúkú-ró, áchí-ya.

⁵ Te *n̄i* kaka'an-de *j́in*-yá: Jesús ñuu Nazaret kánandúkú-rí, áchí-de. Te *n̄i* ka'an Jesús: Máá-rí kúu, áchí-ya *j́in*-de. Te Judas, cháa *n̄i* nastúu-ya-ún, suni kándij-de *j́in* cháa-ún *j́in*á'an-de.

⁶ Te ja súan *n̄i* ka'an-ya, máá-rí kúu, te *n̄i* kanakaka yátá-de. Te *n̄i* kandua-ni-de nuu ñú'un.

⁷ Te *n̄i* jiká tu'un tuku-ya-dé: Ndé cháa kánandúkú-ró, áchí-ya. Te *n̄i* kaka'an-de: Jesús ñuu Nazaret, áchí-de.

⁸ Te *n̄i* ka'an Jesús: A *n̄i* ka'an-ri *j́in*-ró ja máá-rí kúu. Te nú ruu kánandúkú-ró, te sía cháa yá'a ná kíngoyo-de. Achí-ya.

⁹ Súan *n̄i* kuu náva'a ná skíkuu tu'un ja ní ka'an-ya: Tú ní xnáa-ná ni *ɪn* cháa *n̄i* ja'a-ní nuu-ná, áchí-ya.

¹⁰ Yúan-na te Simón Pedro, ja ñáva'a-de *ɪn* machete, *n̄i* tava-dé. Te *n̄i* stují-ni-de mozo máá sutú ñá'nu-ga. Te *n̄i* kachi-de so'o lado vá'a. Te mozo-ún, nání Malco.

¹¹ Te *n̄i* ka'an Jesús *j́in* Pedro: Nachiva'a machete-ro iní cubierta. Chi tundó'o yá'a ja ní ja'a Táa-ri nuu-rí, tú kánúú ja ndó'o-ri náún. Achí-ya.

Ja ní kándij Jesús nuu sutú ñá'nu-ga

¹² Yúan-na te soldado, *j́in* cháa kuñá'nu, *j́in* ndajá'a cháa judío, *n̄i* kakatiin-de Jesús, te *n̄i* kaju'ní-de-ya.

¹³ Te xna'an-ga *n̄i* kajanchaka-de-ya núu Anás. Chi táchisó Caifás *n̄i* kuu-de. Te Caifás, *n̄i* kuu-de máá sutú ñá'nu-ga kuia-ún.

¹⁴ Te Caifás kúu máá cháa *n̄i* ja'a consejo nuu cháa judío, ja *j́in*u ñú'un ja kúu *ɪn* cháa ja'a ñáyivi.

¹⁵ Te Simón Pedro, ndikín-de Jesús kua'an-de *j́in*-yá, *j́in* ingá cháa skuá'a. Te cháa-ún, *j́in*í sutu ñá'nu nuu-dé. Te *n̄i* kivi-de iní Palacio *j́in* Jesús.

¹⁶ Ko Pedro, *n̄i* kándij-ni-de íchi yuxé'é yatá vé'e. Te máá cháa skuá'a ja *j́in*í sutu ñá'nu-ga nuu-dé, *n̄i* kenda-de, te *n̄i* ka'an-de *j́in* ñá'an ndíto yuxé'é. Te *n̄i* skívi-de Pedro iní ve'e palacio.

¹⁷ Yúan-na te ña'an ndíto yuxé'é-ún, *n̄i* ka'an-ña *j́in* Pedro: Te róo suni *ɪn* cháa skuá'a *j́in* cháa yá'a kúu-ró vii, áchí-ña. Te *n̄i* ka'an-de: Nasu náá kúu, áchí-de.

¹⁸ Te mozo-ún *j́in* policía, *n̄i* kanastá'an-de ñu'un, chi sá'a vijin. Te ká'in-de kánduvixi-de. Te Pedro, suni kándij-de yúan, ndúvixi-de.

¹⁹ Te sutu ñá'nu-ga, *n̄i* xndichí-de Jesús sikí cháa káskuá'a *j́in*-yá *j́in* sikí tú'un stá'an-ya.

²⁰ Te *n̄i* ka'an Jesús: A *n̄i* ka'an ndijin-ri iní ñuyivi. Nene *n̄i* stá'an-ri tu'un iní ve'e sinagoga *j́in* iní ve'e i, nuu ndútútú ndí'i ñáyivi judío, te tú ni *ɪn* tu'un ní ká'an sa'í-ri.

²¹ Naja jiká tu'un-ró rúu. Kaka tu'un ñáyivi ní kajini so'o tu'un *n̄i* ka'an-ri nú naún ní ka'an-ri, chi máá-i káiná'án-i tu'un *n̄i* ka'an-ri *j́in*-i, áchí-ya *j́in*-de.

²² Te ja súan *n̄i* ka'an Jesús, te *ɪn* mozo kándij yúan, *n̄i* ja'a-ni *ɪn* jikí núu Jesús. Te *n̄i* ka'an *j́in*-yá: Súan ká'an-ro *j́in* sutu ñá'nu náún, áchí.

²³ Te *n̄i* ka'an Jesús *j́in*: Nú *n̄i* ka'an ndiva'a-ri, te kastu'un naún kúu tu'un ñáá ní ka'an-ri-ún. Ko nú tu'un va'a *n̄i* ka'an-ri, te naja stují-ro rúu núsáa, áchí-ya.

²⁴ Te Anás *n̄i* tájí-de-ya nú'ni-ya kuá'an-ya núu Caifás ja kúu máá sutu ñá'nu-ga.

25 Te kándij Simón Pedro ndúvixi-de. Te ni kaka'an jíin-de: Nasu cháa skuá'a jíin-de kúu-ró náún, áchí. Te máá-de, tú ní játu'un-de: Nasu rúu kúu, áchí-de.

26 Te ñin mozo sutu ñá'nu-ga, tá'an ja ní xiti Pedro so'o-ún, ni ka'an jíin-de: Nasu ní jini-ri róo jíin-de ini jardín náún, áchí.

27 Te Pedro, tú ní játu'un tuku-de. Te ni kana-ni lí'li.

Ja kuá'an Jesús nuu Pilato

28 Yúan-na te ni kandenda-de jíin Jesús ini ve'e Caifás kája'an-de jíin-yá onde ini ve'e palacio. Te jañá'an kúu. Te ñayivi judío, tú ní kivi koyo-i ini ve'e palacio, chi tú kákuñi-i kuchá'an-i. Chi nú súan te ma kúu kee-í lélú Pascua.

29 Yúan-na te ni kenda Pilato nuu ñáyivi ká'jin yata vé'e. Te ni ka'an-de: Naún kuachi kájikán-ro sikí cháa yá'a, áchí-de.

30 Te ni kaka'an-i: Chaa yá'a, nú tú kúu-de chaa ñáá, ma kíinchaka-ná-de nuu-ni núú, áchí-i jíin-de.

31 Te ni ka'an Pilato jíin-i: Ki'in máá-ró-de, te sánda-ro sikí-dé natu'un ká'an ley máá-ró, áchí-de. Te ñayivi judío ni kaka'an-i jíin-de: Ja náá jíná'an-ná, tú ío ley ja ká'ni-ná ni ñin ñayivi, áchí-i.

32 Súan ni kaka'an-i náva'a skíkuu tu'un ni ka'an Jesús, ja ní kastu'ún-yá naún modo kuu-ya.

33 Te ni ndivi Pilato ini ve'e palacio. Te ni kana-de xini Jesús ni kivi-ya. Te ni ka'an-de jíin-yá: Máá-ró kúu Rey ñayivi judío náún, áchí-de.

34 Te ni ka'an Jesús jíin-de: Á súan jáni ini máá-ró, xí súan ni kastu'ún sáva-ga chaa nuu-ro, áchí-ya.

35 Te ni ka'an Pilato: Chaa judío kúu-ri náún. Ñayivi máá-ró jíin sutu ñá'nu, ni kanakua'a róo nuu-ri. Naún ní sá'a-ró núsáá. Achí-de.

36 Te ni ka'an Jesús: Nasu ñúyivi yá'a kúu nuu tá'ú-rí tiñu. Nú ini ñuyivi yá'a kúu nuu tá'ú-rí tiñu, yúan-na te chaa kájatíñu nuu-ri, kuatá'an-de ja'a-rí náva'a tú natuu-ri nuu ñáyivi judío núú. Ko nasu ñúyivi yá'a kúu nuu tá'ú-rí tiñu vina. Achí-ya.

37 Yúan-na te ni ka'an Pilato jíin-yá: Te ñin rey kúu-ró ja súan, áchí-de. Te ni ka'an Jesús: Máá-ró ká'an ja rúu kúu rey. Kánúú káni-ri tu'un ndaa. Ja yúan ní kaku-ri. Te ja yúan vái-ri ini ñuyivi. Taká ñayivi ká'jin jíin tú'un ndaa, ñayivi-ún jini ná'in-i tu'un ká'an-ri. Achí-ya.

38 Te ni ka'an Pilato jíin-yá: Naún kúu tu'un ndaa, áchí-de. Te ja ní ka'an-de tu'un yá'a, te ni kenda tuku-de nuu ñáyivi judío. Te ni ka'an-de jíin-i: Tú kuti ní ñin kuachi ní'in-rí sikí-dé.

39 Ko ío costumbre máá-ró já víko Pascua te nuu-ro sía-ri ñin chaa índee vekaa. Te kákuñi-ro já sía-ri rey ñayivi judío nuu-ro xí túu, áchí-de.

40 Yúan-na te ndivii-í ni kakana jaa-i inga jínu: Ma sía-ni chaa yá'a, chi sua ná sía-ni Barrabás, áchí-i. Te chaa kuí'ná ní kuu Barrabás.

19

1 Yúan-na te Pilato, ni ki'in-de Jesús. Te ni xndó'o-de-ya.

2 Te soldado, ni katñin-de ñin corona iñu. Te ni kachu'un-de xini-yá. Te ni kachu'un-de-ya ñin sa'ma kuá'á tindí'í.

3 Te ni kakandita-de nuu-yá. Te ni kaka'an-de jíin-yá: Rey judío, taá ndii, áchí-de. Te kája'a-de jikí núu-yá.

4 Yúan-na te ni kenda Pilato inga jínu. Te ni ka'an-de jíin ñáyivi: Yá'a nde'é-ró vai-ri jíin-de yata vé'e, náva'a ná kuni-ro já tú ni ñin kuachi ní'in-rí sikí-dé, áchí-de.

⁵ Te n̄i kenda Jesús yata vé'e, ñú'un-ya corona iñu jíin sá'ma kuá'á t́ndí'í. Te n̄i ka'an Pilato jíin-i: Yá'a nde'é-ró cháa yá'a, áchí-de.

⁶ Te sutu ñá'nu jíin cháa kájatíñu, n̄i kajini-de nuu-ya. Te n̄i kaka'an jaa-de: Kata kaa-ní-de jiká cruz, ná kúu-de, áchí-de. Te n̄i ka'an Pilato jíin-de: Katiin máá-ró-de te ka'ni-ro-dé, chí ruu, tú ní'in-rí ni ñn kuachi sikí-dé, áchí-de.

⁷ Te n̄i kaka'an judío: Máá-ná káñava'a-ná ley. Te sikí ley-ún kuu-de, chí áchí-de ja Sé'e Dios kúu-de, áchí.

⁸ Te ja ní jini so'o Pilato tu'un yá'a, te ví'í-gá yú'ú-de.

⁹ Te n̄i ndivi tuku-de inga jínu in̄i ve'e palacio. Te n̄i jiká tu'un-de Jesús: Nde onde vai-ró, áchí-de. Ko Jesús, tú ní ká'an kuti-ya jíin-de.

¹⁰ Yúan-na te n̄i ka'an Pilato jíin-ya: Tú ka'an-ro jíin-rí náún. Á tú jini-ro ja ndiso-ri tiñu ja ká'ni-rí róo jiká cruz, te suni ndiso-ri tiñu ja sía-ri róo ki'in-ro. Achí-de.

¹¹ Te n̄i ka'an Jesús: Nú tú ní kii tu'un onde andí'í, te ma kúu ndonda-ró sikí-rí. Ja yúan cháa n̄i nakua'a ruu nuu-ro, kuachi xa'an-gá ndiso-de. Achí-ya.

¹² Te onde hora yúan ndúkú ndéé Pilato sía-de-ya. Ko ñayivi judío, n̄i kaka'an jaa-i: Nú sía-ní cháa yá'a, te nasu amigo César kúu-ní. Chí nú ñn cháa sá'a-de ja máa-de kúu rey, cháa-ún ká'an-de sikí César. Achí-i.

¹³ Te Pilato, ja ní jini so'o-de tu'un yá'a, n̄i kiñi'in-de Jesús yata vé'e. Te n̄i jungoo-de in̄i ve'e tiñu nuu nání pavimento. (Te nuu yú'u hebreo nání Gabata.)

¹⁴ Te máa kivi sátu'a ja kóo viko Pascua kúu, natu'un ka'iñu. Te n̄i ka'an-de jíin ñayivi judío: Yá'a nde'é-ró núu rey máá-ró jíná'an-ró, áchí-de.

¹⁵ Te n̄i kaka'an jaa-i: Ándale, chaxio-ní-de, te ka'ni-ní-de jiká cruz, áchí-i. Te n̄i ka'an Pilato jíin-i: Ja ká'ni-rí rey máá-ró náún, áchí-de. Te n̄i kaka'an sutu ñá'nu: Tuká inga rey káñava'a-ná, chí máa-ni César, áchí.

¹⁶ Yúan-na te n̄i nakua'a-de-ya núu-í ja ná kúu-ya jiká cruz. Te n̄i kakatiin-i Jesús, te kua'an-i jíin-ya.

Ja ní kajata kaa-de-ya

¹⁷ Te máa-ya, ndiso-ya cruz-ya. Te n̄i kenda-ya yúan, kua'an-ya ñn nuu nání yíki xiní. Te nuu yú'u hebreo nání Gólgota.

¹⁸ Yúan n̄i kajata kaa-i-ya jiká cruz. Te suni n̄i kajata kaa-i uu cháa jíin-ya, ñn ñn-de lado xiin-ya. Te máa Jesús n̄i ndita kaa-ya má'ñú.

¹⁹ Te suni n̄i chaa Pilato ñn tutu. Te n̄i chitiin-de xiní cruz. Te súan n̄i ka'an: Jesús ñuu Nazaret, Rey ñayivi judío, áchí.

²⁰ Te kua'a ñayivi judío, n̄i kaka'u-i tu'un yá'a. Chí nuu ní ndita kaa Jesús, máa yáni yuñúu kúu. Te yóso tú'un-ún jíin yú'u hebreo, jíin yú'u griego, jíin yú'u latín.

²¹ Te sutu ñá'nu judío, n̄i kaka'an-de jíin Pilato: Ma cháa-ní: Rey ñayivi judío. Chí sua cha-ní ja ní ka'an-de: Rey kúu-ri nuu ñayivi judío, achí-ní, áchí-de.

²² Te n̄i ka'an Pilato: Ma násama-ri ja á n̄i cha-ri, áchí-de.

²³ Te soldado, nuu ní kajata kaa-de Jesús jiká cruz, te n̄i kaki'in-de sa'ma-ya. Te n̄i kandatá-de kuun pedazo, ñn ñn kuu soldado-ún. Te suni n̄i kaki'in-de tikachí-ya. Ko tikachí-ún tú ní kiku, chí n̄i kunu níí onde xiní te onde nuu já'a.

²⁴ Te n̄i kaka'an máa-de: Ma ndatá-yó, chí ná sá'a-yó ñn apuesto sikí. Te ná ndéó ndé ñn-yó ní'in, áchí-de. Súan n̄i kasá'a soldado, nává'a skíkuu tu'un ká'an tutu ii: N̄i kaja'ncha sava-de sa'ma-ná, n̄i kakuu máa-de. Te sikí tikachí-ná n̄i kasá'a-de apuesto. Achí.

²⁵ Te xiin cruz Jesús ká'in ná-ya, jíin kú'u-ña María, ñasí'í Cleofas, jíin María ñuu Magdala.

26 Te n̄i jini Jesús nuu náa-ya jíin núu cháa skuá'a ja maní-yá jíin-de. Te kándii yani-de. Te n̄i ka'an-ya jíin náa-ya: Náa, jian ndé'é-ní kándii se'e-ní, áchí-ya.

27 Yúan-na te n̄i ka'an-ya jíin cháa skuá'a-ún: Jian ndé'é-ró kándii náa-ro, áchí-ya. Te onde sáa-ni n̄i kana-de-ña kuá'an-ña jíin-de ve'e-de.

28 Yuán-na te n̄i jini Jesús ja á n̄i jinu taká tiñu. Te n̄i ka'an-ya: Jichí-ri nducha, áchí-ya. Súan n̄i ka'an-ya náva'a skíkuu tu'un ká'an tutu ii.

29 Te yúan n̄i io ñn tindo'o ñú'un chítu vinagre. Te n̄i chindaji-de kachi núu vinagre-ún. Te n̄i chaa-de xini ñn yunu. Te n̄i kachaa-de yu'u-yá.

30 Te Jesús n̄i ji'i-ya vinagre-ún. Te n̄i ka'an-ya: A n̄i jinu, áchí-ya. Te n̄i kaí-ni xini-yá. Te n̄i ji'i-ni-ya.

31 Te kivi sátu'a kúu, te chaa judío, tú kákuni-de ja kuíta koyo ndiyi-ún jika cruz kivi ndetatú. Chi vai kivi ndetatú, te ñn kivi kánúú xáan kúu. Te n̄i kajikan-de nuu Pilato ja ná tá'nu si'in-i, te ná kúxio-i jika cruz.

32 Te n̄i chakoyo soldado. Te n̄i kaja'nu-de si'in chaa ñn, te suni súan inga chaa ja ndíta kaa jíin-yá.

33 Ko nuu ní chakoyo-de nuu Jesús, n̄i kajini-de ja á n̄i ji'i-ya. Te tú ní kaja'nu-de si'in-ya.

34 Ko ñn soldado, n̄i kaan-de xiin-yá jíin punta machete, te n̄i kenda-ni ññi jíin ndúcha.

35 Te ñn chaa n̄i jini-ún, jáni-de tu'un. Te tu'un ká'an-de-ún, ío ndaa. Te máa-de, suni jini-de ja tú'un ndaa ká'an-de, náva'a kandíja tuku máa-ró jíná'an-ró sá'a-de.

36 Chi súan n̄i kuu, náva'a skíkuu tu'un ká'an tutu ii: Ma ká'nu-ro ní ñn yiki-yá, áchí.

37 Te suni inga tu'un ká'an tutu ii: Nde'é-de nuu I'a n̄i kakaan-de, áchí.

Ja ní kachiyuji-de-ya

38 Yuán-na, te ío ñn chaa nání José ñnuu Arimatea, chaa-ún skuá'a sa'í-de jíin Jesús, chi yú'ú-de ñayivi judío. Te n̄i ka'an nda'ú-de jíin Pilato nú kuu kuanchaa-de yiki kúñu Jesús. Te Pilato n̄i jatú'un. Yúan-na te n̄i jaa-de. Te n̄i xnúu-de yiki kúñu Jesús.

39 Te Nicodemo, chaa n̄i ja'an nuu Jesús akuáa-ún núú, suni n̄i jaa-de ndíso-de susia ua jíin jí'o áloe, nátu'un kuun arroba.

40 Te n̄i kaki'in-de yiki kúñu Jesús. Te n̄i kachisúkun-dé jíin sá'ma kuíta jíin jí'o, nátu'un kásá'a máa ñayivi judío ja kachiyuji-i añú.

41 Te nuu ní ji'i-ya jiká cruz, yúan n̄i io ñn jardín. Te nuu jardín ío ñn ve'e añú jáa núu té yuji-ga ni ñn añú.

42 Yúan n̄i kachindee-de Jesús, chi ve'e añú-ún kánchaa yani. Te a yani kejá'á kivi sátu'a judío ja kóo viko Pascua.

20

Ja ní nachaku-ya

1 Te jañá'an kivi ñn semana-ún, n̄i jaa María ñnuu Magdala ve'e añú-ún ja íña-gá. Te n̄i jini-ña já ní kuxio yuu já ndí'u yuvé'e añú-ún.

2 Yúan-na te n̄i jinu-ña ní jaa-ña núu Simón Pedro jíin núu inga chaa skuá'a-ún ja ní kumaní Jesús jíin. Te n̄i ka'an-ña jíin-de: N̄i katava-dé Jito'o-yo iní ve'e añú. Te tú kájiní-yo ndénu ní jachindee-de-ya, áchí-ña.

3 Te n̄i kenda Pedro jíin inga chaa skuá'a-ún, te n̄i jakoyo-de ve'e añú.

4 Te n̄i kajinu taí ndendúú-de. Ko inga chaa skuá'a-ún, n̄i jinu yachi-ga-de vásá Pedro. Te xna'an-ga-de n̄i jaa ve'e añú.

⁵ Te n̄i jito nuu-de. Te n̄i jini-de sa'ma kuítá kándaa máá-na in̄i kava. Ko tú ní k̄iv̄i-de.

⁶ Te n̄i jaa tuku Simón Pedro ja ndikín-de kua'an-de. Te n̄i k̄iv̄i-de in̄i ve'e añú-ún. Te n̄i jini-de sa'ma kuítá-ún kándaa máá-na.

⁷ Te pañito n̄i yisúkun xiní Jesús, tú kátúu jíin sá'ma kuítá-ún chi n̄i nakaita'nu te kátúu s̄in.

⁸ Yúan-na te suni inga chaa skuá'a-ún, chaa n̄i jaa xna'an-ga ve'e añú, n̄i k̄iv̄i-de. Te n̄i jini-de. Te n̄i kandíja-de.

⁹ Chi té chá'an-ga juku'un in̄i-de tu'un ka'an tutu īi, ja jínu ñú'ún náchaku-ya nú a n̄i j̄i'ya.

¹⁰ Te chaa káskuá'a-ún, n̄i kano'on-de nuu tá'an-de.

Ja ní nakuni María Magdalena nuu-ya

¹¹ Ko María, kándij-ña ndé'e-ña yatá vé'e añú-ún. Te nini ndé'e-ña, te n̄i jito nuu-ña ní ndé'é-ña in̄i ve'e añú.

¹² Te n̄i jini-ña já kaxiukú úu ndajá'a ándiv̄i, káñu'un-ya sá'ma kuíjín, ñn-ya íchi xiní, te inga-ya íchi núu já'a núu ní katúu yíki kúñu Jesús.

¹³ Te n̄i kaka'an-ya jíin-ña: Nána, naja ndé'e-ní. Te n̄i ka'an-ña jíin-yá: N̄i kajanchaa-de Jito'o-ná, te tú jini-ná ndénu ní janchaka-de-ya, áchí-ña.

¹⁴ Te súan n̄i ka'an-ña, te n̄i xió kóto-ña. Te n̄i jini-ña núu Jesús kándij-ya yúan. Ko tú ní nakuni-ña já Jesús kúu-ya.

¹⁵ Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Súchi, naja ndé'e-ro. Ndéja nándúkú-ró, áchí-ya. Te máá-ña, jáni in̄i-ña já cháa ndíto nuu itú kúu-ya. Te n̄i ka'an-ña jíin-yá: Táta, te nú máá-ní n̄i chaxio-ní-ya, te kastu'ún-ní ndé n̄i chindee-ní-ya, te ná kínak̄i'in-ná-ya, áchí-ña.

¹⁶ Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: María, áchí-ya. Te n̄i naxió kóto-ña. Te n̄i ka'an-ña jíin-yá: Raboni, áchí-ña, ja kuní ka'an, Maestro.

¹⁷ Te n̄i ka'an Jesús jíin-ña: Ma ké'é-ró rúu, chi té ndaa-ga-ri nuu máá Táa-yo Dios. Kuá'an nuu ñan̄i-ri, te kachi-ro núu-dé ja ndaa-ri no'on-ri nuu máá Táa-ri, máá Táa máá-ró, te nuu Dios máá-rí, Dios máá-ró, áchí-ya.

¹⁸ Te kua'an María ñuu Magdala, n̄i kastu'ún-ña núu cháa káskuá'a-ún ja ní jini-ña núu Jito'o-yo jíin já ní ka'an-ya tú'un yá'a jíin-ña.

Ja ní nakuni chaa káskuá'a nuu-ya

¹⁹ Te n̄i ini máá k̄iv̄i ñn semana-ún, te ká'jin tútú cháa káskuá'a-ún in̄i ñn ve'e. Te ndí'u yuxé'é chi káyu'ú-de kájito-de ñayiv̄i judío. Te n̄i chaa Jesús n̄i jukuiñi-ya má'ñú-de, te n̄i ka'an-ya jíin-de: Ma kúkuí'a in̄i-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

²⁰ Te súan n̄i ka'an-ya. Te n̄i stá'an-ya ndá'a-yá jíin xíin-yá. Te chaa káskuá'a-ún, n̄i kakusi in̄i-de ja ní kajini-de nuu máá Jito'o-yo.

²¹ Yúan-na te n̄i ka'an tuku Jesús: Ma kúkuí'a in̄i-ro. Natu'un n̄i táj̄i máá Táa-yo Dios ruu vai-ri, suni súan táj̄i-rí róo kingoyo-ró. Achí-ya.

²² Tu'un yá'a n̄i ka'an-ya, te n̄i tiv̄i tachi-yá nuu-dé jíná'an-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kí'in Espiritu Santo jíná'an-ró.

²³ Nú sá'a-ró túká'nu in̄i nuu kuáchi ñn ñayiv̄i, te koo tuká'nu in̄i nuu kuáchi-i. Te nú kendoo kuáchi sik̄i ñn ñayiv̄i sá'a-ró, te kendoo. Achí-ya.

²⁴ Ko Tomás ja nání-de Dídimó, ñn tá'an ja uxí uu-ún kúu-de, tú kánchaa-de jíin cháa-ún jíná'an-de, ná n̄i chaa Jesús.

²⁵ Te sava-ga chaa káskuá'a, n̄i kaka'an-de jíin Tomás: N̄i kajini-ri nuu máá Jito'o-yo, áchí-de. Te n̄i ka'an Tomás: Nú tú kuni-ri nuu ní tuji ndá'a-yá n̄i sá'a nduyu kaa, te nú tú chindee-ri xiní ndá'a-rí nuu ní indee nduyu kaa, te nú tú chindee-ri nda'a-rí xiin-yá, te ma kándíja kuti-rí, áchí-de.

26 Te n̄i kuu ñn semana. Te inga j̄inu ká'jin tútú cháa káskuá'a-ún in̄i ve'e. Te kánde Tomás j̄ín-de. Te n̄i cháa tuku Jesús vasa ndí'u yuxé'é. Te n̄i jukuiñi-ya má'ñú-de. Te n̄i ka'an-ya: Ma kúkuí'a in̄i-ro j̄iná'an-ró.

27 Te n̄i ka'an-ni-ya j̄ín Tomás: Chindee xin̄i ndá'a-ro yá'a, te kun̄i-ro ndá'a-rí. Te skáa nda'a-ro, te chindee-ró x̄in-rí. Te ma káni s̄ikí in̄i-ro, ch̄i sua ná kándija-ró. Achí-ya.

28 Yúan-na te n̄i ka'an Tomás j̄ín-yá: Aí Táta, Jito'o máá-ná, te Dios máá-ná kúu-ní, áchí-de.

29 Te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de: N̄i jini-ro rúu, Tomás, te yúan ní kandija-ró: Xáan ndatu ñayiv̄i já kákandija vasa tú ní kájin̄i-i nuu-rí, áchí-ya.

30 Te suni n̄i sá'a Jesús kua'a-gá tun̄i nuu cháa káskuá'a j̄ín-yá, ja tú yóso núu tutú yá'a.

31 Ko tun̄i yá'a yóso náva'a kandija-ró já Jesús kúu Cristo máá Sé'e Dios. Ch̄i nú kandija-ró-yá, te kuchaku-ro ñí káni j̄ín sí'v̄i-yá.

21

Ja ní nastá'an-ya máá-yá in̄i ñuu Galilea

1 Te kukué-ga te Jesús, n̄i nastá'an ndij̄in tuku-ya máá-yá nuu cháa káskuá'a j̄ín-yá ja káxiukú-de nuu mar Tiberias. Te modo yá'a n̄i stá'an ndij̄in-ya máá-yá.

2 Ká'jin tútú Simón Pedro, j̄ín Tomás, ja nání Dídimó, j̄ín Natanael, cháa ñuu Caná ndañúu Galilea, j̄ín táka se'e Zebedeo, j̄ín úu-ga cháa káskuá'a j̄ín-yá.

3 Te n̄i ka'an Simón j̄ín-de: Ná k̄it̄in-ri t̄iyáká, áchí-de. Te n̄i kaka'an-de j̄ín-de. Suni ná k̄ingoyo-ri j̄ín-ró, áchí-de. Te kuangoyo-de, te n̄i k̄iv̄i koyo-de ñn barco. Ko tú ní k̄it̄in kuti-dé-t̄i ákuáa-ún.

4 Te ja kuákundij̄in, te n̄i jukuiñi Jesús yu'u mar. Ko cháa káskuá'a-ún, tú ní kánakun̄i-de ja Jesús kúu-ya.

5 Yúan-na te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de: Súchi, á káñava'a-ró ñn t̄iyáká kée-rí, áchí-ya. Te n̄i kaka'an-de j̄ín-yá: Tú kuti, áchí-de.

6 Te n̄i ka'an-ya j̄ín-de: Skuíta ka'nu ñunu-ro íchi lado vá'a barco, te ni'in-ro-t̄i, áchí-ya. Yúan-na te n̄i kaskuíta ka'nu-de ñunu. Te tuká ní kúu kuti nátava-dé ñunu, ja kuá'a xáan cháká ní ni'in-dé.

7 Yúan-na te cháa skuá'a ja maní Jesús j̄ín, n̄i ka'an-de j̄ín Pedro: Máá Jíto'o-yo kúu, áchí-de. Te ja ní jini so'o-de ja máá Jíto'o-yo kúu, te n̄i nachu'un-de sa'ma-dé, ch̄i víchí líi-dé núu. Te n̄i ndava-ni-de kua'an-de nuu mar.

8 Te sava-ga cháa káskuá'a-ún, vai koyo-de j̄ín barco j̄ín ñunu ñú'un chítú t̄iyáká. Ch̄i tú j̄iká ká'jin-de j̄ín ñú'un íchí, ch̄i yani nátu'un uu ciento ȳikí.

9 Te ja ní kanuu-de nuu ñú'un, te n̄i kajini-de ja nduxiá t̄ikuañu'un. Te íxndée ñn cháká núu ñú'un-ún, j̄ín stáa.

10 Te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de j̄iná'an-de: Kuák'in t̄iyáká já ní kat̄in-ró vína ná k̄i, áchí-ya.

11 Te n̄i k̄iv̄i Simón Pedro in̄i barco. Te n̄i stáa-de ñunu cháká ní cháa-de j̄ín yú'u mar. Te ñú'un chítú cháká ná'nu, ñn ciento uu xiko ux̄i un̄i. Te vasa súan kua'a-t̄i n̄i ñu'un, ko tú ní té'nde ñunu-ún.

12 Te n̄i ka'an Jesús j̄ín-de: Ña'an j̄iná'an-ró te kas̄i in̄i-ro, áchí-ya. Te ni ñn cháa káskuá'a-ún, tú ní chúndée in̄i-de ja kaká tu'un-de-ya: Róo, ndé cháa kúu-ró. Ch̄i a kájin̄i-de ja máá Jíto'o-yo kúu-ya.

13 Te n̄i cháa Jesús. Te n̄i ki'in-ya stáa-ún. Te n̄i ja'a-ya núu-dé. Te suni súan n̄i ja'a-ya t̄iyáká-ún nuu-dé.

14 Yá'á ní kuu vuelta unī ja ní nastá'an ndijin Jesús máá-yá nuu cháa káskuá'a jíin-yá, ja á nī nachaku-ya já ní jī'i-ya.

15 Te nuu ní ndi'i nī kajasi inī-de, te nī ka'an Jesús jíin Simón Pedro: Simón, se'e Jonás, kúndá'ú-ga inī-ro rúu vásá yá'á xí túu, áchí-ya. Te nī ka'an-de jíin-yá: Jaan, Táta, máá-ní jiní ja maní-ná jíin-ní, áchí-de. Te nī ka'an-ya jíin-de: Skée-ro lélú-rí núsáá, áchí-ya.

16 Te nī ka'an tuku-ya vuelta uu jíin-de: Simón, se'e Jonás, kúndá'ú inī-ro rúu náún, áchí-ya. Te nī ka'an-de jíin-yá: Jaan Táta, máá-ní jiní ja maní-ná jíin-ní, áchí-de. Te nī ka'an-ya jíin-de: Skée-ro ríi-rí núsáá, áchí-ya.

17 Te nī ka'an tuku-ya vuelta unī jíin-de: Simón, se'e Jonás, manī-ro jíin-rí náún, áchí-ya. Te nī kuxíí iní Pedro ja vuelta unī nī ka'an-ya jíin-de: Manī-ro jíin-rí náún. Te nī ka'an-de jíin-yá: Táta, máá-ní jiní taká tu'un. Máá-ní jiní ja maní-ná jíin-ní, áchí-de. Te nī ka'an-ya: Skée-ro ríi-rí núsáá.

18 Jandáa ká'an-rí jíin-ró, ja ondé ná súchí-ró núú, te nī naku'nī máá-ró chíi-ró. Te nī jika-ró ndénu ní kuu inī-ro. Ko nú ná yíi-ró, te skáa-ro ndá'a-ro. Te inga cháa, nachí'i-de chíi-ró, te kunchaka-de róó kí'in-ro jíin-de vasa tú kuní-ro. Achí-ya jíin-de.

19 Tu'un yá'a nī ka'an-ya nává'a ná júku'un inī-de ndé modo kuu-de ja ndúñá'nu Dios sá'a-de. Yúan-na te nī ka'an-ya: Kundikin ruu ná kí'on, áchí-ya jíin-de.

20 Te nī xío kóto Pedro. Te nī jinī-de cháa skuá'a ja maní Jesús jíin, ja ndikín-de vai-de, cháa nī ndituu jika Jesús ná nī kakuxíni-ya, ja ní jika tu'un-de-ya: Táta, ndé cháa kúu ja nástúu níí.

21 Te nī jiní Pedro nuu cháa-ún. Te nī ka'an-de jíin Jesús: Táta, te cháa yá'a, náún sá'a-de, áchí-de.

22 Te nī ka'an Jesús jíin-de: Nú kuní-rí ja kéndoo-de onde kivi ncháa-rí, naun jítú iní-ro. Kundikin ruu ná kí'on. Achí-ya.

23 Te nī jichá tu'un yá'a nuu taká ñani-yo, ja cháa skuá'a-ún ma kúu-de. Ko tú ní ká'an Jesús ja má kúu-de, chí sua nī ka'an-ya: Nú kuní-rí ja kéndoo-de onde kivi ncháa-rí, te naun jítú iní-ro.

24 Cháa nī skuá'a-ún kúu cháa yá'a, te jáni ndaa-de tu'un taká tiñu yá'a. Te suni nī cháa-de taká tu'un yá'a. Te kájiní-yo já tú'un jáni-de ká'an ndaa.

25 Suni ío kua'a xáan-gá tiñu nī sá'a Jesús. Te nú cháa-yó ná ñn ná ñn, te ma kánda níí ñúyívi já kú'un tutu koso tú'un-ún núú, jáni inī-rí. Amén.

LOS HECHOS DE LOS APOSTOLES JA NI KASA'A CHAA APOSTOL

Ja ní keyu'u-yá kii Espiritu Santo

¹ Teófilo, táta máni. Nuú tutú ja ní chaa núú-ná ni kastu'ún-ná taká tiñu ni sá'a Jesús, jín taká tu'un ni stá'an-ya ondé kivi ní kejá'á-yá,

² te onde kivi ní tá'ú-yá tiñu jín Espiritu Santo nuú taká apóstol, chaa ni kaji-ya. Te suni kivi-ún ni ndaa-ya kuá'an-ya ándívi.

³ Te nuú ní jinu ni ndo'o-ya, te jín kuá'a tuni ío ndaa ni ndenda-ya chakú-ya núu cháa-ún jíná'an-de. Te uu xiko kivi ní stá'an-ya máa-yá nuú-dé. Te ni ka'an-ya jín-de tu'un ñuu nuú tá'ú Dios tiñu.

⁴ Ká'jin tutú-de. Te ni tá'ú-yá tiñu nuú-dé ja má kúxio-de ini ñuu Jerusalén, chi ná kúndatu-de chaa I'a ni keyu'u máa Táa-yo Dios. Te ni ka'an-ya jín-de: A ni kajini so'o-ró ja súan ni ka'an-ri jín-ró.

⁵ Chi Juan, jandaa ja jín ndúcha ní skuánducha-dé-i. Ko róo jíná'an-ró, yaku-na kivi te kuanducha-ro jín Espiritu Santo, áchí-ya.

⁶ Te chaa ni kakututú núu-yá, ni kajika tu'un-de-ya: Táta, te vina natá'ú tiñu chaa Israel ini ñuu máa-de sá'a-ní xí túu, áchí-de.

⁷ Te ni kachi-ya: Ma kúu kuni-ro kivi xí kuiá ja ní teta'an máa Táa-yo jín tú'un ndíso-ya tiñu.

⁸ Ko nú a ni chaa Espiritu Santo siki-ro, yúan-na te ni'in-ro fuerza-ya, te kani ndaa-ro tú'un-ri ní ini ñuu Jerusalén, ní ini ñuu Judea, jín ñuu Samaria, jín onde nuú ndí'i ñuyívi. Achí-ya jín-de.

Ja ní ndaa Jesús kuano'on-yá andívi

⁹ Te ni ndí'i ni ka'an-ya taká tu'un yá'a. Te nini kánde'é-de, te ni ndaa-ya kuá'an-ya. Te ni chaa in viko nu'ún ní jasú nuú-yá.

¹⁰ Te nini ká'jin-de kándakoto-de ichi ándívi núu ndaa-ya kuá'an-ya, te ni chaa-ni uu tá'an chaa káñu'un sa'ma ku'jin, ni kajukuiñi xiin-dé.

¹¹ Te ni kaka'an chaa-ún jín-de: Róo chaa ñuu Galilea, naja kándakoto-ró ichi ándívi. Jesús yá'a, ja ní xndóo-ya róo te kua'an-ya ichi ándívi, suni súan ndii-ya nátu'un ni kajini-ro kuano'on-yá andívi. Achí-de.

Ja ní nukuiñi Matías jín cháa káskuá'a

¹² Yúan-na te ni kanuu-de yuku Olivar káno'on-de ñuu Jerusalén. Te onde yuku-ún, te onde ñuu, jíká nátu'un kájika chaa judío in kivi ndétatú.

¹³ Te ni najaa koyo-de ini ñuu. Te ni kaka-de xini in ve'e nuú káxiukú Pedro, Juan, Jacobo, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo se'e Alfeo, Simón Zelote jín Judas ñani Jacobo.

¹⁴ Taká chaa yá'a, in núu-ni ká'jin-de kájikan ta'u-dé, jín sáva ñasí'i, jín María náa Jesús, jín taká ñani-ya.

¹⁵ Te in kivi ní jukuiñi Pedro nuú taká ñani-ún. Te ká'jin nátu'un ciento oko ñayívi. Te ni ka'an-de:

¹⁶ Ñani jíná'an-ró, ni skíkuu níni tú'un ká'an tutu ii ja ní ka'an Espiritu Santo onde sáa jín yú'u David tu'un Judas, chaa ni yoxnúú núu ja ní kakatin Jesús.

¹⁷ Te suu chaa-ún, ni yoso-dé jín-yó. Te ni chindéé tá'an-de jín-yó siki tú'un yá'a.

18 Chaa yúan, ni jaan-de in ñu'un jín xú'ún ní ni'in-dé siki tíñu ñáá ni sá'a-de. Te onde súkún te ni kanangava-de, te ni ndata sáva chi-de. Te ni ndi'i jiti-de ni jicha.

19 Te ni jicha tu'un yá'a nuu táka ñayivi káxiukú ñuu Jerusalén. Te yúan ní kaskúnání-i ñu'un-ún nuu yú'u máa-i Acéldama, ja kuní ka'an: Ñu'un niñí.

20 Chi súan yóso núu tutú Salmo: Ve'e-de, ná kúu in ve'e sáni. Te ma kúnchaa ni in-i ini ve'e-ún. Te suni ká'an: Tiñu ndiso-de, ná kúndiso inga chaa. Achí.

21 Núsáa te jínu ñú'ún já káji-yó in chaa ma'ñú táka chaa ja á ká'in jín-yó táka kivi ní jika máa Jító'o-yo Jesús jín-yó,

22 te onde kivi ní skuánducha Juan, te onde kivi ní xndóo-ya yóo te ni ndaa-ya kuá'an-ya ándivi. Te chaa káji-yó, ná kúu-de testigo jín-yó já á ni nachaku-ya. Achí-de.

23 Te ni kajani-de uu tá'an chaa: José, ja nání-de Barsabás te Justo kúu inga sí'ví-de, jín Matías.

24 Te ni kajikan ta'u-dé: Táta, máa-ni chi jiní-ni ndasa káa ini añú taká ñayivi. Núsáa te ja uu tá'an chaa yá'a, stá'an-ni ndé in-de ni káji-ni,

25 náv'a kundiso-de tiñu apóstol. Chi Judas, ni sá'a-de kuachi, te ni kenda-de kua'an-de lugar máa-de. Achí-de.

26 Yúan-na te ni kasá'a-de sortear. Te ni jungava-ni siki Matías. Te ni nukoso-dé jín uxí in-ga apóstol.

2

Kivi Pentecostés

1 Te máa kivi Pentecostés ni ka'in tútú in núu-ni-de.

2 Te sánaa-ni te ni chaa in ndusu ichi ándivi natu'un ní'in in tachí xaan, te ni skútú ini ve'e nuu káxiukú-de.

3 Te ni kajini-de ja ní jicha natu'un yáá ñu'un. Te ni jungoo siki ná in ná in-de.

4 Te ndi'i-de, ni kukútu jín Espíritu Santo. Te ni kaka'an-de sín sín yu'u, ndasa ni stá'an máa Espíritu nuu-dé ka'an-de.

5 Te ñuu Jerusalén, káxiukú ñayivi judío onde taká ñuu ní ñuyivi. Te káchiñú'ún-i Dios.

6 Te ja súan ni ni'in, te ni kataka ñayivi kuá'a. Te ni kuñáa ini-i, chi ná in ná in-i, ni kajini so'o-i káka'an-de yu'u máa-i.

7 Te ni kanaa ini-i kánde'é-i. Te ni kaka'an-i: Nasu chaa ñuu Galilea kakuu taká chaa káka'an yá'a náun.

8 Ndasa kúu núsáa. Chi ná in ná in-yó, kajini so'o-yó káka'an-de yu'u ní kakaku-yó jín.

9 Chi chaa onde ñuu Parto jín ñuu Media jín ñuu Elam kakuu-yó. Te sava-yó, vai-yó onde ñuu Mesopotamia, jín ñuu Judea, jín ñuu Capadocia, jín ñuu Ponto, jín ñuu Asia.

10 Suni onde ñuu Frigia jín ñuu Panflia, jín ñuu Egipto jín ndáñuu África ja kánchaa inga lado ñuu Cirene vai koyo-yó. Te sava-ga-yo onde ñuu Roma jíká vai-yó. Te suni ío sava chaa ni naki'in sé'é judío.

11 Suni chaa ñuu Creta jín chaa ñuu Arabia kakuu-yó. Te kajini so'o-yó já jín yú'u máa-yó káka'an-de taká tiñu ñá'nu sá'a Dios. Achí-i.

12 Te taká-i, cuenta kanaa íu ini-i kánde'é-i. Te káka'an-i jín tá'an-i: Naún tu'un kúu ya'á núsáa, achí-i.

13 Ko sava-i káka'an kátá-i: Kánajini-de, achí-i.

Ja ní jani Pedro tu'un nuu kuá'a ñayivi

14 Yúan-na te ni ndukuiñi Pedro jín uxí in-ga-de. Te ni ka'an jaa-de jín-i: Níi, cháa judío, jín táká ní cháa káxiukú iní ñuu Jerusalén, tiñu yá'a ná kuni ndi'i-ní jíná'an-ní. Te kuni ná'in-ní tu'un ná ká'an-ná jín-ní.

15 Chi cháa yá'a, tú kánajini-de nátu'un kájani iní-ní, chi sáa ká'in jañá'an kúu.

16 Ko ya'á kúu tu'un ni ka'an Joel cháa ni jani tu'un Dios onde sáa:

17 Achí Dios: Kivi sándi'í-na te kacha nuu-ri Espiritu-ri siki táká ñayivi. Te se'e yí-ro jín sé'e sí'í-ro, kani-i tu'un-ri. Te cháa súchí jíná'an-de jín cháa ñá'nu, skóto jani-de.

18 Te jandáa ja kivi-ún te kacha nuu-ri Espiritu-ri siki mozo-ri, kúu cháa kúu ñá'an. Te kani-i tu'un-ri jíná'an-i.

19 Te sá'a-ri tiñu ñá'nu onde andívi. Te sá'a-ri tuni nuu ñúyivi. Te koo niñi jín ñú'un jín yokó ñu'ma.

20 Te ndikandii, nduu túún. Te yoo, nduu niñi. Te vásá jáa kivi máa Jító'o-yo. Kivi ká'nu, kivi stá'an ndijin-ya máa-yá kuu-ún.

21 Te taká ñayivi ká'an nda'ú jín máa Jító'o-yo onde jín sí'ví-yá, kaku-i, achí Joel.

22 Níi cháa ñuu Israel, kuni so'o-ní tu'un yá'a jíná'an-ní: Máa Jesús ñuu Nazaret, I'a va'a ni kuu-ya núu Dios. Te nuu máa-ní ni sá'a-ya tiñu ñá'nu jín kuá'a tuni. Te ni kakee nuu-ní ni kande'é-ní ja súan ni sá'a-ya onde jín Dios. Te suni súan kájiní taká-ní.

23 Ko níi, ni kanachi'i-ní-ya ndá'a cháa ñáa. Te ni kaja'ni-dé-ya jiká cruz. Te jín tiempo, a ni jini Dios ja súan sá'a-ní núu, chi súan ni teta'an-ya.

24 Ko ni nachaku-ya ní sá'a Dios. Te ni janchaa-ya fuerza kue'e kuu-yo, chi tú ní kúu kendo-ga Jesús iní nda'a kué'e kuu-yo.

25 Chi David, ni ka'an-de tu'un-ya: Ni jini-ri nuu máa Jító'o-ri, ja nené kanchaa-ya jín-ri. Chi kanchaa-ya ichi ndává'a-ri, nává'a ma yú'ú-ri.

26 Ja yúan ní kusii iní añú-ri. Te ni nakana jaa-ri-ya. Te suni ndetátú yiki kúñu-ri, te kuñukuu iní-ri.

27 Chi ma skéndo-ní añú-ná iní lugar ndiyi, ni ma kuá'a-ní tu'un te'yu Se'e-ní, I'a ii.

28 Ni stá'an-ní nuu-ná ndasa ni'in-ná ichi kúchaku-ná. Te kivi kunchaa-ná jín-ní te kusii xáan iní-ná sá'a. Achí David.

29 Ñáni jíná'an-ní, ná kachí kají-ná nuu-ní tu'un David tatá ñúu-yo. Chi ni jii-de. Te ni yuji-de. Te ve'e añú-de kanchaa jín-yó onde vina.

30 Chi cháa ni jani tu'un Dios ni kuu-de. Te ni jini-de ja ní ka'an téyí-yá jín-de ja núu-dé, cuenta chi tata-de, nukuiñi Cristo kunchaa-ya mesa-de tá'ú-yá tiñu.

31 Te ya'á ní jini-de jín tiempo, ni kastu'ún-de ja náchaku Cristo, chi añú-ya, tú ní kéndo iní lugar ndiyi. Te ni yiki kúñu-ya, tú ní té'yu.

32 Te Jesús, ni nachaku-ya ní sá'a Dios. Te kájiní-yo já chakú-ya.

33 Te ni ndaa-ya kuá'an-ya ichi ndává'a Dios. Te nátu'un ni keyu'u máa Táa-yo, te onde nuu máa-yá, ni ni'in Jesús Espiritu Santo. Te ni jacha nuu-ya nátu'un kande'é-ní te kájiní so'o-ní vina.

34 Chi David, tú ní ndaa-de andívi. Ko ni ka'an-de: Máa Tatá Dios, ni ka'an-ya jín Jító'o-ri: Nungoo-ró ichi ndává'a-ri,

35 te ná chúkú-rí cháa kájito u'ú róó, kuu-de teyu kúxndí ja'a-ro, áchí.

36 Te ná kuni ndaa ndivii ñayivi Israel ja Dios, ni jani-ya máa Jesús ja ná kúu-ya Jító'o-yo vasa ni kaja'ni-ní máa-yá jiká cruz, te suni máa-yá kúu Cristo. Achí Pedro jín-i.

37 Te súan ni kajini so'o-i tu'un yá'a. Te ni kanata'u'u iní añú-i. Te ni kaka'an-i jín Pedro jín sáva-ga apóstol: Nani jíná'an-ní, ndasa sá'a-ná jíná'an-ná núsáá, áchí-i.

38 Te ni kachi Pedro jín-i: Nakani iní-ní jíná'an-ní, te kuanducha-ní jín sí'ví máá Jesucristo náva'a koo tuká'nu iní nuu kuáchi-ní. Te kuá'a-ya Espíritu Santo-ya núu-ní.

39 Chi nuu máá-ní jín núu sé'e-ní, súan ni keyu'u-yá. Te suni súan ni ka'an-ya núu táká ñayivi kaxiukú jíká, nuu násaa-i ja máá Tatá-yo Dios kana-ya xiní-í ná kí'in-i nuu-yá.

40 Te Pedro, jín kuá'a-gá tu'un súan, ni ka'an ndaa-de. Te ni ka'an ni'in-de jín-i: Ná ndúkú ndéé-ní kaku-ní ma'ñú táká ñayivi ñáá yá'a, áchí-de.

41 Te ni kajatú'ún sáva-i tu'un ni ka'an-de. Te ni kajanducha-í. Te kivi-ún ni ndea-ga-i natu'un uní mil ñayivi.

42 Te ni ka'in ni'in-i siki tú'un kástá'an apóstol, ni kandatú'ún in núde, ni kasákuáchí-de staa. Te ni kajikan ta'u-dé.

Ja ní kañava'a ká'nu-i taká ndatíñu-i

43 Te ndi'i ñayivi, ni kayu'ú-i. Te chaá apóstol, ni kasá'a-de kua'a tíñu ñá'nu jín tuní.

44 Te taká ñayivi kákandíja, kaxiukú tútú-i. Te kañava'a ká'nu-i taká ndatíñu-i.

45 Te ni kaxikó-i taká ndatíñu-i, jín táká ve'e-i. Te ni kasaka-í xu'ún núu tá'an-i, ndasa jínu ñú'ún in in-i jíná'an-i.

46 Te ndita'an kivi kája'an tútú-i ve'e ij. Te kásákuáchí-i staa ndíta'an ve'e-i. Te luu, sii ní ka'io iní añú-i káyeé-í staa.

47 Te kánakana jaa-i Dios. Te sava-ga ñayivi ñúu-ún, ni kaka'an jíñú'ún jín-i. Te ndita'an kivi ní kaku sava-ga ñayivi ní sá'a máá Jító'o-yo. Te ni kandujín-i jín tíku'ni kándíja-ún.

3

Ja ní nduva'a chaá rengo

1 In kivi te ni kaka Pedro jín Juan, kája'an-de iní ve'e ij. Chi máá hora ka'uní aini kúu, te jikán ta'u-í yúan.

2 Te kákinchaka-i in chaá rengo onde kivi ní kaku-de. Te chaá-ún, ncháá-de ndita'an kivi yúxé'é vé'e ij nuu nání hermosa, jikán-de caridad nuu táká ñayivi kivi koyo iní ve'e ij yúan.

3 Te chaá-ún, ni jini-de nuu Pedro jín Juan, ja kuákivi-de iní ve'e ij. Te ni ka'an nda'ú-de jín-de ja ná kuá'a-de in caridad.

4 Te Pedro jín Juan, ni kande'é vá'a-de nuu cháa-ún. Te ni kaka'an-de jín-de: Yá'a nde'é-ró núu-rí, áchí-de.

5 Te máá cháa-ún, ndátu tu'a-de, jáni iní-de ni'in-dé yaku na jín núu Pedro jín Juan.

6 Te ni kachi Pedro: Tú ñáva'a-ri plata ni oro. Ko ja ñáva'a-ri, yuán kuá'a-ri nuu-ro. Jín sí'ví máá Jesucristo ñuu Nazaret ndukuiñi te kaka-ró, áchí-de.

7 Te ni tin-de ndavá'a chaá-ún. Te ni xndukuiñi-de chaá. Te ja'a-dé jín sukún já'a-dé, ni kanduva'a-ni.

8 Te in ni kanda-ni-de. Te ni ndukuiñi-de. Te ni jika-de. Te ni kivi-de jín Pedro jín Juan iní ve'e ij, jika-de, kanda-de, te nákana jaa-de Dios.

9 Te ni kajini taká ñayivi núu-dé ja nákana-de te nákana jaa-de Dios.

10 Te n̄i nakun̄i-i nuu-dé ja máá cháa jikán caridad yuxé'é vé'e īi ja nání hermosa kúu-de. Te n̄i kakee nuu-í kándé'é-i. Te n̄i kayu'ú-i, chí kájin̄i-i ja súan n̄i ta'an cháa-ún.

11 Te cháa n̄i nduva'a-ún, nini t̄in-de Pedro jín Juan, te n̄i kataka-ni ñayivi núu-dé in̄i corredor ja nání Salomón. Te n̄i kakee nuu-í kándé'é-i.

12 Te n̄i jin̄i Pedro ja súan kúu. Te n̄i ka'an-de jín ñayivi-ún: Cháa ñuu Israel, naja kánaa in̄i-ní kándé'é-ní tiñu yá'a. Naja kándé'é-ní nuu-ná. Kájani in̄i-ní ja cháa va'a kákuu-ná xí ío fuerza in̄i-ná náva'a nakaka cháa yá'a sá'a-ná náún.

13 Máá Dios Abraham, jín Isaac, jín Jacobo, máá Dios, Táa-yo, n̄i nduñá'nu Se'e-ya Jesús n̄i sá'a-ya, te n̄i kanastúu-ní Jesús, te n̄i kanakuxndí-ní I'a-ún jito nuu Pilato, vasa sía cháa-ún-ya kuní-de núu.

14 Ko máá-ní, n̄i kaské'ichi-ní I'a īi, I'a ndoo. Te n̄i kajikan-ní ñn cháa já'ni ndíyi sía Pilato.

15 Te n̄i kaja'ni-ní máá Jito'o, I'a náschakú yóo. Ko Dios, n̄i naschakú-ya Jesús onde ma'ñú ndíyi. Te máá-ná kákuu-ná testigo ja súan ío.

16 Te a kájin̄i-ní cháa yá'a te kánakun̄i-ní-de. Te n̄i kandíja-de Jesús jín sí'ví-yá, te ja yúan ní nasáva'a-ya-dé. Chí kandíja-de-ya, te yúan ní nduva'a īi cháa yá'a nátu'un kájin̄i máá-ní.

17 Ko vina ñani, a jin̄i-ná chí siki já tú ní kájuku'un in̄i-ní kúu ja ní kasá'a-ní súan, te suni súan n̄i kasá'a cháa kátá'ú tiñu nuu-ní.

18 Te jín kivi, n̄i kajani cháa tu'un onde sáa ní sá'a Dios, ndasa koo tiñu, jín ndasa ndo'o Cristo. Te vina a n̄i skíkuu-ya súan.

19 Te ná náxío káva in̄i-ní, te ná nákani in̄i-ní jíná'an-ní núsáa, náva'a ná ndá'va taká kuachi-ní, te cháa kivi já ndúsi in̄i-ní sá'a máá Jito'o-yo.

20 Náva'a táji Dios Jesucristo kii-ya, nátu'un n̄i sándaq-ya já kúu ní onde sáa.

21 Ko jinu ñu'ún já kéndoo-ya onde andívi, onde kivi ndújáa taká ndatíñu, nátu'un n̄i kaka'an cháa ndoo n̄i kajani tu'un onde aná'an ní sá'a Dios.

22 Chí Moisés, n̄i ka'an-de jín táa-yo: Máá Tata-ro Dios, kua'a-ya ñn cháa nátu'un ruu, te kani-de tu'un nuu-ro. Te kenda-de ma'ñú taká ñani-ro nátu'un n̄i kenda-ri. Te ná chú'un in̄i-ro tú'un ka'an cháa-ún nú ñaún ndí'i tu'un ka'an-de jín-ró.

23 Te nú ndé cháa tú kuní-de chu'un in̄i-de tu'un ka'an cháa kani tu'un-ún, te naa īi-dé ma'ñú taká-ga ñayivi, áchí Moisés.

24 Te taká cháa n̄i kajani tu'un, onde kivi ní kii Samuel te ñí-gá onde vina, suni n̄i kajani-de tu'un ja kii kivi yá'a.

25 Máá-ní kákuu se'e cháa n̄i kajani tu'un-ya jín sé'e siki contrato n̄i sándaq Dios jín táa-yo. Te n̄i ka'an-ya jín Abraham: Onde chí tata-ro kenda ja kéndoo ndatu taká se'e ñuyivi sá'a, áchí.

26 Te Dios, n̄i naschakú-ya Sé'e-ya. Te n̄i táji-yá Se'e-ya, te n̄i kii-ya nuu máá-ní xna'an-ga, náva'a chaxio-ya-ní nuu taká kuachi-ní. Yúan-na te kéndoo ndatu-ní.

4

Ja ní kakat̄in-de Pedro jín Juan

1 Te nini kaka'an-de jín ñayivi-ún, te sutu, jín já kúñá'nu in̄i ve'e īi, jín saduceo, n̄i chakoyo-ún nuu-dé.

2 Te kákiti xaan in̄i ja kástá'an apóstol nuu ñayivi, ja kájani-de tu'un Jesús ja á n̄i nachaku-ya má'ñú ndíyi.

3 Te n̄i kakat̄in-ún-de. Te n̄i kachindee-de in̄i vekaa onde kivi xían-ún, chí a n̄i ini.

⁴ Ko kua'a xaan ñayivi ní kajini so'o-i tu'un ni kaka'an chaap apóstol. Te ni kakandija-i. Te ni jinu natu'un u'un mil chaap.

⁵ Te kivi xian-ún, te chaap kakuña'nu nuu máa-i, jín cháa ni kayii, jín cháa kachaa tutu, ni kandututu-de ini ñuu Jerusalén.

⁶ Te suni ni kandututu-de jín máa sutu ñá'nu-ga Anás, jín Caifás, jín Juan, jín Alejandro, jín taká-ga ja kakuu tá'an sutu ñá'nu-ga-ún.

⁷ Te ni kajani-ún-de ma'ñú. Te ni kajika tu'ún-de: Na jín fuerza, xi na jín sí'ví kasa'a-ró tíñu yá'a, áchí.

⁸ Yúan-na te Pedro, chi ni kútú-de jín Espíritu Santo, te ni kachi-de jín cháa-ún: Níi chaap kakuña'nu ini ñuu, jín níi chaap ni kayii nuu ñuu Israel:

⁹ Vina te nú xndichí-ní náa siki ñin tíñu va'a ni kasa'a-ná jín ñin chaap kú'u yá'a nú ndasa ni nduva'a-de,

¹⁰ núsáa te máa-ní jín taká ñayivi ñuu Israel, ná júku'un ini-ní ja jín sí'ví máa Jesucristo ñuu Nazaret ni nduva'a chaap kándij nuu-ní yá'a. Te suu I'a-ún ni kaja'ni-ní-ya jiká cruz. Ko ni nachaku-ya má'ñú ndíyi ni sá'a Dios.

¹¹ I'a yá'a kúu yuu ja ní kaské'ichi níi, chaap kachutá'an ve'e. Te yuu-ún, máa yuu ndíso fuerza jiki kúu vina.

¹² Te tuká inga chaap nama yóo, chi túu inga sí'ví nání ni ñin chaap ío ini ñuyivi yá'a ja kúu nama taká ñayivi jíná'an-i. Achí Pedro.

¹³ Yúan-na te ni kajini ja tú káyu'ú Pedro jín Juan kaka'an-de. Te a kajini ja tú tu'a va'a-de, chi tú ní kajika-de escuela. Te ni kanaan iní kánde'é núu-dé. Te ni kajiku'un ini ja ní kajika-de jín Jesús.

¹⁴ Te kánde'é núu cháa ni nduva'a-ún, kándichi-de jín Pedro jín Juan. Te tú ní kakuu kuti xndíó káni ni ñin tu'un.

¹⁵ Ko ni katá'ú tíñu nuu-dé ja ná kenda koyo-de ichi yatá municipio nini ná ndatu'ún máa jíná'an.

¹⁶ Te ni kaka'an: Ndasá sá'a-yó jín cháa yá'a núsáa. Chi jandáa kúu ja ní jicha tu'un kua'an nuu taká ñayivi ñuu Jerusalén ja súan ni kasa'a-de ñin tíñu ñá'nu. Te ma kúu ka'an-yo ja tú ío ndaa.

¹⁷ Ko náva'a ma kuichá-ga tu'un yá'a ki'in nuu taká ñayivi, te ná ká'an xaap-yo núu-dé ja má kachi kuti-gá-de tu'un chaap-ún nuu ní ñin ñayivi, áchí.

¹⁸ Te ni kanakana xini-dé. Te ni katá'ú tíñu nuu-dé ja má ká'an-ga-de te ma stá'an-ga-de ni ñin tu'un jín sí'ví Jesús.

¹⁹ Yúan-na te ni kaka'an Pedro jín Juan: Tava máa-ní cuenta te nú jata'an ini Dios ja kuándatu-ná nuu-ní xna'an-ga vásá núu máa-yá.

²⁰ Chi níni káni-ná tu'un ja ní kajini-ná jín ja ní kajini so'o-ná. Achí-de.

²¹ Yúan-na te chaap junta, ni kaka'an xaap núu Pedro jín Juan, te ni sía-de kua'an-de, chi tú ní káni'in kúti modo xndó'o Pedro jín Juan, chi káyu'ú kábito ñayivi, chi taká-i, kanakana jaa-i Dios siki ja ní kuu-ún.

²² Chi chaap ni nduva'a jín tíñu ñá'nu-ún, ví'í-gá uu xiko kua ío-de.

Ja ní kajikan ta'u tíku'ni kándija

²³ Te ni kakaku-de kaja'an-de. Te ni najakoyo-de nuu tá'an-de. Te ni kanakani-de taká tu'un ni kaka'an sutu ñá'nu jín cháa ni kayii nuu-dé.

²⁴ Te súan ni kajini so'o-i tu'un kanakani-de. Te ñin jinu-ni ni kaka'an jaa-i jín Dios: Táta, máa-ní kúu Dios ni sá'a andívi, ñuyivi, mar, jín taká-ga ndatíñu.

²⁵ Te jín Espíritu Santo ni ka'an-ní jín yú'u táa-yo David, ja ní kuu-de mozo-ní. Chi ni ka'an-de: Naja kákiti ini ñayivi, te naja kanakani sáni ini-i.

²⁶ Ni kataka chaap kakuu rey ñuyivi jíná'an-de. Te chaap kakuña'nu-ún, ni kakututu-de. Te ñin-na ni kandonda-de siki máa Tatá Dios jín siki Cristo-ya.

27 Chì Herodes jíin Poncio Pilato jíin cháa síin naciòn jíin ñáyivì ñúu Israel, nì kākūtútú ndíja-de inì ñuu yá'a, nì kāndonda-de sikì Sé'e ñ-ní Jesús, I'a nì jani-ní,

28 návā'a sá'a-de taká tiñu nì teta'an máá-ní, jíin já ní kundaā inì-ní onde sáá.

29 Te vina, Tātā, nde'é-ní ndasa káka'an xaān-dé nuu-ná jíin'an-ná. Te kua'a-ní fuerza nuu mozo-ní ja ná chūndéé iní-ná kani-ná tu'un máá-ní.

30 Te skāā-ní nda'a-ní návā'a sá'a-ní tana, jíin tuní, jíin tiñu ñá'nu. Te taká yuán ná kúu jíin sí'vì máá Sé'e ñ-ní Jesús. Achí-i.

31 Te súan nì kajikan ta'u-í. Te nuu ká'jin tūtú-i-ún, nì taan. Te ndi'i-i, nì kākútú-i jíin Espiritu Santo. Te nì kachundéé iní-i kájani-i tu'un Dios.

Ja ní kañava'a ká'nu-i ndatíñu-i

32 Te ñáyivì kuá'a kākandíja, chì jíin iní jíin añú-i nì kānduu ñn núú-i. Te tú nì ñn-i ní káka'an-i ja máá-i xíin ñn ndatíñu. Chì taká ndatíñu, nì kañava'a ká'nu-i.

33 Te téyíí xāān kájani ndaā apóstol tu'un ndasa nì kajini-de ja ní nachaku Jito'o-yo Jesús. Te bueno nì kuu tu'un luu Dios inì-de.

34 Te tú kuti ñaún nándi'i nì ñn-de, chì taká cháa káxíin ñú'un, xí vé'e, nì kaxikó-de, te nì kachinchaka-de xu'un,

35 te nì kachúkú-de xu'un-ún nuu já'a cháa apóstol. Te cháa apóstol nì kasaka-dé nuu ñn ñn tá'an-de ndasa kájinu ñú'un máá-i.

36 Te José, tata Leví, ncháá-de ñuu Chipre, ío ingā sí'vì-de kájatíñu apóstol, nání-de Bernabé, ja kuní ka'an, se'e tu'un ndéé iní.

37 Nì xikó-de ñn ñu'un-dé. Te nì kinchaka-de xu'un. Te nì chúkú-de xu'un-ún nuu já'a cháa apóstol.

5

Sikì Ananías jíin Safira

1 Ko ñn cháa nání Ananías jíin ñásí'í-de Safira, nì kaxikó-de ñn ñu'un.

2 Te nì janchaa-de sava xu'un. Te suni jiní ñásí'í-de ja súan nì sá'a-de. Te nì kinchaka-de yaku-ni. Te nì chúkú-de nuu já'a cháa apóstol.

3 Te nì ka'an Pedro: Ananías, naja ní kivi Satanás inì añú-ro já xndá'ú-ro Espiritu Santo núú. Chì nì janchaa-ro sava xu'un ñú'un ní kaxikó-ro.

4 Ná té xikó-ga-ro, á nasu máá-ró xíin núú. Te nuu ní xikó-ró, á nasu iní nda'a máá-ró ñú'un núú. Naja ní nakani inì-ro sá'a-ró súan. Ko nasu cháa xndá'ú-ro, chì Dios, áchí-de.

5 Te súan nì jini so'o Ananías taká tu'un yá'a, te nì ndua-ni-de. Te nì jì'i-ni-de. Te taká ñáyivì ní kajini so'o tu'un-ún, nì kayu'ú xaān-í.

6 Te nì kandumuiñi cháa súchí. Te nì kaxndānuu-de ndiyi-ún, te nì kakiñi'in-de-i yata vé'e. Te nì kachiyuji-de-i.

7 Te nì kunúu, nátu'un unì hora. Te nì jaa ñásí'í-de nì kivi-ña vé'e-ún. Te ñaún jiní máá-ña ja súan nì kuu.

8 Te Pedro, nì jika tu'un-de-ña: Kastu'ún núu-rí. Nì xikó-ró ñú'un-ún ñn tanto súan xí túu. Achí-de. Te nì kachi-ña: Jaan, ñn súan nì kaxikó-ná, áchí-ña.

9 Te Pedro, nì ka'an-de jíin-ña: Naja ní skétá'an-ró tú'un ja kóto nchaa-ro Espiritu máá Tata Dios. Kuni so'o, yuxé'é yá'a ká'ma vai koyo cháa nì kachinduji yii-ro. Te suni súan kiñi'in-de róo ki'in-ro, áchí-de.

10 Te nì ndua-ni-ña núu já'a Pedro. Te nì jì'i-ni-ña. Te nì ndivi koyo cháa súchí-ún. Te nì kajini-de ja á nì jì'i-ña. Te nì kakiñi'in-de-ña, te nì kachinduji-de-ña xíin yí-ñá.

11 Te ndivii tíku nì kándíja jíin taká ñáyivì ní kajini tu'un tiñu yá'a, nì kayu'ú xaān-í.

Kua'a tíñu ñá'nu jín tuni ni kasá'a apóstol

12 Te chaa apóstol, ni kasá'a-de kua'a tíñu ñá'nu jín tuni jito nuu ñáyivi. Te ñin ká'nu-ni kándutútú-de iní corredor Salomón.

13 Ko tú ní chundéé iní ni ñin-i ketá'an-i jín-de. Ko ñáyivi, ví'í-gá ni kajatú'ún-i-de.

14 Te ñáyivi ní kākandíja nuu máá Jító'o-yo, ví'í-gá ni ndea-i, kúu chaa kúu ña'an, kua'a xáan-í.

15 Te ni kākinchaka-de kua'a ñáyivi kaku'u. Te ni kajakin-de-i iní ya'ya kánda-a-i nuu jito jín núu yúu, náva'a nú vai Pedro sanaa jinú vasté máá káti-dé siki-í.

16 Te suni taká ñáyivi ñúu yani-ún, ni kataka kua'a-í iní ñuu Jerusalén, ni kākinchaka-i ja kaku'u jín ja káta'an tachi káni. Te ndi'i-ún, ni kanduva'a jíná'an.

Ja ní kachindikín-i Pedro jín Juan

17 Yúan-na te ni kākukuásún iní sutu ñá'nu jín sáva tá'an ja káchíñú'ún siki saduceo, te ni kandonda.

18 Te ni kākatiñ-ún cháa apóstol. Te ni kataan-dé iní vekaa ñuu.

19 Ko ndajá'a máá Tatá Dios, akuáa ní juña-ya yúxé'é vekaa-ún. Te ni kiñi'in ya-dé jíná'an-de. Te ni ka'an-ya jín-de:

20 Kuá'an, te kuiñi-ró iní ve'e ij. Te yúan kani-ró taká tu'un nuu ñáyivi ndasa kuchaku-i vida jáa yá'a. Achí-ya.

21 Te ni kajini so'o-de tu'un yá'a. Te nuu ní kundijin, te ni kivi koyo-de iní ve'e ij. Te ni kastá'an-de tu'un nuu ñáyivi. Te nini kastá'an-de, te ni chakoyo sutu ñá'nu jín tá'an-de. Te ni nastútú-de chaa junta jín cháa ni kayii iní ñuu Israel. Te ni táji-de ndajá'a kuák'in-de chaa-ún iní vekaa.

22 Ko nuu ní jakoyo chaa kakuu ndajá'a-ún vekaa, te tú ní káni'in-dé apóstol. Te ni kanaxió káva-de. Te ni kakastu'ún-de tu'un yá'a:

23 Jandáa kúu ja ní kajini-ná ndasú va'a vekaa. Te ká'jin chaa kándito-ún ichi yúxé'é. Ko nuu ní kajuña-ná, te tú kuti naún chaa ní kájin-ná nuu. Achí-de.

24 Te chaa kúñá'nu iní ve'e ij jín sutu ñá'nu, nuu ní kajini so'o-de tu'un yá'a, ni kakejá'a-de káyú'ú-de ja má júkuiñi tu'un-ún.

25 Ko ni ja ñin ñáyivi. Te ni kastu'ún-i: Ña'an-ní, te nde'é-ní. Chaa ni kataan-ní vekaa, ká'jin-de iní ve'e ij. Te kastá'an-de tu'un nuu ñáyivi. Achí-i.

26 Yúan-na te ni kaja'an chaa kúñá'nu-ún jín ndajá'a. Te ñúkúun vái-de jín apóstol, chi káyú'ú-de kábito-de ñáyivi ja kuá'a-i yuu xiní-dé.

27 Te nuu ní ja-de jín apóstol, te ni jani-de chaa-ún iní municipio. Te sutu ñá'nu, ni xndichí-ún:

28 Á tú ní kastu'ún-rí nuu-ro ja má stá'an-ga-ro tú'un chaa jian. Ko vina chi ní ñúu Jerusalén ni xndeá-ro sá'an-ro. Te kákuni-ro cháa-ró niñi cháa jian siki-rí jíná'an-ri, áchí.

29 Ko Pedro jín apóstol, ni kaka'an-de: Nini kuándatu-ná nuu Dios vásá núu taká chaa.

30 Máa Dios ndiyi táa-yo, ni naschakú-ya Jesús, I'a ni kaja'ni máa-ní ja ní kajata kaa-ní-ya jiká cruz.

31 I'a yá'a ni nduñá'nu-ya kánchaa-ya ichi ndává'a Dios. Te ni nduu-ya I'a tá'ú tíñu jín I'a nama yóo, náva'a nakani iní ñáyivi ñúu Israel te koo tuká'nu iní-ya núu taká kuachi-i.

32 Te máa-ná jín Espiritu Santo, kakuu-ná testigo máa-yá nuu taká tu'un yá'a. Chi ja'a Dios Espiritu-ya núu taká ñáyivi káandatu nuu-yá. Achí-de.

³³ Te máá-ún, súan n̄ kajini so'o tu'un yá'a. Te n̄ kakiti xaan iní. Te ka'ni-ún-de kákuni núú.

³⁴ Ko ío ñn maestro ley, nání-de Gamaliel. Te kúu-de cháa fariseo. Te taká ñayivi, kájatú'ún-i-de. Te n̄ ndukuiñi-de nuu junta. Te n̄ tá'ú-de tiñu ná kúxio núu cháa apóstol.

³⁵ Te n̄ ka'an-de jíin: Róo cháa ñuu Israel, kani va'a in̄-ro te nú naún kákuni ro sá'a-ró jíin cháa yá'a.

³⁶ Ch̄i onde sáa ní ndonda Teudas, te áchí-de ja cháa téyí kúu-de. Te n̄ kataka-i nuu-dé natu'un kuun ciento cháa. Te n̄ jíi-de n̄ sá'a sava-ga cháa. Te taká ja ní kajandatu tu'un n̄ ka'an-de, n̄ kajicha nuu kája'an sáni.

³⁷ Yúan-na te kivi ní ndutútú xiní, te n̄ ndonda Judas cháa ñuu Galilea. Te n̄ jaka-de kua'a ñayivi kuángoyo yata-dé. Te suni n̄ naa cháa-ún. Te taká ñayivi ní kajandatu nuu-dé, n̄ kajicha nuu-i kája'an-i.

³⁸ Te vina ná kuá'a-ri consejo róo: Ma ké'é-ga-ro cháa yá'a. Sí-a-de ná kí'in-de. Ch̄i nú onde ch̄i ñayivi vái tu'un yá'a xí tiñu yá'a, te naa íi.

³⁹ Ko nú onde nuu Dios vai, ma kúu kasu-ro. Ch̄i sanaa te natuu ja jíin Dios kájatá'an-ró. Achí-de.

⁴⁰ Te n̄ kajatú'ún tú'un n̄ ka'an Gamaliel. Te n̄ kakana xiní cháa apóstol. Te n̄ kaskúun yunu xii sukun-dé. Te n̄ ka'an xaan núu-dé ja má ká'an-ga-de tu'un jíin sí'ví Jesús. Te n̄ kasía-de kája'an-de.

⁴¹ Te máa apóstol, nuu junta n̄ kenda koyo-de kája'an-de, kákusi iní-de ja ní jatú'un-ya kándo'o-de siki sí'ví-yá.

⁴² Te in̄i ve'e íi jíin taká ve'e, tú ní kájukuiñi-de ja kástá'an-de te kájani-de tu'un Jesucristo.

6

Ja ní kajani-de usia cháa kuatñu

¹ Te n̄ ndea kua'a cháa káskuá'a. Te ñn kivi, te cháa ñuu Grecia, n̄ kaka'an sóo-de siki cháa hebreo, ch̄i tú ní teta'an ñn núu-de staa kée ñá'an viuda hora ja sáka-dé ndita'an kivi.

² Yúan-na te máa uxí uu apóstol, n̄ kanastútú-de taká cháa káskuá'a, te n̄ kaka'an-de: Ma kúu jukuiñi máa-rí ja kájani-ri tu'un Dios, te kuatñu-ri nuu mesa.

³ Núsáa te róo ñáni, kaji-ró usia tá'an máa-ró, cháa va'a, cháa ndíchí, cháa káñu'un chítú Espiritu Santo ná kúu-de. Te ná cháa-yó tiñu yá'a siki-dé.

⁴ Te ruu jíná'an-ri, kukuu-ri jíin ja kakán ta'u-rí, te kani-ri tu'un yá'a. Achí-de.

⁵ Te tu'un n̄ ka'an-de, n̄ kajata'an in̄i ñayivi kuá'a-ún. Te n̄ kakaji-i Esteban, cháa kándija va'a kúu-de. Te nú'un chítú-de Espiritu Santo, jíin Felipe, jíin Prócoro, jíin Nicanor, jíin Timón, jíin Parmenas, jíin Nicolás, cháa n̄ naki'in sé'é judío ñuu Antioquía.

⁶ Taká cháa yá'a, n̄ kajani-i nuu cháa apóstol. Te n̄ kajikan ta'u-dé te ní kaxndée-de nda'a-dé xiní cháa-ún.

⁷ Te tu'un Dios n̄ jika kua'an. Te cháa káskuá'a, n̄ kandeá xaan-dé in̄i ñuu Jerusalén. Te suni kua'a sutú n̄ kajatú'ún, te n̄ kakandíja.

Tu'un Esteban

⁸ Te Esteban, n̄ chítú ndíi-de jíin fuerza, te ñúkúún ní sá'a-de tiñu ñá'nu xaan jíin tuní nuu taká ñayivi.

⁹ Te in̄i ve'e sinagoga n̄ kandonda yaku cháa, cháa libertino, jíin cháa ñuu Cirene, jíin cháa ñuu Alejandría, jíin cháa ñuu Cilicia, jíin Asia, n̄ kastátá'an jíin Esteban.

¹⁰ Ko tú ní kákundéé jíin-de, chí ndíchí-de, te suni n̄i ka'an-de jíin fuerza máá Espíritu.

¹¹ Yúan-na te n̄i kaská'an yaku cháa ja ní kaka'an: N̄i kajini so'o-ná ká'an ndiva'a Esteban sik̄i Moisés jíin sik̄i Dios, áchí.

¹² Te súan n̄i kaská'an-ún ñáyivi, jíin cháa n̄i kayii, jíin cháa káchaa tutu. Te n̄i kajinu yuán sik̄i-dé, te n̄i kakat̄in-ún-de kuangoyo jíin-de onde nuu junta.

¹³ Te n̄i kajani testigo falso ja ní kaka'an: Cháa yá'a, ndita'an kiv̄i ká'an ndiva'a-de sik̄i vé'e ij̄i yá'a jíin sik̄i ley.

¹⁴ Chi n̄i kajini so'o-ná ká'an-de ja Jesús, cháa ñuu Nazaret, kanu-de ve'e ij̄i yá'a, te nasama-de taninu n̄i xndóo Moisés nuu-yo. Achí.

¹⁵ Yúan-na te taká ja kaxiukú iní municipio, n̄i kandakoto nuu-dé, te n̄i kajini ja jíto nuu-dé natu'un nuu ñin ndajá'a ándívi.

7

Tu'un n̄i jani ndaq Esteban

¹ Te máá sutú ñá'nu-ga, n̄i ka'an jíin-de: Súan kúu náún, áchí.

² Te máá-de, n̄i ka'an-de: Táta, ñáni, kuni so'o-ní tu'un yá'a jíná'an-ní. Máá Dios, I'a ñá'nu, I'a luu, n̄i kenda-ya núu táa-yo Abraham ná n̄i kanchaa-de in̄i ñuu Mesopotamia, onde ná té ki'in-ga-de kunchaa-de in̄i ñuu Harán núu.

³ Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Kenda in̄i ñuu-ro jíin má'ñú tá'an-ró, te ki'in-ro kunchaa-ro in̄i ñuu ja stá'an-ri nuu-ro, áchí-ya.

⁴ Yúan-na te n̄i kenda-de in̄i ñuu Caldea. Te n̄i kanchaa-de in̄i ñuu Harán. Te yúan n̄i ji'i táa-de. Te n̄i sá'a Dios ja ní chaa-de ñuu yá'a nuu kaxiukú-ní vina.

⁵ Te tú ní já'a-ya ñú'un-ún kuu ta'u-dé, ni vásté ñin tí'li. Ko n̄i keyu'u-yá ja kuá'a-ya ñú'un-ún nuu-dé onde jíin núu taká tata kii nuu-dé, vasa tú ní ío se'e-de sáá.

⁶ Te súan n̄i ka'an Dios jíin-de: Tata-de kuxiukú jíká-i inga ñuu. Te kuun ciento kuia kuatíñu sáni-de-i te xndó'o-de-i.

⁷ Te n̄i ka'an Dios: Ko máá-ri, ndonda-ri sik̄i ñuu nuu kúu-i mozo-ún. Te onde nú n̄i kuu-ún, te kenda koyo-i te chiñú'ún-i ruu ichi yá'a.

⁸ Te n̄i sá'a-ya contrato jíin-de jíin tuni ja xiti ndúu-de. Te se'e Abraham n̄i kuu Isaac. Te n̄i xiti ndúu-de-i nuu uná kiv̄i-í. Te se'e Isaac n̄i kuu Jacob, te se'e Jacob n̄i kuu ndí'uxi uu máá tata ñuu.

⁹ Te taká tata ñuu-ún, n̄i kakukuásún iní-de. Te n̄i kaxikó-de José kua'an-i onde ñuu Egipto, Ko Dios n̄i jika-ya jíin-i.

¹⁰ Te n̄i nama-ya-í nuu taká tundó'o n̄i ta'an-i. Te n̄i kundíchí-i. Te Faraón, cháa kúu rey ñuu Egipto, n̄i kusii iní-de jíin-i n̄i sá'a-ya. Te n̄i chaa-de gobernador sik̄i José. Te José, n̄i tá'ú-de tiñu nuu ñuu Egipto jíin núu vé'e Faraón.

¹¹ Te n̄i kii ñin tama xaan ñii ñuu Egipto jíin ñii ñuu Canaán. ñin tundó'o xaan ní kuu-ún. Te ndiyi táa-yo, tú ní kani'in-dé ja kée-dé jíná'an-de.

¹² Te n̄i jini tu'un Jacob ja ío trigo onde ñuu Egipto. Te n̄i táji-de táa-yo ní kaja'an-de vuelta ñin.

¹³ Te ja vuelta uu, n̄i kanakuni ñani José nuu-dé ja máá-de kúu. Te suni n̄i stá'an José ñani-de nuu Faraón.

¹⁴ Te José, n̄i táji-de cháa kaja'an ja ní kana-de xini táa-de Jacob kii-de jíin taká tá'an-de. Ío un̄i xiko xia'un-i.

¹⁵ Súan n̄i kuun Jacob kua'an-de onde ñuu Egipto. Te yúan n̄i ji'i-de jíin taká tata ñuu-yo.

16 Te cháa-ún, n̄i kanaja'a-de káno'on-de onde ñuu Siquem. Te n̄i kayuji-de in̄i ve'e añú ja jíin plata n̄i jaan Abraham nuu sé'e Hamor ñuu Siquem.

17 Ko n̄i kuyani kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham. Te ñayivi-ún, n̄i ndea-i. Te n̄i kukua'a-í in̄i ñuu Egipto.

18 Te n̄i kuu kua. Te n̄i nukuiñi inga rey in̄i ñuu Egipto ja tú játú'ún-de tu'un José.

19 Te rey-ún, n̄i xndá'ú-de ñayivi ñúu-yo, n̄i sándiva'a-de jíin táa-yo, ja fuerza ná skána-de se'e-de kuu-i.

20 Te kua-ún n̄i kaku Moisés. Te n̄i kusii iní Dios jíin-i. Te un̄i yoo ní ja'nu-i in̄i ve'e táa-i.

21 Te náa-i, n̄i skána-ña-í. Te n̄i naki'in sesí'í Faraón-ún-i. Te n̄i skuá'nu-ña-í nátu'un se'e máa-ña.

22 Te n̄i kutu'a Moisés taká tu'un ndichí ñuu Egipto. Te ñá'nu xaan ní kuu-de jíin taká tu'un ká'an-de jíin taká tiñu sá'a-de.

23 Te nuu úu xiko kua-de, te n̄i kusii iní-de kinde'é-de taká ñani-de ja kaku se'e Israel.

24 Te n̄i jini-de nuu ñin cháa Egipto ja sándiva'a jíin ñin cháa Israel. Te n̄i stují-dé cháa Egipto-ún, te súan n̄i nama-de ñani nda'ú-de.

25 Ko máa-de, jani in̄i-de ja júku'un in̄i taká ñani-de ja Dios n̄i tájí-yá-de ja náma-de ñani-de núu. Ko máa ñani-de, tú ní kájuku'un kuti iní.

26 Te inga kivi xían-ún, suni n̄i jini-de nuu úu cháa kajatá'an. Te n̄i jaa-de. Te n̄i ka'an-de jíin já ná júkuiñi: Súchi, naja kásá'a ndiva'a-ró jíin tá'an-ró. Chi ñani-ro kánakun̄i tá'an-ró. Achí-de.

27 Ko máa cháa já'a ta'u tá'an-ún, n̄i chujikí-de Moisés. Te n̄i ka'an-de: Ndéja ní jani róo ja kúñá'nu-ró te sándaa-ro tíñu-ri jíná'an-ri.

28 Te suni kuní-ro ká'ni-ro rúu nátu'un n̄i ja'ni-ro cháa ñuu Egipto iku náún. Achí-de jíin Moisés.

29 Te tu'un yá'a n̄i jini so'o Moisés. Te n̄i jinu-de kua'an-de. Te jíká ní ncháa-de onde ñuu Madián. Te yúan n̄i skáku ñasí'í-de uu se'e yí.

30 Te n̄i jinu tuku uu xiko kua. Yúan-na te ñin ndajá'a ándiví, n̄i kenda-ya núu-dé onde nuu ñú'un té'é yúku Sinaí, ma'ñú ñin yukú kayú yáá ñú'un n̄i kenda-ya.

31 Yúan-na te Moisés, ndé'é-de, te náa iní-de ja ní jini-de ñu'un-ún. Te n̄i kandita-de náva'a kun̄i-de nuu. Te n̄i ka'an máa Tatá-yo Dios jíin-de:

32 Máa-rí kúu Dios ndiyi táa-ro, Dios Abraham, Dios Isaac, Dios Jacob, achí-ya. Ko Moisés, kisi-i-de, te tú ní chúndéé iní-de nde'é-de nuu.

33 Te máa Tatá Dios, n̄i kachi-ya jíin-de: Kiñi'in ndijan-ro já'a-ro. Chi nuu kándij-ro jián, ñu'un íi kúu.

34 A n̄i jini-ri ja sé'e-ri ká'jin-i in̄i ñuu Egipto, xaan kándo'o-i. Te suni jini so'o-ri ja kánde'e nda'ú-i. Te n̄i kuun-ri vai-ri ja náma-ri-i jíná'an-i. Te vina, ña'an yá'a núsáá. Te ná tájí-rí róo ki'in-ro onde ñuu Egipto. Achí-ya jíin-de.

35 Núsáá te Moisés yá'a, vasa a n̄i kaské'ichi-i-de te vasa n̄i kaka'an-i: Ndéja ní jani róo ja kúñá'nu-ró sikí-rí, te sándaa-ro tíñu-ri, n̄i achí-i jíin-de. Ko Dios, n̄i tájí-yá-de kua'an-de ja tá'ú-de tiñu nuu-í te nama-de-i. Te ndajá'a-yá ja ní kenda nuu-dé nuu yukú-ún, suni n̄i chindéé ní chituu-ya-dé.

36 Te cháa yá'a, n̄i ndiñi'in-de-i jíná'an-i in̄i ñuu yúan, te n̄i sá'a-de kua'a tíñu ñá'nu, jíin taká tun̄i in̄i ñuu Egipto, jíin núu mar kuá'á, jíin núu ñú'un té'é, uu xiko kua.

37 Cháa yá'a kúu Moisés ja ní ka'an jíin taká se'e Israel: Ma'ñú taká ñani-ro, nukuiñi ñin cháa kani tu'un máa Tatá-ro Dios sá'a-ya nátu'un ruu. Te nuu

cháa-ún kuni ná'ín-ró tú'un ka'an-de. Achí.

³⁸ Chaa-ún kúu chaa ni kandee jíin tíku'ni ndiyi táa-yo onde nuu ñú'un té'é. Te ni ka'an ñn ndajá'a-ya jíin-de xini yúku Sinaí, te ni ni'in-dé tu'un ndasa kuchaku-yo. Te ni jani-de tu'un-ún nuu-yo.

³⁹ Ko ndiyi táa-yo, tú ní kákuni-de kuandatu-de nuu cháa-ún, chi sasua ni kaské'ichi-de chaa. Te ni kakusiin ini-de, no'on-de ñuu Egipto kákuni-de núu.

⁴⁰ Te ni kaka'an-de jíin Aarón: Sáva'a tini-ro I'a ná kúxnúu núu-yo. Chi chaa Moisés, ja ní kiñi'in-de yóo ini ñuu Egipto vai-yó, tú kájiní-yo naún ní ta'an-de. Achí.

⁴¹ Yúan-na te ni kasá'a-de ñn chelu. Te nuu ndosó-ún ni kasoko-dé kiti. Te ni kakusi iní-de jíin tíñu ni kasá'a-de jíin ndá'a-dé.

⁴² Te Dios, ni kuxio-ya núu-dé kua'an-ya. Te ni xndóo-ya-dé ná kuátíñu-de nuu tíñuú xini ándiví, natu'un yóso núu tutú chaa ni kajani tu'un Dios onde sáa: Róo ñayivi Israel, a ni kaja'ni-ro kiti núu-rí uu xiko kua nuu ñú'un té'é náún.

⁴³ Túu, chi sasua ni kajani-ró vé'e kuii ndosó Moloc jíin tíñuú xini máa Renfán, ndoso ja ní kasá'a máa-ró ja chíñú'ún-ró. Ja yúan ná sjá'a-ri róo ki'in-ro onde yata ñuu Babilonia, áchí-ya.

⁴⁴ Ndiyí táa-yo, onde ñu'un té'é ní kañava'a-de ve'e ñii Dios, natu'un ni tá'ú Dios tíñu nuu Moisés ja súan sá'a-de ve'e-ún, natu'un muestra ni jini-de.

⁴⁵ Sáa chi jíin fuerza Dios ni kaskúnu ndiyi táa-yo ñayivi sñn nación ja ní katñn máa-i ñuu yá'a. Yúan-na te jíin Josué ni kivi koyo-de ini lugar máa-i, ni kakinchaka-de ve'e ñii-ún ni kendo yá'a onde kivi David.

⁴⁶ Te David, ni kusii iní Dios jíin-de. Te ni jikan-de ja ná sáva'a-de ñn ve'e kuu Dios Jacob.

⁴⁷ Ko Salomón, ni sá'a-de ñn ve'e máa-yá.

⁴⁸ Ko I'a ñá'nu-ún, tú ncháa-ya ini ve'e kásá'a chaa, natu'un ni ka'an chaa jani tu'un-ya onde sáa:

⁴⁹ Andiví kúu silla kánchaa-ri, te tá'ú-rí tíñu. Ñuyivi kúu teyu nuu káxndíi ja'a-rí. Ndasá koo ve'e kani-ró kúnchaa-ri núsáa. Xí ndénu kúu nuu ndétatú-ri.

⁵⁰ Á tú ní sá'a ndi'i-ri ndatíñu yá'a, áchí máa Tatá Dios.

⁵¹ Xaan kákujá'a ini-ní. Tú kákandíja ini añú-ní te xaan só'ó-ní. Chi nene kájasu-ní nuu Espiritu Santo, natu'un ni kasá'a ndiyi táa-ní onde aná'an.

⁵² Ió ñn chaa ni kajani tu'un-ya onde sáa ja tú ní káchindikín táa-ní-de náún. Chi táa-ní, a ni kaja'ni-dé chaa kájaní tu'un ja kii máa I'a ndaa núu. Te I'a-ún, a ni kanastúu-ní-ya te ni kaja'ni-ní-ya.

⁵³ Ko máa-ní, tú ní káskíkuu-ní, vasa ndajá'a máa-yá, ni kajani-ya ley nuu-ní. Achí Esteban.

⁵⁴ Taká tu'un yá'a ni kajini so'o. Te ni kata'u'u ini. Te kánakaji ñii yú'u kábito Esteban.

⁵⁵ Ko máa Esteban, ni kútú-de Espiritu Santo. Te ni ndakoto-de ichi ándiví. Te ni jini-de ja ndíi ncháa nuu kánchaa Dios. Te Jesús, kándii-ya ichi ndává'a Dios.

⁵⁶ Te ni ka'an-de: Vina te ndé'é-rí ja núña andiví. Te ndé'é-rí nuu máa Sé'e chaa kándii-ya ichi ndává'a Dios. Achí-de.

⁵⁷ Yúan-na te ni kákana kó'ó. Te ni kajasu so'o. Te ñn jínu-ni ni kánda vaa sikí Esteban.

⁵⁸ Te ni kákiñi'in Esteban kua'an jíin-de onde yu'u ñuu. Te ni káskána tikachí. Te ni kaja'a yuu xini-dé. Te ñayivi kánde'é, ni káchúkú-i tikachí-ún nuu já'a ñn chaa súchí nání Saulo.

59 Te nini kájoto yuú xiní Esteban, te n̄i ka'an nda'ú Esteban jín máá Jító'o-yo: Táta Jesús, naki'in-ní añú-ná vina, áchí-de.

60 Te n̄i jukuiñi jítí-de. Te n̄i ka'an jaa-de: Táta, ma chí'i-ní cuenta kuachi yá'a siki-í jíná'an-i, áchí-de. Súan n̄i ka'an-de tu'un yá'a, te n̄i jii-ni-de.

8

Ja ní chindikin Saulo tiku'n̄i kándija

1 Te Saulo, n̄i jatú'ún-de ja ní jii Esteban. Te kivi-ún n̄i kejá'a kachindikin xa'an-í tiku'n̄i kándija in̄i ñuu Jerusalén. Te tiku'n̄i-ún, n̄i kajicha nuu-i kája'an-i ní ndañú Judea jín ndañú Samaria. Ko chaá apóstol chí túu.

2 Te chaá kachiñú'ún Dios, n̄i kajachinduji-de Esteban. Te n̄i kande'e xa'an-dé ja ní naa Esteban.

3 Ko Saulo, chí xnáa-dé tiku'n̄i kándija kuní-de. Te kivi-de ndita'an ve'e. Te ñú'un-de chaá, ña'an, táan-dé-i vekaa.

Ja ní jika tu'un Dios in̄i ñuu Samaria

4 Te taká ñayivi ní kajicha nuu-ún, kája'an-i taká ñuu kájani-i tu'un Dios.

5 Te Felipe, n̄i kuun-de kua'an-de ñuu Samaria. Te yúan n̄i jani-de tu'un Cristo nuu ñayivi.

6 Te taká ñayivi-ún, n̄i kachu'un in̄i-i taká tu'un ja ní ka'an Felipe jín-i. Te n̄i kajini so'o-i, te n̄i kajini-i taká tuni n̄i sá'a-de.

7 Chí in̄i kua'a ñayivi ní kiñi'in-de tachí káni. Te n̄i kenda-ún kákana kó'ó kája'an. Te tini chaá n̄i kuyúnú jín cháa rengo, n̄i kanduva'a-de.

8 Te n̄i kakusii xa'an in̄i ñayivi ñuu-ún.

9 Te in̄i ñuu-ún n̄i io in̄i chaá nání Simón. Te chaá-ún, chaá ñavá'a kúu-de. Te xa'an kánaa in̄i ñayivi ñuu Samaria kande'é-i. Te n̄i ka'an-de ja in̄i chaá ña'nu xa'an kúu máa-de.

10 Te ñayivi, xa'an vá'a kachu'un in̄i-i tu'un ká'an-de onde suchí lúli te onde chaá ña'nu. Te n̄i kaka'an-i: Chaá yá'a xa'an yí'i fuerza Dios ña'nu in̄i-de.

11 Te kachu'un in̄i-i tu'un ká'an-de, chí xa'an káni kivi ní sá'a-de tiñu ñavá'a nuu-í, n̄i kanaa in̄i-i kande'é-i.

12 Ko nuu-í n̄i jani Felipe tu'un va'a ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, jín tú'un sí'ví Jesucristo. Yúan-na te n̄i kakandija-i. Te n̄i kajanducha-í kúu chaá kúu ña'an.

13 Te máa Simón, suni n̄i kandija-de, n̄i janducha-dé. Te n̄i jika kuu-de jín Felipe, ndé'é-de ja sá'a Felipe taká tuni jín taká tiñu ña'nu. Te n̄i kee nuu-dé kándij-de.

14 Te chaá apóstol ká'in-de in̄i ñuu Jerusalén, n̄i kajini tu'un-de ja ñayivi ñuu Samaria, n̄i kajatá'ú-i tu'un Dios. Te n̄i katáji-de Pedro jín Juan kája'an-de yúan.

15 Te n̄i jakoyo chaá-ún. Te n̄i kajikan ta'u-dé ja'a ñayivi-ún, náva'a ná ní'in-í Espíritu Santo jíná'an-i.

16 Chí té cha'an-ga kii-ya siki ní in̄i-i. Chí máni n̄i kajanducha-í jín sí'ví Jesús.

17 Yúan-na te n̄i kachaa-de nda'a-dé xini-í jíná'an-i te n̄i chaá Espíritu Santo siki-í.

18 Te n̄i jini Simón ja súan kachaa apóstol nda'a-dé xini ñayivi-ún, te já'a-ya Espíritu Santo nuu-í. Te kuá'a-de xu'ún núu apóstol kuní-de núu.

19 Te n̄i ka'an-de: Suni kuní-ná ja kuá'a-ní fuerza yá'a nuu-ná náva'a nani ñayivi xndée-ná nda'a-ná xini-í, te chaá Espíritu Santo siki-í, áchí-de.

20 Yúan-na te n̄i kachi Pedro jín-de: Xu'ún-ró ná náa jín-ró, chí jáni in̄i-ro já jín xú'ún kúu kuaan-ró tá'u já'a Dios.

21 Tú cuenta-ro ni tú ta'u-ro já kúndij-ro sikí tíñu yá'a, chí tú ío ndaa iní añú-ro núu Dios.

22 Núsáa te nakani iní-ro sikí kuáchi-ró yá'a. Te nandakan ta'u-ro núu Dios, sanaa te sá'a-ya túká'nu iní-ya núu kuáchi ñú'un iní-ro.

23 Chí jiní-ri ja xáan kújá'a iní-ro núu-yá. Te máni kuáchi tñn róó. Achí Pedro jíin-de.

24 Yúan-na te ni ka'an Simón jíin-de: Kakan ta'u máá-ró já'a-rí nuu máá Jító'o-yo náv'a ni ñn tu'un ká'an-ro jián ma kí sikí-rí, áchí-de.

25 Te máá-de, ni kaka'an ndaa-de. Te ni kajani-de tu'un Dios. Te ni kanaxió káva-de káno'on-de ñuu Jerusalén. Te kua'a-gá ndañúu Samaria kájani-de tu'un va'a.

Felipe jíin cháa eunuco

26 Te ñn ndajá'a máá Tatá Dios, ni ka'an-ya jíin Felipe: Ndukuiñi te ki'in-ro íchi sur, ichi já kenda iní ñuu Jerusalén, ja kúun kua'an onde ñuu Gaza. Achí-ya. Te yúan chí ñu'un té'é kúu.

27 Yúan-na te ni ndukuiñi Felipe kua'an-de. Te ni kenda-ni ñn cháa eunuco etíope. Te cháa-ún játiñu-de nuu reina etíope, nání-ña Candace. Te ñn gobernador kúu-de. Te suni ndíto-de yaka xu'ún-ña. Te ni kii-de ñuu Jerusalén, ni kichiñú'ún-de Dios.

28 Te kuano'on-dé kánchaa-de nuu carreta-de. Te ká'u-de tutu ni cháa Isaías cháa ni jani tu'un Dios onde sáa.

29 Te máá Espíritu ni ka'an-ya jíin Felipe: Kuá'an te kita'an-ro carreta-ún.

30 Te Felipe, ni kundéé-de ni ja-de. Te ni jini so'o-de ká'u cháa-ún tutu ja ní cháa Isaías onde sáa. Te ni jika tu'ún-de cháa-ún: Á júku'un iní-ni naún ká'u-ní xí túu. Achí-de.

31 Te máá eunuco, ni ka'an-de jíin Felipe: Te ndasa júku'un iní-ná te nú tú stá'an ñn cháa nuu-ná, áchí-de. Te ni ka'an nda'ú-de ja ná káa Felipe nuu carreta-de te kunchaa-de jíin-de.

32 Te nuu ká'u-de tutu ii-ún ni ka'an tu'un yá'a: Nátu'un ñn riñ ja kuá'an-ti kúu-ti, súan ni ja'an-ya. Te nátu'un ñn lélu sété tú ndé'e-ti, suni súan tú ní ká'an kuti-yá.

33 Te hora ni kuka nuu-yá, tú ní sánda va'a-i jíin-yá. Ndasaa koo tu'un tata-ya, chí ni ji'i-ya iní ñuyivi yá'a. Achí.

34 Yúan-na te cháa eunuco-ún, ni ka'an-de: Cháa ni jani tu'un yá'a, ndé sikí cháa ká'an-de. Sikí máá-de xí sikí ingá cháa, áchí-de jíin Felipe.

35 Yúan-na te Felipe, ni kejá'a-de ká'an-de. Te jíin tú'un ká'an tutu ii-ún ni jani-de tu'un va'a Jesús nuu cháa-ún.

36 Te nini kája'an-de ichi-ún, te ni jakoyo-de ñn nuu ñú'un nducha. Te ni ka'an cháa eunuco: Yá'a ñú'un nducha. Á tú kuu kuanducha-ná, xí ndéja jasú. Achí-de.

37 Te ni kachi Felipe: Nú kándija-ní onde jíin iní jíin añú-ní, te kuu, áchí-de. Te ni ka'an eunuco: Kándija-ná ja Jesucristo kúu máá Sé'e Dios, áchí-de.

38 Te ni tá'ú-de tíñu ni jukuiñi carreta. Te ni kanuu ndendúu-de kája'an-de nuu ñú'un nducha yúan. Te ni skuánducha Felipe cháa eunuco.

39 Te nuu ní kanana-de iní nducha, te Espíritu máá Tatá Dios, ni chaxio-ni-ya Felipe kua'an-de. Te cháa eunuco, tuká ní jiní-de nuu Felipe. Te ni ki'in-de ichi kuáno'on-dé. Te kúsi iní-de.

40 Ko Felipe, ni ndenda-de onde ñuu Azoto. Te nini já'a-de kua'an-de, te jáni-de tu'un va'a-ya táka ñuu. Te vása ní ja-de ñuu Cesarea.

9

Ja ní nakani iní Saulo

¹ Te Saulo, nákata-de ja ndóna-de ka'ni-dé taká cháa káskuá'a tu'un máa Jító'o-yo. Te ni ja-de nuu sutú kúñá'nu-ga.

² Te ni jikan-de tutu nuu cháa-ún ja kí'in-de taká ve'e sinagoga ñuu Damasco, náv'a katiin-de sava cháa xí ñá'an já ká'jin sikí tú'un-ya. Te ku'ni-de ñayivi-ún kunchaka-de-i kii-de jín-i ñuu Jerusalén kuní-de.

³ Te ni ki'in-de ichi kuá'an-de. Te ni kuyani-de ñuu Damasco. Te sánaa-ní te ni ndii ncháa-ni ní núu-dé onde andívi.

⁴ Te ni ndua-ni-de nuu ñú'un. Te ni jini so'o-de ká'an ñn tu'un jín-de: Saulo, Saulo, naja chándikin-ro rúu. Achí.

⁵ Te máa-de, ni ka'an-de: Ndé cháa kúu-ní vii, Táta, áchí-de. Te ni kachi-ya jín-de: Máa-rí kúu Jesús ja chándikin-ro rúu. Xaan yí kúu ja kuañú yátá-ró punta garrocha. Achí-ya.

⁶ Te máa-de, kisi-i-de, chi yú'ú-de. Te ni ka'an-de: Táta, naún sá'a-ná kuní-ní, áchí-de. Te máa Jító'o-yo, ni kachi-ya jín-de: Ndukoo, te kivi-ró iní ñuu. Te yúan ni'in-ro tú'un ndasa sá'a-ró. Achí-ya.

⁷ Te cháa kája'an jín Saulo, ni kajukuiñi-de kákee nuu-dé kándé'é-de. Chi ni kajini so'o ndija-de ní'in, ko tú ní kájin-de nuu ní ñn cháa ká'an.

⁸ Yúan-na te ni ndukoo Saulo nuu ñú'un. Te ni ndakoto-de. Ko tú ni ñn nuu ní jini-de. Te katiin cháa-ún nda'a-dé kája'an-de jín-de. Te ni kaskívi-de Saulo iní ñuu Damasco.

⁹ Te yúan ni kanchaa-de uní kivi. Te tú ní kúu kuti ndé'é-de, ni tú ní yé-de staa, ni tú ní jí'i-de nducha.

Saulo iní ñuu Damasco

¹⁰ Te ni io ñn cháa skuá'a tu'un-ya ñuu Damasco nání-de Ananías, te jín jani ni ka'an máa Jító'o-yo jín-de: Ananías, áchí-ya. Te máa-de, ni ka'an-de jín-ya: Táta, yá'a kanchaa-ná, áchí-de.

¹¹ Te ni ka'an máa Jító'o-yo jín-de: Ndukuiñi te ki'in-ro íchi yá'ya ja nání derecha. Te iní ve'e Judas ná ndúkú-ró ñn cháa nání Saulo ñuu Tarso, chi jandáa jikán ta'u-dé.

¹² Te skóto jani-de ja ñn cháa nání Ananías, kivi-de te cháa nda'a xiní-dé, náv'a ndundijin nduchi-dé. Achí-ya.

¹³ Yúan-na te ni ka'an Ananías: Táta, a ni jini tu'un-ná sikí cháa yúan ja xaan sá'a ndivá'a-de jín ñayivi ndóo-ní iní ñuu Jerusalén.

¹⁴ Te vina ni cha-de yá'a ndíso-de tiñu sutu ñá'nu, náv'a katiin-de taká ñayivi kachiñú'ún-i ní, te taan-dé-i vekaa. Achí-de.

¹⁵ Te máa Jító'o-yo, ni ka'an-ya jín-de: Kuá'an, chi cháa ni kaji máa-rí kúu cháa jian, náv'a ná káni-de tu'un-ri ki'in-de ní núu ñayivi sñn nación, ní núu rey, jín ní núu taká ñayivi ñuu Israel.

¹⁶ Chi stá'an-ri nuu-dé ja kánúú ndó'o-de kua'a xaan túndó'o sikí sí'ví-rí. Achí-ya.

¹⁷ Yúan-na te kua'an Ananías. Te ni kivi-de iní ve'e-ún. Te ni xndée-de nda'a-dé xiní Saulo. Te ni ka'an-de: Nani, Saulo. Máa Jító'o-yo Jesús, I'a ni kenda nuu-ro íchi vái-ró, ni táji-yá ruu vai-ri nuu-ro náv'a ná ndundijin nduchi-ro, te ná kútú-ró Espíritu Santo. Achí-de.

¹⁸ Te ni koyo-ni natu'un soo yúnduchi-dé. Te ni ndundijin nduchi-dé. Te ni ndukuiñi-de. Te ni janducha-dé.

19 Yúan-na te n̄i nakee-dé staḡ. Te n̄i nani'in iní-de. Te n̄i kendoo Saulo yaku kivi jín cháa káskuá'a ja káxiukú-de in̄i ñuu Damasco.

20 Te n̄i keja'á-ni-de jani-de tu'un Jesucristo in̄i ve'e sinagoga, áchí-de ja I'a yá'a kuu-ya Sé'e Dios.

21 Te taká ñayivi ní kajini so'o tu'un ká'an-de, n̄i kakee nuu-í kándé'é-i. Te n̄i kaka'an-i: Á nasu cháa yá'a xaḡn sá'a ndiva'a-de jín taká ñayivi kándaku ñi'in sí'ví-yá yá'a núú. Te ja yúan ní chaḡ-de yá'a, ku'ni-de preso no'on-de jín-i nuu sutú ñá'nu núú. Achí-i.

22 Ko Saulo, ví'í-gá n̄i ndúkú ndéé-de n̄i sáká nuu-de xini cháa judío káxiukú in̄i ñuu Damasco, ká'an téyí-de ja Jesús kuu Cristo.

23 Te n̄i kuu-ga kivi. Te chaḡ judío, n̄i kanat̄in tu'un tá'an-de ja ká'ni-dé Saulo.

24 Ko Saulo, n̄i ni'in-dé tu'un ja súan n̄i kanda tu'ún cháa-ún. Te máa cháa judío ndúú ñúú-ni kábito yu'u-dé ichi núú kenda yuxé'é ñúú ja ká'ni-dé Saulo núú.

25 Yúan-na te chaḡ káskuá'a jín-de, n̄i ká'ni-de Saulo akuáa. Te in̄i ñn jika n̄i kaskúun-de chaḡ jika ñn nama ñúú-ún.

Saulo in̄i ñuu Jerusalén

26 Te nuu ní najaa-de ñuu Jerusalén, te kuní-de naketá'an-de jín cháa káskuá'a-ún. Ko máa cháa-ún, n̄i kayu'ú-de n̄i kábito-de Saulo, chí tú ní kákandija-de ja cháa skuá'a kuu Saulo.

27 Ko Bernabé, n̄i jaka-de kua'an jín-de nuu cháa kákuu apóstol. Te n̄i jani-de tu'un nuu cháa-ún ndasa n̄i jini Saulo nuu máa Jító'o-yo ichi kuá'an-de, te n̄i ka'an-ya jín-de, jín ndasa n̄i chundéé in̄i Saulo n̄i ka'an téyí-de tu'un Jesús in̄i ñuu Damasco.

28 Te ndénda-de ndívi-de ñuu Jerusalén jín cháa kákandija yúan.

29 Te n̄i jani téyí-de tu'un máa Jító'o-yo. Te n̄i státá'an-de jín cháa judío ñuu Grecia. Ko máa cháa-ún, kákuni-de ka'ni-dé Saulo.

30 Te n̄i kajini tu'un taká ñani. Te n̄i kachu'un íchí-de Saulo onde ñuu Cesarea. Te yúan n̄i katáji-de Saulo kuano'on-dé onde ñuu Tarso.

31 Te tikun̄i kákandija ñí in̄i ñuu Judea, jín ñúú Galilea, jín ñúú Samaria, tuká ní káchindik̄in-de-i. Te n̄i ja'nu-ga-i jín tú'un. Te n̄i kachiñú'ún-i máa Jító'o-yo. Te n̄i kándundéé in̄i-i n̄i sá'a Espiritu Santo. Te n̄i ndea-ga-i.

Ja ní nduvá'a Eneas

32 Te Pedro, jika kuu-de nuu-í taká lado. Te suni n̄i ja'an-de nuu ñayivi ndóo in̄i ñuu Lida.

33 Te yúan n̄i jini-de nuu ñn chaḡ nání Eneas, ja ní kuu uná kuia káa-de jito, chí n̄i kuyúnú-de.

34 Te n̄i kachi Pedro jín-de: Eneas, Jesucristo ná násáva'a-ya róo. Ndukoo, te natuu-ro jító-ró. Achí-de. Te n̄i ndukoo-ni chaḡ-ún.

35 Te n̄i kajini taká ñayivi káxiukú ñúú Lida jín ñúú Sarón. Te n̄i kanaxió káva in̄i-i nuu máa Jító'o-yo.

Ja ní nachaku Dorcas

36 Te suni n̄i jo ñn ña'an skuá'a in̄i ñuu Jope, nání-ña Tabita, ja kuní ka'an nuu yú'u griego, Dorcas. Ña'an yá'a, xaḡn ní sá'a-ña tíñu va'a jín caridad.

37 Te kivi-ún n̄i ku'u-ña. Te n̄i ji'i-ña. Te n̄i ndí'i n̄i nasándoo-de ña'an-ún. Te n̄i kajak̄in-de-ña ñn in̄i ve'e.

38 Te ñuu Lida, yani kánchaa jíin ñúu Jope. Te chaa káskuá'a-ún, ñi kajini tu'un-de ja kánchaa Pedro yúan. Te ñi katáji-de uu chaa kuaka'an nda'ú jíin Pedro: Ma kúkuéé-ni te chaa-ni nuu-ná, áchí-de.

39 Yúan-na te ñi ndukuiñi Pedro kua'an-de jíin-de. Te nuu ní jaa-de, ñi kajaka-de Pedro kua'an-de jíin-de iní ve'e-ún. Te yúan, taká ña'an viuda, ñi kajikó ndúu-ña-dé kánde'e-ña. Te kástá'an-ña taká su'nu jíin taká tikachí ní sá'a Dorcas ná ñi kanchaa-ña jíin-ña jíná'an-ña núú.

40 Yúan-na te Pedro, ñi jacha ndi'i-de ñayivi-ún kaja'an-i yata vé'e. Te ñi jukuiñi jiti-de. Te ñi jikan ta'u-dé. Te ñi naxió koto-de ichi núu kátuu ndiyi-ún. Te ñi ka'an-de: Tabita, ndukoo, áchí-de. Te máá-ña, ñi ndakoto-ni-ña. Te ñi jini-ña núu Pedro. Te ñi ndukoo-ni-ña.

41 Te máá-de, ñi tin-de nda'a-ñá. Te ñi xndukuiñi-de-ña. Yúan-na te ñi kana-de xini ñayivi ndoo jíin viuda. Te ñi stá'an-de-ña já á chakú-ña.

42 Te tiñu yá'a ñi jicha tu'un ní ñúu Jope kua'an. Te kua'a ñayivi, ñi kakandija-i nuu máá Jito'o-yo.

43 Te Pedro, kua'a kivi ní kendoo-de iní ñuu Jope, kánchaa-de ve'e in chaa curtidor nání Simón.

10

Pedro jíin Cornelio

1 Te iní ñuu Cesarea ñi io in chaa nání Cornelio, ñi kuu-de capitán, ñi tin-de soldado nání Italiana.

2 Chaa chíñu'ún vá'a Dios kuu-de onde jíin ní vé'e-de. Te bueno sá'a-de caridad nuu taká ñayivi. Te nene jikan ta'u-de nuu Dios.

3 Te chaa yá'a, ñi skoto-ya-dé natu'un ka'uní aini. Te ñi jini-de nuu in ndajá'a máá Dios ñi kivi-ya núu kánchaa-de. Te ñi ka'an-ya jíin-de: Cornelio, áchí-ya.

4 Te máá-de, ñi ndakoto-de nuu-yá. Te yú'u-de. Te ñi ka'an-de: Naun kuní-ní Táta, áchí-de. Te ñi kachi-ya jíin-de: A ñi jini Dios ndasa jikan ta'u-ro jíin já sá'a-ró caridad.

5 Vina te táji-ró uu chaa ná kí'in-de ñuu Jope. Te kana-ró xini Simón ná kíi-de, te chaa-ún, nání-de Pedro.

6 Ncháa núu-de ve'e in chaa nání Simón curtidor, ja ncháa ve'e-de yani yundúcha mar. Te máá-de kastu'ún núu-ro ndéja kánúú sá'a-ró. Achí-ya.

7 Te ndajá'a ní ka'an jíin Cornelio, a kua'an-ya. Te ñi kana-de xini uu mozo-de jíin xini in soldado ja jatiñu kútu núu-dé.

8 Te onde ñi ndi'i ñi nakani-de taká tu'un nuu mozo-ún, te ñi táji-de mozo kaja'an onde ñuu Jope.

9 Te inga kivi xian-ún, kájika-i kaja'an-i. Te ñi kakuyani-i ñuu-ún. Te Pedro, ná ka'uxi uu ñi kaa-de xini vé'e ja kakán ta'u-dé.

10 Te ñi chaa soko chii-de. Te ñi kuni-de kee-dé staa. Ko nini kásatu'a-ña-ún, te ñi skoto-ya-dé.

11 Te ñi jini-de núña andívi. Te in bulto natu'un in sa'ma kuítá já nú'ni ndikúun punta, ñi kuun vai nuu ñu'un ní skoto-ya-dé.

12 Te iní-ún kañu'un taká kiti kúun ndá'a ío nuu ñu'un yá'a, jíin koo, jíin taká tisaa andívi.

13 Te ñi jini so'o-de in tu'un ñi ka'an: Pedro, ndukuiñi, te ka'ni-ro, te kee-ro, áchí.

14 Ko Pedro, ñi ka'an-de: Ma kuu Táta, chi té kee-gá-ná kuñu chá'an ni ja tú ío ndoo, áchí-de.

15 Te ñi ka'an tuku jíin-de vuelta uu: Ja ní sándoo Dios, ma skúnání-ró kúñu chá'an, áchí.

16 Te tu'un yá'a ni kii uni vuelta nuu-dé. Te sa'ma kuítá-ún, ni ndaa kuano'on ándíví.

17 Te nini kánchaa Pedro jáni iní-de naún kúu ja ní jini-de-ún, te ni jakoyo mozo ni táji Cornelio kua'an, kájika tu'ún-i ve'e Simón onde ni jakoyo-i yuxé'é cháa-ún.

18 Te ni kaka'an jaa-i. Te ni kajika tu'ún-i nú yúan ncháa in cháa nání Simón, te ío inga sí'ví-de nání-de Pedro.

19 Te nini kánchaa Pedro nákani iní-de nú naún kúu ja ní jini-de-ún, te ni ka'an máa Espiritu jíin-de: Ni chaá uni mozo kánandúkú-i róó.

20 Ndukuiñi, te nuu-ró. Te ma yú'ú-ro kí'in-ro jíin-i. Chi máa-rí, ni táji-rí-i vai-i, áchí-ya.

21 Yúan-na te Pedro, ni nuu-de nuu mozo ni táji Cornelio. Te ni ka'an-de: Amigo, máa-rí kúu cháa kánandúkú-ró. Ndé sikí kúu ja vai koyo-ró núu-rí núsáa, áchí-de.

22 Te máa mozo-ún, ni kaka'an-i: Cornelio, chaá capitán, chaá ndaa, chaá chíñú'ún vá'a Dios kúu-de. Te suni taká ñayivi judío kaka'an-i ja cháa va'a kúu-de. Ni ka'an in ndajá'a ndóo-ya jíin-de ja ná kana-de xini-ní kii-ní ki'on vé'e-de. Te ná kúni ná'in-de tu'un ka'an-ní jíin-de. Achí-i.

23 Yúan-na te ni skívi-de mozo-ún iní ve'e. Te ni kakendoo-i yúan. Te inga kivi xían-ún, ni ndukoo-de. Te ni kee-de kaja'an-de. Te suni kaja'an yaku ñani ñuu Jope jíin-de.

24 Te inga kivi ní jakoyo-de ñuu Cesarea. Te Cornelio, ndátu-de chaá jíná'an-de, chi ni stútú-de tá'an-de jíin amigo va'a-de.

25 Te nini kivi Pedro iní ve'e, te ni kenda Cornelio ka'an-de jíin Pedro. Te ni jukuiñi jíti-de nuu já'a Pedro. Te ni chíñú'ún-de cháa.

26 Ko Pedro, ni xndúkuiñi-de Cornelio. Te ni ka'an-de: Ndukuiñi, chi ruu, suni chaá kúu-rí. Achí-de.

27 Te kándatu'ún-de. Te ni kivi koyo-de. Te ni jini Pedro ja ní kakutútú kuá'a ñayivi kaxiukú-i iní ve'e.

28 Te ni ka'an Pedro jíin ñayivi-ún: A kájiní-ní ja tú ío ley ja in cháa judío, ketá'an-de xí sá'a-de in visita nuu in cháa tú kúu judío. Ko Dios, ni stá'an-ya núu-ná ja tú ni in ñayivi chá'an, ñayivi kíni ío.

29 Ja yúan, te nuu ní kana-ní xini-ná, te vai-ná, tú ní sájá'a iní-ná. Ja yúan jiká tu'ún-ná ní: Na sikí kúu ja ní kana-ní náa, áchí Pedro.

30 Yúan-na te ni ka'an Cornelio: Vina ío kuun kivi nátu'un máa hora yá'a ío ndicha iní-ná. Te ka'uni aini kúu jikan ta'u-ná iní ve'e-ná. Te ni chaá in ndajá'a-yá nuu-ná. Te ndí ncháa sa'ma ñú'un-ya.

31 Te ni ka'an-ya jíin-ná: Cornelio, a ni jini Dios ndasa jikan ta'u-ro jíin já sá'a-ró caridad.

32 Núsáa te táji-ró mozo ná kí'in ñuu Jope. Te kana-ró xini in cháa kúu Simón ja nání-de Pedro, ná kii-de nuu-ro. Te cháa-ún, ncháa-de ve'e in cháa nání Simón curtidor. Te máa yú'u mar ncháa ve'e-de. Te chaá cháa-ún, te kastu'ún-de nuu-ro, áchí-ya jíin-ná.

33 Súan ni kuu. Te ni táji-ná mozo kujaa kana ní. Te va'a ni sá'a-ní ja ní chaá-ní. Te vina, taká-ná, ká'in tútú-ná yá'a nuu Dios, nává'a kuni so'o-ná tu'un ka'an-ní, ndasa ni tá'ú Dios tiñu nuu-ní. Achí-de.

34 Yúan-na te ni ka'an Pedro: Vina te ni jini ndaa-ná ja Dios tú ncháa nuu-ya ñayivi.

35 Chi nani ñayivi, nú káchiñú'ún-i-ya te kásatiñu va'a-i nuu-yá, te kúsi iní-ya jíin-i.

³⁶ Nĩ ka'an-ya jín táká se'e Israel, nĩ kastu'ún-ya nuu-í ja máá Jesucristo já'a-ya tú'un ndéé iní-i. Te I'a yá'a kúu Jító'o taká-yo.

³⁷ Máá-ní, a kájini tu'un-ní tu'un Jesucristo. Chi nĩ jani Juan tu'un jánducha, yúan-na te nĩ kejá'á tú'un-ya ondé ñuu Galilea, te nĩ jicha nuu ní ñuu Judea,

³⁸ ndasa nĩ ja'a Dios Espiritu Santo jín fuerza nuu-ya. Te ndasa nĩ jika kuu ya ní sá'a-ya tíñu va'a, te nĩ nasáva'a-ya táká ñayivi tá'an tachí káni. Chi Dios, nĩ chindéé ní chituu-ya Jesús ñuu Nazaret.

³⁹ Te máá-ná, nĩ kajini-ná taká tíñu nĩ sá'a-ya iní ñuu Judea, jín iní ñuu Jerusalén. Te nĩ kaja'ni-í-ya, nĩ kajata kaa-i-ya jiká ñn cruz.

⁴⁰ Ko I'a yá'a, nĩ nachaku-ya ní sá'a Dios kivi uní. Te nĩ ndenda ndijin-ya ní sá'a Dios.

⁴¹ Ko tú ní ndénda ndijin-ya núu táká ñayivi, chi máni nuu cháa ja á nĩ kaji Dios ja kúu-de testigo. Te testigo-ún kákuu-ná, chi nĩ kayee-ná staa nĩ kaji'i-ná nducha jín-ya, nuu ní nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁴² Te nĩ tá'ú-ya tíñu nuu-ná jíná'an-ná ja ná káni-ná tu'un-ya núu táká ñayivi. Te ka'an ndaa-ná ja ní jani Dios máá-ya kuu-ya juez nuu ñayivi káichaku jín núu ñayivi ní kaji'i.

⁴³ Chi tu'un I'a yá'a nĩ kaka'an ndaa taká cháa nĩ kajani tu'un Dios onde sáá. Ja táká ñayivi kándija nuu-ya, jín sí'ví-ya koo tuká'nu iní nuu taká kuachi-i. Achí Pedro.

Ja ní jaa Espiritu Santo sikí ñayivi sijn nación

⁴⁴ Te nini ká'an Pedro taká tu'un yá'a, te nĩ chaa-ni Espiritu Santo sikí táká ñayivi kájini so'o tu'un ká'an-de.

⁴⁵ Te chaa káandija, ja ní jakoyo jín Pedro, ja kákuu-de chaa nĩ kaxiti ndúu, nĩ kanaa iní-de kánde'é-de ja súní nĩ chaa Espiritu Santo sikí ñayivi sijn nación.

⁴⁶ Chi nĩ kajini so'o-de káka'an ñayivi-ún sijn yu'u, te kánakana jaa-i Dios.

⁴⁷ Yúan-na te nĩ ka'an Pedro: Ndéja jasú kii nducha, náva'a ná kuánducha ñayivi yá'a, chi nĩ chaa Espiritu Santo sikí máá-i nátu'un sikí máá-yó, áchí-de.

⁴⁸ Te nĩ tá'ú-de tíñu nuu-í jíná'an-i ja ná kuánducha-í jín sí'ví máá Jító'o-yo Jesús. Yúan-na te nĩ kaka'an nda'ú-i jín-de ja ná kéndoo-de jín-i yaku kivi.

11

¹ Te chaa apóstol jín táká ñani ká'jin ní ñuu Judea, nĩ kajini tu'un-de ja ñayivi sijn nación, suni nĩ kajatá'ú-i tu'un Dios.

² Te nĩ ndaa Pedro kuano'on-dé ñuu Jerusalén. Te sava chaa nĩ kaxiti ndúu, nĩ kaka'an sikí-dé.

³ Te nĩ kaka'an-de: Naja ní kivi-ró iní ve'e chaa tú ní kaxiti ndúu, te nĩ yee-ro staa jín-de, áchí.

⁴ Yúan-na te nĩ kejá'á Pedro nĩ jani kají-de tu'un nuu cháa-ún:

⁵ Nĩ kanchaa-ri ñuu Jope. Te nini jikán ta'u-rí, te nĩ skóto-ya rúu. Te nĩ jini-ri ñn bulto nátu'un ñn sa'ma kuítá já nú'ní ndíkúun punta. Te nĩ kuun vai onde nuu-rí ichi ándíví.

⁶ Te nĩ nde'é-rí. Te nĩ jini-ri ja iní-ún káñu'un kiti kúun ndá'a kájika nuu ñú'un yá'a, jín kiti xaan, jín kóo, jín tisaá andíví.

⁷ Te nĩ jini so'o-ri ñn tu'un nĩ ka'an jín-rí: Pedro, ndukuiñi, ka'ni-ro te kee-ro. Achí.

⁸ Te nĩ ka'an-ri: Ma kúu Táta, chi té kee-gá-ná kuñu chá'an ni kuñu ja tú ío ndoo.

⁹ Ko tu'un-ún nĩ ka'an tuku jín-rí onde andíví: Ja ní sándoo Dios ma skúnání-ró kúñu chá'an. Achí.

10 Te suni súan n̄i ka'an un̄i vuelta. Yúan-na te n̄i ndaa bul-to-ún kuano'on íchi ándíví.

11 Yúan-na te suni hora-ún n̄i jakoyo un̄i mozo kánandúkú-i ruu. Te onde ñuu Cesarea n̄i ta'u tíñu nuu-í vai-i. Te n̄i jakoyo-i ve'e-ri.

12 Te máá Espiritu, n̄i ka'an-ya jíin-ri ja má yú'ú-ri kí'in-ri jíin-i. Te suni n̄i kaja'an iñu ñani yá'a jíin-ri. Te n̄i kivi koyo-ri in̄i ve'e in̄i chaá.

13 Te chaá-ún, n̄i jani-de tu'un nuu-ri, ná n̄i jini-de in̄i ndajá'a ándíví kándi-ya in̄i ve'e-de. Te n̄i ka'an-ya jíin-de: Tájí-ró mozo ná kí'in ñuu Jope te kana-ró xiní Simón, chaá nání Pedro, ná kí-de.

14 Te chaá-ún, kani-de tu'un nuu-ro ndasa kaku-ró ondé jíin ní vé'e-ró, áchí-de jíin-ri.

15 Te nuu ní kejá'a-ri ká'an-ri, te n̄i chaá Espiritu Santo siki-í jíná'an-i suni nátu'un n̄i chaá-ya siki-yo já xnáñúú.

16 Yúan-na te n̄i nuku'un in̄i-ri tu'un n̄i ka'an máá Jító'o-yo: Jandáa jíin ndúcha skuánducha Juan. Ko róó, chí jíin Espiritu Santo kuanducha-ro jíná'an-ró, áchí-ya.

17 Te nú suni n̄i ja'a Dios Espiritu-ya núu máa-i nátu'un n̄i ja'a-ya núu máa-yó, ja kákandíja-yó núu máa Jító'o-yo Jesucristo, te ndé chaá kúu ruu ja kasú-ri nuu Dios núsáa. Achí Pedro.

18 Súan n̄i kajini so'o-de tu'un yá'a, te tuká ní káka'an-de. Te n̄i kanakana jaa-de Dios: Suni n̄i ja'a Dios tu'un ja ná nákani in̄i ñayivi s̄in nación náva'a kuchaku-i ní káni núsáa, áchí-de.

Tiku'n̄i kándíja in̄i ñuu Antioquía

19 Te kivi ní kaja'ni-dé Esteban, n̄i kejá'a ní kachindik̄in-de-i. Te ñayivi ní kajicha nuu kaja'an n̄i jakoyo-i onde ñuu Fenicia, jíin ñuu Chipre, jíin in̄i ñuu Antioquía. Te tú ni in̄i nuu ñayivi ní kájani-i tu'un, chí máni nuu ñayivi judío n̄i kajani-i tu'un-ya.

20 Ko n̄i io yaku chaá ñuu Chipre jíin cháa ñuu Cirene jíin ñayivi ní kajicha-ún. Te chaá-ún, n̄i jakoyo-de ñuu Antioquía. Te n̄i kaka'an-de jíin ñayivi ñuu Grecia, n̄i kajani-de tu'un va'a máa Jító'o-yo Jesús nuu-í.

21 Te máa Jító'o-yo, n̄i chindéé ní chituu-ya-dé. Te n̄i kákandíja kua'a ñayivi, te n̄i kanaxió káva in̄i-i nuu máa Jító'o-yo.

22 Te n̄i jicha tu'un yá'a. Te n̄i jini tu'un tiku'n̄i kándíja in̄i ñuu Jerusalén. Te n̄i katájí-i Bernabé kua'an-de onde ñuu Antioquía.

23 Te Bernabé, nuu ní jaa-de yúan, te n̄i jini-de ja lúu kua'an tu'un Dios. Te n̄i kus̄i in̄i-de. Te n̄i ka'an n̄i'in-de jíin táka ñayivi-ún ja jíin in̄i jíin añú-i ná skíkuu va'a-i tu'un máa Jító'o-yo, te ma náyu'ú-í.

24 Chí Bernabé, chaá va'a kúu-de. Te n̄i kútú-de Espiritu Santo. Te kándíja va'a-de. Te n̄i kákandíja kua'a ñayivi núu máa Jító'o-yo.

25 Yúan-na te n̄i kenda Bernabé kua'an-de onde ñuu Tarso, kuanandúkú-de Saulo. Te n̄i naní'in-dé chaá-ún. Te ncháka-de chaá n̄i chaá-de ñuu Antioquía jíin-de.

26 Te ní-ni in̄i kuia n̄i kanda-tu'ún-de yúan jíin tiku'n̄i kándíja. Te n̄i kastá'an-de tu'un nuu kuá'a ñayivi. Te chaá káskuá'a-ún, n̄i nakunání-de cristiano xnáñúú-gá in̄i ñuu Antioquía.

27 Te chaá kájani tu'un Dios, suni kivi-ún n̄i kenda koyo-de ñuu Jerusalén kaja'an-de onde ñuu Antioquía.

28 Te n̄i ndukuiñi in̄i tá'an-de nání-de Ágabo. Te n̄i kastu'ún-de, n̄i sá'a Espiritu, ja kí in̄i tama xaan ní ñuyivi. Te tama-ún, n̄i kii kivi ní tá'ú Claudio tíñu.

²⁹ Yúan-na te ni kandaṭu'ún cháa káskuá'a-ún ja chúndá'á-de yaku na jín kí'in nuu ñaní-de káxiukú iní nuu Judea, ndasa kákanda in in-de kuá'a-de.

³⁰ Te súan ni kasá'a-de. Te ni katájí-de kua'an nuu cháa kákuu nuu, ni kajanchaka Bernabé jín Saulo.

12

Ndasa ni ja'ni-dé Jacobo

¹ Te suni kua-ún ni katin rey Herodes sava ñayivi tíku'ni kándíja. Te ni sá'a ndiva'a-de jín-i.

² Te jín machete ni ja'ni-dé Jacobo, ñani Juan.

Ndasa ni kenda Pedro vekaa

³ Te ni jini-de ja súan ni kakusi iní cháa judío ni sá'a-de. Te suni ni katin-de Pedro. Máa kivi-ún ni kuu viko státilá ja tú yí'í yujan íá.

⁴ Te nuu ní tin-de Pedro, te ni chindee-de cháa vekaa. Te ni jani-de xia'un in soldado kándito-ún-de, chi kuni-de kiñi'in-de cháa stá'an-de nuu ñayivi nú ná já'a viko Pascua.

⁵ Súan ni kuu ja kánde Pedro iní vekaa. Ko tíku'ni kándíja, ni'in ni kajikan ta'u-í ja'a Pedro nuu Dios.

⁶ Te jáni iní Herodes ja kiñi'in-de cháa nuu ñayivi-ún núú. Te suni akuáa-ún kixi Pedro iní vekaa ma'ñú úu soldado, nú'ni-de jín úu cadena. Te suni ká'in soldado yux'é kándito-ún vékaa.

⁷ Te sanaa-ni te ni ja in ndajá'a máa Tatá Dios. Te ni ndii ncháa iní vekaa. Te ni skáki'vi-ya Pedro, ni xndúko-ya-dé. Te ni ka'an-ya: Yachi nduko-ró, áchi-ya. Te cadena nú'ni nda'a-dé-ún, ni jungava-ni kua'an.

⁸ Te ni kachi ndajá'a-yá jín-de: Nachi'í chi-ró te nachi'í ndijan-ro, áchi-ya. Te súan ni sá'a-de. Te ni kachi tuku ndajá'a-yá jín-de: Kundii tikachi-ró te kundikin-ro rúu ki'on, áchi-ya.

⁹ Te ni kenda-ya. Te ndikin-de-ya kuá'an-de jín-yá. Te naun jini máa-de ja jándáa kuu ja ní sá'a ndajá'a-yá jín-de, chi jáni iní-de in jani kuu ja ní skóto-i-de.

¹⁰ Te ni kaja'a-de nuu ká'in yukun in jín yukun u soldado ja kándito-ún-de. Te ni jakoyo-de yux'é káa ja jito ichi yúnuu. Te yux'é-ún, ni nuña ii-ni máa. Te ni kenda koyo-de. Te ni kaja'a-de in ya'ya kaja'an-de. Yúan-na te ni kuxio-ni ndajá'a-yá nuu-dé kua'an-ya.

¹¹ Te Pedro, ni ndukáji iní-de, te ni ka'an máa-de: Vina te ni jini ndaa-ri ja ní táji máa Tatá Dios ndajá'a-yá ni kii, te ni nama-ya rúu iní nda'a Herodes jín núu táká ñayivi judío ja ká'ni-í ruu kákuu-i, áchi-de.

¹² Te nuu ní jini-de ja ní kaku ndija-de, te ni kee-de kua'an-de ve'e María náa Juan, cháa nani Marcos. Te yúan ni kanataka kua'a ñayivi kájukan ta'u-í.

¹³ Te ni ka'an Pedro ichi yux'é yata ké'e. Te kua'an in suchi sí'í nani-i Rode ja kuña-i yux'é núú.

¹⁴ Te suchi-ún, ni nakuni-i tachi Pedro. Te ja kusi iní-i tú ní juña-i yux'é-ún, chi jinu-i ni ndivi-i iní ve'e. Te ni kastu'ún-i ja kandi Pedro ichi yata yux'é.

¹⁵ Te ni kaka'an jín-i: Aa, katchi-ro, áchi. Ko máa-i, ni'in ká'an-i ja máa-de kuu. Yúan-na te ni kaka'an: Añú-de kuu núsáa, áchi.

¹⁶ Ko Pedro, ví'í-gá kána-de. Yúan-na te ni kajuña-i. Te ni kajini-i nuu-dé. Te ni kandakoto io-i.

¹⁷ Ko máa-de, ni sá'a-de seña jín ndá'a-dé ja ná kasú-i yu'u-í. Te ni kastu'ún-de ndasa ni kiñi'in máa Jito'o-yo-dé iní vekaa. Te ni ka'an-de:

Kastu'ún táká tu'un yá'a nuu Jacobo jín núu táká ñani-yo, áchí-de. Te n̄i kenda-de kua'an-de inga lugar.

¹⁸ Te nuu ní kundijin xian-ún, te n̄i kakuvaá téyíí soldado ja tú ndénda Pedro.

¹⁹ Ko Herodes, nándúkú-de Pedro. Ko tú ní nani'in-dé cháa. Te nuu ní xndichí-de soldado jíná'an, te n̄i tá'ú-de tiñu ja ná kóngoyo kuu. Yúan-na te n̄i kenda-de ini ñuu Judea n̄i kuun-de kua'an-de ñuu Cesarea. Te n̄i kendo-de yúan.

Ja ní ji'i Herodes

²⁰ Te n̄i kiti xaan ini Herodes n̄i jito-de ñayivi ñúu Tiro jín ñayivi ñúu Sidón. Ko ñayivi-ún, n̄i katau-i vai-i nuu-dé. Te n̄i kakundéé-i n̄i kaská'an-i Blasto cháa kúñá'nu jatiñu nuu rey. Te n̄i kajikan-i paz. Chi taká máá-i, káñi'in-í ja káyee-í onde ñu'un Herodes.

²¹ Te n̄i teta'an Herodes ñn kivi. Te n̄i nuku'un-de sa'ma rey máá-de. Te n̄i nungoo-de mesa tá'ú-de tiñu. Te n̄i ka'an-de ñn tu'un nuu-í.

²² Te ñayivi-ún, n̄i kaka'an jaa-i: Tu'un Dios kúu ya'á vii, nasu tú'un cháa kúu. Achí-i.

²³ Te ñn ndajá'a máá Tatá Dios, n̄i stují-ni-ya-dé te n̄i kayaji tindákú-de, te n̄i ji'i-ni-de, chi n̄i sávi-xi-ni-de máá-de, lugar ja nákana jaa-de Dios.

²⁴ Te tu'un máá Tatá Dios, ví'í-gá n̄i ndea, te ví'í-gá n̄i jicha nuu kua'an.

²⁵ Te Bernabé jín Saulo, n̄i kaskíkuu-de tiñu n̄i kaja'an-de ini ñuu Jerusalén. Te n̄i kanaxió káva-de káno'on-de. Te n̄i jaka-de Juan cháa nání Marcos kua'an-de jín-de.

13

Ja ní katáji-i Saulo jín Bernabé sá'a Espiritu Santo

¹ Te ini tiku'n̄i kándija ini ñuu Antioquia n̄i ka'io cháa jáni tu'un Dios jín cháa kástá'an tu'un-ya. Te káináni-de Bernabé, Simón ja nání Niger, Lucio ñuu Cirene, jín Manaén cháa n̄i ja'nu jín Herodes gobernador, jín Saulo.

² Te nini kachiñú'ún cháa yá'a nuu máá Jító'o-yo te kásá'a ndicha-de ini-de, te n̄i ka'an máá Espiritu Santo: Vina te kuní-ri ja sásin-ró Bernabé jín Saulo ná kí'in-de ñn tiñu, chi ja yúan ní teta'an-ri-de jíná'an-de.

³ Yúan-na te ndicha ini-de n̄i kajikan ta'u-dé. Te n̄i kaxndée-de nda'a-dé xini cháa-ún. Te n̄i katáji-de cháa kája'an-de.

⁴ Te máá-de, kua'an-de n̄i sá'a Espiritu Santo, n̄i kuun-de kája'an-de ñuu Seleucia. Te yúan n̄i kivi koyo-de barco te kua'an-de onde isla Chipre.

⁵ Te n̄i jakoyo-de ñuu Salamina. Te n̄i kajani-de tu'un Dios ini ve'e sinagoga cháa judío. Te jika Juan jín-de, jatiñu nuu-dé.

Ja ní ndukuáá cháa ñavá'a

⁶ Te n̄i kaja'a-de ini ní isla-ún. Te n̄i jakoyo-de ñuu Pafos. Te yúan n̄i kajini-de nuu ñn cháa ñavá'a nání Barjesús. Cháa judío kúu-de, te jáni-de tu'un tú'ún.

⁷ Te cháa-ún, n̄i sátiñu-de nuu gobernador Sergio Paulo. Te gobernador, cháa ndichí kúu-de. Te n̄i kana-de xini Bernabé jín Saulo, ja kúni ná'in-de tu'un Dios kuní-de.

⁸ Ko Elimas, cháa ñavá'a-ún (ch̄i súan kuní ka'an sí'ví-de), jasú-de nuu Saulo jín núu Bernabé, ch̄i ndúkú ndée-de sáká núu-de náva'a ma kándija gobernador.

⁹ Yúan-na te Saulo, ja súni nání-de Pablo, n̄i kútú-de Espiritu Santo. Te n̄i nde'é-de nuu cháa-ún.

10 Te n̄i ka'an-de: Chaa sá'a tiñu chá'an xndá'ú ñá'an kúu-ró. Se'e kui'na já jito u'u taká tiñu ndaa kúu-ró. Naja máni sáyo'o-ro íchi ndóo máá Jíto'o-yo.

11 Te máá Jíto'o-yo, xndó'o-ya róo vina. Te kukuáá-ro, ma kuní-ga-ro ndíkandii yakú kivi. Achí Pablo. Te n̄i kuñaa-ní nuu-dé. Te kindá'á kí'in íú-de jiku-de, ndúkú-de ndéja t̄in nda'a-dé skáka-de.

12 Yúan-na te gobernador, n̄i jini-de ja súan n̄i kuu, te n̄i kandíja-de. Te náa-ná ini-de jini so'o-de tu'un máá Jíto'o-yo.

Ja ní kajani Pablo tu'un ini ñuu Antioquía

13 Yúan-na te Pablo jíin tá'an-de-ún, n̄i kenda koyo-de ñuu Pafos. Te jíin barco n̄i jakoyo-de ndañú Perge ñuu Panfilia. Te yúan n̄i kus̄in Juan kuano'on-dé ñuu Jerusalén.

14 Te máa-de, n̄i kaja'a-de ñuu Perge kaja'an-de. Te n̄i jakoyo-de ñuu Antioquía ndañú Pisidia. Te n̄i kivi koyo-de ini ve'e sinagoga in kivi ndétatú. Te n̄i kajungoo-de.

15 Te nuu ní kuu n̄i ka'u tutu ley jíin tutú chaa n̄i kajani tu'un Dios onde sáa, yúan-na te chaa kakuñá'nu ini ve'e sinagoga, n̄i kakana-de xini cháa-ún: Nani jina'an-ní, nú kañava'a-ní yakú tu'un kani-ní nuu taká ñayivi yá'a, te ka'an ndéé-ní jíin-i, achí-de.

16 Yúan-na te n̄i ndukuiñi Pablo, n̄i sá'a-de seña jíin ndá'a-dé ja ná kúná'in ñayivi-ún, te n̄i ka'an-de: Róo chaa ñuu Israel, róo chaa kachiñú'ún Dios, kuni ná'in jina'an-ró.

17 Máa Dios ñayivi Israel, n̄i kaji-ya táa-yo jina'an-de. Te nini kaxiukú tatú-de ini ñuu Egipto n̄i kakuu jíin'ún-ga-de n̄i sá'a-ya. Yúan-na te jíin fuerza máa-yá n̄i kiñi'in-ya-í ini ñuu-ún kaja'an-i.

18 Yúan-na te n̄i ndito-ya-í onde nuu ñu'un té'é natu'un uu xiko kuia.

19 Te n̄i xnáa-yá usia nación ini ñuu Canaan. Te n̄i saka-yá ñu'un ñuu-ún nuu-í.

20 Te n̄i kuu-ga kivi natu'un kuun ciento uu xiko uxí kuia. Te n̄i ja'a-ya cháa n̄i kakuu juez nuu-í onde kivi ní kenda Samuel chaa n̄i jani tu'un-ya.

21 Yúan-na te n̄i kajikan-i in rey. Te Dios, n̄i ja'a-ya Saúl nuu-í n̄i tá'ú-de tiñu uu xiko kuia. Te Saúl, tata Benjamín, se'e Cis n̄i kuu-de.

22 Te n̄i kuxio Saúl. Te n̄i nakani-ya David n̄i kuu-de rey nuu-í. Te n̄i ka'an ndaa-ya tú'un-de: A n̄i jini-ri David se'e Isaí ja in chaa jándatu va'a nuu-rí kúu-de. Te skikuu-de taká tiñu játa'an ini-ri, achí-ya.

23 Te Dios, chi tata yá'a n̄i jani-ya Jesús ja náma-ya ñayivi Israel natu'un n̄i keyu'u-yá.

24 Te ná té chá'an-ga kii-ya te n̄i jani Juan tu'un jánducha jíin tú'un nakani ini nuu taká ñayivi Israel.

25 Te nuu á yani xndí'i Juan tiñu sá'a-de, te n̄i ka'an-de: Ndé chaa kúu-ri kajíni ini-ro. Nasu I'a-ún kúu-ri, ko kuni so'o va'a-ró: Ichi yata-rí vai in I'a ja tú kúñá'nu-ri ndájí-rí ñii yí'i ndijan-yá. Achí-de.

26 Nani jina'an-ró, taká róo tata Abraham jíin róo ja káandatu nuu Dios, nuu máa-ró ní tájí-yá tu'un yá'a vai ja náma-ya róo.

27 Chi taká ñayivi ñuu Jerusalén jíin taká chaa kakuñá'nu nuu-í, tú ní kánakuni-i nuu-yá. Te n̄i kandonda-i siki-yá. Te súan n̄i kaskikuu-i tu'un n̄i kaka'an chaa n̄i kajani tu'un Dios onde sáa, vasa a n̄i kajini ná'in-i tu'un-ún ndita'an kivi ndétatú.

28 Vasa tú ní káni'in-í ni in kuachi siki-yá ja kúu-ya, ko n̄i kaka'an n̄i'in-i jíin Pilato ja ná kúu-ya.

29 Te nuu ní skíkuu taká tu'un yóso sikí-yá nuu tutú, te ni kaxnúu-i-ya jiká cruz. Te ni kachindee-i-ya iní in ve'e añú.

30 Ko ni nachaku-ya má'ñú ndíyi ni sá'a Dios.

31 Te kua'a kivi ní ndenda ndijin-ya núu ñáyivi ní kaka kájan jín-yá onde ñuu Galilea te onde ñuu Jerusalén. Te ñáyivi-ún kakuu ja kájani ndaa tu'un-ya núu sáva-ga-i.

32 Te ruu, kájani-ri tu'un va'a yá'a nuu-ro ja súan ni keyu-u-yá nuu táa-yo.

33 Te tu'un-ún ni skíkuu Dios jín máa-yó ja kakuu-yó sé'e-de. Chi ni naschakú-ya Jesús. Chi súan ká'an Salmo uu: Se'e-ri kúu-ró, te ruu kúu Táa-ro vína, áchí.

34 Te ni naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi náva'a ma té'yu kuti-yá, te ni ka'an Dios: Skíkuu ná'in-ri jín taká tu'un va'a ni keyu-u-ri nuu David, áchí.

35 Ja yúan súni súan ká'an inga tutu: Té'yu Se'e ii-ní, chi ma kuá'a-ní tu'un, áchí.

36 Chi David, ni jatiñu-de nuu Dios, ni sá'a-de ja kuni máa-yá. Te ni jínu kua-de, te ni ji'i-de. Te ni yuji-de ma'ñú táa-de. Te ni te'yu ndija-de.

37 Ko I'a ni naschakú Dios, tú ní té'yu kuti-yá.

38 Ñáni jíná'an-ró, ná kástu'ún-ri nuu-ro, ja I'a yá'a ni kastu'ún-yá nuu-ro ja sá'a-ya táká'nu iní-ya núu táká kuachi-ró.

39 Chi nú ndé cha kándija-de nuu I'a yá'a, te nda'va-ya táká kuachi-de ja tú ní kúu nda'va máa-de jín ley Moisés.

40 Koto va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, náva'a ma kii sikí-ro taká tu'un yóso núu tutú cha ni kajani tu'un Dios, súan:

41 Taká róo ñáyivi kásakátá, ná ndé'é vá'a-ró, te ná kée nuu-ro ndé'é-ró, te kuu-ro. Chi ma'ñú máa-ró sá'a-ri in tiñu ja má kándija kuti-ro vasa ná káni sava-ga ñáyivi tú'un-ún nuu-ro. Achí.

42 Te ni ndenda koyo-de iní ve'e sinagoga cha judío. Te ñáyivi sijn nación, ni kaka'an nda'ú-i jín-de ja ingá kivi ndetatú kani tuku-de tu'un yá'a nuu-í.

43 Te ni jicha ñáyivi-ún kájan-i. Te ñáyivi judío jín ñáyivi ní naki'in sé'é judío ja kachiñú'ún-i nuu Dios, tini-i ni kandikin-i Pablo jín Bernabé kájan-i jín-de. Te ni kandatú'ún-de jín-i kájan-de jín-i ja ná kundi ni'in-i jín tú'un luu Dios.

44 Te kivi ndetatú inga semana, natu'un ndivii ñáyivi ñuu-ún, ni kakututú-i ja kuni ná'in-i tu'un Dios.

45 Ko cha judío, ni kajini-de nuu ñáyivi kuá'a-ún, te ni kakukuásún iní-de. Te ni kaka'an-de sikí tú'un ni ka'an Pablo, te ni kaka'an ndiva'a-de. Achí-de ja tú ío ndaa tu'un-ún.

46 Yúan-na te Pablo jín Bernabé ni kaka'an ni'in-de: Kánúu ja xná'an-ga nuu máa-ró káni-ri tu'un Dios. Ko a ni kasá'á iní-ro núu, te kuachi máa-ró kúu ja má ní'in-ro tú'un kuchaku-ro ní káni. Vina te chaxio-ri máa-ri kikastu'ún-ri nuu ñáyivi sijn nación.

47 Chi ni tá'ú máa Jító'o-yo tiñu nuu-ri jíná'an-ri súan: Ni jani-ri róo ja stúun-ro núu ñáyivi sijn nación, te kani-ró tú'un nuu ñáyivi ní ñúyivi ja náma-ri-i jíná'an-i, áchí-ya.

48 Te ñáyivi sijn nación-ún, ni kajini so'o-i tu'un yá'a. Te ni kakusii xa'an iní-i. Te ni kanakana jaa-i tu'un máa Jító'o-yo. Te taká ñáyivi ní teta'an Dios ja ná kúchaku-i ní káni, ni kakandija-i.

49 Te tu'un máa Jító'o-yo, ni jicha nuu kua'an ní taká ndañúu yúan.

50 Te iní ñuu-ún kaxiukú ñá'an ndaa ja kájanatú-ña núu Dios. Ko cha judío, ni kaská'an-de-ña jín cha kakuñá'nu jian. Te ni kachindikín-ña Pablo jín

Bernabé, te *nj* kaskúnu-ña-dé kája'an-de.

⁵¹ Te máá-de, *nj* kaskóyo-de tikacha ñú'un iní ja'a-dé siki máá-i. Te *nj* jakoyo-de ñuu Iconio.

⁵² Te chaá káskuá'a-ún, *nj* kakútú-de Espiritu Santo. Te kákusií xáan iní-de.

14

Ja ní kajinu-de iní ñuu Iconio

¹ Te ñuu Iconio *nj* kivi koyo-de iní ve'e sinagoga chaá judío. Te *nj* jani téyíi-de tu'un. Te *nj* kakandíja kua'a ñáyivi judío. Te suni súan *nj* kakandíja kua'a ñáyivi ñuu Grecia.

² Ko chaá judío ja tú ní kakandíja, jín tú'un tú'ún *nj* kaská'an téyíi-de ñáyivi sín nación. Yuán ní kaka'an nchaá-i táká ñani.

³ Te *nj* kakendo-de yúan kua'a kivi. Te jín máá Jító'o-yo, *nj* chundéé iní-de, *nj* kaka'an *nj*'in-de tu'un. Te máá-yá, *nj* stá'an-ya já ío ndaa tu'un va'a, *chj* ñúkúún ní ja'a-ya tú'un luu ío iní máá-yá, ja ní kasá'a-de tuni jín tínu ñá'nu.

⁴ Te ñáyivi ñuu-ún, *nj* kasásín-i máá-i sava-i *nj* kandujín-i jín chaá judío, te sava-ga-i *nj* kandujín-i jín chaá apóstol.

⁵ Te ñáyivi judío jín ñáyivi sín nación, ñn ká'nu *nj* kánda-i jín chaá kakuñá'nu nuu-í náva'a kua'a-i tuka nuu apóstol, te kua'a-i yuu xiní-dé.

⁶ Te *nj* kajuku'un iní-de. Te *nj* kajinu-de kája'an-de onde ñuu Listra jín ñuu Derbe, ndañuu Licaonia, jín táká ñuu ká'io yani yúan.

⁷ Te yúan *nj* kajani-de tu'un va'a-ya.

Ja ní kajoto-i yuu xiní Pablo

⁸ Te yúan kánchaá ñn chaá ñuu Listra ja tú ío fuerza ja'a-dé. Te káa rengo-de onde kivi ní kaku-de, ja té cha'an-ga kaka kuti-dé.

⁹ Chaá yá'a, *nj* jini so'o-de ká'an Pablo. Te *nj* nde'é Pablo nuu cháa-ún. Te *nj* jini-de ja kándíja va'a chaá-ún ja ndúva'a-de.

¹⁰ Te *nj* ka'an jaa-de jín chaá-ún: Ndukuiñi te kundii-ro, áchí-de. Te *nj* kanda-ni-de, te *nj* jika kuu-de.

¹¹ Te *nj* kajini ñáyivi-ún tínu *nj* sá'a Pablo. Te *nj* kaka'an jaa-i jín yú'u máá ñuu Licaonia: *Nj* kuun I'a, *nj* chakoyo nuu-yo, kájika kuu nátu'un chaá vidáa, áchí-i.

¹² Te Bernabé, *nj* kaskúnání-i-de i'a Júpiter. Te Pablo *nj* kaskúnání-i-de i'a Mercurio, *chj* Pablo kuu chaá jáni tu'un.

¹³ Te yuñuu-ún kánchaá viñu'un Júpiter. Te máá sutú viñu'un-ún, *nj* kenda-de vai nchaka-de xndiki jín itá onde yux'é ñuu. Te máá-de jín ñáyivi, ka'ni-dé xndiki te soko-dé-ti núu Bernabé jín Pablo kákuni-de núu.

¹⁴ Te Bernabé jín Pablo, chaá kákuu apóstol, *nj* kajini tu'un-de tu'un-ún. Te *nj* kandátá-de su'nu-dé. Te *nj* kendava-de *nj* kivi koyo-de ma'ñú ñáyivi kuá'a-ún. Te *nj* kakana kó'ó-de:

¹⁵ Hombre, naja kásá'a-ró súan. *Chj* ruu, suni chaá kákuu-ri nátu'un máá-ró. Te káastu'ún-ri nuu-ro, ma sá'a-ga-ro tínu sáni yá'a, *chj* sua ná chíñu'ún-ró máá Dios, I'a chakú, I'a *nj* sá'a andívi jín ñuyívi jín ndúcha mar jín táká-ga ndatíñu ní ká'nu.

¹⁶ Te onde aná'an ní ja'a-ya tú'un ja sá'a taká ñáyivi tínu kákuni máá-i.

¹⁷ Ko stá'an ndaa-ya já ío-ya, *chj* sá'a-ya tínu va'a nuu-yo. Skúun-ya saú íchi ándívi. Te bueno kée itu-yo sá'a-ya. Te já'a-ya stáa kée-yo. Te kákusií iní-yo sá'a-ya. Achí-de.

¹⁸ Te vasa súan *nj* kaka'an-de, ko xaan ú'u *nj* kajasu-de nuu ñáyivi-ún náva'a tú soko-í kiti-ún nuu-dé.

19 Yúan-na te n̄i ch̄akoyo yak̄u ch̄aa judío ñuu Antioquía jín ñuu Iconio. Te n̄i kaská'an ñayivi kuá'a-ún. Te n̄i kaja'a-i yuu xiní Pablo. Te n̄i kaskána-i-de yuñú-ún, n̄i kajani in̄i-i ja ní j'i-de.

20 Ko n̄i kajikó ndúu ch̄aa kaskuá'a-ún nuu-dé. Te n̄i ndukoo-de. Te n̄i ndivi-de in̄i ñuu. Ko inga kivi te n̄i ki'in-de ichi kuá'an-de jín Bernabé onde ñuu Derbe.

Ja káno'on tuku-de ñuu Antioquía

21 Te in̄i ñuu-ún n̄i kajani-de tu'un va'a. Te n̄i skándija-de kua'a ñayivi. Te káno'on tuku-de ñuu Listra jín ñuu Iconio jín ñuu Antioquía.

22 Te n̄i kayija-ga in̄i ch̄aa kaskuá'a yúan n̄i kasá'a-de. Te n̄i kaka'an n̄i'in-de jín ch̄aa-ún ja ná kúkuu-ga-de kandija va'a-de. Te kaka'an-de ja níni kí kua'a túndó'o siki-yo te vásá kivi-yó in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tiñu.

23 Te n̄i kajani-de ch̄aa kakuu nuu ná kóto ndita'an tikun̄i kákandija. Te n̄i kajikan ta'u ndichá-de ja'a ch̄aa-ún nuu máa Jító'o-yo, chi nuu máa-yá kákandija-de.

24 Te n̄i kaja'a-de ichi ñuu Pisidia kua'an-de. Te n̄i najakoyo-de ñuu Panfilia.

25 Te n̄i kajani-de tu'un in̄i ñuu Perge. Te n̄i nuu-de n̄i jakoyo-de ñuu Atalia.

26 Te yúan n̄i kenda-de. Te jín barco kaja'an-de ñuu Antioquía nuu ondé xnáñúú ní kajikan ta'u ñayivi núu Dios ja'a-dé ja ná chándéé chítuu-ya-dé jín tiñu ja á n̄i kasijinu-de.

27 Te nuu ní najakoyo-de yúan, te n̄i nastútú-de tikun̄i kándija. Te n̄i kajani-de tu'un ná ñá'nu tiñu n̄i sá'a Dios jín-de, chi bueno n̄i ja'a-ya tú'un ja ná kándija ñayivi s̄in nación jíná'an-i.

28 Te n̄i kakendoo-de yúan kua'a kivi jín ch̄aa kaskuá'a-ún.

15

Junta apóstol in̄i ñuu Jerusalén

1 Yúan-na te ichi ñuu Judea n̄i kikoyo yak̄u ch̄aa, te n̄i kastá'an-de nuu táká ñani: Nú tú xiti ndúu-ro nátu'un ká'an ley Moisés, te ma kaku kuti-ro, áchí-de.

2 Te yúan ní kuvaā. Te Pablo jín Bernabé, n̄i kastátá'an téyí-de jín ch̄aa-ún. Te n̄i kundaā tu'un ja kinglyo Pablo jín Bernabé jín sava-ga ch̄aa ñuu Jerusalén. Te yúan ndatu'ún-de jín ch̄aa apóstol jín ch̄aa kakuu nuu siki tú'un yá'a.

3 Yúan-na te tikun̄i kándija-ún, n̄i kanakuatá'ú-i nuu-dé. Te n̄i kaja'a-de kaja'an-de ichi ñuu Fenicia jín ichi ñuu Samaria, kajani-de tu'un ndasa n̄i kakandija ñayivi s̄in nación. Te xaān ní kakusi in̄i taká ñani.

4 Te n̄i jakoyo-de in̄i ñuu Jerusalén. Te tikun̄i kándija yúan, jín ch̄aa apóstol, jín ch̄aa kakuu nuu, n̄i kajatá'ú-de ch̄aa. Te n̄i kajani-de taká tu'un ndasa n̄i sá'a Dios jín-de.

5 Ko sava ch̄aa fariseo ja kákandija, n̄i ndukuiñi. Te n̄i kaka'an: Jínu ñú'ún ja xiti ndúu-i te tá'ú-yó tiñu nuu-í ja ná kuándatu-i nuu ley Moisés, áchí.

6 Te n̄i kandutútú taká ch̄aa apóstol jín taká ch̄aa kakuu nuu náva'a ndatu'ún-de, te sándaā-de siki tú'un yá'a.

7 Te nuu ní jinu n̄i kastátá'an téyí-de, te n̄i ndukuiñi Pedro, te n̄i ka'an-de: Ñani, a kajini va'a máa-ró ja ondé sáa ní kaji Dios ruu náva'a kani-ri tu'un va'a-ya núu ñayivi s̄in nación te kandij-i jíná'an-i.

8 Te Dios ja jiní-ya in̄i añú-i, n̄i stá'an-ya ja ní jatá'ú-yá-i, chi n̄i ja'a-ya Espiritu Santo nuu-í jíná'an-i nátu'un n̄i ja'a-ya núu máa-yó.

9 Te tú ní sásin-ya yóo jín-i, chi suni n̄i kakandija-i te n̄i sándoo-ya añú-i.

10 Te vina naja kájito nchaꝯ-ro Dios núsáá, chꝯ káxndée-ro ñn yugo xini cháa káskuá'a yá'a, te ni ndꝯyi táꝯ-yo jíná'an-de te ni máá-yó, tú ní kákanda-yó kúndiso-yó.

11 Chꝯ kákandíja-yó já Jító'o-yo Jesús kúndá'ú inꝯ-ya yóó, te yuán nama-ya yóó. Te suni súan nama-ya máá-i. Achí-de.

12 Yúan-na te cháa kua'a-ún, nꝯ kakuná'ín-de. Te nꝯ kajini ná'ín-de tu'un káka'an Pablo jín Bernabé ná taká tiñu ñá'nu jín taká tunꝯ nꝯ sá'a Dios jín-de ja ní kasá'a máá-de nuꝯ ñáyivi sñn nación.

13 Te nuꝯ ní kakuná'ín-de, te nꝯ chísó Jacobo tu'un: Ñani jíná'an-ró, kuni so'o tu'un ná ká'an-ri:

14 Simón, nꝯ jani-de tu'un ja ondé xnáñúú ní ja'a Dios tu'un nuꝯ ñáyivi sñn nación ja ná kúndiso-i sí'ví-yá.

15 Te tu'un yá'a, ñn núú-ni káka'an jín taká cháa nꝯ kajani tu'un Dios onde sáá nátu'un yóso tú'un-de nuꝯ tutú:

16 Te vásá ncháa-ri nasáva'a-ri ve'e David ja ní ndua. Te nachutá'an-ri ja ní tanꝯ, te ndukani jáá-rí kundꝯ,

17 náva'a taká-ga cháa jín taká ñáyivi sñn nación ja kúnání-i jín sí'ví-rí, ná nándúkú-i máá Tatá Dios, áchí máá I'a sá'a taká tiñu yá'a.

18 Te onde kivꝯ ní jungoo ñuyivi stá'an-ya tíñu yá'a nuꝯ ñáyivi.

19 Ja yuán jáni inꝯ-ri ja ná tú kasu-yo núu ñáyivi sñn nación ja kánaxió káva inꝯ-i nuꝯ Dios,

20 chꝯ sua ná cháa-yó carta ki'in nuꝯ-í ja ná kúnu-i koto-i ndatíñu ja kúchá'an sá'a ndoso, te ma káka téné-i, te ma kée-í niñꝯ, ni kuñu kitꝯ ní kuá'ñá.

21 Chꝯ onde aná'an ká'io cháa jáni tu'un Moisés ndita'an kivꝯ ndétatú inꝯ ve'e sinagoga ndita'an ñuu. Achí Jacobo.

22 Yúan-na te nꝯ kakundaa inꝯ cháa apóstol, jín cháa kákuu nuꝯ, jín ndívii tíku'nꝯ kándíja. Te nꝯ kakaji máá-de sava cháa kꝯngoyo jín Pablo jín Bernabé onde ñuu Antioquía. Te cháa nꝯ kakaji-de-ún, kákuu Judas ja nání-de inga sí'ví Barsabás, jín Silas. Te kákuñá'nu-de nuꝯ taká ñani.

23 Te cháa-ún, ndiso-de carta yá'a: Máá-rí kákuu cháa apóstol, jín taká cháa kákuu nuꝯ, jín taká ñani-yo. Te káchaa-ri tu'un yá'a nuꝯ róó, ñani, ñáyivi sñn nación ja káxiukú-ró inꝯ ñuu Antioquía jín núu Siria jín núu Cilicia. Sándéé inꝯ-ro jíná'an-ró.

24 Nꝯ kajini tu'un-ri ja ní kenda koyo sava cháa yá'a, te kásaká núu-de inꝯ-ro jín tú'un káka'an-de. Te nꝯ kakuxí inꝯ-ro. Chꝯ kátá'ú-de tiñu ja xitꝯ ndúu-ro, jín já kuándatu-ro núu ley, kuní-de. Ko ruꝯ, tú ní kátájí-rí cháa-ún jaꝯ-de nuꝯ-ro.

25 Te nꝯ kasándaꝯ-ri, chꝯ ñn-na nꝯ naketá'an inꝯ-ri. Te nꝯ kakaji-ri cháa tájí-rí jaꝯ nuꝯ-ro jín ñaní-yo Bernabé jín Pablo.

26 Cháa yá'a, a kájataña-de máá-de nuꝯ túndó'o, vasa ná kúu-de ja siki Jító'o-yo Jesucristo.

27 Núsáá te tájí-rí Judas jín Silas jaꝯ-de nuꝯ-ro. Te cháa-ún, suni ñn-ni tu'un kastu'un-de nuꝯ-ro jíná'an-ró.

28 Chꝯ máá-rí jín Espíritu Santo, kájani inꝯ-ri ja má xndée-ri ni ñn tiñu vee siki-ro, chꝯ máá-ni tiñu kánúú yá'a.

29 Ma káji-gá-ro ndatíñu ja á nꝯ soko núu ndosó, ni niñꝯ, ni kitꝯ kuá'ñá, te ma káka téné-ró. Nú ndi'i taká ya'á xnáa-ro, te bueno skíkuu-ró nú súan. A nꝯ ka'an-yo núsáá. Achí.

30 Yúan-na te cháa kája'an-ún, nꝯ kakuun-de kua'an-de ñuu Antioquía. Te nꝯ kastútú-de ñáyivi kuá'a. Te nꝯ kaja'a-de carta-ún nuꝯ-í.

31 Te n̄i kaka'u-i carta-ún. Te n̄i kakusiñ in̄i-i jín tú'un ndéé in̄i ja ndíso carta-ún.

32 Te Judas jín Silas, suni chāa kájani tu'un Dios kákuu-de. Te jín kuá'a tú'un n̄i kaka'an n̄i'in-de jín táká ñani-ún. Te n̄i kayija-ga in̄i-i n̄i kasá'a-de.

33 Te n̄i kakendoo-de yúan kua'a kivi. Yúan-na te ñani yúan, n̄i kanachu'un íchí-i-de káno'on-de nuu apóstol. Te n̄i kuná'in-ni tu'un-ún.

34 Ko Silas, n̄i jata'an in̄i-de ja kéndoo-de yúan.

35 Te Pablo jín Bernabé, n̄i kakendoo-de in̄i ñuu Antioquía. Te jín sáva-ga chāa n̄i kastá'an-de tu'un n̄i kajani-de tu'un máá Jító'o-yo.

Ja ní kusñin Pablo jín Bernabé

36 Te n̄i kuu-ga kivi. Te n̄i kachi Pablo jín Bernabé: Vina te kinde'é-yó táká ñani-yo ndíta'an ñuu ja ní kajani-yó tú'un máá Jító'o-yo núu-í, ná ndéó ndasa kákuu-í. Achí-de.

37 Te Bernabé, kuni-de ja kunchaka-de Juan, chāa nání Marcos.

38 Ko tú ní jata'an in̄i Pablo ja kí'in chāa-ún jín-de, chi onde ñuu Panfilia n̄i kusñin Juan nuu Pablo jín Bernabé, te tú ní kuni-de kukuu-de jín-de jín tíñu.

39 Te n̄i kastátá'an téyí-de sikí Juan. Te n̄i kakusñin-de. Te Bernabé, n̄i jaka-de Marcos, kua'an jín-de jín barco onde ñuu Chipre.

40 Te Pablo, n̄i kaji-de Silas, kua'an jín-de. Te n̄i kanakuatá'ú táká ñani nuu-dé. Te n̄i kajikan ta'u-í ja'a Pablo ja ná chindéé chítuu-ya-dé.

41 Te n̄i jika kuu-de ní ñuu Siria jín ní ñuu Cilicia. Te tiku'n̄i kákandíja yúan, n̄i kayija-ga in̄i-i n̄i sá'a-de.

16

Ja ní kaji Pablo Timoteo

1 Yúan-na te vásá ní jāa Pablo ñuu Derbe jín ñuu Listra. Yúan ío ñin chāa súchí skuá'a nání Timoteo. Se'e yí ñin ña'an judía kúu-i. Te ña'an kándíja va'a kúu máá-ña. Ko táa-i kúu chāa ñuu Grecia.

2 Te taká ñani in̄i ñuu Listra jín in̄i ñuu Iconio, n̄i kaka'an-de ja cháa va'a kúu-i.

3 Te Pablo, kuni-de kunchaka-de chāa súchí yá'a kí'in-i jín-de. Te n̄i jaka-de-i. Te n̄i xiti ndúu-de-i kuachi ja ká'in chāa judío yúan, chi ndi'i-de, a kájin-de ja cháa ñuu Grecia kúu táa-i.

4 Te kaja'an-de taká ñuu. Te n̄i kastá'an-de tu'un n̄i katá'ú tíñu chāa apóstol jín cháa kákuu nuu in̄i ñuu Jerusalén. Te n̄i kaka'an-de ja ná kuándatu-i tu'un-ún.

5 Te tiku'n̄i kákandíja, n̄i kayija-ga in̄i-i. Te n̄i ndea kua'a-gá-i ndíta'an kivi.

Ja kaja'an-de ñuu Macedonia n̄i sá'ajani

6 Te n̄i kaja'a-de ichi ñuu Frigia ndañuu Galacia kua'an-de. Te n̄i jasú Espiritu Santo nuu-dé ja má kani-de tu'un in̄i ñuu Asia.

7 Te n̄i jakoyo-de ñuu Misia. Te kákuñi-de kinyoyo-de ichi ñuu Bitinia. Ko máá Espiritu, tú ní já'a-ya tú'un kí'in-de.

8 Te n̄i kaja'a-de ichi xín ñuu Misia, n̄i kakuun-de ñuu Troas kaja'an-de.

9 Te ñin akuáa ní skóto-ya Pablo. Te n̄i jini-de nuu ñin chāa ñuu Macedonia kándij nuu-dé ká'an nda'ú jín-de: Ña'an-ní ñuu Macedonia yá'a te chindéé chítuu-ní náá, achí.

10 Te súan n̄i jini-de jani-ún, te n̄i ndúkú ndéé-rí kaja'an-ni-ri ñuu Macedonia, chi kájin káji-ri ja máá Dios n̄i kana-ya xiní-rí ja kástu'ún-rí tu'un va'a-ya núu ñáyivi yúan.

Ja ní kãndee-de vekaa ini ñuu Filipos

11 Te ni kenda koyo-ri ini ñuu Troas. Te jín barco ní jó-ni vai koyo-ri ñuu Samotracia. Te inga kivi xian ni jakoyo-ri ñuu Neápolis.

12 Te yúan ni kenda koyo-ri. Te ni jaa-ri ñuu Filipos ja tñn xini ñuu Macedonia, te chi ñuu Roma kãndee. Te yúan ni kakendoo-ri yaku kivi.

13 Te ñn kivi ndetatú ni kenda koyo-ri ñuu-ún, ni jaa-ri xiin ñn yucha. Te kãjani ini-ri ja yúan ío ñn lugar kãjikan ta'u-í. Te ni kajungoo-ri. Te ni kaka'an-ri jín táká ña'an ní kanataka yúan.

14 Te ñn ña'an nání Lidia xíkó-ña sá'ma ndí'í ini ñuu Tiatira. Te jãndatu va'a-ña núu Dios. Te ni jini so'o-ña tú'un kaka'an-ri. Te máá Jító'o-yo, ni juña-ya añú-ña náva'a kuni ná'ín-ña tú'un kãan Pablo.

15 Te nuu ní janducha-ña onde jín ñí sé'e-ña, te ni ka'an nda'ú-ña jín-ri: Nú kãjani ini-ní ja kãndija va'a-ná nuu máá Jító'o-yo, te kivi-ní ini ve'e-ná kendoo-ní, áchí-ña. Te ni stétuu-ña rúu.

16 Te ni kee-ri kãja'an-ri nuu kãjikan ta'u-í yúan. Te ñn suchí sí'í ndiso-i tu'un ñavá'a, ni ketá'an-i jín-ri. Te suchí-ún, ní'in-í kua'a xú'ún kúu patrón-i jíná'an, ja kãstu'ún-i nuu ñáyivi ndasa ío.

17 Te suchí-ún, ndikín-i vai yata Pablo jín rúu kána kó'ó-i: Chaa yá'a kãjatíñu-de nuu Dios onde andívi, te kãkastu'ún-de nuu-ro ndasa kaku-ró jíná'an-ró, áchí-i.

18 Te kua'a kivi ní ka'an-i súan. Te ni kukuí'a ini Pablo. Te ni xío kóto-de nuu-í. Te ni ka'an-de jín tachí-ún: Jín sí'ví máá Jesucristo tá'ú-ri tíñu nuu-ro já kenda-ró ini-i ki'in-ro, áchí-de. Te ni kenda-ni kua'an suni máá hora-ún.

19 Te ni kajini patrón-i ja má ní'in-gá xú'ún. Te ni kãkatñn Pablo jín Silas kua'an jín-de onde municipio nuu justicia.

20 Te ni kãjani-ún-de nuu justicia. Te ni kaka'an: Chaa yá'a kãkuu chaa judío, te kãsáká núu-de ini ñuu-yo.

21 Te kãjakin-de inga costumbre ja tú ío ley kuandatu-yo ni ma sá'a-yó, chi chaa ñuu Roma kãkuu-yó. Achí.

22 Te suni ni kãndonda ñáyivi kuá'a síkí-dé. Te chaa justicia, ni kajanchaa sa'ma-dé. Te ni katá'ú tíñu ná ndó'o xaan-dé yunu xii.

23 Te nuu ní ndí'i ni kastují-ún-de ja ní kaja'a xaan yúnu xii-de, te ni kãkivi-de vekaa. Te ni katá'ú tíñu nuu cháa ndíto vekaa ja ná kóto va'a cháa-ún-de jíná'an-de.

24 Te chaa ndíto vekaa-ún, nuu ní ta'u tíñu yá'a nuu-dé, te ni skivi-de Pablo jín Silas kãja'an-de vekaa onde ichi ini-ga. Te nú'ni ja'a-dé jín manea.

25 Ko nuu ní kuu sava ñúú, te kãjikan ta'u Pablo jín Silas, kãjita-de yaa ij núu Dios. Te ñáyivi kã'in vekaa jín-de, ni kajini ná'ín-i.

26 Te sanaa-ní te ni taan xaan. Te onde nuu kãyinduji ja'a vékaa-ún ni kakanda. Te ni kanuña-ni taká yux'é'é vékaa-ún. Te cadena ja kãinu'ni taká ñáyivi-ún, ni kandaji-ní.

27 Te ni nata'u núu cháa ndíto vekaa. Te ni jini-de ja kãnuña yux'é'é vékaa-ún. Te ni tava-dé machete ja kã'ni-dé máá-de núú, chi jani ini-de ja ní kajinu ñáyivi kã'in vekaa-ún kãja'an-i.

28 Ko Pablo, ni kana jaa-de: Ma stují-ro máá-ró, chi yá'a kã'in ndí'i-ri, áchí-de.

29 Yúan-na te máá cháa ndíto vekaa, ni kana-de ñu'un ni chaa. Te kisi-i-de ni kivi-de ini vekaa. Te ni jukuiñi jíti-de nuu já'a Pablo jín Silas.

30 Te ni kiñi'in-de Pablo jín Silas ichi fuera. Te ni ka'an-de jín-de: Táta, naún sá'a-ná náva'a kaku-ná, áchí-de.

³¹ Te n̄i kaka'an-de jíin cháa-ún: Kandíja nuu máá Jító'o-yo Jesucristo te kaku-ró ondé jíin n̄i vé'e-ró, áchí-de.

³² Te n̄i kajani-de tu'un máá Jító'o-yo núu cháa-ún jíin núu táká ñayivi ká'in ini ve'e-de.

³³ Te cháa ndító vekaa, suni máá ákuáa-ún n̄i kiñi'in-de Pablo jíin Silas. Te n̄i nakacha-de nuu ní katuji cháa-ún n̄i sá'a yunu xí. Te vásá ní janducha-dé ondé jíin tá'an-de.

³⁴ Te n̄i jaka-de cháa kua'an-de jíin-de ondé ve'e-de. Te n̄i ja'a-de staa ní kayee-dé. Te n̄i kusii iní-de ja ní kakandíja-de nuu Dios jíin n̄i vé'e-de.

³⁵ Te nuu ní kundijin, te justicia n̄i katájí policía kája'an. Te n̄i kaka'an: Sía cháa jian ná kinglyo-de, áchí.

³⁶ Te cháa ndító vekaa, n̄i kastu'un-de tu'un yá'a nuu Pablo: Cháa justicia, n̄i katájí-de tu'un vai ja kenda koyo-ní ki'in-ní. Núsáá te kenda koyo-ní te kuá'an-ní, ma yú'ú-ní. Achí-de.

³⁷ Ko n̄i kachi Pablo jíin-de: N̄i kajini kua'a ñayivi já ní kaja'a-de yunu xí ruu vasa tú na kuachi-ri. Te n̄i kaskivi-de ruu ini vekaa yá'a vasa cháa ñuu Roma kakuu-ri. Te vina kiñi'in sa'í-de ruu kuni-de náún. Ma kúu kuti. Ná kíkoyo máa-de kiñi'in-de ruu jina'an-ri. Achí Pablo.

³⁸ Te policia, n̄i kanaxió káva-de n̄i kastu'un-de taká tu'un yá'a nuu justicia. Te n̄i kayu'ú xaan, chi n̄i kajini so'o ja cháa ñuu Roma kakuu Pablo jíin Silas.

³⁹ Te n̄i jakoyo justicia-ún. Te n̄i kaka'an nda'ú jíin-de. Te n̄i kakiñi'in-de vekaa. Te n̄i kaka'an nda'ú jíin-de ná kúxio-de kinglyo-de ini ñuu-ún.

⁴⁰ Yúan-na te n̄i kenda koyo-de vekaa. Te n̄i ndivi-de ve'e Lidia. Te n̄i kajande'é-de taká ñani. Te n̄i kaka'an-de tu'un ndéé ini jíin-i. Te n̄i kee-de kaja'an-de.

17

Ja ní kakuvaq ñayivi Tesalónica

¹ Te Pablo jíin Silas, n̄i kaja'a-de ñuu Anfípolis jíin ñuu Apolonia kája'an-de. Te n̄i jakoyo-de ñuu Tesalónica nuu ío ñn ve'e sinagoga cháa judío.

² Te Pablo, nátu'un sá'a sá'a-de n̄i kivi-de nuu cháa-ún un̄i kivi ndétatú. Te ndita'an semana n̄i kastatá'an-de jíin cháa-ún sik̄i tutú i.

³ Te n̄i jani-de tu'un nuu-í, n̄i stá'an-de ja kánúú ndó'o Cristo te nachaku-ya nú n̄i ji'i-ya. Te n̄i ka'an-de: Jesús, I'a jani-ri tu'un yá'a, máa-ya kúu Cristo, áchí-de.

⁴ Te sava ñayivi, n̄i kakandíja-i. Te suni súan kua'a cháa ñuu Grecia ja kachiñú'ún-de Dios, jíin kuá'a ñá'an ñá'nu, n̄i kandujin-de jíin Pablo jíin Silas.

⁵ Yúan-na te cháa judío ja tú kákandíja, n̄i kakiti xaan iní. Te n̄i kastútú sava cháa ñáá, cháa kúxí, kua'an jíin. Te n̄i kutútú kuá'a ñayivi ní kandonda-i ini ñuu-ún. Te n̄i jakoyo-i ve'e Jasón kánandúkú-i Pablo jíin Silas ja kiñi'in-i-de nuu ñayivi-ún.

⁶ Ko tú ní kánani'in-í-de. Te n̄i kañu'un-i Jasón jíin sava-ga ñani n̄i jakoyo-i jíin-de ondé nuu justicia ñuu-ún. Te n̄i kakana jaa-i: Cháa yá'a ja kásáká núu-de ini ñuyivi, suni n̄i chakoyo-de yá'a,

⁷ te Jasón, n̄i ja'a núu-de ve'e-de ncháá cháa-ún. Te taká máa-de, tú kájanatu-de nuu ley César. Chi sua kaka'an-de ja ío inga rey nání Jesús, áchí-i.

⁸ Te ñayivi jíin cháa kakuu justicia, n̄i kajini so'o-i tu'un yá'a. Te n̄i kakuvaq-i.

⁹ Ko n̄i kajikan-i xu'ún núu Jasón jíin núu sava-ga-de. Te ondé n̄i kajini-i nuu xu'ún te vásá ní kasia-i-de kaja'an-de.

Ñayivi ñuu Berea kándúkú ví-i tu'un-ya

¹⁰ Yúan-na te ñani-ún, ñi kaskáka ñúú-ni-de Pablo jíin Silas kája'an-de onde ñuu Berea. Te nuu ní jakoyo-de yúan, te ñi kivi koyo-de iní ve'e sinagoga cha judío.

¹¹ Te cha judío yúan, ndito-ga xini-dé vása cháa judío ñuu Tesalónica, chi bueno ñi kakusi iní-de jíin tú'un. Te ndita'an kivi kánandúkú víi-dé iní tutu ij nú ndaa ká'an xí túu.

¹² Súan ñi kuu. Te ñi kakandíja kua'a-í, jíin kuá'a ñá'an ñá'nu ñuu Grecia, te suni súan kua'a cháa.

¹³ Ko cha judío ñuu Tesalónica, ñi kajini tu'un-de ja suni onde ñuu Berea ñi jicha tu'un Dios ñi sá'a Pablo. Te ñi kee-de kája'an-de. Te suni yúan ñi kaxndóna-de ñayivi.

¹⁴ Yúan-na te ñani yúan, ñi katáji-ni-de Pablo kua'an-de onde yu'u mar. Te Silas jíin Timoteo, ñi kakendo-de iní ñuu Berea.

¹⁵ Te ñayivi ní kachu'un íchi Pablo, kua'an-i jíin-de onde ñuu Atenas. Te ñi natá'u-de tiñu nuu-í ja yachí ja Silas jíin Timoteo nuu-dé. Te ñi kee-i vai ndikoyo-i.

Chaa ñuu Atenas kúja'a iní-de siki tú'un ñi nachaku-ya

¹⁶ Te nini ndatu Pablo cha-ún iní ñuu Atenas, te ñi jini-de ja ñayivi ñúú-ún xaan kachiñú'ún-i ndoso. Te ñi kukuí'a iní-de.

¹⁷ Te iní ve'e sinagoga ñi státa'an-de jíin cháa judío jíin cháa kachiñú'ún Dios. Te suni ndita'an kivi státa'an-de jíin ñayivi ká'jin nuyá'u.

¹⁸ Te sava cha ndíchi kaskuá'a siki epicúreos jíin siki estoicos, ñi kastátá'an jíin-de. Te sava ñi kaka'an: Naún tu'un ká'an cha tilakuá yá'a, áchi. Te sava-ga-i: Cha jani tu'un i'a jaá kuu-de, áchi-i. Chi ñi jani-de tu'un Jesús ja ní nachaku-ya.

¹⁹ Te ñi kajaka-ún-de vai jíin-de onde municipio Areópago te káka'an: Á kuu kachi-ro núu-rí naún tu'un jaá kuu ja stá'an-ro-ún,

²⁰ chi stá'an-ro tú'un jaá núu-rí. Te ná júku'un iní-ri naún kuu-ún kákuni-ri. Achí jíin-de.

²¹ Chi taká cha ñuu Atenas jíin taká cha jíká kaxiukú núu-de yúan, tuká ndé inga tiñu kás'a-de, chi máni ká'an-de xí jini so'o-de in tu'un jaá.

²² Te Pablo, kándij-de iní municipio Areópago-ún. Te ñi ka'an-de: Cha ñuu Atenas jíná'an-ró, jini va'a-ri ja bueno kachiñú'ún-ró i'a máa-ró.

²³ Chi ñi jika kuu-ri ñi jandé'é-ri iní viñu'un-ró. Te ñi jini-ri nuu in altar nuu yoso tú'un yá'a: Nuú i'a ja ná tú jini-yo, áchi. Te máa I'a-ún, ja kachiñú'ún-ró-yá va tu kájin-ro-yá, I'a-ún kuu Dios ja jani-ri tu'un-ya núu-ro.

²⁴ Máa Dios, I'a ñi sá'a ñuyivi jíin taká-ga ndatíñu, máa-yá kuu Jito'o andívi jíin ñuyivi. Te tú ncháa-ya iní ve'e ij ja kúva'a sá'a nda'a.

²⁵ Te tú nándi'i-ya ní in ndatíñu ni ñayivi kuatíñu nuu-yá, chi máa-yá, ja'a-ya tú'un ja káichaku ñayivi jíin ja stáa-i tachi jíin ja ní'in-í ndatíñu.

²⁶ Te chi in-ni tata ñi sá'a-ya taká ñayivi náva'a kuxiukú-i ní ñuyivi. Te ñi jani-ya kivi kúchaku in in-i jíin lugar kuxiukú-i jíná'an-i.

²⁷ Náva'a ná nándúkú-i Dios, te nú súan skáka nda'a-í te ní'in-í-ya, chi tú jíká ncháa-ya jíin in in-yó.

²⁸ Chi jíin máa-yá, káichaku-yo, kákanda-yó, te ñú'un vida-yo. Natu'un sava cha kátava yáa-ro, ñi kaka'an-de: Chi suni onde tata máa-yá kaku taká-yo, áchi.

²⁹ Nú tata Dios kaku-yó núsáa, te ma kuu kani iní-yo ja Dios kuu oro xí plata xí yúu. Chi máni kájan iní-i ja súan jito-ya, te súan kánatava máa-i-ya.

³⁰ Te vasa tú ní sá'a-ya cuenta ja tú ní kájuku'un iní ñáyivi ondé sáá, ko vina kána-ya xiní táká ñáyivi níí ñúyivi ná nákani iní-i.

³¹ Te a nī teta'an-ya ñn kivī já nákuḡndíi ndaa-ya sikí ñúyivi, sá'a Dios jíin máa I'a nī jani-ya-ún. Te nī stá'an ndijin Dios ja súan kuu, chi nī naschakú-ya I'a-ún ma'ñú ndíyi. Achí Pablo.

³² Te súan nī kajini so'o-i tu'un ja náchaku ndíyi, te sava-i, nī kasákátá-i nuu-dé. Te sava-ga-i, nī kaka'an-i: Kákuni-ná kuni so'o-ná inga jínu sikí tú'un ká'an-ní yá'a, áchí-i.

³³ Te máa Pablo, nī kenda-de ma'ñú ñáyivi-ún kua'an-de.

³⁴ Ko yaku ñáyivi, nī kakandíja-i. Te nī kandujín-i jíin Pablo. Te ñn-i kúu Dionisio cháa Areópago, te inga-i kúu ñn ña'an nání-ña Dámaris, jíin sáva-ga-i.

18

Jasú-ya núu cháa ñáa iní ñuu Corinto

¹ Yúan-na te nī kenda Pablo iní ñuu Atenas, te kua'an-de onde ñuu Corinto.

² Te yúan nī jini-de nuu ñn cháa judío nání Aquila, cháa ñuu Ponto kúu-de, ja sá yakú-ni kivī ní chaá-de jíin ñásíi-de Priscila, ja ní kuxio-de iní ñuu Italia. (Chí Claudio, nī tá'ú-de tiñu ja ná kenda koyo taká ñáyivi judío iní ñuu Roma.) Te nī jaá Pablo nuu cháa-ún.

³ Te suni tiñu sá'a cháa-ún sá'a Pablo. Te nī kendo-de yúan. Te nī sátiñu-de, chí tiñu kásá'a-de-ún kúu ja kájani-de ve'e sa'ma nátu'un ñii.

⁴ Te ndita'an kivī ndétatú nī jani-de tu'un iní ve'e sinagoga. Te nī ndúkú ndéé-de nī skándíja-de ñáyivi judío jíin ñáyivi ñúu Grecia.

⁵ Te Silas jíin Timoteo, nī kikoyo-de ichi ñuu Macedonia. Te Pablo, a jáni téyíi-de tu'un, te jáni ndaa-de tu'un nuu ñáyivi judío ja Jesús kúu-ya Cristo.

⁶ Ko ñáyivi-ún, nī kaka'an ndivá'a-i sikí-dé. Te máa-de, nī kaja-dé sa'ma-dé. Te nī kachi-de jíin-i: Kuachi máa-ró kúu núsáa, chí ruu, tú kuachi-ri. Vina te ki'in-ri nuu ñáyivi sñn nación. Achí-de.

⁷ Te nī kenda-de yúan. Te nī kivī-de ve'e ñn cháa nání Justo. Te cháa-ún, chíñú'ún-de Dios. Te ve'e cháa-ún kándii yani jíin vé'e sinagoga.

⁸ Te Crispo, cháa kúñá'nu iní ve'e sinagoga, nī kandíja-de nuu máa Jító'o-yo ondé jíin níí vé'e-de. Te kua'a ñáyivi ñúu Corinto, nī kajini ná'in-i. Te nī kakandíja-i. Te nī kajanducha-í.

⁹ Te máa Jító'o-yo, jíin jáni nī ka'an-ya jíin Pablo ñn akuáa: Ma yú'ú-ro ni ma kasú-ro yú'u-ro, chí kukuu-ró ká'an-ro.

¹⁰ Chí jíkari jíin-ró, te ma sándiva'a ni ñn cháa jíin-ró. Chí ñáva'a-ri kua'a ñáyivi iní ñuu yá'a, áchí-ya.

¹¹ Te nī kendo-de yúan ñn kua yósáva, te stá'an-de tu'un Dios nuu-í.

¹² Te Galión kúu gobernador iní ñuu Acaya. Te ñáyivi judío, ñn ká'nu-ni nī kandonda-i sikí Pablo. Te nī kajaka-i-de kua'an-i jíin-de onde iní municipio.

¹³ Te nī kaka'an-i: Cháa yá'a, xaan ská'an-de taká ñáyivi já ná chíñú'ún-i Dios te ma kuándatu-ga-i tu'un ká'an ley, kuni-de. Achí-i.

¹⁴ Te kejá'á Pablo ka'an-de núu, ko nī ka'an-ni Galión jíin ñáyivi judío: Ñáyivi judío jíná'an-ró, nú sikí ñn tu'un nī'in iní kúu, xí ñn kuachi xaan kúu, te vatu-ni ná kúni ná'in-ri tu'un ka'an-ro.

¹⁵ Ko nú sikí tú'un-ni kúu, xí sikí ñani sí'ví, xí sikí ley máa-ró, yúan-na te ná sándaá máa-ró núsáa. Chí ruu, tú kuni-ri skívi nduu-ri ja sándaá-ri tu'un súan.

¹⁶ Te nī skúnu-de-i kája'an-i fuera municipio.

17 Yúan-na te n̄i kakat̄in-i Sóstenes, cháa kúñá'nu in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i kaja'a-i-de yuxé'é municipio. Te Galión, tú ní sá'a-de cuenta.

Já kuáno'on túku Pablo ñuu Antioquía

18 Ko Pablo, n̄i kuu kua'a kiv̄i kánchaa-de yúan. Te n̄i nakuatá'ú-de nuu taká ñani yúan. Te kua'an-de jíin barco onde ñuu Siria. Te Priscila jíin Aquila kaja'an jíin-de. Te n̄i jaa-de ñuu Cencrea. Te n̄i seté-de xini-dé sik̄i ñin tu'un n̄i keyu'u-dé.

19 Te n̄i jaa-de ñuu Éfeso, te n̄i skéndoo-de cháa-ún yúan. Ko Pablo, n̄i kiv̄i-ni-de in̄i ve'e sinagoga kástátá'an-de jíin ñayiv̄i judío.

20 Te n̄i kaka'an nda'ú-i jíin-de ja ná kéndoo-de yakū-ga kiv̄i jíin-i. Ko Pablo, tú ní jat̄u'un-de.

21 Chi n̄i nakuatá'ú-de nuu-í. Te n̄i ka'an-de: Kánúú já kí'in ná'in-rí ñuu Jerusalén, sá'a-r̄i kiv̄i íi. Ko nú kuní Dios, te nchaa tuku-r̄i nuu-ro. Achí-de. Te n̄i kenda-de ñuu Éfeso kua'an-de.

22 Te n̄i jaa-de jíin barco onde ñuu Cesarea. Te n̄i kaa-de ñuu Jerusalén. Te nuu ní ndi'i n̄i ka'an-de jíin tíku-n̄i kándija yúan, te n̄i nuu-de n̄i najaa-de ñuu Antioquía.

23 Te n̄i kendo-de yúan yakū kiv̄i. Te vásá ní kenda-de kua'an-de, n̄i jika kuu-de ní ndañúu Galacia jíin ndañúu Frigia. Te n̄i kayija-ga in̄i ñayiv̄i káskuá'a-ún n̄i sá'a-de.

Ndasa n̄i ni'in Apolos tu'un Jesús

24 Te ñuu Éfeso n̄i cháa ñin cháa judío nání Apolos, cháa ñuu Alejandría kúu-de. Te va'a ká'an-de chi ndíchí xaan-dé tutu íi.

25 Te cháa-ún, a n̄i kutu'a-de jíin tú'un máá Jító'o-yo. Te jítú iní-de tú kuítá-de ká'an-de ja stá'an-de tu'un máá Jító'o-yo, vasa máni tu'un ja ní skuánducha Juan jiní-de ká'an-de.

26 Te n̄i chundéé iní-de ká'an kájí-de in̄i ve'e sinagoga. Te n̄i kajini so'o Priscila jíin Aquila tu'un ká'an-de. Te n̄i kajaka-de cháa kua'an-de jíin-de. Te n̄i kajani kájí-ga-de tu'un Dios nuu-dé.

27 Te kuní Apolos ja kí'in-de onde ñuu Acaya. Te taká ñani-ún, n̄i kaka'an ndéé jíin-de. Te n̄i kachaa tutu kua'an nuu cháa káskuá'a yúan ja ná kuatá'ú-de cháa. Te nuu ní jaa-de yúan, te va'a n̄i chindéé ní chituu-de ñayiv̄i kákandija tu'un luu máá-yá.

28 Te ma'ñú taká ñayiv̄i ní státá'an-de jíin cháa judío. Te n̄i stá'an-de ja Jesús kúu-ya Cristo, nátu'un ká'an tutu íi.

19

Chaa káskuá'a jíin Juan káni'in-dé tu'un Espíritu Santo

1 Te nini kándeé Apolos in̄i ñuu Corinto, te n̄i ja'a Pablo vai-de ñuu ichi nínu-ga, te n̄i nchaa-de ñuu Éfeso. Te yúan n̄i jiní-de nuu sáva ñayiv̄i káskuá'a.

2 Te n̄i jika tu'un-de-i: A n̄i kani'in-ro Espíritu Santo ja ní kakandija-ró xí té chá'an-ga, áchí-de. Te máá-i, n̄i kaka'an-i jíin Pablo: Té kuni tu'un-ga-ná ja ío Espíritu Santo, áchí-i.

3 Yúan-na te n̄i kachi Pablo: Na sik̄i ní kajanducha-ro núsáá, áchí-de. Te n̄i kaka'an-i: Sik̄i tú'un n̄i skuánducha Juan, áchí-i.

4 Te n̄i ka'an Pablo: N̄i skuánducha Juan jíin tú'un ja ná nákani in̄i-i, te áchí-de jíin ñayiv̄i já ná kándija-i nuu I'a vai ichi yatá-dé, kúu Cristo Jesús. Achí-de.

5 Te nuu ní kajini so'o-i tu'un yá'a, te n̄i kajanducha-ní-i jíin sí'ví máá Jító'o-yo Jesús.

6 Te Pablo, ni chaa-de nda'a-dé siki-í. Te ni chaa-ni Espiritu Santo siki-í jíná'an-i. Te ni kaka'an-i sín sín yu'u. Te ni kajani-i tu'un-ya.

7 Te ni io nátu'un uxí uú tá'an-i.

8 Te ni kivi Pablo ini ve'e sinagoga. Te ni chundéé ini-de, ni ka'an vatu máa-de nuu uní yoo, ndátu'un-de te skándija-de ñayivi siki ñúu nuu tá'ú Dios tiñu.

9 Yúan-na te sava-i, ni kakujá'a ini-i te tú ní kákandija-i. Te ni kaka'an ndiva'a-i siki íchi Dios nuu táká ñayivi kánataka. Te ni kuxio-ni Pablo núu ñayivi-ún. Te kaja'an chaa káskuá'a-ún jín-de. Te ndita'an kivi ní ndatu'un-de jín chaa-ún ini escuela in chaa nání Tiranno.

10 Te uú kua ni sá'a-de súan. Te taká ñayivi kaxiukú ñúu Asia, kúu ñayivi judío te kúu ñayivi ñuu Grecia, ni kajini so'o-i tu'un máa Jító'o-yo Jesús.

11 Te ni sá'a Dios tini tiñu ñá'nu xa'an jín ndá'a Pablo.

12 Te ni kakinchaka pañito-de xí sá'ma-dé nuu ñayivi kaku'u. Te ni kaxndée siki-í. Te ni kanduva'a-ni-i kue'e káta'an-i. Te tachí kini, ni kakenda ini-i kaja'an.

Ja ní kundéé tachí kini jín sé'e Esceva

13 Te sava chaa judío, ni kajika kuu-de kaskúnu-de tachí kini. Te kákuni-de kuatiñu-de sí'ví máa Jító'o-yo Jesús ja kíñi'in-de tachí kini ini ñayivi. Te súan ni kaka'an-de: Ká'an ni'in-ri jín-ró jín sí'ví Jesús ja jáni Pablo tu'un-ya, áchí-de.

14 Te in chaa judío nání-de Esceva, kúu-de sutu ñá'nu, te ni io usia se'e yí-de ja kásá'a tiñu yá'a.

15 Ko ni ka'an-ni tachí kini-ún: A jiní-ri máa Jesús. Te suni a jiní-ri Pablo. Ko róo, ndé chaa kákuu-ró. Achí jín-de.

16 Te chaa tá'an tachí kini-ún, ni kundéé-de, ni kendava-de siki usia chaa-ún. Te ni kajinu víchí líi-dé ni kenda koyo-de ini ve'e-ún chi ni katuji-dé.

17 Te tu'un yá'a ni jicha kua'an ní núu ñayivi kaxiukú ini ñuu Éfeso, kúu ñayivi judío jín ñayivi ñuu Grecia, ni kajini tu'un-i. Te ni kayu'ú xa'an-í. Te ni kanakana jaa-i máa Jító'o-yo Jesús jín sí'ví-yá.

18 Te kua'a ñayivi já ní kákandija, ni jakoyo-i nuu Pablo, ni kanakani ndaa-i kuachi-i jín tíñu ñáá ni kasá'a-i.

19 Te kua'a chaa ja ní kasá'a tiñu ñavá'a, ni jakoyo-de kándá'a-de tutu-de. Te ni kaja'mu-de tutu-ún jito nuu táká ñayivi. Te ni katava-dé cuenta nasaa ncháá tutu ni kayu-ún. Te ni kajini-de ja úu xiko uxí mil peso kúu.

20 Súan ni ndea téyíí tú'un máa Jító'o-yo. Te ni jicha nuu kua'an.

21 Te nuu ní ndi'i taká tiñu yá'a, te ni chaa ini Pablo ja kí'in-de ñuu Macedonia jín ñuu Acaya te vásá nájaa-de ñuu Jerusalén. Te ni ka'an-de: Nú ni ja'an-ri yúan, yúan-na te kánúú kí'in-ri ñuu Roma, áchí-de.

22 Te ni táji-de uú chaa káchindéé tá'an jín-de kaja'an ñuu Macedonia, kákuu Timoteo jín Erasto. Te ni kanchaa máa-de ñuu Asia yaku-ga kivi.

Ja ní kandonda ñuu Éfeso kaka'an-i ja'a ndosó Diana

23 Te suu kivi-ún ni kandonda xa'an ñayivi siki íchi-yá.

24 Chi ni io in chaa platero nání Demetrio. Te máa-de jín chaa kásatiñu ta'an jín-de, xa'an ní kani'in-dé xu'ún, chi jín plata kásá'a-de ve'e lúli i'a Diana.

25 Te chaa-ún, ni kastútú-de tá'an-de ja kásá'a suni tiñu-ún jín-de. Te ni ka'an-de: A kajini-ro já siki tíñu kásá'a-yó yá'a kani'in téyíí-ró xu'ún.

26 Te kajini-ro te suni kajini tu'un-ró já chaa Pablo yúan, nasu máa in ñuu Éfeso chi ní-ni ñuu Asia sásin-de ñayivi jín tú'un ská'an-de-i. Chi ká'an-de ja nasu Dios kákuu i'a kásá'a nda'a.

27 Te yú'ú-ri ja káni iní ñayivi já tíñu sáni kúu tíñu kásá'a-yó. Te sanaa te jita viñu'un i'a ñá'nu Diana, te suni sájá'a iní-i nuu Diana luu vasa ndivii ñayivi ñúu Asia jíin ní ñúyivi káchiñú'ún-i nuu-yá vina. Achí-de.

28 Súan nī kajini so'o-de tu'un yá'a, te nī kakiti xaan iní-de. Te nī kākana jíin-de: Kúñá'nu téyí Diana i'a ñuu Éfeso, áchí-de.

29 Te ñayivi ñúu-ún, nī kakuva-a-i. Te ñin ká'nu-ni nī kãndonda-i kája'an-i onde iní teatro káñu'un-i Gayo jíin Aristarco, chaá ñuu Macedonia ja kájika ta'an-de jíin Pablo.

30 Te kuní Pablo kivi-de nuu ká'in tútú ñayivi-ún. Ko ñayivi káskuá'a-ún, tú ní kája'a-i tu'un ki'in-de.

31 Te suni sava chaá kákuñá'nu iní ñuu Asia, ja kákuu amigo-de, nī katájí tú'un kua'an nuu-dé káka'an ndá'ú jíin-de ja má kí'in-de iní teatro.

32 Te sava ñayivi, nī kākana jaa-i ñin tu'un, te sava-ga-i inga tu'un, chí junta-ún, nī kasaka nuu-i. Te kua'a-gá-i, tú kájiní kuti-í na sikí kúu ja ní kataka-i.

33 Te sava chaá judío, nī kachundá'a-de Alejandro, nī kákiñi'in-de chaá ma'ñú ñayivi kuá'a-ún. Yúan-na te Alejandro, sá'a-de seña jíin ndá'a-dé ja ná kúná'in-i, chí ka'an-de ja'a judío jíin ñayivi kuá'a-ún kuní-de.

34 Ko nī kanakuni-i-de ja cháa judío kúu-de, te yúan ní kākana kó'ó-i nátu'un uu hora: Kúñá'nu téyí Diana i'a ñuu Éfeso, áchí-i.

35 Yúan-na te nī kákuñá'in ñayivi ní sá'a chaá kúu secretario ñuu-ún. Te nī ka'an-de: Róo ñayivi ñúu Éfeso, a kájiní taká ñayivi já ñúu Éfeso xaan káchiñú'ún-i i'a Diana jíin ndosó ja ní tájí Júpiter, nī kuun vai.

36 Te tu'un yá'a, taká kájatú'ún-i. Núsáa te va'a-ga ná kasú-ro yú'u-ro te ma sá'a yachi-ro ní ñin tíñu ja tú ní kátava-ro cuenta.

37 Chi nī kákinchaka-ró cháa yá'a onde yá'a vasa tú ní kásá'a-de ni ñin kuachi ni tú ní káka'an ndiva'a-de ni ñin tu'un sikí í'a máa-yó.

38 Te Demetrio jíin taká chaá kásátiñu ta'an jíin-de, nú kájakin-de kuachi sikí ñin chaá, ío juzgado ná kí'in-de. Te ío gobernador, yúan ná kakán-de kuachi sikí tá'an-de.

39 Te nú ío inga tu'un kákuñi-ro, te kuu sãnda-a-ro onde nuu ñin junta legal.

40 Chí yú'ú-ri ja cháa-de kuachi sikí-yo, kachi-de ja kánakuatá'an máa-yó, chí ma ní'in-yo tú'un ka'an-yo naja ní kanataka-yo vina. Achí-de. Te nī ndi'i nī ka'an secretario tu'un yá'a.

41 Te nī jacha-de ñayivi-ún kája'an-i.

20

1 Yúan-na te nī jukuiñi tixin-ún. Te nī kana Pablo xiní cháa káskuá'a. Te nī ka'an-de jíin cháa-ún ja má yú'ú-de. Te nī kananuu tá'an-de. Te kua'an-de ñuu Macedonia.

2 Te nī jika kuu-de ní taká ndañúu-ún. Te nī ka'an-de kua'a tú'un ndéé iní jíin taká ñayivi. Te nī ja-a-de ñuu Grecia.

3 Te nī kanchaa-de yúan uní yo. Te a yani ki'in-de jíin barco onde ñuu Siria núu. Ko chaá judío, nī kanatñin tu'un tá'an ja ndóna sikí-dé. Ja yúan ní nakani iní-de te ñu'íchi ní ja'an-de ñuu Macedonia.

4 Te nī ka'io sava chaá nī kaja'an jíin Pablo onde ñuu Asia. Te káinání-de Sópater ñuu Berea, Aristarco jíin Segundo onde ñuu Tesalónica, Gayo ñuu Derbe, Timoteo, Tíquico jíin Trófimo onde ñuu Asia.

5 Chaá yá'a, nī kayoxnúu-de. Te kãinda-tu-de ruu jíná'an-ri onde ñuu Troas.

6 Te ruu jíná'an-ri, nuu ní ja'a viko státilá tú yí'i yujan íá, te jín barco n̄i kenda koyo-ri ñuu Filipos. Te nuu ú'un kiv̄i ní kanaketá'an-ri jín-de onde ñuu Troas. Te ñuu yúan n̄i kaxiukú-rí ñn semana.

Ja ní jungava Eutico ventana sá'a numá'ná

7 Te máá kiv̄i ñn semana, n̄i kandutútú cháa káskuá'a-ún ja sákuáchí-de statilá. Te n̄i stá'an Pablo tu'un nuu cháa-ún, ch̄i kenda-de kiv̄i xían-ún. Te káni ní ka'an-de onde sava ñúú.

8 Te n̄i jo kua'a lámpara in̄i ve'e súkún núu ní ká'in tútú-de yúan.

9 Te ñn cháa súchí nání-i Eutico, kánchaa-i máá yú'u ventana. Te nini n̄i kuná'an ká'an Pablo, jí'i xaan-í numá'ná. Te n̄i kixi-ni-i. Te n̄i jungava-ni-i onde piso un̄i te onde nuu ñú'un. Te a n̄i jí'i-i n̄i kandukani-de-i.

10 Yúan-na te n̄i nuu Pablo. Te n̄i jito nuu-de nuu-í. Te n̄i junu nchaa-de-i. Te n̄i ka'an-de: Ma yú'ú-ro jíná'an-ró, ch̄i chakú-i, áchí-de.

11 Te n̄i ndaa-de. Te n̄i sákuáchí-de statilá. Te n̄i yee-dé. Te n̄i ka'an ná'an-ga-de onde kuakundijin. Yúan-na te n̄i kee-de kua'an-de.

12 Te káno'on ñayiv̄i jín súchí-ún chakú-i. Te kákusi xáan iní-i.

13 Te ruu, n̄i kakoyo-ri in̄i barco te kája'an-ri jín onde ñuu Asón, yúan naketá'an-ri jín Pablo. Ch̄i súan n̄i sánda-de ja kí'in-de ñu'un íchí te ja-de yúan.

14 Te n̄i kanani'in tá'an-ri jín-de in̄i ñuu Asón. Te n̄i kaa-de barco. Te kua'an-de jín-rí ñuu Mitilene.

15 Yúan n̄i kakenda-ri jín barco. Te inga kiv̄i ní jakoyo-ri ñuu Quío, te inga kiv̄i ní jakoyo-ri ñuu Samos. Te n̄i kakendo-ri ñuu Trogilio. Te inga kiv̄i ní jakoyo-ri ñuu Mileto.

16 Ch̄i jáni in̄i Pablo ja já'a-ni-de kí'in-de ñuu Éfeso náva'a ma kúkuéé-de ñuu Asia te naa tiempo núú. Ch̄i jítú iní-de ja yachi-de ñuu Jerusalén máá kiv̄i Pentecostés nú ná kúni'in-de.

Consejo Pablo nuu cháa kákuu nuu ñúú Éfeso

17 Te kánchaa-de ñuu Mileto. Te n̄i tájí-de tu'un kua'an onde ñuu Éfeso n̄i kana-de xin̄i cháa kákuu nuu iní tikun̄i kándija.

18 Te nuu ní chakoyo cháa-ún nuu-dé, te n̄i kachi-de: Máá-ró kájin̄i va'a-ró ndasa n̄i jiku-ri jín-ró onde kiv̄i ní chaa núú-rí ñuu Asia.

19 Te tú ní sávixi-ri máá-rí kiv̄i ní jatíñu-ri nuu máá Jító'o-yo. Te ío hora n̄i nde'e-ri. Te kuachi ñayiv̄i judío, ja ní kanatñn tu'un tá'an-i te n̄i kii tundó'o siki-rí.

20 Te tú ní yú'ú-ri kani-ri tu'un nuu-ro ja kuatíñu va'a-ró, ni tú ní yú'ú-ri stá'an-ri tu'un nuu-ro, vasa nuyá'u xí iní ve'e-ró.

21 Te n̄i jani ndaa-ri tu'un nuu ñayiv̄i judío jín núu ñayiv̄i s̄in nación ja ná nákan̄i in̄i-i kuandat̄u-i nuu Dios. Te ná kándija-i nuu máá Jító'o-yo Jesucristo.

22 Te vina cháa téyí iní-ri te ja yúan ñú'un íchí-rí kí'in-ri ñuu Jerusalén. Ko tú jin̄i-ri naún ta'an-ri yúan.

23 Ko ndita'an ñuu já'an-ri ch̄i ká'an Espiritu Santo jín-rí ja chindee-i ruu vekaa te kii tundó'o siki-rí.

24 Te ni tú sá'a-ri cuenta vasa ná ká'ni-í ruu, ch̄i ja ná s̄jínu-ri tiñu n̄i ja'a máá Jító'o-yo Jesús nuu-rí kúu ja kánúú jáni in̄i-ri, jín súni ja kúsi iní-ri kani-ri tu'un va'a tu'un luu Dios.

25 Te mañú táká róo ja á n̄i jika kuu-ri n̄i jani-ri tu'un ndasa koo ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, te vina a jin̄i-ri ja ní ñn-ró ma kuní kuti-gá-ro núu-rí.

26 Ja yúan kástu'ún káji-rí nuu-ro jíná'an-ró vina, ja tú tau ya'u-ri niñi-ró.

27 Ch̄i tú ní yú'ú-ri kani-ri ndivii tú'un Dios nuu-ro.

28 Núsáá te koto va'a-ró máá-ró jíin nǐ́ tíku'nǐ, chí Espíritu Santo nǐ jani-ya róo ja kúndito-ró-i te skée-ro tíku'nǐ máá Jító'o-yo, chí nǐ nakuaan-ya-í jíin nǐnǐ-yá.

29 Chí jiní-ri ja nú ná kí'in-ri, te kivi koyo yi'í kiti xaán má'ñú-ró te ma kúndá'ú inǐ-tǐ tíku'nǐ.

30 Te sunǐ onde nuu tá'an máá-ró kenda sava-de ka'an-de tu'un tú'un náva'a xndá'ú-de ñayivi káskuá'a kí'in-i jíin-de.

31 Koo ndito inǐ-ro jiná'an-ró núsáá. Te ma náa inǐ-ro ja uní kua ndúú ñúú-ni tú ní júkuiñi-ri ja kána jíin-rí nuu ñin ñin-ró vasa nǐ nde'e-ri.

32 Te vina ñani, jikán ta'u-rí nuu Dios ja'a máá-ró ja ná kuá'a-ya tú'un luu-ya núu-ro. Chí tu'un-ún kuu skuá'nu róo te nǐ'in-ro tá'u jíin táká-ga ñayivi ní sásin-ya.

33 Tú ní ndío inǐ-ri ni plata ni oro ni sa'ma ñin ñayivi.

34 A kájinǐ va'a-ró ja ndéndúú nda'a-rí yá'a, nǐ ndúkú táká ja jínu ñú'ún-rí jíin cháa káxiukú jíin-rí yá'a.

35 Te modo nǐ stá'an ndi'i-ri nuu-ro ja kánúú sátiñu-yó súan, náva'a chindée tá'an-yó jíin táká cháa vitá kaku'u. Te ma náa inǐ-ro tú'un máá Jító'o-yo Jesús, chí súan nǐ ka'an-ya: Luu-ga ja kuá'a-yó ñin ndatíñu nasu ja ní'in-yo. Achí-ya. Achí Pablo.

36 Te nuu ní ndi'i nǐ ka'an-de taká tu'un yá'a, te nǐ jukuiñi jíití-de. Te nǐ jikan ta'u-dé jíin táká cháa-ún.

37 Yúan-na te xaán ní kande'e taká-de. Te nǐ kakanuu-de Pablo, te nǐ katítú-de cháa.

38 Chí kákukuí'a xaán inǐ-de jíin tú'un nǐ ka'an Pablo ja má kuní-ga-de nuu-dé. Te kája'an-de jíin-de onde nuu ío barco.

21

Ja ní chaa inǐ Pablo kí'in tuku-de ichi ñúu Jerusalén

1 Yúan-na te nǐ kakuñin-ri jíin-de. Te nǐ káki'in ndóo-ni-ri ichi jíin barco onde nǐ cháa-ri ñuu Cos. Te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Rodas. Te yúan nǐ kenda-ri te nǐ jakoyo-ri ñuu Pátara.

2 Te nǐ kani'in-rí ñin barco ja kí'in ñuu Fenicia. Te nǐ kákaa-ri nuu te kája'an-ri.

3 Te nuu ní kájinǐ-ri nuu ñúu Chipre, te nǐ kaskéndoo-ri ñuu-ún ichi ndávésé-rí. Te nǐ kájika-ri kája'an-ri jíin barco onde ñuu Siria. Te nǐ jakoyo-ri ñuu Tiro, chí yúan skéndoo barco-ún carga.

4 Te nǐ kákendoo-ri yúan ñin semana, chí nǐ kani'in tá'an-ri jíin ñayivi káskuá'a. Te nǐ kaka'an-i jíin Pablo nǐ sá'a Espíritu ja má kí'in-de ñuu Jerusalén.

5 Ko nuu ní ja'a kivi-ún, te nǐ kenda koyo-ri. Te taká-i jíin ñási'í-i jíin sé'e-i, nǐ kajachu'un íchí-i ruu onde yata ñúu-ún. Te nǐ kajukuiñi jíití-rí jíin-i yu'u mar. Te nǐ kájan ta'u-rí.

6 Te nǐ kánanuu tá'an-ri yúan. Te nǐ kákaa-ri nuu barco kája'an-ri. Te nǐ káaxió káva-i káno'on-i ve'e-i.

7 Te ruu jiná'an-ri, nǐ kenda koyo-ri ñuu Tiro nǐ kájika-ri jíin barco. Te nǐ jakoyo-ri ñuu Tolemaida. Te yúan nǐ kaka'an-ri jíin táká ñani. Te nǐ kákendoo-ri jíin-de ñin kivi.

8 Te inga kivi-ún nǐ kenda Pablo jíin táká-ga-ri ja ká'in-ri jíin-de. Te nǐ chakoyo-ri ñuu Cesarea. Te nǐ kivi koyo-ri inǐ ve'e ñin cháa jáni tu'un nání-de Felipe. Cháa-ún kúu ñin cháa ndí'usiá. Te nǐ kákendoo-ri jíin-de.

9 Te cháa-ún, ío kuun sésí'í súchí-de kájani-i tu'un Dios.

¹⁰ Te ñi kaxiukú-ri yúan kua'a kivi. Te ichi ñuu Judea ñi kii ñn chaa jáni tu'un Dios, nání-de Ágabo.

¹¹ Te ñi chaa-de nuu-ri. Te ñi ki'in-de sánchii Pablo. Te ñi ju'ni-de nda'a jín sí'in Pablo. Te ñi ka'an-de: Súan ká'an Espíritu Santo: Ñayivi judío, súan ku'ni-i chaa xín sánchii yá'a, te nú ná jáa-de ñuu Jerusalén. Te nastuu-i-de nuu ñayivi sín nación. Achí-de.

¹² Tu'un-ún ñi kajini so'o-ri. Te ruu jín chaa ká'in yúan, ñi kaka'an nda'ú-ri jín Pablo ja má kaa-de ki'in-de ñuu Jerusalén.

¹³ Yúan-na te ñi ka'an Pablo: Naja kánda'i-ro te ndúku'a ini añú-ri kás'a-ró. Chii ruu, a ío tu'a-ri ja násu máa ñn ja kúnu'ni-ri ini ñuu Jerusalén, chii suni ja kúu-ri yúan ja sikí sí'ví máa Jító'o-yo Jesús, áchí-de.

¹⁴ Te tú ní kúu ská'an-ri-de. Te ñi kasía-ni-ri-de. Te ñi kaka'an-ri: Ná kóo ndasa játa'an ini máa Jító'o-yo, áchí-ri.

¹⁵ Yúan-na te vásá ní kasátu'a-ri taká ndatíñu-ri. Te ñi kaka-ri ñuu Jerusalén kaja'an-ri.

¹⁶ Te suni kaja'an yakú chaa káskuá'a ini ñuu Cesarea jín-ri, ncháka-de ñn chaa ñuu Chipre nání-de Mnasón. Chaa ñi skuá'a aná'an kúu-de. Te ñi kakendoo-ri ve'e chaa-ún.

¹⁷ Te nuu ní jakoyo-ri ñuu Jerusalén, te ñani-yo-ún, ñi kakusi xáan ini-de ñi kajatá'ú-de ruu.

¹⁸ Te inga kivi xían-ún ñi kivi Pablo jín-ri jíná'an-ri ini ve'e Jacobo. Te yúan ñi kakutútú taká chaa kakuu nuu.

¹⁹ Te Pablo ñi sá'a-de saludar chaa-ún. Yúan-na te ñi jani-de tu'un taká tiñu ñi sá'a Dios jín ñayivi sín nación nini jatíñu-de nuu-yá.

²⁰ Te ñi kajini so'o-de tu'un yá'a. Te ñi kanakana jaa-de Dios. Te ñi kaka'an-de jín Pablo: Náni, vina te ñi jini-ro ná kua'a mil ñayivi judío ñi kakandíja-i. Te nene káandatu ñi'in-i nuu ley.

²¹ Ko ñi kajini tu'un-de ja stá'an-ro núu taká chaa judío kaxiukú ini ñuu ñayivi sín nación ja má kuándatu-ga-de nuu Moisés, ni ma xití ndúu-ga se'e-de, ni ma kuándatu-de taninu aná'an.

²² Ndasa kuu núsáa, chii kuni tu'un ñayivi já ní chaa-ro, te taka kua'a ndíja-i.

²³ Sá'a ja kaka'an-ri jín-ró yá'a núsáa: A ká'io kuun chaa yá'a ja á ñi kakeyu'u-dé.

²⁴ Kuaka chaa yá'a ná ki'in-de jín-ró. Te nasándoo-ró máa-ró jín-de. Te kua'a-ró xú'ún núu-dé náva'a ná sété-de xini-dé. Yúan-na te juku'un ini taká ñayivi-ún ja tú kuti-ga naún ío ja ní kandatu'ún-i sikí-ro, chii kundaaj ini-i ja súni jándatu máa-ró núu ley.

²⁵ Ko ñayivi sín nación ja kakandíja-ún, a ñi kachaa-ri carta kua'an nuu-í ja má kuándatu-i ni ñn tu'un yúan. Te ma kée-í kuñu ja ní soko núu ndosó, ni niñi, ni kiti kuá'ñá. Te ma kaka téné-i. Achí-de.

²⁶ Yúan-na te Pablo, ñi jaka-de chaa-ún. Te inga kivi xían-ún, ñi nasándoo-de máa-de jín-de. Te ñi kivi-de ini ve'e ii ja kástu'ún-de nuu-í na kivi jínu kándundoo-de te soko-dé kiti núu-yá sikí ñn ñn-de núu.

Ja ní kakatñn-i Pablo ini ve'e ii

²⁷ Te kakuu-de ja síjínu-de ndí'usiá kivi-ún núu. Ko sava judío ñuu Asia, ñi kajini nuu Pablo kánde-de ini ve'e ii. Te ñi kaská'an ndí'i ñayivi yúan. Te ñi kakatñn Pablo.

²⁸ Te ñi kakana jaa: Chaa Israel, kua'a núu nda'a jíná'an-ró, chii chaa yá'a jíka kuu-de taká ñuu, stá'an-de nuu taká chaa te ká'an-de sikí ñayivi-yo, jín sikí ley,

jín sikí lugar yá'a. Te suni a n̄i skívi-de sava cháa s̄in nación in̄i ve'e ij yá'a te n̄i sáchá'án-de ve'e ij. Achí.

²⁹ Ch̄i onde ná kándeé Pablo in̄i ñuu-ún n̄i kajin̄i judío ja kándeé-de jín Trófimo, cháa ñuu Éfeso. Te n̄i kajani in̄i ja ní skívi Pablo cháa-ún in̄i ve'e ij.

³⁰ Te n̄i ñi-ñi ñuu-ún n̄i kandonda-i. Te n̄i kataka-i. Te n̄i kakat̄in-i Pablo. Te n̄i kastáa-i-de n̄i kenda-de yata vé'e ij-ún. Te n̄i kanakas̄u-ni-i yuxé'é.

³¹ Te kája'ni-í Pablo núú. Ko n̄i ja'an tu'un yá'a nuu general cháa t̄in soldado ja ñi ñuu Jerusalén n̄i kandonda-i kákuvaá-i.

³² Te cháa general, n̄i jaka-de soldado jín capitán. Te kájinu-de kája'an-de onde nuu ká'jin ñayivi kuá'a-ún. Te n̄i kajin̄i ñayivi ja ní jakoyo general jín soldado, te n̄i kajukuiñi-i ja kája'a-i Pablo.

³³ Yúan-na te n̄i jaá general te n̄i t̄in-de Pablo. Te n̄i tá'ú-de tiñu n̄i jakunu'n̄i Pablo jín úu cadena. Yúan-na te n̄i jika tu'un ndé cháa kúu-de te naún ní sá'a-de.

³⁴ Te ñayivi kuá'a-ún, sava-i n̄i kakana-i ñin tu'un te sava-ga-i inga. Te tú ní kúndaá in̄i-de naún sikí kúu ja súan kákuvaá-i. Te n̄i tá'ú-de tiñu kua'an Pablo cuartel.

³⁵ Te nuu ní jaá Pablo escalera ve'e-ún, te soldado n̄i kandiso Pablo, ch̄i xaan ní kandonda ñayivi kuá'a.

³⁶ Ch̄i kua'a ñayivi vái koyo-i ichi yata soldado, te kákana jaa-i: Ka'ni-ní cháa jian, áchí-i.

³⁷ Te káskívi-de Pablo in̄i vekaa, te n̄i ka'an Pablo jín general: Á kuu ka'an-ná ñin tu'un jín-ní, áchí-de. Te n̄i kach̄i general jín-de: Jiní-ro ká'an-ro yú'u ñuu Grecia náún.

³⁸ Nasu róo kúu máa cháa ñuu Egipto ja íku ñuu n̄i xndón-da-ró-i n̄i kanakuatá'an máa-i, te suni n̄i kiñi'in-ró kúun mil cháa kuí'ná kája'an-de jín-ró onde nuu ñu'un té'é náún. Achí.

³⁹ Yúan-na te n̄i kach̄i Pablo: Máa-ná kúu ndija cháa judío, te ñin se'e ñuu Tarso, ñin ñuu ká'nu ndañúu Cilicia. Te ká'an nda'ú-ná jín-ní kua'a-ní tu'un ná ká'an-ná jín ñayivi yá'a. Achí-de.

⁴⁰ Te general, n̄i ja'a-de tu'un. Te n̄i jukuiñi Pablo nuu escalera. Te n̄i sá'a-de señal jín ndá'a-dé nuu ñayivi-ún. Te ná'ín yúu-ni n̄i kakuu-i. Yúan-na te jín yú'u hebreo n̄i ka'an-de:

22

Ja ní ka'an Pablo ja'a máa-de nuu-í

¹ Ñani jíná'an-ní, jín táka ní cháa kákuu táa, kuni so'o-ní tu'un ká'an-ná ja'a máa-ná jín-ní vina, áchí-de.

² Te n̄i kajini so'o-i ja ká'an Pablo tu'un jín yú'u hebreo, te ví'í-gá n̄i kakuná'ín-i. Te n̄i ka'an Pablo:

³ Máa-ná kúu cháa judío, n̄i kaku ndija-ná in̄i ñuu Tarso ndañúu Cilicia. Ko n̄i ja'nu-ná in̄i ñuu yá'a. Te escuela Gamaliel n̄i kutu'a va'a-ná n̄i stá'an-de tu'un n̄i'in ley ñuu-yo núu-ná. Te káchiñú'ún vá'a-ná nuu Dios nátu'un kásá'a máa-ní vina.

⁴ Te n̄i chindik̄in-ná ñayivi kákandija tu'un yá'a onde ná ndi'i-i kuu. Te kúu cháa kúu ña'an, n̄i kat̄in-ná-i n̄i chindee-ná-i vekaa.

⁵ Te sutu ñá'nu jín táka cháa kákuu nuu, n̄i kajin̄i-de ja súan n̄i sá'a-ná. Te suni cháa-ún, n̄i kachaa-de tutu nuu táka ñani. Te n̄i kaja'a-de tutu-ún nuu-ná n̄i ja'an-ná onde ñuu Damasco ja kuáku'ni-ná ñayivi káxiukú yúan. Te kinanchaka-ná-i onde ñuu Jerusalén te ndo'o-i yá'a núú.

6 Te ni ki'in-ná ichi kua'an-ná. Te ni kuyani-ná yuñúu Damasco nátu'un kaxiuu kúu. Te ni ndii ncháa-ni nuu-ná ni jinu ñn ndua ndíi ní kii ichi ándívi.

7 Te ni ndua-ni-ná nuu ñú'un. Te ni jini so'o-ná ká'an ñn tu'un jíin-ná: Saulo, Saulo, naja chindikín-ro rúu, áchí.

8 Yúan-na te ni ka'an-ná: Ndé cháa kúu-ní vii, Táta, áchí-ná. Te ni ka'an-ya jíin-ná: Máá-rí kúu Jesús ñuu Nazaret ja chindikín-ro rúu, áchí-ya.

9 Te cháa kája'an jíin-ná, ni kajini ndija-de ndua ndíi-ún, te ni kayu'ú-de, ko tú ní káini so'o-de tu'un ni ka'an-ya jíin-ná.

10 Yúan-na te ni ka'an-ná: Táta, te naún sá'a-ná, áchí-ná. Te ni kachi máá Jító'o-ná jíin-ná: Nduko te ki'in-ro ñuu Damasco. Te yúan ta'u tíñu nuu-ro ndasa sá'a-ró, áchí-ya.

11 Te tú ní jini-ná nuu ní ñn, chi ndíi ncháa ndua ndíi-ún. Te cháa kája'an jíin-ná, kátiin-na-de nda'a-ná kua'an-ná jíin-de onde ñuu Damasco.

12 Te yúan káncháa ñn cháa nání Ananías. Te taká ñayivi judío yúan káka'an ja cháa va'a kúu Ananías, chi va'a jándatu-de nuu ley.

13 Te ni ja cháa-ún te ni kandita-de nuu-ná. Te ni ka'an-de jíin-ná: Ñáni Saulo, ná ndúndijin nuu-ro, áchí-de. Te ni jini-ni-ná nuu-dé.

14 Te ni kachi-de: Máá Dios ndiyi táa-yo, ni jani-ya róo vina ja ná júku'un ini-ro tú'un kuni-ya. Te kuni-ro núu máá I'a ndaa, te kuni so'o-ró tú'un ka'an-ya.

15 Te kuu-ró testigo máa-ya nuu ndívii ñayivi taká ja ní jini-ro jíin já ní jini so'o-ró.

16 Ma kúu uun ini-ro vina núsáa. Ndukuiñi te kuanducha-ro. Te kakan ta'u-ro núu-yá. Achí-de jíin-ná.

17 Te ni naxió káva-ná ni ncháa-ná ñuu Jerusalén. Te jikán ta'u-ná ini ve'e ii, te ni skóto-ya náa.

18 Te ni jini-ná nuu-ya ni ka'an-ya jíin-ná: Ndúkú ndéé-ró te kenda yachi-ro ini ñuu Jerusalén yá'a, chi ma kuátú'ún-i tu'un-ri jáni ndaa-ro núu-í, áchí-ya.

19 Te ni ka'an-ná jíin-yá: Táta, a káini-i ja ní kivi-ná ndíta'an ve'e sinagoga ni jatíin-ná taká ñayivi kákandíja nuu-ní. Te ni stují-ná-i ni taan-ná-i vekaa.

20 Te kivi ní jicha ññi Esteban, cháa ni jani ndaa tu'un-ní, suni kándii-ná yúan sáa. Te ni jatú'ún-ná ja ní ji'i-de. Te ni ndito-ná sa'ma cháa ni kaja'ni Esteban. Achí-ná jíin-yá.

21 Te ni kachi-ya jíin-ná: Kuá'an, chi táji máá-rí róo ki'in jiká-ró ondé nuu ñayivi sñn nación, áchí-ya jíin-ná. Achí Pablo.

22 Te a ni kajini ná'in-i onde ni ka'an-de tu'un yá'a. Yúan-na te ni kakuva-i. Te ni kaka'an jaa-i: Ná kúxio cháa jian ná kúu-de. Tú va'a cháa kúu-de ja kúchaku-ga-de ñuyivi yá'a. Achí-i.

23 Te súan kákana kó'o-i. Te ni kaskée-i tikachi-i kája'an. Te ni kaskánda-i tikacha ñú'un.

24 Te ni tá'ú tíñu general ná kivi Pablo ini cuartel. Te ni ka'an-de ja ná xndichí soldado Pablo onde jíin cuarta náv'a kutuní ini general na sikí ní kandonda ñayivi-ún sikí Pablo.

25 Te ni kaju'ni-de Pablo jíin yó'o ñíi. Te ni ka'an Pablo jíin cháa kúu capitán ja kándii-de yúan: Á ío ley kua'a-ní cuarta ñn cháa ñuu Roma ja té chá'an-ga ndúkú víi-ní kuachi-de, áchí-de.

26 Te ni jini so'o capitán tu'un yá'a, te ni kee kua'an. Te ni ka'an jíin general: Ndasa sá'a-ní, chi cháa ñuu Roma kúu cháa yá'a, áchí.

27 Yúan-na te ni jaa general nuu Pablo. Te ni jika tu'un-de: Kachi nú suu cháa ñuu Roma kúu-ró, áchí. Te ni ka'an Pablo: Jaan, suu máa-ná kúu, áchí-de.

²⁸ Te ni ka'an general: Ruu, chi ni ja'a-ri kua'a xú'ún, te ni kaja'a-de tu'un kuu-ri in chaa ñuu yúan, áchí. Te ni ka'an Pablo: Ko náá, chí túu. Chí iní ñuu-ún ni kaku-ná, áchí-de.

²⁹ Yúan-na te ja kákuni xndó'o-de, ni kakuxio-ni kája'an. Te suni onde general ni yu'ú, chí ni juku'un iní-de ja ní ju'ni-de Pablo. Te in chaa ñuu Roma kúu Pablo.

³⁰ Te inga kivi xían-ún, kuní-de kundaá va'a iní-de na siki kúu ja ní kandonda chaa judío siki Pablo. Te ni ndájí-de cadena nú'ni Pablo. Te ni tá'ú-de tiñu ni taka taká sutu ñá'nu jín taká chaa junta. Te ni kiñi'in-de Pablo. Te ni jani-de nuu chaa ni kandutútú.

23

Ja ní kandij Pablo nuu junta siki máa-de

¹ Yúan-na te ni ndakoto Pablo nuu junta. Te ni ka'an-de: Ñáni jíná'an-ní. Máa-ná chí a jiní va'a iní-ná ja ní jandatu va'a-ná nuu Dios onde vina. Achí-de.

² Yúan-na te máa sutú ñá'nu-ga nání Ananías, ni tá'ú tiñu nuu chaa ká'in yani nuu-dé-ún ja ná kuá'a-ún in jiki máa yú'u-dé.

³ Te ni ka'an Pablo jín sutú ñá'nu-ún: Xáán ndoo ka'an-ro. Dios stují-yá róo. Chí kánchaa-ro ja sánda-ro tiñu-ri nátu'un ká'an ley. Chí vasa tú ío ley te tá'ú-ró tiñu ja stují-dé ruu náún. Achí-de.

⁴ Te ni kaka'an chaa ká'in nuu-dé-ún: Naja ká'an ndiva'a-ró jín sutú ñá'nu Dios, áchí jín-de.

⁵ Te ni ka'an Pablo: Tú ní jiní-ná ja sutú ñá'nu kúu-de ñáni, chí yóso núu tutú: Ma ká'an ndiva'a-ró siki chaa kúñá'nu iní ñuu-ro. Achí.

⁶ Ko nuu ní jiní Pablo ja sava-de kákuu-de saduceo te sava-ga-de kákuu-de fariseo, te ni ka'an jaa-de nuu junta: Ñáni jíná'an-ní, máa-ná kúu chaa fariseo, se'e fariseo. Chí núkuu iní-ná ja náchaku taká ndiyi, te ja yúan xndichí-ní náá. Achí-de.

⁷ Te ja súan ni ka'an-de, te ni kakanaá chaa fariseo jín chaa saduceo. Te chaa junta, sín sín tu'un ni kaka'an-de.

⁸ Chí káka'an chaa saduceo ja má náchaku ndiyi, ni tú ká'io ndajá'a-yá, ni tachí. Ko chaa fariseo, kájatú'ún-de ndenúni tu'un-ún.

⁹ Te xaan ní kuvaa. Te sava chaa káchaa tutu ja kákuu tá'an chaa fariseo, ni kandukuiñi. Te ni kaka'an ni'in: Tú ni in kuachi káni'in-ri siki chaa yá'a. Sanaa te ni ka'an ndija in añu xí in ndajá'a-yá jín-de. Ma sáni'in iní-yo núu Dios núsáá. Achí.

¹⁰ Te xaan ní kakanaá-i. Te general, yú'ú-de ja ndátá ñáa-i Pablo. Te ni tá'ú-de tiñu ja ná kivi soldado te kañaan niñu Pablo sava ma'ñú-i, te ná kivi-de iní cuartel.

¹¹ Te akuáa-ún ni chaa-ni máa Jító'o-yo núu-dé te ni ka'an-ya jín-de: Pablo, ma ndúkuí'a iní-ro, chí nátu'un ni jani ndaa-ro tú'un-ri iní ñuu Jerusalén, suni súan kánúu kíkani-ró tú'un-ri onde iní ñuu Roma, áchí-ya.

Ja ní kanat in tu'un tá'an-i ka'ni-í Pablo

¹² Te nuu ní kundijin, ni kakutútú sava ñayivi judío. Te ni kanat in tu'un tá'an-i. Te ni kaka'an téyí-i ja má kée kúti-í staa ni ma kó'o kuti-í nducha onde nú tú ka'ni-í Pablo.

¹³ Te ví'í-gá uu xiko judío ni kaka'an téyí-i tu'un yá'a.

¹⁴ Te ni kaja'an-i nuu sutú ñá'nu jín núu chaa kákuu nuu, te ni kaka'an-i jín chaa-ún: Máa-ná, ni kaka'an téyí-ná ja má kée kúti-ná onde nú tú ka'ni-ná Pablo.

15 Núsáá te máá-ní jíná'an-ní jín táká junta, kuáka'an-ní jín general ná kíñi'in-de Pablo cháa-de nuu-ní yá'a, chí kákuni-ní xndichí va'a-ga-ní-de, achi-ní. Te ná kótu'a máá-ná ka'ni-ná-de onde té cháa-ga-de yá'a. Achí-i.

16 Ko ñin se'e yíi kua'a Pablo, ni jini so'o-i ja súan ni kanatñin tu'un tá'an. Te ni ja'an-i ni kivi-i ini cuartel. Te ni kastu'un-i nuu Pablo.

17 Te ni kana Pablo xini ñin cháa kúu capitán. Te ni ka'an-de: Kunchaka suchí yá'a ki'in-ro jín-i nuu general, chí ío ñin tu'un kastu'un-i nuu-dé, áchí-de.

18 Te capitán, ni jaka-de-i kua'an-de jín-i nuu general. Te ni ka'an-de: Pablo cháa yíndi'u vekaa, ni ka'an nda'ú-de jín-ná ja kíñchaka-ná suchí yá'a nuu-ní, chí ío ñin tu'un ka'an-i jín-ní, áchí-de.

19 Te ni ñin general nda'a-í. Te ni kuxio-de jín-i. Te ni jiká tu'un sá'í-de-i: Naún tu'un ka'an-ro jín-rí kuní-ro, áchí-de.

20 Te ni ka'an-i: Chaa judío ni kasketá'an-de tu'un ja yúchaan ka'an nda'ú-de jín-ní kíñi'in-ní Pablo nuu táká cháa junta, chí xndichí va'a-de Pablo sikí tíñu kákuni-de, achi-de.

21 Ko ma kándija-ní, chí ví'í-gá uu xiko-de káindatu sa'í-de. Te káka'an téyí-de ja má kée-dé staa ni ma kó'o-de nducha onde nú tú ka'ni-dé Pablo, áchí-de. Te vina a káindatu tu'a-de onde ná kuátu'un-ní. Achí-i.

22 Te ni tá'ú tíñu general nuu-í, ja tú ni ñin nuu kachí-i ja súan ni kastu'un-i nuu-dé. Te ni tájí-de-i kuano'on-í.

23 Yúan-na te ni kana-de xini uu capitán. Te ni ka'an-de: Sátu'a-ró uu ciento soldado, jín uní xiko uxí soldado koso caballo, jín uu ciento soldado kátñin lanza, náv'a a kingoyo-ró jín-de onde ñuu Cesarea ka'ñin akuáa vina.

24 Te suni ná sátu'a-de caballo koso Pablo. Te koto va'a-de Pablo kingoyo-de onde nuu Félix cháa kúu gobernador, áchí-de.

25 Te ni cháa-de ñin carta ja ní ka'an tu'un yá'a:

26 Máá-ná kúu Claudio Lisias. Te cháa-ná carta yá'a nuu ní Félix, gobernador ñá'nu. Ta ni táa.

27 Ñayivi judío, ni katñin-i ñin cháa yá'a. Te a yani ka'ni-í-de núú, ko ni nama-ná-de jín soldado chí ni jini-ná ja cháa ñuu Roma kúu-de.

28 Te kuní-ná kundaa ini-ná naja kájikán-i kuachi sikí-dé. Te ni jani-ná-de nuu junta máá-i jíná'an-i.

29 Te ni jini-ná ja sikí ley máá-i kájikán-i kuachi sikí-dé. Ko tú ní'in-ná ni ñin kuachi sikí-dé ja kúu-de xí ja kúndee-de vekaa.

30 Ko ni ní'in-ná tu'un ja ní kanatñin tu'un tá'an ñayivi judío sikí-dé. Te ja yúan tájí-ná-de kujaa yachi-de nuu-ní. Te tá'ú-ná tíñu nuu ñayivi kájikán-i kuachi sikí-dé ja suni ná jákoyo-i nuu-ní. Te yúan ka'an-i jín-ní nú naja kájikán-i kuachi sikí-dé. A ni kuu ni ka'an-yo táa. Achí.

31 Te soldado, ni kajaka ñúú-ni Pablo kua'an jín-de onde ñuu Antípatris natu'un ni ta'u tíñu nuu.

32 Te inga kivi ní kanaxió káva-ni soldado káno'on onde cuartel, te ni kaxndóo Pablo nuu soldado káyoso caballo ná kí'in-ún jín-de.

33 Te ni jakoyo-ún ñuu Cesarea. Te ni kaja'a carta nuu gobernador yúan. Te suni ni jani ndii Pablo nuu-dé.

34 Te ni ka'u gobernador carta-ún. Te ni jiká tu'un-de ndé estado kúu Pablo. Te ni jini-de ja cháa ñuu Cilicia kúu Pablo.

35 Te ni ka'an-de: Ná cháa cháa kájikán kuachi sikí-ro. Yúan-na te kuni ná'in-rí tu'un ka'an-ro, áchí-de. Te ni tá'ú-de tíñu ni jakuva'a Pablo ini palacio Herodes.

Ja ní ka'an Pablo ja'a máa-de nuu Félix

¹ Te nuu ú'un kiví te máa sutú ñá'nu Ananías jíin sáva cháa kákuu nuu, jíin ñin cháa ká'an yu'u núu-dé nání Tértulo, nī chakoyo ñuu-ún. Te nī kiví koyo nuu gobernador nī kasátú'ún sikí Pablo.

² Te nī kana gobernador xinī Pablo. Te nī sátú'ún Tértulo sikí-dé nī ka'an: Táta, ja ní kúu ja vindaá vinené káxiukú-yó. Te ja vá'a cháa kúu-ní te nī kejá'á ndúva'a taká tiñu inī ñuu yá'a sá'a-ní.

³ Chi nene kánakuatá'ú-yó taká tiñu sá'a-ní taká lugar. Te kúsi iní-yo jíin, chi xaan vá'a sá'a-ní, táta Félix.

⁴ Ko ká'an nda'ú-ná jíin-ní, ma kití iní-ní, te kuni so'o-ní ñin tu'un lúlí ká'an-ná jíin-ní nú va'a-ní.

⁵ Chi nī kajinī-ná cháa yá'a ja kúu-de ñin kue'e kúu-de ñin kuachi. Te kánakuatá'an máa ñáyivi judío ní iní ñuyívi sá'a-de. Te skandá-de taká cháa nazareno.

⁶ Te suni a ndúkú ndéé-de sáchá'an-de ve'e ij, ko nī kakatiin-ná-de. Te kákuni-ná sándaá-ná jíin-de núu, nátu'un ká'an ley máa-ná.

⁷ Ko nī jaa-ni general Lisias, te nī janchaa-de cháa yá'a nda'a-ná.

⁸ Te nī tá'ú-de tiñu ja cháa kájikān kuachi sikí-dé, ná kíkoyo-de nuu-ní. Te vina kuu xndichí máa-ní-de, te ná kuni-ní jíin yú'u máa-de ná káa taká kuachi ja jikān-ná sikí-dé nuu-ní. Achí-de.

⁹ Te suni nī kasátú'ún ñáyivi judío sikí-dé káka'an ja súan kúu ndija taká kuachi-de.

¹⁰ Yúan-na te nī sá'a gobernador señal nuu Pablo ná ká'an-de. Te nī ka'an Pablo: A jiní-ná ja kuá'a kuiá kúu-ní gobernador inī ñuu yá'a, te yuán kúsi iní-ná sándaá-ná ñin tu'un sikí máa-ná nuu-ní.

¹¹ Chi máa-ní, kuu juku'un iní-ní ja té kuu-ga uxí uu kiví ní kaa-ná nī ja'an-ná ñuu Jerusalén nī jachiñú'ún-ná Dios yúan.

¹² Te cháa yá'a, tú ní kajinī kuti-dé nú státá'an-ná jíin ñin cháa inī ve'e ij, xí nú xndóna-ná ñáyivi iní ve'e ij, xí iní máa ñuu.

¹³ Ni tú prueba taká kuachi kásátú'ún-de sikí-ná.

¹⁴ Ko kachi ndaa-ná nuu-ní ja chíñú'ún-ná Dios ndiyi táa-ná. Ko modo chíñú'ún-ná-ún, káka'an-de ja sá'an ñaa kúu. Te kándija-ná taká tu'un yóso núu tutú ley jíin núu tutú cháa nī kajani tu'un-ya ondé sáa.

¹⁵ Te ñin núu-ni kándija-ná jíin-de tu'un ká'an Dios ja náchaku taká ndiyi, kúu ñáyivi vá'a te kúu ñáyivi ú'u.

¹⁶ Ja yúan jítu iní-ná sá'a-ná taká tiñu va'a náva'a tú kuka nuu-ná nuu Dios jíin núu ñáyivi.

¹⁷ Ko kua'a kuiá nī kuu, te vásá ní nchaa-ná nī sá'a-ná caridad nuu ñáyivi ñuu ná. Te suni nī ja'ni-ná kití núu-ya.

¹⁸ Te nī kani'in-dé náa iní ve'e ij kánde-ná násándoo-ná máa-ná. Ko tú ní káxiukú ñáyivi kuá'a ja kákuvaá-í jíin-ná, ko nī ka'íin yaku cháa ñuu Asia jíin-ná.

¹⁹ Te ná kuíñi cháa-ún nuu-ní yá'a. Te ná ká'an máa-de sikí-ná nú naún kuachi nī sá'a-ná kajani iní-de.

²⁰ Xí ná ká'an cháa ká'íin yá'a te nú nī kani'in-dé ñin kuachi xaan sikí-ná kiví ní kandij-ná nuu junta-de yúan.

²¹ Xí sánaa te kajani iní-de ja kuáchi-ná kúu máa yá'a-ni, chi kiví ní kandij-ná nuu junta nī ka'an jaa-ná: Kándija-ná ja náchaku taká ndiyi, te ja yúan káxndichí-ní náa, áchí-ná. Achí Pablo.

²² Te nī jini so'o Félix tu'un yá'a. Te a kúndaá va'a iní-de jíin íchi yá'a. Te nī sténdatu-de-ún jíná'an. Te nī ka'an-de: Ondé ná cháa general Lisias te kuni

ndi'i-ri tiñu kákuni-ro. Achí-de.

²³ Te ni tá'ú-de tiñu nuu capitán ná kóto va'a Pablo. Te ni ja'a-de tu'un ná káka kuu-de ñn tí'li. Te ma kasú nú vai tá'an-de kinchaka-i ja kée-dé, xí kika'an-i jín-de.

²⁴ Te ni kuu yaku kivi. Te ni chaá Félix jín ñási'i-de Drusila, ña'an judía kúu-ña. Te ni kana-de xiní Pablo. Te ni jini ná'ín-de tu'un ja kánúú kándija-yó núu Jesucristo.

²⁵ Te ni ka'an Pablo jín-de ndasa jika tiñu ndaa, te ná kúxndí va'a-de máa-de. Te suni ni jani Pablo tu'un ja cháa juicio. Te ni yu'ú Félix. Te ni ka'an-de: Vina te kuá'an. Ko nú inga kivi núña-ri te kana-ri xiní-ro kí-ró, áchí-de.

²⁶ Te suni ñúkuu iní-de ja kuá'a Pablo xu'ún núu-dé núú. Ja yúan tñí jínu ni kana-de xiní Pablo ni ja'an-de nuu-dé ni ndatu'ún-de jín-de.

²⁷ Ko nuu ní ndi'i uu kua te ni nukuiñi Porcio Festo nuu Félix. Te kuní Félix ja ná kúsi iní ñayivi judío jín-de. Te yúan ní skéndo-de Pablo iní vekaa.

25

Naja kuní Pablo ki'in-de nuu César

¹ Te uní-ni kivi já ní kivi Festo kúu-de gobernador iní ñuu-ún, te ni kenda-de iní ñuu Cesarea kua'an-de onde ñuu Jerusalén.

² Te taká sutu ñá'nu jín taká chaá kakuñá'nu nuu ñayivi judío, ni jakoyo nuu Festo. Te ni kajani tu'un nuu-dé siki Pablo. Te ni kaka'an nda'ú jín Festo,

³ ja nú va'a-de te ná táji-de Pablo no'on ñuu Jerusalén. Chi ni kanatñn tu'un tá'an ja ká'ni Pablo iní ichi.

⁴ Ko ni kachi Festo ja á yíndi'u va'a Pablo onde ñuu Cesarea, te suni naki'in yachi máa-de ichi nó'on-de.

⁵ Te ni ka'an-ga Festo: Ndé róó kánuña-ró kí'in-ro, ná kúun-ró kíngoyo tútú-ró jín-rí. Te yúan ka'an-ro te nú ío kuachi-de. Achí-de.

⁶ Te ni kendo-de jín cháa-ún nátu'un una xí uxí kivi. Te ni nchaa-de ñuu Cesarea. Te inga kivi ní nungoo-de iní municipio. Te ni tá'ú-de tiñu ni chaá Pablo nuu-dé.

⁷ Te a ká'in chaá judío ja ní kikoyo ichi núu Jerusalén. Te ni chaá Pablo te ni kajíko ndúu-ún-de. Te ni kandonda ni kasátú'ún téyí siki-dé. Ko tú ní kákundéé jín tú'un tú'ún.

⁸ Te ni ka'an Pablo ja'a máa-de: Tú ní sá'a-ná ni ñn kuachi siki ley judío, ni siki vé'e i, ni siki César, áchí-de.

⁹ Ko Festo, chi ná kúsi iní chaá judío kuní-de, te ni ka'an-de jín Pablo: Á tú kuní-ro kí'in-ro onde ñuu Jerusalén te yúan sánda-ri taká tu'un yá'a, áchí-de.

¹⁰ Te ni ka'an Pablo: A kándi-ná iní municipio César vina, te yá'a níni kúnda tiñu-ná. Máa-ní, a jini va'a-ní ja tú ní sá'a-ná ni ñn kuachi siki cháa judío.

¹¹ Chi nú ío kuachi-ná, nú ni sá'a-ná ñn kuachi xaan já ká'ni-ní náá te vatu-ni kuu-ná núsáa. Ko nú tú ío ndaa tu'un kasátú'ún cháa yá'a siki-ná, te ni ñn chaá ma kúu ku'a-de náá nuu cháa yá'a jíná'an-de. Núsáa te kí'in-ná nuu César kuní-ná. Achí-de.

¹² Te Festo, ni kandatú'ún-de jín junta, te ni kachi-de jín Pablo: A ni ka'an-ro já kí'in-ro núu César kuní-ro. Vina te kí'in-ro núu-dé núsáa. Achí-de.

Ja ní ka'an Pablo ja'a máa-de nuu Agripa

¹³ Te ni kuu yaku kivi. Te ni ja rey Agripa jín Berenice onde ñuu Cesarea káka'an-de jín Festo.

14 Te kua'a kivi ní kaxiukú-de yúan. Te ni jani Festo tu'un Pablo nuu rey-ún: Ió in chaa yá'a ni skéndoó Félix kándeé vekaa.

15 Te ná ni ja'an-ná nuu Jerusalén, te sutu ñá'nu jín ñayivi kákuu nuu judío, ni jakoyo-i nuu-ná kájikān-i kuachi siki cháa yá'a.

16 Te ni kachi-ná jín-i ja tú ío costumbre chaa nuu Roma ja ká'ni-dé in chaa nú tú xna'an-ga kuiñi ñayivi kájikān kuachi siki-dé nuu-dé. Yúan-na te kuu ka'an-de ja'a máa-de nuu kuachi-ún.

17 Yúan-na te ni chakoyo tútu-i yá'a. Te inga kivi tú ní kúkuéé-ná ni nungoo-ná mesa sándaá-ná kuachi. Te ni tá'ú-ná tiñu ni kii chaa yá'a.

18 Te ká'in ñayivi kájikān kuachi siki-dé. Ko tú ni in kuachi xaan ní káni'in-í siki-dé nátu'un jáni in-ná núú.

19 Chi máni siki já káandija máa-i ni kuu tu'un-ún, jín siki in chaa nání Jesús ja á ni ji'-de. Ko Pablo, áchí-de ja chakú ndija chaa-ún.

20 Te máa-ná, tú ní kútuní kuti in-ná ndasa kundaá tu'un-ún. Te ni jika tu'ún-ná-de, sánaa kuní-de ki'in-de nuu Jerusalén te yúan kundaá kuachi-de.

21 Ko máa Pablo, ni kachi-de ja kí'in-de nuu Augusto te kundaá kuachi-de yúan kuní-de. Te ni tá'ú-ná tiñu ná kúndee-de vekaa onde táji-ná-de ki'in-de nuu César. Achí-de.

22 Yúan-na te ni kachi Agripa jín Festo: Máa-ná, suni kuni so'o-ná tu'un ká'an chaa jaan kuní-ná, áchí-de. Te ni kachi Festo: Yuchaan te kuni so'o-ní tu'un ká'an-de, áchí-de.

23 Te kivi xian-ún, ni chakoyo Agripa jín Berenice ká'io tu'a-de. Te ni kivi koyo-de in municipio jín sáva general jín cháa kákuñá'nu in nuu-ún. Te ni tá'ú tiñu Festo ni chaa Pablo.

24 Te ni ka'an Festo: Táta rey Agripa jín táka ní chaa kaxiukú jín-ná yá'a. Vina te nde'é-ni nuu cháa yá'a, chi siki-dé ni kandonda taká ñayivi judío nuu Jerusalén jín ñayivi judío nuu yá'a kájikān-i chaa yá'a nuu-ná te káka'an-i ja tú ío va'a kuchaku-ga chaa yá'a.

25 Ko tú ní'in-ná ni in kuachi siki-dé ja kuu-de. Ko ni ka'an-de ja kí'in-de nuu Augusto kuní-de. Te ja yúan ní ka'an-ná ja táji-ná-de ki'in-de.

26 Te siki cháa yá'a tú kútuní in-ná naún tu'un chaa-ná nuu jito'o-ná. Ja yúan ní kiñi'in-ná-de nuu-ní jíná'an-ní, te kánúú-ga nuu máa-ní, táta rey Agripa. Te xndichí-ní-de náva'a ná ní'in-ná tu'un chaa-ná carta ki'in.

27 Chi kúka nuu-ná táji-ná in preso ki'in, te nú tú kastu'ún-ná naún kuachi kájikān-i siki-dé. Achí-de.

26

1 Te ni kachi Agripa jín Pablo: Já'a-ri tu'un ka'an-ro já'a máa-ró, áchí-de. Te ni skáa Pablo nda'a-dé. Te ni ka'an-de ja'a máa-de:

2 Kúsi in-ná vina, chi kuu ka'an-ná ja'a máa-ná nuu-ní, táta rey Agripa. Chi ñayivi judío, kásátú'ún-i siki-ná.

3 Chi a jiní va'a máa-ní taká taninu jín táka tu'un ñayivi judío jíná'an-i. Ja yúan ká'an nda'ú-ná jín-ní ja jín paciencia kuni so'o-ní tu'un kani-ná nuu-ní.

4 A kájiní taká ñayivi judío ndasa ni sá'a-ná onde lúli-ná, chi onde ná lúli-ná ni nchaa-ná jín ñayivi nuu-ná jín in nuu Jerusalén.

5 Te máa-de, nú kákuñi-de kachi ndaa-de, te a kájiní-de náa ja onde xnánuú ní kuu-ná in fariseo. Te sa'an fariseo, yí-ga káa vásá taká-ga sa'an-yo.

6 Te vina, chi siki já núkuu in-ná tu'un ni keyu'u Dios nuu ndíyi táa-yo, yúan ní kákana-de náa vina kúndaá kuachi-ná yá'a.

7 Chì ndí'uxí uṽ tata Israel, ndúú ñúú kájatíñu va'a-i nuṽ-yá sanaa te kuni máá-i tu'un nì keyu'u-yá. Siki tú'un yá'a nì kasátú'ún cháa judío siki-ná, táta rey Agripa.

8 Te naja kájani inì-ní ja má kúu naschakú Dios taká ndiyi.

9 Te máá-ná, nì jani inì-ná ndíso-ná tiñu ndonda téyíí-ná siki sí'ví Jesús ñuu Nazaret núú.

10 Te tiñu-ún, suni súan nì sá'a-ná inì ñuu Jerusalén. Chi nì ni'in-ná orden nuṽ taká sutu ñá'nu. Te xaṽ ní taan-ná ñayivi ndóo inì vekaa. Te suni nì chu'un-ná voto ja ná kúu-i, te nì kaji'i-i.

11 Te tinì jínu nì xndó'o-ná-i inì taká ve'e sinagoga. Te fuerza stétuu-ná ka'an ndiva'a-i núú, chì téyíí xaṽ ní kitì inì-ná nuṽ-í. Te nì chindikìn-ná-i jínu-ná jín-i onde ñuu jíká.

12 Te jíku-ná jín tiñu-ún. Te nì ja'an-ná ñuu Damasco ndíso-ná tiñu sutu ñá'nu.

13 Te máá ká'uxí uṽ kúu, táta rey, kua'an-ná ichi-ún. Te nì jini-ná ñn ndua ndí ní kii ichi ándíví, ví'í-gá vásá ndíkandii káa. Te nì ndii ncháa-ni ñí núu-ná jín núu cháa kuangoyo jín-ná.

14 Te nì kandua ndí-i-ná nuṽ ñú'un. Te nì jini so'o-ná tu'un nì ka'an jín-ná jín yú'u hebreo: Saulo, Saulo, naja chindikìn-ro rúu. Xaṽ yí kúu ja kuañú yatá-ró punta garrocha. Achí.

15 Yúan-na te nì ka'an-ná: Ndé cháa kúu-ní vii, Táta, áchí-ná. Te máá Jító'o-ná nì kachi-ya jín-ná: Máá-rí kúu Jesús ja chindikìn-ro rúu.

16 Nduko te kundii-ro, chi nì kenda-ri nuṽ-ro náva'a kani-ri róo kuatíñu-ró núu-rí, te kani ndaa-ro tú'un naún ní jini-ro jín sáva-ga tu'un ka'an-ri jín-ró, chì ndenda-ga-ri nuṽ-ro.

17 Te nama-ri róo nuṽ taká ñayivi ñúu-ro jín núu ñáyivi sín nación. Chì nuṽ ñáyivi-ún tájí-rí róo kí'in-ro vína.

18 Náva'a kuña-ró ndúchi-í. Te ná kenda-i chii ñuñáa nuṽ tá'ú Satanás tiñu nuṽ-í, te no'on-i nuṽ Dios nuṽ ío ndijin, náva'a kandíja-i nuṽ-rí te sá'a-ri tuká'nu inì-ri nuṽ-í. Yúan-na te ni'in-í ta'u jín ñáyivi ní sásin-ri. Achí-ya jín-ná.

19 Tata rey Agripa, ja yúan tú ní sání'in inì-ná nuṽ tú'un nì jini so'o-ná onde andíví.

20 Chì xna'an-ga nì jani-ná tu'un nuṽ ñáyivi káxiukú ñuu Damasco, jín inì ñuu Jerusalén, jín ñí ñuu Judea, jín núu ñáyivi sín nación. Nì jani-ná tu'un nuṽ-í ja ná nákani inì-i, te ná náxío káva inì-i ichi núu Dios, te ná sá'a-i tiñu va'a ja kánúú sá'a-i te nú a nì nakani inì-i.

21 Ja siki yá'á te nì kakatñin ñayivi judío náá inì ve'e ij. Te ka'ni-í náá kákuni-i núú.

22 Ko nì chindéé ní chituu Dios náá, te kándij nì'in-ná onde vína, jani ndaa-ná tu'un nuṽ ñáyivi lúlí jín núu ñáyivi ñá'nu. Chì Moisés jín cháa nì kajani tu'un Dios onde sáá, súan nì kajani-de tu'un ná taká tiñu cháa. Te suni máá yúan-ni ká'an tuku máá-ná.

23 Chi nì kajani-de tu'un ja kánúú ndó'o Cristo, te xna'an-ga máá-yá nachaku vásá taká-ga ndiyi, náva'a kani-ya tú'un ja ní ndundijin nuṽ ñáyivi ñúu-yo jín núu ñáyivi sín nación. Achí-de.

24 Te súan nì ka'an Pablo ja'a máá-de, te nì ka'an jaa Festo: Kátachi-ro, Pablo. Ja ní skuá'a xaṽ-ro te ndúkú kútachi-ro. Achí.

25 Ko nì ka'an Pablo: Tú kátachi-ná, táta Festo, chì ío kájí iní-ná ká'an ndaa-ná tu'un yá'a.

²⁶ Chì máá rey, a jiní va'a-de taká tu'un yá'a. Te tú yú'ú-ná ka'an-ná tu'un yá'a jíin-de. Chì a jiní-ná ja tú kúñáá iní-de jíin ní ñn tu'un ká'an-ná, chì tú sa'í jíkà taká tiñu yá'a.

²⁷ Tátà rey Agripa, á kándíja-ní ja káka'an cháa kájani tu'un-ya ondé sáá. A jiní máá-ná ja kándíja-ní, áchí Pablo.

²⁸ Yúan-na te nì ka'an Agripa jíin Pablo: A yani kándíja-ri nuu Cristo sá'a-ró kuní-ro, áchí-de.

²⁹ Te nì ka'an Pablo: Vasa a yani xí túu, ko jikán ta'u-ná nuu Dios ja máá-ní jíin taká-ga cháa kájini so'o tu'un ká'an-ná vina, ná ndúu-ní nátu'un máá-ná, ko cadena yá'a chì túu, áchí-de.

³⁰ Te nì ndi'i nì ka'an Pablo taká tu'un yá'a. Te nì ndukuiñi rey jíin gobernador jíin Berenice, jíin taká cháa nì kaxiukú jíin-de.

³¹ Te nì kakuxio sñn máá-de. Te nì kandatú'un-de: Tú ni ñn kuachi ní sá'a cháa yá'a ja kúu-de xí já kúndee-ga-de vekaa, áchí-de.

³² Te nì kachì Agripa jíin Festo: Kuu sí-a-ní cháa yá'a núú, nú tú ní ká'an-de ja kí'in-de onde nuu César kuní máá-de. Achí-de.

27

Jíin barco kua'an Pablo ichi ñúu Roma

¹ Te nì kundaá ja kóngoyo-ri jíin barco onde ñuu Italia. Te nì kaja'a-de Pablo jíin sáva-ga cháa ká'in vekaa-ún nuu ñn capitán nání Julio ja tñn-de soldado nání Augusto.

² Te nì kivi koyo-ri iní ñn barco ñuu Adramitio kaja'an-ri ichi yú'u mar ñuu Asia. Te suni ñn cháa onde ñuu Macedonia ñuu Tesalónica ja nání-de Aristarco, kua'an-de jíin-ri.

³ Te inga kivi ní jakoyo-ri ñuu Sidón. Te Julio, nì kundá'ú iní-de Pablo. Te nì ja'a-de tu'un nì jandé'é Pablo amigo-de, náva'a chindéé chítuu-i-de.

⁴ Te ñuu yúan nì kenda-ri kaja'an-ri jíin barco, nì kaja'a-ri ichi chí ñuu Chipre nuu ndó'yo tachì, chì sua nì nana nuu tachì.

⁵ Te nì kundéé-ri nì kaja'a-ri nuu mar Cilicia jíin núu mar ñuu Panfilia. Te nì jakoyo-ri ñuu Mira ja kándeé iní ñuu Licia.

⁶ Te ñuu yúan nì n'in capitán ñn barco ñuu Alejandría ja kí'in ichi ñúu Italia. Te nì skivi-de ruu iní barco-ún jíná'an-ri.

⁷ Te kua'a kivi ní kajika kuéé-ri nuu ndúcha-ún. Te fuerza-ni nì jakoyo-ri yuñúu Gnido. Te tuká ní já'a tachì-ún tu'un kaka-ri. Te nì kaja'a-ri ichi chí ñuu Creta nuu ndó'yo tachì, xiin ñúu Salmón.

⁸ Te xaán ní ndúkú ndéé barco-ún. Nì jika nduu te nì jakoyo-ri jíin ñn lugar nuu káskúnání-i Buenos Puertos. Te yani puerto-ún ío ñuu Lasea.

⁹ Te vina chì a nì kuu kua'a kivi. Te sanaa te kiñá'an ñn tundó'o nuu mar, chì a nì ja'a viko kóndicha iní, te nì ka'an nì'in Pablo jíin-de:

¹⁰ Tátà jíná'an-ní, jiní-ná ja xaán yí kóo viaje yá'a, te kii ñn tundó'o sikì barco. Ko nasu máá ñn barco jíin ndátíñu naa, chì suni kii tundó'o-ún sikì máá-yó. Achí-de.

¹¹ Ko tú ní kándíja capitán ja ká'an Pablo, chì sua nì kándíja-ga-de tu'un ká'an cháa skáka barco-ún jíin já ní ka'an cháa xíin barco.

¹² Ko sikì já puerto-ún tú ío va'a ja kéndoo-de ní víko víjin, te nì kanakani iní kua'a-gá-i ja kenda koyo-i yúan, sanaa te kuu jakoyo-i ñuu Fenice, te yúan kendo-i viko víjin kájani iní-i. Chì ñuu Fenice kúu ñn puerto ñuu Creta ja jító xíin ichi nínu jíin ichi véé.

13 Te n̄i kee ñn tach̄i íchi sur. Te n̄i kajani in̄i-i ja jáa-i nuu kákuni-i. Te n̄i skáka-ga-i barco, kájika nduu-i ñuu Creta.

Ja ní ndonda ñn tach̄i xáan sikí barco

14 Ko n̄i kunúu. Te n̄i ndonda-ni ñn tach̄i xáan já nání Euroclidón.

15 Te n̄i stáa-ni barco kua'an-ni jíin. Te tú ní kúu kundéé barco jíin tach̄i. Te n̄i kasía-ni-ri kua'an te kuangoyo-ni-ri jíin.

16 Te n̄i jakoyo-ri nuu ndó'yo tach̄i chíi ñn isla lúli nání Claudia. Te u'u xaan ní kanatñn-ri barco lúli ja ndikín yata.

17 Te n̄i kaskívi-i in̄i barco ká'nu. Te n̄i kaju'n̄i va'a-i máa barco ká'nu jíin yó'o jíin vitú. Te n̄i síjinú-i sa'ma xndéché íchi xiní, chíi káyu'ú-i ja tñn barco nú kaku'un yu'u mar. Te súan-na kája'an-ri jíin.

18 Ko xaan ní kaja barco n̄i sá'a tach̄i xáan. Te kivi xían-ún, n̄i kakejá'á-i káskána-i taká ndatíñu ndíso barco.

19 Te kivi uní, taká ndatíñu jatíñu barco n̄i kajacha nda'a-rí.

20 Te kua'a kivi tuká ndijin túun ndikandii jíin tíñuú xiní, ni tú ní jukuiñi kuti tach̄i xáan-ún. Te tuká káñukuu in̄i-ri kaku-ri núu.

21 Te n̄i kuu kivi já tuká káyee kúti-rí staa. Te n̄i jukuiñi Pablo sava ma'ñú cháa-ún. Te n̄i ka'an-de: Táta, ni káandatu-ni tu'un n̄i ka'an-ná, te ma kenda-yó iní ñuu Creta, te ma kóto-yó túndó'o yá'a ni ma náa ndatíñu núu.

22 Ko vina ká'an n̄i'in-ná jíin-ní, ma kúkuí'a in̄i-ní jíná'an-ní. Chíi ni ñn-ní ma náa-ní. Chíi máni máa-ni ndatíñu jíin barco kúu ja náa.

23 Chíi kuni-ni n̄i kanchaa ñn ndajá'a máa Dios jíin-ná. Chíi I'a-ún xín náa, te jatíñu-ná nuu-yá.

24 Te n̄i kachi-ya jíin-ná: Pablo, ma yú'ú-ro, chíi kánúu jáa-ro núu César. Te a n̄i ja'a Dios taká cháa kua'an jíin-ro jián núu-ro. Achí-ya.

25 Táta jíná'an-ní, ma yú'ú-ní núsáa. Chíi máa-ná, a kándija-ná nuu Dios ja súan kuu natu'un n̄i ka'an-ya jíin-ná.

26 Ko níni kíkani-yó núu ñn isla, áchí-de.

27 Te n̄i kuu ux̄i kuun ákuáa. Te kájika-ri nuu mar Adriático. Te nuu ní kuu sava ñúu, te kájani in̄i ñayivi káskáka barco ja á n̄i kakuyani-ri nuu ñn ñu'un íchí.

28 Te n̄i kaskuíta ka'nu-i ñn plomada chíi nducha. Te n̄i kajini-i ja ío oko nda'a. Te n̄i kájika-ga-i ñn tí'li. Te n̄i kanaskuíta ka'nu tuku-i plomada. Te n̄i kajini-i ja ío-ga xia'un nda'a.

29 Te káyu'ú-i ja ja-i ñn nuu ío toto chíi nducha. Te n̄i káskána-i kuun kaa tókánchu tñn yata barco-ún kua'an. Te kákuni-i ja ná kúndijin yachi yachi.

30 Te cháa káskáka barco, kákuni-de kunu-de ki'in-de jíin barco lúli, te xndóo-de barco ká'nu núu. Ja yúan ní kaskúun-de barco lúli-ún nuu ndúcha, te kásá'a-de ja kí'in-de ichi núu barco ká'nu ja skáa-ga-de kaa tókánchu yúan núu.

31 Te n̄i kachi Pablo jíin capitán jíin soldado: Nú tú kendo cháa yúan in̄i barco ká'nu yá'a, te ma kúu kaku kuti máa-ní jíná'an-ní, áchí-de.

32 Yúan-na te soldado, n̄i kaxiti-dé yo'o tñn barco lúli. Te n̄i kasía-ni-de n̄i tene kua'an.

33 Te nuu kuákundijin te n̄i ka'an ndéé Pablo jíin taká cháa ja ná kée-dé staa: Vina ío ux̄i kuun kivi já káindito-ni te ká'io ndicha in̄i-ní chíi tú ní káyee kúti-ní staa.

34 Te ká'an nda'ú-ná jíin-ní ja ná kée-ní staa, te ná nání'in iní-ní núsáa. Chíi ni ñn-ní, ma náa ní ñn ixi xiní-ní. Achí-de.

³⁵ Te n̄i ndi'i n̄i ka'an-de tu'un yá'a. Te n̄i ki'in-de ñn staa. Te ma'ñú táká ñayivi-ún n̄i jikan ta'u-dé nuu Dios. Te n̄i sákuáchí-de. Te n̄i kejá'á-de yé-de staa-ún.

³⁶ Yúan-na te n̄i kãndundéé iní taká-i. Te suni n̄i kayee-í staa.

³⁷ Te ja úndi'i-r̄i ká'io uu ciento un̄i xiko xia'un ñn-r̄i ja káxiukú-r̄i in̄i barco.

³⁸ Te n̄i kanda'a ch̄ii-i ja ní kayee-í staa. Yúan-na te n̄i kajacha-i trigo kua'an nuu ndúcha-ún, n̄i kanasáñama-i barco.

Ja ní naa barco nuu ñú'un íchí

³⁹ Te nuu ní kundijin, te tú ní kánakuni-i ñu'un íchí. Ko n̄i kajini-i ñn nuu kátisú'ú ja ío ñití. Te kákuni-i ja-i yúan jín barco nú ná kúu sá'a-i.

⁴⁰ Te n̄i kaxiti-í yo'o yí'i kaa tikánchu yúan. Te n̄i kaxndóo-i kaa-ún nuu mar. Te n̄i kastá'ya-i nuu t̄in su'ma skuíko barco. Te n̄i kajata kaa-i sa'ma xiní náva'a xndéché tachí barco. Te n̄i kajika-i kua'an-i ichi yú'u mar.

⁴¹ Ko n̄i jakoyo-de ñn nuu náketá'an uu yucha in̄i mar. Te n̄i kaku'un tá'an barco jín tóto jín ñití. Te ichi núu barco-ún n̄i t̄in-ni, te tuká ní kandá kuti. Te yata barco-ún n̄i ka'ya-ni ja ní'in n̄i kaku'un su'ma mar.

⁴² Yúan-na te n̄i kanda'tu'ún soldado ja ká'ni táká preso náva'a ma súchá ni ñn-i ja kúnu-i.

⁴³ Ko capitán-ún, nama-de Pablo kuní-de. Te n̄i jasú-de tu'un-ún. Te n̄i tá'ú-de tiñu nú ndé ñayivi kúu súchá-i te ná kée-ni-i ki'in-i nuu mar xna'an-ga te jakoyo-i onde nuu ñú'un íchí.

⁴⁴ Te sava-ga-i ná kenda-i ki'in-i, sava-i koso téne-i jín tabla te sava-ga-i jín pedazo yunu barco. Te súan n̄i kakaku ndi'i-i n̄i jakoyo-i ñu'un íchí.

28

Ja ní ta'an Pablo nuu isla Malta

¹ Te nuu ní kakaku-r̄i, yúan-na te n̄i kani'in-r̄i tu'un ja isla-ún nání Malta.

² Te ñayivi s̄in yu'u yúan, n̄i kakumani-í jín-r̄i jíná'an-r̄i. Te n̄i kastá'an-i ñn ñu'un, ch̄i kúun sau te vijin sá'a. Yúan-na te n̄i kakana-i xini-r̄i n̄i jakoyo-r̄i nuu-í.

³ Te n̄i stútú Pablo yaku titaka. Te n̄i taan-dé nuu ñú'un. Te ñn koo, jínu-t̄i ní kenda-t̄i ja ní kuní'ní. Te n̄i chiyú'ú-ni-t̄i ndá'a-dé.

⁴ Te ñayivi s̄in yu'u ñúu-ún, n̄i kajini-i ja ndita kaa koo-ún yiyú'ú-t̄i nda'a-dé. Te káka'an-i: Ndaa ja cháa já'ni ndíyi kúu cháa yá'a núsáa. Te vasa a n̄i kaku-de nuu mar, ko máa I'a tu'un ndaa tú já'a tu'un kuchaku-ga-de, áchí-i.

⁵ Ko Pablo, n̄i kisi-de koo-ún nuu ñú'un. Te tú naún ní tá'an-de.

⁶ Te máa-i, káinda'tu-i ja chú'un kuiñi-dé xí nduá-de te kuu-de. Ko n̄i kuná'an xaa káinda'tu-i n̄i kajini-i ja tú naún ní tá'an-de. Yúan-na te n̄i nakani in̄i-i te n̄i kaka'an-i ja ñn i'a kúu Pablo.

⁷ Te yani yúan n̄i jo ñu'un cháa kúu gobernador in̄i isla-ún, nání-de Publio. Te cháa-ún, n̄i kana-de ruu jíná'an-r̄i. Te n̄i ja'a núu-de ve'e-de n̄i kakendo man̄i-r̄i jín-de un̄i kivi.

⁸ Te táa Publio kátúu-dé nuu jito, kú'u-de jín kué'e kiji jín ñn kue'e kúun ch̄i-de. Te n̄i kivi Pablo ve'e cháa-ún. Te n̄i jikan ta'u-dé. Te n̄i cháa-de nda'a-dé sik̄i cháa-ún. Te n̄i nduva'a-ni cháa-ún.

⁹ Yuán-na, te suni sava-ga ñayivi kaku'u ñí isla-ún, n̄i jakoyo-i. Te n̄i kanduva'a-ni-i.

10 Te ñayivi-ún, ni kajatú'ún-i ruu jíná'an-ri, te ni kaja'a-i kua'a ndatíñu ni kakuta'u-ri. Te nuu ni kenda koyo-ri kua'an-ri, te ni kaja'a-i taká ndatíñu kánand'i-ri.

Ja ní jani Pablo tu'un ini ñuu Roma

11 Súan-ni onde nuu uní yoo, te ni kajika-ri kua'an-ri jín in barco ñuu Alejandria ja ní kanchaa nuu isla tiempo viko vjin. Te barco-ún, máa cháan ndiso in figura ñayivi Cástor jín Pólux.

12 Te ni jakoyo-ri ñuu Siracusa. Te yúan ni kakendoo-ri uni kivi.

13 Te yúan ni kenda koyo-ri kua'an-ri nduu nduu yundúcha. Te ni jakoyo-ri ñuu Regio. Te inga kivi ní kee tachí íchi sur, te inga kivi xián-ún, ni jakoyo-ri ñuu Puteoli.

14 Te yúan ni kani'in tá'an-ri jín sáva ñani. Te ni kaka'an nda'ú-de jín-ri ni kakendoo-ri jín-de in semana. Yúan-na te vása ní jakoyo-ri ñuu Roma.

15 Te ñani yúan a ni kani'in-dé tu'un ruu jíná'an-ri. Te ni kenda koyo-de, ni kakita'an-de ruu onde nuyá'u nání Apio jín ndénúni mesón. Te ni jini Pablo nuu-dé. Te ni nakuatá'ú-de nuu Dios. Te ni ndundéé ini-de.

16 Te nuu ní jakoyo-ri ñuu Roma, te ni ja'a capitán taká preso nuu cháa kakuñá'nu nuu ejército ñuu Roma. Ko ni ja'a-de tu'un kunchaa sin Pablo jín in soldado kukoto-ún-de.

17 Te nuu uní kivi te ni kana Pablo xini taká cháa kakuñá'nu nuu ñayivi judío ni kakutútú-de. Te ni ka'an Pablo jín-de: Ñani jíná'an-ró, ruu tú kuti naún ní sá'a-ri siki ñuu-yo ni siki táninu táa-yo. Ko onde ñuu Jerusalén ni kaja'a-i ruu nuu cháa ñuu Roma jíná'an-de. Te ni kachindee-de ruu vekaa.

18 Te cháa ñuu Roma, ni kaxndichí-de ruu. Te kákuni-de sía-de ruu núú, chí tú ni in kuachi ío siki-ri ja kuu-ri.

19 Ko tú ní játú'ún ñayivi judío. Yuán ní jikan-ri ja kí-ri nuu César. Ko na tú vai-ri ja ká'an-ri siki ñayivi ñuu-ri.

20 Ja yúan ní kana-ri xini-ro jíná'an-ró, náva'a ná kuni-ri nuu-ro te ka'an-ri jín-ró. Chí siki tú'un káñukuu ini ñayivi Israel kuu ja nú'ni-ri jín cadena yá'a. Achí-de.

21 Te ni kaka'an cháa-ún jín Pablo: Tú ni in carta ní cháa nuu-ri onde ñuu Judea ja kuni tu'un-ri róo. Te taká ñani ja ní chakoyo yá'a, tú kákastu'ún-de ni tú kaka'an-de ni in tu'un ñaa siki-ro.

22 Ko kuni so'o-ri tu'un ka'an-ro nú ndasa jáni ini-ro kákuni-ri. Chí siki tú'un yá'a a kájini-yo já taká ñayivi kaka'an ndiva'a-i. Achí-de.

23 Te ni teta'an Pablo in kivi. Te ni chakoyo kua'a-dé ve'e nuu ncháa Pablo. Te nuu cháa-ún ni jani ndaa-de tu'un ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te ndúkú-de skándija-de cháa-ún siki tú'un Jesús onde jín tú'un ká'an ley Moisés jín tutú cháa ni kajani tu'un Dios onde sáa. Te súan ni stá'an-de onde jañá'an te onde aini.

24 Te sava cháa-ún, ni kajatá'ú-de tu'un ni ka'an Pablo. Ko sava-ga-de, tú ní kákandija kuti-dé.

25 Te ni kastatá'an-de jín tá'an-de. Te nini kaja'an-de ni ka'an Pablo tu'un yá'a: Bueno ni ka'an Espiritu Santo jín tú'un Isaías, cháa ni jani tu'un Dios onde sáa, chi ni ka'an-de jín táa-ro ní sá'a-ya:

26 Kuá'an nuu ñayivi yá'a te kachi-ro kuni-i: Vasa kájini ná'in vá'a-ró, ko ma júku'un ini-ro. Te vasa kánde'é ndii-ro, ko ma kuni-ro.

27 Chí xaán ní kakuni'in ini ñayivi yá'a, te xaán ú'u kájini so'o-i. Te kájasu-i nduchi-í náva'a ma kuni-i jín ndúchi-í, te ma kuni ná'in-i jín só'o-i, te ma júku'un ini-i, te ma náxío káva ini-i, ja násáva'a-ri-i. Achí-ya.

²⁸ Ná kástu'ún-rí nuu-ro núsáá, chi tu'un nī tájí Dios I'á náma yóó, vina te ná tájí-yá tu'un yá'a ki'in nuu ñáyiví sīn naci6n, Te máa-i kuni ná'ín-i. Achí-de.

²⁹ Te nī jīnu nī ka'an-de tu'un yá'a. Te kája'an cháa judío kástátá'an xaan máa-de.

³⁰ Te nī kendoo Pablo nī ncháa-de uu kua ñn ve'e nī ki'in núu-de. Te nī jatá'ú-de taká ñáyiví ní jakoyo-i nuu-dé.

³¹ Te jáni-de tu'un ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Te bueno stá'an-de tu'un máa Jító'o-yo Jesucristo. Te tú ni ñn cháa ní jasú nuu-dé.

EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS ROMANOS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU ROMA

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí kúu Pablo, mozo Jesucristo, chi n̄i kana-ya xiní-rí kúu-r̄i apóstol nuu-yá, te n̄i teta'an-ya rúu ja káni-r̄i tu'un va'a Dios.

² Chi n̄i keyu'u-yá onde aná'án. Te súan n̄i kaka'an chaa n̄i kajani tu'un-ya, te yóso núu tutú ñi.

³ Tu'un Se'e-ya ká'an. Te yiki kúñu-ya ní kaku ch̄i tata David.

⁴ Te n̄i ka'an n̄i'in Dios ja Sé'e máá-yá kúu Jito'o-yo Jesucristo. Te yí'i fuerza jíin Espíritu Santo in̄i-ya, sik̄i ja ní nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁵ Te ja sik̄i sí'v̄i-yá, n̄i kani'in-rí tu'un luu ío in̄i-ya. Te kákuu-r̄i apóstol n̄i sá'a-ya, náva'a kuandatu ñayivi s̄in nación, te kandíja-i.

⁶ Suni onde róo, chi n̄i kana-ya xiní-ro náva'a ná kí'vi-ró ndá'a Jesucristo.

⁷ Chaa-r̄i tutu yá'a nuu táka róo ja káxiukú-ró iní ñuu Roma, chi kúnda'ú in̄i Dios róo. Te n̄i kana-ya xiní-ro ná ndúndoo-ró. Tu'un luu ío in̄i jíin tú'un kuaká'nu in̄i ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin ja kí nuu máá Jíto'o-yo Jesucristo, ná koo jíin-ró jíná'an-ró.

⁸ Xnáñúú-gá nuu Dios máá-rí, nákuatá'ú-rí ja sik̄i róo jíná'an-ró sá'a Jesucristo. Ch̄i ní ñúyivi jichá tu'un kua'an ja kákandíja-ró-yá.

⁹ Te Dios kúu testigo-r̄i, ch̄i nuu-yá jítíñu-r̄i jíin iní jíin añú-r̄i te jáni-r̄i tu'un va'a Se'e-ya. Te nene ká'an-r̄i ja'a-ro nú jikán ta'u-rí.

¹⁰ Ká'an nda'ú níni-rí jíin-yá, sanaa te nú kuní máá Dios, te ja va'a-r̄i nuu-ro vasté ñn vina-na.

¹¹ Ch̄i kúu in̄i-r̄i nde'é-rí nuu-ro jíná'an-ró, náva'a saka-rí yaku ta'u yí'i Espíritu nuu-ro, náva'a ná yija-ga in̄i-ro jíná'an-ró.

¹² Súan kuní-r̄i, náva'a ñn ká'nu-ni ná sándéé iní-yo, ch̄i róo jíin rúu kákandíja ká'nu-ni-yó.

¹³ Ñáni, kuní-r̄i ja ná júku'un in̄i-ro ja t̄iní jínu n̄i chaa in̄i-r̄i ja'a-r̄i nuu-ro, ko onde vina sáni-ga ndasú ichi-rí. Ch̄i kuní-r̄i kandíja sava-ró sá'a-r̄i, nátu'un n̄i sá'a-r̄i jíin sáva ñayivi s̄in nación.

¹⁴ Taú-r̄i kani-r̄i tu'un nuu ñayivi griego jíin núu ñayivi s̄in yu'u, nuu ñayivi ndíchí jíin núu ñayivi tú jiní kuti.

¹⁵ Ch̄i ruu, ja yúan kúu yach̄i in̄i-r̄i kani-r̄i tu'un va'a-ya núu róo tuku, ja káxiukú-ró iní ñuu Roma.

¹⁶ Ch̄i tú kúka nuu-rí sik̄i tú'un va'a, ch̄i fuerza Dios kúu, náva'a nani chaa nú kándíja-de te kaku-de sá'a, ñayivi judío xna'an-ga, te suni ñayivi griego.

¹⁷ Te jíin tú'un-ún jiní ndijin-yo ndasa ío ndoo in̄i Dios, te nú kándíja-yó te kendoo-yó súan. Te kandíja-ga-yo sá'a-ún. Nátu'un yóso núu tutú: Chaa ndaa, ch̄i sik̄i ja kándíja-de te kuchaku-de, áchí.

Ja kití in̄i Dios nuu kuáchi

¹⁸ Ch̄i onde ichi ándívi jiní ndijin-yo ja kití in̄i Dios jíto-ya táka tíñu ñáá kásá'a ñayivi ja tú káchiñú'ún-i-ya. Ch̄i jíin tíñu ñáá kásá'a-i te kájasu-i nuu tú'un ká'an ndaa.

19 Chi taká tu'un ja kájiní ñayivi ndasa káa Dios, suni a kájiní ndijin máa-i, chi máa Dios nī stá'an ndijin-ya nuu-í.

20 Onde kivi ní jukuiñi ñuyivi, te kúu jiní ndijin ñayivi ndasa káa tu'un sa'í Dios, ndasa yí'i fuerza-ya ní káni jín ndása I'a kúu máa-yá. Chi jín ndatíñu nī sa'a-ya kúu ja kájuku'un inī-i súan. Te ja yúan tú modo nama-i máa-i nuu kuáchi-i.

21 Chi nī kajini-i nuu Dios. Ko tú ní kánakana jaa-i-ya já kúu-ya Dios, ni tú ní kánakuatá'ú-i nuu-yá, chi sua nī kasáñáa-i máa-i jín tú'un káka'an-i. Te inī añú-i nī kutúun, nī ndasu.

22 Káka'an-i ja kákuu ndíchi-i, ko nī kanduu ñáa-i.

23 Te Dios ja má té'yu kuti-yá, ndí ncháa nuu kánchaa-ya. Ko nī kasía-i-ya nī kachiñú'ún-i muestra ndasa káa in chaa ja té'yu, ndasa kándaa tisaa, kiti kúun ndá'a jín koo.

24 Ja yúan ní sía Dios ñayivi-ún ja ná sa'a máa-i tiñu chá'an jín taká ja kini kákuñi inī añú-i, in modo ja kásachá'an-i tá'an-i kúu.

25 Te tu'un ndaa ká'an Dios nī kajasu ñayivi-ún, nī kivi koyo-i jín tú'un tú'ún nī kajatú'ún-i. Te nī kachiñú'ún-i taká ndatíñu nī sa'a-ya. Te súan nī kasá'a ñayivi-ún, lugar ja chíñú'ún-i máa I'a nī sa'a-ún, chi máa-yá ní káni kúu-ya I'a ij. Amén.

26 Ja yúan Dios nī sía-ya-í ja ná sa'a máa-i tiñu ja tú ío jínú'ún, chi onde ñasí'í, nī kasama-ña máa modo ja xín tiñu, te nī kivi-ña jín modo káñáa.

27 Suni súan chaa jíná'an-de, nī kasía-de máa modo ja xín tiñu jín ñasí'í. Te nī kandukijí-de nī kasá'a kuaxán-de jín tá'an yí-de. Te nī kasáñáa chaa jín cháa. Te inī yiki kúñu-de bueno nī kani'in-dé ta'u-dé sikí kuáchi nī kasá'a-de.

28 Chi máa-de tú ní kajatú'ún-de ja júku'un inī-de Dios, Ja yúan ní sía Dios chaa-ún ja ná kuñáa xini-dé jín já ná sa'a-de tiñu ja tú ío va'a.

29 Nī kútú ndí'i-de taká tiñu tú ká'io ndaa, kájika téné, kásáñáa, kákutóo iní, tú ká'io va'a, kándio iní, kája'ni ndíyi, kákanaa, káxndá'ú, kándukini,

30 kákutuku iní kájito tá'an, káka'an tú'ún sikí tá'an, kájito u'u-de Dios, káka'an ndíva'a, kásavixi máa, kásatéyí máa, kástúu costumbre káñáa, tú kájandatu nuu táa nuu náa,

31 tú kájuku'un kuti iní, tú kaskíkuu tu'un kándatu'ún, tú kákumani vá'a, tú káindatu núu, tú kákundá'ú iní tá'an.

32 Te chaa-ún, vasa a kájiní-de ndasa ká'an ley Dios, ja cháa kásá'a súan, ná kúu-de nú kuu-de, te nasu máni ja kásá'a-de-ún chi suni kajatú'ún-de chaa kásá'a súan.

2

Sikí já sándaq Dios tiñu-i

1 Núsáa te ja sikí yúan ma káku-ró vasa naún cháa kúu-ró já jikán-ro kuáchi, chi nī kuní-ro nákuñdii-ró sikí ingá chaa, ko sua nī nakuxndíi-ró sikí máa-ró. Chi róo suni súan sa'a-ró natu'un nákuñdii-ró sikí ingá chaa-ún.

2 Ko a kájiní-yo já ndóna Dios nakuxndíi ndija-ya sikí taká chaa kásá'a súan.

3 Te róo, chaa nákuñdii sikí taká chaa kásá'a súan, te suni súan sa'a máa-ró, te jáni iní-ro já káku-ró núu Dios kivi sándaq-ya náún.

4 Xí sá'já a iní-ro já vá'a xaan iní-ya jín-ró, te paciencia iní-ya, te tú yachi kití iní-ya núu-ro. Tú júku'un iní-ro já tú'un va'a iní-ya-ún nakani iní-ro sa'a náún.

5 Ko sikí já ní'in iní-ro jín sikí já tú nakani iní añú-ro kúu ja kayá-ga-ro tú'un kití iní-ya sikí-ro já kúu kivi kití iní-ya, chi kenda ndijin kivi sándaq va'a Dios jín ñayivi.

6 Ch̄i máá-yá, ch̄a'u-ya ná ñn ná ñn ch̄aa ndasa tiñu kásá'a máá-de.

7 Ko nuu cháa kásá'a ndi'i tiñu va'a, já'a-ya tú'un ja ná kúchaku-de ní káni, ch̄i kándúkú-de tu'un luu tu'un jíñú'ún, jíñ tú'un ja má kúu kuti-dé jíñ.

8 Te kití xaan iní-ya te jíto u'u-ya cháa kákanaá, ch̄i kásáni'in iní-de nuu tú'un ká'an ndaa, te kájandatu-de nuu tú'un yákuá yó'o.

9 Te tundó'o u'u xaan já'a-ya sikí táká ñayivi kásá'a tiñu ñáá, xnáñúú-gá nuu ñayivi judío te suni súan nuu ñayivi griego.

10 Ko sikí táká ñayivi kásá'a máni tiñu va'a, já'a-ya tú'un luu, tu'un jíñú'ún, jíñ tú'un kuaká'nu iní.

11 Ch̄i Dios tú ncháa nuu-ní-ya ñn ñn ñayivi.

12 Chi taká ch̄aa ja ní kásá'a kuachi, vasa tú káyí'i-de ch̄i ley, suni tú níni ley te naa-dé. Ko taká ch̄aa ni kásá'a kuachi ja á káyí'i-de ch̄i ley, suni jíñ ley kundaá tiñu-de.

13 Ch̄i nasu cháa kájiní so'o tu'un ká'an ley kúu ja ká'io ndaa nuu Dios, chi ch̄aa káskíkuu tu'un ká'an ley kúu ja ká'io ndaa nuu-ya.

14 Chi ch̄aa s̄in nacióñ ja tú káñava'a-de ley ja á yóso, ko kásá'a-de súan-ni taká tiñu yí'i nuu ley. Chi ch̄aa-ún, vasa tú káñava'a-de ley, ko máá-de kákuu-de ley kájatíñu máá-de.

15 Ja yúan jiní-yo já tú'un tá'ú ley ch̄i yóso iní añú-de. Te añú-de kúu testigo-de. Te tu'un kájani iní-de kájikāñ kuachi sikí-dé, xí sánaa ká'an ja tú naún kuachi ndíso-de.

16 Súan sá'a-de kiví sándaa Dios sikí táká tiñu sa'í kásá'a ñayivi. Te jíñ Jesucristo sándaa-ya jíñ tú'un va'a ká'an-ri.

Káyí'i judío nda'a kuachi

17 Te nú róó, ch̄aa judío nání-ró, te jíñ ley kándii ni'in-ró, te sátéyíí-ró máá-ró ká'an-ro já chíñú'ún-ró Dios,

18 te nú jiní-ro ndasa játa'an iní-ya, te nú játú'ún-ró tú'un jíñú'ún, te nú ni kutú'a-ró jíñ ley,

19 te nú jáni ndija iní-ro já máá-ró kúu ch̄aa yóxnúú núu cháa kuáá, nú máá-ró kúu ñu'un stúun nuu ñayivi ká'jin ñuñáa,

20 nú máá-ró kúu ch̄aa stá'an nuu ñayivi tú kájiní kuti, nú máá-ró kúu maestro s̄uchí lúli, te nú súan jáni iní-ro, ch̄i jíñ máá ley te ñáva'a-ró íchi ndasa júku'un iní-i jíñ tú'un ká'an ndaa,

21 te nú róó súan stá'an-ro núu ingá ch̄aa, naja tú stá'an-ro núu máá-ró núsáá. Te nú róó súan jáni-ró tú'un ja má kúu sákuí'ná-yó, te naja sákuí'ná-ró núsáá.

22 Róó, ch̄i ká'an-ro já má kúu kusíki ncháa tá'an-yó, te naja ísíki ncháa tá'an-ró núsáá. Róó, ch̄i ká'an-ro já kúkini iní-ro jíto-ró ndosó, te naja sákuí'ná-ró ndatíñu ío iní ve'e ij núsáá.

23 Róó, ch̄i sátéyíí-ró máá-ró jíñ ley, te naja kúka nuu Dios sá'a-ró sikí já tú jándatu-ro núu ley núsáá.

24 Chi ch̄aa s̄in nacióñ, máni káka'an ndiva'a-de sikí Dios ja kuáchi róó jíná'an-ró, nátu'un yóso núu tutú.

25 Ch̄i nú skíkuu-ró tú'un ká'an ley, yúan-na te ni'in tíñu ndija ja ní xití ndúu-ro. Ko nú tú jándatu-ro tú'un ká'an ley, yúan-na te ja ní xití ndúu-ro-ún kúu nátu'un túu-ni ní xití ndúu-ro.

26 Ja yúan, ñn ch̄aa ja tú ní xití ndúu, nú skíkuu-de taká tiñu tá'ú ley, te vasa tú ní xití ndúu-de, te tú nduu-de nátu'un ja ní xití ndúu náún.

27 Te chaa yúan ja máá jándáa chaa tú ní xití ndúu kúu-de, ko nú skíkuu va'a-de tu'un ká'an ley, yúan-na te kuu nakuxndí-de sikí-ro, chí tú jándatu-ro tú'un ká'an ley vasa ñáva'a-ro tutú, te ni xití ndúu-ro.

28 Chí judío máá jándáa ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí kúu. Ni ja ní xití ndúu ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí yíki kúñu kúu.

29 Chí judío ndija kúu ja káa súan onde ichi iní. Te ja ní xití ndúu ndija, kúu ja káa súan onde iní, onde añú, chí nasu cuenta tutu kúu, te nasu ñáyivi kájatú'un cháa-ún, chí Dios.

3

1 Ndénu ní'in tíñu-ga chaa judío núsáa. Te ndénu játíñu ja xití ndúu núsáa.

2 Xaan vá'a ní'in tíñu vii. Te ja xnañúú, chí iní nda'a máa-de ni kivi tu'un Dios ni sá'a-ya.

3 Tú naún sá'a vasa sava-de tú ní kákandíja. Te kuachi ja tú ní kákandíja-ún, te ni skíkuu sáni Dios tu'un máa-ya naún.

4 Túu, chí sua ká'an ndaa Dios, vasa máni káxndá'ú taká chaa natu'un yóso núu tutú: Náva'a ná kéndoo ndaa-ní jín taká tu'un ká'an-ní, te kundéé-ní nú káxndichí-de ní, áchí.

5 Te nú kenda ndijin-ga tu'un ndaa Dios sá'a kuachi-yó, te ndasa ka'an-yo núsáa. Kándij yo'o Dios ja súan xndó'o-ya yóo naún. Aa, natu'un káka'an chaa yúkú, ká'an-ri nú súan.

6 Ma kúu kuti. Chí nú súan te ndasa sánda Dios kuachi ñáyivi núsáa.

7 Te nú kenda luu-ga tu'un ndaa Dios sá'a tu'un tú'ún máa-rí, te naja ní'in ná'in-rí kuachi núsáa, áchí-i.

8 Vatu-ni sá'a-yó tíñu ñáa náva'a kenda tíñu va'a naún. Chí sava ñáyivi káka'an ndiva'a-i sikí-yo já súan káka'an-yo. Bueno ta'nu ndatu máa-i nú súan.

Ndivii ñáyivi káy'i-i nda'a kuáchi

9 Naun. Va'a-ga yóo, chaa judío, vása cháa-ún naún. Túu. Chí a ni ka'an-ri ja taká ñáyivi vasa judío vasa griego káy'i-i nda'a kuáchi.

10 Natu'un yóso núu tutú: Tú kuti ñáyivi ndaa ío, ni vásté ñin-i.

11 Tú kuti ñáyivi júku'un iní ío, ni tú kuti ñáyivi nándúkú Dios ío.

12 Taká-i, ni kákusin-i kája'an-i, ñin-na ni kativi sáni-i. Tú kuti ñáyivi sá'a tíñu va'a ío, ni vásté ñin máa tú'ún-i.

13 Yau ndiyi ja núña kúu yoo sukun-í. Te jín yaa-í jakín-i tu'un xndá'ú. Te nducha kuíñi-tí yí'i yu'u-í.

14 Ni chítu iní yu'u-í, ñú'un tu'un tásí jín tú'un tíxín.

15 Xaan yachí ja'a-í káskáka-i niñi.

16 Sikí íchi ká'jin-i, yúan kii tundó'o naa sáva-ga-i.

17 Te ichi ío tu'un vindáa vinené tú kájiní kuti máa-i.

18 Tú kájiní-i kuandatu-i nuu Dios. Achí.

19 Ko kájiní-yo já taká tu'un ká'an ley, ká'an jín máa cháa káy'i nda'a ley, náva'a ná kasú taká ñáyivi yú'u-í, te sikí ní ñáyivi ná nákuxndí Dios.

20 Chí jín sikí taká tíñu tá'ú ley, ni ñin ñáyivi ma kéndoo ndaa-i nuu-ya. Chí ley sá'a ja jiní-yo núu kuáchi.

Naún modo kéndoo ndaa ñáyivi

21 Ko vina a ni kenda ndijin tu'un ndaa Dios, ko nasu jín ley. Chí testigo sikí tu'un-ún kákuu máa ley jín cháa ni kajani tu'un Dios onde sáa.

22 Te tu'un-ún kúu ja nú kándíja-yó Jesucristo te kéndoo ndaa-yo sá'a Dios nuu taká-i ja kákandíja-i nuu-ya. Chí ñin núu-ni ká'io taká-i.

²³ Chi taká-i kásá'a-i kuachi. Te ja yúan tú kákundéé-i skíkuu-i tu'un luu Dios.

²⁴ Sikí já tú'un luu ío iní-ya kúu ja ní ja'a sáni-ya tú'un nì kàkendoo ndaa-i, te nì nakuaan Cristo Jesús ñayivi-ún.

²⁵ Te nì kenda Jesús nì sá'a Dios, náva'a kuanchaa I'a-ún kuachi-yó jín níní-yá, te nú kándíja-yó nú-yá. Náva'a ná kuní-yo ja I'a ndaa kúu-ya. Chì jín paciencia te tú ní ndóna Dios sikí kuáchi nì kasá'a ñayivi sáá.

²⁶ Súan nì sá'a-ya náva'a ná kuní-yo vína ja I'a ndaa kúu máa-yá jín já ná kéndoo ndaa ñayivi nú kándíja-i nuu Jesús sá'a Dios.

²⁷ Ndéchi kuá'an tu'un sátéyí-i máa-i núsáá. A nì kenda kua'an. Ndé jín ley. Jín ley ja tá'ú tiñu ndasa sá'a-yó náún. Túu, chì jín ley sikí tú'un kándíja-yó.

²⁸ Ja yúan jiní-yo já kéndoo ndaa ñn chaa jín tú'un kándíja-de, nasu jín tú'un skíkuu-de ja ká'an ley.

²⁹ Te máá ñn nuu ñayivi judío kúu-ya Dios náún. Nasu súni kúu-ya Dios nuu ñayivi sñn nación náún. Jandaa chì suni Dios kúu-ya nú ñayivi sñn nación.

³⁰ Chì Dios, máá ñn-ni-ya ío. Te máá I'a-ún, skéndoo ndaa-ya ñayivi ní xití ndúu, sikí já kándíja-i, jín ñayivi tú ní xití ndúu suni jín tú'un kandíja-i.

³¹ Te a nì stíví-yó ley jín tú'un kákandíja-yó náún. Ma kúu kuti, chì sua skíkuu-ga-yo.

4

Tu'un nì kandíja Abraham

¹ Ndasa káka'an-ri sikí ndíyi tatá núu sáká-yó Abraham, chi chii máa-de nì kakaku-yó.

² Chì nú ní kéndoo ndaa Abraham sikí taká tiñu sá'a-de, ío modo sátéyí-de máa-de núu, ko nasu núu Dios.

³ Chì ndasa ká'an tutu ii: Nì kandíja Abraham nuu Dios, te nì chí'i-ya cuenta-de ja á nì kéndoo ndaa-de, áchí.

⁴ Ko nuu ñayivi sátiñu, nasu ñn favor sá'a-yó jín-i ja kuá'a-yó kúta'u-í. Chì tiñu nì sá'a-i, yúan chá'u-yó-i.

⁵ Ko nú kándíja ñn ñayivi, vasa tú sátiñu-i, chí'i-ya cuenta ja á nì kéndoo ndaa máa-i, chí nì kandíja-i nuu máa-yá ja kúu skéndoo ndaa-ya ñayivi chá'an-ga kuandatu va'a nuu-yá.

⁶ Te nú nì chí'i Dios cuenta ñn chaa ja á nì kéndoo ndaa-de, vasa tú ní sátiñu-de, ná kéndoo ndatu-de, áchí David súan:

⁷ Xáán ndatu kéndoo ñayivi já á nì sá'a-ya tóká'nu iní nuu taká tiñu ñáá nì kasá'a-i, te nì jasú-ya sikí kuáchi-i.

⁸ Xáán ndatu kéndoo ñn chaa ja tú ndenda kuachi-de sikí-dé, sá'a máá Tatá Dios, áchí David.

⁹ Nuú máá ñn ñayivi xití ndúu kúu tu'un ndatu yá'a náún, xí súni kúu nuu ñayivi tú xití ndúu náún. Chì káka'an-yo já ní kandíja Abraham te ja yúan nì chí'i-ya cuenta-de ja á nì kéndoo ndaa-de.

¹⁰ Ndasa nì chí'i-ya cuenta-de núsáá. Onde ná té xití ndúu-ga-de xí já á nì xití ndúu-de náún. Nasu já á nì xití ndúu-de kúu, chì onde ná té xití ndúu-ga-de.

¹¹ Te onde ná té xití ndúu-ga Abraham, te nì tá'ú-yá tiñu ja ná xití ndúu-de máa-de. Jñan ní kuu ñn tunj xí ñn sello, ja ní kandíja-de, te ja yúan a nì skéndoo ndaa-ya-dé. Súan nì sá'a-ya, náva'a ná kúu máa-de táa nuu taká ñayivi kákandíja, náva'a ná chí'i-ya cuenta-i ja á nì kàkendoo ndaa-i vasa tú ní káxití ndúu-i.

12 Te suni kuu-de táa nuu ñáyivi ní kaxiti ndúu, ko nasu núu ñáyivi já nían ni kaxiti ndúu, chi suni ká'in-i ichi ndíyi táa-yo Abraham. Te kákandíja-i nátu'un ni kandíja máa-de onde ná té xiti ndúu-ga-de núu.

13 Chi nasu sikí ley ní keyu'u-yá, ja Abraham xí ñáyivi kákuu tata-de ni'in tá'u ní ñáyivi. Chi sua sikí já kéndoo ndaa-i sá'a tu'un kándíja-i kúu ja ní keyu'u-yá.

14 Chi nú chaa káy'i chi ley kákuu chaa xín tá'u, te kákandíja sáni-yó núsáa. Te tu'un ni keyu'u-yá naa núu.

15 Chi kití ini-ya núu-í sá'a ley. Ko nuu tú ley ío, tú naún tu'un stíví tíñu ío.

16 Ja yúan, cuenta tu'un kándíja-yó kúu ja kéndoo ndaa-yo, náv'a ná kóo-ún jín tú'un ío luu ini máa-yá, te náv'a ná kéndoo seguro tu'un ni keyu'u-yá nuu táka tata-de. Ko nasu núu máa ñin ñáyivi káy'i nda'a ley kúu, chi suni nuu ñáyivi kákandíja nátu'un ni kandíja Abraham. Chi chaa-ún kúu táa taká yóo jíná'an-yó, jito nuu máa-yá.

17 Nátu'un yóso núu tutú: Róo kuu táa nuu kuá'a xaán nación ni sá'a-ri, áchí. Te nuu máa-yá ni kandíja-de. Te máa-yá kúu I'a náschaku taká ndíyi, te kána-ya xíní taká ndatíñu ja té koo-ga, te vai jáa-ni.

18 Te máa Abraham, vasa tú ñúkuu ini-de núu, ko ni ñukuu ini-de. Chi ni kandíja-de ja jáa-de kuu-de táa nuu kuá'a xaán ñúu, nátu'un ni ka'an-ya jín-de: Súan ndea tata-ro. Achí-ya.

19 Te ni'in ni kandíja-de. Tú ní kuítá-de, ni tú ní sá'a-de cuenta ja á kuayii-de, chi a yani koo-de ñin ciento kuia. Ni tú ní sá'a-de cuenta ja ní ichi chi Sara.

20 Suni súan jín tú'un ni keyu'u Dios, tú ní jáni sikí ini-de ja má kándíja-de núu, chi sua ni kandíja ni'in-ga-de. Te ni nakana jaa-ga-de Dios.

21 Te seguro xaán ní kandíja-de ja kúu skíkuu Dios tu'un ni keyu'u-yá.

22 Ja yúan ní chi'i-ya cuenta-de ja á ni kendo ndaa-de.

23 Te nasu máa ñin sikí Abraham yóso tutú ja súan ni chi'i-ya cuenta-de.

24 Chi suni yóso já sikí yóo, ja ná chí'i-ya cuenta yóo, ñáyivi kákandíja nuu máa Dios ja ní naschakú-ya Jító'o-yo Jesús.

25 Chi Jesús ni ji'i-ya já sikí kuáchi-yó. Te ni nachaku-ya náv'a ná kéndoo ndaa-yo.

5

Sikí tá'u ní'in ñáyivi kákendoo ndaa

1 A ni kákendoo ndaa-yo jín tú'un kákandíja-yó núsáa. Te ja yúan, tú kájito u'u tá'an-yó jín Dios ni sá'a Jító'o-yo Jesucristo.

2 Chi ja sikí I'a-ún kákandíja-yó, te núña ichi kivi-yó jín tú'un luu ío ini-ya yá'a. Chi sikí yá'a ká'in ni'in-yó te kusii iní-yo. Chi káñukuu ini-yo kivi-yó núu ndíi ncháa kánchaa Dios.

3 Te nasu máa ñin sikí tíñu yá'a, chi suni kúsii iní-yo sikí já kájito-yó túndó'o. Chi a kájiní-yo já túndó'o sá'a ja ío paciencia ini-yo.

4 Te pacienkcia-ún yija-yó sá'a. Te ja ní yija-yó-ún, sá'a ja ñúkuu ini-yo.

5 Te tu'un ñúkuu ini-ún, tú kúka nuu-yo sá'a, chi tu'un ni kundá'ú ini Dios yóo, ni jichá nuu kua'an ini añú-yo ní sá'a Espíritu Santo ja ní ja'a-ya núu-yo.

6 Chi onde ná tú kúu nama-yó máa-yó núu, te máa mí'in kivi te ni ji'i Cristo ja sikí ñáyivi ñáa.

7 Chi fuerza-ni kuu kuu ndija ñin chaa sikí ñin chaa jika ndaa. Ko sanaa te chundéé iní ñin chaa kuu-de ja'a ñin chaa va'a.

8 Ko Dios, stá'an-ya núu-yo ndasa kundá'ú ini-ya yóo, chi nini kándiso-yó kuáchi te ni ji'i Cristo ja'a yóo.

⁹ Vina a ni kakendoo ndaa-yo ni sá'a niñi-yá. Núsáá te ví'í-gá kaku-yó núu tú'un kití iní Dios sá'a-ya.

¹⁰ Chì nú kájito u'u-yo-yá sáá, te ni naketá'an-yó jíin Dios ni sá'a ja ní jì'ì Se'e-ya, te ja súan, a ni naketá'an-yó jíin-yá, núsáá te ví'í-gá kaku-yó vína ja súan chakú-ya.

¹¹ Te nasu níni máá súan-ni, chì suni kákusiì iní-yo núu Dios sá'a Jito'o-yo Jesucristo. Chi ja sikí I'a-ún, te ni naketá'an-yó jíin Dios vina.

Ja ní kenda kue'e kuu-yo

¹² Ja yúán, suni súan nátu'un ni kivi kuachi iní ñuyivi ní sá'a máá tú'ún-ni cháa. Te sikí kuáchi-ún, te ni kivi kue'e kuu-yo. Te súan ni jichá kue'e kuu-yo-ún, nuú táká ñayivi, chi taká-i ni kasá'a-i kuachi.

¹³ Chì onde ná té koo-ga ley, te ni jo kuachi iní ñuyivi. Ko tú chí'i-ya cuenta nuu túu máá ley.

¹⁴ Kue'e kuu-yo-ún, ni tá'ú tíñu onde kivi ní kii Adam, te onde kivi ní kenda Moisés, vasa onde sikí ñayivi já tú ní kasá'a-i kuachi modo ni stivi Adam tíñu. Chi cháa-ún ni kuu muestra I'a cháa.

Ja ní kenda tu'un kuchaku-yo

¹⁵ Ko ta'u já ní ja'a-ya, nasu ní kii nátu'un máá kuáchi-ún. Chì nú sikí tíñu ni stivi máá tú'ún-ni cháa onde sáá, te ni kaji'i kua'a ñayivi ní sá'a, núsáá te ví'í-gá sá'a tu'un luu ío iní Dios jíin tá'u lúu já'a máá tú'ún-ni cháa Jesucristo, ni kajichá nuu nuu kuá'a-í.

¹⁶ Te sijn sá'a kuachi máá tú'ún-ni cháa-ún, te sijn sá'a ta'u-yá. Chì sikí kuáchi máá tú'ún-ni cháa-ún te ni nakuxndí-ya-í ja tá'nu ndatu-í. Ko jíin tá'u-ún, te kii tu'un ja kendo ndaa-i, vasa kua'a-í ni kastivi-í tíñu.

¹⁷ Te nú máá tú'ún-ni cháa-ún ni stivi tíñu, te ja yúán ní tá'ú tíñu kue'e kuu-yo ní sá'a máá tú'ún-ni cháa-ún, núsáá te ví'í-gá ná tá'ú tíñu ñayivi kúchaku, sá'a máá tú'ún-ni cháa Jesucristo. Chì ni'in vá'a-i máá tú'un luu ío iní-ya, te suni ni'in-í ta'u já kendo ndaa-i.

¹⁸ Núsáá te nátu'un ni nakuxndí-ya sikí táká cháa, chi ni stivi máá tú'ún-ni cháa-ún tíñu, suni súan máá tú'ún-ni cháa ni sá'a tíñu ndaa, ja yúán te kaku taká cháa te kuchaku-de.

¹⁹ Chì nátu'un tú ní jándatu máá tú'ún-ni cháa, te kua'a xáan cháa ni kivi koyo chíi kuachi ni sá'a-de. Suni súan ni jándatu máá tú'ún-ni cháa, te kua'a xáan cháa kendo ndaa sá'a-ya.

²⁰ Ko ley, ni cháa náva'a ná ndea-ga kuachi, ko nuu ní ndea-ga kuachi, te ni ndea-ga tu'un luu ío iní-ya.

²¹ Chì nátu'un ni tá'ú tíñu kuachi ja koo kue'e kuu-yo, suni súan ná tá'ú tíñu tu'un luu ío iní-ya jíin tíñu ndaa náva'a kuchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Jesucristo.

6

Ja tuká chakú-yo chíi kuachi

¹ Ndasá ka'an-yo núsáá. Kuku-ni-yó jíin kuáchi náva'a ná kuá'nu-ga tu'un luu ío iní-ya náún.

² Ma kúu kuti, chí yóo ni kaji'i-yo, ni kakenda-yó chíi kuachi. Te naja káka kuu-ga-yo jíin kuáchi núsáá.

³ Á tú kájuku'un iní-ro já táká yóo ja ní kajanducha-yo chíi Cristo Jesús, suni ni kajanducha-yo chíi tu'un ni jì'i-ya.

⁴ Chi n̄ kayuji ta'an-yo jíin-yá ja ní ji'i-ya, chi n̄ kajanducha-yo chí tu'un n̄ ji'i-ya. Te n̄ nachaku Cristo ma'ñú ndíyi n̄ sá'a tu'un luu máá Táa-ya, náva'a yóó, suni súan kuu kaka kuu jáá-yó.

⁵ Chi nú ñn núú-ni n̄ kanduu-yó jíin-yá jíin nátu'un n̄ ji'i-ya, suni súan nduu-yó jíin-yá jíin nátu'un n̄ nachaku-ya.

⁶ Tu'un yá'a a kájin̄i-yo, chí cháa tú'ú já kándeé in̄i-yo, ñn núú-ni n̄ ji'i-de jiká cruz jíin máá Cristo, náva'a ná náa yíki kúñu ja ndiso kuachi, náva'a ma kuatíñu sáni-ga-yo núu kuáchi.

⁷ Chi cháa ja á n̄ ji'i, a n̄ kenda-de in̄i nda'a kuáchi.

⁸ Te nú n̄ ji'i-yo jíin Cristo, a kákandíja-yó já súni súan nachaku-yo jíin-yá.

⁹ Chi a kájin̄i-yo já Cristo n̄ nachaku-ya ma'ñú ndíyi, te ma kúu kuti-gá-ya. Chi kue'e kuu-yo, tuká ñn so'o-ya.

¹⁰ Te ja súan n̄ ji'i-ya chí kuachi, n̄ ji'i-ya ñn jínu-ni. Ko ja vína chakú-ya, chí Dios chakú-ya.

¹¹ Suni súan róó jíná'an-ró, ná sá'a-ró cuenta ja á n̄ kaji'i ndija-ró chí kuachi, ko a káichaku-ro chí Dios n̄ sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

Ja tuká ñn kuachi so'o-yó

¹² Núsáa te ma kuá'a-ró tú'un ja tá'ú tíñu-ga kuachi nuu yíki kúñu-ró já kúu. Chi kuní kuachi-ún ja kuándatu-ro núu sá'a-ró táká tíñu ndío in̄i yíki kúñu-ró.

¹³ Ni ma sokó-ro táká pedazo yíki kúñu-ró núu kuáchi ja sá'a tíñu ñáá, chí sua sá'a-ró cuenta ja ní kanachaku-ro ma'ñú ndíyi, te ná kuá'a-ró máá-ró núu Dios. Te taká pedazo yíki kúñu-ró ná kuá'a-ró núu-yá ja sá'a-ya tíñu ndaa jíin.

¹⁴ Chi kuachi, ma kúu tá'ú-ga tíñu nuu-ro, chí tuká káy'i-ró ndá'a ley, chí sua káy'i-ró ndá'a tú'un luu ío in̄i-ya.

¹⁵ Ndasa kuu núsáa, kukuu-yó sá'a-yó kuáchi, chí tuká káy'i-yó ndá'a ley, chí sua káy'i-yó ndá'a tú'un luu ío in̄i-ya náún. Ma kúu kuti.

¹⁶ Á tú kájin̄i-ro já nú káandatu-ro núu ñn cháa, mozo-de kakuu-ró, chí n̄ kaja'a-ró máá-ró núu-dé náva'a kuu-ró mozo-de kuandatu-ro núu-dé. Suni súan nú kuandatu-ro núu kuáchi, te kuu-ro. Xí nú kuandatu-ro núu-yá, te kendoo ndaa-ro.

¹⁷ Ko ná kúta'u-yo núu Dios, chí vasa n̄ kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko vína chí onde jíin in̄i jíin añú-ro ní kajandatu-ro núu tú'un, ná modo n̄ kajatá'ú-ró.

¹⁸ Te vína a n̄ kenda koyo-ró in̄i nda'a kuáchi. Te n̄ kanduu-ró mozo nuu táká tíñu ndaa.

¹⁹ Nátu'un káka'an ñayivi yúkú, súan ká'an-ri jíin-ró. Chí tú yachi xini-ro. Chí nátu'un sáa, n̄ ja'a-ró táká pedazo yíki kúñu-ró núu tíñu chá'an jíin núu tíñu ñáá ja ní kaa ñáá-ga sá'a, suni súan vína ná kuá'a-ró táká pedazo yíki kúñu-ró núu tíñu ndaa, náva'a kenda tíñu ndoo.

²⁰ Chi ná n̄ kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko sikí tíñu ndaa tú ní kakuu-ró mozo.

²¹ Náún ní ja'a taká tíñu-ún nuu-ro, chí vína kákuka nuu-ro sá'a-ún. Chí nú kukuu-yó jíin-ún te kuu-yo.

²² Ko vína a n̄ kenda koyo-ró in̄i nda'a kuáchi. Te n̄ kanduu-ró mozo Dios. Te a n̄ kandundoo-ró ní sá'a-ya, te onde sandí'i-na te kuchaku-ro ní káni.

²³ Chi ya'u-yó já kuá'a kuachi nuu-yo kúu ja kúu-yo. Ko ñn ta'u-yo já kuá'a Dios nuu-yo kúu ja kúchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

7

Modo ja ñn ley so'o ñayivi

¹ Ñáñi, xí tú kájuku'un iní-ro já tñn ley so'o ñn cháa nú nini chakú-de náún. Ká'an-ri jín cháa kájiní ndasa ká'an ley.

² Chì ña'an ní tãnda'a, yí'i-ña ndá'a yíi-ñá sá'a ley, ko nú a ñi jì'i yii-ñá, a ñi kenda-ña chí ley cuenta yii-ñá.

³ Já yúán, nú chakú yii-ñá, te ketá'an-ña jín ingá cháa, te kunání-ña ñá'an ísíki ncháa yii nú súan. Ko nú a ñi jì'i yii-ñá, a ñi kenda-ña chí ley-ún. Te vasa ná ketá'an-ña jín ingá cháa, nasu ísíki ncháa-ña yíi-ñá.

⁴ Suni súan róo jíná'an-ró, ñáñi máni, a ñi kaji'i-ro núu ley já súan ñi jì'i yiki kúñu Cristo, náva'a ná náketá'an-ró jín ingá, já kúu máa I'a já ní nachaku ma'ñú ndíyi, náva'a kuu sá'a-yó táká tiñu va'a kuní Dios.

⁵ Chì ná ñi kajika-yó jín modo kákuu iní ñayivi, te ñi ndukanda taká já ndío iní-yo jín kuáchi ñi sá'a ley. Te ñi kasátiñu-ún iní pedazo yiki kúñu-yó, te ñi sá'a taká tiñu já kúu-yo jín núú.

⁶ Ko vina ñi kenda koyo-yó iní nda'a ley, te ñi kaji'i-yo núu já jasú-yó-ún. Te já yúán kájatíñu jáá-yó jín máa Espíritu, nasu jín tutú aná'án.

⁷ Ndasa ka'an-yo núsáa, ley kúu kuáchi náún. Ma kúu kuti. Ko já máa-rí, ma kuní-ri já ío kuáchi nú tú ley núú. Te suni ma kuní-ri já ío tu'un ndío iní nú tú ní ká'an ley jín-rí: Ma ndío iní-ro, áchí.

⁸ Te jín ley ñi jikín nuu kuáchi jín-rí, te ñi skí iní-ri ñi ndio iní-ri taká tiñu kuní. Chì nú tú ley, te a ñi jì'i kuáchi nú súan.

⁹ Te ruu, tú ní jiní-ri ley, te ñi ichaku-ri sáa. Ko nuu ní cháa tu'un tá'ú tíñu, yúan-na te ñi nachaku kuáchi, te ruu ñi jì'i-ri.

¹⁰ Te ley chì kuchaku-yo jín núú, ko ñi jiní-ri já kuní kuu-ri jín.

¹¹ Te jín tú'un tá'ú tíñu, ñi jikín nuu kuáchi jín-rí, te ñi xndá'ú ruu, te ñi ja'ni rúu.

¹² Já yúán ío ndoo ndija máa ley. Te tu'un tá'ú tíñu, suni ío ndoo, ío va'a, te ío ndaa.

Ndasa kájatá'an ley yúku jín ley máa-yá

¹³ Te já ío va'a yúan, ñi ja'ni rúu náún. Túu, chì sua máa kuáchi, jín máa ley já ío va'a ñi ja'ni rúu, náva'a ná kuní-yo já kuáchi ndíso ndija kuáchi, te kaa xaan-gá kuáchi síki kuáchi sá'a tu'un tá'ú tíñu.

¹⁴ Chì kájiní-yo já ley jíka cuenta Espíritu, ko ruu, chì cháa yúku kúu-ri. Te ñi jaan kuáchi ruu, te jándatu-ri nuu.

¹⁵ Chì tiñu sá'a-ri, tú júku'un iní-ri jín, ni tú sá'a-ri já kuní-ri, chì sasua sá'a-ri já kití iní-ri jíto-ri-ún.

¹⁶ Te nú sá'a-ri já tú kuní-ri-ún, yúan-na te já tú'ún-rí já ío va'a ley.

¹⁷ Já yúán, vina nasu rúu kúu já sá'a tiñu-ún, chì kuáchi já ncháa iní-ri kúu já sá'a.

¹⁸ Te a jiní-ri já iní-ri, já kuní ka'an iní añú máa-rí, tú ncháa tiñu va'a, chì kúu iní-ri sá'a-ri tiñu va'a, ko tú kúndéé-rí sá'a-ri.

¹⁹ Chì tú sá'a-ri tiñu va'a já kúu iní-ri sá'a-ri, ko tiñu ñáa já tú kuní-ri sá'a-ri-ún, sa yúan sá'a-ri.

²⁰ Te nú sá'a-ri tiñu já tú játa'an iní-ri, nasu rúu sá'a yúan, chì kuáchi já ncháa iní-ri kúu já sá'a.

²¹ Jiní-ri ingá ley yá'a núsáa: Vasa kúu iní-ri sá'a-ri tiñu va'a, sasua ncháa tiñu ñáa iní-ri.

²² Chì kúsí iní-ri jín ley Dios onde jín iní jín añú-ri.

²³ Ko jiní-ri nuu ingá ley já jíka iní taká pedazo yiki kúñu-ri, kájatá'an jín ley já jíka jín já jini tuní-ri, te nátu'un preso skívi ruu iní nda'a ley ndíso kuáchi já ncháa iní pedazo yiki kúñu-ri.

²⁴ Naka ndá'ú chaa kúu-ri. Ndéja náma ruu chii modo máá-rí yá'a ja kúu núsáá.

²⁵ Ná kúta'u-rí nuu Dios sá'a máá Jító'o-yo Jesucristo. Núsáá te játiñu-ri nuu ley Dios jíin já jiní tuní-ri, ko nuu ley kuachi, chi jíin modo máá-rí játiñu-ri.

8

Modo jika-yó jíin máá Espiritu

¹ Núsáá te vina ma nákuɔndíi kuti-yá siki ñayivi káy'i nda'a Cristo, chi tuká kájika-i nátu'un kuní modo máá-i, chi sua kájika-i nátu'un kuní máá Espiritu.

² Chi ley ja ká'an Espiritu, onde jíin Cristo Jesús sá'a ja chakú-yo. Yuán ní nama ruu ini nda'a ley ja ndiso kuachi jíin já ndiso kue'e kuu-yo.

³ Chi tiñu ja tú ní kúu sá'a ley siki já vítá ini ñayivi, te ni sá'a Dios, chi ni táji-yá se'e-ya ní kii nátu'un kánda máá-yó, náva'a kundiso-ya kuachi. Te ni nakuxndíi-ya siki kuachi ja ndiso ñayivi.

⁴ Náva'a ná skikuu-yó táká tiñu tá'ú ley sá'a-ya, jíin yóo ja tú kájika-yó nátu'un kuní máá modo ñayivi, chi kájika-yó nátu'un kuní máá Espiritu.

⁵ Chi ñayivi kájika nátu'un kuní máá modo máá-i, ja kúu modo máá-i kájítú ini-i jíin. Ko ñayivi kájika nátu'un kuní máá Espiritu, ja kúu tiñu Espiritu kájítú ini-i jíin.

⁶ Chi nú kájani ini-yo nátu'un kuní modo ñayivi, te kuu-yo. Ko nú kájani ini-yo nátu'un kuní máá Espiritu, te kuchaku-yo jíin tú'un kuaká'nu ini.

⁷ Ñayivi jáni ini-i siki modo máá-i, chi jító u'u-i Dios, chi tú jándatu-i nuu ley Dios. Te ni ma kúu kuandatu-i.

⁸ Tú kúu kusii ini Dios sá'a ñayivi kájika jíin modo máá-i.

⁹ Ko róo tuká kájika-ró jíin modo máá-ró, chi jíin Espiritu kájika-ró, te nú ncháá ndija Espiritu Dios ini-ro. Te nú ñayivi tú ndiso-i Espiritu máá Cristo, nasu ini nda'a-yá yí'i-i.

¹⁰ Ko nú ncháá Cristo ini-ro, te vasa siki kuachi a ni jii yiki kúñu-ró, ko chakú añú-ro siki tiñu ndaa.

¹¹ Ko nú ini-ro jíná'an-ró ncháá Espiritu máá Dios, I'a ni naschakú Jesús mañú ndíyi, te suni súan jíin Espiritu-ya já ncháá ini-ro te nachaku yiki kúñu-ró ja kúu-ún sá'a Dios ja ní naschakú-ya Cristo Jesús mañú ndíyi.

¹² Náni, chaa káitau kákuu-yó núsáá. Ko nasu núu modo máá-yó, ja káka-yó nátu'un kúu ini máá-yó.

¹³ Chi nú kájika-ró nátu'un kuní modo máá-ró, te kuu-ro nú súan. Ko nú jíin Espiritu xnáa-ro táká tiñu ja sá'a-ró jíin modo máá-ró, te kuchaku-ro.

¹⁴ Chi taká ñayivi já káyoxnúú Espiritu Dios nuu-í, ñayivi yúan kákuu se'e Dios.

¹⁵ Chi nasu nátu'un mozo ni sá'a-ya róo ja yú'ú-ro ingá jínu, chi ni nduu-ró nátu'un se'e-ya. Te ja yúan kákana ndá'ú-yo: Abba, ja kuní ka'an: Ai Tátá máni.

¹⁶ Chi suni máá Espiritu ká'an ndaa ta'an jíin añú-yo já kákuu-yó sé'e Dios.

¹⁷ Te nú se'e-ya kákuu-yó, suni chaa ni'in tá'u kákuu-yó, chaa ni'in tá'u núu Dios kákuu-yó. Te ni'in ká'nu-yó tá'u-yo jíin Cristo. Te nú súan kuandéé ini yo ndó'o ta'an-yo jíin-yá, náva'a suni nduñá'nu luu ta'an-yo jíin-yá.

Ja koo kivi kuanchaa tundó'o ñuyivi

¹⁸ Chi jáni ini-ri ja táká tundó'o kándo'o-yó vina, ni ma káni tá'an kuti jíin tú'un nduñá'nu luu-yó já kenda kuee-ga, te kuni ndijin-yo núu.

¹⁹ Chi taká ja ní sá'a-ya, káñukuu ini onde kenda ndijin taká se'e Dios.

²⁰ Chi taká ja ní sá'a-ya, ni kivi sáni ini nda'a tú'un té'yu, ko nasu já kákuni máá, chi súan ni jata'an ini máá I'a ni sá'a. Te káñukuu ini.

21 Chì ìn kivì, te taká ja ní sá'a-ya-ún, kenda inì nda'a tú'un té'yu, te kaka kuu ndicha-na jíin tú'un luu nátu'un taká se'e Dios.

22 Chì kájinì-yo já taká ja ní sá'a-ya-ún, ìn ká'nu-ni kátana, te kájito tundó'o onde vina.

23 Te nasu máá ìn ja ní sá'a-ya-ún, chì suni onde yóo, ja ní kejá'á sátiñu Espiritu inì-yo, te suni kátana-yó jíin iní máá-yó, káindatu-yó já náki'in sé'é-yá yóo. Yuán kúu ja náma-ya yíki kúñu-yó.

24 Chì káñukuu inì-yo te a ñi kakaku-yó. Te nú ndijin kánde'é-yó núu ìn ja káñukuu inì-yo, nasu já káñukuu inì-yo kúu. Chì nú ìn ja á kájinì-i nuu kúu, ndé ñayivi kúñukuu-ga inì núsáá.

25 Ko nú ja tú kájinì-yo núu kúu, káñukuu inì-yo. Yuán-na te jíin paciencia káindatu-yó-ún.

26 Suni súan chíndéé tá'an Espiritu jíin-yó já vítá inì-yo, chì tú kájinì-yo kakán ta'u-yo nátu'un kánúú kakán ta'u-yo, ko suni máá Espiritu kúu ja jikán ta'ú já'a-yo, te tána jíin, te tú ní'in tú'un ka'an jíin.

27 Ko máá I'a jíto nchaa vii iní añú-yo, jini-ya ndasa jáni inì Espiritu. Chì máá Espiritu, jikán ta'ú já'a taká ñayivi ndóo nátu'un kuní máá Dios.

Ja má kúu kuancha-i yóo inì nda'a Cristo

28 Te a kájinì-yo já taká ja tá'an ñayivi, kendoo va'a-ga-i jíin sá'a-ya, nuu ñayivi já kákumani-í jíin-ya, ja ní kana-ya xiní-í nátu'un ñi jata'an inì-ya.

29 Chì taká ñayivi, jíin tiempo a ñi jini-ya núu-í. Suni ñi teta'an-ya-í ja ná koo-i nátu'un káa Se'e-ya, náv'a ná kúu Jesús ñani núu vásá sáva-ga ñani.

30 Te máá ñayivi ní teta'an-ya-ún, suni ñi kana-ya xiní-í, te ñayivi ní kana-ya xiní-ún, suni ñi kakendoo ndaa-i ñi sá'a-ya. Te ñayivi ní kakendoo ndaa-ún, suni ñi nduñá'nu luu-i ñi sá'a-ya.

31 Te naún káka'an-yo sikí tú'un yá'a núsáá. Chì nú Dios ká'an-ya já'a-yo, te ndéja kúu ka'an sikí-yo núsáá.

32 Chì máá-ya, tú ní sásá'an-ya Se'e-ya, chì sua ñi ja'a-ya-í ja sikí taká-yo. Te naja má kuá'a-ya taká ndatíñu nuu-yo ondé jíin Sé'e-ya núsáá.

33 Ndéja kúu kakan kuachi sikí ñayivi ní kaji Dios núsáá. Máá Dios kúu I'a skéndo ndaa yóo.

34 Ndéja nákuñdii sikí-yo. Máá Cristo kúu I'a ñi jii, te suni ñi nachaku-ya má'ñú ndíyi, te vina káncha-ya íchi ndává'a Dios, te suni I'a-ún ká'an-ya já'a-yo.

35 Ndéja kúu kuanchaa yóo nuu tú'un ñi kundá'ú inì Cristo yóo núsáá. Á tundó'o, xí já ndúku'á inì-yo, xí já kájika jínu-yó, xí tamá, xí já kájika víchí-yó, xí já káyu'ú-yo, xí yuchí naún.

36 Nátu'un yóso núu tutú: Ja sikí ní kúu ja káji-í-ná ndita'an kivì, te nátu'un rií kiti kúu, kájani inì-i kájito-i náá, áhí.

37 Ko tú súan, chì sua ñi kundéé-ga-yo jíin taká tu'un yá'a ñi sá'a máá I'a-ún ja ní kundá'ú inì-ya yóo.

38 Chì jáni ndija inì-ri ja ní kue'e ku-yo, ni tu'un ja chakú-yo, ni ndajá'a máá-ún, ni ja kákuñá'nu, ni ja kátá'ú tíñu, ni ja vina, ni ja yúchaan,

39 ni nuu súkún, ni nuu kúnú, ni ìn ndatíñu ja ní sá'a-ya, ma kúu kuti kuánchaa yóo nuu tú'un ja máá Dios jíin Jíto'o-yo Cristo Jesús, ñi kundá'ú inì-ya yóo.

9

Tu'un ñayivi Israel

¹ Ká'an ndaa-ri tu'un Cristo, tú xndá'ú-ri, chí súan ká'an ndaa-ri jiní-ri iní añú-ri jíin Espíritu Santo.

² Chí ndúkuí'a xaan iní-ri, te nene tá'u'u iní añú-ri.

³ Chí suni kuní máa-rí kuxio-ri nuu Cristo, te ná náa-rí núú, ja sikí ñaní-ri ja kúu tá'an-ri ja ñn-ni niñi, ñn-ni kuñu, kákuu-ri jíin.

⁴ Te chaá Israel kákuu-de. Máa-de kákuu chaá naki'in sé'é-yá, jíin ja ndúñá'nu-de, jíin ja ní sá'a-ya contrato jíin-de, jíin ja ní ja'a-ya ley nuu-dé, jíin ja chíñú'ún-de máa-yá, jíin tú'un ni keyu'u-yá nuu-dé.

⁵ Te chíi tata chaá-ún, ni kakenda ndiyi táa-yo. Te suni chíi tata yúan, ni kenda niñi, kuñu Cristo. Te taká ndatíñu yí'i nda'a Dios. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Amén.

⁶ Ko nasu ja ní tiví tu'un Dios, chí nasu taká ñayivi ja kákuu tata Israel kúu máa cháa Israel.

⁷ Te suni vasa tata Abraham kákuu-i, ko nasu ndí'i-i kákuu se'e-de. Chí sua ká'an: Chíi Isaac koo ja kunaní-i tata-ro, áchí.

⁸ Yuán kuní ka'an, nasu ja kákuu se'e yiki kúñu kákuu se'e Dios, chí sua se'e ja ní keyu'u-yá-ún. Chí-i-ya cuenta-i ja kákuu ndija-i tata-ún.

⁹ Chí ya'á kúu tu'un ni keyu'u-yá: Suni kiví yá'a jinu kúia, te chaá-ri, te koo ñn se'e yíi Sara, áchí.

¹⁰ Te suni ío inga tu'un, chí suni ni ni'in sé'e Rebeca. Uu se'e yíi ni sá'a ñn-ni chaá, ja kúu ndiyi táa-yo Isaac.

¹¹ Te onde ná té kaku-ga-i jíná'an-i, ni té kuni-ga-i sá'a-i ja vá'a ja ú'u, náva'a kendoo ni'in tu'un, ni kaji ñúkúún Dios máa-i. Chí nasu jíin tíñu sá'a-i, chí sikí ja ní kana-ya xiní-i.

¹² Chí ni ka'an-ya jíin-ña: Ja ñá'nu kumatíñu nuu ja súchí, áchí-ya.

¹³ Natu'un yóso núu tutú: Ni kumani-ri jíin Jacob, te ni kiti iní-ri nuu Esaú, áchí.

¹⁴ Ndasa ka'an-yo núsáa. Á sá'a Dios tíñu ja tú ío ndaa náún. Ma kúu kuti.

¹⁵ Chí ni ka'an máa-yá jíin Moisés: Ndéja kuní-ri kundá'ú iní-ri te kundá'ú iní-ri, te ndéja kuní-ri kukuí'a iní-ri jíin te kukuí'a iní-ri jíin, áchí-ya.

¹⁶ Núsáa te tú kée tíñu sá'a ni chaá kuní, ni chaá jíku jíin, chí máa Dios kúu I'a kundá'ú iní-ya.

¹⁷ Chí áchí tutu ii jíin rey Faraón: Ja yúan ní jani-ri róo náva'a ná kuichá tu'un sí'ví-rí ki'in ní ñúyivi, te kuni ndijin-i ndasa káa fuerza-ri ja kúkuu-ri jíin-ró, áchí.

¹⁸ Núsáa, te nú ndéja kuní-ya, te kundá'ú iní-ya, te nú ndéja kuní-ya, te sándava-yá iní.

¹⁹ Sanaa te ka'an-ro jíin-rí: Naja jikán-ga-ya kuáchi núsáa, chí ndé chaá kuu kasu nuu-yá ndasa jata'an iní-ya, achí-ro.

²⁰ Chí sua ka'an-ri jíin-ró: Te róo, ndé chaá kúu-ró ja státá'an-ró jíin Dios. Á kuu ka'an kisi ñu'un jíin máa cháa ni sá'a-ún: Naja ní sá'a-ró rúu, achí.

²¹ Te chaá sá'a-ún, ío derecho-de ja sá'a-de ñn kisi ku'un ndatíñu luu, te inga kisi ku'un ndatíñu chá'an xí túu.

²² Te nú kuní Dios stá'an-ya núu-í ndasa káa tu'un kití iní máa-yá, náva'a kuni-i na fuerza ndíso-ya, te nú ja yúan jíin paciencia tú ní xndí'i yachi-ya ñáyivi-ún, cuenta kisi ja á yani naa ñúkúún máa, te naja tú játú'ún-ró nú súan.

²³ Te súan sá'a-ya, chí kuní-ya kuichá tu'un ndasa sá'a-ya kuá'a tíñu luu xaan núu ñáyivi ja ní sáva'a-ya-í, natu'un jíin kisi, súan ná kéndoo luu-i jíin-yá.

²⁴ Ñayivi yúan kákuu yóo ja ní kana-ya xiní-yo. Chí nasu máa ñn ñayivi judío ní kana-ya xiní, chí suni ni kana-ya xiní ñáyivi sñn nación.

25 Suni súan nátu'un ká'an nuu tutú Oseas: Ñayivi já ná tú ní kúu ñayivi máá-rí-ún núú, skúnání-rí-i ñayivi máá-rí vina. Te ña'an já tú ní kúmani-rí jíin-ña núú, skúnání-rí-ña ña'an já maní-rí jíin vina. Achí.

26 Yúan-na te nuu ní ka'an-ya: Nasu róo kákuu ñayivi máá-rí, áchí-ya, tu'un ñuu yúan ka'an-i: Ñayivi yúan se'e Dios I'a chakú kákuu-i.

27 Suni súan ni kana jaa Isaías tu'un ñayivi Israel: Vasa nándeá se'e ñuu Israel nátu'un ñiti káa yu'u mar, ko ñin tñn-ni-i kaku,

28 chi máá Tatá Dios síjínu-ya tíñu sá'a-ya já ndón-da-ya sikí ñúyivi, te yachi sánda-ya.

29 Nátu'un ni ka'an Isaías onde sáá: Te nú máá Tatá I'a tñn so'o taká soldado, nú tú ní skéndo-ya yakú-ga tata nuu-yo núú, te nátu'un ñayivi ñuu Sodoma jíin ñayivi ñuu Gomorra, súan kuu-yó te súan ta'an-yo núú. Achí.

30 Ndasa ka'an-yo núsáá. Ñayivi sñn nación, tú ní kándúkú-i tíñu ndaa, ko ni kakendo ndaa-i, chi sikí já ní kakandija-i, yuán ní kakendo ndaa-i.

31 Te ñayivi Israel, ni kándúkú-i ja kendo ndaa-i jíin ley, ko tú ní skíkuu kuti-í jíin máá ley.

32 Te naja. Chi ni kándúkú sáni-i, nasu jíin tú'un kándija, chi sasua jíin taká tíñu tá'ú ley. Ja yuán ní kajungoyo-i sikí máá yuu xín tíñu skáchi'i xiní já'a-í.

33 Nátu'un yóso núu tutú: Nde'é, chi onde Sion kaitúu-rí máá yuu xín tíñu skáchi'i xiní já'a-í, te suni jungoyo-i sá'a yuu-ún. Te ñayivi kándija nuu yuu-ún, ma kúka nuu-í, chi máá-yá kúu, áchí.

10

1 Ñáni, kúu ndija ini añú-ri, te jikán ta'u-rí nuu Dios ja'a ñayivi Israel, náva'a kaku-i jíin'an-i.

2 Chi ruu, a jiní ndaa-ri ja bueno kákuu ini-i kájito-i Dios, ko tú kákuu ini-i jíin.

3 Chi tú kájuku'un ini-i ndasa kendo ndaa-i sá'a Dios, te kándúkú-i ja kendo ndaa-i sá'a máá-i. Te ja yuán tú káandatu-i nuu íchi ndaa Dios.

4 Chi jíin Cristo te ni jukuiñi tu'un ká'an ley, náva'a kendo ndaa taká ñayivi kándija.

5 Chi ni ka'an Moisés ja nú ñn chaa skíkuu tíñu ndaa ká'an ley, te kuchaku-de jíin.

6 Ko tu'un kendo ndaa, kenda chi tu'un kándija-yó, te ká'an súan: Ma káni ini añú-ro: Nde chaa kaa ki'in andívi núsáá, áchí. Yuán kuni ka'an, ja xnúu-de Cristo onde nuu ñú'un.

7 Ni ma káni ini-ro: Nde chaa kuun-de ki'in-de ini tunchi núsáá, áchí. Yuán kuni ka'an, ja xndaa-de Cristo ma'ñú ndíyi.

8 Ko ndasa ká'an tu'un-ún: Yani jíin-ró ío tu'un ka'an-ro, ini yu'u-ro te ini añú-ro ío, áchí. Yuán kúu tu'un káandija-yó, te yuán kúu tu'un kájani-ró.

9 Chi nú játu'ún-ró onde jíin yu'u-ro já Jító'o-ro kúu Jesús, te nú onde jíin ini jíin añú-ro kándija-ró já ní nachaku Jesús ma'ñú ndíyi ni sá'a Dios, yúan-na te kaku-ró.

Kánúú káni-yó tú'un-ya ná kándija-i

10 Chi jíin ini jíin añú-yo kándija-yó-yá náva'a kendo ndaa-yo. Ko jíin yu'u-yo kuátú'ún-yó-yá náva'a kaku-yó.

11 Chi tutu i ká'an: Taká ñayivi kándija-i nuu-yá, ma kendo kuti-í tuka nuu, áchí.

12 Chi tú ká'io sñn ñayivi griego jíin ñayivi judío, chi suni ñn-ni máá Jító'o-yo tñn so'o taká-i. Te kúnda'ú xaan ini-ya ñayivi káka'an nda'ú jíin-yá.

13 Chi taká ñayivi káka'an nda'ú jíin máá Jító'o-yo onde jíin sí'ví-yá, kaku-i.

14 Ndasa ka'an nda'ú-i jíin-yá te nú tú kákandíja-i-ya. Te ndasa kandíja-i-ya te nú tú jíini so'o-i tu'un-ya. Te ndasa kuni so'o-i te nú tú naún kani tu'un-ya núu-í.

15 Te ndasa kani-i tu'un-ya te nú tú tájí-yá-i ki'in-i. Nátu'un yóso núu tutú: Xáán luu kánda ja'a ñáyivi kájani tu'un kuaká'nu ini, jíin já'a ñáyivi kájani tu'un va'a tu'un luu.

16 Ko nasu taká-i káchu'un ini-i ja ká'an tu'un va'a, chi ni ka'an Isaías: Táta, ndé ñayivi kándíja tu'un kájani-ná vii, áchí-de.

17 Núsáá te kuu kandíja-i onde nú kuni so'o-i, te kuu kuni so'o-i onde nú koo ja káni tu'un Dios.

18 Ko ruu ká'an-ri: Á tú ní kájini so'o-i. Jandáa ni kajini so'o-i, chi ká'an: Ní ñúyivi ní kenda tu'un-i te onde nuu ndí'i-na ñuyivi ní jicha tu'un-i, áchí.

19 Ko ruu ká'an-ri: Á tú ní káju'u'un ini ñayivi Israel tu'un yá'a. Xnánúú-ga ni ka'an Moisés: Ná kúkuíni-ro sá'a-ri jíin ingá nación ja nasu núu máá-rí kúu, te jíin in nación ñáá skití ini-ri róó, áchí-de.

20 Suni Isaías ni chundéé ini-de ni ka'an-de: Ñayivi já tú ní kánandúkú rúu, a ni jini-i ruu. Te ñayivi já tú ní kájika tu'un rúu, ni stá'an ndijin-ri máá-rí nuu-í, áchí-de.

21 Ko siki ñáyivi Israel ká'an: Ncháka ncháa, ni jata ñaa-ri nda'a-rí nuu ñáyivi tú jándatu, jíin núu ñáyivi ní'in ini, áchí-ya.

11

Ja ío in tñn-ga ñayivi Israel

1 Núsáá te ká'an-ri: A ni kiñi'in Dios ñayivi máá-yá náún. Ma kúu kuti. Chi ruu, suni cha Israel kúu-ri, tata Abraham kúu-ri, tá'an tata Benjamín kúu-ri.

2 Tú ní kiñi'in Dios ñayivi máá-yá ja á ni jini-ya núu-í jíin tiempo xí tú kájin-ro tutú ii ndasa ká'an tu'un Elías, ndasa ni ka'an nda'ú-de jíin Dios siki ñáyivi Israel:

3 Táta, ni kaja'ni-í cha kájani tu'un-ní, te ni kajacha-i altar-ní. Te náá, máá in-na ná ni kendo. Te vina, káchindik'in-i náá, ka'ni-í náá kákuñi-i, áchí-de.

4 Ko yúan-na te ndasa ni xndió káni Dios tu'un nuu-dé núsáá: A ñáva'a ná'in-rí vasté usiá mil ñayivi káchinú'un rúu, te ñayivi-ún tú kájukuiñi jíti kúti-í nuu ndosó Baal, áchí-ya.

5 Te suni súan vina, chi ío in tñn-ga, te jíin tú'un luu ío ini-ya ní kaji-ya-ún.

6 Te nú siki tú'un luu ío ini-ya kúu, nasu ní ní'in-í jíin tínu ni sá'a-i núsáá. Chi nú súan, te ni jita tu'un luu ío ini-ya núu.

7 Naún káka'an-ri núsáá. Ja ní kandúkú ñáyivi Israel, tú ní kákundéé-i ni'in-í. Ko ni kakundéé ñáyivi ní kaji-ya-ún, ni kani'in-í. Te sava-ga-i ni kandun'in ini-i.

8 Nátu'un yóso núu tutú: Nuu-í ni ja'a Dios in xini já tú júku'un kuti ini, jíin ndúchi já tú kuni kuti, jíin só'o ja tú kuni so'o kuti onde vina, áchí.

9 Te ni ka'an David: Viko kás'a-i, ná kúu nátu'un in xeyu, in ja tñn yátá-ún-í, in tunchi, in nuu ní'in-í ya'u-i.

10 Te nduchi-í, ná kúña náva'a ma kúu nde'é-i jíin, te ná kóo tí'i ní káni, áchí-de.

11 Núsáá te ruu ká'an-ri: Ni kandua-i, te ni kajita ii-í náún. Ma kúu kuti. Chi sua ni kakaku ñayivi sñn nación ja súan ni kasáña'mu ñayivi Israel, náva'a ná kúkuíni máá Israel jíná'an.

12 Nj̄ kasáña'mu Israel, te ja yúán ní ndukúká ñúyivi. Nj̄ kajita Israel, te ja yúán ní ndukúká ñáyivi s̄in nación. Naga nj̄ kuu ja xáán ndatu tiñu koo onde kiv̄i ná náki'in sé'é-yá taká Israel núsáá.

13 Ch̄i j̄ín róo ñáyivi s̄in nación ká'an-ri, ch̄i ruu suni cháa skáka tu'un nuu cháa s̄in nación kúu-ri, te j̄iñú'un ká'an-ri sik̄i tíñu sá'a-ri,

14 náv̄a'a ná kúkuíñi tá'an-ri sá'a-ri, te kaku sava-de sá'a-ri.

15 Ch̄i nú nj̄ kiñi'in-ya Israel, te ja yúán ní kanaketá'an ñáyivi ñúyivi j̄ín-yá, núsáá te kiv̄i náki'in sé'é-yá Israel, te nasu nátu'un ja ní nachaku-i maññú ndíyi koo yuán náún.

Olivo yúkú xiní olivo táta

16 Te nú ío ndoo nde'e já kúun núú, te suni ñí-ni ío ndoo. Te nú ndu'u ío ndoo, suni súan ío ndoo taká nda'a.

17 Ko nú sava nda'a-ún, nj̄ kajanchaa, te nú róo ja kúu-ró ñin nda'a yúnu olivo yúkú, nj̄ nuku'un-ró núú ní kajanchaa nda'a táta-ún, te nú stáa ta'an-ro kajin ondé ndu'u númá máá yúnu olivo táta,

18 ma sátéyíi-ró máá-ró já ndón-da-ró sik̄i taká nda'a-ún núsáá. Ch̄i nú sátéyíi-ró máá-ró, te ná nuku'un in̄i-ro já tú stáa ndu'u-ún kajin-ro, ch̄i sua stáa-ró kajin máá ndú'u-ún.

19 Sanaa te ka'an-ro: Sava nda'a ní kajanchaa kua'an náv̄a'a nuku'un-ri yá'a, achi-ro.

20 Bueno, ko sik̄i já tú ní kákandija máá nda'a-ún, yuán ní kajanchaa. Ko róo, ch̄i sik̄i já kándija-ró, yuán nukuiñi nj̄'in-ró. Ma sávixi-ro máá-ró núsáá, sua yu'ú-ro.

21 Ch̄i nú Dios, tú ní kúnda'ú in̄i-ya máá nda'a x̄in tíñu-ún, naga nj̄ kuu róo, ja kúnda'ú in̄i-ya róo.

22 Nde'é vá'a-ró núsáá, ndasa kúnda'ú in̄i Dios, te suni xaan in̄i-ya. Xaan in̄i-ya j̄ín cháa nj̄ kandua-ún, ko kúnda'ú in̄i-ya róo, te nú kundij̄ nj̄'in-ró j̄ín tú'un kúnda'ú in̄i-ya róo. Te nú túu, te suni kuancharo-ya róo ki'in-ro.

23 Suni súan máá ñáyivi-ún, nú kandija-i, suni nuku'un-i, ch̄i máá Dios kuu nachu'un tuku-ya-í.

24 Te nú róo, vāi-ró chí yunu olivo ja á káa yúkú, te nj̄ nuku'un-ró xiní yúnu olivo táta, vasa nasu tá'an-ún kúu-ró, naga nj̄ kuu ñáyivi-ún ja máá nda'a x̄in tíñu kákuu-i, ja má náchu'un-ya-í xiní máá yúnu olivo máá-i núsáá.

25 Ñáni, ch̄i tú kuní-ri ja kúñáá xin̄i-ro ndasa ío sik̄i tú'un sa'í yá'a, náv̄a'a ma sávixi-ro máá-ró te kani in̄i-ro já ndíchi xa'an-ro j̄iná'an-ró, ch̄i sava ñáyivi Israel, nj̄ kasáni'in in̄i-i, te nj̄ kanaa-í, onde ná ndékava taká ñáyivi s̄in nación.

26 Yúan-na te ndí'i ñáyivi Israel kaku-i. Nátu'un yóso núú tutú: Ichi ñúu Sion kii I'a nama yóo, te kuancharo-ya chá'an tá'an Jacob, ja tú káchiñú'un-i-ya.

27 Te tu'un yá'a kuu contrato sánda-ri j̄ín-i onde ná kuáncharo-ri kuachi-i, áchi.

28 Ja'a róo, kájito u'u-i-ya já sik̄i máá tú'un va'a. Ko nj̄ kaji-ya-í, te kúnda'ú in̄i-ya-í, ja sik̄i táa-i.

29 Ch̄i Dios tú nátu'u in̄i-ya já téta'an-ya tá'u-yo j̄ín já kána-ya xiní-yo.

30 Suni súan róo, nj̄ kasáni'in in̄i-ro núú Dios onde sáá. Ko vina, ch̄i sik̄i já ní kasáni'in in̄i máá ñáyivi-ún, te nj̄ kundá'ú in̄i-ya róo.

31 Suni súan máá ñáyivi-ún, nj̄ kasáni'in in̄i-i vina, náv̄a'a suni nátu'un nj̄ kundá'ú in̄i-ya róo j̄iná'an-ró, suni súan ná kúnda'ú in̄i-ya-í vina.

32 Ch̄i máá Dios, nj̄ jasú-ya taká ñáyivi chí tu'un sáni'in in̄i-i, náv̄a'a kundá'ú in̄i-ya taká-i.

³³ Xáán kúnú káa tu'un kúká, tu'un ndíchí, tu'un tu'a Dios. Ni ma júku'un kuti iní-yo ndasa káa taká tiñu sánda-a-yá. Te xaan sá'í in taká ichi-yá.

³⁴ Chi ndé chaa, a ni jini ndasa jani iní Dios, xí ndé chaa ni ja'a consejo nuu yá.

³⁵ Xí ndé chaa ni ja'a nuu-yá xna'an-ga náva'a chunáa-yá nuu-dé.

³⁶ Chi onde nuu máa-yá vai taká ndatiñu. Te suni máa-yá ni sá'a. Te suni máa-yá tiin. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuiá. Amén.

12

Ndasa kuatiñu va'a ñayivi ndóo

¹ Náni, ja yúan ká'an nda'ú-ri jín-ró jín tú'un ni kundá'ú iní Dios róo, chi vina chakú-ro jín yiki kúñu-ró, te kuni-ri ja ná koo ndoo te kua'a-ro núu máa-yá. Te ná kúsi iní Dios jín-ró, chi yúan kuu ja chíñú'ún-ró-yá onde jín iní jín añu-ro.

² Te ma koo in núnú iní-ro jín ñúyivi yá'a, chi sua ná násama-ró máa-ró, te ná ndúu jáá xiní-ro, náva'a ná kuni-ro ndasa va'a káa tu'un jata'an iní Dios, jín tú'un ni yija va'a ja kúsi iní-yá sá'a.

³ Chi tu'un luu ja ní ja'a-yá núu-rí sá'a ja ká'an-ri jín in in chaa ká'in ma'ñú-ró jián, ja má skákunu-ga-de ku'a máa-de nuu kú'a ja á ká'in-de, chi sua ná káni kuándí'í iní-de nátu'un ni ja'a Dios tu'un kándíja nuu in in-de.

⁴ Chi nátu'un yóo, jín modo ja kuá'a pedazo ndíso yiki kúñu-yó ko tú in-ni tiñu kásá'a,

⁵ suni súan yóo, vasa kua'a-yo, ko nátu'un in-ni ñayivi kákuu-yó núu Cristo. Ko ja in in máa-yó, chi pedazo-ni-yó kánakuni tá'an-yó.

⁶ Chi ni ni'in-yo sijn sijn ta'u ndasa ku'a ni ja'a-yá tú'un luu ío iní-yá núu-yo. Te nú ta'u já káni-yó tú'un-yá kuu, ná sá'a-yó jín kú'a kándíja-yó núsáa.

⁷ Xí nú ta'u já kuatiñu-yó kuu, ná kuatiñu-yó. Te nú ta'u já stá'an-yo kuu, ná stá'an-yo.

⁸ Ñayivi ká'an ndéé, ná ká'an ndéé-i. Ñayivi já'a, ná táva iní-i kua'a-i. Ñayivi tá'ú tiñu, ñúkúún ná sá'a-i. Ñayivi kundá'ú iní, siji ná koo iní-i.

⁹ Tu'un kundá'ú iní, ma koo jín tú'un yóso yú'u. Ná koto u'u-ro tiñu ñáa, te ma sá-ro tiñu va'a.

¹⁰ Ná kunchaka maní tá'an-ró. Te sá'a-ró cuenta ja maní-ro jín ñaní máa-ró. Te kuítú iní-ro já sá'a jíñú'ún-ró jín tá'an-ró.

¹¹ Ma sá'a kúxi-ró nú ío tiñu kásá'a-ró. Te jín iní jín añu-ro ná kuítú iní-ro kuatiñu-ró núu máa Jító'o-yo.

¹² Te a káñukuu iní-ro, te ná koo siji iní-ro. Te nú ío tundó'o, te kuandéé iní-ro. Te nene kakán ta'u-ro.

¹³ Te taká ñayivi ndóo, nú kánandi'i-i yakú najín, te koto tá'an-ró jín-i. Te koto ndá'ú-ro núu ñayivi jíká.

¹⁴ Kakan ta'u-ro já'a ñayivi káchindikín róo, kakan ta'u-ro já'a-í te ma ká'an tásí-ró siki-í.

¹⁵ Ná kúsi iní-ro jín ñayivi ká'io siji iní, te ná ndé'e-ro jín ñayivi kánde'e.

¹⁶ In-ni ná koo xiní-ro jíná'an-ró. Ma skákunu-ró máa-ró, chi sua ná ndútá'an-ró jín cháa ká'io súchi iní. Ma sá'a-ró já cháa ndíchí xaan kákuu-ró.

¹⁷ Ma ná sá'a ndíva'a-ró jín ní in ñayivi, nú ni sá'a ndíva'a-i jín-ró. Kuítú iní-ro sá'a jíñú'ún-ró tiñu onde jító jín núu taká-i.

¹⁸ Te nú kuu sá'a-ró, te vindáa vinené kuxiukú-ró jín taká ñayivi, onde jín kú'a kúndéé-ró jín.

¹⁹ Nãni máni, ma cháa ini-ro já nãni'in tá'an-ró jíná'an-ró, chi sua nuu máá-yá ná kuá'a-ró tú'un kití ini-ya nú-í, chi súan yóso núu tutú: Nani'in tá'an máá-rí jíin-i, máá-rí kua'a ya'u-i, áchí máá Tatá Dios.

²⁰ Já yúan, nú cháa kájito u'u róó, jí'i-de soko, kua'a ja ná kée-dé. Nú jichí-de, kua'a ja ná kó'o-de. Chi nú súan, te kundéé-ró jíin-de, kuka nuu-de sá'a-ró.

²¹ Ma yují-ro sá'a tiñu ñáá, chi sua ná yují tiñu ñáá sá'a-ró jíin tiñu va'a.

13

Ndasa kaka-yó ichi núu gobierno

¹ Taká ñayivi, ná kuándatu-i nuu cháa kákuñá'nu-ga, chi túu cháa tá'ú tiñu te nú tú ní já'a Dios tu'un núú. Te taká cháa a kándiso tiñu, Dios ni cháa tiñu siki-dé.

² Já yúan, nú ío cháa tú jándatu nuu cháa tá'ú tiñu, te tiñu ni teta'an Dios ské'ichi-de, te cháa káské'ichi, nakuxndíi-de siki máá-de.

³ Chi cháa kátá'ú tiñu, tú ndóna-de siki cháa sá'a tiñu va'a, chi sua siki cháa sá'a tiñu ñáá. Te róó, kuni-ro já tú yu'ú-ro sá'a cháa tá'ú tiñu náún. Sá'a tiñu va'a, te ná kuátú'ún-de róó.

⁴ Chi mozo Dios kúu-de, ja kóto va'a-de róó. Ko nú sá'a-ró tiñu ñáá, te ná yu'ú-ro, chi nasu já kúsi iní máá-de ndíso-de machete, chi mozo Dios kúu-de, nává'a xndó'o-de ñayivi sá'a tiñu ñáá.

⁵ Já yúan kánúú kuándatu-ro núu-dé jíná'an-ró, nasu máá ñin ja tú kití ini-ya nuu-ro, te suni nává'a ma kána jíin añú-ro núu-ro.

⁶ Chi suni ja siki yúan kúu ja kája'a-ró xú'ún yóo, chi mozo kájatíñu nuu Dios kákuu-de, suni ja siki tiñu yúan.

⁷ Ka'ncha ja káitau-ro núu taká ñayivi. Nuú já taú-ro xú'ún yóo, te xu'ún yóo. Nuú ñayivi já taú-ro xú'ún póniná, te xu'ún póniná. Nú níni kuándatu-ro, te ná kuándatu-ro. Te nú níni kóo tu'un jíin'ún, te ná kóo jíin'ún-ró.

⁸ Ma kútau kuti-ro núu ní ñin ñayivi, chi máá-ni ja kúnda'ú ini-ro tá'an-ró. Chi cháa kúnda'ú ini tá'an, a ni kundéé-de ni skíkuu-de tu'un ká'an ley.

⁹ Chi ká'an nuu tutú: Ma kúsi ncháa tá'an-ró, ma ká'ni-ro ndíyi, ma sakuí'ná-ró, ma sátú'ún-ró, ma ndío ini-ro. Te nú ío sava-ga tu'un tá'ú tiñu, ko ñin ká'nu-na ká'an: Kúnda'ú ini-ro tá'an-ró, natu'un kúnda'ú ini-ro máá-ró, áchí.

¹⁰ Tu'un kúnda'ú ini, tú sá'a ndíva'a jíin tá'an. Já yúan, tu'un kúnda'ú ini tá'an kúu tu'un skíkuu taká tiñu ká'an ley.

¹¹ Te súan ná sá'a-yó, chi a kájiní-yo já máá hora nata'u núu-yo já kákixi-yo kúu. Chi vina a ni kuyani-ga kivi káku-yó, vásá kivi ní kandíja-yó.

¹² Akuáa a ni ja'a kua'an, te a kuyani cháa ndúú. Núsáá te ná skána-yó tiñu ñuñáa kí'in, te ná sá'a-yó tiñu ndúú.

¹³ Ná káka kuu jíin'ún-yó cuenta ndúú. Ma kée ú'ini-yo, te ma kóo ká'vá-yó. Ma káka téné-yó, te ma káka kuáxán-yó. Ma kuátá'an-yó, te ma kóo kuásún iní-yo.

¹⁴ Sua ná kúkútu-ro jíin Jító'o-yo Jesucristo, te ma sákútu-ro máá-ró jíin tiñu ndío ini yiki kúñu-ró.

14

Ndasa sá'a-yó jíin ñayivi vítá ini

¹ Cháa kándíja vítá, ná kuátá'ú-ró-de, ko nasu já státá'an-ró jíin-de siki taká tu'un.

² Ch̄i ío ch̄aa kándija ja kúu kee-dé taká-ni nuu, ko ch̄aa vitá in̄i máá nían-ni yua yée-dé.

³ Róo ch̄aa yée, ma sájá'a in̄i-ro núu ch̄aa tú yée. Te róo ch̄aa tú yée, ma nákuɣndíi-ró sikí ch̄aa yée, ch̄i Dios játá'ú-ya ch̄aa-ún.

⁴ Te róo, ndé ch̄aa kúu-ró já nákuɣndíi-ró sikí ch̄aa kúu mozo tatú núsáa. Te nú kundij̄ n̄i'in-de, xí káka yátá-de, ko nuu máá patrón-de játíñu-de. Ko nukuiñi n̄i'in-de, ch̄i máá Jító'o-yo kuu nakani n̄i'in-ya-dé.

⁵ ñn ch̄aa ká'an ja íi ñn kivi vása ingá kivi. Te inga ch̄aa ká'an ja ñn-ni kándaa taká kivi. Ko ná ñn ná ñn-de ná nátava-dé cuenta ndasa jáni ndija in̄i-de.

⁶ Ch̄aa játá'ún kivi, ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Te ch̄aa tú játá'ún kivi, suni ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Ch̄aa yée, yée-dé te játíñu-de nuu máá Jító'o-yo, ch̄i nákuatá'ú-de nuu Dios. Te ch̄aa tú yée, suni játíñu-de nuu máá Jító'o-yo, vasa tú yée-dé, ch̄i nákuatá'ú-de nuu Dios.

⁷ Ch̄i tú ni ñn-yó káichaku-yo já máá-yó. Ni tú ni ñn-yó kúu-yo já máá-yó.

⁸ Te nú káichaku-yo, káichaku-yo já kuatíñu-yó núu máá Jító'o-yo. Te nú kuu-yo, suni kuu-yo já játíñu-yó núu máá Jító'o-yo. Núsáa te vasa ná kúchaku-yo, xí vasa ná kúu-yo, ko máá Jító'o-yo xín yóo.

⁹ Chi ja sikí yúan kúu ja ní j̄i'i Cristo, te n̄i nachaku tuku-ya, nává'a kuu-ya Jító'o nuu ñayivi ní kaji'í j̄ín núu ñayivi káichaku.

¹⁰ Te róo, naja nákuɣndíi-ró sikí ñaní-ro núsáa. Xí róo, naja sájá'a in̄i-ro núu ñaní-ro núsáa. Chi taká-yo, kuiñi-yó yú'u mesa Cristo sándaa-ya tíñu-yó.

¹¹ Ch̄i súan yóso núu tutú: Jandaa ndija nuu máá-rí jukuiñi jítí taká ñayivi, te nakana jaa taká-i Dios, áchí máá Jító'o-yo.

¹² Núsáa te ná ñn ná ñn-yó, nakuá'a-yó cuenta nuu Dios ndasa n̄i kasá'a máá-yó.

¹³ Ma nákuɣndíi-yó sikí tá'an-yó núsáa, ch̄i sua ná ch̄aa in̄i-yo já má skivi-yó ñaní-yo júngava-de nuu kuáchi.

¹⁴ A jiní-r̄i, te kándija-r̄i sá'a máá Jító'o-yo Jesús, ja tú ni ñn ndatíñu kúchá'án máá já máá. Nú ñn ch̄aa jáni in̄i-de ja káchá'án ñn ndatíñu, te sikí máá-de káchá'án.

¹⁵ Ko nú sikí ndéyu-ro tá'u'u in̄i ñaní-ro núsáa te nasu kúndá'ú in̄i-ro-í. Ma xnáa-ro ch̄aa-ún ja kuáchi ndeyu-ro, ch̄i ja ch̄aa-ún kúu ja ní j̄i'i Cristo.

¹⁶ Núsáa te ma kuá'a-ró tú'un ka'an-i sikí tíñu sá'a-ró já ío va'a jiní máá-ró.

¹⁷ Ch̄i nasu já kée já kó'o kúu in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, ch̄i tu'un ndaa, j̄ín tú'un kuaká'nu in̄i, j̄ín tú'un kúsi iní sá'a Espíritu Santo kúu.

¹⁸ Chi ch̄aa ja súan játíñu-de nuu Cristo, kúsi iní Dios sá'a-de. Te suni taká ñayivi kájatá'ún-i-de.

¹⁹ Núsáa te ná kuitú iní-yo sá'a-yó taká tíñu ndíso tu'un vindaa vinené, nává'a skuá'nu tá'an-yó.

²⁰ Ja kuáchi ndeyu-ro, ma xnáa-ro tíñu n̄i sá'a Dios. Taká ndatíñu ío ndoo ndija, ko nú ñn ch̄aa skivi-de inga-i in̄i kuáchi, sá'a ndeyu yée-dé, te kuáchi ndíso-de nú súan.

²¹ Va'a-ga ma kée-ro kúñu, n̄i ma kó'o-ró vino, ni ñn ma sá'a-ró te nú kivi ñaní-ro kuáchi sá'a, xí tiví-de sá'a.

²² Kándija va'a-ró náún. Núsáa te súan ná káni in̄i máá-ró j̄ín ondé nuu Dios. Xáán ndatu kendoo ch̄aa ja tú nákuɣndíi añú-de sikí máá-de j̄ín tú'un játá'ún-de.

²³ Ko ch̄aa jáni ñn jáni uu in̄i-de nú yée-dé, kuchá'án-de sá'a, ch̄i tú kándija va'a-de te yée-dé. Chi taká ja sá'a-yó, te nú tú kándija va'a-yó, te máni kuáchi

kúu.

15

¹ Núsáá te yóó, nú ñáyiví ká'jin nì'in-ga kákuu-yó, te níni ná kuándéé iní-yo jíin já kásáña'mu ñáyiví vítá iní. Te ma ndúkú-yó já kúsii iní máá-yó sá'a-yó.

² Ná ñn ná ñn-yó ná kúsii iní tá'an-yó sá'a-yó, náva'a skuá'nu-yó-i, te kendo va'a-ga-i.

³ Chì Cristo, nasu ní ndúkú-yá ja kúsii iní máá-yá sá'a-ya, chì sua yóso núu tutú: Taká tu'un ndiva'a ja ní kaka'an ndiva'a-i siki-ní, nì nduu siki máá-ná, áchí.

⁴ Chì taká tu'un ja ní jukoso ondé sáá, nì jukoso náva'a skuá'a-ún yóó. Náva'a nú kuiñi nì'in-yó, te koo ndéé iní-yo sá'a tutu ii. Yúan-na te kuñukuu iní-yo.

⁵ Ko máá Dios, ja náva'a-ya paciencia jíin tú'un ndéé iní, ná sá'a-ya já ñn-ni xini kúñava'a taká-ro cuenta Cristo Jesús.

⁶ Náva'a ná kétá'an tu'un kaka'an-ro, te ñn núu, ná nákana jaa-ró Dios, I'a kúu Táa máá Jító'o-yo Jesucristo.

Tu'un ñáyiví sñn nación

⁷ Núsáá te kuatá'ú-ró tá'an-ró nátu'un nì jatá'ú Cristo yóó, náva'a nakana jaa-yó Dios.

⁸ Chì ká'an-ri ja Cristo nì jatíñu-ya núu ñáyiví judío, náva'a stá'an-ya já ío ndaa tu'un ká'an Dios, te náva'a ná kúkútu taká tu'un nì keyu'u-yá nuu ndíyi táa-yo,

⁹ te náva'a suni ñáyiví sñn nación ná nákana jaa-i Dios ja ní kundá'ú iní-ya-í. Nátu'un yóso núu tutú: Núsáá te ná nákana jaa-ná ní ma'ññ ñáyiví sñn nación, chì kuatú'ún-ná sí'v'í-ní, te kata-ná, áchí.

¹⁰ Te inga ká'an: Róó, ñáyiví sñn nación, ná kúsii iní-ro ondé jíin ñáyiví máá-yá, áchí.

¹¹ Te inga jínu ká'an: Taká ñáyiví sñn nación, ná nákana jaa-ró máá Tatá Dios. Te taká ñáyiví sñn ñuu, ná nákana jaa-i-ya, áchí.

¹² Te suni ká'an Isaías: Najaa ñn numa Isaí. Te yúan kenda ñn chaa nukuiñi tá'ú tíñu nuu ñáyiví sñn nación, te taká ñáyiví sñn nación, kundatu-i chaa-ún, áchí.

¹³ Te máá Dios, náva'a-ya tú'un kuñukuu iní. Te ná kúsii téyíí iní-ro, te kuaká'nu iní-ro sá'a-ya, chì kándíja-ró, náva'a ná kúñukuu xaan iní-ro sá'a fuerza Espíritu Santo.

¹⁴ Ñáni máni, ko ruu, chì jáni ndija iní-ri ja ní kakútú-ró jíin tíñu va'a, te káju'ku'un ndí'i iní-ro. Te suni kájiní-ro kána jíin-ró núu tá'an-ró,

¹⁵ ko nì chundéé iní-ri cháa-ri tutu yá'a nuu-ro, ñáni jíná'an-ró, náva'a ná xndáku-ri nuu-ro. Chì nuu-ri nì ja'a-ya tú'un luu ío iní Dios,

¹⁶ náva'a kuu-ri yu'u núu Jesucristo kuatíñu-ri nuu ñáyiví sñn nación, te kani-ri tu'un va'a Dios, náva'a ná kúsii iní-ya jíin ñáyiví sñn nación ja ní ja'a-ri-i nuu-yá, chì a nì kandundoo-i nì sá'a Espíritu Santo.

¹⁷ Chì ruu, ío ndasa sátéyíí-ri máá-ri sá'a Cristo Jesús, cuenta tíñu nì sá'a-ri nuu Dios.

¹⁸ Chì tuká chundéé iní-ri ka'an-ri inga tu'un, chì máni siki tú'un ndasa nì sátiñu Cristo jíin-ri. Ja yúan ní jandatu ñáyiví sñn nación nì sá'a-ri jíin tú'un nì ka'an-ri, jíin tíñu nì sá'a-ri.

19 Jín fuerza taká tiñu ñá'nu, jín tíñu ja kánaa iní-i kándé'é-i, onde jín fuerza Espíritu Dios, chí onde ñuu Jerusalén, jín ñuu ni kajíko ndúu ñí yúan, onde ñuu Ilírico, ni xndékava ndi'i-ri tu'un va'a Cristo.

20 Chí súan jítú xaan iní-ri jáni-ri tu'un va'a, ko tú ní já'an-ri nuu á káka'an-i tu'un Cristo, chí tú ní kuní-ri skuá'nu-ri sikí cimientu ja á ni jani inga chaá.

21 Chí sua ni sá'a-ri nátu'un yóso núu tutú: Ñayivi já tú ni ñn-de ní kástu'un tú'un-ya núu-í, vina te kuní-i, te ñayivi já tú ní kájini so'o kuti-í tu'un-ún, vina te juku'un iní-i, áchí.

22 Suni ja yúan ní kuu kua'a jínu ndasú ichi-ri jaa-ri nuu-ro.

23 Ko vina chí tuká nuu kí'in-ri ñí ndáñuu yá'a, te kúu xaan iní-ri ja jáa-ri nuu-ro, chí súan kuní-ri onde a ío kua'a kuiá.

24 Te nú kí'in-ri España, te kuní-ri kindé'é-rí róo. Te ja'a-ri kí'in-ri, te chu'un íchí-ró rúu kí'in-ri yúan, te nú ni nda'a iní-ri ñn tí'li ka'an-ri jín-ró xná'an-ga.

25 Ko vina, kí'in-ri ichi ñuu Jerusalén, chí ndiso-ri yaku najín já kúu ñayivi ndóo ká'io yúan.

26 Chí chaá ñuu Macedonia jín cháa ñuu Acaya, ni kakusi iní-de ni jakin-de yaku najín já kuátíñu ñayivi káta'an ndá'ú, jín ñayivi ndóo káxiukú iní ñuu Jerusalén.

27 Te ni kakusi vá'a iní-de, chí káitau ndija-de nuu ñayivi-ún, chí nú chaá sñn nación ni kani'in tá'an-de tiñu sá'a Espíritu, te suni súan kánúú kóto ta'an-de ñayivi-ún jín ndatíñu káñava'a-de iní ñuyivi.

28 Núsáa te nú ni síjínu-ri tiñu yá'a, te nú ni ja'a-ri xu'ún yá'a nuu-í, yúan-na te ichi núu-ro jián já'a-ri kí'in-ri España.

29 Te jiní-ri ja nú ná jáa-ri, te kendo va'a-ró sá'a tu'un va'a Cristo, ja kúndiso ndi'i-ri jaa-ri jín núu-ro.

30 Ko ká'an ndá'ú-ri jín-ró ñáni, ja sikí máa Jító'o-yo Jesucristo jín já sikí tú'un ni kundá'ú iní Espíritu-ya yóo, ná chindéé chítuu-ró rúu kakan ta'u-ro já'a-rí nuu Dios,

31 náva'a ná kaku-ri iní nda'a cháa tú kájandatu káxiukú iní ñuu Judea, te náva'a ñayivi ndóo ká'io iní ñuu Jerusalén, ná kuátá'ú vá'a-i yaku najín já kúndá'a-rí kí'in-ri jín.

32 Náva'a nú játa'an iní Dios, te jaa-ri nuu-ro, te ná kúsi iní-ri jín-ró, te ñn ká'nu-ni nani'in iní-ri jín-ró.

33 Te máa Dios ja ndiso-ya tú'un kuaká'nu iní, ná kóo-ya jín taká-ro jíná'an-ró. Amén.

16

Tu'un ndéé iní ni chaá Pablo nuu-í

1 Nda'a-ro chí'i-ri kuá'a-yó Febe, chí ña'an-ún, ña'an játíñu nuu tíku'ni kándíja iní ñuu Cencrea kúu-ña.

2 Te ná kuátá'ú-ró-ña nátu'un níni sá'a va'a taká ñayivi ndóo, chí súan kuní máa Jító'o-yo. Te nani ndatíñu nú jínu ñú'ún-ña jiní-ro, kuá'a-ró núu-ña, chí súan ni ja'a-ña núu kuá'a ñayivi, te suni onde ruu.

3 Ka'an-ro jín Priscila jín Aquila, ná sándéé iní-de, chí káchindéé tá'an-de jín-rí nuu Cristo Jesús.

4 Chí ni kajataña-de máa-de ja sikí rúu, ná jí-ri núu. Te vina nasu máa ñn-ri nákuatá'ú núu cháa-ún jíná'an-de, chí suni taká tíku'ni ñayivi sñn nación, kánakuatá'ú-i nuu-dé.

⁵ Suni súan ná sándéé iní tiku'nj ío ve'e-de. Te Epeneto, cháa manj-rí jín, násándéé iní-de, achj-ro kúni-de, chj xnáñúú-gá máa-de kúu cháa nj kandíja nuu Cristo iní ñuu Acaya.

⁶ Suni ná sándéé iní María, chj ña'an-ún, nj sátiñu xaan-ñá ja róo jíná'an-ró.

⁷ Ná sándéé iní tá'an-rj Andrónico jín Junias, chj suni cháa kájika ta'an vekaa jín-rí kákuu-de, te apóstol kákuñá'nu kákuu-de, chj xna'an-ga máa cháa-ún nj kakandíja-de nuu Cristo vásá rúu.

⁸ Ná sándéé iní Amplias, cháa manj-rí jín-de nuu máa Jító'o-yo.

⁹ Ná sándéé iní Urbano, cháa sátiñu ta'an jín-yó núu Cristo Jesús. Suni súan ka'an-ro jín Estaquis, cháa manj jín-rí.

¹⁰ Ná sándéé iní Apeles, cháa kándij va'a nuu Cristo. Ná sándéé iní tá'an Aristóbulo.

¹¹ Ná sándéé iní tá'an-rj Herodión. Ná sándéé iní tá'an Narciso ja á káy'i-i nda'a máa Jító'o-yo.

¹² Ná sándéé iní Trifena jín Trifosa, chj ña'an-ún, kásatiñu-ña ja kúu máa Jító'o-yo. Ná sándéé iní Pérsida, ña'an maní jín-yó. Chj ña'an-ún, xaan ní sátiñu-ña ja kúu máa Jító'o-yo.

¹³ Ná sándéé iní Rufo, cháa nj kajj máa Jító'o-yo, te suni súan ka'an-ro jín náa-de te náa-rj.

¹⁴ Ná sándéé iní Asíncrito, jín Flegonte, jín Hermas, jín Patrobas, jín Hermes. Suni súan ka'an-ro jín táka ñani-yo káxiukú jín-de.

¹⁵ Ná sándéé iní Filólogo, jín Julia, jín Nereo, jín kuá'a-de, jín Olimpas, jín táka ñayivi ndoo káxiukú jín-de.

¹⁶ Nú káka'an-ro jín tá'an-ró, te ndoo titú tá'an-ró. Taká tiku'nj káy'i nda'a Cristo, káka'an ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró.

¹⁷ Te ká'an nda'ú-rj jín-ró, ñani jíná'an-ró, ja kóto va'a-ró ñayivi kástátá'an, jín ja kácutuku iní-i sikj tú'un ja ní kaskuá'a-ró. Va'a-ga ná kúxio-ró núu-í.

¹⁸ Chi ñayivi yúan tú kájatíñu-i nuu máa Jító'o-yo Jesucristo, chj máni chj-i kájítú iní-i jín. Te xaan vixí yu'u-í, te káka'an ncha-i, te súan káxndá'ú-i sava-ga ñayivi yachí iní.

¹⁹ Chi taká ñayivi, a kájiní-i ja bueno kájandatu-ro. Te ja yúan kúsi iní-rj ja sikj róo. Ko kuní-rj ja ná kúu ndíchí vá'a-ró sá'a-ró tíñu va'a, te ma ndíchí koo iní-ro jín tíñu ñáa.

²⁰ Te máa Dios, I'a ndíso tu'un kuaká'nu iní, yachj káita'nu-ya Satanás, kúxndí ja'a-ro sukún. Tu'un luu ío iní máa Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jín-ró jíná'an-ró.

²¹ Sándéé iní-ro, áchí Timoteo, cháa sátiñu ta'an jín-rí. Te suni súan káka'an Lucio, jín Jasón, jín Sosípater, cháa kákuu tá'an-rj.

²² Te ruu Tercio, ja cháa-rj carta yá'a, ká'an-rj ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró núu máa Jító'o-yo.

²³ Gayo, cháa já'a núu ve'e nuu-rí jín núu úndi'i tiku'nj, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro. Erasto, cháa kúu tesorero iní ñuu yá'a, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró, te suni súan ká'an ñani-yo Cuarto.

²⁴ Tu'un luu ío iní máa Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jín táka róo jíná'an-ró. Amén.

²⁵ Te máa-yá kuu síyija va'a-ya iní-ro jíná'an-ró, natu'un ká'an tu'un va'a ká'an-rj, jín tú'un Jesucristo ja jáni-rj natu'un nj kenda ndijjn tu'un sa'í-ún, ja yisa'í ñí káni ondé sáa núu.

²⁶ Ko vina a nj kenda ndijjn tu'un-ún. Te jín tutú ij ja ní kachaa cháa nj kajani tu'un Dios, nj kenda tu'un-ún nuu táka ñayivi ñí ñúyivi, natu'un nj tá'ú tíñu Dios, I'a chakú ñí káni, náva'a ná kuándatu-i te kandíja-i.

²⁷ J̄a yúán n̄í káni n̄í kuiá, ná nákana jaa-yó máá í̄n Dios, I'̄a ndíhí sá'a Jito'̄o-yo Jesucristo. Súan ná kóo, Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU CORINTO

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí kúu Pablo, jíin ñaní-yo Sóstenes. Te ñi jata'an iní Dios, ñi kana-ya xiní-rí kúu-rí apóstol Jesucristo.

² Káchaa-rí tutu yá'a nuu tíku'ñi kándíja nuu Dios, te káxiukú-i iní ñuu Corinto, te a ñi káundoo-i ñi sá'a Jesucristo, te ñi kana-ya xiní-í, ná ndúu-i ñayivi ndóo. Te suni káchaa-rí nuu táká ñayivi kákakuñi'in sí'ví máá Jító'o-yo Jesucristo, ndéni ñi kuu, chí Jító'o taká-ni yóo kúu-ya.

³ Tu'un luu ío iní jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin já kí nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní nakuatá'ú Pablo nuu Dios

⁴ Nene nákuatá'ú-rí nuu Dios máá-rí ja sikí róo jíná'an-ró, chí tu'un luu ío iní Dios ñi ja'a Jesucristo nuu-ro.

⁵ Te jíin táká tu'un-ya káka'an-ro, te jíin táká tu'un-ya kájuku'un iní-ro, ñi kukúká-ró ní sá'a-ya.

⁶ Suni súan tu'un ñi jani ndaa-rí nuu-ro, te a ñi kakukútu vá'a iní-ro jíin.

⁷ Núsáa te tuká ñaún kúmani kúti núu-ro já kuá'a máá Espíritu nuu-ro, nini káindatu-ró kivi kenda ndijin Jító'o-yo Jesucristo.

⁸ Te máá-yá, sákutu-yá róo onde ná jínu kivi, náva'a ma kóo kuachi-ró kivi kenda Jító'o-yo Jesucristo.

⁹ I'a ndaa kúu Dios, te ñi kana-ya xiní-ro náva'a kuní tá'an-ró jíin Sé'e-ya, I'a kúu Jító'o-yo Jesucristo.

Sikí ja sásin-i máa-i

¹⁰ Ñáni, onde jíin sí'ví máá Jító'o-yo Jesucristo ká'an nda'ú-rí jíin-ró, ja ñn-ni tu'un ná ká'an taká-ro, te ma sásin-ró máá-ró, chí sua jíin ñn-ni xiní te jíin ñn-ni ja jiní tuní ná yíja va'a iní-ro.

¹¹ Ñáni máni, ñi kastu'ún tá'an Cloé nuu-rí ja kákanaá-ro.

¹² Súan ká'an-rí, chí káka'an ná ñn ná ñn-ró: Ruu, chí jíin Pablo kándij ndija-rí. Te ruu, chí jíin Apolos. Te ruu, chí jíin Cefas. Te ruu, chí jíin Cristo, áchí-ro.

¹³ Te Cristo, sín sín ío-ya náún. Xí ní jíi Pablo jiká cruz ja sikí róo náún. Xí jíin sí'ví Pablo ñi kajanducha-ro náún.

¹⁴ Nákuatá'ú-rí nuu Dios ja tú ni ñn-ró ní skuánducha-rí, chí máa-ni Crispo jíin Gayo.

¹⁵ Náva'a tú ni ñn-ró ká'an ja jíin sí'ví-rí ñi janducha-ro.

¹⁶ Te suni ñi skuánducha-rí Estéfanos, jíin ñayivi ká'io ve'e-de. Ko tú ná'an-rí te nú ñi skuánducha-rí inga-i.

¹⁷ Chí nasu ní tájí Cristo ruu ja skuánducha-rí-i, chí sua ja ná káni-rí tu'un va'a nuu-í. Ko nasu jíin tú'un ndíchí, chí nú súan, te ñi jíi sáni Cristo jiká cruz núú.

Jesús kúu tu'un ndíchí jíin fuerza Dios

¹⁸ Te ñayivi náa, chi kájani ini-i ja tú'un katachi kúu ndasa ni ji'i-ya jiká cruz. Ko máa-yó, ja á ni kaku-yó, kájani ini-yo ja fuerza Dios kúu tu'un-ún.

¹⁹ Chi súan yóso núu tutú: Ná xnáa-rí tu'un ndíchi ñayivi ndíchi, te ná kasú-ri tu'un júku'un ini ja ká'an ñayivi kájiní va'a, áchí.

²⁰ Ndéchi kuá'an ñayivi ndíchi. Ndéchi kuá'an ñayivi cháa tutu. Ndéchi kuá'an ñayivi kástátá'an kuia yá'a. Nasu ní nduu ñáa tu'un ndíchi ñuyivi yá'a ni sá'a Dios náun.

²¹ Chi súan ndíchi ní sá'a Dios, náva'a ñuyivi yá'a jín tú'un ndíchi jiní máa, ma kúu kuní nuu Dios. Te ja yúan ní jata'an ini Dios ja jín tú'un kájani máa-yó, te nama-ya ñayivi kákandíja, vasa kájani ini sava-de ja tú'un katachi kúu.

²² Te ñayivi judío, chi máni tuni kájukan-i. Te ñayivi ñuu Grecia, chi tu'un ndíchi kándúkú-i.

²³ Ko máa-rí, chi kájani-ri tu'un ndasa ni ji'i Cristo jiká cruz. Te judío, chi kití ndija ini-i sá'a tu'un-ún, te ñayivi sín nación, chi kájani ini-i ja tú'un katachi kúu.

²⁴ Ko ñayivi ja á ni kana-ya xiní-í, vasa ñayivi judío, xí ñayivi ñuu Grecia kúu-i, chi kájani ini-i ja Cristo kúu máa fuerza Dios jín máa tú'un ndíchi Dios.

²⁵ Chi tu'un ñáa Dios, ndíchi-gá vása táka ñayivi, te tuchi vitá Dios, ni'in-ga káa vása táka ñayivi.

²⁶ Ñáni, nde'é ndasa ni kana-ya xiní-ro jíná'an-ró. Tú kua'a-ro ndíchi jín tú'un ñuyivi, ni tú kua'a-ro yí'i fuerza, ni tú kua'a-ro kakuu se'e chaá kúñá'nu.

²⁷ Chi ni kaji Dios tu'un katachi ío ini ñuyivi, náva'a koo tuka nuu ñayivi ndíchi sá'a-ya. Te ni kaji-ya ndátíñu vitá ío ini ñuyivi, náva'a koo tuka nuu ñayivi ní'in.

²⁸ Te ni kaji Dios ndatíñu ja tú kúñá'nu ini ñuyivi, jín ndatíñu ja kújá'a ini-i jín, onde jín ndatíñu ja tú naún ío, náva'a ná kasú-ya núu táka ja á ío,

²⁹ náva'a ni ñin ñayivi, ma kúu sátéyí-i máa-i koto-i Dios.

³⁰ Te ni kanduu-ró sé'e Dios ni sá'a-ya jín Cristo Jesús. Te onde nuu máa-yá ni kani'in-yo tú'un ndíchi Dios, te ni kendo ndaa-yo, te ni kandundoo-yó, te ni nakuaan-ya yóo.

³¹ Núsáa te ná koo natu'un yóso núu tutú: Nú ñin ñayivi sátéyí-i máa-i, núsáa te ná sátéyí-i máa-i sikí ja ní sá'a máa Jíto'o-yo, áchí.

2

Ja tú ní jítíñu Pablo tu'un ndíchi ñuyivi

¹ Te ruu, ñáni, ná ni jaa-ri nuu-ro, ni jani ndaa-ri tu'un sa'í Dios. Chi nasu jín tú'un yíi, ni jín tú'un ndíchi ní jaa-ri.

² Te ni chaá ini-ri ja má ká'an kuti-rí nuu-ro, chi máni tu'un Jesucristo jín tú'un ndasa ni ji'i-ya jiká cruz.

³ Te ná ni ncha-ri jín-ró, te kuítá-ri, te yú'ú-ri, te kisi-i ruu.

⁴ Te nuu ní jani-ri tu'un nuu-ro, tú ní jítíñu-ri tu'un ndíchi natu'un skándíja chaá ñuyivi, ko ni stá'an-ri nuu-ro ndasa sátíñu máa Espiritu jín fuerza.

⁵ Náva'a tu'un kándíja-ró ná kúndij sikí fuerza Dios. Ma kúndij sikí tú'un ndíchi káka'an ñayivi.

⁶ Ko káka'an ndíchi-yó jín táka ñayivi ní kayija, ko nasu tú'un ndíchi ja ío ini ñuyivi yá'a, ni nasu tú'un ndíchi ja káka'an chaá kátá'ú tíñu kuia yá'a, chi chaá yúan naa íi-dé.

⁷ Ko káka'an-yo tú'un ndíchi sá'í Dios, chi yisa'í núu, chi tu'un ndíchi-ún, ni teta'an Dios onde ná té jukuiñi-ga ñuyivi, náva'a sáñá'nu tu'un-ún yóo.

⁸ Ch̄i ni ñn ch̄a kátá'ú tíñu in̄i ñuyívi yá'a, tú ní kájin̄i-de tu'un-ún, ch̄i nú ní kájin̄i-de tu'un-ún, ma ká'ni kúti-dé Jito'o ñá'nu-yó jiká cruz núú.

⁹ Ch̄i nátu'un yóso núu tutú: Tu'un n̄i sátu'a Dios ja ní'in ñáyivi maní jín-yá, ni nduchi tú ní jiní, ni so'o tú ní jini so'o, ni tú ní kivi in̄i añú ñáyivi, áchí.

Jín máá Espiritu n̄i ni'in-dé tu'un

¹⁰ Ko yóó, ch̄i jín Espiritu n̄i stá'an Dios tu'un-ún nuu-ro, ch̄i ndi'i nandúkú víi máá Espiritu, vasa yíi xaan káa tu'un Dios.

¹¹ Ndé ñáyivi jiní-i ndasa jáni in̄i inga ñáyivi, ch̄i máá añú ñáyivi-ún jiní, ch̄i kándeé in̄i-i. Suni súan, tú ni ñn ñáyivi jiní-i tu'un jáni in̄i Dios, ch̄i máá Espiritu Dios jiní.

¹² Ko yóó, nasu modo ja ío in̄i ñuyívi ní káni'in-yo, ch̄i sua máá Espiritu ja vái nuu Dios n̄i chaá nuu-yo, náva'a juku'un in̄i-yo jín tú'un ja ní ja'a Dios nuu-yo.

¹³ Ch̄i suni sik̄i tú'un-ún káka'an-yo, ko nasu jín tú'un ja stá'an ñáyivi ndíchí, ch̄i sua jín tú'un ja stá'an máá Espiritu. Te tu'un cuenta Espiritu, stá'an-yo núu ñáyivi ní kani'in máá Espiritu.

¹⁴ Ko ñáyivi yúkú, tú játá'ú-i tu'un já'a máá Espiritu Dios nuu-í, ch̄i jáni in̄i máá-i ja tú'un katach̄i kúu. Te ma kúu juku'un kuti in̄i-i jín, ch̄i jín máá Espiritu kúu ja kuní.

¹⁵ Chi ñáyivi yí'i Espiritu, nándúkú víi-í ndasa káa taká-ni, ko ni ñn ch̄a ma kuní ndasa káa máá-i.

¹⁶ Ndé ñáyivi jiní-i ndasa jáni in̄i máá Jito'o-yo, náva'a kuu stá'an-i nuu-yá. Ko yóó, a kájan̄i in̄i máá-yó nátu'un jáni in̄i Cristo.

3

Tu'un cha'u-ya-í

¹ Ñáni, te ruu, tú ní kúu ka'an-ri jín-ró nátu'un jín ñáyivi yí'i Espiritu, ch̄i sua n̄i ka'an-ri nátu'un jín ñáyivi jika jín modo máá-i, xí nátu'un jín ñáyivi sáskuá'a jín Cristo.

² Ni ja'a-ri leche n̄i ji'i-ró. Tú ní skée-rí róó ndeyu ndáva, ch̄i té kuu-ga kee-ro sáá, suni té kuu-ga kee-ro vína.

³ Ch̄i sáni-ga kákuu-ró ñáyivi jika jín modo máá-ró. Ch̄i nini kákukuásún in̄i-ro, kákanaá-ro, kástátá'an-ró, te nasu ñáyivi yúkú, ñáyivi jika jín modo máá-i kákuu-ró náún.

⁴ Ch̄i ñn-ró ká'an: Ruu, ch̄i jín Pablo kándij̄ ndija-ri. Te inga-ro ká'an: Te ruu, ch̄i jín Apolos. Ja yúan nasu ñáyivi yúkú kákuu-ró náún.

⁵ Naún ch̄a kúu Pablo, te naún ch̄a kúu Apolos núsáá. Ch̄i máni ch̄a játíñu nuu-ro jín já ní skándija róó kákuu-de. Ch̄i ná ñn ná ñn-de n̄i sá'a-de nátu'un n̄i ch̄a Jito'o-yo tíñu sik̄i-dé.

⁶ Ruu n̄i chí'i, te Apolos n̄i jak̄in nducha, ko Dios n̄i xndeá.

⁷ Núsáá, te ni ch̄a chí'i, te ni ch̄a jak̄in nducha, tú kánúú, ch̄i máá Dios, I'a n̄i xndeá kúu.

⁸ Te ch̄a chí'i, jín cháa jak̄in nducha, ñn-ni ch̄a kákuu-de, vasa s̄in s̄in ni'in-dé ya'u-de ndasa tíñu n̄i kasá'a-de.

⁹ Ch̄i ruu, ch̄a káchindéé tá'an jín Dios kákuu-ri. Te róó, ch̄i it̄u Dios kákuu-ró, te ve'e n̄i jani Dios kákuu-ró.

Tu'un skuá'nu-i sik̄i cimientu ja máá-yá kúu

¹⁰ Ch̄i ná n̄i ch̄a máá Dios tíñu sik̄i-rí, te ruu, ch̄i nátu'un albañil ndíchí ní jani-ri ja'a. Te inga-de skuá'nu-de nuu. Ko ná ñn ná ñn-i ná kóto-i ndasa skuá'nu-ga-i.

11 Ni ññ ñayivi ma kúu kani-i inga ja'a, chi a kándii ññ-ni, te yuán kúu Jesucristo.

12 Te nú oro, xí plata, xí yúu lúu, xí yúnu, xí ichá, xí tíku'lu icha, skuá'nu ññ ñayivi núu á kándii ja'a-ún,

13 chi tiñu sá'a ññ ññ-i natuu. Chi máá kivi te kenda tu'un-ún. Chi jín ññ'un te natuu, chi ññ'un kúu ja kóto nchaa ndasa káa tiñu ni sá'a ññ ññ-i.

14 Te nú tiñu ni skuá'nu-ga ññ-i kendo ni'in, te ni'in-í ya'u-i.

15 Te nú kayu tiñu ni sá'a ññ-i, te xnáa-í ya'u-i, ko kaku máa-i, ko natu'un kaku-i nuu ññ'un.

16 Tú kájin-ro já vé'e ii Dios kákuu-ró, te suni Espiritu Dios ncháa ini-ro náún.

17 Te nú ññ chaa xnáa-dé ve'e ii ncháa Dios, Dios xnáa-yá chaa-ún, chi ndoo xaan ío ve'e ii Dios, te ve'e-ún, kákuu máa-ró jíná'an-ró.

18 Ni ññ ñayivi, ma xndá'ú-i máa-i. Nú ññ ñayivi jáni ini-i ja kuiá yá'a ndíchi-i, ná násama-i máa-i ndutachi-i, náva'a kuu-i ñayivi ndíchi.

19 Chi tu'un ndíchi ío ini ññyivi yá'a, tu'un katachi kúu jini Dios. Chi súan yóso núu tutú: Máa-yá, natiiin-ya ñayivi ndíchi jín táka maña kásá'a-i, áchi.

20 Te inga nuu ká'an: Máa Jító'o-yo jini-ya ndasa kájani ini ñayivi ndíchi, ja máni kájani sáni ini-i, áchi.

21 Núsáa te ma kuá'a-ró tú'un ja ní ññ ñayivi sátéyí-i máa-i siki cháa. Chi ndí'i kúu cuenta máa-ró,

22 vasa Pablo, vasa Apolos, vasa Cefas, vasa ññyivi, vasa ná kúchaku-yo, vasa kue'e kuu-yo, vasa vina, vasa kuia chaa, ndí'i yí'i nda'a máa-ró,

23 te róo káyi-i-ró ndá'a Cristo, te Cristo, nda'a Dios.

4

Ndasa ni kajika chaa apóstol jín-i

1 Súan ná káni ini taká ñayivi, ja mozo Cristo, jín cháa kándito tu'un sa'í Dios kákuu-ri.

2 Te chaa ndíto ndatíñu, chi níni ná kendo responsable-de, te skíkuu-de.

3 Te ruu, tú sá'a-ri cuenta nú náku-xndíi-ró rúu, xí nú chaa yúkú kúu ja náku-xndíi ruu. Ni tú náku-xndíi-ri máa-rí.

4 Chi vasa tú jini-ri ni ññ tiñu ñáa ni sá'a-ri, ko nasu já yuán te ni kendo ndaa-ri, chi máa Jító'o-yo kúu I'a jito nchaa-ya rúu.

5 Núsáa te ma kóto nchaa-ro ní ññ ndatíñu onde jín tiempo, chi onde ná ndíi máa Jító'o-yo. Chi máa-yá kiñi'in ndijin-ya táka ja yísa'í ini ñññaá, te nastúu-ya táka ja kájani ini añu-yo. Yuán-na te kuatú'ún Dios ná ññ ná ññ-i.

6 Náni, ya'á kúu tu'un yátá ká'an-ri siki-rí jín siki Apolos, te kuni-ro, náva'a jín tú'un-ri ná skuá'a-ró, te ma sjá'a-ga-ro núu já á yóso núu tutú, ni ma sávixi-ro máa-ró jín ná ññ ná ññ chaa stá'an.

7 Chi ndé chaa ni sáña'nu-ga róo. Xí naún náva'a-ró já tú ní játá'ú-ró. Te nú ni játá'ú-ró, te naja kásatéyí-ró máa-ró natu'un ja tú ní játá'ú-ró núu.

8 A ni kanda'a chi-ri. A ni kakukúká-ró. Ni tú níni rúu jíná'an-ri te tá'ú máa-ró tiñu jíná'an-ró saa. Te bueno nú ná kúu tá'ú-ró tiñu vii, náva'a suni ññ núu-ni tá'ú-rí tiñu jín-ró jíná'an-ri.

9 Chi súan jáni ini-ri, ja natu'un nuu ndí-i-na comedia, te ni kiñi'in ndijin Dios ruu, chaa kákuu apóstol, natu'un chaa a ni kunda ja kúu-de, náva'a nde'é ññyivi, jín ndájá'a ándívi, jín ñayivi, nuu-rí jíná'an-i.

10 Chi ja siki Cristo te kákuu-ri chaa kándatachi, te róo chaa ká'io káji ini nuu Cristo, te ruu chaa tíku'nu, te róo chaa ni'in, róo chaa jínú'ún, te ruu chaa tú káxáan.

11 Onde vina ñú'ni káji'i-ri soko, te kájichi-ri nducha, kájika víchí-rí, te ñi katuji-rí ja kakuun-de ruu, te kákixi tatú-ni-ri,

12 te kásatiñu ñi'in-ri jín ndá'a-rí. Káka'an ndiva'a-i jín-rí, ko káka'an va'a-ri jín-i. Káchindikín-i ruu, ko tú kásá'a-ri cuenta.

13 Káka'an-i siki-rí, ko káka'an maní-rí jín-i. Chi nátu'un kuayo iní ñuyívi kakuu-ri, te onde vina káské'ichi-i ruu.

14 Nasu cháa-ri tutu yá'a ja kúka nuu-ro sá'a, chi kána jín-rí nuu-ro nátu'un nuu sé'e-ri ja kúndá'ú iní-ri-i.

15 Chi vasa káñava'a-ró uxí mil chaá ndíto róo nuu Cristo, ko tú kua'a táa-ro ío. Chi jín tú'un va'a te ruu kúu táa-ro núu Cristo Jesús.

16 Ko ká'an nda'ú-ri jín-ró, ja ná ndáku-ró rúu núsáa.

17 Ja yúan ní táji-rí se'e-ri Timoteo, ja maní-rí jín-i, te jaa-i nuu-ro jíná'an-ró, chi bueno jándatu-i nuu máa Jító'o-yo. Te máa-i naxndáku-i nuu-ro ndasa modo sá'a-ri nuu Cristo, te ndasa stá'an-ri nuu táka tikuní taká lado.

18 Te sava-i, kásavixi-i máa-i nátu'un kájani iní-i ja má jaa kuti-gá-ri nuu-ro.

19 Ko nú jata'an iní máa Jító'o-yo, te jaa yachi-ri nuu-ro. Yúan-na te ma sá'a-ri cuenta ndasa ká'an chaá vixi-ún, ko kuni-ri ndé fuerza ndíso-de.

20 Chi ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, nasu máa tú'un sáni-ni kúu, chi ndíso fuerza.

21 Ndéja kuni-ro, ja jaa-ri nuu-ro jín yúnu xí, xí jín tú'un ja kúndá'ú iní-ri róo, xí ja ká'an vitá-ri jín-ró.

5

Ja ní kana jín Pablo nuu cháa ñi sáténé

1 Te ñi kenda ndija tu'un ja ñin róo jíka téné. Te chaá-ún, ví'í-gá jíka téné-de nasu ja kásá'a ñayívi sñin nación, chi ncháka-de ñasí'í táa-de.

2 Te naja kásavixi-ro máa-ró núsáa. Va'a-ga ná ndúkuí'a iní-ro, te nuu-ro ná cháxio-ró cháa ñi sá'a falta-ún ki'in-de.

3 Chi ruu, vasa tú kánchaa máa-rí jian, ko nátu'un kánchaa-ri. Chi nátu'un ja á ñi sá'a-ri súan, ní kánchaa-ri núu, chi vina nákuxndí ndija-ri siki cháa ñi sá'a súan.

4 Vina te nátu'un a ñi naketá'an-ró jín-rí. Chi jín sí'ví máa Jító'o-yo Jesús, te jín fuerza Jító'o-yo Jesús, ká'an-ri.

5 Te chaá yúan ná chí'i-yó-de nda'a Satanás náva'a ná kúu tu'un yúkú ndíso-de, ko kaku añú-de kivi ndí máa Jító'o-yo Jesús.

6 Tú va'a ja sátéyí-ró máa-ró. Xí tú kájiní-ro ja ñin tá'ú-ni yujan ía, te jiá ndí-i-ni yujan sá'a náún.

7 Núsáa te ná skána-ró yujan ía tú'ú-ún, náva'a ná kúu-ró yujan jáa, nátu'un kakuu ndija-ró ja tú yí'i yujan ía róo vina. Chi lélu Pascua, ñi ji'i-ya ja siki yóo, te máa-yá kúu Cristo.

8 Násá'a-yó víko-ún núsáa, ko nasu jín yujan ía tú'ú, ni nasu jín yujan ía chá'an, xí yujan ía ñáa, chi sua ná koo káji, te ná koo ndaa statilá ja tú yí'i yujan ía.

9 Te jín carta, a ñi kastu'ún-rí nuu-ro ja má kivi nduu-ro jín ñayívi kájika téné.

10 Nasu áchi-ri ja má kúu ketá'an-ró jín ñayívi kájika téné ío iní ñuyívi yá'a, xí jín ñayívi too iní, xí jín ñayívi kuí'ná, xí jín ñayívi káchiñú'ún ndosó, chi nú súan, te jínu ñú'ún ja kenda níni-ro iní ñuyívi yá'a núu.

11 Chi sua ñi chaá-ri tutu nuu-ro, ja nú ñin chaá ká'an-de ja ñaní-yo kúu-de, te jíka téné-de, xí too iní-de, xí chíñú'ún-de ndosó, xí ká'an ndiva'a-de, xí

ká'vá-de, xí kuí'ná-de, yúan-na te jíin cháa sá'a súan, ma kivi nduu-ro, ni ma kée kúti-ro staa jíin-de.

¹² Chì ndasa kuu nakuxndí-ri sikì ñáyivi ká'jin sáin inga sikì. Nasu sikì ñáyivi ká'jin jíin-ró kúu cuenta máa-ró já nákuXndí-ró-i náún.

¹³ Chì máa Dios, nakuxndí-ya sikì ñáyivi ká'jin sáin inga sikì. Núsáa te cháa ñáa ma ñú-ró jián, náskúnu-ró-de ki'in-de.

6

Tu'un jikín nuu-í sikì tá'an-i nuu justicia

¹ Te nú in róo jikín nuu-ro sikì ingá tá'an-ró, te naja káchundéé iní-ro ndúkú-ró justicia nuu cháa tú ká'io ndaa. Naja tú kásánda-ro núu cháa ndoo.

² Xí tú kájin-ro já ñáyivi ndoo, koto nchaa-i ñuyivi náún. Te nú koto nchaa máa-ró ñuyivi, naja tú kákanda-ró sá'a-ró justicia sikì in cuestión lúli-ni núsáa.

³ Xí tú kájin-ro já koto nchaa máa-yó ndájá'a ándiví jíná'an náún. Naga ni kuu taká ja ío ini ñuyivi yá'a núsáa.

⁴ Núsáa te hora ja jínu ñú'ún-ró já koo justicia sikì tíñu ká'io ini ñuyivi, naja ndúkú-ró cháa tú kájatú'ún vá'a tiku'ni, ja ndúu-de justicia.

⁵ Súan ká'an-ri nává'a ná kúka nuu-ro. Núsáa te á tú ndíchí kúti ní in-ró, ja kúu koto nchaa-de ndé ñani-ro ío ndaa náún.

⁶ Chì ñani jíin ñaní, kivi koyo-de nuu justicia, vasa tú kákandíja justicia-ún náún.

⁷ Súan chì máni kástiví ndíja-ró tíñu, ja káskivi tá'an-ró núu justicia. Á tú va'a-ga ná sía-ro-í sá'a ndivá'a-i jíin-ró, jíin já xndá'ú-i róo.

⁸ Chì sasua kásá'a ndivá'a-ró, te káxndá'ú-ro ondé ñani-ro.

Ja tú nani'in tá'u ñáyivi ñáa

⁹ Á tú kájin-ro já ñáyivi tú ío ndaa, ma nani'in tá'u-í ndivi koyo-i ini ñuu nuu tá'ú Dios tíñu. Ma xndá'ú-ro máa-ró, chì ni ñáyivi kájika téné, ni ñáyivi káchiñú'ún ndosó, ni ñáyivi káisiki ncháa tá'an, ni cháa kánda sí'í, ni cháa kákuu xi'ncha,

¹⁰ ni ñáyivi kuí'ná, ni ñáyivi too iní, ni ñáyivi ká'vá, ni ñáyivi káka'an ndivá'a, ni ñáyivi chísa'í ndatíñu tá'an, ma nani'in tá'u-í ndivi koyo-i ini ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

¹¹ Te súan kánda sava-ró núu, ko vina, a ni nakacha-ya róo, a ni nasánda-ya róo, a ni kakendo ndaa-ro jíin sí'ví máa Jító'o-yo Jesús onde jíin Espiritu Dios máa-yó.

¹² Taká tíñu kúu sá'a-ri. Ko tú ndi'í kéndoo va'a. Taká tíñu kúu sá'a-ri, ko tú kuní-ri ja kúti in tíñu-ún so'o-ri.

¹³ Ío ndeyu já kú'un chíi, te chíi kúu ja kú'un ndeyu, te ndendúu yuán náa sá'a Dios. Ko yiki kúñu-yó, nasu já kuatíñu nuu tú'un téné kúu, chí ja kuatíñu nuu máa Jító'o-yo kúu, te Jító'o-yo jatíñu-ya máa yiki kúñu-ún.

¹⁴ Te Dios, a ni naschakú-ya Jító'o-yo, te suni súan naschakú-ya yoo jíin fuerza máa-yá.

¹⁵ Á tú kájin-ro já yiki kúñu-ró kúu pedazo Cristo. Núsáa te á kuu ki'in-ri pedazo Cristo te nasá'a-ri pedazo in ña'an kuáxán. Aa, ma kúu kuti.

¹⁶ Á tú kájin-ro já cháa kétá'an jíin ñá'an kuáxán, in-na kúu-de jíin-ña, chí súan ká'an: Ndendúu-ún, in-na kúu, áchí.

¹⁷ Ko cháa kétá'an jíin Jító'o-yo, in-na nuu, kúu-de jíin-yá.

¹⁸ Kunu-ró koto-ró tíñu téné. Chí taká kuachi sá'a cháa, fuera yiki kúñu-de kúu. Ko nú sátené-de, chí sikì yiki kúñu máa-de sá'a-de kuachi.

¹⁹ Á tú kájiní-ro já vé'e ij kúu yiki kúñu-ró, te onde nuu Dios ni kenda Espiritu Santo vai ncháá ini-ro. Chì nasu máá-ró xín máá-ró.

²⁰ Chì ya'u ni nakuaan-ya róó. Núsáá te ná nákana jaa-i Dios sá'a-ró jín yiki kúñu-ró jín ini jín añú-ro. Chì máni Dios xín yúán.

7

Tu'un tanda'a jín tú'un tú ndúsín

¹ Ná ká'an-ga-ri sikì táká tu'un ni chaa-ró núu-rí. Va'a-ga kendoo chaa nú tú ké'é-de ñasí'í.

² Ko kuachi ja ío tu'un téné, ja yúán vá'a-ga ná ñn ná ñn-de ná kóo ñasí'í máá-de. Te ná ñn ná ñn-ña ná kóo yii máá-ña.

³ Te chaa kúu yii-ún, ná skíkuu va'a-de jín ñasí'í-de. Te ñasí'í-ún, suni súan ná skíkuu va'a-ña jín yí-ñá.

⁴ Ñasí'í, tú kúu tá'ú máá-ña tíñu nuu yiki kúñu-ña, chì yii-ñá. Suni súan chaa kúu yii, tú kúu tá'ú máá-de tíñu nuu yiki kúñu-de, chì ñasí'í-de.

⁵ Nú kákuni-ro kakán ta'u ní'in-ró ñn tiempo-ni, te nú ío conforme tá'an-ró, te kuu sásá'an-ró máá-ró, te nú túu te túu. Yúan-na te va'a-ga ná náketá'an tuku-ró, náva'a ma kúu koto nchaá Satanás róó sikì tú'un téné.

⁶ Ko tu'un yá'a ká'an-ri sikì permiso, nasu já tá'ú-rí tíñu nuu-ro.

⁷ Játa'an ini-ri ja táká chaa ná kóo-de nátu'un káa-ri, ko ná ñn ná ñn-de ni ní'in-dé ta'u-dé nuu Dios, chì súan ni teta'an-ya-dé.

⁸ Súan ká'an-ri jín cháa kákuu soltero, jín ñá'an kákendoo ndá'ú, ja vá'a-ga kendoo súan-ni jíná'an nátu'un ruu.

⁹ Te nú kájiní máá, já má kánda jín, ná tánda'a. Chì va'a-ga ja tánda'a, nasu já ndúkjí.

¹⁰ Ko jín ñáyivi ní katanda'a, ká'an ni'in-ri, ko nasu rúu chì máá Jító'o-yo ká'an: Ja ñasí'í, ma xndóo-ña yí-ñá.

¹¹ Te nú kenda-ña kuní-ña, ma nátanda'a-ñá, xí ná nándikin-ña yí-ñá, Te chaa kúu yii-ún, ma kíñi'in-de-ña kí'in-ña.

¹² Te jín sáva-ga-de ká'an máá-rí, nasu máá Jító'o-yo: Nú ñn ñani-yo ncháka-de ñn ña'an tú kándíja, te játa'an ini máá-ña kúncha-ña jín-de, ma kíñi'in-de-ña kí'in-ña.

¹³ Te nú ñn ña'an ncháka-ña ñn chaa tú kándíja, te játa'an ini máá-de kúncha-ña-de jín-ña, ma kíñi'in-ña-dé kí'in-de.

¹⁴ Chì chaa tú kándíja, a ni ndundoo-de sá'a ñasí'í-de. Te ña'an tú kándíja, a ni ndundoo-ña sá'a yii-ñá. Chì nú tú súan, te koo chá'an sé'e-ró núú, ko vina a ni káundoo-i.

¹⁵ Ko nú kuxio chaa tú kándíja-ún kuní-de, ná kúxio-de. Chì ja yúán tú níni xáan sikì cháa xí ñá'an. Chì sua vindáa vinené ná kúxiukú-yó kuní Dios ja ní kana-ya xiní-yo.

¹⁶ Chì naún jiní róó, ñasí'í, ja sánaa te kundéé-ró káku yii-ro sá'a-ró, xí róó, chaa kúu yii, ja káku ñasí'í-ro sá'a-ró.

¹⁷ Ko nátu'un ni ja'a Jító'o-yo núu ñn ñn-de, jín nátu'un ni kana Dios xiní ñn ñn-de, súan ná káka-de, chì suni súan tá'ú-rí tíñu nuu táká tikuní.

¹⁸ Ni kana-ya xiní ñn chaa ja á ni xití ndúu náún. Núsáá te ná kóo-de súan-ni. Ni kana-ya xiní ñn chaa tú ní xití ndúu náún. Ma xití ndúu-de máá-de núsáá.

¹⁹ Tu'un xití ndúu, jín tú'un tú xití ndúu, tú ndé játíñu, chì sua ja ná skíkuu va'a-yó tíñu tá'ú Dios.

²⁰ Ná ñn ná ñn-de ndasa ni jo hora ni kana-ya xiní-dé, jín yúan ná kúndii-de.

21 Mozo kúu-ró, te n̄i kana-ya xiní-ro náún. Ma yú'ú-ro núsáá vii. Ko nú jiní máá-ró já kúu kenda-ró káka kuu ndicha-na-ro, kuu nú kuu.

22 Ch̄i nú mozo kúu-de, te n̄i kana Jito'o-yo xiní-dé, libre ío-de nuu máá Jito'o-yo. Suni súan jíin cháa jíka kuu ndicha-na, nú n̄i kana-ya xiní-dé, mozo kúu-de nuu Cristo.

23 Ch̄i ya'u n̄i nakuaan-ya róo jíná'an-ró. Ma kuátíñu sáni-ró núu cháa núsáá.

24 Ñáni, ná ñn ná ñn cháa ndasa tíñu n̄i kana-ya xiní-dé, súan ná kúndij-de náva'a ná kuátíñu-de nuu Dios.

25 Ko sik̄i ñá'an jáá, tú ní tá'ú máá Jito'o-yo tíñu nuu-rí. Ko ná ká'an-ri ndasa jáni in̄i-ri, nátu'un ñn cháa ja ní kundá'ú in̄i Jito'o-yo-dé, náva'a kundij ndaa-de.

26 V̄ai tundó'o sik̄i-yo vína. Te ja yúán jáni in̄i-ri ja vá'a-ga kendoo cháa nú kunchaa-ni máá-de súan.

27 Ncháka-ró ñásí'í náún. Ma sía-ro-ñá núsáá. Tú ñásí'í-ro náún. Ma kúñukuu in̄i-ro ñásí'í vii.

28 Ko nú tanda'a-ro, nasu kuáchi sá'a-ró. Te nú ña'an jáá ní tanda'a-ñá, nasu kuáchi sá'a-ñá. Ko ñayivi yúan, ni'in-í tundó'o in̄i ñuyivi yá'a. Te tú kuní-ri ja tá'an-ro súan.

29 Ñáni, tu'un yá'a ká'an-ri ch̄i a n̄i nduu kúti tiempo. Vina te cháa ká'io ñásí'í, ná sá'a-de cuenta ja túu-ña ío.

30 Te cháa kánde'e, nátu'un tú kánde'e-de. Te cháa kákusi in̄i, nátu'un tú kákusi in̄i-de, te cháa kájaan, nátu'un tú naún káñava'a-de,

31 te cháa kutéñu jíin tíñu ñuyivi yá'a, nátu'un tú kutéñu-de, ch̄i modo ñuyivi yá'a náa-ní.

32 Ch̄i játa'an in̄i-ri ja má yú'ú-ro. Chaa soltero, jítú in̄i-de jíin táka tíñu máá Jito'o-yo, ndasa ná kúsi in̄i Jito'o-yo sá'a-de,

33 ko cháa a n̄i tanda'a, jítú in̄i-de jíin táka tíñu ja ío in̄i ñuyivi, ndasa kusij in̄i ñásí'í-de sá'a-de.

34 Suni súan s̄in s̄in kájani in̄i ña'an jáá jíin ñá'an á n̄i tanda'a. Ch̄i ña'an jáá, jítú in̄i-ña jíin táka tíñu kuní máá Jito'o-yo, náva'a kendoo ndoo yiki kúñu-ña jíin añú-ña kuní-ña. Ko ña'an á n̄i tanda'a, jítú in̄i-ña jíin táka tíñu ío in̄i ñuyivi, ndasa kusij in̄i yii-ñá sá'a-ña kuní-ña.

35 Ko tu'un yá'a ká'an-ri náva'a kendo va'a-ró jíná'an-ró. Nasu yó'o chú'un-ri sukun-ro, ko n̄i ka'an-ri náva'a kaka jíñú'un-ró, te náva'a nuña-ró kuátíñu kútu-ro núu máá Jito'o-yo.

36 Te nú ñn cháa jáni in̄i-de ja tú va'a jíka-de jíin ñn ña'an jáá, ch̄i nú n̄i ja'a medida kúu, te nú níni sá'a-de, núsáá te ná sá'a-de ndasa kuní-de, nasu kuáchi kúu ná tanda'a-dé jíin-ña.

37 Te nú ñn cháa kándij n̄i'in in̄i añú-de, te tú nándi'i-de, ch̄i kúu jito-de máá-de, te n̄i cháa in̄i añú-de ja má t̄in-de ña'an jáá-ún. Suni va'a-ni sá'a-de.

38 Súan ío, te cháa tanda'a jíin-ña, va'a sá'a-de. Te cháa tú tanda'a jíin-ña, va'a-ga sá'a-de.

39 Ña'an ní tanda'a, nú nini chakú yii-ñá, yí'i-ña ndá'a-dé. Ko nú a n̄i j̄i yii-ñá, yúan-na te a n̄i nuña-ña. Te nú kuní máá-ña, te kuu ná nátanda'a-ñá jíin ñn cháa kándija nuu máá Jito'o-yo.

40 Ko jáni in̄i-ri ja s̄i-gá koo in̄i-ña nú kunchaa ndá'ú máá-ña súan-ni. Te jáni in̄i-ri ja súni yí'i Espiritu Dios ruu.

8

Sik̄i ndéyu já kájani-i nuu ndoso

¹ Bueno. Te sikí ndéyu já kájani-i nuu ndosó, ndaa chi taká-yo kájini-yo yakú. Te jíin tú'un kájini-i-ún kúu ja kásáxixi-i máa-i, ko jíin tú'un kúnda'ú iní tá'an kúu ja nákuá'nu-ga-i jíin.

² Nú ñn chaa jáni iní-de ja tú'a va'a-de, núsáa te kuní-ga te kutu'a va'a-de jíin.

³ Te nú ñn chaa kúmani-dé jíin Dios, suni jiní-ya núu cháa-ún.

⁴ Sikí ndéyu já kájani-i nuu ndosó, ká'an-ri, chí a kájini-yo já tú ndé játíñu kuti ndosó iní ñuyívi. Chí tú ingá Dios ío, chí máa ñn-ni-ya.

⁵ Chi vasa ío kua'a í'a, te ío kua'a jito'o ja káskúnání máa-i i'a iní andívi xí iní ñuyívi,

⁶ ko máa-yo káka'an-yo já máa ñn-ni máa Táa-yo Dios ío. Te onde nuu máa-yá vai taká ndatíñu te nuu máa-yá játíñu-yó. Suni ñn-ni máa Jito'o-yo Jesucristo ío. Te máa-yá ni sá'a taká ndatíñu te ni sá'a-ya yóo.

⁷ Ko tú ndí-i-i kájini-i tu'un yá'a. Te sava-i a ni kakaan-i jíin ndosó onde sáa. Te nú káyee-í, nátu'un ndeyu ndosó káyee-í, ko vitá iní añú-i, te kúchá'an añú-i sá'a.

⁸ Chí nasu jíin ndéyu te kuatú'ún Dios yóo, chí nú tú kee-yo, nasu já yúan te kundá'ú-yo, te nú kee-yo, nasu já yúan te kendoo va'a-ga-yo jíin-yá.

⁹ Ko vasa ni'in kándii-ro, koto-ró náva'a tú sún-gava-ró tá'an-ró, já vitá iní añú-ún, nuu kuáchi.

¹⁰ Róo chí chaa jiní kákuu-ró, te nú ñn chaa kuni-de nuu-ro hora ja yée-ro staa iní ve'e ndoso, á tú sánaa te skii-i iní-de, te kivi-de kee túku máa-de ndeyu ndosó-ún sá'a-ró xí túu.

¹¹ A ni jii Cristo ja'a ñaní-ro, chaa vitá iní añú-ún, ko ja sikí tú'un tu'a-ró-ún, te ni xnáa-ro-dé.

¹² Súan kásá'a-ró kuáchi nuu ñaní-ro, chí ja ú'u-ni chindee-ró iní añú-de ja vitá, te suni nuu Cristo kásá'a-ró kuáchi.

¹³ Ja yúan, te nú ndeyu sá'a ja júngava ñn ñani nuu kuáchi, ma kée kúti-gá-ri kuñu ní káni, náva'a ma sún-gava-ri ñani-ri nuu kuáchi.

9

Sikí já ío derecho chaa apóstol

¹ Nasu apóstol kúu-ri náún. Á tú jika kuu ndicha-na-ri. Á tú ní jiní-ri nuu máa Jito'o-yo Jesús. Nasu róo kákuu tiñu ni sá'a-ri nuu máa Jito'o-yo náún.

² Nú tú kúu-ri apóstol nuu sava-ga chaa, ko nuu-ro chí kúu ndija-ri. Chí róo kákuu tuni-ri ja ndíso-ri tiñu apóstol nuu máa Jito'o-yo.

³ Ya'á kúu tu'un ká'an-ri ja náma-ri máa-ri nuu cháa káxndichí ruu:

⁴ Á tú ká'io derecho-ri kee-rí ko'o-ri.

⁵ Á tú ká'io derecho-ri kunchaka-ri ñasíí kándija, nátu'un kánchaka sava-ga apóstol, jíin Cefas, jíin cháa kákuu ñani máa Jito'o-yo.

⁶ Xí máa ñn-ni ruu jíin Bernabé, tú ká'io derecho-ri ja tú sátiñu-ga-ri náún.

⁷ Ndé soldado kájatá'an, te yée-dé cuenta máa-de. Ndé chaa jítu uva, te tú yée-dé nde'e-í. Xí ío chaa skée-dé vaca-de, te tú jí'i-de leche-ti.

⁸ Nátu'un ká'an chaa yúkú, ká'an-ri náún. Á nasu súni tu'un yá'a ká'an ley.

⁹ Chí nuu ley ja ní chaa Moisés, yóso: Ma chú'un-ró ñunu yú'u xndikí kiti jikó, áchí. Á sikí xndikí ká'an Dios xí túu.

¹⁰ Xí máni sikí yóo ká'an tu'un-ún náún. Jandaa ja sikí yóo yóso. Chí kuní-ya já ná kúñukuu iní chaa jítu, ni'in-dé, te chaa jikó, ná kúñukuu iní-de kee-dé.

¹¹ Nú ni kajakin-ri tu'un Espiritu iní-ro, te stútú-rí ja kúchaku-ri nuu-ro, kuáchi xañ kúu náún.

12 Nú sava cháa ío derecho-de kájikan-de súan nuu-ro, á tú va'a-ga kakan máá-rí. Ko tú ní kákuni-ri kuatíñu-ri derecho-ri, chí sua kándo'o-ri te ní'in-rí náva'a tú u'u kaka tu'un Cristo sá'a-ri.

13 Á tú kájini-ro já cháa kásatiñu ini ve'e ii, ini ve'e ii-ún kenda ja káichaku-de. Te cháa kájatíñu onde nuu altar, sikí altar-ún káichaku ta'an-de.

14 Suni súan ni tá'ú tíñu Jito'o-yo já sikí tú'un va'a ná kúchaku cháa kájani tu'un va'a.

15 Ko ruu, tú naún ní jikán-ri ni ñin súan. Ni nasu cháa-ri tu'un yá'a ja ná kuá'a-ró núu-rí vina. Chi va'a-ga ná kúu-ri, nasu já kasú ñin cháa nuu-rí ja sátéyí-rí máá-rí jíin tíñu yá'a.

16 Vasa jáni-ri tu'un va'a, ja yúan má kúu sátéyí-rí máá-rí, chí níni skíkuu-ri sá'a-ya. Chí koo tundó'o sikí-rí, nú tú kani-ri tu'un va'a.

17 Te nú jíin gusto máá-rí sá'a-ri súan, yúan te ní'in-rí ya'u-ri. Te vasa tú játa'an ini-ri, ko ni cháa-ya tíñu sikí-rí, te responsable-ri kúu.

18 Ndéja kúu ya'u-ri núsáá. Ja ná káka kuu-ri kani-ri tu'un va'a Cristo, ni tú níni yá'u-ri, ni tú jikán-ri derecho-ri sikí tú'un va'a.

19 Ja yúan, vasa tú naún cháa ñin so'o-ri, játiñu-ri nuu táká-ni, náva'a skándija-ga-ri ñayivi.

20 Nátu'un judío násá'a-ri máá-rí nuu cháa judío, náva'a kundéé-rí skándija-ri cháa judío. Te nátu'un cháa yí'i nda'a ley, násá'a-ri máá-rí nuu cháa yí'i nda'a ley, vasa tú yí'i-ri nda'a ley, náva'a skándija-ri cháa yí'i nda'a ley.

21 Ko nuu cháa tú kájandatu nuu ley, suni súan nátu'un tú jándatu-ri nuu ley násá'a-ri máá-rí nuu-dé, náva'a kundéé-rí skándija-ri cháa tú kájandatu nuu ley, vasa ncháá ley Dios jíin-rí chí yí'i-ri nda'a ley Cristo.

22 Te nuu cháa vitá ini, násá'a vitá-ri máá-rí, náva'a skándija-ri cháa vitá ini-ún. Súan taká-ni modo násá'a-ri máá-rí nuu táká cháa, náva'a kundéé-rí nama-ri sava-de.

23 Te ja sikí tú'un va'a kúu ja sá'a ndi'i-ri súan, náva'a ruu, suni ná ní'in-rí ta'u-rí ja kenda yúan.

24 Á tú kájini-ro já cháa kájinu carrera, chí ndi'i-de kájinu ndija-de, ko ñin-ni-de kundéé-de ní'in-dé premio-de. Suni súan ndúkú ndéé-ró kúnu-ró, náva'a ní'in-ro premio-ro.

25 Te taká cháa káisíki, jito va'a ná'an-de máá-de. Te cháa-ún, súan kásá'a ndija-de, náva'a ní'in-dé ñin premio ja kútú'ú. Ko yóo chí ní'in-yo premio ja má kútú'ú kúti.

26 Núsáá te modo súan, ndúkú ndéé-rí jínu-ri, tú jínu sáni-ri. Modo súan kájatá'an-ri, tú skée íu-rí.

27 Chí sua ñin ní'in-ri máá-rí, te já'a-ri máá-rí, náva'a ma cháxio-ya rúu, vasa a ni jani-ri tu'un nuu sáva-ga cháa.

10

Sikí já káchiñú'ún-i ndoso

1 Ñáni, kuní-ri ja ná júku'un ini-ro ndasa ni ka'jin ndiyi táa-yo núu vikó nu'ún, te ni kaja'a taká-de nuu mar.

2 Te taká-de, ni kajanducha-dé nuu vikó nu'ún jíin núu mar. Chi taká-de, ni kajindikin-de Moisés.

3 Te taká-de, ni kayee-dé ndeyu ní ja'a máá-yá.

4 Te taká-de, ni kaji'i-de ñin-ni nducha ní ja'a-ya. Chi ni kaji'i-de nducha ní kenda chíi kava ní sá'a-ya. Te kava-ún, ni ndikin yata-dé, chí kava-ún kúu nátu'un Cristo.

⁵ Ko tú ní kúsiḡ iní Dios jíin kuá'a-dé. Ja sikí yúán kúu ja ní xnáa-yá-de onde nuu ñú'un té'é.

⁶ Taká tu'un yá'a kúu ḡn modo náva'a koto nchaḡ máá-yó, te ma ndío ñáá inḡ-yo nátu'un nḡ kándío ñáá inḡ chaḡ-ún.

⁷ Ma chíñú'ún-ró ndosó jíiná'an-ró nátu'un nḡ kasá'a sava máá cháa-ún. Chi súan yóso núu tutú: Nḡ kajungoo ñayivi ní kayee-í nḡ kaji'i-i te nḡ kándukuiñi-i nḡ kajita já'á-i, áchí.

⁸ Ni ma káka kuáxán-yó nátu'un nḡ kajika kuáxán sava máá cháa-ún, te nḡ kaji'i oko unḡ mil-de ja ḡn kivḡ-ní.

⁹ Ni ma kóto nchaḡ-yo Jító'o-yo Jesucristo nátu'un sava máá cháa-ún ja ní kajito nchaḡ-de-ya, te nḡ kaji'i-de nḡ sá'a koo.

¹⁰ Ni ma kútuku inḡ-yo nátu'un nḡ kakutuku inḡ sava-de, te nḡ kaji'i-de nḡ sá'a ḡn kue'e xaḡn já ní ja'a-ya.

¹¹ Te modo-ún, nḡ kuu náva'a koto nchaḡ máá-yó. Te ja yúán, yóso-ún núu tutú vai nuu yóo, chaḡ kunḡ ndasa kuandi'i ñuyivi.

¹² Nú ḡn chaḡ jáni inḡ-de ja kúndii nḡ'in-de, ná kóto va'a-de máá-de, náva'a tú ndua-de núsáá.

¹³ ḡn-ni jító nchaḡ ja'ú róo, onde jíin taká ñayivi. Ko bueno skíkuu Dios, te máá hora jító nchaḡ ja'ú róo, kuña-ya íchi kéndá-ró, náva'a kundéé-ró kéndá-ró. Súan te ma kuá'a-ya tú'un ja kóto nchaḡ-ga róo, ja má kánda-ga-ro.

¹⁴ Ñáni máni. Kunu-ró kóto-ró ndosó núsáá. Ma chíñú'ún-ró.

¹⁵ Nátu'un jíin cháa ío kájí xiní, súan ká'an-rḡ jíin-ró. Kani inḡ máá-ró naún tu'un ká'an-rḡ.

¹⁶ Vaso ij, já ní kasá'a ij-yo, nasu taká-yo kaji'i ká'nu-yó niñí Cristo náún. Te staa já ní kasákuáchí-yó, nasu taká-yo káyee ká'nu-yó yiki kúñu Cristo náún.

¹⁷ Chi ḡn-ni staa-ún ío. Súan yóo, tinḡ-yo kákuu-yó ḡn-ni ñayivi, chi taká-yo káyee ká'nu-yó ḡn-ni staa-ún.

¹⁸ Nde'é ndasa kásá'a chaḡ Israel. Chaḡ káyee kiti já kásoko-dé nuu-yá, nasu káyee ká'nu-de nuu altar náún.

¹⁹ Naún áchí-rḡ núsáá. Játíñu ndoso náún, xí játíñu ndeyu íin nuu ndosó náún.

²⁰ Túu, chi ndeyu kásoko cháa sḡn nación, nuu tachí kásoko-dé, nasu núu Dios. Te tú kuní-rḡ ja kétá'an ká'nu-ró jíin tachí.

²¹ Ma kúu ko'o-ró iní vaso máá Jító'o-yo, te suni ko'o-ró iní vaso tachḡ. Ma kúu kee ká'nu-ró núu mesa máá Jító'o-yo, te kee-ro núu mesa tachḡ.

²² Xí kuní-yo kúkuíñi inḡ Jító'o-yo sá'a-yó náún. Nḡ'in-ga-yo vásá máá-yá náún.

²³ Taká-ni tiñu kúu sá'a-rḡ, ko tú ndi'i kéndoo luu. Taká-ni kúu sá'a-rḡ, ko tú ndi'i skuá'nu tá'an.

²⁴ Ni ḡn chaḡ, ma ndúkú-de sá'a-de ja vá'a máá-de, chi ja vá'a inga ñani tá'an-de ná sá'a-de.

²⁵ Ndi'i-ni ndeyu núyá'u, kee-ro jíiná'an-ró. Te nú kiyu'ú inḡ-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún.

²⁶ Chi máá Jító'o-yo xḡn ñuyivi jíin taká ndatíñu ío inḡ, áchí.

²⁷ Te nú ḡn chaḡ tú kándija, te kana-de xinḡ-ro kée-ro jíin-de, te nú suni kuní-ro kí'in-ro, núsáá te kee-ro taká ja káni-de nuu-ro. Te nú kiyu'ú inḡ-ro, ma kaká tu'ún kúti-ro ndé onde vai-ún.

²⁸ Ko nú kastu'ún ḡn chaḡ nuu-ro: Kundatu, chi ya'á ja ní kandij nuu ndosó kúu, achḡ-de. Yúan-na te ma kée-ro, já kuáchi chaḡ nḡ kastu'ún-ún jíin kuáchi ja kiyu'ú inḡ-de.

29 Sikí já kíyú'ú iní ká'an-ri. Ko nasu já sikí róó, chí sikí já ingá cháa. Te nú kíyú'ú iní ingá cháa, naja kóto ncháa-de ruu ndasa jáka kuu ndicha-na-ri núsáá.

30 Te nú ruu xna'an-ga nákuatá'ú-rí te yé-e-rí, naja káka'an ndiva'a-de sikí-rí sikí ndéyu ja ní jikan ta'ú-rí ja'a-ún.

31 Núsáá te vasa ná kée-ro, vasa ná kó'o-ró, vasa ná sátiñu-ró, ko modo ja ná nákana jaa-i Dios ná sá'a-ró.

32 Koto-ró náva'a ma skívi-ró cháa judío, ni cháa sijn nación, ni tikuní Dios, nuu kuáchi.

33 Suni súan ruu jín taká tiñu sá'a-ri, kuní-ri ja ná kúsi iní taká cháa. Tú jítu iní-ri ja sá'a-ri ja vá'a máa-rí, chí kuní-ri sá'a-ri ja vá'a sava-ga cháa, náva'a kaku-de jíná'an-de.

11

1 Ná ndáku-ró ruu jíná'an-ró, suni nátu'un ndáku máa-rí Cristo.

Ja ná kundasu xiní ñásí'í

2 Bueno kánuku'un iní-ro ruu. Te ká'in nín-ro jín taká tiñu ni tá'ú-rí nuu-ro, jín modo ja ní stá'an-ri nuu-ro.

3 Ko kuní-ri ja ná kuní-ro jíná'an-ró ja Cristo kúu-ya xiní taká cháa. Te cháa kúu-de xiní ñásí'í. Te Dios kúu-ya xiní Cristo.

4 Taká cháa ja ndasú xiní-dé te jikan ta'ú-dé xí jáni-de tu'un, já'a-de tuka nuu xiní-dé.

5 Ko taká ñásí'í, nú tú ndasú xiní-ñá te kakan ta'ú-ñá xí káni-ña tú'un, já'a-ña tuka nuu xiní-ñá, chí ñni-ni kúu nú seté xiní-ñá.

6 Chí nú ñásí'í, tú jasú-ña xiní-ñá, ná seté-ña núsáá. Te nú kúka nuu-ñá seté-ña, xí xiti-ñá ixi-ñá, ná kasú-ña núsáá.

7 Chí cháa, ma kúu kasu-de xiní-dé, chí muestra luu Dios kúu-de. Ko ñásí'í, chí stá'an-ña ndasa luu káa iní yii-ñá.

8 Chí tú ní sáva'a-ya cháa jín yíki ñásí'í, chí sua ñásí'í jín yíki cháa.

9 Chí tú ní kúva'a cháa ja kuatíñu-de nuu ñásí'í, chí sua ni kúva'a ñásí'í ja sikí cháa.

10 Ja sikí taká ndajá'a ándívi te níni kundasu xiní ñásí'í.

11 Chí nuu máa Jító'o-yo tú sá'a-ya cuenta ndéja kúu ja yí, te ndéja kúu ja sí'í, chí nú túu ñni, te ma kóo inga.

12 Chí nátu'un ni sáva'a-ya ñásí'í jín yíki cháa, te vina kúva'a cháa chí ñásí'í, ko Dios kúu I'a sáva'a taká-ni.

13 Kani iní máa-ró jíná'an-ró, á ío va'a ja tú kundasu xiní ñásí'í te kakan ta'ú-ñá nuu Dios.

14 Nasu máa ñúyívi stá'an nuu-ro, já tú luu jító cháa jín íxi-dé, nú ná kée náún.

15 Ko nú ñásí'í, te sí-a-ña íxi-ñá kee máa, luu jító-ña jín, chí ixi-ún, ni ja'a-ya núu-ñá kundasu xiní-ñá.

16 Ko nú ñni cháa kuní-de kutíxin-de jín tú'un yá'a, ko yóo tú ká'io costum-bre-yo súan, ni tikuní Dios.

Sikí xiní máa Jító'o-yo

17 Tá'ú ní'in-ri inga tiñu yá'a nuu-ro, ja tú kúsi iní-ri jín-ro, chí tú kándutútú-ró já sá'a va'a-ga-ro, chí sasua ñáa-ga kásá'a-ró.

18 Yá'á ká'an-ri xna'an-ga. Ni jini tu'un-ri ja kásásin-ró máa-ró, máa hora kácutútú-ró. Te yaku kándija-ri.

19 Chì níni kóo ñayivi sásin ma'ñú-ró, náva'a kunj-ro ndé ñayivi kándíja va'a ma'ñú-ró.

20 Te nú ñn-ni nuu kándutútú-ró, nasu já kúxíni-ró cuenta máá Jító'o-yo kúu-ún núsáa.

21 Chì ná ñn ná ñn-ró, máni kanduu-ro núu ingá-de xna'an-ga kákuni-ro. Te ñn-ró jí'i-ro sóko, te inga-ro nájini-ró.

22 Á tú káñava'a-ró vé'e nuu kée-ro kó'o-ró náún. Xí kásájá'a inj-ro núu tíku'ni Dios. Te chaa tú naún káindá'a-de, kákuka nuu-dé kásá'a-ró xí túu. Ndasa ka'an-ri jíin-ró jíná'an-ró. Kúsi iní-ri jíin-ró xí túu. Jíin tú'un yá'a tú kúsi kúti iní-ri jíin-ró.

23 Chì tu'un yá'a ñi kutu'a-ri nuu máá Jító'o-yo. Te suni ya'a ní stá'an-ri nuu-ro jíná'an-ró. Chì máá ákuáa já ní kanastúu-de Jító'o-yo Jesús, ñi ki'in-ya stáa.

24 Te ñi jikan ta'u-yá. Te ñi sakuáchí-yá. Te ñi ka'an-ya: Ki'in te kee-ro jíná'an-ró, chí ya'a kúu yiki kúñu-ri, te ja síkí róó ñi kukuáchí. Súan sá'a-ró te ná núku'un inj-ro rúu. Achí-ya.

25 Suni súan ñi ki'in-ya vaso, nuu ní ndí'i ñi kuxíni-ya. Te ñi ka'an-ya: Vaso yá'a kúu contrato jáá já ní sá'a-ri jíin niñí-rí. Te taká vuelta nú káji'i-ró, te súan sá'a-ró náva'a ná núku'un inj-ro rúu. Achí-ya.

26 Chì taká vuelta ja káyee-ro stáa yá'a te káji'i-ró iní vaso yá'a, kivi ní jí'i máá Jító'o-yo kúu ja kákastu'ún-ró ondé kivi ncháa-ya.

27 Te nú ñn chaa kee-dé staa yá'a, xí kó'o-de inj vaso Jító'o-yo yá'a, te nú tú jíin'ún sá'a-de, te koo kuachi-de nuu yiki kúñu máá Jító'o-yo jíin núu niñí-yá.

28 Ná ñn ná ñn chaa, ná nándúkú víi-dé síkí máá-de núsáa. Yúan-na te kee-dé staa-ún te kó'o-de inj vaso-ún.

29 Te nú ñn chaa tú jini-de ja kúu yiki kúñu-ya, chaa-ún chí ndonda kuachi síkí-dé nú kó'o-de kee-dé.

30 Ja yúan ío kua'a cháa kaku'u, jíin cháa vitá inj, ká'in ma'ñú-ró jíná'an-ró. Te ñi kaji'i yaku-de.

31 Ko nú nandúkú víi-yo síkí máá-yó, te ma ndóna kuachi síkí-yo.

32 Ko nú a ñi ndonda kuachi síkí-yo, máá Jító'o-yo xndó'o-ya yóó, náva'a tú ta'nu ndatu-yo jíin ñayivi ñúyivi.

33 Ñáni máni, ja yúan nú kándutútú-ró káyee-ro, te kundatu tá'an-ró.

34 Te nú ñn chaa jí'i-de sóko, ná kée-dé ve'e-de, náva'a tú ndonda kuachi síkí-ro hora kándutútú-ró. Te sava-ga tiñu sánda-ri onde ná jáa-ri.

12

Síkí tá'u já vái nuu Espiritu

1 Ñáni, síkí taká ta'u já vái nuu Espiritu, kuní-ri ja ná júku'un inj-ro jíin.

2 A káiná'an-ró já ná ñi kakuu-ró cháa tú kákandíja, te ñi káindikín-ro yata ndosó ñí'in núu, ndasa ñi kakuu inj máá-ró núu.

3 Ja yúan kástu'ún-rí nuu-ro já tú ñi ñn chaa kuu ka'an tásí-de síkí Jesús, nú a yí'i-de Espiritu Dios. Te tú ñi ñn-de kuu ka'an-de: Jító'o-ri kúu Jesús, nú tú yí'i-de Espiritu Santo.

4 Chì sijn sijn ta'u ní saka-yá, ko suni ñn-ni máá Espiritu kúu.

5 Te sijn sijn tiñu ñi chaa-ya síkí-yo, ko ñn-ni máá Jító'o-yo kúu.

6 Te sijn sijn modo kásatiñu-yó, ko suni máá Dios kúu I'a sá'a taká tiñu jíin taká-yo.

7 Ko ná ñn ná ñn-de, ñi ja'a-ya tú'un Espiritu nuu-dé náva'a ná skuá'nu tá'an-de.

8 Chì onde jín máá Espíritu nì ja'a ndija-ya tú'un ka'an ndíchí ñn-de. Te suni onde jín máá Espíritu nì ja'a-ya tú'un ja júku'un inì inga-de.

9 Te nuu ingá-de, suni jín máá Espíritu nì ja'a-ya já ná kándija va'a-de. Te suni jín máá Espíritu nuu ingá-de ja ná sá'a-de tana.

10 Te nuu ingá-de ja ná sá'a-de taká tiñu ñá'nu. Te nuu ingá-de, ja ná káni-de tu'un. Te nuu ingá-de, ja ná nándúkú víi-dé sikì taká ja vá'a ja ú'u. Te nuu ingá-de ja ná ká'an-de tinì yu'u. Te nuu ingá-de ja ná násama-de tu'un sìn yu'u.

11 Ko taká tiñu yá'a sá'a suni máá ñn-ni máá Espíritu. Sìn sìn sáka-yá nuu ñn ñn-de, ndasa jata'an inì máá-yá.

12 Chì nátu'un yiki kúñu ñn-ni kúu, te ñáva'a kua'a pedazo, te taká pedazo-ún, vasa kua'a, ko ñn-ni yiki kúñu kúu, suni súan kúu Cristo.

13 Chì jín ñn-ni máá Espíritu nì kajanducha taká-yo, náva'a nduu-yó ñn-na ñayivi, vasa judío xí ñayivi ñuu Grecia, vasa cha kúu mozo xí cháa jíkà kuu ndicha-na. Ko taká-ni-de, nì kani'ín-dé ñn-ni máá Espíritu nì sá'a-ya.

14 Ko yiki kúñu, nasu ñn pedazo-ni kúu, chì sua ndíso kua'a.

15 Chì nú ja'a ká'an: Nasu yiki kúñu xín rúu, chì tú kúu-ri nda'a, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xín ná'ín.

16 Te nú so'o ká'an: Nasu yiki kúñu xín rúu, chì tú kúu-ri nduchi, achì. Te vasa súan ká'an, ko máá yiki kúñu xín ná'ín.

17 Nú ndi'ì yiki kúñu ní kuu nduchi, ndasa kuni so'o núú. Nú ndi'ì ní kuu so'o, ndasa kuaan xiko núú.

18 Vina te nì jinì-yo ndasa nì jata'an inì máá Dios te nì cha-ya taká pedazo-ún ná ñn ná ñn jíkà yiki kúñu.

19 Chì nú taká-ni ní kakuu ñn-ni pedazo-ún, ndasa koo máá yiki kúñu núú.

20 Ko vina chì kua'a ndíja pedazo ío, ko máá ñn-ni yiki kúñu núú.

21 Ni ma kúu ka'an nduchi jín ndá'a: Tú jínu ñú'ún-rí róó. Suni súan ni ma kúu ka'an xinì jín já'a: Tú jínu ñú'ún-rí róó.

22 Chì sua kánúú taká pedazo ndítin ta'an jín yiki kúñu, vasa vitá-ga jito.

23 Te taká pedazo yiki kúñu ja jáni inì-yo já tú jínú'ún jito, suu yúan ñúkúún xa'an-gá jasú-yo núu. Te ja tú luu kájito-ún jinì-yo, luu-ga kájasu-yo núu.

24 Te pedazo ja lúu kájito-ún jinì-yo, tú nínì kúndasu nuu. Chì máá Dios, súan nì chutá'an-ya yiki kúñu-ún, te jínú'ún-gá nì skéndo-yo já tú luu jito-ún,

25 náva'a tú sásin pedazo yiki kúñu-ún máá, chì taká pedazo-ún, sua ñn núú ná koto va'a tá'an.

26 Chì nú ñn-ni pedazo jatú, taká-ni pedazo ñn jínu-ni kájatú. Te nú ñn-ni pedazo jito luu, taká-ni pedazo ñn ká'nu-ni kákusi iní.

27 Te róó, modo súan kákuu-ró yiki kúñu Cristo. Te pedazo-ya-ún kákuu ñn ñn-ró.

28 Te súan nì jani máá Dios cha kuantíñu nuu tíku'nì: Ja ñn, apóstol, ja úu, cha kájani tu'un, ja uní, cha kástá'an tu'un, yúan-na te cha kásá'a tiñu ñá'nu, yúan-na te cha kásá'a tana, te vasa cháa chándéé tá'an, jín cháa kátá'ú tíñu, jín cháa ká'an tinì yu'u.

29 Taká-de kákuu apóstol náún. Taká-de kájani tu'un náún. Taká-de kástá'an náún. Taká-de kásá'a tiñu ñá'nu náún.

30 Taká-de kájinì-de sá'a-de tana sá'a-ya náún. Taká-de káka'an-de tinì yu'u náún. Taká-de kánasama-de tu'un sìn yu'u náún.

31 Ko ná kuítú iní-ro ndúkú-ró tá'u vá'a-ga ku'a-ya núu-ro jíná'an-ró. Ko ío inga modo va'a xa'an-gá, ná stá'an-ri nuu-ro jíná'an-ró.

13

Tu'un kúndá'ú iní tá'an

¹ Te nú ruu, vasa ká'an-ri nátu'un káka'an chaa xí ndájá'a ándíví, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, te kúu-ri nátu'un in kaa ja ndáxín káxín xí in platillo ja sáña.

² Te vasa jáni-ri tu'un sá'a-ya, te júku'un ndí'i iní-ri taká tu'un sa'í jín taká tu'un ndíchí, te vasa kándíja téyíí-ri ja kúu skuíó káni-ri yuku, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, tú na tiñu-ri.

³ Te vasa ná sáka ndí'i-ri taká ndatíñu-ri kee ñáyívi ndá'ú, te vasa ná kuá'a-ri yiki kúñu-ri kayu, te nú tú kúndá'ú iní-ri-i, tú na ya'u-ri ío.

⁴ Tu'un kúndá'ú iní, ndíso paciencia, te ndíso tu'un kúmani iní. Tu'un kúndá'ú iní, tú ndíso tu'un kuásún iní. Tu'un kúndá'ú iní, tú sávixi máá, ni tú sátéyíí máá.

⁵ Tú ká'an ndíva'a. Tú ndúkú já kúu máá. Tú kití iní. Tú chú'un iní.

⁶ Tú ndúvatu iní, chí sua kúsi iní jín tíñu ká'io ndaa.

⁷ Ndí'i jándéé iní. Ndí'i kándíja. Ndí'i ñúkuu iní. Ndí'i kánda.

⁸ Taká tu'un kájani-yó, chí naa, te taká yu'u chí ndí'i, te tu'un ndíchí, chí taká kuxio, ko tu'un kúndá'ú iní, ma náa kúti.

⁹ Chí yaku-ni tu'un kájiní-yo, te yaku-ni tu'un kájani-yó,

¹⁰ ko onde ná cháa máá tú'un ni yija va'a, yúan-na te kuxio yaku-ni ja kájiní-yo-ún kí'in.

¹¹ Ná ni kuu-ri suchí yíkin, te ni ka'an yíkin-ri núú, te ni jani iní-ri nátu'un suchí yíkin. Ko nuu ní kuu-ri chaa ñá'nu, te ni chaxio-ri taká ja ní sá'a-ri ná lúli-ri-ún kua'an.

¹² Te vina kánde'é-yó nátu'un jín espejo ja káxkí'vi, ko kúkuéé-ga te kuní ndijin-yo nátu'un jín núú tá'an-yó. Te vina chí yaku-ni jiní-ri, ko kúkuéé-ga te kuní ndí'i-ri nátu'un jiní káji-yá ruu.

¹³ Te vina ío uní tu'un játiñu ni'in, tu'un kándíja va'a, tu'un káñukuu iní, jín tú'un kúndá'ú iní. Ko máá tú'un kúndá'ú iní, kánúú xaan-ga vásá úu-ga-ún.

14

Siki já káka'an-i sijn yu'u

¹ Ndúkú ndéé-ró jín tú'un kúndá'ú iní tá'an, te kuítu iní-ro ndúkú-ró taká ta'u já'a Espíritu, ko kánúú-ga ja káni-ró tú'un.

² Chí chaa ká'an-de sijn yu'u, jín Dios ká'an-de, nasu jín ñáyívi, chí tú ní in chaa júku'un iní naún ká'an-de, chí jín Espíritu ká'an-de tu'un sa'í.

³ Ko chaa jáni tu'un, jín ñáyívi ká'an-de, chí skuá'nu-de ñáyívi-ún, te ká'an ká'nu-de, te ká'an ndéé-de jín-i.

⁴ Chaa ká'an sijn yu'u, skuá'nu-de máá-de, ko chaa jáni tu'un, chí tikuní skuá'nu-ga-de.

⁵ Játa'an iní-ri ja taká-ro ná kúu ka'an-ro sijn yu'u, ko kánúú-ga ja káni-ró tú'un, chí ñá'nu-ga chaa jáni tu'un vásá cháa ká'an sijn yu'u, te nú tú násama-de tu'un-ún, nává'a kua'nu-ga tikuní sá'a-de jín.

⁶ Nánj, vina te nú ja-ri nuu-ro te ka'an-ri sijn yu'u jín-ró, naún tiñu ní'in já kúu róó, nú tú ka'an-ri in tu'un ni kenda ndijin, xí in tu'un ndíchí, xí in tu'un stá'an-ri.

⁷ Ío ndija ndatíñu kándaa tí'úú já kásá'a ndusu, nátu'un xkuili xí guitarra. Te nú tú sijn sijn nota ndé'e, ndasa kuní-yo ndé yaa jíku-de jín xkuili, xí jín guitarra-ún.

8 Te nú corneta tú ndé'e kájí, te ndé chaa sátu'a-de máá-de ja kuátá'an-de núsáá.

9 Suni súan róo jíná'an-ró, nú ká'an-ro sîn yu'u, te nú tú kájí ká'an tu'un-ún, te ndasa júku'un iní-i naún tu'un ká'an-ro núsáá, chi kuachi tisi'ví-ró stí'ví-ró.

10 Kua'a núu yú'u ío iní ñuyívi ná sá'a-yó cuenta, te taká júku'un iní chaa jiní.

11 Nú ruu tú júku'un iní-ri yu'u ká'an ñn chaa, te kúu-ri chaa jíká núu cháa ká'an-ún. Te chaa ká'an-ún, suni kúu-de chaa jíká núu-rí.

12 Suni súan róo ja á kájítú iní-ro ní'in-ro tá'u Espiritu, ná ndúkú ndée-ró náva'a skuá'nu va'a-ró tíku'ni jíin.

13 Ja yúan nú ká'an ñn chaa sîn yu'u, ná kakán ta'u-dé nuu-yá náva'a kuu nasama-de tu'un.

14 Chi nú ruu kakan ta'u-rí jíin tú'un sîn yu'u, iní añú-ri kúu ja jikán ta'u, ko nú tú júku'un kuti iní-ri, tú na tiñu.

15 Ndasa sá'a-ri núsáá. Ná kakán ta'u-rí iní añú-ri, ko suni ná kakán ta'u-rí jíin tú'un júku'un iní. Ná káta-ri iní añú-ri, ko suni ná káta-ri jíin tú'un júku'un iní.

16 Chi nú máni tu'un jiní máá-ró jíin añú-ro nákuatá'ú-ró jíin, te ñn chaa tú tu'a, ndasa kuni-de ka'an-de amén nuu tú'un nákuatá'ú-ró-ún, chi tú jiní kuti-dé naún tu'un ká'an-ro.

17 Chi róo, bueno nákuatá'ú ndíja-ró, ko inga chaa-ún, tú já'nu tu'un iní-de sá'a.

18 Nákuatá'ú-rí nuu Dios, ja tini-ga yu'u ká'an-ri vásá taká róo.

19 Ko nuu tíku'ni, chi máá ú'un-ni tu'un ja júku'un iní-ri jíin, játa'an iní-ri ka'an-ri, náva'a suni stá'an-ri nuu sáva-ga chaa, vásá já ká'an-ri uxí mil tu'un sîn yu'u.

20 Ñáni, ma kóo-ró natu'un suchí lúlí jíin tú'un júku'un iní-ro. Chi sua koo-ró natu'un suchí lúlí jíin tú'un ñáá, ko ná yíja va'a-ró jíin já jiní tuní-ro.

21 Súan yóso núu ley: Jíin cháa ká'an sîn yu'u, te jíin sáva-ga chaa ká'an tu'un jíká, súan ka'an-ri jíin ñáyivi yá'a, ko vasa súan te ni ma kúni so'o-i tu'un ká'an-ri, áchí máá Jító'o-yo, áchí.

22 Ja yúan taká yu'u, máni tuni-ni kakuu nuu cháa tú kákandíja, nasu núu cháa kákandíja. Ko tu'un jáni-yó, tuni nuu cháa kákandíja kúu-ún, nasu núu cháa tú kákandíja.

23 Núsáá te nú taká tíku'ni ndutútú ñn-ni lugar, te taká súan ka'an sîn sîn yu'u, te yúan jakoyo chaa tú tu'a xí cháa tú kákandíja, á tú ka'an-de ja kándaa tachí-ro.

24 Ko nú taká-ro kájani-ró tú'un, te kivi ñn chaa tú kándíja xí ñn chaa tú tu'a, te kuni-de kuachi máá-de, sá'a taká-ro, te ndandúkú víi-dé sikí máá-de, sá'a taká-ro.

25 Te tu'un jáni sa'í iní añú-de kenda ndijin. Yúan-na te jukuiñi jíi-de te chiñú'ún-de Dios. Te kani ndaa-de tu'un ja ncháá ndija Dios jíin-ró.

26 Ñáni, ja yúan nú kándutútú-ró, te ná ñn ná ñn-ró ío ñn yaa kata-ró, ío tu'un stá'an-ro, ío sîn yu'u ká'an-ro, ío tu'un sa'í ká'an ndijin-ro, ío ja násama-ró tú'un sîn yu'u. Ndí'i ná sá'a-ró jíná'an-ró náva'a skuá'nu tá'an-ró.

27 Te nú ío chaa káka'an sîn yu'u, ná kóo tu'un-ún ja jíin úu-de xí jíin uní-de. Ko ñn-ni-de ñn-ni-de ná ká'an. Te ñn-de ná násama-de tu'un sîn yu'u.

28 Te nú túu chaa nasama tu'un ío, ná kasú-de yu'u-dé nuu kándutútú-ró-ún núsáá. Te ná ká'an máá-de ja máá-de jíin Dios.

29 Suni súan cháa kájani tu'un, ná ká'an uu xí uní-de, te sava-ga-de ná nándúkú víi-dé-ún.

30 Te nú inga cháa kánchaa-ún, a nī jini ndijin-de yakū tu'un sa'í, te cháa nī kejá'á ná kasú-de yu'u-dé.

31 Chi taká-ro kuu kani-ró tú'un ñn-ni-ró ñn-ni-ró, náva'a ná kútu'a taká-ro, te ndundéé iní taká-ro.

32 Te inī añú taká cháa kájani tu'un, kájandatū nuu máa cháa kájani tu'un-ún.

33 Chī Dios, nasū Dios sávaḡ kúu-ya, chī sua vīndáḡ vinené sá'a-ya. Te nátu'un kásá'a-i nuu táká tiku'nī cháa ndoo,

34 súan ná kasú taká ñasí'í yu'u-ñá nuu kándutútú-ró. Chī tú permiso ka'an-ña, chī nasū ñá'nu-ga kúu-ña nátu'un ká'an ley.

35 Te nú kutu'a-ña ñn tu'un kákuni-ña, te onde ve'e ná kaká tu'ún-ña máa yíi-ñá, chī tuka nuu kúu nú ka'an ñn ñasí'í núu kándutútú-i.

36 Á nuu-ro jíná'an-ró ní kenda tu'un Dios, xí níni nuu máa-ni-ró ní jaḡ tu'un-ya náún.

37 Te nú ñn cháa jáni inī-de ja ñn cháa jáni tu'un kúu-de, xí jíka Espíritu jíin-de, ná chú'un va'a inī-de, chī tiñu nī tá'ú máa Jító'o-yo kúu tu'un cháa-ri nuu-ro.

38 Kó cháa tú játú'ún tú'un yá'a, suni tú játú'ún-yó-de.

39 Ñáni, ja yúan ná kuítú iní-ro káni-ró tú'un jíná'an-ró, te ma kasú-ro núu cháa ká'an sīn sīn yu'u.

40 Ko ñúkúún ná sá'a kájí-ró táká tiñu jíná'an-ró.

15

Tu'un nachaku ndiyi

1 Ñáni, vina te kástu'ún-rí tu'un va'a nuu-ro já ní jani-ri nuu-ro sáá. Chi tu'un yúan, suni a nī kajatá'ú-ró, te suni jíin tú'un yúan ká'jin nī'in-ró,

2 chī suni jíin tú'un-ún nī kakaku-ró, te nú kátin nī'in-ró tú'un nī jani-ri nuu-ro, nú tú ní kákandíja sáni-ró.

3 Chī suni tu'un kánúú já ní nī'in-rí-ún, nī nastá'an-ri nuu-ro: Ja ní jī'i Cristo ja sikí kuáchi-yó, nátu'un ká'an tutu.

4 Te nī yuji-ya. Te nī nachaku-ya núu uní kivi nátu'un ká'an tutu.

5 Te nī ndenda ndijin-ya núu Cefas. Te vásá ní ndenda-ya núu máa uxí uu-de.

6 Te vásá ní ndenda-ya núu ví'í-gá u'un ciento ñani-yo ká'jin tútú-de. Te sava cháa-ún, sáni-ga káichaku-de. Te sava-de, a nī kaji'i-de.

7 Te vásá ní ndenda-ya núu Jacobo. Te vásá núu táká apóstol.

8 Te onde sandí'í-na, te suni nī kenda-ya núu-rí, nátu'un nuu ñn suchí xánú.

9 Chī ruu kúu cháa lúli-ga nuu táká apóstol, ja kúka nuu-rí kunání-rí apóstol, kuáchi ja ní chindikin-ri tiku'nī Dios.

10 Te káa-ri nátu'un ío-ri, chī súan nī jika tu'un luu ío inī Dios jíin-rí. Te tu'un luu ío inī-ya, tú ní jíka sáni jíin-rí, chī sua nī sátiñu-ga-ri vásá táká máa cháa-ún. Ko nasū ruu, chī tu'un luu ío inī Dios ja jika jíin-rí-ún, nī sá'a.

11 Núsáá te vasa ruu xí vasa cháa-ún, súan kájani-ri tu'un, te súan kákandíja-ró.

12 Te nú kájani-yó tú'un Cristo ja ní nachaku-ya má'ñú ndiyi, te naja káka'an sava tá'an-ró já tú naún ndiyi nachaku núsáá.

13 Chī nú tú naún ndiyi nachaku, suni tú ní náchaku Cristo núsáá.

14 Te nú tú ní náchaku Cristo, kájani sáni-ri tu'un-ya, te suni kákandíja sáni-ró-yá núsáá.

15 Chaa tú káka'an ndaa tu'un Dios kákuu-ri nú súan, chi ni kaka'an-ri ja ní naschakú Dios Cristo, te nú ma náchaku ndija taká ndiyi, tú ní náschakú-ya Cristo núsáa.

16 Chi nú ma náchaku taká ndiyi, suni tú ní náchaku Cristo núsáa.

17 Te nú Cristo, tú ní náchaku-ya, kákandíja sáni-ró-ya núsáa, te kándiso-ga-ro kuáchi-ró nú súan.

18 Nú súan ío, te a ni kanaa taká chaa ja ní kaji'i nuu ndá'a Cristo núsáa.

19 Te nú nini máa vína-ni ja káichaku-yo, káñukuu ini-yo Cristo, chaa ndá'ú ij kákuu-yó vásá sáva-ga chaa núsáa.

20 Ko vina a ni nachaku Cristo ma'ñú ndíyi. Máa-ya ni nachaku xna'an-ga vásá taká ja ní kaji'i.

21 Chi ja sikí ñin chaa, te ni chaa kue'e kuu-yo. Suni súan ja sikí ñin chaa, te nachaku ndiyi.

22 Chi nátu'un kaji'i taká-i ni sá'a Adán, suni súan nachaku taká-i sá'a Cristo.

23 Ko ná ñin ná ñin-de ndasa kándita koyo tá'an máa-de: Cristo xna'an-ga, te onde nchaa Cristo, te nachaku chaa káyi'i nda'a-ya.

24 Yúan-na te onde sandí'i-na te xnáa ndí'i-ya ja kátá'ú tíñu, jíin taká ja kákuñá'nu, jíin taká ja kátíin so'o. Yúan-na te nuu máa Táa-yo Dios te naku'a-ya ñuu nuu tá'ú-ya tíñu.

25 Chi tá'ú nini máa-ya tíñu onde ná kúxiukú taká ja kájito u'u-ya chíi ja'a-ya sá'a-ya.

26 Te máa kué'e kuu-yo, ja jíto u'u yóo, chi onde sandí'i-na te xnáa-ya-ún.

27 Chi taká ndatíñu ni kí'in Dios, ni chúkú-ya chíi ja'a Cristo, te sikí ja ká'an súan, ja yúan jiní kaji-yó ja tú yí'i Dios nda'a Cristo, chi a ni chí'i Dios taká-ga ndatíñu nda'a Cristo.

28 Ko nú a ni ndí'i taká ndatíñu yí'i nda'a Cristo, yúan-na te suni máa Sé'e-ún kivi-ya ndá'a máa I'a ja ní chí'i-ya taká ndatíñu-ún nda'a-ya, náva'a máa Dios kutíin ndí'i-ya taká ndatíñu.

29 Chi nú túu, te ndasa sá'a chaa kájanducha sikí ndíyi. Te nú tú nachaku kuti ndíyi núsáa, naja kájanducha-dé sikí ndíyi núsáa.

30 Te ruu, naja ndíta'an hora káindee ini-ri koto-ri tundó'o núsáa.

31 Náni, ká'an ndaa-ri, chi ja sikí róo jíná'an-ró kúu ja sátéyí-ri máa-ri nuu Jíto'o-yo Cristo Jesús, ndíta'an kivi jí'i-ri.

32 Nátu'un chaa yúkú ká'an-ri. Ni kajatá'an-ri ini ñuu Éfeso jíin kíti xáan, te nú tú nachaku taká ndiyi, naún ya'u-ri ni'in-ri núsáa. Ná kée-yo ná kó'o-yó chi yuchaan kuu-yo nú súan.

33 Ma xndá'ú-ro máa-ró, chi nú kájika-ró jíin cháa ñáa, te sáchá'an-de róo, vasa va'a tíñu kásá'a-ró núú.

34 Ná kóo káji iní-ro jíin tíñu ndaa. Ma sá'a-ga-ro kuáchi jíná'an-ró. Chi sava-de, tú kájiní-de nuu Dios. Súan ká'an-ri náva'a ná kúka nuu-ro.

35 Ko sanaa te ka'an ñin chaa: Ndasá nachaku taká ndiyi, ndasa koo yiki kúñu-ún nchaa jíin, achi-de.

36 Ja xíní ñáa kákuu-ró. Tata jakín-ro, ma náchaku kuti, onde nú tú kuu xna'an-ga.

37 Te nú tata jakín-ro, nú trigo xí ingá nuni, nasu jakín-ro yukú ja kóo kúkuéé-ga, chi máa nuni víchí kúu ja jakín-ro.

38 Ko Dios, ja'a-ya yukú nuni-ún, ndasa ni jata'an ini máa-ya, te ná ñin ná ñin tata jíin yukú máa.

39 Taká kuñu, nasu ñin-ni kuñu kúu. Ko ñin kuñu kúu ndija kuñu chaa. Te inga kuñu kúu kuñu kiti, te inga kúu kuñu tiyáká, te inga kúu kuñu tisaa.

40 Te ío yiki kúñu andíví, te ío yiki kúñu nuu ñú'un. Ko sîn luu káa ja ío andíví, te sîn luu káa ja ío nuu ñú'un.

41 Te sîn luu káa ndikandii. Te sîn luu káa yoꝝ. Te sîn luu káa tiñúú xíní, chi tú ñn nuu lúu kándaa tiñúú xíní-ún.

42 Suni súan kúu ja náchaku taká ndiyi. Jakín-ya te te'yu, naschakú-ya te ma té'yu-ga.

43 Jakín-ya te kuka nuu, naschakú-ya te nduu luu. Jakín-ya te koo vitá, naschakú-ya te nduu fuerza.

44 Jakín-ya te ja káa yúkú, te naschakú-ya ja kí'vi ndee ándíví. Ío yiki kúñu yúkú, te ío yiki kúñu yí'i ndee ándíví.

45 Suni súan yóso núu tutú: Adán xnáñúú, ñi kuu-de ñn cháa ñi kuva'a jíin vida cuenta ñayivi, áchí. Te Adán sandí'i-na kúu máa-yá, te náschakú-ya-í jíin Espiritu-ya.

46 Ko cháa xnáñúú, nasu cháa yí'i ndee ándíví kúu-de, chi cháa yúkú kúu-de. Yúan-na te vása ní cháa cháa yí'i ndee ándíví.

47 Cháa xnáñúú kúu cháa nuu ñú'un, chi jíin tikacha ní kuva'a-de. Te cháa uu, onde andíví vái-ya.

48 Taká cháa nuu ñú'un káa nátu'un máa cháa tikacha-ún. Te taká cháa onde andíví káa nátu'un máa cháa andíví-ún.

49 Te nátu'un kájito-yó ndasa ñi kaa cháa tikacha-ún, suni súan koto-yó ndasa káa cháa andíví-ún.

50 Náni, tu'un yá'a ká'an-ri, chi kuñu jíin ñíí, ma kúu ñi'in tá'u iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu. Ni ja te'yú, ma ní'in tá'u ja má té'yu.

51 Kuni so'o-ró ná ká'an-ri ñn tu'un sa'í jíin-ró. Nasu taká-yo kusú-yo, ko taká-yo, nasama-yó.

52 Ja ñn nú núu-ni, nátu'un ñn nakuaní-ni-yó, nuu ndí'i-na nde'e clarín. Chi nde'e clarín, te nachaku taká ndiyi, te ma té'yu-ga. Te yóó, chi nasama-yó.

53 Chi ja te'yú yá'a, kánúú núku'un ja tuká te'yu. Te ja kúu yá'a, kánúú núku'un ja tuká kuu kuti.

54 Te nú ja te'yú yá'a, nuku'un ja tuká te'yu, te ja kúu yá'a, nuku'un ja tuká kuu, yúan-na te skikuu ja ká'an tu'un yóso núu tutú: Ni kundée-yá ñi ja'ni-yá kue'e kuu-yo.

55 Róó kue'e kuu-yo, ndasa kundée-ró jíin-rí. Róó kue'e kuu-yo, ndasa tuu-ró rúu. Achí.

56 Chi ñnu kué'e kuu-yo kúu kuachi. Te fuerza kuachi kúu ley.

57 Ko ná kúta'u-yo núu Dios ja ja'a-ya fuerza kundée-yó sá'a Jito'o-yo Jesu-cristo.

58 Náni máni, ja yúan ná kuíñi ñi'in-ró, ma náyu'ú-ro. Nene ná xndeá-ga-ro jíin tíñu kuní máa Jito'o-yo. Chi a kájiní-ro ja tú kásatiñu sáni-ró núu máa Jito'o-yo.

16

Siki ja kakín-i xu'ún kuátíñu

1 Siki xú'ún kájakin-ro ja kuátíñu ñayivi ndóo, suni ná sá'a-ró nátu'un ñi tá'ú-rí tíñu nuu tíku'ñi ndañúu Galacia.

2 Ndita'an kivi ñn semana, ná ñn ná ñn-ró vé'e-ró chíva'a sîn-ró yakú najíin, ndasa ñi jatú'un-ya ní'in-ro, náva'a nú ñi jaq-ri te tú níni kakín-ro.

3 Te nú ñi jaq-ri, te koo cháa kaji máa-ró kuá'a-ró credencial nuu-dé, te tájí-rí-de onde ñuu Jerusalén kinchaka-de yakú ja kakín-ro-ún.

4 Te nú kee cuenta ja súni ki'in-ri, te k̄ingoyo-de jíin-ri.

Consejo jíin sá'an kúta'u

5 Te jaa-ri nuu-ro, te nú ni ja'an-ri ñuu Macedonia chi ichi ñúu Macedonia ja'a-ri jaa-ri.

6 Chi sanaa te kendoo-ri jíin-ró, xí sjá'a-ri viko víjin, náva'a chu'un íchí-ró rúu nú ndénu kuní-ri ki'in-ri.

7 Chi vina tú kuní-ri ja ká'an-ri jíin-ró te ja'a-ni-ri ki'in-ri, chi ñúkuu iní-ri kendoo-ri jíin-ró yakú kiví, te nú kua'a máá Jító'o-yo tú'un.

8 Ko kendoo-ri iní ñuu Éfeso, onde jaa kiví Pentecostés.

9 Chi bueno ni nuña ñn yuxé'é kiví-ri sátiñu va'a-ri. Ko kua'a cháa kájasu ichi ío.

10 Te nú ni jaa Timoteo, te koto va'a-ró-de, ma síyú'ú-ro-dé, chi tiñu máá Jító'o-yo sá'a-de nátu'un sá'a-ri.

11 Ni ñn-ró ma sá'á'a iní-ro núu-dé núsáá, chi sua vindáa vinené ná náchu'un íchí-ró-de náva'a ná ncháa-de nuu-ri, chi kundatu-ri-de jíin ñaní-yo.

12 Te cuenta ñani-yo Apolos, xañ ní ka'an ni'in-ri jíin-de ja ná jáa-de nuu-ro jíin ñaní-yo. Ko ni ñn modo tú ní jata'an iní-ya jáa-de vina. Ko jaa ná'in-de, nú ná núña-de.

13 Koo ndito iní-ro jíná'an-ró. Kuiñi ni'in-ró jíin tú'un kákandíja-ró. Cuenta chaá téyí sátiñu-ró, te ná koo fuerza iní-ro.

14 Jíin tú'un kúndá'ú iní tá'an sá'a-ró taká tiñu.

15 Ñáni, a kájiní-ro já vé'e Estéfanos ni kákandíja xna'an-ga iní ñuu Acaya, te bueno kákutéñu-i kájatíñu-i nuu ñáyiví ndoo.

16 Te ká'an ni'in-ri jíin-ró já ná kiví-ró chíi nda'a ñáyiví kásá'a súan, jíin núu taká ñáyiví káchindéé tá'an jíin-ró, jíin ñáyiví kásatiñu jíin-ró.

17 Kúsi iní-ri ja ní chaá Estéfanos jíin Fortunato jíin Acaico, chi chaá-ún kákuu yunúu-ro já tú ní ká'in presente-ro.

18 Chi ni ndundéé iní añú-ri jíin iní añú-ro ní kasá'a-de. Ná kuátú'ún-ró cháa káa súan.

19 Sándéé iní-ro, áchí tiku'ni ká'io ndañúu Asia. Aquila, jíin Priscila, jíin tiku'ni nátaqa iní ve'e-de, onde jíin máá Jító'o-yo káka'an ni'in-de ja ná sándéé iní-ro.

20 Sándéé iní-ro, áchí taká ñani-yo. Te titú ndoo tá'an-ró nú káka'an jítá'an-ró.

21 Ya'á kúu tu'un ndéé iní, ni chaá máá-ri Pablo jíin ndá'a-ri.

22 Nú ío ñn chaá ja ná tú kúmani-dé jíin Jító'o-yo Jesucristo, ná náa-dé. Ña'an-ní Táta.

23 Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jíin-ró jíná'an-ró.

24 Kúndá'ú iní-ri taká-ro sá'a Cristo Jesús. Súan ná koo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS CORINTIOS YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU CORINTO

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí Pablo kúu-ri apóstol nuu Jesucristo, chi súan ni jata'an ini Dios. Te jín ñani-yo Timoteo káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'ni Dios kánchaa ini ñuu Corinto, onde jín núu táka ñayivi ndoo káxiukú ní ñuu Acaya.

² Tu'un luu ío ini, jín tú'un kuaká'nu ini, ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jín ja kí nuu máá Jito'o-yo Jesucristo, ná koo jín-ró jíná'an-ró.

Ndasa ni sándéé ini Pablo jín túnd'o

³ Ná kúta'u-yo núu Dios, Táa Jito'o-yo Jesucristo, chi Táa tu'un kúndá'ú ini yoo kúu-ya. Te suni Dios taká tu'un ndúndéé ini-yo kúu-ya.

⁴ Te máá-yá, chi já'a-ya tú'un ndéé ini-yo núu táka túnd'o káta'an-yo, náva'a yoo, suni kuu kuá'a-yó tú'un ndéé ini nuu cháa kájito túnd'o. Te jín tú'un ndúndéé ini-yo sá'a Dios ja ká'an máá-yó máá tú'un ndéé ini.

⁵ Chi natu'un jito ta'an-yo kuá'a túnd'o jín Cristo, suni súan bueno ní'in-yo tú'un ndéé ini-yo sá'a máá Cristo.

⁶ Ko nú kájito máá-rí túnd'o, yuán kuu ja ná kaku máá-ró te koo ndéé ini-ro. Xí nú kándundéé ini-ri, yuán kuu ja ná ndúndéé ini-ro. Chi ní'in-ro tú'un-ún, te nú jín paciencia ná ndó'o-ró túnd'o ni kando'o-ri.

⁷ Te tú násama ini-ri ja káñukuu ini-ri sikí róó, chi a kájini-ri ja natu'un kájito ta'an-ro túnd'o jín-rí, suni súan kándundéé tá'an ini-ro jín-rí.

⁸ Kákuni-ri, ñáni, ja ná júku'un ini-ro sikí túnd'o ni kata'an-ri ini ñuu Asia. Chi ni kuku'á ini añú-ri ja á yani ma kánda-ri, te káindatu ká'nu-na-ri ja kúu-ri núú.

⁹ Ko máá-rí, a ni kaja'ncha ini-ri ja kúu-ri. Súan sá'a-ya náva'a ma kándíja-ri ja kuu nama-ri máá-rí, chi sua nuu Dios ja náschakú-ya ndíyi, kándíja-ri.

¹⁰ Chi máá-yá, ni nama-ya rúu jíná'an-ri onde nuu á yani kuu-ri, te náma-ya rúu. Te káñukuu ini-ri, ja súni nama-ga-ya rúu.

¹¹ Suni ná chéndéé-ró rúu ja kakán ta'u-ro já'a-rí, náva'a suni kua'a-í, ná nákuatá'ú-i ja sikí rúu, ná ni kani'in-rí ta'u-rí ni sá'a kua'a-í ja ní kajikan ta'u-í.

Naja tú ní jáa yachi Pablo

¹² Chi jín yá'a kuu ja kásatéyí-rí máá-rí. Chi ini añú-ri kuu testigo ja ní kajika kuu va'a ñúkúún-rí ini ñuyívi, jín tú'un ndoo ini, jín tú'un kájí ini cuenta Dios, nasu jín tú'un ndíchí cuenta ñuyívi, chi sua jín tú'un luu ío ini Dios.

¹³ Chi tuká káchaa-ri tu'un jáa núu-ro, chi ja á kaka'u-ró-ún kuu, te a kájuku'un ini-ro. Te ñúkuu ini-ri ja ná júku'un va'a va'a ini-ro,

¹⁴ chi ndaa, kájuku'un ini-ro ñn tá'ú, ja onde kivi ncháa máá Jito'o-yo Jesús, te koo sií ini-ro ja sikí rúu, te suni súan koo sií ini-ri ja sikí róó jíná'an-ró.

¹⁵ Te súan ni jani ndija ini-ri. Te yuán jáa-ri nuu-ro xná'an-ga núú, náva'a kusí ini-ro úu jínu.

¹⁶ Chi ichi núu-ro jáa-ri, yuán-na te ja'a-ri ki'in-ri ñuu Macedonia núú, te ndenda-ri ñuu Macedonia, te nchaa-ri nuu-ro ingá jínu, te róó nachu'un íchí-ró rúu ki'in-ri ñuu Judea núú.

17 Te ja súan ni kuu ini-ri jaa-ri, te chaa nátu'u iní kúu-ri náún. Xí tú'un ja jáni ini-ri sá'a-ri-ún, tu'un jáni yúkú-ni ini máá-ri kúu náún. Yachi ká'an-ri: Kuu, kuu, yúan-na te: Túu, túu, náún.

18 Chi skíkuu va'a Dios, te jini-ya já tú'un káka'an-ri jín-ró, nasu ká'an-ri: kuu, yúan-na te: Túu-ni.

19 Jesucristo kúu Se'e Dios. Te Silvano jín Timoteo jín rúu, ni kajani-ri tu'un-ya núu-ro. Te jín-ya, nasu tú'un kuu, jín tú'un túu ío, chi nuu máá-yá, ío máni tu'un kuu.

20 Chi taká tu'un ni keyu'u Dios, ni ka'an: Kuu, ja cuenta máá-yá. Te máá-yó, káka'an-yo: Amén, nuu-ya, chi kánakana jaa-yó Dios.

21 Te Dios kúu I'a skétá'an ni'in ruu jín róo jín Cristo. Te ni chaa-ya tíñu siki-yo.

22 Te suni máá-yá, ni chaa-ya tuni siki-yo, te ni ja'a-ya Espiritu-ya iní añú-yo já kúu seña-yo.

23 Té jaa-ga-ri Corinto, chi tú kuní-ri kana jín-rí nuu-ro. Te ná kúu Dios testigo, ndasa jáni ini añú-ri.

24 Nasu kákuni-ri kutiin ni'in-ri so'o-ró ndasa kákandíja-ró, chi sua káchindéé tá'an-ri jín-ró já ná kúsii-gá ini-ro. Chi ká'jin ni'in-ró jín tú'un kákandíja-ró.

2

1 Ko súan ni chaa ini-ri ja má jáa-ri inga jínu nuu-ro jín tú'un ndúkuí'a ini-ro sá'a-ri.

2 Chi nú ndúkuí'a ini-ro sá'a-ri, te ndé chaa kúu ja násásii iní ruu, chi suni máá cháa ja ndúkuí'a ini sá'a-ri-ún.

3 Te suni tu'un yá'a ni chaa-ri nuu-ro, náva'a nú ni jaa-ri, te ma kúkuí'a ini-ri sá'a chaa ja násásii níni iní ruu jian. Te jáni ndija ini-ri ja nátu'un kúsii iní-ri, suni koo sii iní taká-ro.

4 Chi siki já jito xa'an-rí tundó'o, te tá'u'u ini añú-ri, te xa'an ndé'e nducha núu-rí, kúu ja ní chaa-ri tutu yá'a nuu-ro, náva'a ná kuní-ro já maní xáan-rí jín-ró, nasu já ndúkuí'a ini-ro sá'a-ri.

Siki tú'un kuña ká'nu ini

5 Ko nú iin chaa sákuí'a ini-de ruu, nasu níni ruu sá'a-de jín-rí, chi suni onde siki taká-ro sá'a-de. Súan ká'an-ri, náva'a tú ka'an xa'an-gá-ri nuu-ro.

6 Te sava-ró, ni kákana jín-ró núu-dé, te su súan-ni a ni kuu castigo yá'a siki iin chaa súan.

7 Ja yúan súa ná sá'a-ró tóká'nu ini-ro núu-dé jíná'an-ró, te ka'an-ro tú'un ndéé iní jín-de, náva'a má ndákí'vi tu'un kuí'a ini-ún xiní-dé.

8 Te ká'an ni'in-ri jín-ró, ja ná náka'an maní-ro jín-de jíná'an-ró.

9 Chi suni ja siki tíñu yá'a kúu ja ní chaa-ri nuu-ro, náva'a koto nchaa-ri róo, te kuní-ri nú káandatu va'a-ró taká tíñu.

10 Te nú sá'a-ró tóká'nu ini-ro núu iin chaa, suni ruu. Te nú ni sá'a-ri tóká'nu ini-ri nuu iin-de, siki já maní-rí jín-ró núu Cristo, yúan ní sá'a-ri tóká'nu ini-ri nuu-dé,

11 náva'a ma kúndéé Satanás xndá'ú yóo, chi a kájiní va'a-yó modo tiiñ yátá-ún yóo.

12 Ná ni ja'an-ri ñuu Troas ja káni-ri tu'un va'a Cristo, ni nuña ichi já ká'an-ri ni sá'a máá Jito'o-yo.

13 Ko tú ní kúsii iní añú-ri chi tú ní nani'in-rí ñani-ri Tito. Yúan-na te ni naku-atá'ú-ni-ri nuu taká chaa-ún, te ni ki'in-ni-ri ichi kuá'an-ri ñuu Macedonia.

14 Ko ná kúta'u-yo núu Dios, chi bueno kúndéé-yó skáka-yó tíñu Cristo sá'a-ya, chi taká lugar jichá nuu tu'un-ya kuá'an kásá'a-yó, te kájiní tu'un-i-ya.

15 Chi tu'un Cristo, bueno skáka-yó já'an sá'a Dios, te jáa tu'un-ún nuu cháa kákaaku jíin núu cháa kánaa.

16 In cháa-ún, vasa jíni so'o-de tu'un-ún, ná kúu ii-de. Te inga cháa jíni so'o va'a, ná kúchaku-ni-de. Te ja siki táka tu'un yá'a, ndé cháa kanda jíin.

17 Chi nasu cháa káxikó tú'un Dios cuenta mercancia kákuu-ri, vasa kásá'a sava cháa súan, chi sua cháa ndaa kákuu-ri. Ná tu'un cháa ni táji Dios vai kákuu-ri, chi Dios, jini-ya ndasa káka'an-ri tu'un Cristo.

3

Siki tú'un contrato jáa

1 A ni ndejá'a-yó inga jínu ká'an-yo já'a máa-yó náún, xí kánandi-i-ri tutu ka'an ja'a-ri ja kúu róó, xí tutu ka'an-ro já'a-ri ná tu'un sava-de náún.

2 Róó kákuu tutu-ri yoso-ro iní añú-ri, te kájiní taká cháa nuu, te káka'u-de.

3 A kájiní ndijin-i ja róó kákuu tutu ni cháa Cristo, ja ní kaskáka-ri, ko nasu jíin tinta, chi jíin Espiritu Dios, I'a chakú, ni cháa-ya, ni nasu núu yúu tabla, chi ichi iní añú.

4 Yuán kúu tu'un kájani ndija iní añú-ri jíin núu Dios sá'a máa Cristo.

5 Nasu kájani iní-ri ja ká kundéé máa-ri ja máa-ri siki tíñu-ún, ja kákuu iní-ri. Chi súan já'a máa Dios tu'un ja kúndéé-yó.

6 Chi siki in contrato jáa, já tíñu va'a-ri sá'a-ya, ko nasu já ká'an letra, chi ja ká'an máa Espiritu kúu. Chi letra já'ni, ko Espiritu náschakú.

7 Te tu'un-ún ja kúu-yo jíin núu, chi ni yoso núu yúu. Te xaan ní ndii ncháa kivi ní cháa-ún. Te ni ndii ncháa nuu Moisés ni sá'a. Te ja yuán tú ní kákuu nde'é sé'e Israel nuu-dé, vása kuéni kuéni ni nda'va ja ndii ncháa-ún.

8 Te nú súan ío yuán, naga ni kuu tu'un Espiritu. Á tú ví'í-gá ndii ncháa nuu.

9 Chi nú tu'un ja tá'nu ndatu-yo jíin, ni ndii ncháa, ví'í-gá ndii ncháa xaan tú'un nasánda yóó.

10 Chi ja ní ndii ncháa-ún, tuká ndii ncháa jíin yá'a, chi ni'in-ga ndii ncháa ya'a.

11 Chi nú ja ní nda'va-ún ni ndii ncháa, ví'í-gá ndii ncháa ja kóo ní káni.

12 Nú súan káñukuu iní-ri, te ná chundéé iní-ri ka'an-ri núsáa,

13 te tú kásá'a-ri ná tu'un ni sá'a Moisés, ja ní jasú-de in sa'ma núu-dé, ná va'a tú kuu nde'é sé'e Israel nuu-dé ndasa kuanda'va ja ní ndii ncháa-ún.

14 Ko iní añú máa cháa-ún ni ndasu, chi onde vina nú káka'u-de tutu contrato aná'an, te suni ná tu'un ndasú-ni sa'ma-ún nuu-dé, tú núña, chi onde nú kándija-yó Cristo, yuán-na te kuxio sa'ma-ún ki'in.

15 Suni sáni onde vina, nú káka'u-de tutu ni cháa Moisés, te ndasú-ni sa'ma-ún nuu añú-de.

16 Ko nú naxió káva iní-de nuu máa Jító'o-yo, te sa'ma-ún kuxio-ni ki'in.

17 Chi máa Jító'o-yo kúu-ya Espiritu. Te nuu ío Espiritu máa Jító'o-yo, yuán ío nuu káka kuu ndicha-na-yo.

18 Núsáa te taká máa-yó, tú ndasú nuu-yo, te kánde'é-yó núu máa Jító'o-yo, ná tu'un nuu in espejo, ndasa ndii ncháa nuu-ya. Te suni súan ndii ncháa kánasama-yó ná tu'un káa máa-ya. Súan sá'a Espiritu Jító'o-yo jíin-yó.

4

1 Ja yuán ní cháa-ya tíñu yá'a siki-ri ná tu'un ni kundá'ú iní-ya rúu. Te tú kákuítá-ri, te tú káyu'ú-ri.

2 Chi sua ni kachaxio-ri tu'un yisa'í ja kúka nuu-yo sá'a-ún kua'an. Tú xndá'ú-ri kájika kuu-ri, ni tú kánasama-ri tu'un Dios, chi sua káka'an ndijin-ri tu'un ndaa. Te taká ñayivi kájiní iní añú-i ja káka'an va'a-yó onde nuu Dios.

³ Te nú sáni-ga ndasú siki tú'un va'a káka'an-ri, nuu cháa naa ndasú siki.

⁴ Chi ja tñin so'lo ñuyivi yá'a, ni jasú xini cháa tú kákandíja, náva'a tú tuun ndua tú'un va'a nuu já jiní tuni cháa-ún, te kuní-de ndasa luu kánchaa Cristo, chi muestra Dios kúu-ya.

⁵ Chi nasu tú'un máa-rí kájani-ri, chi tu'un máa Jító'o-yo Jesucristo kúu. Te ruu kákuu-ri mozo-ro já siki Jesús.

⁶ Chi Dios kúu I'a ni tá'ú-yá tiñu ja ná kúndijin ñuñáa. Te ni stúun-ya iní añú-ri, náva'a ná kuní-ri nuu Jesucristo ndasa ndíi ncháa Dios.

Ndasa ndo'o ñayivi kándíja

⁷ Ko tu'un yá'a ñú'un iní yiki kúñu vitá xaan-rí, náva'a ná kuní-ri ja onde nuu Dios kúu nuu kii fuerza ni'in xaan, nasu núu máa-rí kenda.

⁸ Kájito-ri tundó'o taká lado, ko kákanda-ri jín. Tú kákutuní iní-ri ndasa sá'a-ri, ko káñukuu ná'in iní-ri.

⁹ Káchindikín-i ruu, ko tú xndóo-ya rúu. Kástují-í ruu, ko tú káxnáa-í ruu.

¹⁰ Te taká lado kájika kuu-ri, te nene a yani kuu yiki kúñu-ri, ná ni jii Jesús, náva'a jín yiki kúñu-ri te ná kuní ndijin-i tu'un ni nachaku Jesús.

¹¹ Chi ruu, nini káichaku-ri, nene kája'a-ri máa-rí, te ná kúu-ri nú kuu-ri siki Jesús, náva'a jín yiki kúñu ndá'ú-ri yá'a, ná kuní ndijin-i tu'un ni nachaku Jesús.

¹² Ja yúan jika kue'e kuu-ri jín-rí, te jín-ró jika tu'un kuchaku-ro.

¹³ Ko ñn-ni modo kákandíja-ri, nátu'un cháa ni cháa nuu tutú: Ni kandíja-ri te ja yúan ní ka'an-ri, áchí. Suni súan kákandíja-ri, te ja yúan káka'an-ri.

¹⁴ A kájiní-ri ja máa I'a ni naschakú Jesús, suni naschakú-ya rúu jíná'an-ri ja jín Jesús, te kani-ya rúu nuu-yá onde jín róo jíná'an-ró.

¹⁵ Chi taká tundó'o yá'a kándo'o-ri ja siki róo jíná'an-ró, náva'a nándeá-ga tu'un luu-ya kí'in nuu kuá'a-gá-i, te ná káa-ga ná nákuatá'ú-i, te ná nákana jaa-i Dios.

¹⁶ Ja yúan tú káyu'ú-ri, chi sua ndújáa añú-ri ñn ñn kivi, vasa kuakuítá yiki kúñu-ri.

¹⁷ Chi tundó'o kájito-ri vina, tú ká'ú kúu, chi núnúu-ni kúu, te ná ní'in-rí ta'u ñá'nu, luu xaan, kúu-ri ñí káni sá'a-ún.

¹⁸ Tú kánde'é-rí nuu ndátíñu ja jiní ndijin-yo núu, chi sua kánde'é-rí nuu ndátíñu ja tú jiní ndijin-yo núu. Chi ndatíñu ja jiní ndijin-yo núu, ja'a-ni ki'in. Ko ndatíñu ja tú jiní ndijin-yo núu-ún, kundito ñí káni.

5

Ve'e ja tú ní kuvá'a jín ndá'a

¹ Chi a kájiní-ri ja vé'e kuii ncháa-ri nuu ñú'un yá'a, nú ná náa, te a káñava'a-ri ñn ve'e ká'nu nuu Dios, ko ñn ve'e ja násu jín ndá'a ní kuvá'a, chi ñí káni súan-ni ío máa onde andívi.

² Te ja siki yá'a kúu ja kájaka nuu iní-ri, chi kákuni-ri kundasu ve'e-ri andívi-ún siki-rí.

³ Chi nú ná nándasu siki-rí, te ma kóo vichí líi-gá-ri.

⁴ Chi suni súan ruu ja ká'in-ri iní ve'e kuii yá'a, ndá'ú xaan kájaka nuu iní-ri, chi tú kákuni-ri kúvichí líi-rí, chi sua kákuni-ri koso tá'an ku'un-ri, náva'a kunuu ja kúu-ún ki'in, te kendo ja kúchaku-ún ñí káni.

⁵ Ko I'a ni sáva'a ruu ja súan nduu-ri, Dios kúu-ya. Te máa-yá ni ja'a-ya Espiritu iní-ri ja kúu seña nuu-rí.

⁶ Ja yúan nené ká'io ndéé iní-ri. Te kájiní-ri ja níni ká'in-ri chii yiki kúñu yá'a, kájika kuu jiká-rí nuu máa Jító'o-yo.

7 Chì siki já kákandíja-ri te kájika-ri, nasu já kándé'é-rí nuu.

8 Ko tú yú'ú-ri, vasa ví'í-gá kákuni-ri kenda-ri chíi yiki kúñu yá'a, ja nájaa-ri kuxiukú-rí jíin máá Jító'o-yo.

9 Nándúkú ndéé vá'a-ri núsáá, vasa ká'íin jíká-rí, xí káxiukú-rí ve'e ká'íin yani-ri, ko ná kúsi iní-ya sá'a-ri.

10 Chì níni kuíni ndijin taká-yo yú'u mesa Cristo sánda-ya tíñu-yó, náva'a ki'in in in-yó yá'u-yó nú ndasa tíñu nì kasá'a-yó jíin yiki kúñu-yó, vasa va'a xí vasa ñáá.

Ndasa naketá'an-i jíin Dios sá'a-yó

11 Kájini-ri kuandatu-ri nuu máá Jító'o-yo, te káskándíja-ri ñayivi. Ko a jini ndijin Dios ruu jíná'an-ri, te suni káñukuu iní-ri ja kájini ndijin-ro ruu jíin iní añú-ro.

12 Nasu nú-ro káka'an tuku máá-rí ja'a máá-rí, chí kákastu'ún-rí modo ndasa sátéyí-ró máá-ró siki ruu, náva'a ná ní'in-ro tú'un xndió káni-ró núu cháa ja kásatéyí-de máá-de ja kándé'é-de ndasa kánda nuu-dé, tú kándé'é-de ndasa kánda iní añú-de.

13 Chì nú cháa kádatachì kákuu-ri, siki já jítíñu-ri nuu Dios kúu. Te nú cháa ká'io káji iní kákuu-ri, siki já jítíñu-ri nuu róo kúu.

14 Chì tu'un kúndá'ú iní Cristo, stétuu ruu sá'a-ri tíñu yá'a. Chì súan kájani iní-ri ja nú in-ya ní ji'i ja'a taká ñayivi, te nátu'un nì kaji'i taká-i núsáá.

15 Te nì ji'i-ya já'a taká ñayivi. Ja yúán ñáyivi káichaku, tuká kuchaku-i ja máá-i, chí kuchaku-i ja siki máá-yá, I'a nì ji'i te nì nachaku ja siki máá-i.

16 Ja yúán ondé vina te ní-gá kua'an-yo, ma káni yúkú iní-ri koto-ri ni in ñayivi, vasa súan nì kájani yúkú iní-ri siki Cristo sáá, ko vina tuká jáni iní-ri súan.

17 Chì nú in ñayivi yí'i-i nda'a Cristo, a nì nduu jáá-i, te tu'un tú'ú, a nì kaja'a kua'an. Te vina a nì ndi'i nì kandujáá.

18 Te ndi'i ya'á ní sá'a Dios. Chì máá-yá a nì nasketá'an-ya ruu jíin máá-yá nì sá'a Cristo. Te nì cháa-ya tíñu siki-rí ja kástu'ún-rí ndasa naketá'an-i jíin-yá.

19 Te jandáa, chí jíin Cristo nì jiku Dios, násketá'an máá-yá ñuyivi jíin máá-yá, te taká kuachi kásá'a cháa tú ní chí'i-ya cuenta siki-dé. Te nì cháa-ya tíñu siki-rí ja ná káni-ri tu'un ndasa naketá'an-i jíin-yá.

20 Ja yúán vái koyo-ri jíin sí'ví máá Cristo. Te ná sá'a-yó cuenta ja yú'u núu Dios kákuu-ri. Te káka'an nda'ú-ri jíin-ró jíin sí'ví máá Cristo, ja ná náketá'an-ró jíin Dios.

21 Te Jesús, tú ní sá'a-ya kuáchi. Te nì nduu-ya kuáchi nì sá'a Dios ja yóó, náva'a kendo ndaa-yo modo Dios sá'a Cristo.

6

1 Suni súan ruu, káchindéé tá'an-ri jíin-yá. Te káka'an nì'in-ri jíin-ró ja má kuatá'ú sáni-ró tú'un luu ío iní Dios.

2 Chì áchí-ya: Máá kivi vá'a nì jini so'o-ri tu'un ká'an-ro, te kivi ní kaku-ró ní nama-ri róo. Vina-ni kúu máá kivi vá'a, vina-ni kúu máá kivi náma-ri róo, áchí-ya.

3 Ni in cháa, tú káskivi-ri-de nuu ní in kuachi, náva'a ma ká'an-i siki tíñu kándiso-ri.

4 Chì sua káskíkuu va'a-ri jíin taká tíñu, nátu'un kájatíñu-ri nuu Dios. Te nì kakanda-ri vasa kájito-ri tundó'o, vasa kánandi'i-ri, vasa kánduku'á iní-ri,

⁵ vasa káskúun-i yunu xí sukun-rí, vasa táan-í ruu vekaa, vasa kándonda vaq-i siki-rí, vasa kána tain-rí, vasa kája'ni-rí máá-rí ja núma'ná, vasa ká'io ndicha ini-ri.

⁶ Ko kájika-ri jín tú'un ndoo, jín tú'un júku'un ini, jín paciencia, jín tú'un maní ini, jín Espíritu Santo, jín tú'un kúndá'ú ndija ini,

⁷ jín tú'un ká'an kájí, jín fuerza Dios, jín tú'un jika ndaa nuu tú'ma-yó, kúu ichi ndávésé-rí, te kúu ichi ndává'a-ri,

⁸ vasa jínú'un káka'an-i jín-rí xí túu, vasa kájatú'un-i ruu xí túu. Káka'an-i ja cháa xndá'ú kákuu-ri, vasa cháa ndaa kákuu-ri.

⁹ Káka'an-i ja tú kánakuni-i ruu ko a kájiní va'a-i ruu, xí ja káji'i-ri, ko káichaku ná'in-rí, xí ja káxndó'o-i ruu, ko tú ní kája'ni-í ruu.

¹⁰ Káka'an-i ja kánduku'á ini-ri, ko nene ká'io si ini-ri, xí ja cháa ndá'ú kákuu-ri, ko kás'a kúká-rí kua'a ñáyivi, xí ja tú naún káñava'a kuti-rí, ko máá-rí xín ndí'i.

¹¹ Róo cháa ñuu Corinto. ni kaka'an kájí-rí jín-ró, te onde jín ini jín añú-ri ni kundá'ú ini-ri róo.

¹² Ruu, chi ío lugar ini añú-ri ja kúu róo, ko róo, tú kás'a-ró lugar ini añú-ro ja kóto ndá'ú-ro núu-rí.

¹³ Nátu'un jín sé'e-ri ká'an-ri. Ná kundá'ú tuku ini máá-ró rúu, náv'a a ñ nú ná xndíó káni-ró tú'un-ún.

Siki tú'un tú kivi nduu-yo jín tíñu ñáá

¹⁴ Ma kivi koyo nduu-ro jín ñáyivi tú kákandíja, chi naún tíñu ketá'an sá'a tu'un ndaa jín tú'un ñáá. Te ndasa ketá'an ñundijin jín ñúñáa.

¹⁵ Ndasa ka'an ñ nú tú'un Cristo jín tú'un Belial, xí ndasa kuiñi ká'nu cháa kándíja jín cháa tú kándíja.

¹⁶ Ndasa kani tá'an tu'un ve'e i Dios jín tú'un ndoso. Chi yóo kákuu-yó vé'e i Dios, I'a chakú, nátu'un ni ka'an Dios: Kunchaa-ri te kaka kuu-ri ma'ñú-i, te kuu-ri Dios máá-i, te kuu-i ñáyivi máá-rí.

¹⁷ Chi máá Tatá Dios ká'an-ya: Ja yúan ná kenda koyo-ró má'ñú máá-de, te ná sásiin-ró máá-ró, te ma ké'é-ró tíñu chá'an, te naki'in sé'é-rí róo,

¹⁸ te ruu kuu-ri Táa-ro jíná'an-ró, te róo jíná'an-ró kúu-ró sé'e yí-ri jín sé'sí-ri, áchí máá Tatá Dios, I'a kúñá'nu tá'ú tíñu.

7

¹ Ñáni, káñava'a-yó tú'un yá'a ja ní keyu'u-yá, te ná nákachá ndí'i-yó táká cha'an ndíso yiki kúñu-yó jín añú-yo núsáá. Te ná kuándatu-yo núu Dios, te ná síyija-yó máá-yó jín tú'un ni nasándoo-ya yóo.

Ja ní nakani ini tiku'ni kándíja

² Ná kani va'a ini-ro ja kúu ruu. Tú ní ñn cháa ní kás'a ndíva'a-ri jín-de. Tú ni ñn cháa ní kásijíta-ri. Tú ni ñn cháa ní káxndá'ú-ri.

³ Nasu ká'an-ri tu'un yá'a ja náku-xndí-ri siki-ro, chi a ni ka'an-ri jín-ró ja kákundá'ú ini-ri róo, te ñn ká'nu-ni kuu-yo, te ñn ká'nu-ni kuchaku-yo.

⁴ Xaan chundéé ini-ri ká'an-ri tu'un-ró. Xaan sátéyí-rí máá-rí ja siki róo jíná'an-ró. Xaan ío ndéé ini-ri. Xaan kúsi ini-ri, vasa taká tundó'o yá'a kájito-ri.

⁵ Chi ná ni jakoyo-ri ñuu Macedonia tú ní kúu kuti ndétatú-ri, chi sua ni kajito-ri tundó'o taká lado. Ichi fuera kájatá'an, ichi ini kayu'ú-ri.

⁶ Ko cháa ndúku'á ini, ndundéé ini-de sá'a Dios, te ni nasándéé-yá ini-ri jíná'an-ri ja ní nchaa Tito.

⁷ Ko nasu máá ñn sikí já ní nchaá-de, chí suni nì kakusì inì-rì jín tú'un ndéé iní ja ní ndundéé iní-de nì kasá'a-ró. Chí nì nakani-de tu'un nuu-rí ndasa kájítú inì-ro, ndasa kánde'e-ro, ja káñukuu inì-ro rúu. Te ja yúán ní kusì-gá inì-rì.

⁸ Chí vasa nì kukuí'a inì-ro ní sá'a carta-rì, tuká nakani inì-rì vasa a nì nakani inì-rì, chí a nì jini-rì ja ní kandukuí'a inì-ro yakú-ni kivì ní sá'a carta-rì.

⁹ Te vina kúsì inì-rì. Ko nasu sikí já ní kandukuí'a inì-ro, chí sua ja ní kanakani inì-ro ní sá'a ja ní kandukuí'a inì-ro. Chí súan nì kunì máá Dios ja ní kandukuí'a inì-ro, te tú ní xnáa-ro ní ñn ta'u-ro sá'a-rì.

¹⁰ Chí nú kandukuí'a inì-yo nátu'un kunì Dios, yúan-na te ná nakani inì-yo te kaku-yó. Nú sá'a-yó súan, te ma yú'ú-yo. Ko nú cuenta sikí ñuyívi yá'a kandukuí'a inì-yo, te kuu-yo sá'a.

¹¹ Nì kandukuí'a inì-ro nátu'un kunì Dios. Vina te nde'é ndasa xaan ní kájítú inì-ro ní sá'a, te xaan ní kaka'an-ro já'a máá-ró, te xaan ní kakitì inì-ro, te xaan ní kayu'ú-ro, te xaan ní káñukuu inì-ro, te xaan ní kanandúkú ví-ro, te xaan ní kakana jín-ró núu kuáchi. Te bueno ndoo nì kakenda-ró, tú naún kuáchi ní kenda sikì-ro.

¹² Ja yúán vasa nì chaa-rì tutu-ún nuu-ro, ko nasu sikí cháa nì sá'a kuáchi-ún kúu, te ni nasu sikí cháa nì ndo'o-ún kúu, chí sua náva'a ná kunì ndijin-ro jíná'an-ró ndasa káñukuu inì-rì sikì róo nuu Dios.

¹³ Ja yúán ní kandundéé inì-rì nì sá'a tu'un ndéé-ró. Ko ví'i-gá nì kakusì inì-rì nì sá'a tu'un nì ndusì inì Tito, chí nì nani'in inì añú-de nì kasá'a-ró.

¹⁴ Chí nì ndutéyí ñn tí'li inì-rì nakani-rì tu'un nuu-dé ndasa kásá'a-ró. Te tú ní kúka nuu-rí jín, chí nátu'un nì kaka'an ndaa-rì taká tu'un jín-ró, suni súan nì kee ndaa taká tu'un nì kaka'an téyí-rì cuenta róo nuu Tito.

¹⁵ Te kaa-ga kúndá'ú inì-de róo, hora núku'un inì-de ndasa kájandatú taká-ro, jín ndasa káyu'ú-ro te kákisi-i róo ná nì kajatá'ú-ró-de.

¹⁶ Kúsì inì-rì, chí tú yú'ú-rì ndasa kásá'a-ró jín ní ñn tiñu.

8

Sikí já jakín-i xu'ún kuátíñu ñayívi ndá'ú kándíja

¹ Ñáni, suni súan kákastu'ún-rí nuu-ro, ndasa nì ja'a Dios tu'un luu ío inì-ya núu tíku'nì kákandíja ká'io inì ñuu Macedonia.

² Chí kua'a túndó'o nì ja'a-ya núu-í, ja ní jito nchaá-ya-í. Te vasa ndá'ú xaan káta'an-i, ko nì kakusì xaan iní-i. Te bueno ká'io inì-i nì kaja'a-i najjín.

³ Te a jini máá-rí ja taká ja á kúu sá'a-i, nì kaja'a-i. Te sobra-ga nì kaja'a-i, nátu'un kákana kuu inì máá-i.

⁴ Te nì'in xaan ní kajikan-i permiso nuu-rí ja ná chindéé chítuu-i sava-ga chaa ndoo.

⁵ Ko nasu ñn súan káñukuu inì-rì núu, chí sua xna'an-ga nì kaja'a-i máá-i nuu máá Jító'o-yo jín núu-rí, chí súan nì jata'an inì Dios.

⁶ Te ja yúán ní kaka'an nì in-rì jín Tito ja ná síjínu ndi'i-de tiñu luu yá'a jín-ró jíná'an-ró, nátu'un nì kejá'a-de sá'a-de núu.

⁷ Bueno kásá'a-ró taká-ni. Bueno kákandíja-ró. Bueno kaka'an-ro. Bueno kájuku'un inì-ro. Bueno kájítú inì-ro. Bueno kákundá'ú inì-ro rúu. Suni súan ná ndeá-ga tiñu luu yá'a sá'a-ró núsáa.

⁸ Na tú ká'an-rì nátu'un ká'an chaa tá'ú tiñu, chí sua nde'é-rí nú kákundá'ú ndija inì-ro-í. Te jín modo kájítú iní sava-ga-i ná chíkuá'a-rì róo.

⁹ Chì a kájini-ro tú'un luu ío inì Jesucristo, ja ní kundá'ú inì-ya róó. Te ja yúan ní nasándá'ú-ya máa-yá, vasa kúká-yá núú, náva'a koo kúká-ró jíná'an-ró sá'a tu'un nì kundá'ú-ya.

¹⁰ Te já'a-ri consejo yá'a nuu-ro. Andujin nì ka'io inì-ro sá'a-ró, te nì kejá'á-ró sá'a-ró.

¹¹ Núsáá te vina ío va'a ja ná síjínu ndi'i tuku-ró sá'a-ró. Te nátu'un nì kajítú inì-ro kéjá'á-ró, vina te nú ndasa já'a tundó'o, suni súan kuá'a-ró.

¹² Chì nú kúu inì-yo kuá'a-yó, kuu kuá'a-yó ndasa ñáva'a-yó, nasu já nú tú naún ñáva'a-yó.

¹³ Chì nasu ká'an-ri tu'un yá'a ja ná kuíñi jinu sava-i jín túndó'o, te róó kuiñi nì'in-ró jín túndó'o,

¹⁴ Chì sua kuní-ri já ná kóo ñn nuu. Te vina kua'a káñava'a-ró te kua'a-ró núu-í, chì kánandi'i-ga-i, náva'a suni súan nú kua'a ñáva'a-i te kua'a-i nuu-ro, nú kánandi'i-ga-ro, náva'a ketá'an ñn nuu sá'a-ró.

¹⁵ Nátu'un yóso núu tutú: Chaa nì kanastútú kuá'a, tuká naún ní kéndoo, te chaa nì kanastútú yakú-ni, tuká naún ní kánandi'i-de, áchí.

¹⁶ Ko ná kúta'u-rí nuu Dios ja iní añú Tito nì ja'a-ya súni tu'un kájítú iní-ri ja kúu róó.

¹⁷ Chì nì jatá'ú ndíja-de tu'un nì kaka'an-ri jín-de, ko suni súan jítú iní-de ki'in-de ichi jáa-de nuu-ro jíná'an-ró, chì súan kána kuu inì máa-de.

¹⁸ Te jín-de kátájí-rí ñn ñani jaa-de nuu-ro. Te tiku'nì taká lado, kájatú'ún-i chaa-ún, chì bueno jáni-de tu'un va'a.

¹⁹ Te nasu máa ñn ya'á, chì suni taká tiku'nì nì chaa tiñu sikí-dé, ja kúu-de chaa chindéé tá'an jín-rí jín tiñu luu yá'a. Te kástútú-rí náva'a nakana jaa-i máa Jító'o-yo sá'a, te náva'a kuní-i ndasa kájito ndá'ú-ri nuu-í.

²⁰ Súan kásá'a-ri, náva'a ma ká'an ndíva'a ni ñn chaa sikí-rí, ndasa kinchaka-ri xu'ún kuá'a yá'a ja ní kaja'a-ró.

²¹ Kájítú iní-ri sá'a-ri tiñu jín'ún, ko nasu máa ñn nuu máa Jító'o-yo, chì suni súan jín núu taká chaa.

²² Suni kátájí-rí ñani-ri jaa jín-de jíná'an-de, chì tiñu jítú iní chaa yá'a, tinì jínu nì kajito nchaa va'a-ri-de. Te ví'í-gá vina jítú-ga iní-de, chì tuká yú'ú-de ja kúu róó.

²³ Chì Tito, máa-de kúu chaa chindéé tá'an sátiñu jín-rí ja sikí róó. Te sava-ga ñani-yo-ún, máa-de kákuu ndajá'a tiku'nì kákandíja, te kánakana jaa-i Cristo sá'a-de.

²⁴ Te ná stá'an ndijin-ro núu-dé jín núu taká tiku'nì ndasa kákundá'ú ndija inì-ro rúu, te ndasa tú ní kásatéyí sáni-ri máa-rí nuu-dé ja sikí róó.

9

¹ Chì cuenta sikí xú'ún kájakin-ro já kuátíñu ñayivi ndóo, tú nini cháa-ga-ri tutu nuu-ro.

² Chì a jiní-ri ja kúu inì-ro sá'a-ró. Ja yúan satéyí-rí máa-rí nuu ñayivi ñúu Macedonia, chì ká'an-ri ja ñúu Acaya, a ka'io tu'a-de onde kua andujin. Te modo ja ní kasá'a-ró, nì ndukanda inì sava-de nì sá'a.

³ Ko tájí-rí ñani-yo núu-ro náva'a tú satéyí sáni-ri máa-rí sikí tíñu yá'a ja sikí róó, náva'a ná kóo tu'a-ró jíná'an-ró nátu'un nì ka'an-ri.

⁴ Chì sanaa te jaa yakú chaa ñuu Macedonia jín-rí. Te nú kuní-de róó, ja tú ka'io tu'a-ró, yúan-na te koo tuka nuu-rí jíná'an-ri jín-ró, ja súan nì kaka'an-ri ja ka'io tu'a ndija-ró núu.

⁵ Ja yúan kánúú-gá n̄i ka'an nda'ú-ri jíin ñaní-yo, já ná kúxnúú-de jaa-de nuu-ro, te ná sátu'a-de xu'ún já ní kakeyu'u-ro, náva'a koo tu'a nátu'un ñn ndatíñu ja kákuu in̄i-ro ní ja'a-ró, nasu já ní kastétuu-ri róó kúu.

⁶ Ko tu'un yá'a ká'an-ri: Chaa kak̄in táma, suni táma nástútú-de. Te chaa kak̄in kua'a, suni kua'a nástútú-de.

⁷ Ná ñn ná ñn-de ná kak̄in-de ndasa táva iní-de. Ma kúxíí iní-de kuá'a-de, chi nasu fuerza kúu. Chi Dios, kúman̄i iní-ya jíin ñáyivi kúsi iní já'a.

⁸ Te máá Dios kuu sá'a-ya já ná ndeá ndi'i tiñu luu nuu-ro, náva'a ná kayá-ro táká ndatíñu, náva'a nene kanda va'a-ró, te kuu kuá'a núu-ró ndá'a núu táká tiñu va'a.

⁹ Nátu'un yóso núu tutú: Onde jichá n̄i ja'a-ya núu ñáyivi káta'an ndá'ú. Te tiñu ndaa sá'a-ya, nene kéndoo ní káni. Achí.

¹⁰ Te I'a já'a tata nuu cháa sáka, suni kua'a-ya stáa kée-dé. Nakoko-ga itu-ro sá'a-ya. Te xndeá-ga-ya, te skuá'nu-ga-ya, tiñu ndaa sá'a-ró.

¹¹ Te ná kúkúká-ró jíin táká, náva'a kuu kuá'a kua'a-ro, te skáka-ri nuu-í. Te yúan sá'a ja kánakuatá'ú-i nuu Dios.

¹² Chi xu'ún kájak̄in-ro já kúu sik̄i tiñu yá'a, nasu níni nuu táká ñáyivi ndóo chindéé tá'an jíin-i, chi suni kua'a-í kánakuatá'ú núu Dios sá'a.

¹³ Te tiñu yá'a kúu ja jito nchaa róó. Te ja yúan kánakana jaa-i Dios sik̄i já káandat̄u-ro jíin já kájatú'ún-ró tú'un va'a Cristo. Chi va'a kákuu in̄i-ro kájak̄in-ro náva'a kuatíñu máá-i jíin sáva-ga-i.

¹⁴ Suni súan kájik̄an ta'u máá-i ja'a-ro jíná'an-ró. Chi káñukuu xaan iní máá-i róó, sik̄i já ní sjá'a Dios tu'un luu ío in̄i-ya ní ja'a-ya núu-ro.

¹⁵ Ná kúta'u-yo núu Dios, chi n̄i k̄in ndi'va'a-na-ya tá'u-yá n̄i ja'a-ya núu-yo.

10

Ja ní ka'an Pablo ja'a tiñu ndíso-de

¹ Ko ruu, Pablo, chi jíin tú'un vitá in̄i, jíin tú'un man̄i iní ío in̄i Cristo, ká'an nda'ú-ri jíin-ró. Ruu, nú kánchaa-ri jíin-ró, chi sá'a súchí ndíja-ri in̄i-ri nuu-ro, ko nú kánchaa jíká-ri, chi a chundéé-ni in̄i-ri ká'an n̄i-in-ri jíin-ró.

² Yuán ká'an nda'ú-ri jíin-ró vína, náva'a nú n̄i jaa-ri nuu-ro, te tú níni chundéé in̄i-ri ka'an xaan-ri, vasa jáni ndija in̄i-ri ja ká'an-ri súan nuu sáva-ga-de ja kájani in̄i-de ja kájika kuu yúkú-ni-ri.

³ Chi vasa kájika kuu-ri in̄i ñuyívi, ko tú kájatá'an-ri nátu'un kájatá'an-i in̄i ñuyívi.

⁴ Chi ja kájatá'an-ri jíin, nasu já kájatíñu-i in̄i ñuyívi kákuu, chi ja yí'i fuerza Dios kákuu. Te kuu xnáa-ún táká ndatíñu n̄i-in.

⁵ Káxnáa-rí taká tu'un kástatá'an-i, jíin tú'un ja ndúkú sávixi máá, kuní kasu ichi náva'a ma kuní sáva-ga-i nuu Dios núú. Ko t̄in-ri so'o taká tu'un kájani in̄i-i, náva'a kuu kuandat̄u-i nuu Cristo.

⁶ Te ká'io tu'a-ri ja xndó'o-ri chaa tú káandat̄u, onde nú ná skíkuu máá-ró kuandat̄u va'a-ró.

⁷ Ndé'é-ró núu táká ndatíñu ndasa kájito. Nú ñn chaa jáni ndija in̄i-de ja yí'i-de nda'a Cristo, ná sá'a-de cuenta ja nátu'un yí'i máá-de nda'a Cristo, suni súan ruu.

⁸ Chi vasa sátéyí-ga-ri máá-rí sik̄i tiñu n̄i chaa-ya sik̄i-rí jíná'an-ri, te ma kúka nuu-rí sá'a, chi tiñu-ún n̄i chaa máá Jíto'o-yo sik̄i-rí ja skuá'nu-ga-ri róó jíná'an-ró, nasu já xnáa-rí róó.

⁹ Chi tú kuní-ri ja káni in̄i-ro já ndúkú-rí síyú'ú-ri róó jíin carta-ri.

10 Chì ío cháa káka'an ndija: Carta-de xaan ndáí, te nì'in ká'an, ko nú nì cháa-de, tú ndáján jíto-de, te tu'un ká'an-de chì tú káxaan, áchí-de.

11 Te cháa-ún, ná sá'a-de cuenta ja nátu'un káka'an-ri jíin carta nú ká'in jíká-rí, suni súan kákuu-ri jíin tíñu nú ká'iin-ri nuu-ro.

12 Chì tú kákuni-ri kivi nduu-ri jíin-de, ni ja skétá'an-ri máá-rí jíin sáva cháa ja kájatú'ún-de máá-de. Máá cháa-ún, káchikuá'a-de máá-de ja máá-de, te káskétá'an-de máá-de jíin tá'an-de, ko tú ká'io kájí iní-de ja súan.

13 Ko ruu, ma sjá'a-ri punto ja sátéyí-ri máá-rí, chì nani káa máá kú'a nì ja'a Dios nuu-rí, te jaa ku'a-ún onde nuu máá-ró jíná'an-ró.

14 Nasu kásjá'a-ri punto káskáa-ri ku'a-ri nátu'un tú ní jakoyo-ri nuu-ro núú, chì sua ruu kákuu ja xnáñúú ní jakoyo-ri onde nuu róó kájani-ri tu'un va'a Cristo.

15 Tú sjá'a-ri punto ja sátéyí-ri máá-rí sikì tíñu kásá'a inga cháa, ko káñukuu inì-ri ja ná yíja-ga modo kákandíja-ró, te súan ná ndeá xaan-gá tíñu sá'a-ri jíin róó jíná'an-ró,

16 náva'a kani-ri tu'un va'a ní-gá ñuu ío onde yata ñuu-ro. Súan te tú níni sátéyí-ri máá-rí sikì tíñu ja á ká'io tu'a nì sá'a inga cháa.

17 Ko cháa ja sátéyí-de máá-de, ná sátéyí-de máá-de sikì máá Jító'o-yo.

18 Chì nasu cháa ja játú'ún máá kúu ja kéndoo jíñú'ún, chì sua cháa ja máá Dios játú'ún-yá-de.

11

1 Kuña ká'nu inì-ro ná ká'an-ri ñn tí'li tu'un katachì jíin-ró. Kuña ká'nu inì-ro núsáa vii.

2 Chì kúkuíñi-ri ja'a-ro jíin tú'un kuíñi Dios, chi nì ja'ncha-ri tu'un ja stánda'a-rí róó jíin ñn-ni yii, kúu máá Cristo, te stá'an-ri róó nuu-yá nátu'un ñn ña'an jáá íi.

3 Ko nátu'un koo, nì xndá'ú-tí Eva jíin tú'un ndíchí-tí, súan yú'ú-ri jíin-ró ja sánaa te sana nuu já jiní tuni-ro, te sanaa te sía-ro modo kájí, modo ndoo, ja káchiñú'ún-ró Cristo.

4 Chì nú inga cháa cháa, te kani-de tu'un inga Jesús nuu já á nì kajani-ri nuu-ro, xí nú kuatá'ú-ró ingá espíritu nuu já á nì kajatá'ú-ró, xí ingá tu'un nuu já á nì kachu'un inì-ro, a jiní-ri ja bueno kájandéé inì-ro jíin.

5 Chì apóstol yúan, vasa kúñá'nu xaan-dé ká'an-de, ko tú kánúú kúti-dé kanduu-de ruu, jáni inì-ri.

6 Chi vasa tú jakuta'an ka'an-ri, ko ndíchí-rí, te ndivii táka ya'á, a nì kastá'an kájí-rí nuu-ro jíná'an-ró.

7 Te ruu, nì nasásúchí-rí máá-rí náva'a kendo jíñú'ún-ró, te tú ní xíkó-rí tu'un Dios nuu-ro. Te kuachi nì kivi-ri ja ní sá'a-ri súan náún.

8 Nì tevíchí-rí sava-ga tikunì ja ní tñn-ri xu'ún-i, náva'a jaa-ri kuatíñu-ri nuu-ro.

9 Chi ná kánchaa-ri jíin-ró núú, te nì nandi'i-ri yakú najíin, ko tú ní stáa-ri sikì ní ñn-ró. Chi vasa nì nandi'i-ri, ko ñani-yo já ní kikoyo-de ichi ñuu Macedonia, nì kaja'a kua'a-dé nuu-rí. Te tú ní stá'an kuti-rí róó jíná'an-ró, te ni ma sá'a-ri.

10 Te jíin tíñu yá'a ná sátéyí-ri máá-rí. Ma kasú-de nuu-rí ja súan ka'an-ri ní ndáñuu Acaya núsáa, chi tu'un ndija Cristo ká'an-ri.

11 Te naja. Tú kúndá'ú inì-ri róó náún. Máá Dios, a jiní-ya.

12 Ko sá'a-ga-ri tíñu sá'a-ri yá'a, chì cháa-ún, kásatéyí-de máá-de, kándúkú-de cuestión, káka'an-de ja ñn núú-ni kásatíñu-de jíin-rí, ko ma kúndéé-de, chì kasu-ri nuu-dé.

13 Chi chaa yúan, apóstol falso kákuu-de. Te máni káxndá'ú-de jíin tíñu kásá'a-de. Ko kásá'a-de máá-de ja apóstol Cristo kákuu-de.

14 Nasu tíñu naa iní-yo ndé'é-yó kúu, chi suni máá Satanás, násama máá, te ndúu ndajá'a ndíi ncháa.

15 Ja yúan, nasu tíñu káxáan kúu, chi chaa kájatíñu nuu já'ú, kánasá'a-de máá-de, te kásá'a-de ja cháa kájatíñu ndaa kákuu-de. Te jíin yá'u tíñu kásá'a máá-de, súan naa-dé.

16 Ná ká'an-ri inga jínu. Ni ñin chaa, ma káni iní-de ja cháa katachi kúu-ri. Te nú súan, ná kuátá'ú-ró rúu vasté nátu'un ñin chaa katachi, náva'a kuu sátéyíí-rí máá-rí ñin tí'li-ga núsáa.

17 Tu'un ká'an-ri yá'a, nasu ní tá'ú tíñu máá Jító'o-yo, chi sua ká'an-ri nátu'un ká'an chaa katachi.

18 Chi tiní-de, kásátéyíí-de máá-de ndasa kákuni-de jíin modo kásá'a ñayivi. Te ruu, suni ná sátéyíí-ga-ri máá-rí núsáa.

19 Chi kákuu va'a iní-ro kájandatu-ro núu cháa káñáa xiní, chi chaa ká'io kájí iní kákuu-ró.

20 Chi nú ñin chaa taan-dé róó, sátiñu sáni-ró, xí nú ñin chaa kee-dé sikí-ro, xí nú ñin chaa kuanchara-de ndatíñu-ró, xí nú ñin chaa sáñá'nu-de máá-de, xí nú ñin chaa stuji-dé yiki núu-ro, bueno kájandéé iní-ro jíin-de jiní-ri.

21 Kúka nuu-rí, chi vitá máá-rí te ja yúan tú ní kásá'a xaan-rí súan, áchí-ri vii. Chi nátu'un chúndéé iní inga chaa sátéyíí-de máá-de, suni súan ruu chúndéé iní-ri ká'an-ri tu'un katachi.

22 Chaa hebreo kákuu-de náún. Suni ruu. Chaa Israel kákuu-de náún. Suni ruu. Tata Abraham kákuu-de náún. Suni ruu.

Tundó'o ni jito Pablo sikí tú'un-ya

23 Chaa kájatíñu nuu Cristo kákuu-de náún. (Ká'an-ri nátu'un chaa kátachi.) Ko ruu ví'i-gá. Kua'a-gá tíñu sá'a-ri. Nasaa vuelta kákuun-de yunu xíi sukun-rí. Xaan-gá já'an-ri vekaa. Ni kuu kua'a jínu káku-ri kuu-ri.

24 Chaa judío, ñin-na te jínu uu xiko cuarta ni kaja'a-de ruu u'un vuelta.

25 Uní jínu ni ki'in-ri yunu xíi. ñin jínu ni ki'in-ri yuu. Uní jínu ni ta'u barco-ri. ñin ñúú te ñin ndúú ni kaxndée ninu-ri nuu kúnú ndúcha mar.

26 Kua'a jínu ni ja'an jíká-rí ichi. Ni kuu káku-ri nuu yúcha. Ni kuu káku-ri nuu ñákuí'ná. Ni kuu káku-ri nuu ñáyivi ñúu-ri. Ni kuu káku-ri nuu ñáyivi sáa nación. Ni kuu káku-ri iní ñuu. Ni kuu káku-ri máá iní ñu'un té'é. Ni kuu káku-ri nuu mar. Ni kuu káku-ri ma'ñú ñaní tú ká'jin ndaa.

27 Ni kuitá-ri. Ni kana tain-rí. Ni sátiñu-ri. Kua'a jínu ni kuu já'ni-rí máá-rí numá'ná. Ni kuu jí'i-ri soko, te jichí-ri nducha. Ió kua'a kivi tú ní'in-rí kee-rí. Ni kuu tá'an vijin-ri te jika kuu víchí-ni-ri.

28 Te sikí táká tundó'o tá'an-ri-ún, ío inga. Chi taká kivi nákaní xaan iní-ri te jítú iní-ri ja kúu taká tikuní kákandíja.

29 Ndé ñayivi vitá iní-i, te ruu tú vitá iní-ri náún. Ndéja kánangava nuu kuáchi sá'a inga chaa, te ruu tú ndúkijí xiní-rí náún.

30 Te nú kánúú sátéyíí-rí máá-rí, te ná sátéyíí-rí máá-rí sikí já vitá iní-ri.

31 Máá Dios, Táa Jito'o-yo Jesucristo, ja kánakana jaa-i-ya ní káni ní kúia, a jiní-ya já tú xndá'ú-ri.

32 Iní ñuu Damasco ni sá'a gobernador jíin-rí, chaa tá'ú tíñu ndañúú tñin rey Aretas, ja ní káindasu-de yuñúu cháa Damasco, ja tñin-de ruu kákuni-de núu.

33 Ko iní ñin jika ni kandee-ri. Te ni kákiñi'in-i ruu yau ventana. Te ni kaskúun-i ruu jika vé'e nama ñúu Damasco. Te súan ni káku-ri iní nda'a cháa-ún.

12

¹ Níni sátéyíí-rí máá-rí ja máá-rí vasa tú ní'in tíñu. Ka'an-ri sikí tú'un nì stá'an ndijin máá Jító'o-yo núu-rí jín ja ní skóto-ya rúu.

² Jiní-ri nuu ñn chaá yí'i-de nda'a Cristo, ja ío uxí kuun kuiá nì ndéché cháa-ún nì ja'an-de onde andíví uní. Te nú jín yíki kúñu-de, xí naún, tú jiní-ri, xí ní xndóo-de yíki kúñu-de, tú jiní-ri. Dios kúu I'a jiní.

³ Te jiní-ri chaá-ún. Te nú jín yíki kúñu-de, xí ní xndóo-de yíki kúñu-de, tú jiní-ri. Dios kúu I'a jiní.

⁴ Ja ní ndéché-de nì ja'an-de onde nuu jardín andíví. Te yúan nì jini so'o chaá-ún tu'un sa'í, ja má kúu kastu'ún ní ñn chaá.

⁵ Sikí cháa-ún, ná sátéyíí-rí máá-rí, ko ja jín máá-rí, ja máá-rí, ma sátéyíí-rí máá-rí, chì sua nú jín tú'un vitá iní-ri te kuu.

⁶ Nú kuní-ri sátéyíí-rí máá-rí, tú káñáá xiní-rí. Chì ka'an ndaa-ri. Ko ma sá'a-ri. Ko ma ká'an-ri súan, chì sanaa te ñn chaá kani-ga iní-de ja súkún-ga ku'a-ri vasa ja jiní-de ruu, xí ja jini so'o-de tu'un-ri.

⁷ Chì sikí ja ní stá'an ndijin kua'a-ya nuu-rí, tú kuní-ya ja ja'a ku'a sáñá'nu-ga-ri máá-rí. Ja yúan ní chaá ñn kue'e nuu-rí. Te ñn yuchi Satanás kúu-ún, nì stují núu-rí, náva'a tú ja'a ku'a kusí iní añú-ri jín máá-rí.

⁸ Ja yúan ní kuu uní jínu ká'an nda'ú-ri jín máá Jító'o-yo, ja ná cháxio-ya-ún kí'in.

⁹ Te nì ka'an-ya jín-rí: Tú níni, chì tu'un luu ío iní-ri kúu ja kánúu núu-ro, chì nú ká'io vitá iní ñayivi, yúan-na te fuerza-ri ná yíja iní-i, áchí-ya. Ja yúan kúsí xáan iní-ri sátéyíí-rí máá-rí sikí ja vitá iní-ri, náva'a ná kúnchaa fuerza máá Cristo jín-rí.

¹⁰ Ja sikí yúan kúu ja xáan kúsí iní-ri jín tú'un vitá iní, jín tú'un kástá'an-i ruu, jín tú'un nándí'i-ri najín, jín tú'un káchindikín-i ruu, jín tú'un tá'an-ri tundó'o ja sikí Cristo. Chì hora ío vitá-ri, máá hora-ún ío ndáján-rí.

¹¹ Chaá káñáá xiní sá'a-ri máá-rí ja súan sátéyíí-rí máá-rí. Ko máá-ró, nì kastétuu-ró rúu, chì sua ka'an-ro ja'a-rí jíná'an-ró núu. Chì ní tú ku'a kuti cháa kúu-ri nuu apóstol kákuu ví'i-gá-ún, vasa tú na tíñu-ri.

¹² Te ma'ñú taká-ro ní io ndija taká tuni nì sá'a-ri cuenta apóstol, jín taka paciencia jín tuni, jín tíñu ñá'nu, jín tíñu náa iní-yo ndé'é-yó.

¹³ Naún ta'u ku'a nì ní'in-ro vasa sáva-ga tikuní kákandíja, chì máni ja tú ní stáa kuti-rí sikí-ro. Sá'a tuká'nu iní nuu-rí ja súan nì sá'a ndiva'a-ri jín-ró.

Ja kuní Pablo kí'in-de vuelta uní sándaq-de tíñu-i

¹⁴ Te vina a ío tu'a-ri ja ja'a-ri nuu-ro vuelta uní. Ko nasu ja stáa-ri sikí-ro jíná'an-ró, chì nasu ndátíñu-ró kuní-ri, chì róo kuní-ri. Chì se'e, tú modo kaya-i ja kúu táa-i, chì sua kaya táa ja kúu se'e-de.

¹⁵ Ko ruu chì kúsí iní-ri kanu-ri cuenta máá-rí, te vasa onde máá-rí ná síjita ndí-i-ri máá-rí sikí añú-ro. Sikí ja kúndá'ú xaan-ga iní-ri róo, ja yúan nú ku'a kákundá'ú iní-ro rúu, náún.

¹⁶ Ja jaán, ko ruu, vasa tú ní stáa kuti-rí sikí-ro, chì sua nì tñn yátá-rí róo, chì chaá maña kúu-ri káka'an-ro.

¹⁷ Jaán, jín ñn tá'an chaá nì tájí-rí nì jaá nuu-ro, ní xndá'ú-ri róo, náún.

¹⁸ Nì ka'an nda'ú-ri jín Tito jaá-de, te nì tájí-rí ñn ñani kujaa jín-de. Te xí sanaa ní xndá'ú Tito róo. Nasu jín ñn-ni xiní kájika kuu-ri náún. Te nasu ñn-ni ichi kájika-ri náún.

¹⁹ Kájani iní-ro ja kándúkú-rí ka'an-ri ja'a máá-rí nuu-ro náún. Máá Dios jiní-ya ja káka'an-ri tu'un Cristo. Náni máni, taká yúan kásá'a-ri náva'a ná yíja-ga iní-ro.

20 Chì yú'ú-ri ja sánaa nú ná jáa-ri, te ma ní'in-rí róo nátu'un játa'an inì máá-rí. Ni róo, ma játa'an inì-ro rúu. Chì sánaa kákanaá-ro, kákukuásún inì-ro, kákiti inì-ro, kásásin-ro máá-ró, káka'an tú'ún sikí tá'an-ró, kákutuku inì-ro kájito tá'an-ró, kásávi-xi-ro máá-ró, tú kété'an kásá'a-ró.

21 Chì nú sanaa jáa tuku-ri, yúan-na te kuka nuu-rí sá'a Dios kunì-ro jíná'an-ró. Te ndukuí'a inì-ri sá'a kua'a cháa kásá'a kuachi ichi yatá, chì tú kákuni-de nakani inì-de sikí táká tiñu chá'an kásá'a-de, ja kásá'a téné-de, ja kásá'a kuaxán-de.

13

1 Yá'á kúu vuelta unì ja jáa-ri nuu-ro jíná'an-ró. Te jíin tú'un ka'an uu xí unì testigo te kundaá taká tiñu.

2 A nì kana jíin-rí nuu ñáyivi ní kasá'a kuachi-ún, te suni nuu sáva-ga-i. Te vina vasa jíká kánchaa-ri, ko kána jíin tuku-ri nuu-í, ná nì ka'an-ri kivì ní jaá-ri vuelta uu nì kanchaa-ri jíin-ró chì nú jaá-ri inga jíinu, te ma ká'an vitá-ri jíin-í.

3 Chì kájikan-ro prueba ja nú ndaa ká'an Cristo ja ká'an-ri yu'u núu-yá. Te l'a-ún, tú vitá-ni jíku-ya já'a róo, chì sua jíku-ya jíin fuerza ja'a róo jíná'an-ró.

4 Chì vitá-ya te nì jíi-ya jíká cruz, ko chakú-ya sá'a fuerza Dios. Te suni súan yóo, vitá inì-yo jíin-yá, ko kúkuéé-ga te kuchaku-yo jíin-yá sá'a fuerza Dios ja'a yóo jíná'an-yó.

5 Ná nándúkú víi máá-ró sikí máá-ró, te kunì-ro nú kákandíja va'a-ró xí túu, chì sanaa te ká'iin-ga-ro núu kuachi. Xí tú kájinì-ro máá-ró já ncháá Jesucristo inì-ro náún, te nú ma kéndoo kuí'a-ro.

6 Ko ñúkuu inì-ri ja ná kunì-ro jíná'an-ró já rúu tú kákendoo kuí'a-ri.

7 Te kájikan ta'u-rí nuu Dios, nává'a ma sá'a-ró ní ñn tiñu ñáá jíná'an-ró, ko nasu sikí já ná kúndéé-rí kéndoo va'a-ri. Chì kunì-ri ja ná kúndéé-ró sá'a-ró tiñu va'a, vasa ruu ná kóo-ri nátu'un cháa kéndoo kuí'a, nì jini-ro.

8 Chì ma kúu kasu-ri ichi tú'un ndaa, chì máni sua skáka-ri tu'un ndaa.

9 Ja yúan kákusi inì-ri nú vitá inì-ri, te róo, nú ká'io fuerza inì-ro. Te kájikan ta'u-rí ja ná yíja va'a-ga inì-ro.

10 Ja yúan vasa kánchaa jíká-rí, te cháa-ri taká tu'un yá'a nuu-ro, nává'a tú kundii-ri nuu-ro te ka'an xaan-rí jíin-ró. Chì nì ja'a máá Jító'o-yo fuerza-ya núu-rí ja skuá'nu-ri róo, nasu já xnáa-rí róo.

11 A nì ka'an-yo núsáá, ñáni. Ko ío ñn máá tú'ún-na tu'un ka'an-ri jíin-ró. Ná kóo si inì-ro. Ná síyíja-ga-ro máá-ró. Ná sándéé inì-ro jíná'an-ró. Vindáa vinené ná kúxiukú-ró. Te máá Dios, l'a ndíso tu'un kuaká'nu inì, jíin tú'un kúndá'ú inì, ná kúnchaa-ya jíin-ró jíná'an-ró.

12 Nú káka'an-ro jíin tá'an-ró te ndoo titú tá'an-ró. Taká ñáyivi ndóo, káka'an-i ja ná sándéé inì-ro jíná'an-ró.

13 Tu'un luu ío inì máá Jító'o-yo Jesucristo jíin tú'un kúndá'ú inì Dios yóo, jíin tú'un kété'an ká'nu-yó jíin Espíritu Santo, ná kóo jíin táká-ro jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS GALATAS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU GALACIA

Sa'an kúta'u

¹ Máa-rí Pablo kúu apóstol. Ko nasu ñáyivi ní kásá'a, ni nasu ñin ñáyivi ní káchaa tiñu siki-rí, chi máa Jesucristo jín máa Táa-yo Dios, I'a ni naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi.

² Te onde jín táká ñani káxiukú jín-rí yá'a, káchaa-ri tutu nuu táká tiku'ni kákandija ní ndáñúu Galacia.

³ Tu'un luu ío ini, jín tú'un kuaká'nu ini, ja kii nuu máa Táa-yo Dios, jín já kii nuu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jín-ró jíná'an-ró.

⁴ Chi I'a-ún ni soko-yá máa-yá ja siki kuáchi yóo, náva'a tava-yá yóo ini ñuyivi ñáá yá'a, nátu'un játa'an ini máa Táa-yo Dios.

⁵ Ja yúan ná nákana jaa-yó-yá ní kani ní kuiá. Amén.

Siki já tuká inga tu'un ndaa ío

⁶ A ni kana-ya xiní-ro siki tú'un luu ío ini Cristo. Te náa iní-ri ndé'é-rí naja xa'an yachi ni kaskéndo-ro-yá, te ni kakivi nduu-ro siki ingá tu'un.

⁷ Ko tú kuti ingá tu'un va'a ío, vasa ío ñáyivi káská'an róo, te kákuni-i nasama-i tu'un va'a Cristo.

⁸ Ko sanaa te ruu jíná'an-ri, xí ñin ndajá'a ándivi, kani sijn inga tu'un nuu-ro jíná'an-ró, te nú tú kétá'an jín tú'un ni kajani-ri nuu-ro-ún, ná náa cháa-ún.

⁹ Nátu'un a ni kaka'an-ri jín-ró, suni súan ká'an tuku-ri vina: Nú ndé cháa jáni sijn inga tu'un nuu-ro, te nú tú kétá'an jín tú'un ni kajatá'ú-ró-ún, ná náa cháa-ún.

¹⁰ Te á ñáyivi xí Dios kuatú'ún ruu kuni-ri, xí ndúkú-rí ja kúsi iní ñáyivi sá'a-ri náún. Ko jandáa ká'an-ri jín-ró ja násu mozo Cristo kúu-ri nú súan ná ndúkú-rí sá'a-ri ja kúsi iní ñáyivi núú.

Onde nuu Dios vai tu'un ká'an Pablo

¹¹ Ko kástu'ún-rí nuu-ro jíná'an-ró, ñani, ja tú'un va'a ja ní jicha nuu kua'an ni sá'a-ri, nasu tú'un ñáyivi kúu.

¹² Chi nasu ñin ñáyivi ní stá'an tu'un yá'a nuu-rí, ni tú ní kútu'a-ri sá'a ñáyivi, chi Jesucristo ni stá'an ndijin-ya núu-rí.

¹³ Chi a ni kajini tu'un-ró ruu, ndasa ni sá'a-ri sáa, ná ni chiñú'ún-rí tu'un judío, te ni chindikín téyí-rí tiku'ni Dios, te xndí'i-ri-i kuni-ri núú.

¹⁴ Te ni kutu'a-ga-ri jín sá'an judío vása sáva ñáyivi kája'nu jín-rí. Te ni jítu-ga ini-ri jín táninu vuelú-ri.

¹⁵ Te ni teta'an-ya ruu onde ná ñú'un-ri chii náa-ri. Te jín tú'un luu ío ini-ya ní kana-ya xiní-rí.

¹⁶ Te nuu ní kusii iní Dios ja jín ruu te stá'an ndijin-ya Sé'e-ya, náva'a kani-ri tu'un-ya núu ñáyivi sijn nación, yúan-na te tú ní jiká tu'ún kúti-rí ni ñin ñáyivi.

¹⁷ Ni tú ní já'an-ri ñuu Jerusalén nuu cháa ja á kákuu apóstol vása ruu. Chi ni ja'an-ri ñuu Arabia. Yúan-na te ni no'on tuku-ri ñuu Damasco.

¹⁸ Yúan-na te onde nuu uní kuia, te ni ja'an-ri ñuu Jerusalén, ni jande'é-rí Pedro. Te ni kanchaa-ri xia'un kivi jín-de.

19 Ko tú ní jiní-ri nuu ingá apóstol, chí ñn-ni nuu Jacobo ñani máá Jító'o-yo ní jiní-ri.

20 Tu'un yá'a cháa-ri nuu-ro, te a jiní Dios ja tú xndá'ú-ri.

21 Yúan-na te ni ja'an-ri ní ndáñúy Siria jín Cilicia.

22 Ko tikuní kákandíja nuu Cristo ini ñuu Judea, tú ní kánakuni kuti-í ruu.

23 Máá ní kajini tu'un-ni-i káka'an: Chaa-ún ni chindikín-de yóo sáá. Te xndí'i-de tu'un kákandíja-yó kuní-de núú, ko a jani-de tu'un yá'a vina. Achí-i.

24 Te ni kanakana jaa-i Dios ja súan ni sá'a-ya jín-rí.

2

1 Yúan-na te onde nuu uxí kuun kuiá, te ni ja'an tuku-ri ñuu Jerusalén jín Bernabé, te suni ni jaka-ri Tito ni ja'an jín-rí.

2 Te ni ja'an-ri, chí súan ni tá'ú ndijín-ya tíñu nuu-rí. Te nuu cháa ñá'nu ni kastu'ún sá'í-ri naún tu'un jáni-ri nuu ñáyivi sín nación, chí sanaa ní jika kuu sáni-ri, xí káka kuu sáni-ga-ri jáni ini-ri.

3 Ko Tito, ja jika-de jín-rí, vasa chaa ñuu Grecia kúu-de, tú ní kástétuu-de chaa xiti ndúu-de.

4 Te ni io ñani kándañáá, ni kivi koyo sa'í-de, náva'a koto yu'u-dé ndasa kájika kuu ndicha-na-yo ní sá'a Jesucristo, chí kákuni-de nduu tuku-yó mozo.

5 Ko ni ñn hora tú ní kájandatu-ri nuu cháa-ún, chí kuní-ri ja ná kéndoo tu'un ndaa tu'un va'a jín-ró jíná'an-ró.

6 Te chaa ja káka'an-i ja kúñá'nu-de, ko tú ní sá'a-ri cuenta ndasa káa-de, chí Dios, tú ncháá nuu-yá ñáyivi. Tuká naún ní stá'an chaa ñá'nu-ún nuu-rí.

7 Chí sasua ni kajini-de ja ndiso-ri tíñu ja jáni-ri tu'un va'a nuu ñáyivi sín nación, nátu'un Pedro jín ñáyivi judío,

8 chí I'a sátiñu jín Pedro ja jáni-de tu'un nuu ñáyivi judío, suni I'a-ún sátiñu jín-rí jín ñáyivi sín nación.

9 Te káka'an-i ja Jacobo jín Cefas jín Juan kákuu chaa kándituu tikuní. Te nuu ní kajini-de ndasa ku'a ni ja'a-ya tú'un luu máa-yá ini-ri, yúan-na te ni káka'an maní-dé jín-rí jín Bernabé. Te ni kasánda-ri ja kóngoyo máa-rí nuu ñáyivi sín nación. Te kóngoyo máa-de nuu ñáyivi judío.

10 Mání kákuni-de ja ná núku'un ini-ri koto-ri ñáyivi káta'an ndá'ú, ko suni yuán ñúkuu ini máa-rí sá'a-ri núú.

Modo kéndoo ndaa-yo núu Dios

11 Ko nuu ní jaa Pedro ñuu Antioquía, te ni kana jín-rí nuu-dé, chí kuachi ni sá'a-de.

12 Chí onde ná té chakoyo-ga yaku chaa ni táji Jacobo, te ni yee Pedro staa jín ñáyivi sín nación. Yúan-na te ni chakoyo chaa-ún, te ni kuxio-ni-de ni sásín-de máa-de, chí ni yu'ú-de ni jito-de chaa judío.

13 Te sava judío kákandíja, ni kasá'a uu xini jín-de. Te jín uu xini-dé ni kaxndá'ú-de onde máa Bernabé.

14 Yúan-na te ni jiní-ri ja tú kájika ndóo-de nátu'un ká'an ndaa máa tú'un va'a, te ni kachi-ri jín Pedro jító nuu táka-de: Róo kúu-ró cháa judío, te sá'a-ró nátu'un sá'a ñáyivi sín nación, te tú sá'a-ró nátu'un sá'a ñáyivi judío, te naja stétuu-ró ñáyivi sín nación nduu-i ñáyivi judío núsáá.

15 Chí yóo, chaa ni kakaku ñuu judío kákuu-yó, nasu ñáyivi sín nación kándiso kuachi kákuu-yó.

16 Chí a kajini-yo já tú ni ñn ñáyivi kéndoo ndaa-i jín tíñu skíkuu-i ja tá'ú ley, chí onde nú kándíja-yó Jesucristo. Te máa-yó, a kákandíja-yó Jesucristo, náva'a

kendoo ndaa-yo jíin tú'un kándíja-yó Cristo, chí jíin tíñu tá'ú ley, ni ññayivi ma kéndoo ndaa kuti-í.

¹⁷ Te nini kuní-yo kéndoo ndaa-yo jíin tú'un Cristo, te ni kajini-yo já ío kuachi-yó, Núsáá te Cristo sá'a-ya kuáchi náún. Túu.

¹⁸ Chí nú naki'in tuku-ri ja ní skána-ri-ún, te kuachi sá'a-ri núsáá.

¹⁹ Chí ruu, a ni kenda-ri chíi ley, chi ni jí'i-ri ni sá'a máá ley. Te vina, a chakú-ri nuu Dios.

²⁰ Ni jí'i-ri jika cruz jíin Cristo, te chakú-ri. Ko nasu rúu kúu ja chakú, chí Cristo kúu I'a chakú ini añú-ri. Te modo ja chakú-ri ini ñuyivi yá'a vina, kúu ja kándíja-ri nuu Sé'e Dios, chí ni kundá'ú ini-ya rúu, te ni soko-yá máá-yá ja rúu.

²¹ Nasu jasú-ri nuu tú'un luu ío ini Dios, chí nú kéndoo ndaa ññayivi jíin tú'un tá'ú ley, yúan-na te ni jí'i sáni-ni Cristo núu.

3

¹ Te róo ññayivi Galacia ja xini ñáá, ndé chaá ni ññin yátá róo. Naja tú kájanatu-ro núu tú'un ndaa. Chí a ni stá'an ndijin-ri nuu-ro ndasa ni jíi Jesucristo jika cruz.

² Máá ññin tu'un jiká tu'un-ri róo: Ndasá ni kani'in-ro Espiritu, á ja ní skíkuu-ró tíñu tá'ú ley, xí já ní kándíja-ró tú'un ni kajini so'o-ró.

³ Súan kakuñáá xini-ro náún. Ni kakejá'á-ró jíin máá Espiritu, te vina jíin modo yúkú máá-ró kuáyija-ró náún.

⁴ Te taká tundó'o ni ndo'o sáni-ró náún. Ko jáni ini máá-ri ja tú ní kúu sáni.

⁵ Te máá-yá, chí ni ja'a-ya Espiritu-ya núu-ro, te sá'a-ya tíñu ñá'nu ma'ñú-ró. Te á sá'a-ya jíin já ní skíkuu-ró tú'un tá'ú ley, xí sá'a-ya jíin já ní kándíja-ró tú'un ni kajini so'o-ró.

Tu'un ni keyu'u-yá nuu Abraham

⁶ Nátu'un Abraham, chí ni kándíja-de nuu Dios, te ni chí'i-ya cuenta-de nátu'un ja á ni kendoo ndaa-de.

⁷ Vina te kuní-ro núsáá, chí taká chaá ja kákandíja, yúan kakuu se'e Abraham.

⁸ Onde ná té chá'an-ga kuu, te ni jini tutu ii ja ññin kivi te skéndoo ndaa Dios ññayivi ññin nación nú kándíja-i. Ja yúan, jíin kivi ní ja'an tu'un va'a nuu Abraham: Onde jíin róo, ná kéndoo ndatu taká ññu, áchí-ya.

⁹ Núsáá te ññayivi kákandíja vina, ká'io ndatu-i jíin Abraham, chaá ni kándíja.

¹⁰ Yí'i tasi siki taká ññayivi já kákandíja-i kaku-i nú ná skíkuu-i tu'un tá'ú ley, chí súan yóso núu tutú: Yí'i tasi siki taká ññayivi tú skíkuu taká tu'un ja yóso nuu tutú tá'ú tíñu, áchí.

¹¹ Te a jini kaji-yó já tú ni ññin ññayivi kéndoo ndaa-i ichi núu Dios sá'a ley jíin-i. Te ññayivi ndaa, chí siki já kándíja-i te kuchaku-i.

¹² Chí nasu chíi tu'un kándíja vai ley. Chí ká'an ley: Ññayivi skíkuu ya'á te kaku-i kuchaku-i jíin, áchí.

¹³ Te Cristo ni nakuaan-ya yóo chíi tasi já ní sá'a ley. Te ni ndiso-ya tasi-yo. Chí yóso núu tutú: Yí'i tasi taká ññayivi ndita kaa jika yúnu, áchí.

¹⁴ Nává'a tu'un ii, já ní keyu'u-yá nuu Abraham, ná jáa nuu ññayivi ññin nación sá'a Cristo Jesús, nává'a ná kándíja-yó-yá, te ni'in-yo Espiritu ja ní keyu'u yá sáá.

¹⁵ Ñáni, ná kani-ri ññin tu'un nuu-ro nátu'un ká'an-yo ndíkivi. Nú ío ññin acta, te vasa ññayivi ní sá'a, te nú a ni kukútu, ni ma kúu nda'va-ga, te ni ma kúu jukoso-gá.

16 Nuṽ Abraham jíin núṽ já kúu tata-de, nṽ keyu'u-yá. Tú ká'an: Nuṽ já kákuu tata-de, na tú ká'an sikṽ já kuá'a, chṽ ká'an sikṽ já ĩn-ni: Nuṽ já kúu tata-ro, áchí. Yuán kúu Cristo.

17 Súan kuní ka'an-ri: Tú kúu nda'va ley máá acta ja ní sákútu Dios onde jíin kivi. Ni tú kúu sijíta ley tu'un ja ní keyu'u-yá, chṽ onde ná kuun ciento oko uxi kuia já ní keyu'u-yá-ún, yúan-na te nṽ chaa ley.

18 Chṽ nú jíin sikṽ ley kii ta'u-yo, núsáá te tuká játíñu tu'un nṽ keyu'u-yá. Ko sikṽ tú'un ja ní keyu'u-yá-ún kúu ja ní ja'a-ya tá'u núṽ Abraham.

Náún ní'in tíñu máá ley

19 Te ndénu játíñu ley núsáá. Chi nṽ kuva'a ley ja kúu sikṽ ñáyivi ní kasáña'mu, te vásá ní chaa tata ja ní keyu'u-yá sáá, te ndaja'a ándivi ní súngeo tu'un-ún jíin ĩn ja ní kuu yu'u núṽ.

20 Te nú ío ja kúu yu'u núṽ, ko nasu jíin máá ĩn-ni kándij, ko Dios, chṽ máá ĩn-ni-ya.

21 Núsáá te ley, jíto u'u tu'un nṽ keyu'u Dios náún. Túṽ, chṽ nú ley kuu naschakú yóo núú, yúan-na te kuu kendoo ndaa ndija-yó sá'a ley núú.

22 Sáá te nṽ keyu'u-yá sikṽ ñáyivi kándija nuṽ Jesucristo. Te tutu ĩi ley nṽ jasú taká-i chṽ kuachi, náva'a ní'in-í tu'un-ún nú kándija-i-ya.

23 Ko onde ná té chaa-ga tu'un-ún ja kándija-yó, te nṽ kayi'i-yó ndá'a ley. Chṽ ley nṽ ndito yóo, onde kivi kándija-yó tú'un ja ní kenda ndijin kuéé-ga.

24 Núsáá te ley kúu máá já ní chi'i yóo nda'a Cristo, náva'a kándija-yó-ya te kendoo ndaa-yo.

25 Ko vina nṽ chaa tu'un-ún ja kándija-yó-ya, te tuká yí'i-yó ingá nda'a.

26 Chṽ sikṽ já káandija-ró Cristo Jesús, te nṽ kanduu-ró sé'e Dios.

27 Chi taká róo, ja nátu'un skuánducha Cristo inṽ-ro, suni nátu'un Cristo káandij-ró.

28 Tú judío ío, ni ñáyivi griego. Tú mozo ío, ni ñáyivi jíka kuu ndicha-na. Tú chaa ío, ni ña'an. Chi taká róo, ĩn-ni káy'i-ró ndá'a Cristo Jesús.

29 Te nú Cristo kúu ja xín róo, núsáá te tata Abraham kákuu-ró, te ni'in-ro tá'u-ro já ní keyu'u-yá-ún nuṽ máá-de.

4

1 Te ná ká'an-ri jíin-ró: ĩn suchí já xín tá'u, te vasa tñn-i so'o taká-ni, ko nú nini lúli-i, ĩn-ni kúu-i jíin mozo.

2 Chṽ sua kánde-i chṽ chaa tñn so'o-i jíin chí chaa ndito ndatíñu-i, onde ná jínu kivi ní jani táa-i.

3 Suni súan yóo, ná lúli-yó núú, te nṽ kajandatú sáni-yó núú táninu ñuyivi.

4 Ko nuṽ ní jinu ndaa kivi, te Dios nṽ táji-yá Se'e yíi-ya ní kii-ya ní kaku-ya chí ĩn ñasí'í, te suni nṽ kaku-ya chí ley.

5 Náva'a ndiñi'in-ya ñáyivi yí'i chṽ ley, náva'a naki'in sé'é-ya yóo.

6 Te sikṽ já sé'e-ya kákuu-ró, yuán ní táji Dios Espíritu Se'e-ya ní kivi inṽ añú-ro. Te Espíritu yúan kúu ja kána jaa: Abba, áchí, kuní ka'an, Táa.

7 Núsáá te tuká kúu-ró mozo, chi se'e-ya kúu-ró. Te nú se'e-ya kúu-ró, suni chaa xín tá'u núṽ Dios kúu-ró sá'a Jesucristo.

8 Chṽ onde kivi sáá, tú ní kájin-ro núṽ Dios, te nṽ kajatíñu sáni-ró núṽ já nasu ndija i'a kákuu.

Sikṽ já káchiñú'ún táninu sáni

⁹ Ko vina, a kájini-ro já kúu Dios, xí vá'a-ga ní ká'an-ri ja á jini Dios róó. Núsáá te naja kákuni-ro náxíó káva-ró náchiñú'un tuku-ró núu táninu ja tú ní'in tíñu kuti.

¹⁰ Chì máni kivi, máni yoo, máni viko, máni kuiã káchiñú'un-ró.

¹¹ Yuán yú'ú-ri, chì sanaa ní ndo'o sáni-ri ja sikí róó.

¹² Ñáni jíná'an-ró, ká'an nda'ú-ri jín-ró ja ná sá'a-ró nátu'un sá'a-ri, chì ruu, a nì sá'a-ri nátu'un kásá'a-ró. Te tú ní kásá'a ndiva'a-ró jín-rí.

¹³ Ko a kájini va'a-ró ndasa nì kuu onde ná xnáñúú, chi vitá yiki kúñu-ri, te ja yuán ní jani-ri tu'un va'a nuu-ro sáá.

¹⁴ Te vasa nì kukuí'a inì-ro ní sá'a-ri jín kué'e tá'an-ri, ko tú ní káské'ichi-ro rúu, ni tú ní kásájá'a inì-ro núu-rí, chì sua nì kajatá'ú-ró rúu nátu'un ñn ndajá'a Dios, xí nátu'un máá Cristo Jesús.

¹⁵ Núsáá te naja tuká kákusi inì-ro. Chì jandáa ká'an-ri jín-ró, já nú ní kúu sá'a-ró, te tava-ro ndúchi-ro te kua'a-ró núu-rí núú.

¹⁶ Ja yuán, te chaá jito u'u róó kúu-ri ja ní kastu'un ndaa-ri tu'un nuu-ro náún.

¹⁷ Ní'in kánandúkú-de róó, ko tú va'a, chì kákuni-de kasu-de nuu-ro, náva'a kundíkin nì'in-ró máá-de.

¹⁸ Chì ío va'a ja ndúkú ní'in-de róó taká kivi nú tíñu va'a kúu, te nasu onde níni máá kivi ncháa-ri jín-ró.

¹⁹ Hijo máni, ja sikí róó kúu ja tá'u'u xaan túku inì-ri, onde ná yíja va'a Cristo inì-ro jíná'an-ró.

²⁰ Chì kuní-ri ja-ri kunchaa-ri jín-ró vina, te naxnúu-ri tachí-rí ká'an-ri jín-ró. Kúñáá xini-rí, tú jini-ri ndasa sá'a-ri jín-ró.

²¹ Róó, ja kákuni-ro kuñi-ró chí ley, kastu'un núu-rí: Á tú kájini so'o-ró ndasa ká'an ley:

²² Chì súan yóso núu tutú, ja Abraham nì ñava'a-de uu se'e yí-de, ñn-i kúu se'e ña'an ndikín nchaa, te inga-i kúu se'e ña'an kúu nuu.

²³ Ko se'e ña'an ndikín nchaa, nì kaku-i nátu'un taká ñayivi, ko se'e ña'an kúu nuu, a nì kaku-i nátu'un nì keyu'u máá-yá.

²⁴ Taká tu'un yá'a kúu ñn tu'un yátá. Chì ña'an yá'a kakuu-ña uu tu'un. Chì ñn-ña nání-ña Agar, te vai-ña onde yuku Sinaí, te máá-ña skáku-ña sé'e sátiñu sáni.

²⁵ Chì Agar kúu nátu'un máá yúku Sinaí, onde ñuu Arabia. Te ná nì kuu-ún, suni súan kúu ñuu ja nání Jerusalén vina, chì suni máá jín taká se'e kájatíñu sáni.

²⁶ Ko máá Jerusalén ja vái onde andívi, chì tú játíñu sáni nuu ní ñn. Te náa-yo kúu-ún.

²⁷ Chì súan yóso núu tutú: Róó ña'an numá, ja tú skáku-ró sé'e, ná kóo sñ inì-ro. Róó ja tú jini-ro jatú-ro kaku se'e-ró, ná kána jaa-ró, te ná kána kó'ó-ró. Chì ío kua'a-gá se'e ña'an máá ñn, nasu sé'e ña'an ío yii, áchí.

²⁸ Núsáá, te yóó, ñáni, nátu'un Isaac, súan kakuu-yó sé'e-ya já ní keyu'u-yá.

²⁹ Te chaá nì kaku nátu'un taká ñayivi, chi nì chindikín-de chaá nì kaku jín máá Espíritu. Te ná nì kuu sáá, suni súan kúu, onde vina.

³⁰ Ko ndasa ká'an tutu ij: Kiñi'in ña'an ndikín nchaa, ná kí'in-ña jín sé'e-ña, chi se'e ña'an ndikín nchaa, ma kúu ní'in-í ta'u-í jín sé'e ña'an kúu nuu, áchí.

³¹ Ñáni, tú kakuu-yó sé'e ña'an ndikín nchaa, chi se'e ña'an kúu nuu kakuu-yó.

5

Ná kuñi nì'in-yó jín tú'un nì nduu libre-yo

¹ Chi n̄i ndájí-yá yóó náva'a koo libre-yo. Núsáá te kuiñi n̄i'in-ró, te ma ndívi nduu tuku-ró jíin tú'un ja jasú sáni róó.

² Nde'é te kuni-ro, ruu Pablo ká'an-ri jíin-ró, ja nú xiti ndúu-ro máá-ró, yúan-na te tú ní'in tíñu Cristo sikí róó.

³ Te inga jínu ká'an ndaa-ri nuu táká chaa ja nú xiti ndúu-de máá-de, te fuerza ná skíkuu-de ndivii tú'un ká'an ley núsáá.

⁴ Taká ñayivi já ndúkú-i kendo ndaa-i jíin máá ley, a n̄i kasía-i Cristo, te tu'un luu ío in̄i-ya tuká yí'i in̄i-i.

⁵ Ch̄i yóó, jíin máá Espiritu ndátu-yó kivi kendo ndaa-yo, ch̄i kákandíja-yó.

⁶ Ch̄i jíin tú'un Cristo Jesús, ni tú jítíñu nú xiti ndúu, te ni tú jítíñu nú tú xiti ndúu, ch̄i máni jíin tú'un kákandíja-yó kúu ja ní'in tíñu jíin tú'un kúndá'ú in̄i-ya yóó.

⁷ Va'a-ni kásá'a-ró núú, ko ndé chaa n̄i jasú nuu-ro já tú káandatu-ro núu tú'un ndaa núsáá.

⁸ Ch̄i máá-yá kúu I'a n̄i kana-ya xiní-ro, ko nasu máá-yá kúu ja ská'an róó vina.

⁹ Ch̄i in̄i tá'ú-ni yujan ía, te jiá ndí'i-ni yujan sá'a.

¹⁰ Te jáni ndija in̄i-ri sá'a máá Jító'o-yo, ja má nákani in̄i-ro inga tu'un. Ko chaa sáká núu in̄i-ro, nakuxndíi-ya sikí-dé, nani chaa kúu-de.

¹¹ Náni, ch̄i ruu, nú sáni-ga jáni-ri tu'un xiti ndúu núú, te naja káchindikín-ga-i ruu núsáá. Ch̄i nú súan, te ma kití-ga in̄i-i nuu cruz-ya sá'a-ri núú.

¹² Te chaa ja sáká núu in̄i-ro, va'a-ga nú ná xiti-ga-de máá-de, jáni in̄i-ri.

¹³ Náni, n̄i kana-ya xiní máá-ró jíná'an-ró náva'a koo libre-ro. Te va'a tuká tñn ley so'o-ró, ko ma kivi-ró jíin táká modo játa'an in̄i máá-ró, ch̄i sua ná kúndá'ú in̄i-ro tá'an-ró, te kuatíñu nuu tá'an-ró.

¹⁴ Te nú n̄i skíkuu-ró jíin máá in̄i-ni tu'un yá'a, te a n̄i kundéé-ró jíin n̄i ley: Kundá'ú in̄i-ro tá'an-ró natu'un kúndá'ú in̄i-ro máá-ró, áchí.

¹⁵ Ko nú káyaji yí'í tá'an-ró, te kájichi sikí tá'an-ró, yúan-na te koto-ró máá-ró, ch̄i sanaa te xndí'i tá'an-ró.

Modo kásá'a ñayivi

¹⁶ Súan ká'an-ri, ja ná káka-ró natu'un kuní máá Espiritu. Yuán te ma sá'a-ga-ro já kuní modo máá-ró.

¹⁷ Ch̄i modo ja kuní ñayivi jító u'u sikí máá Espiritu, te ja kuní máá Espiritu jító u'u sikí modo máá-i, te uu tu'un yá'a kájasu nuu tá'an. Ja yúan tú kúu sá'a-ró já kuní máá-ró jíná'an-ró.

¹⁸ Ko nú máá Espiritu stá'an ichi núu-ro, núsáá te tuká ká'jin-ró chí ley.

¹⁹ Ío ndijin taká tíñu sá'a ñayivi, te ya'á kákuu: Tu'un ísíki ncháa tá'an, tu'un jíka téné, tu'un sá'a chá'an, tu'un sá'a kuáxán,

²⁰ tu'un chíñú'un ndosó, tu'un sá'a tásí, tu'un jító u'u tá'an, tu'un kájatá'an, tu'un kúkuásún iní, tu'un kití in̄i, tu'un kánaá, tu'un kástátá'an, tu'un sásin máá,

²¹ tu'un ndío in̄i, tu'un já'ni ndíyi, tu'un ká'vá, tu'un sá'a viko kuáxán, jíin sikí táká tu'un sá'a súan. Te ya'á kúu tu'un kástu'un-ri nuu-ro, natu'un n̄i ka'an-ri jíin-ró sáá, ja ñayivi kásá'a súan, ma nani'in tá'u kúti-í najaa-i in̄i ñuu nuu tá'ú Dios tíñu.

Modo sá'a máá Espiritu

²² Ko tíñu sá'a máá Espiritu kákuu: Tu'un kúndá'ú in̄i, tu'un kúsii iní, tu'un kuaká'nu in̄i, tu'un paciencia, tu'un maní iní, tu'un va'a in̄i, tu'un skíkuu va'a,

²³ tu'un súchí iní, jíin tú'un ñúkúún iní. Sikí táká tu'un yá'a tú ndóna ley.

²⁴ Ko ñayivi káyí'í chíi Cristo, a ñi kaja'ni-í yiki kúñu-i jika cruz, onde jíin táká ja kúu iní máá, jíin táká tiñu kuní máá.

²⁵ Chí nú jíin máá Espíritu káichaku-yo, te suni jíin máá Espíritu ná káka-yó núsáá.

²⁶ Ma sávi xi sáni-yó máá-yó, ma skiti iní-yo tá'an-yó, ni ma kúkuásún iní-yo sikí tá'an-yó.

6

Ja náchu'un íchí-yó cháa sáña'mu

¹ Ñáni, sanaa te kuní-ro sáña'mu ñi ñayivi. Te róo ja jíin máá Espíritu kájika kuu-ró, te ná náchu'un íchí-ró-i jíin tú'un súchí iní. Ko koto-ró máá-ró náva'a suni súan tú sún gava-ró máá-ró.

² Ná kúndiso-ró carga vee tá'an-ró, chí súan kúu ja skíkuu-ró jíin ley Cristo.

³ Te nú ñi ñayivi jáni iní-i ja ñayivi téyí kúu-i, ko tú ndija-i, yuán máni xndá'ú-i máá-i.

⁴ Ná ñi ná ñi ñayivi, ná kóto ncha-i ndasa káa tiñu kásá'a-i, yúan-na te ni tú níni jíin ingá ñayivi te kuu sátéyí-i máá-i.

⁵ Chí ná ñi ná ñi-i ná kúndiso-i responsable máá-i.

⁶ Ñayivi ní kutu'a jíin tú'un máá-yá, na ndi'í ja vá'a ñáva'a-i, ná chéndéé tá'an-i jíin cháa stá'an nuu-í.

⁷ Ma xndá'ú-ro máá-ró, chí ma kúu sákátá-yó nú Dios, chí taká ja jakín ñayivi, suni yuán nani'in-í.

⁸ Chí ñayivi jakín-i ja kuní yiki kúñu-i, ya'u yiki kúñu-i ni'in-í ja té'yu-i. Ko ñayivi jakín-i ja kuní máá Espíritu, nuu máá Espíritu ni'in-í ja kúchaku-i ní káni.

⁹ Ma kuítá-yo sá'a-yó tiñu va'a núsáá, chí nú ná jáa kivi, te ni'in-yo, te nú ma kuítá iní-yo.

¹⁰ Núsáá te hora ja núña-yó, te ná sá'a va'a-yó jíin táká ñayivi, ko xnáñúú-gá jíin tá'an-yó já kákandíja.

Tu'un cruz máá Jito'o-yo

¹¹ Nde'é jíná'an-ró ná xaan ná'nu letra cháa-ri nuu-ro jíin ndá'a-rí.

¹² Te ío cha kásáña'mu-de máá-de kákuni-de. Te cha-ún kástétuu-de róo ja xití ndúu-ro, náva'a ma chéndikín-i-de sikí cruz Cristo.

¹³ Ko ni máá cháa ni kaxití ndúu-ún, suni tú káskíkuu-de jíin ley, chí kákuni-de ja ná xití ndúu-ro, náva'a sá'a téyí-de máá-de ja súan kásá'a-ró.

¹⁴ Ko ruu, tú játa'an iní-ri sá'a téyí-rí máá-rí, chí máni jíin cruz Jito'o-yo Jesucristo kúsí iní-ri. Chí jíin tú'un cruz ni sía-ri ñuyívi, te máá ñuyívi suni ni sía ruu.

¹⁵ Chí nuu Jesucristo, ni ja xití ndúu, te ni ja tú xití ndúu, tú ní'in tiñu kuti, chí ja ná ndúu jáá iní-yo.

¹⁶ Te taká ñayivi káka modo yá'a, tu'un kuaká'nu iní-ya jíin tú'un kúndá'ú iní-ya-í, ná kóo sikí-í jíná'an-i, jíin sikí ñayivi Israel, se'e Dios.

¹⁷ Onde vina te ní-gá kua'an-yo, ma kuá'a-ri tu'un ja stá'an ni ñi cha ruu, chí nuu yiki kúñu-ri ndíso-ri tuni Jito'o-yo Jesús.

¹⁸ Ñáni jíná'an-ró, tu'un luu ío iní máá Jito'o-yo Jesucristo, ná kóo iní añú-ro. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS EFESIOS YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU EFESO

Sa'an kúta'u

¹ Máa-rí kúu Pablo, apóstol Jesucristo, chí súan ni jata'an iní Dios. Te cháa-ri tutu yá'a nuu ñáyivi ndóo, ja káskíkuu va'a-i nuu Cristo Jesús, ja káxiukú-i iní ñuu Éfeso.

² Tu'un luu jín tú'un kuaká'nu ío iní máa Táa-yo Dios jín iní máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jín-ró jíná'an-ró.

Na sikí ní teta'an-ya-yó

³ Ná nákana jaa-yó Dios, I'a kúu Táa Jító'o-yo Jesucristo. Luu ni sá'a-ya jín-yó jín táká tiñu sá'a Espiritu. Te ichi ándívi sá'a-ya-ún jín Cristo.

⁴ Nátu'un ni kaji Dios yóo nuu Jesús onde ná té jukuiñi-ga ñuyívi, náva'a koo ndoo-yó, te tú koo chá'an-yó núu-yá, te kundá'ú iní-ya yóo.

⁵ Te ni teta'an-ya yóo náva'a naki'in sé'é máa-yá-yó sá'a Jesucristo, ndasa ni jata'an ya'a iní-ya sá'a-ya,

⁶ náva'a ná nákana jaa-yó-yá jín tú'un luu tu'un va'a ío iní máa-yá. Te jín tú'un-ún ni ki'in sé'é-yá-yó ndúu jín-yó jín Cristo, I'a kundá'ú iní-ya.

⁷ Te I'a-ún, ni nakuaan-ya yóo jín niñi-yá. Te ni chaxio-ya kuáchi-yó jín tú'un luu xa'an ío iní-ya.

⁸ Te jín tú'un-ún ni chítú ndíi añú-yo onde jín táká tú'un ndíchi, tu'un júku'un iní.

⁹ Te tiñu ja ní chaa iní máa-yá sáa, ja kúsi iní máa-yá sá'a-ya kuní-ya, chí tu'un sa'í-ún ni stá'an-ya núu-yo.

¹⁰ Chí onde ná jínu va'a kivi te kuní Dios ja íin ká'nu-na nduu ndí-i-ni iní nda'a Cristo, va'a ja ká'io iní andívi xí va'a ja ká'io iní ñuyívi.

¹¹ Te jín Cristo ni kani'in-yo tá'u-yo. Te ni teta'an Dios yóo, nátu'un ni chaa iní máa-yá, I'a sá'a taká-ni ndasa jata'an iní máa-yá, ndasa kúsi iní máa-yá.

¹² Súan ni sá'a-ya, náva'a máa-yó, ja xná'an-ga ni kañukuu iní-yo Cristo, ná nákana jaa-yó-yá jín tú'un luu máa-yá.

¹³ Te suni róo, ni kajini so'o-ró tú'un ndaa. Te jín tú'un va'a-ún ni kakaku-ró. Te nuu máa Cristo ni kakandíja-ró. Te suni máa Espiritu Santo ja ní chísó tú'un-ya, ni chaa sello iní añú-ro.

¹⁴ Yuán kúu seña ja ní'in-yo tá'u-yo, onde ná tñn-yó máa. Yuán-na te nakana jaa-yó tú'un luu-ya ja sikí-ún.

Tu'un ni jikan ta'u Pablo ja'a yóo

¹⁵ Te suni ruu, ni jini tu'un-ri ndasa kákandíja-ró núu máa Jító'o-yo Jesús, jín ndasa kundá'ú iní-ro táká ñáyivi ndóo.

¹⁶ Te ja yuán tú júkuiñi-ri ja nákuatá'ú-rí ja róo jíná'an-ró, te núku'un iní-ri róo nú jikán ta'u-rí,

¹⁷ náva'a kuní-ro núu máa Dios, I'a xín máa Jító'o-yo Jesucristo, máa Táa-yo, I'a ndíso tu'un luu, te náva'a ná kuá'a-ya modo ndíchi, te stá'an ndijin-ya tú'un nuu-ro.

¹⁸ Te stúun-ya iní añú-ro, náva'a kuní-ro ndéja kúu tu'un ñúkuu iní-ro sikí ja ní kana-ya xiní-ro, te ndéja kúu ta'u lúu xa'an ní'in-yá sikí ñáyivi ndóo.

19 Te kuni-ro ndasa ni'in xaan sátiñu-ya já'a róó, ñayivi kákandíja, chi fuerza téyí ndíso-ya.

20 Te fuerza-ún, ni jatiñu Dios kivi ní naschakú-ya Cristo ma'ñú ndíyi, jín já ní súnqoo-ya Cristo ichi ndává'a-ya onde andívi.

21 Te ni jani-ya Cristo siki táká ja kátá'ú tíñu, jín já kándiso tíñu, jín já kátin so'o, jín já kakuñá'nu, jín siki táká sí'ví já káskúnání-i, nasu níni kuiá yá'a, chi suni táká kuiá chaá.

22 Te táká-ni ni jañu Cristo sukun ní sá'a Dios. Te ni nduu Cristo xini núu máá tíku'ni kákandíja, ni sá'a-ya siki táká-ni.

23 Te tíku'ni-ún kúu nátu'un yiki kúñu Cristo, te chítú máá-i jín máá-yá, chi I'a schítú ní ká'nu-ni kúu-ya.

2

Ndasa ni nama-ya-yó

1 Te máá-yá, ni naschakú-ya róó, ja á ni kaji'i-ro ní sá'a kuachi-ró jín já ní kasáña'mu-ró.

2 Chi ni kajika-ró jín máá yúan sáá, nátu'un kásá'a-i ini ñuyivi yá'a, nátu'un kuní máá já tá'ú tíñu nuu tachí. Yuán kúu tachí já sátiñu jín ñayivi ní'in ini ío vina.

3 Te suni táká máá-yó ní kajika-yó jín ñayivi-ún sáá, ni kasá'a-yó tíñu ni kakani ini-yo, ni kaskíkuu-yó tíñu ni kuni yiki kúñu-yó jín tíñu ni kajani ini-yo, te ni kakuu-yó ñayivi ní kití ini-ya núu, nátu'un nuu sáva-ga-i.

4 Ko ini Dios yí'i kua'a tú'un kúndá'ú ini, te ni kundá'ú xaan iní-ya yóó.

5 Te nini ni kakuu-yó ndíyi ni sá'a kuachi-ún, te ni naschakú-ya yóó jín Cristo. Te jín tú'un luu ío ini-ya te ni kakaku-ró.

6 Te in núu-ni ni ndukani-ya yóó jín Cristo. Te suni súan ni súnqoo-ya yóó onde andívi jín Cristo Jesús,

7 náva'a ní-gá kuiá ja cháa-ga, stá'an-ya ndasa kua'a xaán já lúu ío ini-ya jín tú'un kúmani-yá jín-yó jín Cristo Jesús.

8 Ni kákandíja-ró, te ja yúan ní kakaku-ró ní sá'a tu'un luu ío ini-ya. Te nasu máá-ró ní kíñi'in, chi ta'u já ní ja'a Dios nuu-yo kúu.

9 Nasu siki tíñu sá'a-yó ní kakaku-yó, te ja yúan tú ni in-i kuu sátéyí-i máá-i.

10 Chi máá-yá ni sá'a yóó. Te ni sáva'a-ya yóó nuu Cristo Jesús, náva'a sá'a-yó táká tíñu va'a. Chi jín kivi, ni sátu'a Dios tíñu-ún ja káka kuu-yó jín.

11 Núsáá te ná núku'un ini-ro já chí ñayivi sín nación ni kakaku-ró sáá. Ode sáá, chi nání-de chaá ni kaxiti ndúu kuñu-de ja ní sá'a nda'a. Te chaá-ún, ni káskúnání-de róó: Ñayivi tú ní kaxiti ndúu.

12 Te suni ná núku'un ini-ro já onde kivi sáá, tú ní ká'in-ro jín Cristo. Jíká ní ka'in-ro jín ñayivi núu Israel. Te jíká xaán ní ka'io-ró jín tú'un ni keyu'u-yá, ni tú ní káñukuu ini-ro, ni Dios, tú ní jíka-ya jín-ro iní ñuyivi yá'a.

13 Ko vina jín Cristo Jesús, te róó ja ní ka'in jíká-ró onde kivi sáá, chi a ni kakuyani-ró ní sá'a niñi Cristo.

14 Chi máá-yá kúu paz nuu-yo, te ja ndéndúu ñuu-ún ni nasá'a-ya in-na, chi ni stúncháa-ya máá xé'ñú já ní sásin yóó ni kandii sava ma'ñú-yó.

15 Te xé'ñú-ún ja ní skánaá yóó kúu táká tu'un tá'ú tíñu jín táninu ndíso máá. Te jín yiki kúñu-ya ní xnáa-yá táká yúan, náva'a naskétá'an-ya ndéndúu-ún núu máá-yá, te nduu in-na ñayivi jáá, te ja yúan sá'a-ya paz,

16 te suni náva'a jín máá cruz te naskétá'an-ya ndéndúu yúan jín Dios, chi in-na ñayivi ní nduu-ún, te jín cruz ni xnáa-yá máá já ní kajito u'u tá'an.

17 Te ni kii-ya, te ni jani-ya tú'un paz nuu-ro, já ní ka'iin jíká-ró núu-yá, jín núu ñáyivi já ní ka'iin yani.

18 Chi ja máa-yá kúu ja núña ichi kivi koyo ndendúú-yo núu máa Táa-yo, sá'a suni in-ni máa Espíritu.

19 Núsáa te tuká kákuu-ró ñáyivi jíká, ni ñáyivi tatú, chi in-na ni kanduu-ró jín ñáyivi ndóo, te suni tá'an se'e Dios kákuu-ró.

20 Te ni kaja'nu máa-ró sikí cimientu ja kákuu apóstol jín cháa ni kájani tu'un. Te máa Jesucristo kúu yuu ndíso jiki.

21 Te ní vé'e jákutá'an jín máa-yá, te já'nu kua'an náva'a nduu in ve'e i sá'a máa Jító'o-yo.

22 Te suni ni kanduu-ró in ve'e ni sá'a-ya, náva'a kunchaa Dios ini jín máa Espíritu.

3

Tu'un yú tu'un sa'í ndíso Pablo

1 Te ruu Pablo, ja yúan kánde-ri vekaa ja sikí Cristo Jesús ja'a róo, ñáyivi sín nación jíná'an-ró.

2 Te ni kajini tu'un-ró ndasa ni ja'a Dios tu'un luu ío ini-ya núu-rí ja'a róo, jáni ini-ri.

3 Chi ni stá'an ndijin-ya tú'un sa'í-ún nuu-rí, nátu'un ni chaa-ri yaku tu'un nuu-ro ká'an ichi yata.

4 Te nú ka'u-ró, te a kuu juku'un ini-ro ndéja kúu tu'un sa'í Cristo ja jini-ri.

5 Te tu'un-ún tú ní stá'an-ya núu ní in se'e chaa ní kuiá ni kii ichi yata. Ko vina ni stá'an ndijin Espíritu-ya núu táká apóstol ndoo-ya, jín núu cháa kájani tu'un-ya.

6 Te tu'un-ún ká'an ja ñáyivi sín nación, suni ná ní'in tá'an-i ta'u-í, te in-na ñáyivi ná ndúu-i jín-yó, te ja ní keyu'u-yá ná ní'in tá'an-i sá'a Cristo jín máa tú'un va'a.

7 Te sikí tú'un-ún játiñu máa-rí. Te ta'u-ún ni ja'a tu'un luu ío ini Dios nuu-rí, te jín fuerza-ya ní sá'a-ya-ún.

8 Ruu kúu chaa súchí-ga vásá ñáyivi ndóo súchí xa'an, te nuu máa-rí ni ja'a-ya tá'u lúu yá'a ja jáni-ri tu'un va'a nuu ñáyivi sín nación, ndasa va'a xa'an káa tu'un Cristo,

9 jín já stá'an ndijin-ri nuu táká-i ndasa koo máa tú'un sa'í ja ní yisa'í onde sáa ini máa Dios, I'a ni sá'a taká-ni.

10 Náva'a taká ja kátá'ú tíñu jín já kákuñá'nu ichi ándiví, ná kuní jíná'an ndasa kua'a xa'an tú'un ndíchí Dios ío, sá'a tikuní.

11 Nátu'un ni chaa ini-ya ní káni, te ni skíkuu-ya ní sá'a-ya-un jín Jító'o-yo Cristo Jesús.

12 Te kákandíja-yó-yá. Te ja yúan máa-yá sá'a ja káchundéé ini-yo, tú yú'ú-yo, kivi koyo-yó núu Dios.

13 Ja yúan ká'an nda'ú-ri jín-ró, ja má kúku'á ini-ro sá'a tundó'o jító-ri ja sikí róo, chi sua ndeá-ga tu'un luu ini máa-ró sá'a.

14 Ja yúan kúu ja júkuiñi jítí-rí núu máa I'a kúu Táa Jító'o-yo Jesucristo.

15 Te nuu máa-yá kenda sí'ví táká tata ká'io ándiví jín já ká'io ini ñuyivi,

16 chi tu'un luu xa'an ío ini-ya, te jikán ta'u-rí nuu-yá ja súan ná yíja va'a ini añú-ro sá'a-ya jín fuerza ndíso máa Espíritu.

17 Te suni jikán-ri ja ná kunchaa Cristo ini añú-ro jíná'an-ró sá'a ja kákandíja-ró, náva'a ná kuikín va'a tu'un kúndá'ú ini tá'an ini-ro,

18 te suni náva'a kuu juku'un va'a iní-ro, jíin táká ñayivi ndóo, ndasa káa tu'un jichá, tu'un káni, tu'un kúnú, tu'un súkún, cuenta máá-yá,

19 te suni náva'a ná kuní-ro ndasa kúndá'ú iní Cristo yóo, vasa tú kuu juku'un iní-yo tú'un-ún, te náva'a ku'un chítú ndí-ro jíin kú'a ñú'un chítú Dios. Achí-ri.

20 Máá-yá, kuu I'a sá'a va'a xaan-gá vásá já kájani iní-yo xí já kájikān-yo, chí jíku fuerza-ya iní-yo.

21 Te nuu máá-yá, ná nákana jaa tiku'ni kákandíja sá'a Cristo Jesús. Te súan ná kóo ní káni ní kúia, onde taká kúia chaá. Súan ná kóo. Amén.

4

Ĥn-ni kákuu-yó sá'a Espíritu

1 Ruu, chí kánde-ri vekaa siki máá Jító'o-yo. Te ká'añ nda'ú-ri jíin-ró ja ná káka kuu-ró nátu'un ío jíñú'ún siki já ní kana-ya xiní-ro.

2 Te ná kóo súchí vá'a iní-ro. Te ná kóo vitá iní-ro. Te jíin tú'un kúndá'ú iní, te jíin paciencia, ná kuándéé iní-ro jíin tá'an-ró.

3 Ná kuítú iní-ro já ĥn-na naketá'an-ró jíná'an-ró iní máá Espíritu sá'a tu'un kuaká'nu iní.

4 Chí ĥn-na ñayivi ío, te suni ĥn-ni Espíritu, suni nátu'un ni kana-ya xiní-ro já ĥn-ni tu'un kuñukuu iní-ro, chí yuán kuu ja ní kana-ya xiní-ro,

5 te suni ĥn-ni máá Jító'o-yo ío, jíin ĥn-ni tu'un kándíja, jíin ĥn-ni tu'un jánducha,

6 jíin ĥn-ni máá Dios Táa xini táká-yo, chí máá-yá ndíto taká-ni, te máá-yá ni sá'a taká-ni, te jíin ndí'i-ni ncháa-ya.

7 Ko ná ĥn ná ĥn-yó, kúta'u-yo tú'un luu ío iní máá-yá ndasa ku'a já'a máá Cristo nuu-yo.

8 Ja yuán ká'an tutu: Nuú ní ndaa-ya kuá'an-ya ándívi, ni stútú-yá kua'a já ní yindasu te kua'an-ya jíin. Te ni jacha nuu-ya tá'u núu táká ñayivi, áchí.

9 Te ja súan ká'an: Ni ndaa-ya kuá'an-ya, suni kuní ka'an ja ní kuun-ya ní ja'an-ya onde nuu kúnú-ga chí ñu'un.

10 I'a ni kuun, suni máá-yá kuu I'a ni ndaa kua'an onde nuu súkún-ga ándívi, náva'a skíkuu-ya jíin táká tíñu.

11 Te suni máá-yá, ni teta'an-ya sáva ñayivi kí'in apóstol, te sava-ga kani tu'un-ya, te sava-ga skuikín tu'un va'a, te sava-ga kundito tiku'ni, te sava-ga stá'an.

12 Súan ni teta'an-ya, náva'a ná yíja va'a ñayivi ndóo, jíin já kuatíñu nuu-í, náva'a ná kuá'nu tiku'ni Cristo sá'a.

13 Súan te ná náketá'an ĥn núu-yó jíin tú'un kándíja, jíin tú'un kuní-yo núu Sé'e Dios. Te suni ná yíja va'a-yó nátu'un ĥn-na-yo, onde chítú kú'a Cristo iní-yo.

14 Yuán-na te ma nátu'u iní-yo cuenta súchí lúlí, ni ma kivi nduu-yo yá'a yuán jíin sñn sñn sa'an, ndasa kuní chaá xndá'ú ja kándúkú-de tñn yátá-de yóo, sana iní-yo sá'a-de.

15 Chí sua ná kútñn-ró tú'un ndaa jíin tú'un kúndá'ú iní, te ná kuá'nu-ró jíin táká tíñu kuní máá I'a kuu xini, te I'a-ún kuu Cristo.

16 Te iní máá-yá, ĥn-na káñutá'an ní tiku'ni, te ndítñn tá'an taká nátu'un taká vau, te ná ĥn ná ĥn já tíñu ndasa xín tíñu. Te xndeá tá'an te skuá'nu tá'an jíin tú'un kúndá'ú iní.

Ñayivi ñúndijñ

17 Tu'un yá'a ká'an-ri, chi ká'an ni'in-ri jíin-ró cuenta máá Jító'o-yo, ja má káka-ga-ro nátu'un kájika sava-ga ñayivi sijn nación, chi kájika kuu-i jíin tú'un kájani sáni iní máá-i.

18 Ni kakuñaa nú jiní tuní-i. Te tú ñú'un kuti vida Dios iní-i, chi tú kájini-i nuu máá-yá, chi ni'in iní añú-i.

19 Te ñayivi-ún, ni kayija-i jíin máá tú'un ni'in iní. Te ni kivi koyo-i jíin tú'un kuaxán ja ná kuítú iní-i sá'a-i taká tiñu chá'an.

20 Ko róo jíná'an-ró, nasu súan ní káskuá'a-ró íchi Cristo.

21 Te súan ni kajini so'o-ró tú'un-ya, te ni kakutu'a-ró ní sá'a-ya, nátu'un ío ndaa tu'un jíin Jesús.

22 Ná cháxio-ró máá cháa tú'ú kí'in-de jíin taká tiñu ni jika-ró jíin-de ichi yatá, chi máni kuchá'an-de jíin taká tiñu ñáá sá'a-de kuní-de.

23 Te ná ndújáá modo kájani iní-ro.

24 Te ná núku'un-ró cháa jáá, ja ní kuvá'a-de nátu'un káa máá Dios jíin tú'un ndaa, jíin tú'un ndoo ndija.

25 Núsáa te ná sía-ro tú'un xndá'ú, te ná ká'an ndaa-ro jíin taká tá'an-ró, chi pedazo-yo kánakuni tá'an-yó.

26 Nú kití iní-ro te ma sá'a-ró kuáchi. Ni ma kuá'a-ró tú'un ja kití iní-ro ondé kee ndikandii.

27 Ma kuá'a-ró tú'un kukuu ja'ú jíin-ró.

28 Ñayivi ní sakuí'ná, ma sakuí'ná-ga-i, chi sua ná sátiñu-i. Ná tñn-i taká tiñu va'a jíin ndá'a-i, nává'a ná ni'in-í najjín kuá'a-i nuu ñayivi kánandi'i.

29 Ni ñn tu'un chá'an ma kenda yu'u-ro, chi sua ná ká'an-ro tú'un va'a ja skuá'nu tá'an, nává'a ñayivi jini so'o-ún ná kéndoo luu iní-i sá'a.

30 Nde'é-ró nává'a ma kúku'a iní Espíritu Santo Dios sá'a-ró, chi jíin Espíritu ni jaxin-ya sello róo, onde jinu kivi nákuuan-ya yóo.

31 Taká tu'un ua, jíin tú'un xaan iní, jíin tú'un kití iní, jíin tú'un kákanaá, jíin tú'un ká'an ndiva'a, ná cháxio-ró jíin taká tiñu jító u'u tá'an.

32 Chi sua ná kúman-ro jíin tá'an-ró. Ná kúndá'ú iní-ro tá'an-ró. Ná sá'a-ró túká'nu iní-ro núu tá'an-ró, nátu'un ni sá'a Dios tuká'nu iní-ya núu-ro sikí Cristo.

5

1 Te róo, ná ndáku-ró Dios nátu'un se'e máá-yá ja maní jíin-yá.

2 Te kaka kuu-ró jíin tú'un kúndá'ú iní, nátu'un ni kundá'ú iní Cristo róo, te ni soko-yá máá-yá ja sikí róo, te ni ja'an asun-yá ni soko-yá máá-yá ja ní ja'a-ya máá-yá nuu Dios.

3 Ko tu'un téné, jíin taká tu'un chá'an, xí tú'un toó iní, ni ma ndátu'ún-ró súan jíná'an-ró, chi tú súan kásá'a ñayivi ndóo.

4 Ni ma kóo tu'un chá'an, ni tu'un ñáá, ni tu'un ndiyi, chi túu sá'a luu. Chi sua ná nákuatá'ú-ró.

5 Chi a kájini-ro já ío ndaa tu'un yá'a, ja ní ñn ñayivi kájika téné, xí já kásá'a chá'an, xí já toó iní (chi ñn-ni kúu-ún jíin já kájatíñu nuu ndosó), tú nani'in tá'u kúti-í ndivi-i iní ñnuu nuu tá'ú Cristo tiñu jíin Dios.

6 Koto-ró, ma xndá'ú ni ñn-i róo jíin tú'un sáni, chi ja sikí taká tu'un yá'a te cháa tu'un kití iní Dios sikí taká-i ja tú kájandatú-i.

7 Ma kivi nduu-ro jíin-i núsáa.

8 Chi kivi sáa, ni kaichaku-ro sikí ñúñáa, ko vina, a kaichaku-ro sikí ñúndijin nuu máá Jító'o-yo. Ná káka kuu-ró nátu'un kájika kuu ñayivi ñúndijin núsáa.

9 Chi tiñu sá'a Espíritu kúu taká ja vá'a, taká ja ío ndaa, taká ja ío ndija.

10 Ná ndúkú víi-ro taká ja kúsi iní máá Jító'o-yo sá'a-ró.

11 Te ma kivi nduyu-ro jín tíñu ñuñáa ja tú ní'in tíñu, chi sua ná kána jín-ro núu.

12 Chi kúka nuu-yo ká'an-yo tíñu kás'a sa'í-i.

13 Ko taká tu'un ja á ni tuun nuu, jiní ndijin-yo núu sá'a luz, chi luz kúu ja kíñi'in ndijin taká-ni.

14 Ja yúan ká'an: Róo ja kákixi, natá'ú núu-ro, ná ndúko-ro má'ñú ndiyi, te Cristo ná stúun-ya núu-ro, áchí.

15 Núsáa te nde'é vá'a-ro ndasa kájika ñúkúun-ro, nasu natu'un cha káñáa, chi natu'un cha ndichí.

16 Ma stivi-ró tiempo, chi kándañáa kivi yá'a.

17 Núsáa te ma ndúñáa xini-ro, chi sua ná júku'un va'a ini-ro naun tíñu játa'an ini máa Jító'o-yo.

18 Ma koo ká'vá-ro siki vino, chi jín yúan te jita sáni-ró. Chi sua ná kútú Espiritu ini-ro.

19 Te ka'an jín tá'an-ró jín salmo, jín yáa máa-yá, jín yáa Espiritu. Te ichi ini añu-ro ná káta-ró te ná chíñú'ún-ró máa Jító'o-yo.

20 Te nene nakuatá'ú-ró núu máa Táa-yo Dios siki taká-ni, jín sí'vi máa Jító'o-yo Jesucristo.

Tu'un kuandatu-yo núu tá'an-yó

21 Te kuandatu-ro núu tá'an-ró, chi káchiñú'ún-ró Dios.

22 Te ñasí'í, ná kuandatu-ña núu yíi máa-ña, natu'un nuu máa Jító'o-yo.

23 Chi yii kúu xini ñasí'í, natu'un Cristo kúu-ya xini tíku'ni. Te máa-yá kúu I'a náma-ún.

24 Chi natu'un tíku'ni kájandatu-i nuu Cristo, suni súan ñasí'í ná kuandatu ndi'i-ña núu yíi máa-ña.

25 Te róo yii jíná'an-ró, ná kúndá'ú ini-ro ñasí'í-ro, natu'un ni kundá'ú ini Cristo tíku'ni-ya. Te ni ja'a-ya máa-yá ja tíku'ni-ún,

26 náva'a nasándoo-ya, te nakacha-ya-ún jín máa tú'un, natu'un ini nuu ndúndoo jín ndúcha,

27 náva'a koo ñn tíku'ni luu kundii nuu máa-yá, ja tú kundiso cha'an, ni tú ti'yi, ni ñn ja súan, chi sua ná koo ndoo, ma kúncha cha'an.

28 Suni súan taká yii, níni ná kúndá'ú ini-de ñasí'í máa-de, natu'un jín máa-de. Chi cha kúndá'ú ini-de ñasí'í-de, máa-de kúndá'ú ini-de.

29 Chi tú ni ñn cha jító u'u-de máa-de, chi sua skée-dé te jító ñúkúun-de máa-de. Suni súan sá'a Cristo jín tíku'ni-ya.

30 Chi natu'un pedazo máa-yá kákuu-yó, yiki-yá, kuñu-ya.

31 Ja yúan skéndo cha táa-de náa-de, te kétá'an-de jín ñasí'í-de, te ñn-na kákuu ndendúú-de.

32 Yíi xaan kaa tu'un sa'í yá'a. Ko ruu, chi cuenta siki Cristo jín siki tíku'ni ká'an-ri.

33 Ko ná ñn ná ñn róo, ná kúndá'ú ini-ro ñasí'í máa-ró, natu'un kúndá'ú ini-ro máa-ró. Te suni ñasí'í, ná koo ja jíñú'ún-ña núu yíi-ñá.

6

1 Hijo, kuandatu-ro núu táa-ro, nuu náa-ro siki máa Jító'o-yo, chi yúan kúu ja vá'a sá'a-ró.

2 Chi ya'á kúu xna'an-ga tu'un ja ndiso ta'u, ni tá'ú-yá tíñu: Koo ja jíñú'ún-ró núu táa-ro núu náa-ro,

3 náva'a ná kéndo va'a-ró, te ná'an kúchaku-ro ini ñuyívi yá'a. Achí.

⁴ Te róó, táa jíná'an-ró, ma skití-ro iní se'e-ró jíná'an-i, chí sua ka'nu-ro-í, te stá'an-ro núu-í sikí máá Jító'o-yo.

⁵ Róó mozo jíná'an-ró, kuandatu-ro núu patrón-ro ñuyívi yá'a, jín tú'un jínú'ún, jín tú'un yú'ú, jín tú'un koo kájí iní añú-ro, nátu'un nuu Cristo.

⁶ Ma sá'a-ró tíñu ja kúsí iní ñayívi ndé'é-i nuu, chí sua sá'a-ró nátu'un mozo Cristo. Te kuu iní-ro sá'a-ró já jata'an iní Dios.

⁷ Te jín iní jín añú-ro kuatíñu-ró. Te kani iní-ro já núu máá Jító'o-yo játíñu-ró, nasu núu ñayívi.

⁸ Chí a kájini-ro já nú tíñu va'a sá'a ñn ñn-ró, jín yá'a te nani'in-ro yá'u-ró núu máá Jító'o-yo, vasa mozo xí cháa jíka kuu ndicha-na.

⁹ Te róó patrón jíná'an-ró, suni súan sá'a-ró jín-i, te ma síyú'ú-ro-í, chí a kájini-ro já ío Jító'o máa-i jín máa-ró ondé andívi, te ñn núu-ni ndíto-ya táka ñayívi.

Ná kúkútu-yo jín táka tu'un Dios

¹⁰ Te ñn-na tu'un ío, ñáni máni: Ná kuíñi n'i'in-ró jíná'an-ró sá'a máá Jító'o-yo jín fuerza sátiñu máa-yá.

¹¹ Ná kúkútu-ro jín táka tu'un Dios náva'a ma káka yátá-ró sá'a ja'ú ja ndúkú tñn yátá róó.

¹² Chí nasu kájatá'an-yó jín cháa yí'i ññi jín kúñu, chí sua jín já kakuñá'nu, jín já kátñn so'o, jín táka jító'o ñuyívi yá'a, ja kátá'ú tíñu ñuñáa yá'a, jín táka tachí ñáa kájika nuu tachí.

¹³ Núsáa te ná kúkútu ndí'i-ró jín táka tu'un Dios, náva'a ma káka yátá-ró kivi ío tundó'o. Te kundij n'i'in-ró ondé nú n'i ndí'i n'i jinu n'i sá'a-ró.

¹⁴ Núsáa te kuiñi n'i'in-ró jíná'an-ró. Te chiva'a-ró tú'un ndaa, nátu'un ná kúnu'ní sánchii-ró. Te ná kú'un-ró tú'un skéndo ndaa-ya róó, nátu'un ñn su'nu káa.

¹⁵ Te ná kí'vi-ró tú'un va'a tu'un vindáa vinené, nátu'un ndijan iní ja'a-ro.

¹⁶ Te ío ñn-na tu'un kánúú: Jín tú'un kándíja te kasu-ro máa-ró, nátu'un ñn nuu tú'ma-ró, chí jín yúan te kuu nda'va ndí'i-ró yáa ñú'ún ja skée ja'ú nátu'un ndua.

¹⁷ Te ná kú'un-ró tú'un nama róó, nátu'un kachíní káa. Te nátu'un machete, kuatíñu-ró tú'un Espíritu, chí yúan kúu tu'un Dios.

¹⁸ Te nene kakan ta'u-ro te ka'an nda'ú-ro jín-yá, te ná kakán ta'u-ro sá'a máa Espíritu. Te ja yúan ná koo ndito iní-ro, te ja'a táka ñayívi ndóo ná kakán ta'u-ro, te ná ká'an nda'ú-ro.

¹⁹ Te suni ka'an-ro já'a-rí, náva'a ná chúndéé iní-ri ndika-ri yu'u-rí kani-ri tu'un va'a tu'un sa'í-ya,

²⁰ te ka'an vatu máa-rí ndasa kánúú ká'an-ri, chí ja sikí tú'un-ún jíka kuu-ri, te nú'ni-ri.

²¹ Tíquico kúu cháa játíñu te skíkuu va'a-de tíñu máá Jító'o-yo, te maní-yo jín-de. Te suni kastu'ún-de nuu-ro ndasa kua'an tíñu jíku-ri jín, náva'a kuni ndí'i-ni-ró.

²² Máa já yúan-ni táj-ri-de kujaa-de nuu-ro, náva'a kuni-ro ndasa kákuu-ri, te ndundéé iní añú-ro sá'a-de.

²³ Tu'un kuaká'nu iní, jín tú'un kúndá'ú iní, jín tú'un kándíja, ja kí nuu máa Táa-yo Dios jín núu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jín táka ñani-yo.

²⁴ Tu'un luu ío iní-ya ná koo jín táka ñayívi maní ndíja-i jín Jító'o-yo Jesucristo. Súan ná koo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS FILIPENSES YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU FILIPOS

¹ Máa-rí kákuu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo, te káchaa-rí tutu yá'a nuu táká ñayivi ndóo kákandíja nuu Cristo Jesús, ja káxiukú-i ini ñuu Filipos, jíin núu cháa ja kándito-de-i, jíin núu cháa kájatíñu nuu-í.

² Tu'un luu ío ini, jíin tú'un kuaká'nu ini, ja kí nuu máa Táa-yo Dios jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní nakuatá'ú Pablo nuu Dios

³ Nákuatá'ú-rí nuu Dios máa-rí ndita'an jínu ja núku'un ini-ri róo jíná'an-ró.

⁴ Nú jikán ta'u-rí, te nene kúsii ini-ri jikán ta'u-rí ja'a róo jíná'an-ró.

⁵ Chi ni chindéé tá'an-ró jíin-rí skáka-yó tú'un va'a onde kivi xnáñúú, te onde vina.

⁶ Te jáni ndija ini-ri ja síjínu ná'in-yá tiñu va'a ja ní skéjá'á-yá jíin-ró, te súan kukuu-ga-ya jíin onde kivi ndíi Jesucristo.

⁷ Te suni ío va'a ja súan nákanini ini-ri ja kúu taká róo, chi ñú'un ini añú-ri ja kúu róo, chi ni kani'in táká-ni yóo tu'un luu ío ini-ya, te káchindéé tá'an-ró jíin-rí kivi kánde-rí vekaa jíin ja káka'an-yo ja'a tú'un va'a jíin ja káxndeá-ga-yo.

⁸ Chi Dios kúu testigo-ri ja jiní-ya ná ku'a kúu ini-ri ja kúu taká róo, jíin ja maní-rí jíin-ró, nátu'un maní Jesucristo jíin-ró.

⁹ Te jikán ta'u-rí ya'á. Kuní-ri ja ná kúndá'ú-ga ini-ro tá'an-ró, te ná skuá'a-ga-ro júku'un-ga ini-ro tú'un-ya, te nde'é-ró ndéja ío va'a,

¹⁰ náva'a kuu kuatú'ún-ró máa ja vá'a, te suni náva'a ná kóo káji ini-ro, te tú nakuxndíi-ya sikí-ro kivi ndíi Cristo,

¹¹ te suni náva'a ná kúkútu-ro jíin tiñu ndaa sá'a Jesucristo. Jíin kúu ja nákana jaa-yó Dios, jíin ja ká'an jíñú'ún-yó jíin-yá.

Modo ni jika máa tú'un va'a

¹² Ñáni, kuní-ri ja ná kuní-ro ná tundó'o ni ta'an-ri, chi ni jicha-ga tu'un va'a ni sá'a.

¹³ Te taká ñayivi ká'io ini palacio, jíin sava-ga-i, ni kajini tu'un-i ruu ndasa kánde-rí vekaa ja sikí Cristo.

¹⁴ Te kuachi ja nú'ni-ri kánde-rí vekaa, yuán ní kayija ini sava ñani-yo ja káchiñú'ún-de máa Jító'o-yo. Te ni kachundéé téyí-ga ini-de kájani-de tu'un va'a, te tuká káyu'ú-de.

¹⁵ Ndaa, chi sava ñayivi, kájani-i tu'un Cristo sikí tú'un kuásún ini, jíin ja kástátá'an-i. Ko sava-i, suni kájani-i tu'un sikí ja ká'io va'a ini-i.

¹⁶ Te sava-i kájani-i tu'un Cristo ja skuikín-ni-i tixín, te tú ndija-i, chi kákuni-i ja xndeá-ga-i tundó'o vekaa sikí-rí.

¹⁷ Ko sava-i kájani-i tu'un va'a chi kúndá'ú ini-i ruu, te a kájini-i ja ndúkú íchi-rí ka'an-ri ja'a tú'un va'a.

¹⁸ Tú naún sá'a núsáa, chi taká-ni modo jichá tu'un Cristo, vasa káka'an sikí-i, xí ká'an ndaa-i. Te ya'á kúu ja kúsii ini-ri sá'a, te ni ma ndíi kuti ja kúsii ini-ri.

¹⁹ Chi jiní-ri ja yá'á kúu ja náma ruu, jíin ja kájikan ta'u-ro, jíin ja chindéé chítuu Espiritu Jesucristo ruu.

20 Chi ñúkuu iní-ri, te kuní ndásí iní-ri, ja má kúka nuu kúti iní-ri, chi sua ná chundéé téyíí iní-ri, náva'a ná ndúñá'nu Cristo sá'a máá-rí vina, natu'un ní ní kii-ri, te vasa ná kúu-ri xí kúchaku-ri.

21 Chi ja chakú-ri kúu ja jíka-ri jíin máá Cristo, te ja kúu-ri kúu ja ní'in-gá-ri.

22 Ko nú kuchaku-ga-ri, te súan ní'in-ri sikí táká tíñu ní sá'a-ri tú jiní-ri ndé ichi tíin-ri vii.

23 Chi ma'ñú ndéndúú tu'un yá'a kándeé ní'in-ri. Te kúu iní-ri no'on-ri kunchaa-ri jíin Cristo. Yuán kúu máá já vá'a xaan-gá.

24 Ko ja ná kúchaku núu-ga-ri kúu ja kánúú-gá ja sikí róó jíná'an-ró.

25 Súan jáni ndija iní-ri. Yuán kúu ja jiní-ri ja kúkuu-ga-ri jíin-ró jíná'an-ró, náva'a ná kándíja va'a-ga-ro, te kusí-gá iní-ro.

26 Náva'a kusí-gá iní-ro jíná'an-ró jíin Cristo Jesús ja sikí rúu, chi jaa tuku-ri nuu-ro.

27 Máni ná káka kuu va'a-ró jíná'an-ró, natu'un kánúú máá sikí tú'un va'a Cristo, náva'a vasa ná jáa-ri te kuní-ri nuu-ro, xí vasa ná kunchaa jíká-rí, ko kuni tu'un-ri róó ja ká'in ní'in-ró jíin ín-ni xini, te jíin já ín ká'nu-ni kásatíñu ní'in-ró sikí tú'un va'a ja kákandíja-yó.

28 Te ma yú'ú kuti-ro sá'a ja kájito u'u róó, chi yuán kúu tu'un ja náa í máá jíná'an, ko róó, a kaku-ró jíná'an-ró, chi ya'a sá'a Dios.

29 Chi ní ja'a Cristo uu tu'un nuu-ro jíná'an-ró. Nasu máá ín ja ná kándíja-ró núu-yá, chi suni ja ná ndó'o-ró já sikí máá-yá.

30 Te suni kándo'o-ró natu'un ní kajini-ro já ndó'o-ri, te vina a ní kajini tu'un-ró já jíku jíin-rí.

2

Ja ní sásúchí-yá máá-yá

1 Núsáa te jíin tú'un ndéé ío iní Cristo, jíin tú'un kúndá'ú iní-ya yóo skandá-ya róó, jíin tú'un ja ká'io ín núu-ró iní máá Espíritu, jíin tú'un maní iní-ro jíin-í, jíin já jíto ndá'ú-ro núu-í.

2 Jíin táká tu'un yá'a ná kúkuu-ró, náva'a kusí xaan iní-ri. Te ín-ni ná káa xini-ro. Te ín-ni ná kúndá'ú iní-ro tá'an-ró. Te ín-ni ná kóo iní-ro jíin ín-ni ná káni iní-ro.

3 Tú ní ín ndatíñu sá'a-ró já kuátá'an-ró, xí já sávixi-ro máá-ró, chi sua ná kóo súchí iní-ro jíná'an-ró, te ná táva-ro cuenta ja vá'a-ga kúu tá'an-ró vásá máá-ró.

4 Te ma kóto-ró tíñu ja kúu máá-ró jíná'an-ró, chi suni ná kóto-ró tíñu ja kúu tá'an-ró.

5 Ná káni iní-ro jíná'an-ró natu'un ní jani iní Cristo Jesús.

6 Te máá-yá ní kaa-ya natu'un Dios, ko tú ní ndío iní-ya já jíin fuerza nduu ín núu-yá jíin Dios.

7 Ko ní sía-ya máá-yá, te ní nduu-ya natu'un kánda mozo, ní kaku-ya natu'un jíto chaá.

8 Te nuu ní kenda-ya natu'un jíka chaá, te ní sásúchí-yá máá-yá. Te ní jandatu-ya ondé ní jí'i-ya, vasa ní jí'i-ya jíká cruz.

9 Ja yuán ní nduñá'nu luu xaan-yá ní sá'a Dios, te nuu Jesús ní ja'a Dios ín sí'ví kánúú núu táká-ga sí'ví.

10 Náva'a jíin sí'ví Jesús ná júkuiñi jíti táká ja ká'in iní andí'ví, jíin já ká'in nuu ñú'un, jíin já ká'in chii ñu'un,

11 te taká yu'u ka'an ndaa ja Jesucristo kúu máá Jíto'o. Yuán kánakana jaa-ún máá Táa-yo Dios.

12 Ñáñi máñi, nene nátu'un ñi kajandatu-ro núu-rí kiví ní kandij-ri nuu-ro, te suni súan va'a-ga ñi kasá'a-ró vína vasa jíká ní kanchaa-ri, núsáá te vína ná sátiñu va'a-ró náva'a ná kée va'a ja náma-ró máa-ró. Te jíñ tú'un yú'ú, tu'un kisi-i róó, ná sá'a-ró.

13 Chì Dios kúu l'a sátiñu jíñ-ró náva'a ná sá'a-ró ndasa kuní maá-yá, jíñ ndása kúsiñ iní máa-yá.

14 Ma kútuku iní-ro jíñ tíñu kásá'a-ró, ni ma kánaa-ro jíñ tá'an-ró.

15 Náva'a tú naún nákuñdii-ya sikí-ro. Te ma kiví nduu-ro jíñ tíñu ñáá. Te kuu-ró sé'e Dios, ñayivi tú cha'an, vasa kájika kuu-ró má'ñú ñayivi yákua yo'o iní, jíñ má'ñú ñayivi ní'in iní. Te ma'ñú ñayivi-ún kástúun-ro nátu'un lámpara iní ñuyivi.

16 Kutíñ ñi'in-ró tú'un ja kúchaku-ro jíñ, náva'a kusí iní-ri kiví ndíi Cristo. Yúan-na te kuní-ri ja ná tú ní jíká kuu sáni-ri, ni tú ní kána sáni tajñ-rí.

17 Te nú ñi jati ñiñi-rí ja ndúkú-rí skándija-ga-ri róó, yuán kúu nátu'un ñi soko-rí máa-rí nuu-yá. Yuán kúsiñ iní máa-rí, te suni kúsiñ iní-ri onde jíñ táká róó jíná'an-ró.

18 Te suni súan ná kúsiñ iní máa-ró jíná'an-ró, te ná kúsiñ iní-ro onde jíñ ruu.

Tu'un Timoteo jíñ Epafrodito

19 Ko ñúkuu iní-ri ja ná kuá'a máa Jító'o-yo Jesús tu'un, te táji yachí-ri Timoteo jaa-de nuu-ro, náva'a ná ndúndéé iní-ri nú ñi jini-ri ndasa ká'io-ró.

20 Chì tú kuti ingá chaá ío yá'a ja ñiñ-ni xini kúñava'a jíñ-rí nátu'un máa-de, ja kuítú iní koto ñúkuún róó.

21 Chi taká-de kándúkú-de ja kúu máa-de, ko nasu ja kúu Cristo Jesús.

22 Ko a ñi kajini-ro ja bueno sá'a Timoteo. Nátu'un se'e jíñ táa-i, suni súan ñi kuu jatiñu-de jíñ-rí jani-de tu'un va'a.

23 Núsáá te ñúkuu iní-ri táji-rí chaá yá'a jaa-de nuu-ro, te nú ñi jini-ri ndasa kua'an tíñu jiku-ri jíñ.

24 Te jani ndija iní-ri ja kuá'a máa Jító'o-yo tú'un, ja sáni máa-rí jaa yachí-ri nuu-ro.

25 Ko ñi jani iní-ri ja kánúú táji-rí ñani-ri Epafrodito jaa-de, chi chaá sátiñu jíñ-rí kúu-de, te chándéé tá'an-de jíñ-rí. Te suni ndajá'a máa-ró ní kuu-de sáa. Te suni jatiñu-de nuu-rí taká nuu nándi'i-ri-de.

26 Chi ñi kuu xaan iní-de ja kuní-de nuu-ro jíná'an-ró núú. Te ñi kukuí'a iní-de, chì a ñi kajini tu'un-ró ja ní ku'u-de.

27 Chi jandáa ñi ku'u-de ja á yani kuu-de núú, ko Dios, ñi kundá'ú iní-ya-dé, ko nasu máa ñi-de, chì onde ruu, náva'a tú kaa-ga kukuí'a iní-ri núú.

28 Núsáá te jítú iní-ri ñi táji-rí-de kujaa-de nuu-ro, náva'a ná kuní-ro núu-dé jíná'an-ró. Te ndusiñ túku iní-ro, te ruu tuká ndukuí'a ndásí iní-ri.

29 Núsáá te kuatá'ú-ró-de, chì kándija-de nuu máa Jító'o-yo, te ná kóo siñ iní-ro, te ka'an jíñú'ún-ró jíñ cháa ja kándaa nátu'un kaa-de.

30 Chì a yani kuu-de núú, ja sikí tíñu máa Cristo. Te vasa ní jí'i-de ko a ñi skíkuu-de tíñu ja tú ní síjínu máa-ró ja kúu ruu.

3

Na sikí ndúkú ndéé-yó

1 Te ñi-n-ñ tu'un ío ñáñi. Ná kúsiñ iní-ro jíñ máa Jító'o-yo. Chì ruu, jandáa, tú kúnini iní-ri chaa-ri suni suni-ni tu'un-ún nuu-ro, ko súan ío seguro-ga ja kúu róó.

2 Ma kóto-ró núu tí'ina. Ma kóto-ró núu ñayivi kásá'a tíñu ñáá. Ma kóto-ró núu cháa ñi kaxiti ndúu.

3 Chi yóó kákuu cháa ni kaxiti ndúu ndija. Te jín iní jín añú-yo káchiñú'ún-yó Dios. Te kákusi iní-yo jín Cristo Jesús. Chi tú káchiñú'ún-yó máá-yó.

4 Te nú ndé cháa jáni iní-de ja kúu chiñú'ún-de máá-de, te suni ruu ví'í-gá sá'a-ri núú, chi suni ruu chiñú'ún-rí máá-rí nú súan ío núú.

5 Chi ni xiti ndúu ruu nuu uná kivi. Te suni tata Israel kúu-ri. Te suni tá'an tata Benjamín kúu-ri. Te suni hebreo se'e hebreo kúu-ri. Te suni ni chiñú'ún-rí ley ja káchiñú'ún fariseo.

6 Te ni jítú iní-ri ni chindikín-ri tikuní ni sá'a ndiva'a-ri jín-i. Te tú ní nákuñdí ni ñn ley siki-rí, chi ni skíkuu ndaa-ri.

7 Ko taká tiñu ja kúndéé-rí jín núú, tú sá'a-ri cuenta jín-ún vína, chi va'a-ga ná náa-ún, te ná chíñú'ún-rí Cristo jáni iní-ri.

8 Te jandáa, chi jáni iní-ri ja vá'a-ga ná náa taká tiñu-ún, náva'a ná kuní va'a-ri ja kúu tu'un Jito'o-ri Cristo Jesús, chi jian kúu ja kánúú-gá. Te ja siki máá-yá ni xnáa-rí taká tiñu, te jáni iní-ri ja máni kuayo kúu. Súan sá'a-ri náva'a kundéé-rí najaa-ri nuu Cristo,

9 te náva'a ñn kivi te a jiní-ri ja kándeé-ri chi Cristo. Ko nasu já sánda-ri máá-rí jín ley, chi sua ja kéndoo ndaa-ri sá'a Dios jín tú'un kándija-ri, chi kándija-ri nuu Cristo,

10 náva'a kuní va'a-ri nuu-yá, te kuní-ri ndasa káa fuerza naschakú-ya yóó, te suni ndo'o ta'an-ri jín-yá, te suni nduu-ri nátu'un káa máá-yá jín tú'un ja ní ji'i-ya.

11 Chi sanaa te súan kundéé-rí nachaku-ri ma'ñú ndíyi.

12 Te chá'an-ga kundéé-rí, ni té chá'an-ga yija-ri. Ko ndúkú ndéé-rí kua'an-ri náva'a ná ní'in-rí tu'un-ún, chi ja yúan kúu ja ní ní'in Cristo Jesús ruu.

13 Náni jíná'an-ró, ruu na tú sá'a-ri cuenta ja á ni kundéé-rí jín. Ko máni xnáa-rí iní-ri taká ja ní kuu ichi yatá, te skáa-ga-ri ichi núu-rí kua'an-ri jín.

14 Te ndúkú ndéé-rí kua'an-ri ná jáa-ri onde nuu ío ku'a, náva'a kundéé-rí ní'in-rí premio ja kuá'a Dios, chi kana-ya xiní-rí ki'in-ri ichi nínu onde jín Cristo Jesús.

15 Te ndé yóó ni yija-yó, te súan ná kóo xini-yo núsáa. Te nú ndé róo ñn xini káñava'a-ró, suni ya'á ná stá'an Dios nuu-ro.

16 Ko nú ndasa ni kundéé-yó ní skuá'a-yó, súan ná káka-yó, te suni ñn-ni ná kóo xini-yo.

17 Náni, ná ndáku-ró rúu jíná'an-ró, te kunchaa nuu-ro ñayivi kájika súan nátu'un ichi ní stá'an-ri nuu-ro.

18 Chi kua'a ñayivi kájika kuu-i ichi ñáa, te tñi jínu ni jani-ri tu'un ñayivi yúan nuu-ro. Te suni ká'an ndé'e-ri jín-ró vína, ja máá-i kákuu ñayivi kájito u'u-i tu'un ja ní ji'i Cristo jika cruz.

19 Te ñn kivi te naa í ñayivi-ún, te ndí-i. Chi máni chíñú'ún-i toko-í. Te kúsi iní-i jín tú'un ja kúka nuu iní-i sá'a núú. Te kaní iní-i ndé'é-i nuu ndátíñu ío iní ñuyivi.

20 Ko ñuu máá-yó kúu onde andívi. Te suni onde yúan káindatu-yó ndíi máa Jíto'o-yo Jesucristo, I'a nama yóó.

21 Te máa I'a-ún, nasama-ya yiki kúñu ndá'ú-yo, náva'a nduu nátu'un káa yiki kúñu ndíi ncháa máá-yá. Chi Dios kúu ka'nu-ya taká ja ío, te suni jín fuerza-ya sá'a-ya-ún.

4

Nene ná kúsi iní-yo

¹ Ñáni máni jíná'an-ró, súan ná kuíñi nì'in-ró jíin máá Jító'o-yo, chí kúu inì-ri róo, te kúsii iní-ri jíin-ró, te róo kúu nátu'un premio-ri.

² Te ká'an nda'ú-ri jíin Evodia, te ká'an nda'ú-ri jíin Síntique ja ná kóo ñn-ni xinì-ñá jíná'an-ña, nátu'un kuní máá Jító'o-yo.

³ Te nuu róo Timoteo, suni ká'an nda'ú-ri jíin-ró, chí chaa nì chindéé tá'an va'a jíin-rí kúu-ró, te ná kuá'a núu-ró ndá'a núu ñá'an yá'a, chí nì kasátiñu nì'in-ña jíin-rí nì jani-ri tu'un va'a sáa, te suni onde jíin Clemente jíin sáva-ga ñayivi kásatiñu jíin-rí, chí sí'ví ñáyivi yúan a káyoso núu lista ñayivi kúchaku ní káni.

⁴ Nene ná kúsii iní-ro jíná'an-ró núu máá Jító'o-yo. Inga jínu ká'an-ri jíin-ró: Ná kúsii iní-ro.

⁵ Ka'an manì-ro jíná'an-ró náva'a ná kuichá tu'un ki'in nuu táká ñayivi já súan káa máá-ró. Máá Jító'o-yo a nì kuyani-ya.

⁶ Ma nándi'i inì-ro sikí ní ñn. Ko ná ká'an-ro jíin Dios onde jíin tú'un kánakuatá'ú-ró, jíin tú'un kájikan ta'u-ro, jíin tú'un káka'an nda'ú-ro, náva'a ná kuní-ya ndéja kuní máá-ró.

⁷ Yúan-na te Dios kua'a-ya tú'un vindáa vinené inì añú-ro jíin xinì-ro. Vasa tú kájuku'un inì-ro ndasa sá'a-ya-ún, te koto-ya róo onde jíin Cristo Jesús.

⁸ Ñáni, máá ñn-na tu'un ío. Tu'un yá'a ná kúndee xinì-ro: Taká tu'un ndija, taká tu'un jíin'ún, taká tu'un ndaa, taká tu'un ndoo, taká tu'un manì iní, taká tu'un ja játú'ún-i, taká nuu ío ja vá'a, jíin táká ja kúu nakana jaa-yó-yá sá'a, yúan ná núku'un inì-ro.

⁹ Taká tu'un ja ní kakutu'a-ró, jíin tú'un nì kani'in-ro, jíin tú'un nì kajini so'o-ró, jíin tíñu nì kajini-ro sá'a máá-rí, taká yúan ná sá'a máá-ró. Yúan-na te máá Dios, I'a já'a tu'un vindáa vinené, koo-ya jíin-ró.

¹⁰ Ko kúsii xáan iní-ri jíin máá Jító'o-yo, chí vina, vasa kuéé, ko nì kanuku'un inì-ro, te nì kachindéé-ró rúu. Chí súan sá'a-ró kuní-ro núu, ko tú ní ío modo.

¹¹ Nasu já ndá'ú tá'an-ri ká'an-ri, chí ruu, a nì skuá'a-ri kaan-ri jíin nú ndasa-ni tá'an-ri.

¹² Jiní-ri kuchaku ndá'ú-ri, te jiní-ri kuchaku kúká-rí. Ndi'i nì skuá'a-ri, te a nì kaan-ri jíin táká, nú ja ndá'a chí-ri, nú ja yíta'an nuu-rí, nú ja kúñava'a kua'a-rí, xí já tá'an ndá'ú-ri.

¹³ Ndi'i-ni kúu sá'a-ri, chí máá Cristo já'a-ya fuerza inì-ri.

¹⁴ Ko bueno nì sá'a-ró já ní jito ta'an-ro túndó'o jíin-rí.

¹⁵ Te róo, ñayivi ñuu Filipos, suni a kájini-ro já ní ñn tikunì tú ní kájito tá'an jíin-rí ja kuá'a yakú najíin kúta'u-rí, chí máni róo jíná'an-ró onde kivi ní kejá'a-rí jáni-ri tu'un va'a ná nì kenda-ri vai-ri ñuu Macedonia.

¹⁶ Chí onde ná kándeé-ga-ri ñuu Tesalónica nì katájí-ró yakú ja jínu nú'ún-rí, nì jaa ñn uu jínu.

¹⁷ Nasu ndúkú-rí ja kuá'a-ró núu-rí núu, chí ndúkú-rí ja ná ndeá-ga ta'u-ro núu-ya.

¹⁸ Te a náva'a-ri taká ja jínu nú'ún-rí, te sobra-ga ío. Te a nú'un chítú iní nda'a-rí, chí nì ni'in-rí ja ní katájí-ró vái jíin Epafrodito. Te kúsii iní Dios sá'a, chí nátu'un nì kasoko vá'a-ró núu-ya, te asun já'an.

¹⁹ Te Dios máá-rí, ná náku'a-ya núu-ro táká ja nándi'i-ró, chí kúká máá-ya jíin tú'un ja vá'a ja lúu ío inì Cristo Jesús.

²⁰ Te nuu máá Táa-yo Dios ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuiá. Súan ná kóo. Amén.

²¹ Ná sándéé iní taká ñayivi ká'io ndoo nì sá'a Cristo Jesús, achì-ro kúni-i. Te ñani-yo já káxiukú jíin-rí yá'a káka'an ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró.

²² Te taká ñayivi ndóo káka'an-i ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró. Te ni kaa-ga káka'an ñayivi káxiukú vé'e César.

²³ Tu'un luu ío iní maa Jító'o-yo Jesucristo, ná koo jíin taká róo jíná'an-ró. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS COLOSENSES YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU COLOSAS

¹ Máa-rí Pablo kúu apóstol Jesucristo, ch̄i súan n̄i jata'an in̄i Dios. Te jín̄n ñani-yo Timoteo,

² káchaa-rī tutu yá'a nuu ñáyivī ndóo, jín̄n núu ñani-yo kákandíja nuu Cristo ja káxiukú-i in̄i ñuu Colosas. Tu'un luu jín̄n tú'un kuaká'nu in̄i ío in̄i máá Táa-yo Dios, jín̄n in̄i máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jín̄n-ró jíná'an-ró.

Tu'un n̄i jikan ta'u Pablo nuu Dios ja'a máa-i

³ Nene kájikan ta'u-rí ja'a róo jíná'an-ró. Te kánakuatá'ú-rí nuu Dios Táa Jító'o-yo Jesucristo.

⁴ Chi n̄i kajini tu'un-rī róo ja kákandíja va'a-ró núu Cristo Jesús, jín̄n ndasa kájito ndá'ú-ro núu táká ñáyivī ndóo,

⁵ ch̄i káñukuu in̄i-ro ní'in-rō ja yíva'a onde andívī. Tu'un yúan a n̄i kajini tu'un-ró, ch̄i súan ká'an ndaa tu'un va'a.

⁶ Chi tu'un-ún, a n̄i jā nuu-ro jíná'an-ró, nátu'un nuu ní ñáyivī, ch̄i ní'in tíñu te ndeá kua'an, suni nátu'un n̄i sá'a jín̄n-ró onde kiv̄i ní kajini so'o-ró. Te n̄i kajiku'un ndija in̄i-ro tú'un luu ío in̄i Dios,

⁷ nátu'un n̄i kutu'a-ró ní sá'a Epafras. Mozo ta'an jín̄n-yó kúu-de. Te kúmani-yo jín̄n-de. Te cha-a-ún játíñu va'a-de nuu Cristo ja siki róo jíná'an-ró.

⁸ Cha-a-ún, n̄i kastu'ún-de tu'un-ró núu-rí ndasa kákundá'ú in̄i tá'an-ró sá'a Espiritu.

⁹ Ja yúan rúu jíná'an-rī, suni tú kájukuiñi-rī ja kájikan ta'u-rí ja'a-rō núu-yá onde kiv̄i ní kajini tu'un-rī tu'un-ún. Te kájikan-rī nuu-yá ja ná kuní ndi'i-ró ndasa jata'an in̄i máa-yá, te ná kuní-rō táká tu'un ndíchi jín̄n tú'un júku'un va'a in̄i-ro sá'a Espiritu,

¹⁰ náva'a ná káka kuu luu-ró, nátu'un kuní máá Jító'o-yo, te ná kúsī vá'a in̄i-ya sá'a-ró jín̄n táká-ni, te nani tíñu va'a jiku-ró jín̄n, ná ní'in tíñu, te ná júku'un-ga in̄i-ro siki Dios.

¹¹ Te va'a téyí ná yija taká fuerza-ya in̄i-ro, nátu'un káa fuerza luu máa-yá, náva'a ná kóo sī in̄i-ro, te ká'nu koo in̄i-ro, te kuandéé in̄i-ro.

¹² Ná nákuatá'ú-ró núu máá Táa-yo Dios ja ní chi'i-ya fuerza yóo náva'a ni'in tá'an-yo tá'u-yo jín̄n ñáyivī ndóo ja ká'in-i nuu ndí ncháa.

¹³ Chi n̄i ndiñi'in máa-yá yóo in̄i nda'a fuerza ñuñáa, te n̄i xndívi-ya yóo in̄i ñuu nuu tá'ú tíñu Se'e-ya, I'a maní-yá jín̄n.

¹⁴ Te Se'e-ya-ún, chi n̄i nakuaan-ya yóo jín̄n niñi-yá. Te n̄i sá'a-ya tóká'nu in̄i-ya núu-yo jín̄n kuáchi-yó.

Muestra Dios kúu Jesús

¹⁵ Te Se'e-ya-ún kúu muestra Dios, I'a tú jiní ndijin-yo núu. Te xñañúú-gá Se'e-ún, vásá táká ndatíñu ja ní sá'a-ya.

¹⁶ Ch̄i jín̄n máá Sé'e-ya-ún kúu ja ní kuva'a taká ndatíñu ja ká'io andívī, jín̄n ja ká'io in̄i ñuyivī ja jiní-yo núu jín̄n ja tú jiní-yo núu, kúu nuu tá'ú tíñu, kúu nuu kúñá'nu, kúu ja kátin xini, kúu ja kándiso tíñu. Ndi'i n̄i kuva'a n̄i sá'a Dios jín̄n máa-yá, te kúu cuenta máa-yá.

17 Máá-yá ío xna'an-ga vásá ní kuva'a taká ndatíñu, te taká ndatíñu tñn nì'in máá-yá.

18 Te máá-yá kúu xinì tiku'nì, te nátu'un yiki kúñu-ya kúu-ún. Máá-yá kúu nuu kéjá'á, te máá-yá nì nachaku xna'an-ga ma'ñú ndíyi, náva'a kuñá'nu-ga-ya núu taká-nì.

19 Chi nì kusì iní máá Dios ja ñú'un tá'an ká'nu-ni-ya jíin máá Sé'e-ya,

20 náva'a naketá'an taká-nì jíin Dios sá'a-ya jíin máá Sé'e-ya. Te jíin nñí Sé'e-ya, I'a nì ndo'o jiká cruz, te ná kóo paz sá'a-ya sikí máá já ká'io inì ñuyívi jíin já ká'io andíví.

21 Te suni súan nì sá'a Se'e-ya jíin-ró, chì sñn sikí ní ka'iin-ró sáá, chi nì kajito u'u-ro-ya, te máni tiñu ñáá nì kasá'a-ró núu. Ko vina a nì naskétá'an-ya róo jíin Dios.

22 Ya'á ní sá'a-ya jíin yíki kúñu-ya já ní jì'i, náva'a nasándoo-ya róo, te ma kúnchaa cha'an róo, ni ma kána jíin Dios nuu-ro hora stá'an-ya róo nuu Dios.

23 Súan sá'a-ya nú kuiñi nì'in-ró, te kandíja ndija-ró, te ni ma násama inì-ro jíin tú'un va'a káñukuu inì-ro já ní kajini so'o-ró. Chi tu'un-ún a nì jichá nñí ñuyívi chí andíví. Te ruu Pablo kúu chaá játíñu sikí tú'un-ún.

Sátíñu Pablo ja'a ñáyivi sñn nación

24 Te kúsì iní-ri vina, chì ndó'o-ri ja sikí róo jíná'an-ró. Te skíkuu yiki kúñu-ri ja kúmani-gá ndo'o Cristo inì tiku'nì máá-yá, ja kúu yiki kúñu-ya,

25 te suni játíñu-ri nuu-ún, chì súan nì chaá Dios tiñu sikí-rí ja'a róo, náva'a ná ká'an ndí'i-ri tu'un Dios jíin-ró.

26 Yuán kúu máá tú'un sa'í ja ní yisa'í onde ná nì kejá'á kuiá aná'an jíin ñáyivi. Ko vina a nì stá'an ndijin-ya tú'un-ún nuu taká ñáyivi ndóo máá-yá.

27 Chì máá Dios súan nì kunì-ya stá'an-ya núu ñáyivi-ún, ndasa kúká káa tu'un luu ja ndíso tu'un sa'í yá'a, kua'an nuu ñáyivi sñn nación. Te tu'un-ún kúu máá Cristo kándeé inì-ro, jíin já káñukuu inì-ro núu lúu kánchaa-ya.

28 Te tu'un I'a-ún kúu ja kájani-ri, te kákana jíin-rí nuu taká ñáyivi. Te jíin tú'un ndíchí kástá'an ñúkúún-rí nuu-í náva'a ná yíja va'a taká-i kuiñi-i nuu Cristo Jesús sá'a-ri.

29 Te ja sikí yuán sátíñu-ri. Te nì'in sátíñu-ri jíin fuerza máá-yá. Te máá fuerza-ya-ún kúu ja sátíñu téyíí jíin-rí.

2

1 Chì kuní-ri ja ná kuní-ro ndasa ndí'i xaan iní-ri ja sikí róo jíin sikí taká ñáyivi ká'io inì ñuu Laodicea, jíin sikí taká ñáyivi tú kájini kuti núu-rí ndasa káa-ri,

2 náva'a ná ndúndéé iní añú-i, te ñn nuu kúnchaka manì tá'an-i, te ná júku'un ndí'i inì-i taká tu'un luu-ya, náva'a kunì-i tu'un sa'í máá Táa-yo Dios te yuán kúu cuenta Cristo.

3 Chì inì nda'a máá-yá yisa'í taká yaka tu'un ndíchí, jíin tú'un ja júku'un inì-yo sá'a.

4 Te tu'un yá'a ká'an-ri jíin-ró jíná'an-ró, náva'a tú ni ñn chaá xndá'ú-de róo, ja kándíja-ró ingá tu'un tñn yátá.

5 Chì va'a kándeé jíká máá-rí, ko nátu'un kándeé-ri jíin-ró, te kúsì iní-ri te ndé'é-rí tiñu va'a kásá'a-ró, chì nì'in kákandíja-ró núu Cristo.

6 Chì nátu'un nì kajatá'ú-ró máá Jító'o-yo Jesucristo, súan ná káka-ró jíin-yá núsáa.

⁷ Ná nákuikín yo'o-ro iní-ya. Te ná skuá'nu tá'an-ró sikí-yá. Te ná yíja va'a-ró jíin tú'un kándíja, nátu'un nī kutu'a-ró. Te ná ndeá-ga-ro jíin tú'un-ún, onde jíin tú'un nakuatá'ú-ró núu-yá.

Iní nda'a Cristo ncháá taká-ni

⁸ Koto va'a-ró máá-ró, nává'a tú xndá'ú ni ññayivi róó, jíin sikí tú'un ndíchí ñáá, jíin tú'un vixi sáni, nátu'un ío taninu cháa, modo kásá'a-de iní ñuyívi yá'a te tú kásá'a-de ja kuní Cristo.

⁹ Chī jíin máá-yá, te iní yiki kúñu máá-yá, ncháá ndi'i taká-ni ndasa káa Dios.

¹⁰ Te ká'io chítú-ró jíin Cristo. Te máá-yá tñin xini taká ja tá'ú tíñu, jíin taká ja kándiso tíñu.

¹¹ Te suni jíin máá-yá nī kaxiti ndúu-ro, ko nasu jíin ndá'a ní kaxiti ndúu-ro. Te nī chaxio-ya taká kuachi ndiso máá-ró, chī Cristo nátu'un nī xiti ndúu-ya róó.

¹² Chī ññin núu-ni nī kayuji-ró jíin-yá nuu ní kajanducha-ro, te suni yúan nī kanachaku-ro jíin-yá, chī nī kākandíja-ró tíñu sá'a Dios ja ní naschakú-ya Jesús ma'ñú ndíyi.

¹³ Ko róó, tú kaxiti ndúu-ro núu, te a nī kaji'i-ro ní sá'a taká kuachi-ró. Ko ññin ká'nu-ni nī kanachaku-ro jíin Cristo nī sá'a Dios. Te nī sá'a-ya tóká'nu iní nuu taká ja ní kasáña'mu-ró.

¹⁴ Te nī nda'va-ya acta ja tñin sukun-yo te jito u'u yóó núu. Te nī skána-ya, chī nátu'un nī stñin-ya-ún jíin ndúyu kaa jiká cruz.

¹⁵ Te nī tevichí-yá taká ja kátá'ú tíñu jíin ja kándiso tíñu, te nī kiñi'in ndijin-ya, te nī kakuka nuu. Chī nī kundée-yá jíin, nī sá'a máá cruz.

¹⁶ Ja yúan ma kuá'a-ró tú'un ja náku xndí ni ññin-i sikí-ro, cuenta sikí ja yee, xí ja jí'i, xí cuenta kivi ío viko, xí ja núkoso yóo, xí sikí kivi ndetátú.

¹⁷ Chī yúan kúu nátu'un ññin kuanda'u taká ndatíñu cháa kuee-ga, ko máá jándáa kúu ja cuenta máá Cristo.

¹⁸ Ma kuá'a-ró tú'un ja ní ññin ñayivi kasú-i nuu tá'u-ro. Chī kásá'a-i ja súchí iní máá-i, te kachiñú'ún-i taká ndajá'a-yá. Te ká'ivi nduu-i jíin tú'un ja tú ní ká'ini ndijin-i, te máni kásá'vixi sáni-i máá-i. Chī yúkú xini máá-i.

¹⁹ Te tú ká'jin nī'in-i jíin máá I'a kúu xini. Chī máá-yá kúu ja skuá'nu yiki kúñu, chī skée máá-ún túchi, te ñútá'an sá'a máá túchi, te já'nu máá sá'a Dios.

²⁰ Chī nú nī kaji'i-ro jíin Cristo sikí taká taninu iní ñuyívi, te naja kajika-ga-ro nátu'un kájika ñayivi ñuyívi. Te naja ká'jandatu-ro núu tú'un yá'a:

²¹ Ma tñin-ró, ni ma ké'é-ró, ni ma kée-ro, áchí.

²² Chī taká tu'un-ún nini ká'jatíñu máá, te ndi'i-ni naa. Chī máni tu'un, máni taninu ja ní jani sáni iní ñayivi kúu-ún.

²³ Kájani ndija iní-i ja tú'un ndíchí kúu-ún, chī stétuu-ún-i ja ní'in chiñú'ún-i, te sá'a ja sásúchí iní, te nī'in ndóna máá sikí yiki kúñu, ko tú ní'in tíñu kuti ja kasú nuu já kuní máá-i.

3

¹ Núsáa te nú nī kanachaku-ro jíin Cristo, te va'a-ga ná ndúkú-ró tú'un andívi, nuu kánchaa Cristo ichi ndává'a Dios.

² Ná káni iní-ro sikí tú'un ká'io ichi andívi, nasu sikí tú'un ká'io iní ñuyívi.

³ Chī a nī kaji'i-ro, te vida-ro, a yísá'í, jíin Cristo iní Dios.

⁴ Te Cristo, I'a kúu vida-ro-ún, te nú kenda ndijin-ya, yúan-na te suni luu kenda koyo ndijin-ro jíin-yá.

Chaa tú'ú jíin cháa jáá

⁵ Ná kasú-ro iní yiki kúñu-ró já káa yúkú, náva'a ma sá'a téné, ma kóo chá'an, ma káni ñáá iní, ma ndío iní, chí ñn-ni kúu-ún jín já chíñú'ún ndosó.

⁶ Chí ja sikí táká tiñu yúan kúu ja kití iní Dios, te ndonda-ya sikí ñáyivi ní'in iní.

⁷ Te suni jín tíñu-ún ni kajika-ró núú, ná ni kasá'a-ró súan.

⁸ Ko vina ná sía-ro táká tu'un yá'a núsáa: Tu'un kití iní, tu'un xaan iní, tu'un kañáa, tu'un ká'an sikí tá'an, jín tu'un chá'an kenda yu'u-ro.

⁹ Ma xndá'ú tá'an-ró, chí a ni chaxio-ró cháa tú'ú-ún kua'an-de jín táká tiñu ni sá'a-de.

¹⁰ Te ni nukú'un-ró cháa jáá. Chí cháa-ún kuajuku'un iní-de, kuandujáa-de, nátu'un káa máa-ya ja ní sá'a-ya-dé.

¹¹ Te yúan tú ío sñn ñáyivi ñúu Grecia jín ñáyivi judío, ni ja ní xití ndúu, te ni ja tú ní xití ndúu, ni ja sñn yu'u, te ni ja kúu ñáyivi escita, ni ja sátiñu sáni, te ni ja jíka kuu ndicha-na, chí Cristo kúu ndí'i-ni, te yí'i-ya iní taká-yo.

¹² Chí ni kaji Dios róó. Te ñáyivi ndóo ja maní-ya jín kákuu-ró. Núsáa te níni kundá'ú iní-ro tá'an-ró, te kumaní-ro jín tá'an-ró, te koo súchí iní-ro, koo paciencia-ro.

¹³ Kuandéé iní-ro jín tá'an-ró, te sá'a-ró túká'nu iní nú jikín nuu-ro sikí tá'an-ró. Chí nátu'un ni sá'a Cristo tuká'nu iní-ya núu-ro, te suni súan sá'a-ró jíná'an-ró.

¹⁴ Te ja kánúú xaan-gá nuu táká tu'un yá'a kúu tu'un kundá'ú iní tá'an. Chí tu'un yúan kúu ja skétá'an taká-ni jín já síyija va'a.

¹⁵ Te tu'un vindáa vinené ja ndíso máa Dios, ná kútñn añú-ro. Chí ja yúan ní kana-ya xiní-ro ndúu-ró ñn-na ñáyivi. Te suni ná nákuatá'ú-ró jíná'an-ró.

¹⁶ Te tu'un Cristo ná kútú ndí'i iní-ro, jín ndí'i tu'un ndíchí. Te stá'an-ro núu tá'an-ró. Te ka'an nda'ú-ro jín-i jín salmo, jín yaa máa-ya, jín yaa Espíritu. Te ichi iní añú-ro ná káta luu-ró núu máa Jító'o-yo.

¹⁷ Te taká tiñu kásá'a-ró, nú ja ká'an-ro, xí já sá'a-ró kúu, taká ná sá'a-ró jín sí'ví máa Jító'o-yo Jesús. Te ná nákuatá'ú-ró núu máa Táa-yo Dios sá'a Jesús.

Tiñu kánúú skíkuu cháa jáá

¹⁸ Róo ñásí'í, kuandatu-ro núu yíi máa-ró jíná'an-ró, chí súan játa'an iní máa Jító'o-yo.

¹⁹ Róo yíi jíná'an-ró, ná kundá'ú iní-ro ñásí'í-ro. Te ma ndúu ua-ro jín-ña.

²⁰ Róo se'e jíná'an-ró, taká tiñu kuandatu-ro núu táa-ro, nuu náa-ro. Chí súan kúsñ iní máa Jító'o-yo sá'a.

²¹ Róo táa jíná'an-ró, ma skití iní-ro sé'e-ró jíná'an-i, náva'a tú kukuí'a iní-i.

²² Róo mozo jíná'an-ró, taká tiñu kuandatu-ro núu patrón-ro ñúyivi yá'a. Ma sá'a-ró tíñu ja kúsñ iní ñáyivi ndé'é-i nuu, chí sua koo ndaa añú-ro sá'a-ró, te kuandatu-ro núu Dios.

²³ Te taká tiñu kásá'a-ró, koo iní koo añú-ro sá'a-ró. Kani iní-ro já núu máa Jító'o-yo kájatíñu-ró, nasu núu ñáyivi.

²⁴ Chí a jiní-ro já máa Jító'o-yo kuá'a va'a-ya tá'u-ro já kúu ya'u-ró. Chí nuu máa Jító'o-yo Jesucristo kájatíñu-ró.

²⁵ Ko ñáyivi sá'a tiñu ñáá nduta'u túku-i ja ní sá'a-i-ún, chí tú ncháa nuu-ya-i.

4

¹ Róo patrón jíná'an-ró, sá'a va'a-ró jín mozo-ro. Te ñn nuu kóto-ró núu-í. Chí a kájiní-ro já súni kañava'a-ró máa patrón-ro ándíví.

² M̄a júkuiñi-rō já jikán ta'u-rō. Te ná nákuatá'ú-ró, te koo ndito in̄i-rō jín tú'un-ún.

³ Te suni hora-ún kakan ta'u-rō já'a-rí jíná'an-r̄i, náva'a ná kúña Dios ichi káni-r̄i tu'un, náva'a kuu ka'an-r̄i tu'un sa'í Cristo, chi ja sikí tú'un-ún kúu ja kánde-r̄i vekaa,

⁴ ch̄i kuni-r̄i ká'an ndijin-r̄i nátu'un kánúú ká'an-r̄i.

⁵ Kaka kuu ñúkúún-ró jín ñayivi ká'jin s̄in sik̄i, te m̄a stíví-ró tiempo.

⁶ Te nene ka'an asun-rō, ná já'an ñi tú'un ká'an-rō, náva'a kuni-rō ndasa kánúú xndió káni-ró tú'un nuu ñin ñin-i.

Tu'un ndée ni chaa Pablo nuu-í

⁷ Taká tiñu sá'a-r̄i ná kástu'ún Tíquico nuu-rō jíná'an-ró, ch̄i ñin ñani sátiñu jín-r̄i nuu máa Jító'o-yo kúu-de, te bueno jatiñu-de nuu-yá, te man̄i-yo jín-de.

⁸ Te ja yúan táji-r̄i chaa yá'a ja-de nuu-rō, náva'a ná kuni-rō ndasa kua'an tiñu kákuu-r̄i jín, te ndundéé iní añu-rō sá'a-de.

⁹ Suni táji-r̄i Onésimo, te man̄i-r̄i jín-de, ch̄i ñani kándija va'a kúu-de, te tá'an máa-ró kúu-de. Te taká ja kúu ichi yá'a, ná kástu'ún-de nuu-rō jíná'an-ró, ndasa ío.

¹⁰ Aristarco, chaa kánde ta'an jín-r̄i vekaa yá'a, sándéé iní-rō áchí-de. Te suni súan ká'an Marcos, saj̄in Bernabé, te sik̄i cháa-ún, a ni tá'ú-r̄i tiñu nuu-rō. Te nú kujaa-de nuu-rō, te kuatá'ú-ró-de.

¹¹ Te suni súan ká'an Jesús, chaa nání Justo. Chaa ni kaxiti ndúu kákuu chaa-ún. Máni chaa yá'a kákuu chaa káchindéé tá'an-de jín-r̄i sik̄i ñúu nuu tá'ú Dios tiñu, te ío ndéé iní-r̄i kásá'a-de.

¹² Suni sándéé iní-rō áchí Epafras, chaa kúu tá'an máa-ró, te mozo Cristo kúu-de, te nene jítú iní-de jikán ta'u-dé ja'a-rō jíná'an-ró, náva'a ná yija-ró kuíñi-ró, te náva'a ná sk̄ikuu ndi-i-ró tiñu kuni máa Dios.

¹³ Ch̄i ná ká'an ndaa-r̄i tu'un-de nuu-rō, ja xa'an jítú iní-de ja kúu róo jíná'an-ró, jín já kúu ñayivi ñúu Laodicea, jín já kúu ñayivi ñúu Hierápolis.

¹⁴ Lucas, chaa táná, ja man̄i-yo jín-de, jín Demas, kaka'an-de ja ná sándéé iní-rō.

¹⁵ Ná sándéé iní ñani-yo, chaa kaxiukú iní ñuu Laodicea, kachi-rō kúni-de. Suni súan ka'an-rō jín Ninfas, jín tiku'ni ío ve'e-de.

¹⁶ Te nú ni kuu ni kaka'u-ró carta yá'a, te suni ná ká'u tiku'ni ñuu Laodicea sá'a-ró. Te róo, suni ná ká'u-ró ingá ja ndí ichi ñúu Laodicea.

¹⁷ Te kastu'ún-ró núu Arquipo: Ná ndúkú ndéé-de sk̄ikuu-de tiñu ni chaa máa Jító'o-yo sik̄i-dé, ach̄i-rō kúni-de.

¹⁸ Nda'a máa rúu Pablo, ni chaa-r̄i tu'un yá'a ja ná sándéé iní-rō. Te nuku'un in̄i-rō jíná'an-ró já kánde-r̄i vekaa. Te tu'un luu ío in̄i máa-yá, ná kóo jín-ró jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU TESALONICA

¹ Máa-rí kákuu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, te káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'ni kákandíja ñuu Tesalónica, ja ká'jin-i nuu máa Táa-yo Dios, jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo: Tu'un luu ío iní-ya jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máa Táa-yo Dios, jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Ja ní kandíja va'a-i

² Nene kánakuatá'ú-ri nuu Dios siki táká róó. Te kánuku'un iní-ri róó, hora kájikan ta'ú-ri.

³ Nene káxndáku-ri róó nuu máa Táa-yo Dios ndasa kásatiñu-ró jíin tú'un kándíja, jíin ndása kákundá'ú iní-ro-í kásatiñu-ró já'a-í, jíin ndása káñukuu n'ín iní-ro, sá'a máa Jító'o-yo Jesucristo.

⁴ A kájiní-ri, ñáni, ja Dios kúndá'ú iní-ya róó, te nì kaji-ya róó jíná'an-ró.

⁵ Ko nasu jíin máa tú'un ní jáa tu'un va'a-ri nuu-ro, chí suni nì jaa jíin fuerza, jíin Espíritu Santo, te nì kayija iní-ro jíin. Te kájiní-ro ndasa clase ñayivi ní kakuu-ri jíin-ró, chí nì kundá'ú iní-ri róó.

⁶ Te ruu jíná'an-ri, jíin máa Jító'o-yo nì kandaku-ró. Te jíin túndó'o xaan ní kajatá'ú-ró tú'un, te nì kákusí iní-ro ní sá'a Espíritu Santo.

⁷ Te nì kanduu-ró ñayivi stá'an ichi núu táká ñayivi kákandíja ío iní ñuu Macedonia jíin ñuu Acaya.

⁸ Chí máa-ró, nì kaskáka-ró tú'un máa Jító'o-yo. Ko nasu máa ñin ñuu Macedonia jíin ñuu Acaya, chí ní ká'nu-ni nì jicha tu'un kua'an ja kákandíja-ró núu Dios, te tú níni já ká'an kuti-gá-ni-ri.

⁹ Chí máa-i kájani-i tu'un-ri ndasa nì kivi koyo-ri nuu-ro jíná'an-ró, jíin já ní káxndóo-ró ndosó, te nì ndivi-ró núu Dios ndija, náva'a kuatíñu-ró núu-ya, chí chakú-ya,

¹⁰ te náva'a kundatu-ró ncháa Se'e-ya íchi ándívi, I'a nì naschakú-ya-ún. Te máa Jesús kúu-ya. Te a nì nama-ya yóo nuu tú'un kití iní ja cháa sá'a Dios núu.

2

Ndasa nì sá'a Pablo iní ñuu Tesalónica

¹ Chí a kájiní máa-ró, ñáni, ja tú ní jákoyo sáni-ri nuu-ro.

² Chí a kájiní-ro já súa nì kando'o-ri xna'an-ga iní ñuu Filipos, te yúan nì kaja'a-de tuka nuu rúu. Te Dios máa-yó, nì nasá'a téyí-yá ruu náva'a kani-ri tu'un va'a-ya núu-ro, vasa nì kajito-ri túndó'o.

³ Chí tu'un káka'an nda'ú-ri jíin-ró, tú ndiso tu'un tú'ún, ni tú káchá'an, ni tú xndá'ú.

⁴ Chí nátu'un nì jatú'ún Dios ruu jíná'an-ri, te nì chaa tiñu-ya rúu ja káni-ri tu'un va'a, suni súan káka'an-ri. Ko na tú kásá'a-ri nátu'un kásá'a ñayivi já kúsí iní tá'an-i sá'a-i, chí sua kúsí iní Dios sá'a-ri, chí máa-yá jito nchaa-ya añú-yo.

⁵ Chí a kájiní-ro já tú ní káka'an nchaa kuti-rí róó, ni tú ní kákutóo iní-ri siki-ro. Te máa Dios kúu-ya testigo-ri.

⁶ Ni tú ní kándúkú-ri ja kuatú'ún ñayivi rúu, vasa róó xí sáva-ga-i, vasa kuu tá'ú ní'in-ri tiñu nuu-ro núu, chí káji já apóstol Cristo kákuu-ri.

⁷ Chì sua nì kaka'an vità-ri jíin-ró nātu'un ñn ña'an ncháka yíkín, ja ñúkúún iní-ña jíin sé'e-ña.

⁸ Te nì kəkundá'ú xaan iní-ri róó, te yuán ní kakunì-ri ja násu máá ñn tu'un va'a Dios kuá'a-ri nuu-ro, chì suni onde jíin añú-ri núú, chì manì xáan-ri jíin-ró.

⁹ Chì a kánuku'un inì-ro, ñáni, ndasa nì kando'o-ri jíin tíñu. Te nì kasátiñu-ri ndúú ñúú-ni, náva'a tú stáa-ri sikì ní ñn-ró, nini nì kajani-ri tu'un va'a Dios nuu-ro.

¹⁰ Máá-ró, a kájini-ro, te suni jiní Dios, ndasa ndoo, ndasa ndaa nì kajika-ri jíin-ró, te tú kuachi ní kásá'a-ri nuu máá-ró ñayivi kákandíja.

¹¹ Te suni a kájini-ro ndasa nì kaka'an nda'ú-ri jíin ná ñn ná ñn-ró, te ndasa nì kaka'an-ri tu'un ndéé iní jíin-ró, nātu'un ñn cháa jíin sé'e-de,

¹² te nì kaka'an nì'in-ri jíin-ró já ná káka jíñú'ún-ró núú Dios, chi nì kana-ya xiní-ro kí'in-ro núú ñúú luu tá'ú-yá tíñu.

¹³ Ja yuán, suni tú kájukuiñi-ri ja kánakuatá'ú-rí nuu Dios ja ní kajatá'ú-ró tú'un Dios nì kaka'an-ri. Te nì jinì-ro já násu tú'un cháa kúu, chi jandáa máá tú'un Dios kúu, te máá tú'un-ún sátiñu inì róó ñayivi kákandíja.

¹⁴ Te máá-ró jíná'an-ró ñáni, ñn-ni káta'an-ro jíin tíku'nì ñuu Judea ja kákandíja-i nuu Dios jíin núú Cristo Jesús, chì nātu'un nì kando'o máá-i nì kasá'a cháa judío, te suni súan nì kando'o máá-ró ní kasá'a ñayivi ñúu-ro.

¹⁵ Chì judío-ún nì kaja'ni-dé máá Jító'o-yo Jesús jíin cháa nì kajani tu'un-ya ondé sáá. Te nì kachindikín-de ruu nì kəkenda-ri, te tú kúsi iní Dios kásá'a-de, te kándonda-de sikì táká ñayivi.

¹⁶ Te kájasu-de ja ká'an-ri jíin ñayivi siin nación náva'a kaku-i. Te súan káskútú ná'in-de ku'a kuachi kándiso-de. Te sikì-dé nì cháa ndí'i-ni tu'un kití inì Dios.

Ja ní kuxio núu Pablo

¹⁷ Ko ruu jíná'an-ri, ñáni, a nì kəkuxio núu-ri nuu-ro, ko máá-ni-ri, nasu jíin añú-ri. Te ví'í-gá kándúkú ndéé-rí kájítú iní-ri ja kuní-ri nuu-ro.

¹⁸ Te ja yuán ní kakunì-ri jaa-ri nuu-ro núú, chì ruu Pablo, ñn uu jínu nì kunì ndija-ri, ko Satanás nì jasú nuu-rí jíná'an-ri.

¹⁹ Chi naún sikì káñukuu inì-ri, xí já kákusi iní-ri, xí já kúu premio ja sáñá'nu-ri máá-rí. Nasu máá-ró kákuu jian naún, hora kuiñi-yó núú máá Jító'o-yo Jesucristo kivi ndí-ya.

²⁰ Suu ja sikì róó te nduñá'nu-ri te kusì iní-ri jíná'an-ri.

3

Sikì tíñu nì sá'a Timoteo

¹ Ja yuán tú ní kándá-ri kundatu-ga-ri, te nì kasánda-ri ja kéndo máá-na-ri ñuu Atenas jíná'an-ri,

² te nì katájí-rí ñani-ri Timoteo, cháa játíñu nuu Dios sikì tú'un va'a Cristo, chì sátiñu ta'an-de jíin-rí, kujaa-de nuu-ro náva'a síyíja-de inì-ro jíin-ró, te ka'an nda'ú-de jíin-ró sikì tú'un kákandíja-ró.

³ Náva'a ni ñn-ró ma náyu'ú-ro sá'a tundó'o yá'a, chì róó a kájini-ro já sikì tú'un yá'a nì jani-ya yóó.

⁴ Chì onde ná káxiukú-rí jíin-ró núú, nì kəkastu'ún-rí nuu-ro já kóto ná'in-yó tundó'o, nātu'un nì kata'an-ro te a kájini-ro.

⁵ Ja yuán súni máá-rí tú ní kándá-ri kundatu-ga-ri, te nì tájí-rí-de kujaa-de ja ná kuní-ri ndasa kákandíja-ró, chì sanaa te nì jito ncháa máá-ún róó, te naa sáni tíñu nì kasá'a-ri.

⁶ Ko vina, a ni nchaa Timoteo nuu-ri ja ni jaa-de nuu-ro. Te ni nakani-de tu'un-ro nuu-ri jina'an-ri ndasa kakandija-ro, te kakunda'u ini-ro ta'an-ro, te nene kanuku'un va'a ini-ro ruu, te kakuu ini-ro kuni-ro nuu-ri, te suni sunan kakuu ini-ri kuni-ri nuu-ro.

⁷ Ja yuan, te ni kandundee ini-ri, nani, ni sa'a tu'un ja kakandija-ro, vasa kajito-ri tundoo, te kanandi-i-ri.

⁸ Te vina a ni kanani'in ini-ri te nuu ka'jin ni'in-ro jinn maa Jito'o-yo.

⁹ Te ndasa nakuata'u-ri nuu Dios ja sikí roo jina'an-ro, sikí taká tu'un kusii ini-ri nuu Dios maa-yo ni kasá'a-ro.

¹⁰ Chi nduu nuu-ni kajikan ta'u teyí-ri ja ná kuni-ri nuu-ro, te stá'an ndi-i-ga-ri ndéja kumaní kándija-ga-ro.

¹¹ Ko maa Taa-yo Dios jinn maa Jito'o-yo Jesucristo, ná chú'un íchí-yá ruu jakoyo-ri nuu-ro, kuni-ri.

¹² Te maa Jito'o-yo ná skuá'nu-ya roo te ná xdeá-ya tu'un ja kunda'u ini-ro ta'an-ro, jinn taká-ga-i, suni natu'un kakunda'u ini-ri roo.

¹³ Nava'a násíyja-ya añu-ro, te ná koo ndoo ini, nava'a tú kenda ni in kuachi sikí-ro nuu maa Taa-yo Dios kivi nchaa Jito'o-yo Jesucristo jinn taká ñayivi ndoo-ya.

4

Ndasa sa'a-yo te kusii ini Dios

¹ In-na tu'un ío, nani. Ná ka'an ni'in-ri te ná ka'an nda'u-ri jinn-ro sikí maa Jito'o-yo Jesús, chi natu'un ni kakutu'a-ro ja ní kastá'an-ri nuu-ro, ndasa kanuu kaka-ro, te kusii ini Dios sa'a-ro, sunan ná kuku-ga-ro jinn.

² Chi a kajini-ro naun tiñu ni katá'u-ri nuu-ro sikí maa Jito'o-yo Jesús.

³ Chi kuni Dios ja ná koo ndoo-ro, te ma kaka tene-ro.

⁴ Te ná in ná in-ro ná kuni-ro ndasa koo jinn-ún-ro jinn násí-ri-ro, te koo ndoo-ña.

⁵ Te ma kaní xa'an ini-ro jasí'i, natu'un kasá'a ñayivi sin nación ja tú kajini-i nuu Dios,

⁶ nava'a tú ni in-ro saña'mu-ro, ni tú xnda'u-ro nani-ro sikí tu'un yá'a, chi maa Jito'o-yo kuu I'a nani'in ta'an-ya jinn taká yuan, natu'un ni kakachi kají-ri nuu-ro.

⁷ Chi tú ní kana Dios xini-yo ja koo chá'an-yo, chi ja ná koo ndoo-yo.

⁸ Núsaa te cha ské'ichi tu'un yá'a, tú ské'ichi-de nuu cháa, chi sua nuu Dios, I'a ni ja-a-ya Espiritu Santo-ya nuu-yo.

⁹ Ko tú nini ja cháa-ri tutu nuu-ro sikí ja kunchaka maní ta'an-ro, chi a ni stá'an Dios nuu-ro ja koo maní-ro jina'an-ro.

¹⁰ Te suni sunan kasá'a-ro jinn taká nani-yo ja kaxiuku-de ní nuu Macedonia. Ko kaka'an nda'u-ri jinn-ro, nani, ja ví'i-ga ndeá-ga tu'un maní-ún ini-ro.

¹¹ Te ná cháa ini-ro kuxiuku ná'in-ro. Te ma kivi nduu-ro ingá tiñu. Te tin-ro tiñu jinn nda'a-ro natu'un ni katá'u-ri tiñu nuu-ro.

¹² Sunan sa'a-ro nava'a ná kaka jinn-ún-ro jinn ñayivi ka'jin sin sikí, nava'a suni tú nandi-i-ro.

Kivi nchaa-ya jinn ja nachaku-i

¹³ Suni kakuni-ri, nani, ja ná júku'un ini-ro sikí ñayivi kaxixi, nava'a ma nduku'a ini-ro natu'un kasá'a sava ñayivi tú kankuu ini-i.

¹⁴ Chi nú kakandija-yo ja ní ji Jesús te ni nachaku-ya, suni sunan kinaki'in Dios ñayivi kaxixi nuu nda'a Jesús.

15 Chi ya'á kákastu'ún-rí nuu-ro jíin tú'un máá Jító'o-yo, ja yóó ja káichaku-yo, ja ní kakendoo-yó ondé kivi ncháa máá Jító'o-yo, ma kúxnúú-yó xná'an-ga nuu ñáyivi kákixi-ún.

16 Chì máá Jító'o-yo, nuu-ya kii-ya íchi ándívi, te kana jaa-ya, te ka'an jaa ndajá'a ñá'nu andívi, te nde'e clarín máá Dios. Te nachaku xna'an-ga taká ndiyi nuu ndá'a Cristo.

17 Yúan-na te yóó ja káichaku-yo, ja ní kakendoo-yó, ñin ká'nu-ni kaña-ya yóó ki'in-yo jíin-yá ma'ñú vikó nu'ún. Te kita'an-yo máá Jító'o-yo sáva andívi. Te súan kunchaa-yo ñí káni jíin máá Jító'o-yo.

18 Te jíin tú'un yá'a ná ká'an ká'nu-ró jíin tá'an-ró núsáa.

5

1 Ko sikí kuiá jíin kivi, tú ñini cháa-ri tutu nuu-ro, ñáni.

2 Chì a kájiní va'a-ró ja kivi ncháa máá Jító'o-yo, koo nátu'un cháa ñakuí'ná ákuáa.

3 Te nú káka'an-i: Vina te ná'in-ni ío, te ma kii tundó'o. Yúan-na te ñin sanaa-ni te chaá tundó'o sikí-í ja náa-í, nátu'un sikí ñá'an ja ja'ncha skáku-ña, te súan ma kúu kaku kuti-í jíná'an-i.

4 Ko máá-ró ñáni, nasu ká'in-ró ñúña. Te ja yúan ma jinú-ya nátu'un ñakuí'ná sikí-ro kivi-ún.

5 Chì taká róo kákuu-ró sé'e ñundijin jíin sé'e ndúú, nasu sé'e akuáa ni nasu sé'e ñuñáa kákuu-yó.

6 Núsáa te ma kusú-yo nátu'un sava-ga-i. Chì sua ná kúndito-yó, te ná kóo kuándí'í-yo.

7 Te ñayivi kákixi, chì akuáa kákixi-i, te ñayivi kánajini, chì akuáa kánajini-i.

8 Te máá-yó, chì sé'e ndúú kákuu-yó, te ná kóo kuándí'í-yo. Te ná kú'un-yó tú'un kándija jíin tú'un kúndá'ú ini tá'an, nátu'un ñin su'nu káa. Te ná kú'un-yó tú'un kuñukuu ini-yo káku-yó, nátu'un kachíní káa.

9 Chì Dios, tú ní teta'an-ya yóó ja kóto u'u-ya yóó, chì sua ja ná káku-yó sá'a máá Jító'o-yo Jesucristo.

10 Te I'a-ún ni ji'i-ya ja yóó, náva'a kunchaa ká'nu-yó jíin-yá, vasa kusú-yo xí kúndito-yó.

11 Ja yúan ná ká'an ndéé-ró jíin tá'an-ró. Te ná síyija-ró tá'an-ró, nátu'un kákuu-ró jíin.

Consejo Pablo

12 Te káka'an nda'ú-ri jíin-ró ñáni, ja kuándatu-ro núu cháa kásatiñu jíin-ró, te kátá'ú-de tiñu nuu-ro ja cuenta máá Jító'o-yo te kákana jíin-de nuu-ro.

13 Te ná kóo ja jíin'ún xa'an-ro núu-dé, te koo maní-ro jíin-de sikí tiñu kásá'a-de. Te vindáa vinené ná kúxiuku-ró jíin tá'an-ró.

14 Te káka'an nda'ú-ri jíin-ró ñáni, ja kana jíin-ró núu cháa kájika ñáa, te ka'an ká'nu-ró jíin cháa tú kua'a ini, te kutuu-ró cháa vitá ini, te koo paciencia ini-ro jíin taká-i.

15 Te nde'é-ró, ma násá'a ndiva'a-ró jíin ní ñin ñayivi, nú ni sá'a ndiva'a-i jíin-ró, chì sua nene ná ndúkú-ró tiñu ja kée va'a jíin tá'an-ró, jíin taká-i.

16 Te nene ná kóo si'ini-ro jíná'an-ró.

17 Ma júkuiñi-ro ja jikán ta'u-ro.

18 Ná nákuatá'ú-ró nú naún ndi'i kúu, chì súan kuní Dios ja sá'a-ró núu Cristo Jesús.

19 Ma kasú-ro núu máá Espíritu.

20 Ma sájá'a ini-ro núu tú'un kájani-i tu'un-ya.

21 Ná kóto nchaꞗ vii-ro táká-ni, te nú ja vá'a kúu, te kutin ni'in-ró,

22 te nú ja ú'ú kúu, ma kivi nduu-ro jíin.

23 Te máá Dios, I'a ndiso tu'un kuaká'nu ini, nasándoo ndi'i-ya iní-ro jíiná'an-ró. Te kundito kútu-yá ini-ro, añú-ro, jíin yiki kúñu-ró, náva'a tú nakuxndíi-ya sikí-ro kivi ncháꞗ máá Jító'o-yo Jesucristo.

24 Te bueno skíkuu máá-yá, I'a ni kana xini-ro, te súan sá'a-ya.

25 Ñani jíiná'an-ró, kakan ta'u-ro já'a-rí jíiná'an-ri.

26 Nú káka'an-ro jíin ñani-yo, te ndoo titú-ro-í.

27 Káka'an ni'in-ri jíin-ró jíiná'an-ró sikí máá Jító'o-yo, ja ká'u-ró tutú yá'a nuu táká ñani-yo, chaꞗ ká'io ndoo.

28 Tu'un luu ío ini máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíin-ró jíiná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A LOS TESALONICENSES YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU ÑAYIVI ÑUU TESALONICA

¹ Máá-rí kákuu Pablo jíin Silas jíin Timoteo, te káchaa-ri tutu yá'a nuu tíku'ni kákandíja ñuu Tesalónica, ja ká'jin-i nuu máá Táa-yo Dios, jíin núu máá Jító'o-yo Jesucristo.

² Tu'un luu ío iní-ya jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios jíin núu máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

Dios kúu I'q sándaq va'a tiñu-yó

³ Kánakuatá'ú níni-rí nuu Dios ja sikí róo ñáni. Súan ío va'a, chi kuakukútu-gá-ro jíin tú'un kákandíja-ró, te bueno kákundá'ú iní-ro tá'an-ró.

⁴ Ja yúan kákusi iní-ri ja sikí róo jíná'an-ró, hora kánakani-ri tu'un-ró núu tíku'ni máá Dios, ndasa kákandíja-ró, jíin ja ká'jin n'i-in-ró, vasa káchindikín-i róo, vasa káta'an-ro túndó'o.

⁵ Yúan kúu ñn tuni ja sándaq ndaa-ya-í, náva'a nani'in tá'u-ro nájaa-ro iní ñuu nuu tá'ú Dios tiñu, chi ja sikí yúan kándo'o-ró.

⁶ Chi ío va'a ja súni jíin túndó'o nachunáa Dios nuu ñáyivi káxndó'o róo.

⁷ Te róo, ñáyivi kándo'o, ñn ká'nu-ni ndetatú-ro jíin-rí jíná'an-ri sá'a-ya kivi ja ndíi ndijin Jító'o-yo Jesús ichi ándívi, jíin táka ndajá'a-ya ja ká'io n'i-in téyíi.

⁸ Te jíin yáa ñú'un kii-ya, te xndó'o-ya ñáyivi tú kájito nuu Dios, jíin ñáyivi tú kájandatu nuu tú'un va'a máá Jító'o-yo Jesucristo.

⁹ Te máá ñáyivi-ún ndo'o-i ja náa-í ní káni sá'a-ya, jíin ja má kúu kivi koyo-i nuu kánchaa máá Jító'o-yo jíin núu lúu ndíi ncháa fuerza-ya.

¹⁰ Súan sá'a-ya kivi ncháa-ya ja ndúñá'nu luu-ya sá'a taká ñáyivi ndóo-ya, te náva'a naa iní sava ñáyivi ndé'é-i nuu-ya kivi-ún sá'a taká ñáyivi kákandíja nuu-ya, chi ni kákandíja-ró tú'un ndaa ni káastu'ún-rí nuu-ro.

¹¹ Ja sikí yá'a, te nene kájukan ta'u-rí ja'a róo, náva'a Dios máa-yó kuva'a iní-ya jíin-ró ja ní kana-ya róo. Te taká tiñu va'a kákuñi-ro ná skíkuu-ya jíin-ró, jíin fuerza-ya, te suni jíin tiñu kásá'a-ró, jíin tú'un kákandíja-ró.

¹² Náva'a ná nákana jaa-i sí'vi máá Jító'o-yo Jesucristo sá'a-ró jíná'an-ró, te suni kuatú'ún-i róo sá'a-ya, chi súan sá'a tu'un luu ío iní Dios máa-yó jíin ja ío iní Jító'o-yo Jesucristo.

2

Sikí ñáyivi ñáa kivi ndíi Jesús

¹ Te vina káka'an nda'u-ri jíin-ró, ñáni, sikí ja ndíi máá Jító'o-yo Jesucristo jíin ja ndútútú-yó núu-ya,

² Ja má nátu'u yachi iní-ro, ni ma kúkuí'a iní-ro sá'a ñn ja jka kuu, xí tú'un, xí tutú ja sá'a sikí-i ja rúu tájí, cuenta sikí ja á ni kuyani ndaa kivi máá Jító'o-yo.

³ Ma kuá'a-ró tú'un ja xndá'ú kuti ní ñn-i róo. Chi ma cháa kivi-ún onde núu ndu'ichi iní kua'a-í-ya, te suni onde ná kenda ndijin máá cháa ja xín kuáchi, chi máá cháa ta'nu ndatu kúu-de.

⁴ Te ndonda-de kasu-de nuu táka ja káskúnání-i Dios, jíin núu ja káchiñú'ún-i. Ja yúan te nungoo-de iní ve'e i Dios, te ka'an-de ja Dios kúu máa-de.

⁵ Á tú kánuku'un iní-ro já ondé ná kánchaa-ga-ri jíin-ró, nī ka'an-ri tu'un yá'a jíin-ró jíná'an-ró.

⁶ Te vina a kájiní-ro ndéja kúu ja jasú nuu-dé, náva'a onde ná jáa kivi máa-de te kenda ndijin-de.

⁷ Chī máá tú'un sa'í xín kuáchi, a yáji ní'ni kua'an, ko ío ja jasú nuu vina, onde ná kúxio-ún.

⁸ Yúan-na te kenda ndijin máá cháa xín kuáchi-ún. Te máá Jító'o-yo ká'ni-yá-de nini jíin máá já tiví tachi-ní-ya, te nini ja ndíi ncháa kenda ndijin-ya, te xnáa-yá-de.

⁹ Te cháa-ún kii-de sá'a Satanás, te jíin fuerza nī'in xaan, jíin tuní, jíin tíñu ñá'nu sá'a síkí-ni-de.

¹⁰ Te jíin táka tíñu tú jíka ndaa, te tīn yátá-de ñayivi náa, kuáchi ja tú ní kájatú'ún-i kumaní-í jíin tú'un ndaa, náva'a kaku-i sá'a-ya núú.

¹¹ Ja yúan te skí Dios iní-i, te kuñáá xini-í, ja kándija-i ñn tu'un xndá'ú,

¹² náva'a nakuxndí-ya síkí táka-i ja tú kákandija-i tu'un ndaa, chī sasua kákusiñ iní-i jíin tíñu tú jíka ndaa.

Máa-yá kúu I'a skíkuu

¹³ Nene kánakuatá'ú níni-rí nuu Dios ja'a róo, ñáni, ja kúndá'ú iní Jító'o-yo róo. Chī máá Dios nī kaji-ya róo onde ná xnáñúú náva'a kaku-ró, te suni jíin Espíritu-ya ndúndoo iní-ro te kandija-ró tú'un ndaa.

¹⁴ Ja yúan ní kana-ya xini-ro jíná'an-ró ní sá'a tu'un va'a káka'an-ri, náva'a ja-ro nú ndíi ncháa kánchaa Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁵ Núsáa te kuiñi nī'in-ró ñáni, te kutīn nī'in-ró tú'un nī kácutu'a-ró, kúu jíin tú'un xí jíin tutú-ri.

¹⁶ Máá Táa-yo Dios kúu I'a nī kúndá'ú iní yóo, jíin já ní ja'a-ya tú'un koo ndée iní-yo ní káni, jíin já kúñukuu va'a iní-yo sá'a tu'un luu ío iní-ya. Te máa-yá, onde jíin máá Jító'o-yo Jesucristo,

¹⁷ ná násándée-yá iní añú-ro jíná'an-ró, te ná síyija-ya róo síkí tú'un jíin síkí tíñu va'a.

3

¹ ñn-na tu'un ío, ñáni. Ná kakán ta'u-ro jíná'an-ró já'a-rí jíná'an-ri, náva'a yachī ná kuichá nuu tu'un máá Jító'o-yo kí'in, te ná kuátú'ún-i, nátu'un nuu máa-ró jíná'an-ró,

² te suni náva'a ná kaku-ri iní nda'a cháa ñáa jíin cháa kástá'an ruu jíná'an-ri, chī nasu ndí-i-de kákandija.

³ Ko bueno skíkuu máá Jító'o-yo. Te ná síyija-ya iní-ro, te koto-ya róo nuu káni nuu kuí'a.

⁴ Te kájani ndija iní-ri, sá'a máá Jító'o-yo, já kakuu-ró jíin tíñu nī katá'ú-rí nuu-ro te kukuu-ga-ro jíin.

⁵ Te máá Jító'o-yo, ná stá'an-ya núu añú-ro ndasa koo maní-ro jíin Dios, te ndasa kundiso-ró paciencia Cristo.

Síkí cháa kúxí

⁶ Ko kátá'ú-rí tíñu nuu-ro, ñáni, jíin sí'ví máá Jító'o-yo Jesucristo, ja kúxio-ró núu táka ñani-yo já kájika kuu kátá-ni-de, chī nasu súan ní kástá'an-ri nuu-ro.

⁷ Chī a kájiní máa-ró ndasa kánúú ndáku-ró rúu, chī tú súan ní kájika kuu kátá-ni-ri nuu-ro jíná'an-ró.

⁸ Ni tú ní káyee sáni-ri staa síkí ní ñn-ró, chī sua nī kaja'ni-rí máa-rí jíin tíñu, te ndúú ñúú-ni nī kasatíñu-ri, te tú ní kúníni iní ni ñn-ró ní kasá'a-ri.

⁹ Nasu já túu derecho-ri kakan-ri núú. Chi sua kuní-ri kuu-ri ñn ejemplo nuu-ro ndasa ndaku-ró rúu.

¹⁰ Chi onde ná kaxiukú-ga-ri jíin-ró, te ni katá'ú-rí tiñu yá'a nuu-ro, ja nú ndé ñn ñayivi tú kuní-i sátiñu-i, te ma kée-í núsáá.

¹¹ Chi ni kajini tu'un-ri ja kájika kuu kátá-ni sava-i jíin-ró, tú kásatiñu kuti-í, chi sasua kájika kuu-i kándúkú tú'un-ni-i tá'an-i.

¹² Te nuu ñáyivi-ún kátá'ú-rí tiñu, te káka'an nda'ú-ri jíin-i siki máá Jító'o-yo Jesucristo, ja ná'in-ni ná kóo-i, te ná sátiñu-i, te ni'in-í kee-í siki máá-i.

¹³ Te róo jíná'an-ró ñáni, ma kuítá-ro ja kásá'a-ró tiñu va'a.

¹⁴ Te nú ndé ñn-i tú kuní-i kuandatu-i nuu tú'un-ri ja ká'an carta yá'a, kunchaa nuu-ro-í te ma kétá'an-ró jíin-i jíná'an-ró, nává'a ná kúka nuu-í.

¹⁵ Ko ma kóto u'u-ro-í, chi sua kana jíin-ró núu-í natu'un nuu ñn ñani-ro.

¹⁶ Te máá Jító'o-yo, I'a ndiso tu'un kuaká'nu ini, nene ná kuá'a-ya tú'un vindáa vinené ini-ro jíná'an-ró jíin táká-ni modo. Te máá Jító'o-yo ná kunchaa-ya jíin táká-ro jíná'an-ró.

¹⁷ Ruu, Pablo, áchí-ri ja ná sándéé ini-ro te cháa nda'a máá-rí, chi ya'á-ni kúu ñn tuni ja chísó-rí nuu táká-ni carta-ri. Chi súan cháa-ri.

¹⁸ Tu'un luu ío ini máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíin táká róo jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA PRIMERA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Máá-rí Pablo kúu apóstol Jesucristo, chī súan nī tá'ú tíñu Dios, I'a náma yóó, jíin Jító'o-yo Jesucristo, ja káñukuu inī-yo-yá.

² Cháa-rī tutu yá'a nuu Timoteo, se'e ndija-rī ja ní skándija-rī: Tu'un luu ío inī-ya, jíin tú'un kúndá'ú inī-ya, jíin tú'un kuaká'nu inī ja kī nuu máá Táa-yo Dios, jíin núu máá Jító'o-yo Cristo Jesús, ná kóo jíin-ró.

Sikī ñáyivī sīn sīn sa'an

³ Nátu'un nī ka'an ndá'ú-rī jíin-ró ja ná kéndoo-ró ñúu Éfeso ná nī ki'in-rī ichi kuá'an-rī ñúu Macedonia, ja ná ká'an nī'in-ró jíin sáva-i, te suni ká'an tuku-rī ja má stá'an-i sīn sīn nuu sá'an,

⁴ ni ma kuá'a-i tu'un ja ná ndúkú kuáchí-i sikī cuento, jíin sikī jíchi tu'un tá'an. Chī sua nákaa-ga kua'an, te skuikín tixin, lugar ja yíja-ga tu'un kándija-yó núu Dios sá'a. Achí-rī.

⁵ Yá'á kúu ja kuní-rī tá'ú-rí tíñu nuu-ro, ja ná kúndá'ú inī-ro-í jíin tú'un koo ndoo inī-ro, jíin tú'un koo va'a inī añú-ro, jíin tú'un kándija ja tú yóso yú'u.

⁶ Ja sikī yúán kájika yátá sáva-i, te kákusīn inī-i kájukuiñi-i sikī tú'un ja tú ní'in tíñu.

⁷ Kákuni-i kuu-i maestro ley, ko ni tú kájuku'un inī-i naún tu'un káka'an-i, ni naún tu'un kájani nī'in-i.

⁸ A kájinī-yo ja ío va'a ley, ko nú koo káji iní-ro jíin.

⁹ Chī a jiní-yo ja ley, tú ní kúva'a ja ndóna sikī ñáyivī vá'a, chī sua ndóna sikī ñáyivī ñáá, sikī ñáyivī tú kájandatu, sikī ñáyivī tú káchiñú'ún-i-ya, sikī ñáyivī kásá'a kuachi, sikī ñáyivī kándaa ndiva'a jíin ñáyivī chá'an, sikī ñáyivī kája'ni táa náa, jíin sikī ñáyivī kája'ni ndíyi,

¹⁰ sikī ñáyivī kájika téné, sikī xí'ncha, sikī ñáyivī sakuí'ná ñáyivī, sikī ñáyivī káxndá'ú, sikī ñáyivī kásátú'ún, jíin sikī sáva-ga tu'un ja tú káni tá'an jíin tú'un máa-yá ja ío ndéé ndánu.

¹¹ Chī tu'un-ún kúu máá tú'un va'a luu xaan ja vái nuu máá Dios, I'a ii. Te sikī tú'un-ún nī chaa tíñu-ya rúu.

Tíñu nī chaa-ya sikī Pablo

¹² Te nákuatá'ú-rí nuu máá I'a nī ja'a fuerza inī-rī, kúu Cristo Jesús Jító'o-yo, te nī nakani inī-ya ja cháa skíkuu va'a kúu-rī, te nī chaa tíñu-ya rúu.

¹³ Ko onde sáá núú, chī nī ka'an ndiva'a-rī, te nī chindikín-rī-i, te nī stují-rí-i. Ko nī kundá'ú inī-ya rúu, chī tú jiní-rī te nī sá'a-rī, te ní tú ní kándija-rī sáa.

¹⁴ Ko tu'un luu ío inī máá Jító'o-yo, nī ndea-ga inī-rī jíin tú'un kándija, jíin tú'un kúndá'ú inī Cristo Jesús ruu.

¹⁵ Chī ío va'a ja ná kuatá'ú táka-i tu'un ndaa yá'a, ja Cristo Jesús nī kii-ya iní ñuyivī, nává'a nama-ya ñáyivī kándiso kuachi, te ruu kúu máá ja ní kaa-ga nī sá'a.

¹⁶ Ko nī kundá'ú inī-ya rúu, nává'a jíin rúu ja ní kaa-ga nī sá'a-rī, te kuní-i ndasa ío xaan paciencia inī Jesucristo, nává'a kuu-rī ñn muestra nuu ñáyivī kúkuéé-ga kándija-i nuu-yá, te nani'in tá'u-í kuchaku-i ní káni.

¹⁷ Núsáá te ní káni ní kúia ná ká'an jíñú'ún-yo te ná nákana jaa-yó máá Rey, I'a ndító chakú ní káni, ja tú jí'i-ya, ja tú kúu nde'é ndijín-yo núu-yá, ja máá ñin-ni-ya kúu Dios ndíhí. Amén.

¹⁸ Hijo, súan tá'ú-rí tíñu nuu róo Timoteo. Chí jíñ kiví ní kaka'an-i ja kúndij máá-ró. Te jíñ tú'un ní kaka'an-i-ún, te ná skíkuu va'a-ró jíñ tíñu jíku-ró.

¹⁹ Te kandíja ní'in-ró, te ná káni va'a iní añú-ro, chí tú'un yá'a ní kaské'ichi sava-i, te ní kasíjita-i máá-i nuu tú'un kándíja.

²⁰ Te cháa yúan, Himeneo jíñ Alejandro kákuu-de, ko ní chí'i-ri-de nda'a Satanás, náva'a ná skuá'a-de inga jínu ma ká'an ndiva'a-ga-de.

2

Ndé cuenta kakan ta'u-yo

¹ Te ví'i-gá ká'an nda'ú-ri jíñ-ró núsáá, ja ná kakán ta'u-ro já'a táká ñayivi. Ka'an nda'ú-ro jíñ-yá ja kúu máá-i, te kakan-ro nú naún jínu ñú'ún-i, ko nene ná nákuatá'ú-ró já kúu máá-i.

² Suni ná ká'an-ro já'a táká rey jíñ já'a táká cháa kakuñá'nu, náva'a ná kúxiukú ná'ín-yó, te ná kóo paz nuu-yo, te chíñú'ún-yó-yá, te koo ja jíñú'ún-yó núu táká-ni.

³ Chí ya'á kúu ja ío va'a te sá'a ja játa'an iní Dios, I'a náma yóo.

⁴ Te máá-yá kuní-ya já táká ñayivi ná kaku-i, te ná kuní-i ndasa káa máá tú'un ndaa.

⁵ Chí ío ñin-ni Dios, suni súan ío ñin-ni I'a ká'an ja'a táká ñayivi onde nuu Dios, te I'a-ún, máá cháa Jesucristo kúu-ya.

⁶ Te I'a-ún ní soko-yá máá-yá ja ní nakuaan-ya táká yóo, te onde máá kiví-ún, ní kenda testigo síki I'a-ún.

⁷ Te ja síki yúan ní jani-ya rúu ja kúu-ri apóstol náva'a kani-ri tú'un. Cháa jiní stá'an va'a nuu ñayivi sñn nación kúu-ri. Te jandáa ká'an-ri, te a jiní máá Cristo tú xndá'ú-ri.

⁸ Te kuní-ri ja ndéni ní kuu, te ná kakán ta'u táká cháa jíná'an-de. Te ná kóo ndoo nda'a-dé ndukani-de. Te ma kití iní-de, te ni ma kánaa-de.

⁹ Suni súan táká ñasí'í, ná kasú va'a-ña máá-ña jíñ sá'ma jíñú'ún, ja tú kuka nuu iní-yo sá'a. Te nasu sáluu-ña máá-ña jíñ lazo, xí oro, xí perla, xí sá'ma ncháa ya'u,

¹⁰ chí sua ná sáluu-ña máá-ña jíñ tíñu jíñú'ún sá'a-ña, nátu'un kánúú sá'a táká ña'an já kaka'an-ña já káchiñú'ún-ña máá-yá.

¹¹ Te ñasí'í, náskuá'a-ña kasú-ña yú'u-ñá, te ma ndúkú-ña tá'ú-ña tíñu.

¹² Chí tú já'a-ri tú'un ja kánduu ñasí'í stá'an-ña, ni tú tá'ú-ña tíñu nuu cháa, chí ná'ín-ni ná kóo-ña.

¹³ Chí Adán ní sáva'a-ya xná'an-ga, te vása ní sáva'a-ya Eva.

¹⁴ Chí tú ní xndá'ú ja'ú Adán, chí sua ñasí'í-de ní kandíja-ña, te ní sáña'mu-ña.

¹⁵ Ko kaku-ña sá'a ja júku'un se'e-ña, te nú túu sía-ña tú'un kándíja-ña jíñ tú'un kúndá'ú iní-ña, jíñ tú'un koo ndoo iní-ña, jíñ tú'un ja tú kuka nuu-ña sá'a.

3

Ndasa koo cháa ndító tiku'ni

¹ Tú'un ndaa kúu ya'á: Nú ñin cháa kuní-de kuu-de cháa kundito tiku'ni, bueno tíñu ndúkú-de.

² Núsáá te níni ná kóo jíñú'ún cháa kundito-ún, náva'a tú ndenda kuachi síki-dé. Te ñin máá tú'ún-ni ñasí'í-de ná kóo, te koo ndito iní-de, koo

kuándí'í-de, koo kájí iní-de, kundá'ú iní-de ñáyiví jíká, te koo ñama iní-de stá'an-de.

³ Ma koo ká'vá-de, ma stují-dé ñáyiví. Ma ndío xaan iní-de sikí xú'ún. Chi sua ná koo paciencia iní-de. Ma kútixín-de. Ma kútóó iní-de.

⁴ Te jíñú'ún ná tá'ú-de tiñu iní ve'e-de, te ná kúñava'a-de se'e ja skíkuu-i tiñu tá'u núu-í jíin já koo jíñú'ún-i.

⁵ Chi chaa ja tú jiní-de tá'ú jíñú'ún-de tiñu iní ve'e-de, ndasa koto-de tiku'ni Dios núsáá.

⁶ Ko ma kúu kiví in chaa jáá. Te nú túu, chi sanaa te sávixi-de máá-de te ndonda ja'ú sikí-dé.

⁷ Suni kánúú já kúu-de in chaa ja kuátú'ún ñáyiví-dé, vasa ká'jin-i sijn inga sikí, náva'a ma kuakú nchaa-i-de, ni ma tijn yátá já'ú-de.

Ndasa koo chaa jatíñu nuu tiku'ni

⁸ Suni súan chaa kájatíñu nuu tiku'ni kákandíja, ná koo jíñú'ún-de, ma koo títakuá-de, ma koo ká'vá-de, ni ma ndío xaan iní-de sikí xú'ún.

⁹ Ko ná koo ndoo iní añú-de, te ná kundijí ni'in-de jíin tú'un sa'í kákandíja-yó.

¹⁰ Te chaa yá'a, suni kuní ja koto nchaa-yo-dé xna'an-ga, náva'a kuní-yo nú túu kuachi yí'i sikí-dé. Yúan-na te kuu kuatíñu-de.

¹¹ Suni súan ná koo va'a iní taká ñasí'í, ma ndúkú tú'un-ña tá'an-ña, te ná koo kuándí'í-ña, te ná skíkuu-ña taká naun tiñu kúu.

¹² Chaa kájatíñu nuu tiku'ni, suni in-ni ñasí'í-de ná koo, te ná tá'ú vá'a-de tiñu nuu sé'e-de jíin núu taká iní ve'e-de.

¹³ Chi chaa kájatíñu va'a, sua skákuu-ga-de máá-de kua'an-de, te káchundéé-gá iní-de sá'a-de sikí tú'un kákandíja-yó núu Cristo Jesús.

¹⁴ Tu'un yá'a cháa-ri kujaa nuu-ro. Te núkuu iní máá-rí jaa yachi-ri nuu-ro.

¹⁵ Ko sanaa te kúkuéé-ga te jaa-ri nuu-ro. Te ja yúan cháa-ri ya'á, náva'a kuní-ro ndasa kánúú káka-ró jíin ñáyiví káchiñú'ún Dios. Chi yúan kúu tiku'ni Dios, I'a chakú. Te yúan kándituu te kásakútu-gá máá tú'un ndaa.

¹⁶ Ndaa ká'an-ri, ja yíi xaan káa máá tú'un sa'í káchiñú'ún-yó: Ni kenda ndijin Dios jíin yíki kúñu-ya. Te ni kendo ndaa-ya ní sá'a máá Espiritu. Ni kajini ndaja'a-yá nuu-yá. Ni jichá nuu tu'un-ya núu ñáyiví sijn nación. Ñáyiví ñúyiví ní kákandíja-i nuu-yá. Ni ndaa-ya kuá'an-ya núu lúu ndíi nchaa ni sá'a Dios.

4

Sikí tú'un ndu'ichi iní

¹ Ko máá Espiritu, a kástu'ún kájí núu-yo, nú ná kúyani ndí'i kiví te ndu'ichi iní sava-i jíin tú'un kákandíja-i. Te kuatú'ún-i máá já ká'an tu'un xndá'ú jíin sá'an tachi.

² Kundiso-i uu xini, te ka'an-i tu'un tú'ún, chi ndukava iní añú-i.

³ Ma kuá'a-i tu'un tanda'a-yo, ni ma kuá'a-i tu'un kee-yo sava ndeyu ní sá'a Dios ja kuní máá-yá ja ná ní'in cháa kákandíja jíin cháa kájiní ichi ndaa, chi kánakuatá'ú-de nuu-yá te káyee-dé.

⁴ Chi taká ja ní sá'a Dios ío va'a, te ma kúu ské'ichi-yo, te nú ná nákuatá'ú-yó núu-yá te ná kée-yo.

⁵ Chi jíin tú'un Dios, te jíin tú'un kakan ta'u-yo núu-yá, te a ni ndundoo-ni ndeyu-ún.

Chaa jatíñu va'a nuu Jesucristo

6 Ko nú tu'un yá'a kastu'ún-ró núu táká ñani-yo, chaa játíñu va'a nuu Jesucristo kúu-ró nú súan, chí a ni tñn tu'un kándíja-ró-ún iní-ro, onde jín sá'an va'a ja bueno skíkuu-ró.

7 Ko taká tu'un yúkú, jín táká tu'un aná'an, ná skána-ró kí'in, te ná skuá'a-ró máni tu'un ja chíñú'ún-yó máá-yá.

8 Tiñu ja skuá'a-yó ndúndéé yíki kúñu, chí yaku-ni ní'in tíñu. Ko tu'un chíñú'ún-yó máá-yá, chí taká-ni modo ní'in tíñu, chí vida yá'a jín vida chaa, bueno kee sá'a.

9 Tu'un ndaa kúu tu'un yá'a, te ío va'a ja ná kuátá'ú táká-i.

10 Chí sikí yá'a kúu ja kásatiñu ní'in-yó, te kándo'o-yó, chí káñukuu iní-yo já kúu máá Dios, I'a chakú, chí máá-yá kúu I'a náma taká ñayivi, ko ví'í-gá náma-ya ñayivi kákandíja nuu-yá.

11 Tu'un yá'a ná stá'an-ro, te tá'ú-ró tíñu.

12 Ma kuá'a-ró tú'un ja kújá'a iní ni ñn-i koto-i róo vasa súchí-ró. Te ná koo va'a-ró, náva'a ñayivi kákandíja kuu ndaku-i róo jín tú'un ká'an-ro, jín modo jíka kuu-ró, jín tú'un kúndá'ú iní-ro-í, jín tú'un kándíja-ró, jín tú'un ndoo iní-ro.

13 Nini kúkuéé-ga-ri te ja-ri, te ná kuítú iní-ro ká'u-ró tutú nuu-í, ná kána jín-ró núu-í, ná stá'an-ro tú'un nuu-í.

14 Ma kúkúxí-ró jín tá'ú ní ní'in-ro, chí chaa kákuu nuu, ní chaa-de nda'a-dé xini-ro, te ní kuta'u-ro yúan, nátu'un ní kaka'an-de onde kivi ní kuu-ún.

15 Ná kúndee tu'un yá'a xini-ro. Te kuuu ní'in-ró jín, náva'a ná kuní taká-i ndasa bueno kuayija-ró jín.

16 Te koto va'a-ró máá-ró jín tú'un stá'an-ro. Ma sí-a-ro. Chí nú súan ná sá'a-ró, te bueno nama-ró máá-ró jín táká ñayivi chú'un iní tu'un ka'an-ro.

5

1 Ma kána jín-ró núu cháa ñá'nu, chí sua ka'an nda'ú-ro jín-de nátu'un jín tá-a-ro. Te nuu cháa súchí, ka'an-ro jín-de nátu'un jín ñani-ro,

2 te nuu ñá'an ñá'nu, nátu'un jín ná-a-ro, te nuu ñá'an súchí, nátu'un jín kuá'a-ró. Te tu'un ndoo ndatu'ún-ró.

3 Te ná ká'an jínú'ún-ró jín ñá'an kákendoo ndá'ú, te nú ní kákendoo ndá'ú ndija-ña.

4 Ko nú ñn ña'an kéndoo ndá'ú ío se'e-ña, xí sé'e tíjání-ña, ná kútu'a súchí yá'a xna'an-ga kundiso jínú'ún-i responsable máá-i iní ve'e-i, te ná nákoto-i tá-a-í ná-a-í, chí súan játa'an iní Dios.

5 Te nú ña'an já ní kéndoo ndá'ú ndija kúu-ña, te máá ñn-ña, te ñúkuu iní-ña Dios, te nene ká'an nda'ú-ña jín-yá te jikán ta'u-ña ndúú ñúú-ni nuu-yá.

6 Ko nú ña'an jíka sikí tú'un sñ iní kúu-ña, vasa chakú-ña, ko nátu'un a ní j'i-ña.

7 Tu'un yá'a ná tá'ú-ró tíñu nuu-í, náva'a tú ndenda kuachi sikí-í.

8 Te nú ñn chaa tú ndíto-de tá'an-de, te ví'í-gá nú jín tá'an máá-de iní ve'e-de, te a ní ské'ichi-de tu'un kándíja-de nú súan, te chaa ñáá-ga kúu-de vasa ñn chaa tú kándíja.

9 Ma sá'a-ró cuenta ja ñá'an ní kéndoo ndá'ú kúu-ña, te nú té jinu-ga-ña uní xiko uxí kui-a-ña, jín já máá ñn-ni yii-ña ní nchaka-ña,

10 jín já kájatú'ún vá'a-i ja bueno tíñu ní sá'a-ña, jín já ní skuá'nu-ña sé'e, jín já ní kúndá'ú iní-ña ñayivi jíka, jín já ní nakacha-ña já'a ñayivi kákandíja, jín já ní chindéé-ña ñayivi káta'an tundó'o, jín já ní'in ní jíka-ña jín táká tíñu va'a.

11 Ko ña'an súchí ja kéndoo ndá'ú-ña, ma kuátá'ú-ró-ña, chí nú a ní kaisiki ncháa-ña sikí Cristo, yúan-na te kákuni-ña já nátanda'a túku-ña.

12 Nú súan, te ta'nu ndatu-ña sá'a máa-ña, chi tú ní skíkuu-ña tú'un ni keyu'u-ña xnañúú.

13 Te suni káskuá'a-ña kée kúxí-ña, kájika-ña ndíta'an ve'e, te nasu máa ín ja kée kúxí-ña, chi suni sikí cuentú-ni kájika kuu-ña, te kivi nduu-ña ká'an-ña tú'un ja tú ío va'a.

14 Núsáá, te taká ñasí'í súchí kákendoo ndá'ú, kuní-ri ja ná nátanda'a-ña, náskuá'nu-ña sé'e-ña, ná kóto va'a-ña vé'e-ña, te ma kuá'a-ña lugar ja ká'an ndiva'a ja'ú sikí-yo.

15 Chi sava-ña a ni kajika yátá-ña, te ni kandikin-ña yatá Satanás kája'an-ña jín.

16 Ko nú in chaa kándija, xí in ña'an kándija, kañava'a tá'an ja kakuu ña'an ní kendoo ndá'ú, ná kóto-de-ña, te ma cháa-de carga sikí tíku'ni kákandija, návava'a ni'in tíku'ni najín kúu ña'an kákendoo ndá'ú ndija.

17 Ná koo jínú'ún xa'an-ro núu cháa kakuu nuu, te nú kátá'ú vá'a-de tiñu, ko ví'í-gá jínú'ún ná koo-ro núu-dé nú kájani ni'in-de tu'un jín ja kástá'an-de.

18 Chi áchí máa tutú ii: Ma chú'un-ro ñunu yú'u xndikí jíkó, áchí. Te: Chaa sátíñu kivi, chi ío derecho-de ja kí'in-de ya'u-de, áchí.

19 Ma kuátú'ún-ro ní in kuachi sikí cháa kúu nuu, chi onde nú ío uu xí uní testigo.

20 Te ñayivi kúkuu jín kuáchi, kana jín-ro núu-í, ko ná kuní jín núu taká-i, návava'a suni ná yú'ú sava-ga-i.

21 Ko onde jín Dios, jín máa Jíto'o-yo Jesucristo, jín taká ndajá'a-yá ja ní kaji-ya, ká'an ni'in-ri tu'un yá'a jín-ro, ja ná skíkuu va'a-ro, te ma kúnchaa nuu-ro-í, ma in-i kaa in-i kuun koto-ro núu-í.

22 Ma xndée yachi-ro ndá'a-ro xiní ní in-i, te ma kivi nduu-ro kuáchi jín ingá ñayivi. Koto va'a-ro máa-ro návava'a ná kéndoo ndoo-ro.

23 Vina te ní-gá kua'an-yo, ma kó'o-ga-ro máni máa ndúcha, ná kó'o-ro in tí'li vino sikí ja sá'a kue'e chi-ro, jín ja núu-ni núu-ni kú'u-ro.

24 Taká kuachi kásá'a sava-i, a ni natuu, te jini-yo ja ná kuxndí-ya sikí yúan, ko kuachi kásá'a sava-ga-i, chi kuéé-ga te natuu.

25 Suni súan kúu taká tiñu va'a, chi a ni natuu, te ja ná té tuká-ún, ma kúu kundee sa'í.

6

1 Taká ñayivi kakuu mozo kásatíñu sáni-i, ná koo jínú'ún vá'a-i nuu patrón-i, návava'a tú koo ndiva'a tu'un sikí sí'ví máa Jíto'o-yo jín sikí sá'an-ya.

2 Te ñayivi kañava'a-i patrón kákandija, ma sájá'a ini-i nuu-dé sikí ja ñaní-i kakuu chaa-ún, chi sua ná kuatíñu va'a-ga-i nuu-dé, chi kákandija chaa-ún ja kájatíñu-i nuu-dé, te maní-dé jín-i. Súan ká'an ni'in tu'un yá'a, te suni stá'an.

Sikí tú'un xndá'ú

3 Te nú ndé in chaa stá'an-de inga tu'un, te nú tú játú'ún-de ja ío ndaa tu'un máa Jíto'o-yo Jesucristo, te nú tú játú'ún-de sa'an ja kachiñú'ún-yó máa-yá,

4 máni sávixi-de máa-de. Te ni in tu'un tú júku'un ini-de, chi tíxín jáni ini-de, te kánaa-de jín tú'un ká'an sáni. Te yúan kakuu tu'un kuásún ini, tu'un tíxín, tu'un ká'an ndiva'a, tu'un jáni ñáa ini xini,

5 jín ja kánaa chaa kándakú'u xini, chaa tú kañu'un tu'un ndaa ini-de, te kájani ini-de ja ná chíñú'ún-de máa-yá návava'a ni'in-dé xu'ún. Ná kúxio-ro ma kétá'an-ro jín cháa kándaa súan.

⁶ Ko ja á n̄i kaan-yó jíin-yá, te káchiñú'ún-yó máá-yá, jíin yúán, chí nátu'un a kua'a ní kani'in-yo.

⁷ Tú naún ní cháa jíin-yó iní ñuyívi yá'a, suni ma kúu kiñi'in-yó ní ñn ki'in-yo jíin.

⁸ Nú ío ja kée-yo, ío ja kú'un-yó, te siñ-ní ná kóo in̄i-yo jíin.

⁹ Te ñayívi já kákuni-i kuu kúká-i, chí jíto nchaa ja'ú-i, te tíin yátá-ún-i. Te yach̄i kivi-i jíin tú'un ndío ñáá in̄i-i te sá'a ndiva'a ndituní-i, te náa ñayívi-ún, te síjita-i máa-i sá'a tu'un-ún.

¹⁰ Chí nú xu'un kúmani-yo jíin, te sik̄i yúán káku taká tiñu ñáá. Yuán ní kandio in̄i sava-i, te n̄i kasía-i ichi kákandija-i. Te n̄i kivi tunód'o xaan iní añú-i.

Tu'un ndúkú ndée kándija va'a

¹¹ Ko róo, cháa jático nuu Dios kúu-ró, te ná kúnu-ró kóto-ró taká tiñu yá'a. Te ná ndúkú-ró já skíkuu-ró tíñu ndaa, tu'un káchiñú'ún-yó máá-yá, tu'un kándija, tu'un kúnda'ú in̄i tá'an, tu'un paciencia, tu'un súchí iní.

¹² Ná ndúkú ndée-ró kándija va'a-ró, te suni ná sá'a-ró fuerza ni'in tá'u-ro kúchaku-ro ñí káni, chí ja yúán kúu ja ní kana-ya xiní-ro, te n̄i ka'an ndaa-ro tú'un-ya ní kajin̄i kua'a ñayívi.

¹³ Te onde jíin Dios tá'ú-rí tiñu yá'a nuu-ro, chí ja máá-yá, te chakú taká ndatíñu, te suni jíin Jesucristo, I'a n̄i ka'an ndaa taká tu'un nuu Poncio Pilato, ká'an-ri.

¹⁴ Ná skíkuu va'a-ró jíin tíñu tá'u núu-ro, náva'a ma kúchá'an, ni ma kuakú nchaa-i, onde kivi ndí máá Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁵ Chí ñn kivi te kun̄i ndijin-yo kí-ya, sá'a máá I'a kúsiñ iní-yo jíin. Te I'a-ún, máá ñn-ya kúñá'nu, te kúu-ya Rey nuu taká rey, te Jító'o nuu taká jító'o.

¹⁶ Te máá ñn-ya kúu I'a ndíto chakú ñí káni. Te ncháa-ya ñn lugar nuu ndí ncháa, te ma kúu jañ ni ñn-i yúan. Te ñayívi tú ní jiní ndijin nuu-yá, ni ma kúu kuti. Nuu máá-yá ná kóo tu'un jíñú'ún, te ná tá'ú máá-yá tiñu ñí káni. Amén.

Sik̄i tú'un kúká

¹⁷ Nuú taká ñayívi kúká ká'io in̄i ñuyívi yá'a, ná tá'ú-ró tíñu ja má sávixi-i máa-i. Ni ma kúñukuu in̄i-i kaku-i jíin xú'ún, chí yach̄i náa-ún. Chí sua ná kúñukuu in̄i-i kaku-i sá'a Dios, I'a chakú, chí máá-yá já'a kua'a-yá taká-ni ndatíñu nuu-yo já kúsiñ iní-yo sá'a.

¹⁸ Ná sá'a va'a-i jíná'an-i. Ná kúu kúká-i jíin taká tiñu va'a sá'a-i. Yach̄i ná kóto tá'an-i, te yach̄i ná chindéé tá'an-i.

¹⁹ Súan te kaya-i taká tiñu va'a sik̄i máa-i ja kúu-i kuaa chaa, chí súan te kutiñ-i ichi kúchaku ndija-i.

²⁰ Ko róo Timoteo, ma sía-ro taká tu'un n̄i chí-i-ri nda'a-ro. Te ma kivi nduu-ro jíin taká tu'un yúkú tu'un sáni, jíin taká tu'un ndíchí ñáá, ja jasú nuu máá tú'un júku'un ndaa in̄i.

²¹ Chí súan n̄i kajatú'ún sava-i tu'un yúkú-ún. Te n̄i kaxnáa-í ichi ndíso tu'un kákandija-yó. Tu'un luu ío in̄i máá-yá ná kóo jíin-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TIMOTEO YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Máa-rí kúu Pablo apóstol Jesucristo, chí súan nì jata'an inì Dios, chí a nì keyu'u-yá kua'a-ya tú'un kuchaku-yo sá'a Cristo Jesús.

² Cháa-rì tutu yá'a nuu Timoteo, se'e-rì ja maní-rí jíin: Tu'un luu ío inì-ya, jíin tú'un kúndá'ú inì-ya yóo, jíin tú'un kuaká'nu inì ja kí nuu máa Táa-yo Dios, jíin já kí nuu máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró.

³ Nákuatá'ú-rí nuu Dios, te játíñu-rì nuu-yá natu'un nì kasá'a vuelú-rì, te tú náku-xndíi añú-rì sikì-rí. Te tú júkuíñi kuti-rí ja núku'un inì-rì róo, hora jikán ta'u-rí ndúú ñúú-ni.

⁴ Kúu inì-rì kuni-rì nuu-ro, náva'a kusii xáan iní-rì, chí núku'un inì-rì ndasa nì nda'i-ro.

⁵ Chí a nì núku'un inì-rì ndasa kájí kándíja-ró, te suni súan nì kandíja naná ñúu-ro Loida xna'an-ga, jíin náa-ro Eunice. Te jáni ndija inì-rì ja súni súan ncháa tu'un kándíja-ún inì máa-ró vína.

⁶ Ja yúan xndáku-rì nuu-ro, ja ná náskandá jáa-ró máa tá'u ní ja'a Dios nuu-ro, ja ní ní'in-ro ná nì chaa-rì nda'a-rí xinì-ro.

⁷ Chí tú ní já'a Dios ñn modo io nuu-yo, chí sua ja ná kuíñi nì'in-yó, jíin já ná kúndá'ú inì-yo-í, jíin já ná kóo kuándí'í-yo.

Má kúka nuu-yo sikì tú'un máa-yá

⁸ Núsáa te má kúka nuu-ro káni ndaa-ro tú'un máa Jító'o-yo, ni tu'un ruu chaa kándeé vekaa ja sikì máa-yá. Chí sua ná kóto ta'an-ro túndó'o sikì já jáni-ró tú'un va'a, chí ja sikì yúan ní ja'a Dios fuerza inì-yo.

⁹ Chí nì nama-ya yóo, te nì kana-ya xiní-yo ndúndoo-yó, ko nasu sikì tíñu kásá'a-yó, chí sua ñúkúún máa-yá nì sá'a-ya jíin tú'un luu ío inì-ya, chí onde ná té chá'an-ga kéjá'á táká kuia, te nì ja'a-ya tú'un-ún nuu-yo ní sá'a Cristo Jesús.

¹⁰ Ko vina a nì kenda ndijin tu'un-ún nì sá'a ja ní kenda Jesucristo, l'a náma yóo. Te máa-yá nì janchaa-ya kué'e kuu-yo. Te jíin máa tú'un va'a nì stá'an-ya núu-yo ndasa kuchaku-yo te má kúu-ga-yo.

¹¹ Te nì chaa-ya tíñu sikì-rí kúu-rì apóstol kani-rì tu'un-ún, te stá'an-rì nuu ñáyivi sñn nación.

¹² Te ja sikì yúan jíto-rì túndó'o yá'a. Ko tú kúka nuu-rí, chí a jiní-rì ndé nuu kándíja-rì. Te jáni ndija inì-rì ja kúu kundito-ya já ní chí'i-rì nda'a-yá, onde ná jáa máa kíví.

¹³ Ná kúkuu nì'in-ró jíin íchi tú'un va'a ndasa nì jini so'o-ró ní ka'an-rì. Te ná kúndij-ro jíin-ún modo kándíja-ró jíin já kúndá'ú inì-ro-í sá'a Cristo Jesús.

¹⁴ Ná kóto-ró tú'un ndaa ja ní ja'a Espíritu Santo nuu-ro, chí ncháa-ya iní-yo.

¹⁵ A jiní-ro já táká ñáyivi káxiukú ñúu Asia, nì kaskéndo-o-i ruu, te uu-i kákuu Figelo jíin Hermógenes.

¹⁶ Ná kúndá'ú inì máa Jító'o-yo ñáyivi káxiukú vé'e Onesíforo, chí kua'a vuelta nì nani'in iní-rì nì sá'a-de, te tú ní kúka nuu-dé vasa nú'ni-rì kándeé-rì vekaa.

¹⁷ Chí sasua nì nandúkú víi-dé ruu, te nì ndenda-rì nì sá'a-de, ná nì kándeé-de Roma.

¹⁸ Ná kuá'a máá Jító'ò-yò tú'un ja máá I'a kúu Tatá, ná kúndá'ú iní-ya-dé máá kivi-ún. Te a jini va'a máá-ró ndasa xaan ní jatiñu-de nuu-rí iní ñuu Éfeso.

2

Máá-yó nátu'un soldado va'a Jesucristo

¹ Ko róó, hijo máni, ná ndúndáján iní-ro jíin tú'un luu íó iní Cristo Jesús.

² Te tu'un ni jini so'o-ró ní ka'an-ri onde jíin kuá'a ñayivi ní kajini, tu'un yá'a ná chí'i-ró iní nda'a sáva chaá skíkuu va'a, náva'a suni kuu stá'an tuku máá-de nuu sáva-ga-i.

³ Ko róó, ma yú'ú-ro kóto-ró túndó'o, nátu'un ñn soldado va'a Jesucristo.

⁴ Ni ñn chaá kájatá'an, tú sateñu-de máá-de jíin tíñu ñuyivi, náva'a kusii iní máá cháa ni chaá tiñu soldado sikí-dé.

⁵ Suni súan chaá ísiki, tú ní'in-dé premio-de te nú tú kusiki ndáa-de.

⁶ Suni súan chaá jítu, ma ní'in-dé kee-dé te nú tú sateñu-de xna'an-ga.

⁷ Ná káni iní máá-ró naún tu'un ká'an-ri, te máá Jító'ò-yò ná kúña-ga-ya xini-ro jíin táká-ni.

⁸ Ná núku'un iní-ro já Jesucristo, se'e tata David ni kuu-ya, te ni nachaku-ya má'ñú ndíyi. Nátu'un ká'an tu'un va'a jáni-ri.

⁹ Te ja sikí-ún jító-ri túndó'o, te kánde-ri vekaa nátu'un chaá ni sá'a kuachi xaan. Ko máá tú'un va'a Dios, ma kúu kunu'ni.

¹⁰ Núsáa te sikí já kúndá'ú iní-ri ñayivi ní kaji máá-yá kúu ja kánda-ga-ri koto-ri túndó'o. Náva'a suni kaku máá-i jíná'an-i, te ja-i nuu lúu kunchaa-i ní káni sá'a Cristo Jesús.

¹¹ Ká'an ndaa tu'un yá'a: Nú ni kaji'i-yò jíin máá-yá, te suni kuchaku-yò jíin máá-yá.

¹² Nú kanda-yó kóto-yó túndó'o, te suni tá'ú-yó tíñu jíin-yá. Nú tú ku-atu'un-yó-yá, te suni ma kuátu'un-ya yóó.

¹³ Vasa tú kaskíkuu va'a máá-yó, ko a skíkuu va'a máá-yá. Ma kúu ské'ichi-ya máá-yá. Achí.

Tu'un xndáku nuu tá'an

¹⁴ Tu'un yá'a ná xndáku-ró núu ñayivi, te ka'an ni'in-ró jíin-i, te ná kuni jíin núu máá Jító'ò-yò, ja má státá'an-i sikí tú'un, chí tú ní'in tíñu kuti-ún, chí sua sáká núu iní ñayivi jini so'o.

¹⁵ Ni'in ná ndúkú-ró náva'a kuatú'ún Dios róó, te náva'a kuu-ró cháa sateñu va'a ja tú níni kúka nuu-ro, jíin já bueno jáni ndaa-ro máá tú'un va'a.

¹⁶ Ma kivi nduu-ro jíin tú'un yúkú, tu'un sáni, chí ví'í-gá nákaa jíin tú'un ñáá.

¹⁷ Chí tu'un-ún, kaji kí'in nátu'un kue'e gangrena. Te uu chaá súan kákuu Himeneo jíin Fileto.

¹⁸ Te chaá-ún, a ni skuíta-de ichi tú'un ndaa, chí káka'an-de ja á ni ja'a máá kivi náchaku taká-i, te súan sáká núu-de jíin tú'un kákandíja sava-i.

¹⁹ Te ni'in kándii ja'a já ní jani Dios. Te a ni kukútu jíin tú'un yá'a: A jini máá Jító'ò-yò táká ñayivi yí'i nda'a máá-yá. Te suni ká'an: Taká ñayivi já ndáku ñi'in-i sí'ví máá-yá, ná kúxio-i nuu táká tíñu ñáá, achí.

²⁰ Iní ñn ve'e ká'nu, nasu máni máá kó'o oro, ko'o plata íó, chí suni íó ko'o yúnu, ko'o ñú'un, te suni íó ja kú'un ja jíñú'ún iní te suni ja kú'un ja tú jíñú'ún.

²¹ Te nú ñn ñayivi skána-i tíñu ja tú jíñú'ún íó iní-i, yúan-na te nduu-i nátu'un ñn ko'o ja kú'un ja jíñú'ún iní. Te koo ndoo-i. Te ní'in tíñu-i ndasa játa'an iní máá Jító'ò. Te koo tu'a-i ja kúu taká tíñu va'a.

22 Kunu-ró kóto-ró taká ja ndío iní chaa súchí. Kundikín-ro tú'un ndaa, tu'un kándija, tu'un kúndá'ú iní, tu'un vindáa vinené. Súan sá'a-ró ondé jín ñáyivi kándaku ñi'in-i máa Jító'o-yo jín ja ndoo ío iní añú-i.

23 Ma kivi nduu-ro jín tixín ñaa, ja tú ío káji iní, chi a jiní-ro ja máni tixín skuikín-ún.

24 Chi mozo máa Jító'o-yo, ma kuu koo tixín-de, chi sua kumaní-dé jín taká-i, te koo ñama iní-de stá'an-de, te ná kuándéé iní-de jín-i.

25 Te jín tú'un súchí iní-de ná náka'nu-de ñáyivi kájasu, chi sanaa te nakani iní-i sá'a Dios, náva'a kuní-i ichi tú'un ndaa,

26 te náva'a kaku-i nuu já'ú ja kuní-ún tñn yátá-i, chi ni kundéé jín-i jíka ná'in-i nátu'un játa'an iní máa.

3

Ñáyivi chá'an kivi sándí'i-na

1 Tu'un yá'a ná júku'un iní-ro, ja ondé nuu kuájínu-na kivi, te chaa kivi koo tundó'o.

2 Te koo ñáyivi ja máni chíñú'ún-i máa-i, chíñú'ún-i xu'ún, sávixi sáni-i máa-i, sájá'a iní-i, ka'an ndíva'a-i sikí tá'an-i, ma kuándatu-i nuu táa-i nuu náa-i, koo nde'é-i, ma kéndoo ndoo-i,

3 ma kúmani-i jín tá'an-i, ma júkuiñi-i ja kájatá'an-i, sátú'ún-i, síjita-i máa-i, tí'iná koo-i, koto u'u-i taká tiñu va'a,

4 nastúu tá'an-i, ka'ncha ndaa-ni-i, sándúxi-i máa-i, te chíñú'ún-ga-i tu'un kúsi iní-i nasu já chíñú'ún-i Dios.

5 Sá'a-i ja káchiñú'ún-i máa-yá, ko káské'ichi-i fuerza yúan. Ma kivi nduu-ro jín ñáyivi kásá'a súan.

6 Chi sava chaa yá'a kakuu chaa kivi koyo tñi ve'e, te kátin-de taká ña'an xíní ñaa ja kándiso xaan-ña kuachi, te sñn sñn kásá'a-ña jín tú'un kakaní iní máa-ña.

7 Te nene kákuá'a-ña, te tú kuu kuti kúndéé-ña júku'un iní-ña tú'un ndaa.

8 Te nátu'un ni kasá'a Janes jín Jambres, ja ní kandúkú-de kasu-de nuu Moisés, suni súan kásá'a chaa yá'a chi kandúkú-de kasu-de nuu tú'un ndaa. Chaa ni te'yu ja jiní tuni kakuu-de, te a ni ské'ichi-ya-dé sikí já tú kándija-de.

9 Ko ma kúndéé-ga máa-de, chi koto ndijin taká-i tiñu káñaa ni kasá'a-de, nátu'un ni ta'an uu chaa-ún.

10 Ko róo, a ni skuá'a-ró ndasa stá'an-ri, ndasa jíka-ri, ndasa kuu iní-ri, ndasa kándija-ri, ndasa paciencia iní-ri, ndasa kúndá'ú iní-ri-i, ndasa kándijí iní'in-ri,

11 ndasa ni kachindikín-i ruu, ndasa ni ta'an-ri tundó'o. Taká yúan ní kii sikí-rí iní ñuu Antioquía, ñuu Iconio, ñuu Listra. Súan ni kachindikín-i ruu. Ko máa Jító'o-yo ni nama-ya rúu nuu taká-ni-ún.

12 Te suni taká ñáyivi já kákuu-i kaka kuu-i jín-yá chíñú'ún-i Cristo Jesús, chindikín-de-i.

13 Ko chaa ñaa, chaa xndá'ú, ví'í-gá kivi-de jín. Chi xndá'ú-de ñáyivi, te ñáyivi-ún naxndá'ú tuku-i-de.

14 Ko róo, ná kuu-ga-ro jín já ní skuá'a-ró, ja ní kandija iní'in-ró jín, chi a jiní-ro ndé ñáyivi ní stá'an nuu-ro.

15 Chi onde ná lúli-ró ní jiní-ro núu máa tutú i, te kuu koo ndíchí-ró sá'a náva'a kaku-ró chi kándija-ró núu Cristo Jesús.

16 Taká tutú i, ni kachaa-de ni sá'a máa-yá, te bueno ní'in tíñu ja stá'an, ja kána jín núu-í, ja náchu'un íchí-ún-i, ja stá'an ichi ndaa nuu-í,

17 náva'a ná yíja va'a ñáyivi jíka jín Dios, náva'a ná kúndiso-i taká tu'un kánúu ja kée va'a tiñu-i sá'a.

4

Sikijá ná káni ná'in-yó tú'un

¹ Ká'an nī'in-ri jíin-ró jito nuu Dios jíin núu máa Jító'o-yo Jesucristo, I'a sándaá tiñu ñayivi chakú, jíin ñayivi ní jiji, kivi ndí-ya, kivi tá'ú-yá tiñu ini ñuu-ya.

² Ná káni-ró tú'un. Nī'in ná ká'an-ro. Kuítú iní-ro ká'an-ro vaša tú núña-ró. Te jíin paciencia jíin sá'an, ná stétuu-ró-i, ná kána jíin-ró núu-í, ná ká'an nda'ú-ro jíin-i.

³ Chī chaá kivi já má kuátú'ún kúti-í kuni so'o-i sa'an va'a, chī sua kókon ná sá'a-i so'o-i. Te ndúkú-i maestro ja ká'an ndasa kúu ini máa-i.

⁴ Te kuxio-i ma kúni so'o-i tu'un ndaa, te kivi-i ichi cuento sáni.

⁵ Ko róó, ná kóo ndito ini-ro. Ná kuándéé iní-ro jíin túndó'o. Ná káka-ró káni-ró tú'un va'a. Ná skíkuu-ró tiñu ndíso-ró.

⁶ Chī ruu, a sokó-rí máa-rí nuu-yá ja kúu-ri, te a kuakuyani kivi kí'in-ri.

⁷ Bueno a nī kundéé-rí jíin tiñu jiku-ri. A nī sījínu-ri máa kú'a carrera. Tú ní sía-ri tu'un kákandíja-yó.

⁸ Ja yuán, a ndátu tu'a premio-ri, sikijá kéndoo ndaa-ri, te yuán kuá'a máa Jító'o-yo núu-rí máa kivi-ún. Te máa-yá kúu juez ndaa. Te nasu núu máa in-ri kuá'a-ya, chī suni kuá'a-ya núu táka ñayivi káñukuu xa'an iní-i kivi ndí-ya.

Tundó'o nī jito Pablo

⁹ Kuítú iní-ro te chaá yachi-ro núu-rí.

¹⁰ Chī Demas, a nī sía-de ruu, te kua'an-de ñuu Tesalónica, chī chíñú'ún-de ñuyivi yá'a. Crescente, a kua'an-de ñuu Galacia, te Tito, a kua'an-de ñuu Dalmacia.

¹¹ Máa in-na Lucas kánchaá jíin-rí. Kuaka-ró Marcos kii-ró jíin-de. Chī bueno kuatíñu-de jíin-rí nuu-yá.

¹² Tíquico, nī táji-rí-de kua'an-de ñuu Éfeso.

¹³ Te nú vaji-ró, te kundá'a-ró kútóo-ri kii-ró jíin, ja ní skéndoo-ri ve'e Carpo ñuu Troas, te suni jíin táka libro. Ko tutu ñii kúu ja kánúu-ga.

¹⁴ Alejandro, chaá xndúcha kaa, xa'an ndíva'a nī sá'a-de jíin-rí, ko máa Jító'o-yo kuá'a-ya yá'u-de ná tiñu nī sá'a-de.

¹⁵ Ná kóto va'a-ró máa-ró, ma kivi nduu-ro jíin-de, chī xa'an ní jiku-de nī jasú-de nuu tú'un káka'an-yo.

¹⁶ Kivi ní kundaá núu já ní ka'an máa-rí ja'a máa-rí, tú ni in ñayivi ní chindéé tá'an jíin-rí, chí taká-ni-i nī kaskéndoo-i ruu. Ná kakán ta'u-rí ja'a máa-i náva'a ma chísó-yá kuachi-i.

¹⁷ Ko máa Jító'o-yo, nī kandij-ya xín-rí, te nī ja'a-ya fuerza ini-ri náva'a sījínu-ri kani ndí-i-ri tu'un, náva'a kuu kuni so'o taká ñayivi sín nación. Te súan nī kaku-ri ini yu'u ndíka'a.

¹⁸ Te suni máa Jító'o-yo, ná náma-ya rúu nuu táka tiñu ñáa. Te kanda-ni-ri sá'a-ya onde kivi-ri ñuu andívi núu tá'ú-yá tiñu. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Súan ná kóo. Amén.

¹⁹ Ná sándéé iní Prisca jíin Aquila, achí-ro kúni-i, jíin ñayivi káxiukú vé'e Onesíforo.

²⁰ Erasto, nī kéndoo-de ñuu Corinto. Te Trófimo, nī skéndoo-ri-de ñuu Mileto, kú'u-de.

²¹ Ndúkú ndéé-ró cháa-ro vása kéjá'a víko víjin. Sándéé iní-ro áchí Eubulo, jíin Pudente, jíin Lino, jíin Claudia, jíin táka ñani-yo.

²² Máa Jító'o-yo Jesucristo ná kóo-ya jíin añú-ro. Te tu'un luu ío ini-ya ná kóo jíin-ró jíná'an-ró. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A TITO YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

¹ Máá-rí kúu Pablo, mozo Dios te suni apóstol Jesucristo kúu-ri nī sá'a-ya, náva'a skándija-ga-ri ñayivi ní kaji Dios, jíin já ná júku'un-ga ini-i tu'un ndaa ndasa chiñú'ún-i-ya.

² Te ja yúan káñukuu ini-i kuchaku-i ní káni, chí súan nī keyu'u Dios onde aná'an xa'an, te ma kúu kuti xndá'ú-ya-í.

³ Te onde nī jinu va'a máá kivi, te nī stá'an ndijin-ya tú'un-ya jíin tú'un kájani-ri, ja ní chi'i-ya-ún ndá'a-ri, nátu'un nī tá'ú tíñu Dios, I'a náma yóó.

⁴ Cháa-ri tutu yá'a nuu-ro Tito, chi se'e ndija-ri kúu-ró sikí tú'un kákandija ká'nu-yó. Tu'un luu ío ini-ya, jíin tú'un kúndá'ú ini-ya yóó, jíin tú'un kuaká'nu ini, ja kii nuu máá Táa-yo Dios, jíin já kii nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, I'a náma yóó, ná koo jíin-ró.

Ndasa koo chaa kakuu nuu

⁵ Ja sikí yúan ní skéndo-ri róó onde ñuu Creta, náva'a ná sánda-ri nú tú kuní jinu va'a tíñu, te náva'a kani-ró cháa kuu nuu ná ñn ná ñn ñuu, nátu'un nī tá'ú-rí tíñu nuu-ro.

⁶ Kani-ró cháa tú yí'i kuachi sikí, jíin nú ñn-ni ñasí'i-de ío, jíin nú kákandija va'a se'e-de, te nú tú kájaku ncha ñayivi-í ja síjita-i máa-i xí já ní'in ini-i.

⁷ Te chaa ndíto tiku'ni, níni ná kúu-de chaa tú yí'i kuachi sikí, chí nchátíñu-de tíñu Dios. Ma kújá'a ini-de, ma yachí kití ini-de, ma koo ká'vá-de, ma stují-dé ñayivi, ma ndío xa'an ini-de sikí xú'ún.

⁸ Chí sua ná kóto ndá'ú-de nuu ñayivi jíká, ná chíñú'ún-de tíñu va'a, ná koo kuándí'i-de, ná koo ndaa ini-de, ná koo ndoo-de, ná kútíñ ini-de máa-de.

⁹ Te ná kúndij ini-de jíin tú'un ndaa kákandija-yó jíin já kúu sa'an-ya, náva'a kuu stá'an-de taká sa'an va'a, te náva'a kuu kundé-de jíin ñayivi sáká núu.

Ja xndá'ú ñayivi

¹⁰ Chí ío kua'a cháa ja tú kákuni-de kuandatu-de, te káka'an sáni-de, te káxndá'ú-de ñayivi. Te chaa nī kaxití ndúu, ví'í-gá kásá'a-de súan.

¹¹ Níni ná kasú-ro yú'u cháa-ún, chí kásáká núu-de ini ñayivi ní ní-ni-i ve'e-i. Te kástá'an-de tu'un ja tú ká'io va'a, te kándúkú-de ní'in-dé xú'ún sikí tíñu ñáá-ún.

¹² ñn tá'an máa-de, chaa jáni tu'un ñuu máa-de, nī ka'an súan: Ñayivi ñuu Creta, chí máni ñayivi xndá'ú kakuu, máni kití sána kakuu, máni káyee kúxí, áchí-de.

¹³ Ká'an ndaa tu'un nī ka'an chaa-ún. Núsáa te kana jíin téyí-ró núu-í, náva'a ná kándija ini-de.

¹⁴ Ma chú'un ini-i cuento káka'an chaa judío, ni tíñu kátá'ú cháa ja á nī kaské'ichi-de tu'un ndaa.

¹⁵ Ñayivi ká'io ndoo, jáni ini-i ja ío ndoo-ni taká ndatíñu, ko ñayivi chá'an jíin ñayivi tú kákandija, ni ñn ndatíñu tú ío ndoo jini-i, chí sua nī te'yu añu-i jíin já jini tuní-i.

¹⁶ Káka'an-i ja á kájin-i nuu Dios, ko jíin tíñu kásá'a-i, te kájasu-i nuu-ya, chí ñayivi chá'an, ñayivi ní'in ini kakuu-i, te tú ní'in tíñu kuti-í nuu ní ñn tíñu va'a.

2

Sa'an ja ío va'a

¹ Ko róó, ná ká'an-ro sá'an ja ío va'a.

² Kachi-ro núu cháa ñá'nu ja ná kóo kuándí'í-de, ná kóo kájí xiní-dé, ná kóo jíñú'ún-de, ná kándíja nì'in-de, ná kúndá'ú inì-de-i, ná kóo paciencia-de.

³ Suni súan ñá'an ñá'nu. Ná káka jíñú'ún-ña, ma sátú'ún-ña, ma kóo ká'vá-ña, ná stá'an-ña núu-í ndéja kúu ja vá'a,

⁴ te ná stá'an-ña núu ñá'an súchí ja ná kóo jíñú'ún-i, ja ná kúvixi-i jíin yí-í, ná kúndá'ú inì-i se'e-i,

⁵ te ná kóo kuándí'í-i, ma káka téné-i, ná kóto va'a-i ve'e-i, ná kóo tu'un manì inì-i, ná kuándatu-i nuu yí-í, náva'a tú ka'an ndivá'a ñayivi sikí tú'un Dios sá'a-i.

⁶ Suni súan ka'an nda'ú-ro jíin cháa súchí, ja ná kútìn nì'in-i máa-i.

⁷ Te róó, ná sá'a-ró taká tiñu va'a, náva'a kuu-ró ñin ejemplo va'a nuu-í. Te jíin tú'un ká'an-ro, ná ká'an ndaa, te ná ká'an ñukájí inì-ro.

⁸ Tu'un va'a ka'an-ro, náva'a ma kuakú nchaa-i yóó, náva'a kuka nuu cháa jasú nuu-yo, chì tú kúu ndiñi'in-de ni ñin tiñu ñáá ká'an-de sikì-yo.

⁹ Ka'an nda'ú-ro jíin mozo ja ná kuándatu-i nuu patrón-i, ja ná kúsi inì patrón-i sá'a-i jíin taká tiñu-i, te ma ná chísó-i tu'un nuu-dé.

¹⁰ Ma sakuí'ná-i ndatíñu-de, chì sua ndaa ná skíkuu va'a-i nuu-dé, náva'a jíin taká tiñu sá'a-i, te skéndo luu-i sa'an Dios máa-yó, I'a náma yóó, sá'a-i.

¹¹ Chi tu'un luu ío inì Dios, ja kúu kaku taká ñayivi sá'a, a nì kenda ndijin.

¹² Te tu'un-ún stá'an nuu-yo ndasa skána-yó taká tu'un ja tú chíñú'ún-yó-yá sá'a, jíin ja ndío inì-yo sikí ñúyivi sá'a, te stá'an nuu-yo ndasa koo kájí inì-yo káka kuu-yó jíin ja kóo ndaa inì-yo, jíin ja ná chíñú'ún-yó-yá kuiá yá'a.

¹³ Káindatu-yó, chì káñukuu inì-yo kéndo ndatu-yo kivi ndíi ncháa kenda ndijin Jesucristo ja kúu-ya Dios ñá'nu máa-yó, I'a náma yóó.

¹⁴ Te nì ja'a-ya máa-yá ja sikí yóó, náva'a chunaa-yá taká ja ní kastívi-yó, suni náva'a sándo-yá ñayivi kuíni nuu máa-yá, jíin ja ná kuítú inì-i sá'a-i tiñu va'a.

¹⁵ Súan ka'an-ro, te ka'an nda'ú-ro, te kana jíin-ró núu-í jíin tíñu ndíso-ró. Ma kuá'a-ró tú'un ja sáa'á inì ni ñin-i nuu-ro.

3

¹ Xndáku-ró núu-í ja ná kuá'a-i so'o-i nuu cháa kakuñá'nu, jíin núu cháa kándiso tíñu. Ná kuándatu-i, te yachì ná tìn-i taká tiñu va'a.

² Ma ká'an-i sikí ní ñin ñayivi, ma kútíxín-i, ná kóo jíñú'ún-i, te ná kóo súchí inì-i jíin taká ñayivi.

³ Chì sáa, suni ñayivi ñáá nì kakuu-yó núu, tú ní káandatu-yo, nì kasana-yó íchi, nì kachiñú'ún-yó taká ja ní ndio ñáá inì-yo jíin sìn sìn tiñu nì kakusi inì-yo jíin, te nì kajika kuu-yó jíin tú'un ñáá tu'un kuásún inì, nì kakiti inì-i nuu-yo, te nì kajito u'u tá'an-yó.

⁴ Te Dios kúu I'a náma yóó. Te nì kenda ndijin tu'un kúmani inì-ya jíin-yó jíin tú'un kúndá'ú inì-ya taká ñayivi.

⁵ Yúan-na te nì nama-ya yóó, ko nasu jíin tíñu ndaa nì kasá'a-yó, chì jíin tú'un nì kundá'ú inì-ya yóó. Te jíin tú'un nì nakacha-ya yóó nì nakaku-yó, te nì ndujáa-yó ní sá'a máa Espíritu Santo.

⁶ Te Espíritu-ún nì jichá nuu kua'á inì añú-yo ní sá'a Jesucristo I'a náma yóó,

⁷ náva'a kuu kéndo ndaa-yo sá'a tu'un luu ío inì-ya, suni náva'a nì'in-yo tá'u-yo ja kúñukuu inì-yo kúchaku-yo ní káni.

⁸ Ká'an ndaa tu'un yúan. Te kuní-ri ja ná ká'an ni'in-ró taká tu'un yá'a, náva'a ñayivi ní káandíja-i nuu Dios ná kuitú iní-i kukuu-i jín tíñu va'a. Ío va'a taká tu'un yá'a, te ní'in tíñu ja kúu taká ñayivi.

⁹ Ko ma kivi nduu-ro jín taká tixin káñáá, ni siki tú'un jichi tu'un tá'an, ni tu'un kanaá, ni jín tú'un kástátá'an siki ley. Chi máni tu'un sáni kákuu-ún te tú ní'in tíñu.

¹⁰ Nú ío ñin chaa tú játú'ún, te nú a ni kana jín-ró núu-dé ñin uu jínu, yúan-na te ma kivi nduu-ga-ro jín-de.

¹¹ A jiní ndija-yó já ñin ñayivi sá'a súan, a ni skuíta-i ichi, te máni kuachi sá'a-i, te kuachi máa-i kúu ja nákuñdí-ya siki-í.

Tu'un sándéé iní

¹² Nú ni tájí-rí Artemas xí Tíquico ja nuu-ro, yúan-na te ndúkú ndéé-ró kii-ró núu-rí ñuu Nicópolis, chi chaa iní-ri kunchaa-ri yúan viko víjin.

¹³ Te ná ndúkú ndéé-ró chú'un íchí-ró Zenas, chaa kúu maestro ley, onde jín Apolos. Te koto-ró-de náva'a tú kuu falta ni ñin nuu-dé.

¹⁴ Te ñayivi ká'jin jín-yó, ná skuá'a-i ñin ni'in-i tíñu va'a, náva'a ni'in-í ndasa ja'a tundó'o sava-ga-i, náva'a tú kundii sáni-i.

¹⁵ Taká ñayivi káxiukú jín-rí yá'a, káka'an-i ja ná sándéé iní-ro. Ná sándéé iní taká ñayivi kákumani jín-yó siki tú'un káandíja-yó, kachi-ro kúni-i. Tu'un luu ío iní-ya, ná kóo jín-ró jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA DEL APOSTOL SAN PABLO A FILEMON YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

¹ Máá-rí kúu Pablo, te kánde-rí vekaa ja sikí Jesucristo te jíin ñaní-yo Timoteo katájí-rí tutu yá'a nuu-ro Filemón, chaa mani jíin-rí kúu-ró, te chindéé tá'an-ró jíin-rí.

² Suni káchaa-rí tutu yá'a nuu Apia, ña'an maní jíin-ró, jíin nuu Arquipo, chaa chindéé tá'an jíin-rí sikí tíñu kándúkú ndéé-rí yá'a, jíin nuu tíku-ni kákandíja ío iní ve'e-ró jíin.

³ Tu'un luu ío iní-ya jíin tú'un kuaká'nu iní ja kí nuu máá Táa-yo Dios jíin já kí nuu máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

⁴ Nákuatá'ú-rí nuu Dios máá-rí, te nene núku'un iní-rí róó, nú jikán ta'u-rí nuu-ya.

⁵ Chí a jíni so'o-rí ja bueno kákundá'ú iní-ro táka ñayivi ndóo, te kándíja va'a-ró nuu máá Jító'o-yo Jesús.

⁶ Te jikán-rí nuu-ya náva'a nú kájani-ró tú'un te ná skándíja va'a-ró-i, te kuni kájí-i taká tíñu va'a káñava'a-yó jíin Cristo Jesús.

⁷ Chí kákusi xáan iní-rí, te ká'io ndéé iní-rí, ja súan kákundá'ú iní-ro-í, chí ja róó ñáni, te ní nani'in-gá iní añu ñayivi ndóo.

Ja ní ka'an Pablo ja'a Onésimo

⁸ Núsáa te vasa kuu chundéé iní-rí, sá'a Cristo, ja tá'ú-rí tíñu nuu-ro núu, ja ná skíkuu-ró tíñu va'a,

⁹ chí sua va'a-ga ná ká'an nda'ú-rí jíin-ró ja jíin sikí ja maní-ro jíin-rí, jíin sikí já ruu kúu Pablo, chaa ní yíi jíin já kánde-rí vekaa ja sikí Jesucristo.

¹⁰ Núsáa te ká'an nda'ú-rí jíin-ró ja ná sá'a-ró tóká'nu iní-ro núu sé'e-rí Onésimo, chí a ní skándíja-rí-i nini kánde-rí vekaa.

¹¹ Te suchí yá'a, tú ní ní'in tíñu-i nuu-ro sáa, ko vina, chí bueno ní'in tíñu-i nuu-ro jíin núu-rí.

¹² Te ná nátájí-rí-i najaa-i nuu-ro. Te kuatá'ú-ró-i, natu'un ruu, chí ñn-ni kákuu-rí jíin-i.

¹³ Te kúsi iní-rí ja kúnchaa-i jíin-rí te kuu-i yu'u núu-ro kuatíñu-i nuu-rí núu, nini kánde-rí vekaa ja sikí máá tú'un va'a.

¹⁴ Ko tú ní kuni-rí sá'a-rí súan, onde nú tú katu'un máá-ró, chí nasu stétuu-rí róó sá'a va'a-ró, chí sua sikí já jata'an iní-ro.

¹⁵ Chí sanaa te ja sikí yúan kúu ja ní jinu-i ní jito-i róó yaku tiempo ní sá'a-ya, náva'a kuu naki'in-ró-i te ma sía tá'an-ró jíin-i ní káni.

¹⁶ Te ma káni-ga iní-ro ja mozo kúu-i, chí va'a-ga koo-ró jíin-i vása jíin mozo natu'un maní-ro jíin ñn-ñani-ro, chí súan jáni iní-rí jito-rí-i. Ko ví'í-gá kúu máá-i nuu máá-ró ja sikí tá'an-ró kúu-i jíin já sikí máá Jító'o-yo.

¹⁷ Núsáa te nú jini máá-ró ja cháa chindéé tá'an jíin-ró kúu-rí, te ná kuatá'ú-ró-i, natu'un ruu núsáa.

¹⁸ Te nú ñun falta ní sá'a-i jíin-ró, xí taú-i nuu-ro, te sikí máá-rí ná chí'i-ró cuenta.

¹⁹ Máá-rí kúu Pablo, cháa-rí tutu yá'a jíin ndá'a máá-rí, te máá-rí chunáa. Súan ká'an-rí lugar ja ká'an-rí ja súni onde jíin máá-ró jíin añu-ro taú-ro núu-rí.

²⁰ Jándáa ñáni, kuní-ri ja ná kúsi iní-ri sá'a-ró sikí tíñu máá Jító'o-yo. Te ná nani'in-gá iní-ri sá'a-ró jíin máá Jító'o-yo.

²¹ Cháa-ri tutu yá'a nuu-ro, chi kúva'a iní-ri ja kuándatu va'a-ró, te jiní-ri ja skíkuu-ga-ro vása já ní ka'an-ri jíin-ró.

²² Te suni kuní-ri ja sátu'a-ró nú kúnchaa-ri, chi ñúkuu iní-ri kenda-ri yá'a te jaa-ri nuu-ro, sá'a-ya jíin tú'un jikán ta'u-ro já'a-rí.

²³ Te Epafras, chaa kánde ta'an jíin-rí vekaa yá'a ja sikí Cristo Jesús, ká'an-de ja násándéé iní-ro.

²⁴ Te Marcos, Aristarco, Demas, jíin Lucas, chaa kásatiñu ta'an jíin-rí, suni súan káka'an-de.

²⁵ Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo iní-ro. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA A LOS HEBREOS YA'A KUU CARTA KUA'AN NUU ÑAYIVI HEBREO

Ja ní ka'an Dios jíin yú'u Sé'e-ya

¹ Tíni jínu te tíni modo ni ka'an Dios jíin ndíyi táa-yo ondé aná'an, ni ka'an-ya jíin yú'u cháa ni kajani tu'un-ya.

² Te vina kúu kivi sándí'i-na. Te ni ka'an-ya jíin-yó jíin yú'u Sé'e-ya. Te nuu Sé'e-ya-ún ni ja'a ndí'i-ya taká ndatíñu. Te suni jíin Sé'e-ya-ún ni sá'a-ya ñúyivi.

³ Te ndíi ncháa Se'e-ya-ún nátu'un ndíi ncháa máa-yá. Te ñin núu-ni káa-i nátu'un káa máa-yá. Te tñin-i taká ndatíñu jíin fuerza tu'un ká'an-i. Te ni nasándoo-i yóo taká kuachi-yó. Yúan-na te ni nungoo-i ichi ndává'a máa I'a ñá'nu onde andívi.

⁴ Te ñá'nu xaan-gá ni nduu Se'e-ya-ún vásá taká ndajá'a-yá, chi kánúú-gá sí'ví-i vásá sí'ví taká ndajá'a.

Ñá'nu-ga Se'e-ya vásá ndajá'a andívi

⁵ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vina, ni kachi-ya náún. Xí, ruu kuu táa-i, te máa-i kuu se'e-ri, ni kachi-ya náún.

⁶ Te suni ká'an-ya tú'un yá'a kivi já ndíi Se'e núu-yá ini ñuyivi: Taká ndajá'a Dios ná chíñú'ún-yá-i.

⁷ Te tu'un ndajá'a-yá ká'an ndija-ya: Nátu'un kée tachi súan jika ndajá'a-yá sá'a-ya, te máa já kajatíñu nuu-yá ndúu yáa ñú'un sá'a-ya, áchí-ya.

⁸ Ko tu'un yá'a ká'an Dios jíin Sé'e-ya: Máa-ró kúu Dios, te mesa tá'ú-ró tíñu koo ní káni ní kuiá, te bastón ndaa kúu bastón tñin-ró tá'ú-ró tíñu ini ñuu-ro.

⁹ Kúsi iní-ro jíin tíñu va'a te jito u'u-ro tíñu káñáa. Ja yúan I'a, kúu Dios máa-ró, ni ji'i-gá-ya róo jíin aceite ja kúsi iní-ro sá'a vásá taká-ga tá'an-ró, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹⁰ Te suni ká'añ-ya: Máa-ró kúu Jito'o, te onde xnáñúú ní sá'a-ró ñúyivi. Te andívi chi tíñu ni sá'a nda'a-ro kúu.

¹¹ Tíñu ni sá'a-ró-ún, chi naa, ko máa-ró, chi ío-ro ní káni. Te taká ndatíñu ni sá'a-ró-ún, chi kutú'ú nátu'un ñin sa'ma,

¹² te nátu'un ñin tikachí súan natuu-ro te nasama jíná'an, ko máa-ró, ma nasama kuti-ro, te kuia-ro ma ndí'i kuti, áchí Dios jíin Sé'e-ya.

¹³ Xí ndé jíin ndajá'a ní ka'an Dios sa: Jungoo-ró ichi ndává'a-ri nini ná chúkú-rí taká ñayivi kájito u'u róo, kuu-i teyu kuxndíi ja'a-ro, ni kachi-ya náún.

¹⁴ A nasu ní xndéché-yá ndajá'a-yá te nátu'un mozo ni táji-yá kuangoyo nává'a kuatíñu nuu ñayivi ná ní'in tá'u-í kaku-i saa.

2

Tu'un kánúú já náma-ya yóo

¹ Jínu ñú'ún já chú'un va'a ini-yo taká tu'un ni kajini so'o-yó-ún núsáa, chi nú túu te sanaa te sía-yo tú'un-ún.

² Chi tu'un ni kaka'an ndajá'a-yá ni kendoo ndaa. Te taká ñayivi ní'in ini jíin ñayivi tú ní káandatu, vatu-ni ni ní'in-í ya'u-i.

³ Te yóo, ndasa kaku-yó nú sío-ni-yó kóto-yó tú'un kánúú-ún ja náma-ya yóo núsáa. Chi xnáñúú-gá ni jani ndijin máa Jito'o-yo tú'un-ún. Yúan-na te cháa ni kajini so'o tu'un ni ka'an-ya, ni sákutu-dé tu'un-ún ini-yo.

⁴ Te Dios, *n̄i* chindéé ní chituu-ya-dé *ja* ní kajani ndaa-de tu'un-ún, te *n̄i* kasá'a-de tuni jín tíñu ñá'nu jín s̄in s̄in tíñu *ja* nánaa iní-yo sá'a. Te *n̄i* *ja*'a-ya Espiritu Santo nuu ná ñn ná ñn-de ndasa *n̄i* jata'an iní máá-yá.

N̄i jito nchaá Jesús tundó'o kii nuu máá-yó

⁵ Chi tú ní *ja*'a-ya tú'un tá'ú táká ndajá'a tíñu nuu ñúyivi *ja* cháa-ún *ja* káka'an-yo tú'un-ún.

⁶ Ko ío ñn tutu nuu ká'an ndaa ñn chaá: Naja núku'un iní-ní *ja* kúu chaá, chi tú kaxáan-dé. Te naún kúu máá Sé'e chaá *ja* ndíto-ní-ya.

⁷ *N̄i* nasásúchí núu-ní-ya vásá táká ndajá'a. Yúan-na te *n̄i* sáñá'nu-ní-ya. Te *n̄i* kaka'an jíñú'ún ñáyivi jín-yá *n̄i* sá'a-ní. Te *n̄i* jani-ní-ya tá'ú-yá tíñu nuu táká tíñu *n̄i* sá'a nda'a-ní.

⁸ *N̄i* chúkú-ní táká ndatíñu chi *ja*'a-yá káandatu nuu-yá. Achí tutu. Chi táká ndatíñu káandatu nuu-yá, *n̄i* sá'a Dios. Te tú ni ñn *ja* tú jándatu nuu-yá ío. Ko té chá'an-ga kuni-yo *ja* kuándatu táká ndatíñu nuu-yá.

⁹ Ko vina a kájiní-yo núu Jesús, I'a *n̄i* ndusúchí núu, vásá táká ndajá'a. Te *n̄i* ndo'o-ya te *n̄i* jí'i-ya. Te *ja* yúan ní nduñá'nu-ya te *n̄i* kaka'an jíñú'ún-i jín-yá. Te *ja* síkí tú'un luu ío iní Dios, te *n̄i* jí'i-ya *ja*'a táká ñáyivi.

¹⁰ Te Dios, *n̄i* sá'a-ya táká ndatíñu, te t̄in-ya táká ndatíñu, te ncháka-ya kuá'a sé'e kingoyo-i nuu ndí ncháa. *Ja* yúan ní *jo* va'a *ja* ndó'o máá Jesús, I'a náma-ya-í, sá'a Dios, náv'a yija va'a Jesús jín tundó'o-ún.

¹¹ Chi Jesús, máá I'a sándoo, jín ñáyivi ní káundoo, onde ñn-ni nuu Dios vaikoyo. *Ja* yúan tú kúka nuu Jesús skúnání-yá-i ñani-ya.

¹² Chi *n̄i* ka'an-ya: Kastu'ún-ná sí'v̄i-ní nuu táká ñani-ná, te ma'ñú tíku'n̄i nakana jaa-ná níí, áchí-ya.

¹³ Te suni ká'an-ya: Ruu kandíja-ri nuu-yá. Te inga jínu ká'an-ya: Yá'a nde'é-ró kánchaa-ri jín táká se'e *n̄i* *ja*'a Dios nuu-rí, áchí-ya.

¹⁴ Te nátu'un *n̄i* kakaku táká se'e modo ñáyivi, suni súan *n̄i* kaku máá Jesús, náv'a kuu kuu-ya te yúan xnáa-yá kui'na *ja* t̄in kue'e kuu-yo.

¹⁵ Te suni náv'a kuu nama-ya táká ñáyivi káatíñu sáni níí vida-i nuu kui'na, kuachi *ja* ní kayu'ú-i kuu-i.

¹⁶ Chi tú ní t̄in-ya ndá'a máá ndajá'a, chi sua *n̄i* t̄in ndija-ya ndá'a táká tata Abraham.

¹⁷ Te yúan níni ní nasama-ya nátu'un kándaá táká ñani-ya, náv'a kuu-ya ñn sutu ñá'nu *ja* kúndá'ú iní-ya yóo, te skíkuu-ya táká tíñu kuni Dios, náv'a kuanchaa-ya táká kuachi ñáyivi.

¹⁸ Chi *n̄i* ndo'o máá-yá *ja* ní jito nchaá tá'an yúan jín-yá. Te *ja* yúan kúu chindéé chituu-ya ñáyivi nú jito nchaá tá'an-ún jín-i.

3

Ñá'nu-ga Jesús vásá Moisés

¹ *Ñani* máni, ká'io ndoo-ró. *Ja* yúan ní kana ká'nu-ni-ya xiní-ro jín máá-rí *ja* nó'on-yo ándívi. Ná nde'é-ró ndasa *n̄i* sá'a Jesús, I'a kúu apóstol, I'a kúu sutu ñá'nu, *ja* káandíja-yó-yá.

² Chi *n̄i* skíkuu va'a-ya jín Dios, I'a *n̄i* chaá tíñu síkí-yá, nátu'un *n̄i* skíkuu va'a Moisés jín vé'e-ya.

³ Ko Jesús, ví'í-gá *n̄i* nduñá'nu-ya vásá Moisés, nátu'un chaá jáni ve'e, ví'í-gá kúñá'nu-de vásá vé'e-ún.

⁴ Chi táká ve'e, kúva'a sá'a chaá. Ko I'a sá'a táká ndatíñu kúu máá Dios.

⁵ Chì Moisés, nátu'un mozo nì skíkúu ndija-de jíin vé'e Dios. Te nì ka'an ndaa-de taká tu'un ja kuní-ya já kué-ga ka'an-de.

⁶ Ko nì skíkúu Cristo nátu'un ñin se'e jíin vé'e Dios. Te ve'e-ún kákuu yóó, nú kuiñi nì'in-yó te kákusi iní-yo jíin tú'un káñukuu iní-yo ondé kivi ndi'i-na.

Tu'un ndetatú-yo

⁷ Ja yúan ní kuu nátu'un ká'an Espiritu Santo: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya,

⁸ te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kasáni'in iní-ro kivi ní jito nchaa-ri róo ondé nuu ñú'un té'é.

⁹ Te yúan nì kajito nchaa ndiyi táa-ro rúu. Te nì kajini-de tiñu nì sá'a-ri jíin-de uu xiko kuia.

¹⁰ Ja yúan ní kitì iní-ri nuu ñáyivi-ún. Te nì ka'an-ri: Nene kásana-i iní añú-i, te tú ní kajini-i ichi-rí.

¹¹ Yuán ní kitì iní-ri, te nì ka'an nì'in-ri ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí-ya.

¹² Náni, núsáa te koto va'a-ró máa-ró jíná'an-ró, náva'a ma koo ni ñin-ró jíin añú ñáa ja tú kándija kuti, te kuxio-ró núu Dios, I'a chakú sá'a.

¹³ Te ndita'an kivi ná ká'an nda'ú-ro jíin tá'an-ró, nini káka'an-yo já vina kúu vina, náva'a ma sáni'in iní ni ñin-ró sá'a kuachi jíin tú'un xnda'ú.

¹⁴ Te nú kuiñi nì'in-yó jíin tú'un nì kejá'á-yó jíin ondé kivi ndi'i-na, yúan-na te ñin-na kákuu-yó jíin Cristo.

¹⁵ Chì súan ká'an: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, nátu'un nì kasáni'in iní ndiyi táa-ro sáa.

¹⁶ Chi ñáyivi ní kenda koyo jíin Moisés iní ñuu Egipto, nì kajini so'o-i tu'un nì ka'an-ya, te nì kasáni'in iní-i, vasa tú ndi'i-i.

¹⁷ Te ndé nuu ní kitì iní-ya uu xiko kuia-ún núsáa. Á nasu núu ñáyivi ní kasá'a kuachi-ún náún. Te nì kanaa máa-i ondé nuu ñú'un té'é.

¹⁸ Te ndé jíin ní ka'an téyí-yá ja má kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ya. Á nasu jíin ñáyivi tú ní kajandatu nuu-yá-ún náún.

¹⁹ Te kajini-yo já tú ní kúu kivi koyo kuti-í, kuachi ja tú ní kákandija-i.

4

¹ Ná yú'ú-yo núsáa, chi vasa ío ná'in-ga tu'un nì keyu'u-yá ja kivi koyo-yó ndetatú-yo jíin-yá, ko sanaa te ñin-ró ma kundéé-ró ní'in-ro tú'un-ún.

² Chì suni nì kajini so'o-yó tú'un va'a-ya, nátu'un máa ñáyivi-ún. Ko tú ní ní'in tiñu tu'un nì kajini so'o máa-i, kuachi ja tú ní kákandija-i.

³ Ko yóó, ja kákandija-yó, kivi koyo-yó núu ndetatú-ya, nátu'un nì ka'an-ya: Nì ka'an téyí-rí kivi ní kitì iní-ri, ma kivi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí-ya, vasa a nì jinu ndi'i tiñu nì sá'a-ya ondé kivi ní jukuiñi ñuyívi.

⁴ Chì ío ñin tutu nuu yóso tú'un nì ka'an-ya sikí kivi usiá: Nì ndi'i nì sá'a Dios taká tiñu-ya, te nì ndetatú-ya kivi usiá, áchí.

⁵ Te inga tu'un ká'an yá'a: Ma ndívi koyo kuti-í nuu ndetatú-ri, áchí.

⁶ Te ñáyivi ní kajini so'o tu'un-ya xná'an-ga, tú ní kivi koyo-i, kuachi ja tú ní kajandatu-i nuu-yá. Ko kivi ná'in yakú ñáyivi.

⁷ Te ja yúan ní jani tuku-ya ingá kivi. Chi nì kuu kua'a tiempo te jíin yú'u David nì ka'an-ya já vina kúu kivi-ún, nátu'un a nì ka'an-ri ndivi'a: Vina te ná kúni ná'in-ró tú'un ká'an-ya, te ma ndúndava iní añú-ro, áchí.

⁸ Chì nú ní já'a Josué ñin nuu ndetatú-i jíná'an-i, yúan-na te ma ká'an-ga Dios sikí ingá kivi cháa núu.

⁹ Ja yúán kéndoo ná'ín ñn nuu ndétatú ñáyivi Dios.

¹⁰ Chi chaa kivi nuu ndétatú-ya, ndétatú-de taká tiñu sá'a-de, natu'un ndétatú máá Dios taká tiñu ni sá'a-ya.

¹¹ Ná ndúkú ndée-yó kivi-yó núu ndétatú-ya yúan núsáá, nává'a tú jungava ni ñn-yó, natu'un máá-i, ja tú ní kájandatú-i sáá.

¹² Chi tu'un Dios, tu'un chakú, tu'un ni'in kúu, te xaan-gá vásá machete uu yu'u. Te kúndéé káan onde kúsín iní jín añú-yo, te suni sásín onde nuu káñutá'an yiki jín méke, te nándúkú víi ndasa jáni iní-yo jín ndása cháa iní añú-yo sá'a-yó.

¹³ Te tú ni ñn ndatiñu yísa'í nuu-yá. Chi taká-ni núña siki, te ká'in ndijin nuu I'a naki'in cuenta.

Jesús kúu sutu ñá'nu-ga ká'an-ya já'a-yo

¹⁴ Núsáá te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu. Máá Jesús Se'e Dios kúu-ya já ní ndivi-ya ándivi. Ja yúán ná kuíni ni'in-yó jín tú'un káka'an-yo.

¹⁵ Chi tú káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu ja má kúu ta'u'u iní-ya yóo siki já vítá iní-yo, chi sua ñn núu-ni ni jito nchaa-i-ya natu'un yóo, ko tú kuachi ní sá'a-ya.

¹⁶ Núsáá te ná chúndéé iní-yo jáa-yo núu mesa-ya, nuu kúndá'ú iní-ya yóo, nává'a sá'a-ya tóká'nu iní nuu kuáchi-yó, te ni'in-yo tú'un luu ío iní-ya hora ja kánandi-i-yó-ún.

5

¹ Chi taká sutu ñá'nu ja ní kaji-ya má'ñú ñáyivi, ni jani-ya sutú-ún ja ká'an-de ja'a ñáyivi núu Dios, te soko-dé ndatiñu te ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi-i.

² Te sutu-ún, kuu ka'an vitá-de jín ñáyivi tú tu'a jín ñáyivi kájika sana, chi suni máá-de, vitá xaan iní-de.

³ Te ja yúán jínu ñú'ún já súni ka'ni-dé kiti núu-yá ja siki kuáchi máá-de, nasu máá ñn ja siki kuáchi ñáyivi.

⁴ Te ni ñn chaa, ma kúu sáñá'nu-de máá-de ja kúu-de sutu, chi sua Dios kúu I'a kaji chaa-ún, natu'un ni kaji-ya Aarón.

⁵ Suni súan Cristo, tú ní sáñá'nu-ya máá-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu, chi sua máá Dios, ni jani-ya I'a-ún, te ni ka'an-ya tú'un yá'a jín-yá: Róo kúu Se'e-ri, te ruu kúu Táa-ro vína, áchí-ya.

⁶ Te suni ká'an-ga Dios inga tu'un: Ní káni kúu-ró sutú cuenta Melquisedec.

⁷ Te Cristo, nini chakú-ya ñúyivi yá'a, onde jín ndúcha núu-yá ni nde'e kó'ó-yá ja ní jikan ta'u-yá. Te ni ka'an nda'ú-ya jín máá Dios, I'a kuu nama-ya nává'a ma kúu-ya núu. Te ja súan ni chiñú'ún-yá Dios, te ni jini so'o Dios.

⁸ Te vasa Se'e Dios kúu-ya, ko jín túndó'o ni kii siki-yá ni kutu'a-ya ndasa kuandatú-ya.

⁹ Te nuu ní yija va'a-ya, te ni nduu-ya I'a nama taká ñáyivi kájandatú nuu-yá, te kuchaku-i ní káni.

¹⁰ Te ni chaa Dios tiñu siki-yá ja ní nduu-ya sutú ñá'nu cuenta Melquisedec.

¹¹ Te ío kua'a tú'un ndatu'ún-yó siki-yá. Ko yí káa ja káni káji-rí tu'un nuu-ro, kuachi ja kókon so'o-ró.

¹² Vína ní kákuu-ró maestro núu, chi ío kua'a tiempo kákandíja-ró, ko jínu ñú'ún já ingá jínu stá'an ñn chaa nuu-ro ndasa kéjá'á tú'un Dios. Núsáá te kájinu ñú'ún-ró leche, nasu ndéyu ndáva.

¹³ Chi nú máá-ni leche káji-i-i, tú kájuku'un va'a iní-i jín tú'un ndaa, kuachi ja súchí yíkin kákuu-i.

14 Ko ndeyu ndáva kúu ja kée ñáyivi ní kayija, chi a ni kakutu'a-i te kájini va'a-i ndéja kúu ja vá'a ja ú'u.

6

Ná kúxnúú-yó te ná kuñi ni'in-yó

1 Núsáa te ná skéndo-yó tú'un núú Cristo, te ná kánduu-yo náv'a yija va'a-ga iní-yo. Te ma náki'in jáa tuku-yó ondé ja'a ja nákani iní-yo ndasa ni kasá'a-yó tíñu ñáa, ndasa ni kandíja-yó núú Dios,

2 jíin tú'un jánducha, jíin tú'un xndée-yó ndá'a-yo xiní ñáyivi, jíin tú'un ja náchaku-i ma'ñú ndíyi, xí jíin tú'un ja tá'nu ndatu-i ní káni.

3 Te tíñu yá'a sá'a ndija-yó te nú ná kuá'a máa Dios tu'un.

4 Chi nú ío ñáyivi já á ni kajúku'un iní-i ñn jínu, te nú ni káta'ni-i ta'u ándívi, te nú suni ni kani'in-í tá'an-i Espíritu Santo,

5 te nú suni súan ni káta'ni-i tu'un va'a Dios jíin táka fuerza kua cha,

6 yúan-na te nú ndu'ichi iní-i-ya, te ma kúu kuti ndéja'á jáa-i ja nákani iní-i sá'a-yó, chi sua kája'ni tuku-i Se'e Dios jika cruz, te kája'a-i tuka nuu-yá nú súan.

7 Chi nú kua'a jínu kúun sau núú ñn ñu'un te ndí'i-ni-cha jí'i, te já'a yua kuatíñu máa cháa kájitú-ún, yúan-na te kúsi iní Dios jíin ñu'un-ún.

8 Ko nú máni iñu jíin ncháu kána nuu ñu'un-ún, yúan-na te jita i ñu'un-ún. Te yachi naa, chi kití iní jito'o jíin, te ñn kivi te kayu.

9 Ko ja sikí róo jíná'an-ró, ñáni máni, vasa káka'an-ri tu'un yá'a, ko káñukuu iní-ri ja ná sá'a-ga-ro tíñu va'a ja kánúú sá'a cha a ni kaku.

10 Chi nasu I'a ñáa kúu Dios ja náa iní-ya tíñu kasá'a-ró, chi ja sikí sí'ví-yá te ni kakundá'ú iní-ro táka ñáyivi ndóo, te suni kakuu-ró jíin ondé vina.

11 Te kákuni-ri ja ná ñn ná ñn-ró ná kúkuu-ró jíin súni tíñu-ún onde kivi ndí'i, náv'a skíkuu va'a-ró ndasa kuni tu'un káñukuu iní-ro.

12 Te ma koo uun iní-ro jíná'an-ró, chi sua ná ndáku-ró ñáyivi já ní'in-í tu'un ni keyu'u-yá, sá'a tu'un kákandíja-i jíin já ká'io paciencia iní-i.

13 Chi kivi ní keyu'u Dios nuu Abraham, ni ka'an téyí-yá jito jíin núú máa-yá, chi tú ní kúu ka'an téyí-yá ja ingá i'a kúñá'nu-ga kuu testigo-ya.

14 Te ni ka'an-ya: Jándaa ja chindéé chítuu ndija-ri róo, te ndea xaan-ro sá'a-ri, áchí-ya.

15 Te ja yúan súan jíin paciencia ni jandéé iní Abraham, ni ndatu-de, te vásá ní ní'in-dé tu'un ni keyu'u-yá.

16 Chi taká cha, káka'an téyí-de nuu ñn ja kúñá'nu-ga vásá máa-de, te jíin tú'un téyí-ún kúnda i iní-de sikí tú'un kástátá'an-de.

17 Te kuni Dios stá'an ndijin-ya núú ñáyivi xín tá'u, ja má natu'u kuti iní-ya tú'un ni keyu'u-yá nuu-í. Te ja yúan ní ka'an téyí-yá,

18 náv'a yóo, ja ní kanatu'ma-yó-yá, ná ndúndéé xaan iní-yo, te kundikin-yo tú'un káñukuu iní-yo, chi jíin úu tu'un yúan ma kúu kuti xndá'ú Dios, ja natu'u iní-ya.

19 Káñukuu iní-yo tú'un-ya-ún, te ja yúan kéndo ni'in kéndo kútu añu-yo, te yúan sá'a ja natu'un kivi-yó iní cuarto i xaan íchi yata sá'ma ndíta kaa.

20 Te iní yúan ni kivi Jesús xna'an-ga vásá máa-yó. Te ní káni ní nduu-ya ñn sutu ñá'nu cuenta Melquisedec.

7

Cuenta Melquisedec

¹ Chi chaa Melquisedec, rey ñuu Salem jín sutú nuu máá Dios ñá'nu, ñi kuu-de. Te ñi kenda-de ñi janata'an-de Abraham kiví ní naxió káva chaa-ún ja ní jaka'ni-dé kua'a rey. Te ñi jikan ta'u-dé ja'a Abraham.

² Te suni ñi ja'a Abraham ñin sikí uxí ja táká ndatíñu nuu-dé. Te sí'ví núú-de kúu Melquisedec, ja kuní ka'an: Rey sá'a tiñu ndaa. Yúan-na te suni nání-de rey Salem, ja kuní ka'an; Rey ndíso tu'un vindáa vinené.

³ Tú táa-de, tú náa-de, ni tata-de. Te suni tú kiví ní kaku-de, ni tú kiví kúu-de, chi ñi nduu-de nátu'un máá Sé'e Dios. Chi chaa-ún, ñin sutu ñí káni kúu-de.

⁴ Nde'é ndasa ñi kuñá'nu-de, chi tatá ñúu-yo Abraham, sikí táká ndatíñu ñi janchaa-de nuu rey, ñi ja'a-de ñin sikí uxí nuu chaa-ún.

⁵ Te chaa kákuu se'e Leví ja kákuu sutu, ñi ta'u tíñu nuu-dé ja kí'in-de ñin ja sikí uxí nuu ñáyivi nátu'un ká'an ley. Te kí'in-de nuu ñaní-de vasa suni chii Abraham ñi kenda koyo-de.

⁶ Te Melquisedec, vasa tú ní kenda tata-de chii ñáyivi-ún, ko ñi kí'in-de ñin ja sikí uxí nuu Abraham, te ñi jikan ta'u-dé ja'a Abraham, chaa xín tú'un ñi keyu'u-yá.

⁷ Te a kájiní va'a-yó já jikán ta'u chaa ñá'nu-ga ja'a chaa lúli.

⁸ Te ichi yá'a, ñin ja sikí uxí káki'in ndija chaa ja jí'i níni. Ko chaa yúan, suni ñi kí'in-de, te kájani ndaa-i tu'un-de ja chakú-de.

⁹ Te Leví, chaa ñi kí'in ñin ja sikí uxí nuu ñáyivi, suni nátu'un jín Abraham ñi ja'a-de ñin ja sikí uxí nuu Melquisedec,

¹⁰ chi ñú'un-ga Leví chii Abraham, tatá ñúu sáká-de, kiví ní naketá'an chaa-ún jín Melquisedec.

Ja ní naa táninu sutu aná'an

¹¹ Sutú ñi kekoyo chii tata Leví kákuu ja ní kaja'a ley nuu ñáyivi ondé sáa. Te nú ní káyija va'a-i sá'a máá-de núú, te naún níni júkuiñi inga sutu cuenta Melquisedec, ja násu cuenta Aarón kúu núsáa.

¹² Chi nú ñi nasama taká sutu, yúan-na te jínu ñú'ún násama ley.

¹³ Tu'un máá Jesús ká'an-yo, te chii inga tata ñi kaku-yá. Te ni ñin tá'an-ya, tú ní jatíñu kuti núu altar.

¹⁴ Chi a kájiní ndaa-yo já chí tata Judá ñi kaku máá Jító'o-yo. Te cuenta tata yúan, tú naún tu'un ní ká'an Moisés ja kúndiso-i tiñu sutu.

¹⁵ Te ndijin-ga kúu tu'un yá'a, chi ñi nukuiñi inga sutu cuenta Melquisedec.

¹⁶ Te I'a-ún, ñi nukuiñi-ya kúu-ya sutú, ko nasu já ní kaku-ya chí tata sutu nátu'un ká'an ley, chi sua sikí já ndíso-ya fuerza ja má kúu kuti-yá.

¹⁷ Chi súan yóso ndaa tu'un máa-yá: Máa-ró kúu ñin sutu ñí káni, cuenta Melquisedec, áchí.

¹⁸ Te tiñu ñi ta'u núu-yo xná'an-ga, ñi jasú ndija-ya, kuachi ja vítá máa, jín já tú ní'in tiñu,

¹⁹ chi ley, tú ní síyija kuti ní ñin. Yuán-na te ñi ní'in-yo ñin tu'un va'a-ga ja káñukuu ini-yo jín, te jín tú'un yúan kandita-yó núu Dios.

²⁰ Te súan ñi ka'an téyí-yá kiví ní kenda máa.

²¹ Chi sava-ga chaa-ún ñi kani'in-dé tiñu sutu, ko tú ní kúu jín tú'un téyí. Ko jín Jesús, chi ñi ka'an téyí Dios súan: Ñi ka'an téyí máa Tatá Dios te ma nátu'u ini-ya, máa-ró kúu ñin sutu ñí káni cuenta Melquisedec, áchí-ya.

²² Te jín Jesús ñi kukútu contrato va'a-ga, nátu'un ñi ka'an Dios yúan.

²³ Te sava-ga sutu-ún tú ní kúu kuatíñu-de ñí káni, chi káji'i káji'i-ni-de núú, te ja yúan ní ka'jo kua'a-dé.

²⁴ Ko I'a yá'a kúu-ya sutú ja tú sama kuti-yá, chi chakú-ya ñí káni.

25 Ja yúán súni kúu nama-ya táká ñayivi ñí káni-ní nú kándita-i nuu Dios jíin-yá, chi ñí káni chakú-ya náva'a ka'an-ya já'a-í jíná'an-i.

26 Chi ni kajinu ñú'un-yó ñin sutu ñá'nu nátu'un máa-yá. Chi sutu ij kúu-ya, túu kuachi-ya, ío ndoo-ya, te siin kúu-ya núu ñayivi kásá'a kuachi, te ñá'nu luu xaan-gá ni nduu-ya vásá andíví.

27 Te tú níni já ndíta'an kivi sokó-yá kiti já siki kuáchi máa-yá xna'an-ga, te vásá siki kuáchi ñayivi, nátu'un ni kasá'a sutu ñá'nu onde sáá, chi ñin jínu-ni ni sá'a-ya súan ja ní sokó-yá máa-yá.

28 Chi máa ley, jáni chaá vitá ini kákuu-de sutu ñá'nu. Ko tu'un ni ka'an téyí Dios, ni chaá kuee-ga vásá ley. Te jíin tú'un-ún ni jani Dios máa Sé'e-ya. Te I'a-ún, ni yija va'a-ya já kúu ñí káni.

8

Ñin sutu ñá'nu ini andíví

1 Núsáá te tu'un kánúú-ga nuu táká tu'un káka'an-yo-ún kúu tu'un yá'a: Káñava'a-yó ñin sutu ñá'nu súan, te kánchaa-ya íchi lado vá'a mesa nuu tá'ú tiñu Dios ñá'nu ini andíví.

2 Te jítíñu-ya ini cuarto ij, jíin ini ve'e ñii íi ndíja ja ní jani máa Tatá Dios, nasu cháa ní jáni-ún.

3 Te taká sutu ñá'nu, ká'jin-de ja kásoko-dé ndatíñu jíin kiti núu Dios. Ja yúán súni súan jínu ñú'un já koo ja sokó I'a sutu yá'a nuu Dios.

4 Ko nú kánde-ya ini ñuyivi, ma kúu kuti-yá sutu núu, chi a ká'io sutu ja kásoko ndatíñu nuu Dios nátu'un ká'an ley.

5 Chi tiñu kásá'a-de, máni ñin copia ñin muestra tiñu andíví kúu, nátu'un ni ka'an Dios jíin Moisés kivi ní kejá'a-de sá'a-de ve'e ñii íi: Nde'é vá'a-ró, te sá'a-ró táká ndatíñu nátu'un káa muestra ni jini-ro já ní stá'an-ri nuu-ro onde yuku-ún, áchi Dios jíin-de.

6 Te contrato jáá kúu ja vá'a-ga nasu já tu'ú, chi ndiso tu'un ja ní kaa-ga ni keyu'u Dios. Te nátu'un va'a-ga ku'a ja jáá-ún, suni súan ku'a kúu vina ja vá'a-ga tiñu ndiso Cristo, ja kúu-ya yú'u núu máa contrato jáá.

7 Chi nú ní kée va'a va'a contrato xnáñúú, te tú níni koo inga contrato uu núu.

8 Suni ni jini Dios ja tú ní kée va'a va'a tu'un-ún, te ni ka'an-ya: Chaá ñin kivi já násá'a-ri ñin contrato jáá jíin ñayivi Israel jíin ñayivi Judá, áchi máa Tatá Dios.

9 Ko nasu nátu'un contrato ni sá'a-ri jíin ndíyi táa-i, kivi ní tin-ri nda'a-dé ja ní kiñi'in-ri-de ini ñuu Egipto. Chi kuachi máa-de kúu ja tú ní ká'jin ni'in-de siki contrato-ri. Ja yúán tú ní játú'un-ri ja ká'an-de, áchi máa Tatá Dios.

10 Te ya'á kúu máa contrato násá'a-ri jíin ñayivi Israel onde ná já'a taká kivi-ún. Chu'un-ri ley máa-rí xini-í, te suni chaá-ri ley-ún ini añú-i. Te kuu-ri Dios máa-i. Te máa-i jíná'an-i kuu-i ñayivi máa-rí. Achí máa Tatá Dios.

11 Te tú níni kástu'ún ná ñin ná ñin-i nuu tá'an-i, nuu ñaní-i: Ná kuní-ro núu máa Tatá Dios. Chi taká-i kuni-i ruu, onde ñayivi lúli-ga te onde ñayivi ñá'nu-ga.

12 Chi kundá'ú ini-ri-i vasa tiñu ñáá ni kasá'a-i, te ni ma kúná'an kúti-gá-ri kuachi ni kasá'a-i, áchi máa Tatá Dios.

13 Te ja súan ká'an-ya tú'un contrato jáá-ún, te sá'a-ya cuenta ja á kuajita ja xnáñúú. Te ja á kuajita te a kuakutú'ú, a yani naa íi.

9

Ja ní'in tíñu niñi-yá jín contrato jáá

¹ Ko contrato xnáñúú suni n̄i tá'ú tíñu ndasa chiñú'ún-i-ya, te ndíso ñn cuarto īi iní ñuyívi yá'a.

² Chi n̄i kajani-i ñn ve'e ñii. Te ichi fuera n̄i io ñn cuarto ja ní nání cuarto īi. Te in̄i yúan n̄i io candelero, jín mesa, jín státilá káxiukú ndijín.

³ Te yata sá'ma úu ndíta kaa ichi iní ve'e īi, n̄i io inga cuarto, n̄i nání cuarto īi xáan.

⁴ Te in̄i yúan n̄i io ñn ko'o kúu oro, jín janú tú'un contrato, ja ndasú oro ní tú'u sikí. Te in̄i janú-ún kándeé ñn tija'an oro ja ñú'un staa ándíví, jín yúnu xii Aarón ja ní nana numa, jín yúu tabla nuu yóso tú'un contrato.

⁵ Te sikí janú-ún ká'jin figura querubín luu, kásá'a-i kati, kájasu-i sikí tapa janú-ún nuu ñú'un yúyú niñí. Ko sikí táká tu'un yúan, tú núña-yó vína ja ká'an káji-yó.

⁶ Te nuu ní jinu tu'a taká tíñu yá'a, te núu-ni núu-ni kivi koyo sutu in̄i cuarto ñn, kásá'a-de tíñu cuenta sutu.

⁷ Ko in̄i cuarto uu-ún, chi máá ñn-ni sutu ñá'nu-ga kúu kivi-de, te suni máá tú'ún-ni vuelta ja kuiá. Te tú kivi-de te nú túu niñi já sokó-dé nuu Dios sikí máá-de jín sikí já kásáña'mu ñayívi.

⁸ Te súan stá'an Espiritu Santo nuu-yo, já té nuña-ga ichi kivi koyo-yó iní cuarto īi ándíví, níni kándīi ve'e ñii ñn in̄i ñuyívi.

⁹ Te yúan kúu ñn tu'un sikí tiempo vína, te jín modo-ún kásoko-dé ndatíñu, te kája'mu-de kiti núu Dios. Ko vasa káchiñú'ún-i-ya súan, ma yíja va'a ini añú-i sá'a.

¹⁰ Chi máni ley yúkú kúu-ún, ndasa kee-yo, ndasa ko'o-yó, ndasa ndundoo-yó. Te n̄i ndiso tíñu onde n̄i chaá máá já vá'a-ga. Te n̄i nasama.

¹¹ Ko n̄i chaá Cristo, te sutu ñá'nu nuu táká tu'un va'a-ga-ún kúu-ya. Te n̄i kivi-ya iní ve'e īi ándíví, ja tú ní kuva'a jín ndá'a, ni nasu cuenta ñuyívi kúu, te kánúú-ga te va'a-ga kúu vásá já áva-ún.

¹² Ko nasu jín niñi ndíxí'ú, xii niñi chélu, chi jín niñi máá-yá n̄i kivi-ya iní cuarto īi ándíví ja ñn máá tú'ún-ni jinu ja ní káni. Te n̄i kundéé-yá n̄i nakuaan-ya yóo ja ní káni.

¹³ Chi onde sáa te niñi xndiki jín niñi ndíxí'ú, jín yáa núu kayú chelu, n̄i joso yúyú-de sikí ñáyivi chá'an, te n̄i kandundoo-i onde jín yiki kúñu-i, n̄i sá'a. Te nú súan ní'in tíñu niñi kiti-ún,

¹⁴ núsáa te naga n̄i kuu niñi Cristo ja má nákaça in̄i añú-ro núu tíñu ñáa kásá'a-ró, nává'a kuu kuatíñu-ró núu Dios, I'a chakú. Chi Cristo, tú chá'an kúti-yá, te n̄i soko-yá máá-yá nuu Dios, n̄i sá'a Espiritu ja ío ní káni.

¹⁵ Ja yúan kúu-ya yú'u núu sikí ñn contrato jáá, nává'a ñayívi jáa n̄i kana Dios xini-í, ni'in-í ta'u já kéndoo ní káni natu'un n̄i keyu'u-yá. Chi n̄i ji'i Jesús, te ja yúan ní janchaa-ya kuáchi n̄i kásá'a-i ná n̄i kaxiukú-i chi contrato xnáñúú.

¹⁶ Chi nuu ío ñn testamento, te kánúú já kúu chaá n̄i sá'a contrato-ún.

¹⁷ Chi ñn testamento, onde nú kuu chaá n̄i sá'a, yúan-na te ni'in tíñu. Ko nú nini chakú chaá n̄i sá'a, tú ní'in tíñu kuti.

¹⁸ Ja yúan, vasa contrato xnáñúú, tú ní kúkútu, onde nú túu niñi.

¹⁹ Chi nú a n̄i ka'u ndi'i Moisés taká tu'un tá'ú tíñu yóso núu ley nuu ndívii ñáyivi, yúan-na te n̄i ki'in-de niñi chélu, jín niñi ndíxí'ú, jín ndúcha, jín íxi kuá'a, jín ñn yokón, te n̄i joso yúyú-de sikí máá tutú-ún jín sikí ndívii ñáyivi.

20 Te ká'an-de: Yá'á kúu niñi cuenta contrato ja ní tá'ú tíñu Dios nuu-ro, áchí-de.

21 Suni súan jíin niñi-ún ni joso yúyú-de máá vé'e ñii jíin táká ko'o kájatíñu nuu káchiñú'ún-de-ún.

22 Te jandáa, ja á yani taká ndatíñu ndundoo jíin niñi cuenta ley, chi nú tú kati niñi te ma koo kuti táká'nu ini-ya núu kuáchi-i núu.

23 Chi fuerza ja jíin modo yúan ni ndundoo taká copia ndatíñu ío andívi, ko máá ndatíñu andívi-ún, níni ní soko ja vá'a-ga cuenta máá vása yúan.

24 Chi tú ní kivi Cristo ini ñin cuarto ii ja ní kuvá'a nda'a, natu'un ñin muestra ndija, chi sua ini máá andívi ní ndivi-ya náva'a kundii-ya vína ka'an-ya já'a-yo nd'é jíin núu Dios.

25 Te nasu ní kivi-ya yúan ja núu-ni núu-ni soko-yá máá-yá, natu'un kivi sutu ñá'nu ndita'an kuia ini cuarto ii jíin niñi tatú.

26 Chi nú súan, te kánúú ja ndó'o-ya kuá'a jínu onde kivi ní jukuiñi ñuyivi núu. Ko sasua, onde kivi jínu ñuyivi ni kenda ndijin-ya ñin máá tú'ún-ni jínu ja ní káni, te ni soko-yá máá-yá náva'a kuancha-ya kuáchi.

27 Te natu'un ni kunda ja kúu taká cha ñin jínu-ni, yúan-na te kivi koyo-de nuu sánda Dios tíñu-de.

28 Suni súan Cristo, ni soko-yá máá-yá ñin máá tú'ún-ni jínu náva'a kundiso-ya kuáchi kua'a ñayivi, yúan-na te kenda ndijin-ya vuelta uu, ko nasu ja kuáncha-ya kuáchi, chi sua ja náma-ya táká ñayivi káindatu-i-ya.

10

1 Te máá ley, chi máni ñin kuanda'u kúu siki taká ndatíñu va'a ja cháa kuee-ga. Ko nasu forma ndija máá ndatíñu-ún kúu. Te ja siki kiti kája'ni-í-ún, núu-ni núu-ni kásoko-í ndita'an kuia. Te ni ma kúu kuti síyija ñayivi kuní jakoyo nuu-yá.

2 Te nú kúu sá'a núu, te naja tú ní jukuiñi-i ja kásoko-í-ti núsáa. Chi ñayivi káchiñú'ún-ún, nú a ni kendo ndoo ii-í ñin jínu-ni sá'a yúan núu, te ma kakán-ga añú-i kuáchi siki-í núu.

3 Ko siki já kásoko-í-ti-ún, te a jiní-yo já kánuku'un ini-i kuáchi-i ndita'an kuia.

4 Chi niñi xndiki, jíin niñi ndíxí'ú, ma kúu kuti kuáncha kuáchi.

5 Ja yúan kivi ní kii Cristo ini ñuyivi, ni ka'an-ya jíin Dios: Ja kája'ni-í-ti jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ni, tú játa'an ini-ni, ko ni sátu'a-ni ñin yiki kúñu máá-ná.

6 Ja kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ni siki já kúxio kuáchi-i, tú ní kúsi ini-ni jíin, áchí-ya.

7 Yúan-na te ni ka'an-ná: Súan yóso tú'un-ná nuu tutú: Aí Tátá Dios, yá'a kándii-ná náva'a skíkuu-ná ja játa'an ini máá-ni, áchí-ya.

8 Súan ká'an tu'un vai ichi yatá: Ja kája'ni-í-ti jíin já kásoko-í ndatíñu nuu-ni, jíin já kája'mu-i-ti kásoko-í-ti núu-ni siki já kúxio kuáchi-i, tú játa'an ini-ni, ni tú kúsi ini-ni jíin, áchí-ya. Ndatíñu-ún kásoko-í natu'un ká'an ley.

9 Yúan-na te ni ka'an-ya: Aí Tátá Dios, yá'a kándii-ná náva'a sá'a-ná tíñu játa'an ini máá-ni, áchí-ya. Ja súan ni ka'an-ya, te ni janchar-ya tú'un ñin náva'a nakani-ya tú'un uu-ún.

10 Te jíin tú'un ni játa'an ini máá Dios, te ni káundoo-yó ní sá'a-ya siki já ní soko Jesucristo yiki kúñu-ya, ko ñin máá tú'ún-ni jínu ni sá'a-ya súan ja ní káni.

11 Núsáa te taká sutu, vása kája'an-de ndita'an kivi kájatíñu-de, te kua'a jínu kásoko-dé suni suni-ni modo ja kája'ni-dé-ti, ko yúan ma kúu kuti kuáncha kuáchi-i.

12 Ko Cristo, ñn máá tú'ún-ni jínu n̄i soko-yá máá-yá ja sikí kuáchi-yó onde níí káni, yúan-na te n̄i nungoo-ya íchi ndává'a Dios,

13 ndátu-ya tiempo onde ná kúxiukú ñáyivi kájito u'u tá'an jín-yá, kuu-i teyu kuxndí ja'a-yá.

14 Ch̄i jín ñn máá tú'ún-ni jínu ja ní soko-yá máá-yá, te níí káni ní kayija ñáyivi ndóo n̄i sá'a-ya.

15 Te máá Espiritu Santo kúu-ya testigo nuu-yo sikí tú'un yúan, ch̄i xna'an-ga ká'an-ya:

16 Ya'á kúu máá contrato nasá'a-ri jín-i jíná'an-i, onde ná ndí'i taká kivi yá'a. Te chu'un-ri ley-ri in̄i añú-i. Te suni chísó-rí tu'un-ri-ún in̄i xini-í jíná'an-i, áchí máá Tatá Dios.

17 Yúan-na te ká'an-ga-ya: Ma núku'un kuti-gá in̄i-ri kuáchi n̄i kasá'a-i jín tíñu chá'an ní kasá'a-i, áchí-ya.

18 Núsáá te nú a n̄i sá'a-ya tóká'nu in̄i-ya sikí taká-ún, tuká naún ío ja sokó-gá sikí kuáchi.

Ja núña ichi kivi-yó iní cuarto ñ

19 Ja yúan, ñani, a chúndéé iní-yo kivi-yó iní cuarto ñ andíví sá'a niñi máá Jesucristo.

20 Chi n̄i juña-ya ñn ichi jáá chakú, náva'a kivi-yó ichi yatá máá sá'ma ndíta kaa, te yúan kuní ka'an ja máá yíki kúñu-ya kúu.

21 Te káñava'a-yó ñn sutu ñá'nu xaan ndíto ve'e Dios.

22 Núsáá te ná kándita-yó núu-yá, jín añú-yo já ío ndaa ja sikí tú'un kákandíja va'a-yó, jín añú ja ní ndundoo sikí taká tíñu jáni ñáá in̄i, chi n̄i josó yúyú-yá niñi-yá sikí, jín yíki kúñu-yó já ní nakacha-yó jín ndúcha ndóo.

23 Ná kuíñi n̄i'in-yó jín tú'un n̄i kaka'an-yo kákandíja-yó te káñukuu in̄i-yo. Te ma káka yatá-yó núsáá, ch̄i skíkuu va'a I'a n̄i keyu'u tú'un-ún.

24 Ná ndé'é vá'a-yó ndasa skandá-yo tá'an-yó, ja ná kúndá'ú-ga in̄i-i tá'an-i, jín já ná sá'a-i taká tíñu va'a.

25 Ná nátaqa ná'in-yó, ma sía-yo natu'un kásá'a sava-i, ch̄i sua ná ká'an ndéé-yó jín tá'an-yó. Ko ná kuítú-gá in̄i-ro sá'a-ró, ch̄i kájiní-ro já kuákuyani máá kivi-ún.

26 Ch̄i nú kusí iní-yo sá'a-yó kuáchi ja súan a n̄i jatá'ú-yó tú'un ndaa, tuká kéndoo kuti já kúu kuu-ga ja sikí kuáchi-ún.

27 Chi sua ñn nuu yú'ú xaan-yo já ndóna-ya sikí-yo ío, jín ñn nuu kánda yáá ñú'un ío, náva'a kókó ñáyivi kájito u'u tá'an jín-yá.

28 Ñáyivi ní ské'ich̄i ley Moisés, jí'í ná'in-i, tú naún tu'un kúndá'ú in̄i ío, te nú n̄i kaka'an ndaa uu xí uní testigo.

29 Tava-ro cuenta núsáá, ch̄i naga n̄i kuu ja má ndó'o xaan-gá ñáyivi kuañú ja'a sikí Sé'e Dios jín já jáni in̄i-i ja káchá'an niñi contrato, vasa jín niñi-ún n̄i ndundoo-i, jín já sákátá-i nuu máá Espiritu ndíso tu'un luu.

30 A kájiní-yo núu I'a n̄i ka'an: Nani'in tá'an máá-rí jín-i, máá-rí kuá'a ya'u-i, áchí máá Tatá Dios. Te inga jínu ká'an: Máá Tatá Dios koto ncha-ya ndasa káa ñáyivi máá-yá, áchí.

31 ñn tíñu yú'ú xaan-yo sá'a, kúu ja júngava ñn ñáyivi iní nda'a Dios, I'a chakú.

32 Ko ná núku'un in̄i-ro sikí taká kivi ní kéndoo ichi yatá, chi n̄i nastúun-ya iní ja jiní tuní-ro. Yúan-na te nasaa ja sín sín tundó'o n̄i xndóna-i sikí-ro.

33 Ch̄i ñn modo n̄i kaka'an ndijin-i sikí-ro, te n̄i kaxndó'o ndijin-i róo. Te inga modo suni n̄i kanduu-ró tá'an ñáyivi ní kando'o súan.

³⁴ Chì suni nì kundá'ú xaan iní-ro já kándeé vekaa. Te nì kākusi- ní iní-ro, vasa nì kasákuí'ná ñúkuún-i ndatíñu-ró, chì a kájiní-ro já onde andíví káñava'a-ró ñn ta'u vá'a xaan-gá, te koo ñí káni.

³⁵ Ma sía-ro modo ja káchundéé iní-ro, chì kua'a xaan tá'u ndíso tu'un-ún.

³⁶ Chì kánúú kóo paciencia iní-ro, náva'a ni'in-ro já ní keyu'u-yá, onde nù nì sá'a-ró tíñu játa'an iní Dios.

³⁷ Chì ñn núnúu-na te chaá máá I'a kii, te ma kúkuéé-ya, áchí.

³⁸ Ko máá ñáyivi ndáa-ri, chì sikì já kákandíja-i te kuchaku-i. Ko nú nì jika yátá-i, ma kúsi iní añú-ri sá'a-i, áchí-ya.

³⁹ Ko yóó, nasu tá'an ñáyivi kásá'a súan kákuu-yó já káka yátá-yó te xnáa-yo máa-yó, chì sua kákuu-yó tá'an ñáyivi kákaku jíin tú'un kákandíja va'a-i.

11

Sikì tú'un kándíja

¹ Te tu'un kándíja-yó kúu modo ja jiní-yo já ío seguro taká ndatíñu káñukuu iní-yo, chi yuán kúu tuni ja ío ndíja taká ndatíñu ja tú jiní-yo núu.

² Chi nì kákandíja chaá aná'an, te ja yuán ní jatú'un-yá-de.

³ Kákandíja-yó, te yuán kájuku'un iní-yo já ní sáva'a Dios ñuyivi jíin tú'un nì ka'an-ni-ya. Te chii ndatíñu ja tú jiní-yo núu, nì kuva'a ndatíñu ja á jiní-yo núu.

⁴ Nì kandíja Abel, te yuán ní ja'mu-de ndatíñu ja vá'a-ga nì soko-dé nuu Dios vásá Caín. Súan nì kandíja-de, te nì jatú'un Dios ja ío ndaa-de, chì súan nì sá'a-ya já ní jatá'ú-yá ndatíñu nì soko-dé nuu-yá. Te vasa a nì jii-de, ko ká'an-ni-de jíin tú'un nì kandíja-de.

⁵ Nì kandíja Enoc, te yuán ní naki'in-ya-dé kua'an-ya jíin-de, te tú ní jii-de. Te tú ní ndénda kuti-dé nì kasá'a-i, chì nì naki'in Dios-de. Te onde ná té naki'in-ga-ya-dé, te nì jatú'un Dios-de ja ní kusii iní-ya ní sá'a-de.

⁶ Ko nú tú kándíja-yó, te ma kúsi iní Dios sá'a-yó, chi chaá kuní ja nuu Dios, kánúú kándíja-de ja ndíto chakú-ya jíin já kuá'a-ya yá'u nuu taká ñáyivi kánandúkú-i-ya.

⁷ Nì kandíja Noé, te yuán ní ka'an n'in Dios jíin-de sikì sáva tíñu ja té kuní-ga-de nuu. Te ja ní chu'un iní-de, te yuán ní sáva'a-de ñn barco náva'a kaku-de onde jíin ñí vé'e-de. Ja súan kándíja-de, te nì nakuxndíi-de sikì ñúyivi. Te nì nduu-de ñn chaá ní'in tá'u sikí já kéndoo ndaa-i ja kákandíja-i.

⁸ Nì kandíja Abraham, te yuán ní jandatú-de nì kenda-de kua'an-de kivi ní kana-ya xiní-dé, náva'a ja-de ñn lugar nuu kuá'a-ya núu-dé kuu ta'u-dé. Te nì kenda-de kua'an-de, vasa tú jiní-de ndénu kí'in-de.

⁹ Nì kandíja-de, te yuán ní ncha-de natu'un chaá jíká núu ñú'un ní keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu-dé. Yúan nì ncha-de iní ve'e kuii jíin Isaac jíin Jacob, chì suni suchí ní'in tá'an ta'u núu ní keyu'u-yá-ún kákuu suchí-ún.

¹⁰ Chi nì ñukuu iní-de koo ñn ñuu jíin cimientu, ja máá Dios kúu I'a chutá'an-ya te sá'a-ya-ún.

¹¹ Suni nì kandíja máá Sara, te yuán ní ni'in-ña fuerza nì nuku'un se'e-ña, vasa ña'an numá nì kuu-ña. Te nì skáku-ña ñn se'e onde tiempo nì ja'a xaan kuiá-ña, chì nì kandíja-ña já skíkuu va'a máá Dios tu'un nì keyu'u-yá.

¹² Ja yuán súni súan nì kákaku kua'a-í nì sá'a ñn-ni chaá, vasa a nì yii xaan-dé. Ko tata-de nì ndea xaan, natu'un tíñuú xiní ándíví, jíin natu'un ñítí káa yu'u mar, ja má kúu ka'u-yó.

13 Nini kákandíja-de te n̄i kaji'i taká cháa-ún, vasa tú ní káni'in-dé ja ní keyu'u-yá. Ko n̄i kande'é jíká-ni-de nuu, te n̄i kaka'an-de sa'an kúta'u jíin. Te n̄i kaka'an ndaa-de ja cháa jíká, jíin cháa káxiukú núu-ni, kákuu-de.

14 Chi cháa káka'an súan, a kástá'an ndiijn-de ja kándúkú-de in ñuu máa-de ja kúxiukú máa-de.

15 Ch̄i nú ní nákan̄i in̄i-de ñuu nuu ní kenda koyo-de-ún núú, ío modo ja náxío káva-de, nú ní kákun̄i-de núú.

16 Ko n̄i kakun̄i-de inga ñuu va'a xaan-gá ja ío onde andívi. Ja yuán tú kúka nuu Dios nuu-dé kunání-yá Dios máa-de, ch̄i a n̄i sátu'a-ya in ñuu kuxiukú-de.

17 N̄i kandíja Abraham, te yuán ní soko-dé Isaac kivi ní jito nchaa-ya-dé. Te máa tú'ún sé'e ñáva'a-de, te sik̄i súchí-ún n̄i ni'in-dé taká tu'un ja ní keyu'u-yá nuu-dé, ko n̄i io tu'a-de soko-dé-i ja kúu-i,

18 vasa n̄i ka'an-ya tú'un-i jíin-de: Onde ch̄i Isaac te kana-ri tata-ro te súan kunání, áchí-ya.

19 Chi n̄i tava máa-de cuenta ja á kuu naschakú Dios ñayivi má'ñú ndíyi. Te suni nátu'un jíin in tu'un yátá, te súan n̄i nani'in Abraham máa-i n̄i nachaku-i, nátu'un súan.

20 N̄i kandíja Isaac, te yuán ní jikan ta'u-dé ja'a Jacob, jíin Esaú, sik̄i taká tiñu cháa kuee-ga.

21 N̄i kandíja Jacob, te yuán kivi ja á yani kuu-de n̄i jikan ta'u-dé ja'a ndéndúú se'e yí José. Te n̄i chiñú'ún-de-ya vasa ndítuu-na-de xin̄i vara tin-de.

22 N̄i kandíja José, te yuán kivi á kuyani kuu-de, te n̄i ka'an-de ja koo kivi ndénda ñayivi Israel, Te n̄i tá'ú-de tiñu nuu-í ndasa sá'a-i jíin yiki-dé.

23 Kivi ní kaku Moisés n̄i kákandíja táa-i náa-i, te yuán ní chisa'í-de-i uni yoo, chi n̄i kajini-de ja lúu kaa-i. Te tú ní káyu'ú-de acta ja ní sá'a rey.

24 N̄i kandíja Moisés, onde kivi ní ja'nu-de. Yuán tuká ní ja'a-de tu'un ja kúnání-de se'e sesí'í Faraón.

25 Sua n̄i kun̄i-de ja koto-de tundó'o jíin ñayivi Dios, nasu ja núnúu-ni kusii iní-de jíin tú'un sii iní ja ndíso kuachi.

26 Ch̄i a n̄i tava-dé cuenta ja nú ka'an-i sik̄i-dé ja sik̄i Cristo, te kúká xaan-gá kuu-de sá'a, vasa ja kúu taká yaka xu'ún ío in̄i ñuu Egipto, ch̄i a n̄i nde'é-de ja kuá'a-ya yá'u-de.

27 N̄i kandíja-de, te yuán ní kenda-de ñuu Egipto. Te tú ní yú'ú-de, vasa kití in̄i rey. Te n̄i kanda-de, chi n̄i sá'a-de cuenta ja á nde'é-de nuu máa I'a tú jiní ndiijn-yo núu.

28 N̄i kandíja-de, te yuán ní ja'ni-dé lélú Pascua, te n̄i joso yúyú-de niñi-tí, náva'a nú vai ndajá'a ká'ni-yá taká se'e núú, te ma ké'é-yá-i jíin'an-i.

29 N̄i kákandíja-de, te yuán ní kuu n̄i kaja'a-ni-de sava sava ma'ñú mar kuá'á, nátu'un nuu ñú'un íchí-ni. Te súan kándúkú cháa ñuu Egipto sá'a-de jíin ndúcha-ún kákun̄i-de núú, ko n̄i kókó-ni-cha-dé.

30 N̄i kákandíja-i, te yuán ní jungoyo corral nama yúu ñuu Jericó, onde n̄i jinu n̄i kajikó ndúu-i ñuu-ún nuu usiá kivi.

31 N̄i kandíja Rahab, ña'an tiní in̄i, te yuán tú ní náa-ñá in jinu-ni jíin ñayivi ní'in in̄i, ch̄i sua n̄i ka'an-ña tú'un ndéé iní jíin cháa n̄i kajito yu'u, te n̄i jatá'ú-ña-dé.

32 Naún ká'an-ga-ri núsáa. Ch̄i tuká tiempo ja káni-ga-ri tu'un Gedeón, tu'un Barac, tu'un Sansón, tu'un Jefe, tu'un David, tu'un Samuel, jíin tú'un taká cháa n̄i kajani tu'un Dios onde sáa.

33 N̄i kákandíja-de, te yuán ní kákundéé-de n̄i kat̄in-de so'o ñuu ná'nu, n̄i kasá'a-de tiñu ndaa, n̄i kani'in-dé tu'un n̄i keyu'u-yá, n̄i kajasu-de yu'u ndíka'a

jíná'an-ti,

³⁴ ni kanda'va-de ñu'un kayú yáá, ni kakaku-de yu'u machete, ni kanani'in iní-de ja ní kaku'u-de, bueno ni'in ni kanduu-de ni sá'a-ya kivi ní kajatá'an-de nuu guerra, te ni kaskúnu-de soldado inga ñuu jíká já kajatá'an jín-de-ún kája'an.

³⁵ Ió ñasí'í ja ní kanani'in-ñá se'e-ña já á ni kaji'i-i te ni kanachaku-i. Sava-de ni kando'o xaän-dé ni kasá'a-i, ko tú ní kája'a-de tu'un ja kúu kaku-de, náva'a kundéé-de nachaku va'a-ga-de.

³⁶ Sava-de ni kasákátá-i nuu-dé, te ni kaxndó'o-i-de jín cuarta, te suni ni kaju'ni-i cadena-de, te ni ka'in-de vekaa.

³⁷ Ni kaja'a-i yuu xiní-dé. Ni kaxiti-í-de jín sierra. Ni kaja'ni-í-de jín machete. Ni kajika-de ichi yá'a ichi yúan. Te ni kañu'un-de ñii ríi jín ñí ndíxí'ú. Ndá'ú-ni ni kata'an-de, ni kajito-de tundó'o, te ni kastá'an-i-de.

³⁸ Ni kajinu-de onde nuu ñu'un té'é. Te suni chi yuku ní kivi koyo-de. Te ni ka'in-de yau kava jín yau chi ñu'un. Te va'a xaän-gá kúu taká cha-ún, nasu ñáyivi iní ñuyívi.

³⁹ Te taká cha yá'a, vasa ni jatú'ún-yá-de sikí já ní kakandíja-de, ko tú ní káni'in-dé tu'un ni keyu'u-yá.

⁴⁰ Chi ni sátu'a Dios in tiñu va'a xaän-gá ja kúu yóó jíná'an-yó, náva'a ma yíja máa cháa-ún, onde nú túu yóó.

12

I'a yóxnúú jín tú'un kándíja

¹ Kua'a xaän testigo kájíko ndúu ñí núu-yo natu'un viko nu'ún. Núsáa te ná cháxio-yó taká kuachi ncháa vee sikí-yo, jín já jíkó ndúu ñí xín-yo, te jín paciencia ná kúnu-yó carrera máa-yó ja ní jani-ya núu-yo.

² Te ná ndé'é-yó núu Jesús, I'a yóxnúú jín tú'un kándíja-yó, te síyíja-ya yóó jín. Te máa-yá, ni kanda-ya jín tundó'o cruz, chi ni ndatu-ya cháa kivi já kúsi iní-ya, te tú ní sá'a-ya cuenta ja kúka nuu-yá, te ni nungoo-ya íchi ndává'a Dios nuu mesa-ya.

Ja kuándéé iní-yo jín túndó'o

³ Ná káni iní máa-ró ndasa ni jandéé iní-ya jín ñáyivi kándiso kuachi, vasa ni kaka'an ndiva'a-i sikí-yá, yúan ni'in-ro modo ja má kuitá-ro, ni ma kúu xaän iní añú-ro.

⁴ Ko vasa kajatá'an-ró sikí kuachi, ko té chá'an-ga kaka ñíni já kasú-ro núu-ún.

⁵ Chi a ni kanaa iní-ro tú'un ká'an nda'ú jín-ró natu'un jín sé'e, te súan ká'an: Hijo máni, ma káva já'a iní-ro nú xndó'o máa Tatá Dios róó, ni ma kuitá iní-ro nú kana jín-yá nuu-ro.

⁶ Chi máa Tatá Dios xndó'o-ya ñáyivi kúndá'ú iní-ya, te skúun-ya yúnu xí sukun taká se'e ja jatá'ú-yá, áchí.

⁷ Chi nú kuándéé iní-ro jín castigo jíto-ró, te jíká Dios jín-ró natu'un jín sé'e-ya, xí ío se'e ja tú ndó'o-i sá'a táa-i náún.

⁸ Ko nú tú castigo jíto-ró, natu'un ni kando'o ta'an taká se'e, se'e kándikin ncha-ni kakuu-ró nú súan, nasu máa sé'e.

⁹ Ió inga tu'un. Yóó, ni kañava'a-yó táa máa-yó núu ní kakaku-yó, ni kaxndó'o-de yóó, te ni ka'io ja jíñú'ún-yó núu-dé. Te naga ni kuu ja má kuándatu jíñú'ún-ga-yo núu máa Táa nuu vái añú-yo, te kuchaku-yo núsáa.

¹⁰ Te chaa-ún, jandáa ni kaxndó'o-de yóó, ko yaku-ni kiví ndasa ni kakuu ini máa-de. Ko I'a yá'a, chi ja ná kéndoo va'a-yó kuní-ya, náva'a ndundoo ta'an-yo jíin-yá nátu'un máa-yá.

¹¹ Jandáa kúu ja ní ñn castigo jíto-yó, tú kúsi iní-yo sá'a vina, chi sua kúkuí'a ini-yo sá'a. Ko kúkuéé-ga te jíin tú'un vindáa vinené kendo ndaa suchí ní kaskuá'a jíin.

¹² Núsáa te ná kátin xáan-ro jíin ndá'a tívítá-ró, te nakani ni'in-ró sí'in-ró já káni yá'a káni yúan-ró.

¹³ Te sá'a-ró íchi ndóó káka ja'a-ro, náva'a ma sána ñayivi rengo, chi sua nduva'a-i.

¹⁴ Skuá'a-ró náva'a ná kóo tu'un vindáa vinené ini-ro jíin táka ñayivi, jíin já ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, chi nú tú tu'un ndoo ini, te ma kúu kuní ni ñn ñayivi núu máa Jító'o-yo.

¹⁵ Nde'é ví-ro jíná'an-ró, náva'a ma káka yátá ní ñn-ró núu tú'un luu ío ini Dios, te suni náva'a ma ndú'u'a tuku ini ni ñn-ró. Te nú túu, chi ndukuí'a ini-ro sá'a, te nduchá'án kuá'a-í sá'a.

¹⁶ Te koto-ró náva'a ni ñn-ró ma káka téné, ni ma kújá'a ini-ro jíin-yá, nátu'un Esaú, suchí já síkí ñn ko'o ndéyu ní xikó-i derecho-i ja kúu-i suchí núu.

¹⁷ Chi a jiní-ro já kúkuéé-ga te ni kuní-i ni'in-í ta'u-í síkí já kakán ta'u táa-i ja'a-í. Ko ni kendo ichi-i ni sá'a táa-i, chi tú ní ni'in-í modo nakani ini-i, vasa ndé'e nducha núu-í ndúkú-i.

¹⁸ Chi nasu ní jakoyo-ró núu ñn yuku já kúu tin-yó, nuu kánda yáa ñú'un, nuu túún, nuu ñaa, jíin núu kée tachi xáan,

¹⁹ nuu jini so'o-ró ndé'e clarín, nuu ní'in ká'an-ya, chi ñayivi ní kajini so'o ní'in tu'un-ún, ni kaka'an nda'ú-i ja má ká'an-ga-ya jíin-i.

²⁰ Chi tú ní kákanda-i jíin tíñu ni tá'ú-yá nuu-í: Nú ñn kiti ná kaku'un-ti yúku-ún, ná skée-ró yúu síkí-ti kuu-ti, xí túu-ró machete-ti, áchí.

²¹ Te jo xaan káa tíñu-ún ni kajini-i. Te ja yúan ní ka'an Moisés: Yú'ú xaan-rí, te kisi-i ruu sá'a, áchí-de.

²² Chi sua ni jakoyo-ró núu máa yúku Sion, te suni ini ñuu máa Dios, I'a chakú. Te ñuu-ún kúu ñuu Jerusalén cuenta andívi. Te suni ni ja-ro núu kaxiukú kuá'a xáan mil ndajá'a-yá,

²³ te suni nuu tíku'ni ñayivi ní kanakaku xna'an-ga ja káyoso lista-i andívi, te suni nuu Dios, I'a kúu juez xini táka-i, te suni nuu ío añú taká ñayivi ndaa ja á ni kayija va'a,

²⁴ te suni nuu Jesús, I'a kúu yu'u núu síkí contrato jáa, te suni nuu máa niñí ní joso yúyú já vá'a-ga ní'in tíñu vása niñí Abel.

²⁵ Koto va'a-ró náva'a tú ské'ichi-ro I'a ká'an. Chi nú tú ní kákaku ñayivi já tú ní játá'ú-i chaa ni ka'an ini ñuyivi, naga ni kuu yóó nú tú kuatá'ú-yó máa I'a ká'an onde andívi.

²⁶ Chi jíin já ní ni'in ni ka'an-ya sáa, te ni kisi-ya ñuyivi. Ko vina a ni keyu'u-yá: Vasté ñn jinu-na kisi-ri, ko nasu máa ñn ñuyivi, chi suni onde andívi, áchí-ya.

²⁷ Te tu'un yá'a ja ká'an: Vasté ñn jinu-na, áchí, kuní ka'an ja cháxio-ya táka ndatíñu ni kakanda-ún, ndatíñu ja á ni kakuva'a, náva'a ná kéndoo máa táka ndatíñu ja ní kakaku ní.

²⁸ Núsáa te a ní'in-yo ñn ñuu ja ní kaku ní, te ja yúan ná nákuatá'ú-yó núu Dios, te ná kuatíñu-yó núu-yá, te ná chíñú'ún-yó máa-yá, te ná kóo ja jíñú'ún-yó núu-yá, náva'a kusí iní-ya sá'a-yó.

29 Chì Dios máá-yó, ìn ñu'un ja xndí'i já'mu kúu-ya.

13

Modo kuatíñu-yó núu-ya

1 Ma júkuiñi-ro jíná'an-ró já kúndá'ú inì-ro ñaní-ro.

2 Ma náa inì-ro já kóto ndá'ú-ro núu ñáyivi jíká, chì súan ni kasá'a sava-de, ko naún kájinì-de ja máá núu ndájá'a ándívi ní kaja'a núu-de ve'e.

3 Ná núku'un inì-ro ñáyivi ká'jin vekaa. Sá'a-ró cuenta ja súni ká'jin-ró vekaa jíin-i. Te suni súan sá'a-ró jíin cháa ja kánda-i sikí-dé, chì suni máá-ró kájinì-ro tá'u-ro máá-ró.

4 Ma kasú-ro já tánda'a-í, te ná kóo jíñú'un táká-ro jíin-i, te ma sáchá'an-ró jíto-i. Chì ñáyivi kájika téné, jíin ñáyivi káisiki ncháa tá'an, máá Dios nakuxndí-ya sikí-í.

5 Ná káka kuu-ró, te ma chíñú'un-ró xú'un. Ná kúsi inì-ro jíin já tñn-ró víta ñú'ni. Chì máá-ya ni ka'an: Ná skíkuu ná'in-rí jíin-ró, te ma sía kuti-rí róó, áchí-ya.

6 Núsáa te kuu chundéé inì-yo ká'an-yo: Máá Jító'o-yo kúu I'a chindéé chítuu-ya rúu, te ma yú'ú-ri nú naún kuní ñáyivi sá'a ndiva'a-i jíin-rí, achì-yo.

7 Ná núku'un inì-ro cháa ni kastá'an ichi núu-ro, chì ni kaka'an-de tu'un Dios jíin-ró. Ná ndáku-ró modo ndasa ni káandíja-de, te ná ndé'é vá'a-ró ndasa ni kee tiñu ni kasá'a-de.

8 Jesucristo, chì ìn-ni káa-ya íku, jíin vína, jíin ní káni.

9 Ma nátu'u inì-ro yá'a, yúan, jíin sñn sñn sa'an jáá. Chì ío va'a ja ná kéndoo ni'in inì añú-yo sá'a tu'un luu ío inì-ya, ko nasu jíin ndéyu já tú ní'in tíñu kuti núu ñáyivi chíñú'un yúan.

10 Káñava'a-yó ìn-ni altar. Te cháa kájatíñu inì ve'e ñii-ún, tú ká'io derecho-de ja kée-dé ja ío nuu altar-ún.

11 Chì yiki jíin kúñu kitì kája'ni-dé-ún kayú, kája'mu-de ichi fuera yuñúu. Te niñi kítì-ún, skívi sutu ñá'nu inì cuarto ii, yúan sokó-dé nuu-ya cuenta sikí kuáchi.

12 Suni súan Jesús, ni ndo'o-ya ichi fuera yuxé'é, náva'a jíin niñi-ya te sándoo-ya ñáyivi.

13 Núsáa te ná kenda-yó kí'in-yo núu-ya ichi fuera yuñúu, te ná ndó'o ta'an-yo jíin-ya ja káka'an ndiva'a-i sikí-ya.

14 Chì yá'a tú káñava'a-yó ìn ñuu ja kéndoo ní káni, chì sua kándúkú-yo ìn ñuu ja cháa kuee-ga.

15 Núsáa te jíin íchi ní juña Jesús, te nene ná nákana jaa-yó máá Dios, chì nátu'un ìn ja sokó-yo núu-ya kúu. Chì ya'á kúu máá tú'un xín tíñu ja sá'a yu'u kándaku ñi'in sí'vì-ya.

16 Ma náa inì-ro sá'a va'a-ró, jíin já kóto tá'an-ro, jíin sáva-ga-i, chì kúsi inì Dios sá'a ya'á, nátu'un ja á ni kasoko-ro ìn nuu-ya.

17 Ná chú'un inì-ro tú'un ká'an cháa kastá'an ichi núu-ro, te kuandatú-ro núu-dé, chì kándito-de añú-ro nátu'un kásá'a cháa ja níni náku'a-a-de cuenta. Nde'é náva'a kusí inì-de sá'a-de, te nasu já nákuaka nuu inì-de, chì nú súan te tú ní'in tíñu ja kúu róó.

18 Ná kakán ta'u-ro já'a-rí jíná'an-ri, chì a kájani ndija inì-ri ja kájani va'a inì añú-ri, chì kákuni-ri kaka jíñú'un-rí jíin táká-ni tiñu.

19 Te ká'an ndá'ú téyí-ga-ri jíin-ró já ná sá'a-ró súan, náva'a ná nájaa yachi-ga-ri nuu-ro.

²⁰ Te máá Dios kúu I'a ndíso tu'un kuaká'nu iní, te nī naschakú-ya máá Jító'o-yo Jesucristo ma'ñú ndíyi. Te Jesús kúu pastor ñá'nu ndíto yóo nátu'un ríi. Te onde jín máá ñíí contrato ñí káni,

²¹ ná síyíja Dios róó, náva'a kuu sá'a-ró táká tiñu va'a, ndasa játa'an iní-ya. Te iní añú-ro ná sá'a-ya táká ja kúsi iní máá-yá nde'é-yá nuu, te onde jín Jesucristo ná sá'a-ya-ún. Te nuu máá-yá ná nákana jaa-yó-yá ñí káni ñí kuiá. Amén.

²² Ko ká'an nda'ú-ri jín-ró jíná'an-ró ñáni, ja má kití iní-ro sá'a tu'un ká'an nda'ú-ri jín-ró yá'a, chi nī chaa-ri in tutu lúli yá'a nuu-ro.

²³ Kuní-ri ja ná júku'un iní-ro já á nī kenda ñani-yo Timoteo vekaa, te jín cháa-ún jandé'é-rí róó te nú nchaa yachi-de.

²⁴ Ná sándéé iní taká chaa stá'an ichi núu-ro, achi-ro kúni-de, jín táká ñayivi ndóo. Te ñayivi ñúu Italia káka'an-i ja ná sándéé iní-ro.

²⁵ Tu'un luu ío iní-ya ná kóo jín táká róó jíná'an-ró. Súan ná kóo. Amén.

LA EPISTOLA UNIVERSAL DE SANTIAGO YA'A KUU CARTA SANTIAGO JA NI CHAA-DE NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Santiago, mozo Dios jíin Jító'o-yo Jesucristo. Te cháa-ri tutu yá'a nuu ñayivi ndí'uxí uu tata Israel ja ní kajicha nuu-i. Ta'u-ro kúu.

Onde nuu Dios vai tu'un ndíchi

² Ñáni jíná'an-ró, ná kúsi xáan iní-ro te nú ni chaá tini nuu túndó'o siki-ro.

³ Chi a kájiní-ro ja nú koto nchaá-i róo ndasa kákandíja-ró, yúan-na te kuiñi ni'in-ró sá'a.

⁴ Te ná kuiñi ni'in-ró ndíta'an kivi, náva'a yija va'a téyíí-ró. Te ni ma kúu falta ni in nuu-ro.

⁵ Te nú ndé in róo kúu falta ja koo ndíchi-ró, te kakan-ro nú Dios, te kua'a-ya nú-ro, chi máá-yá, ja'a kua'a-ya nuu táka ñayivi, te tú kána jíin-ya nuu-í.

⁶ Ko nú kakan-ro, te ná kándíja-ró, te ma káni siki iní-ro. Chi chaá ja jáni siki iní-de, natu'un su'ma mar ja ndóna sá'a tachi, te yá'a yúan ndéché-chá kua'an-cha, súan kúu-de.

⁷ Chaá yúan, ma káni iní-de ja ní'in-dé in ndatíñu nuu Jító'o-yo,

⁸ chi máni natu'u iní-de, te ya'a yúan jáni iní-de.

⁹ In ñani yínúu, ná kúsi iní-de, chi kúñá'nu-de jíin-ya.

¹⁰ Ko ñani kúká, ná kúsi iní-de ja ní ndusúchí-de nuu máá-yá. Chi natu'un ita yuku, súan-ni naa-dé.

¹¹ Chi nú ni kana-ni ndikandii te ni kuní'ni-ni, te ichi-ni yuku. Te jungava-ni ita, te naa-ni ja lúu káa. Suni súan-ni nda'va chaá kúká jíin táka tíñu sá'a-de.

Siki ja jito nchaá-i yóo

¹² Xáan ndatu koo chaá kéndoo ni'in vasa ni jito nchaá-i-de. Chi nú a ni jatú'ún-ya-de, te ni'in-dé premio ja kúchaku-de, chi a ni keyu'u Dios ja kuá'a-ya premio nuu ñayivi maní jíin-ya.

¹³ Te nú náké'é-i in chaá, te ma ká'an chaá-ún ja Dios náké'é-ya-de. Chi ma kúu náké'é-i Dios ja sá'a-ya tíñu ñáá, ni tú náké'é-ya ni in ñayivi.

¹⁴ Chi in chaá, nú kuáxán iní-de, yúan kúu ja skaní-ún iní-de te ñú'un-ún-de, súan náké'é-i-de jíin máá-de.

¹⁵ Te tu'un kuáxán iní-de, nú a ni yija, skáku kuachi. Te kuachi-ún, nú a ni ja'nu, kuu chaá-ún sá'a.

¹⁶ Ñáni máni, ma xndá'ú-ro máá-ró jíná'an-ró.

¹⁷ Taká ja kúta'u-yo, ja lúu ja vá'a kúu, chi kii ichi ándivi te kúun vai onde nuu máá Táa-yo, I'a xíin táka ndua luz. Te máá-yá, in-ni ku'a stúun-ya, ni tú natu'u kuti iní-ya.

Kájiní so'o-i te tú káskíkuu-i

¹⁸ Chi ni kuu iní máá-yá, te ni nakaku-yó ní sá'a-ya jíin tú'un ndaa, náva'a kuu-yó natu'un se'e núu núu táka ñayivi-ya.

¹⁹ Ñáni máni, ja yúan táka róo, yachi ná kúni so'o-ró, ko kuéé ka'an-ro, te kuéé kiti iní-ro.

²⁰ Chi tu'un kiti iní in chaá, tú jika tíñu ndaa Dios sá'a.

21 Núsáá te ná síá-ro táká tiñu chá'an jíin táká tu'un ñáá ja ní kukútu-ro jíin. Te ná kóo vitá iní-ro, te kuatá'ú-ró tú'un nī tīin iní-ro, chi tu'un yúan kúu ja kúu nama róó jíiná'an-ró.

22 Skíkúu-ró jíin tú'un máá-yá, nává'a ma kúni so'o sáni-ró. Chi nú túu, te xndá'ú-ro máá-ró.

23 Chi nú in chaa, jíini so'o-de tu'un-ún, te tú skíkúu-de, chaa yúan kúu-de nátu'un in chaa ndé'é-de nuu-dé nuu espejo ndasa yúkú jíto-de.

24 Chi ndé'é-de nuu-dé, te nú kua'an-de, te náa-ní iní-de ndasa jíto-de.

25 Ko nú ndé chaa nándúkú víi-dé máá ley va'a, ley ja káka kuu ndicha-na-yo sá'a, te nú kukuu-de jíin, na tú jíini so'o sáni-de, ni ja náa iní-de, chi skíkúu-de tu'un ká'an, yúan-na te chindéé chítuu Dios tiñu sá'a-de.

26 Nú kándeé in chaa ma'ñú-ró, te jáni iní-de ja bueno chíñú'ún-de Dios, te túu ja jíñú'ún yáa-dé, chi sua xndá'ú-ún añú-de, chaa-ún chíñú'ún sáni-de-ya.

27 In chaa ja chíñú'ún níña-de chíñú'ún ndíja-de máá Táa-yo Dios, chaa-ún sá'a-de tiñu yá'a: Koto va'a-de sūchí lá'ú jíin ñá'an viuda nú ío tundó'o káta'an-i. Te koto va'a-de máá-de, nává'a tú kuchá'an-de sá'a ñuyívi.

2

Sikí tú'un tú kunchaa nuu

1 Ñáni máá-rí, ma kúnchaa nuu-ro ní in ñayívi, chi kákandíja-ró núu máá jíto'o-yo Jesucristo ja ndíi ncháa-ya.

2 Chi nú ja in chaa iní ve'e nuu kándutútu-ró, te ñú'un xe'e oro nda'a-dé, te ñú'un-de sa'ma lúu, te nú suni ja in chaa ndá'ú ñú'un-de sa'ma ndá'ú,

3 te nú koo jíñú'ún-ró núu cháa ñú'un sa'ma lúu-ún, te nú ka'an-ro jíin-de: Yá'a jungoo-ní chi ío va'a, achi-ro, te nú ka'an-ro jíin cháa ndá'ú-ún: Jian-ní kundij-ro, xí yá'a-ni jungoo-ro chí silla-ri, achi-ro,

4 á nasu cháa kájani ñáá iní nī kanduu-ró já súan kánchaa nuu-ro ñáyívi náún.

5 Ñáni máni, chu'un iní-ro tú'un ká'an-ri: Nasu ní kaji Dios chaa ndá'ú iní ñuyívi yá'a, ja ná kúkúká-de jíin tú'un kándíja, te ni'in-dé ta'u-dé iní nuu nuu tá'ú-yá tiñu. Nasu súan nī keyu'u-yá ja kuá'a-ya núu ñáyívi maní-yá jíin xí túu.

6 Ko róo, chi nī ja'a-ró túka nuu cháa ndá'ú. Á nasu kátin chaa kúká-ún so'o-ró, te á nasu súni chaa-ún káñu'un-de róo ki'in-ro núu justicia, xí túu.

7 Te nasu máá-de kákuu chaa káka'an ndíva'a sikí sí'ví vá'a ja káinání-ró náún.

8 Chi nú káskíkúu ndíja-ró tú'un kánúú-gá ká'an ley, nátu'un yóso núu tutú i: Kundá'ú iní-ro tá'an-ró, nátu'un kúndá'ú iní-ro máá-ró, áchí. Va'a sá'a-ró nú súan.

9 Ko nú ncháa nuu-ro ñáyívi, a nī sá'a-ró kuáchi nú súan, te a nī nakuxndíi ley sikí-ro já súan kástíví-ro.

10 Chi chaa stíví in-ni tu'un ley, vasa a nī skíkúu ndí'i-de, te ndonda ní ley sikí-dé. Chi nátu'un nī stíví ndí'i-de.

11 Chi nī ka'an Dios: Ma kúsíki ncháa tá'an-ró. Te suni máá-yá nī ka'an: Ma ká'ni-ro ndíyi. Bueno, vasa tú ní ísíki ncháa tá'an-ró, ko nú nī ja'ni-ro ndíyi, a nī kuu-ró cháa nī stíví ní ley nú súan.

12 Súan ka'an-ro, te súan sá'a-ró jíiná'an-ró, te sá'a-ró cuenta ja máá-ró kákuu chaa ja kúndaá tiñu-ró sá'a ley ja skáka kuu ndicha-na róo.

13 Chi in chaa, nú tú ní kúndá'ú iní-de tá'an-de, te máá ley juicio, ma kúndá'ú iní-ún-de. Ko tu'un kúndá'ú iní, nī'in-ga kúu vásá ley juicio.

Tu'un kándíja jíin tú'un skíkúu

14 Ñáñi máá-rí jíná'an-ró, nú ká'an ñn cháa ja kándija-de, te nú tú tiñu skíkuu-de jíin, te ndénu ní'in tíñu tu'un kándija-de-ún. Á kuu kaku-de sá'a máá tú'un kándija-ni-de-ún.

15 Te nú ñn ñani-yo xí ñn kua'a-yó jíká té'ndé-i, te nándi'i-i ja kúchaku-i taká kivi,

16 te nú ñn róó ka'an-ro kúni-i: Ma yú'ú-ro, chí ni'in-ro kú'un-ró te kuvixi-ro, te ni'in ná'in-ró kée-ro, achi-ro, te nú tú ní já'a-ró já kánandi'i-i kuchaku-i, te ndénu ní'in tíñu tu'un-ún.

17 Suni súan kúu ñn ñayivi kándija, chí nú tú jíku-i jíin máá tíñu, te a ni j'i i máá tú'un kándija-i-ún.

18 Ko sanaa te ka'an ñn-ró: Róó kándija-ró, te ruu jíku-ri jíin tíñu va'a, achi-ro. Núsáa te ná stá'an máá-ró núu-rí ndasa kándija-ró vasa tú jíku-ró jíin tíñu, te ruu, onde jíin tíñu jíku-ri, te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kándija-ri.

19 A kándija-ró já ñn-ni Dios ío. Bueno sá'a-ró. Suni súan kákandija ja'ú te kákisi-i ja yú'ú.

20 Róó, cháa xíní ñáá, stá'an-ri nuu-ro kuní-ro náún. Ñayivi kándija, te nú tú jíku-i jíin tíñu, máni kándija sáni-i.

21 Táa-yo Abraham, tú ní kéndoo ndaa-de jíin tíñu ni sá'a-de, ná ni soko-dé se'e-de Isaac nuu altar náún.

22 Á tú jiní-ro já tú'un ni kándija-de-ún, ni chindéé tá'an jíin tíñu ni sá'a-de. Te tu'un ni kándija-de-ún ni skíkuu va'a-de onde jíin tíñu ni sá'a-de.

23 Te súan ni skíkuu tu'un ká'an tutu i: Abraham ni kándija-de nuu Dios, te ja yúan ní chí'i-ya cuenta-de ja á ni kéndoo ndaa-de, áchí, te ni nakunáni-de amigo Dios.

24 Núsáa te a ni kajini-ro já kéndoo ndaa ñn ñayivi jíin tíñu sá'a-i, nasu má ñn-ni ja kándija-i nuu-yá.

25 Suni súan jíin Rahab, ña'an tini ini-ún, ná ni jatá'ú-ña ndájá'a Josué, te ni chu'un-ña-dé inga ichi kája'an-de, á tú ní kéndoo ndaa-ña jíin tíñu ni sá'a-ña-ún.

26 Chí nátu'un a ni j'i yiki kúñu ja tú ñu'un tachi ini, suni súan a ni j'i tu'un kándija, te nú tú jíku jíin máá tíñu.

3

Tu'un sikiyáa-yo

1 Ñáñi máá-rí jíná'an-ró, ma cháa ini kua'a-ro kúu-ró maestro, chí a kajini-ro já yóo, ja kástá'an-yo tú'un, ni'in-ga nandakan-ya cuenta nuu-yo kivi cháa juicio.

2 Chi taká-yo, ío tini tíñu kástívi-yó. Ko nú ñn cháa nú tú stívi-de tíñu jíin tu'un ká'an-de, cháa a ni ta'ú vá'a ini kúu-de. Te suni kúndéé-de jíin níí máá-de já'nu-de.

3 Chí a kajini-yo já káchu'un-yó freno yu'u caballo náva'a kuandatu-ti núu-yo, te súan já'nu-yo-ti jíin níí máá-ti.

4 Suni súan barco vasa ná'nu xaan, te chundá'á tachi xaan kuá'an, ko vatu-ni tá'nu nuu jíin ñn su'ma lúli sá'a cháa skáka, ndé onde ni kuu ini-de ki'in-de jíin.

5 Suni súan yáa-yo, chí vasa ja lúli-ni kúu, ko xaan sátéyíí máá. Chí nátu'un kayú ñn yuku ká'nu xaan sá'a ñn ñu'un lúli, súan kúu ya'á.

6 Te yáa-yo kúu nátu'un ñn ñu'un. Suni nátu'un ñn ñuyívi ñáá kúu yáa kándeé ma'ñú taká-ga kuñu-yó, te kúchá'an níí-yó sá'a. Chí infierno ni tuu ñu'un yáa, te yáa-ún túu ñu'un níí ñuyívi yúkú.

⁷ Chi taká kiti jín tísaa, ko jín kiti ñú'un chii mar, tá'nu-ti te ndúu manso-ti sá'a ñayivi.

⁸ Ko ni ñn chaa ma kúu ka'nu-de yáa-dé. Chi ñn kuñu ñáa ja má kúu ka'nu-de kúu. Te ñú'un chítú nátu'un nducha kuñi-ti ja já'ni ndíyi.

⁹ Chi jín yáa-ún nákana jaa-yó máa Táa-yo Dios, te suni jín yáa-ún ká'an ndiva'a-yó siki ñayivi, vasa muestra chii Dios ni kuvá'a-i.

¹⁰ Iní ñn-ni yu'u kenda tu'un va'a jín tú'un ndiva'a. Ñáni máa-rí, tú ío va'a ja súan koo.

¹¹ Á kana nducha vixi jín ndúcha uá iní ñn-ni nuu sókó náún.

¹² Ñáni máa-rí, á kuu kuun nde'e oliva xiní yúnu mérkexe, xí ndé'e mérkexe xiní yúnu uva. Núsáa te suni súan ma kúu kana nducha ú'a jín ndúcha vixi iní ñn-ni sókó.

Tu'un ndíchi já vái ichi ándívi

¹³ Ja máa-ró jíná'an-ró, ndé ñn-de ndíchi te ndito xiní-dé. Ná káka kuu va'a-de jín tíñu sá'a-de, ná kuní jín núu máa-ró, te ná koo súchi iní-de vasa ndíchi-de.

¹⁴ Ma stívi-ró tú'un ndaa máa-yá jín tú'un tú'ún ká'an-ro. Chi nú tu'un kuásún téyí iní jín tú'un tíxin iní ñú'un iní añú-ro, nasu já sávixi-ro máa-ró kúu-ún.

¹⁵ Te tu'un ndíchi modo jian, nasu já kii ichi ándívi kúu, chi tu'un ñuyivi, tu'un yúkú, tu'un kuí'na kúu.

¹⁶ Chi nuu ío tu'un kuásún iní jín tíxin, yúan ío tu'un sáká núu jín taká tíñu káñáa.

¹⁷ Ko tu'un ndíchi kii ichi ándívi xnáñúú-gá ndiso tu'un ndoo, yúan-na te júkuñi tíxin sá'a, te suni ndiso tu'un vitá iní, tu'un juku'un yachi iní, tu'un kúndá'ú iní tá'an, tu'un sá'a tíñu va'a, tú nákuñdii siki tá'an, tú ndiso tu'un yóso yú'u.

¹⁸ Te máa tíñu ja kenda chii tu'un ndaa kúu tu'un vindáa vinené kásá'a ñayivi kánasamaní tá'an.

4

Ma koo maní-yo jín ñúyivi

¹ Ndénu kaku pleito jín tíxin kásá'a-ró. Á nasu siki já ndío iní-ro kúu. Te tu'un yúan kájatá'an iní-ro.

² Kándio iní-ro, ko tú káñava'a-ró. Ja yúan kája'ni-ro ndíyi. Te kákuásún iní-ro, ko tú káni'in-ro. Ja yúan kájatá'an-ró te kácutíxin-ró. Tú káñava'a-ró chi tú kájikan-ro.

³ Kájikan-ro ko tú káni'in-ro, chi ñáa-ni kájikan-ro náva'a síjita sáni-ró jín tú'un kúsi iní-ro.

⁴ Ñayivi káisiiki ncháa Dios kakuu-ró. Á tú kájiní-ro já tú'un kúmani jín ñúyivi kúu tu'un jito u'u tá'an jín Dios. Chi chaa maní jín ñúyivi, chaa jito u'u tá'an jín Dios kúu-de.

⁵ Te tu'un ká'an tutu ii, máa Espíritu ja ncháa iní-yo, ja ní ja'a-ya núu-yo, kúkuñi iní-ya ndasa jáka-yó, áchí. Á kájaní iní-ro já ká'an sáni tu'un-ún náún.

⁶ Ko já'a-ga-ya tú'un luu ío iní-ya núu-yo. Yúan ká'an: Dios, jasú-ya núu cháa vixi, te já'a-ya tú'un luu ío iní-ya núu cháa vitá iní, áchí.

⁷ Kuandatú nuu Dios jíná'an-ró núsáa, kasu nuu kuí'na te kunu koto róo.

⁸ Kandita nuu Dios, te máá-yá ná kándita-ya núu-ro núsáá. Róo cháa kásá'a kuachi, nasándoo nda'a-ro, te róo cháa kájani ñn kájani uu iní-ro, nasándoo añú-ro.

⁹ Ná tá'u'u iní-ro. Ná kúkuí'a iní-ro. Te ná ndé'e-ro. Vasa kájaku-ro ko ná ndé'e kó'ó-ró. Vasa kákusi iní-ro ko ná ndúkuí'a iní-ro.

¹⁰ Sá'a súchí iní-ro núu Dios, te máá-yá sáñá'nu-ya róó.

¹¹ Náni, ma kútuku iní-ro kóto-ró tá'an-ró. Chi cháa kútuku iní-de jító-de ñani-de, xí nákuñdii-de sikí ñani-de, cháa-ún kútuku iní-de jító-de ley, te nákuñdii-de sikí ley. Ko róó, nú nákuñdii-ró sikí ley, nasu cháa skíkuu ley kúu-ró, chí ñn juez kúu-ró nú súan.

¹² Máá ñn-ni I'a kúu ja já'a ley. Te máá-yá kuu nama-ya yóó xí xnáa-yá yóó. Te róó, ndé cháa kúu-ró já nákuñdii-ró sikí tá'an-ró núsáá.

¹³ Róo ñayivi já káka'an: Vina xí yúchaan te kinglyo-yó ñúu yúan, te yúan kuxiukú-yó ñn kuia, te kuaan-yó xikó-yó, te ni'in-yo sikí, áchí-ro. Ná kúni ná'ín-ró,

¹⁴ chí tú kájiní-ro ndasa kuu kivi yúchaan, chí naún ja kaxáan kúu vida-ro. Jandáa ja máá yokó-ni kúu, ja ñn núnúu-ni vai. Yúan-na te nducha-ni ki'in.

¹⁵ Ko va'a-ga ná ká'an-ro: Nú kuní máá Jító'o-yo, te kuchaku-yo te sá'a-yó yá'a xí sá'a-yó yúan, achí-ro.

¹⁶ Ko vina, chí máni kásavixi-ro máá-ró, ja kásatéyí-ró máá-ró. Te tiñu ñáa kúu nú suán sávixi-yo máá-yó.

¹⁷ Te nú ndé ñayivi jiní-i modo sá'a-i tiñu va'a, te nú tú skíkuu-i, te kuachi-i kúu nú súan.

5

Sikí cháa kúká

¹ Ko róo cháa kúká jíná'an-ró, ná ndé'e-ro te ná kána jikó'ó-ró, chí kii tundó'o sikí-ro.

² Chí ndatiñu kúká ñáva'a-ró, a ni kate'yu. Te a ni yaji tikixin sá'ma-ro.

³ Te oro jín plata káñava'a-ró, a ni jita ni kana si'in yóó. Te si'in yóó-ún, nátu'un kani ndaa tu'un sikí-ro, te kaji kúñu-ró nátu'un sá'a ñu'un. Chí a ni kaya máá-ró yaji-ro ndasa kuu-ró kivi ndí'i-na.

⁴ Ni ka'io sava cháa kája'nu trigo-ro, te tú ní kacha'u-ró-de. Vina te nátu'un kána kó'ó máá yá'u-de-ún. Te máá Tatá Dios, I'a xíin táka ndajá'a, suni jini so'o-ya já kákana jaa máá cháa kája'nu-ún.

⁵ A ni kaichaku kúká-ró iní ñuyivi yá'a. Te ni kasá'a-ró táka tiñu ni kakaní iní-ro, te ni jito ñúkuún-ró máá-ró vasa kivi-ún ní ji'i kua'a ñayivi.

⁶ Ni kanakuxndii-ró sikí cháa va'a, te ni kaja'ni-ro-dé. Ko máá-de tú jasú-de nuu-ro.

Jín paciencia kundatu-yó ncháa-ya

⁷ Náni, núsáá te ná kúndatu-ró jín paciencia onde kivi ncháa máá Jító'o-yo. Nde'é-ró ndasa jín paciencia ndatu cháa jítu onde ná cháa sau ñá'an jín sau kué, te ni'in-dé nuní lúu já'a ñu'un.

⁸ Suni súan koo-ró paciencia jíná'an-ró, te ná kuíni ni'in-ró jín iní jín añú-ro, chí kuakuyani ncháa máá Jító'o-yo.

⁹ Náni jíná'an-ró, ma kútuku iní-ro kóto-ró tá'an-ró, náva'a ma nákuñdii-ya sikí-ro. Chí máá I'a sánda kuachi-yó, nátu'un a kándii-ya yúxé'é.

¹⁰ Náni máá-rí jíná'an-ró, ná skuá'a-ró ndasa ni kasá'a cháa ni kajani tu'un máá Tatá Dios onde sáá, chí vasa ni kando'o-de ko ni ka'io paciencia-de.

¹¹ Vina káka'an-yo já xáán ndatu ñayivi kájandéé iní. A ni kajini tu'un-ró ndasa ni jandéé iní Job, te suni a kájini-ro ndasa kenda taká tiñu kuní máá Jító'o-yo, chi xaan ndá'ú iní-ya yóo te va'a iní-ya jíin-yó.

¹² Náni máá-rí, kánúú-gá ja má chísó tú'un téyíí-ró, ni tu'un andíví, ni tu'un ñuyívi, ni inga tu'un ma ká'an téyíí-ró. Chi nú ka'an-ro tú'un kuu, te máni tu'un kuu-ún ka'an-ro. Te nú ka'an-ro tú'un túu, te máni tú'un túu-ún ka'an-ro, náva'a tú nakuxndíi-ya sikí-ro.

Tu'un kakan ta'u já'a tá'an

¹³ Á ío ñn róo ja ndó'o. Ná kakán ta'u-ro núsáá. Á ío ñn róo ja kúsi iní. Ná káta-ró ñn yaq ij núsáá.

¹⁴ Á ío ñn róo ja kú'u. Va'a-ga ná kána-ró xiní cháa kákuu nuu iní tikuní. Te ná kakán ta'u-dé ja'a cháa kú'u-ún. Te jíin sí'ví máá Jító'o-yo, ná chí'i-de aceite chaá-ún.

¹⁵ Te nú kákandíja-de hora kájikan ta'u-dé, te nduva'a chaá kú'u-ún, chi máá Jító'o-yo, nasáva'a-ya-dé. Te nú kuachi ndíso-de, te koo tuká'nu iní nuu kuáchi-de.

¹⁶ Ja yúán ná nákaní ndaa-ro kuáchi-ró núu tá'an-ró, te kakan ta'u-ro já'a tá'an-ró náva'a ná ndúva'a-ró. Chi ñn chaá va'a nú kakan ta'u-dé, te kuu sá'a-de kua'a tiñu ñá'nu jíin tú'un jikán ta'u-dé.

¹⁷ Chi Elías, suni nátu'un ká'io-yó vina súan ni kaa-de onde sáá. Te ni jikan ta'u-dé ja má kúun sau, te tú ní kúun-cha núu ñú'un yá'a uní kuia iñu yo.

¹⁸ Te inga jínu ni jikan ta'u-dé. Te ni ndii sau íchi andíví. Te ni nana tuku taká ndatíñu nuu ñú'un yá'a.

¹⁹ Náni jíiná'an-ró, te nú ñn róo ni kenda-ró íchi ndáa, te inga-ro ná náchu'un íchí tá'an-ró,

²⁰ yúan-na te kuní-ro já nú ñn róo ni nachu'un íchí-ró cháa ni kivi kuachi, a ni nama-ró ñn chaá kuu, te suni kasu-ro núu kuá'a kuáchi nú súan.

LA PRIMERA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APOSTOL YA'A KUU CARTA HN JA NI CHAA SAN PEDRO APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Pedro apóstol nuu Jesucristo. Te cháa-ri tutu yá'a nuu róo ñayivi jíká, ja ní kajicha nuu-ró káxiukú-ró ní ñúu Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jín Bitinia.

² Chi máá Táa-yo Dios, ni jini-ya róo onde jín tiempo, te ni kaji-ya róo jíná'an-ró. Te a ni kandundoo-ró ní sá'a máá Espíritu, náva'a kuandatu-ro nuu Jesucristo, te koso yúyú-yá niñi-yá siki-ro. Tu'un luu ío ini-ya jín tú'un kuaká'nu ini ná ndeá ini-ro jíná'an-ró.

Tu'un ñúkuu ini

³ Ná nákana jaa-yó máá Dios, Táa Jito'o-yo Jesucristo. Chi ni kundá'ú xaan ini-ya yóo. Te ni nakaku-yó já kúchaku-yo, te kañukuu ini-vo ní sá'a-ya jín tú'un ja ní nachaku Jesucristo ma'ñú ndíyi,

⁴ náva'a ni'in-yo ñn ta'u já má té'yu kuti, ni ma kúchá'an kúti, ni ma xí kuti, chi yíva'a ini andívi já siki yóo.

⁵ Chi yóo kúu ñayivi kákandíja, te ja yúan ndíto Dios yóo jín fuerza-ya náva'a nama-ya yóo kivi sándí'i-na, nátu'un a ni sánda-ya.

⁶ Ja yúan kákusi ini-ro, vasa tini tundó'o kájito níni-ro yakú-ni kivi.

⁷ Chi tundó'o-ún, kájito nchaa róo nú kákandíja va'a-ró. Te tu'un kákandíja-ró, luu-ga káa vasa oro, chi vasa kájito nchaa-i oro jín ñú'un, ko ñn kivi te naa. Te tu'un kákandíja va'a-ró, nakana jaa-i Jesucristo sá'a, te jín tú'un jínú'ún ká'an-i nduñá'nu-ya sá'a kivi kenda ndijin-ya.

⁸ Te máá-yá, vasa té kuni-ga-ro núu-yá, te mani-ro jín-yá, te kákandíja-ró-yá. Vasa tú kánde'é-ro núu-yá vina, te kákusi xaan ini-ro te kánkana jaa-ró-yá.

⁹ Chi ja ní kákandíja-ró te ní'in-ro tá'u-ro já káku añú-ro.

¹⁰ Chaa ni kajani tu'un Dios onde sáa, ni kaka'an-de ndasa chaa tu'un luu ío ini-ya núu-ro. Te suni ni kánde'é vá'a-de, ni kandúkú víi-dé tu'un ndasa kaku-yó.

¹¹ Te ni kanandúkú ñúkúun-de ja ná júku'un ini-de ndé kivi jín ndé tiempo kuu tu'un ni ka'an Espíritu Cristo jín-de, chi onde jín tiempo ni jani-ya tú'un nuu-dé ndasa kii tundó'o siki Cristo jín ndasa nduñá'nu tuku-ya nú ná já'a tundó'o-ún.

¹² Te ni stá'an-ya núu cháa-ún ja násu já kúu máá-de, chi sua ja kúu máá-yó kúu tu'un ni kajani-de. Te vina a ni kajini so'o-ró tú'un-ún chi chaa ni kajani tu'un va'a nuu-ro ní sá'a Espíritu Santo ja ní kii ichi andívi, suni ni kajani-de tu'un-ún nuu-ro. Te taká ndajá'a Dios kájítu ini-ya ndúkú víi-yá taká tu'un-ún.

Siki tú'un koo ndoo-yó

¹³ Ja yúan ná koo ndito ini ja jini tuni-ro, te koo kuándí'i-ro. Te kuñukuu téyí ini-ro já ní'in-ro tú'un luu ío ini-ya já kuá'a-ya núu-ro kivi kenda ndijin Jesucristo.

¹⁴ Te nátu'un se'e káandatu va'a, súan ná kóo-ró. Te ma sá'a-ró tíñu ni kakani ini-ro sáa, ná tú ní kájuku'un kuti ini-ro.

15 Ch̄i nátu'un ío ndoo máá I'a n̄i kana xin̄i-ro, suni súan ná kóo ndoo-ró jín táká tiñu kásá'a-ró.

16 Ch̄i súan yóso núu tutú: Ná kóo ndoo-ró jíná'an-ró, ch̄i ruu ío ndoo-r̄i, áchí.

17 Te máá-yá, tú ncháá nuu-yá ñayivi, ko sándaḡ-ya táká tiñu-i ndasa kásá'a ñn ñn-i. Te nú ká'an ndá'ú-ro jín-yá nátu'un jín Táa-ro, núsáá te ná chíñú'ún-ró-yá taká kivi já kájika tatú-ro yá'a.

18 Ch̄i a kájin̄i-ro ndasa n̄i kajika sáni-ró jín táninu n̄i kaja'a táa-ro núu-ro sáá. Ko n̄i nakuaan-ya róo nuu táninu-ún. Ko nasu jín ndátíñu ja té'yu, nátu'un oro jín plata,

19 ch̄i sua jín ñíñi Cristo ja yá'u xaḡn ncháá n̄i nakuaan-ya róo. Ch̄i máá-yá kúu nátu'un ñn lélú vá'a kiti tú káchá'an,

20 ch̄i súan a n̄i teta'an Dios máá Cristo onde ná té jukuiñi-ga ñuyivi, te n̄i kenda ndijin Cristo kivi kuándi'i-na, siki já ní kundá'ú in̄i-ya róo.

21 Te kákandija-ró núu Dios sá'a Jesús. Ch̄i n̄i nachaku-ya má'ñú ndíyi, te n̄i nduñá'nu-ya ní sá'a Dios. Ja yúan kákandija-ró núu Dios, te káñukuu in̄i-ro-yá.

22 A n̄i ndundoo añú-ro, ch̄i n̄i kajandatú-ro núu tú'un ndaa n̄i sá'a Espiritu jín-ró, náva'a kundá'ú ndija in̄i-ro ñaní-ro. Núsáá te ná kundá'ú xaḡn in̄i-ro tá'an-ró onde jín in̄i jín añú-ro.

23 Ch̄i a n̄i kanakaku jáá-ró. Ko nasu chí tata té'yú, ch̄i chí tata já má té'yu kuti. Te tu'un Dios n̄i sá'a súan, ch̄i ndító chakú ñí káni.

24 Ch̄i nátu'un yuku, súan kúu taká ñayivi. Te modo nduñá'nu-i kúu nátu'un ita yuku. Ch̄i yuku-ún, ichí-ni, te ita-ún, júngava-ni,

25 ko tu'un ká'an máá Tatá Dios, ch̄i kéndoo ñí káni ñí kuiá. Achí. Te tu'un yúan kúu máá tú'un va'a n̄i kani'in-ro.

2

Cristo, nátu'un yuu chakú

1 Núsáá te ná s̄a-ro táká tu'un ñáá, taká tu'un xndá'ú, tu'un yóso yú'u, tu'un kuásún iní, jín táká tu'un káka'an ndiva'a siki tá'an.

2 Te ná kaní in̄i-ro leche máá Espiritu kaxin-ro nátu'un suchí yikín sáá ní kaku-i, náva'a kaku-ró te kua'nu-ró jín. Ch̄i leche-ún, tú xndá'ú kuti.

3 Ch̄i a n̄i kájin̄i-ro já vá'a xaḡn iní máá Jito'o-yo.

4 Kandita nuu-yá jíná'an-ró, ch̄i nátu'un yuu chakú kúu-ya. Te taká ñayivi, vaḡa n̄i kaské'ichi-i-ya, ko n̄i kaji Dios-ya, nátu'un ñn yuu lúu.

5 Suni róo, nátu'un yuu chakú kakuu-ró. Te ná kuá'nu-ró kuu-ró ñn ve'e ñi máá-yá, te kuu-ró sutú ndoo, te nuu Dios soko-ro tú'un cuenta Espiritu, ch̄i ja siki Jesucristo te kúsi iní Dios nú súan.

6 Ch̄i súan ká'an tutu ñi: Vina te onde ñuu Sion kaitúu-rí ñn yuu kánúu kundiso jiki, ch̄i nátu'un yuu lúu n̄i kaji-r̄i-ya, te chaḡa kándija nuu-yá, ma kúka nuu-dé, áchí.

7 Luu káa máá-yá nuu róo ja kákandija-ró-yá. Ko siki ñayivi tú kákandija ká'an: Chaḡa kachutá'an ve'e vaḡa n̄i kaské'ichi-de yuu, ko yuu-ún n̄i ni'in tiñu kundiso jiki.

8 Te suni yuu skáchi'i ja'a-í nání-yá, te kava júngoyo-i sá'a kúu-ya, áchí. Ch̄i kájungoyo-i kuachi siki já tú káandatú-i tu'un-ya. Te n̄i jani-ya-í ja súan sá'a-i.

Modo kuandatú ñayivi xín máá-yá

9 Ko róo, tata ja ní kaji máá-yá kakuu-ró, te suni sutu kúñá'nu xaḡn, te suni ñayivi ndóo, jín ñayivi ní ni'in-yá kakuu-ró. Súan n̄i sá'a-ya róo náva'a kani-ró tú'un ndasa xaḡn vá'a in̄i máá I'a n̄i kana xin̄i-ro ná n̄i kaxiukú-ró ñúñáa. Te n̄i kivi koyo-ró núu lúu nuu ndí ncháá máá-yá.

¹⁰ Chì róó, onde sáá nasu ñáyivi Dios kákuu-ró núú. Ko vina a nì kanduu-ró ñáyivi máá-yá. Suni onde sáá té nì'in-gá-ro tú'un kúndá'ú inì-ya róó, ko vina, a kúndá'ú inì-ya róó.

¹¹ Ñáni máni, ká'an nda'ú-ri jíin-ró nátu'un ká'an-ri jíin cháa jíká jíin cháa kájika kuu tatú, ma sá'a-ró táká tiñu kákani inì máá-ró, chi yuán kájatá'an sikì añú-ro.

¹² Te ná káka jíñú'ún-ró má'ñú ñáyivi sáin naciún. Náva'a vasa kákaji-i róó nátu'un sikì cháa kásá'a tiñu ñáá, ko nú ná kuní-i nuu tiñu va'a kásá'a-ró te nakana jaa-i Dios kivi kii-ya.

¹³ Ja sikì máá Dios, te kuandatu-ro núu táká cháa ndíso tiñu, vasa nuu rey, chi cháa kúñá'nu-ga kúu-de,

¹⁴ xí núu táká gobernador ja ní tájí-de vaikoyo, náva'a xndó'o-de taká ñáyivi kásá'a tiñu ñáá, te ka'an-de tu'un jíñú'ún jíin ñáyivi kásá'a tiñu va'a.

¹⁵ Chì kuní Dios ja sá'a-ró tiñu va'a. Te jíin tiñu va'a-ún kundéé-ró kasú-ro núu tú'un ñáyivi yúkú já tú kájuku'un inì-i.

¹⁶ Ná káka kuu ndicha-na-ro. Ko nasu já núña ichi já máni sá'a-ró tiñu ñáá, chì sua ja ná kuatíñu-ró núu Dios.

¹⁷ Koo ja jíñú'ún-ró jíin táká ñáyivi. Kundá'ú inì-ro ñani kákandíja. Kuandatu-ro núu Dios. Koo ja jíñú'ún-ró jíin máá rey.

¹⁸ Róó mozo, ná kuandatu-ro núu cháa kákuu patrón-ro. Te koo ja jíñú'ún-ró jíin-de. Ko nasu máá íin nuu cháa va'a inì, jíin núu cháa manì jíin-ró, chì suni súan sá'a-ró jíin cháa xaan iní.

¹⁹ Chì íin cháa vasa tú sá'a-de tiñu ñáá, nú jíto-de tundó'o sikì já skíkuu va'a-de jíin Dios, yuán kúu ja kúsí inì-ya jíin-de sá'a-ún.

²⁰ Ko nú kásá'a ndija-ró kuáchi, te kája'a-i róó, te naún ja vá'a kúu nú kájandéé inì-ro jíin. Ko nú kásá'a-ró tiñu va'a, te káxndó'o-i róó, te kájandéé inì-ro jíin, tiñu yá'a kúu ja kúsí ndija inì Dios sá'a.

²¹ Chi ja yuán ní kana-ya xiní-ro jíná'an-ró. Chì máá Cristo, suni nì ndo'o-ya já sikì yóó. Te nì skéndo-ya íin ejemplo nuu-yo náva'a ná kúndikin-ro súni ichi ní sá'a-ya.

²² Te máá-yá, tú ní sá'a-ya kuáchi. Nì tú ní kenda tu'un xndá'ú yu'u-yá.

²³ Nì kaka'an ndiva'a-i jíin-yá, ko tú ní náka'an ndiva'a-ya. Nì ndo'o-ya, ko tú ní stá'an-ya-í, chì sua nì chí'i-ya máá-yá nda'a Dios, I'a sándaá va'a taká tiñu.

²⁴ Suni máá-yá, nì jí'i-ya jíká cruz, te nì ndiso-ya kuáchi-yó jíin yíkí kúñu-ya. Chì a nì kaku-yó chíi kuáchi náva'a kaka ndaa-yo. Chì nì tuji-yá, te ja yuán ní kanduva'a-ró.

²⁵ Chi nì kajicha nuu-ró nátu'un ri, ko vina a káno'on-ro núu I'a ndíto róó, te inì nda'a máá-yá yí'i añú-ro.

3

Tu'un kuandatu ñasí'í nuu yí-ñá

¹ Suni súan róó ñasí'í jíná'an-ró, kuandatu-ro núu máá yí-ro náva'a kundéé-ró skándíja-ró yí tú kándíja tu'un-ya. Chi vasa tú ká'an-ro jíin-de, ko kuní-de ndasa sá'a róó, ñasí'í-de,

² te kuní-de ndasa jíká jíñú'ún-ró jíin já ñúkúún inì-ro jíin-de, te kandíja-de.

³ Te ja sáluu-ró máá-ró, nasu ichi sikì-ro kúu ja nátin-ró xiní-ro, xí já chí'i-ro sikì oro máá-ró, xí já kú'un-ró sá'ma lúu,

⁴ chì sua ná sáluu-ró iní añú-ro já kándeé sa'í inì-ro. Te ná sákutu-ro jíin tú'un ja má té'yu kuti. Yuán kúu tu'un vitá inì jíin tú'un vindáá vinené inì añú-ro, te sá'a ja kúsí xaan iní Dios.

⁵ Ch̄i ña'an ndóo aná'án já ní kañukuu in̄i-ña Dios, suni súan n̄i kasáluu-ña máa-ña. Te n̄i kajandatu-ña núu máa yíi-ñá.

⁶ Nátu'un Sara, n̄i jandatu-ña núu Abraham, n̄i skúnání-ña-dé jito'o-ña. Te seší'í-ña kákuu-ró nú súan va'a ná sá'a-ró te nú tú yu'ú-ro.

Yii ná kúndá'ú in̄i-de ñasí'í-de

⁷ Te róo yii jíná'an-ró, suni súan kuxiukú vá'a-ró jín-ña. Te koo ja jíñú'un-ró jín-ña, ch̄i tá'in-ga máa-ña vásá róo, ch̄i ñn núu-ni n̄i ni'in tá'u-ña jín-ró tú'un luu kúchaku-yo. Te súan ná sá'a-ró náv̄a'a tú ndas̄u nuu tú'un kájikan ta'u-ro.

⁸ Te tu'un sandi'í-na kúu ya'á: ñn-ni tu'un ná káni in̄i taká-ro, ná ndúku'á in̄i-ro jín tá'an-ró, ná kúndá'ú in̄i-ro ñaní-ro, te sá'a-ró tóká'nu in̄i nuu tá'an-ró, te koo vitá in̄i-ro jíná'an-ró.

Tu'un kuandéé in̄i jín túndó'o

⁹ Nú sá'a ndiva'a ñayivi jín-ró, ma násá'a ndiva'a-ró jín-i. Te nú ká'an tásí-i jín-ró, ma náka'an tásí-ró jín-i. Ch̄i sua ná ká'an-ro já'a-í nuu Dios. Ch̄i ja yúan ní kana-ya xiní-ro náv̄a'a ni'in-ro tá'u-ro sá'a-ya.

¹⁰ Chi cháa kuní kuchaku te koo va'a-ni-de taká kivi, cháa-ún, ná kasú-de nuu yáa-dé náv̄a'a tú ka'an ndiva'a, te suni súan jín yú'u-dé náv̄a'a tú kenda tu'un xndá'ú.

¹¹ Ná kúxio-de nuu tíñu ñáá, te ná sá'a-de tíñu va'a. Ná ndúkú-de tu'un vindáa vinené te ná kuítú in̄i-de kukuu-de jín.

¹² Ch̄i máa Jito'o-yo, ndé'é-ya nuu cháa ndaa, te jini ná'in-ya tu'un kájikan ta'u-dé. Ko jito u'u-ya cháa kásá'a tíñu ñáá.

¹³ Te ndé cháa sá'a ndiva'a jín-ró te nú máni tíñu va'a jítú in̄i-ro kásá'a-ró.

¹⁴ Xáan ndatu-ro te nú koto-ró túndó'o sik̄i já ní kasá'a-ró tíñu va'a. Núsáá te ma yú'ú-ro koto-ró-i ni ma kúku'á in̄i-ro.

¹⁵ Ch̄i sua ná chíñú'un-ró máa Tatá Dios in̄i añú-ro. Te koo tu'a-ró ndasa xndió káni vitá-ro tú'un, te ka'an jíñú'un-ró jín ñayivi káxndichí róo sik̄i tú'un kañukuu in̄i-ro.

¹⁶ Va'a ná kóo in̄i-ro náv̄a'a vasa káka'an ñayivi já cháa ñáá kákuu-ró, yúan-na te kuka nuu-í ja ní kakaji-i róo sik̄i já kájika va'a-ró jín Cristo.

¹⁷ Ch̄i nú kuní Dios, te va'a-ga ja kájito-ró túndó'o sik̄i tíñu va'a kásá'a-ró, nasu sik̄i já kásá'a-ró tíñu ñáá.

¹⁸ Ch̄i Cristo, suni n̄i ndo'o-ya ñn jínu-ni ja sik̄i kuáchi-yó. Cháa ndaa n̄i ji'í ja sik̄i cháa ñáá. Náv̄a'a no'on-yo núu Dios sá'a-ya. Chi n̄i ji'í yiki kúñu-ya, ko tú ní ji'í añú-ya.

¹⁹ Ch̄i suni n̄i ja'an máa añú-ya te n̄i jani-ya tú'un nuu añú ja káinu'n̄i.

²⁰ Ch̄i onde sáá tú ní kajandatu. Te kivi Noé, jín paciencia n̄i ndatu Dios nini jíku-de jín barco ká'nu. Te jín barco n̄i kakaku yaku-ni ñayivi núu ndúcha. Máa uná-ni-i n̄i kakaku.

²¹ Suni súan káku-yó vina jín tú'un jánducha, ja tú jáncha ja chá'an kándiso-yó, ch̄i sua sá'a ja ná kóo ndaa nuu jini tuni-yo núu Dios, ch̄i ja yúan ní nachaku Jesucristo.

²² Ch̄i máa-ya n̄i ndaa-ya kuáno'on-ya andívi. Te káncha-ya íchi ndává'a Dios. Te tñn-ya só'o taká ndajá'a andívi, jín taká ja kátá'ú tíñu, jín taká ja ká'io fuerza.

4

Modo Cristo ná káni in̄i-yo

¹ A *ni* *ndo'o* Cristo *ja* *yóo* *jín* *yíki* *kúñu-ya*. *Núsáá* *te* *suni* *súan* *ná* *káni* *iní-ro*. *Chi* *chaa* *ni* *ndo'o* *jín* *yíki* *kúñu*, *tuká* *kánde*-*de* *chíi* *kuachi*,

² *náva'a* *ja* *níí* *gá* *kua'an*-*de*, *te* *tuká* *sá'a*-*de* *tiñu* *kákani* *iní* *ñayivi*, *chí* *sua* *ja* *kuní* *Dios*.

³ *Chí* *onde* *níí* *váji-yó*, *te* *bueno* *ni* *kasá'a-yó* *táká* *tiñu* *kákuni* *ñayivi* *sín* *nación*. *Ní* *kajika* *kuaxán-yó* *ni* *kakutóo* *iní-yo*, *ni* *kandaa* *ká'vá-yó*, *ni* *kayee* *téyíí-yó*, *ni* *kasá'a-yó* *víko*, *ni* *kachiñú'* *ún-yó* *ndosó* *chá'an*.

⁴ *Te* *kákuñáá* *iní-i* *siki* *ja* *tuká* *kajika-ró* *jín-i* *ja* *ñin* *núu-ni* *síjita* *ij-ro* *máá-ró* *jín-i*. *Te* *ja* *yúan* *kákaji-i* *róo*.

⁵ *Ko* *ñayivi* *yúan*, *naku'a-i* *cuenta* *nuu* *máá* *I'a* *ja* *íó* *tu'a-ya* *sánda-ya* *tíñu* *ñayivi* *káichaku* *jín* *ñayivi* *ní* *kaji'i*.

⁶ *Chí* *ja* *yúan* *súni* *ni* *kenda* *tu'un* *va'a-ya* *núu* *táká* *ndiyi*, *náva'a* *ná* *kúnda* *tiñu-i* *nátu'un* *chaa* *yí'i* *yiki* *kúñu*, *ko* *kuchaku* *añú-i* *cuenta* *Dios*.

⁷ *Ko* *kuakuyani* *kivi* *náa* *táká* *ndatíñu*. *Núsáá* *te* *ná* *kóo* *kuándí'i-ro*, *te* *koo* *ndito* *iní-ro* *kakán* *ta'u-ro*.

⁸ *Te* *ja* *kánúu* *kúu* *ja* *kúnda'ú* *ndija* *iní-ro* *tá'an-ró*, *chí* *tu'un* *kúnda'ú* *iní* *tá'an*, *jasú* *nuu* *kuá'a* *kuáchi*.

⁹ *Koto* *ndá'ú-ro* *núu* *tá'an-ró*, *te* *ma* *kútuku* *iní-ro* *jín-i*.

¹⁰ *Ná* *ñin* *ná* *ñin-ró* *ná* *kuatíñu-ró* *núu* *tá'an-ró* *nú* *ndasa* *káa* *máá* *tá'u* *ní* *ja'a-ya* *núu-ro*. *Te* *bueno* *skíkuu-ró* *jín* *sín* *sín* *tu'un* *luu* *íó* *iní-ya* *ja* *ní* *ja'a-ya* *núu-ro*.

¹¹ *Te* *nú* *ká'an* *ñin* *chaa*, *ná* *ká'an*-*de* *nátu'un* *káa* *máá* *tú'un* *Dios*. *Te* *nú* *ñin* *chaa* *jíto* *ndá'ú*-*de* *nuu* *tá'an*-*de*, *ná* *kóto* *ndá'ú*-*de* *nátu'un* *káa* *máá* *fuerza* *ni* *ja'a* *Dios* *nuu*-*dé*, *náva'a* *ná* *nákana* *jaa-i* *Dios* *sá'a* *Jesucristo*, *chí* *máa*-*yá* *kúñá'nu-ya* *te* *tá'ú*-*yá* *tiñu* *níí* *káni* *níí* *kuiá*. *Amén*.

Tu'un ndo'o tá'an-yo jín Cristo

¹² *Ñáni* *máni* *jíná'an-ró*, *nú* *koto* *nchaa-i* *róo* *nátu'un* *jín* *ñú'un*, *te* *ma* *nánaa* *iní-ro*, *nátu'un* *káta'an-ro* *ñin* *tundó'o* *sanaa*.

¹³ *Chí* *sua* *ná* *kúsi* *iní-ro* *ja* *kándo'o* *ta'an-ro* *jín* *Cristo*, *náva'a* *suni* *súan* *kusi* *xáan* *iní-ro* *kivi* *kuní-yo* *núu-yá* *ndasa* *ndíi* *ncháa-ya*.

¹⁴ *Xáan* *ndatu-ro*, *nú* *kákaji-i* *róo* *ja* *siki* *sí'ví* *Cristo*, *chí* *tu'un* *luu* *tu'un* *ñá'nu* *Dios* *jín* *Espíritu-ya* *ncháá* *siki-ro* *jíná'an-ró*. *Chí* *máa-i* *jandáa* *káka'an-i* *siki-yá*, *ko* *máa-ró*, *chí* *kánakana* *jaa-ró-yá*.

¹⁵ *Núsáá* *te* *ma* *ndó'o* *ni* *ñin-ró* *cuenta* *chaa* *ja'ni* *ndiyi*, *xí* *cháa* *kuí'ná*, *xí* *cháa* *sá'a* *tiñu* *ñáá*, *xí* *cháa* *kivi* *nduu* *nuu* *tiñu* *tatú*.

¹⁶ *Ko* *nú* *ñin* *chaa* *ndó'o*-*de* *siki* *ja* *nání*-*de* *chaa* *kándíja* *Cristo*, *ma* *kúka* *nuu*-*dé*, *chí* *sua* *ná* *nákana* *jaa*-*de* *Dios* *ja* *súan* *nání*-*de*.

¹⁷ *Chí* *a* *ni* *jaa* *kivi* *kejá'á* *kúnda* *tiñu* *ñayivi* *kákuu* *se'e* *Dios*. *Te* *nú* *xna'an-ga* *kejá'á-yá* *jín-yó*, *ndasa* *koo* *siki* *ñayivi* *tú* *ní* *kájandatú* *nuu* *tú'un* *va'a* *Dios* *núsáá*.

¹⁸ *Te* *nú* *xaan* *ú'u* *kaku* *ñayivi* *ndáa*, *naga* *ni* *kuu* *ja* *káku* *ñayivi* *tú* *kákandíja*, *jín* *ñayivi* *sá'a* *kuachi* *núsáá*.

¹⁹ *Núsáá* *te* *ta* *ká* *ñayivi* *ndó'o* *siki* *modo* *játa'an* *iní* *Dios*, *ná* *sá'a-i* *tiñu* *va'a*, *te* *ná* *kuá'a-i* *máa-i* *iní* *nda'a* *máa* *I'a* *ni* *sá'a* *ta* *ká* *ndatíñu*, *chí* *skíkuu-ya* *jín-i*.

5

Tu'un tiku'ni Dios

¹ *Ká'an* *nda'ú-ri* *jín* *táká* *chaa* *kákuu* *nuu* *ká'jin* *jín-ró*, *te* *suni* *nuu* *kúu* *máa-rí*. *Te* *ni* *jini-ri* *ta* *ká* *tundó'o* *ni* *jito* *Cristo*. *Te* *suni* *nduñá'nu* *ta'an-ri* *jín-yá* *kivi* *kénda* *ndijin-ya*.

² Koto-ró tiku'ni Dios ja ká'jin jín-ró jíná'an-ró. Te koto ñúkúún-ró-i. Nasu já fuerza sá'a-ró, chi sua ná kúsi iní-ro sá'a-ró, nasu já ndútóó iní-ro ní'in-ro xú'ún, chi sua ja ná kuítú iní-ro sá'a-ró.

³ Ni nasu já tá'ú ní'in-ró tíñu sikí ñáyivi máá Jító'o-yo, chi ná kúu-ró ñin ejemplo nuu tiku'ni-ya.

⁴ Te kivi kenda ndijin máá I'a ñá'nu ndító yóó, te kuá'a-ya premio luu nuu-ro já má té'yu kuti.

⁵ Suni súan róó chaá káyinúu, kuandatu-ro núu táká chaá kákuu nuu. Te ndi'i-ró, kuandatu nuu tá'an-ró. Te ná kóo súchí iní-ro. Chi Dios, jasú-ya núu cháa vixi, ko kúsi iní-ya jín cháa súchí iní.

Ja máyú'ú-yo

⁶ Núsáa te ná sásúchí-ró máá-ró kí'vi-ró chíi nda'a ní'in Dios, náva'a ná ndúñá'nu-ró sá'a-ya nú ni jaa máá kivi.

⁷ Ma nándi'i xaan iní-ro jín ní ñin, va'a-ga ná sía-ro kúndito máá-yá, chi kúndá'ú iní-ya róó.

⁸ Ná kóo kuándí'í-ro te koo ndito iní-ro. Chi kui'na ja jító u'u róó, cuenta ndika'a kiti ndé'e súan jíkó ndúu ndúkú ñáyivi kókó kuni.

⁹ Te ná kuíñi ni'in-ró jín tú'un kákandíja-ró, te jín yuán te kasu-ro núu kui'na-ún. Chi kájiní-ro já súni súan kándo'o ta'an-ro jín táká ñani-ro já káxiukú iní ñuyívi.

¹⁰ Ko Dios ja ío táká tu'un luu iní-ya, ni kana-ya xiní-yo nó'on-yo núu ndii ncháa-ya ní káni jín Jesucristo, ko onde ná ndó'o núu-ró xna'an-ga. Te máá-yá ná sáva'a-ya róó, ná síyja-ya iní-ro, te ná kuá'a-ya fuerza iní-ro náva'a kuiñi ni'in-ró.

¹¹ Ná nákana jaa-yó-yá, te ná tá'ú máá-yá tíñu ní káni ní kuiá. Súan ná kóo. Amén.

¹² Silvano kúu ñin ñani skíkuu va'a jáni iní-ri. Te jín máá-de tájí-rí tutu lúlí yá'a ja ní chaarí kujaa. Te ká'an nda'ú-ri jín-ró, te ká'an ndaa-ri ja yá'a kúu ndija tu'un luu ío iní Dios. Ná kuíñi ni'in-ró jín tú'un yá'a.

¹³ Tiku'ni kándeé iní nuu Babilonia, ja ñin-ni ni kaji-ya-í jín-ró, ká'an ja ná sándéé iní-ro. Te se'e-ri Marcos, suni ká'an-i ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró.

¹⁴ Ka'an tu'un ndéé iní jín tá'an-ró, te titú maní-ro tá'an-ró. Te tu'un kuaká'nu iní ná kóo jín táká róó ja ká'jin-ró jín Jesucristo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN PEDRO APOSTOL YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN PEDRO APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Simón Pedro. Te mozo jíin apóstol Jesucristo kúu-ri. Te cháa-ri tutu yá'a nuu róó ja ñn ká'nu kákandíja-yó tú'un luu-ya, te káyí'i-yó chíi tiñu ndaa Dios máá-yó jíin Jesucristo, I'a nama yóó.

² Tu'un luu ío iní jíin tú'un kuaká'nu iní ná ndeá iní-ro jíná'an-ró, chíi kájini-ro núu Dios jíin núu Jító'o-yo Jesús.

Siki já kuítú iní kandíja va'a

³ Chíi I'a ñá'nu I'a va'a kúu-ya, te ja yúan ní kana-ya xiní-yo. Te kájini-yo núu-ya, te jíin fuerza ii-yá, te ni ja'a-ya táká ndatiñu kánandi'i-yó já kúchaku-yo jíin já chíñú'ún-yó-yá.

⁴ Ja yúan te tu'un luu tu'un kánúú xáan ní keyu'u-yá nuu-yo, náva'a jíin tú'un-ún te kaku-ró iní ñuyívi, te ma stíví-ró máá-ró jíin tiñu kákani iní-i sá'a-i, chíi sua ná ndúndoo ta'an-ro jíin-yá.

⁵ Te róó, suni ná ndúkú ndéé-ró jíin tú'un yá'a. Nú kákandíja-ró, te siki-ún ná chíso-ró tiñu va'a. Te nú kásá'a-ró tiñu va'a, te siki-ún ná chíso-ró tú'un ndíchi.

⁶ Te nú ndíchi-ró, te siki-ún ná káka ñúkúún-ró. Te nú kájika ñúkúún-ró, siki-ún ná kuíñi ni'in-ró. Te nú ká'jin ni'in-ró, siki-ún te ná chíñú'ún-vá'a-ró Dios.

⁷ Te nú káchiñú'ún vá'a-ró Dios, siki-ún ná kóo maní-ro jíin tá'an-ró. Te nú maní-ro jíin tá'an-ró, te siki-ún ná kúndá'ú iní-ro tá'an-ró.

⁸ Chíi nú ndeá tu'un yá'a iní-ro, yúan-na te ma káka kuu kúxí-ró, chíi sua kee va'a tiñu sá'a-ró, jíin tú'un júku'un iní-ro cuenta Jító'o-yo Jesucristo.

⁹ Ko ñayívi tú sá'a súan, kákuáá-i, te kákuáá ndíí-í, te a ni naa iní-i ja ní nakacha-ya-í táká kuachi ni sá'a-i onde sáá.

¹⁰ Ñáni, ja yúan ná kuítú xáan iní-ro náva'a koo seguro ja ní kana-ya xiní-ro jíin já ní kaji-ya róó. Chíi nú súan sá'a-ró táká tiñu yá'a, te ma júngava kuti-ro.

¹¹ Yúan-na te kundéé-ró kivi-ró iní nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, I'a náma yóó, te yúan tá'ú-yá tiñu ní káni.

¹² Ja yúan tú júkuíni-ri ja xndáku-ri tu'un yá'a nuu-ro, vasa a kájini-ro, te vasa a ká'jin ni'in-ró jíin tú'un ndaa kákandíja-ró vína.

¹³ Chíi jáni iní-ri ja ío va'a ja xndáku-ri nuu-ro nini chakú-ga-ri vina, náva'a ndukanda iní-ro,

¹⁴ chíi jini-ri ja á yani sía-ri yiki kúñu-ri yá'a, nátu'un ni kastu'ún máá Jító'o-yo Jesucristo nuu-ri.

¹⁵ Te jíku ni'in-ri xndáku-ri nuu-ro, náva'a nú a ni ji'i-ri, te ni'in-ro modo ja nené ná núku'un iní-ro táká tu'un yá'a.

Tu'un ñayívi ní kájini jíin núu

¹⁶ Chíi tú ní káka'an-ri cuento ja ní katava ñúkúún máá-i, ná ni kakastu'ún-ri tu'un máá Jító'o-yo Jesucristo nuu-ro, ndasa ndii-ya jíin fuerza. Chíi ni kájini jíin núu-ri ndasa I'a ñá'nu kúu-ya.

¹⁷ Chíi máá Táa-ya Dios, ni ka'an jíñú'ún-yá jíin-yá, te ni sáñá'nu-ya Jesús. Chíi ichi ándívi ní ka'an ñn tu'un jíin-yá: Ya'á kúu Se'e-ri ja kúndá'ú iní-ri, te kúsi iní-ri jíin-i. Achí.

¹⁸ Te ruu, ná n̄i ka'jin tútú-rí jín-yá xini máá yúku í, te n̄i kajini so'o-ri tu'un yá'a ja ní kii ichi ándíví.

¹⁹ Te suni kájin-yo tú'un n̄i kaka'an cháa n̄i kajani tu'un Dios onde sáá, te vina a n̄i kukútu vá'a-ga tu'un. Te tu'un-ún kúu nátu'un ñn luz ja stúun ñuñáa. Núsáá te ná chú'un in̄i-ro tú'un-ún onde kundijin te stúun lucero in̄i añú-ro.

²⁰ Ko xna'an-ga ná kuní-ro já ñn ñayivi ma kúu juku'un in̄i-i ni ñn tu'un ká'an tutu ñi jín fuerza máá-i.

²¹ Chi cháa n̄i kajani tu'un Dios, tú ní kájan-de tu'un ja kúu in̄i máá-de, chi sua n̄i kajani-de tu'un Dios n̄i sá'a Espiritu jín-de.

2

Sikí cháa stá'an tu'un xndá'ú

¹ Ko ma'ñú ñayivi-ún n̄i ka'io cháa n̄i kajani tu'un xndá'ú. Te suni súan jukuiñi cháa stá'an tu'un xndá'ú ma'ñú-ró. Te skívi sa'í-de sa'an ja náa-ro sá'a. Te ma kuátú'ún-de ja ní nakuaan Jito'o-yo-dé, chi sua xnáa yachí-de máá-de.

² Te kua'a cháa kúndikin-de ichi kuáxán kája'an-de. Te ja sikí cháa-ún te kuaku nchaa-i koto-i ichi ndáa.

³ Te ja too in̄i-de jíná'an-de te xndá'ú-de róó, náva'a sanaa te ni'in-dé xu'ún sikí-ro. Ko ma kúkuéé kivi tá'nu ndatu-de, ni tú kixi tundó'o naa-dé.

⁴ Chi Dios, tú ní kúndá'ú in̄i-ya ndájá'a-yá ja ní kasá'a kuachi, chi sua n̄i ju'ni-ya-í jín cadena ñuñáa, te n̄i súnogyo-ya-í onde in̄i infierno. Yúan n̄i taan tú'a-ya-í onde cháa juicio.

⁵ Te ni tú ní kúndá'ú in̄i-ya ñuyivi áná'an, chi sua n̄i skúun-ya saú xaan sikí ñayivi káñáa. Ko Noé, cháa n̄i jani tu'un ndaa, n̄i ndito va'a-ya-dé jín usiá-ga ñayivi.

⁶ Te n̄i nakuxndí-ya sikí ñúu Sodoma jín ñúu Gomorra ja ní naa-í. Te n̄i nduu máá nian-na yaá ní sá'a-ya. Te súan n̄i kuu-i ñn ejemplo nuu táká-ga ñayivi já tú kákuñi chiñú'ún Dios.

⁷ Ko Lot, n̄i kuu-de cháa ndaa te n̄i ndukuí'a in̄i-de ja ní jini-de nuu tíñu kuáxán ní kasá'a ñayivi ñáá-ún. Te n̄i nama-ya-dé.

⁸ Chi cháa ndaa yúan, n̄i nchaa-de ma'ñú ñayivi-ún, te n̄i jini-de te n̄i jini so'o-de tíñu ñáa n̄i kasá'a-i. Te ndita'an kivi ní ndukuí'a in̄i-de ja súan n̄i kasá'a-i, chi n̄i io ndaa in̄i añú-de.

⁹ Te nú súan n̄i io, núsáá te nú vai tundó'o sikí ñayivi káchiñú'ún-i máá Tatá Dios, te jini-ya náma-ya-í, te chindasu-ya ñayivi ñáa, náva'a ndo'o-i kivi cháa juicio.

¹⁰ V'í-gá ndo'o ñayivi kásá'a tíñu ja kaní in̄i máá-i, chi chá'an xaan kájika kuáxán-i, te káské'ichi-i ñayivi kátá'ú tíñu. Ñayivi ní'in in̄i kákuu-i, te kásá'a-i ja kúu in̄i máá-i, te tú káyu'ú-i ká'an ndiva'a-i sikí já kákuñá'nu.

¹¹ Ni máá ndájá'a-yá, vasa ñá'nu-ga-ya jín fuerza jín tíñu kándiso-ya, ko tú káka'an ndiva'a-ya sikí yúan núu máá Tatá Dios.

¹² Ko ñayivi yá'a, káka'an ndiva'a-i sikí já tú kájuku'un in̄i-i, te kákuu-i nátu'un kiti yúkú ja ní kakaku-ti náva'a kunu'ni-ti te kuu-ti. Te súan naa ñayivi-ún sá'a yaku-i,

¹³ chi kii tundó'o sikí-í kuachi tíñu ñáa kásá'a-i. Chi máni sikí tú'un siñ in̄i kájata'an in̄i-i ndita'an kivi. Ñayivi kini ñayivi chá'an kákuu-i. Te nini káyee-í jín-ró jíná'an-ró, te kákusiñ xaan in̄i-i káxndá'ú-i róó.

¹⁴ Te jí'vá-i sikí tú'un ísíki ncháa tá'an. Te tíndí-i sikí kuáchi. Te skaní-i in̄i ñayivi tá'ya in̄i. Te bueno too in̄i añú-i, te se'e tasí kákuu-i.

15 Nj kasía-i ichi ndóó. Te nj kasana-i. Te nj kandikin-i ichi Balaam, se'e Beor. Chi cháa-ún nj kusii iní-de jíin yá'u tiñu ñáá nj sá'a-de.

16 Ko ñin burro, vasa kiti ndiso kiti ñi'ín kúu-ti, ko nj ka'an-ti nátu'un ñin ñayivi. Te nj kana jíin-ti nuu-dé. Te súan nj jasú-ti núu tiñu kátachi ndúkú sá'a cháa jáni tu'un-ún.

17 Ñayivi-ún kákuu-i nátu'un sókó íchí. Te suni kákuu-i nátu'un viko já ndéché-ni jíin tachi. Ko ío tu'a ñuñáa lúchi túun nuu kúxiukú-i ñi káni.

18 Chi kásavixi-i máa-i jíin tú'un sáni kákana-i. Te jíin tiñu kaní iní máa-i te káñu'un-i sava-ga cháa ja ná káka kuaxán-de, vasa a nj kajinu ndija cháa-ún nj kajito-de ñayivi kásá'a tiñu ñáá.

19 Te máa-i, vasa kákeyu'u-í ja ndúu libre cháa-ún, ko kájatíñu máa-i nuu tiñu ñáá. Chi nú nj yuji ñin cháa nj sá'a inga cháa, yúan-na te kuatíñu-de nuu cháa nj kundéé jíin-de-ún.

20 Chi nj kajini-de nuu máa Jító'o-yo Jesucristo, te nj nama-ya-dé, te nj kakuxio-de nuu tiñu chá'an ío iní ñuyivi. Te nú ndivi tuku-de inga jínu nuu tiñu chá'an-ún, te a nj kayuji-ni-de nú súan. Te ñáá xaan-gá kendo-de ja sandi'í-na vásá já xnáñúu.

21 Chi va'a-ga kendo-de nú tú ní kajini-de ichi ndáa, nasu já á nj kajini-de, te kaské'ichi-de tiñu ii já ní tá'ú-yá nuu-dé.

22 Te nj kata'an-de nátu'un ká'an ndija ñin tu'un aná'an: Ti'ina, nj nakaji-ti ja ní nduxian-ti. Te kuchí, vasa a nj ndundoo-ti, ko nj nakin-ti máa-ti nuu ndé'yu.

3

Tu'un nj keyu'u-yá ncháa-ya

1 Ñáni máni, ya'á kúu carta uu cháa-ri nuu-ro vina, te jíin ndéndúu xndáku-ri nuu-ro náva'a ná ndúkanda iní-ro, chi ío káji xiní-ro.

2 Náva'a ná núku'un iní-ro táka tu'un nj kaka'an cháa nj kajani tu'un Dios onde sáá, jíin tiñu nj tá'ú Jító'o-yo, I'a náma yóó, ja ní ka'an-ya jíin yú'u cháa kákuu apóstol nuu-ro.

3 Tu'un yá'a ná kuní-ro xná'an-ga, ja onde sandi'í-na te cháa cháa sákátá jíin tú'un kátá-de. Te sá'a-de taká ja kákani iní máa-de.

4 Te kachi-de: Naja tú ncháa-ya nátu'un nj keyu'u-yá. Chi onde kivi ní kaji'í ndivi táa-yo, te taká ndatíñu yá'a tú ní sáma kuti onde kivi ní kejá'á-yá nj sá'a-ya ñuyivi, achi-de.

5 Chi kájasu-de nuu jiní tuni-de, náva'a tú kuni-de ja ío andivi onde aná'an, te jíin tú'un Dios nj kuva'a ñuyivi jíin ndúcha má'ñú máa ndúcha-ún.

6 Te suni jíin ndúcha-ún nj naa ñuyivi aná'an, chi nj sa'u chii nducha-ún.

7 Ko andivi jíin ñuyivi ío vina, suni súan jíin tú'un máa-yá te yindasu tu'a náva'a kayu jíin ñu'un kivi cháa juicio. Te suni kivi-ún naa táka ñayivi tú káchiñú'ún Dios.

8 Ko róó ñáni máni, ma náa iní-ro tú'un yá'a jíná'an-ró. Chi ñin kivi jíin máa Jító'o-yo, nátu'un mil-ni kuia kúu. Te mil kuia nátu'un ñin kivi-ni kúu.

9 Tú kú'uun iní máa Jító'o-yo siki tú'un nj keyu'u-yá-ún, nátu'un kájani iní sava ñayivi. Chi sua ío paciencia iní-ya núu-yo, tú kuni-ya já náa ní ñin-yó, chi sua ndi'i-yó ná nákaní iní-yo kuni-ya.

10 Ko kivi máa I'a kúu Tatá Dios cháa nátu'un ñaku'í ná ákuáa. Te kivi-ún nj'in xaan, te naa andivi, te taká ndatíñu andivi ndi'i kayu te nducha. Te ñuyivi jíin táka ndatíñu ío, ndi'i kayu.

¹¹ Te nú súan nduxiá taká ndatíñu yá'a, núsáá te jínu ñú'ún já káka ndoo-ró te chiñú'ún-ró-yá.

¹² Nini káindatu-ró, te kásatiñu-ró náva'a yachi chaá máá kivi Dios. Te kivi-ún kayu andíví te nducha-ni. Te taká ndatíñu andíví nducha jíin ñú'ún.

¹³ Ko máá-yó, káindatu-yó andíví jáá jíin ñúyívi jáá, nátu'un ni keyu'u-yá. Te yúan koo máni tiñu ndaa.

¹⁴ Ñáni máni, a káindatu-ró cháa tu'un yá'a. Ja yúan ná ndúkú ndée vá'a-ró já ní'in-yá róó, ja tú káchá'an iní-ro, ni ja tú na kuachi-ró kóo. Ni ja tú kánaá-ro.

¹⁵ Te ná kuni-ro já núu-yo ío paciencia ini máá Jító'o-yo, te ja yúan kaku-yó. Chi ñani-yo Pablo ja maní-yo jíin-de, suni súan ni cha-de tutu nuu-ro. Chi ni stá'an-ya tú'un ndichí núu-dé.

¹⁶ Suni súan yóso tú'un yá'a nuu taká carta ni cha-de. Te nuu carta-de-ún ío yaku tu'un yí ja tú kájuku'un yachi ini-yo jíin. Te ñayívi tú tu'a jíin ñáyívi tá'ya ini, kásama-i tu'un yí yúan. Nátu'un kásama-i sava-ga tutu i. Te ja yúan káxnáa-í máa-i.

¹⁷ Ko róó ñani máni, onde jíin tiempo te a kájiní-ro tú'un yá'a. Núsáá te koto-ró máá-ró, náva'a tú kukuu-ró jíin kuáchi kásá'a ñayívi ñáá, chi sanaa te jungava-ró já tuká ká'in ni'in-ró.

¹⁸ Chi sua ná ndeá tu'un luu-ya iní-ro. Te ná júku'un-ga ini-ro tú'un máá Jító'o-yo Jesucristo, I'a náma yóó. Te ná nákana jaa-yó-yá vina, te suni súan ní káni ní kuiá. Súan ná kóo. Amén.

**LA PRIMERA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN JUAN
APOSTOL
YA'A KUU CARTA ÌN JA NÌ CHAA SAN JUAN
APOSTOL NUU TAKA ÑAYÌVÌ KAKANDIJA**

Tu'un máá-yá nì jini Juan

¹ Tu'un kájani-ri kúu tu'un máá I'a nì io onde xnáñúú. Te nì kajini so'o-ri nì ka'an-ya. Te nì kajini-ri nuu-yá jín ndúchi-rí. Te nì kaké'é-rí-ya jín ndá'a-rí. Te máá-yá kúu tu'un kuchaku-yo.

² Te I'a-ún chakú-yo sá'a-ya, nì kenda ndijin-ya. Te nì kajini-ri nuu-yá. Te kájani ndaa-ri tu'un-ya. Te kákastu'ún-rí nuu-ro ndasa kuchaku-ro ñí káni jíná'an-ró sá'a-ya. Chi nì kanchaa-ya jín máá Táa-yo Dios. Te nì kenda ndijin-ya núu-yo.

³ Ja ní kajini-ri jín já ní kajini so'o-ri-ún, yúan kákastu'ún-rí nuu-ro, náva'a suni máá-ró, ñn núú-ni koo iní-ro jín-rí. Te máá-rí, ñn núú-ni ká'io iní-ri jín máá Táa-yo Dios jín Sé'e-ya Jesucristo.

⁴ Te tu'un yá'a káchaa-ri nuu-ro náva'a kusì xáan iní-ro jíná'an-ró.

Ja ndí ncháa Dios jín já jánchaa-ya kuáchi-yó

⁵ Te ya'á kúu tu'un nì kajini so'o-ri nì ka'an-ya. Te tu'un-ún kájani-ri nuu-ro: Máa Dios kúu luz. Te nuu ncháa máá-yá, tú kuti na ñuñáa ío.

⁶ Nú káka'an-yo já ñn núú-ni ká'io iní-yo jín-yá, te kájika kuu-yó íchi ñuñáa. Yúan-na te káxndá'ú-yo, te tú káka'an ndaa-yo.

⁷ Ko nú kájika-yó íchi ñúndijin nátu'un máá-yá kánchaa-ya ñúndijin, yúan-na te ñn núú-ni ká'io iní-yo jín-yá. Te ñí máá Sé'e-ya Jesucristo nda'va taká kuáchi-yó.

⁸ Nú káka'an-yo já tú na kuáchi kándiso-yó, te káxndá'ú-yo máá-yó já súan, te tú ñú'un tu'un ndaa iní-yo.

⁹ Te máá-yá, I'a skíkuu, I'a va'a kúu-ya. Ja yúan nú nakani ndaa-yo kuáchi-yó, te sá'a-ya táká'nu iní nuu kuáchi-yó, te sándoo-ya yóo kuanchaa-ya taká ja ñáa ñú'un iní-yo.

¹⁰ Te nú ka'an-yo já tú na kuáchi ní kásá'a-yó, te nátu'un kánasá'a-yó-ya ñn I'a ká'an tu'un tú'ún, te tu'un máá-yá na tú ñú'un iní-yo.

2

¹ Súchi, taká tu'un yá'a cháa-ri nuu-ro, náva'a ma sá'a-ró kuáchi jíná'an-ró. Ko nú ndé ñn-ró sá'a kuáchi, te ío ñn I'a ká'an ja'a-yo nú máá Táa-yo Dios. Jesucristo, I'a ndaa kúu-ya.

² Te onde jín ñí máá-yá jánchaa taká kuáchi-yó jíná'an-yó. Te nasu máá ñn kuáchi máá-yó, chi suni jánchaa kuáchi ñí ñúyívi.

³ Nú skíkuu-yó tíñu tá'ú-yá nuu-yo, yúan-na te jini ndaa-yo já kajini-yo-yá.

⁴ Te nú ñn cháa ka'an-de: Ruu, chi jini-ri-ya. Te nú tú skíkuu-de tíñu tá'ú-yá, cháa yúan, cháa xndá'ú kúu-de, te tú ñú'un tu'un ndaa iní-de.

⁵ Ko cháa skíkuu tu'un-ya, jandaa ja iní máá-de nì yija va'a tu'un kúndá'ú iní Dios. Ja yúan kajini-yo nú kánchaa-yo jín-yá xí túu.

⁶ Nú ká'an ñn cháa ja ncháa-de jín-yá, kánúú káka-de nátu'un nì jika máá-yá.

Tu'un jáa tá'ú tíñu nuu-yo

⁷ Ñáñi máñi, nasu tiñu jáá tá'ú-rí nuu-ro, chi tiñu ja á káñava'a-ró ondé ni kejá'á kúu. Te tiñu-ún ja tá'ú-rí nuu-ro kúu tu'un ni kajini so'o-ró ondé kivi ní kejá'á.

⁸ Ko suni tá'ú-rí ñn tiñu jáá núu-ro, ja kúu tu'un ndaa ío iní máá-yá jíñ iní máá-ró. Chi ñuñáa, a já'a kua'an. Te stúun máá luz ndija nuu-yo vína.

⁹ Nú ñn chaa jíto u'u-de ñani-de, chaa-ún kánde-de ñuñáa, vasa a ká'an-de ja kánchaa-de ñundijin.

¹⁰ Chaa ja kúndá'ú iní-de ñani-de, kánde-de ñundijin. Te tú náyu'ú ni ñn ñayivi sá'a-de.

¹¹ Ko chaa jíto u'u-de ñani-de, kánde-de ñuñáa. Te ñuñáa jáka-de, te tú jiní-de ndé nuu kí'in-de. Chi ni kukuáa-de ni sá'a ñuñáa-ún.

¹² Súchi jíná'an-ró, cháa-ri tutu yá'a nuu-ro chi ja siki Jesucristo te ni sá'a Dios tuká'nu iní-ya núu táká kuachi-ró.

¹³ Róo táa jíná'an-ró, cháa-ri tutu nuu-ro, chi kájiní-ro I'a kúu onde xnáñúú. Róo chaa súchi jíná'an-ró, cháa-ri tutu nuu-ro, chi a ni kundéé-ró jíñ kuí'na. Súchi, cháa-ri tutu nuu-ro, chi kájiní-ro núu máá Táa-yo Dios.

¹⁴ Róo táa jíná'an-ró, cháa-ri tutu nuu-ro, chi kájiní-ro I'a kúu onde xnáñúú. Róo chaa súchi jíná'an-ró, cháa-ri tutu nuu-ro, chi ká'io ni'in-ró, te tu'un Dios ñú'un iní-ro, te a ni ká kundéé-ró jíñ kuí'na.

¹⁵ Ma kóo maní-ro jíñ ñúyivi, ni taká ndatíñu ja ío iní ñuyivi. Chi nú ndé ñn chaa maní-dé jíñ ñúyivi, te tú kúu koo maní-dé jíñ máá Táa-yo Dios.

¹⁶ Chi taká ja ío iní ñuyivi kúu modo yúkú já kaní iní máá-yó, jíñ já kaní iní nduchi-yo, jíñ já sáxixi-yo máá-yó. Yuán násu ondé nuu máá Táa-yo Dios vai, chi cuenta ñuyivi kákuu.

¹⁷ Te naa ñúyivi jíñ táká ja kákaní iní-yo. Ko chaa sá'a ja kúu iní máá Dios, kundij-de ní káni.

Chaa jíto u'u Cristo

¹⁸ Súchi, a kuandi'i kivi. Te a ni kajini tu'un-ró já kii máá já xín tiñu jíto u'u Cristo. Te onde vina, a ni kenda tini ñayivi kájito u'u-ya. Te ja yúan kájiní-yo já á kuandi'i kivi.

¹⁹ Nuú máá-yó ní kenda-i kája'an-i. Ko nasu tá'an-yó kákuu-i. Chi nú tá'an-yó kákuu-i, kendo ndija-i jíñ-yó núú. Ko ni kenda-i kája'an-i náva'a kuni ndijin-yo núu-í ja násu tá'an-yó kákuu-i.

²⁰ Ko máá I'a ii, ni ji'i-ya róo jíñ Espiritu Santo. Te kájiní-ro táká tu'un.

²¹ Nasu cháa-ri tutu yá'a nuu-ro já nátu'un tú kájuku'un iní-ro jíñ tú'un ndaa, chi sua kájuku'un iní-ro jíñ, jiní-ri, chi tú kuti ní ñn tu'un tú'ún ío nuu tú'un ndaa.

²² Ndé ja xín tú'un xndá'ú, suu ja tú játu'un ja Jesús kúu máá Cristo. Yuán kúu ja jíto u'u Cristo, chi tú játu'un ja kúu máá Táa-yo Dios jíñ Sé'e-ya.

²³ Taká chaa tú játu'un-de máá Sé'e, suni tú ká'in-de jíñ máá I'a kúu Táa. Te chaa játu'un-de máá Sé'e, suni ká'in-de jíñ máá I'a kúu Táa.

²⁴ Núsáa te tu'un ni kajini so'o-ró ondé xnáñúú, ná kendo tu'un-ún iní-ro jíná'an-ró. Te nú jíñ-ró kánchaa tu'un ni kajini so'o-ró ondé xnáñúú-ún, yúan-na te suni kuxiukú máá-ró jíñ máá Táa-yo jíñ Sé'e-ya.

²⁵ Te ya'á kúu tu'un ni keyu'u-ya nuu-yo: Ja kúchaku-yo ní káni.

²⁶ Tu'un yá'a cháa-ri tutu nuu-ro já kástu'ún-rí cuenta siki ñayivi kándúkú xndá'ú róo jíná'an-ró.

²⁷ Ko ni ji'i-ya róo jíñ Espiritu Santo, te kánchaa máá Espiritu iní-ro jíná'an-ró. Te tú kájinu ñú'ún-ró já stá'an ni ñn ñayivi núu-ro, chi máá Espiritu kúu ja stá'an

taká tu'un nuu-ro, te stá'an tu'un ndaa, tú xndá'ú kuti. Núsáá te kuxiukú-ró jín-yá, nátu'un nī stá'an máá Espíritu nuu-ro.

²⁸ Te vina súchi, ná kúxiukú ní'in-ró jín-yá, náva'a nú nī kenda ndijin-ya, te ma yú'ú-yo, ni ma kúka nuu-yo nú-yá kivi ncháa-ya.

²⁹ Te nú kájinī-ro já l'a ndaa kúu-ya, te suni ná kunī-ro já taká ñayivi kásatiñu ndaa, onde nuu máa-yá nī kakaku-i.

3

Tu'un se'e Dios

¹ Ná kúná'an-ró sikí máá Táa-yo, ndasa nī kundá'ú xaan iní-ya yóo, ja ná kúnání-yó sé'e Dios. Te yuán kákuu ndija-yó. Ja yuán tú jiní ñayivi ñúyivi nú-yo, chí tú ní jiní-i nuu máa-yá.

² Ñani máni, vina a kákuu-yó sé'e Dios, te té cha'an-ga kunī-yo ndasa koo-yó. Ko a kájinī-yo já nú nī kenda ndijin-ya, te nduu-yó nátu'un káa máa-yá. Chí kunī-yo nú-yá ndasa káa-ya.

³ Te taká chaa ja súan káñukuu inī-de-ya, sándoo-de máa-de nátu'un ío ndoo máa-yá.

⁴ Chaa sá'a kuachi, suni stívi-de ley, chí kuachi-ún kúu ja síjita ley.

⁵ Te kájinī-ro já ní kenda ndijin-ya náva'a nda'va-ya kuáchi-yó. Te tú na kuachi ndíso-ya.

⁶ Ñayivi kánchaa jín-yá, tú sá'a-i kuachi. Te ñayivi sá'a kuachi, tú ní ndé'é-i nuu-yá, ni tú ní jiní-i nuu-yá.

⁷ Súchi jíná'an-ró, ni ñn-de ma xndá'ú-de róo. Chaa sá'a tiñu ndaa, chaa ndaa kúu-de, nátu'un l'a ndaa kúu máa-yá.

⁸ Te chaa sá'a kuachi, se'e kui'na kúu-de. Chí kui'na, sá'a kuachi vai onde xnáñúu. Ja yuán ní kii Se'e Dios ja xnáa-yá taká tiñu sá'a kui'na.

⁹ Chaa kúu se'e Dios, na tú sá'a-de kuachi, chí tata-ya kánchaa inī-de. Te ma kúu sá'a-de kuachi, chí se'e Dios kúu-de.

Tu'un se'e kui'na

¹⁰ Súan ná kunī-yo ndéja kúu se'e Dios jín sé'e kui'na. Taká chaa ja tú sá'a-de tiñu ndaa, jín já tú kundá'ú inī-de ñani-de, nasu sé'e Dios kúu-de.

¹¹ Chí ya'á kúu tu'un ja ní kájinī tu'un-ró onde xnáñúu: Ja ná kundá'ú inī-yo tá'an-yó.

¹² Te ma sá'a-yó nátu'un nī sá'a Caín, ja ní kuu-de se'e kui'na, te nī ja'ni-dé ñani-de. Te naja ní ja'ni-dé ñani-de. Kuachi ja máni tiñu ñáá nī sá'a-de, te ñani-de nī sá'a tiñu ndaa.

¹³ Ma nánaa inī-ro ñani, te nú ñayivi ñúyivi jíto u'u-i róo jíná'an-ró.

¹⁴ A kájinī-yo já á nī kaku-yó já kúu-yo, te nī naja'a-yó núu kúchaku-yo, chí kákundá'ú inī-yo ñani-yo. Te chaa ja tú kundá'ú inī-de ñani-de, chaa-ún kánde-de nuu kúu-de.

¹⁵ Chaa jíto u'u ñani, chaa já'ni ndíyi kúu-de. Te a kájinī-ro já ní ñn chaa já'ni ndíyi, ma nani'in tá'u kúti-dé kuchaku-de ní káni.

¹⁶ Ja yuán jiní-yo ndasa sá'a tu'un kundá'ú inī. Chí Cristo, nī jī-ya já yóo. Te máa-yó, suni súan jínu ñú'ún kúu-yo já tá'an-yó.

¹⁷ Ko chaa ja kúka-de jín ndátíñu ja ío inī ñuyivi, nú jiní-de tá'an ñani-de tundó'o, te nú sáxi-de onde jín iní añú-de, núsáá te á ncháa tu'un kundá'ú inī Dios inī-de xí túu.

¹⁸ Súchi, ma kundá'ú inī-yo jín tú'un ká'an-ni-yó, ni jín yú'u-yo, chí sua ná kundá'ú ndija inī-yo onde jín tiñu kásá'a-yó.

19 Ja yúan te kuni-yo já kákuu-yó sé'e tu'un ndaa, te kundaa ini añú-yo núu-yá,

20 nú añú-yo kána jíin núu-yo. Chi Dios, ñá'nu-ga kúu-ya vása añú-yo, te jini ndi'i-ya táka naún kúu.

21 Súchi máni, nú añú-yo tú náku-xndíi siki-yo, yúan-na te tuká yú'ú-yo núu Dios,

22 te taká naún kájukan-yo núu-yá, te kua'a-ya núu-yo, chi kámandatu-yo táka tiñu tá'ú-yá nuu-yo. Te kásá'a-yó táka tiñu ja kúsi ini-ya jíin.

23 Te ya'á kúu tiñu tá'ú-yá: Ja ná kándija-yó núu Sé'e-ya Jesucristo, te ná kúndá'ú ini-yo tá'an-yó natu'un ni tá'ú-yá tiñu nuu-yo.

24 Te taká ñayivi skíkuu tiñu tá'ú-yá, kaxiukú-i jíin Dios, te Dios kánchaa-ya jíin-i. Te jíin tú'un yá'a kájiní-yo já ncháá máa-ya jíin-yó jíin máa Espiritu ja ní ja'a-ya núu-yo.

4

Modo kuni-yo sñn sñn tu'un

1 Ñáni máni, ma kándija-ró táka tu'un. Chi ná koto nchaa-ro táka tu'un te nú onde nuu Dios vai xí túu. Chi kua'a ñayivi kájani tu'un tú'ún, ni kenda koyo-i ini ñuyívi.

2 Jíin tú'un yá'a ná kuni-ro ndéja kúu máa Espiritu Dios: Taká tu'un ja ká'an ndaa ja ní kii Jesucristo jíin yíki kúñu-ya, te suu onde nuu Dios vai.

3 Te taká tu'un ja tú ká'an ndaa ja ní kii Jesucristo jíin yíki kúñu-ya, nasu núu Dios vai. Te yúan kúu tu'un jito u'ú Cristo, ja ní kájiní tu'un-ró já kii, te vina a kándeé ini ñuyívi.

4 Súchi jíiná'an-ró, se'e Dios kákuu-ró. Te ni kundéé-ró jíin yúan. Chi ñá'nu-ga kúu I'a kánchaa ini máa-ró nasu yúan já kánchaa ini ñayivi ñuyívi.

5 Máa-i kákuu se'e ñuyívi. Ja yúan káka'an-i tu'un ñuyívi. Te ñayivi ñuyívi jini so'o tu'un káka'an-i.

6 Máa-yó kákuu se'e Dios. Te chaa jini nuu Dios, jini ná'in-de tu'un ká'an-yo. Ko ñayivi já nasu sé'e Dios kúu-i, tú jini ná'in-i tu'un ká'an-yo. Ja yúan kájiní-yo ndasa káa tu'un ndaa jíin tú'un ñáá.

Dios kúu máa tú'un kúndá'ú ini

7 Ñáni máni, ná kúndá'ú ini-yo tá'an-yó, chi tu'un kúndá'ú ini, onde nuu Dios vai. Te taká ñayivi kúndá'ú ini tá'an, se'e Dios kúu-i, te jini-i nuu Dios.

8 Te chaa ja tú kúndá'ú ini-de tá'an-de, tú jini-de nuu Dios, chi Dios kúu máa tú'un kúndá'ú ini.

9 Súan ni kenda ndijin ndasa kúndá'ú ini Dios yóo. Chi ni táji-yá Se'e-ya, vasa máa tú'ún-ni-i ío. Te ni kii Se'e-ya-ún ini ñuyívi yá'a, náva'a jíin máa-ya te kuchaku-yo.

10 Súan ío tu'un kúndá'ú ini, chi vasa tú ní kákumani-yo jíin Dios, ko ni kundá'ú ini-ya yóo. Te ni táji-yá Se'e-ya ní kii, náva'a kuanchaa-ya táka kuachi-yó jíin niñi-yá.

11 Ñáni máni, nú súan kúndá'ú ini Dios yóo, te suni súan níni ná kúndá'ú ini-yo tá'an-yó núsáa.

12 Ni ñn chaa, tú ní jini kuti-dé nuu Dios. Ko nú kúndá'ú ini-yo tá'an-yó, te Dios ncháa-ya jíin-yó, te tu'un kúndá'ú ini-ya, a ni yija va'a ini-yo.

13 Ja yúan kájiní-yo já ncháa-yo jíin-yá. Te ncháa-ya jíin-yó. Chi ni ja'a-ya Espiritu-ya núu-yo.

14 Te a n̄i kajin̄i-yo, te káka'an ndaa-yo, já máá Táa-yo Dios n̄i tájí-yá Se'e-ya ní kii ja náma-ya ñayivi ñúyivi.

15 Nú ndé ñayivi ká'an ndaa ja Sé'e Dios kúu Jesús, yúan-na te ncháá Dios jíin máá-i, te máá-i jíin Dios.

16 Te yóó, a n̄i kajin̄i-yo, te n̄i kakandíja-yó já Dios kúndá'ú in̄i-ya yóó. Ch̄i Dios kúu tu'un kúndá'ú in̄i. Te cháa kúndá'ú in̄i tá'an, ncháá-de jíin Dios. Te Dios ncháá-ya jíin-de.

17 Súan yíja va'a tu'un kúndá'ú in̄i-yo, náva'a ma yú'ú-yo kivi kii juicio, ch̄i nátu'un káa máá-yá, suni súan kándaa máá-yó in̄i ñayivi yá'a.

18 Tu'un kúndá'ú in̄i, tú ndíso tu'un yú'ú. Ch̄i nú kúndá'ú ndija in̄i-yo, te a n̄i jinu tu'un yú'ú kua'an. Chi tu'un yú'ú ndíso tundó'o. Ch̄i nú yú'ú ñn ñayivi, chá'an-ga yija va'a-i jíin tú'un kúndá'ú in̄i.

19 Te yóó, man̄i-yo jíin-yá, chi n̄i kundá'ú in̄i-ya yóó xna'an-ga.

20 Nú ñn cháa ká'an-de: Ruu, ch̄i man̄i-rí jíin Dios. Te nú jíto u'u-de ñani-de, cháa xndá'ú kúu-de nú súan. Chi cháa ja tú kúndá'ú in̄i-de ñani-de ja á n̄i jin̄i-de nuu, ndasa kuu kuman̄i-dé jíin Dios ja tú jin̄i-de nuu-yá núsáa.

21 Te n̄i tá'ú-yá tiñu yá'a nuu-yo: Cháa man̄i jíin Dios, suni ná kúndá'ú in̄i-de ñani-de.

5

Jíin tú'un kándíja te kundéé-yó

1 Nú ndé ñayivi kándíja-i ja Jesús kúu Cristo, Se'e Dios kúu-i, núsáa te ñayivi kúman̄i jíin máá I'a kúu Táa, suni kúman̄i-í jíin Sé'e-ya.

2 Nú man̄i-yo jíin Dios te jándatu-yo táka tiñu tá'ú-yá, yuán kájin̄i-yo já man̄i-yo jíin táka se'e Dios.

3 Chi ja man̄i-yo jíin Dios kúu ja ná kuándatu-yo tiñu tá'ú-yá, ch̄i tiñu tá'ú-yá tú vee.

4 Chi táka ñayivi kákuu se'e Dios, kundéé-i jíin ñúyivi, chi tu'un kándíja-yó kúu fuerza ja kúndéé-yó jíin ñúyivi.

5 Ndéja kúu ja kúndéé jíin ñúyivi, suu ñayivi kándíja ja Jesús kúu Se'e Dios, ñayivi-ún kúu-i.

6 I'a yá'a kúu Jesucristo, n̄i kii-ya jíin ndúcha jíin niñi. Nasu máá ñn jíin ndúcha, ch̄i jíin ndúcha jíin niñi. Te máá Espiritu ká'an ndaa ya'á, ch̄i Espiritu kúu tu'un ndaa.

7 Ch̄i ío un̄i ja ká'an ndaa in̄i andívi. Máá I'a kúu Táa, máá Sé'e, jíin máá Espiritu Santo kákuu-ya. Te ndenúni I'a yá'a, ñn-ni-ya kúu.

8 Te ío un̄i ja ká'an ndaa in̄i ñayivi. Espiritu, jíin ndúcha, jíin niñi kákuu, te ndenúni ya'á, ñn-ni káka'an.

9 Nú játá'ú-yó tú'un káka'an ndaa cháa, naga n̄i kuu jíin tú'un ká'an ndaa Dios, ja ñá'nu-ga kúu, chi tu'un ká'an ndaa Dios kúu tu'un Se'e-ya.

10 Cháa kándíja nuu Sé'e Dios, a jin̄i ndaa máá-de. Te cháa tú kándíja nuu Dios, nátu'un násá'a-de-ya ñn I'a xndá'ú, ch̄i tú kándíja-de tu'un n̄i ka'an ndaa Dios ja ní jani-ya tú'un Se'e-ya.

11 Te ya'á kúu tu'un ndaa-ún: N̄i ja'a Dios tu'un ja kúchaku-yo ní kani, te Se'e-ya kúu I'a ndíso tu'un kuchaku-yo.

12 Cháa kándíja nuu Sé'e-ya, a n̄i ni'in tá'u-dé kuchaku-de. Ko cháa tú kándíja nuu Sé'e-ya, tú ní ni'in tá'u-dé kuchaku-de.

¹³ Tu'un yá'a cháa-ri nuu róó, ñayivi kákandíja nuu Sé'e Dios, náva'a ná kuní-ro já á ni kani'in tá'u-ro kúchaku-ro ní káni, náva'a kandíja va'a-ró núu Sé'e Dios.

¹⁴ Já yá'á chúndéé iní-yo ká'an-yo jíin-yá, chí nú jikán-yo ñn ndatíñu nuu-yá nátu'un kuní máá-yá, te jíni ná'in-yá tu'un ká'an-yo.

¹⁵ Te nú kájiní-yo já jíni ná'in-yá tu'un ká'an-yo naún ndatíñu kájikan-yo. Núsáá te a kájiní-yo já ní'in-yo já ní kájukan-yo-ún.

¹⁶ Nú ñn ñayivi jíni-i sá'a ñani-i kuachi ja násu kuáchi kuu-de kúu, te ná ká'an nda'ú-i jíin-yá, te kua'a-ya tú'un kuchaku-de. Ko máni nuu cháa ja násu kuáchi kuu-de kásá'a-de, áchí-ri. Ió kuachi ja kúu-de, ko nasu já'a yúan ká'an-ri ja ká'an nda'ú-yo jíin-yá.

¹⁷ Taká tiñu káñáá kúu kuachi. Ko ío kuachi ja násu kuáchi kuu-i kúu.

¹⁸ Kájiní-yo já ñayivi kákuu se'e Dios, tú sá'a-i kuachi. Chí ñn se'e Dios ndíto va'a-i máá-i. Te kui'na, ma kúu ké'é-ún-i.

¹⁹ Te kájiní-yo já sé'e Dios kákuu-yó. Te kui'na kúu ja tñn so'o ní ñúyivi.

²⁰ Ko a kájiní-yo já ní kii Se'e Dios. Te kájuku'un iní-yo ní sá'a-ya, náva'a kuní-yo núu máá I'a ndaa. Te a káxiukú-yó jíin máá I'a ndaa, máá Sé'e-ya Jesucristo kúu-ya. Máá-yá kúu ndija Dios ndaa, te máá-yá kúu I'a kuchaku-yo ní káni sá'a-ya.

²¹ Súchi, ná kúxio-ró núu ndosó. Súan ná kóo. Amén.

LA SEGUNDA EPISTOLA DE SAN JUAN APOSTOL YA'A KUU CARTA UU JA NI CHAA SAN JUAN APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

Siki ichi ndaa jín tú'un kúndá'ú iní tá'an

¹ Máá-ná kúu máá cháa ñá'nu-ga. Te cháa-ná tutu yá'a nuu ní, ña'an ní kaji-ya. Te kúndá'ú ndija iní-ná ní. Te nasu máá ñn-ná, chi suni taká ñayivi kájiní tu'un ndaa.

² Chi ñú'un tu'un ndaa iní-yo. Te kunchaa jín-yó taká kivi.

³ Tu'un luu ío iní, jín tú'un sá'a tuká'nu iní, jín tú'un kuaká'nu iní, ja vái onde nuu máá Táa-yo Dios jín núu Sé'e-ya Jesucristo, ná kóo ndija iní-ní jín tú'un kúndá'ú iní.

⁴ Xaan kúsi iní-ná, chi ni ni'in-ná tu'un ja kájika ndaa se'e-ní jíná'an-i, ná tu'un ni tá'ú tiñu máá Táa-yo Dios nuu-yo.

⁵ Te vina nána, tú cháa-ná tutu yá'a ja tá'ú-ná ñn tiñu jáa núu-ní. Chi sua ká'an nda'ú-ná jín-ní siki tú'un ni ni'in-yo onde xnáñúú, ja ná kúndá'ú iní-yo tá'an-yó.

⁶ Te ya'á kúu tu'un kúndá'ú iní, ja ná káka-yó ná tu'un ni tá'ú-yá tiñu nuu-yo. Ya'á kúu tiñu ni ta'u núu-ní: Ja ná káka-ní jín tú'un-ún, ná tu'un ni kájiní so'o-ní onde xnáñúú.

Siki já xndá'ú

⁷ Chi kua'a ñayivi káxndá'ú ñá'án, vai koyo-i iní ñuyivi. Te ñayivi-ún, tú kaja'a-i tu'un ja ní kii Jesucristo jín yiki kúñu-ya. ñn ñayivi súan kúu ñayivi xndá'ú ñá'án. Te ñayivi jito u'u Cristo kúu-i.

⁸ Koto va'a-ní máá-ní jíná'an-ní, ná va'a tú xnáa-ní tiñu ni kasá'a-ní. Chi sua ná ní'in vá'a-ní ya'u-ní.

⁹ Nú ndé ñayivi sání'in iní-i, te tú jíku-i jín tú'un Cristo, tú ncháa Dios jín-i. Te nú ndé ñayivi jíku jín tú'un Cristo, ncháa máá Táa-yo jín Sé'e-ya jín-i.

¹⁰ Te nú ñn ñayivi jáa-i nuu-ní, te tú ndíso-i tu'un yá'a, ma kuatá'ú-ní-i kunchaa-i iní ve'e-ní, ni ma ká'an-ní sa'an kúta'u jín-i.

¹¹ Chi ñayivi ká'an jín-i, chindéé tá'an jín-i siki tiñu ñáa sá'a-i-ún.

¹² Vasa ío kua'a tú'un chaa-ná nuu-ní, ko tú kuní-ná ka'an-ná jín-ní jín tutú jín tinta, chi ñúkuu iní-ná jaá-ná nuu-ní jíná'an-ní. Te ndatu'ún jín yú'u-yo, ná va'a ná kúsi xaan iní-yo.

¹³ Taká se'e ku'u-ní, ja ní kaji-ya, káka'an-i ja ná sándéé iní-ní. Súan ná kóo. Amén.

LA TERCERA EPISTOLA DE SAN JUAN APOSTOL YA'A KUU CARTA UNI JA NI CHAA SAN JUAN APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

Chaa kájika jíin tú'un ndaa

¹ Máá-rí kúu máá cháa ñá'nu-ga. Te cháa-ri tutu yá'a nuu-ro Gayo máni, chi kúndá'ú ndija ini-ri róó.

² Ñáni máni, kuní-ri ja bueno ná kí'in taká tiñu sá'a-ró, jíin já ná kéndoo ndéé ndánu-ro, nátu'un ni kéndoo va'a añú-ro.

³ Jandáa ni kusii xáan ini-ri kivi ní chakoyo ñani-yo, chi ni kanakani-de tu'un-ró núu-rí, ndasa bueno ío ndaa tu'un ñú'un ini-ro, nátu'un jika ndaa-ro.

⁴ Tuká inga tu'un kúsi ini-ri sá'a ná nuu yá'á, ja kúni tu'un-ri ja kájika ndaa se'e-ri jíná'an-i.

⁵ Ñáni máni, bueno sá'a-ró taká tiñu jiku-ró jián jíin taká ñani-yo, vasa chaa jiká kakuu-de.

⁶ Chi chaa-ún, ni kajani-de tu'un-ró núu tíku'ni, ja vá'a kúndá'ú ini-ro. Te va'a sá'a-ró te nú chindéé chítuu-ró-de chu'un íchí-ró-de, nátu'un kuní Dios.

⁷ Chi chaa-ún, maní-dé jíin-yá, te ja yúan ní káki'in-de ichi kája'an-de, te tú káki'in-de ni ñin ndatíñu nuu ñáyivi sijn nación.

⁸ Núsáa te yóó, níni ná kuatá'ú-yó cháa-ún, náva'a chindéé tá'an-yó jíin-de sikí tú'un ndaa.

Ja kájasu nuu tú'un va'a

⁹ A ni chaa-ri tutu nuu máá tíku'ni. Ko Diótrefes, tú jata'ú-de tu'un ká'an-ri, kuachi ja kúñá'nu máa-de nuu-í kuní-de.

¹⁰ Núsáa te nú jaa-ri te naxndáku-ri nuu-ro tíñu sá'a-de ja kátíluaká yu'u-dé, ndasa sátú'ún-de sikí-rí. Te vasa a ká'an-de súan, ko tú kúva'a ini-de. Chi tú jata'ú-de ñani-yo kátájí-yó núu-dé, te jasú-de nuu ñáyivi kákuni-i kuatá'ú-i-de. Te skúnu-de-i ini tíku'ni.

¹¹ Ñáni máni, ma sá'a-ró nátu'un kásá'a chaa ñáa, chi sua nátu'un kásá'a chaa va'a. Chaa sá'a tiñu va'a, se'e Dios kúu-de. Ko chaa sá'a tiñu ñáa, tú jiní kuti-dé nuu Dios.

¹² Taká ñáyivi kájani ndaa-i tu'un sikí Demetrio, te suni máa tú'un ndaa ká'an sikí-dé, te suni súan ká'an máa-rí. Te a kájiní-ro já tú'un ká'an-ri ío ndaa.

¹³ Ío kua'a tú'un chaa-ri nuu-ro kuní-ri, ko tú kuní-ri chaa-ri jíin tinta jíin pluma.

¹⁴ Chi ñúkuu ini-ri ja yakú-na kivi te jaa-ri nuu-ro. Yúan-na te ndatu'ún jíin yú'u-yo.

¹⁵ Ná kóo tu'un vindáa vinené jíin-ró. Sándéé ini-ro, áchí taká amigo yá'a. Te suni ka'an-ro jíin taká amigo jian, ná sándéé ini-i.

LA EPISTOLA UNIVERSAL DE SAN JUDAS APOSTOL YA'A KUU CARTA JA NI CHAA SAN JUDAS APOSTOL NUU TAKA ÑAYIVI KAKANDIJA

¹ Máá-rí kúu Judas ñani Jacobo, te mozo Jesucristo kúu-ri. Te cháa-ri tutu yá'a nuu róo, ñayivi ní kana-ya xiní, ja ní ndundoo-ró ní sá'a Táa-yo Dios. Te Jesucristo, ndíto va'a-ya róo.

² Tu'un kuaká'nu ini, jín tú'un vindáa vinené, jín tú'un kúndá'ú ini tá'an ná ndeá-ga nuu-ro sá'a-ya.

Ná kuñi ni'in-yó jín tú'un kándija

³ Ñáni máni jíná'an-ró, xaan jítú ini-ri chaa-ri tu'un nuu-ro ndasa ni nama-ya yóo jíná'an-yó. Ko ni jini-ri ja jínu ñú'ún ja cháa-ri tutu nuu-ro ja má kuá'a-ró tú'un stíví-i tu'un kákandija-yó, ja ñn jínu-ni ni ja'a-ya tú'un-ún nuu ñayivi ndóo.

⁴ Chi yaku ñayivi, ni kivi koyo sa'i-i. Te tú kachiñú'ún-i Dios. Te ni kanasama-i tu'un luu ío ini Dios máa-yó, ni kanasá'a-i tu'un kuáxán. Te suni tú kájatá'ú-i máa Jító'o-yo Jesucristo, ni Dios ja máa ñn-ni-ya tá'ú tíñu. Ko ñayivi yá'a, onde aná'an a ni kundaaj ja tá'nu ndatu-i.

Dios kúu I'a sándaaj tíñu sikí cháa ñáa i

⁵ Te vina, vasa a ni kajini va'a-ró, ko ná náxndáku-ri nuu-ro ndasa ni sá'a máa-yá. Chi vasa a ni nama-ya ñayivi ini ñuu Egipto, ko kúkuéé-ga, te ni xnáa-yá sava-i ja tú ní kákandija-i.

⁶ Te ndajá'a-yá ja ní kaskéndoo tíñu kándiso, te suni ni kaskéndoo ve'e káxiukú, ni ju'ni-ya ndajá'a-ún jín cadena ní káni, káxiukú chí ñuñáa onde kivi ká'nu ja cháa juicio.

⁷ Suni ni ndo'o ñuu Sodoma jín ñuu Gomorra jín sava-ga ñuu ni ka'in yani. Chi ñayivi ñuu-ún, suni súan ni kajika téné-i, te ñn kuñu kuáxán ní kándúkú-i. Te ñuu-ún kúu ñn ja ná kóto nchaaj-yo, chi ni kando'o-i juicio nuu ñú'ún ní káni.

⁸ Te suni modo súan kás'a ñayivi yá'a, chi jín tú'un ká'an jani jín-i, te kásachá'an-i yiki kúñu-i, kásakátá-i nuu cháa ndiso tíñu, te káka'an ndiva'a-i sikí ja kakuñá'nu.

⁹ Te Miguel, ndajá'a ñá'nu-ga, hora ja ní státá'an-ya jín kuí'na sikí yiki kúñu Moisés, tú ní chúndéé ini-ya nákuxndí-ya sikí kuí'na-ún, ja ká'an ndiva'a-ya, chi sua ni ka'an-ya: Máa Tatá Dios, ná kána jín-yá nuu-ro, áchí-ya.

¹⁰ Ko ñayivi yá'a káka'an ndiva'a-i sikí táka ja tú kájuku'un ini-i. Te tu'un kajini máa-i ja máa-i, natu'un kiti yúkú-ni, jín tú'un yúan te naa-í.

¹¹ Naka ndá'ú koo máa-i, chi a kaja'an-i ichi ní kandij Caín. Te ni katau-i kaja'an-i yata sá'an ñáa Balaam náva'a ni'in-í najjín sikí-ún. Te suni kánaa-í jín tú'un já'a ini Coré.

¹² Ñayivi yá'a, nuu káyee-í jín-ró, te kakuu-i ñn cha'an núu káyee maní-ro. Te tú káyú'ú-i koto va'a-i máa-i ja skée-í máa-i. Viko ja tú ndiso sau kakuu-i, ja ndéché-ni sá'a tachi. Yunu ja tú kúun nde'e víko sau kakuu-i, uu jínu ni kaji'i ja ní tu'un onde yo'o.

¹³ Su'ma mar ja ndóna kákuu-i. Te ti'iñu mar kúu tu'un kuka nuu iní-i. Nátu'un tiñuú xíní ja kájika kuu sáni kákuu-i, te ni sátu'a-ya lugar ñuñáa lúchi túun nuu kúxiukú-i ní káni.

¹⁴ Te Enoc, chíi tata usia Adán, ni jani-de tu'un siki ñayivi yá'a: A ni chaa máa Tatá Dios jíin kuá'a xáan ñayivi ndóo-ya,

¹⁵ náva'a sánda-ya tiñu taká ñayivi, te nakuxndí-ya siki taká ñayivi ja tú kachiñu'ún-i-ya, chi ni kasá'a-i tiñu ñáa, kuachi ja tú ní kachiñu'ún-i-ya. Te suni kua'a tú'un ndiva'a ni kaka'an-i siki-yá, áchí-de.

¹⁶ Ñayivi yá'a, kácutuku iní-i, te kaka'an ndiva'a-i nani ja káta'an-i, te kásá'a-i ndéni kaní iní máa-i. Kaka'an ni'in-i ja kánda téyí-i, te vixi kaka'an-i náva'a ni'in-í najíin.

¹⁷ Ko máa-ró, ñáni máni, ná nándaku iní-ro tú'un ni kaka'an chaa ni kakuu apóstol máa Jító'o-yo Jesucristo.

¹⁸ Chi ni kaka'an-de: Onde kivi ndí-i-na te koo ñayivi sákátá nú-ro. Te ñayivi-ún, kaka kuu-i ja ndúkú-i sá'a-i tiñu ñáa ja kakaní iní máa-i, áchí-de.

¹⁹ Ñayivi yá'a kákuu ja sásin ñayivi. Ñayivi yúkú kákuu-i, chí tú ncháa máa Espiritu-ya iní-i.

²⁰ Ko máa-ró, ñáni máni, ná skuá'nu-ró máa-ró jíin tú'un i kákandíja-ró. Te kakan ta'u-ro jíin Espiritu Santo.

²¹ Ma kúxio-ró núu tú'un kundá'ú iní Dios róó, te ná ndúkú-ró ja máa Jító'o-yo Jesucristo, ná kundá'ú iní-ya róó ja kúchaku-ro ní káni sá'a-ya.

²² Te kundá'ú iní-ro sava-i, vasa kájani siki iní-i.

²³ Te nama-ró yakú-ga-i vasa yú'ú-ro, te nátu'un stáa-ró-i nuu ñu'ún. Te sava-ga-i kundá'ú iní-ro-í, vasa jíto u'u-ro sá'ma chá'an ja ní kukini ni sá'a kuñu-i.

²⁴ Te vina ío in-ni I'a ja kúu koto róó, náva'a tú kanangava-ró kuachi, te kuu sá'a-ya ja kuñi-ró núu ndíi ncháa máa-yá, jíin ja má kóo chá'an-ró, jíin ja kúsi xáan iní-ro.

²⁵ Te nuu máa in-ni Dios, I'a náma yóó, ná nákana jaa-yó-yá, te ná kóo ja jíñu'ún-yó núu-yá. Te ná tá'ú máa-yá tiñu jíin fuerza ndíso-ya, vina te onde ní káni ní kuíá. Súan ná kóo. Amén.

EL APOCALIPSIS O REVELACION DE SAN JUAN, EL TEOLOGO TU'UN NI JINI NDIJIN SAN JUAN CHAA SKUA'A TU'UN-YA

Ndasa ni kenda tutu ya'a

¹ Ya'á kúu tu'un Jesucristo ja ní kenda ndijin, ja ní ja'a Dios nuu-ya, náva'a stá'an-ya núu mozo-ya ná taká tiñu ja kánúú kí yachi. Te ni táji-yá ñn ndajá'a-yá ni kii. Te ni kastu'un-yá tu'un yá'a nuu mozo-ya Juan.

² Te chaa-ún kúu testigo. Te ni jani ndaa-de tu'un Dios jín tú'un ndaa Jesucristo, jín ja ní jini-de.

³ Xáán ndatu chaa káka'u, jín ñáyivi kájiní so'o tu'un ká'an tutu ya'a. Te suni xáán ndatu ñáyivi skíkuu tu'un yóso núu tutu ya'a, chi a ni kuyani kivi.

⁴ Máa-rí Juan, táji-rí tu'un nuu ndí'usiá tiku'ni kákandíja ja káxiukú ndáñúu Asia. Jín-ró ná kóo tu'un luu ío ini-ya jín tú'un kuaká'nu ini ja kí onde nuu máa Dios, I'a ío, I'a ni ío, I'a kii, jín onde nuu usiá Espíritu, I'a ká'jin yu'u mesa nuu tá'ú-yá tiñu,

⁵ jín onde nuu Jesucristo, I'a kúu testigo ndaa. Te máa-yá ni nachaku xna'an-ga vásá taká-ga ñáyivi ní kaji'i. Te tñn-ya só'o taká rey ñuyívi. Te máa-yá kúndá'ú ini-ya yóo, te ni nakacha-ya kuáchi-yó jín niñí-yá.

⁶ Te ni nduu-yó rey jín sutú nuu Táa-ya Dios ni sá'a-ya. Núsáa te ná nákana jaa-yó-yá. Te ná tá'ú-yá tiñu nuu-yo ñí káni ñí kuiá. Amén.

⁷ Kuni so'o, chi kii-ya jín vikó nu'un. Te ndivii ñáyivi jín taká-i ja ní kakaan-i-ya, kuni-i nuu-yá. Te taká tata ini ñuyívi, nde'e kó'ó-i ja'a-yá. Súan ná kóo. Amén.

⁸ Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jín Omega, nuu kéjá'á jín núu ndí'i, áchí máa Tatá Dios, I'a ío, I'a ni ío, I'a kii, I'a kúñá'nu xaan.

⁹ Máa-rí kúu ñani-ro Juan, te jito ta'an-ri tundó'o jín-ró. Te ká'jin ta'an-yo núu tá'ú-yá tiñu. Te ká'jin ni'in-yó sá'a Jesucristo. Ni kanchaa-ri isla Patmos sikí tú'un Dios jín sikí ja kúu-ri testigo nuu tú'un ni ka'an ndaa Jesucristo.

¹⁰ Te máa Espíritu, ni jaka-ya rúu ñn kivi íi máa Jito'o-yo. Te ni jini so'o-ri ichi yatá-rí ñn tu'un jaa nátu'un corneta.

¹¹ Te ni ka'an: Máa-rí kúu nátu'un letra Alfa jín Omega, ja xnáñúu jín ja sándí'i-na. Chaa nuu ñn tutu taká ja kuni-ro núu, te táji-ró ná kí'in nuu ndí'usiá tiku'ni kákandíja káxiukú ini ndañúu Asia: ñuu Éfeso, ñuu Esmirna, ñuu Pérgamo, ñuu Tiatira, ñuu Sardis, ñuu Filadelfia, jín ñuu Laodicea. Achí.

Ja ní jini Juan nuu-ya

¹² Te ni jíó koto-ri ja kuni-ri ndéja ká'an jín-rí. Te nuu ní jíó káva-ri, te ni jini-ri usia candelero oro.

¹³ Te sava ma'ñú taká candelero-ún kánde ñn I'a ja ná kuni koo máa Sé'e chaa. Te ñú'un ñí-yá ñn sa'ma ní jinú onde nuu já'a-yá. Te nú'ni jika-yá jín ñn sánchii oro.

¹⁴ Te xini-yá jín íxi-yá kánda kuíjin nátu'un íxi kuíjin rií, nátu'un yu'a volcán, te nduchi-yá nátu'un yáá ñú'un,

¹⁵ te ja'a-yá nátu'un latón fino, ja ní nandu'a ini jinú súan kuni koo. Te ní'in ká'an-ya nátu'un nuu kuá'a ndúcha.

¹⁶ Te in_i ndavá'a-ya t_{in}-ya usiá tiñuú xíní. Te in_i yu'u-ya kenda in machete xa_{an} já úu yu'u. Te nuu-ya káa nátu'un ndikandii hora nándii ndáxín xa_{an}.

¹⁷ Te nuu ní jin_i-r_i nuu-ya, te n_i ndua-r_i nuu já'a-ya nátu'un n_i ji'i-r_i. Te n_i cha-a-ya ndavá'a-ya sikí-rí. Te n_i ka'an-ya jíin-rí: Ma yú'ú-ro. Máa-rí kúu ja xnáñúú jíin já sándi'í-na.

¹⁸ Te I'a chakú kúu-r_i. A n_i ji'i-r_i núú, ko vina chi kuchaku-r_i ní káni ní kuiá. Amén. Te t_{in}-r_i ndakáa nuu ká'jin ndiyi, jíin kué'e já'ni yóó.

¹⁹ Chaa nuu tutú taká ja ní jin_i-ro, jíin taká ja íó, jíin taká ja kóo nú ná já'a ya'á.

²⁰ Ya'á kúu tu'un sa'í ndí'usiá tiñuú xíní já ní jin_i-ro t_{in} ndavá'a-r_i, jíin ndí'usiá candelero oro. Usiá tiñuú xíní-ún kákuu ndajá'a núu ndí'usiá tikun_i. Te usiá candelero ja ní jin_i-ro-ún kákuu ndí'usiá tikun_i.

2

Tu'un nuu tikun_i ñuu Éfeso

¹ Chaa-ró tutú nuu ndajá'a tikun_i ñuu Éfeso: Súan ká'an máa I'a t_{in} usiá tiñuú xíní jíin ndavá'a-ya, te j_ika kuu-ya má'ñú usiá candelero oro:

² A jin_i-r_i tiñu sá'a-ró, ja ní'in sátiñu-ró jíin já ní'in kándii-ro, jíin já tú kúsi in_i-ro kivi nduu-ro jíin cháa ñáá. Te n_i jito ncha-ro cháa káka'an ja apóstol kákuu-de. Te n_i kajin_i-ro já máni káxndá'ú ñá'an-de.

³ Te suni jin_i-r_i ja kándii n_i'in-ró vasa n_i ndo'o-ró, te tú ní kuitá-ro já ní sátiñu-ró já'a-rí.

⁴ Ko ná kíni'in-r_i in siki-ro, chi n_i xnúu-ró kú'a ja maní-ro jíin-rí xnáñúú núú.

⁵ Núsáa te ná núku'un in_i-ro ndé onde n_i jungava-ró. Ná nákan_i in_i-ro, te ná sá'a-ró ná n_i sá'a-ró xnáñúú. Chi nú túu, te cha yachi-r_i nuu-ro, te kuancha-r_i candelero máa-ró nuu kándii, te nú tú nakani in_i-ro.

⁶ Ko íó in ja ní kee va'a, chi kití in_i-ro jito-ró tíñu kásá'a cha nicolaítas. Te suni máa-rí kití in_i-r_i jito-r_i tiñu-ún.

⁷ Cha íó so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu nuu tikun_i kákandíja. Cha kundéé, ku'a-r_i nde'e yúnu chakú kee-dé. Te yunu-ún kándii nuu jardín Dios.

Tu'un nuu tikun_i ñuu Esmirna

⁸ Te suni cha-ró tutú nuu ndajá'a tikun_i ñuu Esmirna: Súan ká'an máa I'a xnáñúú jíin sándi'í-na, I'a n_i ji'i te n_i nachaku-ya.

⁹ A jin_i-r_i tiñu sá'a-ró jíin túndó'o tá'an-ro. Te ndá'ú tá'an-ro, ko kúká-ró. Te íó sava cha káka'an-de ja judío kákuu-de. Ko nasuú kákuu-de. Chi onde ve'e sinagoga Satanás vai koyo-de. Te káka'an ndiva'a-de jíin-ró.

¹⁰ Ma yú'ú-ro já á yani ndo'o-ró, chi kui'na, taan yakú róó vekaa, náva'a koto ncha róó. Te ta'an-ro túndó'o ux_i kivi. Ko ná skíkuu va'a-ró vasa ná kúu-ro. Nú súan te ku'a-r_i premio chakú nuu-ro.

¹¹ Cha íó so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu jíin tikun_i kákandíja. Cha kundéé, ma tá'an-de túndó'o ja kúu-de vuelta uu.

Tu'un nuu tikun_i ñuu Pérgamo

¹² Te suni cha-ró tutú nuu ndajá'a tikun_i ñuu Pérgamo: Súan ká'an máa I'a t_{in} machete xa_{an} úu yu'u.

13 A jiní-ri tiñu sá'a-ró, chí ncháá-ro núu kánchaa mesa Satanás. Te suni jiní-ri ja kándija ni'in-ró rúu, te tú ní ské'ichi-ro tú'un kándija-ró sikí-rí vasa kivi-ún ni jii testigo va'a-ri Antipas ma'ñú-ró jíná'an-ró núu ncháá Satanás.

14 Ná kíñi'in-ri yaku tu'un sikí-ro. Chí jín-ró jián káxiukú sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an Balaam. Chi chaa-ún, ni stá'an-de sa'an-ún nuu Balac. Te ni jungoyo se'e Israel kuachi, chi ni kayee-í ndeyu ní soko núu ndosó, te ni kasáténé-i, ni sá'a-de.

15 Suni súan káxiukú sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an chaa Nicolaítas jín-ró, te kití iní-ri jito-ri sa'an-ún.

16 Nakani iní núsáá, chí nú túu, te chaa yachi-ri nuu-ro, te kuatá'an-ri jín-i jín machete ja kenda yu'u-rí.

17 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espiritu jín tíku'ni kákandija. Chaa kundée, nuu-dé kua'a-ri staa ándivi ja yisa'í. Te suni kua'a-ri in yuu kujín lúli núu-dé. Te nuu yuu-ún koso in sí'vi jaá ja tú ni in-i kuni, chí máa cháa ni'in-ún.

Tu'un nuu tíku'ni nuu Tiatira

18 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni nuu Tiatira: Súan ká'an máa Sé'e Dios, I'a ñáva'a nduchi nátu'un yáa ñú'ún, jín ja'á nátu'un latón fino.

19 A jiní-ri tiñu sá'a-ró, ja kúnda'ú iní-ro tá'an-ró, jín ja kándija va'a-ró, jín ja játíñu-ró, jín ja kándii ni'in-ró. Te suni jiní-ri ja ví'í-gá sátiñu-ró vína vása xnañúú.

20 Ko ná kíñi'in-ri yaku tu'un sikí-ro. Chí tú skúnu-ró ñá'an nání Jezabel. Te áchi-ña ja ñá'an jani tu'un Dios kúu-ña. Te stá'an-ña tú'un, te xnda'ú-ña ñayivi kájatíñu nuu-rí, ja ná koo tini iní-i jín ja ná kée-í ndeyu soko núu ndosó.

21 Te ni ja'a-ri tiempo nuu-ña ja ná nakani iní-ña ja jika téné-ña. Ko tú kuni-ña nakani iní-ña.

22 Vina te ndo'o-ña in kue'e sá'a-ri. Te taká ñayivi kásáténé jín-ña, suni kua'a-ri tundó'o xaan núu-í, te nú tú nakani iní-i tiñu kásá'a-i.

23 Te ka'ni-rí se'e-ña ná kúu-i. Te kuni taká tíku'ni ja máa-rí kúu I'a nándúkú víi iní ja jiní tuni jín iní añú. Te kua'a-ri ya'u nuu in in-ro ndasa tiñu kásá'a-ró.

24 Ko nuu sáva-ga-ro ja káxiukú-ró iní nuu Tiatira, ja tú kákandija-ró sá'an jian, jín ja tú ní kájiní-ro tú'un yí Satanás, chí súan káskúnání sáva-i sa'an-ún, nuu máa-ró ká'an-ri ja má cháa-ri inga carga sikí-ro.

25 Ko ja á káñin-ró, kutin ni'in-ró ondé kivi cháa-ri.

26 Te chaa kundée chaa jándatu taká tiñu tá'ú-rí onde sandí'í-ña, kua'a-ri fuerza nuu-dé ja tñin-de so'o taká nación.

27 Te suni nátu'un ni ni'in máa-rí fuerza nuu Táa-ri, súan tá'ú cháa-ún tiñu nuu-í jín bastón kaa, te ka'nu-de-i nátu'un nuu tá'u kisi.

28 Te kua'a-ri tiñuú xini jáñá'an nuu-dé.

29 Chaa ío so'o; ná kúni so'o-de tu'un ká'an máa Espiritu nuu tíku'ni kákandija.

3

Tu'un nuu tíku'ni nuu Sardis

1 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni iní nuu Sardis: Súan ká'an máa I'a ja ñáva'a usia Espiritu Dios, jín usia tiñuú xini: Máa-rí jiní-ri tiñu sá'a-ró, ja káka'an-i ja chakú-ro, ko a ni jii-ro.

² Ná náta'ụ núụ-ro. Te nakani nị'in-ró yakú-ga ja ndúkú kúụ. Chi nị jini-ri ja tíñu sá'a-ró tú íó va'a va'a nuu Dios.

³ Núsáá te ná núku'un inị-ro naún ní nị'in-ro jíín já ní jini so'o-ró. Kuandatu, te nakani inị-ro. Chì nú tú kundito-ró, te chaa-ri nátu'un ñaku'ina. Te ma kuní-ro na hora chaa-ri nuu-ro.

⁴ Ko íó yakú-ni ñayivi jíín-ró iní ñuu Sardis, ja tú ní kásáchá'an-i sa'ma káñu'un-i. Te máá-i, ku'un-i sa'ma kuíjín te kaka-i jíín-rí. Chi ñayivi vá'a kákuu-i.

⁵ Chaa kundéé, súan-ni ku'un-de sa'ma kuíjín chú'un-ri-de. Te ma ndá'va-ri sí'ví-de nuu libro chakú. Te kani ndaa-ri tu'un-de nuu Táa-ri, jíín núu táká ndajá'a-yá.

⁶ Chaa íó so'o, ná kuní so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu nuu tíku'nị kákandíja.

Tu'un nuu tíku'nị ñuu Filadelfia

⁷ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'nị inị ñuu Filadelfia: Máá I'a ndoo, I'a ndaa, I'a tñn ndakáa David, I'a júña te tú ni ñn kúu nakasu, I'a jasú te tú ni ñn kúu nakuña, súan ká'an máá-yá:

⁸ Jiní-ri tíñu sá'a-ró. Vina te nuu-ro ní juña-ri ñn yuxé'é, te ma kúu kasu ni ñn ñayivi, chì vasa ñn tí'li-ni fuerza ñáva'a-ró, ko nị jandatu-ro tú'un-ri, te tú ní ské'ichi-ro rúu.

⁹ Te ñayivi káxiukú iní ve'e sinagoga Satanás, ja káka'an-i ja ñayivi judío kákuu-i, ko káxndá'ú-i chi nasuú kákuu-i, vina te chakoyo-i te jukuñi jíí-i nuu já'a-ro sá'a-ri. Yúan-na te kuní-i ndasa kúndá'ú inị-ri róo.

¹⁰ A nị jandatu-ro tú'un nị ka'an-ri ja ná kundii nị'in-ró. Ja yúan náma-ri róo nuu túndó'o kii ñí ñúyivi, ja kóto nchaa-ri ñayivi káxiukú iní ñuyivi.

¹¹ A yani chaa-ri. Núsáá te kutñn ja á tñn-ró, náva'a tú ni ñn ñayivi kuánchaa premio-ro núu-ro.

¹² Chaa kundéé, ná sá'a-ri-de nátu'un ñn pilar inị ve'e i Dios máá-rí. Te ma kenda kuti-dé yata vé'e. Te chísó-rí sí'ví Dios máá-rí nuu-dé, jíín sí'ví jáá máá-rí, jíín sí'ví ñuu Dios máá-rí ja kúu ñuu Jerusalén jáá já kúun kii ichi ándíví ondé nuu Dios máá-rí.

¹³ Chaa íó so'o ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu jíín tíku'nị kákandíja.

Tu'un nuu tíku'nị ñuu Laodicea

¹⁴ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'nị inị ñuu Laodicea: Súan ká'an máá I'a kúu Amén, I'a kúu testigo skíkuu ndaa, I'a xnáñúú-ga vásá táká ndatíñu ja ní sá'a Dios.

¹⁵ A jiní-ri tíñu sá'a-ró, ja ná tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Va'a-ga ní íó vijin-ró xí ní íó ní'ní-ró núu.

¹⁶ Ko vixin-ni-ró, tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Ja yúan nátava-rí róo inị yu'u-rí.

¹⁷ Chì áchí-ro: Chaa kúka kúu-ri, te ja bueno nị ndukúká-rí, tú naún nándi'i-ri, áchí-ro. Te tú jiní-ro já cháa kákini, chaa ñáá, chaa ndá'ú, chaa kuáá, chaa vichí líi kúu-ró.

¹⁸ Núsáá te ká'an nị'in-ri jíín-ró: Nuu-rí ná kuáan-ró oro nị nandu'a nị sá'a ñu'un, náva'a ndukúká ndíja-ró. Te ku'un-ró sá'ma kuíjín, náva'a tuká kuka nuu-ro já vichí líi-ro. Te chu'un-ró taná nduchi-ro náva'a kuu nde'é-ró.

¹⁹ Máá-rí ká'an xa'an-rí te xndó'o-ri taká ñayivi já kúndá'ú inị-ri. Núsáá te kuítú iní-ro te nakani inị-ro.

²⁰ Kuni so'o-ró, chì kándij-ri yuxé'é te ká'an-ri. Te nú ndé ñn ñayivi kúni so'o tu'un ká'an-ri, te kuña-i yuxé'é, yúan-na te kivi-ri ve'e-i, te kuxíni-ri jíín-i, te máá-i jíín-rí.

21 Chaa kundéé, kua'a-ri tu'un ja kúnchaa-de jíin-ri mesa nuu tá'ú-ri tiñu, nátu'un ni kundéé máá-ri, te ni nungoo-ri jíin Taa-ri mesa nuu tá'ú-yá tiñu.

22 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espiritu jíin tíku'ni kákandíja. Achí-ya.

4

Ja kánakuatá'ú-i nuu I'a kánchaa mesa

1 Yuán-na, te ni nde'é-ri, te ichi ándíví ní jini-ri núña ñn yuxé'é. Te tu'un ni ka'an núú jíin-ri, nátu'un ñn corneta, ni ka'an tuku: Ichi yá'a kaa-ró, te stá'an-ri nuu-ro táká tiñu koo kúkuéé-ga, áchí.

2 Te máá Espiritu, ni jaka-ya rúu. Yuán te ni jini-ri ñn mesa, kándij andíví, te nuu mesa-ún kánchaa ñn I'a.

3 Te I'a kánchaa-ún, káa-ya nátu'un kuní koo ñn yuu kuí ndí'í jíin yúu kuá'a. Te ñn tikoye'ndé jíkó ndúu xiin mesa-ún, kuní koo ná luu káa yuu kuí kuáán.

4 Te xiin mesa-ún ío oko kuun mesa. Te ni jini-ri nuu okó kuun cháa ñá'nu káxiukú núu mesa-ún, káñu'un-de sa'ma kuíjín. Te xini-dé suni káñu'un corona oro.

5 Te onde nuu mesa-ún ndeyú. Te ká'an taja. Te ní'in. Te nuu mesa-ún kayú usia linterna ñu'un, ja kákuu ndí'usiá Espiritu Dios.

6 Te nuu mesa-ún ío ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ndí ní'ni. Te ma'ñú mesa jíin xín mesa ío kuun kíti. Te ío kua'a ndúchi-tí ichi núu-tí jíin ichi yatá-tí.

7 Te kiti ñn jito-tí nátu'un ñn ndika'a, te kiti úu, nátu'un ñn chelu. Te kiti uní, ñáa-tí núu cháa, te kiti kúun, nátu'un ñn yachókó ndéché.

8 Te ndikúun kiti-ún, ío iñu ndijin-tí, ná ñn ná ñn-tí. Te ichi iní-tí jíin ní xín-tí ío kua'a ndúchi-tí. Te ndúú ñúú tú kájukuiñi-tí jita-tí yáa yá'a: I'a ii, I'a ii, I'a ii, kúu máá Tatá Dios, I'a kúñá'nu xaan, I'a ni ío, I'a ío, I'a kii, áchí-tí.

9 Te hora ja kánakana jaa kiti-ún, káka'an-tí tú'un jíñú'ún, kánakuatá'ú-tí nuu I'a kánchaa mesa, I'a chakú ní káni ní kúia,

10 te máá hora yúan kájukuiñi jítí okó kuun cháa ñá'nu-ún nuu I'a kánchaa mesa. Te káchiñú'ún-de-ya ja chakú-ya ní káni ní kúia. Te káchukú-de corona-de nuu mesa te káka'an-de:

11 Táta Dios máá-ná. Xáán va'a I'a kúu-ní ja nákana jaa-i ní, ja ká'an-i tu'un jíñú'ún jíin-ní, jíin ja ndíso-ní táká fuerza. Chí máá-ní, ni sá'a-ní táká ndatíñu. Ja kúu ini máá-ní ni sá'a-ní, te ni kuvá'a, áchí-de.

5

Tu'un tutu ñn Lélú Dios

1 Te ni jini-ri ja I'a kánchaa mesa-ún, tñn-ya ñn tutu ini ndavá'a-ya. Te tutu-ún, yóso tú'un ichi núu jíin ichi yatá. Te ndasú jíin usiá sello.

2 Te ni jini-ri ñn ndajá'a ní'in ja ká'an jaa-ya ñn tu'un: Ndéja vá'a kuu kuña tutu yá'a, te xndóna sello, áchí-ya.

3 Te ni ñn ja ío andíví, ni ini ñuyívi, ni ichi chí ñu'un, tú ní kúu kuña tutu-ún, ni tú kúu nde'é núu.

4 Te xaan ní nde'e-ri, chí tú ní kenda ni ñn ja vá'a ja kúña tutu-ún, ni ja ká'u, ni ja nde'é núu.

5 Te ñn cháa ñá'nu-ún, ni ka'an-de jíin-ri: Ma nde'e-ro. Yá'a nde'é-ró, máá ndíka'a tata Judá, tata David, a ni kundéé-yá, te ja yúan kúu kuña-ya tutu-ún, te xndóna-ya usiá sello-ún.

⁶ Te sava mañú mesa jíin ndíkúun kítí-ún nì jini-ri ja kándij ìn lélú máñú cháa ñá'nu. Te jíto-tì nátu'un ja á nì kaja'ni-í-tì. Te ío usiá ndiki-tí jíin usiá nduchi-tí. Ya'á kákuu ndí'usiá Espíritu Dios ja ní tájí-yá kaja'an ní ñúyivi.

⁷ Te nì jaa-ya. Te nì ki'in-ya tutú-ún inì ndavá'a I'a kánchaa mesa.

⁸ Te ja ní ki'in-ya tutú-ún, te ndíkúun kítí jíin ndí'okó kuun cháa ñá'nu, nì kajukuiñi jíti-de nuu máá Lélú. Te taká-de tìin-de ìn yaa nání arpa, jíin ìn ko'o kúu ja ñú'un susia kutú, yuán kákuu tu'un kájikan ta'u ñáyivi ndóo.

⁹ Te nì kajita-de ìn yaa jáá: Xáán va'a I'a kúu-ní. Te kuu ki'in-ní tutú-ún te xndóna-ní sello, chi nì kaja'ni-í ní, te jíin niñi-ní nì nakuaan-ní ñáyivi táká tata, taká yu'u, taká ñuu, taká nación, ja ná nó'on-i nuu Dios.

¹⁰ Te nì nduu-i rey jíin sutú nuu Dios, nì sá'a-ní, te tá'ú-i tiñu inì ñuyivi, áchí-de kájita-de.

¹¹ Te máá-rí Juan, nì nde'é-rí, te nì jini so'o-ri káka'an kua'a ndajá'a-yá, ká'in xiin mesa jíin kítí-ún, jíin cháa ñá'nu. Te nì ka'io kua'a xáan-yá, nátu'un millón ja millón.

¹² Te nì kaka'an jaa-ya: Xáán va'a I'a kúu Lélú ja ní kaja'ni-í. Ja yuán ná kúndiso tiñu-ya, jíin tú'un kúká, jíin tú'un ndíchí, jíin tú'un ndíso fuerza, te taká ñáyivi, ka'an jíñú'ún-i jíin-yá, te nakana jaa-i-ya, náva'a súan nduñá'nu-ya, áchí ndajá'a-yá.

¹³ Te nì jini so'o-ri ja ndívii ja ío inì andíví, jíin iní ñuyivi, jíin chí ñuyivi, jíin iní mar, taká yuán nì kaka'an: Tu'un nduñá'nu jíin tú'un ndíso fuerza ná kóo nuu I'a kánchaa mesa, te ná nakana jaa-yó-yá te ka'an jíñú'ún-yó jíin-yá ní káni ní kúia, áchí.

¹⁴ Te nì kaka'an ndíkúun kítí-ún: Súan ná kóo, áchí-tì. Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu-ún, nì kajukuiñi jíti-de nuu I'a chakú ní káni ní kúia, te nì kachiñú'ún-de-ya.

6

Ndí'usiá sello

¹ Te nì jini-ri Lélú ja ní xndóna-ya ìn tá'an usiá sello-ún. Yúan-na te nì jini so'o-ri ká'an ìn ja kúun kítí chakú-ún, nátu'un ìn taja: Ña'an te kuni-ro, áchí-tì.

² Te nì nde'é-rí. Te nì jini-ri ìn caballo kuíjín. Te cháa yóso-tí-ún, nì tìin-de ìn ndua. Te nì ni'in-dé ìn corona xini-dé. Te ja á nì kundéé-de sava te nì kenda-de náva'a kundéé-ga-de.

³ Te nì xndóna-ya sello uu-ún. Yúan-na te nì jini so'o-ri ká'an kiti úu: Ña'an te kuni-ro, áchí-tì.

⁴ Te nì kenda tuku ìn caballo kuá'á. Te cháa yóso-tí-ún, ndíso tínu-de ja kuánchaa-de paz nuu ñúyivi, náva'a ka'ni tá'an ñáyivi jíná'an-i. Te suni nì ni'in-dé ìn machete káni.

⁵ Te nuu ní xndóna-ya sello unì, te nì jini so'o-ri ká'an kiti uní: Ña'an te kuni-ro, áchí-tì. Te nì nde'é-rí. Te nì jini-ri ìn caballo túún. Te cháa yóso-tí-ún, tìin-de ìn balanza.

⁶ Te nì jini so'o-ri ìn tu'un mañú ndíkúun kítí-ún, ká'an: ìn kilo trigo ja ìn peso, te unì kilo cebada ja ìn peso, ko ma stíví-ró aceite jíin vino, áchí.

⁷ Te nì xndóna-ya sello kuun. Te nì jini so'o-ri ká'an kiti kúun: Ña'an, te kuni-ro, áchí-tì.

8 Te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri in caballo kuáan. Te ja yóso-tí-ún, nání Muerte, te infierno ndikín yata-ún, te ndiso tíñu ja ndóna siki in cuarta parte ñuyívi, te kuu-i sá'a jíin machete, jíin tamá, jíin kué'e, jíin kiti xáan ja ío ini ñuyívi.

9 Te ni xndóna-ya sello u'un. Te chi altar ni jini-ri taká añú ni kaji'i siki tú'un Dios jíin siki tú'un ni kajani ndaa-i.

10 Te ni kakana jaa-i: Táta, I'a ñá'nu, I'a ndaa, I'a ndoo kúu-ní. Nasaa-ga kivi te sánda-ní tíñu ñayívi káxiukú ini ñuyívi, te nani'in tá'an-ní jíin-i siki niñí-ná ja ní kaja'ni-í náá, áchí-i.

11 Yúan-na te ni ja'a-ya sá'ma kuíjín núu-í ná kú'un-i. Te ni ka'an-ya jíin-i ja ná ndetatú núu-ga-i onde ná jínu taká tá'an-i jíin ñaní-i, chi suni kuu yúan natu'un ni kaji'i máá-i.

12 Te ni xndóna-ya sello iñu. Te ni jini-ri in ñutáan xaan. Te ndikandii ní kutúun natu'un sa'ma túun, te yoo ni nduu natu'un niñi.

13 Te tíñuú xini ándívi, ni jungoyo-ti núu ñú'un, natu'un júngoyo nde'e yúnu mékexe sá'a tachi xáan.

14 Te andívi ni kuxio kua'an, natu'un natuu-yó tutú. Te ndivii yúku jíin isla ni kuxio nuu ká'ii.

15 Te taká rey ñuyívi, jíin cháa kakuñá'nu, jíin cháa kúka, jíin cháa capitán, jíin cháa ni'in, jíin ndívii mozo, jíin ndívi ñáyívi kájika kuu ndicha-na, ni kachisa'í-i máá-i ini yaú kava jíin má'ñú káva ja ío yuku.

16 Te ni kaka'an-i jíin yúku jíin káva-ún: Jungava siki-rí jíná'an-ri, te ná jakusa'í-ri nuu I'a kánchaa mesa, chi máá Lélú kiti ini-ya núu-rí.

17 Chi a ni jaa kivi ja kiti ini-ya núu-yo. Te ndé cha kanda-ga kundii. Achí-i.

7

1 Yuán-na te máá-rí, Juan, ni jini-ri kuun ndajá'a-yá ká'ii ndikúun lado ñuyívi, te kajasu-ya núu kée ndikúun tachi nuu ñú'un, náva'a tuká kee tachi núu ñú'un, ni nuu mar, ni nuu in yunu.

2 Te ni jini-ri inga ndajá'a-yá ni kaa-ya vái-ya íchi núu kána ndikandii. Te tin-ya sello Dios, I'a chakú. Te ni kana jaa-ya xini ndikúun ndajá'a ja kándiso tíñu ja stívi-yá ñuyívi jíin mar.

3 Te ni ka'an-ga-ya: Ma stívi-ró ñuyívi, ni mar, ni taká yunu, onde ná cháa-yó tuni chaan taká mozo Dios máá-yó, áchí-ya.

4 Te ni jini tu'un-ri ja ío ciento uu xiko kuun mil ñayívi kánchaa tuni. Te ja ká'io tuni-ún kákuu tata taká se'e Israel.

5 Te uxí uu mil tata Judá, jíin uxí uu mil tata Rubén, jíin uxí uu mil tata Gad kánchaa tuni.

6 Te uxí uu mil tata Aser, jíin uxí uu mil tata Neftalí, jíin uxí uu mil tata Manasés kánchaa tuni.

7 Te uxí uu mil tata Simeón, jíin uxí uu mil tata Leví, jíin uxí uu mil tata Isacar kánchaa tuni.

8 Te uxí uu mil tata Zabulón, jíin uxí uu mil tata José, jíin uxí uu mil tata Benjamín kánchaa tuni.

9 Yuán-na te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri kua'a xáan ñáyívi, ja ní in cha, ma kúu ka'u-de. Taká nación, jíin taká tata, jíin taká ñuu, jíin taká yu'u, ká'ii-i nuu mesa jíin núu máá Lélú. Te káñu'un-i sa'ma kuíjín, te kátin-i yuku ñuu.

10 Te ni kakana jaa-i: Dios máá-yó, ja kánchaa-ya mesa máá-yá, jíin máá Lélú, kúu I'a náma yóo.

11 Te taká ndajá'a ká'ii xiin mesa jíin xín cháa ñá'nu-ún, jíin xín ndikúun kiti, ni kajukuiñi jítí-yá nuu mesa, te ni kachiñú'ún-yá Dios.

¹² Te n̄i kaka'an: Amén. Ná nákana jaa-yó Dios máá-yó. Ná kúta'u-yo núu-yá. Ná ká'an jínú'ún-yó jín-yá. Xáán ndíchí-yá. Te ndíso-ya táká tiñu jín táká fuerza. Súan ná ndúñá'nu-ya ní káni ní kúia. Amén. Achí.

¹³ Te ñn cháa ñá'nu-ún n̄i ka'an-de jín-rí: Ndé ñáyivi kákuu ja káñu'un sa'ma kuíjín yá'a, te ndéchi vái koyo-i, áchí-de.

¹⁴ Te n̄i ka'an-ri jín-de: Máá-ní jiní, táta, áchí-ri. Te n̄i ka'an-de jín-rí: Ya'á kákuu ñáyivi ní kenda koyo nuu túndó'o xaan. Te n̄i kanakacha-i sa'ma-í, te n̄i kanasákiyi-i jín niñi Lélú.

¹⁵ Ja yúan ká'jin-i nuu mesa nuu tá'ú Dios tiñu. Te kájatíñu-i nuu-yá ndúú ñúú-ni in̄i ve'e i-yá. Te I'a kánchaa mesa, koto va'a-ya-í, chí tu'ma-i-ya.

¹⁶ Te tuká kuu-i soko, ni tuká kuchí-i nducha, te tuká ndo'o-i ja ní'ni sá'a ndikandii,

¹⁷ chí Lélú ja kánchaa ma'ñú mesa, kundito-ya-í. Te kuxnúú-yá nuu-í ki'in-ya jín-i nuu kána nducha chakú. Te Dios nakua'a-ya ndúcha núu-í jíná'an-i. Achí-de.

8

Ndi'usiq corneta

¹ Te Lélú, n̄i xndón-da-ya sello usia. Yúan-na te n̄i kuná'in-ni in̄i andívi nátu'un sava hora.

² Te n̄i jini-ri ndí'usía ndajá'a ja ká'jin-ya núu Dios. Te n̄i kani'in-yá usia corneta.

³ Te n̄i cháa inga ndajá'a kándá'a-yá ñn ko'o kúu oro. Te n̄i jukuiñi-ya núu altar. Te n̄i ni'in-yá kua'a súsia kutú náva'a sáká núu-ya jín tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo nuu altar oro ja kándii nuu mesa-ya.

⁴ Te ñu'ma súsia kutú-ún jín tú'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo, n̄i kenda in̄i nda'a ndajá'a-yá-ún, te n̄i kaa kua'an onde nuu Dios.

⁵ Yúan-na te n̄i ki'in ndajá'a-yá-ún ko'o kúu. Te n̄i skútú-yá ñu'un altar. Te n̄i jacha-ya sikí ñúyivi. Te n̄i ka'an taja. Te n̄i ni'in. Te n̄i ndeyu. Te n̄i taan.

⁶ Te ndí'usía ndajá'a ja ní kani'in-yá usia corneta, n̄i kasátu'a-ya máá-yá ja xndé'e-ya.

⁷ Te ndajá'a ñn, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ñíñi jín ñú'un ja ní saka nuu jín niñi, n̄i kuun sikí ñúyivi. Te n̄i kayu ñn tercera parte ñúyivi jín yúnu, te ndivii ichá kuí ní kayu.

⁸ Te ndajá'a úu, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ñn nátu'un yuku ká'nu ja kayú n̄i jungava kua'an nuu mar. Te ñn tercera parte mar n̄i nduu niñi.

⁹ Te n̄i kaji'i sava kiti ká'jin chí nducha-ún ja káichaku-ti núú, te suni ñn tercera parte barco n̄i naa.

¹⁰ Te ndajá'a uní, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ichi andívi ní jungava ñn tiñúú xíní ká'nu. Te kayú nátu'un ñn ñu'un yiti. Te n̄i jungava sikí ñn tercera parte yucha, jín sikí sókó ndúcha.

¹¹ Te tiñúú xíní-ún, nání-ti ja uá. Te ñn tercera parte nducha ní nduu ua. Te n̄i kaji'i kua'a ñáyivi ja sikí ndúcha-ún, chí n̄i nduu ua-cha.

¹² Te ndajá'a kúun, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ñn tercera parte ndikandii jín yóo, jín tiñúú xíní, n̄i nda'va. Te n̄i kutúun sava-ún jíná'an. Te tuká ní túun sava ndúú jín sava ñúú.

Sikí uní tundó'o

13 Te ni nde'é-rí. Te ni jini so'o-ri ká'an jaa ñn ndajá'a ndéché-yá ini sava andívi: Naka ndá'ú kuu ñayivi káxiukú ini ñuyivi, chi a yani koo yaku-ga corneta ja xndé'e uni-ga ndajá'a-yá, áchí-ya.

9

1 Te ndajá'a ú'un, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni jini-ri ñn tiñuú xíní já ní jungava ichi ándívi onde siki ñúyivi. Te ni ni'in-yá ndakaa tunchi kúnú xáan.

2 Te ni juña-ya tunchi. Te ni kaa ñu'ma tunchi-ún natu'un ñu'ma ñn jinú ká'nu. Te ni kuñaa núu ndíkandii ní sá'a ñu'ma tunchi-ún.

3 Te chi ñu'ma-ún ni kenda koyo ndikuá'yú ní jicha-ti ini ñuyivi. Te ni kani'in-ti fuerza, natu'un kúrsiuku ñuyivi.

4 Te ni ta'u tíñu nuu-ti ja má stívi-ti icha nuu ñú'un, ni yuku kuí, ni ñn yunu, chi máni ñayivi já tú ncháa tuni Dios chaan-í.

5 Te ni ni'in-ti tu'un ja má ká'ni-ti, chi ná xndó'o-ti-í u'un yoo. Te ni kando'o-i natu'un sá'a ñn kúrsiuku nú ni stují-ti yóo.

6 Te kivi-ún, ndúkú táká ñayivi modo kuu-i, ko ma ní'in-í. Te vasa kákuni-i kuu-i, ko ma kúu kuu-i.

7 Te ndikuá'yú-ún kuní koo-ti natu'un caballo ja ká'io tu'a kuatá'an. Te xini-ti ñú'un natu'un corona oro, te ñaa-ti núu cháa.

8 Te ío ixi-ti natu'un ixi xini ñásí'í. Te ío nu'un-ti natu'un nu'un ndíka'a.

9 Te kaa kúu soq-ti natu'un ñú'un chaá kájatá'an. Te ní'in ndijin-ti, natu'un kani'in carreta jíin caballo nuu kájinu kua'a-ti ja kikuatá'an-ti.

10 Te ío su'ma-ti ja ná kuní koo su'ma kúrsiuku. Te nuu sú'ma-ti ío ñn iñu kuáñú. Te kándiso tíñu-ti já ú'un yoo xndó'o-ti táká ñayivi.

11 Te ini tunchi-ún ío ñn ndajá'a kúu rey ja tá'ú tíñu nuu-ti. Te ndajá'a-ún nuu yú'u hebreo nání Abadón, te nuu griego nání Apolión.

12 Te tundó'o ñn-ún, ni ja'a kua'an. Ko chaá ná'in úu-ga tundó'o.

13 Te ndajá'a iñú, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni jini so'o-ri ñn tu'un ni kenda onde ndíkúun punta altar oro ja kándii nuu Dios.

14 Te ni ka'an jíin ndajá'a ñn corneta iñu: Ndají ndíkúun ndajá'a káinu'ni ini yucha ká'nu Eufrates, áchí.

15 Te ni kandaji ndíkúun ndajá'a. Te ká'io tu'a-ya, chi a ni jaa máa hora jíin kivi jíin yoo jíin kuiá, náva'a ka'ni-yá sava ñayivi.

16 Te ni jini so'o-ri ja ío uu ciento millón soldado káyoso caballo.

17 Te súan ni jini-ri caballo natu'un jíin jáni. Te chaá káyoso-ti-ún, káñu'un-de su'nu natu'un jito ñu'un, jíin yúu kuaán, jíin azufre. Te xini caballo-ún kándaa natu'un xini ndíka'a, te yu'u-ti ni kenda koyo ñu'un, jíin ñu'ma, jíin azufre.

18 Te jíin uní kue'e yá'a ni kaji'i ñn tercera parte ñayivi. Súan ni sá'a ñu'un, jíin ñu'ma, jíin azufre, ja ní kenda yu'u-ti.

19 Te fuerza caballo-ún kándeé ini yu'u-ti, jíin núu sú'ma-ti. Te su'ma-ti-ún kándaa natu'un koo, te ká'io xini, te jíin yúan stují-ti-i.

20 Ko sava-ga ñayivi já tú ní káji'i jíin kué'e yá'a, tú ní kánakani ini-i tíñu kásá'a-i, ni tú ní kásiá-i ja káchiñú-ún-i tachi káni jíin ndosó oro, plata, kaa, yuu, yunu, vasa tú ndé'é, ni tú jini so'o, ni tú jka.

21 Ni tú ní kánakani ini-i ja kája'ni-í ndíyi, ni ja kásá'a-i tíñu ñavá'a, ni ja tiní ini-i, ni ja kásakuí'ná-i.

10

Tutu lúli

¹ Te ni jini-ri inga ndajá'a ní'in, ni kuun-ya íchi ándíví, yísúkun-ya viko nu'ún. Te in tikoye'ndé káxndée xini-yá. Te nuu-ya káa nátu'un ndikandii, te si'in-ya nátu'un pilar ñu'un.

² Te núña in tutu tñn-ya iní nda'a-yá. Te ni jani-ya já'a vá'a-ya núu mar. Te ja'a vésé-ya nuu ñú'un.

³ Te ni kana jaa-ya nátu'un nuu ndé'e in ndika'a. Te nuu ní kana jaa-ya, te ni kaka'an ndí'usiá taja.

⁴ Te nuu ní kaka'an ndí'usiá taja, te cha-ri tutu núu, ko ichi ándíví ní jini so'o-ri in tu'un ni ka'an jíin-ri: Kasu va'a taká tu'un ni kaka'an ndí'usiá taja-ún, te ma cháa-ró, áchí.

⁵ Te ndajá'a já ní jini-ri kándii nuu mar jíin núu ñú'un, ni ndukani-ya ndává'a-ya íchi ándíví.

⁶ Te jíin sí'ví I'a chakú ní káni ní kúia, I'a ni sá'a andíví jíin taká ja ío iní, jíin ñúyívi jíin taká ja ío iní, jíin mar jíin taká ja ío chíi, jíin sí'ví máa-yá, ni ka'an téyí-yá ja má kúkuéé-ga kivi.

⁷ Ko kivi já ká'an ndajá'a usiá, nú ná xndé'e-ya corneta, yúan-na te skíkuu tu'un sa'í Dios nátu'un ni kastu'ún-ya nuu mozo-ya, cha ni kajani tu'un-ya.

⁸ Te tu'un ni jini so'o-ri ichi ándíví, ni ka'an tuku jíin-ri: Kuá'an, te ki'in-ró tutú núña iní nda'a ndajá'a-yá ja kándii nuu mar jíin núu ñú'un, áchí.

⁹ Te ni ja'an-ri nuu ndajá'a-yá-ún, te ni ka'an-ri jíin-ya ja ná kuá'a-ya tutú-ún nuu-ri. Te ni ka'an-ya jíin-ri: Ki'in te kee-ro, te ku'ua chíi-ró sá'a, ko yu'u-ro, chí kuvixi nátu'un sá'a nduxi, áchí-ya.

¹⁰ Te ni ki'in-ri tutu iní nda'a ndajá'a-yá. Te ni yee-ri. Te ni kuvixi iní yu'u-ri nátu'un sá'a nduxi, ko nuu ní kókó-ri, te ni ku'ua chíi-ri ni sá'a.

¹¹ Te ni ka'an-ya jíin-ri: Jínu ñú'ún já ingá jínu kani-ró tú'un nuu kuá'a ñúu, jíin núu kuá'a ñáyívi, jíin núu kuá'a yú'u, jíin núu kuá'a rey, áchí-ya.

11

Ndi'uu testigo-ya

¹ Te ni ni'in-ri in nuñí nátu'un káa in vara. Te ni kachi jíin-ri: Ndukuiñi, te chikuá'a-ró vé'e ii Dios, jíin altar, jíin taká ja káchiñú'ún-i-ya yúan.

² Ko skéndo-ró ndú'a yata vé'e ii, ma chíkuá'a-ró. Chí a ni ja'a-ya núu ñáyívi sñn nación, te uu xiko uu yoo kuañú-i sikí ñúu ii.

³ Te kuá'a-ri tu'un nuu ndí'úu testigo-ri ja káni-de tu'un ja mil uu ciento uní xiko kivi, te ku'un-de sa'ma costal.

⁴ Cha ya'a kákuu uu yunu olivo jíin uu candelero ja ká'jin nuu Dios, I'a xín ñúyívi.

⁵ Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jíin-de, te kenda ñu'un yu'u-dé, te naa ii já kájito u'u tá'an jíin-de. Te nú ndé in kuni sá'a ndiva'a jíin-de, te níni kúu súan.

⁶ Cha ya'a kuu kasu-de andíví náva'a ma kúun-ga sau ní kivi káni-de tu'un. Te suni kándiso tínu-de ja taká nducha nduu niñi sá'a-de. Te kuu stivi-de ñuyívi jíin taká kue'e, nasaa jínu kákuu iní máa-de.

⁷ Te onde nú ni jinu ni jani ndaa-de tu'un, yúan-na te nana kiti kánde iní tunchi-ún. Te ndonda-ti sikí-dé. Te kuatá'an-ti jíin-de. Te kundéé-ti jíin-de te ka'ni-ti-de.

⁸ Te ndiyi-ún kundaa-i iní nuyá'u ñuu ká'nu-ún, ja skúnání yátá-yó ñúu Sodoma jíin núu Egipto, te ñuu-ún, ni ji'i Jito'o-yo jiká cruz.

⁹ Te ñayivi taká tata, taká ñuu, taká yu'u, taká nación, nde'é ndíí-í ja káva ndiyi-ún uní kiví yósáva. Te ma kuá'a-i tu'un yuji-de.

¹⁰ Te ñayivi káxiukú iní ñuyívi, kusi iní-i kuní-i-de. Te sá'a-i ñn viko. Te kuá'a-i regalo nuu tá'an-i. Chí uu cháa nī kajani tu'un Dios xaṅn ní xndó'o-de ñayivi káxiukú iní ñuyívi.

¹¹ Te onde nuu ní jīnu uní kiví yósáva, te Dios, nī nachu'un táchí-yá-de, te nī nachaku tuku-de. Te nī kandukoo-de. Te nī kayu'ú xaṅn ñáyivi ní kajini nuu-dé.

¹² Yúan-na te ichi ándíví ní kajini so'o-de ñn tu'un jaa ja ní ka'an jíin-de: Kaa kikoyo-ró ichi yá'a, áchí. Te ñayivi, ja kájito u'u-i-de, nī kajini-i ja ní kakoyo-de kája'an-de andíví jíin má'ñú vikó.

¹³ Te máa hora-ún nī taan xaṅn. Te sava ñuu-ún nī jungoyo. Te jíin ñútáan nī kaji'i usiá mil ñayivi. Te sava-ga-i nī kayu'ú-i. Te nī kanakana jaa-i Dios andíví.

¹⁴ Te tundó'o uu, a nī ja'a kua'an. Te a yani kii tundó'o uní.

Corneta sandí'-na

¹⁵ Te ndajá'a usiá, nī xndé'e-ya corneta-ya. Te nī io tu'un jaa iní andíví ní kaka'an: Taká ñuu iní ñuyívi, a nī nduu ñuu máa Tatá-yo Dios jíin Cristo-ya, te tá'ú-yá tiñu ní káni ní kúia, áchí.

¹⁶ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu ja káxiukú mesa-de nuu Dios, nī kajukuiñi jíití-de. Te nī kachiñú'ún-de Dios:

¹⁷ Táta Dios, I'a tñn taká poder. A ío-ní vina, te nī io-ní sáa, te koo-ní. Te ná kúta'u-ná nuu-ní ja ní kejá'a-ní tá'ú-ní tiñu nuu-í jíin fuerza nī'in máa-ní.

¹⁸ Nī kandonda vaá taká ñayivi, kákiti iní-i. Ko nī kití iní máa-ní, te nī jaa kiví ja kúndaá tiñu taká ndiyi, jíin ja kuá'a-ní ja kúta'u mozo-ní, cháa nī kajani tu'un-ní, jíin núu ñáyivi ndóo, jíin núu ñáyivi káandatu nuu-ní, kúu nuu ñáyivi lúli te kúu nuu ñáyivi ñá'nu, te xnáa-ní ñayivi kástíví ñúyívi, áchí-de.

¹⁹ Yúan-na te nī nuña ve'e ij Dios onde andíví. Te nī jini-ri janu ja ñú'un tutu contrato iní, te ndeyú, te ká'an taja, te táan, te xaṅn kúun ñíñí.

12

Tu'un ña'an jíin kóo

¹ Te ichi ándíví ní kenda ñn tuni ñá'nu. ñn ñasí'í ñú'un-ña ndíkandii nátu'un sa'ma, te yúxndíi ja'a-ña sikí yóo, te xini-ña ñú'un ñn corona ja uxí uu tiñuú xíní.

² Te ñú'un se'e-ña. Te nī nde'e kó'ó-ña ja ja'ncha káku se'e-ña, jatú-ña ja skáku-ña-í.

³ Te nī kenda inga tuni ichi ándíví. Te nī jini-ri ñn koq kuá'a ká'nu. Te ío usiá xini-tí jíin uxí ndiki-tí. Te ndí'usiá xini-tí ñú'un corona.

⁴ Te jíin sú'ma-tí nī stáa-tí ñn tercera parte tiñuú xíní ní kajungoyo iní ñuyívi. Te koq ká'nu-ún, nī jukuiñi-tí núu ñá'an skáku se'e-ún, náv'a kókó-tí se'e-ña nú ná káku-i.

⁵ Te nī skáku-ña ñn se'e yíi ja tá'ú-i tiñu nuu ndívii nación jíin bastón kaa. Te se'e yíi-ña-ún nī ndaa-i kua'an-i nuu kánchaá Dios mesa-ya ní sá'a-ya.

⁶ Te nī jinu ñasí'í-ún kua'an-ña núu ñú'un té'é, nuu ío ñn lugar nī sátu'a Dios. Yúan kunchaa-ña ñn mil uu ciento uní xiko kiví, kundito-ya-ña.

⁷ Te nī io guerra iní andíví. Miguel jíin ndajá'a-yá, nī kajatá'an-i sikí kóo, te koq-ún jíin ndajá'a máa-tí nī kajatá'an-tí jíin-yá.

8 Te tú ní kákundéé-tí, ni tuká ní ní'in-tí lugar kuxiukú-tí iní andíví.

9 Te ni kiñi'in-ya koo ká'nu-ún kua'an-tí. Koo onde aná'an kúu-tí, ja nání-tí kui'na jíin Satanás, ja xndá'ú-tí ndívii ñáyívi. Ni súngava-ya-tí kua'an-tí sikí ñúyívi, te suni ni súngoyo-ya táká ndajá'a-tí jíin-tí.

10 Te ni jini so'o-ri in tu'un jaa iní andíví ní ka'an: Vina te Dios, náma-ya yoo. Te jíin poder tá'ú-ya tíñu iní ñuu-ya. Te Cristo-ya, ndíso tíñu-ya. Chi a ni kini'in-ya máa já sátú'ún sikí táká ñani-yo kuá'an, ja ndúú ñúú-ni jikán kuachi sikí-dé nuu Dios máa-yó.

11 Te jíin ñáñi Lélú-ún ni kákundéé-de jíin-tí, jíin tú'un ni kajani ndaa-de, chi tú ní kúndá'ú iní-de máa-de vasa ná kúu-de.

12 Ja yúan ná koo si iní-ro, róo andíví jíin táká ja káxiukú jíin. Ko naka ndá'ú kuu róo ja káxiukú iní ñuyívi jíin mar. Chi ni kuun kui'na kujaa nuu-ro, te kití xaan iní, chi jiní ja yakú-ni kivi kúkuu.

13 Te nuu ní jini koo-ún ja ní súngava-ya-tí sikí ñúyívi, te ni chindikín-tí ñá'an ní skáku se'e yí-ún.

14 Te ni ni'in-ña uu ndijin ná'nu yachókó, nává'a ndéché-ña káku-ña núu koo-ún, te ki'in-ña onde nuu ñú'un té'é, nuu kúnchaa-ña in tiempo, jíin yakú-ga tiempo yósava.

15 Te iní yu'u koo-ún ni jicha nducha nátu'un yucha, kua'an yata ñá'an-ún, nává'a tene-ña sá'a-cha.

16 Ko ñu'un, ni chidéé ní chituu ñá'an-ún. Chi ñu'un-ún ni ndika yu'u, te ni ji'i-ni yucha ja ní kana iní yu'u koo-ún.

17 Yúan-na te ni kití xaan iní koo-ún sikí ñá'an-ún. Te ni kee-tí kuákuatá'an-tí jíin sáva-ga se'e-ña já káskíkuu-i tíñu tá'ú Dios, jíin já kájani ndaa-i tu'un Jesucristo.

13

Uu kití xaan

1 Te ni kandij-ri nuu ñítí yú'u mar. Te ni jini-ri ja chíi mar ni kenda in kití já ío usia xini-tí jíin uxí ndiki-tí. Te ndiki-tí ñú'un uxí corona. Te xini-tí yóso in sí'ví tú'un ñáá.

2 Te kití ní jini-ri-ún kaa-tí nátu'un in kuiñi, te ja'a-tí nátu'un ja'a yí'i, te yu'u-tí nátu'un yu'u ndíka'a. Te nuu-tí, ni ja'a koo ká'nu-ún poder máa, jíin mesa máa, jíin tíñu ñá'nu ndíso.

3 Te ni jini-ri ja ní tuji in xini-tí nátu'un a yani kuu-tí jíin. Ko nuu ní tuji xaan-ún ni nduva'a. Te ni kanaa iní ndívii ñáyívi ní kajini-i, te ni káindikín-i yata kítí-ún.

4 Te ni kachiñú'ún-i koo ká'nu-ún, chi ni ja'a-tí poder-tí núu kítí-ún. Te suni ni kachiñú'ún-i kítí-ún te ni kaka'an-i: Ndéja kétá'an jíin kítí yá'a, te ndéja kánda kuatá'an jíin-tí, áhí-i.

5 Te ni ni'in-tí tu'un ja ká'an-tí tú'un téyí jíin tú'un ndiva'a. Te ni ni'in tíñu-tí já tá'ú tíñu-tí uu xiko uu yoo.

6 Te ni ndika-tí yú'u-tí. Te ni ka'an ndiva'a-tí sikí Dios. Te ni kaji-tí sí'ví-yá, jíin vé'e-ya, jíin ja káxiukú iní andíví.

7 Te suni ni ni'in-tí tu'un ja kuatá'an-tí jíin ñáyívi ndoo, te kundéé-tí. Te suni ni ni'in tíñu-tí já ndóna-tí sikí táká tata, jíin táká ñuu, jíin táká yu'u, jíin táká nación.

⁸ Te taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, chiñú'ún-i-ti, yuán kúu ñayivi já tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú máá Lélú, I'a ni jì'i. Te onde té jukuiñi-ga ñuyívi káyoso-í.

⁹ Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de.

¹⁰ Nú ndé chaa kasu-de tá'an-de, suni nandasu máa-de. Te nú ndé chaa ka'ni ndíyi jín yuchí, suni jín yuchí kuu máa-de. Jín tú'un yá'a nini ná kuíñi nì'in ñayivi ndóo, te ná kándija va'a-i.

¹¹ Yúan-na te nì jini-ri nuu ingá kiti já ní kana-ti chí ñu'un. Te ío uu ndiki-tí nátu'un ndiki lélú, te ká'an-ti nátu'un ñn koó ká'nu.

¹² Te nuu kiti ñn, suni ñn núu-ni nì ndiso tíñu-ti. Te sá'a-ti já taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ná chíñú'ún-i kiti xnáñúú, kiti ní nduva'a nuu ní tuji xa'an-ti-ún.

¹³ Suni sá'a-ti tini tuni ñá'nu. Te nì kajini ñayivi já ní skúun-ti ñu'un ichi ándívi ní chaa nuu ñu'un.

¹⁴ Te xndá'ú-ti taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, jín tuni ja sá'a-ti núu ingá kiti-ún. Te tá'ú-ti tíñu nuu taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ja ná sá'a-i ndoso kiti ní tuji jín yuchí te nì nachaku.

¹⁵ Te suni nì ja'a-ya tú'un ja chú'un-ti tachí iní ndoso kiti, náva'a kuu ka'an ndoso-ún, te ka'ni-ti taká ñayivi já tú kákuñi-i chíñú'ún ndoso kiti.

¹⁶ Te taká ñayivi, ja lúli jín já ñá'nu, ja kúká jín já ndá'ú, mozo jín já kájika ndicha-na, ná koso ñn-ni tuni ndavá'a-i xí cháan-í, sá'a-ti.

¹⁷ Te nì ñn ñayivi, ma kúu kuaan-i, ni ma kúu xikó-i nú tú ncháá tuni-ún-i, ja kúu sí'ví kiti-ún xí número sí'ví-ti.

¹⁸ Yá'a ío tu'un ndichí. Ja júku'un iní, ná ká'u-i número kiti-ún, chi número ñn chaa kúu. Te número kiti-ún kúu iñu ciento uní xiko iñu.

14

Máá Lélú Dios jín ñayivi ní nakuaan-ya

¹ Te nì nde'é-rí, te nì jini-ri kándij máá Lélú xiní yúku Sion. Te ío ciento uu xiko kuun mil ñayivi ká'jin jín-yá. Te chaan-í ncháá sí'ví Táa-ya.

² Te ichi ándívi ní jini so'o-ri nì ka'an ñn tu'un nátu'un ní'in nducha kuá'a, xí nátu'un ká'an taja ní'in. Te nì jini so'o-ri ndusu yaá nání arpa ja káchaa chaa.

³ Te kájita-de ñn yaá jáá núu mesa tá'ú-yá tíñu, jín núu ndikúun kiti, jín núu cháa ñá'nu. Te tú nì ñn-i kuu kutu'a-i yaá-ún, chi máni máá ciento uu xiko kuun mil chaa nì nakuaan-ya iní ñuyívi.

⁴ Chaa yá'a kákuu ja tú ní kásachá'an-de máa-de jín ñásí'í. Chi chaa jáá chaa kútu kákuu-de. Chaa yá'a káindikín-de yata máá Lélú, nú ndéni nì kuu iní-ya kí'in-ya. Te ma'ñú sáva-ga-i nì nakuaan-ya cháa yá'a jíná'an-de, nátu'un se'e núu kákuu-de nuu Dios jín núu máá Lélú.

⁵ Te yu'u-dé tú ní kenda tu'un tú'ún, chi chaa tú káchá'an kákuu-de nuu Dios.

Tundó'o kivi kii juicio

⁶ Te nì jini-ri inga ndajá'a já ndéché-yá sava ma'ñú ándívi. Te ndiso-ya tú'un va'a ja má náa kúti. Te kani-ya tú'un-ún nuu taká ñayivi káxiukú iní ñuyívi, nuu taká nación, jín núu taká tata, jín núu taká yu'u, jín núu taká ñayivi.

⁷ Te nì ka'an jaa-ya: Kuandatu nuu Dios, te nakana jaa-ró-yá. Chi hora ja sánda-ya, a nì kuyani chaa. Te ná chíñú'ún-ró I'a nì sá'a ándívi, jín ñuyívi, jín mar, jín taká sókó ndúcha. Achí-ya.

⁸ Yúan-na te nì chaa inga ndajá'a, te nì ka'an-ya: Nì naa ná'in Babilonia, ñuu ká'nu, chi nátu'un nì ja'a vino ja tini xa'an iní nì kaji'i taká nación.

⁹ Te ndajá'a uní, nī ndikin-ya úu-ga. Te nī ka'an jaa-ya: Nú ndé ñayivi chíñú'un kiti-ún jín ndosó-ti, xí kúnchaa tuni-ti cháan-í, xí iní nda'a-í,

¹⁰ te jín ñn tu'un yátá kúu ja ñayivi-ún ko'o-i vino ja kití iní Dios, ja ní jati-ya iní ko'o kití iní-ya. Te kayu-i jín ñú'un, jín azufre, kuní jín núu táká ndajá'a ndóo, jín máá Lélú.

¹¹ Te ñu'ma ja kákayu-i-ún, kana ní káni ní kuiá. Te ñayivi káchiñú'un kiti-ún jín ndosó-ti, jín ñayivi kí'in tuni sí'ví-ti-ún, ma ndetátú kuti-í ndúú ñúú.

¹² Jín tú'un yá'a ní níná kuíñi nī'in ñayivi ndóo, ja kájandatu-i tiñu nī tá'ú Dios, te kákandija-i nuu Jesús.

¹³ Te nī jini so'o-ri ñn tu'un ja ní ka'an jín-rí ichi ándíví. Chaa tu'un yá'a: Xáan ndatu taká ndiyi ja kúu iní nda'a máá Tatá Dios onde vina te ní-gá kua'an-yo. Jandáa, chí ndetátú-i ja ní kasatíñu-i. Te tiñu-i-ún kí'in-ni jín-i, áchí Espíritu.

¹⁴ Te nī nde'é-rí. Te nī jini-ri ñn vikó kuíjín. Te nuu vikó-ún kánchaa ñn I'a ja á kuní koo máá Sé'e chaa. Te ñú'un ñn corona oro xini-yá. Te tñn-ya ñn jóso.

¹⁵ Te nī kenda inga ndajá'a-yá iní ve'e i, te kána jaa-ya xini I'a kánchaa nuu vikó: Kachi'i-ní jóso-ní, te ka'nu-ní. A nī jaa hora ka'nu-ní, chí ja káa nuu ñú'un, a nī kuaan, áchí-ya.

¹⁶ Te I'a kánchaa nuu vikó, nī kachi'i-ni-ya jóso-ya iní ñuyívi. Te nī ndi'i ja káa nuu ñú'un nī ta'nu.

¹⁷ Te nī kenda tuku inga ndajá'a-yá iní ve'e i ja kánchaa iní andíví. Te suni kándá'a-yá ñn jóso xaan.

¹⁸ Te nī kenda inga ndajá'a-yá nuu altar. Te ndíso tíñu-ya síkí ñú'un. Te nī kana jaa-ya xini ndajá'a tñn jóso xaan: Kachi'i jóso xaan-ro, te nastútú-ró tikukú uva káa nuu ñú'un, chí a nī kajichi, áchí-ya.

¹⁹ Te ndajá'a-ún, nī kachi'i-ya jóso xaan-ún iní ñuyívi. Te nī nastútú-yá tikukú káa nuu ñú'un. Te nī chúkú-yá tikukú-ún nuu taxín uva. Yuán kúu ñn tu'un yátá ndasa kití iní Dios.

²⁰ Te nī taxín uva-ún ichi yátá ñúu. Te iní nuu taxín-ún nī jika ñn yucha níñi ní jaa onde nuu ñú'un freno yu'u caballo. Te nī jika nátu'un uní ciento kilómetro.

15

Usia kue'e sandi'í-na

¹ Yuan-na te nī naa iní-ri nī nde'é-rí inga tuni ñá'nu ichi ándíví, kúu usia ndajá'a-yá kándiso usia kue'e sandi'í-na. Chí nú nī jinu kue'e yá'a, te ma kití-ga iní Dios.

² Te suni nī jini-ri ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ní saka nuu jín ñú'un. Te ñayivi ní kakundéé jín kiti-ún, jín ndosó-ti, jín tuni-ti, jín número sí'ví-ti, ká'jin-i yu'u mar vidrio-ún. Te kátñn-i yaa nání arpa Dios.

³ Te kájita-i yaa Moisés mozo Dios, jín yáa máá Lélú. Tiñu ñá'nu jín tíñu luu sá'a-ní, Táta Dios. Máá-ní tñn taká poder. Ichi ndáa ichi ndóo kákuu ichi-ní. Te máá-ní kúu rey taká ñayivi ndóo.

⁴ Ndéja tú yú'ú ní te tú nákana jaa sí'ví-ní núsáa Táta. Chí máá ñn ní kúu I'a i. Taká nación, chaa-i te chíñú'un-i ní, chí nī ndenda ndijin modo sánda-ní. Achí-i.

⁵ Yuán-na te nī nde'é-rí. Te ichi ándíví ní jini-ri ja núña cuarto i xaan ichi iní ve'e i, máá nú kenda tu'un ndaa.

⁶ Te iní ve'e ij yúan, nī kenda usiá ndajá'a kándiso-ya usiá kue'e xaan, te kañu'un-ya sá'ma kuíjín kiyí, jíin sánchij oro káinu'nī jiká-yá.

⁷ Te in ja kúun kiti nī ja'a-ti usiá ko'o oro nuu ndí'usiá ndajá'a. Te ko'o-ún ñú'un chítú nátu'un jíin tú'un kití iní Dios, I'a chakú ní káni ní kúia.

⁸ Te nī ndii ncháa Dios jíin fuerza-ya. Te ñu'ma-ún, nī chítú ndí iní ve'e ij. Te tú ní kúu kivi ni in ñayivi iní ve'e ij-ún, chí onde ná ndí'usiá kue'e ja kándiso ndí'usiá ndajá'a-yá.

16

Usiá ko'o ñú'un tu'un kití iní Dios

¹ Te iní ve'e ij-ún nī kenda in tu'un jaa, nī jini so'o-ri nī ka'an jíin ndí'usiá ndajá'a-yá: Kuángoyo, te kacha nuu-ró ndí'usiá ko'o ja kañu'un tu'un kití iní Dios ná júngoyo sikí ñúyivi, áchí.

² Te kua'an ndajá'a in, te nī koyo-ya kó'o-yá sikí ñúyivi. Te ñayivi ja ncháa tuni kiti xaan-ún nuu, jíin ja kachiñú'ún ndosó-ti, nī kata'an-i in kue'e iní xaan.

³ Te ndajá'a úu, nī koyo-ya kó'o-yá nuu mar. Te nī nduu-cha nátu'un niñi ndíyi. Te taká kiti káy'i chí mar, nī kaji'i-ti.

⁴ Te ndajá'a uní, nī koyo-ya kó'o-yá sikí yúcha, jíin sikí taká sókó ndúcha, te nī nduu-ni niñi.

⁵ Te nī jini so'o-ri nī ka'an ndajá'a ndúcha-ún: Táta, I'a ij kúu-ní, I'a ío vina, I'a nī jo sáa. Te I'a ndaa kúu-ní, chí nī sánda ndaa-ní taká tiñu yá'a,

⁶ chí ñayivi yá'a, nī kajacha-i niñi cháa ndoo, jíin niñi cháa kájani tu'un-ní, te vina ja'a-ní niñi ná kó'o-i. Te súan ná náko'o-i. Achí-ya.

⁷ Te nī jini so'o-ri nī ka'an inga tu'un onde altar. Jandaa, Táta Dios, máa-ní tñn taká fuerza, máa-ní sánda ndaa-ní, sánda ndija-ní taká tiñu.

⁸ Te ndajá'a kúun, nī koyo-ya kó'o-yá sikí ndikandii. Te nī ni'in tiñu ndikandii-ún ja jíin ñú'un te ka'mu taká ñayivi.

⁹ Te taká ñayivi, vasa súan nī kakayu-i ja ní'ni xaan, ko tú ní kánakani iní-i, ni tú ní kánakana jaa-i Dios, chí sasua nī kaka'an ndiva'a-i sikí-yá ja ní ja'a-ya kué'e yá'a sikí-í.

¹⁰ Te ndajá'a ú'un, nī koyo-ya kó'o-yá nuu mesa nuu tá'ú tiñu kiti xaan-ún, te nuu tá'ú-tí tiñu nī kuñaa. Te taká ñayivi, nī kanakaji yí'í-i yáa-í ja kájatú-i.

¹¹ Te nī kaka'an ndiva'a-i sikí Dios andívi, ja kájatú-i jíin ja káta'an-i kue'e, ko na tú ní kánakani iní-i tiñu nī kasá'a-i.

¹² Te ndajá'a iní, nī koyo-ya kó'o-yá sikí yúcha ká'nu Eufrates. Te nī ichi yucha-ún, náv'a koo tu'a ichi kíkoyo rey, ichi núu kána ndikandii.

¹³ Te nī jini-ri ja iní yu'u koo ká'nu, jíin yu'u kiti xaan, jíin yu'u cháa jáni tu'un tú'ún, nī kenda uní tachí káni nátu'un sa'va.

¹⁴ Chí tachí káni kákuu, te kasá'a tuni. Te kenda nuu taká rey ñuyivi, te stútú-ni-de ja koo guerra kivi ká'nu máa Dios, I'a tñn taká poder.

¹⁵ Kuni so'o chí ncha-ri nátu'un ñaku'ná. Xáan ndatu koo ñayivi ndíto, jíin ja ndíto-i sa'ma-í, náv'a tú kaka víchí lí-í, te tú kuka nuu-í nuu sáva-ga-i, áchí-ya.

¹⁶ Te nī kasá'a tachí káni ja ní kakutútú-de in ndu'a ja núu yu'u hebreo nání Armagedón.

¹⁷ Te ndajá'a usiá, nī koyo-ya kó'o-yá ichi núu tachí. Te iní ve'e ij andívi jíin núu mesa tá'ú-yá tiñu nī kenda in tu'un nī ka'an jaa: A nī kuu, áchí.

18 Yúan-na te n̄i ndeyu. Te n̄i n̄i'in. Te n̄i ka'an taja. Te n̄i taan xaan ñú'un ja ná té koo-ga onde kiv̄i ní tuu nuu cháa in̄i ñuyívi.

19 Te ñuu ká'nu-ún n̄i ndata sáva un̄i pedazo. Te n̄i ndua taká ñuu in̄i taká nación. Te n̄i nuku'un in̄i Dios ñuu ká'nu Babilonia ja kuá'a-ya kó'o já ñú'un tu'un kití xaan in̄i-ya ná kó'o ndi'i-í.

20 Te taká isla n̄i kajinu kája'an. Te taká yuku, tuká ndijin in̄i.

21 Te ichi ándiví ní jungoyo ñíñí ná'nu nátu'un uu xiko kilo ná ñn ná ñn. Te taká ñayivi, n̄i kaka'an ndiva'a-i sikí Dios ja sikí túndó'o ñíñí-ún, chí ñn tundó'o xaan ní kuu.

17

Kiv̄i xnáa-ya ñuu Babilonia

1 Yúan-na te n̄i chaá ñn ja usiá ndajá'a-yá ja ní kandá'a usiá ko'o. Te n̄i ka'an-ya: Ña'an te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kundaá tiñu sikí ñá'an kuáxán ja kánchaa-ña núu ndúcha kuá'a,

2 chí taká rey ñuyívi n̄i kasáténé-de jíin ñá'an-ún. Te taká ja káxiukú in̄i ñuyívi n̄i kanajini jíin tú'un kuáxán máa-ña, áchí-ya.

3 Te jíin Espiritu n̄i jaka-ya rúu n̄i ja'an-ri onde nuu ñú'un té'é. Te n̄i jini-ri ñn ña'an yóso-ña ñn kití kuá'a. Te kití-ún, ndiso-ti kuá'a sí'ví tú'un ndiva'a. Te ío usiá xini-tí te ux̄i ndiki-tí.

4 Te ña'an-ún, ñú'un-ña sá'ma kuá'a jíin sá'ma kuá'a tíndí'í. Te suni ñú'un-ña oro, jíin yúu lúu, jíin perla. Te tíin-ña ñn ko'o oro ñú'un chítu jíin tú'un ñáa, jíin tú'un chá'an ja tiní in̄i-ña.

5 Te chaan-ña ncháa ñn sí'ví, ñn tu'un sa'í: Ñuu ká'nu Babilonia, náa ja kásáténé jíin já kás'a tiñu ñáa in̄i ñuyívi yá'a, áchí.

6 Te n̄i jini-ri ña'an-ún ja nájini-ña jíin niñí ñáyivi ndóo jíin niñí ñáyivi ní kaji'í ja sikí tú'un Jesús. Te n̄i naa xaan in̄i-ri n̄i nde'é-ri nuu-ña.

7 Yúan-na te n̄i ka'an ndajá'a-yá-ún: Naja náa in̄i-ro. Máa-rí kachi-ri nuu-ro tú'un sa'í ñá'an-ún, jíin kití yóso-ña, kití já ío usiá xini-tí te ux̄i ndiki-tí.

8 Te kití ní jini-ro, n̄i io-ti núu. Ko tú ío-ti vína. Te nana-ti kú-ti in̄i tunchi kúnú. Te ki'in-ti núu tá'nu ndatu-ti. Te taká ñayivi káxiukú in̄i ñuyívi, ja tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú onde kiv̄i ní jukuiñi ñuyívi, naa in̄i-i nde'é-i nuu kití já ní io-ti núu, te tú ío-ti vína, te koo-ti.

9 Te nú túu ndichí ñn chaá, ma kúu juku'un in̄i-de tu'un yá'a. Usiá xini-tí kákuu usiá yuku, te sikí yúku-ún kánchaa ña'an-ún.

10 Te suni kákuu usiá rey. Te u'un-de a n̄i kanaa-dé. ñn-de ío. Te té chaá-ga inga-de. Te nú n̄i chaá-de, jínu ñú'ún já yakú-ni kiv̄i kunchaa-de.

11 Te kití já ní io núu te tú ío-ti vína, máa-tí kúu rey un̄a. Te ñn tá'an ja ndí'usiá-de kúu-ti. Te ki'in-ti núu tá'nu ndatu-ti.

12 Te ndí'uxí ndiki ní jini-ro, kákuu ux̄i rey ja té tá'ú-ga-de tiñu. Ko máa-de jíin kití-ún, tá'ú-de tiñu ñn hora-ni.

13 Te rey-ún, ñn núu-ni tu'un kájani in̄i-de. Te naku'a-a-de poder jíin tíñu kándiso-de nuu kití.

14 Te kuatá'an-de jíin máa Lélú. Te Lélú-ún, kundéé-yá jíin-de jíná'an-de, chí jito'o nuu taká jito'o kúu-ya, te Rey nuu taká rey kúu-ya. Te ñayivi ká'ín jíin-yá kákuu ja á n̄i kana-ya xini-í, te a n̄i kaji-ya-í, te ñayivi kákandíja va'a kákuu-i, áchí-ya jíin-rí.

15 Te n̄i ka'an-ga-ya: N̄i jini-ro ja kanchaa ña'an kuaxán-ún siki kuá'a ndúcha. Te nducha kuá'a-ún kakuu ñayivi tini ñuu, tini nación, tini yu'u.

16 Te ndí'uxí ndiki kiti ní jini-ro-ún, máa-de jín kiti, chi koto u'u-de ña'an kuaxán-ún, te xnáa-dé-ña, te sávichí líi-dé-ña, te kaji-dé kuñu-ña, te ka'mu-de-ña jín ñú'un.

17 Chi Dios, súan n̄i ská'an-ya-dé ja ñin núu-ni kájani ini-de, te naku'a-a-de tiñu kándiso máa-de nuu kiti-ún. Te súan ná sá'a-de ja kúu ini máa-yá onde kivi skíkuu taká tu'un Dios.

18 Te ña'an ní jini-ro-ún kúu ñuu ká'nu ja tá'ú tiñu nuu taká rey ñuyivi.

18

1 Yuán-na te n̄i jini-ri n̄i kuun inga ndajá'a ní kii-ya íchi ándiví, ndiso téyí-yá poder. Te n̄i ndii ncháa nuu ñú'un jín ndúa-yá.

2 Te n̄i ka'an jaa-ya: N̄i naa ndíja Babilonia ñuu ká'nu. Te n̄i nduu ve'e kui'na. Yúan kaxiukú taká tachi kini. Suni yúan kaxiukú ndívii tísaa chá'an ja kájito u'u-yo-tí.

3 Chi taká ñayivi, natu'un vino n̄i kaji'i-i ko'o ja tini xa'an ini ñuu-ún. Te taká rey ñuyivi, n̄i kasáténé-de jín-ña. Te cha'a kajaan kaxikó ini ñuyivi, n̄i sákuká-ña-dé jín taká ndatíñu luu kaní ini máa-ña, áchí-ya.

4 Te n̄i jini so'o-ri inga tu'un ichi ándiví, ja ní ka'an: Kuxio nuu-ña jíná'an-ró, chi ñayivi máa-rí kakuu-ró, te ma kivi nduu-ro jín kuáchi-ña, náva'a tú ta'an-ro kué'e ta'an-ña.

5 Chi kuáchi-ña a n̄i jaa xiko onde ándiví, te n̄i nuku'un ini Dios ja sá'a-ña tiñu ñáa.

6 Cha'u nuu-ña, natu'un n̄i ja'a-ña núu sáva-ga-i. Te kaa-ga kuá'a-ró núu-ña nú ndasa kaa tiñu n̄i sá'a máa-ña. Te ini ko'o ja ní ja'a-ña ní kaji'i-i, suni ini-ún ná kaa nuku'un ko'o-ña.

7 Natu'un n̄i sátyí-ña máa-ña, te n̄i sá'a-ña tini kuáchi, suni súan ku'a xndó'o-ró-ña ja ndé'e-ña. Chi áchí-ña jín máa-ña: Máa-rí kúu ña'an tá'ú tiñu, nasu ñá'an viuda kúu-ri, te ma ndé'e kuti-rí, áchí-ña.

8 Ja yúan nú ñin kivi te kii tundó'o siki-ña. Kuu ndiyi, nde'e kó'o-ña, kii tama, te nduxia-ña jín ñú'un. Chi n̄i'in téyí kaa máa Tatá Dios, I'a sánda tiñu-ña. Achí.

9 Te taká rey ñuyivi ja ní kajika téné-de jín-ña te n̄i kajichaku kúká-de jín-ña, nde'e-de te kana jikó'o-de ja'a-ña kivi kuní-de ja kana ñu'ma kayu-ña.

10 Te kuiñi jiká-na-de ja yú'u-de siki ja kayu-ña. Te ka'an-de: Xáan ndá'ú n̄i kuu ñuu Babilonia, vasa ñuu ká'nu kúu-ró núu. Ko nuu ñin hora te n̄i cha'a juicio siki-ro.

11 Te taká cha'a kajaan kaxikó ini ñuyivi, nde'e-de te kana jikó'o-de ja'a-ña. Chi tuká ni ñin ja kuáan tiñu xikó-de.

12 Ndatíñu kúya'u kakuu oro, plata, yuu lúu, perla, sa'ma fino jín sá'ma kuá'a tindi'í, sa'ma tindu'a jín sá'ma kuá'a, taká yunu vixí, ndatíñu marfil jín ndatíñu yunu lúu, cobre jín kaa jín yuu ndáva.

13 Canela, jín jí'o, susiá ja'an xiko asun jín susiá uá jín susiá kutú, vino, aceite, yuchi fino, trigo, xndiki, ri, caballo, jín carreta, jín mozo sátiñu sáni, jín ñayivi.

14 Ndatíñu ja ní ndio ini-ro, a n̄i kuxio kua'an, te taká ndatíñu fino máa-ró jín ndatíñu luu-ró, a n̄i naa, te ma náni'in kúti-gá-ro, áchí.

15 Te taká chaa kájaan káxikó ndatíñu yá'a, ja ní kakuu kúká-de sikí-ña, kuiñi jíká-na-de nuu-ña ja káyu'ú-de tundó'o ta'an-ña. Te nde'e-de te kana jíkó'ó-de.

16 Te ka'an-de: Xáán ndá'ú ni kuu ñuu ká'nu yá'a. Ni ñu'un-ña sá'ma fino jín ja kua'á, jín ja ndí'í. Te ni ñu'un-ña oro jín yúu lúu, jín perla.

17 Ko nuu ñn hora te ni naa í taká ndatíñu kúká yá'a. Achí-de. Te taká chaa xín barco, jín taká chaa jíká jín barco, jín cháa jíká nuu mar, jín taká ja kásatíñu nuu mar, ni ka'jin jíká-na-de.

18 Te ni kajini-de ñu'ma ja kayú-ña. Te ni kakana jaa-de: Ndé inga ñuu kúu ja kétá'an jín ñuu ká'nu yá'a, áchí-de.

19 Te ni kachu'un-de tikacha ñu'un xiní-dé. Te ni kande'e-de ni kakana jíkó'ó-de: Xáán ndá'ú ni kuu ñuu ká'nu yá'a. Chi taká chaa ni kañava'a barco, ni kakuu kúká-de jín taká ndatíñu ya'u ñava'a-ña. Te nuu ñn hora te ni tucha íi.

20 Ná ndúvatú iní-ro ja ní ta'an-ña, róo andíví, jín taká róo ñayívi ndóo, chaa apóstol, jín cháa kájani tu'un Dios. Chí Dios ni nani'in tá'an-ya jín-ña ja sikí róo. Achí-de.

21 Yúan-na te ñn ndajá'a ní'in, ni tñn-ya ñn yuu nátu'un ñn yosó ká'nu. Te ni skána-ya núu mar. Te ni ka'an-ya: Súan ni'in tunchaa Babilonia ñuu ká'nu, te ma núkuiñi kuti-gá.

22 Te ma kúni so'o-ga-ro ndusú yaa chaa káchaa, ni chaa jíta, ni chaa kátivi xkuili jín corneta. Te ma ní'in-gá-ro ní ñn chaa sá'a taká ndatíñu, ni ja ní'in molino ma kúni so'o kuti-gá-ro.

23 Te ma ndí ncháa-ga nuu-ro jín ndúa linterna. Te ma kúni so'o-ga-ro ka'an yii jín ñásí'í. Chi chaa kájaan káxikó núu-ro, chaa kakuñá'nu iní ñuyívi ní kakuu-de, te jín tíñu ñava'a ni xndá'ú-ro ndívii ñáyívi.

24 Te nuu-ña ni ndenda niñi cháa ni kajani tu'un Dios, jín niñi ñáyívi ndóo, jín niñi taká ñayívi ní kaja'ni-í iní ñuyívi yá'a. Achí-ya.

19

Kivi nákana jaa-i Dios iní andíví

1 Yúan-na te ni jini so'o-ri ni kuvaa ñn ñayívi kuá'a íchi andíví, ja ní kaka'an-i: Xáán va'a Dios. Ná nákana jaa-yó-yá. Ná ká'an jín'ún-yó jín-yá, chi ni nama-ya yóo jín fuerza-ya.

2 Chí sándaá va'a-ya jín tú'un ndaa. Ni nakuxndí-ya sikí ñá'an kuaxán-ún, ja ní stíví-ña ñuyívi jín tú'un tini iní-ña. Te ni nani'in tá'an-ya jín-ña ja ní jacha-ña niñi mozo-ya, áchí-i.

3 Te inga jínu ni kaka'an-i: Xáán va'a Dios, chí ñu'ma kayú-ña-ún, kána-ni ní káni ní kúia, áchí-i.

4 Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu jín ndíkúun kiti ni kajukuiñi jíti-de nuu ñu'un. Te ni kachiñú'ún-de Dios ja kánchaa-ya mesa tá'ú-yá tíñu. Te ni kaka'an-de: Amén, xáán va'a Dios, áchí-de.

5 Te onde nuu mesa-ún ni ka'an ñn tu'un: Taká róo mozo Dios máa-yó, jín róo ja káandatú nuu-yá, kúu lúli kúu ñá'nu-ró, ná nákana jaa-ró-yá, áchí.

6 Te ni jini so'o-ri nátu'un káka'an ñayívi kuá'a, nátu'un ní'in kua'a ndúcha, xí nátu'un ká'an taja: Xáán va'a Dios máa-yó, chí tá'ú-yá tíñu te tñn-ya taká poder.

7 Ná kúsi xáan iní-yo. Te ná nákana jaa-yó-yá. Chí a ni jaa kivi tánda'a máa Lélú. Te ñásí'í-ya, a ío tu'a-ña.

⁸ Te n̄i n̄i'in-ñá tu'un ja kú'un-ña sá'ma fino ja ndóo ío te ndíi ncháa. Ch̄i sa'ma fino-ún kákuu tiñu ndaa n̄i kasá'a ñayivi ndóo, áchí.

⁹ Te n̄i ka'an ndajá'a-yá-ún jíin-rí: Chaa tu'un yá'a: Xáan ndatu kákuu ñayivi ní kana-ya xiní-í ja ná kinglyo-i nuu ío xini tánda'a máa Lélú, áchí-ya. Te n̄i ka'an-ga-ya jíin-rí: Ya'á kúu tu'un ndaa n̄i ka'an Dios, áchí-ya.

¹⁰ Te n̄i jukuiñi jíití-rí nuu já'a-yá ja chíñú'ún-rí-ya núú. Te n̄i ka'an-ya jíin-rí: Ma sá'a-ró súan. Ch̄i suni mozo-ya kúu-ri jíin-ró jíin ñaní-ro já kájani ndaa tu'un Jesús. Ná chíñú'ún-ró máa Dios, áchí-ya. Ch̄i tu'un n̄i ka'an ndaa Jesús kúu modo jáni-yó tú'un-ya.

I'a skíkuu tu'un jíin I'a ká'an ndaa

¹¹ Te n̄i jini-ri ja núña andívi. Te n̄i kenda-ni ñn caballo kuíjín. Te I'a yóso-tí, nání-yá I'a ndaa, I'a skíkuu. Te jíin tú'un ndaa sánda ndaa-ya te kuatá'an-ya.

¹² Te nduchi-yá káa nátu'un yáa ñú'un. Te xini-yá ñú'un kua'a corona. Te yóso ñn sí'ví já ní ñn tú júku'un ini, ch̄i máa-ni máa-yá jini.

¹³ Te yúsukun-yá ñn tikachí ñíí. Te nání-yá tu'un Dios.

¹⁴ Te ñn tikun̄i andívi, n̄i kandikin-de-ya kaja'an-de jíin-yá káyoso-dé caballo kuíjín. Te káñu'un-de sa'ma fino xaan ja ío ndoo te kiyi.

¹⁵ Te yu'u-yá kenda ñn machete xaan, náva'a jíin machete-ún stují-yá taká ñayivi. Te tá'ú-yá tiñu nuu-í jíin bastón kaa. Te kuañu-ya sikí uva kaxin-ya. Yuán kúu ja kití ini Dios, I'a ñn taká poder.

¹⁶ Te nuu tikachí-yá jíin núú sá'nda-ya yóso sí'ví yá'a: Rey nuu taká rey, te jito'o nuu taká jito'o, áchí.

¹⁷ Te n̄i jini-ri ñn ndajá'a já kándii-ya núú ndíkandii, te n̄i kana jaa-ya jíin taká tisa ndaa kándéché sáva andívi: Ña'an te ndutútú-ró núú kúxini-ró sá'a Dios ñá'nu,

¹⁸ náva'a kee-ro kúñu rey jíin capitán, jíin kúñu chaa n̄i'in, jíin kúñu caballo jíin cháa káyoso-tí, jíin kúñu taká-ga ñayivi já kájika ndicha-na jíin já kákuu mozo, ja lúli jíin já ñá'nu, áchí-ya.

¹⁹ Te n̄i jini-ri nuu máa kiti xaan-ún jíin núú taká rey ñuyivi, n̄i kakutútú-de jíin soldado-de ja kuatá'an-de jíin I'a yóso caballo kuíjín jíin taká soldado-ya.

²⁰ Te kiti xaan-ún kua'an-ti preso jíin cháa n̄i jani tu'un tú'ún ja ní sá'a kua'a-dé tuni nuu-ti, te jíin tuni-ún n̄i xndá'ú-de ñayivi ní káki'in tuni kiti-ún jíin já ní kachiñú'ún ndosó-ti. Ndúú chaa yá'a, n̄i kenda-de kua'an chakú-de nuu laguna ñu'un ja kayú jíin azufre.

²¹ Te sava-ga chaa-ún n̄i kaji'i-de jíin machete ja kenda yu'u I'a yóso caballo kuíjín. Te taká tisa, n̄i kanda'a ch̄i-ti ní kayee-ti kuñu-de jíná'an-de.

20

Tu'un sikí mil kua jíin juicio sikí ku'na

¹ Te n̄i jini-ri ja íchi andívi ní kuun ñn ndajá'a ñn-ya ndákáa tunchi kúnú xaan, jíin ñn cadena ká'nu.

² Te n̄i katñin-ya koo ká'nu, koo áná'án, kiti kúu kui'na Satanás. Te n̄i ju'ni-ya-ti ja ná kúnu'ni-ti mil kua.

³ Te n̄i skivi-ya-ti kua'an-ti tunchi kúnú. Te n̄i jasú-ya-ti. Te n̄i sákutu-yá sikí-ti, jíin sello, náva'a tuká xndá'ú-ga-ti taká nación. Ch̄i onde ná jinu mil kua, yúan-na te jinu ñú'ún já ndají nūnda-ga-ti.

⁴ Te n̄i jini-ri ñn mesa. Te chaa kaxiukú mesa-ún kákuu ja sánda tiñu. Te suni n̄i jini-ri añu ñayivi ní kaxiti xiní-í, sikí já ní kájani ndaa-i tu'un Jesús jíin

tú'un Dios, ni tú ní káchiñú'ún-i kiti-ún ni ndoso-ti, ni tú ní kájatá'ú-i tuni-ti kúnchaa chaan-í, ni ini nda'a-í. Te ni kanachaku-i. Te ni katá'ú-i tiñu jín Cristo ñn mil kua.

⁵ Ñayivi yá'a kákuu ja náchaku xna'an-ga. Ko sava-ga ndiyi-ún, tú ní kánachaku-i onde ná jínu mil kua.

⁶ Xáán ndatu koo ñayivi ndóo ja náchaku-i xna'an-ga. Ma kúu-i vuelta uu, chi sua nduu-i sutu nuu Dios jín núu Cristo, te tá'ú-i tiñu jín-yá mil kua.

⁷ Te onde ná jínu mil kua-ún, te ndaji Satanás nuu kándeé preso.

⁸ Te kenda xndá'ú nación ká'io ndíkúun lado ñuyivi, ñuu Gog jín ñuu Magog, náva'a stútú ñayivi já kuatá'an-i. Te koo kua'a xáan-í natu'un ñiti yú'u mar.

⁹ Te ni chakoyo-i onde ñí ñuyivi. Te ni kajikó ndúu-i nuu ká'jin taká ñayivi ndóo jín ñuu ja maní-í jín. Ko Dios ni skúun-ya ñu'un ichi ándivi. Te ni kanduxia-i.

¹⁰ Te kui'na já ní xndá'ú ñayivi-ún, ni skée-ya kuá'an nuu laguna ñu'un ja kayú jín azufre. Te suni yúan kándeé kiti xáan-ún jín cháa ni jani tu'un tú'ún. Te yúan ndo'o-de ndúu ñúu ñí káni ñí kua.

Tu'un mesa ká'nu kuíjin ándivi

¹¹ Te ni jini-ri ñn mesa ká'nu kuíjin, jín I'a kánchaa mesa-ún. Te nuu máa I'a-ún ni kuxio ñuyivi jín ándivi. Te tuká ní ní'in núu kúxiukú.

¹² Te ni jini-ri taká ndiyi, ja ñá'nu ja lúli, ká'jin-i nuu Dios. Te ni juña-ya taká libro. Te suni ni juña-ya ingá tutu nání libro chakú. Te ni sánda-ya tíñu ndiyi-ún jíná'an-i, nú ndasa kaa tu'un yóso núu tutu-ún, ná ñn ñn tiñu ni kasá'a-i.

¹³ Te nducha mar, ni nakua'a-cha ndiyi ká'jin chii-cha. Te kue'e jín infierno, ni kanakua'a ndiyi ja ká'jin. Te ni kakundaa kuachi-i ná tiñu ni kasá'a ñn ñn-i.

¹⁴ Te ni skée-ya infierno jín kué'e kája'an nuu laguna ñu'un. Ya'á kúu modo kuu-i vuelta uu.

¹⁵ Te ñayivi tú ní ndénda sí'vi-i nuu libro chakú, te ni skána-ya-í kua'an-i nuu laguna ñu'un.

21

Ñuyivi jáa jín ándivi jáa

¹ Yúan-na te ni jini-ri ñn ándivi jáa jín ñn ñuyivi jáa. Chi ándivi xnáñúu jín ñuyivi xnáñúu ní nda'va. Te tuká mar ni ío.

² Te máa-rí Juan ni jini-ri ñuu ii já kúu ñuu Jerusalén jáa, ja ní kuun ichi ándivi ní kenda nuu Dios. Te ío tu'a natu'un ñn ñasí'í ja ío tu'a-ña tánda'a-ña jín yí-ña.

³ Te ichi ándivi ní jini so'o-ri ñn tu'un ni ka'an jaa: Vina te ncháa ve'e Dios jín ñayivi. Te kunchaa-ya jín-i. Te kuu-i ñayivi máa-yá. Te máa-yá, kuu-ya Dios máa-i te kunchaa-ya jín-i.

⁴ Te nakua'a Dios taká nducha núu-í. Te ma kúu kuti-gá-i. Te tuká koo ja ndúku'á ini-i, ni ja ndé'e-i, ni ja jatú-i, chi a ni nda'va-ya tíñu xnáñúu. Achí.

⁵ Te ni ka'an I'a kánchaa mesa-ún: Kuni so'o-ró, chi ruu nasajáa-rí taká ndatíñu, áchí-ya. Te ni ka'an-ga-ya jín-rí: Chísó tú'un yá'a, chi taká tu'un yá'a, tu'un ndaa tu'un ndija kúu, áchí-ya.

⁶ Te ni ka'an-ya jín-rí: A ni kuu. Máa-rí kúu natu'un letra Alfa jín letra Omega, nuu kéjá'a jín núu ndí'i. Te ñayivi jichí nducha, kua'a-ri sókó ndúcha chakú ko'o sáni-i.

7 Te chāa kundéé, ni'in tá'u-dé taká ndatíñu, te kuu-ri Dios máá-de, te máá-de kuu-de se'e-ri.

8 Ko ñayivi já káyu'ú ja tú kákandija, ja káchá'án, ja kája'ni ndíyi, ja kásá'a téné, ja káti'vi, ja káchiñú'ún ndosó, jín taká ja káka'an tu'un tú'ún, ñayivi yá'a kuiñi-i nuu laguna ñu'un nuu kayú jín azufre. Súan kuu-i vuelta uu.

9 Yúan-na te in ndajá'a já usiá-ya ní katin usiá ko'o já ñú'un ndí'usiá kue'e sandí'í-na, ni chāa-ya núu-ri. Te ni ka'an-ya jín-ri: Ña'an, te ná stá'an-ri in ña'an núu-ro já kúu ñasí'í máá Lélú, áchí-ya.

10 Te jín máá Espíritu ni jaka-ya rúu ni ja'an-ri xini in yuku súkún ká'nu. Te ni stá'an-ya ñúu ii Jerusalén nuu-ri ja kúun vai ichi ándí'vi ondé nuu Dios.

11 Ndíso ndua Dios. Te ndí ncháa natu'un yuu lúu, natu'un yuu kuí ndí'í, te ndí ní'ni natu'un vidrio.

12 Te ñáva'a in nama ñúu ká'nu súkún. Te suni ñáva'a uxí uu yuxé'é. Te yuxé'é-ún ká'jin uxí uu ndajá'a-yá. Te yuxé'é-ún káyoso sí'ví ndí'uxí uu tata se'e Israel.

13 Ichi núu kána ndikandii ío uní yuxé'é. Ichi norte ío uní yuxé'é. Ichi sur ío uní yuxé'é. Ichi núu kée ndikandii ío uní yuxé'é.

14 Te nama ñúu-ún, ñáva'a uxí uu cimientu. Te sikí yúan yóso uxí uu sí'ví ndí'uxí uu apóstol máá Lélú Dios.

15 Te ndajá'a ká'an jín-ri-ún, tin-ya in vara oro ja chíkuá'a-ya ñúu, jín taká yuxé'é, jín namá ñúu.

16 Te in ñuu ío kuun jikí kúu. Te in núu-ni ja káni jín já jichá. Te ni chíkuá'a-ya ñúu jín vara-ún, te ni jinu uu mil kuun ciento kilómetro, ja káni, jín já jichá, jín já súkún, in núu-ni kúu.

17 Te suni ni chíkuá'a-ya namá ñúu-ún. Te ni jinu in ciento uu xiko kuun yíkí ku'a chāa, ja súni ku'a ndajá'a-yá kúu.

18 Te nama ñúu-ún kúu yuu kuí ndí'í. Te ñuu kúu máá nían oro, natu'un vidrio ndí'í ní'ni.

19 Te cimientu ñuu-ún, ni kukútu jín taká yuu lúu. Ja xnáñúú kúu yuu kuí ndí'í. Ja úu kúu yuu ncháa kuí. Ja uní kúu yuu ncháa pinto. Ja kúun kúu yuu kuí.

20 Ja ú'un kúu yuu pinto. Ja iñú kúu yuu kuá'a pinto. Ja usiá kúu yuu kuí méku. Ja uná kúu yuu kuí ncháa. Ja in kúu yuu kuáán. Ja uxí kúu yuu kuí kuíjín. Ja uxí in kúu yuu color naranja. Te ja uxí uu kúu yuu ndí'í.

21 Te ndí'uxí uu yuxé'é-ún kákuu uxí uu perla, ja in yuxé'é, te in perla. Te nu'yá'u ñuu-ún kúu máá nían oro ja ndí'í ní'ni natu'un vidrio.

22 Te tú ní jiní-ri ve'e ii iní ñuu, chí ve'e ii ñúu-ún kúu máá Dios, I'a tin taká poder jín máá Lélú.

23 Te ñuu-ún, tú ní'ni ndikandii ni yoo ja stúun, chí ndua máá Dios ndí'í ncháa, te máá Lélú kúu lámpara.

24 Te ñayivi ní kakaku, kaka kuu-i jín ndúa ñúu-ún natu'un jín lámpara. Te taká rey ñuyívi, kikoyo-de ñuu-ún jín taká ndatíñu luu-de, te ka'an jín'ún-de jín-yá yúan.

25 Te yuxé'é ñúu-ún, ma nándasu kuti já ío-ni ndúú, te ma koo-ga akuáa yúan.

26 Te iní ñuu-ún kinchaka-de taká ndatíñu luu jín ndatíñu jín'ún ío iní ñuyívi.

27 Te iní ñuu-ún ma ndí'vi kuti ní in ñayivi chá'án, ni ja sá'a tiñu ñáá, ni ja ká'an tu'un tú'ún, chí máni máá-ni ñayivi já káyoso sí'ví-i nuu libro chakú máá Lélú.

22

¹ Yúan-na te n̄i stá'an-ya ñin yucha nducha chakú nuu-rí. Te ndíi ní'ni-cha. Te kána-cha núu mesa tá'ú tíñu Dios jíin máá Lélú.

² Te jíka-cha sáva ma'ñú núyá'u ñuu-ún. Te ndúú lado yucha, ká'jin yunu chakú, ja já'a ux̄i uu nuu ndé'e, ndita'an yoo kúun nde'e. Te nda'a yunu-ún kákuu ja sá'a tanā táká ñayivi.

³ Te tuká koo ni ñin tu'un tásí, ch̄i mesa tá'ú tíñu Dios jíin Lélú kúnchaa inj̄i ñuu-ún. Te mozo-ya, kuaatíñu-i nuu-yá jíná'an-i.

⁴ Te kuni-i nuu-yá. Te koso sí'ví-yá chaan-í.

⁵ Te ma koo kuti-gá akuáa yúan. Te tuká kájinu ñú'ún-i ja stúun luz, ni ja stúun ndikandii. Ch̄i máá Tatá Dios, stúun-ya núu-í. Te tá'ú-i tíñu ñí káni ñí kuiá.

Taká tiñu ja kánúú cháa yachi

⁶ Te n̄i ka'an-ga-ya jíin-rí: Tu'un ndaa tu'un ndija kúu tu'un yá'a. Te máá Tatá Dios, Jito'o chaa ndoo ja ní kajani-de tu'un-ya, n̄i tájí-yá ndajá'a-yá náva'a stá'an-ya núu mozo-ya táká tiñu ja kánúú cháa yachi.

⁷ Te jandaa ja ncháa yachi-r̄i. Achí-ya. Xáán ndatu ñayivi skíkuu tu'un ká'an tutu yá'a.

⁸ Te ruu Juan kúu ja ní jini so'o-r̄i te n̄i jini-r̄i taká tiñu yá'a. Te nuu ní ndí'i n̄i jini so'o-r̄i, jíin já ní nde'é-rí, te n̄i jukuiñi jíití-rí nuu já'a ndajá'a I'a n̄i stá'an taká tu'un yá'a nuu-rí, ja chíñú'ún-r̄i-ya núu.

⁹ Te n̄i ka'an-ya jíin-rí: Ma sá'a-ró súan, ch̄i ruu, suni mozo-ni kúu-r̄i jíin-ró, jíin ñani-ro já kajani tu'un Dios, jíin ñayivi káskíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. Sua ná chíñú'ún-ró máá Dios, áchí-ya.

¹⁰ Te n̄i ka'an-ga-ya jíin-rí: Ma kasú-ro tú'un ká'an tutu yá'a, ch̄i a n̄i kuyani kivi.

¹¹ Ñayivi sá'a tiñu ñáá, ná kúkuu-i jíin tíñu ñáá-ún. Ñayivi káchá'án, ná kéndoo chá'án-i. Ñayivi sá'a tiñu va'a, ná kúkuu-i jíin tíñu va'a-ún. Te ñayivi ndóo, ná kúkuu-ga-i jíin tú'un ndoo.

¹² Kuni so'o, ch̄i ncháa yachi-r̄i, te kii ya'u jíin-rí, náva'a kuá'a-r̄i ya'u ñin ñin-i ndasa tiñu n̄i kasá'a-i.

¹³ Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin letra Omega, nuu kéjá'a jíin núu ndí'i, ja xnáñúú jíin já sándí'i-na. Achí-ya.

¹⁴ Xáán ndatu ñayivi skíkuu tíñu n̄i tá'ú-yá, náva'a ni'in tá'u-í jaa-i nuu yunu chakú, te kivi koyo-i ichi yúxé'é iní ñuu-ún.

¹⁵ Ko yata vé'e kuiñi ti'ina, jíin já kasá'a tiñu ñavá'a, jíin já tiní inj̄i, jíin já kája'ni ndíyi, jíin já káchiñú'ún ndosó, jíin táká ja kúsi iní xndá'ú tá'an.

¹⁶ Máá-rí kúu Jesús ja ní tájí-rí ndajá'a-rí kujaa nuu-ro jíná'an-ró, náva'a kani ndaa-ya tú'un taká tiñu yá'a nuu tíku'n̄i kákandíja. Máá-rí kúu nátu'un yo'o já kúu tata David. Te suni kúu-r̄i nátu'un tíñuú xíní já ndíi ndáxín tíkuáán-na.

¹⁷ Te máá Espiritu jíin ñá'an tánda'a káka'an: Ña'an-ní, áchí. Te ñayivi jini so'o, ná ká'an-i: Ña'an-ní, achí-i. Te ñayivi jichí nducha, ná kii-i. Te ñayivi kuni, ná kó'o sáni-i nducha chakú.

¹⁸ Te ká'an xa'an-rí nuu táká ñayivi jini so'o tu'un ká'an tutu yá'a: Nú ndé ñin ñayivi ná chíso-ga-i nuu tú'un yá'a, te Dios, chíso-yá tundó'o yoso núu tutu yá'a siki-í.

¹⁹ Te nú ndé ñin ñayivi kuáncha-i yakú tu'un ja ká'an tutu yá'a, te Dios kuancha-ya tá'u-í ja yí'i nuu libro chakú, jíin iní ñuu ii, siki tú'un ja yoso núu tutu yá'a.

²⁰ Súan ká'án I'á ká'án ndaa taká tu'un yá'a: Jandáa ja ncháa yachi-ri, áchí-ya. Súan ná kóo Amén. Ña'an-ní Tátá Jesús.

²¹ Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jíín taká-ro jíná'an-ró. Amén.